

ANTICIPATIA

Niciodată omenirea nu a fost mai preocupată și îngrijorată pentru propriul ei viitor ca în prezent. Oameni de toate virstele, de toate preocupările, din cele mai diverse colțuri ale lumii își pun cu legitimă neliniște o întrebare — ce ne așteaptă în viitor? Răspunsul baleiază toată gama posibilităților, de la pesimismul cel mai amar, cu previziunea unui holocaust nuclear, până la optimismul cel mai robust, care nu poate să admită că omul nu este o ființă totuși rațională.

„Străbatem o epocă foarte agitată, omenirea fiind zguduită de cutremure, furtuni și uragane economice, politice și militare de mari proporții, care pun popoarele la grele încercări, le provoacă mari pagube și suferințe”, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, președintele republicii de la înalta tribună a Conferinței Naționale a P.C.R., surprinzând cu o deosebită forță de sugestie și luciditate esența complexului proces al dinamicii societății de azi.

Într-adevăr, omenirea se află la răscruce, confruntându-se cu probleme grave, subliniate în nenumărate rânduri de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

De-a lungul timpului, s-a acumulat o intolerabilă situație de inechitate socială și politică ce impune realizarea unei noi ordini internaționale sub aspect politic și economic, precum și profunde transformări sociale în multe părți ale lumii; în timp ce anumite țări acumulează valori uriașe, profitând de un avans tehnologic realizat în decursul istoriei, altele ating niveluri din ce în ce mai scăzute, confruntându-se cu serioase probleme economice și sociale.

A devenit foarte clar că acest dezechilibru în continuă agravare este rodul unei transferări inechitabile de valori materiale și spirituale dinspre țările sărace înspre cele bogate. Acest dezechilibru devine cu atât mai periculos cu cât el se desfășoară pe fondul unor grave carente în satisfacerea pe plan global a necesităților energetice, de materii prime datorită secăturii resurselor naturale ale planetei printr-o exploatare exagerată și o folosire nerațională a lor.

La toate acestea se adaugă neglijențele uneori iresponsabile la adresa echilibrului ecologic, cât și proporțiile devenite aproape incredibile ale exploziei informaționale. Peste tot inechitatea își spune cuvântul cu stăruitoare permanență. Materiile prime și energia sunt distribuite inegal față de cerințele țărilor

sau națiunilor, poluarea grevează în primul rând țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, explozia informațională este de neabordat pentru țările care sînt lipsite de mijloacele moderne de prelucrare a informației. Riscul devine insuportabil și aberant odată cu declanșarea unei curse fără precedent a înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare. Cantități enorme de materii prime și energie, de inteligență umană sînt investite în mijloacele din ce în ce mai sofisticate de ucidere. Omenirea este „preparată” din punct de vedere psihologic pentru a se „acomoda” cu ideea unui eventual război. Anumite reviste specializate în cultivarea confruntării publice, cu o perseverență demnă de o cauză mai bună, scenariile strategice, evaluînd în permanență forța de distrugere a noilor arme. Cosmosul, pînă mai ieri liniștit, devine teatrul unor experimentări periculoase.

Omenirea încă nu și-a pierdut speranța într-un viitor fericit. Toate popoarele lumii, toate forțele progresiste au înțeles că au datorria de a înfrunta acest pericol, că e necesar mai mult ca oricînd de a lupta cu toate mijloacele pentru înlăturarea lui. Marșuri ale păcii, apeluri lansate de mișcările și forțele populare, pozițiile unor partide sau formațiuni politice progresiste indică faptul că din ce în ce mai multă lume a înțeles că a sosit ora unei opțiuni fundamentale, fără echivoc. Partidul nostru, prin glasul tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, și-a exprimat nu o dată poziția intransigentă, fermă și clară pentru înlăturarea cît mai grabnică a tuturor mijloacelor de distrugere în masă existente, pentru deturmarea tuturor fondurilor absorbite de înarmare spre obiective pașnice.

„Omenirea a ajuns într-un stadiu cînd nivelul înarmărilor, îndeosebi arsenalul nuclear, pune în pericol însăși civilizația, existența societății omenesti. De aceea, problema fundamentală a epocii noastre este preîntîmpinarea războiului și asigurarea păcii. Mai mult ca oricînd trebuie să facem totul pentru a bara calea războiului, pentru a asigura pacea... Pînă la desființarea blocurilor ar avea o importanță deosebită dacă statele celor două blocuri militare ar trece, de comun acord, la reducerea cu 20 la sută a cheltuielilor militare față de nivelul din 1982 pînă în 1985.” Iată poziția profund umanistă și pașnică a partidului nostru, a României socialiste, propunerile realiste și constructive exprimate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a

partidului, în contextul agravării și deteriorării relațiilor internaționale, al tendințelor din ce în ce mai manifeste de folosire a forței și a amenințării cu forța, al acumulărilor fără precedent a arsenalelor militare și mai ales al sporirii potențialului distructiv nuclear.

Această atmosferă de încordată tensiune, această problematică vitală pentru existența omenirii la nivel planetar este firesc să se regăsească și în literatura de anticipație. Mai mult chiar, această literatură are meritul de a sugera soluții, de a lansa avertismente pentru a contura pericolele ce planează asupra viitorului. În acest mod literatura de anticipație devine angajantă, am spune chiar militantă, preocupându-se de rezolvarea grijilor de astăzi, a problemelor contemporane cu care se confruntă societatea prin extrapolarea consecințelor lor în viitor. În istoria atât de zbuciumată a literaturii științifico-fantastice, literatură care cu greu își găsește criterii exacte, inflexibile de a se delimita din marea literatură, reținem în acest sens o tendință din ce în ce mai vădită, care se accentuează în perioada din urmă, pentru problematica politicului, în special a abordării problemei existenței omenirii în confruntarea cu pericolul nuclear, a alienării omului în confruntarea cu tehnica, astfel încât, deși subiectele par a se depărta în viitor, tematica lor devine din ce în ce mai aproape de preocupările individului de astăzi. Nu avem intenția de a dezvolta în rândurile de față un articol de critică literară, mai ales că acest lucru este tratat cu mult profesionalism în paginile almanahului la rubrica „Galaxia S.F.”. Am adăuga aici însă necesitatea unei preocupări și mai susținute din partea criticilor de specialitate în abordarea acestui domeniu cu mare priză la public, în paralel cu tendința vădită din partea amatorilor de literatură S.F. de a nu neglija formulele stilistice și regulile fundamentale ale literaturii.

Un loc aparte în acest almanah îl au medaliale — formule de evidențiere a activității meritorii pentru cei mai tineri creatori din acest domeniu. Este vorba de Rodica Bretin, de Radu Pinte, Marcel Luca și Alexandru Ungureanu, bienecunoscuți fanilor prin premiile câștigate la concursurile realizate în ultima perioadă, în special la ultima constatare de la Sibiu și la concursul „Avertisment pentru liniștea planetei”. Sînt câteva lucrări care îi recomandă pe autorii lor și justifică ideea că literatura de anticipație este o literatură angajată, ce dorește să-și spună cuvîntul în modul în care trebuie să înțelegem perspectivele societății omenestii.

Aminteam la început că tematica predilectă a literaturii de anticipație din ultima perioadă vizează două posibile conflicte, ce se cer într-o perspectivă imediată studiate și soluționate. Este vorba de confruntarea cu potențialul

de risc din ce în ce mai alarmant al unui posibil război nuclear nimicitor la „concuranță” cu o catastrofă ecologică și de o posibilă alienare a omului, ca entitate socială distinctă, cu toate drepturile și obligațiile ce-i decurg din acest statut, la impactul cu tehnica modernă, în special cu informatica.

Ultima ipostază este realizată într-o măsură, credem noi, deosebit de interesantă — și totodată șocantă prin surprinzătoarea inversare de roluri — în povestirea „Codemus” care, în ultimă instanță, se transformă într-o vibrantă pledoarie pentru ca omul să rămână om, cu toate sentimentele, chiar defectele ce-l caracterizează.

În ceea ce privește riscul unui cataclism nimicitor, ne oprim cu recomandările la trei lucrări foarte diferite între ele, de autori diferiți și scrise în timpuri diferite, toate avînd însă un numitor comun — o condamnare fără echivoc a violenței, a confruntării, a înarmării abe-

rante, a iraționalului dus la nivel de axiomă. Este vorba de „Comando”, o lucrare scrisă de un tînar — Ioan Popa —, „Întoarcerea acasă” și „Regii nisipurilor”, aparținînd unor autori americani.

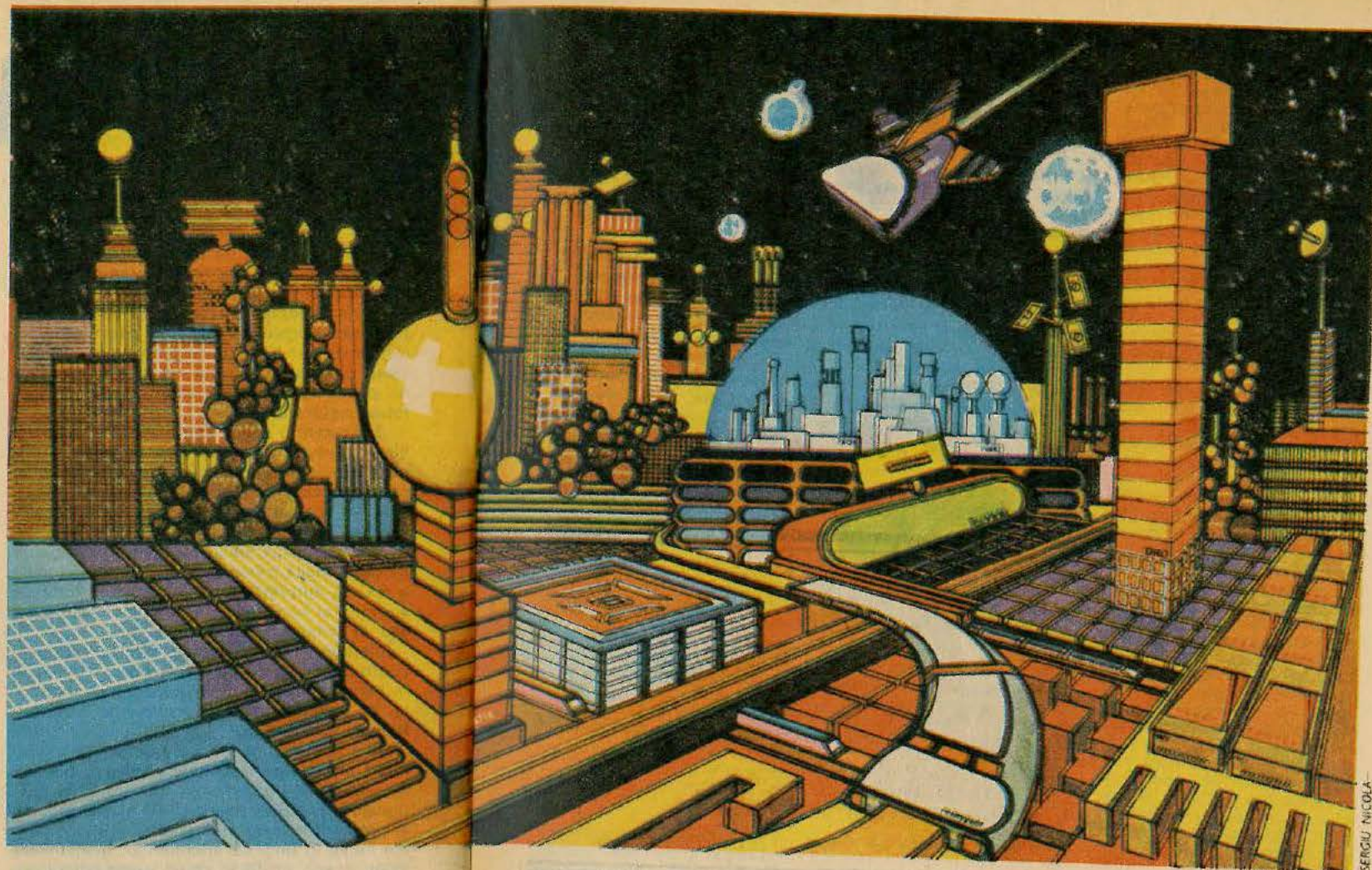
Subiectele sînt extrem de diverse, conflictele se desfășoară pe perioade diferite, simbolistica exprimată și modalitatea de expresie sînt deosebite. Toate sînt la fel de incitante și convingătoare, reușind să ne facă să înțelegem că nu există o altă alternativă în situația de acum decît de a alege calea raționalului, de a înlătura violența, de a alege progresul pașnic și de a înlătura confruntarea, de a alege înțelegerea, armonia și de a înlătura haosul.

Un cuvînt aparte trebuie spus despre nuvela „Regii nisipurilor” de R. Martin, premiată cu două prestigioase distincții americane — premiile „Hugo” și „Nebula”. Întreaga acțiune — șocantă mai ales prin atmosfera de groază pe care o creează — conține nebanuit de

multe semnificații. Una însă se desprinde cu multă claritate — îndeosebi finalul, similar procedeelelor fabulelor, o conturează —, și anume că violența, cruzimea cultivate cu sînge rece conduc în mod obiectiv la autodistrugere. Merită deci să meditam puțin asupra ideii că nu numai tehnicizarea excesivă reprezintă un pericol real de dezumanizare, dar și excesele unor defecte pe care le considerăm deseori mult prea „umane”.

Chiar dacă în ansamblu almanahul ar putea apărea unora tematizat ca orientare, tendința vădită spre problematica politicului, spre gravele probleme cu care se confruntă omenirea, acest neajuns este minor în comparație cu demonstrația, sperăm, convingătoare că literatura de anticipație, departe de a fi un experiment evazionist, este o literatură adînc ancorată în problematica esențială, fundamentală a omului de astăzi.

IOAN ALBESCU

SENGU NICOLA

Deși știința de a prognoza viitorul s-a dezvoltat spectaculos în ultima perioadă — e suficient să amintim câteva cărți de referință apărute precum „Socul viitorului”, „Sfidarea mondială” etc. — specialiștii și nu numai ei sînt de părere că vom avea în perspectivă și multe surprize. Veți vedea cît de interesante pot fi dezbaterele în rîndul oamenilor de știință și a scriitorilor, pe care le provoacă întrebările despre viitor.

Continuînd inițiativa din ediția precedentă „Ancheta S.F.” din acest almanah a căpătat amploare internațională. Alături de ilustre personalități românești au răspuns, și veți fi de acord că într-o manieră foarte interesantă și originală, scriitori și oameni de știință din Anglia, Canada, Franța, Italia, S.U.A. și U.R.S.S. Pentru sprijinul acordat în realizarea acestei anchete internaționale mulțumim tovarășilor Vladimir Colin, Ion Hobana și Adrian Rogoz, precum și redacției sovietice „Tehnica moloději”. Iată, deci, întrebările:

1. Există, în viitor, anumite limite pentru existența omenească?
2. Care este viitorul roboților și în ce măsură credeți că vor afecta ei condiția umană?
3. Dacă ați putea călători în timp, ce moment al trecutului v-ați alege și de ce?

Prof. dr. ing. MIHAI DRĂGĂNESCU

1. Există în prezent o serie de limite conturate și care, dacă vor putea fi depășite, atunci întrebarea are un sens deosebit de adînc. Un război nuclear poate constitui o limită pentru existența omenească. Capacitatea Pămîntului de a purta un număr finit de oameni în condiții normale ecologice și de civilizație constituie o limită care poate fi evitată. Legea entropiei prevede o stingere a societății și vieții pe Pămînt cu atît mai rapidă cu cît consumăm mai repede resursele disponibile. Un accident astral sau

cosmic ar putea anihila Pămîntul sau chiar Universul nostru.

Dacă nicăieri în Univers nu ar mai exista viață și conștiință, atunci Universul ar deveni ca și inexistent și poate că nici nu ar mai continua să existe. Ne putem imagina Universul păstrînd rădăcini în cosmosul profund atît timp cît există ființe vii. Datorită acestor rădăcini se pot păstra, în principiu, mari speranțe pentru existența omenească, adică pentru viul cu conștiință, care poate depăși multe limite prin însăși natura

sa. Dar aceasta este o poziție filosofică.

2. Cred că este interesant de comparat evoluția biologică cu aceea a mașinilor și roboților. În evoluția ființelor vii apariția muncii, limbajului natural și conștiinței au constituit momente deosebite. Ele se înscriu în preistoria omenirii. Prin ele, omul s-a desprins de biologic, desigur numai în parte, devenind și o ființă socială.

Mașinile evoluează de asemenea. La început erau conduse numai de om, apoi o serie de reglaje au devenit independente, pentru a se ajunge astăzi la roboți cu simțuri artificiale și inteligență artificială. Întrebarea care se pune

este dacă și ele se vor desprinde de artificial, adică vor deveni întru totul similare omului, conviețuind, concurend sau înlocuind omul?

Ne găsim în fața unei probleme pe care, iarăși, știința nu a elucidat-o încă și care se dezbate pe plan filosofic, aceea a raportului dintre inteligența naturală (IN) și inteligența artificială (IA). Chiar dacă $IA \neq IN$, totuși, cea mai mare parte a comportamentului inteligent, și nu numai a acestuia, poate fi preluată de un robot în viitor, mai puțin, probabil, o anumită capacitate de creație care va rămîne un atribut al omului.

Un robot nu va avea o motivație internă pentru artă, poezie, creație. Dar avînd inteligență, se pune întrebarea dacă nu va căuta să-și apropie viul, să-și adauge substanță biologică pentru a se transforma din robot cu inteligență artificială în robot cu inteligență artificială vie (IAV). În acest ultim caz, $IAV = IN$. Întrebarea care se pune este dacă el va reuși să producă singur saltul de la IA la IAV sau o întîmplare va juca rolul unei mutații care să ducă apoi la selecția „naturală” a unei specii de roboți cu IAV. Pînă la un ase-

menea salt, condiția umană, în mod normal, va beneficia de prezența roboților avînd în vedere că ei vor servi omul și societatea, permițînd acestora din urmă să atingă stadiul unei adevărate civilizații. Dacă societatea va deveni o civilizație nu vor fi motive să ne temem de roboții IAV. Poate că ei vor duce conștiința înaltele dacă potențialul biologic al speciei umane va scădea și nu va putea fi refăcut.

3. Nu aș alege un moment al trecutului, ci mai curînd unul al viitorului. Motivele le-am expus, de fapt, prin răspunsurile la cele două întrebări de mai înainte, deoarece ar fi interesant de știut cum vom rezolva problemele limitelor care ne stau în față, cum va arăta societatea în urma celei de a doua revoluții industriale, în care inteligența artificială și roboții vor juca un rol important și dacă vom atinge stadiul unei civilizații socio-umane. Nu cred că aș alege un moment al viitorului cu roboți IAV și poate că nici nu vom admite apariția lor dacă acest lucru ne va sta în puțință. Dar cine știe dacă nu o vom dori pentru ca ei să continue cultura, știința și existența Universului?

IGOR ROSOHOVATSKI SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Pentru a răspunde la întrebarea referitoare la limitele vieții umane, trebuie să ne gîndim la duratele de viață existente în natura planetei noastre. Se pare că în natură există o întreagă gamă de durate de viață — de la clipă la nemurire, aceasta din urmă fiind proprie celor mai înfime creaturi: ființe unicelulare. La capătul vieții individuale, organismul unicelular (bacteriile, de pildă) se divide în două. În felul acesta el determinînd două vieți noi. În acest caz, cadavrele lipsesc, fenomenul de moarte neexistînd, fiind vorba doar de o multiplicare infinită a vieții. Orice organism complex, inclusiv cel uman, nu este altceva decît o comunitate gigantică de celule care, prin structură și funcții, nu se deosebesc principal de celulele

cu viață autonomă. Oamenii de știință au plasat celule izolate ale corpului uman într-o soluție nutritivă și au constatat că fiecare dintre ele au început un ciclu propriu de viață, cu o dezvoltare și diviziune corespunzătoare. S-a dovedit că însăși asocierea celulelor în organisme superioare organizate, apariția printre ele a unei specificități puternice le-a condamnat la moarte inevitabilă, la capătul unui număr determinat de diviziuni. În condiții de laborator ea a survenit după 40—50 de diviziuni. Care este însă situația în organismul uman?

Aici procesul decurge sporînd aidoma bulgărului de zăpadă. Moartea unor celule conduce însă la slăbirea sistemelor de apărare, atrăgînd după sine pierrea altor celule. Natura intră într-un paradoxal

duel cu sine însăși. Creîndu-și o armă superioară — inteligența umană cunoașterea — natura nu-l dă decît un răgaz limitat pentru a îndeplini această funcție. Acumularea de perturbații în codul genetic decurge repede, fapt pentru care biologii și medicii consideră că durata maximă a vieții umane este de 200 ani, iar a întregii omeniri de 300 000 de ani. Totuși, raportîndu-ne la momentul în care omenirea și-a propus asemenea scopuri, ca de exemplu cunoașterea Universului și transformarea acestuia, duratele de viață amintite sînt categoric insuficiente. Durata de viață determină, desigur, scopul vieții. Omenirea tinde, fără îndoială, spre nemurire. Ea s-a gîndit deja la modul cum să poată obține nemurirea memoriei colective a umanității: pe pelicule foto și pe hîrtie, în biblioteci și arhive. Acest drum spre nemurire continuă...

2. Viitorul roboților este strîns legat de viitorul omenirii, de nemurirea acesteia. Necesitățile imperioase ale secolului pe care-l trăim au dat viață roboților scoși din paginile lucrărilor de literatură științifico-fantastică. Altă dată omul putea să recurgă la alte ajutoare, ca de exemplu la cîine, cal, cămilă, vacă. Acum însă el are ajutoare mecanice puternice, izvorîte nu din prima, ci dintr-a doua natură pe care el însuși și-a creat-o în jurul său. Pe măsură ce roboții vor deveni tot mai complecși, ei se vor transforma treptat din ajutoare în „fi” ai inteligenței umane, cărora, în cele din

STEFAN LETEROFF

urmă, omul va încerca să le transcrie propria-i esență — memoria, metode de rezolvare a problemelor, caracteristicile principale ale personalității; de pe organismul natural, pe cel artificial, construit pe aceleași principii ca și organismul robotului, cu posibilități de înlocuire a părților componente, de a construi și reconstrui, de a capta — cu ajutorul bateriilor electrice și a acumulatorilor — energia răspândită în spațiu etc. Despre toate acestea relatează povestirile mele „Afacerea comandorului” al căror eroi sînt oameni sintetici, lucrări care au fost publicate în Colecția „Povestiri științifico-fantastice” nr. 283—284. Am închinat acestei teme și alte povestiri pe care le-am scris, anume „Oaspetele” („Tînăra Gardă”, 1979).

3. Cu mașina timpului aș vrea să ajung la momentul de început al apariției Universului pentru a lămurii, în fine, ceea ce este „începutul începutului”. Sigur că în acest fel aș lipsi pe mulți oameni de știință de obiectul cercetărilor lor, de perspective și de multe altele.

A.E. VAN VOGT

SCRIITOR, STATELE UNITE ALE AMERICII

1. Procesul de îmbătrînire constituie o interacțiune complexă bio-chimică. Îmbunătățirea regimului de alimentație din ultimele cîteva decenii prin asigurarea vitaminelor și sărurilor minerale necesare celor mai simple nevoi ale corpului au prelungit viața multor oameni în acești ani pînă într-atît încît sistemul de asigurări sociale din S.U.A. pentru oamenii de peste 65 de ani este realmente în pericol. Previuziunile asupra numărului de potențiali beneficiari par să fi fost subestimate. Acesta este numai începutul. Cu vreo doi ani în urmă, la un congres al biochimicilor consacrat problemei îmbătrînirii, s-a stabilit că următorul pas important va fi o metodă biochimică de a controla anumite procese și particule deja identificate în creier. Ca urmare, durata medie a vieții omului ar putea fi de aproximativ 800 ani.

SERGIU NICOLAE

Pe lângă aceasta, studiul altor procese și mai complicate ale îmbătrînirii ar putea duce practic la imortalitate pentru indivizii destul de norocoși ca să fie în viață cînd cercetările vor da roadele așteptate.

2. Am un roman științifico-fantastic în curs de apariție, intitulat *Lumea calculatoarelor*. În roman, un calculator cu anumite limite „conduce” Statele Unite ale Americii, în sensul că răspunde la toate apelurile telefonice, menține securitatea locuințelor, rezolvă orice problemă științifică și furnizează date la cerere... și menține legătura cu calculatoare similare din Europa, Asia și Uniunea Sovietică. Povestea se petrece, desigur, într-un viitor mai îndepărtat. Dar, între timp, va fi un progres continuu spre un asemenea viitor al super-calculatoarelor — aceasta este previziunea mea.

3. Cu doi ani în urmă, am

scris, pentru o publicație germană, o povestire intitulată *Ziua perfectă*. Personajul principal avea posibilitatea pe care o imaginați dumneavoastră, aceea de a călători în trecutul său. El alege ziua căsătoriei sale, în anul 1953. Fusesse cea mai fericită zi din viața sa. Dar în noaptea nunții, tînăra soție s-a strecurat afară din pat pe cînd el dormea și n-a mai știut nimic despre ea, niciodată. Scopul călătoriei sale înapoi în cea zi „perfectă” era de a aștepta afară toată noaptea pentru a vedea unde s-a dus soția sa.

Dacă eu aș avea posibilitatea să mă întorc înapoi în timp, atunci trebuie să amintesc că m-am născut în 1912. De atunci, mulți membri ai familiei și mulți prieteni dragi au dispărut. Cred că aș alege un timp și o împrejurare în care l-aș putea reîntîlni pe toți. Trăind cursul normal al existenței mele, am fost foarte ocupat și n-am acordat destul timp acestor oameni deosebit de prețioși.

ALMANAH
ANTICIPAȚIA

SF

Prof. dr. ing. IONEL I. PURICA

1. Atunci cînd ne întrebăm despre limite în existența omului ar trebui să precizăm despre care om este vorba — „homo sapiens”, „homo socius”, „homo politicus”, „homo faber” etc. — și despre ce fel de relații între oameni — „homo hominis...” sau între oameni ca elemente ale unei societăți care se vrea încadrată în mod armonios în mediul natural?

Caracteristicile „existenței umane” au suferit modificări sensibile în decursul evoluției „omenirii”. Nu putem compara existența omului din paleolitic cu cea a omului din secolul nostru și aceasta pentru că omul a trecut de la o existență dominată de faptul că era un element al unei mulțimi, „omenirea”, cu care era slab cuplat, la o existență în cadrul unei „societăți” bine structurate, în care gradele de libertate sînt de altă natură și anume de aceea permisă de un cuplaj tare.

Dacă ținem seama că această trecere se datorește efortului omenirii de a transforma natura și că orice transformare a naturii pune generațiile următoare în situația de a se adapta unui nou mediu, sînt conștienți că acest proces va continua. Existența generațiilor care vin după noi va fi afectată de modul în care noi încercăm să transformăm natura pentru a ne satisface ceea ce credem astăzi că reprezintă idealul de viață uman.

2. Inteligența artificială și automatizarea sînt instrumente cu care inteligența socială umană încearcă să-și mărească capacitatea de interacțiune cu Universul.

Ca orice instrumente, vor fi supuse proceselor de evoluție implicate de schimbarea inteligenței umane, care este într-o continuă adaptare la mediul pe care ea însăși îl schimbă.

Însăși crearea inteligenței artificiale, reprezentînd o modificare a mediului, conduce la o evoluție a inteligenței sociale naturale.

Un prim rezultat în modificarea condiției umane ar putea fi că va oferi un timp mai îndelung pentru ca oamenii

să-și exercite capacitatea de gîndire, căci, așa cum spunea Blaise Pascal în secolul al XVII-lea: „Omul nu este decît o trestie, cea mai firavă din natură, dar este o trestie care gîndește. Nu e nevoie ca Universul întreg să se înarmeze ca să-l strivească; un abur, o picătură de apă sînt destule ca să-l ucidă. Dar, de l-ar și strivi Universul, omul încă ar fi mai nobil decît ceea ce-l ucide, pentru că el știe că moare, pe cînd de avantajul pe care îl are asupra lui Universul nu știe nimic”.

Dacă pornim de la ideea că civilizația și cultura noastră sînt rezultatul gîndirii unor genii, răspunsul se impune de la sine.

3. Inteligența umană a suferit o evoluție pe care cu greu o putem reconstitui as-

tăzi cu elementele pe care istoria ni le pune la îndemînă.

Deoarece cred că în neolitic s-a făcut un salt esențial în capacitatea intelectuală a omului, mi-ar face plăcere să mă pot întoarce în neolitic, pentru a putea studia caracteristicile principale ale acestui salt de inteligență.

ARKADII STRUGATKI

SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Se are în vedere o posibilă dispariție a omenirii? Sincer vorbind, nu știu să răspund la această întrebare.

2. Roboții — trebuie să sperăm — vor căpăta în viitor o largă răspîndire și vor spori considerabil potențialul tehnologic al omenirii. Dar răspunsul nu este deloc simplu, întrucît o introducere generală a roboților în viața noastră influențează psihologia

oamenilor, implică prea mulți factori, unii dintre ei chiar nebănuiți.

3. Fără îndoială, mi-aș alege unul din cele două războaie: civil și Marele Război pentru Apărarea Patriei. După părerea mea, acestea au fost cele mai critice perioade din istoria patriei mele, care au avut în același timp o importanță hotărîtoare pentru destinele întregii omeniri.

LINO ALDANI

SCRIITOR, ITALIA

1. Fiecare specie vie este supusă legilor evoluției, dar specia umană constituie o excepție, fiind singura în măsură să prevadă, să programeze și să-și construiască viitorul. Putem influența natura, modifica mediul înconjurător, putem interveni asupra patrimoniului genetic al plantelor, animalelor și chiar al omului. Mai mult, am ajuns la o asemenea putere de autodistrugere, încît Apocalipsul, văzut de secole ca o pedeapsă externă și transcendentă, este astăzi o categorie imanentă a însăși existenței noastre. Infinitul sau absolutul nu mai este puterea lui Dumnezeu,

este puterea naturii, adică puterea noastră a oamenilor.

Putem spune împreună cu Günther Anders: „Sîntem seniorii Apocalipsului/ Infinitului sîntem noi”.

Dar neliniștea în fața acestui Apocalips nu se manifestă cu aceeași intensitate la toate nivelele. În general, fiecare discurs asupra escatologiei atomice lasă indiferent pe omul de pe stradă, cel care s-a obișnuit să trăiască cu bomba, ca și cum bomba n-ar exista.

Explicația constă în faptul că de tot ceea ce nu ne putem ocupa, și nu consimțim să ne ocupăm, sfîrșește prin

a nu ne mai preocupa. Este aceasta o scăpare datorată unui fel de somnolență morală mereu în capcana confruntărilor noastre, torpoare ce trebuie combătută și transformată într-o cotidiană și vigilență neliniște ce trebuie să însoțească opțiunile noastre chiar cele mai irelevante.

Problema bombel, adică problema supraviețuirii noastre, poate fi înfruntată și rezolvată numai dacă lenea și superficialitatea pericolului în mase vor face loc cunoașterii profunde a crizei de creștere pe care specia umană o traversează.

2. Informatica, telematica și automatica ne oferă posibilități clare, care vor crește în viitor într-o manieră impresionantă. Sintem în pragul unei revoluții în modul de trai; cu trecerea timpului vom accede la o cantitate tot mai mare de informații pe care le vom găsi înecate într-o rețea tot mai strânsă de relații cu alți oameni și mașini.

Să reținem deopotrivă și partea negativă a unei acceptări prea entuziaste a tuturor acestora. Ceea ce astăzi apare necesar și ceea ce a lipsit cu ocazia altor recente revoluții tehnologice este un gest responsabil și conștiința a ceea ce trebuie să facem, pentru că depinde de noi să dirijăm lucrurile și să utilizăm aceste mijloace în sensul unei libertăți sporite și nu în sensul pierderii identității persoanei. În alți termeni, tehnica și civilizația în complex lor sînt rezultatul unei continue opțiuni care se manifestă la cele mai mici decizii, chiar inconștiente și iraționale. Efectul lor cumulativ duce la o alienare care ne confruntă cu mașina, pentru că astăzi sintem în stadiul unei cunoașteri incomplete, fiindcă am respins să ne întrebăm ce parte a informației o putem asimila în mod inteligent. Pentru aceasta, cea mai stringentă necesitate este umanizarea tehnicii, chiar cu prețul reducerii temporare a dezvoltării și a consumului.

Sarcasticul aforism al lui Samuel Butler, după care omul este un instrument inconștient de care mașina se servește pentru crearea unei

alte mașini, încetează a fi un aforism pentru a deveni un postulat al realității de azi.

3. Una dintre cele mai mari înclinații ale sufletului omesc este nostalgia trecutului. Patina timpului pare să consacre tot ceea ce este răsucit, contorsionat, fapt ce, din păcate, duce la a considera antichitatea o valoare în sine. Pe de altă parte, în mod distinct o conștiință care nu este permeabilă la valorile trecutului și ale tradiției este o conștiință aridă și lipsită de sens istoric. Dar o conștiință care exacerbează valorile și dimensiunea trecutului, pe măsura trecerii timpului este o conștiință devalorizatoare, o decadentă ce se îndepărtează de rigoare și perfecțiune, este în același timp demnă de plin, este deplorabilă și va fi cu siguranță în contradicție cu toate forțele progresiste.

Privind mai bine, toate atitudinile paseiste cheamă modelul pe care Ovidiu ni-l oferă în *Metamorfoze* cu vechia poveste a vîrstei de aur: trecutul este transformat și militat în detrimentul prezentului ale cărui probleme sînt eludate sau minimalizate într-un fel de regresivitate, cum este la antipodul cunoașterii științifice și revoluționare.

Poate, întrebarea dumneavoastră, evident pusă ca o curiozitate și ca divertisment,

Prof.dr. SOLOMON MARCUS

1. Se cunosc de pe acum limite fizice, combinatoriale, biologice, psihologice, logice, informaționale, lingvistice, semiotice, computaționale etc. Unele dintre ele sînt absolute, altele variabile în timp. Multe dintre aceste limite scapă unei percepții intuitive (a se vedea, de exemplu, cele privind entropia ilimbilor naturale). Despre multe dintre aceste limite se poate demonstra existența lor, fără a se putea determina efectiv limita respectivă (cine poate preciza limita superioară a performanțelor omenești în ceea ce privește săritura în înălțime?). Rezolvarea problemelor globale ale omenirii este esențial condiționată de

solicita din partea mea acceptarea regulii jocului și nu precizări serioase și pedante.

Rămîne faptul dovedit că istoria este evoluție și progres, adică în permanență eliminarea erorilor, cu flecare epocă parcursă, influențind și fascinant aportul nostru, în rest mereu învinsă în confruntarea cu prezentul și nu altfel, fiindcă acesta din urmă este susceptibil de a modifica chiar și trecutul care este prin natura sa inflexibil și imuabil.

Și, totuși, n-aș alege nici un moment al istoriei și, probabil, aș renunța, căci un transfer în trecut, după un prim moment de emoție și stupoare intelectuală, ar sfîrși printr-o completă dezamăgire, o sărăcire sufletească și în ultimă instanță prin sentimentul de a fi condamnat.

o cunoaștere mai bună a limitelor la care ne-am referit.

2. Condiția umană va fi ameliorată (nu afectată) prin utilizarea tot mai largă a mijloacelor automate. Exemplele care se dau de obicei pentru a se demonstra teza contrară sînt numai efecte secundare, marginale, ale unui proces care, în desfășurarea sa fundamentală, contribuie esențial la progresul uman și social.

3. Întrebarea nu este clară și nu cred că încercarea de a o clarifica ar putea avea succes; în afară de cazul în care am putea călători cu o viteză superioară vitezei luminii, ca în cunoscutul *limerick*: A fost odată o tinăra doamnă/

Care putea călători mai repede decît lumina/ Ea a părăsit într-o zi/ Drumul lui Einstein/ Revenind în noaptea precedentă/. Dar chiar și în acest caz, aș prefera să rămîn în timpul meu, pentru a nu risca „efectul de respingere” inevitabil într-o astfel de situație și probabil nu mai puțin

puternic decît în grefele de organe străine. Se știe însă, din teoria relativității, că nu putem dobîndi o viteză mai mare ca a luminii dacă pornim cu una inferioară ei.

* *Limerick* — poezie umoristică, absurdă, de cinci versuri, inventată de Edward Lear.

VASIL ZAHARCENKO

PUBLICIST ȘI SCRITOR, U.R.S.S.

1. Existența omenească este o evoluție neîntreruptă a lui Homo Sapiens. Sînt convins că omul, chiar în cel mai îndepărtat viitor, nu va suferi modificări fizice vizibile. Viața organizată, sportul, apropierea de natură nu-i vor permite să se degradeze, el va rămîne o ființă sănătoasă, energică.

Modificări importante sînt de așteptat să survină în latura lui spirituală, psihică. Caracteristicile uluitoare pe care doar unele persoane, considerate excepții, le manifestă în zilele noastre, anume puțința de a efectua calcule rapide, biocîmpul, telepatia, chiar și elemente ale prezivuii vor fi la omul viitorului trăsături obișnuite.

În privința perspectivelor cosmice, ca de exemplu răcirea Soarelui etc., cred că, la nivelul dezvoltării vertiginose a cunoștințelor științifice, omenirea va putea să

facă față problemelor legate de nemurirea sa.

2. Încă în zilele noastre, roboții invadează substanțial viața omului. Acest proces se va intensifica și lărgi continuu, dînd posibilitate omului să cheltuiască mai mult timp pentru activitatea creatoare în domeniile științei, tehnicii, artei. Niciodată nu am crezut și nu cred în mitul potrivit căruia roboții se vor ridica deasupra omului. El au fost și rămîn rodul inteligenței umane, o reflectare originală a aces-

DANIEL WALTHER

SCRITOR, FRANȚA

1. Limitele existenței omului sînt cele care-i sînt impuse de însăși nașterea sa. Cînd spun naștere, înțeleg termenul în accepțiunea sa cea mai largă, dar, totodată, și cea mai „astronomică”. Omul poate eventual, fi pus în pericol de împrejurări exterioare, de evenimente cosmice, dar, după părerea mea, aceste împrejurări și evenimente aparțin mai degrabă tematicii romanelor-catastrofă, atît de prețuite de autorii anglo-saxoni, decît evoluției reale a istoriei terestre. Rămîne, deci, la latitudinea omului să-și fixeze singur limitele, dacă pot îndrăzni să zic perenitatea. Nimeni, de fapt, nu poate nega că omul ține în mînă, actualmente, cele mai fantastice posibilități, care-l pot duce la pierzare, tot așa de bine cum pot să-i deschidă porțile utopiei. Este vorba, deci, de eterna problemă a libertății, a alege-

rii! Sînt de părere că, în ciuda limitelor, a defectelor sale, omul este perfectibil; că este chemat să se învingă, să se

teia. Este total lipsită de te-me și de perspectivă orice încitare a unei „tabere” împotriva celeilalte.

3. Personal, îmi plac foarte mult călătoriile. Posibilitatea de a călători în timp este irealizabilă, ea rămîne însă un vis minunat. Am încercat o reflectare a unei asemenea posibilități în ultima mea carte „Pe întrecute cu timpul sau Lumea unor minuni principale posibile”. În orice caz, îmi propun să obțin două bilete pentru mașina timpului. Un bilet pentru a călători în trecut, în antichitate, devenită izvorul culturii noastre, și un alt bilet pentru o călătorie în viitor, în acea epocă cînd întreaga noastră planetă va pași în era comunistă. Va fi foarte interesant să poți vedea rezultatele luptei pe care o ducem astăzi pe planeta noastră atît de agitată.

descurce. Angoasa care ne cuprinde în acest moment este cea care sugrumă pe toți cei care se află într-un moment crucial al istoriei, cei care trebuie să desfacă cu miinile goale nodul gordian al evoluției. Omul va trăi tot atît cît și lumea asta și, dacă reușește să se detașeze de frontierele sale, va trăi atît cît va dura pofta sa de viață, de cunoaștere, de descoperire. Cu puterea și slăbiciunea sa, cu tot ce face din el o ființă umană.

2. Implementarea inteligenței artificiale (denumirea îmi convine doar pe jumătate) și a roboticii mi se pare că nu mai amenință omenirea așa cum o amenința în vechile romane S.F. (revolta roboților și înlocuirea ființei umane cu o mașină), dar îl pun în pericol, din punct de vedere moral, prin substituirea responsabilităților. Un exemplu simplu: în societatea noastră occidentală, cînd apare o eroare, deja de pe acum am început să ne ascundem în spatele informaticii: „Calculatorul — ni se va spune — s-a înșelat”. „Mașina

K. WENKE

SF ALMANAH ANTICIPAȚIA

cibernetică este în pană". Numeroase lucrări sînt dirijate de Mașină. Această imensă văduvă care a supraviețuit naufragiului altor lucrători. Omul care, în vechiul vis scientist, ar fi trebuit să fie eliberat de calculator, se simte — în societățile noastre de liberalism industrial — din ce în ce mai alienat de vecinătatea inteligenței artificiale. În ceea ce privește calculatorul, sub aspectul lui de mijloc de oprire, el reprezintă unul din punctele „fierbinți” ale viitoarei noastre istorii so-

VLADIMIR COLIN

1. În mod normal aș răspunde nu, pentru că pînă la transformarea soarelui nostru într-o gaură neagră, omenirea se va fi mutat de mult pe una sau pe mai multe planete din afara sistemului solar. Nu, pentru că nu cred nici în eventualitatea unei pustii invazii a unor extraterestri inteligenți și dușmănoși (nonsens). Normal, în schimb, ar fi să luăm în considerație posibilitatea apariției unor elemente (într-un proces evolutiv și care, mai ales în condițiile acclimatizării oamenilor pe planete diferite de Terra natală, dar poate chiar în perspectiva unor viitoare milenii de existență terestră, ar putea duce la modificări atât de radicale ale caracteristicilor omenirii (fizice, dar mai ales psihice) încît se va putea vorbi de apariția unei noi specii umane.

Din păcate însă, istoria omenirii nu se înscrie în parametrii normalității, cei mai crînceni dușmani ai speciei

ci ale. Unul din pericolele cele mai subtile și mai devorante ale sfîrșitului secolului nostru.

3. Sînt, prin forța angajamentului meu literar, un progresist și nu un paseist, și n-am încredere în patima celor care vorbesc de timpurile bune de altădată. Dar dacă aș putea alege o călătorie în trecut apropiat sau îndepărtat m-aș imbarca pentru anii în care a strălucit talentul lui H.G. Wells. La Londra, aș încerca să-l întîlnesc și să discut cu el despre concepția sa asupra lumii și a societății. Pentru mine ar fi o modalitate de a verifica dacă mașina sa de explorare a timpului este doar un mit literar sau dacă...

Dacă aș mai avea un bilet pentru o altă călătorie temporală, cred că aș da și o raită prin epoca atât de stranie și atât de puțin cunoscută care a urmat căderii Romei și care a văzut decadența Imperiului de Răsărit. În acea perioadă, istoria lumii a suferit modificări extraordinare și răsturnări cu adevărat cutremurătoare.

noastre rămînd însăși reprezentanții ei, singurii care pot pune cu succes capăt existenței umane: a) printr-un holocaust nuclear; b) prin continuarea politicii irresponsabile de poluare și secătuire a rezervelor de materii prime ale globului, inclusiv a apei și aerului respirabil; c) prin spectaculoase experiențe de inginerie genetică ducînd la crearea unui agent patogen scăpat de sub control și d) (vezi răspunsul la cea de a doua întrebare).

Firește, în oricare dintre variantele considerate se poate presupune că vor exista supraviețuitori. Ei nu vor mai fi însă reprezentanții lui Homo Sapiens, nici dacă mutațiile inevitabile (cel mai probabil negative) vor fi de ordin pozitiv.

Mi se pare deci rezonabil să presupunem că vor exista, în viitor, „anumite limite pentru existența umană”, ceea ce, în definitiv, corespunde gândirii dialectice și concep-

telor materialismului istoric.

2. Presupun că prin termenul „robot” înțelegem orice formă de inteligență artificială și, în acest sens, mă tem că ea va avea un viitor strălucit. Spun mă tem pentru că legea „efortului minim” e inexorabilă și mi se pare greu de crezut că, în afara unor cazuri izolate și privite cu reprobare, se vor găsi în viitor nesăbuiți care să preferă să depună o muncă fizică sau intelectuală de care inteligențele artificiale li vor putea scuti. Firește, roboții vor prelua mai întîi (au și început) muncile grele și primejdioase, apoi pe cele plictisitoare necesitînd un volum mare de muncă și de timp, dar calculatoarele vor deveni (au și devenit) auxiliare prețioase, cîrînd indispensabile, și în domeniul învățămîntului, al creației artistice sau al divertismentului, chiar al vieții de familie, pentru a folosi un eufemism sugerînd adoptarea roboților androizi.

Posibilitățile și timpul liber al omului vor crește enorm și mă întreb dacă, pînă și în viitorul mai îndepărtat la care mă gîndesc, el va fi în stare să le facă față. Căci oamenii nu sînt și (dacă nu se va recurge la sterilizarea unora și clonarea altora) nu vor fi niciodată egali din punct de vedere al inteligenței, sensibilității, creativității, pentru a lăsa la urmă simțul moral, poate cel mai important. Problema evoluției menționatelor însușiri în paralel cu dezvoltarea descoperirilor științifice și tehnice trebuie privită, cred, cu un optimism rezervat, trecutele milenii neofereînd exemple încurajatoare și neîngăduind, după părerea mea, pronosticuri entuziaste nici în legătură cu cele viitoare. Or, programele pentru dispensarea de înlesniri și comodități, mașinile vor curăța, gîti, regla temperatura ambiantă, întreține mașinile, asigură transportul, poliția etc., iar programate să creeze, vor crea literatură, muzică, pictură, sculptură și vor concepe spectacole în care vor juca trupe de androizi, după cum tot ei vor alcătui echipele sportive. Nu mă consolează faptul că toate aceste activități vor fi fost programate de

oameni, tragedia constă tocmai în folosirea verbului la viitorul al doilea (trecut), și apoi cîți vor fi dispuși să creadă, fie și cu ajutorul inteligențelor artificiale? Ce vor face toți ceilalți, marea majoritate a locuitorilor Terrei, în afara de a asista, a contempla, a beneficia? Vor ajunge să se plictisească precum destui dintre contemporanii noștri în fiecare „tristă duminică”? Vor face nevroze? Vor recurge la „paradisuri artificiale”? Vor deveni clinici, apatici, perversi, vor cădea într-un vulgar hedonism? Omul a ajuns om (mă gîndesc la atributele definitorii: inteligent, sensibil, moral, curajos, altruist, creator) pentru că n-a obținut nimic de-a gata. Marile civilizații au apărut acolo unde el a avut de luptat cu un mediu defavorabil, și nu unde natura i-a oferit condiții climatice blînde, fructe și vinat din abundență etc. A-l înconjură cu butoane prin apăsarea cărora va obține practic totul (și probabil că acest tot înglobează lucruri pe care nici nu le putem visa) înseamnă a „afecta condiția umană” într-un mod, mă tem, dezastruos.

Mi s-ar putea obiecta că nimeni nu-l va obliga să se predea mașinilor și că utilizarea lor rațională nu poate fi decît benefică. E adevărat, numai că, din păcate, omul a dovedit că e de cele mai multe ori incapabil să se oprească la vreme și, de regulă generală, legea prestării efortului minim și-a dovedit în timp valabilitatea.

3. Există, desigur, epoci care mă interesează în mod deosebit: de pildă, neoliticul din regiunile noastre, pentru că a fost o lungă perioadă, relativ pașnică, în care, în ciuda imobilismului aparent, s-au creat unele dintre conceptele care ne influențează încă modul de gîndire, o epocă mult mai fascinantă decît se crede îndeobște și care ne vorbește convingător (aproso, grauriile, cu înaltul lor grad de abstracțiune, în epoca asta și-au precizat structurile) chiar prin singurele elemente care i-au supraviețuit, senzaționalele unelte-opere de artă și mai ales tulburătoarea plastică pe

care abia secolul nostru a știut s-o aprecieze la nivelul de subtilitate rămas timp de milenii inaccesibil urmașilor, sau Creta minoică, a cărei civilizație rafinată a putut părea un miracol. Mai sînt și altele. Gîndul că aș putea cunoaște pe viu una dintre epocile amintite mi se pare pasionant, dar n-aș dori să trăiesc în nici una dintre ele. Nu

pentru că aș regreta „comoditățile” civilizației noastre, evident, dar pentru că nu am iluzii: nici una dintre epocile trecute, oricît de interesantă sau strălucită, n-a fost scutită de suferință (nedreptate, asuprire, crimă). De aceea, ca, într-o celebră anecdotă, aș răspunde mai degrabă printr-o întrebare: „Alt glob n-aveți?”

MIHAIL PUHOV SCRITOR, U.R.S.S.

1. Omenirea este doar o particulă a metacivilizației, înțelegînd prin ea totalitatea ființelor raționale, fie ele și răzlete, din Univers și soarta ei este inseparabilă de cea a metacivilizației. După părerea mea, stringerea și însușirea informației care se află în lume determină evoluția metacivilizației. Cînd metacivilizația deține toată știința lumii, ea trece într-o nouă calitate; practic, ea devine identică cu Universul și evoluția ei începe să fie determinată de factori neimaginabili pentru noi. O astfel de trecere, principial, este irealizabilă

într-un timp finit, oricît de mare ar fi el.

2. Creaturile cu inteligență artificială ale viitorului vor fi un component al metacivilizației, pe deplin egal în drepturi cu oamenii și locuitorii raționali ai altor lumi. Cînd omul se va convinge, pe baza experienței proprii, că Universul este populat de nenumărate specii de ființe raționale, foarte diferite de oameni, purtătorii inteligenței artificiale vor înceta să-l mai pară acestuia ca ceva nefiresc, ca ceva din cale-afară.

3. M-aș întoarce în urmă cu 115 ani pentru a-i povesti lui

STEFAN LEPTENCIU

Jules Verne cu cită exactitate a prevăzut multe împrejurări legate de primul zbor spre Lună. Cred că fondatorului S.F.-ului (ca de altfel oricărui scriitor de literatură științifi-

co-fantastică) i-ar face plăcere să audă vorbindu-i-se despre o atât de impresionantă înfăptuire a prezicerilor sale.

Prof. dr. ION MANGERON

1. Din nefericire, după opinia mea, există lumile pentru existența omenească și anume:

• Explozia unei supernave apropiată de sistemul nostru solar, capabilă să distrugă stratul de ozon. Numai străfundurile oceanelor nu vor fi atinse; • O protuberanță solară gigantică poate provoca efecte identice cu cele de mai sus. Totuși, ploi radioactive ar putea să influențeze în bine sau în rău evoluția speciilor. Evenimente similare din trecut explică mari mutații de-a lungul timpului pe planeta TERRA. • Un meteorit gigat poate ciocni planeta noastră, anulând cu timpul câmpul magnetic nord-sud. Particule de radiație cosmică și ale vântului solar nu vor mai fi deviate de magnetosfera existentă acum și vor cădea ca o ploaie pe Pământ; • Sistemul solar poate intra într-un nor de pulbere cosmică. Radiația solară este absorbită de nor și Terra ajunge repede la limitele înghețului. Se ajunge la glaciațiune totală, și nu la o altă epocă glacială, mai puțin periculoasă; • Se mai pot enumera și alte perspective locale, interplanetare și galactice. Deocamdată, să facem totul ca omenirea să se înțeleagă și să folosească energia nucleară numai în scopuri pașnice!

2. Condiția umană va fi afectată în bine, roboții preluând cele mai periculoase sarcini. Condiția necesară însă: să învățăm cu toții. Trebuie să știm să le manipulăm, să le perfecționăm, să le construim. Deci: nici o altă preocupare decât studiu inteligent, sistematic și apoi Inventica.

3. Scopul unei călătorii în timp cu care mă tentați ar fi pur personal: bucuria de a descoperi acum mai bine de o jumătate de secol, odată cu elaborarea tezei mele de

doctorat, unitatea fenomenelor fizice și ceea ce eu am numit atunci „ecuații polivibrante”, iar numeroși alți oameni de știință din S.U.A., Canada, Franța, Italia... să le numească începând cu lucrările lor din 1933 până astăzi „ecuații Mangeron”. Aș vrea să re trăiesc bucuria creației științifice și continuarea neîntreruptă a cercetărilor originale, în pofida tuturor greută-

JOHN BRUNNER SCRIITOR, ANGLIA

1. Consider că nu există limite pentru existența umană. Se ridică însă problema responsabilității omului în fața posibilității de autodistrugere, posibilitate creată datorită enormei cantități de armament nuclear acumulat în lume după al doilea război mondial. Cu toții trebuie să fim implicați în încercarea de a anihila acest risc, care planează deasupra tuturor, căci odată înlăturată această sumbră posibilitate, sint convins că înaintea omenirii se va deschide o epocă fără limite. Eu am încredere în posibilitățile umane, căci dezvoltarea științei și pătrunderea ei în toate categoriile sociale au dus la această revoluție fără precedent în domeniul cunoașterii, dezvoltând totodată o acută responsabilitate a opiniei publice și a oamenilor de știință pentru folosirea acestor realizări în slujba omului.

2. După cum am arătat într-unul din romanele mele, roboții vor extinde posibilitățile umane constituind realmente un auxiliar prețios al societății. În ceea ce mă privește, consider depășite tendințele de a prezenta roboții ca potențial adversar al dezvoltării speciei umane. Au trecut vremurile când autorii de S.F. — de pe toate meri-

tilor și vicisitudinilor independente de voința noastră, pentru că nu trebuie să uitați că am avut un ajutor nemijlocit: acel al soției mele. Din nefericire, nu sintem decât noi doi pe lume! Nu avem moștenitori.

diane — prezentau conflicte om-robot, acestea fiind generate în primul rînd de necunoașterea principiilor de funcționare și construcție a roboților de către autorii acestor scenarii. Roboții vor constitui o prelungire a posibilităților umane, atât fizice cit și intelectuale, rămîind însă unele, indiferent cit de complexe și sofisticate vor fi ele.

3. În primul rînd aș vrea să arăt că nu sint de acord cu ideea călătoriei în timp, indiferent dacă ea poate fi realizată sau nu, deoarece omul trebuie să aparțină epocii lui. Mă gîndesc la toate ipostazele, adică la problematică, responsabilități, nivel de dezvoltare, implicație în decizii și tot ce decurge din participarea activă la viața socială. Nu cred că mi-ar place să merg într-un mediu bîntuit de cîmă sau holeră, sau să mor de alte boli de mult eradicate, numai pentru a fi martorul unor evenimente istorice deosebite. Singura perioadă în care mi-ar placea să călătoresc ar fi cea din timpul domniei regelui indian Ashoka. Este singurul caz din istorie — din cîte cunosc eu — în care războiul a fost condamnat prin lege și a proclamat pacea eternă.

SERGIU NICOLAE

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

1. Întrebarea necesită unele nuanțări. • Biologic, nu există limite. Sint încă imense rezerve funcționale în creierul uman pe care evoluția le poate „valorifica”. • Politic, depinde numai de rațiunea umană să se salveze de la dispariție. Fără să omit ade-

văratele cauze sociale ale războaielor, nu pot să nu amintesc printre acestea și de orgoliu — unul dintre defectele care au împietat nu numai asupra evoluției personale, dar a avut consecințe nefaste și asupra întregii comunități umane. Va găsi oare

omul înțelepciunea de a renunța la orgoliul de a da lecții istoriei pentru ca noaptea neființei să nu strivească definitiv lumina vieții? Rămînem cu eterna speranță. • Geocosmic, este încă greu de prevăzut în timp evoluția factorilor care permit existența vieții pe Terra. Posibilitatea de a părăsi cîndva planeta în caz de pericol ne apare aproape ca certă pentru omul viitorului.

2. Este de așteptat ca în viitor roboții să efectueze cea mai mare parte din activitatea umană. Din punct de vedere tehnic, este absolut posibil, și beneficiul pentru condiția umană este indubitabil. Teama care s-a exprimat referitor la viitorul roboticii a fost aceea ca roboții să nu devină din „sclavi” „stăpîni” omului. Personal nu am astfel de aprehensiuni. Nu va fi niciodată posibil să transmitem unui robot proprietățile psihicului uman.

Robotul amplifică doar posibilitățile creierului și brațelor noastre, dar nu împreună și sentimentele noastre. Cu alte cuvinte, aceștia execută ceea ce sint programați de om. Dar dacă vor fi programați să ucidă? Iată unde poate fi cu adevărat un pericol. Și aici revenim la rațiunea umană atât de diversă și de contradictorie motivată de interese în frământata istorie a omului. Totul depinde de „ea”.

3. Dacă din lumea modernă aș fi expedit în timp, aș prefera antichitatea elenă. Atunci s-a cultivat idealul clasic al omului complet, care tinde spre perfecțiunea fizică și morală. Frumusețea corpului și a spiritului, sublimul prezent în operele create de mîna omului ne apar ca o obsolescență ce marchează întreaga civilizație antică. Creatorii săi au avut și avantajul de a fi primul pe un teren prea puțin defrișat. Și ceea ce au realizat ca pionieri a fost imens. Atît de imens că și astăzi le sintem tributari.

Nu omit și nu neg aportul altor civilizații, dar, după opinia mea, nu au avut nota de măreție, de sublim, de aspirație spre înălțimi care definește epoca citată.

1. Mai întâi societatea umană deține intrinsec propria sa limită. **Cantitativ:** planeta fiind un ecosistem, dacă noi nu vom invada sistemul solar, sau locuri de reședință artificiale (stațiuni în puncte Lagrange, de exemplu), umanitatea trebuie să atingă o limită din motive materiale; nu cred că știința și tehnologia vor putea rezolva la nesfârșit problema suprapopulării și a dezechilibrului nutritiv (de altfel n-o rezolvă nici acum, dar mai degrabă din motive politice decât tehnice). Există, desigur, limitele calitative dacă se poate spune așa: un oarecare dezechilibru între capacitățile de viață și moarte inerente fiecărei ființe umane și deci umanității în ansamblu poate aduce sfârșitul omenirii; nu mă gîndesc numai la un sfârșit nuclear, dar și la toate celelalte: ecologic (se revine la prima parte a răspunsului) din cauza poluării, biologic (război sau accident bacteriologic) etc. etc. Fără să mai amintesc de moartea spirituală care ar constitui o abdicare în fața fascismului și care ar reprezenta, poate, pe termen lung o fundătură pentru umanitate. Și, după toate acestea, de ce să nu ne imaginăm o limită de ordin aleator; una sau mai multe catastrofe naturale (impactul cu o planetă rătăcitoare, cu un meteorit enorm, erupții solare, recrudescența activității seismice pe Terra, o nouă perioadă glaciară) sau catastrofe naturale declanșate de om (încălzirea atmosferei și topirea polilor, dispariția păturii de ozon) etc. etc. Societatea umană este astăzi atât de complexă și contradictorie încît, după părerea mea, umanitatea în totalitatea sa nu-și va reveni dintr-o catastrofă suficient de importantă. Există un prag unde cantitatea devine calitate.

Și de ce să nu ne imaginăm în spirit științifico-fantastic un alt tip de limită al existenței omenirii; dacă sîntem o experiență și dacă experiența se termină; o simulare în care simulatoarii încetează s-o susțină?

Sau încă, mai puțin metafizic, de ce să nu ne imaginăm că rasa umană, ca toate rasele animale, are UN SFÎRȘIT, e destinată să se termine și să nu se propage pînă la infinit? De ce n-am dispărea dacă durată noastră de viață ca specie ar fi terminată?

Ceea ce dumneavoastră numiți — de altfel generic — „om”, și mă face să mă irite puțin, mă duce la o altă ipoteză: ce numiți dumneavoastră „umanitate”? Se poate foarte bine imagina limite pentru existența tipului nostru de umanitate. Dar se poate la fel de bine imagina, cum o fac numeroși autori de S.F., că evoluția vieții, așa cum a conceput-o Darwin și discipolii săi moderni, nu se va fi terminat deja. În rezumat, pentru a răspunde la întrebarea dumneavoastră: „Sînt previzibile...”, se poate încerca să se imagineze limitele existenței viitoare ale umanității și se poate încerca conturarea lor, dacă de exemplu este de tip Prometeic. Sau, mai degrabă, se ne resemnăm. Puțină umilință n-ar face nici un rău ființei umane, nu credeți?

2. Viitorul „intelligenței artificiale”: — știți, fără îndoială,

că înșiși specialiștii în informatică nu sînt toți de acord cu această terminologie, cu atât mai puțin eu —, și al automatizării mi se pare legat, pe termen lung, de viitorul rasei umane — ceea ce trimite de asemenea la răspunsul precedent. Pare sigur că pe termen scurt vor avea un viitor frumos, în orice caz din rațiuni diverse, dar în principal economice și politice. Cît despre efectul lor asupra condiției umane, aș vrea să ripostez cu o întrebare: Ce înțelegeți dumneavoastră prin „condiție umană”? Aveți o definiție, canonică, garantată a „condiției umane”? Vă referiți la condiția economică, psihologică, socială, spirituală? Ar trebui să răspund la fiecare din aceste posibilități. Permiteți-mi să fiu un pic lenesă și să răspund simplu așa: cred că informatica și tot ceea ce se leagă de ea va avea pe termen lung (și DACĂ vom avea posibilitatea să trăim pînă atunci, vezi întrebarea și răspunsul precedent...) un efect important asupra ființei umane, chiar dacă ar fi doar în măsura în care ne va invita să ne aplecăm serios și conștient asupra naturii propriului nostru „spirit” (și nu numai asupra naturii inteligenței noastre, care după mine nu este decît una din funcțiile spiritului...).

STEFAN LEFFEROF

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

Nu răspund, deci, din posibilitățile evocate, după cum vedeți, decît la a patra: condiția spirituală a omenirii. Sînt sigură că veți avea multe răspunsuri în ceea ce privește efectul economic și celelalte. Și, în cele din urmă, efectul acestor efecte va fi asupra condiției spirituale, morale a umanității, așa încît îmi consider răspunsul suficient.

3. Formularea întrebării presupune că nu s-ar putea călători decît în trecut. Asta mă deranjează foarte mult! Aș fi vrut să răspund că aș alege fără îndoială un trecut paralel: un alt univers decît al nostru, ca să văd cum multe sau toate lucrurile ar fi putut fi altfel. Dar ziceți „călătorie în trecut”. Hm! Întrebarea este incompletă în ceea ce privește specificațiile acestei călătorii în trecut: doar să călătorești (să vezi)? Sau să mergi să schimbi ceva?

Presupun că vreți să ziceți doar excursie, călătorie ca turist. În aceste condiții, nu sînt sigură c-aș fi interesată de o călătorie în trecut (presupunînd, încă o dată, că acest trecut ar fi imuabil). De ce să mergi să capeți o lecție (superfluă) asupra destinului? Ar fi îngrozitor de frustrant... și bizar, să vizitezi un moment de bucurie sau triumf mi s-ar părea la fel de frustrant ca vizitarea unui moment de înfrîngere și tristețe...

De altfel, înșasi ideea unei călătorii în trecutul imuabil mă șochează. Trecutul NU este imuabil; trecutul este un abuz de încredere, de conștiință. Istoria nu este o știință exactă, ci produsul unui consens și a diverselor întâmplări (a hazardului)! E suficient să citești cărțile de istorie scrise în țări diferite sau sub regi-

muri diferite. Și istoria noastră personală este la fel de fluctuantă în memoria noastră, descrisă mereu pe măsură ce evoluăm, pe măsură ce reevaluăm evenimentele existenței noastre. Și chiar mai rău: sînt scritoare, și scriu ficțiuni asupra acestei ficțiuni care este trecutul meu, pentru că în definitiv din propria sa viață își trage seva fiecare scriitor. Atunci, călătorie — în trecut... Am propria mea mașină de călă-

torit în timp și timpuri paralele — singurul timp care există poate: timpul spiritului — și aceasta este scrierea.

Dar, după toate aceste rezerve, vă datorez totuși un răspuns candid sau... aproape! (Mi-a trebuit tot acest timp ca să-mi imaginez un moment în trecut pe care mi-ar plăcea să-l văd...). Aș merge în momentul ipoteticului BIG BANG ca să văd dacă, într-adevăr, chiar așa s-a început...

Prof. dr. HERBERT W. FRANKE

OM DE ȘTIINȚĂ ȘI SCRIITOR, R.F.G.

1. Într-o perspectivă îndepărtată, un eveniment astronomic, cum ar fi de exemplu o modificare a radiației solare sau altele de asemenea natură, ar putea conduce la schimbarea condițiilor de mediu ale Terrei, fapt ce ar face existența omului, în actuala noastră concepție, imposibilă. Pînă atunci însă va trece probabil atîta timp încît omul, pe baza progreselor sale tehnice, va ajunge să stăpînească transporturile cosmice într-o asemenea manieră încît să poată să se strămute în alte zone ale Universului. Existența umanității este amenințată însă din păcate încă cu mult mai devreme și, înainte de toate, prin aceea că o parte din ce în ce mai însemnată a progresului tehnic uman nu mai este îndreptat spre autodezvoltare, ci spre distrugere. Potențialul tehnic al armelor acumulate ar fi deja suficient pentru a provoca distrugerea civilizației noastre.

Pe de altă parte, evoluția omului însuși nu este deloc exclusă, el va continua să se schimbe și, dacă pentru acest fenomen va exista un timp suficient de lung, atunci nu

este deloc sigur că rezultatul acestei evoluții va mai avea o mare asemănare cu Homo Sapiens de astăzi.

2. Nu există legi naturale care să interzică dezvoltarea de inteligențe artificiale superioare gradului de inteligență al omului. Încă din zilele noastre este cunoscut faptul că computere inteligente pot proiecta altele și mai inteligente și pot dirija construirea acestora. Fără nici o îndoială că existența unor mașini inteligente, înalt dezvoltate va crea implicații dintre cele mai însemnate asupra modului de viață al omului. Trebuie totuși să sperăm că omenirea va ști să întrebuinteze o asemenea tehnică nouă de o manieră rezonabilă, așa încît eliberarea de munca rutinieră astfel realizată să conducă la o îmbunătățire a capacității creative și emoționale a omului.

3. Personal, aș întreprinde cu plăcere o călătorie în anul 3000, deoarece mă interesează tehnica înalt evoluată a acelor timpuri pe care sper că o voi mai putea înțelege. Cu toate acestea, mi-aș rezerva și un bilet de întoarcere.

VLADIMIR ȘCERBAKOV

SCRIITOR, U.R.S.S.

1. Indiscutabil, există astfel de limite.

2. Viitorul roboților va fi aproximativ același ca și prezentul lor. Ei vor avea o influență minimă asupra vieții

omului.

3. Mi-aș alege anul 9 500 î.e.n. pentru a nimeri în Atlantida lui Platon, despre care am amintit în cartea mea „Șapte stihii”.

SAM I. LUNDWALL SCRIITOR, SUECIA

1. Mai întâi — va fi o limită pentru existența umană în viitorul îndepărtat? Cred că nu și vă voi spune de ce cred asta.

Pământul este presărat cu ruinele civilizațiilor decăzute și, desigur, și civilizația noastră va avea aceeași soartă (ne vine rîndul). Va veni un timp, vă asigur, cînd nimeni nu va fi auzit vreodată de civilizația noastră actuală și cînd numele marilor noștri lideri, marilor noastre națiuni etc. vor fi uitate complet. Acest lucru se va întîmpla nu peste foarte mult timp, probabil citeva mii de ani. Totuși, omenirea ca atare a supraviețuit căderii multor mari civilizații creînd altele noi în locul celor dispărute și sînt foarte siguri că așa se va întîmpla și pe mai departe.

Trebuie notat aici că aproape toate lăcașurile vechilor civilizații sînt acum sterpe și nelocuite; nu mai pot suporta viața sau cel puțin niciun fel de civilizație. Marile orașe ale istoriei foarte vechi, cum ar fi Ur, sînt acum ruine în deșerturi aride. Mi-e teamă că aceeași soartă se va abate și asupra lăcașurilor civilizației noastre, adică vreau să spun că Pământul va fi probabil nelocuit într-un viitor nu chiar așa de îndepărtat.

Acest lucru nu va conta totuși prea mult, dacă omenirea sau, după cum va fi cazul, un număr rezonabil de oameni vor fi părăsit deja Pământul și vor fi colonizat o altă lume. Din moment ce îmi cereți părerea asupra vieții omului în viitorul îndepărtat presupun că este vorba de ceea ce se va întîmpla peste citeva milioane de ani, și atunci spun da; dacă nu ne vom arunca singuri în aer în următoarea sută de ani, sînt siguri că viața oamenilor într-o anumite formă va continua.

Să fie clar: nu vreau să spun că oamenii vor arăta ca noi. Ei vor fi moștenitorii noștri, nu semenii noștri. Dar, totuși, vor fi noi. Cred că tot ce-am spus se poate condensa în cele citeva cuvinte din finalul cărții „Făcătorii

Universului” a lui Donald A. Wollheim.

„Nu mergem spre sfîrșit cu zgomot.

Nu mergem spre sfîrșit cu scîncet.

Nu mergem spre sfîrșit.

Asta-i tot”.

2. Cît despre roboți și calculatoare mă simt mai puțin în stare să dau un răspuns, deoarece este o problemă foarte complexă și ne aflăm abia la începutul procesului de computerizare. (Scriu aceste cuvinte pe un minicalculator și mai am încă un calculator mai mare pentru realizarea lucrărilor mele, dar amîndouă vor fi demodate în cîteva ani, atît de repede se schimbă lucrurile). Am doar o vagă presimțire că, presupunînd că civilizația noastră merge în continuare în același ritm, vom asista la o robotizare-computerizare rapidă a lumii industrializate. Cîteva din binefacerile acestui lucru vor pătrunde și în aproximativ 80% din restul lumii, deși mă îndoiesc. Va fi o schimbare la fel de mare ca cea provocată de apariția roților și sînt siguri că va modifica complet fața lumii. Ne va afecta personal, dar mă tem că, de asemenea, va face statele puternice și mai puternice, iar pe cele slabe și mai neputincioase din moment ce enormul pas înainte în puterea industrială făcut de anumite state le va lăsa pe celelalte mult în spate. Chiar și azi roboții industriali și calculatoarele cîștigă competiția cu muncitorii umani, făcînd lucruri mai bune la un preț mai mic. Azi anumite țări din Asia încă o mai duc furnizînd forță de muncă mai ieftină decît mașinile; acest lucru nu va mai fi posibil peste douăzeci de ani, deoarece roboții și calculatoarele vor fi destul de ieftine să scurtcircuiteze pe oricine.

Am văzut procesul acesta în industria tipăritului, unde linotipurile cu laseri lucrează mai bine, mai repede și mai ieftin decît vechile mașini. Fac totul mai ieftin chiar dacă zetarul ar lucra pe gratis. Nu e nimic nou în asta. Cu 500

de ani în urmă un milion de scribi au fost dați afară din slujbă cînd au apărut mașinile Gutenberg. Acum era Gutenberg s-a sfîrșit și citeva sute de mii de tipografi sînt dați afară din slujbe din cauza calculatoarelor. Totuși, scribil și-au găsit altceva de lucru, noua tehnologie a creat o abundență de noi locuri de muncă, așa încît sînt convinși că lucrurile se vor petrece la fel și cu noua tehnologie.

Acestea se întîmplă, desigur, în lumea industrializată. Dacă nu se va întreprinde nimic, restul lumii va muri de foame în continuare ca și mai înainte, fără calculatoare.

3. Călătorie în timp... Sînt determinat de felul meu, așa că ideea unei asemenea călătorii mă atrage foarte mult. Cît despre destinație, aceasta depinde strict de preferințele fiecăruia, așa încît mărturisesc că mi-ar plăcea să mă întorc în era Cretacică, era reptilelor uriașe, cele mai perfecte ființe care au locuit vreodată pe Pământ — fiți atenți! au stăpînit necontestat planeta timp de citeva sute de milioane de ani, în timp ce Omul a apărut acum citeva milioane de ani și stăpînește Pământul doar de citeva mii de ani. Lumea arăta aproximativ la fel ca acum, m-aș simți în largul meu printre copaci și jivine, numai absența Omului ar fi de semnalat. Și dinozaurii vor fi acolo, desigur! Asta aș vrea să văd! Cu condiția, desigur, să am bilet de întoarcere! Nu cred că mi-ar plăcea să-mi petrec acolo tot restul zilelor!

ELEONORA MASINI, PROFESOR — ITALIA, PREȘEDINTELE FEDERAȚIEI MONDIALE PENTRU STUDIAREA VIITORULUI

1. Dacă omenirea nu-și va lua în propriile-i mâini deciziile privind propria-i creștere demografică, mișcările ei dintr-o parte în alta a globului și privind tehnologia de care dispune (în sensul folosirii acesteia pentru satisfacerea unor nevoi și nu pentru a cucerii), atunci s-ar putea să existe o limită în timp a omenirii însăși.

2. Calculatoarele sînt prin-

tre noi și influența lor asupra vieții de fiecare zi va crește continuu, pe măsură ce ele vor substitui tot mai mult activitatea umană. Schimbările cele mai adînci vor privi educația și modul de viață, dar chiar și viața de familie va fi influențată.

3. Nu-mi doresc altceva decît să trăiesc în prezent; în trecut au existat mult prea multe inegalități.

Dr. NICOLAE IONESCU-PALLAS

1. Nu există nici o limitare a existenței omenii terestre, în sens escatologic, cel puțin pentru o perioadă de multe milioane de ani de acum încolo. Această concluzie este rezultatul progresului actual realizat în domeniile astronomiei și astrofizicii. Limitări de altă natură sînt însă de așteptat într-un viitor foarte apropiat. De exemplu, creșterea exponențială a populației globului va veni, în citeva decenii, într-un conflict acut cu resursele naturale finite ale planetei. Abuzul de produse chimice de sinteză afectează viața umană la nivel de indi-

vid, prin apariția „cancerului de bătrînețe”. Creșterea radioactivității generale a globului, în mod sistematic, ca rezultat al diverselor experiențe nucleare și al deșeurilor radioactive de la centralele atomo-electrice poate afecta chiar vitalitatea speciei umane într-un mod care, în prezent, nu este prea clar. S-ar putea spune că „limitările” care apar într-o perspectivă apropiată depind în mare măsură de om, iar evitarea lor de o coordonare mai rațională a diverselor activități umane, pe baza unor consensuri specifice.

PETER PETROV

ALMANAH
ANTICIPATIA

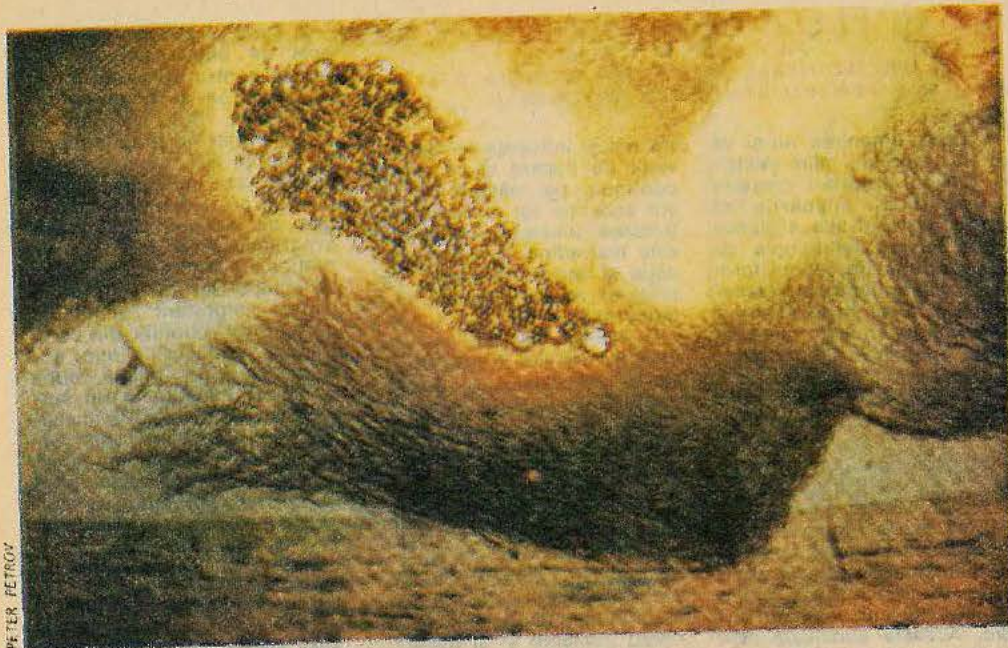
SF

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

2. Cred că viitorul roboților este de mare speranță, nu numai pentru utilizarea lor în industrie, dar și în știința fundamentală. Sînt convins că într-un viitor nu prea îndepărtat roboții ziși „umanoizi”, înzestrați cu inteligență artificială și cu o anumită capacitate de decizie (bineînțeles, programată) vor fi un sprijin prețios în laboratorul omului de știință. Dar mai este un alt aspect important: simularea cu ajutorul roboților din ce în ce mai complexă, a unor activități specifice umane, duce în ultimă instanță la un surplus de cunoaștere a mecanismelor intime ale vieții organice și inteligente. Acest aspect, care în prezent pare un deziderat temerar, va avea în viitor o pondere din ce în ce mai mare.

3. Știu că fizica epocii în care trăiesc îmi spulberă iluzia întoarcerii în trecut printr-o călătorie în timp. Dar dacă sînt invitat să răspund la întrebare (închizînd ochii asupra inadvertenței fizice) o fac cu plăcere. Firește că sînt multe momente istorice pe care un intelectual ar fi ispitit să le trăiască, avînd acea senzație de uimire și de „încadrare în epocă” pe care o dă un film bine realizat. De exemplu, cine n-ar dori să petreacă o după-amiază în sălile celebrei biblioteci din Alexandria?, sau să stea de vorbă cu Galileo Galilei despre teoriile sale cosmogonice, sau să asiste la premiera operii Aida în sala cu capetele încoronate ale celor 7 mari puteri ale epocii, ș.a.m.d.? Ar fi greu de ales cu inima ușoară. Totuși, dorind să răspund la întrebare, aș zice că aș renunța la toate deliciale de genul celor amintite pentru marea curiozitate de a străbate și cunoaște toate plaiurile românești (cu limba, obiceiurile și tradițiile respective) în secolul al VIII-lea. Pentru această alegere, care ține de definirea mea existențială, nu cred că ar trebui o motivare specială.

PETER PETROV

IURI MEDVEDEV SCRIITOR, U.R.S.S.

1. În ceea ce privește limitarea resurselor naturale, a produselor alimentare, chiar a mediului de viață ca urmare a creșterii populației globului, nu cred că viitorul omenirii este amenințat cu ceva. Cucerirea energiei termo-nucleare, a sistemului solar (iar în viitor și a altor sisteme planetare), ingineria genetică — iată ceea ce va permite omenirii să prospere oricât de mult. Aici există însă un „dar”... dar omul este prea curios, uneori în paguba sa. Această caracteristică a inteligenței noastre este descrisă excelent de către H.G.Wells în povestirea sa „Ușa verde”.

„Proorocirea” marelui scriitor englez se adevărește: demenții de la Pentagon sînt gata să deschidă ușa, să dea drumul bombelor atomice sau celei ne-utronice. Acestei demențe i se opun însă toți oamenii cinstiți ai planetei, în primul rînd cetățenii țărilor socialiste. Îmi sînt foarte apropiate reprezentările învățătorului meu, marele scriitor sovietic de literatură științifico-fantastică Ivan Efremov: în viitor ori va triumfa comunismul, ori va rămîne doar nisip și praf radioactiv pe Pămîntul mort. Iată de ce sarcina principală a scriitorilor de literatură științifico-fantastică din întreaga

lume este să reducă la zero posibilitatea unui nou război mondial.

2. Cred că odată cu scurgerea timpului raportul roboți-oameni va amîni de cel actual stabilit între oameni și maimuțele antropoide. Numai că se pune întrebarea: „Ce rol va îndeplini fiecare?” În orice caz, încă în zilele noastre pot vedea că robotul compune opere în genul S.F. (chiar dacă sînt publicate de către oameni).

3. Dacă aș avea mașina care să-mi permită o călătorie în timp, m-aș opri în oricare punct spațiu-timp din trecut, acolo unde aș putea fi martorul aterizării extraterestrilor pe pămînt. Dar, apropo, ce-ar fi ca și ei să călătorească cu „mașina timpului?”

Traduceri realizate de
G. DULCU, GHE. PAUN, M. PAUN și C. STANCULESCU

ANCHETA

SF

ANCHETA

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

SPRE UN LIMBAJ UNIVERSAL AL VIEȚII

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

EXISTĂ un limbaj universal al vieții? În alți termeni, există o modalitate de comunicare unică, dincolo de căile specifice de comunicare, valabil pentru întreaga lume vie? Sînt celulele — unitățile fundamentale din structura lumii vii — apte să comunice între ele indiferent de treapta evolutivă și de regnul de care aparțin?

Teoretic, dacă avem în vedere că toate celulele vii au legături comune de organizare, este de admis și o astfel de posibilitate. Conțin în esență aceleași elemente structurale, au un număr egal de aminoacizi, se diferențiază după codul genetic înscris la toate viețuitoarele în ADN-ul din nucleul celulei; sursa de energie necesară vieții este pentru întreaga lume vie glucoza depozitată sub forma ATP-ului. În fine, pentru a exista, întreaga lume vie are nevoie de informație și de structuri specifice prin care să o poată prelucra și să ia deciziile necesare unei orientări adecvate în mediu. Se deduce de aici că toate celulele sînt capabile să recepteze și să emită informație, adică să comunice, indiferent de nivelul de organizare la care se află.

Într-o lucrare mai amplă de analiză a unor ipoteze referitoare la existența viului, emitam părerea că elementul cel mai frapant, prezent la întreaga lume vie, este capacitatea de a comunica, de a stabili relații de tip informațional. Pe aceste relații, legături informaționale care se stabilesc de-a lungul evoluției intra, inter și extrasistemic, adică între celulele unui organism, între viețuitoarele din aceeași specie și din specii diferite și între lumea vie și mediul ambiant și cosmic se

țese întregul mister al vieții. Interrelația a constituit modalitatea fundamentală de evoluție a materiei vii și dacă am extinde cadrul, și a celei nevii (evident, aici intervenind elemente de alt ordin). Cînd spunem viață spunem, în mod implicit, comunicare. Este o permanentă circulație a informației, atât în interiorul sistemului cit și în afara sa. Comunică în permanență fiecare parte componentă a unei celule cu alta, comunică în permanență celulele unui organism între ele, iar întreg ansamblul viu comunică cu mediul. Emite în permanență întrebări și culege răspunsuri. Fără această activitate neîncetată de prospec-tare și de integrare în mediu, viața nu ar putea exista. Cînd un organism moare, dispare capacitatea sa de a stabili legături informaționale.

Dincolo de argumentele de ordin teoretic susținătoare ale comunicării celulare apar și argumente de ordin experimental.

Vom trece peste observația lui Guvici privitoare la emisia de către celulele vegetale pe cale de diviziune a unor radiații mitogenetice și ne vom opri asupra unor experiențe mai recente.

A fost foarte mult comentat experimentul efectuat în 1972 la Novosibirsk de Kazakelev, Șurin și Mihailova. Ei au „realizat” o adevărată „conversație” între două culturi de celule identice, izolate între ele printr-un perete de cuarț. Unul din loturile de celule este infectat experimental cu un virus care distruge cultura. Dacă cele două loturi sînt izolate printr-un perete de sticlă, lotul martor rămîne neinfluențat, dar dacă se înlocuiește peretele izolator de sticlă cu unul de cuarț, atunci

se constată că și la lotul de celule sănătoase, unde nu s-a introdus virus, apare aceeași suferință. Experiența conferă același rezultat dacă se repetă și cu substanțe toxice.

Cum între cele două loturi de celule nu există nici o legătură printr-o structură vie, s-a presupus că fenomenul s-ar datora transmiterii unor semnale purtătoare de informație patologică prin peretele de cuarț. Înlocuirea cuarțului cu sticlă, material opac la radiația ultravioletă, împiedică producerea fenomenului. Mesajul pare a fi deci codificat și transmis prin radiația din spectrul ultravioletului. De aici și concluzia oamenilor de știință că informația s-a transmis pe lungimea de undă a radiației ultraviolete. Această concluzie coincide și cu aceea a altor cercetători care incriminează aceeași lungime de undă în unele experimente de comunicație.

Cercetări efectuate inclusiv la noi în țară (Marloara Godeanu, E. Celan ș.a.) pledează pentru existența unui schimb de informație între două organisme vegetale, adică între două plante, ca și între acestea și om. Sînt bine cunoscute de asemenea experiențele care ne vorbesc despre un transfer de informație la distanță, realizat la nivel interuman.

Existența unei comunicări, adică a unui schimb de informație pe o altă cale decît aceea a sistemului nervos, ridică problema modalității de vehiculare a informației. Teoretic, aceasta nu poate fi înțeleasă decît dacă admitem existența unui cîmp purtător de informație emis de către toate organismele vii. Ajungem în acest mod la noțiunea de cîmp biologic (biocîmp) despre care ne vorbesc importante lucrări aparținînd lui Gurvici, Northrop și Burr, Kirlian, Thelma Moss, P. Jitaru,

V. Soran ș.a.

P. Jitaru, împreună cu alți colaboratori, abordează pe larg problema existenței cimpului biologic și interferența sa cu cimpuri electrice și magnetice induse experimental.

Prin faptul că mișcarea electronilor generează cimpuri electromagnetice, iar funcționarea materiei vii nu înseamnă altceva decât un continuu transfer de electroni, P. Jitaru postulează (1978) ca fiind implicită existența unui biocimp la nivelul tuturor structurilor vii. Aceasta ar fi determinat de asemenea asimetria structurală a macromoleculelor proteice care la rândul său ar genera o asimetrie electrică și magnetică. După opinia sa, această asimetrie structurală ar constitui însăși cauza reactivității tesuturilor vii.

Biocimpul se propagă sub formă de unde ca orice cimp energetic. De aici autorul citează deducerea posibilității ca transferul de energie și informație impus de complexitatea reacțiilor biochimice să se realizeze prin intermediul biocimpului.

Existența biocimpului emis de celula vie cu posibilitatea de propagare la distanță are o serie de consecințe pentru înțelegerea fenomenului biologic, inclusiv a modalității de comunicare.

Dacă, în virtutea unor experiențe ale căror surse par greu de contestat, admitem posibilitatea unui transfer de informație la distanță, interuman, pe alte căi decât cele cunoscute clasic, atunci trebuie să admitem existența vechiului purtător de semnale a biocimpului generat de creierul emițătorului. Energia modulată în semnale purtătoare de informație a fost transmisă la distanță și decodificată de creierul receptor. Deducem de aici că odată cu formularea cuvintelor noi emitem și un cimp energetic în procesul de gândire. Mesajul codificat verbal este dublat de un mesaj codificat energetic. Gândirea obține în această accepțiune o expresie materială așa după cum orice cimp energetic reprezintă un alt aspect al

materiei. Mai simplu spus, gândirea ne apare ca o forță materială.

Comunicarea la nivel de biocimp am putea s-o considerăm ca un limbaj primar sau prelimbaj, dublat, numai la om, de cuvinte. Acest prelimbaj ar constitui în concepția noastră limbajul universal, nemediat de cuvinte și accesibil tuturor ființelor-de la celulele izolate, la om și plante.

Obținem prin această ipoteză un argument pentru înțelegerea gândirii fără cuvinte, negată în unele comentarii. Dar nu se poate nega existența unor rudimente de gândire la animalele inferioare omului, la care, evident, nu cunoaștem încă un limbaj articulat. Ar putea fi o gândire concretă, în imagini, cum de altfel o și sugerează multe experiențe ce nu fac obiectul acestui material.

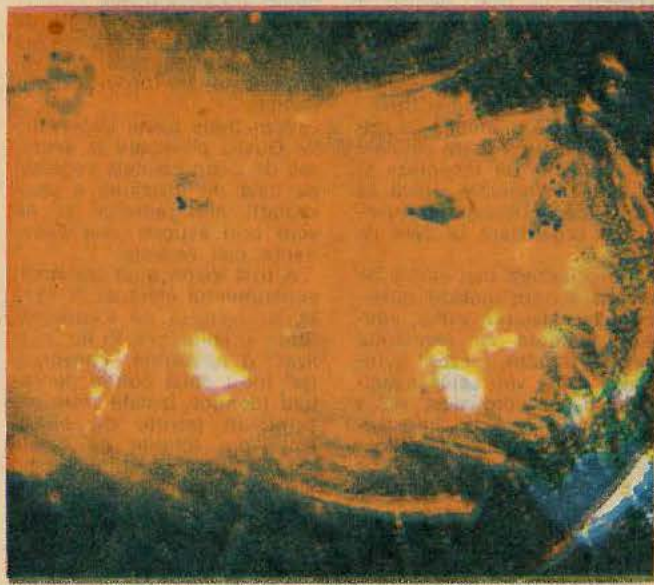
Comunicarea fără cuvinte ar putea fi deci văzută ca fiind mediată printr-un cimp energetic modulat în semnale purtătoare de informație. Aceste cimpuri sînt emise de către întreaga lume vie pînă la nivel de celulă. Dacă am descoperi codul după care se face modularea acestor semnale, în alți termeni, dacă am descifra limbajul prin care viața comunică la nivelul tu-

turor celulelor, am reuși, vorbind la figurat, dar de ce nu și la propriu, să conversăm cu întreaga lume vie — cu plantele, insectele, animalele și, mult mai important, cu propriile celule. Și poate că am avea multe de aflat.

„Rațiunea” celulelor nu este identică cu rațiunea noastră sau, altfel spus, „Inteligenta celulei” este alta decât inteligența conștientizată pentru că una este modelată după natură și are siguranța de funcționare a naturii, iar alta după normele civilizației și ale culturii, după interese, după mode trecătoare și după valori mai mult sau mai puțin stabile.

Un dialog cu propriile noastre celule ne-ar putea preveni, spre exemplu, într-un timp util asupra pericolului unei îmbolnăviri, ne-ar semnaliza conduitele nocive și erorile pe care le săvîrșim față de propria sănătate, ne-ar ajuta să găsim soluții pentru corectarea deficiențelor noastre funcționale și, nu în ultimă instanță, ne-ar deschide ușa multor secrete păstrate de natură.

În sfîrșit, dacă vom ajunge vreodată să cunoaștem limbajul vieții, poate că vom învăța și cum să respectăm viața!

PETER PETROV

NEUTRONII ULTRA-RECI

IONEL I. PURICA

CĂ CIVILIZAȚIA noastră este datorare electronului e unanim acceptat, dar că dezvoltarea ei nu poate fi concepută fără utilizarea altei particule, neutronul, este o problemă foarte controversată, în special în ultimii ani. Numele neutronului a fost asociat cu bomba cu neutroni creîndu-i, în rîndul marelui public, o faimă de distrugător al civilizației umane. Cineva mă întreba, fără urmă de glumă: „Cînd vom lichida odată cu neutronii ăștia?”

Nu vreau să fac aici apologia neutronului ca particulă fundamentală căreia îi datorăm energia nucleară, fără de care lumea este convinsă, cu mici excepții, că nu putem vorbi de o continuare și dezvoltare a civilizației noastre. Voi încerca să arăt numai cîteva rezultate obținute în ultimii ani în experiențele cu neutroni, rezultate care pot să dea frîu liber imaginației.

Mă refer la neutronii ultrareci.

Ne-am obișnuit să utilizăm atributele calde și rece pentru a caracteriza senzațiile noastre tactile. Atunci cînd s-a încercat o explicare a acestor senzații, Bernoulli le-a asociat cu mișcarea moleculelor din care sînt compuse corpurile. Cu cît viteza medie a acestor molecule este mai mare, cu atît corpul este mai cald, și invers. Neutronii ultrareci sînt, deci, neutroni a căror viteză medie este foarte mică, de ordinul a cîteva metri pe secundă, ceea ce corespunde cu viteza medie pe care ar avea-o un gaz de neutroni la temperatura de 0,00025° K, adică foarte aproape de zero absolut.

La aceste viteze, neutronii au proprietăți foarte curioase. De exemplu, se reflectă total de suprafețele unor materiale, ceea ce face posibilă concentrarea lor în butelii făcute din sticlă, grafit sau alte materiale. Putem avea, astfel, sticle cu gaz neutronic, deci, să închidem neutronii în butelii, așa cum facem cu hidrogenul, cu oxigenul, cu azotul.

O altă proprietate care ne interesează aici este că neutronii ultrareci, prin faptul că au o viteză mică, sînt singurele particule elementare care interacționează sensibil cu cîmpul gravitațional.

Dacă ne-am imagina un fascicul de neutroni ultrareci cu vitezele dirijate pe verticală, ei se vor ridica pînă la o înălțime de 1—2 m și apoi vor cădea din nou către suprafața pămîntului, respectînd legile căderii corpurilor din mecanica newtoniană.

Nu trebuie să uităm însă cu neutronii sînt particule elementare și, ca atare, sînt supuși legilor mecanicii cuantice. Or, una din aceste legi este și relația de nedeterminare a lui Hei-

senberg. O particulă nu poate să aibă simultan o poziție și o viteză, respectiv un impuls dat, determinate cu aceeași precizie. Deci, dacă viteza ei este determinată cu o eroare nulă, atunci poziția ei este determinată cu o eroare infinit de mare, deci particula se poate găsi în orice punct din univers cu aceeași probabilitate.

Ținînd seama de această comportare cuantică a particulelor și deoarece neutronul ultrarece este o particulă cuantică, atunci cînd, la înălțimea de 1—2 m pe verticală, el își schimbă direcția vitezei revenind către pămînt, evident va avea la un moment dat o viteză nulă în punctul cel mai înalt pe care îl atinge și unde viteza își schimbă sensul.

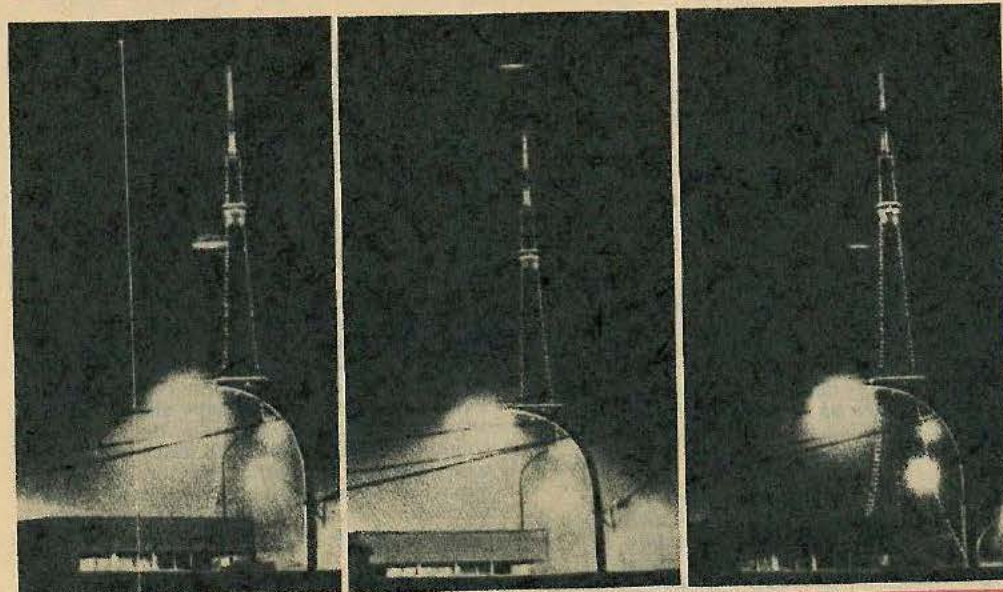
În acest moment, conform relației lui Heisenberg, neutronul se poate afla oriunde în univers cu egală probabilitate, deci am putea spune că el umple universul. Dar neutronul interacționează cu particulele din univers și, după inversarea vitezei, el ar trebui să fie în altă stare, pe care dacă am putea să o măsurăm, am obține informații din universul îndepărtat.

Pe de altă parte, prin vitezele lor mici, neutronii ultrareci pot interacționa cu fluctuațiile vidului, din care se pot naște particule, dar a căror viață este cu atît mai scurtă cu cît energia lor este mai mare. Și aceasta este o consecință a relației de nedeterminare Bohr-Heisenberg dintre energie și timpul de viață al particulei.

Dacă starea neutronului s-a schimbat, aceasta se poate datora unei astfel de interacții și, deci, se poate pune în evidență, de exemplu prin variația constantei de dezintegrare a neutronului cu viteza lui, existența unor particule asociate cu cîmpul gravitațional. Teoriile de supergravitație, dezvoltate în ultimii ani, arată că este posibilă existența unei particule, denumită gravitino 3/2, care poate da efecte gravitaționale puternice, dar la distanțe foarte mici.

De asemenea, poate exista și o particulă denumită gravifoton. Ea poate da efecte gravitaționale la distanțe de ordinul metrilor, diferite de cele ale cîmpului de atracție newtonian, cu care sîntem obișnuiți.

Iată, deci, că neutronii ultrareci pot deveni instrumente de investigare a unor procese necunoscute, corelate cu proprietățile cîmpului gravitațional, așa cum este el descris astăzi în teoriile supergravitației.

Această fotografie a fost luată în latitudinea de nord a planetei Marte, de către sonda spațială Viking 1 în căutarea unui teren de aterizare pentru Viking 2. În legătură cu aceasta, NASA a declarat:

„Fotografia ne arată forme de pământ erodate. Urmează formație de rocă din centru, care se aseamănă cu un cap de cm, este formată dintr-o umbră în partea dreaptă a capului, iar în cealaltă parte se observă foarte clar ochiul, nasul și gura. Creașura are 1,5 km diametru (o milă). Fotografia a fost luată de la înălțimea de 1873 km (1162 mile) la 25 iulie 1976”. (Lucian Matache - elev. După revista „Canadian UFO Report” vol. 4, nr. 1, 1976)

ÎN SEARA DE 19 septembrie 1973, un tânăr student din Tokio, Yoshiaki Kato, s-a instalat singur pe balconul casei sale. El a vrut să facă niște fotografii fainosului turn din Tokio, în timpul unei expoziții organizate de școala sa. El a luat trei fotografii cu un timp de expunere (în total) de 30 de secunde. A folosit un aparat de fotografiat Canon FTb, cu o distanță focală de 50 mm și cu diafragma 5,6.

În timpul fotografierii, tânărul student nu a văzut nimic particular. În acest timp, mama lui și câțiva prieteni au observat la un moment dat manevrele unui O.Z.N. care se afla foarte aproape de turn. Un martor ocular s-a dus imediat la stația locală de poliție unde a întocmit un raport oficial.

Yoshiaki Kato a fost surprins foarte mult când a dezvoltat filmul și a găsit trei fotografii pe care le-a luat în seara zilei de miercuri, pe la ora 19,30, în care se vedea foarte bine forma unui O.Z.N. (pe negativele nr. 22, 23, 24).

Situat în centrul orașului, în regiunea Parcului Shiba, turnul din Tokio a început să se construiască în iunie 1957 și a fost terminat 18 luni mai târziu. El are o înălțime de 33 metri și servește la telecomunicațiile aeriene și ca antenă pentru recepționarea programelor TV.

Fotografiile au apărut mai târziu în ziarul Tokyo's Sankei Shimbun, în ziua de 28 octombrie 1973. (Lucian Matache, elev. — După revista „Canadian UFO Report” vol. 4 nr. 1 1976).

OBIECTE ZBURĂTOARE NEIDENTIFICATE ÎN AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

DAN APOSTOL

1939—1945. În acești șase ani singeroși, când întreaga planetă era zguduită de bătăliile celui mai mare și mai groaznic măcel din istorie (peste 50 de milioane de morți), aviația a devenit — pentru prima dată — factor determinant. Nici o bătălie terestră sau navală nu a mai putut fi câștigată fără sprijinul ei; mai mult, luptele aeriene au jucat adesea un rol determinant în desfășurarea conflictului.

Misiunile de luptă erau atât de grele și periculoase, încât numai un caz într-adevăr excepțional putea să provoace uimirea și interesul echipajelor. Fapt este că în rapoartele de luptă se întâlnesc des referiri la acțiunile unor obiecte aeriene neidentificabile, iar pentru cine cunoaște redactarea sobră și concisă a unui raport de luptă, numai simpla menționare a unui OZN este edificatoare. Evident, interesul statelor majore ale beligeranților a fost stîrnit în special de două aspecte ale problemei: detaliile furnizate de aviatori asupra performanțelor de zbor (incredibile pentru acea perioadă) și faptul că OZN, deși manifestau „O curiozitate inteligentă”, nu participau la conflict, nu atacau și, mai mult, nu ripostau când erau atacate de avioanele terestre.

Acest comportament inexplicabil era mai îngrijorător pentru militari decît ostilitatea declarată, pentru că, așa cum s-a constatat după sfîrșitul războiului, fiecare țară beligerantă considera OZN arme secrete ale inamicului. Marile puteri se suspectau deci reciproc, iar faptul că statele ma-

jore se gaseau în imposibilitate de a înțelege acțiunile și modul de funcționare al acestor intruși ciudați a avut ca efect începerea unor investigații serioase. Încă din anii 1942—1943, Anglia, S.U.A. și Germania au format grupuri complexe de cercetare, compuse din oameni de știință, ingineri, specialiști militari și piloți de elită, dispunînd de un modern aparataj de cercetare și de cele mai bune avioane ale timpului (în vederea unor eventuale interceptări).

După cum spuneau aviatorii, „era și timpul”; în jurnalele de operațiuni ale unor escadrile de elită apăreau din ce în ce mai des mențiuni despre contacte cu OZN. Or, astfel de escadrile (de vînătoare sau bombardament, recunoaștere sau torpiloare) erau alcătuite din echipaje și avioane excepționale, fiind conduse de piloți celebri (Quesada, Yule, Doolittle, Shrader, Deere, Beightag, Mouchotte sau Clostermann la aliați, Nowotny, Galland, Gollob sau von Graff la germani), avînd între 1000 și 6000 de ore de zbor la activ și luptînd zilnic într-un război aerian necrutător.

La 25 martie 1942, comandorul polonez Roman Sobinski — dintr-o escadrilă de bombardament strategic a RAF — executa un raid nocturn asupra orașului german Essen. După îndeplinirea misiunii, avionul a pornit înapoi spre Anglia, ridicîndu-se în bezna protectoare a nopții la altitudinea de 5.000 m. Echipajul tocmai răsuflea ușurat la ieșirea din spațiul aerian german — după aproape o oră

de zbor dificil — cînd mitraliorul din turela posterioară a dat alarma: avionul era urmărit de un aparat necunoscut. „Vînător de noapte?”, a întrebă pilotul gîndindu-se la periculoasele Messerschmitt Me-110. „Nu, domnule comandor, i-a răspuns mitraliorul, nu pare a fi un avion, are o formă nedefinită și este luminos!”. În curînd, tot echipajul a putut observa curiosul obiect, care strălucea într-o frumoasă culoare portocalie. Comandorul Sobinski a avut atunci reacția obișnuită a oricărui pilot „talonat” deasupra teritoriului inamic: „M-am gîndit că este vreo nouă drăcie nemțească și am ordonat mitraliorilor să deschidă focul”. Dar, spre stupefacția întregului echipaj, aeronava străină — ajunsă la aproximativ 150 m de coada avionului — nu numai că nu a ripostat, dar a încasat un număr considerabil de proiectile fără să pară cîtuși de puțin afectată de acest lucru, astfel că, dezorientați, mitraliorii au încetat să mai tragă. După un sfert de oră în care a zburat liniștit „în formație” cu bombardierul — punînd nervii echipajului la grea încercare — ciudațul obiect s-a înălțat fulgerător și a dispărut cu o viteză incredibilă sub ochii uimiți ai aviatorilor polonezi.

În ziua de 14 martie 1942 — la orele 17,35 — baza aeriană secretă Banak aparținînd Luftwaffenflotte V din Norvegia a intrat în stare de alarmă ca urmare a faptului că radarul semnala apropierea unui obiect aerian străin. Cel mai bun pilot al bazei, căpitanul inginer Fischer, a decolat cu un avion de vînătoare Messerschmitt Me-109 G și a reușit să intercepteze obiectul respectiv la 3500 m altitudine. În raportul său ulterior, aviatorul german consemna: „Nava străină părea construită din metal și avea forma unui fuselaj de avion lung de aproape 100 m și cu diametrul de vreo 15 m; la extremitatea anterioară se puteau observa un fel de antene (...). Deși nu avea aripi sau motoare exterioare vizibile, această navă ciudață se menținea în zbor perfect orizontal. Am urmărit-o cîteva minute, după care, spre surprin-

derea mea, a luat brusc o poziție verticală și a dispărut fulgerător în înălțimi. Încercările căpitanului Fischer de a o intercepta din nou au eșuat: stația radar a bazei îi pierduse urma definitiv.

La 26 februarie 1942, crucșătorul olandez „Tromp” a fost urmărit timp de aproape 3 ore de un OZN. Echipajul a descris obiectul ca fiind „un disc uriaș care părea construit din aluminiu”. Ciudatul OZN argintiu nu a atacat nava, ci doar a observat-o plin de curiozitate, fără să pară intimidat de țevile tunurilor îndreptate spre el. Dinu-și seama de comportamentul pașnic al navei străine, olandezii nu au deschis focul, mulțumindu-se să observe plini de uimire complicatele manevre aeriene ale discului (care părea indiferent la poziția de zbor). După 3 ore de „zbor în escortă”, OZN-ul a accelerat brusc, înălțându-se și dispărând cu o viteză de aproximativ 6000 km/h.

La sfârșitul anului 1942, marele submarin oceanic german U 317 a tras cu tunurile într-un „obiect argintiu fusi-form, lung de 80 m”, care a trecut într-un „zbor tăcut și rapid” la 300 m de nava germană, fără să dea atenție tirului îndrăcit al tunurilor de 88 și 127 mm.

La 14 octombrie 1943 a avut loc celebrul raid aliat împotriva orașului german Schweinfurt, unde se găsea cea mai importantă fabrică de rulmenți cu bile din Europa. Acest obiectiv de prim ordin a fost atacat cu 700 de bombardiere grele Boeing B 17E „Flying Fortress” și Consolidated B 24 „Liberator” din Armata a 8-a aeriană a S.U.A. Escorta lor era compusă din 1300 de avioane de vânătoare americane și britanice: 39 escadrile de Republic P 47 „Thunderbolt”, 20 escadrile de Lockheed P 38 „Lightning” și 12 escadrile de North American P 51 „Mustang” din Armatele 8 și 9 aeriene ale USAF, sprijinite de 18 escadrile de Vickers IX „Spitfire” din RAF. Raidul și-a atins scopul, uzina fiind rasă de pe suprafața pământului, dar pierderile aliate au fost foarte mari: 111 avioane de

vinătoare doborâte și aproximativ 600 de bombardiere distruse sau grav avariate, față de numai 300 de avioane pierdute de germani. Acest masacru se datora reacției dure a celor peste 3000 de avioane germane aruncate în luptă, ce reușiseră, pentru prima oară să spargă formațiile compacte ale bombardierelor aliate (10 „box” a câte 70 de aparate). Părea că în acel iad pe care celebrul pilot francez Pierre Clostermann îl compara cu „un acvariu plin de pești nebuni, un adevărat coșmar unde nimeni nu avea timp decât să lupte pentru propria-i viață”, nimic nu-i mai putea impresiona pe aviatori. Și totuși...

Maiorul britanic R.T. Holmes — detașat pentru acel raid la comanda unui „box” de bombardiere B 17 — raporta un fapt aproape incredibil: în timp ce formația lui se afla deasupra obiectivului și declanșase bombardamentul, au apărut brusc o serie de mari discuri strălucitoare care s-au apropiat rapid. Ciudatele nave — având diametrul aproape egal cu anvergura unui B 17 — au traversat formația bombardierelor americane fără să pară afectate nici de tirul furios al celor peste 700 de mitraliere de bord, nici de veritabila plasă de foc a traiectoriilor proiectilelor Flack-ului german. Aviatorii americani au constatat uimiți că straniile „discuri fără aripi” erau inofensive, neripostind la tirul lor îndrăcit și îndepărtându-se liniștite fără să le fi stîrjenit cu nimic bombardamentul. Echipajele nu au avut însă prea mult timp pentru a se întreba — conform unei nobile tradiții americane — „Cine dracu’ mai sînt și nebunii ăștia?”, căci tocmai atunci apăruseră avioanele de vânătoare germane... Aparatul maiorului Holmes a avut însă șansa de a se reîntoarce nevătămat și primul lucru pe care l-a făcut flegmaticul pilot britanic după aterizarea la bază a fost să înalțe un raport detaliat către Comandamentul RAF. Specialiștii militari și oamenii de știință britanici au fost foarte interesați — și în același timp nedumeriți — de conținutul raportului și au

emis ipoteza că ar fi fost vorba de noi arme secrete germane — coincidența face ca OZN-urile să fi precedat cu 10 minute primele avioane germane.

La 24 octombrie 1943, War Office trimitea raportul la Intelligence Service, ordonînd investigații urgente pentru clarificarea acestui caz. Răspunsul serviciului de informații britanic a venit trei luni mai târziu: ciudatele discuri luminoase nu aveau nimic comun cu Luftwaffe sau cu oricare alte forțe aeriene de pe glob... Erau pur și simplu, UFO. (Noțiunea introdusă în 1942 este valabilă atît în limba engleză — Unidentified Flying Objects, cît și în germană — Unbekannte Fliegende Objekte: Obiecte Zburătoare Neidentificate).

La 18 decembrie 1943, începînd de la 11,45, stațiile radar germane din insula Helgoland, orașele Hamburg, Wittemberg și Neustrelitz au înregistrat succesiv trecerea unui mare „cilindru” aerian care se deplasa pe deasupra lor, zburînd silențios cu viteză medie de 3 000 km/h.

În ziua de 12 februarie 1944, la baza secretă germană Kummersdorf a avut loc — în prezența a numeroase oficialități — lansarea uneia dintre primele rachete V-2. Experiența avea ca scop demonstrarea calităților acestei rachete supersonice imposibil de interceptat pe vremea aceea și, desigur, evenimentul a fost filmat în întregime. La dezvoltarea peliculei însă, tehnicienii au constatat stupefiați că neglabila lor rachetă fusese însoțită în tot timpul zborului de un obiect sferic neidentificabil, care avusese chiar și neînșurănarea de a se roti cu dezinvoltură în jurul ei. Acest intrus nu a putut fi observat de personalul bazei, pentru că zburase cu o viteză mai mare decît racheta: aproximativ 2000 km/h, ceea ce, bineînțeles, dădea de gîndit. Întîmplarea a făcut mare vîlvă, Hitler și Goering spumegînd literalmente la gîndul că aliații au putut trimite un aparat spion care să afle totul despre faimoasa lor armă secretă V-2, în care și puneau toate speranțele și pe care acum o

OZN-ul fotografiat la 16 iunie 1963 lângă ALBUQUERQUE (New Mexico-S.U.A.) de Paul Villa. Specialiștii consideră această fotografie ca fiind una dintre cele mai clare și mai veridice imagini de OZN obținute pînă în prezent.

vedeau depășită de o realizare inamică. Căci ce altceva ar fi putut să fie ciudatul aparat aerian?

Aglomerarea unor astfel de rapoarte inexplicabile pe mesele statelor majore sîrși prin a le scoate din sîrite, astfel că guvernele celor trei principale puteri aviatice au ordonat deschiderea unor anchete oficiale (desigur, secrete).

În urma cererilor prezente ale USAF, serviciile secrete americane au inițiat primele cercetări încă din anul 1942. Dar, constatîndu-se că în ansamblu comportamentul OZN-urilor nu prezenta pericol pentru aliați și că existau foarte puține șanse ca ele să aparțină germanilor, problema a fost scoasă din clasa celor militare urgente. S-a recomandat, totuși, specialiștilor, să studieze în continuare comportamentul ciudatelor

obiecte aeriene. Din anumite motive însă (specific americane), USAF nu ținea deloc sa aibă dovada inferiorității sale evidente în fața unor realizări străine (indiferent ale cui ar fi fost ele). Astfel a început „marea animozitate” dintre USAF și UFO, fenomen care își pune și astăzi amprenta asupra modului în care oficialitățile americane (și nu numai ele) tratează problema OZN.

În Anglia însă, RAF a procedat cu înțelepciune, constituind un grup special compus din numeroși oameni de știință, ingineri aeronautici și o escadrilă de interceptare special antrenată, dotată în permanență cu cele mai bune aparate britanice.

Din păcate, concluziile la care a ajuns UFORD („UFO Research Division”) au fost și rămîn „Top Secret”.

În Germania, Luftwaffe s-a dovedit tot atît de interesată în problema OZN. La sfârșitul anului 1942 a fost constituit „Sonder Büro no 13”, care, în cadrul misiunii codificate „Operațiunea Uranus”, avea să studieze, pînă în 1945, ciudatele apariții aeriene.

Desigur, în timpul celui mai teribil război din istorie, statele majore ale aviațiilor beligerante erau prea puțin dispuse să ia în considerație posibilitatea ca OZN-urile să fie mesagerii unor civilizații extraterestre. Teoria general admisă susținea că aceste aparate aparțin inamicului, iar superioritatea lor evidentă în fața avioanelor proprii a generat temeri a căror amploare a putut fi descoperită — parțial — doar după sfârșitul războiului, cînd o parte din arhive au devenit accesibile cercetătorilor.

MAREA PROBLEMĂ A INFORMATICII (ȘI ROBOTICII): DETERMINISM VERSUS NEDETERMINISM

Dr. GHEORGHE PĂUN

UNA DINTRE obsesiile autorilor de literatură S.F. (și nu numai a acestora) este relația dintre om și mașină, cu concretizări în întrebări care acoperă întregul interval de nuanțe dintre pueril și sobru-științific. Ce pot și ce nu pot face calculatoarele? Cât de complexă este cutare problemă? Sînt posibili roboți antropomorfi, cu comportare asemănătoare celei umane? Ne vor domina vreodată mașinile, vom ajunge sclavii calculatoarelor sau ai roboților? Etc. Etc. Răspunsuri, la fel de multe ca întrebările. Semnificativ este că toate cele de factură neliterară, deci cele care iau întrebările la propriu și nu le folosesc numai ca pretext pentru desfășurări epice cu alt fel de noime decît prognoza propriu-zisă, sînt realiste-sceptice, referindu-se invariabil la două „tare” fundamentale ale mașinilor de orice tip ar fi ele: **algoritmicitatea** și **determinismul**.

Mașinile actuale și cele din viitorul previzibil nu pot face altceva decît să execute algoritmi, programe încorporate în ele, definitiv sau temporar, de către om (eventual, de către alte mașini sau de către ele însele, dar asta nu schimbă situația: rezultă doar că programele nu mai sînt controlate de om, dar tot programe rămîn). Din punct de vedere matematic, domeniul algoritmicului este însă extrem de redus în raport cu cel al nealgoritmicului (raportul este cel de la numărabil la continuu). Omul însă, creierul său, „funcționează” într-un mod pe care este mai mult decît plauzibil să-l calificăm drept nealgoritm.

Evident, discuția se poate lungi foarte mult, eventual cu contraexemple la diferite lecturi trunchiate ale frazelor anterioare. Bineînțeles că un calculator, pus (de om!) în centrul unui sistem informatic, poate conduce o mare masă de oameni la nivelul unor decizii sociale, economice sau de altă natură limitată, le poate face diverse șicane, din eroare sau funcționînd „corect” în direcții neprevăzute de proiectanții sistemului, dar asta este o altă problemă. Bineînțeles că am putea lua ca premisă literară chiar eventualitatea ca noi înșine, oamenii, să fim roboți, creați de cine-mai-știe-cine, deci funcționînd algoritmic la un nivel de algoritmicitate pe care nu ni-l putem imagina (încă), dar asta este o presupunere care nu poate avea decît valoare literară

(și eventual una mistică).

Acceptînd sau nu algoritmicitatea, la nivelul ei cel mai general, ca limită a posibilităților mecanice, vom fi însă oricum confrunțați și cu o altă reducere drastică a acestor posibilități, cea referitoare la funcționarea **deterministă** a mașinilor, repet, actuale sau plauzibile în viitorul accesibil prognozelor pertinente.

Trebuie să facem de la început o precizare importantă: nu este vorba aici nici despre determinismul causal, filosofic, aflat la baza materialismului, cel privind interdependența și interacțiunea universală a fenomenelor de orice fel (și căruia i se opun categorii de tipul finalismului, indeterminismului, fatalismului etc.) și nici despre determinismul de care se vorbește în matematică în opoziție cu aleatorul, cu întîmplătorul de tip probabilist, ci despre determinismul de tip informatic, avîndu-și originea și forma specifică în teoria automatelor.

Să lămurim lucrurile cu un exemplu, considerînd problema verificării dacă un număr oarecare este prim sau nu. Cum procedam în școală pentru a răspunde unei asemenea întrebări? Împărțeam numărul respectiv la 2, 3, 4, 5... pînă găseam un divizor al lui, sau ajungeam să încercăm să-l împărțim cu numere suficiente de mari pentru a ști de la început că ele nu pot fi divizori (un număr nu se poate împărți la numere mai mari decît jumătatea sa etc.). Modul anterior de rezolvare a problemei este complet neeficient (este suficient să împărțim numărul la numerele prime mai mici decît rădăcina sa pătrată, pot fi aplicate teste mai sofisticate din teoria numerelor etc.), dar nu asta este chestiunea importantă; important este că avem de efectuat încercări referitoare la un set bine conturat de posibili divizori și că luăm pe rînd, exhaustiv, elementele acestui set. Evident, procedînd astfel, rezultatul este sigur: după un număr finit de încercări sau găsim un divizor sau epuizăm setul posibilităților divizori și atunci aflăm că numărul este prim. Aceasta este o rezolvare **deterministă** a problemei.

Să ne aliam însă cu un drăcușor, așa cum fac fizicienii, de la Maxwell încoace, și să conștientăm pe faptul că **dacă numărul nu este prim** (și drăcușorul, că doar d-aia e drăcușor, știe asta), acesta ne poate „sugera” un divizor. În această situație, nu avem decît să verificăm dacă aliatul nostru (temporar! ptui! ptui!) nu ne-a înșelat și să împărțim numărul la divizo-

rul propus. Atunci cînd sugestia este corectă, informația că numărul considerat este neprim poate fi certificată printr-o singură împărțire. Aceasta este o rezolvare **nedeterministă** a problemei, confînd pe un pas preliminar, de „ghicire” a drumului spre soluție.

Să ne plasăm însă într-un cadru mai riguros, cel al **mașinilor Turing**, pînă acum (și pentru totdeauna, afirmă teza Turing-Church) cel mai general tip de algoritm matematic, prototipul teoretic al calculatoarelor electronice. Să ne imaginăm un dispozitiv format dintr-o **bandă** infinită de hîrtie, împărțită în celule în care pot fi scrise simboluri dintr-un alfabet fixat, un **cap de citire-scriere** care are în fiecare moment acces la o singură celulă a benzii și o **memorie** capabilă să se afile într-o anumită stare dintr-o mulțime finită. Capul de citire-scriere se mișcă la stînga și la dreapta, în funcție de simbolurile examinate și de starea memoriei și modifică simbolurile de pe bandă, determinînd în același timp schimbarea stării memoriei, totul conform unui program bine precizat. Teza Turing-Church spune că orice calcul algoritmic (deci articulat riguros, conform unei rețete precise și care se termină într-un timp limitat) poate fi efectuat cu o mașină Turing.

Pentru problema anterioară, cea privind verificarea dacă un număr este prim și, implicit, pentru generarea unui set de numere prime (eventual a tuturor), pot fi imaginate două mașini Turing, una deterministă și una nedeterministă. Prima ar scrie pe bandă numărul și apoi ar genera pe rînd, într-o ordine sistematică, toți posibili divizori, ar încerca să divida numărul cu ei și s-ar opri sau la primul divizor întîlnit, sau la epuizarea divizorilor posibili. A doua mașină ar scrie numărul pe bandă, ar genera la **întîmplare** un număr mai mic decît acesta și ar verifica dacă el divide numărul inițial. Definînd rezultatul activității celei de-a doua mașini ca fiind mulțimea acelor numere pentru care mașina nu poate ghici niciodată un divizor, obținem exact mulțimea numerelor prime, pe care ar fi putut-o genera și prima mașină în mod determinist.

Un rezultat fundamental în teoria automatelor arată că tot ceea ce pot face mașinile Turing nedeterminate pot face și cele deterministe și invers! Aparent, contrazicem astfel afirmația de la început, cum că determinismul reprezintă o limitare serioasă a posibilităților „roboților”. Numai aparent, deoarece prețul simulării pe o mașină Turing deterministă a funcționării unei mașini nedeterministe este prohibitiv. Înlocuirea ghicirii drumului spre soluție cu baleierea unei întregi mulțimi de posibilități din care ghicirea putea alege înseamnă, de cele mai multe ori, trecerea de la un volum de calcule la un volum de dimensiune exponențială. Iar cu exponențialele nu e de glumit. Presupun că vă amintiți istorioara veche și plină de tîlc cu inventatorul șahului, împăratul, boabele de grîu etc., etc.

Trecînd la lucruri mai practice (dar tot teoretice...), în informatica matematică, de cite ori se introduce un nou tip de automat (și s-au introdus destule) apare imediat și problema sîcîitoare: varianta deterministă este la

fel de „tare” ca aceea nedeterministă? Pentru că, în contrast cu situația de la mașinile Turing, există automate (așa sînt cele **cu plăci de memorie**) pentru care răspunsul este negativ: automatele nedeterminate sînt mai puternice decît cele deterministe. Pentru alte automate răspunsul nici nu se cunoaște încă, deși s-a scurs enorm de multă sudoare și cerneală în jurul întrebării. De exemplu, obligînd capul de citire-scriere al unei mașini Turing să nu iasă din limitele șirului scris inițial pe bandă, obținem un automat (i se spune **automat liniar mărginit**) despre care nu se cunoaște care este raportul determinism-nedeterminism. Problema, celebră în teoria automatelor (sub numele **problema LBA**, de la „linear bounded automata”), stă nerezolvată încă din anul 1964 și nu pare dispusă să cedeze prea curînd.

O problemă și mai cunoscută și cu implicații practice greu de supraestimat este întrebarea (criptică) dacă $P = NP$. Despre ce este vorba? P reprezintă clasa problemelor care pot fi rezolvate determinist în timp polinomial (un număr de operații elementare care depinde ca un polinom de dimensiunea problemei este suficient pentru rezolvare), iar NP este clasa problemelor care pot fi rezolvate nedeterminist în timp polinomial (și determinist în timp exponențial). Multe probleme informatice, matematice, de cercetări operaționale de mare interes fac parte din familia NP . Da, dar calculatoarele, oricît de grozave ar fi ele, nu pot trece dincolo de P decît pentru probleme simple și pentru cazuri particulare ale lor (v-ați întrebat vreodată cît timp reprezintă un milion de secunde? Dar un miliard? Știți că pe cubul lui Rubik sînt posibile peste 43 de miliarde de miliarde de configurații accesibile din configurația inițială?). Dacă egalitatea $P = NP$ ar fi adevărată, atunci majoritatea algoritmilor actuali, aplicați în cele mai variate domenii, ar putea fi rescrși, înlocuiți cu algoritmi net mai eficienți, polinomiali. Pentru cîteva momente, lumea (nematematică) a trăit euforia unui asemenea eveniment. În 1979, matematicianul sovietic L.G. Khacian a demonstrat că problemele de programare liniară sînt în clasa P , nu în $NP - P$, cum se crezuse pînă atunci. Rezultatul a fost anunțat cu titluri zgomotoase pe primele pagini ale unor ziare de mare tiraj (de ziariști care, de fapt, nu-l înțeleseră pe deplin): „o descoperire sovietică zguduie lumea matematică” (The New York Times, 7 noiembrie 1979), „marele sputnik matematic al anului 1979” (The Sciences, septembrie 1980) etc. Din păcate, Khacian nu demonstrează că $P = NP$, ci numai că o anumită problemă din NP (nu neapărat printre cele mai grele din NP , numite și probleme **NP-complete**) este în P .

Deoarece este foarte plauzibil că totuși P este strict inclus în NP , trebuie să ne resemnăm la modul „optimist”: lumea actuală (cu probleme în NP și cu calculatoare pentru P) este cea mai bună dintre lumile posibile (...), reținînd amănuntul (neliterar al) îngrădirii în P a roboților. Inventarea de calculatoare nedeterminate nu face încă obiectul cercetării informaticienilor. Încă... Scriitorii S.F. sînt însă afit de convingători...

FORMELE și mecanismele vieții pe planeta noastră sînt legate în mod direct sau indirect de cosmosul apropiat sau îndepărtat. Acțiunea factorilor cosmici sub forma fluxurilor corpusculare sau radiației ondulatorii are o influență nemijlocită asupra desfășurării tuturor proceselor ce au loc în sistemele vii de pe Pămînt. Cunoașterea mecanismelor energo-informaționale ale naturii vii și nevii poate fi atinsă numai printr-o abordare științifică, prin esență — inter-disciplinară și care să țină seama în primul rînd de unitatea dialectică dintre fenomenele de origine planetară și cosmică.

Deși preocuparea pentru acest domeniu deosebit de interesant pentru aplicabilitatea sa practică, ca și pentru cunoașterea umană în general, durează de mai multe decenii, iar tradiția propriu-zisă are o vechime de peste cinci milenii, de-abia în ultimii ani s-a trecut la o etapă superioară în înțelegerea fenomenelor de acest fel; într-adevăr, pentru ca o știință să-și poată merita acest nume trebuie ca, pe lîngă obiect de studiu, să aibă legi pe care să se bazeze, precum și metode proprii de cercetare. Or, stadiul la care se ajunsese pînă acum a permis numai acumularea unui material faptic extrem de bogat — ne referim bineînțeles la cel verificat științific din punct de vedere al autenticității fenomenelor, în timp ce astăzi se caută intens existența și forma de manifestare a unor legități specifice în acest domeniu. În ceea ce privește metodele folosite, abordarea sistemică a acestor probleme și-a găsit deja o reflectare în apariția unor termeni ca: „biometeorologie”, „cosmobiologie”, „astrobiologie”, „cronobiologică” etc., care toate pun în evidență tocmai interdependența factorului cosmic atît ca periodicitate, cît și configurații planetare — și procesele din sistemele vii. Toate aceste influențe s-au făcut remarcate în studierea unor fenomene foarte diferite din trecutul îndepărtat sau apropiat: în modificările survenite de-a lungul erelor geologice, în migrația viețuitoarelor, în

RITMURILE COSMOSULUI ȘI VIAȚA

Ing. ALEXANDRU TIMOȘENCO

modificările hidro-meteorologice la scară planetară, în problema nestationarității transformărilor fizico-chimice ale proteinelor de origine animală și foarte multe altele. Totuși, direcția-cheie a științelor din era cosmică devine studiul transformărilor substanței și cîmpului (în ultimul timp adăugîndu-se aici și aspectul informațional), atît în condițiile planetei noastre cît și în condițiile intergalactice (zborurile spațiale oferînd deja un cîmp larg de studiu al acestei problematice). Interdependența acestor procese se supune unor criterii stricte în ceea ce privește reglarea stabilității proprietăților termodinamice ale materiei — atît pe planeta noastră cît și în Univers în general. În acest sens, caracteristica oricărui proces dinamic echilibrat din punct de vedere al parametrilor termodinamici este tocmai periodicitatea. „Metronomul” cosmic pare că imprimă „tempo”-ul tuturor proceselor vitale de pe Pămînt.

Importanța legăturii dintre „bioritmuri” — procesele periodice caracteristice sistemelor vii — și oscilațiile cîmpurilor fizice proprii naturii cosmice capătă un interes crescînd atît pe planul diagnosticii umane, cît și pe cel al creșterii eficienței producției vegetale și animale, de o atît de acută actualitate în zilele noastre. (E suficient să dăm doar un singur exemplu: cel al biostimulării producției vegetale și animale, utilizînd concordanțe între anumite procese de dezvoltare și bioritmurile caracteristice). Cunoașterea legităților bioritmicii trebuie însă să se bazeze pe un aparat matematic riguros: cel al teoriei reglării automate a proceselor termodinamice nestationare, ale cărei modele analitice se apropie cel mai mult de situațiile

reale ale activității sistemelor vii. Un auxiliar deosebit de prețios în aceste cercetări îl constituie modelul pus la dispoziție de teoria biostructurată (acad. E. Macovschi) care ne poate furniza criterii de aplicabilitate a unei forme sau alta de lege (și corespunzător de metodă de abordare) în funcție de nivelul de evoluție a biostructurii respective.

Domeniul de timp pe care se întind bioritmurile cunoscute în prezent în lumea vegetală, animală și om este extrem de larg; perioadele respective se întind de la ordinul minutelor pînă la ordinul anilor sau zeilor de ani (numai la om sînt cunoscute pînă în prezent circa 100 de bioritmuri, reprezentative pentru anumite funcții ale unor organe sau sisteme). Cele care au atras în mod special atenția au fost cele circadiene, cele lunare și cele anuale, (inclusiv cele sezoniere), întrucît acestea sînt legate de modificările cele mai evidente și au totodată un caracter global, periodicitatea lor puținînd da indicații asupra funcționării normale a unui grup de organe etc. Așa de pildă în jurul orei 18,00 temperatura corpului nostru atinge un maxim, iar cît se apropie noaptea un minim; în jurul orei 4,00 se observă o frecvență maximă a pulsului, iar în jurul orei 9,00, o valoare minimă a tensiunii arteriale; între orele 16 și 18 se observă un maxim al concentrației de hemoglobină în sânge.

S-a constatat, de exemplu, că temperatura urcă mai rapid dimineața la indivizii clasificați psihologic ca „introvertiți” față de cei „extrovertiți”, dar scade mai repede seara; există totodată un interval caracterizat printr-un minim al eficienței mentale, în jurul orei 15 (denumit de americani „post-lunch pheno-

menon”), neexplicabil însă prin situarea neapărat după ora mesei de prînz. Frecvența nașterilor este și ea supusă unui ritm circadian: în ultimii ani se remarcă o deplasare a maximumului curbei de la orele timpurii de dimineață către amiază; ceea ce pare deocamdată inexplicabil este deplasarea aproape identică a curbei maximumelor deceselor către aceleași ore ale zilei.

Periodicități sezoniere se observă în frecvența de apariție a unor boli: cazul tuberculozei (maximum: aprilie—mai) era deja cunoscut de mai mulți ani; o situație asemănătoare se întîlnește și în cazul altor maladii, inclusiv a celor mentale (maximum: mai), acestea puse uneori în legătură și cu curba frecvenței sinuciderilor (maximum: mai—iunie). Este interesant de notat că începutul toamnei (septembrie) se caracterizează prin minime ale practic tuturor maladiilor importante. Pentru periodicitatea accidentelor cardio-vasculare s-a căutat o explicație în efectul stress-ului termic (maximum în ianuarie—februarie). În Europa Occidentală maximum de decese este în decembrie—ianuarie, iar minimum în iulie—august. Greutatea nou-născuților este mai mare în iunie—iulie și minimă în decembrie—martie.

Ritmurile lunare au efecte considerabile asupra tuturor sistemelor vii: de la reproducerea și dezvoltarea algelor și animalelor acvatice la creșterea plantelor (obținerea unor recolte maxime la unele legume este cunoscută de agricultori din cele mai vechi timpuri ca fiind legată de fazele Lunii), de la animale inferioare (rozătoare) pînă la om. (Deși variația de exemplu a cîmpului magnetic terestru provocată de mișcarea Lunii este de maximum 0,4 Gs, ceea ce nu depășește valoarea

inducției unui magnet utilizabil în scopuri casnice). Observații pe loturi de 500 000 de nașteri între 1948 și 1957 (W. Menaker) au arătat un număr considerabil mai mare din punct de vedere statistic al nașterilor cînd Luna este în descreștere decît atunci cînd este în creștere, cu un maxim la Luna plină (deși în alte regiuni ale globului lucrînd pe loturi similare efectul a fost contrar).

Ipoteza influenței preponderent lunare este susținută de un grup de cercetători sovietici (Gorskov, Kotelnik ș.a.) care arată printre altele că ritmul de bază este aici cel de 28,426124 zile, reprezentînd media dintre luna siderală (27,3216614 zile) și luna sinodică (27,53058 zile), și care coincide cu ritmul „emoțional”, din cele determinate de W. Fliess și apoi de H. Svoboda, distanțele în zile la perioadele celorlalte două bioritmuri fiind practic egale. Organismul uman se „acordă” cu toate cele trei bioritmuri (fizic, emoțional și intelectual) o dată la cca. 248 de zile, interval care a fost numit „an biologic”, în care există 74 zile critice simple, 15 duble și una triplă. (Interesant de notat că în Babilonul antic această periodicitate legată de Lună era deja cunoscută!) Echipa de cercetători menționată mai sus a investigat 315 cazuri individuale ale unor personalități trecute în „Marea Enciclopedie Sovietică” și cărora li se cunoșteau exact datele nașterii și ale morții; s-a constatat astfel că din 315, 139 au murit în zile critice duble sau triple, 137 în zile critice simple și numai 39 în zile „normale”. Ținînd seama acum de distribuția zilelor critice în an, rezultă o mortalitate de 40 de ori mai mare în zilele critice duble decît în zilele „obișnuite”, iar în zilele critice în general, de 13 ori mai mare decît în cele „obișnuite”. Același tablou a fost obținut pe un lot de 1 500 de cazuri individuale (N. Fedotova). Nu mai amintim aici decît în treacăt periodicitățile legate de ciclurile de cca 11 ani (activitate maximă solară), dar și periodicitatea mișcării unor planete „grele” (Jupiter, de exemplu,

cu influența lor asupra frecvenței accidentelor cardiace, a tulburărilor mentale sau a accidentelor de circulație (observații pe loturi mari între anii 1963—1964 la Budapesta de către I. Örményi, între 1950—1952 la München de dr. Reiter și dr. Martini). Toate aceste observații își au punctul de plecare în teoria „heliobiologică” a lui Alexandr Cihevski, publicată în Rusia în 1915, dar valorificată de-abia în ultimele decenii. (Cihevski găsisse periodicități similare și în apariția marilor epidemii ca și în apariția marilor frămîntări sociale).

Materialul faptic extrem de bogat acumulat pînă în prezent permite deja elaborarea unor ipoteze și modele care să conducă la înțelegerea mecanismelor acestor interdependențe: sistemele vii pot fi privite din acest punct de vedere ca niște sisteme dinamice complexe (și nu ca simple sisteme oscilante) cu mai multe bucle de reglare, și cu anumite criterii de stabilitate a periodicităților respective. Aparatul matematic utilizat este destul de complicat: este suficient să amintim că descrierea succesiunii unor stări în desfășurare a bioritmurilor este descrisă de metrica unui spațiu cu 8 dimensiuni în plus, ceea ce nu se cunoaște încă deloc este modul de codare al bioritmurilor; situație similară cu cea în care se afla teoria informației după punerea la punct a aspectelor de statistică informațională și înaintea abordării aspectelor semantice. În acest sens s-ar putea ca anumite tipuri de codare să fie specifice informației cu un anumit sens semantic.

Influențele planetare constituie un alt mare capitol al acestei problematice: în fond, aici este vorba de influențe care se manifestă tot prin anumite periodicități sincrone cu mișcările — și implicit pozițiile — planetelor din sistemul nostru solar. Tradiția, în acest sens, este foarte veche și ea se referă și la „stelele fixe”, precum și la anumite puncte convenționale de pe harta cerului. Aici materialul faptic este tot atît de bogat, dar trebuie selectat cu foarte mult discernămint (activitatea

Începută de P. Choissard, H. Goucon, M. Gauquelin în Franța, G. Piccardi în Italia, Brown și Hyrek în S.U.A. ș.a.), cu atât mai mult cu cât aici chiar modul de abordare tradițional este unul sistemic și sintetic în același timp (un mod de abordare cit se poate de contemporan cu noi, pentru epocile de... acum câteva milenii!) Influența configurațiilor planetare asupra transmisiilor radio a fost sesizată deja în 1951 de către J.H. Nelson care a și publicat un an mai târziu în revista de specialitate de un riguros nivel științific **RCA Review** o parte din rezultatele sale. În domeniul agronomiei, observații efectuate pe loturi mari de plante au arătat în multe cazuri o creștere mai rapidă a rădăcinilor, atunci când Luna se afla într-un „semn de Pământ”, și a frunzelor când Luna se afla într-un „semn de aer”. (Semnele respective nefiind altceva decât un sistem de referință circular.

Trebuie menționat de la bun început că aceste cercetări nu au ca obiectiv să reactualizeze astrologia, rezultatul lor fiind determinarea statistică a unor aptitudini, a unor trăsături ale personalității umane în funcție de „ceasornicul” astronomic și nu o „prezicere” a viitorului fiecărui individ în parte.

Cercetările efectuate pe un număr suficient de mare pentru a fi prelucrat statistic, de indivizi ale căror date privind realizările profesionale și sociale erau cunoscute (preluate în general din anuare statistice de tip „Who's Who”) au dus la rezultate interesante. Astfel, pentru un număr de 3 647 medici și oameni de știință, 724 erau născuți imediat după trecerea lui Marte la orizont, sau la culminația sa superioară; or, probabilitatea ca astfel de evenimente să se datoreze numai hazardului este de 1:50 000; tot astfel, din același număr total, 704 indivizi erau născuți după trecerea la orizont sau culminația lui Saturn, șansa în acest caz fiind de numai 1:300 000; la un număr de 2 088 campioni sportivi, planeta dominantă este Marte (de 452 de ori), lăsând hazardului doar o șansă de

1:5 000 000; la un număr de 3 438 personalități din domeniul militar, Jupiter și Marte se găseau în excedent în regiunile urmând trecerea la orizont sau la culminația superioară (Jupiter de 703 ori în loc de 572 ori teoretic — iar Marte de 680 ori în loc de 590 ori; în ambele cazuri, probabilitatea datorată hazardului este de numai 1:1 000 000!) Cel mai surprinzător lucru în această serie de investigații (Gauquelin în 1971, reluate în anii următori de un grup de cercetători belgieni) este absența quasi-totală de particularități planetare în grupul martor: cel al profesioniștilor din fiecare categorie, dar care nu au atins nivelul de consacrare al celor selectați în prima grupă!

Ipotezele explicative sînt totuși departe de a fi satisfăcătoare, influențele manifestându-se atât prin periodicitatea mișcărilor planetare, cit și prin natura intrinsecă a radiațiilor provenind de la aceste planete. Acest din urmă aspect a putut fi pus în evidență indirect, prin corelarea datelor obținute în urma zborurilor spațiale (de tip „Apollo”, „Voyager” ș.a.), date care continuă să se publice în revistele de specialitate.

Pe de altă parte, domeniul acesta este, din nefericire, de multă vreme teren fertil pentru mistificări de orice fel, astfel încît, pe bună dreptate, foarte mulți oameni de știință au serios rezervă de a-l aborda.

Departă de a ataca, după cum s-a crezut la un moment dat, conceptul de determinism al fizicii macroscopice, sau de a fundamenta „științific” un destin implacabil, atît datele ce continuă să se acumuleze într-un ritm impresionant, cit și modelele elaborate în acest domeniu ne conduc la o imagine unitară a materiei, cu toate interconexiunile ei complexe în Univers, imagine în care conceptul de integralitate și unitate a acesteia (într-un mod asemănător cu cel folosit de antici), de determinare obiectivă dar și liber arbitru se dovedesc a fi de o extremă importanță în evoluția cunoașterii umane a tainelor vieții și a Cosmosului înconjurător.

GÎNDIREA, realizarea cea mai de seamă a naturii, cea mai enigmatică din cîte ne înconjoară, apărută în evoluția ființei, face ca pe măsura timpului necunoscutul să treacă în cunoscut și acesta, bineînțeles, în cotidian.

Drumul parcurs de necunoscut la cotidian reprezintă lupta continuă care, prin observație, străduință și neclintire, încearcă deslușirea tainelor naturii pentru crearea unor relații cit mai veridice cu natura. „Viitorul și trecutul/sunt a filei două fețe/ vedea-n capăt începutul/ cine știe să le-nvețe/ tot ce-a fost ori o să fie/ în prezent le-avem pe toate”, spune Eminescu. Fenomenele biologice sînt astăzi mai mult ca oricînd în centrul atenției specialiștilor din toate ramurile științei. Metodele utilizate pînă în prezent devin insuficiente pentru a explica și răspunde numărului mare de întrebări care ne asaltează în acest deceniu. Ce animă viul cînd avem aceeași structură chimică la două bacterii, una în mișcare, cealaltă secționată? Ce ascunde piatra în unitatea ei? Ce relații sînt stabilite între viu și neviu? Cum a apărut viul din neviu?

„Ființa nu este începutul, după cum nu este nici lipsa de început; ea însăși este actul și mișcarea de aducere spre început, de regăsire și întemeiere a începutului originar”, spunea Corneliu Mircea, în 1980, în „Cartea ființei”. Tot el remarcă: „Ființa își atinge esența prin desprinderea-l de aparență inițială și apare ca fenomen”.

În decursul timpului, unitatea în marea diversitate ne-a adus exemple de armonizare cit mai eficientă cu natura, fenomene observate atît la

NECONVENȚIONALUL POATE DEVENI CONVENȚIONAL

Dr. MARIOARA GODEANU, fiz. ION MAMULAȘ, biolog ANA GEORGESCU

plante, cit și la animale. Aceasta influențează direct asupra modului de gîndire și a metodelor de investigare care sînt și ele în evoluție.

Pornind de la aceste premise, cercetările interdisciplinare axate pe introducerea de noi metode au luat în considerare posibilitățile oferite de metodele electrografice. Din ansamblul lor, pentru investigarea materialului biologic (plante de apă) s-au ales electronografia, spectrometria în electroluminiscență și metoda convertografică.

Scopul principal al lucrărilor noastre a fost cunoașterea fenomenelor bioenergetice specifice plantelor. Starea bioelectrică a unei structuri vii este determinată de procesele biofizice și fiziologice proprii acestora, fiind o expresie globală a funcționalității structurii respective.

Organismul viu delimitează, prin structurile sale de investigație, un mediu cu proprietăți electrice distincte, care între-

ține și reflectă în același timp fenomenele biologice: mediul electric intern. Aceasta asigură homeostazia energetică și informațională de natură electrică a sistemului biologic complex. La limita de separație dintre mediul electric intern și mediul electric extern în care se integrează organismul viu au loc o serie de fenomene electrice cu rol deosebit în procesele de schimb energetic și informațional (organism — mediu); fenomen denumit „bioelectric de suprafață”. La limita de acțiune se găsește mediul de tranziție în care sînt reflectate atît rezultatele activității metabolice, cit și acțiunea factorilor din mediul electric extern. Acesta poartă numele de mediu electric proximal (I. Mămulas, 1981).

În diferitele dispozitive electrografice, obiectele biologice se constituie ca electrozii pe care se aplică cîmpul electric de înaltă tensiune, fapt pentru care obiectul bio-

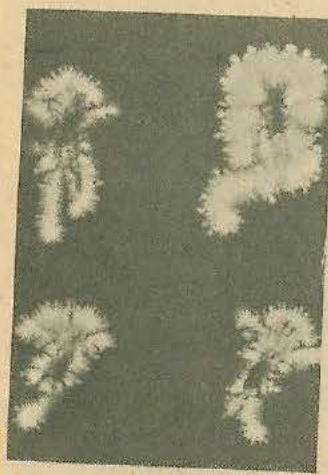
logic participă activ la influențarea proceselor de electroluminiscență, proprii în general tensiunilor înalte. Investigarea electrografică determină caracterizarea organismului viu din punct de vedere electric care permite interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență.

Înțelegerea acestor fenomene, neabordate încă la plante, necesită, în funcție de condițiile tehnice ale explorării, delimitarea a trei componente și anume: activitatea electrică a organismului, caracteristicile electrice ale mediului ambiant și mediul electric de tranziție.

Organismul reprezintă un conductor activ cu surse proprii de tensiune electromotrice, care interacționează cu sursa exploratoare și în același timp schimbă, cu caracter continuu, valorile parametrilor electrice. Pe lîngă efectele de conductor, în interpretarea fenomenelor de bioelectroluminiscență o importanță deosebită prezintă efectul pelicular generat de descărcările electrice marginale.

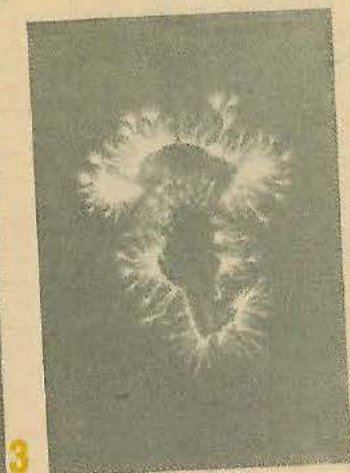
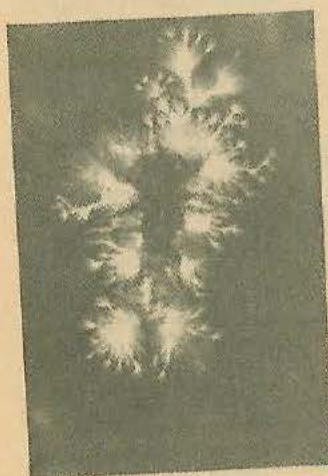
Strimerul se formează ca rezultat al unor procese de avalanșă inițiate de electronii smulși prin emisie la rece în cîmp de înaltă tensiune. În acest proces de formare, important pentru interpretarea efectelor sînt: distribuția neuniformă a cîmpului electric exterior pe suprafața cîmpului investigat, distribuția densității electronilor pe aceeași suprafață, caracteristicile mediului unde au loc descărcările, proprietățile organismului în zona mediului de tranziție, cromatica efectului pelicular.

Recombinările radioactive determină o luminiscență pe zona spectrală care se întinde de la infraroșu la ultraviolet.

Energia angrenată în timpul formării și dezvoltării strimurilor depinde de energia cîmpului electric exterior, precum și de energia electronilor inițiatori. Aceasta din urmă este în strînsă dependență cu procesele metabolice ale organismului, astfel încît analiza cromatică a emisiei bioelectroluminiscente furnizează date privind starea fiziologică a structurii vii investigate. O astfel de analiză pe benzi spectrale roșu și albastru realizează metoda spectrometriei în electroluminiscență.

Primele investigații de acest tip au fost realizate în anii 1981—'82 pe plante de apă (Pistia stratiotes) în cadrul cărora s-a urmărit evoluția pe 24 ore, cu variațiile diurne și nocturne. S-au studiat patru plante aflate în diferite stadii de dezvoltare. Primele electronografii au fost efectuate dimineața (foto 1) cu impulsuri de polaritate negativă. La toate cele patru plante se observă emisii bioelectroluminiscente de mare intensitate, care corespund și cu o activitate metabolică ridicată. De la momentul inițial, celelalte înregistrări electronografice s-au efectuat succesiv la intervale de patru ore. În foto 2 sînt redată înregistrările pentru planta 1, în foto 3 cele pentru planta 2, în foto 4 cele pentru planta 3, iar în foto 5 cele pentru planta 4.

Imaginile electronografice succesive ale celor patru plante, arată o diminuare (o dată cu trecerea spre ore avansate ale zilei) a emisiilor bioelectroluminiscente, ceea ce indică o scădere a activității metabolice ca urmare a unei bioritmicități cunoscute în procesele de fotosinteză proprii plantelor.

Influența activității metabolice asupra emisiilor bioelectroluminiscente înregistrabile electronografic are drept cauză principală modificările induse în caracteristicile bioelectrice ale membranelor celulare.

Potențialele electrice transmembranale sînt expresia metabolismului, astfel încît circulația sarcinilor electrice intra- și intercelulare determină fluxuri electrice a căror intensitate descriu, din punct de vedere electric, fenomenele bioenergetice. Cu cît activitatea metabolică este mai ridicată, cu atît blocurenții sînt mai intensi, determinînd încărcări electrice de suprafață ce conduc la emisii bioelectroluminiscente accentuate. Aceste date au fost corelate cu o serie de parametri convenționali, prezenți în mediu acvatic, fapt care ne-a permis o gamă largă de interpretări asupra condițiilor de viață ale plantelor.

Din datele expuse, se poate anticipa faptul că metodele originale românești care fac

parte încă din neconvențional permit în viitorul apropiat trecerea lor în convențional. Aceasta duce la deschiderea unui domeniu nebanuit de cunoaștere, oferindu-ne căi pentru descifrarea numeroaselor enigme care înconjoară viul.

Aplicînd aceeași metodă pentru comparație asupra unor serii de pietre cu diverse structuri chimice, cercetările efectuate în anii 1981—'82 de același grup de autori au evidențiat, ca o primă concluzie, faptul că există un cîmp electric definit, caracteristic obiectului (pietrei) supus în ultimă instanță influenței factorilor de mediu, unității structurale, componenței chimice și prezenței biologicului.

Cîmpurile obținute sînt de slabă intensitate și diferă în funcție de starea structurilor mineralului, ca și cum ar acționa ca o entitate formată natural, supusă unor legi bine definite. Fenomenul a fost denumit de către noi „IS” și vine în atenția noastră mai ales pentru încercări de cunoaștere a diferitelor cîmpuri electrice induse, comparativ cu cele create la plante.

Investigațiile viitoare vor aduce oare ele noi cunoștințe în relația viu-neviu, prin aplicarea acestor metode? Cercetările ulterioare vor arăta, desigur, în ce măsură calea abordată de investigație poate trece în convențional.

"TABLA DE ȘAH" A LEGILOR NATURII

ALEXANDRU A. BOIU

ESTE cunoscut faptul că nu există vreo lege a naturii care să ne impună alegerea anumitor mărimi fundamentale ale unui sistem de unități sau să ne indice numărul acestora. De aceea, în principiu, s-ar putea alege o singură mărime considerată fundamentală (căreia i-ar corespunde o singură unitate arbitrară), în timp ce toate celelalte ar fi astfel derivate din ea.

În practică se alege cel puțin trei mărimi fundamentale, care să se refere la faptul că materia există și se mișcă în spațiu și timp. Sub această formă este cunoscut și legiferat (Conferința Generală de Măsură și Greutăți, Paris, 1960) Sistemul Internațional, care posedă șase mărimi și unități fundamentale, dintre care trei L, M, T se utilizează în mecanică.

Toate celelalte mărimi derivate se pot obține din acestea printr-un monom de forma: $L^m M^n T^p$. Dimensiunea mărimii respective se scrie între paranteze drepte (Maxwell, 1871), astfel: $[A] = L^m M^n T^p$.

Cum ar arăta un sistem de unități de măsură construit doar din două mărimi fundamentale? La ce ar putea servi el?

Ideea este destul de veche și aparține fizicianului J.C. Maxwell, care în celebrul său tratat „Electricitate și magnetism” (1873) arată că dimensiunea masei poate fi înlocuită prin $L^3 T^{-2}$. Aceeași idee o întâlnim și la W. Thomson (Lord Kelvin), care a denumit un asemenea sistem L, T ca fiind „sistem gravitațional absolut”.

Cum s-ar putea justifica înlocuirea dimensiunii masei prin L și T? Încă I. Newton, bazîndu-se pe expresia legii a doua a lui Kepler, concretizată prin constanța raportului dintre cubul orbitei planetare și pătratul perioadei sale de revoluție, o denumise masă, constatănd că aceasta rămîne neschimbată în mișcările planetelor.

Dealtfel, chiar în cadrul teoriei gravitaționale a lui Newton am putea „elibera” sistemul L, M, T de unitatea fundamentală M (Omeleanovski) în felul următor: din expresia legii atracției universale se stabilește dimensiunea constantei K, după care se egalează cu unitatea:

$$[K] = [L^3 M^{-1} T^{-2}]$$

$$[M] = L^3 T^{-2}$$

"TABLA DE ȘAH" A LEGILOR NATURII

	L^{-1}	L^0	L^1	L^2	L^3	L^4	L^5	L^6
T^{-6}								VITEZA DE TRANSPORT A PUTERII „MOBILE”
T^{-5}							PUTEREA $P = \frac{W}{t}$	
T^{-4}			GREUTATEA SPECIFICĂ $\gamma = \frac{G}{V}$	PRESIUNEA $p = \frac{F}{S}$ EFORT UNITAR	TENSIUNEA SUPERFICIALĂ $\alpha = \frac{F}{L}$	FORȚA $F = m \cdot a$	ENERGIA W	VITEZA DE TRANSPORT A MOM. CINETIC
T^{-3}				VISCOSITATEA DINAMICĂ η	DEBITUL MASIC $\dot{m} = \frac{m}{t}$	IMPULSUL $p = m \cdot v$	MOMENTUL CINETIC $L = I \cdot \omega$	
T^{-2}		ACCELERATIA UNGHIALARĂ $\epsilon = \frac{a}{t}$ DENSITATEA ρ	ACCELERATIA LINEARĂ $a = \frac{v}{t}$	POTENTIALUL GRAVITAȚIONAL U	MASA $[M] = L^3 T^{-2}$		MOMENTUL DE INERTIE $J = m r^2$	
T^{-1}		VITEZA UNGHIALARĂ $\omega = \frac{\varphi}{t}$	VITEZA LINEARĂ $v = \frac{s}{t}$	VITEZA AREOLARĂ Ω	DEBIT VOLUMIC $\dot{V} = \frac{V}{t}$			
T^0	CURBURA: C NUMĂR DE ONDĂ: λ	MĂRIMI ADIMENSIONALE $\varphi, [K] = 1$	LUNGIMEA L	SUPRAFAȚA S	VOLUM V			
T^1		PERIOADA T						

Ideea de a se aranja mărimile fizice, respectiv dimensiunile lor într-un tabel-matrice, cu un număr nelimitat de căsuțe, aparține lui R. Bartini (1965) și P. Kuznețov, care de altfel au și propus existența unei noi legi de conservare.

Avantajul unui asemenea tabel ar fi de ordin didactic imediat (însușirea mai rapidă a unor legi ale fizicii), precum și cel predictiv, în sensul anticipării descoperirii de noi legi ale naturii.

Acest tabel va desemna pe linii puterile dimensiunii L, iar pe coloane, cele ale dimensiunii T (vezi desen). În felul acesta, spre exemplu, forța ar avea dimensiunea:

$$[F] = [M][a] = (L^1 T^{-2})(L^1 T^{-2}) = L^2 T^{-2}$$

Ceea ce propunem noi, în continuare, este limitarea acestui tablou la pătrățelele unei table de șah (64), în care trecerea de la o căsuță (mărimă, lege) la alta să se facă respectând convenția deplasării unor piese de șah: turn, nebun, cal. Dacă, spre exemplu, vom adopta convenția mișcării turnului (la stînga, la dreapta, înapoi), asociindu-i operația de înmulțire (împărțire) cu L (T) vom reuși să determinăm 4 din cele 8 mărimi care înconjoară mărimea aflată în discuție; dacă vom atasa mișcării pe diagonală (dreapta-sus, stînga-jos) operația de înmulțire, respectiv împărțire prin v (viteză), obținem încă două mărimi. (Desigur, nu toate mărimile obținute vor avea sens fizic).

Astfel, pentru ilustrarea celor de mai sus, un foarte frumos exemplu îl constituie regăsirea faimoaselor „legi de conservare” ale fizicii, urmărind mișcarea piesei „nebun” cu respectarea convenției jocului de șah.

Pornind de la prima lege de conservare cunoscută în mecanică (legea I a lui Kepler) după care viteza areolară a planetei este constantă, adică $\Omega = \frac{\Delta S}{\Delta t} = \text{const.}$ prin în-

mulțirea cu „v” (deplasarea piesei spre dreapta-sus) se ajunge la legea conservării masei a cărei expresie are dimensiunea $[L^1 T^{-1}]$, iar de aici prin repetarea operației ajungem la legea conservării impulsului ($mv = p = \text{const.}$) Mai departe, o nouă mutare spre dreapta, pe diagonală, ne va conduce la expresia legii conservării energiei (R. Mayer).

Aici să facem un scurt popas: o deplasare în față (mișcarea turnului), adică împărțirea

prin T va avea ca rezultat obținerea expresiei puterii ($P = \frac{L}{t}$), în timp ce o mișcare

înapoi (înmulțirea cu T) va avea un dublu rezultat: obținerea mărimii scalare numită „acțiune” (W.t) sau regăsirea unei noi legi de conservare — a momentului impulsului (mărimă vectorială) — care au aceleași dimensiuni.

La stînga, prin împărțirea cu L vom găsi dimensiunea forței.

Coloana L⁰ este susceptibilă de a fi completată cu noi legi ale naturii. Spre exemplu, din căsuța puterii, prin deplasarea pe diagonală, se poate găsi o nouă lege de forma „putere × viteză” cu dimensiunea $L^1 T^{-1}$, care ar putea însemna „viteza de transport a puterii” (R. Bartini și P. Kuznețov, 1973).

De asemenea, din căsuța $L^1 T^{-3}$ prin efectuarea aceleiași operații se poate deduce o expresie de forma „moment cinetic × viteză”, cu dimensiunea $L^1 T^{-1}$, care se poate interpreta ca un fel de „viteză de transport a momentului impulsului” (P. Kuznețov și R. Obraztsov, 1980), folosită în domeniul economic. (De fapt, cînd obținem expresia puterii prin produsul „forță × viteză” și aceasta s-ar putea interpreta ca un fel de „viteză de transport a forței” sub forma legii de conservare a puterii).

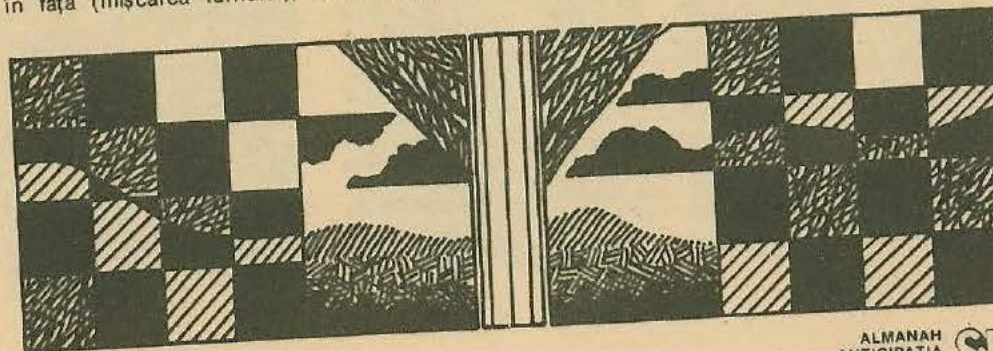
S-ar putea imagina produse ale unor mărimi fizice cu „v” (deplasări ale „nebului” peste două căsuțe), regăsind mărimi fizice cunoscute: de exemplu, din căsuța $L^1 T^{-2}$ (densitate) se poate ajunge la căsuța $L^1 T^{-4}$

(presiune) prin expresia $\frac{1}{2} \rho v^2 = p$ (presiune dinamică).

La fel, de la $L^1 T^{-2}$ (masă) prin efectuarea aceleiași operații, se poate ajunge la expresia $(\frac{1}{2}) mv^2$ (energie cinetică) cu dimensiunea $L^1 T^{-2}$.

Iată cum, mișcîndu-ne, deocamdată, în pătrățelele acestei „table de șah”, pe care ne-a impus-o natura, am ajuns tocmai la frontierele cunoașterii. Oare viitorul ne va rezerva posibilitatea de a depăși cadrul impus de această „tablă de șah” a naturii și mai ales „șahul” în care ne ține ea?

Răspunsul va veni, desigur, tot din partea științei. Pînă atunci, vă oferim dv., stimați cititori, posibilitatea de a imagina noi ipoteze asupra completării căsuțelor rămase goale ...

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

COLUMNA TRAIANA MARTOR AL CONTINUITĂȚII NOASTRE ÎN DACIA

Arh. VICTOR STANCU

ULTIMELE dezbateri științifice — arheologice și istorice — asupra Columnei lui Traian, care au avut loc, în 1978, la Roma, în cadrul „Accademiei Nazionale dei Lincei”, au însemnat un pas înainte în descifrarea și interpretarea scenelor de pe acest monument, ridicat pentru a glorifica cele două războaie dintre Traian și Decebal (101—102 și 105—106 e.n.).

Colocviul de înalt nivel științific a fost organizat, în colaborare, de Academia Italiană și Academia Republicii Socialiste România.

Fiecare din cei patru referenți, academicieni Emil Condurachi, Virgil Vătășianu din România, precum și S. Mazzarino și S. Ferri din Italia, au analizat acest monument de excepțională valoare istorică și artistică — „actul de naștere al poporului român” —, precum l-a numit în cuvîntul de deschidere academicianul E. Cerulli, președintele secției de științe morale, istorice și filologice a Academiei Italiene, monument care constituie o realizare cu totul excepțională, atingînd prin aceasta nivelul cel mai înalt pe care imperiul l-a atins pentru prima și ultima oară la începutul secolului al II-lea.

S-a relevat, o dată mai mult, că artistul care a executat Columna, arhitectul Apolodor din Damasc, care l-a însoțit pe Traian în această campanie (înfățișat în metopa cu podul peste Dunăre, imediat în spatele împăratului Cichorius, XCIX, 260, 261), împreună cu întreaga echipă de artiști și constructori, au ținut seama de realitățile politice, ca și de indicațiile împăratului Traian din scrierea sa „De bello dacico” — azi pierdută, dar care a rămas scrisă în piatra Columnei, prezentînd forța armatei romane, condusă de împăratul Traian, dar evidențiind și rezistența eroică a poporului dac, condus de regele erou Decebal cu o strategie deosebită și care, deși învins, este prezentat în chip demn.

S-a relevat, de asemenea, că din realitățile arheologice, studiul construcțiilor militare dădăc dovedește o veche tradiție a prelucrării pietrei și lemnului.

Poporul român, conștient de importanța acestui monument care, în afară de valoarea sa excepțional-artistică, consemnează în piatră veritabila înfățișare a strămoșilor lui, cu port și casă, acum aproximativ 2 000 de ani, care, fiind aceleași cu cele de astăzi, dovedesc continuitatea lui multimilenară pe vatra traco-geto-dacă, îl prețuiește și venerază, ca pe o nestemată.

În urmă cu opt decenii, mai precis la începutul lui martie 1896, presa italiană comenta evenimentul neobișnuit pentru oficialitatea și publicul italian din Roma — prezența unui ins care dormea la picioarele Columnei lui Traian — Badea Cîrțan, cioban din România, din comuna Oprea Cîrțișoara, de la poalele muntelui Negoiul, venit pe jos la Roma timp de o iarnă, pînă primăvara, pentru a vedea — cum spunea el — cetatea bravului tată Traian și Columnea sa — actul de naștere al poporului român —, și a-i aduce, după strămoșescul obicei, în două trăistuțe, pămîntul țării și grînele sale pentru a le pune unde altă dată o urnă de aur conținea cenușa tatălui Traian.

Sublimă conștiință și sublim gest al unui exponent al Neamului Românesc, exponent al întregului popor, neam care, cu demnitate, vitejie și dirzenie a luptat de la începutul ființei sale pentru glia strămoșească și libertatea sa, continuînd pînă în zilele noastre să lupte pentru ființa sa pe această glie moștenită de la străbunii noștri, care au stropit-o cu sîngele lor pentru a o păstra timp de milenii.

Îmbrăcămintea și figura lui Badea Cîrțan, cu sarică, mintean, cămașă și chimir, cioareci, căciulă mișoasă, semănau atît de mult cu îmbrăcămintea și figurile daciilor sculptați în scenele din metopele Columnei, încît unul din articolele din presa vremii se intitula pur și simplu „Un dac a coborît de pe Columnă”.

Peste 3 ani, în anul 1899, făcînd parte din delegația română la „Congresul Orientaliștilor de la Roma”, ducea și depunea la picioarele Columnei, în numele său, pe lîngă cele două trăistuțe cu pămînt și grîne, și o coroană de lauri din bronz.

Columna Traiana apare ca cea mai puternică dovadă a continuității noastre în Dacia, pe vatra milenară a marelui popor traco-geto-dac, cel mai numeros după Inzi, cum apreciază părintele istoriei și al geografiei — Herodot — la vremea sa, popor care se afla aici — indoeuropean — încă din neolitic și chiar dinaintea, lucru care, la ora actuală, după mărturiile arheologice, nu mai poate fi contestat.

Căci așa cum spune Alberti Arnaldo (Italia) în Anale de Istorie nr. 3/1979, „în lumina cunoștințelor arheologice, etnografice și lingvistice actuale, este o îndrăzneală fără seamăn să demonstrezi, în afara oricărui dubiu, că populația actuală a României nu continuă în totul și prin totul nu numai străvechia populație a Daciei (de la sfîrșitul secolului al VI-lea î.e.n.), ci și populațiile anterioare. Dorind să le enumerăm, am sfîrși prin a face o

istorie inversă, cu lacune, a României de la neolitic la epoca fierului".

Cum am spus anterior, Columna Traiana este o carte scrisă în piatră, consemnată deci pentru vece, care ne dă o imagine autentică a acelor timpuri vechi.

De pe Columnă se citește chiar înfățișarea și portul străbunilor daci, care sînt aproape aceleași ca și cele de azi ale țărănilor noștri, aflați pe aceleași locuri ale gliei strămoșești — multimilenare —, fapt care este fără drept de tăgadă o dovadă de necontestat a continuității noastre în Dacia. La care se adaugă și înfățișarea caselor dacice, continuind încă din neolitic și bronz sistemul de construire cu ziduri din trunchiuri de copaci orizontal dispuse, acoperișuri în două ape, care se regăsesc pe Columnă, indicarea a două nivele etc. etc., ca și a detaliilor de construire, de decorații etc. etc., caracteristice caselor țărănești de astăzi și dintotdeauna, care atestă de asemenea această continuitate.

Motivele florale de pe pereții caselor de astăzi, stilpiilor, porților, caselor țărănești și a obiectelor încrustate în lemn, din regiunile muntoase, sînt identice cu motivele de pe scu-

turile dacice de pe Columnă, însemnînd exact același lucru. Motivele de ceramică română din Țara Oașului, la fel cu cele de pe scuturile dacice de pe Columnă, consemnează încă o dată această continuitate.

În plus, coafura țăranilor din comuna Drăguș și alte comune se aseamănă perfect cu cea a femeilor dace de pe Columnă.

Mai poate contesta cineva continuitatea noastră în Dacia cînd după 17 secole, în Transilvania, pe ușa de la intrarea bisericii din Ocna Sibiului se regăsesc țințele dacice — reeditate — de la ușile masive ale sanctuarului dacic de la Grădiștea Muncelului și din incinta fortificată de la Piatra Roșie, punctînd chena-rul ușii, diagonalele și data 1826?

De asemenea, frigărula din epoca dacică descoperită la cetatea Căpiina (sec I e.n.) dovedește continuitatea unor forme din antichitate pînă la feronerie populară de astăzi.

Sprîjinîți pe argumentele de mai sus, considerăm că unul din cele mai importante pentru dovedirea continuității noastre în Dacia este Columna Traiana, care consemnează în piatră acest profund adevăr.

Case dacice de pe Columnă

Motive florale aflate pînă azi în ornamentația stilpiilor și pereților caselor țărănești din regiunile muntoase. Foto Silviu Cărmănescu - Cărmănescu Theodorescu

Casa din lemn, în Cîmpul lui Neag, continuînd forma celor de pe Columnă. C. Theodorescu

"Un dac a coborît de pe Columnă" (Badea Cișan la Roma, martie 1896). C. Theodorescu

Ing. SORIN ȘTEFĂNESCU

CAUTĂM cu febrilitate, ceea ce nu-i rău, forme de viață pe suprafața altor corpuri cerești. Se fac eforturi materiale și intelectuale din ce în ce mai importante în această direcție și, cu siguranță, într-un viitor mai apropiat decît am putea crede, primele rezultate își vor face apariția. În momentul de față, atenția cer-cetătorilor este îndreptată asupra posibilităților de a descoperi structuri similare sau apropiate de cele terestre. S-a calculat că, dacă Pămîntul ar fi cu 5% mai aproape de Soare, efectul de seră rezultat ar transforma planeta noastră într-o a doua Venus. Dacă însă, distanța ar fi cu numai 1% mai mare, Terra ar intra într-o eră glaciară permanentă cu o climă similară celei de pe Marte. Extinzînd această analiză la stele mai mici decît Soarele, se ajunge la concluzia că orbitele planetare propice tipului de viață similar cu al nostru sînt mult mai mici. În unele situații, planeta respectivă ar fi atît de apropiată de astru (ex. pitică roșie), încît numai o singură față ar fi orientată spre acesta. Vor rezulta diferențe foarte mari de temperatură între zona lumina-tă și cea întunecată, condiție total nefavorabilă apariției vieții, cel puțin așa cum o cunoaștem. Pentru cazul astrilor mai mari decît Soarele, zona orbitelor favorabile vieții este într-adevăr mai întinsă. Optimismul nostru trebuie să rămînă însă la un nivel realist pentru că radiația ultravioletă foarte intensă va împiedica apariția germenilor promotori ai vieții în forme superioare. Aceste considerente, cît și multe altele, au dus totuși la concluzia că, în Galaxia noastră, viața — o viață similară celei terestre — este posibil să apară pe aproximativ 150 000 de planete.

Iată însă că astronomii au detectat în spațiul interstelar un amestec de molecule a căror diversitate se întinde de la vaporii de apă și amoniac pînă la compuși organici cum ar fi etil-alcoolul. Aceste descoperiri apar ca surprinzătoare, deoarece se știe că posibilitatea formării de molecule în gazul interstelar este foarte redusă și aceasta datorită în primul rînd radiațiilor ultraviolete ce ar disocia moleculele imediat ce s-au format. O explicație ar fi că praful existent în spațiul dintre astri acționează asemenea unui catalizator. Atomii absorbiți la suprafața particulei de praful pot migra pînă cînd, venind în contact cu alți atomi, formează molecule pe care grăunțele de pulbere le protejează de efectul disociativ al radiației ultraviolete. Împins de presiunea radiațiilor, praful astfel „tratat” vine în contact cu suprafața planetelor și, în cazul cînd condițiile întîlnite o permit, minusculele particule devin germeni ai vieții (Svante Arhenius). Este o

ipoteză. Iată însă că un nume de rezonanță în lumea oamenilor de știință, Fred Hoyle, deși nu o susține ca ipoteză, emite o idee aparent utopică. În povestirea „The Black Cloud”, el imaginează o inteligență evoluată dincolo de carne și sînge, dincolo de limitările impuse de suprafața unei planete, devenită încorporată într-un nor interstelar. Deci, iată-ne în fața unui Univers (acum științifico-fantastic, dar miine?) populat de creaturi greu de imaginat (chiar pentru un autor de literatură S.F.) pentru care cîmpurile de radiații sînt hrană, iar spațiul dintre astri, jungla în care hălăduiesc. Deci, un Univers în care dominantă nu este materia amorfă, ci materia superior organizată, viața, inteligența.

SI TOTUSI S-AR PAREA CA EXISTA...

Ing. GABRIEL CONSTANTINESCU

Motto:
Sapientia nihil affirmat quod non probet
(Intelectul nu face afirmații fără dovezi)

CU VREO trei decenii în urmă, hotărâți să se conformeze faimosului adagiu latin, trei cercetători reputați (dar și controversați), de naționalități diferite — francezul Bernard Heuvelmans, sovieticul Boris Porșnev și americanul Ivan T. Sanderson — au fondat o știință nouă, care — până în prezent, datorită eforturilor susținute ale „părinților” săi, alături de zeci și sute de colaboratori mai noi din toate continentele — a marcat succese însemnate, fiind în continuă dezvoltare: știința formelor de viață „refuzate” de zoologia și botanica modernă (uneori, chiar și de paleontologia, paleobotanica și paleozoologia modernă).

Trebuie să arătăm că fondatorii mai sus-mentați și-au concentrat atenția, în ultimele decenii, cu precădere asupra animalelor etichetate de știința modernă ca „fantastice”, „imposibile” sau „irreversibil dispărute”...

Aceasta, desigur, nu înseamnă că formele de viață vegetale nu sînt și ele capabile să ne ofere surprize. De acestea ne vom ocupa, însă, cu o altă ocazie.

Desigur, în acest domeniu dovezile directe sînt, cel mai adesea, extrem de greu de procurat. Și, totuși, după cum vom constata, ele nu au lipsit — și nu lipsesc...

Peste un secol, majoritatea savanților reputați în domeniul paleontologiei și zoologiei s-au eschivat de la abordarea unor asemenea subiecte „delicate”, chiar periculoase pentru prestigiul ciștigat, cu truda, o viață întreagă... Scepticii și prudenții au preferat să afișeze o ironie superioară demnă de cauze mai bune; bineînțeles, ei nu

au contribuit cu nimic la elucidarea controverselor subiecte aflate în discuție.

Articolul publicat de Ivan T. Sanderson, în 1948, în „The Saturday Evening Post”: „S-ar putea să mai existe dinozauri...”, a stîrnit, la apariție, un scandal imens printre colegii de breaslă „serioși”... Și, cu toate acestea, trei decenii mai tîrziu, faptele acumulate tind să confirme aserțiunile „scandaluoase” ale specialistului nord-american. Dar nu numai pe ale sale...

Disponem de numeroase dovezi indirecte — incizate, ori pictate pe străvechi vase și obiecte de cult, sculptate, scrise ș.a.m.d. — cu privire la diverse animale „fantastice” și monștri — terestri sau marini — încă din zorii istoriei... Ca să nu mai vorbim de extraordinara galerie de făpturi ciudate, conservată în memoria — preistorică și istorică — a tradițiilor orale ale tuturor popoarelor...

Astfel, într-un pasaj — foarte controversat — din „Istoria animalelor” — cca 350 î.e.n. — Aristotel scrie: „În afară de animalele studiate pînă în prezent, mai sînt în apele mărilor unele ce nu pot fi clasificate pe genuri pentru că sînt prea rare. Unii dintre pescarii care au o experiență îndelungată pretind că au văzut în mare animale asemănătoare unor grinzii negre, rotunde și deci de grosime egală; unele dintre aceste animale seamănă cu niște scuturi; se zice că sînt de culoare roșie și că ar avea numeroase aripi...”

Bernard Heuvelmans — autorul celebrilor lucrări: „Pe urmele animalelor ignorate” și „Șarpele-de-Mare” — consideră că textul de mai sus al

lui Aristotel cuprinde „aluzii clare la doi monștri marini dintre cei mai de seamă: pe de o parte, la Marele Șarpe-de-Mare și pe de altă la Krakenul folclorului scandinav, cunoscut și sub numele — de altfel, impropriu — de caracatiță gigantică. Aici le-am văzut alăturate într-un mod succint...”

În a sa „Istorie naturală”, redactată după aproximativ patru veacuri după Aristotel, Pliniu cel Bătrîn descrie amănunțit (chiar dacă nu în calitate de martor ocular) un „polip monstruos” care... venise să fure peștele pus la uscat într-un mic port pescăresc din Andaluzia, pe vremea proconsulatului lui Lucullus (ref. bibl. 1, p. 288).

Mai aflăm, tot de la Pliniu cel Bătrîn, despre smulgerea unui marinar de pe puntea unei nave — ancorată într-un port din Beoția — de către tentaculele unei caracatițe gigantice.

Vechile legende ale popoarelor nord-europene de navigatori abundă în descrieri de calvari uriași „pe care navigatorii îi luau drept stînci, aruncînd ancora în apropierea lor, ba chiar făcînd focul pe spinarea acestor monștri care, astfel, se trezeau, furioși, răsturnînd nava și ucîrîndu-i pe imprudenții marinari” (ref. bibl. 1, p. 229).

Spre sfîrșitul veacului al XVI-lea, naturalistul Ullisse Aldrovandi (1522—1605) din Bologna menționează și el naufragii provocate de „caracatițe” enorme. (Ibidem).

Tratatul, în patru volume, al lui Conrad Gesner: „Historia animalium” (Zürich, 1551—1558) ilustrează cu xilografuri în culori și descrie o

SI TOTUSI S-AR PAREA CA EXISTA

mare varietate de „dragoni”, „balauri” și „serpi cu aripi” de dimensiuni respectabile și cu o reputație înspăimîntătoare.

Tratatul celebru — al nu mai puțin celebrului său autor, Athanasius Kircher — „Mundus subterraneus”, publicat în 1665, însoțește cu o frumoasă imagine descrierea amănunțită a unui „dragon” răpus în anul 1345 în Insula Rhodos: gît lung, cap de șarpe, dantură puternică, patru picioare cu gheare ca de urs, coadă de crocodil, plăci cornoase pe corp, două aripi scurte membranoase... E în doielnic că aceste aripi serveau la zbor (ref. bibl. 1, p. 287).

Să fie, oare, aceste relatări rodul purei fantezii? Ce simbul de adevăr ascund ele?

Întrebările sînt justificate deoarece, cu patru secole în urmă, s-a demonstrat că unele din informațiile elvețianului Conrad Gesner corespund în mod uimitor realității. Astfel, el relatează în a sa „Historia animalium” despre „șopirlele zburătoare” din India; descrierea, ca și imaginea ce însoțește textul, redă cu exactitate un exemplar din specia DRACO VOLANS, care trăiește și azi în pădurile mlaștinoase din Sumatra, Java, Borneo, Filipine; aceste insule denumite generic, acum patru secole, „Insulinda” făceau parte din ansamblul „Indiilor”, adică zona geografică imensă aflată la est de Marea Roșie (ref. bibl. 1, p. 295).

În secolul al XVIII-lea, progresele zoologiei au permis apariția primei lucrări în care Krakenul era studiat științific: „Istoria naturală a Norvegiei”, scrisă și publicată de episcopul și naturalistul danez Erik Pontoppidan. La acea dată, autorul (bineînțeles, rapid ridiculizat de „atotștiitorii” timpului său) dispunea de unele observații directe: calvari uriași fuseseră găsiți eșuați pe cîteva plaje din Irlanda, Norvegia și Olanda, iar

„vînătorii de balene relatau că harponaseră cașaloți care, în agonie, vomaseră brațe de calvari lungi de zece metri și mai groase ca piciorul omului.” (ref. bibl. 1, p. 290).

Dovezile acumulate, în a doua jumătate a sec. XIX, asupra acestui enigmatic monstru devin indiscutabile.

În 1861, avizoul francez „Alecton” găsește plutind în derivă, între Madeira și Canare, un uriaș cefalopod rănit, probabil, în luptă cu un cașalot... Corpul animalului — cu un diametru de șase metri și tentacule enorme — nu a putut fi ridicat pe bord, deși fusese prins într-o plasă de pescuit, cîntărind mult peste două tone...

Întîlnirea navei „Alecton” a avut un larg ecou — la vremea respectivă — în cercurile specialiștilor și în presă. Se pare că această întîmplare i-a inspirat lui Jules Verne episodul luptei submarinului „Nautilus” cu calvari uriași, din romanul „20 000 de leghe sub mări” (ref. bibl. 1, p. 291).

Între 1871 și 1873, ultimii sceptici întru existența calmarului uriaș — Kraken (botezat, între timp, de naturalistul norvegian Stenstrup cu numele științific generic de ARCHITEUTIS) au trebuit să-și recunoască eroarea și să ia act de realitate... „Pe plaja din Terra Nova (Newfoundland) au eșuat vreo douăzeci de ARCHITEUTIS, care au fost studiate de naturaliștii americani A. Verill și G.E. Mc Gintie; cel mai mare dintre acești calvari măsura 17 metri cu tentaculele întinse și cîntărea cca 30 tone.”

Ulterior, aceste cifre-record culese de pe plaja din Terra Nova s-au dovedit a fi modeste: din studiul bucăților de brațe vomate de cașaloți în agonie rezultă că există asemenea calvari care cîntăresc sute de tone.” (ref. bibl. 1, p. 291).

S-ar părea că ARCHITEUTIS nu este un animal chiar inofensiv. Atacă de un cașalot (care se hrănește, în principal, cu cefalopode), ARCHITEUTIS se apără cu înverșunare — dovadă: cicatricele circulare produse de ventuzele sale pe pielea

foarte groasă a acestor uriașe cetacee. Este foarte posibil ca nu întotdeauna cel învins în această bătălie să fie ARCHITEUTIS...

Să includă, oare, legendele înfricoșătoare din antichitate și evul mediu un simbul de adevăr? Ce s-ar fi întîmplat, oare, cu acele nave — destul de modeste, la urma urmei — care, în drumul lor, din nebăgare de seamă, ar fi tulburat sista unui astfel de gigant care, crezîndu-se atacat, ar fi ripostat? (ref. bibl. 1, p. 291—292).

Există însă și alte dovezi directe ale existenței unor specii considerate definitiv dispărute...

Astfel, la 22 decembrie 1938, mica navă pescărească a căpitanului Goosen aducea în portul East-London, de pe coasta Africii de Sud, pe lîngă încălcătura obișnuită, și un pește mai puțin comun. Peștele fusese prins la trei mile în largul coastei sud-africane, la 70 metri adîncime, în dreptul gurilor riului Chaluma. Avea 160 cm lungime, o coadă dublă și aripioare curioase, asemănătoare „labelor” de cauciuc ale scufundătorilor autonomi. Cu concursul naturalistei Courtenay-Latimer și al profesorului L.J.B. Smith, s-a putut stabili că peștele în cauză (botezat LATIMERIA CHALUMNAE în cinstea naturalistei) era o fosilă vie, un coelacant, (reprezentant al subclasei crossopterigieni, apărută în devonian, acum 300 milioane ani), considerat definitiv dispărut — ca gen — de 70 milioane ani, încă de la sfîrșitul cretacului. Pînă atunci, nu erau cunoscute decît impresiuni litografice ale acestui intermediar între pești și amfibii.

Întreruptă de cel de-al doilea război mondial, campania de capturare a mai multor exemplare de LATIMERIA CHALUMNAE a fost reluată în 1948. În doi ani, între 1952 și 1954, au fost prinse opt exemplare. În 1958, unul a fost capturat chiar de o navă științifică ce efectua cercetări în sud-vestul Oceanului Indian. S-a putut constata că Latimeria se teme de lumină și căldură, trăind la adîncimi

ȘI TOTUȘI S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

de zeci și sute de metri; este un răpitor foarte vorace. Astăzi, exemplare integral conservate de LATIMERIA se găsesc în vreo douăzeci de muzee și colecții de istorie naturală.

Cercetătorul francez Millot, unul dintre cei mai mari specialiști în domeniul coelacantilor, remarcă, într-un studiu din 1958: „Ar trebui să fii prea acrit ca să nu vezi în descoperirea coelacantilor, cu peripețiile deseori pitorești care au însoțit-o, cu admirabilul devotament pe care l-a suscitat de o parte și de alta a canalului Mozambic și cu rezultatele minunate obținute în cele din urmă, o foarte frumoasă aventură umană, bogată în învățăminte de tot soiul și foarte încurajatoare.” (ref. bibl. 1, p. 336—337).

Să fie, oare, coelacantii singurele fosile vii pe Terra? Fără îndoială, nul Fauna Australiei, Africii, Americii de Sud și a insulelor Pacificului ne-a procurat suficiente exemple grăitoare. În fond, ne cunoaștem încă destul de puțin planeta pe care sîntem gata a o distruge...

Să ne amintim că ghepardul zis regal (ACINOMYX REX) a fost semnalat abia în 1927, în Rhodesia de Sud. El pare cercetătorilor — azi — ca o varietate accidentală (?). OKAPI-ul era doar un zvon pînă în 1900.

Din cauza zonelor greu accesibile în care viețuiesc, din cauza „programului” de viață (unele din aceste animale nu sînt active decît noaptea), în fine, din cauza iuțelii cu care dispar din fața observatorilor — în general nepregătiți să-i „imortalizeze”, deoarece luați prin surprindere... — (iuțea dictată, de altfel, de un sănătos instinct de conservare), decenii de-a rîndul (uneori secole), numeroase animale stranie n-au fost cunoscute decît din legende sau, zvonuri...

Cîți oameni au văzut (și reușesc și azi să vadă) un

BONGO (marea antilopă TRAGELAPHUS a pădurilor din zonele mlăștinoase ecuatoriale) sau un PORC-GIGANTIC-DE-PĂDURE (HIELOCERIUL lui Meinertzhagen) sau un DUYKER-CU-POSTERIORUL-GALBEN (mica antilopă a pădurilor CEPHALOPHUS)? Și, cu toate acestea, nu sînt animale chiar atît de rare...

Astăzi, nu ne mai miră specii relict precum: crocodilii, hateriile din Noua-Zeelandă (SPHENODON PUNCTATUS), varanii (inclusiv varanii uriași, „dragonii” de Komodo), iguanele, ornitorincul ș.a.m.d.; și totuși noutăți din presa cotidiană ne electrizază — din cînd în cînd — arătîndu-ne că mai există încă suficiente pete albe pe harta Terrei, afit de conștiințios supravegheață de sateliți atotvăzători...

La mijlocul lunii noiembrie 1981, la frontiera dintre Tailandă și Cambodgia, într-o zonă de junglă aproape imposibil — deocamdată — de străbătut cu piciorul, s-a făcut — cu ajutorul elicopterelor — o descoperire surprinzătoare, bazată pe unele zvonuri locale. Au fost localizate și fotografiate (atît ziua, cît și noaptea) grupuri de elefanți uriași, mai mari cu peste un metru decît cei mai mari elefanți asiatici cunoscuți pînă acum. Acești elefanți se hrănesc doar noaptea. În restul timpului, ziua, își fac siesta în liniște, în zone extrem de greu accesibile din junglă. Specie relictă? Mutanți? Prima ipoteză pare a fi mai aproape de adevăr... Cel puțin în acest caz.

Într-o zonă din Kenya, între 1978 și 1980, un număr de sate au fost terorizate de o creatură „diabolică”, care ataca și ucidea caprine și bovine, ba — de la o vreme — chiar copii și adulți. Situația ajungînd intolerabilă, s-a făcut apel la vînători specializați în vînat mare. Animalul a fost împușcat în 1980. Surpriza localnicilor și a oamenilor de știință a fost considerabilă: aveau în față cadavru unui animal „imposibil”, cel puțin din punctul de vedere al geneticii și zoologiei mo-

derne. Corpul fusese, evident, al unui animal puternic și foarte rapid; era de dimensiunile și suplețea ghepardului. Capul: feroce, avînd trăsături de felină, dar amintind și de lup și chiar de unele reptile demult dispărute; (în comparație cu fiara ucisă în Kenya, cîinele din Baskerville ar putea fi socotit un simpatic cățeluș de salon). Posteriorul animalului — inclusiv picioarele din spate — era acoperit cu solzi. Ghearele, extrem de puternice, erau mai degrabă ale unei păsări mari de pradă, iar coada păstra caractere reptiliene.

Un mutant? Un ultim exemplar coborît din istorie și legendă?

Între 1899 și 1917, printre ruinele străvechiului Babilon și-a desfășurat lucrările — extrem de fructuoase — expediția germană condusă de profesorul Robert Koldewey. În 1902, Koldewey degajează (dintre cele — în total — opt porți ale fostei cetăți) poarta zeiței Iștar, străjuită de turnuri acoperite cu admirabile basoreliefuluri (în cea mai mare parte excelente conservate), colorate, executate în cărămidă arsă acoperită cu email. Basoreliefulurile reprezintă: boui, lei și „balauri de Babilon” — faimoșii siruși. Portretul sirușului — zugrăvit pe turnurile porții zeiței babilonene a dragostei, fecundității și războiului — „degajă un aer de autenticitate”, notează un specialist cu autoritate și, în același timp, foarte prudent în afirmații ca Wilhelm Bölsche („Drachen”, Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart, 1929); în cuvinte, el ar putea fi rezumat astfel: corp acoperit cu solzi; gît lung; coadă lungă, de reptilă; capul mai curînd reptilian, dotat cu un corn asemănător celui de rinocer; labele anterioare de leu; cele posterioare de pasăre; pluri sub gît și creastă pe gît, ca la iguanele actuale; limba lungă și despicată, ca la serpi.

A existat sirușul în realitate? El este menționat în cronicile domniei lui Nabucodonosor; făcea parte dintre raritățile grădinii zoologice a templului zeiței Iștar din

ȘI TOTUȘI S-AR PĂREA CĂ EXISTĂ

acest oraș-minune a lumii antice.

Conform unor tradiții locale, sirușul era ținut — în majoritatea timpului — închis într-o cavernă obscură a templului zeiței.

Tratatul de istorie naturală al lui Conrad Gesner, din Zürich (apărut în 1587), menționează: „În pustiriile unde se afla pe vremuri vechiul oraș Babilon (se zice că) mulți balauri fioroși și-ar avea sălașul”.

În fața fantasticelor reprezentări multicolore în cărămidă emailată ne întrebăm din nou: pură fantezie, ori portret după natură? În fond, leul — reprezentat alături — există și azi, iar ultimul bour (BOS PRIMIGENIUS) a fost răpus — după cît se pare — în 1627, în Polonia. (ref. bibl. 1, p. 286—287; ref. bibl. 2, p. 180—181).

Nu cumva creatura ucisă, în 1980, în Kenya este — sau, mai exact, era — un urmaș nu prea îndepărtat al sirușului babilonien? (se știe doar, azi, cu precizie că templele babilonene „importau” rarități — inclusiv animaliere — de la surse aflate, uneori, la mii de kilometri depărtare, iar continentul african le-a fost un furnizor foarte activ)...

Nu cumva mai există — în viață — și alte vietăți (mai mult sau mai puțin asemănătoare) imbinînd — într-un mod încă de neînțeles pentru noi — caractere ale unor specii atît de diferite?

S-ar părea că răspunsul la aceste întrebări este afirmativ. Și cînd scriem aceasta nu ne gîndim (doar) la cazul expus mai sus, ori la investigațiile — înconjurate de o zgomoasă publicitate — ce se fac pentru dezlegarea enigmei vietăților ce apar, din cînd în cînd, din adîncurile lacului scoțian Lochness...

În urmă cu peste trei decenii, un vînător sud-african — specializat în vînat mare — F. Gobler anunța, într-o gazetă din Capetown — „Cape Ar-

gus” — că în interiorul Angolei (de unde tocmai revenise) exista un animal care — după descrierile localnicilor — nu putea fi decît un dinozaur. Animalul, binecunoscut și temut în zonă, era denumit de indigenii CHIPEKWE și sălășluia în mlaștinile lacului Dilolo. „Greutatea sa ar fi de oca patru tone — declara Gobler. Vînătorii au auzit — noaptea — un CHIPEKWE devorînd un rinocer ucis, sfărîmînd oasele cu zgomot și sfîșîind hălci enorme de carne. El are capul și coada unei șopîrle uriașe. Un savant german l-a fotografiat. L-am căutat urma prin mlaștini, dar indigenii mi-au spus că apare extrem de rar; nu am reușit să-l descopăr. Totuși, sînt convins că CHIPEKWE există în realitate.”

Evident, publicarea fotografiei a stîrnit o furtună de comentarii din partea cititorilor gazetei „Cape Argus”. Totuși, cercetătorii sud-africani — și chiar unii dintre cei englezi —, precum și vînătorii specializați în vînat mare — toți cu o bogată experiență a Africii — au fost de acord că acest animal ar putea exista. (ref. bibl. 2, p. 168—169).

Șeful unei expediții germane din 1913, în Camerun (căpitanul von Stein zu Lausnitz), a redactat un raport foarte interesant, nici astăzi publicat în întregime, dar citat de mulți autori.

Străbătînd cîteva regiuni, foarte depărtate unele de altele, și utilizînd ghizi locali experimentați, el a reușit — printre altele — să culeagă o serie de descrieri ale unui enigmatic animal pe care indigenii îl numeau MOKELE — MBEMBE. Iată ce glăsuiește raportul:

„Se spune că animalul este de culoare gri-brună, cu pielea netedă; talia sa se apropie de cea a unui elefant și este cît puțin cît cea a unui hipopotam. Se spune că ar avea un gît lung și flexibil și un fel de corn, unic, dar destul de lung. Unii vorbesc de o coadă musculoasă în genul cozii unui crocodil.

Se spune că orice ambarcațiune ce se apropie de el este pierdută; animalul o

atacă și ucide pe ocupanți fără, însă, a-i consuma. Această creatură se pare că trăiește în grotlele scobite de fluviu în argila de pe malurile sale abrupte și meandrate. Se zice că animalul escaladează uneori malul, în plină zi, în căutarea hranei, care se compune exclusiv din vegetale. Acest detaliu mă face să cred că nu am de-a face cu un mit. Mi-a fost arătată planta sa preferată: un fel de liană cu flori mari, albe, o sevă lăptoasă și fructe asemănătoare cartofilor. Mi s-au arătat, pe malul fluviului Ssombo, o urmă ce ar fi fost lăsată de acest animal în timp ce se deplasa în căutarea hranei. Urma era proaspătă și în vecinătate se aflau plantele descrise mai sus. Dar erau acolo atîtea urme de elefanți, hipopotami și alte mamifere mari, încît era imposibil să se urmărească un traseu anume cu o cît de mică certitudine...” (ref. bibl. 2, p. 176—177).

Merită să menționăm — în treacăt — că ultima expediție internațională, organizată cu scopul elucidării misterului existenței lui MOKELE — MBEMBE, s-a afundat în jungla Camerunului în vara acestui an.

E greu de afirmat ce sentimente poate încerca exploratorul care s-ar găsi, deodată, față în față cu o asemenea creatură... Cel ce filma, de la distanță, acum vreo doi ani, în insula Komodo, un varan uriaș, de peste cinci metri — urmărind în „pas viol” un exemplar destul de agil dintr-o specie răspîndită local, înrudită cu cerbii și căprioarele noastre — nu se simțea tocmai la largul său... Pînă atunci, varanii erau considerați ființe fără îndoială puțin atrăgătoare, dar greoaie și inofensive...

În fostul Congo belgian (actualmente Zair), prin 1920, un vînător cu destulă experiență, numit Lepage, a avut parte de o experiență — deși, fără îndoială, interesantă — nu tocmai agreabilă... Numitul Lepage tocmai se apropia de o mare mlaștină, cînd s-a întîlnit cu un animal de talie mare cum încă nu-i mai fu-

SI TOTUSI S-AR PAREA CA EXISTA

sese dat sa vadă, ori să-și închipule chiar... Animalul s-a pregătit să-l atace și chiar l-a urmărit, un timp, așa că Lepage a fost foarte mulțumit că a scăpat cu fuga. După ce animalul a renunțat la urmărire, Lepage s-a reîntors și l-a observat îndelung prin binoclu. Vietatea avea cam opt metri lungime, un bot lung și ascuțit și un fel de corn unic deasupra nărilor; părea că are și un fel de cocoasă (sau platoșă bombată?) osoasă pe „umeri”. Labele dinainte erau terminate „dintr-o bucată” în genul copitelor cailor. Cele dinapoi prezentau degete separate. (ref. bibl. 2, p. 175).

Informații despre un monstru respingător a cules — acum mai multe decenii — și vinătorului-explorator Stephens (citată și de marele naturalist englez John Guille Millais). În

acea epocă, Stephens era însărcinat (și) cu supravegherea unei lungi secțiuni a liniei telegrafice construite de englezi de-a lungul Nilului Superior. În această (cel puțin) dublă calitate, Stephens a adunat de la băștinășii din mai multe triburi informații bogate despre o reptilă mare care trăia în mlaștini și pe care ei o denumeau LAU. Indigenii i-au descris lui Stephens animalul foarte detaliat, iar unul dintre ei i-a afirmat că a fost de față la uciderea unui exemplar.

Băștinășii descriau reptila ca având între 12 și 30 de metri lungime; grosimea corpului ei era egală cu grosimea corpului unui măgar; culoarea corpului: galben închis. Capul era terifiant, asemănător celui de șarpe, fiind înzestrat cu tentacule mari (!) sau brațe terminate cu clești și ghimpi în genul scorpionului (!!), cu care își apucă și ucide prada. Relatarea pare a ține mai mult de literatura ști-

ințifico-fantastică, amintindu-ne insistent faimoasele Gorgone mitice... Și, totuși, mai târziu, un administrator belgian din Congo-ul acelei epoci a afirmat că văzuse de mai multe ori un LAU într-o mlaștină și chiar trăsese asupra lui... (ref. bibl. 2, p. 179).

Desigur, lista acestor apariții neobișnuite este mult mai lungă; nu ne propunem epulzarea ei în rândurile de față.

Putem, însă, afirma cu certitudine că viitorul ne rezervă încă multe surprize și că știința formelor biologice (incă) ignorate este — fără îndoială — o poartă spre înțelegerea mai deplină a evoluției vieții pe planeta noastră și în Univers.

Selecție alcătuită de
Ing. GABRIEL
CONSTANTINESCU

BIBLIOGRAFIE

1. Matei Horia, „Enigmele Terrei”, Ed. Albatros, București, 1978.
2. Bergier Jacques, „Le livre de l'Inexplorable”, Ed. Ex Libris, Lausanne, 1973.

CUANTICIPATII

AELITA = Elita Imperiului roman.
ALFA... BETA = Particule din școala elementară.
ALUNIZARE = Maturizarea lăstarilor de alun.
ANAROID = Obiect având forma caracteristică a unei andrede.
ANTICIPATIE = Prospectare a antichității.
ASELENIZA = A se deda lenei.
ATOMIST = Adversar al ideilor lui Toma D'Acvine.
ATLANT = Atlet antic.
AUTOMAT = Șah mat pe care jucătorul și-l dă singur.
BOLID = Caracterizat printr-o stare bolnavicioasă.
CAVERITA = Zăvoaie într-un cavou.
COMETA = Coma galopantă.
COSMIC = Cosinus cu valoare mică.
COSMODROM = Sindrom cosmic.
ELECTRON = Tren obținut pe cale electivă.
EXEGEN = Gen al literaturii exotice.
FICTIONE = Fostă divinitate la oiteni.
GALAXIE = Maladie răspândită în vechea Galie.
GENETICĂ = Caracteristica stilului lui Jean Genet.
GELEM = Lem fără echipaj uman.
GRAVITATIE = Situație deosebit de gravă.
HOLOGRAFIE = Lucrare de grafică expusă în hol.

IONIZARE = Zarea vizibilă pe Marea Ionică.
MAGNETISM = Farmec personal al celor trei magi din legendă.
MARTE = Arte marțiale.
MEZON = Locuință pentru fizicienii francezi.
MODUL = Nodul malign.
NEANT = Om de zăpadă.
PARSEC = Parieu cu fursecuri.
PLANETA = Planseta perfect plană.
PRESURIZARE = Etapă premergătoare încărunțirii.
PROTON = Dispozitiv de producere a tonurilor.
RADAR = Nava de patrulare în radă.
RADIOACTIVITATE = Activitatea pe lanțul radiodifuziunii.
RADIATIE = Stergere cu buretele.
REACTOR = Actor în repetiție.
RELATIVITATE = Artă de a face relații.
ROBOT = Robă lungă, asemănătoare capotului.
SATELIZARE = Reîntoarcere în satul natal.
SIRIUS = Titlu latinesc echivalent cu Sir.
SOLARIS = RACHETA Polară sol-sol.
SUPERNAVA = Ultramodernă.
TELEMETRU = Un metru de telemea.
UNIVERS = Poem într-un singur vers.
VERNAL = Roman de Jules Verne.

DAN URSULEANU

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

VERIGA DE LEGĂTURĂ DIN NOU DESPRE ORIGINEA OMULUI

MIHAI E. ȘERBAN

ÎN URMA cu mai bine de un secol, vedea lumina tiparului o lucrare care va marca hotărâtor întregul destin modern al științei. Era anul de grație 1859, și Charles Darwin expunea în „The origin of species by means of natural selection, or the preservation of favoured races in the struggle for life” („Originea speciilor prin selecție naturală sau păstrarea raselor favorizate în lupta pentru existență”) o concepție cu totul nouă și deosebită, care va revoluționa gândirea biologică.

Această concepție nouă este evoluționismul, care de la bun început a stîmrit cele mai aprinse discuții și controverse, în cele mai diverse medii. Rezultat al unei munci de cercetare desfășurată pe parcursul a peste 20 de ani, teoria evoluționistă a fost treptat asimilată de către mediile științifice, fiind în schimb violent criticată și respinsă de către mediile clericale și bigotice.

La o sută de ani de la nașterea teoriei evoluționiste, sintem martorii unui fenomen invers: acceptată de mediile care la început o respingeau, ea este supusă unui vast proces de reconsiderare în lumina științifică.

Un fapt este de netăgăduit: evoluționismul are o premisă corectă, de excepțională importanță științifică — omul este rezultatul unui proces de evoluție specific pe care l-a suferit un strămoș al său din grupul primatelor. Darwin demonstrează cu prisosință acest lucru în anul 1871, cînd publică lucrarea „The descent of Man” („Originea omului”). Dar dincolo de premisa evoluționistă, lucrurile încep să se complice.

În primul rînd, scenariul evoluționist obișnuit nu este suficient pentru a explica de

ce omul a parcurs o traiectorie evolutivă atît de spectaculoasă pe parcursul a trei milioane de ani, în timp ce restul grupului primatelor a rămas neschimbat, prezentînd cel mult mărunte evoluții adaptive.

În al doilea rînd, teoria evoluționistă în abordarea ei „clasică” nu poate explica o serie de transformări care au marcat procesul de ominizare, dar care contravin oricăror legi de economie a evoluției. Între aceste transformări, putem menționa: poziția bipedă (generatoare de grave disfuncționalități organice), creșterea volumului cerebral (care depășește cu mult necesitățile reale ale ființei umane), exacerbată instincțional sexual și pierderea învelișului pilos (blana).

Chiar și simpla enumerare de mai sus ne este suficientă pentru a întui complexitatea problemei, și a ne sugera dilema în care se află teoria evoluționistă. Dilemă pe care mulți se străduiesc s-o depășească, fără a porni întotdeauna de pe poziții evoluționiste, dar mai mereu căzînd în păcatul absolutizării rolului unuia sau altuia din factorii determinanți ai umanizării. Schematic, putem sistematiza toate aceste abordări după cum urmează:

1) **curentul genetic** — care vede în evoluția umană rezultatul unor recombinații genetice, în primul, scăderea numărului de cromozomi din celula de la 48 (în cazul mai-mustrează cu prisosință acest lucru în anul 1871, cînd publică lucrarea „The descent of Man” („Originea omului”). Dar dincolo de premisa evoluționistă, lucrurile încep să se complice.

2) **curentul „catastrofic”** — care presupune că evoluția omului s-ar fi realizat prin salturi bruște, determinate de influența foarte puternică a unor factori de mediu sau a unor catastrofe desfășurate la scară planetară. Fie că este vorba de un șir de catastrofe lunare (Hans Hörbiger), de creșterea bruscă a nivelului radiațiilor cosmice în momentul schimbării polarității cîmpului magnetic terestru sau de influența incidentală a unui reactor atomic natural (din timpul celui recent descoperit în Gabon) — acest curent nu poate explica evoluția speciei umane în condițiile în care toate speciile care populau același areal au rămas neschimbate.

3) **curentul canibalist** — al cărui principal reprezentant este savantul austriac Oscar Kiss Maerth. În concepția acestuia, evoluția omului și, în primul rînd, evoluția creierului au fost determinate de consumul de creier și de glandă hipofiză. Mobilul direct ar fi fost obținerea unei intensificări a libidoului, efect constatat în urma ingerării de hipofiză. Consumul acesta de drog sexual a antrenat toate modificările cunoscute în anatomia și fiziologia umană, afirmă O. K. Maerth, fără a da însă explicații pe deplin satisfăcătoare.

Această lipsă a regretăm. Căci, în definitiv, am plecat în căutarea unor explicații pentru particularitățile procesului de ominizare, și nu a unor premise complet noi ale acestui proces.

4) **curentul creaționist** — care se apropie în majoritatea aspectelor sale de abordarea creaționistă creștină, cu două excepții: materia primă nu mai este lutul, ci un grup de

maimuțe, iar creatorul nu mai este de natură divină, ci este un grup de extraterestri cu abilități cvasi-divine.

Dacă, în lumina actualelor noastre cunoștințe, ipoteza paleoastronautică, conform căreia Terra a fost vizitată de reprezentanți ai altor civilizații poate căpăta girul credibilității, constituie cel puțin o dovadă de obtuzitate științifică și de discernământ viciat să afirmi că specia umană ar fi rezultatul actului „creator” al unor entități extraterestre.

Unor astfel de autori (nu vom aminti decât pe Michel Granger, Brinsley Le Poer Trench și E. von Däniken) nu li se opun numai argumentele de bun simț, dar și argumente de ordin biologic, care demonstrează strânsa noastră înrudire cu întreg grupul primatelor.

Să oprim aici enumerarea, și să ne ocupăm mai pe larg de una din cele mai interesante și mai atrăgătoare încercări de rezolvare a problemelor pe care le ridică procesul de omimizare. Ea aparține biologului marin englez Sir Alister Hardy, și este pentru prima oară expusă într-un articol apărut în anul 1960 în revista „New Scientist”. În articolul respectiv, savantul englez afirmă că omul este urmașul unei maimuțe acvatice reușite. În felul acesta, mult căutata verigă de legătură în filogenia umană, acea „missing link”, care a constituit coșmarul antropologilor, nu trebuie căutată nici în Jawa, nici la Taung, Sterkfontein sau Olduvai, ci în apă, mai precis în apele calde ale mărilor sau lacurilor care în pliocen (cu 5 milioane de ani în urmă) se aflau în regiunile tropicale ale Terrei.

Fără îndoială, în urma unei astfel de afirmații, o întrebare se ridică imediat: care a fost factorul care a determinat strămoșul nostru prehomimid să părăsească mediul său obișnuit și să se refugieze în apă? Nu pot exista decât

două explicații plauzibile: apa oferea condiții de mediu mai constante decât uscatul, sau asigura protecție sporită împotriva animalelor de pradă, mult mai numeroase pe uscat. Să nu uităm că oamenii de știință japonezi au constatat că în zilele friguroase de iarnă babuinii care populează unele zone ale arhipelagului nipon își găsesc un adăpost cald în apa izvoarelor termale...

Vom prezenta sintetic, în cele ce urmează, principalele argumente pe care Sir Alister Hardy le aduce în sprijinul ipotezei sale:

1) strămoșul nostru prehomimid și-a pierdut blana în urma unui proces de adaptare la condițiile de viață oferite de mediul acvatic (mediu în care blana putea constitui un serios impediment). Părul rezidual s-a păstrat doar în zonele în care nu stînjenea înaintarea prin apă, precum și în zonele în care trebuia să asigure protecție termică deosebită.

Podoaba capilară constituie un capitol aparte al acestei probleme, ea dezvoltându-se rapid ca urmare a necesității de a proteja capul expus din plin radiațiilor solare directe sau reflectate de suprafața apei — și este poate pentru prima dată când se dă o explicație satisfăcătoare dezvoltării părului capilar.

2) pentru a compensa pierderea blănii, sub pielea prehomimidului acvatic s-a dezvoltat un strat de grăsime care să asigure în continuare protecția termică a organismului. Omul este singurul dintre primat care prezintă acest strat de grăsime, pe care-l deține încă de la naștere. (Acest strat atavic de grăsime reprezintă poate baza anatomică a flagelului pe care-l cunoaștem sub numele de obezitate...).

3) spre deosebire de maimuțele antropoide, nasul omului are o formă caracteristică, care permite scufundarea fără inundarea foselor nazale. În felul acesta, prehomimidul acvatic putea efectua scufundări de scurtă durată, ceea ce pentru celelalte pri-

mate ar fi fost cu desăvîrșire imposibil, avînd în vedere dispunerea specifică a nărilor.

4) nou-născuții dețin o abilitate naturală de a înota și de a-și controla respirația, abilitate care se evidențiază chiar din prima secundă după naștere (vezi experiențele sovietice prezentate și în revista „Știință și tehnică”). Această abilitate este cu desăvîrșire inexistentă în cazul celorlalte primat, care manifestă chiar aversiune față de apă (să notăm în paranteză că în cazul omului această aversiune este un rezultat al educației).

5) bătăile inimii și respirația se încetinesc automat cînd sîntem în imersiune, fapt constatat la unele mamifere acvatice cum ar fi balenele și delfinii. În parte explicabilă prin influența termică sau presiunea exercitată de apă, intensitatea fenomenului trebuie pusă și pe seama unor mecanisme de reglare cu caracter neural sau hormonal.

6) mediul acvatic este singurul mediu în care strămoșul nostru prehomimid putea să treacă la poziția verticală. Argumentele în favoarea acestei afirmații nu lipsesc: să nu uităm că poziția naturală în apă a unui corp care are centrul de greutate în jumătatea sa inferioară (cazul prehomimidului acvatic) nu putea fi decât poziția verticală.

În condițiile de relativă imponderabilitate oferite de mediul acvatic, adoptarea acestei poziții era foarte facilă, deplasarea prin sprijinirea pe cele patru membre pierzîndu-și orice sens. Odată cu trecerea la poziția verticală, are loc și îndreptarea axei osoase a organismului — omul fiind singurul dintre mamifere care prezintă o axă osoasă (tibia-femur-bazin-coală vertebrală-cranii) rectilinie. În paralel cu îndreptarea axei osoase, apar modificări la nivelul membrelor și în dispunerea organelor interne. Ca urmare a presiunii exercitate de apă, presiunea sanguină în regiunea capului crește considerabil, fapt care poate declanșa procesul de dezvoltare a creierului.

Odată revenit pe uscat, omul a beneficiat de două mari avantaje în raport cu celelalte primat: în poziția bipedă, care a eliberat membrele anterioare (acum devenite superioare) și dezvoltarea cerebrală superioară. Din utilizarea membrelor superioare pentru crearea de unelte a luat naștere interrelația mină-creier, factor promotor al dezvoltării cerebrale.

Ce a putut determina pe eroul nostru prehomimid să părăsească mediul acvatic? Și aici se pot oferi mai multe explicații, majoritatea legate de ipoteza unei răcirii a climatului la finele pliocenului și începutul pleistocenului (în urmă cu aproximativ 3,5 milioane de ani).

Practicarea poziției bipede pe uscat a cauzat multe suferințe ființei care de-abia pașise pe calea umanizării, suferințe pe care le cunoaștem astăzi, din plin, și noi: sciatică, lombosciatică, flebite, tromboze, discopatii, cifoză, lordoză, scolioză, spondiloze, cefalee, respirație incompletă, și lista ar putea continua, o bună parte din afecțiunile specifice umane fiind rezultatul poziției bipede.

Scump a plătit omul desprinderea sa din rîndul necuvîntătoarelor! Și a sosit momentul să prezentăm un ultim argument în favoarea ipotezei biologului englez, pe care acesta nu l-a deținut la data apariției articolului la care am făcut referire.

Cercetări efectuate de medici din mai multe țări, și în primul rînd din U.R.S.S., au dus la concluzia că nașterea, proces alît de greoi și dureros în mediul atmosferic, se desfășoară mult mai repede și mai ușor în mediul acvatic (să nu uităm că una din consecințele poziției bipede este considerabila strîmtare a bazinului). S-ar părea chiar că întregul program al nașterii este elaborat în vederea desfășurării ei în mediul acvatic:

durerile sînt aproape inexistente, deliverența este rapidă și netraumatizantă pentru făt.

După cum am arătat mai înainte, nou-născuții dețin abilitatea naturală de a înota. Legați încă de organismul mamei prin cordonul ombilical, ei evoluează cu dezinvoltură în apă, ținînd ochii larg deschiși — fapt care în atmosferă are loc mult mai tirziu.

Cercetările efectuate pe parcursul mai multor ani au arătat că toți copiii născuți în apă prezintă o dezvoltare psihosomatică și inteligență superioare copiilor de aceeași vîrstă, născuți în condiții normale (oare pînă cînd le vom mai putea numi „normale”?)...

A sosit momentul să punem punctul final. Vom evita să formulăm o concluzie tranșantă, considerînd că nu avem încă la dispoziție toate datele necesare. Ipoteza lui Sir Alister Hardy, asemenea teoriei evoluționiste clasice, nu dă răspuns unor întrebări pe care, în parte, le-am mai pus

la începutul acestui articol: — cum se explică exacerbarea instinctului sexual și disfuncționalitățile din dinamica sexuală?

— de ce, în condițiile în care se susține că activitatea practică, creatoare, a fost cea care a dus la creșterea volumului cerebral, dezvoltarea creierului aproape s-a oprit în urmă cu 40—50 000 de ani, cînd producția de unelte și relațiile sociale erau foarte puțin dezvoltate?

Chiar și cu aceste întrebări, tabloul pe care-l avem despre evoluția omului este destul de complet, și ziua în care îl vom putea cunoaște în întregime nu este departe. Căci, spre deosebire de perioada începutului de secol, „veriga de legătură” lipsește nu în rîndul dovezilor paleontologice, ci în capacitatea noastră de a înțelege și a interpreta corespunzător aceste dovezi.

O lipsă pe care istoria, sperăm, o va completa la următorul ei pas.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

1. ARTĂ ȘI INSTRUMENT DE EDUCAȚIE

Ideii de Dumnezeu i-a fugit pământul de sub picioare odată cu primele trîmbițe ale Renașterii. Știința a înviat, după mai bine de un mileniu de somnolență, a izbucnit, în doar două-trei secole, în câteva răsunătoare descoperiri, amorsînd apoi o reacție în lanț a cunoașterii care nu mai poate fi cu nici un chip oprită. A triumfat rațiunea.

Și dacă rolul decisiv în izbînda împotriva obscurantismului l-au avut matematicienii, fizicienii, biologii, astronomii, filozofii, nici aportul scriitorilor nu este de neglijat. Dimpotrivă. Ca să dau un singur exemplu: consider că Jules Verne a convins zeci de milioane de oameni, în zeci de limbi, vreme de zeci de ani, că în geografia Pămîntului Dumnezeu n-are nici un amestec — și a făcut acest lucru la o scară mult mai întinsă decît oamenii de știință ai vremii lui, pe motivul simplu că, prin atracția pe care o exercită imaginările aventuri ale personajelor sale, Jules Verne a avut un foarte larg public.

În acest fel, scriitorul francez a inventat, practic, ceea ce astăzi numim literatura de anticipație sau științifico-fantastică: literatură cu spectru larg, vizînd — cel mai adesea — timpuri viitoare, construcție de situații plauzibile științifice (atunci cînd este bine scrisă), atractivă, plăcută, serioasă, de foarte bună ținută morală, un fenomen născut din încrucișarea științei cu literatura și premoniția, un fel de reflex spre înainte pe care îl are — mai ales în acest al XX-lea secol — societatea umană.

Chiar în timpul lui Jules Verne a apărut H. G. Wells: povestirilor verne-iene cu submarine și avioane (pentru scepticii: inacceptabile în acea vreme; pentru cei dotați cu imaginație: asimilate imediat) l-au urmat dramaticele transplanturi făcute de docto-

rul Moreau, războaiele dintre civilizații planetare diferite, întîmplări cosmice cu comete sau inventarea (nu imposibilă științific) a unei substanțe care asigură invizibilitatea.

Apoi Rosny-aîné, A. Tolstoi, A. Merrit, A. Bierce, Lovecraft, E. Rice Burroughs, în diverse perioade, și-au cîștigat cititorii de ordinul milioane, aducînd, implicit, o prețioasă contribuție la pregătirea opiniei publice pentru fantasticele răsuciri ale științei și tehnicii vremurilor noastre.

Mă explic — doresc foarte mult să conving, de ani multi mă străduiesc să conving. Știința aleargă mult mai repede decît școala. Uneori, la ore, elevilor li se predau cunoștințe perimate, pur și simplu nu există posibilitatea sincronizării atît de rapide a manualelor cu ritmul apariției descoperirilor științifice. Sau: se întîmplă ca în programa școlară pur și simplu să nu mai încapă obiecte de studiu de genul astronomiei, obligatorii pentru formarea personalității elevilor. Mass media își fac datoria — televiziune, radio, presă — cărțile la fel, cu posibilități diferite de acces ale cititorului, ascultătorului, telespectatorului, în funcție de pregătirea fiecăruia, dar și de talentul popularizatorului de știință. Salvăzăm situația literatura științifico-fantastică: călătorii sub, dar și peste viteza luminii, în și dincolo de Galaxia noastră, întîmplări ce respectă legile științei prezente sau ale unor posibile științe viitoare, intervenția strictă a acestor legi, încrederea în forțele omului, inevitabila armonie a lui Homo Sapiens din milenii următoare, căile viitoare pentru Homo Cosmicus, ingenioase călătorii în timp pentru reglarea întîmplărilor istoriei, relația om-mașină, capcanele, paradoxurile fizicii einstein-iene, adîncul drum al introspecției, avertismente

pentru posibilele nechezuri în fața, speranțele în întîlnirile cu civilizații extraterestre — totul prezentat sub forma atrăgătoare a aventurii, cu șanse serioase de impact asupra cititorului, determinîndu-l să accepte cu curiozitate științei, mersul ei rapid, să asimileze materialist-dialectic fenomenele descrise.

Un aspect important, extrem de important: în literatura științifico-fantastică nu există loc pentru Dumnezeu — prin însăși nevoia de soluție ridicată de problema imaginată!

Ceea ce, o dată în plus, pe lîngă virtuțile instructive, trebuie să confere Science Fiction-ului (termen universal acceptat pentru literatura, arta, cinematografia, muzica și teatrul științifico-fantastic) o poziție absolut privilegiată printre instrumentele de educație planetară.

Poziția aceasta nu a împiedicat însă deloc Science Fiction-ul să dea capodopere, lată citeva romane: „Croniclele marțiene” și „451 Fahrenheit” (Ray Bradbury), „Sfîșitul copilăriei” (Arthur Clarke), „Solaris” și „Norul lui Magellan” (St. Lem); „Fundatia” și „Eu, robot” (I. Asimov), „Aelita” (A. Tolstoi), „Mîna stîngă a întinerului” (Ursula K. Le Guinn), „Nebuloasa din Andromeda” (I. Efremov), „Kra-katit” (K. Capek), „Orașul” (Clifford Simak), „Seniorii războiului” (G. Klein), „Întoarcerea” (Frații Strugațki), „Dune” (Fr. Herbert), „O cântic pentru Leibowitz” (W. Miller jr.), „Lordul inelului” (J.R.R. Tolkien), „Ubik” (Ph. K. Dick), „Toți în picioare pe Zanzibar” (J. Brunner), la noi — „2000” a lui Săsărman, „Ferma oamenilor de Piatră” a cuplului R. Bărbulescu — G. Anania sau „Verificați ipoteza Nessus” a lui Tudor Ne-goită.

Povestiri, unele absolut extraordinare — prin idee, mesaj, dar și prin literatura de

foarte bună calitate oferită de autori: „Steaua” (A. Clarke), „Întoarcerea acasă” (James Tiptree Jr.), „Sculptorii de nori” (J. Ballard), ciclul „Istoriilor de parcă...” (G. Klein), micropovestirile lui Fr. Brown, „Flori pentru Algeron” (D. Keyes), „În cerc, tot mai aproape” și „Divertisment pentru vrăjitoare” (Vi. Colin), „Cătălina” și ciclul orașelor din „Quadratura cercului” (Gh. Săsărman), „Alambai sau arcanele artei”, „Pe altarul zeilor stohastici” (A. Rogoz) sau nuvelele din volumul „Figurine de ceară” (M. Oprită).

Film, sa desprindem doar Portocala mecanică” și „Odi-seea spațială—2001” ale lui Stanley Kubrick, „Solaris” și „Călăuza” făcute de Tarkovski, din șuvoiul de filme care acum inundă ecranele.

În sfîșit, muzică: (cosmic-music, dar și o operă compusă de Stockhausen, recent jucată la Opera din Paris), artă plastică, teatru. Cu spectatori de ordinul sutelor de milioane, chiar al miliardelor și cu certitudinea că viitorul este un nemaipomenit cîmp liber de manevră pentru geniile artistice de toate nuanțele și calibrele.

Din păcate, cea mai mare parte a acestor capodopere rămîne necunoscută publicului românesc. Este rolul publicațiilor de genul celei de față de a înlesni drumul lor către inima cititorului român.

2. STAREA LA ZI

Să încercăm acum să desenăm un tablou al edificiului „S.F.”-ului românesc, așa cum arată el astăzi.

Istoricii literari ai genului (Florin Manolescu, eventual Ion Hobana) vor scotoci — au și făcut-o, căutînd precursorii în firava literatură din secolul trecut sau de la începutul acestui veac. Dar chiar dacă-i vor găsi, ei au puțină importanță pentru ceea ce

este acum Science Fiction-ul. Cred, mai degrabă, că trebuie să socotim începuturile Science Fiction-ului după anii '50, odată cu apariția colecției de povestiri științifico-fantastice, pe care legendarul (de-acum) Adrian Rogoz a condus-o, cu inima mai ales, pînă la dispariția a acesteia, în 1974, stîrnind interesul cîtorva generații dintre cititori, și mai ales cercetătorii științifici ce împing astăzi înainte știința românească.

Mihu Dragomir, Ion Hobana au convins Editura Tineretului să-și deschidă porțile anticipației și s-a creat astfel un climat favorabil creațiilor genului. Din păcate, lipsa unei strategii de dezvoltare, contactul exagerat de firav cu cele mai importante literaturi Science Fiction — cea anglo-saxonă și cea sovietică — și dispariția regretabilă a cîtorva autori de prestigiu au făcut ca anticipația românească să se plafoneze, riscînd dispariția.

Aici au intervenit fanii. S-au organizat în cenacuri și cluburi, și-au scos reviste proprii (fanzine), i-au mobilizat și pe profesioniști, au explicat, au convins și se poate spune că astăzi lucrurile au reintrat pe făgașul normal.

Funcționează, la ora actuală, 22 de astfel de cenacuri și cluburi S.F., au făcut citeva fanzine („Solaris” — București, „Paradox” și „Helion” — Timișoara, „Omîcron” — Craiova, premiata în 1980 la Eurocon-ul din Stresa, Italia, „Fantastic Magazin” — Iași, „Univers” — Bistrița), unele de nivel mai bun decît multe publicații profesionale oficiale, dar mai ales — lucrul cel mai important — au fost convinși redactorii și cititorii cîtorva reviste că Science Fiction-ul merită cel puțin spațiu egal cu literatura polițistă. Revista „Știință și tehnică” este principala susținătoare a genului, prin ea fiind implicat în educația celor tineri — cum este și firesc — C.C. al U.T.C. Paginile revis-

tel „Știință și tehnică” almanahurile ei din ultimii trei ani, culminînd cu apariția primei publicații de specialitate — Almanahul Anticipația — adăpostesc lucrări românești și străine ale unor autori cunoscuți, dar și ale multor tineri apăruiți în ultima vreme. Alte reviste care s-au aplecat asupra genului: „Vatra” (are de 11 ani pagină specializată), „Convorbiri literare” (autoare a unui supliment pentru tineret), „Argonaut”, „Cronica”, „Ateneu”, „Argeș”, „Orizont”, chiar „Magazin”, almanahurile „Luceafărul” și — mai vag — cel al „Scînteii Tineretului”.

Posturile de radio București 3 (Radiobiblioteca S.F. funcționează în fiecare miercuri la 11.15), Craiova și, se pare, Timișoara contribuie și ele la propășirea genului.

Cu cărțile stam mai prost. Editura Albatros și-a redus serios activitatea în domeniul care ne interesează: „Univers”, „Scrișul românesc”, „Junimea”, „Cartea românească”, „Eminescu”, „Dacia” publică, din cînd în cînd, cite ceva. Puțin, prea puțin pentru o literatură cu scriitorii consacrați sau potențiali — de talia lui Gh. Săsărman, Vi. Colin, A. Rogoz, R. Bărbulescu, G. Anania, T. Negoită, M. Oprită, H. Aramă, D. Dorian, M. Grănescu, Al. Ungureanu, D. Merișca, Ov. Bufnilă, G. Ceaușu, R. Honga, M. Stătescu, S. Sighișanu, V. Ciocșan. Prea puțin pentru extraordinarele capodopere din S.F.-ul universal, care încă mai așteaptă traducerea în limba noastră.

Și — mai ales — mult prea puțin față de cele 5—6 milioane de elevi și studenți, beneficiari principali ai istoriilor imaginate — sănătoase, instructive, educative, esențiale pentru dezvoltarea unui parametru născător de valută forte pe piața progresului: imaginația și inventivitatea generațiilor care vin, preluînd în mîini destinele României viitoare.

— „...O ULTIMĂ ÎNTREBARE. Dacă răspunzi bine, te putem trimite liniștit în misiune. Dacă nu, toată pregătirea a fost în zadar. Știi, trebuie să fim absolut siguri că ești în stare să-ți îndeplinești misiunea. Ești pregătit?”

— Sunt pregătit.
— Bine. Așadar, după ce ai aterizat pe cea de-a treia planetă, după ce ai făcut să dispară urmele aterizării și ai distrus tot ceea ce le-ar putea trăda oamenilor originea ta, după ce te-ai informat asupra situației actuale de pe Pământ și te-ai adaptat mediului — ce faci după aceea?

— Încep executarea misiunii.

— Exprimă-te mai clar. Cum procedezi?

— Mă deplasez pînă în zona de acțiune. Acolo...

— Ți cunoști zona de activitate?

— Desigur. Este orașul cu coordonatele +0,916 și +0,017. Transpus în sistemul de coordonate folosit pe Pământ, aceasta înseamnă...

— Bun, asta e clar. De ce anume trebuie să ții cont?

— Trebuie să mă adaptez condițiilor specifice de acolo, după cum se prevede în partea a treia a instrucțiunilor, să-mi aduc la nivelul actual cunoștințele lingvistice, să-mi însușesc obiceiurile nou introduse, să fac cunoștință cu cele mai importante personalități...

— Cei mai importanți oameni, vrei să zici?

— Da, scuzați-mă... cu cei mai importanți oameni din acest domeniu...

— Suficient. Misiunea ta?

— Îmi găsesc un post la o editură. Îmi creez o poziție potrivită. De exemplu, devin lector. Fac tot ce stă în puterile mele pentru a reprima

toate genurile literare care ne-ar putea dăuna. În special așa-zisa literatură științifico-fantastică. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din principiu. Aceasta este legea supremă. Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Știi și pentru ce?

— Pentru că fantezia este inamicul nostru numărul unu. Dacă oamenii n-ar avea fantezie, nu le-ar fi venit niciodată ideea de a zbura spre alte planete. Așa, însă, caută chiar alte civilizații, deci pe noi. Noi însă nu avem nimic de-a face cu oamenii. Noi vrem liniștea noastră. Vrem să rămânem între noi. O ducem bine. Sintem mulțumiți! Nu vrem schimbări! Trăiască stabilitatea absolută! Jos cu fantezia! Joos cu...

— Bine, bine, liniștește-te. Te înțelegem; simțim la fel ca și tine!... A, da! Cînd respingi un asemenea roman științifico-fantastic, va trebui să și motivezi.

— Desigur.

— Adică vreau să știu cum motivezi.

— Nu ne trebuie fantasmagorii... Așa ceva e antiștiințific. Asta ne distrage atenția de la realitate. Astea sînt pure închipuirii, unde sînt dovezile? Există lucruri mai importante. Literatura aceasta nu este necesară, n-avem voie să ne lăsăm distrași de la rezolvarea problemelor actuale, noi trebuie...

— Și dacă situația de pe Pământ s-a schimbat între timp atît de mult încît în modul acesta nu se mai poate acționa?

— Atunci... atunci...

— În regulă, așa ceva nu poți ști, nu ți s-a spus, iar tu însuși nu-ți poți da seama, pentru că asta ar însemna să

ai fantez...

— Nu, numai asta nu! Jur că n-am ceva atît de groaznic! Zău că nu! Romane și povestiri științifico-fantastice resping din prin...

— Bine, bine. Fii atent, mașina gînditoare principală a planetei noastre a elaborat pentru această situație următoarea tactică: Vei spune pur și simplu că în principiu ești și tu de acord, însă din păcate romanul sau povestirea ar avea grave lipsuri literare, că încă n-ar fi destul de bune pentru a rezista în fața cititorilor exigenți, că, dealtfel, ar exista greutăți obiective, și că ți-ar părea foarte rău.

Dacă vei ține cont de aceasta, îți vei putea îndeplini misiunea. Și ține seama — nu ești singurul pe care l-am trimis pe Pământ; dar nu încerca niciodată să iei contact cu ceilalți agenți ai planetei noastre — ai putea să te înșeli și să ne primejduiești întreaga muncă.

Ai absolvit ultimul examen. Mîine pleacă racheta. Noi toți îți urăm succes și sintem mîndri de tine! Și ferește-te de oameni — sînt periculoși, pentru că au fantezie! Doar ești un adevărat fiu al planetei noastre! Trăiască stabilitatea absolută! Nu vrem schimbări! Jos cu SF-ul! Sintem mulțumiți! Vrem liniștea...

Stimate domnule Erkner!

Cu regret trebuie să vă comunicăm faptul că editura noastră nu vă poate publica povestirea „Înainte plecării”. Manuscrisul vă este restituit. Din păcate, povestirea dumneavoastră — cel puțin în forma actuală — îndeplinește cerințele impuse unei lucrări literare de valoare.

Poate mai refaceți o dată povestirea și ne trimiteți peste circa doi ani noua versiune, ceea ce ne-ar bucura foarte mult, pentru că în principiu sintem foarte interesați în promovarea literaturii științifico-fantastice. Din păcate, din cauza unor greutăți obiective, pentru un anumit timp ne este imposibil...

Traducere:

WILIAM PETROVITSCH
Ceriactul „H. G. Wells” — Timisoara

ALMANAH
ANTICIPATIA SF

CE VINE DIN ADÎNCURI

ALEXANDRU ANDRIEȘ

DANIEL DRODE

S-a născut la 31 octombrie 1932, la Cambrai, în nordul Franței. Cărțile depozitate în podul casei au reprezentat o adevărată comoară pentru el, delectîndu-i anii copilăriei: cărți de aventuri, de călătorii și — nu pe ultimul plan — cărțile de anticipație. Lecturile sînt întrerupte temporar de război și de repeta-tele evacuări. Anii '50 îi aduc lui Drode, ca și întregii Franțe, revelația marilor clasici ai S.F.-ului american: Asimov, Simak, Williamson etc.

Începe să prindă contur ideea de a scrie, dar într-o altă modalitate ca a marilor clasici americani. De aici, romanul *Surfate de la planete*, apărut în 1959 în celebra colecție „Le Rayon Fantastique”, și care primește premiul Jules Verne.

Lucrare scrisă cu talent și cu un final surpriză amintește de celebra nuvelă „The Machine Stops” (1909) a lui E.M. Forster, în ceea ce privește ideea anticipativă.

După ce participă la războiul din Algeria scrie puțin, abia patru nuvele în Fiction, apoi o mare tăcere pînă în 1979, cînd J.P. Andreuon îl include cu povestirea *Hier peut arriver* în sumarul antologiei „Retour à la Terre 2” de la ed. Denoël. Au urmat alte cîteva povestiri și nuvele, semnal al unei posibile și

Daniel Drode este profesor de istorie-geografie la Le Havre. Nu a apărut pînă în prezent în românește. (DANUȚ BĂRĂGAN)

ALEXANDRU ANDRIEȘ

SF ALMANAH
ANTICIPATIA

SIEGMAR ERKNER

ÎNAINTEA PLECĂRII

ERA ceasul marelui reflux: istovite, sute de trupuri agatate de motoare se întorceau la Sainte-Adresse. Strada se năpustea fără rușine în casă și în rostogolea vacarmul prin ferestrele închise.

Era prea de tot. Desroches aprinse o țigară și se ridică bombănind. De câte ori nu-i ceruse secretarei să închidă, înainte de a pleca, ușa sălii de așteptare! Trase spre el dubla tăbăle capitonată, gest ritual care-l umplu de oboseală: mișne, la șase și cîteva minute, avea să-l facă din nou înainte de a o înjura iar pe secretară.

Cu mîna pe clanță, încercă să se bucure de liniștea redobîndită, dar oboseala îi era atît de stăruitoare încît tot avea impresia că aude zgomotele de la încrișare. Behăit unanim al mașinilor din clipa cînd lumina verde a semaforului le îngăduia (nu: le porunceau) să se pună în mișcare n-avea oare să treacă din nou prin ziduri?

Desroches se întoarse la biroul lui, izolat în mijlocul încăperii, ca o insuliță pe care, în sfîrșit, o putea lua iar în stăpînire. Se lăsa să cadă pe scaun și, împingînd rețeta-
rul, dînd în lături hîrtogăria și stetoscopul, făcu fără motiv vid în fața lui. Exorcismul mecanic îl liniști introducînd un timp mort în iureșul gîndurilor, dar nu-i redusese tensiunea nervoasă. Era oare asta o împrejurare potrivită pentru experiența pe care voia s-o încerce? Înfrigurată, privirea îi lunecă peste harababura din birou, fără a izbuti să se oprească pe ceva anume. Trase cu urechea la foșnetul oceanului care filtra prin pereți și parcă-și simți templele răcorite.

Experiența? Ce vorbă mare! Schiță un fel de rinjet interior. Se muștră pentru faptul că lua în serios ceea ce nu era, probabil, decît o fantezie. Își aminti cu toate astea curiozitatea pătimașă care-l cuprinsese cu trei zile în urmă...

În seara aceea consultațiile îi lasaseră un mic răgaz. Desroches folosea întotdeauna asemenea clipe pentru corespondența profesională, de altfel cit se poate de plicticoasă. De data asta urma să se apuce de o scrisoare către

ALEXANDRU ANDRIEȘ

Laboratorul Corep, cînd auzi țîrîitul soneriei. Diversiunea nu-i displică: se ridică și străbătu cabinetul, apoi biroul secretarei demult plecată.

Deschizînd ușa, se pomeni față în față cu un bărbat de vreo patruzeci de ani, mic și îndesat, cu pomeții și fruntea arse de soare.

— Domnule doctor, iertați că vin așa tirziu...

Sigur, era încurcat, dar obișnuința stăpînirii de sine îl veni curînd în-ajutor.

— Vedeți, eu sînt marinar. Și se opri la atît. Desroches se învoi să admită că faptul constituia o scuza.

Îl examină la repezeală. Nimic complicat, bărbatul se plîngea de ușoare tulburări ale vederii, un fel de fulgere și muște luminoase. Medicul le atribui unei lipse de vitamine.

— Bănulesc că abia ai sos-
sit?

— Da, ieri. Sînt ofițer de punte pe cargoul „Paul-Rivoire”.

— Aha... Și probabil că n-ați avut chiar zilnic carne proaspătă?

— Acum două zile ne aflăm în preajma insulelor Tuamotu, unde aprovizionarea nu era ușoară... Zîmbi: Nu m-am putut obișnui niciodată cu mîncărurile astea... cum să zic... exotice. Așa că preferam conservele.

— Înțeleg. Data viitoare, treci totuși la menu-ul băștinășilor. Sau mîncîncă barem niște fructe.

Celălalt zise fără convingere: „De acord!”, dar Desroches simți că sfaturile lui nu găsseau ecou. Ce știa el despre condițiile de viață de acolo? Fructe... Ce fel de fructe, la urma urmei? Marinarul își bătea pesemne joc de el. Și, ca tot omul, se în-
treba cu siguranță dacă avea să-i dea o rețetă.

Foarte bine, își spuse Des-

roches, să-i dăm farmacia pe care o așteaptă. Dar, mai în-
tîi, să-mi fac damblaua administrativă!

Deschise un cîasor agățat de birou și scoase din el o fișă cartonată. După ritualul: „Numele, vă rog?”, înregistră cu aplomb pacientului. Odată treaba isprăvită și fișa pusă la loc, începu să scrie rețeta.

— Spune-mi... în definitiv, ce mîncîncă aștia din insulele Tuamotu? se interesă apăsînd sugativ pe rețetă. Nici urmă de curiozitate autentică în întrebare, era doar un semn de amabilitate profesională.

— Nu cine știe ce. Mai ales pește... cînd nu se lasă să moară de foame...

— Ce vrei să spui?

— Nu o dată, în timpul escalei, am văzut un fel de fachi-
ri, nemiscați pe nisip sau pe cite o buturugă. Patronul cafenelei mi l-a arătat într-o zi pe unul dintre amărîții aia: „Îl vezi? Uită să și mînînce de atîta tungararu cît în-
ghite!”

— Tungararu? repetă Desroches, intrigat.

— Nu-i prea grozavă, să știți. O algă albă care se găsește...

— Uite soluția: te hrănești cu alge!

— Lăsați-mă să isprăvesc, bodogăni marinarul. Pescarii dau de tungararu pe lingă unii atoli: bucata pe care mi-au dăruit-o provenea din ghiolul Tureia. Nu cunoașteți? Bănulesc. Dar dacă v-aș spune că insula asta e situată în sectorul Mururoa?

— Hm, curios! Vrei să spui...

— Păi da: poligonul de tir al bombelor atomice franceze... acum dezafectat, din fericire...

— Tungararu... repetă gînditor Desroches.

Interesul stîrnit de cuvintele celuilalt anulă noțiunea timpului. Cu virful degetelor

începu să netezească rețeta uitată pe birou.

— Ce înseamnă vorba asta?

— Ei, prea multe îmi cereți!... Sau, stați. Îmi aduc aminte... Înseamnă „ce vine din fulger”, da, așa, „făptura fulgerului”. Pare-se...

— Faptura? Păi e doar o algă!

— Pare-se că pescarii n-au văzut-o niciodată înaintea experiențelor atomice. Cunosce ei bine flora marină, dar e totuși greu de crezut... Superstiției încheie marinarul întinzînd o bancnotă.

Doctorul însă nu era grăbit să-și primească onorariul.

— Care sînt simptomele... își lua seama și se corecta: vreau să spun, efectele provocate de tungararu...?

— La prima vedere, extazul. Numai că, știți, nu pot scoate nimic de la... de la unul care ia tungararu. Uneori, în cantități prea mari... se pare că efectele devin mai puternice cînd se dublează doza, dar e primejdios. Marinarul zîmbi stînjinit, lertăți, domnule doctor, eu trebuie să plec. Datoria... se opri din vorbă. Ascultați, spuse apoi pe neașteptate, de vreme ce tungararu va interesa am să va aduc mișne dimineață o bucata, dacă mă pot elibera.

— Ah, mi-ar părea bine! Mulțumesc. Dar dumneata?

— Eu? Am să păstrez și eu o bucata, ca amintire. Dar să știți că pentru mine, drogul... N-am încercat niciodată. Pufni în ris: eu nu-s... intelectual!

Un tam-tam înfundat — probabil vreun petrolier intrînd în radă — imprimă aerului o pulsație aproape dureroasă. De parcă s-ar fi pus de acord cu ea, unde de căldura străbătura ceafa lui Desroches. Uitată pentru o clipă, oboseala recîștiga timpul

pierdut. Se propti de spătarul scaunului; privirea îi fugi spre marginea biroului.

Plicul cel mare se afla lîngă fișier, alături de poșta obișnuită. Desroches îl găsi în cutia de scrisori, înainte de venirea poștaşului. Deschizîndu-l cu băgare de seamă, scoase din el un fel de curea lungă de cîteva centimetri, a cărei piele albă, cu nervuri, străbătută de reflexe albastre, te ducea cu gîndul la un tendon — impresie întărită încă la atingere, cînd degetul încerca elasticitatea materiei.

Darul era însoțit de un bileț cuprinzînd cîteva cuvinte scrise la repezeală. „Tungararu se ia pe stomacul gol. Se înghite mestecînd o doză cit un bob de mazăre. Se ferește de umezeală”.

Pozologia improvizată îi plăcu doctorului, ca și umorul care inversa rolurile.

Prin fereastra întredeschisă se furișă în încăpere o boare care răvași conținutul scrumierei. Desroches întoarse capul spre marele panou de sticlă, ocupat, în părți egale, de cer, de mare și pămînt. Se ridică și se uită spre plajă. Cîteva bărbați trebaluiau în jurul unei sape mecanice și al unui tavalug. După toate aparențele, voiau să niveleze pietrele plate îngrămădite pe plajă. În clipa cînd excavatorul se punea pe treabă în larma pistoanelor, a cablurilor și a cîrligelor ce-și coordonau eforturile. Desroches închise minios fereastra.

Din cîteva pași ajunse la birou. Apucă plicul și, atent, făcu să lunece din el fragmentul de tungararu. În palma, tija, un fel de panglică, pierdea din mister.

Se lungi pe canapea. Închise ochii (e neapărat necesar? se întrebă) și duse la gura bucată pe care o desprinsese. Gustul substanței era cit se poate de banal; amintea de savoarea dul-

ceagă a pastei de mere.

În primele minute nu se în-
tîmplă nimic. E perioada de latență, își spuse Desroches, dar începea să se întrebă dacă doza fusese suficientă. După ce semne se putea recunoaște că alga lucrează?

Deschise bînișor ochii. Privirile nu-i întîlniră decît mușchia tavanului, desert neutru scaldat într-o lumină blîndă în care se pierdu. Gîndul îi alunecă atunci într-un fel de uitare ce dură un timp nesfîrșit. Simțurile adormite nu-și mai îndeplineau oficiile: din tunet, zgomotul de afară se făcuse murmur, apoi dispăruse; amorsele, membrele nu mai percepeau contactul pernelor.

Toroapea se risipi puțin cite puțin, așa cum se instalase. La început o ușoară atingere a sunetelor de creierul încețoșat, un rîcîit nedeslușit crescînd în intensitate: oceanul își manifesta din nou prezența. Din clipa aceea experimentatorul își dădu seama că ființa lui se regăsea. Dar ce se petrecea totuși în planul al doilea? Între-
tălată, ca purtată de un vînt nesigur, sosea o altă rumoare pe care, deși depărtată, o ghicea uriașă. Se amestecau în ea scîrîteliile discontinui, palme izbînd apa și ceva ca un pas greoi zguduind fundul marin. Draga canalului, își spuse Desroches, mirat că-și regăsește atît de prompt luciditatea. În aceeași clipă un miros acru îi izbi, cu intermitență, nările. Îl puse pe seama gazului emanat de rafinării. Gata, gata călătoria, își spuse, mi-am regăsit secolul împuțit.

Încercă să se ridice pe perne, dar o nouă amețeață îl făcu să recadă. Din larg auzi răgușit strigătul unei sirene pe care un ecou ciudat îl prelungea, de parcă ar fi rasunat într-o peșteră imensă. Își trecu mîna peste față: amețeață pierdea.

Pe măsură ce realitatea cu care era obișnuit își redobîndea drepturile, i se ordonau, treptat, și gîndurile. Desroches își privi ceasul: sedința durase vreo cincizeci de minute. Se ridică. În amurg obiectele aveau culoarea din orele lipsite de bucurie. După cîteva pași lua o țigară pe

ceasul marelui reflux: istovite, sute de trupuri agatate de motoare se întorceau la Sainte-Adresse. Strada se năpustea fără rușine în casă și în rostogolea vacarmul prin ferestrele închise.

Era prea de tot. Desroches aprinse o țigară și se ridică bombănind. De câte ori nu-i ceruse secretarei să închidă, înainte de a pleca, ușa sălii de așteptare! Trase spre el dubla tăbăle capitonată, gest ritual care-l umplu de oboseală: mișne, la șase și cîteva minute, avea să-l facă din nou înainte de a o înjura iar pe secretară.

Cu mîna pe clanță, încercă să se bucure de liniștea redobîndită, dar oboseala îi era atît de stăruitoare încît tot avea impresia că aude zgomotele de la încrișare. Behăit unanim al mașinilor din clipa cînd lumina verde a semaforului le îngăduia (nu: le porunceau) să se pună în mișcare n-avea oare să treacă din nou prin ziduri?

Desroches se întoarse la biroul lui, izolat în mijlocul încăperii, ca o insuliță pe care, în sfîrșit, o putea lua iar în stăpînire. Se lăsa să cadă pe scaun și, împingînd rețeta-
rul, dînd în lături hîrtogăria și stetoscopul, făcu fără motiv vid în fața lui. Exorcismul mecanic îl liniști introducînd un timp mort în iureșul gîndurilor, dar nu-i redusese tensiunea nervoasă. Era oare asta o împrejurare potrivită pentru experiența pe care voia s-o încerce? Înfrigurată, privirea îi lunecă peste harababura din birou, fără a izbuti să se oprească pe ceva anume. Trase cu urechea la foșnetul oceanului care filtra prin pereți și parcă-și simți templele răcorite.

Experiența? Ce vorbă mare! Schiță un fel de rinjet interior. Se muștră pentru faptul că lua în serios ceea ce nu era, probabil, decît o fantezie. Își aminti cu toate astea curiozitatea pătimașă care-l cuprinsese cu trei zile în urmă...

În seara aceea consultațiile îi lasaseră un mic răgaz. Desroches folosea întotdeauna asemenea clipe pentru corespondența profesională, de altfel cit se poate de plicticoasă. De data asta urma să se apuce de o scrisoare către

Laboratorul Corep, cînd auzi țîrîitul soneriei. Diversiunea nu-i displică: se ridică și străbătu cabinetul, apoi biroul secretarei demult plecată.

Deschizînd ușa, se pomeni față în față cu un bărbat de vreo patruzeci de ani, mic și îndesat, cu pomeții și fruntea arse de soare.

— Domnule doctor, iertați că vin așa tirziu...

Sigur, era încurcat, dar obișnuința stăpînirii de sine îl veni curînd în-ajutor.

— Vedeți, eu sînt marinar. Și se opri la atît. Desroches se învoi să admită că faptul constituia o scuza.

Îl examină la repezeală. Nimic complicat, bărbatul se plîngea de ușoare tulburări ale vederii, un fel de fulgere și muște luminoase. Medicul le atribui unei lipse de vitamine.

— Bănulesc că abia ai sos-
sit?

— Da, ieri. Sînt ofițer de punte pe cargoul „Paul-Rivoire”.

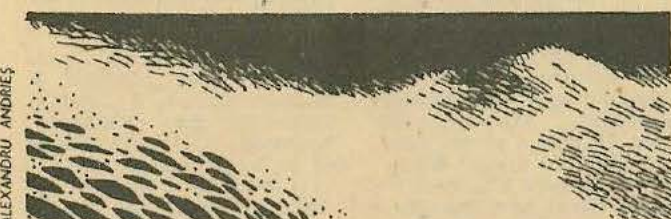
— Aha... Și probabil că n-ați avut chiar zilnic carne proaspătă?

— Acum două zile ne aflăm în preajma insulelor Tuamotu, unde aprovizionarea nu era ușoară... Zîmbi: Nu m-am putut obișnui niciodată cu mîncărurile astea... cum să zic... exotice. Așa că preferam conservele.

— Înțeleg. Data viitoare, treci totuși la menu-ul băștinășilor. Sau mîncîncă barem niște fructe.

Celălalt zise fără convingere: „De acord!”, dar Desroches simți că sfaturile lui nu găsseau ecou. Ce știa el despre condițiile de viață de acolo? Fructe... Ce fel de fructe, la urma urmei? Marinarul își bătea pesemne joc de el. Și, ca tot omul, se în-
treba cu siguranță dacă avea să-i dea o rețetă.

Foarte bine, își spuse Des-

ALEXANDRU ANDRIEȘ

care o țină între buze, fără s-o aprindă. Cenușiul, își dădea seama, se afla în el în suși. Nu adusesse nimic din călătorie. Unde erau simțămintele neobișnuite, emoțiile eliberatoare pe care le aștepta? La ce lucruri nemaivăzute ajunsese? Era cît se poate de dezamăgit.

Preocupările profesionale îl absorbiră în asemenea măsură în cursul celor două zile ce urmărară încît nu-i rămase un minut liber. Cîțiva confrăți plecați în vacanță, și gata — pacienții dădeau navală... Destui băgară de seamă că doctorul era nervos și prea puțin răbdător, deși se silea să se stăpînească.

Cu ritmul asta de lucru Desroches nu mai avea chef de experiențe și trebui să aștepte duminică pentru a se întoarce la alga tungararu. Ca să-și poată satisface curiozitatea, spera să doboare de astă dată sistemele de apărare pe care organismul lui le înălțase în fața substanței. Cu spatele la perete, se instală pe canapea în așa fel încît să vadă, prin fereastra deschisă, marea și intrarea în port: îi dăduse prin minte să folosească realitatea exterioară drept stimulent.

Un vînt ușor, purtător de pescăruși, curățase rada și o dăruise soarelui. Urcînd pe estuar, privirile se odihneau pe malul opus. Dădeau acolo mai întîi de acoperișurile din Villers și Deauville, ale căror culori erau împropățate de lumina occidentală; venea apoi boschetul, stufos ca o pădure și, în sfîrșit, la răsărit de tot, se ghicea discretul Honfleur.

De ce trebuie ca pacea asta să fie spulberată de activitatea oamenilor? De cum se abătea spre primul plan, ochiul era rînit de protuberantele metalice de pe marele dig de la sud: rezervoare de petrol, rezervoare de păcură, rezervoare de gaz, toate tinichelele industriale mascînd apele Senei.

Mîhnit, Desroches își întoarse fața spre mare, imensitate liberă contopită cu cerul.

Apucă micul fragment de algă. Abia mestecase ultima frîntură că simțurile i se tulburară. Printre pleoapele

fremătînd, liniile realului intrară în vibrație, pînă la a se dedubla. Spațiul își pierdea continuitatea. Digul cel mare se curbă dintr-o dată, iar cel mic îi lunecă în întîmpinare ca o navă cu paramele desprinse. Toate zgomotele din port și din radă fură simultan înăbușite; cargourile își înghițiseră tipătul; lumea întreaga tăcea.

Fără veste, elementele peisajului își reluară înfațișarea din toate zilele, digurile erau ancorate la locul obisnuit, plaja încetă să se umfle.

Atîta tot? se întreba Desroches. În ciuda transei în care i se afla trupul, mintea rămînea limpede și judecata lucidă, chiar în plină halucinație.

În larg, văzduhul mai era totuși vinzolit. Un abur miscător deforma orizontul. Era sectorul în care ceva se ivi — depărtarea și tulburarea atmosferei făcuseră ca observatorul să nu poată deslusi decît o siluetă lipsită de relief. O vestă hula înfrigurată, ale cărei clocote contrastau cu liniștea uleioasă a întinderilor din preajmă. Dintr-o dată, ceva răsări la suprafață. Desroches avu în același timp impresia că o bulă i se sparge în urechi și sunetele reveniră brusc.

Cu vîiet de cască, masa se înalță încet, întunecată și gresită, asemenea vulcanilor ce se construiesc singuri pe soclul afund pentru a leși într-o bună zi din apele în fierbere. Un vîrtej violent zguduia ceața, de parcă ar fi fost sorbită de un curent de aer; era ultima zvîcnire a monstruoasei desprinderi. Atunci vulcanul scoase un răget ce răsună sub țeastă lui Desroches ca o chemare adresată doar lui. După care vulcanul se urni Desroches ar fi jurat că masa tindea să spargă cocoul în care era înfașurată: în spatele aburilor se agita un fel de braț sau o macara, iar efortul umplea văzduhul cu un miros asemănător celui al ierburilor de mare putrede.

O amintire îl strfulgeră: aceleași zgomote, aceeași pestilență îl asaltaseră alaltăieri, în timpul primei încercări. Din nou draga? Așadar, tungararu avea o singură însușire, aceea de a împrumuta

realității o nuanță fantastică, și nimic mai mult?

Ceața părea să se rarească. Desroches se simți cuprins de neastîmpăr și de exaltare. Se plecă înainte. Imaginea se stabiliza. Un tipăt — și schița făcu loc desenului.

Desroches tresări. Capul în formă de triunghi, atît de mic la extremitatea unui gît peste măsură de lung, pieptul monumental și, cînd monstrul își cască botul, șirurile de dinți ascuțiți... nu aparțineau oare, toate, unui animal antediluvian? Departe, în urma trunchiului, o curea musculoasă bîciuia valurile. Instinctiv, vînatul de himere dădu să se tragă înapoi. Asta era deci secretul algei tungararu? Un uriaș șarpe de mare?

Se corecta, dîndu-și seama că greșise: sub spinarea care ieșea cînd și cînd din valuri se desenau inserții masive ce trebuiau puse în legătură cu niște picioare, mai degrabă, decît cu înotătoare.

Să fie, deci, se întreba Desroches, un mastodont din Era Secundară? Își chemă în ajutor amintirile: Diplodocus? Brontozaur? Plesiozaur? Dar fiara fără nume nu-i lăsă răgazul să chibzulască: ea scoase pe neașteptate un răget bucuros, apoi se cufundă dintr-o dată pentru a reveni numaidecît la suprafață. Un suflu sonor îi țîșnea pe nări. Capul încremeni, întors spre plajă. Întors spre mine, își spuse Desroches.

Fu ultima lui impresie de călătorie. Simțurile i se zăpăciseră, apoi o scurtă amețeală îl readuse în cotidian.

În larg marea era netedă și pustie.

Întors spre mine, își repetă Desroches. Poate, dar nu-i decît o fantasmă, făptura fără existență proprie.

De aceeași părere fu și doctorul Giret, confrate și prieten, căruia îi povesti, peste trei zile, întîmplarea. Neurolog, lui Giret îi plăcea să se joace de-a psihanaliza.

— Îmi spui o mulțime de lucruri și nu-mi spui nimic...

Vreau să zic: nu știu ce-i alga tungararu; cu toate astea, acțiunea ei mi se pare de tipul drogurilor obisnuite; rupe barierele inhibițiilor îngăduind unor tendințe subconștiente sau periconștiente să ajungă la suprafață, să capete formă. Dar de ce forma asta? De ce impulsurile pornite din structurile adînci ale ființei tale alcătuiesc un asemenea animal? Asta trebuie să mi-o spui tu!

— De unde yrei...?
— Fă-mă să înțeleg ce te-a afectat în ultimele două săptămîni.

Înterupîndu-se din cînd în cînd pentru a răspunde la cîte o întrebare, Desroches arătă timp de o jumătate de ceas cum o dusesse în cursul săptămîinii precedente.

— Perfect, își dădu aere prietenul lui, iată părerea Științei: halucinația s-a produs de două ori. Numai auditivă și olfactivă în vremea primei sedințe, ea s-a îmbogățit și precizat în cursul celei de a doua. Repetiția dovedește că-i vorba de produsul unei nevroze... Da, o nevroză care s-a agravat probabil în ultima vreme, datorită unor nemulțumiri. La urma urmei, tungararu n-a fost decît catalizatorul... cum să-i spun...?

— Al defulării... Bun! Dar forma pe care a luat-o...?

— Ajung și aici! răspunde Giret. Din tot ce mi-ai spus reiese că ești șocat — și folosește cuvîntul în accepția lui viguroasă: traumatizat, dacă preferi — de tot ce viața actuală are penibil și stupid. Fără doar și poate, îi resimți agresiunile mai puternic decît alții. Strazile, portul, orașul întreg ți-au devenit insuportabile. Atunci visezi o lume fără motoare, fără fierărie, o lume

în care prezența omului să apară mai discretă. Cînd îți transcrie viziunile, halucino-genul îți la dorințele de bune: și elimină omul, făcîndu-te să vezi ce exista înaintea lui. Iată-ți natura neprihănită! E animalul asta preistoric... Și, dacă te mai îndoiești, urmă el în glumă, am să-ți atrag atenția asupra încă unui fapt: că marea reptilă îți apare în mijlocul valurilor, e logic — venită din mare, tungararu își desfășoară nălucirile în mare — dar atunci ar trebui să fie înzestrată cu înotătoare... Ar fi vorba, de pildă, de un plesiozaur sau de un mosazaur. Numai că animalul tău nu-i înzestrat cu înotătoare, ci cu labe. Ne gîdim așadar la brontozaur sau la brahiozoaur... Dar, vezi tu, speciile astea erau oaspeții continentului, și nu ai oceanului! Închipuirea ta pare să fi confundat, prin urmare, tîrîmurile. La drept vorbind, creatura ta e de două ori un monstru...

Parăsindu-și confratele, Desroches coborî strada Paris în direcția portului și o lua pe bulevardul maritim. Înce-tîni la curba unde se afla un semafor. Cînd avea vreme, îi plăcea să hoinărească la umbra marelui radar sau să dea o raită pe la muzeu, pe partea cealaltă a străzii. Să se oprească? Fără convingere, își urmă drumul, apoi, ajungînd în dreptul portului de agrement, se hotărî. Dîndu-se jos din mașină, făcu cîțiva pași pe digul alăturat. Una după alta, trei remorchere lunecară prin fața lui. Trei! Nava pe care urmau s-o întîmpine și s-o escorteze trebuia să fie un senior al marilor! Poate „United States”? Desroches urmări cu privirea

cursa grăbită spre larg a celor trei vapoare.

— Doamne!

Uriasa spinare întunecată detașîndu-se pe cerul spălat de ultima aversă, o stîncă ciudată umfla marea la poalele capului Hève. Și, iată, un gigantic gît de lebadă se desfășura și se arcuia deasupra valurilor. Brusc, arcu se destinse împingînd înainte un cap triumfător.

Desroches își frecă fruntea. Cu neputință! Sau atunci tungararu avea efecte întîrziate? Ar fi trebuit să mă ferească alga asta, își mărturisî. Mă urmărește... Parcă rușinat, își abătîu privirile și descoperi, la doi pași de el, o lunetă fixată pe un peduncul. Se repezi la ea și viri o monedă în suportul lunetei.

„Vă aflați pe digul de nord, declară un glas uzat. Pentru a cerceta portul, suciți luneta pînă la refuz, spre stînga”.

Desroches împinse pînă la refuz luneta spre dreapta. Deși dispozitivul de acomodare era imperfect, nu mai încăpea nici o îndoială: fiara din Era Secundară era acolo! Fascinat, își înclăștă degetele pe luneta care urma să pălăvrăgească: „... în față puteți vedea cheul unde acostează pachetboturile...” Desroches zbură peste marea agitată, sui pe spinare, alergă spre cap. Botul închis, o lungă crăpătură longitudinală, dădea un aer salbatic căpățînii minuscule. Falcile erau atît de înclăștate încît ochii, împinși înapoi, întindeau pielea pe bolta craniului.

— Se mișcă! zise careva în spatele lui Desroches.

El tresări: de vreme ce oicine îl putea vedea, monstrul nu mai era doar o remanentă în creierul lui, ci o realitate.

ALEXANDRU ANDRÎE

Încântat, trase în piept mirosul puternic al mării.

— Da, se mișcă, adevărat mecanic fără să părăsească ocularul, dar vocea îi fu acoperită de glasul înregistrat al comentatorului.

Saurianul se pusese în mișcare. Pe măsură ce înainta pe platforma continentală, se vedea cum îi ies din apă coastele și roind. În soare pielea-i exala un abur ușor, iar în culele ei se prinseseră ierburi de mare roșcate, scoici strălucitoare, pină și crabii. Din oceanul primitiv se extirpa o insulă! Era un continent! O lume!

Imensitatea fu străbătută de flori; undeva, în sinul ei, se zămislea un tunet. Înpăimîntați, pescărușii se risipiră. Sus de tot glit se umflă ca o gusă, apoi botul se căsoa pentru un răget prelung, adevărat talaz sonor rostogolit spre faleză.

Curind puteau fi văzute înserțiile picioarelor, pe urmă chiar stîlpii lor arcuți, groși cit copacii pădurii primordiale și, ca ei, acoperiți cu o scoară plină de crăpături. Un nou zvîcnut al coapselor înălță pîntecul deasupra apelor presărate cu mucozități rătăcitoare, pe cînd coada nesfîrșită se desfășura în valul ce se trăgea îndărăt. Degetele fiarei mezozoice bijbiră în cele din urmă pe pietrele plajei.

Ce coincidență! Își spusese deodată Desroches. La doi pași de locul asta fuseseră descoperite în faleză niște oase de dinozaur. Cine știe dacă fosila asta vie nu-i pe cale să calce în picioare rămășițele semenilor ei!

Mai răsună un strigăt, ca un salut către morții încrustați în depozitele de calcar. Cu siguranță, răsuna totodată ca un cînt triumfal celebrînd o luare în stăpînire.

În clipa aceea întreaga scenă se tulbură, după care dispăru.

„Și acum, Doamnă, Domnule, vă urăm o vizită plăcută în oraș.”

O mină îl bătu pe Desroches pe umăr. Se răsuți și văzu că mina ținea o monedă.

— Da, aveți dreptate, incuviință, e rîndul dumneavoastră.

— Păreți bine dispus, re-

marca bărbatul care se și aplecase deasupra lunetei.

— Eu? Se poate! exclamă Desroches, avîntîndu-se spre bulevard.

Cînd intră în casă, telefonul tocmai suna.

— Ai văzut? Izbucni Giret.

— Bineînțeles! Ce părere ai?

— Nici una... Realitatea monstrului nu poate fi tăgăduită. Cît privește originea lui...

Urmă o scurtă tăcere. Giret nu se hotăra să rela cuvîntul.

— Asadar, sugerează Desroches, declanșate de tungararu, viziunile mele erau prevestitoare. Cu cît se apropia data evenimentului, cu atît halucinația devenea mai netă pentru că și creierul meu i se supunea mai deplin. În fond, am dat peste un fenomen aproape banal: premoniția.

— Fie, dar ipoteza ta nu explică existența animalului, aminti Giret.

După ce puse receptorul în furcă, Desroches ieși pe balcon. De acolo nu putea vedea capul Hêve, așa că, punîndu-și mîinile streășină la ochi, se mulțumi să cerceteze rada. Se întreba dacă monstrul își aflase adăpost în scobiturile falezelor sau dacă se întorsese în mare. Jos, în direcția plajei, hauli o mașină a poliției. Îi răspunse un sunet de claxon.

— Ce-or fi vrînd? se înveteră doctorul.

Dar telefonul îl chemă în casă. Era iar Giret.

— Ce poveste! spusese fără nici o introducere. Cînd explodia...

— Explozia?

— Cum? Nu știi? Fiara a pustiit vilele de la Sainte-Adresse. De aici văd acoperișurile în flăcări și...

— Ce mi-e una, ce mi-e alta. În definitiv...

Giret strigă:

— Dar, fir-ar a dracului de treabă, nu pricepi nimic! Sînt

și morții!

— Morții repetă Desroches, copleșit.

— Acum s-a terminat, adăugă prietenul lui. Monstrul s-a reîntors în mare. Dar ce poți ști... se întrerupse, apoi vorbi din nou, înfrigurat: Ascultă, Desroches, adineauri n-am îndrăznit să-ți spun ce cred. Mă temeam să nu mă lei drept nebun. Dar, pînă la urmă, tot ce se petrece acum e atît de demențial... Încă șovăind, își dresse glasul: Uite, după părerea mea tu ai dat naștere fiarei. Cum e cu pînțîță, nu știu. Datorită algel, creierul tău a căpătat facultatea de a crea ex nihilo. După cum ți-am explicat, a extras un model din el însuși. Pornind de la model, a făcut o schiță, apoi... a executat opera. Adu-ți aminte, polinezienii spun că tungararu e „făptura fulgerului”. Prinț-un fel de transfer, ei atribuie viața elementului care suscită viața. Odinoară se proceda tot așa cu mărăgăna.

— Dar nu se poate! șopti Desroches. Cuvintele lui Giret îi clătinaseră totuși convingerea. Timp de o oră răsuci pe toate fețele teoria prietenului său. În cele din urmă, își spusese: Am să mai iau o doză, imediat. Așa am să văd măcar ce-mi rezervă viitorul.

Tungararu puse deci încă o dată stăpînire pe mintea lui. Cînd văzu țărîmul Calvadosului lunecînd înainte ca o poartă urnită pentru a închide estuarul, cînd Deauville se ivi la o lungime de braț, pînă în cele mai mici amănunte — farul, piața Morny, liceul Mercier, cazinoul, întregul oraș — nu se miră; era prologul obișnuit, dacă nu inevitabil. Lăsînd fiecare element să-și ocupe locul, își întoarse fața spre canalul ale cărui adîncuri verzi-albastrii se deosebeau de albastrul cenușiu al mării. Între cele două șiruri

de balize hula era potolită.

Deodată tresări. Cu răbdarea unui trup mort, o umbră urca încet în grosimea straturilor de apă. Să fi fost una dintre epavele pe care curenții ascendenți le atrăg, uneori, la suprafață? Volumul era, într-adevăr, al chilei unei sa-lupe, dar ciudata arătare părea însuflețită de o energie proprie. Atunci, un submarin? Pata suia mereu, tot mai opacă, fără ca marginile să-i apară mai nete. Ajunse sub spărtura sclipitoare, în punctul unde marea înceta să urce. Nici un val nu agitase apele în timpul ascensiunii și, fără să provoace măcar o undă, obiectul ieși la suprafață printr-o singură mișcare irezistibilă.

Mai întîi se ivi marginea unui cub urias care se pomeni, treptat, în văzduh. Al fi zis că e unul dintre containerele îngrămădite pe cheuri sau pe sub hangare. La drept vorbind, era mai degrabă o turelă înșurubată într-o masă mult mai mare: un paralelipiped gigantic ieși din mare și de el erau articulate două

apendice patrulelaterale a căror extremitate mai atîrna în apă. Încrămenit, Desroches trebui să admită că vedea un cap, un tors și două brațe. Toate elementele aveau culoarea cenușie a aluminiului oxidat sau a zincului mat, a cărei neutralitate contrasta cu strălucirea valurilor. Metalul-rege refuza în cazul de față pompa luminii și nici măcar uriașul soare roșu care apăsa asupra orizontului oceanic nu izbutea să-i smulgă reflexe.

Atunci cînd colosul geometric se desprinsese din mare pînă la jumătatea trupului — dacă puteai ghici conformația unei făpturi a cărei parte inferioară scăpa privirilor —, mișcarea verticală încetă și fu înlocuită printr-o mișcare de rotație: trunchiul pivotă fără

zvîcnete și fără zgomot, ca poarta unei ecluze. Solidar cu umerii, capul se răsucea odată cu el.

Desroches se înfioră: pîndise ivirea a ceva aducînd cu un chip, măcar cu un orificiu sau un ieșind oarecare putînd aminti trăsăturile omenesti; dar nu exista nimic de felul asta, fețele cubului erau riguros netede. Mai mult decît orice, capul fără față și spate înspira o groază cumplită.

În chiar clipa cînd jumătate de întoarcere se încheie, începu o altă mișcare: unul dintre brațele aberației se înălță exhibînd un prim segment, apoi al doilea la capătul căruia se afla un mînunchi de clești. (Dacă asta e mina, se înspăimîntă Desroches, ce putere trebuie să aibă!). Ajuns la orizontală, în prelungirea exactă a umerilor, brațul se îndoi de la mijloc, descriînd un arc de cerc care putea fi luat drept un gest. Părea un semnal, dar într-un cod necunoscut.

Tungararu își ia rămas bun, gîndi Desroches, pentru că simțea că scena se topește și că lumea reală avea să reapară.

Două zile se scuseră între evenimentul fictiv și catastrofa prin care necunoscutul se manifestă din nou.

Două zile în care fiara venită din vremi trecute rămase invizibilă, fie că-și găsisse în adîncuri un culcuș în care putea rămîne ascunsă, fie că se îngropase sub mormanele provenite din surpăturile țărîmului. Cea dintîi ipoteză era mai demnă de crezare. Fi-rește, i se semnala ici și colo prezența, la adăpostul falezelor; la Etretat copiii îi văzuseră spinarea solzoasă rîcînd cea mai înaltă dintre bolțile stîncose. Dar zvînurile nu putură fi verificate: cercetări oficiale tocmai urmau să fie întreprinse cînd o negură deasă

se lăsă peste întreaga regiune.

Între doi pacienți, Desroches puse mina pe telefon și-i împărtăși confratelui și confidentului său viziunea pe care tungararu i-o provocase. Giret se arătă ironic:

— Dacă toată fauna ta intimă se intrupează, unde ajungem!... Dar nu părea prea convins. Oricum, mai mult ca niciodată, atribuia algel puteri creatoare. Monstrul mecanic pe care mi l-ai descris se va materializa în scurtă vreme, aidoma reptilei, și pe aceeași cale.

— Si eu cred că realitatea va urma curînd ficțiunii, se învoi Desroches. Numai că, preciză el îndată, nu-l atribuie acestei tungararu decît rolul de a-mi stîrni prestîința. Rațiunea mea refuză să meargă mai departe.

— Cu toate astea, dacă vrei să chibzuiești bine, ai să fii de acord că robotul concretizează o tendință a spiritului tău. Urmărește-mi raționamentul: după cum ți-am mai spus, fiara preistorică s-a născut din aversiunea ta față de societatea industrială. Dar, de cum ai aflat că dihania s-a datat la pustiri și a făcut moarte de om, ai săvîrșit o întoarcere asupra ta însuși și, în străfundul măduvei tale, civilizatului s-a dovedit mai tare. Atunci, cu ajutorul algel, ai inventat un mecanism împins pînă la cea mai înaltă treaptă a perfecțiunii.

A doua zi, doctorul trebuia să se ducă la dispensar, unde consulta o dată pe săptămînă. Se hotări să meargă pe jos, plăcere pe care și-o îngăduia uneori, cînd nu era grăbit.

Coborî pînă la bulevardul maritim, pe care îl traversă pentru a arunca o privire spre plajă. Pe trotuarul celălalt dădu peste un pacient de tip cirigos, de care nu scăpă cu una cu două. Își urmă drumul de-a lungul plajei. Dincolo de haosul pietrelor, privirea se pierdea într-o maree albicioasă care se suprapunea fluxului. La intervale regulate, sunetul semnalînd prezența ceții își lansa avertismentul sinistru în direcția canalului.

Desroches întoarse capul spre intrarea acestuia, mar-

ALEXANDRU ANDRIEȘ

cată de două lumini cliptoare. Când ajunse în dreptul bazinului adăpostind vasele cu pinze, atenția îi fu atrasă de clipocitul infundat al unei elice care păstrea apele de lângă mal. În partea aceea ceața se destrămase lăsând să apară capătul digului central. Deducerile hangarelor se legăna un carou încărcat cu chereștea. Desroches încercă să-i citească numele... Oare faptul că fixase prea mult neclaritatea ceții îl făcea să simtă un soi de amețeală? Ba nu, vaporul se pleca într-o parte!

Din aburii ce se îndesau la pupa navei ieși dintr-o dată o trompă sinuoasă, cu un cap în virful ei! O labă mai groasă decât catargul principal apăsa puntea cargoului. Mai încolo, prin ceața care-l acoperea, ghiceai trupul formidabil al animalului jurasic. Apăsarea sporea. În cele din urmă, izbindu-se de cheu, vasul se dădu peste cap.

Cam în același timp, ceața se trase în lături și privirile putură străbate până la cheul unde acostau pacheboturile. Saurianul uriaș își răsuci, cu mare vuit, spinarea; se îndreptă apoi spre gara maritimă, croindu-și drum printre macaralele și vagoanele pe care, dintr-o lovitură, le expedie în mare. În fața „Flandrei” scoase un miriș de satisfacție: obstacolul era pe măsura lui. Izbind cu coada solzoasă, creșta lemnul imaculat al pachebotului. În clipa în care nava, cu paramele rupte, pornea în derivă, monstrul improșcă din belșug și se cufundă în apa uleioasă.

Desroches auzi atunci clipocitul pe care-l pusese pe seama etravei unei ambarcații. Uriașa amfibie trebuia să

se deplaseze cu o iuteală incredibilă pe fundul bazinului. Sosi aproape de mal chiar când un car-ferry se pregătea să acosteze. Vaporul se clătina strașnic și, ca o rachetă lansată de un submarin, capul monstrului își naștea suprafața. Falcile i se închiseră peste balustrada punții, în apropierea porții anterioare. Din pricina izbiturii, poarta se deschise: garajul plutitor se clătina și-și expulză încărcătura de mașini și camioane, clăie peste grămadă, odată cu cițiva călători. Dar tornada trecuse.

Digul de sud opri saurianul. După o scurtă șovăială, urmă zidul până la platforma portului metanier. Acolo, blocuri de beton îngrămădite haotic alcătuiau un fel de vad pe măsura lui: se slui de el pentru a se cățăra pe dig, unde îl întâmpina un stol de pescăruși. Lungi gîtul spre vasul de metal în care, cam la înălțimea lui, ardea o torță. Sufiul fiarei culcă la orizontală flacăra și ai fi zis că din botul ei căscat țignea o limbă de foc.

Salamadra, își spuse Desroches, emblema portului Le Havre...

Dintr-o dată flacăra se făcu soare: lovind cu laba, animalul sfărîmase vasul de metal. Atunci se înverșună asupra rezervoarelor, dar pinteul lor rotund și neted rezistă asalturilor. Avîntul fiarei începu să slăbească; cu o lovitură zdăvănă strivi însă tuburile de la baza căzilor, eliberînd gazul comprimat. Un fulger gonit printre cele trei rezervoare. Leviatanul se trase îndărăt și o luă spre extremitatea digului.

— Sare totul în aer! răcni un glas înnebunit.

Desroches se aruncă la pa-

mînt în clipa în care oțelul plesnea scîrînd. Îndată se produse o explozie infernală, prelungită printr-un tunet. De jur împrejur rămășițe metalice vibrau în văzduh înainte de a cîrui suprafața bazinului.

Desroches se ridică în mîini și înălță capul.

Digul se rupseseră! Năvălind prin spartură, apele mării se amestecau cu apele Senei; capul digului, unde se afla mastodontul, devenise o insulă dincolo de spartură, fiecare cadă alcătuiă miezul unui nor aprins zguduit de mărunte conflagrații.

Chemarea puternică a unei sirene infrigură portul: flotila de vapoare-pompe se îndreptă spre locul incendiului.

Un bărbat cu caschetă de marinar se apropie de Desroches, care se ridică în picioare căutîndu-și totodată pachetul cu țigări.

— Prea tirziu, vă dați seama! Dacă... se întrerupse și, întinzînd un deget spre pâlăie, striga: Priviți! O altă aia!

În mijlocul flăcărilor se ivise o formă înaltă cit o casă. Însuflețită de o mișcare ce ținea deopotrivă de lunecus și de umblet, își croia drum printre tablele pe care incendiul le adusese la roșu.

Marinarul era uluit.

— Ma întreb cum au izbutit să aducă o macară!

— O macară? Desroches clătina din cap. Nu, e un robot...

Automatul se propulsa pînă în dreptul spărturii, sărînd apoi peste ea ca o lăcustă. Cu pas egal, înainta pe tronsonul digului.

Reptila se întoarse și-i făcu față lansînd un răget de sfidare. Imperturbabil, metalul în mers își continua drumul.

Cînd depărtarea dintre cei doi titani se redusese la doi sau trei pași, saurianul se ghemui pe labele din spate, pe urmă se trase îndărăt. Fără a se opri, robotul se abătuse din drum; fentînd spre stînga, își repezi brațul, ca o cange, spre gîtul înțepenit de furie.

— Într-adevăr, murmură Desroches, meșteșugul pedepsește natura sălbatică. Pînă la urmă, Giret o fi avînd dreptate?

Dar monstrul de carne se feri de lovitura monstrului cubic; capul reptilei se retrase și îndată se năpusti din nou, pentru a mușca metalul. Se auzi un dublu clătănit: clești frustrați de pradă și colți înșfăcînd vidul. Celălalt braț se și ridicase. Saurianul se dădu și mai mult îndărăt, apoi, cu o repeziune de necrezut, lunecă în mare.

Atunci, sub întinderea înroșită a apelor, începu o ciudată vinătoare. Atragînd mobilul mecanic care sârșise după ea, fiara gonea în direcția portului petrolier. La jumătatea drumului adversarul o ajunse din urmă și lupta reîncepu. De astă dată fu o înclăstare fără martori. La suprafața se adînci un maelstrom care înghiți bărcile și zdrobi un tanc petrolier de pe platforma de descărcare. Urmarirea fu apoi reluată — cine de cine scăpa? — în direcția ieșirii din canal. Dar un pilc de locuințe ascundea sectorul de privirile lui Desroches.

— N-au să poată trece de sas, își dădu cu părerea marinarul, și au să fie nevoiți s-o ia din nou în sus... Uite, strigă peste cîteva secunde, vedeți?

Virful unei macarale se clătina neliniștit pe deasupra acoperișurilor. Pachete de mașini speriate ieșiră în bulevard. În sens invers trecură două furgoane negre, pline cu uniforme negre. Dinspre strada Paris se ridica un nor de fum.

— Acum, mai spuse marinarul și clătina din cap, chestiile astea au să facă praf ora-

șul!

Din aproape în aproape, străzile din centru se umpleau de o larmă în care se amestecau piriții flăcărilor și tunetul zidurilor ce se prăbușeau.

— Vin încoace, bombăni marinarul. Eu o iau din loc... Mai rămîneți pe-aiici?

Desroches nu răspunse. Ce să-i spună? Că voia să vadă monstrii de aproape? Deși ideea i se părea și lui cu totul nebunească, nu se îndepărtă.

Mai înții, la colțul unei străduțe se ivi un genunchi de metal, apoi paralelipipedul, în întregime. În întregime... ba nu! Nu mai are decît un braț! se îngrozi Desroches. De umărul stîng spinzurau trei sau patru fire cenușii, ligamente de tungsten sau nervi de titan. În goană, uriașul străbătu esplanada muzeului și se opri lîngă sculptura monumentală înfățișînd un cioc de corabie. Dacă suferea, durerea îl rămînea mută.

Reptila, în schimb, își vesti apariția printr-o lungă tînguire modulată. Cînd se ivi, în sfîrșit, de cealaltă parte a muzeului, la vreo două sute de metri de Desroches, acesta văzu că pieptul îi era striat de brazde însingurate. Dar capul nu pierduse nimic din trufia-i serpească. Desroches avu impresia că urma să asiste la ultima luptă dintre geometrie și instinct.

Robotul se și avîntă în întîmpinarea noii sosite și-și repeze brațul, ca o sulită, spre coastele vulnerabile. Ripostă neașteptată, bastionul de carne se năpusti înainte și cleștii metalici nu izbiră decît solzii cozii, tot atît de duri ca și ei. Atunci blocul uriaș o porni îndărăt și, traversînd porțiunea pavată, se postă lîngă catargul radar — ambele forme anguloase pîrînd surori.

La rîndul ei, bruta trecu la atac încercînd să lovească umărul trunchiat pentru a face robotul să se prăbușească. Dar el înconjură gîtul saurianului cu apendicele valide într-o ciudată îmbrățișare ce alătura anonimul coifului și bestialitatea fremătîndă a botului. Pentru că strîngerea era pe cale să se prefacă în sugrumare, toți mușchii fiarei se încordară. Cum de mai iz-

buti să se cabreze? În timp ce gîtul serpentiform se azvîrlea îndărăt cu un zvîcnet care sili robotul să-și desfacă înclăstarea și-l dezechilibra, labele din față se înălțară pentru a cădea apoi pe capul simulacului mecanic. Strivită, cutia cubică se desprinsese din umeri.

Ce se petrecu atunci părea de neconceput: trupul decapitat se ridică dintr-un salt. (Era, într-adevăr, un cap? se întrebă Desroches, uluit. Sau protuberanța nu făcea decît să maimuțărească omenescul?) Brațul se destăina și degetele prelungi se înfipseră în ochii dinozaurului. Sub impactul durerii animalul se cabră din nou; la capătul traiektoriei, capul deveni o morișcă de singe și bale care improșcă imobilele din preajmă. Atunci monstrul paralelipipedic se năpusti împingînd înainte umărul stîng și, cu toate puterile ce-i rămîneau, izbi partea fiarei dinspre coadă. Pentru o fracțiune de secundă, saurianul rămase ca atîrnat în văzduh, apoi se prăvăli.

Douăzeci de tone de carne fură trase în teapă pe sculptura înfățișînd un cioc de corabie.

Pămîntul se cutremură. Un răcnet de agonie sfîșie văzduhul și falezele de beton și cărămizi îl trimiseră în cele patru vînturi. Viața părasea trespătrînd trup străpuns. Dar, ca și cum în el șarpele ar fi refuzat să moară, coada ondule păstrîndu-și încă pentru cîteva clipe suplețea. Ea biciui peretii de sticlă ai muzeului din care își luă zborul tablouri și cărți, apoi, ca printr-un fel de ultim renghi al vicleniei primitive, se răsuci pentru a plesni robotul.

Gigantul acefal se clătina. Aplecîndu-și amețitor urîtenia geometrică a carcasei, străbătu de-andaratele șoseaua. Și, după ce izbi semaforul care-i adresă un mesaj de neînțeles, făptura de metal căzu pe spate în apele în care se afundă lent. Pe măsură ce cobora, mina lui crispată grebla platforma; pînă la urmă rămase agățată de cheu, ca ancorată acolo pentru totdeauna.

Desroches făcu cițiva pași pentru a privi cadavrul ce ză-

cea lângă muzeu. O amintire se destăpă în el: Giret, trebuia să-l vadă pe Giret.

Urcă pînă pe strada Paris. Acolo i se înfățișă o priveliște jalnică: numai ziduri năruite, birne fumegînd, mormane de moloz. În dreptul clădirii în care locuia prietenul lui îl podidi un val de sudoare: fațada era distrusă pe aproape întreaga ei înălțime. Un agent de poliție sta de pază lângă mormanul de pietre.

Desroches traversă și în-
treabă:

- Unde e domnul Giret?
- Agentul își dresă glasul.
- Îi sîntei rudă cumva?
- Desroches se înfloră.
- Nu, prieten.
- Celălalt îi aruncă o privire.
- Domnul Giret a murit.

În cursul ultimului război se văzuseră la Le Havre lucruri și mai cumplite. Conform expresiei consacrate în discursurile edililor, orașul își pansa rănilor.

Desroches urmă să-și primească pacienții timp de o săptămînă, dar trasăturile lui istovite nu prevesteau nimic bun. Socotind că sănătatea doctorului trecea înaintea celei a clientelei, secretara reduse din proprie inițiativă numărul orelor reținute și, cedînd muștrilor ei, Desroches se retrase pentru vreo două săptămîni la țară. Se întoarse însă bîntuit de aceleași imagini: în minte îi stăruiau amintirile zilelor precedente, cea mai cumplită dintre ele fiind a unei anumite fațade de pe strada Paris.

Apoi, într-o noapte, în creierul lui chinuit de insomnie, luă naștere un proiect neobișnuit: va scrie istoria algei tungararu. Fără a mai zăbovi, însemnă pe un bloc-notes cîteva rînduri prin care trasa planul unui memoriu.

În seara următoare, după ce isprăvi cu vizitele, se înhamă la treaba care i se părea tot mai necesară. Nu era menită să-i abată gîndurile, silindu-le să se modeleze după constrîngerile scrisului, spera doar să le atenueze caracterul obsesiv.

Începu prin a redacta capitolul „Trecerea de la viziune la realitate”, în care expunea două ipoteze: întîi, cea a minții înzestrată de tungararu cu

ALEXANDRU ANDRIEȘ

puteri creatoare, apoi cea a premonițiilor, care-l stătea la inimă. Ajuns la mijlocul celui de al doilea paragraf, se simți cuprins de descurajare. Dovedirea faptului că era vorba de premoniție nu prezenta decît un interes secundar. Altceva ar fi fost să descopere originea monștrilor și calea pe care năvăleau în lumea de fiecare zi.

Brusc, dădu în lături hîrtia și stiloul. Găsise explicația! Apucă din nou filele... Nu, așa ceva nu putea fi pus pe hîrtie, prea era de necrezut!

Se ridică și, fără s-o vadă, se îndreptă spre fereastră. Amănuntele se așezau la locul lor, ideea se preciza: tungararu deschide în timp o breșă prin care trecutul și viitorul înlînesc planul actual. Mai întîi, o simplă fisură grație căreia întrevezi fapte aflate de Celălalt Parte — un dinosaur din vremi apuse sau un locuitor al viitorului cibernetic —, falia se lărgeste apoi și faptele năvălesc în prezent. Da, își repetă Desroches, asta e: un fel de scurt-circuit în fluxul temporal.

Privi spre fărîma de materie albicioasă pe care o pusese într-o cupă mică. Cheia timpului... Simțea dorința irezistibilă de a se avînta într-o nouă călătorie, de a întredeschide încă o dată porțile timpului. Curiozitatea asta per-versă își descoperi o justificare: nu trebuia oare să încheie memoriul cu privire la alga-născută-din-fulger și, pentru asta, să încerce o ultimă experiență?

Mestecînd cea din urmă porție de tungararu, își plimbă privirile peste plaja pe care se repezeau s-o muște valuri ar-tăgoase. Se vestea o furtună.

Un val de emanații subtile se așternu între el și lumea obișnuită. Preț de cîteva secunde gustă tulburarea euforică de care se simțea năpă-

dit. Efracția creierului său de către algă nu mai era la fel de violentă. Afară, nimic nu părea să se fi schimbat: norii se pătrundeau cu aceeași furie, valurile continuau să scormonească.

Ochii îi străbătură tot estuarul, apoi zăboviră asupra orizontului, simplă lamă de cer alb între două întinderi de plumb. Unde nu se petrecea nimic.

S-a sfîrșit, își spuse Desroches. Să nu fi existat în cutele timpului decît două făpturi?

Un fel de tremur al atmosferei îi atrase însă atenția asupra mării. Ici și colo, în punctul cel mai întunecat al furtunii, oceanul se colora la verticală: luciri palide urcau din adîncuri. Treptat, emanațiile deveniră mai intense, preschimbîndu-se în coloane de lumină de un albastru electric ce proiectau pe crestele apelor un halou deformat de hula.

Totul se stinse dintr-o dată. Apoi, după minute lungi, o linie neagră se desenă la nivelul orizontului, ca o spărtură în jungla valurilor. Linia deveni o bară: era un submarin, mult mai lung decît un pachet și care se ridica lin din oceanul mînios. Pe marele ponton se arătară, printre trimbe de apă, suprastructurile: cupole, chioscuri, punți etajate. Ai fi zis că sînt contururile unui aisberg nocturn.

Curînd platforma nu mai putea fi atinsă nici de cele mai înalte valuri. Cu toate acestea, ea nu încetă să suie, dezvelindu-și pînă la bază chila tuciurie. Din clipa aceea se înălța deasupra oceanului și lui Desroches i se păru că fantasma planează în văzduh. Dar își dădu repede seama că se înșelase: la colțuri, stîlpi zdraveni susțineau construcția. Să fi fost împlîntați pe fundul hăului? Deși foarte groși, pilonii păreau ușori,

deoarece erau alcătuiți din traverse printre care marea rămînea vizibilă.

În cele din urmă, ascensiunea insulei artificiale se opri. Cu desăvîrșire stabilă pe picioarele ei ajurate, se dovedea străină de mișcarea oceanului.

O ferăstruică ovală se deschise în virful unei turele. Și, dintr-o dată, ochiul clipei: o linie albastră străbătu cîții norilor, în direcția Senei. Cînd îl atinse raza, fluviul începu să fiarbă. Desroches observă cu neplăcere că turela se răsucea. Atinse la rîndul lor, apele portului fură ciuruite de bule azurii. Jetul de lumină zgîrie după aceea clădirile gemene ale Porții Oceanice, iar pereții li se albăstriră și fură acoperiți de bășici. Desroches îl vedea lunecînd spre fereastră lui și, deși conștient de faptul că totul nu era decît un vis, nu putea evita sudorile spai-me. De aceea, cînd bara luminoasă îl atinse, își plecă privirile.

Și-și văzu cu groază degetele întepenite pe pervaz, apoi bătînd convulsiv aerul, pe cînd picioarele-i bițiau ca într-o criză de epilepsie. Nu se îndoaia că în clipa aceea privirile-i înregistrau cum murea. Cu toate astea nici cea mai mică durere, cea mai măruntă furnicătură! Propriul lui trup i se părea un obiect observat din afară; scurta agonie nu constituia decît un episod în desfășurarea viziunii halucinante.

Întoarse capul și urmări drumul petei luminoase care se depărta, lunecînd pe tapi-serie și pe dulap. O văzu oprindu-se și revenind spre canapea. Din nou, atît de aproape și totodată atît de departe, trupul lui zvîcni. Apoi raza se stinse.

Așadar, într-adevăr, eu și numai eu am fost vizat. Își spuse Desroches.

În zare, marea chilă se

afunda treptat.

Își ațînti privirile asupra biroului cu hîrtii răvășite, asupra etajelor. Așa să fie? se întrebă. Iată, am în fața ochilor încăperea întocmai cum va arăta îndată după moartea mea. Ochii mei văd ceea ce nu vor mai vedea niciodată!

Teama și fascinația și-l dispu-tau cînd se plecă peste pervazul ferestrei ca să cu-prindă cît mai mult cu privi-rea și să nu piardă ceva din clipele nemaipomenite. Dar, în jurul lui, văzduhul începu să vibreze. Abia avu răgazul să-și privească mina stîngă — era presărată de bubulițe al-bastre.

Preț de mai bine de o oră rămase sleit pe canapea, in-capabil să-și alunge din minte întrebarea chinuitoare: cît timp mai am de trăit? Cît timp pînă ce halucinația va căpăta consistență? Își cer-cetă amintirile, fără să gă-sească un răspuns sigur. Poate două zile? Dar exista o regulă? Dealtfel, ce însemna-tate avea răgazul? Fatalitatea ce se pune în mișcare — nu se putea îndoi de faptul că vi-ziunea avea să se materializeze — nu afirma de o zi în plus sau în minus. În mod ineluctabil mașinăria timpului va face ca insula artificială să răsară din mare. Să fugă? La ce bun! Cum să se ferească de o știință cu puteri înimagi-nabile? Nu i-ar fi greu să-l găsească, în orice ascunză-toare s-ar piti. Atunci, ce pu-tere mai mare să-i opună? Alga tungararu...

Un gînd nebunesc îi fulgeră prin minte: dacă admit pentru o clipă că Giret avea dreptate, că alga dăruiește puteri demiurgice, am la dispoziție mijlocul de a ocoli amenința-rea. E destul să mai creez o dată. Puterii insulei să-i opun o altă putere.

Ideea căpăta contur în min-tea lui și-și dezvolta implicații

ile. Se încredință că instinctul lui de conservare va ști să nascocoască un ecran, un meterez, o armă defensivă (chiar ofensivă!). Un fantastic război împotriva neantului! Dar era neapărat necesar ca mijloacele de apărare să fie pregătite în clipa cînd insula avea să se materializeze. Tre-buia deci, cumva, să i-o ia înaintea. Nu spusese marinarul că, pentru a produce un efect mai radical, poate și mai rap-id, se putea mări doza?

Din clipa aceea, Desroches pendula între sentimente contradictorii. Mai întîi exal-tarea îl părăsi cînd își aminti că nu mai avea nici o fărîmă de tungararu. Clipe în șir ră-mase abătut. Dar, brusc, spe-ranța îl cuprinsă din nou cînd își aminti cuvintele pacientu-lui: „Am păstrat și eu o bu-cată, ca amintire”.

Unde însă să-l găsească pe marinar? Pe ce mare de la antipodi? Doar dacă o fi acasă.

Desroches se repezi la cla-sor și-l răsfăci cu infrigurare. Să vedem fișa: Yves Helgorn, de pe „Paul-Rivoire”... Nici o adresă... Chibzui timp de o clipă, apoi înșfăcă ziarul și-și aruncă privirile peste rubrica „Mișcarea vapoarelor”. Noro-cul ținea cu el: printre „Nave la cheu” figura și „Paul-Ri-voire”. Coborî scara sărînd treptele din patru în patru și se napusti în mașină.

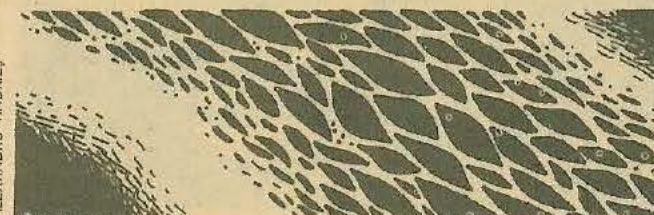
Capitania portului se do-vedi îndatoritoare și-i indică locul unde cargoul stătea la ancoră. Nu-l găsi totuși decît după un sfert de ceas de ră-tăcire printre docuri. Se inte-resă de Helgorn la un mari-nar care fuma liniștit la intra-rea în cală.

Răspunsul îl îngrozii: din ajun Helgorn nu mai făcea parte din echipaj; plecase acasă, la Gervran, lângă Saint-Malo.

Desroches se sui iar în ma-șină și aprinse o țigară. Dar se și hotărîse: se va duce de îndată în Bretania.

Pe drum, în liniștea bos-chetului năpădit de amurg, chibzui mai cumpănit la ul-tima lui aventură. Încercă să lege cea din urmă halucinație de cele din săptămînile pre-cedente. Ce raport se putea stabili între cei doi monștri și

ALEXANDRU ANDRIEȘ

stațiunea pe stilpi? Dacă admiteai că primii erau emanații ale subconștientului, cea de a doua trebuia să aibă aceeași origine. Toate ies direct din cărțile cu planșe multicolore ale copilăriei, își zise Desroches; sînt arhetipurile mele personale. Dar de ce ar încerca insula artificială să mă omoare?

O explicație i se înfățișă: robotul a învins fiara distrugătoare, dar nu e destul, cauza primă a dezordinilor continuă să existe — eu, creierul meu stăpînit de algă — și cine știe dacă tendințele mele destructive nu se vor manifesta din nou, în viitor? Atunci alte tendințe mai adînci, care-și au poate rădăcina într-un complex de culpabilitate (nu sînt, într-un fel, vinovat de moartea lui Giret?) intră în acțiune pentru a suprima primejdia. De asta a fost concepută raza morții și faptul că se îndreaptă spre mine e conform logicii, implacabilei logici a autodistrugerii.

Cîmpla Auge era tăcută și pustie. Desroches conducea cu viteză continuînd totodată să speculeze. Se întoarse la teoria lui, a breșelor temporale. Dacă e exactă, își spunea, platforma trebuie să vină dintr-un viitor îndepărtat. Ar putea reprezenta o expediție de pedepsire: constatînd că am împins poarta prin care epocile comunică, cineva s-a supărat și a hotărît să mă execute pentru că poarta să nu mai poată fi deschisă. Dacă-i așa, tungararu nu-mi va mai fi de nici un folos.

Desroches ajunsese aici cu gîndurile cînd sosi la Gervan. Era noapte neagră. La intrarea în tirgușor un țărăn ce părea să fi întîrziat la cafea îi arătă, printr-un gest destul de vag, drumul. O lu-

mină licărea la capătul întinderilor presărate cu stînci. Parcă ar fi scăpat dintr-un naufragiu, își spuse Desroches bătînd la ușa casei.

Dînd cu ochii de doctor, Helgorn scoase un: „la te uită!” destul de mirat. Desroches îl explică îndată obiectul vizitei sale, susținînd că avea nevoie de bucata de tungararu pentru cercetări tînînd de profesiunea sa și care nu îngăduiau nici o întîrziere. Helgorn îl întrebă dacă alga avusese vreun efect asupra lui.

— Nu, minți Desroches, ascunzîndu-și anevoie nerăbdarea. Aș vrea totuși să fac niște analize. Dacă experiențele reușesc, am să public un studiu în care-ți voi cita numele.

Celălalt îi aruncă o privire mai puțin măgulită, oit îngrijorată. Trecînd în încăperea alăturată, spuse totuși:

— Dacă vrei... Oricum, vî dau ce mi-a rămas, de vreme ce vî poate fi de folos.

De îndată ce avu în buzunar prețioasele fragmente, doctorul își luă rămas bun de la breton.

Fără să încetinească, se năpusti printre gardurile vii, străbătînd în goană tîrguri și sate. La jumătatea drumului își îngădui totuși un răgaz, cît să fumeze o țigară. Cînd oboseala îl apăsă ceafa, o porni din nou.

După ce trecu de podul de la Tancarville mașina dădu de burniță. Fără veste, la jumătatea unei curbe, călătorul văzu drumul prăbușindu-se sub el. Trase de volan și, simțind că șoseaua revine sub roți, frînă. Vehiculul derapă, se năpusti spre taluz, îl escaladă și lunecă în bălării.

Pe la șapte și jumătate, ducîndu-se la lucru, doi paznici

de la ecluză dădură peste mașină. Cînd îl întînseră pe Desroches în iarbă, constatară că nu era rînit. După toate aparențele, doar lesinat. Se străduiră zadarnic să-l readucă în simțiri. Atunci, după multe tărăgăneli, îl luară în mașina lor și se întoarseră spre Le Havre. La primul post îl lăsară pe rînit în miinile jandarmilor. Aceștia îl scotociră buzunarele.

— Jean-François Desroches — doctor în medicină — 3, str. E. Renard — Le Havre, citi brigadierul.

— Păi, dacă-i doctor, să-l ducem poate acasă, își dădu cu părerea unul dintre subalternii lui.

— În mod legal... începu brigadierul, apoi se răzgîndi: Da, pare doar zdruncinat; o să-și vină îndată în fire. Nu-i nevoie să-l ducem la spital, la să telefonăm la cabinetul lui.

Secretara tocmai sosise. Fără să-și piardă cumpătul, îl lua în primire și-l întînse pe canapeaua din birou. Apoi îl chemă la telefon pe unul dintre confrății doctorului.

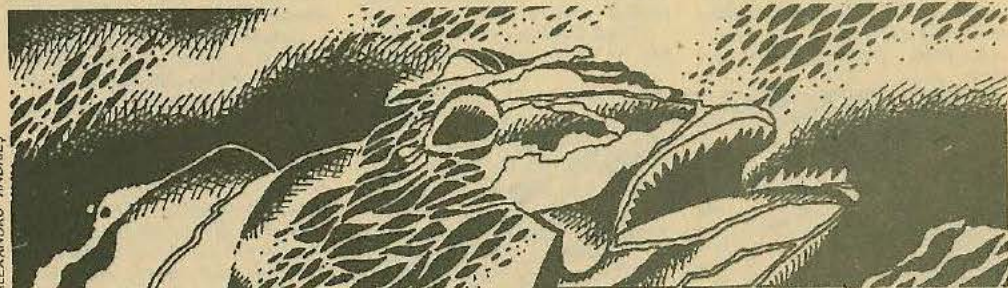
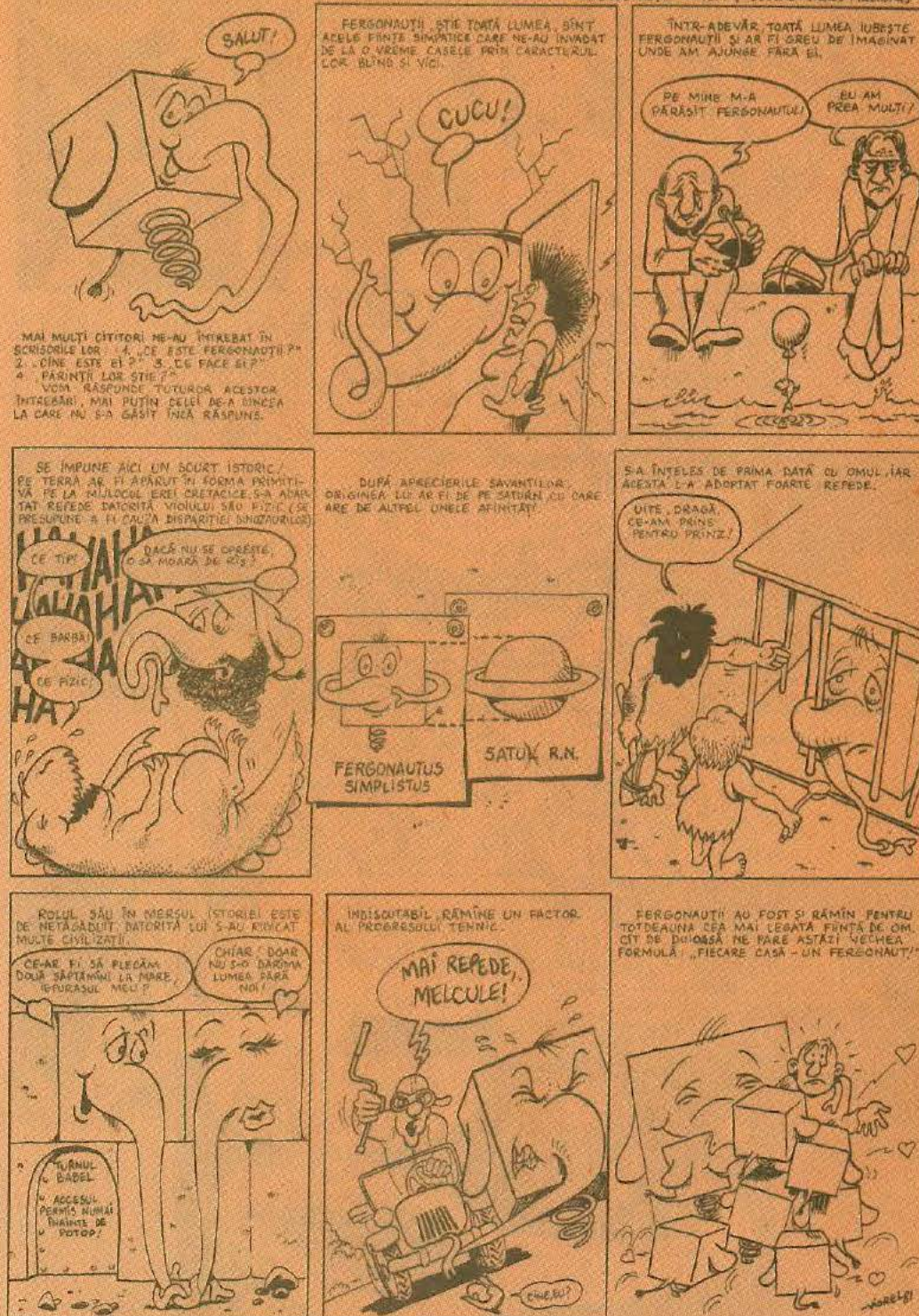
Cînd își veni în simțiri, rînitul își trecu o mină umedă peste frunte pentru a îndepărta drugul migrenei, dar simplul gest îl trezi durerea în tot trupul. O amintire suia prin virteful frînturilor de gînduri care i se deșteptau în creier...

Desroches își înălță deodată bustul și, făcînd un efort deznădăjduit, izbuti să se așeze lăsînd picioarele să-i spinzure fără vlagă peste marginea canapelei. Încercă să se ridice, dar ameți și, gîfînd, căzu din nou pe perne, cu mîna înclăștată pe rezemătoarea dinspre perete. La marginea cîmpului său vizual începușat de febră lua naștere o pată albastră.

Traducere: VLADIMIR COLIN

UN ANIMAL FANTASTIC

PERSONAUTII — TEXT ȘI DESEN: VIOREL PÎRLIGĂAS

CONTACT EȘUAT

EXERCITIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

SORIN ANTOHI

INCERC să vă dau dreptate, mai ales că sînt sigur: ați răsfoit almanahul și v-ați întrebat de ce se face atîta risipă de spațiu pentru critica literară. Și, într-o dispoziție încă mai radicală, mă întreab, luîndu-vă nedumerirea retorică direct din sinapse, ce atîta încredere într-un discurs eminamente parazit, superfluu și insolent? Lucrurile sînt limpezi: un text vă place sau nu, vă interesează sau nu – partida subtililor poate spune „mai mult sau mai puțin”. E o decizie personală, o respectabilă emanație a subiectivității care se strecoară tot mai anevoie printre cursele niveliste, un domeniu secret al acceselor de la independență. Este, deci, absolut firească reținerea în fața paginilor de critică. Vorba (ușor adaptată a) califului bil-hofol și piroman Omar I: dacă scrierile acestea concordă cu părerile dumneavoastră sînt inutile; dacă dimpotrivă, atunci sînt inadmisibile. În ambele situații – infractionale: redundantă, respectiv subversiune –, temeiul ontologic al interpretării literare așa-zis calificate dispar, eliberînd terenuri tentante pentru propriile dumneavoastră odisee axiologice. Senzația de inferioritate culpabilizatoare – „ce deștepti sînt unii, domule!” – trebuie dominată nemilos și treptat cenzurată. Ce sens poate avea să vă scoateți palăna în fața gustului cuiva, cîta vreme ajungeți astfel să vă refuzați o satisfacție fundamentală, asociată lecturii: micul moment de triumf care vine imediat după acela în care deveniți convingși sută la sută că ați fi putut scrie ceva cu mult mai onorabil decît nuvela – de pildă! – pe care tocmai ați terminat-o? Merita oare, numai de dragul de a gîndi la fel și despre un eseu, o cronică literară sau o analiză stilistică, să vă surmenați citindu-le, mai ales că unele sînt și greu digerabile? Pînă cînd să vă mai lăsați influența de cutare **arbiter elegantiarum** insinuant sau terorist, dezinteresat sau obstinat într-un partizanat supărător? Critica e la îndemîna oricui, numai că unii – ca dumneavoastră nu mai departe – au demnitatea să nu se ocupe de fleacuri și să nu frustreze pe alții de plăcerea înținerii solitare, fără prejudecăți, cu literatura. (Citiți, ca să vedeți cîta dreptate aveți, paginile care urmează. Nici un efort nu e prea mare cînd vă puteți verifica niște principii.)

Dacă pentru mereu mai numeroase cohorte de fani abordarea critică a literaturii de anticipație rămîne un capriciu snob și ezoteric, pentru observatorii care și consumă în exteriorul fenomenului S.F. complexe de superioritate, exegeza constituie un pretios indicator de nivel. Judecata e simplă: maturizarea unui gen literar, emanciparea sa

de sub imperiul febrilității aurale – meritore, dar puțin productivă în ordinea realizărilor durabile – au ca semn luarea în proprietate a tradiției printr-un proces de asumare a istoricității și istoriei literare. De la elanul întemeietor, care se exercită inevitabil în atemporalitatea utopică a Genezei, se evoluează către istorie. Mai mult decît orice, semnele acestei evoluții sînt de identificat în critică, pe care voi încerca s-o privesc în articulare ei cele mai semnificative.

În cartea sa **Literatura S.F.** (Univers, 1980) – recenzată condescendent de critica de întîmpinare și oarecum sacralizată de fandom –, Florin Manolescu observă intrigat că la noi teoria și chiar rudimentele unei estetici literare au precedat cu mult producția originală de gen, cînd pe jumistul George Panu și pe doctorul E. Dăianu, care speculau optimist la sfîrșitul secolului trecut, sub influența romanelor lui Jules Verne și – numai despre primul sînt dovezi – cea a **Cursului de filosofie pozitivă** al lui Auguste Comte. (Cf. Florin Manolescu, **op. cit.**, pag. 201-207). Nimic mai straniu, așadar, decît refluxul semicentenar care a îndepărtat apoi pe critici de anticipația romînească, tabuizînd-o complet sau înghesuind-o într-un ungher al Bibliotecii Babei negre frecventat din eroare sau în căutarea exemplelor negative. Chiar și astăzi, cînd se scriu lucrări de diplomă sau de doctorat cu subiecte din S.F. conștiința extremei și vinovăției marginalității nu poate fi depășită decît prin asumarea ei provocatoare: apărare prin atac. Va trebui să mai așteptăm cîva timp normalizarea relațiilor critica-S.F., chiar dacă războiul rece pare mai puțin înfierbîntat.

Prima generație (**spontanee**) de analiști prevestea înșelător refluxul, aparînd chiar din contingentul ostracizat al autorilor de ficțiune. Debutînd aproape stereotip cu istorii sfîrșite fericit ale unor savanți autohtoni sălotați de spioni (o variantă năstrușnică a toposului „Sînt printre noi” strecurată sub mantaua **policier**-ului din obsedantul deceniu), scriitorii au cîștigat un oarecare prestigiu public și credit oficializat, fiind o ligati de împrejurări a se specializa din mers și în discursul teoretic, actualizată la început – la unii **exclusiv** – ca timidă pledoarie **pro domo** în care se argumentează mai ales eficiența anticipației ca mijloc de formare al tinerei generații, chemată să își recicleze rapid mentalitatea „eminamente agrară” și să accedă la progres prin intermediul cunoștințelor tehnico-științifice (servite **gratis** și persuasiv de așa-numita anticipație tehnico-științifică, **soft ware** ideal în amplul proces de condiționare națională). Criteriul de apreciere secundar a devenit, de regulă, **écart**-ul față de norma propriei creații, în pofida faptului că uneori mai elegantă ar fi fost tăcerea. Critica prin modele exemplare de fabricație proprie e însă o ispită irezistibilă, așa că nu o pot imputa nimănui.

Tot ca formă de critică non-lingvistică, practică fără accesoriul pretențios și ineficient al verbalizării, se înțelege activitatea făcută de editori, exegeza de grad zero inerentă selecției. La fel, traduceri. Gustul, probitatea, cunoașterea domeniului (sau lipsa lor) rămîn și aici de discutat. De cele mai multe ori tot scriitorii cumulează aceste funcții ca și pe acelea de prefător și autor de antologii –, policalificarea fiind de neocolit (altă la nivel individual cît și în microgrup: cenacul este și atelier de creație, și sală de lectură, și editor, și

public). Profesionalismul critic poate rezulta – cel puțin aparent – și din prestigiul dobîndit în alte activități, printr-o extrapolare atît de tipică în culturile mici. Cînd scriu, criticii astfel improvizăți au oarecare farmec – scriitura „artistică” –, iar improprietatea unor termeni sau expunerea unor teorii puțin asimilate trec aproape neobservate. Confuzia fiind scuzată de gloriosul filtru schimbător de nuanțe al imaginației creatoare.

Alături de grupul rareori unanim al scriitorilor, sprijiniți uneori de aceștia, se ridică vocile criticilor formați în cenacuri, avînd ambiția și exercițiul confruntărilor de opinii, o bună cunoaștere a obiectului cercetat și un grad de radicalism care înseamnă adesea intoleranță. Criticii de cenacul sînt – cei mai mulți, dar din fericire cei mai puțin autoritari – handicapați de o cultură predominant tehnică (deci, inoperantă în discuții literare) sau forțată prin tatonări aleatorii ale diverselor orientări interpretative. Entuziasmul lor remarcabil nu poate suplini totuși o pregătire serioasă, care nu trebuie să excludă frecventarea valorilor perene ale literaturii „generale”, receptarea reactivă a diverselor grile de lectură. A opera o substituție fără efecte secundare a argumentelor estetice cu un sistem artizanal de indicatori (de tipul opoziției irelevante **fals – adevărat** sau al interesului științific și prospectiv) mi se pare cu neputință. Pînă la urmă, de sub plapuma prea întinsă a raționalismului, neopozitivismului sau pragmatismelor se va ivi, oricît de aparent inofensiv, spectrul unei calofilii imposibil de izgonit din cîmpul creației artistice.

Fără umorile cu acțiune paradoxală ale mesia-

EXERCITIU ÎN MARGINEA GALAXIEI

nismului și complexului de schismă, se apropie de science fiction criticii literari de profesie care nu întretin legături directe cu fandomul, incitați de prezența unor obiecte neidentificate pe masa lor de lucru. Mulți dintre ei citesc literatura de anticipație de multă vreme – în adăpostul turnului de ivoariu din care le așteptăm opurile, din naivitatea imensă a celor ce-l cred pe autorul serios **tot timpul serios** –, cu aplicația cititorilor de profesie, resimțînd un **plaisir du texte** vicios pe care nu l-ar mărturisii niciodată sau l-ar subordona cu demnitate unor rațiuni superioare. Dacă au înțelepciunea să nu vadă în această literatură marginală uraniul din care va răsări ciuperca tinzînd să devoreze **main stream**-ul – fanii repetă obsesiv asemenea apocalipse, cu psihologia mecanică a unui paria visîndu-se rajah –, criticii respectabili pot da remarcabile pagini de analiză ale fenomenului, de la viziuni sociologice la cercetări semiotice, iar în cîteva situații au și dat (prudent înscrise în contextul unor studii despre cutare aspect de **Trivialliteratur** sau despre limitele literarității).

„Mistier S.F.”, pe numele său adevărat Forrest Ackerman, cu soția, în vizită la Uniunea scriitorilor, alături de cîțiva binecunoscute autori de literatură de anticipație: Vladimir Colin, Ion Hobana, Viorica și Adrian Rogoz, Gheorghe Săsărman, Alexandra Mironov și alții, precum și profesorul universitar dr. Solomon Marcus

EXERCITIU
ÎN MARGINEA
GALAXIEI

Nu vreau să polemizez aici cu criticii zgomotos refractari, așa că mă mulțumesc să-i trimit la plimbare și la lectură textului semnat în almanah de Siegmund Erkner, din care vor afla câte ceva despre ei și teribila lor ascendență.

Revenind la critica prezidată de **Einfühlung**, trebuie să remarc o evoluție - lentă dar... nesigură - a înșeși textelor de critică literară vizând anticipația, odată cu unele mutații în structura micului grup al autorilor lor. Nu am naivitatea să cred că florile aduc primăvara, dar observ că interesul specialiștilor din exteriorul fandomului a determinat - pe căile imprevizibile ale oricărei cauzalități mai ocolitoare - o creștere a nivelului contribuțiilor criticilor din interior. Exegeza S.F. începe să aibă și la noi un public, iar faptul că se scrie mai mult pentru tipar - deci mai puțin pentru cenzura și sertarul editorial - are efecte binefăcătoare.

Nu intenționez s-o tin tot așa, teoretizând plicticos într-un almanah care va fi citit și în tramvai (și mai știu eu unde), așa că voi expune o prezentare succintă a secțiunii **Galaxia S.F.** Fără a face de prisos lectura textelor strânse sub acest generic (cum unii ar putea dori, din comoditate), mă voi mulțumi să vă anunț ce urmează să găsiți în continuare.

Lucian Ionică este un critic de cenaclu standard. A început prin a scrie ficțiune (continuu și acum s-o face, deși fiind editorial în acest mod), și-a exersat (eventual descoperit?) vocația de critic în luna „școala de literatură” - această sintagmă și-a păstrat unele conotații onorabile - din cenaclurile S.F. de la Timișoara, impunându-se ca un analist competent, parca puțin prea marcat de teorie taxinomică a celui care vrea să ordoneze - fie și numai în scopuri didactice - o realitate literară cu legi de compoziție extrem de lale. Contribuția sa din almanah a fost distinsă cu premiul I la secția de critică în cadrul Consfățuirii a XII-a a cenaclurilor de anticipație (Sibiu, 1982).

Adrian Rogoz, pe care marele public îl știe mai bine ca scriitor de ficțiune, dar care scrie o poezie aparte și semnează eseuri de mare suprafață, vine în mod natural înspre critica literară, discutând câteva modele teoretice ale fantasticului (printre care cel todorovian, repede căzut în desuetitudine după o apariție fulminantă), opunându-se tendințelor psihologizante. Vă asigur că naturaletă fermecătoare a lui Adrian Rogoz se prelungește din ficțiune și viață în critică.

Văzută mai rar la întâlnirile fanilor, **Sanda Radian** scrie despre personajele tematice din S.F.,

reacționând la una din provocările clasice ale de-tractorilor genului: saracia tipologică, simplitatea (suparator) arhetipală a eroilor. O demonstrație a vocației critice și excelenței informației ale autoarei, în care, în sfârșit, pe teren familiar după o vacanță în ficțiune (C.F. **Reverberație rupestră**, 1982), erudiția se desfășoară în voie.

Universitarul clujean **Cornel Robu** aduce în almanah o voce critică remarcabilă, cu mari calități de stil și o frumusețe sigură de sine a discursului. El scrie despre doi autori de primă mărime ai S.F.-ului românesc: **Vladimir Colin** și **Mircea Oprea**. Acesta din urmă actualizează foarte bine o tendință care se manifestă deopotrivă în ficțiune și critică: deplasarea interesului de la S.F.-ul întreg la un fel de emanatie a decorului tehnologic înspre formele moderne ale utopiei. **Mircea Oprea** cercetează în articolul din **Galaxia S.F.** tocmai raporturile dintre utopia clasică și cea modernă, cu permanenta referire la Wells. Există o remarcă pertinentă care-i sintetizează părerea: utopistul clasic vedea Utopia în prezent ca univers paralel sau accident geografic, pe cînd cel modern o vede în viitor. E mai concludentă și mai ușor de receptat o asemenea perspectivă, oricât de impozantă ar fi clasicile disocieri ale lui Darko Suvin între **Utopia** lui Morus și cea a lui Wells.

Marcel Pop-Cornîș, americanist timișorean consacrat, face, dintr-o perspectivă de poetică narativă, un studiu al raporturilor lui Kurt Vonnegut și metaromanul S.F. Importanța diversiei prin care literatura „generală” pătrunde pe teritoriile S.F., opera literară aparte a scriitorului american are în Marcel Pop-Cornîș exegetul român cel mai autorizat.

Ion Doru Brana, fanul erudit și radical, vorbește despre faimoasele premii Hugo, iar **Alexandru Mironov** va propune un interviu cu o distinsă personalitate a S.F.-ului francez, Daniel Walther.

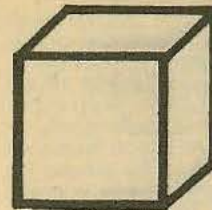
În sfârșit, dar nu și în urmă, despre filmul S.F. scrie un nume de prestigiu: **Ecaterina Oproiu** (în maniera exemplară care ne face s-o citim totdeauna pe nerăsuflăte) despre o paralelă posibilă de identificat la distanță de peste trei decenii în filmul dedicat S.F.-ului, și sibianul **Dan Iordache**, premiat la ultima Conferință națională S.F. chiar pentru textul pe care-l puteți citi aici.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

LITERATURA
ȘTIINȚIFICO-
FANTASTICĂ*

SCHIȚA UNEI POSIBILE STRUCTURI

LUCIAN IONICĂ

a) „idee S.F.” — „idee literară S.F.”

Sub denumirea generică de **literatură științifico-fantastică** (S.F.) sau de anticipație se ascunde un fenomen literar și sociologic foarte divers în manifestări, fapt ce a pus adeseori problema identității și unității sale. S-a încercat rezolvarea acestor dificultăți fie prin căutarea unui nume mai adecvat, fie prin formularea unei definiții cât mai complete, fie prin stabilirea unor tipologii unificatoare. Discuțiile pe aceste teme au fost atât de frecvente și de acaparatoare încât astăzi a apărut reacția contrară: evitarea lor cu orice preț.

Pentru a ne apropia de structurile primare, cu valoarea paradigmatică în literatura S.F., ni se pare util a face mai întâi deosebirea între două entități: „ideea S.F.” și „ideea literară S.F.”. Fără a încerca să dăm o definiție, prin „ideea S.F.” se poate înțelege un obiect, un fenomen

* Esau apărut în fanzinul „Paradox '82”

sau un proces, bazate pe legi neobișnuite. Acestea din urmă pot fi **posibile** - cu diferite grade de probabilitate - sau **imposibile** în raport cu nivelul actual al cunoștințelor noastre despre lume, ori **miraculoase** (vezi Tzvetan Todorov, **Introducere în literatura fantastică**), adică fără nici o raportare directă la universul cunoscut, ale cărui granițe le depășește deschizând o breșă spre zonele nesodate nici măcar de imaginație. „Ideile S.F.” constituie materia din care, alături de cuvinte, este alcătuită proza S.F., după cum piatra este materia sculptorului. Pentru scriitor, ele reprezintă o adevărată probă de inventivitate. Stanislaw Lem, de exemplu, ca să protejeze o planetă, o înconjură, asemenea unei cetăți medievale, cu „un sistem de turbioane magnetice și șanțuri gravitaționale în care timpul zbura atât de repede, că numai ce vreun dușman nimeria din neabăgere de seamă pe acolo, îndată se și scurgeau o sută de milioane de ani sau mai mult și, de atîta bătrînețe, se făcea praf și pulbere”.

b) o tipologie a literaturii S.F.

Bazîndu-ne pe cele arătate mai înainte, putem încerca să distingem trei categorii fundamentale ale prozei S.F.:

1. **S.F.-ul pur**. Se prezintă într-o modalitate cît mai atractivă și pregnantă „ideea literară S.F.” în sine, neexistînd preocuparea pentru eventualele ei implicații în planul realității cotidiene, așa cum o cunoaștem. Conflictul rămîne prizonier în noile universuri create, mirifice și stranii, fără a avea vreo legătură directă cu realitatea; doar una indirectă, nu mai puțin importantă - cea mediată de către

cititor.

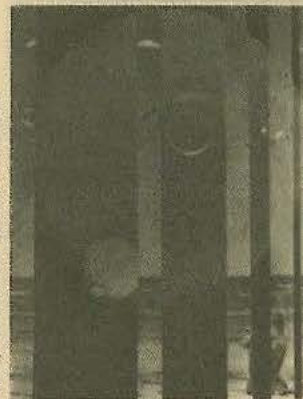
Valoarea lucrărilor din această categorie rezidă în primul rînd în frumusețea, originalitatea și profunzimea „ideii literare S.F.”, și în al doilea rînd în calitatea scriiturii. Există fără îndoială o mare asemănare cu „estetica” matematicienilor care apreciază drept frumoasă sau nu o anumită cale de rezolvare a unei ecuații.

Este mai mult o invenție și autorul filosofează discret în spațiile unor întîmplări a căror menire este doar de a face mai accesibilă ideea neobișnuită. „Proza științifico-fantastică”, spune Silvan Iosifescu, în **Literatura de frontieră**. (...) rămîne, totuși, o formă de literatură contemporană direct filosofică”.

Spunînd doar atît despre „ideea S.F.”, ea nu se va deosebi de „ideea F” (adică ideea fantastică) deși, prin tradiție, există motive ce aparțin unui gen sau altul, cum ar fi vampirii, fantomele ori vrăjitoarele pentru fantastic; navele cosmice, roboții sau extraterestrii pentru S.F.. Dar, după cum observa Kingsley Amis, aceste elemente au migrat dintr-un domeniu în altul, nemaiputînd fi folosite drept criteriu de identificare. Fantasticul a fost influențat de S.F., după cum și S.F.-ul a fost influențat de fantastic.

Distincția dintre cele două idei, S.F. și F, apare în momentul utilizării lor, în momentul valorificării, cînd îmbracă formele de „idee literară S.F.” și, respectiv, de „idee literară F”. La acest nivel superior, S.F.-ul apare ca real, deoarece se sugerează, cel puțin, existența unei explicații coerente, raționale - chiar dacă fantezistă - a unor situații inexplicabile, bizare. Fantasticul este ne-real

DANUT UNGUREANU „LUMI PARALELE”

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

(Florin Manolescu, *Literatura S.F.*), deoarece nu se interesează de cauze, ci de consecințe. Cu toate acestea, în mod paradoxal, convenția acționează mult mai puțin în cazul literaturii fantastice; aceasta pare mult mai „adevărată”, mult mai „probabilă”, de aici sentimentele de groază, de teamă etc.

Trecerea de la „ideea S.F.” la „ideea literară S.F.” se realizează prin legarea primei de un **înțeles**, de o **semnificație**, deci printr-un proces de semnificare. Dintr-o existență amorfă, neutră și gratuită, „ideea S.F.” devine o existență cu sens, trecând astfel în axiologic. Fără această **semnificație**, „ideea S.F.” nu are drept de sedere în cetatea literaturii și a esteticului, rămânând doar o dorință științifico-tehnologică sau o bizare. Distincția „idee literară S.F.” se constituie și într-un criteriu de valoare, ce permite identificarea structurală a subliteraturii S.F., prin faptul că aceasta conține doar „idei S.F.”, nu și „idei literare S.F.”. Dacă teoretic lucrurile par destul de simple, practic însă ele sînt ceva mai complicate, valoarea operațională a criteriului axiologic depinzînd de modul mai larg sau mai îngust în care este înțeleasă natura **semnificației** ce trebuie să i se atașeze „idei S.F.”, de la învățătură morală exprimate pe un ton didactic, pînă la idei și structuri de mare profunzime.

În povestirea „Detunatura” de Ray Bradbury, o expediție temporală ucide din greșală un fluture care trăise cu șaizeci de milioane de ani în urmă, ceea ce va avea drept consecință schimbarea rezultatului alegerilor prezidențiale din anul plecării, precum și modificări în ortografie și exprimare. Dacă în povestirea amintită ar exista doar această „idee S.F.”, nu și o „idee literară S.F.”, ea ar fi cel puțin ridicolă. Nu este vina scriitorului dacă unui cititor nu vîd decît alt.

Un alt Pămînt, identic pînă în cele mai mici amănunte cu al nostru, unde fiecare dintre noi avem un alter ego, constituie cadrul povestirii „Ceilalți” de Ovid. S. Crohmăniceanu. Un cosmonaut este trimis spre celălalt Pămînt fără a se cunoaște

existența acestei uluitoare identități. În același timp, dublura sa extraterestră reface drumul în sens invers. Ajuns la destinație, cosmonautul are mai întîi convingerea că se află din nou pe Pămînt. Este uimit, nu înțelege cum de s-a întors fără să se fi abătut de la traseul inițial ce îl îndepărta de sistemul nostru solar. Apoi înțelege. „Îi privi pe toți cu sentimentul cert că sînt alții. Realiza însă instantaneu la fel de vie convingerea că nu va izbuti să dovedească aceasta și-l cuprinsă o imensă groază”.

2. **Axiomatica S.F.** Sub acest nume sînt cuprinse acele opere în care „ideile S.F.”, chiar și neoriginale, sînt privite prin prisma consecințelor pe care le-ar genera dacă ar apărea la un moment dat în ordinea obișnuită a lumii. **Axiomatica S.F.** se naște din întrepătrunderea universului științifico-fantastic cu cel terestru, la intersecția lor. Prototipul clasic al acestei categorii (nu de puține ori de senzație) este romanul lui H.G. Wells - „Omul invizibil”.

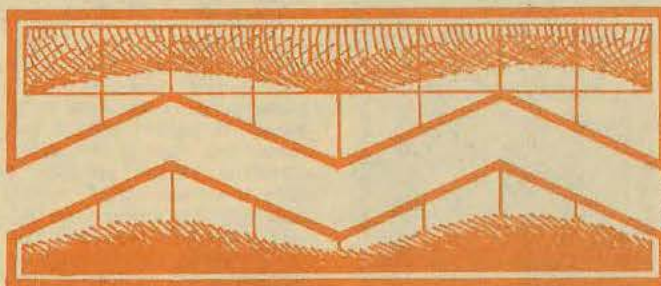
Acceptînd drept axiomă un fapt ce contrazice legile naturale cunoscute, se poate dezvolta cu rigoare și coerență logică un nou univers, diferit, dar pe care îl simțim al nostru. Prin comparație înțelegem mai bine. Procedînd astfel, scriitorul are la îndemînă un instrument inedit remarcabil, specific, în amploarea sa, literaturii științifico-fantastice, cu ajutorul căruia radiografiază o zonă sau alta a lumii noastre.

3. **Parabola S.F.** O parte din lucrările încadrate science-fiction-ului și receptate ca atare de cititor sînt de fapt pseudo-S.F., acest lucru nefluențînd prin el însuși valoarea artistică. Sînt folosite elemente, motive și chiar clișee S.F. pentru a dezbată probleme ale realității contemporane. „Ni se vorbește de un

urș război între civilizații galactice, dar ne dăm foarte repede seama că liga planetelor democratice seamănă în mod straniu cu Organizația Națiunilor Unite”. Și mai departe, cu valoare de concluzie „Anticipația a creat un limbaj cu ajutorul căruia se poate exprima în principiu orice” (Michel Butor, **Repertoriu**.) Este categoria de lucrări parabolă în care se vorbește despre extratereștri vizînd pămînteni, conform principiului cuprins în zicala: vezi mai ușor paiful din ochiul altuia decît birna din ochiul tău.

Povestirea „Puțin mai devreme” de Gheorghe Săsarman reunește calitățile a două categorii, **Axiomatica S.F.** și **Parabola S.F.**. În anul 1983, un fizician de renume mondial descoperă un procedeu prin care ar putea instantaneu face inertă întreaga cantitate de material fisionabil de pe planetă. În consecință, somează marile puteri să încheie, în termen de un an, un tratat privind interzicerea oricăror arme nucleare și distrugerea celor existente; în caz contrar va inactiva materialul fisionabil, inclusiv cel folosit în scopuri pașnice. Cu acest ultimatum plin de consecințe începe povestirea. Bineînțeles, totul se petrece pe altă planetă și orice asemănare...

În concluzie, putem spune că literatura S.F. apare, structural vorbind, ca o sumă a celor trei categorii de mai sus, **S.F.-ul pur**, **Axiomatica S.F.** și **Parabola S.F.**, a căror înțelegere se bazează pe „ideea literară S.F.”, aceasta se înțelege astfel, literatura S.F. nu se mai definește nici prin știință și nici prin anticipație, ceea ce, pentru fani și nu numai pentru ei, ar putea reprezenta un sacrilegiu.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

PARTEA NEVĂZUTĂ A FANTASTICULUI

ADRIAN ROGOS

(FANTASTICUL
DIN REALITATE
ȘI DIN ȘTIINȚĂ)

MAI TOȚI cei care se ocupă de fantastic se gîndesc la povești cu apariții neliniștitoare, de preferință fantome, cu atmosfere stranie sau inspirînd horror. Nu pretind că un scriitor talentat n-ar putea să mai stoarcă un strop de morb din aceste teme răslăpate de o folosință bi-seculară. În ceea ce mă privește, v-aș propune să descoperim împreună aspectele cele mai insolite ale fantasticului. Pentru aceasta însă va trebui să construim cîteva punți teoretice.

În concepția lui Tzvetan Todorov¹, fantasticul coincide cu domeniul ce desparte **straniul** (evenimentele bizare primesc în cele din urmă o explicație rațională) de **miraculos** (zona evenimentelor supranaturale, inexplicabile în nici un fel; ca în mituri și basme). Ar exista astfel, prin contiguitate, un **fantastic straniu** (acțiunea povestirii pare supranaturală, dar finalul aduce o rezolvare a „enigmei”) și un **fantastic miraculos** (supranaturalul este pînă la sfîrșit acceptat). Ei bine, conform acestei teorii, fantasticul pur provine din șovăirea eroului sau a cititorului

¹ Tz. Todorov, „Introducere în literatura fantastică”, Ed. Univers, 1973.

între cele două tendințe, fiind în definitiv un fir fosforescent, destul de fragil, intrucît chiar Todorov recunoaște că dispăre la o a doua lectură. Deși acest semiotician își propune să întemeieze fantasticul pe funcția receptării mesajului, el eșuează în psihologism, iar lucrarea lui devine, după cum spune Alexandru Sincu, prefăcătorul ediției române, „un cîntec de lebadă al fantasticului”.

Pornind însă chiar de la modelul lui Todorov (v. p. 62),

cred că, de fapt, acesta se frînge în două pe linia mediană (așa cum am arătat în figură), devenind muchia unui fel de secure ascuțită, care, rotindu-se, ajunge doar o parte a galaxiei fantasticului propriu-zis, un plan dintr-un spațiu neexplorat.

Păreră mea e că fantasticul nu poate fi redus la specia literară apărută spre finele secolului XVII, adică la o simplă stare de spirit. El nu e numai de natură psihologică. A susține, ca Todorov și alții, că fantasticul se naște exclusiv prin ezitarea de a decide dacă un eveniment este real sau iluzoriu, iar cînd e real se numește straniu, înseamnă să excludem a priori posibilitatea de a detecta fantasticul chiar în realitate. Mi se va spune că, în acest caz, fantastic e un anumit aspect al realului, aspect ambiguu, cu privire la natura căruia gîndirea noastră șovăie, și astfel s-ar părea că totul e re(a) dus la prima definiție. E numai o aparență, deoarece o iluzie a simțurilor e altceva decît o iluzie a gîndirii, deși înseși halucinațiile au laturi extrapsihologice.²

Pentru a evita confuziile, trebuie făcute de la început unele precizări elementare, deși neluate în seamă. Există o realitate obiectivă pe care o înregistrăm, o interpretăm și o cunoaștem prin intermediul creierului și al psihicului nostru. Negarea realității, deoarece ne apare doar mediată prin structurile psihice și operațiile mentale, reprezintă

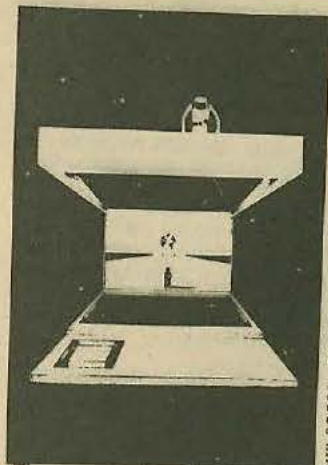
² De aceea, cred că Roger Caillois s-a grabit atunci cînd a eliminat toate poveștile halucinante din sfera fantasticului (v. „Antologia navelor fantastice”, Ed. Univers, București, 1970, p. 18).

în calea înțelegerii un obstacol la fel de grav ca negarea rolului inexorabil al filtrului psihic și logic în receptarea realului, pe motiv că acesta există independent de subiectul uman.

De aceea, cel puțin pe plan literar, narațiunea realistă și cea fantastică sînt amîndouă produse ale imaginărilor (ceea ce

au și observat I. Biberi, R. Caillois, A. Marino ori M. Braga). Obiecția care se aduce acestei structurări e că, ștergînd limitele dintre cele două moduri, ea devine inoperantă. Voi lăsa pentru mai tîrziu grija de a diferenția realismul de fantastic. Deocamdată vreau să arăt avantajul de a găsi un univers comun amîndurora: descoperirea unor structuri fantastice în chiar universul real ar constitui dovadă că fantasticul nu reprezintă numai un curent literar, nu este doar o tehnică a misterului, nu e un simplu joc de iluzii al psihicului nostru.

Partizan al ideii unui fantastic natural, Roger Caillois declară deschis că i-ar fi plăcut „a confrunta operele de artă cu cele ale naturii și a arăta că acestea

EMIL BOGOS „PSEUDOSINGURĂTATE”

PARTEA
NEVAZUTĂ A
FANTASTICULUI

din urmă nu-i avară cu fantasticul. Există într-adevăr priveliști, larve și nori, rădăcini și minerale cărora li s-ar potrivi perfect acest epitet.¹ Fiind convins de existența unor filoane naturale de insolit și atribuind astfel fantasticului un anumit statut de obiectivitate, Caillois va nega și faptul că fantasticul artistic ar depinde de intenția autorului ei, spre deosebire de Louis Vax, pentru care singurele produse autentice ale genului sînt cele voite, concertate. În ciuda deosebirii lor de vederi asupra elementului declanșator al misterului (la Caillois) sau al straniuului (la Vax), amândoi autori ajung deopotrivă la psihologism ori la o viziune strict estetizantă a fenomenului, în măsura în care fiorul specific fantasticului este unul de teamă (în introducerea cunoscutei sale antologii, Caillois ne oferă un repertoriu de astfel de teme sau temeri: în majoritatea lor, motivele uzitate încă de romantici, de la pactul cu Diavolul și blîntuirea de vampiri pînă la blestemul vrăjitoresc și femeia-fantomă). Nu neg faptul că și în fantasticul ne-ocult, în fantasticul științific teama poate avea un rol însemnat (vezi de exemplu teama întemeiată pe care ne-o provoacă monstruoasa înarmare nucleară), dar nu este adevărat că între cele două noțiuni poate fi pus invariabil semnul egalității.

E drept că tot Caillois afirmă: „Spaima specifică povestirii fantastice bîntuie numai într-o lume incredulă, în care legile naturii sînt socotite inflexibile și imuabile”, dar insolitul care invadează lumea banalului² este cercetat exclusiv prin impactul suferit de sufletul cititorului, fără să se țină seama și de aspectele cognitive ale problemei.

¹ Roger Caillois, *Au cœur du fantastique*, Gallimard, 1965, p. 19.

² Studiul introductiv la *Antologia noului fantastic*, Ed. Univers, București, 1970, p. 26.

³ Idem, p. 17.

Or, în ceea ce mă privește, cred că există și un fantastic în afara unui context literar sau artistic, un fantastic care, fără să poată fi desprins de legăturile psihologice, își găsește explicația și în alte domenii ce studiază intelectul uman. Această abordare nepsihologistică și extraliterară a fenomenului fantastic ne va lumina totuși într-un mod nou chiar obiectul cercetării noastre: sînt ficțiunile.

Dintre toți exegeții fantasticului, cred că se apropie cel mai mult de punctul meu de vedere Mircea Brăga.⁴ În studiul său „O incursiune în spațiul fantasticului”, acest autor deosebește „două planuri elementar-specifice ale prozei literare” și precizează că se va limita la acest domeniu: un plan „real” („realist”), al operei, de artă constituite într-o structură ce are ca model realitatea obiectivă, urmînd coordonatele acesteia, „logica” și rigorile ei, și un plan „fantastic”, cînd universul operei de artă prezintă fundamentale abateri de la „normele” universului „obiectiv” și instituie o logică proprie. Această idee de logică aparte a fantasticului, Mircea Brăga o scoate în relief în opoziție cu afirmația lui Marcel Brion, pe care, de altminteri, ca și mine, îl aprobă, că fantasticul instituie o coerență a ilogicului cu perspectiva creării - îndeosebi pentru domeniul științifico-fantastic - a unor lumi posibile.⁵ „Este evident - scrie autorul român - că o creație fantastică nu se poate dezvolta decît în funcție de cel de-al doilea plan sau ca o existență impusă prin interferență /.../ planului „fantastic” cu cel „realist” /.../ Realul însuși are o sferă care nu trebuie îngustată /.../ (el) nu exclude din principiu (subl. M.B.) senzaționalul cu diferitele sale ipostaze, situații-limită, „unicatul”, insolitul, patologicul și chiar unele expresii ale neverosimilului.”

S-ar părea că din nou ne aflăm înaintea unui cerc vicios: planul fantastic interferează cu planul real care el însuși este la limită destul de insolit! Și cercul vicios va stărui cît timp cercetăm problema numai din interiorul operei de artă sau din punct de vedere exclusiv psiho-

logic. Un punct cîștigat însă din analiza lui Mircea Brăga este că există nu doar două planuri literare, ci și două structuri logice aferente.

Opinia mea este că fantasticul apare de obicei atunci cînd denaturarea raportului dintre ceea ce majoritatea oamenilor știu în mod curent despre realitate și comportarea reală a naturii se produce sub o formă tensionată (cînd spiritul nostru nu i-a descoperit anomaliei o explicație plauzibilă și nici nu s-a deprins cu ea). Această definiție oarecum fenomenologică are avantajul de a releva cele trei aspecte fundamentale ale problemei: cel ontologic, cel gnosologic și cel psihologic.

În cele scrise mai sus, o singură expresie cred că reclamă o lămurire specială. Ce înseamnă: **comportare reală a naturii**? În nici un caz ea nu este o chestiune a experienței și a intuiției imediate, ci este rezultatul unei noi paradigme (în sens de teorie științifică încă neinstituționalizată). Într-adevăr, caracterul gnosologic al fantasticului se evidențiază pregnant în ceea ce aș numi fantasticul contrapara-digmatic. Acum cîinci sute de ani, dacă unui învățat, adept al viziunii ptolemeice, i s-ar fi arătat și demonstrat că Pămîntul e o planetă ce se rotește în jurul Soarelui, acel om ar fi putut pe drept cuvînt să se socotească pătruns într-o lume incredibilă. Cu atît mai îndreptățit am crede noi astăzi același lucru, dacă ne-am pomeni într-un univers geocentric (poate că din acest motiv poezia lui Nichita Stănescu din *Laus Ptolemaei* are pentru mine ceva derutant).

O altă deosebire dintre definițiile psihologice și definiția mea rezidă în aceea că, în timp ce primele încearcă să conjuge viziunea dualistă a eresurilor cu monismul inerent unei gândiri rațional-scientifice moderne, de unde și evanescența de miraj a efectului fantastic, eu consider că cele două planuri se deosebesc nu ontologic, ci doar gnosologic. Astfel, fantasticul, în accepția mea, reprezintă reziduul persistent, deși în forme schimbătoare, al neconținutei confruntări dintre inteligența umană și rețeaua de infinite interrelații care constituie structura obiectivă a lumii.

Această concepție a fantasticului nu contestă existența bine-

cunoscutelor varietăți ale insolitului; cred totuși că, în împrejurările actuale, însemnătatea fantasticului de sorginte științifică se accentuează, și probabil lucrurile se vor accelera în deceniile ce urmează.

De asemenea, nu trebuie să se confunde noțiunea de fantastic al științei cu genul literaturii științifico-fantastice, deși o punte între acestea există în mod evident. Acum însă nu ne putem ocupa de această chestiune, pentru care trimit la articolele ce nu și-au pierdut încă din actualitate incluse în volumul *Vîitorul? Atenție!* și la pertinentele comentarii ale lui Ion Hobana.⁶

Aș dori să stărui o clipă asupra gradului de fragilitate sau de trîncenie a fantasticului natural.

Cel mai simplu fantastic este acela rezultat din contrarierea experienței noastre obișnuite și imediate. Dacă am deveni deodată imponderabili, am încerca senzația acestui fantastic. Explicarea științifică a fenomenului reduce fantasticul, deși filmele în direct cu astronauți ne mai co-

munică puțin sentimentul irealității. Aceeași impresie o va fi produs prima înregistrare la gramofon, care au fost interpretate fie ca o scamatorie, fie ca un procedeu vrăjitoresc.

Există însă un fantastic mai puțin perisabil; acela al ipotezelor și teoriilor științifice temerare. Ideea unei geometrii neeuclidiene, plasmuită de Gauss, Lobacevski și Bolyai, a fost literalmente științifico-fantastică, pînă la ivirea lui Einstein care a încorporat-o unei teorii fizice ample și coerente: relativitatea. De asemenea, astăzi pot fi considerate fantastice ipoteza tahionilor cu viteze superluminice, ca și aceea a quarkurilor, însă nedescoperite efectiv, dar pentru care Gell-Mann a luat un Premiul Nobel!

Am impresia însă că există în domeniul fantasticului (fie el științific sau literar) și unele varietăți neperisabile. Recunoaștem astfel un paradox al obiectelor, al legilor și al lumilor anticipate. Spre deosebire de ceea ce s-ar putea crede, anticipațiile literare au o stranietate ireductibilă, chiar dacă, după cum se întîmplă adesea, ele au fost realizate.

* Editura Ineritului, 1968.

DAN COROBU - EXIT*

Desigur că, imaginînd în *Robur cutezătorul* un aparat zburător mai greu decît aerul, Jules Verne a avut o idee formidabilă, dar ea este bizară nu numai pentru vremea de atunci, ci și pentru noi: e suficient să contemplăm gravurile originale și vom fi uimiți de ciudătenia acelei corăbii aeriene. Fenomenul pare curios, dar e în ordinea lucrurilor că un model al unei idei anticipative (nu un **prototip tehnic**), neavînd în mod direct nici un punct de tangență cu practica, rămîne de domeniul imaginarului. Același destin ciudat îl au și prototipurile nefericite ale unor invenții de succes. Gîndiți-vă la mulțimea aparaturilor de zbor care n-au zburat niciodată sau la schifele născocirilor lui Leonardo aparute cu cîteva secole prea devreme. Dar un fantastic similar îl respiră și teoriile științifice depășite (fie absurde ca flogisticul și caloricul sau numai prea aproximative ca modelul atomic al lui Bohr).

Fantasticul științific cel mai puternic, practic fără moarte, este cel de natură ontologică, existențială.

Tot ceea ce are o contingentă cu infinitul și eternitatea (observați cum cuvintele se înnoie la asemenea circumstanțe limită: contingentul este tocmai aleatoriu), tot ceea ce scapără din impactul gîndirii noastre limitate cu nemărginitul dobîndește o coloratură fantastică; și aceasta, de la paradoxurile teoriei multimilor și pînă la problemele cosmogonice.

Poate de aceea mi se pare că paginile scrise de Pascal despre om sînt printre cele mai sublimе și mai fantastice din toată literatura (științifică, filosofică și chiar... literară). Citez numai cîteva rînduri: „Caci în fine ce este omul în natură? Un neant față de infinit, un tot față de neant, un mijloc între nimic și tot. El este infinit de îndepărtat de ambele extreme; iar ființa lui nu-i mai puțin distanțată de neantul din care se trage, decît de infinitul în care e scufundat”.¹⁰ Totuși, în capitolul des-

(CONTINUARE ÎN PAG. 77)

¹⁰ Pascal, *Pensées*, Flammarion, Paris, 1934, p. 190.

NE-A VIZITAT nu de mult țara scriitorului și editorului francez Daniel Walther, una din personalitățile S.F.-ului european. Invitat la cenaclul „Marțienilor” într-o după-amiază memorabilă, prietenul nostru Daniel a fost ținta unui „tir” de întrebări formulate de către numeroși scriitori profesioniști și amatori care ținuseră să fie de față. Iată, în rîndurile care urmează, un rezumat al „canonadei” amintite.

Întrebare: Cum se simte în Franța, pulsul S.F.-ului?

Răspuns: Slăb, vremea anilor '60, cu peste 20 de colecții de literatură științifico-fantastică și nenumărate apariții editoriale, a trecut. Au mai rămas pe poziții colecțiile de la Opta, Presses Pocket, „All-leurs et Damain” (Laffont), „J'ai lu, „Présence du futur” (Denoe), „Anticipation” (Le Fleuve Noir), „Titres S.F.” (Lattès, „Dimensions S.F.” (Calman-Lévy). Tirajele au scăzut și ele — o carte depășește rar 5 000 de exemplare.

Bineînțeles, publicarea americanilor continuă ca și pînă acum. Francezii apar mai puțin, cei tineri, în special, reușesc cu greu să mai plaseze manuscrise — de cele mai multe ori doar la „Le Fleuve Noir”. Autorii de alte naționalități sînt traduși foarte rar.

Genul „horror”, Lovecraft și King continuă să aibă cititori, dar fantasticul pur n-a fost niciodată foarte prizat în Franța.

Criteriul de publicare rămîne unul singur — cel al rentabilității: la noi o carte trebuie să aducă bani! Antologiile, de pildă, nu se vînd, în consecință editorii nu prea tipăresc antologii, ceea ce reduce și mai mult din șansele de publicare ale tinerilor sau ale autorilor străini.

I: Revistele?

R: Puține. „Fiction” continuă să apară de ani buni; mai nou a apărut „Orbite” care a și început să îndeplinească funcții, și cam atît. „Galaxie”, „Futurs” și multe altele au dispărut. Sigur, există reviste semiprofesioniste și nenumărate fanzine, dar paginile lor acordă loc mai mult discuțiilor, recenziilor, eseurilor, articolelor de critică literară.

I: A propos, care este poziția criticii literare franceze oficiale față de fenomenul S.F.?

R: De ignorare cvasitotală. Din cînd în cînd, cite un articol în paginile literare ale ziarelor „Le Monde” și „Le Figaro” sau prin reviste, cite ceva prin ziarele regionale. Dar criza nu caracterizează numai S.F.-ul francez, ci e generală — ca de altfel și scăderea numărului de titluri și a tirajelor de cărți: se poate vorbi de o criza a literaturii pe plan mondial și, firește, literatura științifico-fantastică resimte și ea lovitura.

I: Cum vedeți raportul literatură-știință într-o carte S.F.? Dar pe acela dintre S.F. și literatura generală?

R: Un scriitor de literatură științifico-fantastică este, în primul rînd, un scriitor. Restul depinde de talentul și de cultura sa generală. La prima întrebare vă dau un răspuns strict personal: consider că într-o carte S.F. calitatea literaturii este mult mai importantă decît cantitatea de informație științifică transmisă cu fiecare pagină.

I: Cine mai scrie S.F. în Franța acestui deceniu?

R: Philippe Curval, Michel Jeury, Jean-Pierre Andreuon, Pierre Pelot, Serge Brussollo, Dominique Douay, Pierre Barbet, Maxime Benoit, Elisabeth Vonarburg (din Quebec), Emmanuel Jonanne — scriitori foarte buni, aflați în bătaie cu „literatura mare”; se dau adevărate lupte corp la corp, în ultima vreme înregistrîndu-se o oarecare evoluție în favoarea noastră. Dar, oricum, premiile literare și ale Academiei nu sînt încă pentru noi, autorii de literatură S.F. în Franța, cel puțin.

I: Există, credeți, vreo legătură între nivelul tehnologic al unei țări și nivelul literaturii

sale științifico-fantastice?

R: Categoric. De exemplu, un francez nu ar fi putut scrie „Timescope” a nord-americanului Gregory Benford. L-ar fi scris altfel. Nu de calitatea scrisului vorbesc, evident, ci de ideile vehiculate în textul lui Benford.

I: Totuși, originalitatea rămîne calitatea principală a scriitorului francez. Dovadă: chiar Daniel Walther.

R: Mulțumesc. Aș spune că, la noi, mai ales scrisul este foarte îngrijit. Multa vreme scriitorii de S.F. francezi l-au imitat pe cei americani, dar, ce-i drept, lucrul acesta nu se mai întîmplă acum.

I: Încercați să întocmiți o listă de capodopere franceze ale S.F.-ului din ultimii ani.

R: Dintre romane aș alege: „Les yeux géants” de M. Jeury, „Cette chère humanité” (Ph. Curval), „Le désert du monde” de J.P. Andreuon, „Les seigneurs de la guerre” de G. Klein (tradus și în românește — n.n.), „Transit” (P. Pelot), „Sommeil de sang” (S. Brussollo), „Le prince de l'oeuf” de D. Douay, „Mort à l'étrouffée” al lui J.P. Hubert. Povestiri: cele ale lui Gérard Klein, M. Jeury, J.P. Andreuon...

I: Plus Daniel Walther, bineînțeles, pe care îl rugăm să mai răspundă la ultima întrebare: cum vede un scriitor francez evoluția viitoare a S.F.-ului pe plan mondial?

R: După o perioadă de experimente intense în domeniul limbajului, al tehnicii narrative, după tratarea absolut fantastică a ideilor științifice sau, dimpotrivă, a tentației către „hard science” (accent pe adevărul științific — n.n.) — lucrurile par să reîntre în normal chiar și în S.F.-ul destinat publicului cel mai larg, cel american, unde cărțile lui G. Benford și Larry Niven, heroic fantasy-ul lui Tanith Lee, space-opera-ul Carolynnei J. Cherryh sînt ultimele cărți de referință.

Notabil, succesul constant al capodoperelor în rîndurile copiilor și adolescenților. Ceea ce implică, pentru literatură științifico-fantastică a lumii, un viitor fără probleme.

ALEXANDRU MIRONOV

LITERATURA științifico-fantastică și filmul și-au împletit aproape de la naștere destinul. Este suficient să ne amintim de fanteziile cinematografice ale lui Méliès. Ar fi greu să enumerăm toate filmele bune și chiar foarte bune (chiar unele capodopere) pe care această înfîlînire le-a prilejuit. Voi pomeni doar cîteva, ecranizări ale unor cărți SF cunoscute, filme care au preluat mesajul-avertisment al acestora pentru a-l difuza cu mijloacele, mai spectaculoase și, poate mai eficiente, ale cinematografului. Astfel, „Planeta Maimuțelor” de Fr. Schafeer, care ecranizează romanul omonim al lui Pierre Boulle, „451 grade Farenheit” de François Truffaut, după celebrul roman al lui Ray Bradbury, „Ziua Delfinului” de Mike Nichols după „Un animal înzestrat cu rațiune” de Robert Merle, „2001-Odissea spațiului cosmic” de Stanley Ku-

brik, realizat după scenariul lui Arthur C. Clarke, în sfîrșit, „Pe țarm”, tulburătorul film al lui Stanley Kramer, ecranizînd romanul „On the Beach” al lui Nevill Shute.

Filmelor citate mai sus nu le lipsește — dimpotrivă — dimensiunea poetic-filosofică. Dar, e adevărat totodată că majoritatea producțiilor acreditate drept science-fiction nu sînt decît producții comerciale, bazîndu-se pe atracția pe care viitorul o exercită asupra noastră, chiar și atunci cînd este doar pueril-spectaculos. „Războiul stelelor”, cu rețetele lui de milioane, ca și multe dintre filmele SF japoneze sînt un exemplu elocvent în această privință. La antipodul acestui tip de filme — care s-au cantonat într-o etapă deja demult revolută în literatura SF de calitate, respectiv etapa space-operei — se găsește „Solaris”, filmul pe care Andrei Tarkovski l-a realizat

după romanul omonim al cunoscutului scriitor polonez de SF, Stanislaw Lem. „Solaris”-ul lui Tarkovski este, cred eu, tocmai acel film pe care Al. Stark ar fi dorit să-l facă, ascultînd înregistrările din Cosmos ale lui Prunariu.

După ce călătorește în trecutul mai îndepărtat („Andrei Rubliov”) sau mai apropiat („Copilăria lui Ivan”), Tarkovski a făcut, cu „Solaris”, o călătorie în viitor. Avertismentul pe care filmul său îl face să se audă este unul șoptit în surdina, cu melancolie.

Desigur, Tarkovski nu este regizorul care să ecranizeze cuminte, fie și un roman de Stanislaw Lem. El nu a făcut numai acele modificări pe care le presupune ecranizarea fidelă a unei cărți. Licențele sale față de romanul lui Lem sînt destul de importante — introduce, contrapunct la atmosfera solariană, episoade ce se petrec pe Pămînt, importante pentru semnificația

filmului, ca și personaje inexistente în roman. Episoadele pămîntene introduc un necesar termen de comparație pentru Solaris, și, mai ales, indică sursele NOSTALGII-LOR personajelor, ale lui Kris Kelvin, eroul principal, îndeosebi. Personajele noi, tatăl lui Kelvin și apariția trecătoare, rivala pămînteană a lui Harey, completează, motivează mai profund, aceste nostalgii. Povestea de dragoste dintre Harey și Kelvin e îmbogățită și ea de noi nuanțe.

În 1969, Tarkovski declara, revelator, într-un interviu — „tema artei mele este un om, susținut de o idee, caută cu pasiune răspunsul la o întrebare (...) și, ca să înțeleagă realitatea, trebuie să meargă pînă la capăt. El reușește să înțeleagă numai trecînd prin încercări, prin experiențe personale. Suferința înnobilează”. Care ar fi în cazul acestui film „întrebarea la care se caută cu pasiune răspunsul”? Romanul lui Lem, și implicit filmul lui Tarkovski, fidel — în spirit — cărții, atîngea problema încrederii sau scepticismului în posibilitățile de cunoaștere ale omului, a limitelor acestei cunoașteri. Poate mai mult încă, romanul lui Lem se referea la problemele morale care intervin în acest proces, imaginînd, de asemenea, un scenariu al comportării omului în ipostaza, deja actuală, de Homo Cosmicus. (Dealtfel, nu este aceasta temă — a problemelor morale pe care le ridică procesul de cunoaștere a omului — una din cele mai fecunde teme, în trecut ca și în viitor, ale artei SF?) Întrebarea concretă, efectivă, era: Cum reacționează niște oameni într-un mediu străin și straniu (planeta Solaris), față în față cu obsesiile lor subconștiente, cu vinovățiile, remușcările și nostalgiiile lor?

Există în cele de mai sus un cuvînt definitoriu pentru atmosfera filmului — NOSTALGIA — care dă filmului nuanță discret patetică, atît de caracteristică, dealtfel, fil-

melor lui Tarkovski. Nostalgia, deci, fiindcă nu necunoscutele științifice constituie MAI ALES obstacolele cu care trebuie să lupte Kelvin și ceilalți pămînteni de pe stația solariană, ci PROPRIILE LOR OBSESIILE, REMUȘCĂRI, NOSTALGII. Tarkovski-Lem par să spună că esențial pentru progresul cunoașterii umane — înțelegă mai larg decît simpla acumulare de cunoștințe și tehnologie — nu este progresul științific pur, ci progresul moral al oamenilor, desăvîșirea lor morală. Sau, mai realist, ASPIRAȚIA către această desăvîșire. Ei ne sugerează de asemenea că, oricît de departe vom călători în Univers, nu vom reuși să scăpăm de propria noastră umanitate, cu tot ce presupune ea, în bine ca și în rău. Filmul ca și romanul sînt o încercare de definire a acestei umanități în raport cu niște condiții viitoare posibile. Dealtfel, nu este aceasta încercarea de definire a omului în raport cu viitorul — sau o încercare de definire pur și simplu a omului în cele mai diverse ipostaze imaginabile — una din propensiunile esențiale ale literaturii și filmului științifico-fantastice?

Revenind la filmul lui Tarkovski, se poate spune că pămîntenii săi își manifestă **apartenența la umanitate tocmai prin nostalgie**. Iată cîteva argumente în sprijinul acestei afirmații.

Toate nuanțele nostalgiei se găsesc în „Solaris”: căci oamenii de pe stația solariană suferă nu numai de consecințele întrupate ale vinovățiilor lor subconștiente, dar și de dorul (nostalgia) Pămîntului. Nostalgie pudic ascunsă, dar nu mai puțin intensă. Ce înseamnă altceva decît nostalgia fișile de hîrtie atașate ventilatorului, imitînd foșnetul, atît de terestru, al frunzelor? La fel, tablourile (ciclul „Anotimpurile” al lui Pieter Brueghel cel Bătrîn) care împodobesc „peretii” stației. Cred că această alegere a lui Tarkovski nu este deloc întâmplătoare; dealtfel, regizorul utilizează frecvent simboluri picturale — cum vom mai vedea — iar faptul că a făcut un uimitor film despre Rubliov nu este nici el

SOLARIS

UN FILM S.F. APARTE

întîmplător.

Aceste tablouri, ca și erzațurile de frunziș, ca și amintirile pămîntene ale lui Kelvin, capătă valoarea de simbol al unei lumi de care acești oameni, care au părăsit-o de bunăvoie pentru a duce mai departe o cunoaștere aleatorie, sînt inseparabili. Concluzia logică — sentimentul, și deci noțiunea de „patrie” (loc natal) nu va dispărea, chiar și atunci, și poate MAI ALES ATUNCI, cînd „patria” va însemna o planetă, un sistem solar, o galaxie.

Faptul că Tarkovski a ales, ca reprezentative pentru umanitate, tocmai picturile lui Brueghel, vechi de multe sute de ani, indică convingerea sa în existența unor permanențe umane, transmisibile prin artă, insistența asupra acestor tablouri, „Iarna” nu este chiar povestea cinematografică, într-un poetic interludiu, confirmă această părere. (Este adevărat că acest interludiu are și rolul funcțional de a ne introduce, prin analogia de atmosferă, în amintirile melancolice ale lui Kelvin despre iarna pămînteană.)

Ajungem la altă nuanță a nostalgiei — cea a dorinței de a reîntîlni trecutul. Reîntîlnire pe care planeta Solaris, enigmatică planeta Solaris, o făcea

posibilă. Creația a planetei și a subconștientului lui Kelvin încărcat cu remușcarea unor vinovății ireversibile (?) ca și timpul, Harey se alcătuiește treptat pe sine, aceeași și cu totul alta, din amintirile lui. Amintindu-ne de nostalgia pe care atîtea TIME-OPERA ne-au produs-o, cu tragicile lor paradouri temporale, Harey va repeta, chinuitor pentru Kelvin, destinul primei — se va sinucide din prea multă iubire.

Filmul întreg este alcătuit, **construit**, din nostalgii-experiențe de cunoaștere ale lui Kelvin. El se simte vinovat nu numai față de dragostea lui Harey, dar și față de tatăl său, a cărei înțelepciune mîdică și tristă nu o înțelege la început.

Finalul filmului nu permite o interpretare univocă, așa cum nici unul dintre filmele lui Tarkovski nu permite. Nu ne putem stăpîni să nu facem elogiul foarte rarei consecvențe și a unității operei acestui mare regizor. Mii de fire și filoane subterane unesc filmele sale, fără să ne permită să spunem cu siguranță dacă e vorba de o continuitate voluntară, urmărită cu înversunare, sau una subconștientă, firească emanație a unui artist de excepție. Oricum ar fi, ni se pare evidentă și revelatoare asemănarea esențială dintre oceanul gînditor al planetei Solaris și încăperea miraculoasă din „zonă”, pe care o întîlnim în ultimul film al regizorului, „Calăuza”, avînd ca scenariști pe doi din cei mai buni scriitori de SF sovietici, frații Strugațki. Funcția oceanului gînditor ca și cea a camerei din zonă este, în ciuda deosebirilor exterioare, aceeași — de a releva ceea ce este bun și ceea ce este rău în oameni, într-un cuvînt, de a le defini umanitatea, altfel decît o fac definițiile convenționale.

Revenind la „Solaris” — se va reîntoarce Kelvin efectiv pe Pămînt, pentru a-și mărturisii tăcut și patetic umilința și neînțelegerea, îngenunchind la picioarele tatălui său? De remarcat că Tarkovski folosește aici un alt simbol pictural — grupul pe care-l formează Kelvin îngenunchiat și

tatăl său reproduce — ironic? — compoziția celebră a lui Rembrandt de la Ermitaj, „Reîntoarcerea fiului risipitor”. Sau această întoarcere de fiu risipitor este doar **proiecția**, cu ajutorul planetei Solaris, a dorinței, a nostalgiei lui? Greu de precizat. Și fără mare utilitate.

În armonie cu atmosfera gravă, melancolică, a filmului, muzica de orgă — Coral de Cesar Frank? Preludiu de coral de Brahms? — plutește maiestuos peste ciudatele întinderi solariane.

Atmosfera nostalgic-tragică a filmului nu împiedică ca mesajul său să fie totuși optimist. Desigur, optimist nu în sensul **euforiei bovine**, sens cu care sîntem cel mai obișnuiți, ci optimist în sensul de mărturisire implicită a încrederii autorilor în posibilitățile omului de a-și depăși mereu condiția, de a se depăși mereu pe sine, DE A ÎNTELEGE PRIN SUFERINȚĂ. În tonalitatea nostalgică, Tarkovski a fost credincios cărții lui Lem, îmbogățind-o cu noi nuanțe, în cea tragică, probabil, sie

Insuși.

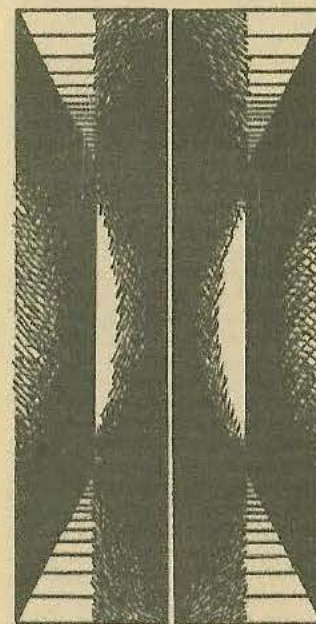
Extrăgînd și îmbogățind semnificațiile unui roman valoros, care se întîmplă să fi fost și unul de science fiction, vizualizîndu-le și integrînd cu inteligență elocvente simboluri picturale, însoțind imaginile cu muzica cea mai în armonie cu atmosfera, SINTETIZÎND deci, Andrei Tarkovski a reușit în „Solaris”, dacă nu cea mai bună operă a sa, cel puțin un film nu numai de o superbă frumusețe expresivă, dar și cu tulburătoare sensuri umane. Tarkovski a dovedit o dată mai mult că universul literaturii științifico-fantastice (sau de anticipație, sau science fiction, sau cum vrem să-i spunem), de parte de a fi doar spectaculos și epic-pueril, cum ne-au obișnuit filmele comerciale, poate produce incitante, seducătoare, neliniștitoare meditații asupra condiției umane, așa cum a fost, este și va fi.

PARTEA NEVĂZUTĂ

(URMARE DIN PAG. 73)
pre „Măreția omului”, citim: „Omul nu-i decît o trestie, cea mai slabă din natură; dar e o trestie gînditoare. Nu trebuie ca universul întreg să se înarmeze spre a-l sfărîma. Un abur, o picătură de apă ajung ca să-l ucidă. Dar dacă universul l-ar sfărîma, omul încă ar fi mai nobil decît ceea ce-l ucidă; pentru că știe că moare; iar despre avantajul pe care universul îl are asupra-i, universul nu știe nimic. Astfel toată demnitatea noastră constă în gîndire.”¹¹

Ca o concluzie concentrată cu privire la genul nostru, afirm următoarele: dacă din punctul de vedere al trîncirii unei lucrări literare S.F. betonul nîl dă valoarea artistică, armarea ne-o furnizează ideile științifice sau filosofice. Nu există în anticipație o capodoperă care să nu manifeste o asemenea vertebrare speculativă, și în acest sens orice S.F. autentic este și speculativ.

¹¹ Idem, p. 190

ALEXANDRU ANDRIEȘ

PE TEMA PERSONAJELOR DIN LITERATURA S.F.

SANDA RADIAN

ESTE cunoscută contestarea existenței personajului în literatura SF și reducerea sa, în cel mai bun caz, la o funcție strict narativă. Dar chiar în aserțiunile vizând această situație, putem găsi germeii unor trăsături ce particularizează pe eroul domeniului. Jacques van Herp observă că în literatura SF „drama nu este individuală, ci colectivă”, Edmond Crispin consideră că „personajele unei povestiri SF sînt tratate în general ca reprezentanți ai speciei lor și nu ca indivizi. Ele sînt marionete pentru motivul simplu că, dacă lucrurile ar sta altfel, rutina noastră antropocentristă ne-ar incita, în cursul lecturii, se le acordăm o atenție prea mare, fără să ne preocupăm suficient de forțele nonumane...”¹ Iar Vera Graaf subliniază că „autorul de literatură SF își privește în general eroii dintr-o altă perspectivă decît alți autori”. Desigur, pregnanța personajului științifico-fantastic, ca și a oricărui personaj literar, ține de talentul cu care a fost făcut. Dar putem spune că, în genere, nu analiza unei psihologii complexe îi preocupă pe autorii genului în construirea eroului. O asemenea particularitate a personajului de știință-ficțiune, ci și unor specii ale literaturii generale, ca de pildă comedia clasică sau modernă de la opera lui Molière la cea a lui Caragiale, Mazilu, Eugen Ionescu. Totodată, nu se poate discuta despre personajul domeniului SF, ci despre personajele acestuia, căci în sectorul discutat – mai mult ca oriunde – există multe categorii de personaje cu structuri specifice, între care se stabilesc anume raporturi. Asemenea personaje au fost studiate de obicei sub aspect tematic. Florin Manolescu enumeră următoarele: savantul, geniul rău, super-și sub-eroul, homo futurus, ro-

NICOLAE LĂNGHER

botii, androizii, mutanții și extraterestrii. O clasificare mai strînsă oferă Marie-Françoise Dispa în lucrarea sa „Eroi ai științei-ficțiune”. Ea împarte lumea acestor personaje în patru familii: supraomul, omul destinului, omul de pe stradă, martorul. Bineînțeles, se pot face nenumărate clasificări conform unui criteriu sau altul. Ceea ce trebuie reținut însă în primul rînd este că omul, deși se află în centrul preocupărilor autorului, se găsește totodată pe plan de egalitate în excursul narativ cu celelalte personaje, asupra cărora își proiectează într-un fel sau altul personalitatea. Așadar, el reține adesea atenția nu atât ca atare, cît în reflexele sale intruchipate în alte personaje diverse și care sînt rodul impactului cu o lume fie uluitoare pentru om pe planul progresului științific și tehnic, fie capabilă să ducă prognozele pe asemenea tărîmuri pînă la posibilul imaginar. Vorbind despre specificitatea eroului de SF, Marie-Françoise Dispa pune în lumină, ca o trăsătură

principală, confruntarea vieții sale ca individ cu destinul întregii umanități: „Drama pe care o trăiește – scrie ea – nu este personală: este cea a umanității întregi. El e responsabilul unei comunități pe care n-o poate stăpîni. Fiecare din hotărîrile sale antrenează soarta unui oraș, unui popor, unei planete, Pămîntului însuși.”²

Din perspectiva sociologiei literaturii, eroul de roman modern, așa cum îl vad Goldmann și Lukacz, nu diferă de cel de SF care, de cele mai multe ori, într-o lume ostilă, terestră sau cosmică, devine un element perturbator; societatea intervine între personaj și convingerile sale o meditație. Dar mult mai frecvent decît în romanul obișnuit, eroul se degajă de artificialitatea lumii înconjurătoare printr-un refuz activ.

Definirea eroului de SF credem că nu poate fi atinsă decît printr-o analiză a raportului între personajele domeniului. În privința relațiilor necesare între personaje, Propp stabilește o tipologie „substanțială” în care figurează agresorul, donatorul și servitorul. Propp, și mai tîrziu Claude Brémont, își aplică îndobîzite sistemul unor specii cu personaje tematice, ca basmul și fabula, urmărind relațiile între agenții narațiunii. Brémont începe prin a le vedea la început sub forma „un agent A degradează starea unui pacient B, făcîndu-se astfel vinovat și fiind pedepsit de un agent pedepsitor C; pacientul degradat B este ameliorat de un agent ameliorator D, care dobîndeste astfel un merit și este răsplătit de un retributor E”. Ulterior, Brémont își reduce schema la beneficiar – victimă – retributor.

Deși literatura științifico-fantastică moștenește o serie de

¹ M.-F. Dispa, *Héros de la science-fiction*, Ed. A. de Boeck Bruxelles, 1976, p. 119.

personaje de la precursorii și evoluția ei sînt semnificative pentru particularitățile eroilor de știință-ficțiune și în special pentru psihologia lor, pentru tensiunile lor lăuntrice. Ne vom ocupa, spre exemplificare, de relația om-mașină. Pe planul literaturii, această relație e mult anterioară apariției știință-ficțiune. O găsim în legende, cum e legenda despre Golem, se desfașoară cu precădere în operele de cultură din secolul XVII (Galileu, Pascal, Cyrano de Bergerac, Dupaty de Clam, Descartes), unde se pune accentul pe ingeniozitatea umană și se continuă cu proza fantastică romantică, în care mecanismele depășesc mîntea ce le-a conceput, ca în povestirile lui Hoffman, Jean Paul etc. Dar nu putem pune raportul om-mașină în domeniul SF sub semnul unei noi trepte a fantasticului, cum o face Caillois. Mașinile complicate și mai ales roboții sînt de destulă vreme realități incontestabile ale vieții cotidiene.

Stanislaw Lem consideră că deosebirea între vechile mecanisme și roboții moderni din literatura științifico-fantastică se sintetizează în două caracteristici: perfecțiunea mașinii pînă la suprapunerea cu omul și verosimilitatea realizării tehnice. În Prefața sa la volumul „Histoire de machines” (1974), din seria „La grande anthologie de la science-fiction”, Gérard Klein caracterizează mașina prin trei trăsături care subliniază clar ideea raportului cu omul, ca un raport interogativ de egalitate sau superioritate, menit să identifice stări umane, la adresa ei: articularea – asamblarea de piese ținînd de activitatea ființei vii; repetiția, căci e totodată infinit de reproductibilă și reproducătoare de operații programate și, în fine, autonomia, căci posedă o sursă de forță internă sau, în orice caz disponibilă în mod conștient, conferindu-i o posibilitate de independență. Ipotezele relației om-robot au preocupat mult pe cercetătorii domeniului. În „Homo futurus”, Vera Graaf enumeră patru posibilități de interpretare a acestei relații: robotul ca servitor și ajutor al omului; robotul ca partener egal în drepturi cu omul; domnia mașinii asupra omului; exterminarea oamenilor de către automate. Stanislaw Lem în „Roboter in der SF” urmărește

tru etc. Relația de acest tip și evoluția ei sînt semnificative pentru particularitățile eroilor de știință-ficțiune și în special pentru psihologia lor, pentru tensiunile lor lăuntrice.

Ne vom ocupa, spre exemplificare, de relația om-mașină. Pe planul literaturii, această relație e mult anterioară apariției știință-ficțiune. O găsim în legende, cum e legenda despre Golem, se desfașoară cu precădere în operele de cultură din secolul XVII (Galileu, Pascal, Cyrano de Bergerac, Dupaty de Clam, Descartes), unde se pune accentul pe ingeniozitatea umană și se continuă cu proza fantastică romantică, în care mecanismele depășesc mîntea ce le-a conceput, ca în povestirile lui Hoffman, Jean Paul etc. Dar nu putem pune raportul om-mașină în domeniul SF sub semnul unei noi trepte a fantasticului, cum o face Caillois. Mașinile complicate și mai ales roboții sînt de destulă vreme realități incontestabile ale vieții cotidiene.

Stanislaw Lem consideră că deosebirea între vechile mecanisme și roboții moderni din literatura științifico-fantastică se sintetizează în două caracteristici: perfecțiunea mașinii pînă la suprapunerea cu omul și verosimilitatea realizării tehnice. În Prefața sa la volumul „Histoire de machines” (1974), din seria „La grande anthologie de la science-fiction”, Gérard Klein caracterizează mașina prin trei trăsături care subliniază clar ideea raportului cu omul, ca un raport interogativ de egalitate sau superioritate, menit să identifice stări umane, la adresa ei: articularea – asamblarea de piese ținînd de activitatea ființei vii; repetiția, căci e totodată infinit de reproductibilă și reproducătoare de operații programate și, în fine, autonomia, căci posedă o sursă de forță internă sau, în orice caz disponibilă în mod conștient, conferindu-i o posibilitate de independență. Ipotezele relației om-robot au preocupat mult pe cercetătorii domeniului. În „Homo futurus”, Vera Graaf enumeră patru posibilități de interpretare a acestei relații: robotul ca servitor și ajutor al omului; robotul ca partener egal în drepturi cu omul; domnia mașinii asupra omului; exterminarea oamenilor de către automate. Stanislaw Lem în „Roboter in der SF” urmărește

următoarele relații om-robot: om-mașină; stăpîn-sclav; om-incub sau succub; om-transcendență. Florin Manolescu le reduce la două: relația stăpîn-sclav și relația în care robotul și omul figurează ca parteneri cu drepturi egale („Literatura SF”).

Există posibilitatea de a urmări mai multe stadii în evoluția acestei relații (desigur privite cu măsura labilității oricărei periodizări în itinerariul parcurs de o literatură într-o epocă istorică). Primul îl întîlnim la pionierii ai genului cum e Capek. În „R.U.R.”, piesa lui Capek, care a și înțetănit termenul de robot, lumea mașinilor distruge omul. Ea corespunde istoric primelor manifestări ale contradicțiilor sociale în faza industrializării masive.

Space-opera, cu factura ei optimistă, exprimînd, în mare parte, avîntul științei într-o societate postbelică plină de încredere în viitor, acreditează prin Asimov, în 1950, (Eux, robot) vestitele legi ale roboticii care fixează rolul subaltern al robotului față de om. Astfel, teama dominației de către mașina, a eliminării omului din fabrică, uzină, întreprindere se transformă într-o proiectare a entuziasmului față de fructul inventivității aducătoare de progres. Sentimentele care definesc pe acești eroi umani sînt, firește, exprimate prin raportul arătat.

Dar, încetul cu încetul, autorii, care tîneau să îndulcească sau să prevină spaima omului față de mașina în stare să-l înlocuiască cu rezultate mai bune, împing din nou relația spre coexistența prin egalizare sau simbioză. Din ce în ce mai mult, raportul se dezvoltă actualmente în mare pe două direcții: reluarea posturii de supremație a mașinii, omul devenind din dominant, dominat, datorită aspirației robotului către un uman atotștiutor și tiranic spre care e propulsat prin însuși rolul pe care îl conferă omul. Prin perfecțiunea robotului din „Odissea spațială” sau din „Paralela-enigma” de Barbulescu și Anania se încearcă totuși o explicație care în cele din urmă să răsătoare îel raportul. În lucrări de

tipul unei asemenea relații om-robot, așa cum constată Gérard Simon, mașina reprezintă „o pseudoviață, viață concurentă, fiind în timpul nostru o antinatură în care joacă rolul dublului nostru cotropitor și amenințator”³.

Într-o aceeași viziune, antiutopia care se bizuie și ea în numeroase cazuri pe raportul om-mașină este călăuzită de ideea robotizării societății umane (Huxley, Ira Levin, M. Grănescu, Ray Bradbury). Eroul luptă împotriva automatizării mecanismului socio-politic, automatizarea dăunătoare personalității umane. El i se opune de obicei printr-o întoarcere spre trecut, unde imperfecțiunile i se par mai naturale, mai proprii alcătuirii umane.

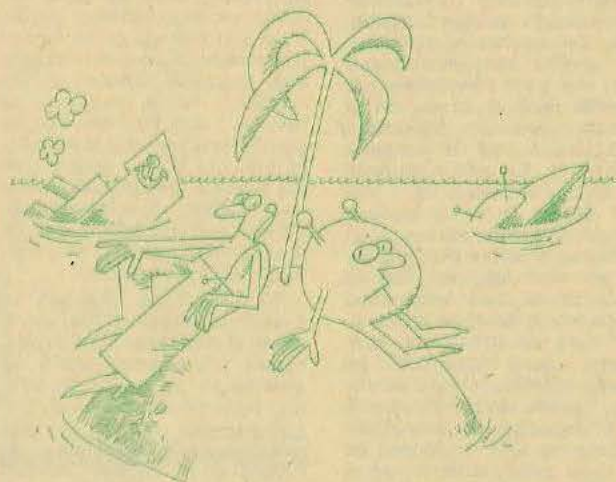
Ambele direcții sînt lesne explicabile în atmosfera de panică stîrmită de posibilitatea întrebuirii agresive, cu efecte de distrugere a omenirii, a ultimelor descoperiri științifice.

3. Gérard Simon, „La machine au XVIIIème siècle.” Comunicare înută la colosivul „La machine dans l'imaginaire,” (1650—1800), organizat de grupul studiilor și cercetărilor asupra literaturii secolelor XVII și XVIII, la Universitatea din Lille (1981) și reprodus în „Révue de sciences humaines”, nr. 186—187, 1982, p. 11.

Chiar și acest singur raport tipologic pe care l-am dat drept pildă pentru a arăta posibilitățile de abordare analitică și artistică a personajului SF mai suscită, desigur, nenumărate probleme care, într-un spațiu restrîns, greu pot fi epuizate. Ne-am limitat să punem în temă o părere despre personajele tematice ale genului și în gardă față de simplism în interpretarea lor.

Am încheia cu o interogație a criticului Rosy Pinhas Delpuech care și pune întrebarea dacă mașina în literatură și nu numai în literatura SF nu-i „acea metaforă care exprimă alienarea și eliberarea, constrîngerea inevitabilă în raportul omului cu trupul lui, cu ceilalți și cu Universul”⁴.

4. Rosy Pinhas Delpuech, „La machine cyrannique: de la parodie au fantasme”, Rev. cit., p. 74.

NICOLAE LENGHER: „NAUFRAGIUL”

ARLAN KEITH ANDREWS, SR

SCIENCE FICTION

CE SCRIE ÎN RAPORTUL CERCETĂTORULUI

Bibliografia existentă nu indică...

De multă vreme este recunoscut faptul că...

Este general acceptat faptul că...

De o deosebită importanță teoretică...

De o deosebită importanță practică...

Difficultăți de ordin tehnic au împus contramandarea...

S-a înregistrat un progres științific...

Rezultatele tehnice au confirmat...

Parametrii s-au încadrat în limitele prevăzute...

CE ÎNSEAMNĂ ÎN REALITATE

N-am citit nimic despre asta

Odată, la un pahar, un lăcș a fost de acord cu mine

Odată, la un pahar, doi lăcși au fost de acord cu mine

Am nevoie de o temă de dizertație

Am nevoie de un post

Au dat în bară inginerii

N-au dat în bară inginerii

N-a explodat nimic

S-a ars totuși câte ceva, pe ici pe colo

Rezultatele experimentale au corespuns efectului scontat...

Unele valori anormale se datorează erorilor instrumentale...

Concordanța cu rezultatele prevăzute este:

Excelentă

Bună

Satisfăcătoare

Nesatisfăcătoare

Parametrii au fost normalizați...

Diagramele nedemonstrate ale valorilor demonstrează că...

Analizele statistice dovedesc...

Ne-a acordat sprijinul său valoros...

Ne-a dat sfaturi extrem de prețioase...

Continuarea investigațiilor este justificată...

Mi s-a potrivit florarul

Nu mi s-a potrivit florarul

Ce-a vrut directorul

Ce-a vrut colectivul

Ce-au vrut tehnicienii

Ce-a lăsat

N-o să credeți ce valori mi-au lăsat

N-o să creadă nimeni

A trebuit să mint un pic

M-a intrat deloc în laborator

Era directorul secției de cercetări

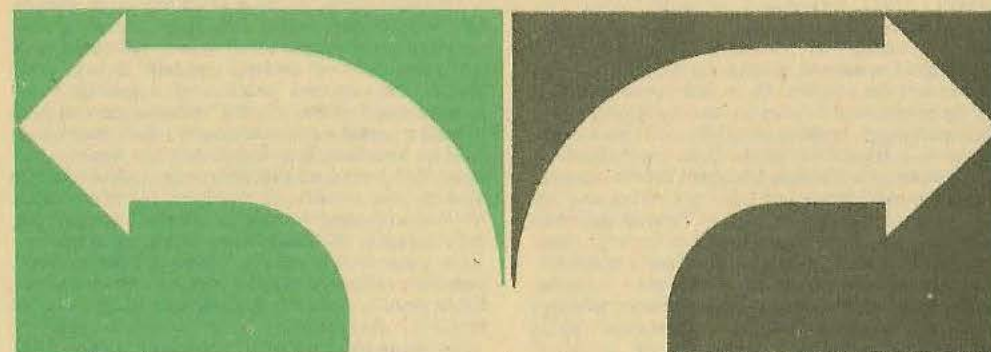
Am nevoie neapărat de altă subvenție

Traducere: ION DORU BRANA

DOUĂ ORIENTĂRI

ÎN ANTICIPIA ROMÂNEASCĂ ACTUALĂ

CORNEL ROBU

SE POATE afirma că, în actualul său stadiu de evoluție, științificiunea românească și-a configurat - în ultimele două decenii, mai ales - câteva caractere specifice dintre care, sub raportul delimitărilor și opțiunilor limitare, în prim plan se impun optimismul lucid și crezul umanist, iar sub raportul expresiei - lirismul, excelența stilistică, humorul. Lucrurile stau astfel, fie că sînt privite din interior, fie că sînt privite din exterior, și, dacă vom confrunta opiniile exprimate în presa noastră de-a lungul anilor cu opiniile (mult-puține cite și-au trimis înapoi ecoul) exprimate în presa franceză cu ocazia apariției la Bruxelles, în Bibliothèque Marmabout, a antologiei *Les meilleures histoires de science-fiction roumaine* (1975), alcătuită de Vladimir Colin și prefată de Ion Hobana, vom constata o convergență edificatoare în acest sens:

Micile povestiri reunite de Vladimir Colin, autorul volumelor *Les Dens de Chronos* (Laffont) și *Le pentagramme* (Marabout) adevăresc, în ce le privește, o fantezie debordantă, mustesc de un haz năstrușnic, oniric, duos. Ele sînt tipice pentru science-fiction-ul din Est care, spre deosebire de cel *made in U.S.A.*, ne oferă o viziune optimistă și „constructivă” a viitorului.

„Nu este vorba de a vedea viața în roz, afirmă Ion Hobana în prezentarea pe care o face antologiei, nu este vorba de a crede într-un viitor de perpetuă sîrbătoare, ci de convingerea că, prin eforturile sale, prin suferințele sale, prin sacrificiile sale chiar, umanitatea va putea găsi calea fericirii.” Prin raportarea la anti-utopiile anglo-saxone putem fi tentați uneori să stigmatizăm schematicismul acestor viziuni puțin cam prea optimiste, dar apocalipsele, viziunile sistematice sumbre și lipsite de orice speranță ale autorilor din Vest, sînt oare mai puțin schematic? „Ziua de mîine care-și ivește geana în științificiunea românească este, în orice caz, scăpătoare de humor.” (*Le Figaro*, 6-7 septembrie 1975).

Structural sau doar programatic, optimismul diferențiază așadar pe autorii români de viziunea ca-

tastrofică, sumbră, apocaliptică, ce nu scutește *science-fiction*-ul occidental de propriile clișee, dogme și teisme; fiind însă un optimism lucid, nu mai eludează, ca prin anii '50, momentele negative ale dialecticii, situație din care structurarea conflictuală a epicului nu are decît de cîștigat; *happy end*-ul nu mai este acum obligatoriu, atunci cînd totuși apare, fiind de obicei funcțional, legitimat de prospețimea unei imaginații genuine, înclinată congenital înspre viziuni feerice ori jovial-ironice, mai rar terifiante ori mizantropic-sarcastice.

Cheia de boltă a acestei concepții rezidă în credința funciară că „omul este măsura tuturor lucrurilor”, chiar și a celor care nu există, ori există doar ca virtualitate latentă.

Numitorul comun odată identificat, odată recunoscut, în prim plan trece însă imediat chestiunea identificării criteriilor de diferențiere, a celor atribute specifice care conferă operei și scriitorului fizionomie proprie, irepetabilă, într-un cuvînt aceea unicatitate fără de care nici în artă - nici în *science-fiction* nu există derogare de la această implacabilă lege estetică - nu există identitate proprie, nu există ființare. Grila teoretică necesară efectuării acestei operațiuni critice poate fi dedusă din chiar corpul și corpusul operelor luate în discuție. Între predispoziția spre epic, spre conflictual și cea spre liric, spre feeric, între problematizarea în registru grav și parodia în registru ludic; între „naturalizarea” S.F. a unor motive clasice sau indigene și dezvoltarea creatoare, originală a motivelor S.F. standard; între experiența realului efectiv, concret și imaginația realului latent, virtual, între *mimesis* și *phantasia* - înzestrări congenere, complementare, reciproc condiționate și, dacă nu necesare toate simultan, legitim disponibile toate, în limitele funcționalității și afinității, pentru scriitorul de *science-fiction* -, se configurează un cîmp de posibilități destul de vast spre a cuprinde, subsumativ dar și disociativ, întreaga diversitate de soluții și modalități literare pe care le cunoaște azi științificiunea românească.

Să ne oprim, în limita spațiului aici disponibil,

noastre cea de toate zilele" (**Așteaptă vremea ta**); fie că agentul intruziunii insolite la chip de robot umanoid (**Cursa**), ori se mulțumește cu omniscentia refulată a super-calculatorului electronic (**Arabella**, **Portret din linii și puncte**, **Plinul și golul**) ș.a.m.d.

Eterna discordie dintre ceea ce este și ceea ce ar putea fi - cu derutante interverții de termeni și alunecări dintr-o tabără în alta - constituie așadar supratema unificatoare a unui virtual roman S.F., pe care Mircea Oprea preferă să-l modeleze însă în tiparele și formele „genului scurt”.

Se poate lesne observa cum „prozele scurte” ale autorului - embrionar încă din volumele anterioare, dar mai clar vizibil abia în ultimul, **Semnul licornului** (1980) - prefigurează virtual un astfel de roman, printr-un sens de convergență rezultat subsecvent din soluționarea unitară a tensiunii real-imaginare, din abordarea, extensivă, a mai tuturor motivelor S.F. consacrate și, concomitent, din elaborarea lor literară, intensivă, într-o manieră originală, personală, dar în același timp fidelă spiritului lor original - ceea ce conferă integrării S.F.-ului în literatură o organicitate de substanță, nu doar una de stil. Piese cum sînt - în vol. **Semnul licornului** - **Trambulina**, **O floare pentru căpitan**, **Melancolie veac XXI**, **Arcul galactic** și chiar **Transferatul** ori **Sens interzis**, la care s-ar putea adăuga, din vol. **Noaptele memoriei**, **Piese ca Puntea**, **În capcană**, **Federico**, **Colonia Solange**, **Încotro**, **Leonida**, precum și altele, din alte volume, - prezintă această conformație de părți deocamdată disjuncte ale unui prezumabil întreg: „insule”, de sine stătătoare fiecare, dar crescute toate dintr-o aceeași „placă tectonică”, a cărei dinamică subterană le-ar putea comasa, într-o zi, racordindu-le pe coordonatele unui „continent”, ale unui roman S.F. pe tema „călătoriei spațiale” ori, eventual, să zicem, a „vieții cotidiene pe o platformă cosmică”.

Nu acestea exprimă, totuși, cel mai decantat formula de **science fiction** proprie lui Mircea Oprea și care-i poartă de pe acum amprenta, formula descrisă mai sus, ci povestiri cum sînt **Așteaptă vremea ta** și cea care dă titlul volumului - **Semnul licornului** -, veritabile piese de rezistență ale științificii românești postbelice, putînd figura, alături de **Figurine de ceară**, în orice antologie a „genului”, putînd figura chiar, fără nici o specificare concesivă a genului, în orice antologie a nuvelei românești. Pentru că, într-un **science fiction** de asemenea factură, imaginația realului virtualmente latent își dezvăluie mai „la vedere” vîguroasele rădăcini care-o țin ancorată într-o solidă și acută experiență a realului efectiv, concret, de care, în ultimă instanță, nu se poate lipsi. Densitate a percepției și reprezentării concretului care se simte imediat, chiar și în cele mai naturifuge fantasmagorii ale științificii, cu atât mai mult într-un caz de felul celui discutat aici, așa încît o „surpriză” precum aceea furnizată în 1976 de Mircea Oprea, cînd îi apărea excelentul roman „realist” **Păsărea de lut** - căruia critica i-a rămas atunci datoare -, nu era decît în aparență o surpriză: într-un plan mai inaparent, al resorturilor in-

trinseci creației, ea răspundea de fapt unei ordini firești a lucrurilor. Pentru că firesc este ca un prozator de vocație să fie înzestrat cu o puternică „vină” a realului, indiferent de formele și convențiile de gen în care această înzestrare se materializează.

Ultimele două decenii au adus așadar literaturii științifico-fantastice românești vîrsta deplinei maturizări artistice și satisfacția unei plenitudini valorice materializate în câteva opere gata să primească proba timpului. Căci existența unui gen literar nu se negociază discursiv ci, mai întîi, se afirmă prin creație, prin opere. Deceniile din urmă i-au mai adus însă științificii românești - condiție **sine qua non** a menționatei maturizări - și aceea conștiință de sine fără de care recunoașterea identității și statutului propriu ca gen rămîne la discreția binevoitoare dar de cele mai multe ori neînțelegătoare - a unor instanțe critice și a unei jurisdicții estetice „străine” genului, a căror inoperantă condescendență mai este, pe deasupra, și sporadică, de pură conveniență sau de impură conjunctură. Conștiință de sine ce se cristalizează numai prin asumarea propriei tradiții, în cazul anticipației românești - a unei duble tradiții, cum spuneam cu o altă ocazie, a unei „duble subordonări”. Văzută în conexiunile-i de ansamblu, științificiunea românească actuală se definește, indiscutabil, prin această „dublă subordonare” pe care i-o impun, pe de-o parte, apartenența inalienabilă la o literatură națională, cu o tradiție istoric constituită, iar pe de altă parte, apartenența la fel de coercitivă la un „gen” cu un specific ireductibil și cu o dinamică internațională relativ autonomă, în curs de istoricizare și aceasta, de sedimentare într-o tradiție constituită. „Sisteme de referință” supraordonate și interferente, aceste două planuri converg spre edificarea, de două ori specifică, a unui **science fiction** românesc.

Astfel se prezintă, pentru scriitorul român de anticipație, „genul proxim” față de care are a-și afirma propria „diferență specifică”, propria modalitate literară distinctă, propria unicitate.

DANUT UNGUREANU: „HIPERCIVILIZAȚIE II”

MARINA NICOLAEV: „HIPERCIVILIZAȚIE I”

DINTRE scrierile în a căror substanță fertilă trebuie căutate rădăcinile îndepărtate ale utopiei wells-iene nu vor lipsi **Cetatea Soarelui**, **Noua Atlantidă** și, în primul rînd, **Utopia** lui Thomas Morus, cea care în plină Renaștere reia de fapt tradiția utopică, dînd locului și genului un nume potrivit și inspirînd direct, ori măcar influențînd, din 1516 încoace, un mare număr de lucrări ulterioare. Raportarea la **Utopia** devine, așadar, obligatorie în cazul oricărei noi tentative de abordare a domeniului. Evident, Morus nu va fi copiat de utopiștii de mai tîrziu și cu atât mai puțin de Wells, care, din perspectiva secolului al XX-lea, are formată într-o mai mare măsură decît la autorii mai vechi concepția originalității indispensabile în creația artistică și de idei. Dar cartea lui Morus rămîne o piatră de hotărî importantă, vizibilă de oriunde, monument sobru investit de memoria posterității cu calitatea de reper în funcție de care se măsoară eforturi ulterioare și se stabilesc obiective noi în construcția utopică. Pe urmele altora, Wells găsea în **Utopia** clasică schemă narativă a genului: autorul întîlnește într-un anume călător - personaj în genere abstract ca un număr matematic, dar util ca partener convențional de dialog - mărtorul utopic prin relatarea căruia se pătrunde spre lumea ascunsă, spre o societate înțelept organizată și oferită drept model decăzutei lumi contemporane. Tot acolo apar elemente compoziționale caracteristice modelului utopic general: spațiul închis (insula izolată, prezentă și la Francis Bacon, **Cetatea pierdută** în adîncurile junglei ceyloneze, la Campanella), structurile urbane geometrificate (orașe pătrate, cu largi străzi rectilinii, în **Utopia**, reproducînd într-o serie întregă de replici exasperant de uniforme tiparul de fațure simplificat al ca-

UTOPIE CLASICĂ UTOPIE MODERNĂ

MIRCEA
OPREA

pitalei Amauroton; șapte incinte circulare în **Cetatea Soarelui**, după numărul planetelor cunoscute astronomilor contemporani, cu călugărul italian, și avînd în centru templul simbolic al astrului tutelar; în sfîrșit, o mulțime de alte exemple posibile, din categoria celor care îl fac pe Pierre Versins să ironizeze întemeiat „la manie régulatrice des utopistes”), apoi structurile sociale noi, rigide și ele, dominate strict de gerontocrația patriarhală la Morus, de teocrați și astrologi la Campanella, de o ierarhie sacerdotală la Bacon. Inevitabilele variații din nomenclatura utopiei nu schimbă totuși prea mult schema de ansamblu a stupului utopic și nici nu fereșc spiritul de teroare paralizantă pe care i-o produce astăzi perspectiva canalizării energiilor speciei umane în direcția unor specializări extreme și a unor subordonări mecanice rivalizînd cu cele din lumea apiculturii și entomologiei. Autorul de utopie modernă va fi nevoit, deci, să ia în considerație aceste repere compoziționale și să-și fixeze în raport cu ele o politică proprie. A le repeta, sau chiar a le prelungi existența sub travestiul unor elemente noi, însă produse în același spirit, ori dimpotrivă, a le abandona în schimbul altora deosebite radical, fără a trăda totuși specificul genului utopic - aceasta este problema cu care se confruntă, la nivel formal, utopistul modern. În principiu, răspunsul implică fie acceptarea modelelor clasice, fie eliberarea de tirania lor. Wells alege fără nici o ezitare soluția din urmă.

De la clasici, utopistul modern învață să elaboreze la rîndul său o doctrină, să urmărească metodic un larg sir de probleme de interes general-uman și social, inacceptabil configurate în tabloul de valori al realității și care își cer, prin urmare, soluționarea ideală în singurul sens admis de re-

gula jocului: comunismul utopic. Structura populației, clasele, bunurile devenite comune, munca obligatorie, odihna legiferată, familia, relațiile din colectivitate, legăturile cu societatea de altă calitate morală din exteriorul Utopiei, economia năzind spre un regim al echilibrului și stabilității, știința care își caută și ea un loc sub cerul utopic, libertatea și, bineînțeles, interdicțiile formulate de sistem în scopul protejării trăsăturilor sale ideale – toate aceste lucruri spinoase și în bună măsură indigeste emit cîntece de sirenă cărora nici un utopist n-ar fi capabil să le reziste. Utopiile mai vechi sînt în primul rînd construcții ideologice: corpul scrierii progresează prin acumularea treptată a răspunsurilor oferite unor chestiuni de felul celor de mai sus. Nici utopistul modern nu va evita provocarea descoperită pe teren ideologic. Dacă problemele la care se simte el îndemnat să caute răspunsuri arată destul de schimbate față de cele ce constituiau obsesia clasicilor, provocarea e în esență aceeași. Cu ambițiile secrete ale ultimului intrat în arenă, exploratorul întîrziat al domeniului își va propune să construiască, prin propriile sale soluții și intuiții, o doctrină utopică mai complexă, mai elaborată decît a înaintașilor.

Tot de la clasici, utopistul modern mai învață o tehnică a compoziției detaliate, a ilustrării ideii prin amănuntul semnificativ. El deprinde o anume regie a faptelor cerute de nevoia de a întrupa temeinic „locul de nicăieri” într-o imagine substanțială, procesul utopic fiind făcut să rivalizeze în consistența ficțiunii lui cu un spațiu geografic și cultural neinventat. Este motivul pentru care, de pildă, Utopia își nascocește o istorie: insula lui Morus și-o caută pînă prin anul 215 î.e.n., scufundindu-se într-o mitologie apocrifă cu regi întemeietori și civilizatori, precum legendarul Utopus, primul ei cetățean ilustru în ordine cronologică. Bacon îi stabilește în Noua Atlantidă pe urmașii unuia din cele zece triburi pierdute ale lui Israel, oferindu-le astfel o patrie miraculos tehnizată, dar încorsetată în propriile ei legi restrictive mai teribile decît un lagar de concentrare. Detalii precise, disprețuind echivocul oricărei descrieri neglijente și evitînd cu prudentă confuzia, se întrec spre a alcătui apoi fața „actuală” a Utopiei. Insula ni se prezintă în complicatele ei relații interne și în cele externe, angajate cu cîțiva vecini fabuloși (achorienii, macarieni, anemolienii, zapoleții), ale căror exemple de bună sau rea guvernare, manevrate cu abilitate didactică, servesc autorului la dezvoltarea și argumentarea propriilor sale idei despre statul perfect. Campanella produce o amănunțită, chiar sofisticată schemă de organizare socială, în care suveranul și preotul-metafizician se sprijină pe elegantul tripod al unui triumvirat simbolic: Pon (Puterea), Sin (Înțelepciunea) și Mor (Iubirea), înalți demnitari cocoțați la rîndul lor pe umerii altor magistrați ai abstracțiunilor personificate, purtînd fiecare numele virtuții din care par să se fi născut asemeni Venerii din puritatea, mai presus de orice discuție, a spumei mării. Francis Bacon nu-și drămuiește nici el cuvintele cînd descrie prodigioasele invenții ale acelei „academii științifice” pe care Swift o va parodia ulterior, pulve-

rizînd-o sub presiunea satirei sale necruțătoare, în episodul Lagado din cea de-a treia călătorie a lui Gulliver. Detaliul materializează lumea utopică în tot ce are ea mai semnificativ și, în limitele convenționale ale genului, o face acceptabilă ca prezență ficțională. Morus, spre a-i se admite aceea adevărată sfidare a verosimilului, ideea unui infinit dispreț al utopienilor pentru aur, introduce în text anecdota cu delegația din Anemolia care s-ar fi acoperit de ridicol tocmai prin etalarea cu pompă, în cel mai autentic spirit contemporan autorului, a obiectelor de podoabă lucrate în metalul dizgrațiat. Din mentalități divergente și din necunoașterea obiceiurilor locului se naște o scenă amuzantă în ciuda caracterului său moralizator. Inclusiv în cronică unui stat pe de-a-ntregul inventat, anecdota dă culoare utopiei și înviează pagina amenințată de tonul prea sec al tratatului.

De la Morus, așadar, utopistul modern ar mai putea învăța o lecție a umorului, prezent în paginile Utopiei nu numai ca un dat al talentului autorului ei, ci și din înțelepciunea acestuia de a-și considera sistemul elaborat un sistem pur ideal, nicidecum unul cu valoare practică. E adevărat însă că, dintre toți utopiștii, Morus „era cel mai cu picioarele pe pămînt”, cum observă undeva Jacques van Herp, învățatul renaștist nefăcîndu-se deci vinovat de pierderea ulterioară a unui sens umoristic ce constrîngea utopia să nu treacă, printr-o excesivă luare în serios, dincolo de limita unde începe domeniul ridicolului. Vinovați vor fi, pe bună dreptate, cei care „își visau societățile și le construiau pentru niște oameni ideali, lipsiți de pasiuni, docili, puri sufletește, gravi, devotați statului și așa mai departe”. Experiența lui H.G. Wells ne obligă să recunoaștem că și utopistul modern mai are de trudit pentru recuperarea umorului: în paginile dedicate utopiei sale teziste, Wells, care nu e niciodată un funcționar al ideilor, își ia totuși foarte în serios sarcina de constructor al societății ideale; pe aceasta din urmă o gîndește cu meticulozitate de sociolog și o organizează pe hîrtie cu o energie de conducător politic refulat, mișcîndu-se într-o lume inventată cu sentimentul – ușor amuzant pentru privitorul din afară – că acționează într-una reală. O asemenea poziție proprie față de obiectul investigațiilor utopice dovedește prea puțin umor, așa că acesta, la Wells, trebuie căutat în cu totul altă parte. Utopistul modern calcă, deci, și el pe urmele continuatorilor lui Morus, oricît le-ar evita cu cea mai mare grijă. În momentele lui de optimism profetic e convins că opera utopică trebuie neapărat înfăptuită pe Pămînt și că, dacă utopiștii mai vechi n-au reușit să-și impună gîndirea în contextul social-politic al vremii lor în așa fel încît utopiile să fi devenit de mult realitate, de vină ar fi nu neputința genului de a restructura lumea reală, ci lipsurile construcțiilor utopice clasice: „În comparație cu masivitatea sarcinii, cărțile acestea par într-adevăr poetice, savante și șubrede”, constată Wells, lăsînd să se înțeleagă printr-o rînduire că, reluată cu toată seriozitatea, refăcută nu în sens poetic, ei într-unul explorat cu uneltele omului de știință contemporan, opera utopică va ajunge negreșit să acționeze asupra realității în continuă devenire a lumii.

În această acceptare a Utopiei ca realitate viitoare se află o primă mare deosebire între modul de gîndire al utopistului clasic și al celui modern. La Morus, Campanella, Bacon și la alții alții, „Jo-

cui de nicăieri” ocupa în timp o poziție învecinată cu lumea de referință, așadar raportul realitate-utopie era unul de simultaneitate. Utopistul modern decalcăază termenii, îi îndepărtează în timp, încît Utopiei să-i revină perspectiva viitorului, iar lumii contemporane sarcina de-a o produce cîndva. Utopia modernă se emancipează astfel de convenția unei tăcîi acceptate convenții temporale. În acest sens, argumentele sînt de ordin logic și diplomatic. Pe de-o parte, simultaneitatea clasică ar fi imposibil de justificat în spațiul geografic precis cartografiat al secolului XX, iar pe de altă parte, refugiindu-se în viitor, Utopia cîștigă o tendință expansionistă inexistentă sau vag manifestată la autorii mai vechi: ea vizează acum nu doar o insulă exemplară ori un oraș magnific, ci întreg globul pămîntesc. Iată argumentația wells-iană a acestei schimbări de perspectivă:

„Scopurile unei utopii moderne nu vor fi servite decît de o planetă. Cîndva un munte, o vale sau o insulă păreau să garanteze destulă izolare spre a se păstra neatins de forțele din afară. Republica lui Platon era gata să susțină, cu armele, războaie defensive, iar Noua Atlantidă și Utopia lui Morus în teorie, precum China și Japonia prin numeroase secole de practică efectivă, s-au ținut departe de intruși. [...] Însă întreaga tendință a gîndirii moderne se împotrivesc oricărei înfăptuiri de acest fel. [...] Un stat destul de puternic ca să se mențină izolat în condițiile moderne ar fi suficient de puternic încît să conducă lumea, ar fi într-adevăr, dacă nu conducătorul activ, măcar prezent la modul pasiv în toate celelalte forme de organizare

umană, și în felul acesta responsabil pentru toate la un loc. Stat mondial, prin urmare, asta trebuie să fie.”

Cu alte cuvinte, utopia modernă se emancipează și de condiția spațială a utopiei. Ea tinde să părăsească spațiul închis, teritoriile restrînse, adevărate carcere naturale ori zidite fără nici o constrîngere de utopiștii înșiși – și să cîștige universul. Ea nu mai este rezervată florilor de seară, aceluia mic grup privilegiat care părea suficient clasicilor pentru a descrie, prin comparație cu restul lumii, o anumită condiție umană socotită pilduitoare, ci cuprinde de acum înainte omenirea în ansamblul ei. O utopie globală ar fi, în viziunea cuprinzătoare a lui H. G. Wells, leagănul unei imense familii de spirite elevate, toate convergînd spre un scop suprem comun, utilizînd un limbaj comun, fiindcă – ni se spune – nu numai gîndirea momentului va oglindi o singură fază a evoluției societății, vîdîndu-și astfel caracterul unitar, ci și limba Utopiei „va fi, fără îndoială, una și indivizibilă [...] o limbă vie, un însușit sistem de imperfecțiuni; în care fiecare individ va produce modificări infinitesimale”; e aici imaginea unui univers care, odată uniformizat în tiparul utopic, se mișcă totuși în sensul progresului, încet și uniform, cu toate elementele componente deodată.

Aducînd în discuție factorul schimbării, Wells anulează de data aceasta o condiție internă, un regim de funcționare al utopiei. Genul se atacă în însăși intimitatea lui, în orgoliul de a fi expresia unei lumi statice, fixate în cadrul rigid al unui ferit prezent etern, așa cum strălucirea rece a diamantului rămîne prizoniera monturii care o pune în valoare. Clasicii năzneau să exprime idealul într-o imagine inalterabilă, deoarece utopia lor conținea, ca un fapt împlinit, ideea de fericire umană. Idealul, odată atins, trebuia ferit de suspiciunea imperfecțiunii, de tot ce i-ar fi pus la îndoială calitatea de lucru ultim, imposibil de depășit ca desăvîrșire și, în consecință, inutil a mai fi schimbat. Trădîndu-și și mai ales recunoscîndu-și slăbiciunile, imaginea construită de utopist cu mîgălă sirguincioasă s-ar fi anulat singură, ar fi făcut, așadar, loc alteia, situată într-o ordine a lucrurilor mai aproape de perfecțiunea căutată. Autorul clasic nu putea concepe o societate umană ideală și aflată în același timp în mișcare, pentru că mișcarea presupune o evoluție încă neîmplinită. Ea permite cel mult o apropiere continuă de ideal – acesta din urmă văzut în situația de intangibilitate deplină a infinitului matematic, spre care se tinde numai, și atît. Pe planul expresiei, tehnicile statice ale picturii le erau clasicilor oricum mai apropiate decît cele cinematografice, încă neinventate. Rezultatul este consemnat cu ochi critic de către analistul modern al utopiilor mai vechi: „Descoperi o generație sănătoasă și desăvîrșită folosind roadele pămîntului într-o atmosferă de virtute și fericire, spre a fi urmată de alte generații virtuozăse, fericite și cu totul asemănătoare, pînă se vor plictisi zeii. Baraje invincibile zagăzuiau schimbarea și dezvoltarea, pentru vecie.” O asemenea deficiență n-ar putea fi înlăturată decît dînd structurii funcționalitate. Utopia modernă își impune, deci, să fie o

MARINA NICOLAEV, „HIPERCIVILIZAȚIE”

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

utopie cinetică, însușindu-și – cel puțin în teorie – o trăsătură cu adevărat revoluționară, care o scoate din lungul șir al construcțiilor utopice prăbușite, încă de la naștere, în stagnare.

Cînd admite imperfecțiunea în lumea ideală, H. G. Wells acceptă riscul unei contradicții pe care autorii clasici o elimină simplu și invariabil prin corelarea logică a noțiunilor de perfecțiune și de absolut, ambele cu aplicare la societatea utopică. Pentru utopistul modern, idealul nu este identic cu absolutul înțeles ca realitate cu valoare supremă, ultimă, de nedepășit. Stabilizat în funcție de repere precise, istoricește definibile, idealul își dovedește superioritatea numai în funcție de acestea, nu și în absolut. El lasă, prin urmare, loc perfecționărilor aduse în mod necesar de spiritul schimbării într-o utopie mișcată ce nu se mai vrea stadiul ultim al lucrurilor. „Ne vom contura statul într-o lume cu anotimpuri schimbătoare, cu catastrofe neașteptate, cu maladii potrivnice și fiare dușmănoase și vermină”, își declară Wells intențiile, fixînd astfel utopiei sale un cadru cit se poate de neconformist și pretinzînd, în plus, o atitudine activă față de produsul invenției: „această lume a conflictului” ce trebuie înfruntată (de personajele ei, firește) curajos, ca orice lume vie, în care mîna omului are încă destule de făcut. Cultivată interesat și justificată programatic, impresia de operă nefinisată exprimă tendința utopiei moderne de a depăși prin nedisăvîrșire rigiditatea aproape inexpressivă a piesei clasice; de a anula, așadar, efectul supărător la care conduc pretențiile orgolioase ale unei gîlfuiri perfecte. Că nedisăvîrșirea poate spune mai mult decît ambițioasă și iluzoria desăvîrșire, aceasta este o lecție pe care utopistul modern a trebuit s-o învețe singur, spărgînd tiparele convenționale și mergînd împotriva modelelor clasice ale genului. Teoretic, pînă și utopianul primește acum dreptul să se îndoiască de perfecțiunea Utopiei, fapt iarăși nou, de neconceput în vechile scrieri utopice, născut – dincoace – din același gest iconoclast: utopia modernă „nu e cazul să fie deloc o lume a unanimității, ea trebuie să conțină într-un grad crescut opozițiile spirituale pe care le întîlnim în lumea reală; nu trebuie să mai fie perfect explicabilă, ci tocmai harababura noastră imensă și misterioasă, cu unele din umbrele cele mai negre pierite, sub o iluminare mai puternică și sub o voință acționînd mai conștient și mai inteligent”. De unde apare destul de limpede că Wells (eseistul), implicat profund într-un proces de demitizare a Utopiei, intenționează s-o coboare din absolutul ei intangibil, aducînd-o mult spre noi și oferînd astfel realității o șansă de-a o construi mai demnă de luat în seamă decît în cazul reprezentat de utopiile clasice.

Teoreticienii genurilor marginale ale literaturii, îndeosebi cei îndrăgostiți de lucrurile simplificate pînă la transparență și de formulările tranșante pe baza cărora domeniul se parcelază în suprafețe precis delimitate și definitiv catalogate, vor susține că de-acum înainte utopia modernă încetează să mai fie utopie și se transformă în pură anticipație. Părăsirea idealului absolut în favoarea unuia accesibil ar antrena schimbarea mecanică a statutului

scrierii, întrucît se modifică nu niște simple chestiuni de suprafață, ci unele de esență; se nivelează pînă la dispariție o falie „de ordin filosofic”, cum ar spune Jacques van Herp, stăruind asupra nuanțelor: „Anticipatorii pot să prezinte societăți oricît de perfecte, ca în orașele utopice; ele nu vor fi create însă în același spirit. Orașul anticipatorilor nu este niciodată desăvîrșit, e mereu perfectibil, e o ființă vie, o devenire perpetuă”, are deci trăsături incompatibile cu imobilitatea obligatorie în utopie. „Orice modificare nu poate decît să antreneze o ruptură în ordinea stabilită și năruirea Cetății”, adaugă criticul belgian, contrazicînd indirect opinia sectorară a lui Wells, care stăruie totuși netulburat în definirea utopiei moderne ca gen de scriere diferit de utopia clasică datorită unor atribute ce par să țină mai degrabă de specia anticipației: mai înfrîm imperfecțiunea, apoi posibilitatea evoluției, a devenirii neîntrerupte. Evident, nici Wells nu e străin de convingerea că produce o ruptură în echilibrul stabilit al utopiei, însă ruptura aceasta nu reprezintă, pentru el, cutremurul anihilator al însăși cetății utopice, ci breșa pe unde avea să pătrundă fluxul de energie menit s-o reînviștească după secole lungi de împietrire într-o perfecțiune aparentă.

Din păcate, utopistul modern nu este întru totul consecvent cu programul renovator pe care și-l propune. El simte și chiar argumentează în plan teoretic necesitatea imperfecțiunii, însă tentația de a prezenta Utopia în hainele ei de duminică rămîne totuși prea mare, încît imaginile ei riscă să semene cu ilustrațiile destinate unei publicații turistice; suprafața lor de lac strălucitor este tulburată abia de unele mici fisuri introduse intenționat în cadru, dar care nu pot altera – chiar dacă și propun s-o facă – suprafața sărbătorească colorată a tabloului general. Practic, imperfecțiunea are chiar și la teoreticianul ei caracter de excepție. Dacă Wells afirmă că fericirea (pentru care se nasc) n-ar fi împărtășită de toți utopienii, fantă menită să facă loc imperfecțiunii rămîne totuși prea strîmă pentru ca rezultatul să se deformeze, cum ar fi vrut scriitorul, pictura în manieră aproape clasică a Utopiei. Uneori, din vina unui scris scăpat de sub supraveghere, se întîlnesc chiar formulări cu un conținut evident regresiv față de înnoirile teoretizate în altă parte: „Utopia, unde bărbați și femei trăiesc fericiți, iar legile sînt înțelepte, și unde tot ce-i încurcat și confuz în treburile omenești a fost descilcit și îndreptat” – iată o frază care ar face cinste oricărei utopii prăfuite, marcînd un vizibil recul de la idealul mai realist și mai practic al unei scrieri utopice moderne.

Asemenea accidente nu reduc totuși din valoarea generală a teoretizărilor lui H. G. Wells. Pe lîngă cele deja amintite, utopia neconformistă spre care aspiră el repune în discuție, oportun, problema condiției umane a utopianului. Pentru autorii clasici, o asemenea chestiune nu suporta în vecinătatea ei semnele îndoilei: locuitor al unei lumi perfect organizate și de o moralitate exemplară, înconjurat de lucruri hărăzite tuturor superlativelor și dînd el însuși prilejul unor elogi nerezitate, utopianul nu putea fi decît fericit în condiția lui privilegiată. Utopistul clasic migălește, asemeni unui iscusit ceasornicar al curților saxone, mici universuri de porțelan pe carcasa bogat ornamentată a vreunui orologiu fantezist; însă, înșelat de efectele unei erori de perspectivă, el ajunge să creadă că

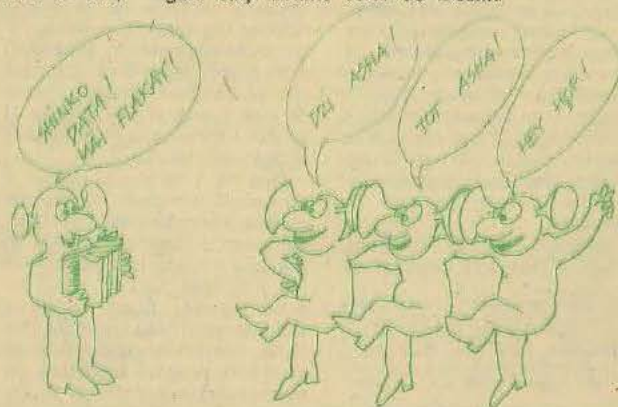
MARINA NICOLAEV: „O LUME DISPARUTĂ”

extazul zugrăvit pe fețele figurinelor strict decorative ar fi o consecință directă a funcționării ireproșabile a pieselor măiestrit îmbinate în mecanismul interior. Trebuia să vină utopistul modern și să remarce artificialitatea stridentă a comportamentului personajului utopian în decorul și el contrafacut. Și tot acesta trebuia să desființeze argumentul sistemului de prîghii și sforicele inspirat din teatrul marionetelor, încît, recreînd utopianul, să poată pretinde pentru el consistența umană a unui personaj verosimil, reacții psihologice normale, acțiuni firești și o mentalitate potrivită poziției sale particulare, de trăitor într-o lume mai bună. Utopia modernă atacă deschis statutul de jucărie mecanică al utopianului, constituit **de facto** în utopiile mai vechi. Din moment ce Utopia se situează, în concepția lui Wells, în fața și în calea întregii omeniri contemporane, utopianul urmează să fie, așadar, o versiune ameliorată a omului de azi,

într-o lume perfecționată și ea substanțial. Cadrul material și moral al utopiilor clasice iar fi o colivie prea strîmă, iar Wells are toate motivele să se îndoiască de faptul că ar exista cineva care se doarește cu adevărat cetățean în Republica rigidă a lui Platon sau în Utopia plină de virtuți a lui Thomas Morus. Ieșit dintr-un lanț de utopii insuportabile, utopianul se vede pus în situația de a-și căuta demnitatea condiției proprii, o condiție pe măsura calităților morale și a geniului care i se atribuie. Umanizarea locuitorilor devine pentru utopia modernă un deziderat tot altfel de obsedant ca și umanizarea locului.

În sfîrșit, utopia modernă sfidează condiția de ficțiune inoperantă a genului utopic. Utopiile clasice sînt totuși pasive, chiar dacă formulează un model de societate și critică uneori stări de lucruri reale, aflate la antipodii poziției morale a fericitei insule descrise de Morus. Cîteodată ajung pînă la noi vagi mărturii despre vreo încercare himerică de a transpune utopia în realitate, cum lasă unii să se creadă despre fanaticul Campanella, întemnițat ani în șir sub învinuirea de a fi conspirat spre a-și întemeia proiectata Cetate a Soarelui în sudul Italiei, cu ajutor turcesc. Nu se știe cît e adevăr aici și cîtă înscenare datorită Inchiziției. Dar, dincolo de orice speculații posibile, utopiile Renașterii rămîn simple istorii pilduitoare, în eficacitatea cărora adesea nici propriii lor autori nu se încumetă să creadă prea mult. Este ceea ce Wells, gîndindu-și utopia ca pe un sistem perfect realizabil, ca pe o realitate nu numai dezirabilă din punctul lui de vedere, ci și implacabilă în mersul ei orientat spre noi din viitor, refuză să admită: pentru el, utopia nu este deloc literă moartă, ea își prefigurează de pe acum existența, acțiuni clarvăzătoare o cheamă treptat la viață, la o manifestare activă. Prin schemele, prin ideile, prin soluțiile ei redate cu insistență, printr-o misiune asumată conștient, utopia modernă devine, în mintea celui care o teoretizează, un instrument de remodelare a realității comparabil cu forțele ce acționează de milenii asupra omenirii, transformînd-o. Utopistul modern se leagă în iluzia că, dacă utopiile înaintașilor s-au stins rînd pe rînd în neputință și în propriile lor aberații, utopia sa e în firea lucrurilor, lecție clară, gata să-și asume rolul de Destin.

GEORGE BEJAN

HUGO este denumirea uzuală și generalizată a ceea ce s-a numit inițial „The Science Fiction Achievement Award” (Premiul pentru creație S.F.). Numele Hugo a fost propus în semn de prețuire pentru Hugo Gernsback și a fost adoptat, ca variantă oficială a titlaturii protocolare, în 1958. Primele Hugo-uri s-au decernat în 1953; în 1954 ideea a fost abandonată, dar cu începere din 1955, premiile au fost conferite cu regularitate, în fiecare an, cu prilejul Convențiilor mondiale de S.F. (pe care americanii le numesc „World SF Conventions” sau, popular, „Worldcons”). Hugo-urile au fost de la bun început premii ale amatorilor sau ale fanilor, spre deosebire de alte distincții, ca premiile Nebula sau Jupiter, pe care le votează diferite categorii de profesioniști. Ideea însăși a instituirii unui asemenea premiu a avut-o un fan, Hal Lynch, sursa de inspirație fiind Oscar-urile din cinematografie. Trofeul propriu-zis reprezintă o rachetă în poziție verticală; primul model a fost proiectat și realizat cu mijloace artistice tot de un fan, Jack McKnight; din 1955 s-a folosit un design asemănător, conceput și standardizat de Ben Jason.

Hugo-urile se acordă în primul rând pentru creațiile din domeniul literaturii, dar și pentru alte categorii. Definiția și numărul acestor categorii s-au modificat de la an la an. În mod ocazional au fost decernate premii speciale, în afara categoriilor tradiționale. Regulamentele de atribuire a premiilor sînt stabilite, și deseori remaniate, în cadrul ședințelor pregătitoare ale convențiilor. Puterea de decizie a comitetelor organizatorice în legătură cu modificarea anuală a regulamentelor a fost criticată în repetate rânduri, și pe bună dreptate, din cauza numeroaselor inconsecvențe pe care le provoacă.

Ciștigătorii fiecărei categorii, precum și ocupanții locurilor ur-

* La redactarea acestui articol am folosit, drept sursă bibliografică principală, articolul „Hugo” din *The Science Fiction Encyclopedia*, New York, Doubleday I Co., 1979; redactorii articolului de enciclopedie sînt Peter Nicholls și Colin Lester. (IDB).

mătoare (de obicei de la 2 pînă la 6), sînt aleși prin vot. Din 1960 participarea la scrutinul anual a fost limitată, dreptul la vot acordîndu-se numai membrilor înscrși ai proximei convenții (calitatea de membru se obține prin plata unei taxe sau a unei cotizații și nu implică participarea fizică la convenție). Premiile speciale ocazionale sînt acordate exclusiv de către membrii comitetului de organizare. Votarea Hugo-urilor are loc întotdeauna prin corespondență, înainte de deschiderea convenției.

Procedura de votare este extrem de complicată și aproape imposibil de dus la bun sfîrșit fără rularea pe calculator. Se utilizează așa-numitul sistem preferențial australian. Alegătorii folosesc buletine de vot pe care notează, în ordinea preferinței și pentru fiecare categorie în parte, opțiunile lor. Se numără toate voturile pentru locul 1, iar candidatul cu cel mai mic număr de voturi pentru acest loc este eliminat. Opțiunile pentru locul 2 de pe buletinele de vot ai căror candidați pentru locul 1 au fost eliminați devin voturi pentru locul 1 și sînt reintroduse alături de celelalte, pentru a fi numărate. Cu alte cuvinte, este posibil ca ocupantul locului 1 să nu fie cel care a obținut la început cele mai multe voturi pentru locul 1. (Exemplu: concurează pentru locul 1 candidații A, B, C, D și E; A conduce în momentul în care este eliminat C, dar pierde, deoarece alegătorii lui D și E îl preferă pe B). Complicația producerii de votare constă în aceea că tot ce am menționat mai sus se referă numai la desemnarea ciștigătorului. Pentru desemnarea locului 2 se elimină ciștigătorul locului 1, opțiunile secunde de pe buletinele de vot respective devin voturi pentru primul loc și întregul proces este repetat. În acest fel, ultimul candidat eliminat înainte de a se desemna un ciștigător al locului 1 nu este în mod necesar ciștigătorul locului 2.

Pînă în 1958 nu a existat o procedură specială de desemnare a candidaturilor. În 1959, s-a adoptat sistemul votării în prealabil a candidaturilor, de către toți fanii doritori să-și exprime opinia. Acest sistem a fost menținut pînă în 1963, dată de la care nu au mai avut drept să voteze pentru candidaturi decât membrii convenției în pregă-

PREMIILE DORU BRANA

ture care fuseseră și membri ai convenției anterioare (s-a făcut excepție de la această regulă în anii 1965 și 1967).

Convențiile mondiale se țin în luna septembrie, Hugo-urile fiind atribuite pentru publicări sau activități din cursul anului calendaristic precedent, spre deosebire de premiile Nebula, care se acordă pentru aparițiile din anul premierii. Din această cauză se ivesc uneori situații aparent contradictorii, cînd un roman - de pildă, *Dune* de Frank Herbert, apărut în 1965 - are Hugo 1966 și Nebula 1965.

În cursul unor ani s-a permis să se voteze și „neacordarea” premiului (așa-zisele voturi „no award”), motiv pentru care, pe alocuri, anumite categorii nu figurează în lista Hugo-urilor. Din 1963, seriilele (sau ciclurile), cuprinzînd mai multe povestiri, și seriilele de televiziune au fost excluse din cadrul categoriilor „proză scurtă” și, respectiv, „spectacol”. Așa se face că în 1968 au candidat la premiul cinci episoade diferite ale serialului TV „Star Trek”, iar în 1962 Brian W. Aldiss a ciștigat premiul pentru proză scurtă cu serialul „Hothouse”, publicat în mai multe numere ale revistei FANTASY & SCIENCE FICTION.

Definițiile categoriilor aparținînd prozei scurte au fost și ele destul de diferite. Un regulament de dată recentă definea nouela ca avînd de la 17 500 la 40 000 de cuvinte, nuveleta, de la 7 500 la 17 500, iar povestirea, sub 7 500. Între 1955 și 1959 nu au existat decît două categorii pentru genul scurt: „nuveleta” și „povestire”. Între 1960 și 1966 acestea au fost înglobate într-o singură categorie, „proză scurtă”, soluție care a dezavantajat povestirea. Categoria „nuveleta” nu a fost introdusă decît în 1968. Între 1970 și 1972 singurele două categorii au fost „nuveleta” și „povestire”. În sfîrșit, începînd din 1973 s-au atribuit

HUGO*

premiu la toate cele trei categorii ale genului scurt.

Din 1971, la categoria „spectacol”, au fost introduse și înregistrările muzicale. În 1973, categoria „revistă profesionistă” a fost preschimbată în „redactor (sau editor) profesionist”, ca o recunoaștere a importanței crescînde a antologiilor originale. (Pentru cei nefamiliarizați cu sistemul editorial american, facem precizarea că „antologiile originale” sînt volume ce reunesc texte inedite, cel mai adesea scrise de diferiți autori la cerea și conform indicațiilor celui care alcătuiește antologia; autorii de antologii sînt numiți, în terminologia americană, „redactori” sau „editori”).

Ani de-a rîndul Hugo-urile au fost criticate, pe considerentul că niște premii votate de un grup restrîns (și autoînstituit) de fani „exclusiviști” (americanii folosesc expresia „hardcore fans”) nu reflectă, neapărat, nici adevăratele valori literare, nici preferințele generale ale cititorilor de S.F., fandom-ul „exclusivist” reprezentînd, poate, mai puțin de 1% din totalul celor care ciștigă în mod frecvent literatură S.F. Nu încapă deoia că a existat dintotdeauna o tendință de a se decerna Hugo-urile genului S.F. tradițional (în special hard sf) și că s-a întîmplat relativ rar ca ele să încununeze proze experimentale; totuși, în mare, caracterul lor a fost surprinzător de eclectic. Astfel, cu toate că numeroase premii au răsplătit operele unor scriitori valoroși, dar conservatori, ca Poul Anderson, Robert A. Heinlein, Clifford D. Simak sau Larry Niven, s-au înclinat Hugo-urile și unor „deceni” ai noului val, ca Harlan Ellison, Roger Zelazny și James Tiptree Jr., precum și cîtorva opere literare de excepție, care nu se conformează deloc tiparelor clasice, cum sînt romanele *A Canticle for Leibowitz* (1959) de Walter M. Miller Jr., *Stand on Zanzi-*

bar (1968) de John Brunner și *The Dispossessed* (1974) de Ursula K. Le Guin. Nici excen- tricul roman al lui Fritz Leiber, *The Big Time* (1958; 1961), care a ciștigat premiul înainte de a fi publicat în volum de librărie, nu a fost o alegere tradițională. Peter Nicholls și Colin Lester susțin că, deși premiul „opo- ziției”, Nebula, reprezintă opțiunile scriitorilor profesioniști, nu există nici o dovadă că aceștia au ales în mod constant, în decursul anilor, opere literare de o valoare superioară celor care au primit Hugo-uri; dimpotrivă, remarcă ei, o serie de critici consideră că alegătorii Hugo-urilor s-au dovedit, în ultimă instanță, judecători mai demni de încredere.

Ar mai fi de adăugat că alfit premiul Hugo cît și premiul Nebula, fiind concentrate asupra domeniului american, au, cum bine sesizează Nicholls și Lester, un caracter deosebit de sovînic; sînt rare cazurile cînd aceste premii au fost decernate unor scriitori britanici. Cît des-

pre autori care scriu în alte limbi decît engleza, aceștia nici măcar nu au fost luați vreodată în considerație.

Informații detaliate în legătură cu premiile Hugo, incluzînd diferitele modificări ale regulamentului, precum și lista completă a ciștigătorilor pînă la anul 1975, pot fi găsite în lucrarea *A History of the Hugo, Nebula and International Fantasy Awards* (O istorie a premiilor Hugo, Nebula și International Fantasy; 1970, ediție revăzută, 1976) de Donald Franson și Howard DeVore.

Antologiile *The Hugo Winners* (Ciștigătorii premiilor Hugo; 1962), *The Hugo Winners, vol. II* (1971) și *The Hugo Winners, vol. III* (1977), alcătuite și prezentate de Isaac Asimov, cuprind aproape toate prozele scurte care au ciștigat premiul Hugo pînă în 1976.

PREMIILE HUGO 1953-1982*

ROMANE (lista completă)	
1953: Alfred Bestér, <i>The Demolished Man</i> (Omul demolat)	1970: Ursula K. Le Guin, <i>The Left Hand of Darkness</i> (Mina stîngă a nopții)
1955: Mark Clifton și Frank Riley, <i>They'd Rather Be Right</i> (Este de preferat să fie așa)	1971: Larry Niven, <i>Ringworld</i> (Lumea-inel)
1956: Robert A. Heinlein, <i>Double Star</i> (Dubla stea)	1972: Philip Jose Farmer, <i>To Your Scattered Bodies Go</i> (Întoarceți-vă la trupurile voastre rătăcite)
1958: Fritz Leiber, <i>The Big Time</i> (Marele joc al timpului)	1973: Isaac Asimov, <i>The Gods Themselves</i> (Zeii înșiși)
1959: James Blish, <i>A Case of Conscience</i> (Un caz de conștiință)	1974: Arthur C. Clarke, <i>Rendezvous with Rama</i> (Juncțiune cu Rama)
1960: Robert A. Heinlein, <i>Starship Troopers</i> (Soldații stelelor)	1975: Ursula K. Le Guin, <i>The Dispossessed</i> (Deposedatii)
1961: Walter M. Miller Jr., <i>A Canticle for Leibowitz</i> (Imn pentru Leibowitz)	1976: Joe Haldeman, <i>The Forever War</i> (Războiul veșnic)
1962: Robert A. Heinlein, <i>Stranger in a Strange Land</i> (Străin printre străini)	1977: Kate Wilhelm, <i>Where Late the Sweet Birds Sang</i> (Acolo unde, seara, suave păsări cîntăciorăsc)
1963: Philip K. Dick, <i>The Man in the High Castle</i> (Omul din castelul înalt)	1978: Frederick Pohl, <i>Gateway</i> (Poarta)
1964: Clifford D. Simak, <i>Way Station</i> (Halta)	1979: Vonda N. McIntyre, <i>Dreamsnake</i> (Serpale vie)
1965: Fritz Leiber, <i>The Wanderer</i> (Vagabondul)	1980: Arthur C. Clarke, <i>The Fountains of Paradise</i> (Fîntînile paradisului)
1966: Frank Herbert, <i>Dune</i>	1981: Joan D. Vinge, <i>The Snow Queen</i> (Regina zăpezilor)
Roger Zelazny, <i>This Immortal</i> (Nemuritorul)	1982: C. J. Cherryh, <i>Downbelow Station</i> (Stația planetei)
1967: Robert A. Heinlein, <i>The Moon is a Harsh Mistress</i> (Luna e o doamnă dură)	
1968: Roger Zelazny, <i>Lord of Light</i> (Senior al luminii)	
1969: John Brunner, <i>Stand on Zanzibar</i> (Toți în Zanzibar)	

* Traducerile titlurilor au un caracter pur orientativ și nu reprezintă versiuni definitive decît atunci cînd apar între ghilimele și sînt urmate de referințele bibliografice ale textului respectiv, tradus și tipărit în țara noastră. (IDB)

KURT VONNEGUT ȘI METAROMANUL S.F.

MARCEL POP-CORNIȘ

INTR-UN ESEU din 1972 (*The New Tradition*), care avea ambiția să definească o „nouă tradiție” narativă în literatura americană contemporană, un „nou stil” al improvizației, invenției epice debordante și autoreflexării (numit cam vag, „stilul bossa-nova”), Ronald Sukenick vorbea de posibilitatea readaptării, pe această cale, a ficțiunii la realitate, a literaturii la stadiul atins de civilizația materială. Romanul „erei tehnologice” nu mai putea recurge la procedeele tradiționale ale prozei „mimetice”, la tehnici narative demult compromise, el trebuia să experimenteze noi forme ale imaginației literare.

Ideea, dezvoltată și de alți reprezentanți ai ultimului „val” de prozatori americani (vezi mai ales eseu lui John Barth, „Literatura epuizării mijloacelor”, 1967) nu este în fond nouă: majoritatea „revoluțiilor” poetice, mai ales cele avangardiste, și-au propus să adapteze (uneori superficial) ideologia și doctrina lor literară la conținutul și formele civilizației materiale. Începând cu simbolismul, accentul s-a mutat dinspre artă spre techné, adică spre metodă, tehnică literară, stil (acesta din urmă înțeles mai ales ca artificiu „tehnologic”, „știință” a scriiturii). Pentru Valéry, bunăoară, poezia devenea un fel de mașină programată să producă stări poetice cu ajutorul cuvintelor, un „calcul logic”, o „algebră”.

În același timp, aspirația sincronistă a artei implica și recunoașterea unui (nu într-un tot real) decalaj între civilizația materială sau tehnică și cultura artistică, decalaj formulat apodictic de C.P. Snow sub forma cunoscutei teorii a celor două culturi (*The Two Cultures and the Scientific Revolution*, 1959). Nu este aici locul să analizăm argumentele romancierului și eseistului englez, multe dintre ele evident discutabile (vezi, de pildă, teza după care cultura științifică ar fi întotdeauna progresistă, prospectivă, superioară prin definiție culturii literare, orientată spre trecut și chiar retrogradă în viziunea lui C.P. Snow). În fond, majoritatea observațiilor lui C.P. Snow vizează literatura „tradiționalistă” (conservatoare aflat sub raportul viziunii, cif și al tehnicilor) sau cea „modernistă” britanică (novatoare în viziune și formă, dar, paradoxal, conservatoare sub raportul ideologiei). Nu se poate însă nega faptul (C.P. Snow o face totuși) că literatura conține, cel puțin în aceeași măsură ca și știința, viitorul în ea: de vreme ce ea este „o critică a vieții” (M. Arnold), literatura opune evident trecutul sau prezentul viitorului, evaluând societatea din perspectiva unui model ideal, anticipativ, profetic.

Literatura ultimelor două decenii a urmărit (uneori programatic) mișcarea acestui decalaj între cele „două culturi”. Dintre toate formele ei, literatura S.F. a contribuit poate cel mai mult la stabilirea de „punte” între știință și artă, între tehnologii și poezii umanității într-o epocă care are nevoie, mai

mult ca oricând, de asemenea punți (Ben Bova, „The Role of Science Fiction”, în William Hammel, ed. *The Popular Arts in America*, New York, Harcourt Brace Jovanovich Inc., 1977, p. 487). Această și pentru că, în cuvintele lui Issac Asimov, respectivul gen narativ se ocupă „de toate marile, insolubilele, torturante probleme ale zilei de azi... cu douăzeci de ani mai repede decât alți scriitori. Se mai poate vorbi atunci de escapism* /în S.F./?” În același timp, literatura S.F. se situează, prin cele mai bune producții ale ei, în avangarda experimentului narativ actual, participând la instaurarea unor modalități noi de explorare a imaginarului, de îmbogățire a realismului tradițional (vezi, în acest sens, mărturisirea lui Doris Lessing din prefața romanului ei *Shikasta*, 1978). Așa se explică și atractivitatea genului S.F. pentru o serie de reprezentanți ai prozei „serioase” (Kingsley Amis, Kurt Vonnegut, Doris Lessing, John Barth, Michel Butor etc.).

Și totuși, eseu lui Ronald Sukenick nu menționează science fiction-ul între formele narative ale „noului stil” ce ambiționează să revoluționeze relația literaturii cu realitatea. Mai stăruie se pare judecata după care literatura S.F. rămâne o formă periferică, paralițară, o specie de *Trivialliteratur*, fără un statut ferm. Aceasta și pentru că, născută aparent din nevoia de a concilia atitudinea științifică cu atitudinea estetică, literatura „de anticipație” (dar numai ea) a avantajat multă vreme prima componentă în detrimentul celeilalte. De aici și situația paradoxală din care nu a putut evada acest gen: în vreme ce proba o ingeniozitate adesea remarcabilă în inventarea „ideilor S.F.”, el se complăcea într-o atitudine convențională, tradiționalistă în ceea ce privește transpunerea lor epică, formulele narative adoptate. Or, așa cum remarcă și Silvan Iosifescu, previziunile „științifice”, oricât de spectaculoase, se perimează și ele; mai mult, specia anticipației a fost caracterizată uneori de o anume „timiditate imaginativă” care li îndeamnă pe autori să rămână pedestru la un posibil științific foarte îngust conceput”. (*Literatura de frontieră*, Ed. enciclopedică română, 1971, p. 280). De aceea, șansele de supraviețuire ale literaturii S.F. rezidă tocmai în componenta ei literară: într-o atitudine mai activă, mai novatoare, față de problemele poetic-formale, în relație directă cu o atitudine mai curajoasă, mai neîncetată față de latura anticipativă a imaginației S.F. De vreme ce „science fiction-ul este o literatură a schimbării” (Ben Bova, art. cit. p. 492), este de așteptat ca acest spirit înnoitor, dinamizator al său să se reflecte și la nivelul procedeele narative. Or, majoritatea prozatorilor experimentali care s-au apropiat în ultima vreme de formula S.F., au făcut-o tocmai intuind posibilitățile până

acum nebanuite pe care acest gen literar le oferă: în utilizarea novatoare a spațiului și timpului narativ, în reabilitarea imaginației mitopoetice, în introducerea unor soluții noi, ingenioase, de natură structurală sau poetică.

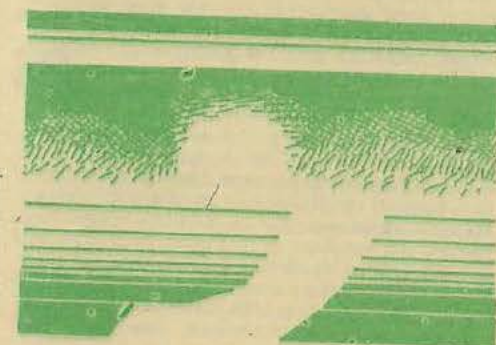
În contextul noii proze americane, Kurt Vonnegut fructifică cel mai convingător aceste posibilități încă neexplorate ale literaturii S.F. (aspect comentat de noi și cu alte prilejuri). Scriitorul a negat în câteva rânduri apartenența sa la „science fiction”, categorie inventată de critici din „comoditate” și prea strîmbă pentru gustul său (vezi intervenția sa din *The New York Times Book Review*, 5 sept. 1965). Dar și-a mărturisit totodată (e adevărat, prin intermediul unui personaj al său) admirația pentru scriitorii S.F.: „singurii care catadicsiți să vorbească despre schimbările cu adevărat teribile ce se petrec în jurul nostru, singurii destul de zăpăciți ca să știi că viața-i o călătorie spațială, și nicidecum una scurtă, ci una care-o să dureze miliarde de ani” (*Fii binecuvîntat, domnule Rosewater*, Ed. Univers, 1979, p. 38). Eliot Rosewater, presupusul autor al acestui elogiu adresat prozatorilor S.F. agonizând în marginea altor mari teme, le recomandă în același timp „să acorde mai multă atenție erosului, economiei politice și stilului”. Altminteri, ei vor rămîne, precum Kilgore Trout (raisonneur-ul multor romane ale lui Vonnegut și, probabil, o proiecție autobiografică din anii cînd însuși scriitorul a fost menținut pe nedrept la periferia literaturii americane) într-un patetic anonim, ridicoli profeți ai pustuii. Într-un roman mai recent, *Breakfast for Champions* (*Dejunul campionilor*, 1973) același Kilgore Trout este citit în favoarea teoriei anti-mimetice și împotriva realismului epidermic ce doar acumulează detalii de realitate: romanele nu trebuie confundate cu fotografia, ele sînt mesaje metaforice, creații. Teza ilustrată imediat (în acest roman precum și în altele) prin repovestirea unor „opere” ale fictivului Kilgore Trout, alteregoul lui Vonnegut, mediatorul propriilor teorii poetice ale prozatorului. Romanele lui Kurt Vonnegut, de la *Player Piano* (1952) la *Jailbird* (1979), sînt așadar subtile națiuni care se autoreflexă, metaromane a căror principală temă este relația între realitate și ficțiune, între autor și lumea sa proiectată. Faptul acesta a fost remarcat recent și de Jerome Klinkowitz (vezi monografia *Kurt Vonnegut*, London, Methuen, 1982) care discută pe larg implicarea „temei autorului” în prozele lui Vonnegut. A devenit de mult evident (fapt constatat de altfel și de unul dintre primii recenzenti ai prozatorului) că

„Vonnegut nu a fost niciodată un scriitor S.F. (în accepțiunea tradițională a termenului). El a utilizat anumite convenții ale genului pentru a satiriza o serie de activități umane, între care și scrierile de science fiction” (Granville Hicks, *Literary Horizons. A Quarter Century of American Fiction*, New York Univ. Press, 1970, p. 173). Totuși, rolul metaromanesc al structurilor S.F. în prozele lui Vonnegut nu trebuie redus, după părerea noastră, la intențiile satiric-parodiante. Mai ales în romanele parabolice ale scriitorului, literatura S.F. devine o metaforă mediativă a semnificațiilor sociale și morale, o metaforă a scrierii. Astfel, una dintre „oglinzile” simbolice în care se reflectă construcția romanelor lui Vonnegut (chiar și a celor ce nu recurg explicit la modalitatea „anticipativă”) este „opera” profetic-comică a fictivului Kilgore Trout, citată frecvent, încadrată în narațiunea principală (vezi și prefața noastră la *Fii binecuvîntat, domnule Rosewater*). Convențiile „științifico-fantastice” sînt astfel convocate, alături de alte forme ale literaturii „populare”, pentru a dinamiza structurile narative tradiționale; reconsiderate polemic, „canonizate”, ele devin soluții novatoare într-o poetică romanesc-experimentală menită să readaptez literatura la realitățile „erei tehnologice”. Mai mult, prin figura comic-patetică a scriitorului de „science fiction”, Kilgore Trout, Vonnegut comentează destinul dramatic al artistului american, ignorat de contemporaneitate.

Chiar și prima carte a lui Vonnegut, *Player Piano* (*Pianul mecanic*, 1952) utilizează convențiile genului S.F. în mod creator, constituind o antiutopie plasată într-un viitor apropiat, al computerizării și înregimentării totale, în care are loc o revoltă „împotriva mașinilor” condusă de Paul Proteus, tehnocratul cu o conștiință mai evoluată. Atmosfera huxley-iană (din *Mindra lume nouă*, deznădămintul similar al conflictului, se sprijină totuși pe recrearea meticuloasă a unui spațiu american recunoscutibil; latura „anticipativă” a romanului, invenția S.F. este astfel atenuată (echipamentul tehnic evocat este în întregime real, neinventat), subordonată analizei social-morale. „Presupun — mărturisea scriitorul peste cîțiva ani — că am scris un roman despre viața reală, despre lucrurile pe care n-am putut să nu le remarc, să nu le aud în Schenectady, un oraș foarte real, plasat într-un prezent terifiant” („Science Fiction”, în *The New York Times Book Review*, 5 sept. 1965, p. 2). Dar orașul Schenectady devenea aici, în spirit wells-ian, un spațiu arhetipal al civilizației moderne, orașul simbolic Ilium.

The Sirens of Titan (1959) pare în mai mare măsură tributară convențiilor populare ale speciei numite indeobște „space opera”. Personajul principal, Malachi Constant, devine fără voie instrumentul unui bizar complot interplanetar controlat de un autocrat tipic pentru literatura gotic-ironică, prezentat aproape caricatural. Dar aceeași intenție parodică, caricaturală, se observă și în tratarea altor clișee ale speciei, ori a unor mituri ale civilizației americane. În plus, *Sirenele de pe Titan* inventează și cea mai interesantă planetă simbolică a lui Vonnegut (și a prozelor lui Kilgore Trout),

ALEXANDRU ANDRIES

SF

ALMANAH
ANTICIPAȚIA

KURT VONNEGUT ȘI METAROMANUL S.F.

Trafamadore.

După **Mother Night** (Mama noapte, 1961), un alt roman gotic pe tema victimizării (așezat însă în întregime în lumea reală), construit cu tehnici politiste, Vonnegut revine în **Cat's Cradle** (1963) la orașul său simbolic Ilium. Îmbinând proiecția gotic-terifiantă cu descrierea minuțioasă a unui cadru social extrem de real, **Leagănul pisicii** este un roman hibrid, anticipând cărțile viitoare în care mai multe formule narrative conlucrează la conturarea unei noi specii, proteice, de ficțiune. Principala temă a romanului (prefigurată deja în **Sirenele de pe Titan**) e de natură ideologică: pe fondul unei lumi atinse de morbul alienării totale, a unei civilizații pre-apocaliptice, personajele încearcă diferite refugii iluzorii în ficțiune, mit sau o „religie” a „neadevărurilor inocente”, tranchilizante (un fel de „Soma” huxley-iană). **Bokonismul**, această ficțiune mitică ce cultivă în mod deliberat iluzia cu rol catartice în fața unei realități sociale opresive, este, în cuvintele lui Raymond M. Olderman „versiunea cea mai subtilă a unei mitologii iluzorii oferită de Vonnegut” (**Beyond the Waste Land. The American Novel in the Nineteen-Sixties**, New Haven, Yale Univ. Press, 1973, p. 201). Cartea lui Vonnegut este în același timp un studiu al limitelor gândirii mitice, reamintind de marile sinteze melvilliene pe această temă (dealtfel romanul debutează cu propoziția simbolică „Ziceți-mi Iona”). Operele lui Kilgore Trout sînt citate aici pentru prima dată, în sprijinul temei principale, ca un fel de comentariu ironic asupra limitelor ficțiunii în confruntarea ei cu realitatea. Naratorul John este el însuși scriitor, suferind de „complexul lui Iona”, construindu-și narațiunea printr-o suprapunere subtilă de texte, parodiind o serie de formule literare la modă (precum aceea a contrautopiei, romanul gotic-apocaliptic).

Slaughterhouse-Five (Abator cinci, 1969), prima carte cu succes la critică a scriitorului, este și cea mai convingătoare demonstrație a viabilității sintezei narrative întreprinse de Vonnegut în cărțile precedente. Convocînd o serie de procedee ale literaturii și mitologiei populare („space opera”, „călătoria temporală”, fabula S.F., antiutopia), acest roman devine o „scriere despre scriere” (Jerome Klinkowitz, p. 65), denunțînd clișeele tradiționale, dar în același timp instituind un nou experiment narativ care tratează categoria spațio-temporală, de pildă, în mod novator. Deja în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater** (1965), Kilgore Trout fusese utilizat atît ca *raisonneur*, deconspirînd miturile societății americane contemporane și propunînd alte mituri, cît și ca model literar în tentativa lui Vonnegut de a disloca narațiunea tradițională. În **Abator cinci**, atît protagonistul Billy Pilgrim, cît și autorul, insinuat ostentativ în textul romanului, împing narațiunea dinspre înregistrarea

jurnalieră a unor evenimente dramatice (bombardamentul inutil și catastrofic al orașului Dresda la finele celui de al doilea război mondial, de pildă) spre zonele imaginarului, acolo unde spațiul și timpul devin fluide, infinite. Billy Pilgrim, autorul virtual al acestui roman, imită libertatea de mișcare în spațiu și timp a cosmonauților de pe planeta Trafamadore, ori a scriitorului S.F. Kilgore Trout, propunîndu-se implicit o nouă poetică narativă.

Acest procedeu metaromanesc este utilizat de Vonnegut în continuare în **Breakfast for Champions** (1973), romanul ce ilustrează din nou tema „tărîmului pustiu”, a unei societăți stagnante, programate (temă centrală în literatura americană a deceniului șapte și opt), dar care urmărește și efectele sterilizante ale acestei realități asupra creatorului. Vonnegut se implică direct în roman, atrăgînd atenția asupra rolului său de manipulator al unor personaje-marionete, subordonate unei drame epice previzibile. În același timp, însă, el intră în dialog cu Kilgore Trout care, prin cîteva fabule ale sale (din nou rezumate cu umor) și prin cîteva considerații teoretice, pare a oferi o posibilă ieșire din impasul creatorului contemporan: transcenderea realității triviale printr-o modalitate narativă ce împletește imaginația eliberatoare cu ironia.

„Tema prezenței auctoriale” de care vorbește Jerome Klinkowitz domină și **Slapstick** (Bufonerie, 1976) sau **Jailbird** (Puscăriașul, 1979), cărți în care alte formule „populare” de artă (comedia bufă în maniera lui Stan și Bran, sau intriga grotesc-politistă de tip „Watergate”) sînt imitate ironic pentru a se constitui în cadrul narativ adecvat descrierii unei Americi post-utopice, triviale, atrasă de jocul absurd al puterii și de mitologia primitivă a succesului. Structura caleidoscopică, „colată” a acestor cărți se sprijină în continuare pe metoda anecdotei, a fragmentului parabolic-ironic ilustrată în cărțile precedente de alteregoul romancierului Kilgore Trout. Dealtfel, acesta revine în ultimul roman pentru a împlini o profeție simbolică dintr-o carte mai veche: „cel mai mare scriitor în viață”, care, în **Fii binecuvîntat, domnule Rosewater** „arăta ca un Crist îmbătrînit și speriat, a cărui sentință de crucificare fusese comutată în închisoare pe viață”, este acum condamnat cu adevărat pentru o crimă neintenționată.

Sacrificarea simbolică a alteregoului său fictiv, profetul S.F. ignorat de contemporaneitate, nu trebuie interpretată neapărat ca o desprindere a lui Vonnegut de modalitatea literară a anticipației. Mesajele generoase ale lui Kilgore Trout, experiențele sale narative, au fost preluate de creatorul său, Vonnegut, integrate în structura unei opere înnoitoare, experimentale, capabilă de a îmbogăți substanțial viziunea și structura romanului american prin asimilarea experience science fiction.

DE LA RĂZBOIUL STELELOR LA PRIETENIA ASTRALĂ

ECATERINA OPROIU

Moment tandru din filmul E.T. de Spielberg

Catastrofele produse
de marțieni
în seara zilei de
30 octombrie 1938

VIN MARȚIENII!

Aș vrea să încep spunîndu-vă povestea unui film-eveniment despre o emisiune-eveniment. Este vorba - nu știu dacă despre cel mai important, în orice caz despre cel mai răsunător moment, cel mai trafi-comic qui-pro-quo din istoria radiodifuziunii.

Autorii și-au intitulat pelicula **O noapte care a zguduit America**. Titlul nu conține nici o metaforă. Acea noapte de 30 octombrie 1938 a zguduit, într-adevăr, America, deși a început senin.

Orchestra la modă cîntau melodii languroase. La radio era programată o piesă. Pe vremea aceea publicului îi plăcea să stea acasă la sfîrșit de săptămînă ca să asculte „teatrul”.

Compania C.B.S. angajase un tînar, pe nume Orson Welles, să prezinte dramatizarea **Războiului lumilor**, romanul științifico-fantastic al unui alt Wells. Un Wells care își ortografiase altfel numele. N.B.C.-ul programa, la aceeași oră, sub patronajul unei renumite fabrici de cafea, pe Charlie McCarthy, un simpatic ventriloc, hazos nevoie mare, un fel de Nea Mărin din Oklahoma din vale, după care toată America, soți și soții, preșcolari și nonogenari, fermieri și stomatologi se prăpădeau în toamna aceluia 1938.

O primă întrebare care se impune ar fi aceasta: cum a fost cu puțință ca o piesă de teatru - crainicul a spus răspicat și în trei reprize: „Doamnelor și domnilor, vi-l prezentăm pe Orson Welles în **Războiul lumilor**”, cum a fost cu puțință ca o piesă cu un subiect atît de fantastic - debarcarea marțienilor pe planeta noastră -, cum a fost cu puțință ca acest strigăt: „Vin marțienii!”, să fie crezut nu de o bătrînă cu nervi slăbiți, nu de un băiețel fricos, ci de un milion de ascultători valizi -

Un nou mod de a privi cosmosul

Institutul Gallup are, așa cum știți, orgoliul cifrelor absolute - deci de un milion de oameni antrenati brusc într-o stare de teroare colectivă, într-o panică ce a produs o busculadă apocaliptică, pe care filmul - film de televiziune, ecran mic, buget modest - nu și-a propus s-o înfățișeze, ci numai s-o sugereze prin 3-4 cazuri, dar dincolo de aceste 3-4 cazuri istoria consemnează că au existat sute de mii de locuitori din New Jersey și din alte orașe care și-au părăsit casele în debandată; că această isterie colectivă - vin marțienii! - a produs blocarea centralelor telefonice, a lifturilor (în tre etajele zgîrie-norilor), a produs accidente grave și accidente mortale, a produs sinucideri și infarcturi miocardice și nașteri premature, și filhării la drumul mare și incredibile spovedanii ale unor persoane presupuse onorabile. Din proprie inițiativă, ele și-au mărturisit pe loc crimele pentru a obține circumstanțe atenuante la judecata de apoi, care - iată! - venise.

Prin urmare, cum a fost cu puțință? Explicația măruntă imediată, tehnică: a fost următoarea: din cei 6 milioane de ascultători care se așezau în fața radioului în seara zilei de 30 octombrie 1938 numai 3% ascultau programul cu piesa. 97% din ascultători îl voiau pe Charlie McCarthy cu giumbuglucurile lui de ventriloc. După ce primul scheci s-a terminat, în clipa în care renumita fabrică de cafea începea să-și recomande produsul aromat, cea mai mare parte a butoanelor s-au întors spre postul rival. Iar pe postul rival cineva - nu oricine - un reporter care devenise celebru datorită unei emisiuni de tristă amintire (datorită dramatismului cu care descriese la fața locului, pe viu, cum se spune, adică în calitate de martor ocular catastrofa faimosului Zeppelin), deci pe postul rival, acela care descriese nu cu mult timp în urmă cum e cuprinsă de flăcări, cum arde ca o torță, cum se prăbușește faimoasa navă zburătoare, același reporter descria acum la fel de convingător aterizarea navelor marțiene și monștrii verzi care coborau din mașinile infernale. „Vin marțienii!”

O a doua explicație e mai puțin directă și se referă la starea de spirit care domnea în America anilor '38. Filmul sugerează această atmosferă: toate zările apărute în cadru au titluri imense despre Germania hitleristă. Pe pagina întâi, numele lui Hitler apare ca o obsesie, ca o sumbră amenințare, ca un pericol iminent. Într-o anumită măsură filmul sugerează starea de neliniște a unui popor traumatizat, deopotrivă, de criză și de ideea de criză. Acest popor aflate cu stupor și cu îngrijorare, cu exact o lună în urmă, adică la 30 septembrie 1938, de tratatul de la München. Aflase că Hitler și Mussolini, cu sprijinul lui Daladier și al lui Chamberlain, dezembraseră Cehoslovacia. Radioul - care apărea la ora aceea un mijloc de informare infinit mai credibil decât presa - prezentase ora de rădăcină a faptelor politice care aveau să ducă la acel sinistru Acord de la München. 27 milioane de familii americane urmăriseră

cu sufletul la gură și cu inima strînsă evenimentele transmise de la fața locului, evenimente oribile, dar reale, incredibile, dar reale. Sociologii nu începuseră încă să folosească expresia **mass media**, și nici cuvîntul **impact**, dar în acea toamnă a anului 1938 radioul avea să dea prima probă a ceea ce mai târziu se va numi **impactul mass media**.

Mai există și alte explicații însă, peste care trec. Deocamdată, aș vrea să precizez că la originea acestei stupefiantă înfrimări a fost un tânăr de 23 de ani, pe nume Orson Welles. Primul lui film, **Cetățeanul Kane**, avea să-l aducă nu numai multe, foarte multe dezagremente juridice, dar și gloria mondială. O lume întreagă avea să-l declare geniu, „bomba societății americane”. Un președinte, președintele Roosevelt, avea să-i spună, desigur, în glumă, dar avea, totuși, să-i spună: „Dumneata, dragă Orson, și cu mine, sintem cei mai buni actori ai Statelor Unite”.

Deocamdată, însă, sintem în 1938, Orson Welles nu este geniu omologat, ci un tânăr minune, fostul copil minune, copil care la cinci ani scria piese de teatru cu o distribuție grandioasă și pune în scenă piesele confratelui său Shakespeare. Asta, firește, în orele libere, cînd nu bătea la mașină cea teză enormă dedicată istoriei universale a tragediei.

VINE E.T.!

A doua poveste se numește **E.T.-The Extraterrestrial**. Este povestea unui film-basm. Adică: o făptură ciudată, micuță, firavă, unită foc, se pierde de nava ei interspațială și se trezește abandonată pe un cîmp californian, la o margine de tîrșușor. Ajunge la prima curte, ajunge la primul garaj, ajunge la o casă locuită, din fericire, de copii. Zic „din fericire”, pentru că puștii obișnuiți din basme cu fapte fabuloase - căpcauni, balauri cu șapte capete, priculici, - nu se sperie de o făptură nemaivăzută, așa cum vor face mai târziu adulții. Dimpotrivă, se împrietenesc cu noul venit și simțind prin instinct, „cu nasul” primejdia, fac tot ce pot ca să ascundă călătorul clandestin, să nu-l afle orașul aflat, oricum, în alertă.

Filmul e de fapt povestea extrem de duioasă și extrem de naivă între „un marțian” (dar un marțian dintr-o galaxie mult mai îndepărtată) și un băiețel de vreo 10-11 ani, crescut într-o casă care gravitează în jurul a două altare. Primul: un frigider impozant (extraterestru îl deschide în lipsa locatarilor, hrana pămîntească nu-i prea priete, în schimb o dușcă de băutură alcoolizată îl „grizează”, îl face să sughiță și băiețelul la școală - prin telepatie - începe să dea răspunsuri anapoda și să facă „hic”). Al doilea altar: televizorul. El „merge” încontinuu. Pe toate canalele. Tot ceea ce se petrece în odăi se petrece în fața micului ecran sau - cel puțin - în tovărășie de banda lui sonoră. Alt detaliu destul de semnificativ: casa este plină de gadgets-uri. La un moment dat, E.T. trebuie ascuns de ochii stăpînei și el e literalmente îngropat sub un munte de nimicuri. Mama e divorțată. Mulțimea jucăriilor nu pot însă suplini lipsa tatei. Locuința pare veselă, pentru că e zgomoasă. Dacă încetezi să ascuți hărmălaia, auzi tiutul singurătății în vacarm. Femeia se agită, face curse, trăiește într-un perpetuu du-te-vino. Cînd

nu se mai agită, plînge nevăzută într-un colț. Copiii sînt și ei nebunatici. Se zbenguie, bocănesc, sparg, răstoarnă totul cu susul în jos. Cînd se face seară, cînd obosesc, se lasă peste ei tristețea. Puștii aceștia vor să fie adulții secolului XXI. Dar, e clar, copilăria acestor viitori adulți se consumă în solitudine. Au cu ce se juca, dar n-au cu cine comunica.

E.T. cade cu adevărat din cer, „Ca o mană cerească”. Băiețel e dornic de o prietenie pe care nu i-o poate da o mamă prea hărțuită, un frate prea mare, o soră prea mică. Iată prietenia! Marea scenă a filmului este finalul. După ce trece prin multe și dramatice peripeții, după ce e depistat de poliție, după ce e izolat cu ajutorul unei aparaturi sofisticate, după ce e supus unei operații chirurgicale cit se poate de spectaculoasă, după ce își dă duhul și este pe cale de a fi capsulat, după ce se constată că ceea ce s-a constatat e greșit, după ce, cu ajutorul băiețelului, E.T. izbutește să scape, ba chiar să intre în legătură cu galaxia lui care se și grăbește să-i trimită un taxi inter-astrol, băiețelul și E.T., amîndoi în afara tîrșușorului ostil, așteaptă vehiculul și el nu întîrzie să aterizeze într-un crîng cit se poate de poetic. Clipa despărțirii a sunat, dar cei doi prieteni nu pot renunța unul la altul. E.T. întinde lăbuța și cu lacrimile în ochi își roagă prietenul: vino cu mine. Băiețelul întinde minuța și cu lacrimile în ochi îl roagă pe E.T.: rămîi cu mine! Rugăminti zadarnice. E.T. nu poate rămîine. Băiețelul nu poate să plece. Prietenii se despart, nava pornește spre galaxia ei, iar spectatori, mîile, milioanele de spectatori pornesc spre ieșire stergîndu-și lacrima, fiindcă nîcînd o poveste cosmică n-a fost atît de duios pămînteană. Mai târziu, Spielberg avea să declare că dacă există pe lume ceva care i-a dat curaj să continue a fost tocmai această lacrimă. Eu - zice el nu cu prea multă modestie, dar modestia este exclusă din mentalitatea așa-numitor „tineri-adulți” care dinamitează azi cetatea filmului -, eu pregătesc cinema-ul anului 2000. Eu nu vreau să fac un film pentru „un

Extraterestru devenit cel mai celebru personaj al filmului de ficțiune

anume public”. Eu fac un film pentru toate categoriile de spectatori. Și cum acest sfîrșit de secol seamănă cu un sfîrșit de lume, filmul meu oferă două produse de care are nevoie în momentul de față orice cetățean al lumii: speranța în prietenie și speranța că există o speranță.

Dar haide să vedem cine e cineastul care vorbește astfel? Cine este - la o distanță de cîteva decenii - interlocutorul lui Orson Welles. Simetria este aproape neverosimilă.

DOUĂ GENERAȚII, DOUĂ MENTALITĂȚI

La 11 ani, grimat în moșneag, Orson Welles juca pe regele Lear. La 12 ani, Spielberg, în chip de amator, firește, turna primul său film, cu actori. Înainte de a împlini 14 ani, Orson Welles devenise celebritatea colegiului său, pune în scenă un spectacol cu opt piese de Shakespeare „condensate” și primea premiul asociației dramaturgilor din Chicago pentru spectacolul **Julius Cezar**. La 13 ani, Spielberg cîștiga „un premiu” cu un film de război de 40 de minute, **Escape to Nowhere**, iar trei ani după aceea, ba chiar înainte de a împlini 16 ani, prin urmare prin 1963, este autorul unei producții de peste două ore (**Firefight**). Băiețel era concomitent: producător, scenarist, regizor, operator, maestru de lumini, „monteuza”, ba chiar distribuitor, pentru că starea de minor nu l-a împiedicat să închirieze o sală de cartier din Ohio unde și-a proiectat opera. Comentatorii spun că „toate cheltuielile de producție au fost recuperate”.

Deocamdată avem, deci, două filme de referință și doi copii minune. Să mergem mai departe.

Pe vremea lui Orson Welles, nu circula formula „Tineri-adulți”, dar lipsa expresiei nu l-a împiedicat pe Welles să fie un geniu precoce. Debutul său în cinema, **Cetățeanul Kane**, fusese obiectul unui furtunos scandal provocat de cel ce se recunoaște în Kane, adică de magnatul presei americane, mister Hearst, bunicul domnișoarei Hearst, răpîtă de celebrele Pantere, complicea lor, spargătoare de bănci, ciuruitoare de trupuri, actualmente autoare de memorii și mamă onorabilă, alături de un vînșor body-guard devenit, între timp, soțul deținutei. **Cetățeanul Kane** e considerat în toate top-urile unul din primele zece filme din istoria cinematografilor. Cineva spune: „e o demonstrație gigantică, totală, universală a posibilităților filmului”. Capodopera a fost, deci, concepută de un tânăr de 25 de ani, care la 24 de ani - atît avea cînd fusese angajat, mai exact spus mormit de R.K.O., și i se acordase cel mai fabulos contract din istoria cinematografilor. Respectiv toate drepturile asupra scenariului, plus o primă imediată (cifra astronomică), plus 25% beneficiu brut asupra tuturor filmelor pe care va binevoi să le realizeze. Că în foarte scurtă vreme R.K.O.-ul și-a dat cu pumnii în cap descoperind că Welles este mai incomod chiar decît insuportabilul Stroheim, aceasta e o altă poveste. Poziția Hollywood-ului este exprimată

De la cosmosul barbar la cosmosul hiper-inteligent

perfect în această frază rostită de o notabilitate: „un singur Orson Welles ajunge. Dacă ar exista doi ar duce de ripă o civilizație. Zece mii de Orson Welles ar face ca societatea noastră să explodeze ca o bombă”.

Si-acum să ne întoarcem la Spielberg. „La 16 ani - zice el - mi-am dat seama că cinematograful american nu-i în stare să producă decât filme fără anvergură, filme de o dezolantă platitudine. Am început să înțeleg că dacă am chef de un film care să mă facă să visez cu adevărat n-am altă soluție decât să-mi pun capul la contribuție și să mi-l fac singur.”

Precocii n-au fost niciodată timizi. Nici n-ar fi fost firesc. Nu poți să ai și contondenta unui răsturnător de legi și înțelepciunea lichidului care ia forma vasului în care e turnat. La 25 de ani, Spielberg e și el celebru, o celebritate mai puțin zgomoasă decât a lui Welles. Explicabil! Welles intră în film ca un star teatral, iar filmul - se știe - avea la ora aceea un complex de inferioritate față de vedetele scenei. Spielberg venea de la televiziune, instituție față de care filmul a nutrit pînă nu demult un sentiment de superioritate. La început chiar de superbie. Primul lui succes de proporții internaționale se numește **Duelul** (două mașini pe-o autostradă, o răblă mică și firavă și o mătăhală sumbră și nemiloasă). Filmul e lucrat pentru televiziune, dar e distribuit și în rețeaua cinematografică. Cum spuneam: succes mondial. Capturat de **Universal**, așa cum pe vremuri Welles fusese capturat de R.K.O., cineastul trece cu o repeziciune uimitoare (extraordinară capacitate de adaptare a tinerei generații!) la o producție cu date diametral opuse: de la buget mic la buget colosal; de la ritmul de serial (episodul și săptămîna) la ritm de superproducție (luni, dacă nu ani de pregătire); de la mijloace sumare la arsenalul fastuos al marelui spectacol; de la o tehnică relativ simplă, la performanța unor filme bazate pe efecte speciale, pentru că Spielberg intră în cinema în momentul în care mijlocul de efecte speciale, modă pe care el însuși avea s-o exacerbeze, s-o ducă la paroxism (un paroxism provizoriu, pentru că legea cinema-ului e supralicităția și după un puseu aveau să vină altele nu mai puțin socante). În 1974: **Fălciile** (unul din primele cinci succese ale box-office-ului mondial). În 1975: **Întîlniri de gradul trei** (același tam-tam, dar cu rezultate financiare relativ mai potolite). În 1982: **E.T.**, cap pe lista încasărilor cinematografice din toate timpurile.

Ajungînd aici, paralela între Orson Welles și Steven Spielberg (paralela privește strict un statut social) se frînge.

Welles, asemenea lui Stroheim, cu care era asemănat, a fost în cetatea filmului mai degrabă un artist proscris. Toate filmele lui Welles au dus la scandaluri publice sau la eșecuri financiare, dar de

obicei la amîndouă odată. **Cetățeanul Kane** a fost un „eșec scandalos”. **Splendoarea Amber-sonilor** (remontat în absența autorului) a fost un scandal de mai mic răsunet (pentru că s-a consumat doar între zidurile studioului), dar un eșec financiar și mai pronunțat. Directorul care semnase fabulosul contract a fost concediat, iar contractul a fost reziliat. **Doamna din Shanghai** s-a născut din jenă financiară. Ca să monteze un spectacol la Boston, regizorul în lipsă de fonduri s-a angajat fără să stea prea mult pe gînduri să producă la re-pezeală un film care a adus bani puțini și multă indignare. Filmografia ulterioară nu e decât o goană (Welles o numește cerșetorie). o goană pentru de-

Personajul fabulos, E.T., împreună cu unul din actorii filmului, un actor pitic care a „jucat” în carcasa lui E.T.

pistarea unor tipuri destul de bogați, dar și destul de trăzniți ca să bage bani în filme care să denunțe barbaria banului, iar, pe deasupra, să nici nu-și scoată banii. Pentru „uzina de vise”, geniul lui a fost un geniu blestemat. Welles a fost Baudelaire-ul Hollywood-ului.

La o diferență de 32 de ani, reprezentînd, deci, și cronologic „generația următoare”, Spielberg apare purtătorul unei mentalități inverse. Welles e obsedat de ideile lui și-și face un titlu de glorie din a-și pune publicul în incurcătură. El vrea să-l zgîlție pe spectator distrugîndu-i miturile (mitul reușitei, în primul rînd), distrugîndu-i idolii (Kane, Ambersonii, Arkadin), întorcînd totul spre pamflet, dar un pamflet cu multe subtilități intelectuale menite să descurajeze masa spectatorilor orgoliosi pe ideile lor puține, dar fixe.

Spielberg nu vrea să se detașeze de sistem. Dimpotrivă, prin toate resorturile vrea să se atașeze. Să-și pună publicul în incurcătură? Pentru nimic în lume! Publicul nu trebuie contrariat. Pu-

blicul, gîndește Spielberg, trebuie înțeles chiar mai bine decât se înțelege el pe el. Asta înseamnă că publicul trebuie „ghicit”. Trebuie să prevezi - cu ajutorul mașinilor de calculat, al oficiilor de sondaje, dar și cu ajutorul flerului artistic - ce dorințe obscure zac în acest public, dorințe pe care nici el, deocamdată, nu știe să le formuleze, dar tu, cineast, trebuie să le depistezi, să le scoți la lumină, să-i pui în față visul pe care el nici n-a apucat să-l viseze.

Sigur că Spielberg știe că nu există un singur public, că există „publicuri”: de adolescenți, de adulți, de vîrstnici, de fermieri, de orașeni, de integrați, de neintegrați, de conservatori, de progresiști, de credincioși, de atești, de albi, de negri, de marginali etc. etc.

Grija lui prealabilă actului artistic este să găsească numitorul comun al tuturor acestor categorii. Năucitorul succes al **Fălciilor** nu l-a asigurat perfecțiunea tehnică a monstrului marin, ci faptul că acest animal impecabil, e adevărat, ca mașinărie, reprezenta ceva de natură să tulbure toate vîrtele și toate profesiunile. El era **angoasa**. Nu frica, fiindcă frica presupune o cauză precisă, ci, repet, **angoasa**, adică o teamă care plutește în aer fără contur precis, fără sursă bine definită. Există pe această planetă, azi, vreun grup uman care să nu trăiască o neliniște tulbure, o stare de primejdie? Există cineva care să nu se simtă amenințat de simbolicele „fălci”?

Înainte de a fi un impecabil profesionist, Spielberg este un foarte bun psiholog. Cînd a început să lucreze la **Universal**, săptămîni în șir a făcut ocolul platourilor, observîndu-și cu atenție confrății mai vîrstnici. Cassavetes l-a remarcat și gentil l-a invitat să rămînă, iar la sfîrșitul filmărilor să-i spună dacă a greșit ceva și cum ar fi făcut el dacă n-ar fi fost Spielberg ci Cassavetes. Spielberg povestește și repovestește cu multă plăcere această istorie, laudîndu-se cît de bine a fost inspirat, fiindcă în loc, ca orice tînar învîțacel, să-l laude pe maestru, el i-a răspuns: „Vă spun, domnule Cassavetes tot ce vreți să aflați, dar nu aici. Nu de față cu toți”. Și, luîndu-l deoparte, i-a făcut cîteva demonstrații pe care Cassavetes - se pare - nu le va uita. „Într-un mediu atît de artificial, ca cel al

Scenă dintr-unul din filmele care a produs cea mai teribilă angoasă: „Fălci”.

Hollywood-ului, o asemenea franchețe are avantajul că surprinde. Această surpriză dă rezultate excelente”.

Între timp, Spielberg a învățat să-și surprindă nu numai colegii de breaslă. Despre supriza **Fălciilor** am vorbit. Deși cu multe „efecte speciale” care mergeau la inima unui spectator-copil-mare, îndrăgostit de jucării electronice, de aparate spectaculoase, dornic să transforme privitul unui film într-o stare ludică, **Întîlniri de gradul trei** n-a mai avut aceeași „force de frappe” dar, între timp, Spielberg a studiat mai atent - și mai atent! - psihologia colectivă. Din nou revenim la numitorul comun al „publicurilor”. El a ajuns la **E.T.** nu numai prin intuiție, ci printr-un calcul foarte complex: pe o planetă stresată, tensionată, bulversată de spaima unui cataclism apropiat există o nevoie vitală, mai exact o nevoie **medicală**, de o anumită doză de speranță; pe un continent sofisticat, dominat de ordinatoarele (iață o recentă producție: filmul **Tron** - tron de la electron, „noua revoluție grandioasă a studiourilor Walt Disney”: un om de știință, tînar inginer ambițios, inventator de jocuri electronice, în urma unei dispute încearcă să perforeze secretele fostului său patron, pătrunde, în pofida tuturor măsurilor de securitate, la ordinatoarele deținătoare ale „marei cifre”, dar ordinatoarele, pregătite și pentru această situație, îi trimt o rază de laser care nu-l aneantizează, ci îl aduc în lumea electronilor. La infinitul mic, tînarul inginer devine ostaticul personajelor inventate de el și de aici...), pe un continent, zic, atît de intoxicat de tehnică există o nevoie vitală, o nevoie medicală, de ceva contrar sofisticării. De ce? De aer proaspăt. De „sentimente curate”.

Calcul perfect. Operație reușită. Numărătorii de cotoare și cupoane consideră că **E.T.** este la ora actuală cel mai mare record de încasări din istoria cinematografului. Micuța aschimodie (92 cm) a în-trecut popularitatea Scarletttei O'Hara. Puștiul Henry Thomas a înregistrat un box-office mai important decât Vivien Leigh în **Pe aripile vîntului**. Tantiemele lui Spielberg au devenit mai fabuloase decât propria lui operă și o anume presă ahtiată după reușita pecuniară nu face de luni de zile decât să-i calculeze conturile, deși cineastul protestează: să vă între în cap, pe mine nu mă interesează banii.

Nefînd prietenă cu domnul Spielberg nu pot să știu **dacă** și cît îl interesează banii. Cert este că pe noi, aici, ne interesează altceva. Am să încerc să-mi organizez concluziile numărîndu-le:

PRIMA CONCLUZIE:

Naivitatea filmului E.T. este o naivitate prefăcută. Sub forma unui basm, maniheist ca toate basmele (deoparte copilul bun, pentru că „l'homme est né bon”, de cealaltă adultul insensibil, pentru că „la société l'a corrompu”). **E.T.** propune, în fond, o altă viziune nu numai asupra filmului științifico-fantastic, dar și asupra raporturilor dintre Pămînt și Cosmos. Pînă acum tot ce venea

din Cosmos era considerat dușmănos, distrugător, malefic. Am citat catastrofele provocate de Orson Welles printr-o simplă frază: vin marșienii. E.T. pornește de la o premisă care nu mai ține de știință, ci de bun simț. O lume barbară nu-și poate imagina Universul decât după chipul și înfățișarea ei. Stricătoare de ordine. Insensibilă față de partener. Incapabilă de dialog. Nimicitoare. Ori o lume care a izbutit să-și trimită emisari în spațiile astrale este o lume, prin forța lucrurilor, superioară. E o lume care a avut capacitatea mentală să capteze energia galaxiei ei. Pămîntenii au izbutit să inventeze religii care să venereze Soarele, dar n-au izbutit, deocamdată, să-i capteze energia. Cu un anume efort de transpunere ei pot să înțeleagă azi că inteligența cosmică (prezentată aici anecdotice sub forma unei creaturi, urîtă din punctul nostru de vedere, dar tot din acest punct de vedere simpatice și atașantă pentru că e, într-adevăr, o creatură superioară, teribil de sagace - învață limbi străine aproape instantaneu, înțelege cu o rapiditate maximă situații, pentru ea, inedite), inteligența cosmică, asemenea inteligenței propriu-zise, - atunci cînd nu e manipulată de forțe străine - nu poate fi „distrugătoare de ordine”. Inteligența este în primul rînd ordine. Ea e, prin definiție, creatoare. Benefică. Antibarbară.

A DOUA CONCLUZIE:

Dacă planeta basmului este o planetă maniheistă, planeta pe care viețuim nu este. Sentimentele pure se combină neconținut cu sentimente impure. Ceva devine mereu altceva. Nimic nu apare în afara unui context. Nimic nu-și poate câștiga autonomia față de propriul mecanism. Mecanismul înuntru căruia s-a născut E.T. este un mecanism care are cultul „lucrătiului”. După ce a fost programat, succesul filmului a fost valorificat. Filmul a fost precedat și însoțit de o imensă campanie publicitară în jurul regizorului, al băiețelului devenit, între timp, star, dar, mai ales, în jurul lui E.T., creatura lui Rambaldi, cel mai faimos modelator de animale fabuloase din lume (el a inventat și scribavnică vietate din *Allien* și alți monștri de care avea nevoie un film catastrofic pînă nu demult în plină ofensivă). Publicitatea filmului s-a desfășurat după o dramaturgie plină de suspans. La început autorii au refuzat să arunce cea mai mică rază de lumină asupra secretelor de fabricație. Treptat s-au îmblinzit și fiind informația au început să se confeseze. Specialiștii povestesc cum au obținut privirea lui E.T.: „Ochii lui ne-au fost inspirați de două perechi de ochi celebri, ochii lui Einstein și Hemingway.” Mîinile lui E.T. au fost mișcate de un celebru mim (Roth). Respirația lui a fost dirijată de o rețea de tuburi coordonate de un sistem electronic. Pentru anumite mișcări, în caroseria lui E.T. au fost introduși, după necesitate, actori-pitici, ba chiar un băiețel cu ambele picioare tăiate în urma unui cumplit accident. Filmul filmului a devenit aproape la fel de pasionant ca și opera originală. Încetul cu încetul, dar nu prea în-

Doă personalități de primă mărime ale filmului științifico-fantastic, americanul Spielberg și francezul Truffaut.

cet - sîntem doar în epoca zborurilor interspațiale - E.T. devine un personaj de sine stătător. Fetișul unei societăți. Pe maiouri se imprimă portretul lui. Apar brelocuri E.T. Statuete E.T. Milioane de copii nu mai vor să se joace cu frumosele lor păpuși. Vor să strîngă în brațe noua jucărie care a invadat supermarket-urile. Rumena „Bella”, cu bucle blonde, cu rochița elegantă, este înlocuită cu un E.T. bulbucă, pleșuv, cu obrazul verzuliu și plisat. În sfîrșit, ceea ce trebuia oricum să se întîmple s-a întîmplat: E.T. seria II (orice succes trebuie stors pînă la ultima picătură de șansă) a fost deja introdus în ordinator.

Orson Welles - sîntem încă în Hollywood-ul mogulilor - se declara ahtiat după bani, dar ca să încropească capitalul necesar pentru un film după Shakespeare trebuia să-și ofere serviciile actoricești te miri cui și să accepte, nu fără silă, să apară în roluri dintre cele mai stupide. Steven Spielberg apare în arenă cînd epoca mogulilor s-a sfîrșit, cînd P.D.G.-ul nu mai are gustul riscului (în acest risc se amesteca adesea și o doză de „idealism”). Sîntem într-o etapă în care interlocutorul artistului e un consiliu de administrație, persoană impersonală, pentru care argumentele se exprimă doar prin cifre. Generația lui Spielberg - cel pe care „nu-l interesează banul” - este generația pentru care totul trebuie să raporteze. Inclusiv „sentimentele curate”.

A TREIA CONCLUZIE

Alegînd formula basmului, Spielberg a optat și pentru o stare de spirit, dar și pentru un anume mod de a-și condiționa lumea. Să fie mai clară! Moda basmului a urmat unei alte mode, moda violenței. E exagerat să spunem că valul de cruzime, de hemoglobină care a scîldat atîția ani filmul occidental s-a retras. Creasta lui, în mod cert, nu mai e chiar atît de înaltă și de pieptul lui a început să se izbească un val opus: în loc de mafioți - cavaleri, în loc de caizi - creaturi mai mult sau mai puțin fabuloase, în loc de revolvere, mitraliere, pistoale, șișuri - nave spațiale, cosmos înstelat, și

din cînd în cînd un fascicul de laser. În loc de ferocitate - feerie. Basmul cel mai basm din ultimii ani este *Excalibur* de Borman. *Excalibur*-ul este, în tradiția irlandeză, o sabie miraculoasă, veșnic triumfătoare. Filmul ne azvîrle în Bretania secolului VI, într-o atmosferă de războaie barbare. Triburile celtice se simt amenințate și extenuate. Vor protecția unui șef temut. Vrajitorul Merlin înțelege și vocea pădurii sălbatice și glasurile războinicilor disperai. El e stăpînul sabiei miraculoase. El i-o dă viteazului Pendragon, care devine astfel regele șefilor celti. Cînd vraja pare potolită, intervine - cine? - bineînțeles, femeia, văduva unui puternic duce. Cu privirile sale melanj de oranjă și rimel, ea seduce pe noul rege, îl atrage într-un decor nupțial cu multe văluri de nylon. Iubire de scurtă durată, iubire fatală, căci în urma tragiceii îmbrăți-

șări, regele moare, dar nu înainte de a înfige sabia - *excalibur*-ul - într-o stîncă. Nu înainte de a spune: Cel care va smulge sabia va fi regele! Cine va fi acel războinic? Războinicul va fi fructul nopții de dragoste mai sus-amintite. Arthur, copil nerecunoscut și necunoscut, viitorul rege Arthur, pe care marele Vrajitor îl fură și-l crește sub frunzișul codrilor seculari etc. etc. etc.

Peste filmul occidental, cum ziceam, trece azi valul așa-numitelor filme-basm. E.T. este un faimos exponent. Întrebarea este dacă e vorba doar de o evaziune dintr-un univers traumatizant? Nu e nici o îndoială că această modă exprimă reacția unui instinct de supraviețuire a unui organism suprasolicitat, hiper-stresat, care are nevoie de calmante sub toate formele. Întrebarea, repet, care se pune, este dacă o cură prea îndelungată și cu doze prea mari de tranșilizante nu moleștește celula nervoasă? Nu 9 uzează prematur?

Filme basm! Dar oare basmul e numai duioșie? Nu e basmul un mijloc de a potoli plînsul copiilor?

Nu e basmul modul cel mai ușor de a-i adormi?

Un extraterestru devine simbolul amicitiei interspațiale

Omenirea s-a săturat de monștri. Oamenii vor să doarmă (și să trăiască) liniștiți.

MAȘINA SE OPREȘTE

E. M. FORSTER

NAVA SPAȚIALĂ

Imaginați-vă, dacă puteți, o cămaruță hexagonală ca un fagure de albină. Camera nu e luminată prin intermediul unei ferestre și nici de o lampă, dar cu toate acestea e plină de o strălucire plăcută. Nu există ventilatoare, și totuși aerul este proaspăt. Nu există nici un instrument muzical, și totuși, în momentul în care începe contemplația mea, această cameră vibrează de sunete melodioase. Un fotoliu în centru, lângă el un birou — aceasta e toată mobila. Și în fotoliu stă o femeie înaltă cam de 5 picioare și având o față foarte albă. Ei îi aparține această cameră.

O sonerie electrică sună. Femeia atinge un întrerupător și muzica se opri.

„Trebuie să văd cine este” — gândi ea și își puse fotoliul în mișcare. Ca și muzica, fotoliul era acționat mecanic și o duse până în cealaltă parte a camerei, unde insista soneria:

— Cine e? întrebă ea.

Avea vocea iritată, întrucât fusese întreruptă deseori de când începuse muzica. Cunoștea câteva mii de persoane; în câteva direcții relațiile umane avansaseră considerabil. Dar când ascultă în radioreceptor, întreaga-i față fu un zimbet și spuse:

— Foarte bine. Să stăm de vorbă. Mă voi izola. Nu aștept să se întâmple nimic important în următoarele cinci minute, deci pot să-ți acord cinci minute, Kuno. Apoi trebuie să-mi ții prelegerea despre „Muzica în perioada australiană”.

Atinse butonul de izolație, așa încât să n-o mai deranjeze nimeni. Apoi acționă asupra

LUCIAN POP

întrerupătorului de lumină și cămaruța fu inundată de întuneric.

— Zi repede! spuse ea iritată. Zi repede, Kuno. Mă aflu în întuneric și îmi pierd timpul. În nu mai mult de 15 secunde apără o lumină albastruie și în curând putu vedea imaginea fiului său care trăia pe cealaltă parte a Pământului; în același timp și el putu vedea imaginea mamei sale.

— Kuno, cit ești de încet! El zimbă.

— Îți cam place să hoinărești.

— Te-am mai căutat, mamă, dar erai întotdeauna ocupată sau izolată. Am ceva special să-ți comunic.

— Ce e băiete? grăbește-te. De ce nu mi-ai transmis prin poșta pneumatică?

— Pentru că prefer să-ți spun personal. Vreau...

— Ei, bine?

— Vreau să vii să mă vezi. Vashti îi urmări fața în imaginea albastruie.

— Dar te vâd! exclamă ea. Ce dorești mai mult?

— Nu vreau să te văd prin ecran, spuse Kuno. Nu vreau să-ți vorbesc prin mașina asta plictisitoare.

— O, spuse mama sa, puțin impresionată. Nu trebuie să spui nimic împotriva mașinii.

— De ce nu?

— Nu se cade.

— Vorbești ca și cum Mașina ar fi fost construită de vreun zeu, strigă băiatul. Cred că te rogi. Ei, când ești nefericită, nu uita că mașina a fost făcută de oameni.

— Dar ție îți sugerează stelele vreo idee? Ce interesant trebuie să fie, povestește-mi.

— Mie mi se pare că seamănă cu un om.

— Nu înțeleg.

— Cele patru stele mari sînt umerii și genunchii omului. Cele 3 stele din mijloc seamănă cu centurile pe care le purtau oamenii înainte, iar celelalte 3 stele agățate seamănă cu o sabie.

— O sabie?

— Oamenii purtau săbii ca să omoare animale și alți oameni.

— Nu mi se pare o idee grozavă, dar oricum e originală. Când ți-a venit ideea asta prima dată?

— Într-o navă.

Kuno se opri, și ei i se păru că fiul ei se întristase. Nu era sigură, pentru că mașina nu transmitea și nuanțe ale expresiei. Dădea numai ideea generală a persoanelor — o idee care era destul de bună pentru un scop practic, gîndi Vashti.

Inefabila creștere, care era considerată ca o esență a relațiilor de către o filosofie discreditată, era total ignorată de mașină, tot așa cum inefabila creștere a unui strugure era ignorată de fabricanții de fructe artificiale. Ceva „destul de bun” fusese cu mult timp în urmă acceptat de rasa noastră.

— Adevărul e, continuă el, că aș vrea să mai revăd stelele astea; sînt niște stele ciudate. Și n-aș vrea să le văd din navă, ci de pe Pământ, așa cum au făcut-o strămoșii noștri cu mii de ani în urmă. Vreau să vizitez Pământul.

Ea fu șocată.

— Mamă, trebuie să vii, măcar să-mi explici ce găsești rău într-o vizită pe Pământ.

— Nu găsesc nimic rău, răspunse ea, controlîndu-se. Dar nici nu găsesc vreun avantaj. Suprafața Pământului nu este decît praf și noroi, nici o urmă de viață. Și, în afară de asta, ai nevoie de un respirator pentru că altfel aerul rece te ucide. Aerul ăsta ucide pe oricine.

— Știu, dar cred că îți dai seama că îmi voi lua toate măsurile de prevedere.

— Și apoi...

— Da?

Se gîndi puțin și își alese cuvintele cu grijă. Fiul ei avea un temperament ciudat și voia să-l convingă să nu facă această expediție.

— Este contrar spiritului erei afirmă ea.

— Asta înseamnă că ești contra mașinii?

— Într-un fel, dar...

Imaginea lui de pe ecran păli.

— Kuno!

Kuno se izolase.

Pentru un moment, Vashti se simți singură.

Apoi aprinse lumina și la vederea camerei ei, plină de strălucire și presărată de butoane electrice, se învioră. Erau butoane și comutatoare peste tot — butoane pentru

mîncare, pentru muzică, pentru haine. Apoi mai era butonul pentru o baie fierbinte, prin apăsarea căruia din poada apărea un bazin din imitație de marmură, plin cu apă caldă, plăcut mirositoare. Mai era și butonul pentru apă rece. Există și butonul care producea literatură. Și, desigur, mai erau și butoanele cu ajutorul cărora comunica cu poștelor ei. Deși nu conținea nimic, camera era în legătură cu tot ceea ce iubea în lume.

Următoarea mișcare a lui Vashti fu să închidă comutatorul de izolare și toate acumulările din ultimele 3 minute izbucniră. Camera se umplu de zgomote produse de sonerii și tuburi acustice. Cum arăta noua mîncare? Putea s-o recomande? Avusese ea vreo idee în ultima vreme? Ar putea cineva să-i împărtășească ideile? Și-ar lua ea angajamentul să viziteze creșele la o dată apropiată? Să zicem, într-o lună.

La cele mai multe din aceste întrebări își răspunse cu iritare — o caracteristică în creștere în această eră a vitezei. Ea spunea că noua mîncare e groznică. Că nu-și putea lua angajamentul să viziteze o creșă. Că nu poate avea o idee proprie, dar că i se împărtășise una — că patru stele în interiorul cărora se află alte 3 seamănă cu un om, se îndoaie de conținutul acestei idei. Apoi întrerupse legăturile, căci era timpul să-și țină lecția despre muzica australiană.

Sistemul greoi al instrumentelor fusese abandonat de mult, nici Vashti și nici auditorul ei nu se cîlneau din camerele lor. Ea stătea așezată în fotoliu și vorbea, în timp ce ei o ascultau și o vedeau destul de bine din fotografiile lor. Deschise cuvîntul cu o referire nostimă la muzica din epoca pre-mongolă și continuă descriind mareale avînt pe care îl luase muzica în perioada următoare cuceririi chineze. Inaccesibile și primitive erau metodele lui I-San-So și ale școlii din Brisbane, i se părea că studiul lor ar putea să răsplătească un muzician din ziua de astăzi: aveau prospețime și aveau, mai presus de toate, idei.

MASINA SE OPRESTE

Lecția sa, care dură 10 minute, fu apreciată, și, la sfârșit, ea și mulți dintre cursanții ei ascultară o prelegere despre mare. Marea era generatoare de idei, vorbitorul o vizitase recent. Apoi Vashti mîncă, vorbi cu mulți prieteni, făcu o baie și își comandă patul.

Patul nu era pe placul ei. Era prea mare și ei îi plăceau paturile mici. Orice plîngere ar fi fost fără rost pentru că dimensiunea paturilor era aceeași în toată lumea și orice încercare de a obține o altă dimensiune ar fi implicat o modificare în mașină. Vashti se izolă și trecu în revistă tot ce se întimplase de cînd își comandase patul ultima oară. Idei? Aproape de loc. Evenimente? Să ia invitația lui Kuno drept un eveniment?

Lîngă ea pe birou se afla o rămășiță a epocii dezordinii — o carte. Aceasta era Cartea Mașinii. În ea se găseau instrucțiuni împotriva oricărei întîmplări neprevăzute. Dacă îi era cald sau frig, sau era abătută, sau nu-și găsea un cuvînt, se ducea la carte și aceasta îi spunea pe ce buton să apese. Comisia mondială o publicase.

Stînd în pat, luă cartea în mînă. Aruncă o privire prin camera luminată, ca și cum cineva ar fi urmărit-o. Apoi, pe jumătate rușinată, pe jumătate veselă, murmură: „O, Mașină! O, Mașină!” și duse volumul la buze. Îi sîrută de 3 ori, își clatină capul de 3 ori și de 3 ori simți delirul supunerii. Ritualul continuă, deschise cartea la pagina 1367 unde se găsea orarul navelor din insulele din emisfera de sud, sub pămîntul cărora trăia, spre insulele din emisfera de nord unde trăia fiul ei.

Gîndi: „Am timp”.

Stînsse lumina și adormi. Se trezi, aprinse lumina, mîncă și schimbă cîteva idei cu prietenii ei, ascultă muzică și participă la cursuri, stînsse lumina și se culcă. Deasupra ei, în jurul ei, zumzăia în perma-

nență Mașina; nu sesiza zgomotul Mașinii pentru că fusese născută în acest zgomot. Se trezi și aprinse lumina.

— Kuno!

— Nu vreau să vorbesc cu tine, răspunse el, pînă cînd nu vii la mine.

— Ai fost pe Pămînt de cînd am vorbit ultima oară? Imaginea lui dispăru.

Ea consultă din nou cartea. Deveni nervoasă și se așeză din nou în fotoliu și îi dirijă spre un perete care se deschise la o simplă apăsare pe un buton. Prin deschizătură văzu un tunel care șerpuia ușor, astfel încît tînta nu putea fi văzută. Dacă s-ar duce să-și vadă fiul, aici ar fi începutul călătoriei.

Desigur că știa totul despre sistemul de comunicație. Nu exista nimic misterios în el. Putea comanda o mașină și să zboare cu ea prin tunel pînă la liftul care comunica cu stația de nave. Sistemul era folosit de mulți ani, cu mult înainte de instaurarea universală a mașinii. Și, desigur, studiase civilizația care o precedase pe a ei — civilizația care greșise funcțiunile sistemului și care îl folosise pentru a duce oamenii la obiecte în loc de a aduce obiectele, la oameni. Zilele acelea nostime cînd oamenii plecau undeva să schimbe aerul în loc de a schimba aerul din camerele lor! Și, totuși, îi era frică de tunel: nu îl mai văzuse de cînd născuse ultimul copil. Era un tunel șerpuit, dar nu cum și-l amintea ea; era strălucitor, dar nu atât de strălucitor cum sugerase un lector. Lui Vashti îi fu frică de o experiență directă. Reveni în cameră și peretele se închise din nou.

— Kuno, spuse, nu pot veni să te văd. Nu mă simt bine.

În același moment un aparat imens coborî asupra ei din tavan, în gură îi fu introdus automat un termometru, un stetoscop îi fu așezat pe inimă. Ea stătea întinsă fără putere.

Kuno telegrafiasse doctorului. Deci pasiunile umane tot mai erau întîlnite în mașină. Vashti bău doctoria pe care doctorul i-o turnă în gură și mașinăria se retrase în tavan. Se auzi din nou vocea lui

Kuno, care întrebă cum se simte.

— Mai bine. Și apoi iritată. Dar de ce nu vii tu mai bine la mine?

— Pentru că nu pot părăsi acest loc.

— De ce?

— Pentru că, în orice moment, se poate întîmpla ceva grozav.

— Ai fost pe Pămînt?

— Nu încă.

— Atunci despre ce e vorba?

— Nu pot să-ți spun prin intermediul mașinii.

Ea își continuă viața.

Dar se gîndea la Kuno ca la un copil, nașterea lui, creșea, singura ei vizită acolo, vizitele lui — vizite care încetaseră în momentul în care mașina îi repartizase o cameră pe partea opusă a Pămîntului. „Data-torii părinților încetează în momentul nașterii P. 422327483” — spunea cartea. E adevărat, dar cu Kuno era altceva — cu toți copiii ei fusese ceva special, și, la urma urmei, trebuia să facă această călătorie dacă el dorea. Și „ceva grozav se poate întîmpla”. Ce însemna asta? Nesocotința unui tînar, fără îndoielă; dar trebuia să se ducă. Apăsă din nou pe buton, din nou peretele se deschise și văzu drumul prin tunel. Închizînd cartea, se ridică și comandă o mașină. Camera ei se închise în urmă. Călătoria spre emisfera nordică începuse.

Desigur, era foarte ușor. Mașina se apropia și înăuntrul găsi fotolii exact ca ale ei. Cînd făcu semn, mașina se opri și ea intră în lift. Aici mai era un pasager, prima creatură pe care o văzuse la față de luni de zile. Puțină lume mai călătorea în zilele acestea pentru că mulțimea științei avansate, Pămîntul era la fel peste tot. Relațiile rapide de la care civilizația precedentă așteptase alt se tiranizaseră prin a fi nimicite. La ce bun să mergi la Pekin cînd acesta era la fel cu Shrewsbury? De ce să te întorci la Shrewsbury cînd și Pekinul e la fel? Oamenii se mișcau greu, toată neliniștea se concentrase în suflute.

Serviciile gavelor erau o relicvă a erei precedente. Erau păstrate pentru că era mai

ușor să le păstrezi decît să le oprești sau să le reduci, dar acum depășeau dorințele populației. Navă după navă se ridicau de la ieșirile de la Rye sau Christchurch (folosesc numele vechi), pentru a zbura în înaltul cer și pentru a se întoarce goale în sud. Sistemul era atît de independent de meteorologie încît, indiferent dacă cerul era senin sau înnorat, semăna cu un urias caleidoscop pe care se repetau periodic aceleași lucruri. Nava pe care se îmbarcase Vashti porni la apus acum în zori. Dar întotdeauna cînd trecea pe deasupra Rheisului se vedea nava care făcea legătura între Stelsingfor și Brazilia. Zi și noapte, vînt și furtună, liniște sau cutremur nu mai constituiau o piedică pentru om. Toată literatura veche cu lauda ei pentru natură și teama ei de natură suna la fel de greșită ca bolboroseala unui copil.

Totuși, cînd Vashti văzu aripa uriașă a navei în aer, teama ei pentru experiența directă reveni. Nu era tocmai ca nava din cealaltă zonă. Și ea trebuia să se dea jos din lift și să intre în navă, să se supună privirilor celorlalți pasageri. Omul din fața ei scăpă cartea din mînă — n-a fost mare lucru, dar îi neliniști pe toți. Dacă s-ar fi întîmplat asta într-o cameră, podeaua ar fi ridicat-o automat, dar într-o navă acest lucru nu era posibil și volumul sacru zăcea pe jos. Faptul fusese neașteptat și proprietarul își controla mușchii brațului să vadă ce se întîmplase, în loc să ridice cartea. Apoi cineva spuse: „O să interzicem”, și toți se adunară la bord, iar Vashti continuă să răsfoiască cartea, așa cum făcuse și pînă atunci.

Neliniștea ei interioară crescuse. Aranjamentele erau demodate și necivilizate. Există chiar și o însoțitoare căreia i-ar fi spus dorințele ei în timpul călătoriei, dar trebuia să străbată toată lungimea navei pînă la cabina ei. Unele cabine erau mai bune decît altele și ea nu o avea pe cea mai bună. Se gîndi că însoțitoarea fusese nedreaptă și se furie. Ușa rotativă se închisese, nu mai putea să se întoarcă. Văzu la capătul cu-

loarului liftul din care se dăduse jos, urcînd și coborînd gol. Dedesubtul acestor coridoare erau camere una sub alta pînă în adîncul pămîntului și în fiecare cameră locuia câte o ființă omenească ce mîncă, dormea sau se gîndea. Și bine îngropată în acest furnicar se afla camera ei. Lui Vashti îi era teamă.

„O, Mașină! O, Mașină!”, murmură ea mîngîind cartea, ceea ce o reconfortă.

Apoi laturile culoarului părăură că se unesc, așa cum fac pasajele pe care le vedem în vise, liftul dispăru, cartea care căzuse alunecă înapoi stînga și dispăru, urmă o trepidăție ușoară și ieșind din tunel nava se ridică în zbor peste apele unui ocean tropical.

Era noapte. Pentru un moment, ea văzu coasta Sumatrei mărginită de fosforescența valurilor și înconjurată de faruri ce-și trimiteau fasciculele de lumină pînă departe. Dispăru și asta și numai stelele îi mai atrăgeau atenția. Nu erau nemîncate, ci erau antrenate într-un continuum du-te-vino, aglomerîndu-se cînd într-un loc, cînd în altul, de parcă Universul și nu nava se înclina. Și așa cum se întîmplă în nopțile senine păreau să fie în perspectivă, nu într-o navă; și acum și peste și în cerul infinit, acum tăinuind nemărginirea, un acoperiș limitînd pentru totdeauna viziunea oamenilor. Ambele cazuri păreau intolerabile.

— Vom călători noaptea? întrebă pasagerii supărați și însoțitoarea care fusese neatentă aprinse lumina și trase storurile metalice. Cînd fuseseră construite navele, dorința de a privi în afară mai persista în rîndul oamenilor. De atunci exista numărul mare de ferestre și lipsa de comoditate a celor care erau civilizați și rafinați. Chiar și în cabina lui Vashti pătrundea lumina unei stele printr-o fisură a oblonului și după cîteva ore fu deranjată de o lumină strălucitoare care indica apariția zorilor.

Repede cum mersese nava spre vest, Pămîntul se învîrtește către est și mai repede ducînd-o pe Vashti și pe însoțitorul ei spre Soare. Știința

putea prelungi noaptea, dar numai cu puțin în speranțele acelea de a neutraliza revoluția zilnică a Pămîntului dispăruseră împreună cu speranțe mai mari. Mergeau în jurul globului tot timpul spre vest în aplauzele umanității. În zadar, căci globul mergea tot mai repede spre est; se întîmplaseră accidente groaznice și Comitetul Mașinii atunci cînd a ajuns la conducere a declarat această ocupație ilegală și posibilă de a fi pedepsită de către Homelessness.

Vom vorbi mai tîrziu despre Homelessness. Desigur, Comitetul avea dreptate. Încercarea de a învinge Soarele indică ultimul interes pe care-l încercase vreodată omenirea asupra corpurilor cerești sau asupra a oricărui altceva. Era pentru ultima dată cînd oamenii se uneau să gîndească la o parte din afara lumii. Soarele învinsese și totuși fusese sfîrșitul dominației sale spirituale. Zorii, miezul zilei, amurgul nu mai atingeau nici viețile oamenilor și nici inimile lor și știința se retrăsese în pămînt să se concentreze asupra problemelor pe care era sigură că o să le rezolve.

Deci, cînd Vashti se văzu înconjurată în cabină de o lumină roșatică fu supărată și încercă să aranjeze storurile. Dar storurile se ridicară, și ea văzu prin fereastra mici nori roz legănîndu-se pe fundalul albastru al cerului și întrucît Soarele continua să se înalțe, razele sale intrară direct, revărsîndu-se pe perete ca o mare.

Se ridică și coborî în funcție de mișcarea navei, dar avansa continuu. Dacă nu era atentă ar fi izbit-o în față. O trecu un fior de teamă și o chemă pe însoțitoare. Și însoțitoarea era speriată și nu putea face nimic, nu știa să repare storurile. Nu putea decît să sugereze ca doamna să-și schimbe cabina.

Oamenii erau aproape la fel peste tot, dar însoțitoarea de pe navă, probabil din cauza îndatoririlor excepționale, era puțin ieșită din comun. Adevărat trebuia să se adreseze pasagerilor prin vorbire directă și aceasta îi dăduse o oarecare asprime și originalitate în purtări. Atunci cînd

Vashti se îndepărtase de ra-zele de soare cu un țipăt, însoțitoarea se purtase barbar — pusese mâinile pe ea s-o calmeze.

— Cum îndrăznești? exclamase pasagera. Nu-ți dai seama ce faci!

Femeia fusese derutată și se scuza pentru că nu o lăsase să cadă, oamenii nicio-dată nu se atingeau; obiceiul devenise învechit datorită Mașinii.

— Unde sintem acum? întrebă Vashti.

— Sîntem deasupra Asiei, spuse însoțitoarea nerăbdătoare să fie politicoasă.

— Asia?

— Vă rog să-mi scuzați modul obișnuit de a vorbi! M-am obișnuit să numesc locurile peste care trec după numele lor nemecanic.

— Ah, îmi amintesc de Asia. De acolo veneau mongolii.

— Dedesubtul nostru se află un oraș care se cheama Sinla.

— Ați auzit vreodată de mongoli și despre Școala de la Birbane?

— Nu.

— Munții aceștia din dreapta — lăsați-mă să vi-i arăt. Ea împinse storul metalic. Apăru lanțul munților Himalaya. Odinioară, acești munți erau numiți Acoperișul Lumii.

— Ce nume!

— Trebuie să-ți amintești că înainte de zorii civilizației păreau un perete impenetrabil care atingea stelele. Se presupune că nimeni în afară de zei nu poate să ajungă pe culmile lor. Cît de mult am avansat datorită Mașinii.

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii spuse Vashti.

— Cît de mult am avansat datorită Mașinii spuse și un alt pasager, cel care scăpase cartea cu o noapte înainte.

— Dar ce este materia aceea albă de pe munți?

— I-am uitat numele.

— Trageți storurile, vă rog. Munții ăștia nu-mi dau nici o idee.

Partea nordică a Himalayei era într-o umbră întunecată: Soarele tocmai trecea peste coasta indiană. Pădurile fuseseră distruse în epoca literaturii pentru a face ziare, dar zăpezile se trezeau la dimineața lor de glorie.

La cîmpe puteau fi văzute orașe în ruină, rîuri șerpuiind și câteodată puteau fi văzute intrări subterane marcînd orașele de azi. Peste acest peisaj alergau navele, încrucișîndu-se cu un incredibil aplomb și ridicîndu-se cu nonșalanță cînd voiau să

scape de perturbațiile atmosferei joase sau să traverseze Acoperișul Lumii.

— Am avansat, într-adevăr, datorită Mașinii, repetă însoțitoarea și ascunse Himalaya în spatele unui stor metalic.

Ziua se întindea mai departe. Pasagerii stăteau în cabinele lor evitîndu-se unul pe celălalt cu un fel de repulsie fizică și dorînd să fie sub pămînt. Între ei se aflau vreo 8 sau 10 tineri trimiși de la creșe să locuiască camerele celor care au murit pe pămînt. Bărbatul care scăpase

cartea se întorcea acasă. Fusese trimis în Sumatra pentru a propaga rasa. Numai Vashti călătorea din propria-i voință.

La prînz mai aruncă o privire Pămîntului. Nava trecea peste un alt șir muntos, dar nu putu vedea mult din cauza norilor. Mase de rocă se întindeau dedesubt, aveau forme fantastice. Unele din ele semănau cu un om culcat.

— Nici o idee aici, murmură Vashti și ascunse Caucazul în spatele storului metalic.

Seara se uită din nou. Traversau o mare aurie unde se găseau o mulțime de insule și o peninsulă.

— Nici aici, nici o idee, și ascunse Grecia după storul metalic.

II

APARATUL DE REPARAT

Printr-un culoar, cu un lift, pe o cale ferată printr-o ușă mobilă, ajunse Vashti în camera fiului său care semăna perfect cu a sa. Putea spune foarte bine că vizita sa fusese inutilă. Butoanele, biroul cu cartea, temperatura, atmosfera, modul de iluminare — toate erau exact la fel. Și dacă însuși Kuno, carne din carnea ei, ar fi stat lângă ea în sfîrșit, ce folos era în asta? Întorcîndu-și privirea, ea spuse:

— Iartă-mă. Am făcut cea mai îngrozitoare călătorie și mi-am întîrziat cu mult dezvoltarea sufletului meu. Nu merită, Kuno, nu merită. Timpul meu e prea prețios. Aproape că m-a atins lumina Soarelui și am întîlnit cei mai necivilizați oameni. Nu pot sta decît cîteva minute. Spune ce ai de spus căci trebuie să mă întorc.

— Am fost amenințat cu lăsarea fără adăpost.

Acum îl privi.

— Am fost amenințat cu lăsarea fără adăpost și nu-ți puteam spune asta prin intermediul Mașinii.

Lăsarea fără adăpost înseamnă moartea. Victima este lăsată în aer liber, ceea ce o omorî.

— Am fost afara de cînd am vorbit cu tine ultima oară. Lucrul grozav de care îți vor-

beam s-a întîmplat și m-au descoperit.

— Dar de ce să nu mergi afară! exclamă ea. Este perfect legal, perfect mecanic să vizitezi suprafața Pămîntului. Recent am ascultat un curs despre mare, nu există nici o obiecțiune, oricine își poate comanda un respirator și primește un permis de ieșire. E adevărat că nu este lucrul cel mai înțelept, și te-am rugat să nu o faci, dar nu există nici un impediment legal pentru asta.

— Nu am cerut permis de ieșire.

— Atunci, cum ai ieșit?

— Am găsit un mod propriu.

Fraza nu avu nici un înțeles pentru ea și el trebui să repete.

— Un mod propriu? șopti ea. Dar asta nu e bine.

— De ce?

Întrebarea o șocă peste măsură.

— Începi să idolatrizezi Mașina, spuse el rece. Găsești că am dat dovadă de necredință dacă am găsit un drum propriu. Este clar ce a gîndit Comitetul atunci cînd m-a amenințat cu moartea.

Ea se supără.

— Nu idolatrizez nimic! strigă ea. Sînt mai înaintată. Nu te consider fără credință pentru că nu mai poate fi vorba despre vreo religie. Toată teama și superstiția care au existat vreodată au fost distruse de Mașina. Am vrut să spun doar că a găsi un drum propriu este... Și apoi nici nu există un astfel de drum.

— Dar îți poți închipui ca există.

— Nu există nici un alt drum în afară de ieșirile subterane pentru care trebuie să ai permis. Așa spune cartea.

— Ei bine, cartea se înșeală, pentru că am ieșit pe propriile mele picioare.

Kuno avea o oarecare putere fizică.

În zilele acestea era un neajuns să dai dovadă de putere. Fiecare copil era examinat la naștere și toți cei care promiteau o dezvoltare deosebită erau distruși. Puteau umanitariștii să protesteze, dar a lăsa un atlet să trăiască nu era o dovadă de adevărată bunătate; nu ar fi fost nicio-

dată fericit în această stare de viață la care îl chemase Mașina; s-ar fi simțit atras să se cațere în copaci, să facă baie în rîuri, să urce dealuri. Omul trebuie să fie adaptat la mediul înconjurător, nu? În zorii lumii, cei slabi trebuiau duși pe muntele Taiget, în amurg, cei puternici vor suporta eutanasia, pentru că mașina să poată progresa, pentru că mașina să poată progresa, pentru că mașina să poată progresa etern.

— Știi că am pierdut simțul spațiului. Spuneam că „spațiul este anihilat”, dar nu am anihilat spațiul, ci simțul spațiului. Am pierdut o parte din noi înșine. Am hotărît să redobîndesc ce am pierdut și am început prin a mă plimba în sus și în jos pe peronul caii ferate din afara camerei mele. M-am tot plimbat pînă am obosit și așa am recăpătat înțelesul de „Aproape” și „Depart”. „Aproape” este un loc la care pot ajunge repede pe jos, nu cu trenul sau cu nava. „Depart” este un loc la care nu pot ajunge repede pe picioarele mele, ieșirile subterane sînt departe, deși am ajuns acolo în 38 de secunde comandînd trenul. Omul este măsură. Aceasta a fost prima mea lecție. Picioarele omului sînt măsura pentru distanțe, minile sînt măsura proprietății, corpul lui este o măsură pentru tot ce poate fi iubit și dorit și puternic. Apoi am mers mai departe: atunci te-am chemat prima dată și nu ai vrut să vii.

Dupa cum știi, acest oras este construit adînc sub pămînt, singura legătură fiind vomitorii. Parcurgînd lungimea peronului am luat liftul pînă la următorul peron, l-am parcurs și pe acesta și așa mai departe pînă am ajuns la ultimul, deasupra căruia începe Pămîntul. Toate peroarele sînt absolut la fel și tot ce am cîștigat prin vizitarea lor a fost să-mi dezvolt simțul spațiului și mușchii. Cred că ar fi trebuit să mă mulțumesc cu asta — nu e puțin lucru — dar în timp ce mergeam mi s-a întîmplat ca orașele noastre să fi fost construite în zile în care oamenii mai respirau aerul de afară și că existaseră ventilatoare pentru muncitori. Nu m-am putut gîndi la alt-

ceva decât la aceste ventila-
toare. Au fost ele distruse de
tuburile de mîncare și medi-
camente și muzica pe care
Mașina le-a dezvoltat în ul-
tima vreme? Sau au mai ră-
mas urme din ele? Un lucru
era sigur. Dacă le-ai fi întil-
nit, asta s-ar fi întimplat în tu-
nelele de la etajul cel mai
apropiat de pămînt. Pretutî-
deni în altă parte spațiul era
justificat.

Îți spun povestea mea re-
pede, dar să nu crezi că sînt
un laș sau că răspunsurile
tale nu m-au deprimat nicio-
dată. Nu e un lucru potrivit,
nu e mecanic, nu e cuvințios
să mergi de-a lungul unui tu-
nel de cale ferată. Nu mi-a
fost frică că aș putea pași pe
o linie sub tensiune și aș pu-
tea fi ucis. M-am temut de
ceva intangibil — să fac ceva
la care nu se aștepta Mașina.
Apoi mi-am zis: „Omul este
mașină” și am plecat și după
multe vizite am găsit o des-
chidere.

Tunelele, desigur, erau lu-
minate. Peste tot e lumină,
lumină artificială; întinericul
este o excepție. Așa încît
atunci cînd am văzut o gaură
în cărămizi am știut că e o
excepție și m-am bucurat.
Am bagat brațul în această
deschizătură — la început
n-am reușit — dar apoi l-am
tot rotit pînă am reușit. Am
scos o altă cărămidă și am
strigat în întineric: „Vin, to-
tuși o voi face”, și vocea mea
răsună în întineric. Mi s-a
părut că aud spiritele munci-
torilor morți care se întorse-
ră în flecare seară la lu-
mina steluțelor și la nevestele
lor și toate generațiile care
trăiseră în aer liber mă strigă-
u: „Și totuși o vei face, vei
veni!”.

Se opri și, oricît ar părea
de absurd, cuvintele lui o
mișcă, deoarece Kuno ce-
ruse recent să fie tată, iar do-
rința lui fusese respinsă de
comitet. Nu era tipul de tată
în care era mașina interesată.

— Apoi trecu un tren.
Trecu ca o săgeată pe lingă
mine. Făcusem destul pentru

ziua aceea, așa încît m-am ti-
rit înapoi pe peron, am luat
liftul, și mi-am comandat pa-
tul. Ah, ce vise! Și din nou
te-am chemat și n-ai venit.

Every morning you got me
Small and white
Clean and bright
You look happy to meet me
Ea spuse:

— Nu vorbi despre aceste
lucruri groaznice. Mă faci ne-
nrocită. Îți bați joc de civili-
zație.

— Dar mi-am redobîndit
simțul spațiului și omul nu
poate trăi altfel. Am hotărît să
între în deschizătură și să urc
prin puț. Așa mi-am exersat
mușchii. Zile în șir am trecut
prin mișcări ridicole, pînă
cînd m-a durut carnea, și
m-am putut agăța cu mîinile.
Apoi am comandat un respi-
rator și am pornit.

La început a fost ușor.
Mortarul era intrucitva stricat
și în curînd am mai împins ci-
teva cărămizi și spiritul morți-
lor m-a însuflețit. Nu știu ce
vreau să spun prin asta. Spun
exact ceea ce am simțit. Am
simțit pentru prima dată că
fusesse făcut un protest impo-
triva corupției și că, așa cum
morții mă însuflețeau pe
mine, tot așa îi însuflețeam
pe cei nenăscuți încă. Am
simțit că există umanitate și
că există fără haine. Cum aș
putea să explic asta? Umani-
tatea părea dezvelită și toate
tuburile și mașinările astea
nici n-au venit pe lume o dată
cu noi și nici nu ne vor urma
și nici nu vor însemna foarte
mult cît timp sîntem aici.
Dacă aș fi fost mai puternic,
aș fi sfîșiat toate hainele pe
care le aveam și m-aș fi dus
dezbrăcat afară la aer. Dar
asta nu e pentru mine și pro-
babil pentru nimeni din gene-
rația mea. Am urcat cu respi-
ratorul, cu hainele mele igie-
nice și cu tabletele hrăni-
toare. Mai bine așa decât
deloc.

Era o scară făcută dintr-un
material primitiv. Lumina de
la calea ferată cădea pe trep-
tele cele mai joase și am vă-
zut că ea conducea chiar la
dărîmăturile de la capătul pu-
țului. Probabil că strămoșii
noștri au trecut pe acolo de
nenumărate ori ca să ajungă
la casele lor. Tot urcînd, mar-
ginile aspre mi-au tăiat mî-
nușile și mîinile au început

sa-mi sîngereze. Lumina s-a
mai menținut o vreme, pe
urmă s-a lăsat întinericul,
dar cel mai rău era că liniștea
îmi străpungea urechile ca o
sabie. Mașina merge din plin.
Știai asta? Mersul ei ne pă-
trunde sîngele și ne poate di-
recționa gîndurile. Cine știe!
Eram dincolo de puterea ei.
Pe urmă m-am gîndit: „Liniș-
tea asta înseamnă că am apu-
cat pe un drum greșit”. Dar
curînd am auzit voci în li-
niște, ceea ce mi-a dat încre-
dere.

Rise.

— Am nevoie de ele. În ur-
mătorul moment m-am lovit
cu capul de ceva.

Suspina.

Am ajuns la opritorul pneu-
matic care ne apără de aerul
de afară. Poate că le-ai ob-
servat și tu în navă. Întineric
bezna, eu pe treptele unei
scări invizibile, mîinile rănite,
nu pot să-ți spun cum am de-
pășit această etapă, dar vo-
cile au continuat să mă con-
soleze și am căutat să-mi fi-
xez poziția. Presupun că opri-
torul avea o lățime de vreo 8
picioare. Era perfect neted.
Am întins mîinile și bănuiesc
că am ajuns pînă la centru.
Nu chiar pînă la centru, pen-
tru că mîinile mele erau prea
scurte. Apoi vocea spuse:
„Merită s-o faci. S-ar putea să
fie un miner în mijloc de care
să te apuci și să ajungi la noi
pe propriul tău drum. Și chiar
dacă nu există vreun miner și
chiar dacă ai cădea și te-ai
zdrobi și tot merită; tot vei
ajunge la noi pe drumul tău
propriu.” Și am sărit. Există
un miner și...

Făcu o pauză. În ochii ma-
mei sale apărură lacrimi. Știa
că asta îi era destinul. Dacă
n-ar fi murit azi tot ar fi murit
mîine. Nu există cameră pen-
tru o astfel de persoană în
toată lumea. Îi era rușine că
născuse un asemenea fiu, ea
care fusese întotdeauna plină
de respect și care avusese în-
totdeauna idei. Era el, într-a-
devăr, băiețelul pe care îl în-
vățase folosul comutatoarelor
și butoanelor și căruia îi dă-
duse prima lecție din carte?
Părul care îi desfigurase gura
arăta că avea trasăturile unui
tip sălbatic și Mașina nu avea
milă față de atavism.

— Era un miner pe care
l-am apucat. Spînzuram ca

hipnotizat în întineric și am
auzit zgomotul acestor activi-
tăți ca pe o ultimă șoaptă
dintr-un vis ce se termină.
Toate lucrurile de care am
avut grijă și toată lumea cu
care am vorbit prin tuburi îmi
apăreau foarte mici. În acest
timp minerul se răsuci. Greu-
tatea mea pusese ceva în
mișcare și m-am răsucit încet
și apoi... Nu pot descrie în
cuvinte. Zăceam cu fața în-
toarsă spre Soare. Sîngele-mi
curgea din nas și din urechi
și-am auzit un urlet înfricoșă-
tor. Stopul de care mă agăta-
sem fusese pur și simplu zvîr-
lit din pămînt și aerul pe ca-
re-l făcusem noi aici jos se
scurgea prin supapă în aerul
de deasupra — țișnea în sus
ca o fîntînă. M-am tîrît pînă
acolo — deoarece aerul de
deasupra durea — și am sor-
bit cu înghițituri mari din virf.
Respiratorul meu zburase,
dumnezeu știe unde, hainele-
le-mi erau rupte. Zăceam cu
buzele lipite de gaură și am
sorbit pînă cînd sîngerarea a
încetat. Nu-ți poți imagina
ceva mai ciudat. Această sco-
bitură în iarbă — voi vorbi
despre ea peste un minut —

Soarele ogîndindu-se în ea,
nu strălucitor, ci prin nori ca
de marmură — pacea, nonșan-
țanța, simțul spațiului și, mîn-
gîindu-mi obrazul, fîntina ae-
rului nostru artificial. Curînd,
am zărit respiratorul, clătîni-
du-se în sus și în jos în vînt
mult deasupra capului meu și
mai sus încă erau mai multe
aeronaute. Dar nimeni nu se
uita niciodată în afara aéro-
navei și, în cazul meu, nimeni
nu putea să mă ia. Iată-mă
împotmilit. Soarele mai stră-
lucia prin puț și așa am putut
vedea ultimele trepte ale scă-
rii, dar nu aveam nici o spe-
ranță să pot ajunge acolo. Ori
m-aș fi pregătit repede să
scap prin fugă, ori aș fi căzut
și aș fi murit. Nu puteam de-
cît să mă întind pe iarbă și,
din timp în timp, să privesc în
jur.

Știam că eram în Wessex
pentru că avusesem grijă să
mă documentez înainte de a
pleca. Wessex se află deasu-
pra camerei în care stăm
acum de vorbă. Odată a fost
un stat important. Regii ace-
stui ținut posedau toată coasta
de sud de la Andredswold la
Cornwall în timp ce la nord

se afla Wansdyke care dom-
nea peste tot acest ținut.
Să-ți spun drept, mă aflam
acolo cu un opritor pneuma-
tic lingă mine și cu respira-
torul tras pe cap, toți trei într-o
gaură în care creșteau iarba
și ferigi de jur-împrejur.

Apoi deveni din nou grav.
— Am avut mare noroc că
era o gaură. Pentru că aerul
începu să vină înapoi în ea și
să o umple așa cum apa um-
ple un recipient. Puteam să
mă strecur. Am respirat un
amestec în care aerul răufă-
cător predomina ori de cite
ori încercam să urc. Nu era
foarte rău. Îmi pierdusem ta-
bletele și totuși am rămas
nesperat de vesel, iar în ce
privește mașina, uitasem
complet de ea. Singura mea
țintă era să ajung la capăt,
unde erau ferigile, și să văd
ce obiecte se aflau dincolo.

— Am încercat să urc
panta. Aerul nou era tot dău-
nător pentru mine, așa încît
mi-am dat drumul în jos,
după ce apucasem să văd
ceva cenușiu. Soarele înce-
puse să-și slăbească din in-
tensitate și mi-am amintit că
era în Scorpion — mă docu-
mentasem și în această pri-
vință. Dacă Soarele e în Scor-
pion și te afli în Wessex, în-
seamnă că trebuie să fii
foarte rapid, căci altfel înti-
nericul o să se lase foarte re-
pede. Aceasta a fost singura
informație prețioasă pe care
am dobîndit-o dintr-un curs
și cred că va fi și ultima. Am
încercat să respir noul aer și
să avansez pe cît posibil.
Gaura se umplea foarte încet.
Au fost perioade în care am
crezut că sursa funcționa cu
mai puțină vigoare. Respira-
torul părea să danseze în
apropierea pămîntului; zgo-
motele nu se mai auzeau cu
atîta tărie.

Se opri.

— Nu cred că asta te inte-
resează. Restul te va interesa
și mai puțin. Nu e nici o idee
și cred că mai bine nu te-ai fi
deranjat să vii. Tu ești deose-
bită, mamă.

Ea îl rugă să continue.

— Nu se inserase încă
atunci cînd am încercat să
urc, dar Soarele dispăruse,
așa încît nu am putut vedea
bine. Bănuiesc că tu, care ai
traversat Acoferisul Lumii,
nu vei voi să auzi o relatare

despre delușoarele pe care
le-am văzut — delușoare
mici, fără culoare. Dar pentru
mine ele erau vii și tuful care
le acoperea era ca o piele
sub care vibrau mușchii. Și
am simțit că aceste dealuri
chemaseră oamenii din trecut
cu o forță incalculabilă și că
oamenii acela le iubiseră.
Acum ei dorm — probabil
pentru totdeauna — și comu-
nică în vise cu umanitatea.
Fericiți sînt bărbaii și femeile
care trezesc dealurile Wes-
sexului. Căci, deși dorm, nu
vor muri niciodată.

Vorbea cu pasiune.

— Nu-ți dai seama că noi
sîntem cei care murim și că
aici, sub pămînt, singurul lu-
cr care trăiește este Mașina?
Am creat Mașina să ne înde-
plinească dorințele, dar nu o
putem face să ne îndepli-
nească dorințele acum. Ne-a
privat de simțul spațiului și al
pipăitului, a redus orice rela-
ție umană și a redus dragos-
tea la un act carnal, ne-a pa-
ralizat trupurile și dorințele și
acum ne obligă să ne supu-
nem ei. Mașina se dezvoltă,
dar nu în sensul gîndirii
noastre. Mașina continuă să
meargă, dar nu în sensul te-
lului nostru. Nu existăm decât
ca niște corpusculi de sînge
care circulă prin arterele
noastre și dacă ar putea lucra
fără noi, ne-ar lăsa să murim.
Oh, nu exista nici un mijloc
sau, cel puțin unul — să spun
oamenilor că am văzut dealu-
rile de la Wessex, așa cum El-
frid le-a văzut cînd l-a învins
pe danezi.

Soarele apunea. Am uitat
să-ți spun că, între timp, între
dealul meu și celelalte dealuri
se lăsase ceața care era de
culoarea unei perle.

Se opri pentru a doua oară.
— Continuă — spuse
mama lui. Continuă. Nimic
din ceea ce spui nu mă mai
poate întrista acum. M-am
fortificat.

— Am avut de gînd să-ți
spun și restul, dar nu pot.
Știu că nu pot; la revedere.
Vashti rămase pe loc șo-
vîind. Toți nervii îi vibrau din
cauza fiului său. Dar era și
curioasă în același timp.

— E necinstit, se plîne ea.
M-ai făcut să traversez lumea
ca să-ți ascult povestea. Spu-
ne-mi acum cît poți de re-
pede pentru că mă faci sa-mi

plerd timpul, spune-mi cum ai revenit la civilizație.

— O, asta! spuse el. Vrei să auzi despre civilizație, desigur. Ți-am spus căd îmi căzuse respiratorul?

— Nu, dar înțeleg totul acum. Ți-ai pus respiratorul și ai reușit să mergi pe suprafața pământului până la o intrare subterană și acolo com-portarea ta a fost raportată la Comisia Mondială.

— Fără îndoială.

Își trecu mina peste frunte, ca și când ar fi vrut să alunge o emoție puternică. Apoi își continuă povestirea:

— Respiratorul mi-a căzut cam pe la apusul soarelui. Ți-am spus că izvorul slăbise din intensitate, nu?

— Da.

— Pe la apusul soarelui mi-am dat respiratorul jos. După cum ți-am mai spus, uitasem complet de Mașina și nu am dat nici o atenție timpului, fiind ocupat cu alte lucruri. Mi-am luat rezerva de aer pe care o puteam folosi când ascuțimea aerului din afară ar fi devenit intolerabilă și pe care o puteam păstra cîteva zile cu condiția ca vîntul să nu îl răspîndească. Pînă nu a fost prea tîrziu mi-am dat seama ce ar fi implicat oprirea fugii mele. Vezi, gaura din tunel fusese reparată. Aparatul de Reparare, Aparatul de Reparare era după mine.

Am mai primit un avertisment, dar l-am neglijat. Noaptea, cerul era mai limpede decît ziua, și Luna care era cam cu o jumătate de cer în spatele Soarelui era în anumite momente chiar strălucitoare. Eram la locul meu obișnuit — la granita între două atmosfere — cînd mi s-a părut că văd ceva întunecos mișcînd la fundul gropii și dispărînd în put. În nebulia mea am coborît. M-am aplecat și am ascultat și mi s-a părut că am auzit un zgomot slab în adîncime.

În fața acestei situații m-am alarmat, dar era prea tîrziu.

M-am hotărît să-mi pun respiratorul și să ies din gaură. Dar respiratorul dispăruse. Știam exact unde căzuse — între opritor și apertură — și am simțit chiar urma pe care o lasase în tuf. Disparuse și mi-am dat seama că se întîmplă ceva rău și mai bine aș fi fugit în celălalt aer, chiar dacă trebuia să mor, moartea alergînd spre norul care fusese culoarea perlei. N-am pornit niciodată. În afara puțului este prea groaznic. O spirală, o spirală albă și lungă se furia afară din puț tirîndu-se prin iarba luminată de Luna.

Am țipat. Am făcut tot ceea ce n-ar fi trebuit să fac. Am lovit creatura în loc să fug de ea și dintr-o dată aceasta se încolăci în jurul gleznei. Pe urmă ne-am bătut. Viermele m-a lăsat să alerg prin toată gaura, dar mi s-au împiedicat picioarele în timp ce fugeam. „Ajutor!”, am strigat. (Partea asta e prea îngrozitoare. Aparține părții pe care nu o vei ști niciodată). „Ajutor!”, am strigat. (De ce nu putem noi suferi în liniște?). „Ajutor!”, am strigat. Apoi picioarele mi-au fost legate, am căzut, am fost tras de la dragele mele ferigi și am trecut pe la apărătorul uriaș de metal, (îți pot spune partea asta) și am crezut că agățîndu-mă de minierul acela aș fi putut să mă salvez din nou. Dar era ascuns. Întreaga groapă era plină de lucruri din astea. Căutam în toate părțile, din groapă altele scoteau capetele gata să acționeze dacă va fi nevoie. Aduseseră tot ce putea fi necesar: uscături, mînunchiuri de ferigă, totul și mergeam cu toții în jos în iad. Ultimele lucruri pe care le-am văzut înainte de a fi pusă siguranța în urma noastră au fost cîteva stele și am simțit că un om ca mine trăia în cer. M-am luptat, m-am luptat pînă aproape de sfîrșit și numai loviturile cu capul de scară m-au liniștit. Apoi m-am trezit în această cameră. Viermii dispăruseră. Eram înconjurat de aer artificial, lumină artificială, liniște artificială și prietenii mă che-mau prin intermediul tuburilor acustice să vadă dacă mai înținisem vreo idee nouă în

ultima vreme.

Aici povestirea lui sîrșit. Discuțiile suplimentare au fost imposibile, și Vashti se întoarse ca să plece.

— Se va sîrși cu moartea, spuse ea liniștită.

— Aș vrea să fie așa, răspunse Kuno.

— Mașina a dat dovadă de o milă fără margini.

— Prefer mila lui Dumnezeu.

— Cu această frază plină de superstiții vrei să spui că ai putea trăi în aerul de afară?

— Da.

— Ai văzut vreodată împrejurul intrărilor subterane oasele celor care au fost excluși după Marea Rebellune?

— Da.

— Au fost lăsate acolo unde au pierit pentru edificarea noastră, cine se poate îndoi de asta? Suprafața pământului nu mai suportă viața.

— Într-adevăr!

— Ferigile și iarba pot supraviețui, dar orice formă superioară de viață a pierit. L-a detectat vreo aeronavă?

— Nu.

— Atunci de unde atîta încapăținare?

— Pentru că le-am văzut, explodă el.

— Ce-ai văzut?

— Pentru că am văzut-o în amurg — pentru că a venit să mă ajute cînd am chemat-o — pentru că și ea a fost în-lăntuită de viermi și mai norocoasă decît mine a fost ucisă de unul din ei care i-a străpuns gîtul.

Era nebun. Vashti plecă și nici nu-l mai văzu în necazurile care urmau.

III

CEI FĂRĂ ADAPOST

În anii care urmară escapei lui Kuno, două importante lucruri se petrecuseră cu Mașina. La suprafața erau revoluționari, dar în fiecare caz mințile oamenilor fuseseră pregătite dinainte și nu făceau altceva decît să exprime tendințe care erau deja latente.

Prima dintre acestea fu abolirea respiratoarelor.

Gînditorii avansați, ca Vashti, au considerat întot-

deauna o nebulie vizitarea Pămîntului. Aeronavele puteau fi necesare, dar la ce bun să mergi afară din curiozitate și să te tirăști o milă sau două într-o mașină terestră? Obiceiul era de prost gust și probabil nelalocul lui: nu aducea idei noi și nu avea legătură cu ceea ce era de fapt important. Deci, respira-toarele au fost desființate și o dată cu ele și mașinile terestre și, cu excepția cîtorva conferențieri, dezvoltarea era mai puțin acceptată. Cei care mai voiau să vadă cum e pe Pămînt nu aveau decît să asculte un gramofon sau să privească un film. Și chiar și conferențierii au recunoscut,

cînd și-au dat seama, că o lecție despre mare nu era cea mai stimulatoare, atunci cînd era compilată din alte lecții care fuseseră deja ținute asupra aceluiași subiect. „Feri-ți-vă de ideile de prima mînă!”, exclama unul dintre cei mai avansați. Ideile de prima mînă nu există de fapt. Nu sînt decît niste impresii fizice produse de dragoste și teama și în această uriașă fundație cine ar face filosofie? Lăsați-vă ideile să fie de mînă a doua și dacă este posibil de mînă a 10-a, pentru că atunci vor fi îndepărtate de elementul perturbator: observația directă. Să nu învâțați nimic din acest subiect al

meu — Revoluția Franceză. Învățați mai bine ce cred eu că a gîndit Encharman, că a crezut Urizen, că a crezut Gutch, că a crezut Ho-Yung, că a crezut Chi-Bo-sing, că a crezut L-Ycadio Stearn, că a crezut Carlyle, că a crezut Mirabeau, că a spus despre Revoluția franceză. Prin intermediul acestor 8 mari spirite, singele care a fost vărsat la Paris și ferestrele care au fost sparte la Versailles vor fi sintetizate într-o idee pe care o puteți folosi mult mai bine în viața noastră de zi cu zi. Dar fiți siguri că intermediarii sînt mulți și variați pentru că în istorie o personalitate există pentru a o contrazice pe alta. Urizen trebuie să contracareze scepticismul lui Ho-Yung și Encharman, eu însumi trebuie să contracarez impetuoșitatea lui Gutch. Voi care ascultați puteți judeca mult mai bine Revoluția Franceză decît mine. Urmașii voștri vor avea o poziție chiar mai bună decît voi pentru că vor afla ce credeți voi despre ceea ce cred eu și astfel se va mai adăuga o za în lanț. Și, în timp, se ridică vocea lui, se va ajunge la o generație care nu cunoaște fapte, este dincolo de impresii, o generație absolut fără culoare, o generație liberă de viciul personalității, care va vedea Revoluția Franceză nu așa cum s-a întîmplat și nici cum ar fi vrut ei să se întîmple, ci cum s-ar fi întîmplat dacă ar fi avut loc în epoca contemporană Mașinii.”

Aplauze furtunoase salutară această prelegere care a exprimat un sentiment deja latent în mințile oamenilor — un sentiment că faptele terestre trebuie ignorate și că desființarea respiratoarelor era un ciștig. A fost sugerat chiar ca aeronavele să fie suprimate. Aceasta nu se face însă pentru că navele lucraseră ele însele în sistemul Mașinii. Dar din an în an erau folosite din ce în ce mai puțin și erau menționate tot mai puțin de oamenii înțelepți.

Al doilea mare eveniment fu restabilirea religiei.

Și această idee fu exprimată în cadrul celebrei prelegeri. Nimeni nu se putea înșela asupra tonului plin de

LUCIAN POP

respect cu care a fost încheiat discursul și care a trezit un ecou în inima fiecăruia. Cei care s-au supus multă vreme în tăcere acum încep să vorbească. Au descris ciudatul sentiment de liniște care i-a cuprins când li s-a înmănat cartea Mașinii, plăcerea pe care o aveau să repete câteva fragmente din ea, extazul de a atinge un buton, deși neimportant, și de a acționa o sonerie electrică, deși fără rost.

— Mașina, exclamă ei, ne hrănește, ne îmbracă și ne adăpostește; prin ea putem comunica și ne putem vedea, în ea se găsește ființa noastră. Mașina este prietena idelilor și dușmanul superstițiilor. Mașina este atotputernică, eternă, Mașina este binecuvântată și înainte ca această alocuțiune să fie tipărită pe prima pagină a cărții, ritualul se dezvoltă într-un complicat sistem de laude și rugăciuni. Cuvântul „religie” a fost evitat, și în teorie Mașina era o creație a omului. Dar, în practică, în afară de citiva retrograzi, toți o divinizau. Ea însă nu era idolatrizată uniform. Un credincios era impresionat de ecranele albastre prin care vedea alți credincioși, un altul, de aparatul de apărut pe care păcătosul de Kuno îl comparase cu viermii, altul de lifuri, altul de carte. Și fiecare se roagă pentru una sau pentru alta, făcând intervenții la Mașină pentru el. Persecuția era pretutindeni prezentă. Nu izbucnea pentru motive care vor fi expuse curînd. Dar era latentă și toți care nu acceptaseră minimum cunoscut drept „Confessional Mechanism” trăiau în pericolul de a rămîne fără adăpost, ceea ce însemna moartea, după cum știm.

A atribui aceste două evenimente Comisiei Mondiale înseamnă a avea o privire îngustă asupra civilizației. Este adevărat, Comisia Mondială anunșase aceste evenimente, dar era cauza lor în măsura

în care regii din perioada imperialistă erau pricina războiului. Mai bine consimțeau la o constrîngere invincibilă, care nu se știa de unde vine și care, cînd era satisfăcută, era înlocuită cu o constrîngere la fel de invincibilă. Unei asemenea stări de lucruri i se dă numele de progres. Nimeni nu a mărturisit că Mașina era defectă. An de an a fost servită cu o eficiență crescîndă și cu o inteligență în scădere. Cu cît un om își știa mai bine datoritiile, cu atît mai puțin înțelegea obligațiile vecinului său și în întreaga lume nu exista nimeni care să fi înțeles monstrul ca un întreg. Creierile acelea de bază pieriseră. Ce-i drept, lăseseră directive complexe și urmașii lor au coordonat o bucată din aceste directive. Dar umanitatea, în dorința ei pentru confort, se întrecuse pe sine. A explodat prea mult bogățiile naturii. Încet și cu auto-mulțumire, umanitatea s-a scufundat în decadentă; și progresul venise să însemne progresul Mașinii.

În ceea ce o privește pe Vashti, și-a continuat viața pînă la următorul dezastru. A stîns lumina și s-a culcat, se sculă și aprinse lumina. Ascultă și ținu prelegeri. Schimbă idei cu nenumărații ei prieteni și crezu că devine din ce în ce mai înțeleaptă. Din cînd în cînd, un prieten cerea eutanasia și lăsa camera ei sau a lui pentru cei fără adăpost. Lui Vashti nu prea îi păsa. După o lectură nereușită cerea chiar ea eutanasia. Dar rata mortalității nu trebuia să depășească rata natalității și de aceea Mașina o refuza. Necazurile au început treptat cu mult înainte ca ea să-și dea seama de acest fapt.

Într-o zi, a fost foarte uimită de primirea unui mesaj de la fiul ei. Ei nu comunicau niciodată, neavînd nimic în comun, deși auzise din surse indirecte că el mai trăia încă și că fusese transferat din emisfera nordică, unde se purtase atît de rău, în emisfera sudică într-o cameră aproape de a ei.

— Vrea să-l vizitez? se gîndi ea. Niciodată. Niciodată. Și nici nu am timp.

Nu, aceasta era o nebunie.

El refuza să-și vizualizeze fața în ecranul albastru și, vorbind din întuneric, spuse în mod solemn:

— Mașina s-a oprit.

— Ce spui?

— Mașina se oprește. Știu bine, cunosc simptomele.

Ea izbucni în ris.

El a auzit-o și s-a supărat. Apoi n-au mai vorbit.

— Îți poți imagina ceva mai absurd? spuse ea unui prieten. Un om, care a fost fiul meu, crede că Mașina se oprește. Ar fi de-a dreptul o necuviință ca să nu-i spun nebunie.

— Mașina se oprește? zise prietenul. Ce înseamnă asta? Această frază nu-mi dezvăluie nimic.

— Nici mie.

— Presupun că nu se referă la necazul pe care l-am avut de curînd cu muzica.

— O, nu, sigur că nu! Hai mai bine să vorbim despre muzică.

— Te-ai plîns autorităților?

— Da, și mi-au spus că e nevoie de o reparație și m-au îndreptat către Comitetul pentru repararea aparatelor. M-am plîns de aceste gemete ciudate care mutilază simfoniiile școlii din Brisbane. Parcă ar fi cineva suferind. Comitetul pentru repararea aparatelor a spus că defectiunea va fi remediată în curînd.

Vag îngrijorată, și-a reluat viața. Pe de-o parte, defectiunea cu muzica a enervat-o, iar pe de altă parte nu putea uita cuvîntul lui Kuno. Dacă el ar fi știut că muzica nu putea fi reparată — dar nu putea s-o știe, pentru că ura muzica — dacă el ar fi știut că ceva e în neregulă, „Mașina se oprește” ar fi fost exact genul de remarcă veninoasă pe care ar fi făcut-o. Bineînțeles că el a făcut această remarcă la întîmplare, dar coincidența o supăra și, de aceea, ea se adresa cu oarecare irascibilitate Comitetului pentru repararea aparatelor. (CRA)

Comitetul a replicat ca și mai înainte că defectul va fi remediat în curînd.

— În curînd! Imediat! spuse ea. De ce m-aș îngrijora de defectele mu. ci? Lucrurile întotdeauna sînt puse la punct. Dacă nu faceți reparația imediat, mă voi adresa

Comisiei Mondiale (CM.).

— Nici o plîngere personală nu este primită de CM., replică CRA.

— Atunci prin cine trebuie să-mi înalțez plîngerea?

— Prin noi.

— Atunci, mă plîng.

— Plîngerea dumneavoastră va fi înaintată cînd îi va veni rîndul.

— S-au mai plîns și alții?

La această întrebare CRA a refuzat să răspundă.

— Păcat! îi spuse ea unui alt prieten. Niciodată n-a existat o femeie mai nenorocită ca mine. De-acum încolo n-o să mai fiu niciodată sigură de muzica mea. E din ce în ce mai rău, de fiecare dată cînd o comand.

— Și eu am necazuri, replică prietenul. Cîteodată ideile îmi sînt întrerupte de un ușor zgomet neplăcut.

— Ce este?

— Nu știu, dacă este în capul meu sau din perete.

— Plînge-te, în orice caz.

— M-am plîns. Și plîngerea mea va fi înaintată la CM cînd îi va veni rîndul.

Tempul trecea și ei n-au mai resimțit aceste defectiuni. Defectele nu fuseseră remediate, dar în ultima vreme ei reușiseră să se adapteze tuturor capriciilor Mașinii. Geamătul din simfoniiile din Brisbane nu o mai enervă pe Vashti; îl accepta ca pe o parte a melodiei. Sunetul neplăcut din cap sau din perete nu mai era resimțit de prietenul ei. Și la fel s-a întîmplat și cu fructele artificiale care începuseră să mucegăiască, cu apa care începuse să aibă un miros neplăcut și cu rimele nepotrivite pe care Mașina de poezii începuse să le emită. De toate acestea s-au plîns cu amărăciune la început, apoi le-au acceptat și le-au uitat. Lucrurile au continuat să se înrăutățească.

Dar cu defectarea aparatului de dormit lucrurile s-au petrecut altfel. Aceasta a fost cea mai serioasă oprire. Într-o bună zi în întreaga lume (Sumatra, Wessex, nenumăratele orașe din Courland și Brazilia) paturile comandate de proprietarii lor obosiți n-au mai apărut. Pare un fapt ridicol, dar de aici a început colapsul umanității. Comitetul responsabil cu că-

derea a fost asaltat de reclamații care au fost îndreptate ca de obicei către CRA care, la rîndul său, i-a asigurat că plîngerile lor vor fi înaintate CM-ului. Dar nemulțumirea a crescut, deoarece omenirea nu era suficient adaptată unei vieți fără somn.

— Cineva se amestecă în treburile Mașinii, au început ei să spună.

— Cineva încearcă să se facă rege, să reintroducă elementul personal.

— Să-l pedepsim pe acel om cu lipsa de adăpost.

— Să o salvăm! Să răzbu-năm Mașina! Să răzbu-năm Mașina!

— Război! Ucideți omul!

Dar CRA a intervenit și a domolit panica prin cuvinte bine alese. A mărturisit că însăși Repararea Aparatelor necesită o reparație.

Efectul acestei mărturisiri a fost admirabil.

— Desigur, spuse un renumit conferențiar, cel care vorbește despre Revoluția Franceză, el care umplea de splendoare fiecare nouă decădere, desigur că nu vom insista cu plîngerile noastre acum. Repararea Aparatelor ne-a tratat atît de bine în trecut, încît acum sîntem cu toții alături de ea și vom aștepta răbdător refacerea. Vor veni timpuri bune în care va continua să-și îndeplinească bine obligațiile. Între timp, să încercăm să ne descurcăm fără paturi, fără tablete și fără dorințele noastre mărunte. Sînt sigur că aceasta ar fi dorința Mașinii.

Această cuvîntare a fost aplaudată la sute de mîle depărtare. Mașina îi mai lega încă. Prin adîncul mării, pe dedesubtul lanțurilor muntoase mergeau firele prin intermediul cărora se putuse auzi și vedea. Numai bătrînii și bolnavii rămăseseră nerecunosători, deoarece circula zvonul că și eutanasia era dereglată și că durerea reapăruse printre oameni.

Și de citit era greu. Pătrunsese ceva în atmosferă care îi diminuase din luminozitate. Erau perioade cînd Vashti reușea cu greu să vadă pînă la capătul încăperii. Și aerul devenise rău mirositor. Plîngerile deveniseră tot mai puternice, remediile erau neputin-

cioase, iar tonul conferențiarului era eroic atunci cînd striga: „Curaj! Curaj!” Ce importantă are, atîta timp cît Mașina continuă să meargă? Pentru ea lumina și întunericul erau totuna. Și, deși lucrurile s-au mai îmbunătățit după o vreme, strălucirea n-a mai fost aceeași și umanitatea nu s-a mai refăcut de cînd intrase în criză. Se purtau discuții nebunești despre „măsuri” despre o dictatură provizorie, și locuitorilor Sumatrei li s-a cerut să se acomodeze cu lucrurile stației centrale situate în Franța. Dar pentru cei mai mulți, panica domnea și oamenii își consumau forțele rugîndu-se cărții, dovadă palpabilă a puterii Mașinii. Teroarea era gradată — o dată apăreau vești pline de speranțe — Aparatul de Reparare era aproape reparat — dușmanii Mașinii fuseseră desființați — noi centre nervoase care lucrau chiar mai bine luaseră naștere. Dar veni o zi cînd, fără cel mai mic avertisment și fără vreun semn prealabil de slăbiciune, întregul sistem de comunicație se prăbuși. În toată lumea, lumea așa cum înțelegeau ei.

În acel moment, Vashti ținea un curs și remarcile ei anterioare avuseseră mare succes. Continuînd însă, cursanții rămăseră tăcuți și la concluzie nu se mai auzi nici un sunet. Aceasta îi displicu și de aceea chemă un prieten specialist s-o încurajeze. Nici un sunet: desigur că prietenul dormea. Și așa se întîmplă și cu prietenul următor pe care încercă să-l sune și tot așa pînă își reaminti remarcă lui Kuno „Mașina se oprește”.

Fraza tot nu însemna nimic. Dacă eternitatea s-ar opri, desigur că, curînd, va fi pusă din nou în mișcare.

De exemplu, mai era foarte puțin aer și lumină — atmosfera se îmbunătățise cu cîteva ore mai înainte. Și apoi mai exista Cartea și atîta timp cît există Cartea, era un semn de siguranță.

Apoi se prăbuși, căci o dată cu încetarea activității veni o teroare neașteptată — liniștea.

Nu cunoscuse niciodată liniștea și apariția ei aproape că a omorît-o pe Vashti — a omorît multe mii de per-

MASINA SE OPREȘTE

soane. Chiar de la naștere fusese înconjurată de un zumzet continuu. Și, nedându-se seama ce face, apăsa pe buton, acela care deschidea ușa celei.

Ușa celei se deschise, pentru că nu avea nici o legătură cu stația centrală care murea departe, în Franța. Se deschise, dându-i speranțe lui Vashti, care crezuse că Mașina fusese reparată. Se deschise și văzu tunelul șerpuiind și ducând spre libertate. Aruncă o privire și apoi se retrase. Pentru că tunelul era plin de oameni — ea fusese aproape ultima în oraș care se alarmase.

Oameni din toate părțile o împingeau înapoi și acesta era un coșmar din visele ei cele mai urite. Oamenii se țirau, tipau, încercând să respire, atingându-se unii de alții, dispărând în întuneric și împingându-se de pe peronul căii ferate. Unii se băteau pe lingă soneriile electrice, încercând să comande trenuri care nu mai puteau fi comandate. Alții chemau eutanasia, alții cereau respirație sau huleau Mașina. Alții stăteau la ușile celulelor lor, temându-se că și ea și întrebându-se dacă să plece sau să rămână. Și în toată această hărâmbăie era liniște — liniștea care este vocea pământului și a generațiilor trecute.

Nu era mai rău decât singurătatea. Ea închise ușa din nou și se așeză să-și aștepte sfârșitul. Dezintegrarea continua însoțită de îngrozitoare zgomote. Valvele care închideau aparatul medical erau probabil slăbite pentru că se rupseseră și ațirneau hidoase din tavan. Podeaua s-a clătina și a aruncat-o pe Vashti din scaun. În sfârșit, se apropia spaima finală — lumina începea să scadă, și ea știu că lunga zi a civilizației se termina. Se învîrtea prin cameră rugându-se să fie salvată în orice caz, sărutiind Cartea, apăsând buton după buton. Urletele din afară creșteau în intensitate, pă-

trunzind chiar prin pereți. În cet, strălucirea celei ei scădea, reflexiile butoanelor de metal se pierdeau. Acum nu mai putea să vadă biroul și nici Cartea, deși o ținea în mână. Lumina urma zborul sunetului, aerul urmărea lumina și vidul se întorcea în caverna din care fusese de atîta timp dat afară. Vashti continua să se învîrta, ca unii credincioși, tipind, rugându-se, lovind butoanele cu mâini singurinde.

De-abia acum ea se refugie în suflet. Cel puțin așa mi se păru, înainte ca gîndirea mea să se oprească. Dacă s-a refugiat în timp, nu pot să-mi dau seama. Ea răsuci din fericire chiar întrerupătorul care elibera ușa și aerul care o învîluia, șoaptele care îi răsuna în urechi îi spuneau că se află din nou în fața tunelului și a peronului pe care văzuse oamenii luptînd. Acum nu se mai luptau. Rămăseseră doar șoapte și mormăieli. Acolo în întuneric mureau cu sutele.

O podidă lacrimile. Tot lacrimi îi răspunseră. Cei doi plîngeau pentru omeneire, nu pentru ei înșiși. Nu puteau suporta gîndul că acesta era sfîrșitul. Înainte ca tăcerea să fie completă, inimile li s-au deschis și au știut atunci ce este mai important pe Pămînt. Omul, floarea cîrniei, cea mai nobilă dintre creaturile vizibile, omul care l-a făcut odată pe Dumnezeu asemănător cu sine însuși. Și și-a ogîndit puterea în constelații, minunatul om murea încătușat în straiete pe care și le țesuse. Secol după secol s-a trudit și iată răsplata.

Într-adevăr, veșmîntul părea la început ceresc, improșcat cu culorile culturii, cusut cu firele propriei negări. Și ceresc a fost atîta timp cît a fost un veșmînt și nimic mai mult, atîta vreme cît omul putea să-l lepede după voie și să trăiască prin esența pe care o constituie sufletul său și prin esența tot atît de divină pe care o constituie corpul său. Pacatul împotriva corpului, acesta era lucrul pentru care plîngeau mai ales, și secolele de greșeli împotriva mușchilor și nervilor și a celor cinci simțuri cu ajutorul cărora puteau cunoaște.

— Unde ești? șopti ea. Vocea lui din întuneric îi răspunse: „Aici”.

— Mai e vreo speranță pentru noi, Kuno?

— Nici una pentru noi.

— Unde ești?

Ea se țiră către el peste cadavre. Sîngele li se împrăstie peste miini..

— Mai repede, șopti ea. Mor! Dar ne putem atinge, ne putem vorbi și asta nu cu ajutorul Mașinii.

El o sarută.

— Ne-am întors la noi înșine. Murim, dar ne-am recîștigat viața așa cum era în Wessex cînd Elpid i-a învins pe danezi. Știm ce știu ei afară, ei care sălăsluiau în norii de culoarea perlelor.

— Dar, Kuno, este adevărat, mai există încă oameni pe suprafața pămîntului? Nu este acest îngrozitor întuneric adevăratul sfîrșit?

El răspunse:

— I-am văzut, le-am vorbit, i-am iubit. Se ascund în ceață și ferigi pînă cînd civilizația noastră se va sfîrși. Astăzi ei sînt cei fără de adăpost, miine...

— O, miine... Un nebun va porni din nou Mașina miine.

— Niciodată, spuse Kuno, niciodată. Omenirea a învățat lecția.

Pe măsură ce vorbea, tot orașul se împrăstia ca un fagure. O navă spațială pătrunse prin intrarea subterană pe un chei în mină. Se izbi de pămînt explodînd și despicînd galerie după galerie cu aripile sale de oțel. Pentru o clipă au văzut visurile moarte și, înainte de a li se alătura, petice din cerul nepătat.

Traducere:
M. BODEAN și L. HUICA

ALEXANDRU ANDRÉS

IOAN POPA

COMANDO

SOARELE ardea în înalt ca un disc orbitor. Nisipul ardea, căștile ardeau, armele ardeau! Aerul tras în piept era atît de cald încît plămîni îi dureau! Transpirația cădea în picături pe nisip atunci cînd se aplecau înainte ori li se scurgea în şuvițe subțiri de-a lungul obrazilor, izvorînd de sub tîmple, alunecînd pe după ceafă, usturătoare.

Deșertul se întindea înainte imens, arzător, fără capăt și început, jucîndu-și în fața lor valurile fierbinți de aer. Parcă nisipul fusese stropit cu o benzină ce se aprinsese apoi și continua să ardă așa cu flăcări transparente.

Coloana se fîra înainte asemeni unui sarpruriaz, orb, căuțîndu-și drumul pierdut pe sub cerul de un albastru nemilos, fără umbră de nor. Unul înapola celui alt, soldații mărșăluiau respirînd sacadat. Cămășile erau ude de transpirație, fețele nerase, murdare, armele ațirneau grele, ucigăse, pe umeri, cu țevile în jos, cu cîntările lipite de gambe.

Cataramile echipamentelor se loveau între ele ori de bidoanele metalice, scoțînd în mers sunete seci.

— Mărește pasul! Nu scoate cascal... Mai repede! Mai repede!...

Glasul lokotenentului Ent cădea peste capetele lor pentru a suta, pentru a mia oară, înnebunitor ca plesnetul unui bici.

Pulberea pustiului intra în nări odată cu aerul încărcat cu miros greu de transpirație — soarele era ca un ochi de metal topit în înaltul cerului.

— Haide, mai repede, mai repede!...

Pămîntul parcă luase foc și ardea.

Renunțaseră să mai privească înainte: lumina le înțepa ochii, îi durea. De fapt, nici nu aveau ce vedea: aceeași înșiruire monotonă a dunelor de culoare ciocolatie, nicăieri nici un fir de verdeață, nici o urmă omenească, doar umbrele lor care se țirau fără odihnă înainte. Și se părea că merg așa de secole parcă. Își treceau limba peste buzele crăpate pe care sîngele se închegase și, din ce în ce mai mult, singurul lucru la care mai puteau să se gîndească era bidoanul metalic pe fundul căruia mai aveau puțină apă — însă lokotenentul le interzisese să mai bea din ea.

Lokotenentul!...

Era a unsprezecea zi de cînd mergeau așa... Abia dacă-și mai aminteau: fuseseră selecționați... plecaseră într-o noapte din cazarma El Madeyn a bazei militare din Tyndouf, fuseseră parașutați în largul Saharey... Constituiau grupa de comădo numărul zece. Trebuiau să distrugă sateliții inamici și baza lor de lansare din zona RM-2 de lângă Surt.

Războiul dura de un an și încă mai putea dura. Lupte înverșunate se duceau deasupra Oceanelor Atlantyk și Indyan (pentru arhipelagurile Kogos și Nyktyngal), în insulele Eduard și Krozet, peste tot de-a lungul noilor frontiere maritime.

Era în joc Afryka.

Bombardierele grele, venind dinspre vest, străbăteau cerul Saharei alunecînd grăbite spre larguri, purtînd în pîntecele uriașe semințele morții. Convoaie imense de nave de luptă cutreierau cele două oceane, sute de milioane de cetățeni fuseseră chemați sub drapele... Ar-

mele puseseră stăpînire pe pămînt, pe ape și văzduhuri...

Patrula avea alcătuire mixtă: două plutoane de militari (bărbați), fiecare cu cîte un sergent, și un pluton de combatante (militari-femei), cu o sergentă. Șef al formațiunii fusese numit lokotenentul Ent.

Se deplasau numai noaptea — era mai puțin probabil să fie reperați — foloseau sisteme CX de protecție și mascare specială. Aprovizionarea lor o făceau avioanele de vînătoare „Dumin”, care zburau pe ruta: Tyndouf—Adrar—Al yawf—Mombaza—Yast Lõndre și care le parașutau alimente, apă și muniție.

În primele patru zile distruseseră deja paisprezece sateliți și se apropiau de zona RM-2 cînd... dintr-o dată... Valul acela formidabil de aer fierbinte care le uscaseră lacrimile din ochi și saliva din gură, care le pătrunsese prin uniforme pînă la piele, pînă la sînge... apăsarea aceea dureroasă pe umeri, asemeni unui tăvălug de fier ce voia să-i facă una cu nisipul... urletele lokotenentului care țipa ca nebun: „Culcat! Culcat!... În umbra dunelor, nu la soare!”... Se aruncaseră la pămînt, acoperindu-și capetele cu brațele. Se făcuse dintr-o dată frig... și apoi iarăși cald...

Se ridicaseră cu greu, buimăciți. Bluzele parcă le erau pîrlite, iar pe alocuri nisipul strălucea sticlos, ca și cînd ar fi fost pe cale de a se topi.

Își reluseră marșul tăcut, dar parcă totul se schimbaseră în jur, deși nu puteau spune precis cum, aveau chiar impresia că merg în altă direcție. De atunci nu mai observaseră nici sateliți, nici avioane. Cerul rămăsese albastru și pustiu, în stația radio-laser nu mai răspundea nimeni la apeluri, de fapt așa spunea lokotenentul, fiindcă numai el mai ținea legătura cu baza.

Trecuseră de atunci unsprezece zile de iad, timp în care nu mai știau nimic de restul lumii.

Îi urau pe acel lokotenent cu suflet de fier, care nu se destălnuia nimănui, care-i insulta cu fiecare prilej, cît de mic, care-i purta așa de unsprezece zile prin nisipuri fără măcar să le spună din ordinul cui și pentru care rațiuni.

Vag, circula zvonul la bază că Ent este un ofițer foarte capabil — acum urau acest zvon, îl urau din tot sufletul, pentru toate chinurile și lipsurile îndurate!

Simteau prezența lui Ent în orice clipă, îi pîndea din marginea coloanei așa cum coiotul își pîndește prada, iar ordinele lui, oh, ordinele lui aduceau numai suferință!...

— Stai! Zece minute haltă! Cele două plutoane de combatanți vor da fiecarei combatante o jumătate de pahar de apă. Repede, executarea!

Soldații se întoarseră încet către ofițer: ochii le străluceau de parcă ar fi avut febră.

— E nebun, șopti Harold către Gayn, e a treia oară cînd dăm din apa noastră femeilor!

— Iar ele pe-a lor și-au terminat-o demult, îi răspundese celălalt.

Cu picioarele depărtate, cu brațele încrucișate la piept, Ent stătea drept sub biciul necruțător al Soarelui, înfrunțîndu-le privirile din marginea coloanei care se oprise.

Ochii luminoși ai femeilor se îndreptară re-

cunoscători către el cînd îl auziră vorbindu-le:

— Sper că nu e nevoie să vă mai atrag atenția că aici nu sînteți la un hotel de pe Maynstreet ca să mergeți la toaletă din cinci în cinci minute — apă nu mai este decît foarte puțină, destul că transpirați, siliți-vă și voi s-o rețineți în organism cît mai mult, ce dracu'!...

Observația brutală avu darul să mai potolească minia bărbaților care, disperați, începură să deșurubeze paharele-capac de la bidoane. Femeile băură apa caldă încet, cu înghițituri prelungi. Cîte o suviță de păr, udă de transpirație, le aluneca pe frunte de sub căști, iar ele se sileau cu mișcări inconștient-grațioase s-o pună la loc. Sopteau „thank y” și se retrăgeau sfioase. Majoritatea erau foarte frumoase. În inimile asprite ale acelor bărbați pătrunse deodată o rază subțire de duioșie — fiecare dintre ei aveau acasă o mamă, o soție, o soră... oftară resemnați cu „pierderea” apei, prinzîndu-și bidoanele la centuri.

Și marșul reîncepu și mai cumplit, și mai istovitor și greu decît oricînd...

Din cauza arșitei, uleiul ieșise din paturile de lemn lustruit ale armelor, iar vopseaua începuse să se înmoaie pe metal răspîndind un miros sufocant.

— Un avion tot trebuie să ne repereze! Probabil ai noștri duc lupte grele în sud și n-au timp să ne caute. Măriți pasul!

O clipă, luptătorii, cu un efort dureros, întoarseră capul în direcția din care ofițerul vorbea: nu, nu delira — pe omul acela nu-l interesa soarta lor, nu-l interesa starea jalnică în care ei se aflau, el se gîndea numai la mersul războiului! El credea că este posibil să ajungă cu el la Waha, pînă la care mai erau aproape o mie de mile, mergînd prin pustiu acela pe care nici măcar nu-l cunoșteau prea bine.

Ent refuza să înțeleagă că armata a XII-a îi pierduse orele și mutase cîmpul de operații neglijîndu-i pur și simplu, că erau departe de ruta obișnuită a avioanelor de vînătoare, că era o minune că încă nu fuseseră înghițiți de „măstînile” de nisip mișcător, că așa cum erau, obosiți, deshidratați, mai găseau puterea de a merge înainte!

Același peisaj dezolant li se înfățișa mereu, monotone. Soarele abia se mișca pe cer, orele se scurgeau lungi, grele, chinuitoare...

Mulți dintre ei așteptau și simteau nevoia să vomite. Minia surdă se retrăsese undeva în adîncurile ființei lor lăsîndu-le în suflute un mîl amar de deznădejde... Iar căldura... o, de n-ar fi fost căldura aceasta!... Și frigul nimitor care cobora o dată cu noaptea!...

— Stai!

Se opriră bulmaci, izbindu-se unul de altul, fără să știe ce se întîmplă. Ordinul răzbi pînă la ei de undeva de departe, tocmai din capătul coloanei:

— Toți militarii vor lăsa aici armamentul individual, aruncătoare laser și materialul anex. Fiecare grupă va păstra o singură armă ușoară!

Materialule începură să cadă una cîte una în nisip...

— La loc comanda! strigă Ent. Puneți-le în ordine!

Își luară armele de jos.

El se plimba prin fața lor încercînd să deslușească pe figura cuiva vreun cît de mic motiv de discuție.

— E nevoie să facem exerciții demonstrative?

Glăsul îi suna nervos, cu dușmănie, ca și cînd abia și-ar fi stăpînit o minie ascunsă de ani și care era pe punctul de-a izbucni. Parcă ar fi vorbit unor prizonieri, unor dușmani, oricui, numai unor subordonați de-al lui, nu. Oamenii își plimbară privirile grele peste comandant: nici un mușchi nu tresări pe fața acestuia, doar ochii lui verzi îi întepau din umbra cozorocului caschetei. Dacă marșul li se păruse chin cumplit își dădura seama că acesta nici nu se putea compara cu ceea ce simteau acum cînd stăteau în poziția „drept”, nemișcați sub bătaia soarelui: era o senzație de iad!

— Executarea!

Cu gesturi mecanice, încete, aranjară armele regulamentar în două piramide. Myolse genistul însemnă locul cu două fanioane roșii, înalte. Apoi închelară formațiile. Ca prin vis, își dădura seama acum că se obișnuiseră cu echipamentul acela pe care-l păraseau acolo și tresări în ei ceva dureros ca un suspin ori ca un jurămint încălcat pentru că nu se putea altfel! Parcă ar fi capitulat ori s-ar fi predat unui dușman invizibil, poate nisipului fierbinte! Suferiseră dincolo de puterile suferinței, dar nu pierduseră nimic nicăieri — acum pentru înția oară se despărțeau de arme și mulți dintre ei întuiră că nu le vor mai revedea niciodată, că acesta era începutul sfîrșitului!

— Înainte, marș!

Trupurile își încordară arterele, venele prizoniere, întemnițate în ele, inimile începură să bată mai profund, respingînd singele care venea înnebunit către ele în valuri, refuzînd să mai plece înapoi, cerînd odihnă; din încheieturile membrelor iradia durere. Greața le exploda în stomacuri. Un deznădăd față de această strădanie zadarnică de a mărșalui mereu îi cuprinsese, mai primejdios decît deznădejdea!

Lokotenentul alerga acum în coada coloanei de marș, valuri roșcate de praf se așterneau în straturi peste uniformele lor. Nisipul le intra în ochi, le scrișnea între masele. Cei mai mulți tușeau.

— Mai repede, sergent, mai repede!

Pînă și vîntul care trebuia să-i răcorească ardea.

— Mai repede, mai repede!...

Creierul se străduia să apuce comenzile mușchilor, dar acestea scăpau din ce în ce mai des de sub control. Picioarele se împleticeau, istovite.

— Mai repede, mai repede!...

Prin mintea sergentului Orkney trecu o clipă ideea că Ent e nebun și, instinctiv, atînsese clapa port-pistolului de la sold cu vîrful degetelor. Ca atras de un magnet își întoarse privirile și se cutremură: lokotenentul era acolo în spatele lui, îl privea cu cascheta trasă peste ochi, cu aerul lui marțial, teapăn, dintotdeauna. „Dumnezeule!”, șopti Orkney — cu o clipă înainte doar îl văzuse în capătul coloanei.

— Soldatul Hall e bolnav, sir, aruncă el înfri-coșat.

— Să se prezinte la mine: îl voi căra personal în spălare!

Sarcasmul biciuitor al ofițerului îl făcu pe Orkney să se alature coloanei fără să mai spună nimic.

Dunele vălureau pînă departe ca apele unei mări. Nicăieri nici o urmă, cît de mică, de neînsemnată, care să amintească trecerea vreunui om ori a vreunei ființe. Prin mintea sergentului începură să se perinde imagini ale unui vis halucinant: vedea Tamysa cea cu ape potolite, livezile de mandaryn de pe malurile ei, Orașul Subteran și Orașul de Sus alcătuit uriașă Londra cu străzile ei mecanice rufînd neauzit prin fața miilor de magazine și loca-luri, parcurile, seriile scaldate în luminile nesfîrșite, fetele — parfumul vieții... Parcă totul fusese un vis... asta fusese înainte de începutul războiului... poate nici nu trăise așa ceva, poate era numai o nașcoacire a minții lui înfierbîntate, a singelui său chinuit de sete care aiura. Sub apăsarea acestui gînd, sergentul simți o dorință cumplită de a întreba pe ofițer dacă Londra există cu adevărat, dacă el, Ent, o văzuse și admirase vreodată... dacă existase într-adevăr pe lume un timp de Dinainte de Război! Schiță chiar mișcarea de a-l chema pe lokotenent, dar renunță: o apatie îl cuprinsese brusc și el se lăsă în voia ei știînd că nu putea face nimic altceva.

Orele treceau încet, chinuitoare.

Coloana înainta din ce în ce mai greu.

— Mai repede! Mai repede!...

Vocea ofițerului răsună cînd aproape, cînd departe. Indemnului avea în el ceva absurd. Pentru înția oară de cînd părăsiseră baza ceva tulbură aparența lucrurilor: soldatul Mylle ieși din rînd și trîni jos trusa individuală. Ochii îi erau injectați iar colțul gurii îi tremura ușor.

— Du-te dracului cu „mai repede!” tău! strigă el ridicînd pumnul amenințător către ofițerul care se apropia în fugă.

Ent ajunsese lîngă el:

— Ce s-a întîmplat, soldat?

— Nu mai pot! Nu mai rezist, urlă soldatul. Unde vrei să ne duci? Avea o voce guturală, nefirească din pricina miniei, ca un strigăt de disperare aruncat către cer. Coloana continua să se scurgă înainte, robotic, cu mișcări străine.

Nici un mușchi nu tresări pe chipul lui Ent. Fulgerător trase din toc pistolul:

— Soldat Mylle, ai douăzeci de secunde ca să-ți reiei locul în formație. În caz contrar, te împuşc pentru rebeliune! Vocea lui era ca şuieratul întărit al unui şarpe veninos călcat pe coadă. O clipă se priviră unul pe altul. În privi-

rire lui Ent se citea cruzimea. Teava pistolului dezintegrator îl fixa așa de hotărât încât Mylle șovăi. Când degetul celui alt eliberă pirghia, auzi bătăiul scurt al contactului, și se grăbi să ridice de jos trusa. Reintră în rânduri fără să mai spună nimic. Ent decuplă și băgă pistolul în tocul de la sold.

— Sergent! chemă el.
— Ordonai! rosti Orkney, care între timp venise aproape.
— Ai grijă... nici un om să nu se mai oprească!

Ofițerul privea nemșcat undeva departe, înainte, pe deasupra coloanei învăluite în nori de pulbere, parcă nici nu observase pe sergent ori parcă se gindea la ceva, la un lucru pe care numai el îl știa poate.

Deasupra liniei orizontului cerul începea să se înroșească, semn că se apropia înserarea. — Nimeni nu trebuie să se oprească, rosti Ent. E foarte important acest lucru!

Continua să privească fix în adâncimile zării și Orkney nu știa dacă i se adresează lui ori gindea cu glas tare pentru sine însuși.

Se depărtă înflorat, cuprins de neliniște.

E întuneric și frig. Orkney se trezește clănțănind din dinți, dîrdîind. Se ridică. Mușchii, corpul, tot o durere ca și cînd ar fi fost bătut cu vergi. I este sete.

Întîrzi pe nisip, oamenii dorm ghemuiți, scoțînd prin somn sunete nearticulate. Cerul este negru-vinăt. Puțin mai la margine, lokotenentul îi privea nemșcat, cu minile la spate, învăluit în întuneric. Nu doarme.

Orkney se îndreaptă buimăcat spre el. Limba i se lipește de cerul gurii amar și cleios.

— Grăbiți-vă! Trebuie să plecăm!

Glasul ofițerului are aceeași inflexibilitate mecanică.

— Înțeles!

Oamenii se trezesc unii pe alții, tușesc, curățîndu-și gîturile de flegmă și praf. Își adună lucrurile gemînd, cînd, deodată, un glas subțire înțepă noaptea.

— Sir, aici sergent Mary!

— Ce este, sergent?

— Sir... iertați-mă... nu mă mai pot ridica! Orkney deveni fără să vrea atent: i se pare lui sau Ent a tresărit?... S-a clătinat?

Silueta lokotenentului se îndreaptă grăbită spre locul de unde se auzise glasul. Se aplecă... se lasă în jos...

— Respiră, Mary!

Fata respiră. Simte degetele subțiri ale lokotenentului apăsîndu-i delicat umerii, sternul, deschizîndu-i cu pînă mici clepele de la piept ale bluzei aspre, militare. Palmele lokotenentului o masează repede, calm, cu o tehnică stranie — o șilesc mai degrabă, nu o conving printr-o participare voluntară, să respire. Minile lui o apasă pe sîni înfiorînd-o, i se plimbă pe tot bustul într-un ritm amenințator (parcă ar fi sute) încercînd s-o prindă într-o horă viguroasă, s-o smulgă din inerte. Nu știe dacă se cade să spună ceva ori să tacă, dar se simte ridicată de mijloc de la pămînt ca un fir de iarbă și dintr-o dată își dă seama că poate

merge și se poate mișca...

Ent își scoase cascheta cu o mișcare grăbită a minii, dîndu-și pe spate părul castaniu:

— Ei, gata, spune el respirînd precipitat...! Era să rămîn cu doi sergenți doar! Bine că n-am uitat masajul yoka. Ai dormit pe nisipul rece, asta a fost tot!

Orkney încremeneste: Ent glumește, așa ceva nu s-a mai întîmplat pînă acum... Niciodată nu a vorbit Ent atît de mult!

— Încolona! Trebuie să ajungem la Waha înainte de 16 ale lunii, cînd vor ataca escadrițele noastre! Înainte, marș!

Pentru întia oară după atîtea zile, în această noapte întunecoasă, soldații văd cum pe cerul vinetiu al deșertului alunecă nori misterioși, deschiși la culoare, avînd mai degrabă o nuanță luminiscentă. Ent îi privește cu atenție. Silueta lui subțire se datasează pe fundalul alburii al nisipului:

— Ați împărțit între voi, aseară, în mod egal apa?

— Da, sir!

Aflat în capul coloanei, el se întoarce brusc și, ca și cînd cu mare greutate s-ar fi hotărît să facă un sacrificiu imens, spune:

— Ei bine... puteți bea toată apa pe care o mai aveți în bidioane...

Orkney privi în noapte, departe: cerul se arăta amenințător, imens, pustiu tăcea.

— Mai repede, mai repede!

I se pare lui sau terenul își schimbase înfățișarea? Treceau acum printre dune deosebit de mari, unele aproape uriașe. Într-un loc i se păru că văzuse o bucată de rocă, dar altceva îi atrase atenția sergentului: coloana se opri în loc, șovăind, cînd deodată, din capătul ei, de departe, răsuna glasul lokotenentului în noapte, cu același timbru exasperant:

— Mișcă înapoi, soldat! Nu vezi că intri în nisipuri mișcătoare?

O vreme se auziră acolo vocile răgușite ale soldaților și zgomot de echipament lovit, apoi frîmțirea se potoli. Coloana începu să se tîrască prin bezna mai departe către un țel nedefinit, toropită de oboseală.

Un colț de cer se lumină brusc și Luna se arătă în înălțimile spațiului cernind peste lucruri și oameni o lumină albă nepămînteană, asemenea luminii din vise.

Orkney privea la soldații care treceau peste nisipul deșertului — natură căzută în ruină.

Erau aceiași oameni care pînă acum citeva zile riseră și glumiseră, fuseseră prieteni cu el, camarazii, tovarășii lui. Nu mai erau acum oamenii care mărșăluiseră la luptă odinioară: războiul îi împinsese în degradare. Le privea chipurile sălbatice, ochii cu priviri pierdute. Știa că aceasta e faza finală a epuizării. Sufrieră peste puterile lor și abia dacă mai puteau face față eforturilor istovitoare. Probabil nici nu mai știau că trebuie să respecte un jurămint de lealitate depus odinioară față de patria îndepărtată, de comandanți — unde erau oare toate acestea? Aveau să se mai întoarcă vreodată înapoi la casele și pămînturile lor?

Poate chiar peste citeva ceasuri acești oameni sleiți de vlagă vor cădea la pămînt fără a se mai putea ridica. Iar el, Orkney, sergentul, va mai înainta cîtiva pași, apoi se va lungi înceti-

șor pe nisip, alături lor, în cel din urmă popas. Soarele îi va arde cu lumina lui, iar vîntul le va duce cenușa în zările largi amestecînd-o cu pulberea roșie a pustiului și cu nisipul acestuia! Și pentru ce toate acestea?... Și la ce bun?...

Cu ochii împăienjeniți, sergentul privea cum Ent alerga mereu de-a lungul coloanei, du-te-vino, într-un joc ciudat, amenințator, care-l proiecta pe fundalul cerului ca într-un miraj. Îl privea pe Ent ca pe singurul dintre ei în stare să supraviețuiască pînă la Waha în rigiditatea lui sălbatică, în dinamismul acela ne-natural, cu uniforma lui impecabilă, cu chipul lui slăbănog, imobil, pe care străluceau numai ochii, cu glasul lui arid, inuman, cu care le vorbea despre situații tactice și schimbări de poziții, poate nu din convingere ci dintr-o inerție profundă, amorțită, care refuza să accepte realitatea și cu care continua să se îmbete asemenea nebunului care între pereții celei lui goale înfăptuiește plăsmuiri miraculoase și imperii de vis...

Poate încă nu se terminase totul, poate ceilalți mai aveau resurse încă, dar cît mai puteau rezista? Cîteva ore... o zi?... Poate! (În nici un caz mai mult!). Și apoi?

— Repaus! Halt! 20 de minute!

La auzul ordinului, coloana parcă se prăbuși. Orkney se apropie de Ent — la fel făceau Mary și sergentul Gunning. Șovăi o clipă, apoi își luă inima în dinți:

— Sir, oare sîntem pe direcție?

Lokotenentul îi privi furios:

— Crezi că sînt nebun? Vorbești ca un soldat, sergent! Harta arată drumul clar și reperele se potrivesc! Numai noi să ne grăbim, înțelegi? Altfel oamenii se epuizează!

Orkney tăcu — oare ar fi avut vreun rost să-i spună că oamenii erau epuizați de mult?... Nu... Ent era acolo în fața lor, în picioare; drept și străin în autoritatea lui, așa cum le apăruse dintotdeauna. Poate așa stăteau lucrurile, cum zicea el, dar lui îi venea greu să afle pînă unde este adevăr în spusele ofițerului și de unde începe minciuna, căci neîndoielnic se strecura un neadevăr în spusele lui... Și-l disprețui!

Ent îi sfida fără ca vreun mușchi să tresară pe fața lui și era conștient de faptul că el știa că el îi sfidează și totuși îl respingea luptîndu-se cu el într-o încheștare sălbatică dar cu linistea pe față, așa cum face dresorul cu fiara care-i simte slăbiciunea și se pregătește să șara sa-l sfîșie. El, în picioare în fața lor, încăpățînat, luptîndu-se să nu se lase descoperit, luptîndu-se să nu se trădeze, ca și cînd ar fi încercat să oprească o avalanșă cu minile goale înainte de a-și căuta refugiu în cerul tot mai

strîmt al mîndriei sale nemiloase, nesăbuite! Se întoarse brusc în partea în care era Mary:

— Cum te simți? o întrebă el.

„Este și laș”, gîndi Orkney.

— E totul în ordine, sir!

— Bine... bine!...

Nu, nu fusese atenție în întrebarea lui — chipul, același: nu era căldură, nu, nici blîndețe ori milă, doar un formalism mai degrabă, ceva ce justifică prezența lui acolo în mijlocul lor, umplea vidul sufletească!

Se așezară jos.

Ent privea îngîndurat în adîncurile nopții. Părea că fața lui împrumutase încremenirile pietrei. Își trecu mina peste frunte încet, ca pentru a-și alunga gîndurile:

— Aș vrea puțină apă! Are careva dintre voi?...

Fusese mai mult o șoaptă care parcă nu-i aparținea și Orkney tresări, căci pentru întia oară și el, Ent, se comporta asemenea celorlalți și dovedea că suferă asemenea lor. „I-e sete!” gîndi cu o răutăcioasă bucurie.

O clipă se lăsă tăcerea. Apoi:

— Nu, sir, ați dat ordin s-o bem!

— Da, așa este!...

Orkney, care totuși păstrase din rezerva lui (ca și ceilalți sergenți) tuși stingherit. Ca pentru a abate discuția, Ent o întrebă pe sergentă:

— Spune-mi, Mary, tu... voi femeile... ce căutați în războiul acesta?... Avea o voce ciudată acum, liniștită și calmă, o voce pe care ei n-o mai auziseră la el.

Surprinsă de întrebare, sergenta se gîndi o clipă și răspunse:

— Am venit să fim alături de soții noștri, de părinții și frații noștri, să ne apărăm căminele și pămîntul patriei!

Spusese fraza pe nerăsuflate.

— Ești studentă, așa-i?

— Da... mărturisii ea stînjinită. La construcții-aeronave...

El o privi îndelung și ea își plecă ochii. „Ce umanism de doi bani,” gîndi Orkney.

— Mary, reluă Ent, știi cîte mîle sînt de aici și pînă la „pămînturile patriei” tale?

— Știu și eu?... O mie... două mîle de mîle!

— Atunci, ce cauți aici?...

Întrebarea rămase suspendată în aer. Sergenta își ridică ochii uimită, ca și ceilalți doi: el stătea tot acolo, în aceeași poziție, privind-o ca și mai înainte, cu același chip de nepătruns.

— Știi că... noi am atacat primii în acest război?...

Mary simți cum îi fuge deodată pămîntul de sub picioare: tot ce știa ea despre război se răsturna cu susul în jos. Ea și ai săi făceau parte din marea tehnocrație, nu puneau niciodată la îndoială ce spunea oficial Consiliul.

— Nu, nu știam, bîguit.

— Atunci s-o știi, adăugă lokotenentul deodată, dur... Orkney privi cronometrul: cadranul fosforescent al acestuia arăta orele trei și treizeci de minute. Ent se ridică în picioare:

— Treziți oamenii și încolonați-i!

Lui Orkney i se păru pentru prima oară că lokotenentul se clatină, dar acesta își reluă mersul viu care-i era caracteristic.

Peste puțin timp, vocea lui răsună în capătul coloanei cu rezonanță știută:

— Mai repede, soldat, mai repede, nu vă opriți!

Luna aluneca încet spre asfințit și stelele pâleau. O boare caldă se porni să suflă ușor dinspre sud iar cei care mai puteau, știind că ea aducea arșița, înjurau printre dinți, majoritatea și în special femeile mergeau mașinal, cuprinși de mușenie, având priviri fixe și goale, ca ale muribunzilor. Coloana îi purta cu ea așa cum rîul duce în curgerea lui la vale cadavrele pestilor.

Ent trebuia acum să alerge în permanență pentru a putea ține în picioare coloana care se clătina. Fascinați, sergenții, care se simteau la capătul puterilor, îl priveau pe lokotenent: de unde avea el oare energia aceea nebănuită, forța aceea de rezistență pe care nici măcar nebunii nu o aveau? Oare cît mai putea să-i mențină în marș?

— Mișcă, sergent, nu mai căsca gura ca idiotul!

Orkney tresări violent: lui îi vorbise. Simți cum sîngele i se urcă în cap ca un val greu și cum vede roșu înaintea ochilor. Cu greu își privi oronometrul: era șase și treizeci de minute. Făcu un mic calcul și încă o dată pipăi tocul de piele de la șold, unde ținea pistolul: „Dacă într-o jumătate de oră, își zise el, nu se întâmplă nimic, îl somez pe Ent să-mi dea portharta și documentele: în caz că se împotrivesc îl împușc!”

— Mai repede, mai repede, nu vă opriți!

Coloana se tira înainte cînd deodată, de parte, spre sud, cerul luă foc. O margine rotundă din discul orbitor al Soarelui aprinse zarea și pămîntul, anunțînd zorii celei de-a doua sprezece de marș neîntrerupt. Pentru înfrîta oară de cînd mergeau simțiră sub picior pămînt tare ca și cum ar fi ajuns la un liman, la un tîrm al oceanului de nisip pe care călătoriseră pînă atunci. Orizontul apară în toată imensitatea nemărginirii lui. Globul de foc al Soarelui începuse să urce grăbit spre cer!

Cu fețe salbatice, ca niște umbre mișcătoare, soldații ieșiră afară din cumpăna nopții asemenea unor lilieci cu ochi orbiți de lumină și tot în clipa aceea s-a produs miracolul: imaginea răsturnată la polul opus propriului lor chin fusese aruncată înapoi, deszăvorîtă în sfîrșit din haosul nopții ori din adîncurile nisipurilor, ca să le răspîlătească efortul suprauman și să-i oprească în sfîrșit: primul care a văzut palmierii a fost Gunning. El s-a oprit să se frece la ochi și întreaga coloană s-a oprit. „Binocul, Gunning!” a cerut lokotenentul, dar nu... nu mai era nevoie de binoclu: nu era „myrage” nu era „Morgana”.

Orkney, care era în coadă coloanei, a ieșit în lateral să privească mai bine.

Cînd oamenii au început să alerge, s-a simțit cuprins și el de acea freneză instinctuală. Tîpetele și învîlmășeala stîrneau deopotrivă panica și speranța și plînsul celor care mai puteau plînge de fericire! Și înainte de a-și arunca de pe el echipamentul anex împreună cu puțină brumă de luciditate pe care o mai avea, sergentul se gîndi că ceea ce vedea nu era Waha, era o oază cu totul necunoscută.

Dar aceasta nu mai conta: lacul lucea albastru și potolit între palmieri, pămîntul, pietrele, totul era adevărat! Și mica negresă care fugise îngrozită la vederea militarilor bărbosi, prăfuiți, care rideau și plîngeau ca nebunii, apăruți pe neașteptate din mijlocul nisipurilor, totul, totul era adevărat și viu! Vedea viață! Mai încolo, printre colibe, cițiva negri alergau spre cămilele culcate în umbra palmierilor!

— Orkney!

— Ce naiba vrei?

Glasul neliniștit al fetei îi trezi din toropeală:

— Orkney... lokotenentul nu e aici!

Sergenta stătea aplecată peste el, cu ținuta murdară și ruptă, scuturîndu-l cu insistență.

Orkney se ridică în picioare cu greu. Îl dură tot corpul, dar se obișnuise cu asta de mult. Soldații dormeau peste tot, răspîndiți printre palmieri, în diferite poziții. Împrejur erau aruncate la întîmplare casete individuale de supraviețuire, echipament, îmbrăcăminte.

Soarele era sus și Orkney se uită la ceas: era ora șapte și treizeci de minute. Dormise deci o oră.

„A naibii fată,” gîndi el privind-o pe Mary.

Se uită atent peste cei adormiți, dar nu văzu nicăieri figura lokotenentului.

— Sîr! chemă el cu glas răgușit.

— Nu e aici, exclamă sergenta, l-am căutat peste tot.

— Trezește-l pe Gunning!

Deși dormiseră puțin, faptul că nu mai erau însetați îi făcea să se simtă mult mai bine.

Sergentul Gunning se trezi ușor. Pentru că lipsa comandantului era din punct de vedere regulamentar un eveniment de o deosebită gravitate și care cerea acțiuni imediate, începură să sondeze cu atenție împrejurările.

Oaza era mică, locuită de populație de culoare, nivel de dezvoltare I, care trăia în cîteva colibe. Două izvoare, un lac mic, cîteva zeci de palmieri și pomi necunoscuți, exotici, aceasta era „localitatea” Lem. Orkney reuși să intre în discuție cu învățătorul din sat, Mambe, un negru măruntel care cunoștea limba esperanto, dar despre Ent nu află nimic. Mambe era foarte agitat, mereu pronunța cuvîntul „prietenie” către Orkney, dar vorbea așa de prost limba supremă încît după o scurtă confătuire, Orkney, Gunning și Mary se hotărîră să o ia înapoi pe drumul pe care veniseră în oază.

Lîngă un palmier ridicară de jos o armă-laser ușoară care fusese aruncată acolo și-și continuară drumul.

La marginea oazei șovăiră înfricoșați de imensitatea pustului. Parcă s-ar fi temut să iasă din nou de sub ocrotirea micii oaze în acel larg primejdios.

Nisipul era fierbinte și se vedeau clar urmele lor. Peste tot erau lucruri aruncate aiurea. Abia acum văzură că nu departe, spre dreapta, stăteau îngropate în nisip resturile unui avion prăbușit: era un aparat de vîna-toare marca „ROC”. Trecură de el și urcară pe o dună. Trecură apoi și de dună.

Pragul roșiatic, fin, care acoperea nisipul se

ridica de sub picioarele lor făcîndu-i să tușească.

Mergeau atenți, refăcînd în sens invers drumul pe care veniseră.

De mai multe ori întorseseră capul spre oază ca și cînd s-ar fi temut ca aceasta să nu dispară lăsîndu-i pradă pustietății.

Dar oaza rămînea liniștită acolo, la locul ei, numai că se micșora din ce în ce mai mult pe măsură ce el se depărta de ea. Orkney se miră cum de putuseră s-o zărească de la o asemenea depărtare. La gîndul că s-ar fi putut să treacă pe lîngă ea fără s-o vadă, un fior îi săgetă înima.

Recunoșteau din ce în ce mai greu urmele și erau gata să se lăsase păgubași cînd Orkney își zări deodată pistolul pe care-l aruncase. Îl ridică și și-l prinse de centură.

— Pe aici trebuie să fie, spuse el. Să-l căutăm!

La cițiva yarzy depărtare zăriră silueta altui avion prăbușit, îngropat pe jumătate în nisip, dar continuară să caute mai departe și să-l strige pe Ent.

Primul care l-a zărit a fost Gunning. Ent era în fața lui nu prea departe, prăbușit cu fața în jos, în nisip. Vîntul care adia slab de tot, abia simțit, presărase peste el pulberea fină a desertului, care se strînsese în cutele uniformei formînd linii subțiri.

Dintr-o pornire spontană, uitînd de ura pe care i-o purtau, cei trei începură să alerge spre cel căzut.

Mary, ajunsă prima, îngenunchă lîngă Ent:

— Sir, îl scutură ea, am venit!... Oază nu e departe!...

Dar Ent rămînea nemișcat și inert, în pieptul lui nu suia nici o respirație, îl simteau doar că era acolo în acea poziție nefirească, nepotrivită lui.

Abia îndrăznind să-l atingă, Mary îi pipăi atentă pulsul și în tăcerea care se lăsase se ridică în picioare:

— E mort, spuse ea fără să-i privească pe cei doi.

— A murit? șopti uluit Orkney. Nu e posibil! Se aplecă înfrigurat asupra celui căzut, cercetîndu-l cu atenție.

Dar nu mai era nimic de făcut. După un timp, se ridică și el:

— Da!... A murit!...

Se simțiră cuprinși de un apăsător sentiment de singurătate și istovire de parcă toată oboseala lumii se lăsase pe umerii lor dintr-o dată, imensă, zdrobitoare!...

Orkney ocoli încet trupul fără viață al lokotenentului și-l ridică de jos portharta de piele aurie, care i se păru neobișnuit de ușoară. Apăsă clapa și o deschise. Era o portharta

simplă, cu un singur compartiment — în ea nu se găseau decît o hartă militară a Angliey la scară mică... și foarte multe medicamente pentru stomac. Altfel nimic. Pe verso-ul alb al hărții era notat ceva de mină și Orkney se adînci în citirea notei: cîteva zeci de rînduri cu scris mărunt ordonat, clar... apoi își ridică privirile și stătu mult timp așa cu ochii atinți asupra unui punct imaginar ca și cînd atunci s-ar fi trezit dintr-un somn adînc ori mai degrabă dintr-un coșmar, privind așa, încremenit, fără să spună nimic, posomorît și palid, pînă cînd ceilalți se apropiară de el și Gunning îl bătu pe umăr. Atunci tresări plecîndu-și ochii asupra porthartei și hărții pe care le ținea în mîini ca asupra unor lucruri complete străine pe care le vedea pentru înfrîta oară.

— Priviți, articulă el, n-a avut asupra lui nici o altă hartă, doar pe asta!...

El luară din mîinile lui coala, o despăturiră cu mișcări șovăitoare ca și cînd aceasta ar fi fost o relicvă ce se putea face pulbere în orice clipă.

Încet, Orkney se îndreptă spre cel căzut, și se opri la un pas de el.

Gunning, intrigat, se apropie:

— Vrei să spui că drumul acesta pe care l-am străbătut...

— Întocmai! Vocea lui sună hotărîtoare și grea. Ent nu știa de existența acestei oaze, continuă el după un timp, numai extraordinara lui voință ne-a adus pînă aici!... A mers cu noi la noroc! Și mai sorie ceva pe reversul hărții aceleia, Gunning, îl privi el în față, ceva ce nu trebuie să știm deocamdată decît noi!

— Ce?

— ... Că războiul atomic nu a fost un mit, el a avut loc și s-a terminat deja... că Anglia și Europa nu mai există... și multe asemenea lucruri!... El a știut totul!... Ții minte? Acum șase zile ne-a spus să abandonăm stațiile de legătură prin sateliți dar el și-a păstrat una: prin ea a recepționat imagini de pe planetă și emisiile unei stații izolate de cercetare, de la unul din poli!... Înțelegeți?

Dar Gunning nu înțelegea: erau lucruri pe care mintea lui refuza să le accepte...

Lokotenentul se odihnea cu obrazul drept pe brațul stîng dus înainte și îndoit din cot în timp ce mîna dreaptă cu degete lungi și subțiri rămăsese întinsă de-a lungul corpului.

Cascheta nu-i căzuse de pe cap, diagonală centurii trecea corect pe sub epolet, iar ținuta îi era într-o perfectă ordine ca și cînd și în moarte ar fi căutat să fie sever și marțial. Numai chipul lui, în mod curios, își pierduse duritatea, moartea îl destinase și-l preschimbase într-altul, luminos, clar, cu trăsături frumoase și blînde! O șuviță de păr, castanie, scăpase de sub caschetă și-i aluneca pe frunte. Părea că doarme!

Gunning, tulburat, șopti:

— Nici nu s-a mișcat după ce a căzut!

— Nu, nu s-a mișcat, întări Orkney, sînt sigur că era mort înainte de a cădea! Acum îmi dau seama și pot spune că oamenii ca el mor în picioare!

Stăteau toți trei acolo, în jurul lui. Lumina le părea acum mohorîtă. Și Orkney înțelese deodată adevărul, adevărul adînc, tulburător:

omul acela ale cărui urme pe pământ vîntul abia aștepta să le șteargă fusese grav bolnav (în portiharta lui erau medicamente), știuse că trebuie să moară și nu lăsase nimic în urma lui, nici o explicație (nici măcar lacrimi), dar își dusesse pînă la capăt datoria, datoria lui, care era numai a lui, și pe care n-o cunoștea decît el.

Își aduse aminte de scena din noaptea trecută, cînd le ceruse apă, El, Ior... Și nu-i dăduseră!... Ce crunt trebuie să fi suferit el de sete dacă își călcăse pe inimă și se hotărîse să facă acel gest de a-i ruga!...

O rusine fără de margini îl cuprinsese pe Orkney la gîndul că putuse să se lase stăpînit de un asemenea egoism îngust! Mai mult ca șigur Ent știuse că ei au totuși apă, că NU VOIAU SĂ-I DEA, că doreau ca el să înțeleaga că-l urau... Și el înțeleșese și tăcuse!

Știuse înaintea lor de dezastrul atomic, era la fel de dezorientat ca și ei, ura la fel de mult ca ei războiul și din ruinele lumii care se prăbușise voise să-i salveze măcar pe ei: timp de unsprezece zile și unsprezece nopți făcuse fața imposibilului, neînfîrînd și neîmpacat pînă în ultima clipă cu ceea ce el știa bine că va fi ultimul lui eșec, dezastrul!

Străbătuse cu ei sute de mile, îi trecuse prin suferințe atroce, dar stătuse cu capul sus pînă în ultima clipă, făcînd ordine și trăsînd sarcini, întruchipînd brațul unei autorități care nu mai exista, știînd să se impună și să se facă urmat. Și cîștigase pariul cu moartea!... Obsesia aceea a lui, aproape dementă, de a-i duce la Waha nu era decît o plămuire născocită pentru ei. Ordinele furioase pe care le dădea, plictisul acela obosit, disprețul pe care li-l arăta, nu, nu existaseră: sacrificase numai mila, blîndețea, bunătatea și toate sentimentele alese pentru evitarea unui suprem rau mortal: disperarea paralizantă! Își mobilizase pentru asta toate energiile, toate puterile minții și sufletului și-n clipa cînd șansa aceea de unu la un miliard se împlinise, cînd văzuse oaza asemenea celorlalți, suferința se stînsese în el, pierise și, asemenea pomilor înfloriți prea devreme, surprinși de ger, se scuturase de viață; chinul menirii lui încetase, timpul oprit în loc în el adunat, dilatat într-o supremă clipă, se sfîrșise.

Rățiunea eliberase trupul din strînsoarea crîncenă a voinței ei de fier, lăsîndu-l în sfîrșit să-și urmeze drumul spre neînfîrînd, din care îl oprise împotriva naturii...

Gunning îl bătu ușor pe umăr pe Orkney și-i arătă cu un gest larg împrejurimile. Abia atunci văzură uimiți totuși trei că peste tot erau epave uriașe de avioane, resturi carbonizate de bombardiere și aparate de vînaoare. Ceva sinistru și necugetător se desprindea din acel înfricoșător tablou împietrit, lipsit de mișcare.

— Dumnezeu, șopti Orkney, înseamnă că n-a mai rămas nimic, nici măcar înfrîngerea!...

— Ba da, Orkney, spuse Gunning, care privea liniștit peste zare, a rămas ceva!... Privește, arată el epavele, ne-a rămas ceva din onoarea noastră găunoasă, din mîndria noastră nesăbuită!... Numai că în mine... în tine, în cițiva dintre noi mai e ceva căruia nu-i pasă nici de una nici de alta, care ne va face să tre-

COMANDO

ALEXANDRU ANDREI

cem peste toate, ba mai mult, să mergem înainte, să ne mișcăm departe, să ne smulgem trupul acesta, sufletul din mlaștini, să învățăm să trăim din nou și să visăm din nou apropiînd deznădejdea și triumful pînă cînd acestea vor fuziona într-un soare mai orbitor decît cel de pe cer!...

Adierea vîntului le mîngîia chipurile înnegrite de soare și pletele le fluturau profetic. Priveau în depărtări peste nisipuri și zări.

— Ce ușor îți vine ție să vorbești, rosti gîitit Orkney, tu n-ai pe nimeni, pe cînd eu... ai mei, copiii și tot!... o, durere!

Își strînse pleoapele, ca să oprească lacrimile.

— Toți am pierdut, îl strînse Gunning de braț, nu plînge, n-avem acest drept! **Trebuie să ne gîndim la toate acestea înainte...** Mai tîrziu... poate o să putem să ne permitem a plînge; acum trecutul e pentru noi o povară de plumb care ne trage în adîncurile morții; s-o rupem cu el!

Vom avea pămînturi din nou și multe altele — să nu uităm că străbunii noștri zburau spre stele, numai noi ne-am pierdut puterea de vis, ne-am lenevit mîrgîindu-ne la acest Pămînt, apoi ne-am împărțit în tabere și ne-am urît și ne-am dușmănit atît de mult încît ne-a fost imposibil de a ne dezobișnui de plăcerea urii care a devenit un viciu — și acest viciu ne-a pierdut, nu moartea de care ne e atît de teamă, nu bolile, nici alt dezastru căzut peste noi din stele, așa cum ne închipuim, ori născut de natură!

Nori gri se strîngeau sus, deasupra lor, și vedeau asta, ziua, pentru întia oară. Lumina Soarelui începu să scadă.

— Toți știm, urmă pătimaș Gunning, ce înseamnă armele nucleare. Dezastrul s-a produs. Printr-o unică șansă, trăim! Avem oaza — asta voia Ent. Să încetăm acum să fim o patrulă de comando. Nu vom mai fi militari, ci bărbați și femei din nou! Să ne întoarcem, ne așteaptă ceilalți! Trebuie să ne creăm singuri șansa de a merge mai departe...

Un fulger străbătu cerul și picături mari de ploaie începură să cadă pe nisipul încă fierbinte.

— Ai dreptate, Gunning, vorbi Orkney într-un tîrziu, e iadul nostru și noi am vrut să ne prăbușim în el. Trebuie să ajungem acolo unde voia Ent dar să nu uităm prea multe... Căci în mijlocul chinurilor prin care vom mai trece vom avea nevoie de amintiri... pentru noi și cei ce se vor naște, ca ei să știe cum și de ce am ajuns acolo unde am ajuns...

Îl ridică pe umeri pe Ent: era nebănuit de ușor, Soarele îl deshidratase.

„Odată, gîndi Orkney, ne vom aduce aminte cu dragoste de el. Și, cine știe dacă odată cu el nu intrăm și noi... acum... în legendă!...” Porniră.

Mary întinse mîna înainte sub picăturile grele de ploaie:

— Orkney, de cîte mii de ani n-o mai fi plouat pe aici?...

— Cine știe?... Cine poate să știe, răspunse el luînd-o înainte cu Ent pe umăr pentru ca ceilalți să nu vadă cum plînge și cum lacrimile lui se amestecă pe nisip cu bobii mari de apă.

CONTACTUL DĂNUȚ UNGUREANU

Cei doi păreau ajunși la capatul puterilor. Stăteau față în față de mai bine de opt ore și în tot acest timp distanța dintre ei, aproape cinci metri, nu se micșorase nici măcar o singură dată. Soarele, indiferent, continua să-i tortureze pe amîndoi fără să se sîchisească prea mult de sofisticatele costume de protecție. Habar n-aveau că aici, în mijlocul aridei întinderi violete, era pe cale să se producă un eveniment epocal. Primul contact între două ființe raționale despărțite pînă de curînd de mii de ani lumina. Dar ei se holbau nemișcați unul la celălalt și orice mișcare suspectă era dublată de pipăirea rapidă a armelor atîrnate la sold.

Era clar că nici unul dintre ei nu voia să riște nimic. Cel înalt dădea semne că nu va mai rezista mult timp. Era într-adevăr epuizat, după opt ore de zbucium inutil, demonstrații matematice riguroase, relații chimice, scheme și diagrame improvizate, cu chiu cu vai, pe solul neprimitor, cu ajutorul unui biet și rudimentar cul. Toate, toate în intenția de a-l face pe celălalt să-l priceapă că vine de pe a treia planetă a unui sistem solar al Căii Lactee, că respiră un gaz alcătuit așa și pe dincolo, că are cele mai pașnice gînduri. Toate în zadar. De fapt, de opt ore infernale, celălalt, cel mai scund, nu făcea altceva decît să repete ca o maimuță zbuciumul său și să copieze cu destulă îndemînare, ce-i drept, ceea ce el se chinuia să mîzgălească în nisipul violet. Și toate acestea fără a se slăbi o clipă din ochi, fără a părăsi o clipă patul rece, ușor zimțat, al armei.

„Fie ce-o fi”, își zise cel mai înalt, ridicînd din umeri și îi întoarse celuilalt spatele, îndepărtîndu-se înfuriat spre nava de patrulare.

Dacă ar fi privit în spate s-ar fi înfuriat și mai tare. Celălalt îl imita pînă și acum.

La orele 12,30 astrobaza pămînteană de pe Aster 22 primi la interval de cîteva milisecunde două mesaje identice: „Contactat linț rățională. Schimb informații eşuat. Aștept instrucțiuni”.

„X37 și X102 au o băta nemăpomenită”, conchise operatorul de gardă cu un şuiat admirativ.

PROFESORUL Forster este un om atât de scund, încât pentru costumul lui de cosmonaut a fost necesară o comandă specială. Ceea ce îi lipsea însă ca fizic era compensat, așa cum se întâmplă de obicei, prin dinamismul lui înegaleabil și printr-o uimitoare perseverență. Când l-am cunoscut, el își dedicase deja douăzeci de ani din viață pentru realizarea unui ideal. Dar mai relevant în această privință este faptul că deja contactase și negociase cu o întreagă gamă de negustori încuiați, cu delegații Consiliului Mondial și conducătorii trusturilor științifice, care urmau să coopereze cu el la construirea unei nave cosmice, pe care să o conducă personal. În ciuda tuturor celor petrecute mai târziu, cred totuși că aceste demersuri au fost cea mai mare realizare a lui.

Când am părăsit Pământul, nava „Arnold Toynbee” avea la bord un echipaj format din șapte membri. Pe lângă profesor și Charles Ashton, asistentul la catedra lui, se afla obisnuitul triumvirat pilot navigator-mecanic și doi doctoranzi, Bill Hawkins și eu mine. Nici unul dintre noi nu mai fusese înainte în Cosmos, așa că eram alți de încântați, că nu ne mai păsa dacă vom reveni sau nu pe Pământ înainte de a începe noul trimestru universitar. Aveam însă ferma convingere că asistentul nostru va avea grija de aceasta. Caracteristicile ce ni le făcuse erau adevărate capodopere de ambiguitate. Întrucât cei ce puteam descifra scrierea marțiană puteam fi numărați pe degetele de la o mână, dacă mi s-a permis să mă exprim astfel. Esențial este că ni s-a aprobat deplasarea.

Întrucât noi mergeam către Jupiter și nu către Marte, nu înțelegeam la ce ne-ar fi folosit aceste cunoștințe. Familiarizați cu unele din teoriile profesorului, aveam unele bănuțuri nu tocmai măgulitoare. Ele au fost parțial confirmate când ne aflam deja la zece zile depărtare de Pământ.

Când răspundeam la întrebările ce ni le punea profesorul, ne privea foarte îngândurat. Chiar în stare de imponderabilitate, el reușea tot timpul să-și păstreze demnitatea. În timp ce noi pluteam ca frunza pe apă, cu minile înțeleștate de cel mai apropiat miner. Aveam impresia, deși la fel de bine pot să și greșesc, că atunci când trecea cu privirea de la Bill la mine și invers, el gândea cam așa: „Cu ce am greșit oare, că să marit scarta aceasta?” Apoi scootea un suspin cam în termenii următorilor: „Este prea târziu ca să mai pot face ceva”, și încerca să ne vorbească monoton și calm, așa cum făcea întotdeauna când tre-

JUPITER

ARTHUR

bula să explice ceva. De fapt, el întotdeauna folosește acest ton când ne vorbește, dar de data asta mi se părea... oricum, nu are nici o importanță.

— De când am părăsit Pământul, — spuse el, nu am avut prilejul să vă spun sclipul acestei expediții. Poate că deja l-ați ghicit.

— Cred că l-am ghicit, spuse Bill.

— Bine, spune-l, răspunse profesorul cu o strălucire stranie în ochi. Eu încercam din răspunderi să-l opresc pe Bill dar, alți încercat vrodată să dau cu piciorul în cineva când simțai în cadere?

Dumneavoastră căutați să găsiți o dovadă, adică vreau să spun o dovadă la plus, la teoria ce ați emis-o privind răspindirea civilizației extraterestre.

— Și ai idee de ce merg să o caut pe Jupiter?

— Hm, nu tocmai. Bănuiesc că sperați să găsiți ceva pe unul din sateliții lui.

— Excelent. Bill, excelent. Există cincisprezece sateliți cunoscuți și suprafața lor totală este aproximativ jumătate din cea a Pământului. Unde ai începe tu să cauți dacă ai avea la dispoziție cîteva săptămîni? Cam asta aș vrea să știu.

Bill s-a uitat bănuitor la profesor, ca și cum acesta l-ar fi suspectat de ironie.

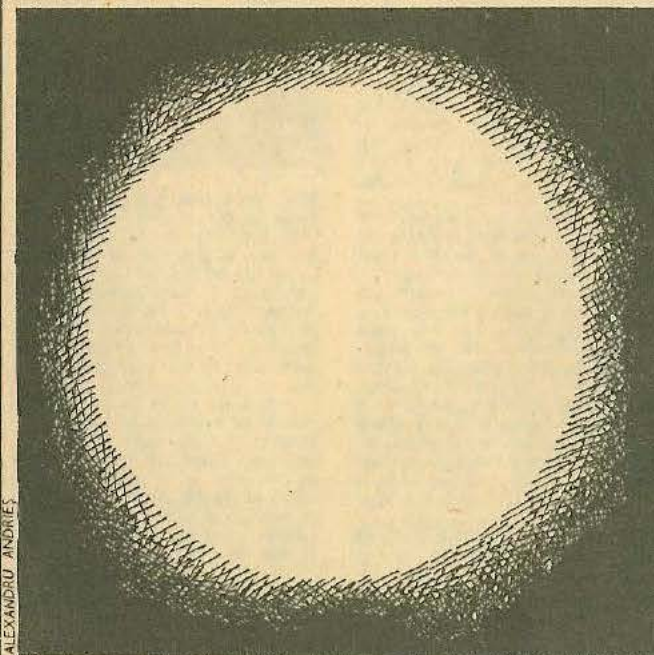
— Nu știu prea multă astronomie, spuse el. Dar există patru sateliți mari, nu-i așa? Aș începe cu ei.

— Ca să știți și tu, Europa, Io, Ganymede și Callisto sînt fiecare aproximativ la fel de mari ca și Africa. Al lucra pe ei în ordinea alfabetică?

— Nu, răspunse Bill, prompt.

CINCI

C. CLARKE

ALEXANDRU ANDRIEȘ

Aș începe cu cel mai apropiat de Jupiter și aș merge către periferie.

— Nu cred că merită să pierdem timpul ca să-ți urmărești procesele logice, suspină profesorul. Era clar că ardea de nerăbdare să-și înceapă expunerea. Oricum, nu ai dreptate. Nu mergem nici într-un caz pe sateliții mari. Ei au fost fotografiați din spațiu și mari întinderi au fost explorate chiar pe suprafața lor. Nu s-a obținut nimic interesant din punct de vedere arheologic. Noi mergem într-un loc care nu a mai fost vizitat înainte.

— Nu spre Jupiter? am exclamat eu cu suflul la gură.

— Pe cuvînt, nu-i nimic care să te îngrozească! Este adevărat că noi vom merge mai aproape de el decît a fost vrodată cineva.

S-a oprit pe gânduri.

— Știi, este un lucru curios, sau probabil că voi nu știți, dar este la fel de greu să călătorești printre sateliții lui Jupiter ca și printre planete, deși distanțele sînt cu mult mai mici. Asta din cauză că Jupiter are un câmp gravitațional așa de colosal și sateliții săi se mișcă pe orbitele lor foarte repede. Sateitul lui cel mai apropiat se mișcă la fel de repede ca și Pământul, iar călătoria de pe Ganymede la el consumă aproape tot atîta combustibil cît și cea de pe Pământ la Venus, deși ea durează doar o zi și jumătate. Și iată că aceasta este călătoria pe care o vom face! Nimic n-a mai făcut-o vrodată înainte, fiindcă nimic n-ar găsi justificat o asemenea cheltuială. Jupiter Cinci are un diametru de numai treizeci de kilometri, așa că nu a stîrnit prea mult interes. Chiar oțiva din sate-

liții periferici, pe care este mult mai ușor de ajuns, nu au fost vizitați din cauză că nu se vedea motivată irosirea combustibilului pentru reactor.

— Atunci de ce să-l irosim noi? întrebai eu nerăbdător. Totodată, această chestiune mi se părea ca o adevărată nimeră, deși atîta vreme cît se dovedea interesantă și nu implica nici un pericol iminent nu-mi prea păsa.

Poate ar fi trebuit să mărturisesc, deși sînt tentat să nu spun nimic, așa cum dealtfel am făcut totți ceilalți, că nu credeam nici o iotă din teoriile profesorului Forster. Desigur, îmi dădeam seama că era o celebritate în materie, dar eu îmi explicasem deja chestia din ideile lui mai extravagante. În plus, dovezile lui erau așa de supere și concludente așa de revoluționare, încît cu greu s-ar fi putut cineva abține să nu le privească cu neîncredere.

Vă mai amintiți, probabil, surprinderea generală produsă cînd prima expediție marțiană nu a găsit nici o dovadă a existenței vreunei civilizații antice, ci doar urmele a două civilizații mai recente. Amîndouă fuseseră destul de avansate, dar ambele dispăruseră cu mult mai devreme decît milioane de ani în urmă. Dispariția lor nu părea să se fi datorat vreunui război, întrucît era clar că cele două culturi conviețuiseră pașnic. Una fusese asemănătoare cu insectele, cealaltă vag asemănătoare cu reptilele. Insectele par să fi fost de baștină de origine marțiană. Populația reptilelor, denumită în mod curent „Cultura X”, sosise pe aceste meleaguri mai târziu.

Așa cei puțin susținea profesorul Forster. Cu siguranță că el deținea secretul călătoriei spațiale, deoarece ruinele orașelor lor, caracteristice cruciforme, au fost găsite peste tot în Mercur. Forster credea că ei au încercat să colonizeze toate planetele mici, Pământul și Venus fiind excluse din cauza gravitației lor excesive. O sursă de dezamăgire pentru profesor era faptul că nici o urmă din Cultura X nu fusese găsită pe Lună, deși el era convins că o descoperire de acel gen nu era decît o chestiune de timp.

Conform teoriei transmutării, Cultura X venise inițial de pe una din planetele sau sateliții mai mici, conviețuise pașnic cu marțienii, una dintre puținele civilizații inteligente din istoria cunoscută a Sistemului, și dispăruse odată cu ea. Dar profesorul Forster avea idei mai îndrăznețe, el era convins că această Cultura X intrase în Sistemul Solar din spațiul interstelar. Faptul că nimic altul nu împărtășea această idee îl necăjea, deși nu foarte mult, din

cauza, ca el era unul din oamenii care se simt bine in minoritate.

De unde stateam eu, prin vizorul cabinei puteam vedea planeta Jupiter, in timp ce profesorul Forster isi deslasea hirtile lui. Era o priveliste splendida. Abia puteam distinge inelele formate din nori si trei din sateliti erau vizibili ca niste stele mici in apropierea planetei. Ma intrebam care era Ganymede, prima noastra escala.

— Daca Jack va binevoi sa fie atent, continua profesorul malicios, va voi spune de ce facem noi o cale asa de lunga. Stiți ca anul trecut am petrecut o buna parte din timp orbecand printre ruine, in lumina crepusculara a centurii lui Mercur. Poate ca ati ctit lucrările despre acest subiect. De fapt, am finit si niste prelegeri la Universitatea de economie din Londra. Se pare ca ati participat chiar, fiindca acum imi amintesc rumoarea din fundul auzului... Ceea ce nu am spus nimănui atunci era ca, in timp ce ma aflam pe Mercur, am descoperit un indiciu important asupra Culturii X. M-am abtinut sa spun ceva despre aceasta, desi am fost teribil de tentat, mai ales atunci cand prosti ca dr. Houghton au incercat sa faca haz pe socoteala mea. Dar n-am vrut sa risc sa las pe altcineva sa ajunga aici, inainte ca eu sa pot organiza aceasta expeditie. Unul din obiectele ce le-am gasit pe Mercur era un basorelieu al Sistemului Solar, destul de bine conservat. Nu este primul care a fost descoperit, fiindca, asa cum stiți, temele astronomice erau obisnuite in arte tipica culturilor X si martiene. Existau insa citeva simboluri mai aparte cu referire la unele planete, inclusiv Marte si Mercur. Eu cred ca basorelieful avea o anumita semnificatie istorica si cel mai curios lucru la el era ca micutul satelit Cinci, unul din cele minore ca semnificatie, pare sa fi atras cel mai mult atentia. Sint convins ca pe Jupiter Cinci exista ceva care reprezinta cheia intregii probleme a Culturii X si merg acolo s-o descopar.

Dupa cite imi mai amintesc, nici Bill si nici eu nu am fost prea impresionati de povestea profesorului. Poate ca populatia Culturii X lasase ceva vestigii pe Jupiter Cinci, datorita obscurantismului lor. Ar fi interesant sa le dezgropam, dar este putin probabil ca ele sa fie asa de importante cum credeau profesorul. Banuiesc, ca era cam nemulțumit de lipsa noastra de entuziasm. Daca era asa, apoi era greșeala lui, fiindca, asa după cum ne-am dat seama mai tirziu, el inca mai avea rețineri față de noi.

Din furtive, au fost publicate pina acum așa de multe fotografii in culori ale lui Jupiter, incit sint sigur ca ati văzut o buna parte din ele. Poate ca ati văzut-o chiar si pe aceea care a fost cauza intregului nostru necaz, așa cum voi explica mai tirziu.

In sfirsit, Jupiter a incetat sa mai creasca, am intrat balansindu-ne in orbita lui Cinci si imediat ne-am alaturat cursei micutului satelit care se invirtea in jurul planetei. Toți eram inghesuiti in cabina de comanda, așteptind sa vedem tinta călătoriei noastre, sau, mai exact, toți cei ce au încăput in cabina de comanda, deoarece Bill si eu mine rămăsesem

litul cel mai mare, după aproximativ o săptămână. Ganymede este singurul dintre sateliți care au o bază permanentă pe el, existind un observator și o stație geofizică, avind un personal de circa cincizeci de oameni de știință. Desigur, ei erau bucurosi de oaspeți, dar noi nu am stat mult, intrucit profesorul a avut grija sa „facem plinul” și sa plecăm imediat la drum. Faptul ca noi ne îndreptam spre Jupiter Cinci a stirnit un interes deosebit, dar profesorul nu era dispus sa vorbeasca, iar noi nu am putut, din cauza ca el ne-a finit din scurt.

Apropo de Ganymede, este destul de interesant si noi am avut posibilitatea sa-l vedem mai bine la întoarcere. Intrucit am promis sa scriu într-o revistă un articol despre el, mai bine nu mai spun nimic altceva aici. (Puteți urmări la primăvara revista „Astrografia Națională”).

Saltul de la Ganymede la Jupiter Cinci a durat ceva mai mult de o zi si jumătate si tot timpul am avut un sentiment de nesiguranță, vazindu-l pe Jupiter crescind ora de ora, ca și cum vroia parca sa umple tot cerul. Nu știu prea multa astronomie, dar imi venea greu sa nu mă gindesc la cimpul gravitațional formidabil in care cădeam. O multime de ginduri negre imi treceau prin cap. Dacă am fi rămas fără combustibil, nu am mai fi fost niciodată in stare sa ne întoarcem pe Ganymede si puteam chiar sa cădem pe Jupiter.

Mi-ar fi plăcut sa fiu in stare sa descriu acel glob colosal, cu inelele lui de furtuni violente ce se involburau pe cer deasupra noastre. Adevărul este ca am făcut o încercare in acest sens, dar citiva prieteni, literați de meserie, care au citit lucrarea, m-au sfătuit sa renunț la acest capitol. (Tot ei mi-au furnizat si multe alte sfaturi, pe care nu cred insa ca mi le-au dat cu buna credință, căci dacă le-aș fi urmat nu mai rămânea nimic din prezenta istorioară).

Din furtive, au fost publicate pina acum așa de multe fotografii in culori ale lui Jupiter, incit sint sigur ca ati văzut o buna parte din ele. Poate ca ati văzut-o chiar si pe aceea care a fost cauza intregului nostru necaz, așa cum voi explica mai tirziu.

In sfirsit, Jupiter a incetat sa mai creasca, am intrat balansindu-ne in orbita lui Cinci si imediat ne-am alaturat cursei micutului satelit care se invirtea in jurul planetei. Toți eram inghesuiti in cabina de comanda, așteptind sa vedem tinta călătoriei noastre, sau, mai exact, toți cei ce au încăput in cabina de comanda, deoarece Bill si eu mine rămăsesem

litul cel mai mare, după aproximativ o săptămână. Ganymede este singurul dintre sateliți care au o bază permanentă pe el, existind un observator și o stație geofizică, avind un personal de circa cincizeci de oameni de știință. Desigur, ei erau bucurosi de oaspeți, dar noi nu am stat mult, intrucit profesorul a avut grija sa „facem plinul” și sa plecăm imediat la drum. Faptul ca noi ne îndreptam spre Jupiter Cinci a stirnit un interes deosebit, dar profesorul nu era dispus sa vorbeasca, iar noi nu am putut, din cauza ca el ne-a finit din scurt.

JUPITER CINCI

afară pe culoar si priveam, cu gaturile lungite, peste umerii celorlalți. Kingsley Searle, pilotul nostru, era la pupitrul de comanda, privind la fel de calm ca întotdeauna. Eric Fulton, mecanicul, isi mesteca îngindurat mustața si supraveghea indicatoarele de combustibil, iar Tony Groves făcea niste calcule complicate cu tabelele lui de navigație.

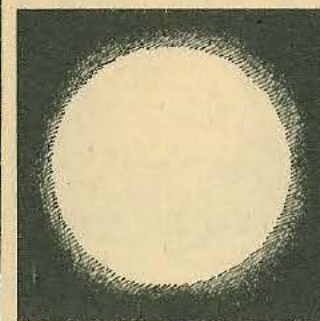
Profesorul părea ca s-a lipit de obiectivul telescopului. Deodată a tresărit si l-am auzit fluierind a surpriza. După un timp, fără sa spună nici un cuvint, l-a făcut semn lui Searle, care l-a luat locul la obiectivul telescopului. S-a întâmplat exact același lucru si apoi Searle l-a cedat locul lui Fulton. De îndată ce si el a procedat la fel, totul devenise sficitor, așa ca ne-am făcut loc cu coatele si am intrat înainturi, unde ne-am instalat la telescop, nu fără sa întâmpinăm oarecare rezistență.

Am fost cam dezamăgit de ceea ce vedeam, probabil si din cauza ca nu știam la ce sa mă aștept. Altmind acolo, in spațiu, era o mică lună crestată, cu sectorii ei din umbră slab iluminați de aureola reflectată de Jupiter. Si cam asta părea sa fie totul.

Apoi am început sa disting detalii suplimentare, așa cum se întâmpla cind cineva se uita timp mai îndelungat printr-un telescop. Existau pe suprafața satelitului linii slabe ce se întindeau si subit ochii mei au perceput forma lor completă. Linilele care-l acopereau pe Jupiter Cinci formau un model care avea aceeași precizie geometrică, precum liniile de longitudine si latitudine ce impart globul pământesc. Cred ca si eu mi-am exprimat surpriza printr-un fluierat, deoarece Bill m-a dat la o parte si mi-a luat locul ca sa privească si el.

Alt lucru pe care mi-l amintesc

JUPITER CINCI

este ca profesorul era foarte satisfăcut cind il bombardam cu întrebări.

— Desigur, explica el, acest lucru nu este pentru mine o surpriza la fel de mare ca pentru voi, deoarece, pe linga proba evidentă ce am gasit-o pe Mercur, mai existau si alte indicii. Am un prieten la Observatorul de pe Ganymede, pe care l-am făcut sa jure ca va pastra secretul, in aceste ultime săptămâni a fost într-o continuă tensiune. Pentru cine nu este astronom este surprinzător faptul ca observatorul nu a dat niciodată o atenție prea mare satelitilor. Toate instrumentele mari sint utilizate pentru nebuloasele extragalactice, iar cele mici isi petrec tot timpul privind la Jupiter. Singurul lucru pe care l-a făcut Observatorul in legătură cu Cinci a fost sa-l masoare diametrul si sa-l faca si citeva fotografii. Nici ele nu au fost destul de bune, neevidentind semnele pe care le-am observat noi, căci altfel s-ar fi făcut investigații cu mult inaintea noastră. Cind l-am cerut prietenului meu Lawton sa le caute el le-a detectat cu reflectorul de o suta de centimetri si a remarcat inca ceva: care trebuia de fapt sa fi fost semnalat mai inainte. Jupiter Cinci are un diametru de numai treizeci de kilometri, dar este mult mai strălucitor decit ar trebui sa fie pentru dimensiunea lui. Cind il cuprind puterea lui de reflecție, lu-mi-voi.

— Strălucirea lui.

— Multumesc, Tony. Cind companion strălucirea lui cu aceea a altor sateliți constată ca este mult mai mare decit ar trebui sa fie. De fapt, ea se comporta mai mult ca aceea a unui metal lustruit decit a unei roci.

— Așa se explica spusei eu. Ganymede, Cultura X trebuie sa-l fi

acoperit pe Jupiter Cinci cu o carcasa metalica exterioara, ca la domurile pe care le-au construit pe Mercur, dar la o scara mai mare.

Profesorul s-a uitat la mine cu condescendență.

— Tot n-ai ghicit, — spuse el.

Nu cred ca a fost complet obiectiv. Cinstit vorbind, cine ar fi explicat mai bine o atare situație?

Am aterizat după trei ore pe o cimpie metafizica imensa. In timp ce priveam prin hublouri, mă simteam ca un pitic in spațiul inconjurător. O furnică ce s-ar tiri pe capacul unui rezervor de țitel ar putea avea cam aceleași sentimente, iar corpul lui Jupiter care se estompa acolo sus, pe cer, nu folosea la nimic. Chiar obisnuita aroganța a profesorului pareă acum rapusă de un fel de groază revelatoare.

Cimpia nu era complet lipsită de forme. Peste ea se întindeau in diverse direcții benzile late prin care imensele plăci metalice fusesera lăbrinate. Aceste benzi, sau acel model de rețea pe care-l formau, erau ceea ce văzusem noi din spațiu.

Cam la un sfert de kilometru distanță se afla un deal scund, sau, mai exact, ceea ce putea fi un deal in lumea naturală. Noi il identificasem in timpul aterizării, cind am făcut din aer o minutoasă trecere in revista a micutului satelit. Era una din cele șase proeminente asemănătoare, patru aranjate la distanțe egale in jurul ecuatorului si celelalte două către poli. Presupunerea ca ele constituiau intrările in lumea de sub carcasa metalica pareă destul de plauzibilă.

Știu ca unități oameni isi inchipuie ca trebuie sa fie foarte plăcut sa te plimbi in costum de cosmonaut pe o planeta fara aer si cu o putere gravitațională foarte scăzută. Ei bine, nu este chiar așa! Există atitea lucruri la care trebuie sa te gindești, atitea verificări de făcut si atitea instrucțiuni de urmat, incit stresul mental stavilește fascinația, cel puțin in ceea ce mă privește. Dar trebuie sa recunosc ca de data aceasta, in timp ce leșeam din corpul navei, eram așa de incântat, incit pe moment toate aceste lucruri nu mă mai interesau.

Gravitația lui Jupiter Cinci era așa de mică, incit mentinerea prin mers era imposibilă. Noi toți eram legați cu funii, ca alpinistii, si ne autopropusam peste cimpia de metal cu ajutorul exploziilor scurte ale pistoalelor cu reacție. Astronauții experimentați, Fulton si Groves, erau la cele două capete ale sirului, astfel incit orice aci necegetat din partea celor din

mijloc sa poată fi oprit la timp.

Ne-a luat doar citeva minute ca sa ajungem la obiectivul nostru, care s-a dovedit a fi un dom scund, larg, cu o circumferință de cel puțin un kilometru. Ma întrebam nedumerit dacă nu cumva era un sas gigant, suficient de mare ca sa permită intrarea navelor in întregime. Fără puțin noroc nu am fi fost in stare sa găsim calea de a intra, fiindcă mecanismele automate nu mai funcționau demult si chiar dacă ar fi funcționat, noi tot n-am fi știut sa le manevrăm. Este greu de imaginat ceva mai chinuitor decit gindul de a te vedea blocat, incapabil sa ajungi la cea mai mare descoperire din toată istoria arheologiei extraterestre.

Am parcurs cam un sfert din perimetrul domului pina cind am gasit o deschidere in carcasa metalică. Era destul de mică, numai de aproximativ doi metri si avea o formă așa de apropiată de cea a unui cerc, incit pentru moment nu ne-am dat seama ce era cu ea. Apoi s-a auzit prin radio vocea lui Tony.

— Nu este artificială. Trebuie sa multumim pentru ea unui meteorit.

— Imposibil! protestă profesorul Forster. Este prea regulată.

Tony era incapăținat.

— Meteorologii mari produc întotdeauna gauri circulare, exceptind cazul cind cad pleziș. Si priviți la muchii! Se poate vedea ca a fost un fel de explozie. Probabil ca afit meteoritul cit si placa s-au vaporizat, așa ca nu vom găsi nici urmă de fragmente.

— Era de așteptat sa se întîmple acest lucru, — interveni Kingsley. De cit timp este sateliții aici? De cinci milioane de ani? Sint surprins că nu am gasit si alte cratere.

— Poate ca ai dreptate, spuse profesorul, foarte incântat sa discute in contradictorie. Oricum, eu intru primul.

— Bine, spuse Kingsley, care in calitate de capitan, avea in toate privințele ultimul cuvint. Va voi da douazeci de metri de funie si voi sta linga deschizătura pentru a putea pastra legătura prin radio. Altfel aceasta carcasa va absorbi toate semnalele dumneavoastră.

Așa ca profesorul Forster era primul om care intra in Jupiter Cinci, dealtfel cum si merita. Noi ne-am strins linga Kingsley, ca el sa ne poată transmite știrile cu privire la avansarea profesorului. N-a ajuns prea departe. Există o alta carcasa sub cea exterioară, așa cum trebuia sa ne fi așteptat. Profesorul putea sta in picioare între ele, si, afit cit lumina lanterna lui, vedea aici de stîpi si grinzi de sustinere, dar cam asta era totul.

Ne-a luat aproape douăzeci și patru de ore exasperante până am reușit să înaintăm. Către sfârșitul acestui interval, îmi amintesc că l-am întrebat pe profesor de ce nu s-a gândit să aducă ceva exploziv. Mi-a aruncat o privire plină de furiș.

— Există suficient la bordul navei ca să fim aruncați cu toții pe lumea cealaltă, spuse el. Nu vreau să risc să fac vreo stricăciune, dacă pot găsi o altă cale.

Ajunsesem la ceea ce numesc eu limita răbdării, dar înțelegeam și punctul lui de vedere. La urma urmei, ce mai conta: cîteva zile într-o cercetare care îi fusese deja douăzeci de ani?

Cînd noi toți ceilalți abandonaserăm primul loc de acces, Bill Hawkins a fost acela care a găsit calea de intrare. Lîngă polul nord al micului Cinci el a descoperit o gaură de meteorit cu adevărat gigantică, de aproximativ o sută de metri deschidere, care trecea prin ambele carcase exterioare ale lui Cinci. Mai aparuse însă un al treilea inel, dar printre-o gaură ce apare o dată la sute de ani, un al doilea meteorit mai mic căzuse chiar în craterul mare și perforase acest inel interior. Gaura era destul de mare ca să permită intrarea unui om în costum de cosmonaut. Am intrat cu toții cu capul înăuntru.

Nu cred să mai fi trecut vreodată printre-o încercare atît de fantastică, să stai spînzurat de această boltă înspăimîntătoare, ca un paianjen atîrnat de domul catedralei Sfîntu Petru! Ceea ce știam era doar că acel spațiu în care pluteam era enorm. Cît de mare era, nu puteam ști, din cauza că lanternele noastre nu ne dăduseră noțiunea distanței. În această cavernă fără aer și praf, fasciculele de lumină ale lanternelor erau, desigur, total invizibile, cînd le îndreptam spre acoperiș, puteam vedea conurile de lumină dansînd în depărtare, pînă cînd ele erau prea difuze pentru a mai fi vizibile. Dacă le îndreptam în jos, puteam vedea o lumină palidă, atît de îndepărtată, încît nu mai puteam distinge nimic.

Cădeam toate încet sub minuscule gravitație a acestei lumi pîicioase, pîind să ne controlăm mișcarea doar prin frîngîile de siguranță. Deasupra capului puteam vedea gaura foarte slab luminată, prin care am intrat; desi toate îndepărtate, ea îmi crea totuși un sentiment de încredere.

Și apoi, în timp ce mă balansam într-o mișcare de pendul înfiorător de lentă, cu lanternele care straluceau în întuneric ca niște stele cu lumină intermitentă, mi-a venit subit în minte o idee. Ușind că toți eram pe un circuit de radio deschis, am strigat involuntar:

— Domnule profesor, eu cred că asta nu este deloc o planetă! Este o navă spațială!

Apoi m-am oprit, dîndu-mi seama că făcusem o prostie cît mine de mare. A urmat o tăcere adîncă, de scurtă durată, apoi o bolboroseală zgomotoasă ca și cum ceilalți începuseră să vorbească toți deodată. Vocea profesorului Forster a întrerupt hărțămălaia și aș putea chiar spune că el era pe cît de surprins, pe atît de încîntat.

— Al foarte mare dreptate, Jack. Aceasta este nava cosmică care a adus Cultura X în sistemul solar.

Am auzit pe cineva, care mi s-a părut a fi Eric Fulton, scoțînd un sunet neîncrezător.

— Fantastic! O navă cu diametrul de treizeci de kilometri!

— Ar fi trebuit să știți, răspunse profesorul cu o blîndețe surprinzătoare. Să presupunem că o civilizație a vrut să traverseze spațiul interstelar, cum altfel ar fi putut ea rezolva problema? A trebuit să construiască un planetoid spațial independent, treabă care a necesitat probabil secole întregi. Întrucît nava avea să constituie o lume independentă, care să poată să-și întrețină locuitorii generații de-a rândul, ea a fost cît se poate de mare. Mai întreb cîți sori au vizitat ei înainte de a-î fi găsi pe al nostru și cum au știut că investigația lor s-a terminat? Trebuie să fi avut nave mai mici care să-î fi dus rătăciții, pe planete, așa că sigur a fost necesar să-î lase nava-mamă undeva în spațiu. Prin urmare, ei au parcat aici, pe o orbită apropiată, lîngă cea mai mare planetă; aici nava-mamă putea rămîne în siguranță pentru totdeauna, sau pînă cînd ar fi avut nevoie de ea din nou. Era singurul loc potrivit, fiindcă dacă o plasau în jurul Soarelui, în timpul atracțiilor exercitate de planete i s-ar fi perturbat orbita într-atît de mult, încît nava s-ar fi putut pierde. Asta însă nu i s-ar putea întîmpla niciodată aici.

— Spuneți-mi, domnule profesor, întreba cineva, ați bănuit toate acestea înainte de plecare?

— Am sperat. Toate indicațiile se îndreptau către acest răspuns. Totdeauna a existat un fel de anomalie cu privire la satelitul Jupiter Cinci, desi se pare că nimeni nu a mai remarcat-o. De ce această lună mică este așa de aproape de Jupiter, în timp ce toți ceilalți sateliți mici sînt de șaptezeci de ori mai departe? Din punct de vedere astronomic, acest fapt nu are sens. Dar am discutat destul. Acum hai să ne apucăm de treabă.

JUPITER CINCI

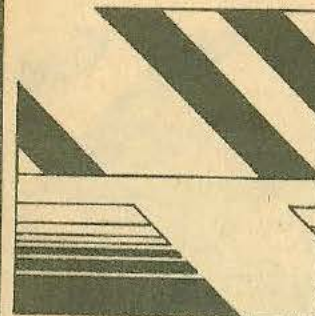

Consider că aceasta trebuia considerată „declarația secolului”. Noi, cei șapte, aveam în fața cea mai mare descoperire de arheologie cosmică a tuturor timpurilor. Aproape o întreagă lume, o lume mică, artificială, care ne aștepta să o explorăm. Tot ceea ce puteam face noi era o recunoaștere rapidă și superficială, fiindcă aici s-ar putea găsi material pentru generații întregi de cercetători.

Primul lucru era să coborîm un reflector puternic, acționat de pe navă. Acesta ar fi fost atît un far călăuzitor, care să prevină rătăcirile noastre, cît și un mijloc pentru a asigura iluminatul pe suprafața interioară a satelitului. (Și acum îmi vine în minte destul de greu să-î spun lui Jupiter Cinci, „navă”). Așa că am coborît cablul pe suprafața de dedesubt, sau pînă cînd ar fi avut nevoie de ea din nou. Era singurul loc potrivit, fiindcă dacă o plasau în jurul Soarelui, în timpul atracțiilor exercitate de planete i s-ar fi perturbat orbita într-atît de mult, încît nava s-ar fi putut pierde. Asta însă nu i s-ar putea întîmpla niciodată aici.

Nu vreau să mai pierd timpul cu alte descrieri suplimentare ale tuturor minunilor de pe Cinci, deoarece au apărut deja suficiente fotografii, hărți și cărți. (Apropo, ale mele urmează să fie publicate la vară de Sidgwick Jackson). Ceea ce aș vrea să vă ofer în schimb sînt cîteva impresii despre cum ne-am simțit, ca primii oameni care au pătruns vreodată în acea lume stranie de metal. Îmi vine greu să spun, știu că este greu de crezut, dar pur și simplu nu pot să-îmi amintesc ce am simțit cînd am trecut pe lîngă prima din intrările acelea mari, acoperite ca ciupercile. Presupun că eram încîntat și răscălit de toate acele minunății. Pot în schimb să-îmi amintesc impresia dimensiunii

JUPITER CINCI

pure, ceva pe care simpla fotografie nu o poate reda. Construcțiile acestei lumi, venind, așa cum au făcut-o, de pe o planetă cu gravitație mică, erau uriașe, aproape de patru ori mai înalte decît oamenii. Noi eram ca niște pigmei ce ne lîram printre lucrările lor.

În prima noastră vizită nu am reușit să pătrundem sub suprafața exterioară, așa că am cunoașcut puține din minunățiile științifice pe care le-au descoperit expedițiile ulterioare. Am avut și așa destul de lucru, cartierul rezidențial oferind suficient material de cercetat pentru cîteva vieți omenești. Globul pe care-l exploram trebuia să fi fost cîndva luminat de razele solare, care erau deviate în jos prin carcasa triplă ce-l înconjură și care-l păstra atmosfera ca să nu se scurgă în spațiu. Aici, pe suprafață, Jovienii (nu mă pot abține să nu adopt denumirea populară a locuitorilor din Cultura X) au reprodus, pe cît au putut de exact, condițiile lumii, necunoscută lor, pe care o abandonaseră cu secole în urmă. Probabil că ei cunoscuseră alternanța zi și noapte, schimbări de anotimpuri, ploaie și ceață. Luseră cu ei în exil chiar și o mare în miniatură. Apa era încă acolo, formînd un lac înghețat, lat cam de trei kilometri. Auz că se elaborează un program ca să-î supună electrolizei pentru ca astfel să se creeze din nou o atmosferă inspirabilă pe Jupiter Cinci, de îndată ce se vor astupa gaurile produse de meteoriți în carcasa exterioară.

Cu cît cunoșteam mai bine opera lor, cu atît ne plăcea mai mult civilizația ale cărei vestigii le perturbam noi pentru prima dată după cinci milioane de ani. Chiar dacă erau uriașe dintr-un alt sistem solar, aveau multe lucruri comune cu omul și este o mare tragedie că civilizațiile noastre sînt izolate prin ceea ce, la soară cosmică, constituie un hotărîngust.

Cred că am fost mai norocoși decît oricare alți arheologi din istorie. Starea de vid apăsătoare totuși de descompunere și, ceea ce era de neașteptat, Jovienii, cînd au plecat să colonizeze Sistemul Solar, nu gîsiseră nava lor magnifică de toate comorile pe care le conținea. Aici, pe suprafața interioară a lui Cinci, totul părea intact, așa cum fusese probabil la sfîrșitul lungii călătorii a navei. Poate că expediționarii o păstrau ca pe un sanctuar în memoria locului lor de baștină pe care-l părăsiseră, sau poate s-au gîndit că, într-o bună zi, ar putea fi nevoiți s-o utilizeze din nou.

Oricare ar fi fost motivul, toate erau aici așa cum le-au lăsat cei ce le-au creat. Uneori mă cuprîndea frica. Fotografiam cu ajutorul lui Bill o grevură de pe un perete mare, cînd simpla vîșnicie a locului m-a lovit drept în inimă. Priveam nervos de jur-împrejur, așteptînd parcă să văd venind de-a valma, prin porticurile mascate, fi-gurile gigantice, pentru a-și continua opera temporar întreruptă.

În a patra zi am descoperit galeriile de artă. Aceasta era denumirea proprie, deoarece nu se abătea cu nimic de la scopul ei. Gînd Groves și Searle, care făcuseră o trecere în revistă a emisferei sudice, au raportat această descoperire, s-a hotărît să ne concentrăm toate forțele acolo. Pentru că, așa cum a spus cineva, arăta unui popor reflecta sufletul său și aici am putea găsi cheia Culturii X.

Clădirea era enormă, chiar față de dimensiunile acestei civilizații uriașe. Ca toate celelalte construcții de pe Jupiter Cinci, era făcută din metal, desi nu era nimic „rece” în ea. Virful cel mai de sus se cățara pînă la jumătatea distanței pînă la îndepărtatul acoperiș al lumii și de la o depărtare de undă detaliile nu mai erau vizibile, clădirea nu se deosebea prea mult de o catedrală în stil gotic. Înduși în eroare de această asemănare cu totuși înfrîntătoare, oțiva scriitori de mai firziu au denumit-o „templu”. Noi însă n-am găsit niciicînd la Jovieni vreo urmă de ceea ce s-ar putea numi religie. În schimb, mi se pare foarte potrivită denumirea de „Templu Artelor”, care s-a răspîndit așa de mult, că nimeni nu mai poate s-o schimbe acum.

S-a estimat că există între zece și douăzeci de milioane de expozate individuale numai în această clădire, produse acumulate de-a lungul unei întregi istorii, a unei

civilizații ce poate fi cu mult mai veche decît aceea a omului. A fost locul unde am găsit o cameră rotundă, care la prima vedere părea să fie doar locul de intersecție a șase culoare radiale. Eram singur (în această privință cred că n-am ascultat instrucțiunile profesorului) și am luat-o pe unde consideram că ar fi o sursă de lumină spre locul unde se aflau tovarășii mei. Peretii negri se prelungeau făcuți pe lîngă mine, iar lumina lanternei mele dansa pe pla-toul de deasupra. Era acoperit cu litere adînc încrustate și eram as-de absorbit privind la grupul de caractere ce-mi păreau familiare, încît, pentru moment, n-am dat atenție pardoseli încăperi. Apoi am văzut statuia și am îndreptat lumina lanternei către ea.

În momentul cînd cineva vede pentru prima dată o capodoperă, suferă un șoc ce nu mai poate fi niciodată după aceea repetat cu aceeași intensitate. În cazul de față, acest obiect a avut un efect cu mult mai copleșitor asupra mea. Eram primul om care vedea cum arătaseră Jovienii, pentru că aveam în față pe unul din ei, modelat în mod evident după natură, așa cum arătase el în viața de toate zilele, realizat cu o superbă îndemînare și competență.

Capul suplu ca de reptilă era îndreptat spre mine, cu ochii fixați într-ai mei. Doua din mîini erau încrucișate pe piept, în semn de resemnare, iar celelalte două țineau un instrument al cărui folosire este încă necunoscută. Coada lungă și puternică, care, probabil, ca și a cangurului, ținea în echilibru restul corpului, era întinsă pe pămînt, acceptînd impresia de odihnă sau repaus.

Nu avea nimic omenesc pe chip, și nici la corp. Nu avea, de exemplu, nici un fel de nară, ci numai deschideri în gît, ca un fel de branhiu. Înălțimea m-a mișcat însă profund, deoarece artistul a reușit să extindă banerile timpului și culturii într-un fel pe care eu nu l-aș fi crezut niciodată posibil. Verdictul pe care l-a dat profesorul Forster a fost: „Nu-l omenesc, dar e uman.”

Existau multe lucruri pe care noi nu le aveam comune cu fauritorii acestei lumi, dar ceea ce era, într-adevăr, important, era că simteam la fel.

Așa cum cineva poate să citească emoțiile pe o față neomenească dar familiară, cum ar fi cea a cîinelui sau a calului, așa se părea că eu recunoșteam simțămîntele ființei cu care mă confruntam. Se citeau pe chipul său înțelepciunea și competența, calmul, stăpînirea de sine, așa cum sînt ele reprezentate, de exemplu, în faimosul portret al Dogelui Lo-redano de Bellini. Desigur, se ci-

tea și tristețea, tristețea unei speranțe care făcuse eforturi incalculabile și totuși fusese în zadar. Nu știm încă de ce această unică statuie a rămas singura reprezentare a Jovienilor în arta lor. Era imposibil să crezi că s-ar găsi la această civilizație avansată simboluri sacrosante de acest gen. Poate că vom avea răspunsul când se va descifra scrisul gravat pe pereții încăperii.

Totuși, eu sunt absolut sigur de scopul acestei statui. A fost ridicată aici ca să reziste timpului și să salveze pe oricare dintre ființele care, într-o bună zi, ar putea călca pe urmele celor ce au conceput-o. De aceea probabil că au modelat-o la dimensiuni cu mult mai mici decât erau ei în realitate. Chiar de atunci ei trebuie să fi ghicit că viitorul aparține Pământului sau lui Venus și deci ființelor pe care ei le depășeau cu mult în dimensiuni. Ei știu că dimensiunea, ca și timpul, ar putea constitui un obstacol.

Cîteva minute mai târziu făceam cale întoarsă către nava în care se aflau tovarășii mei, nerăbdător să povestesc profesorului despre descoperirea făcută. Nu era însă prea dispus să mă asculte, deoarece voia să se odihnească puțin, deși nu cred că în tot timpul cit am stat pe Jupiter Cinci dormise vreodată în medie mai mult de patru ore pe zi. Când ieșeam prin carcasa, din nou sub stele, lumina aurie a lui Jupiter înunda marea cîmpie metalică.

— Alo, l-am auzit pe Bill spunînd prin radio: profesorul a miscat nava.

— Absurd, răspunsei eu, este exact unde am lăsat-o.

Întorsei capul și am constatat motivul greșelii lui Bill. Aveam vizitatori.

Cea de a doua navă coborise cîteva kilometri mai încolo și atît cît se pricepe ochii mei de profan, ea părea să fi fost o copie a navei noastre. În timp ce ne grăbeam să ieșim din sas, profesorul, cu ochii puțin injectați, se întreținea deja cu ei. Spre surpriza, dar nu și spre neplăcerea noastră, unul din cei trei vizitatori era o brunetă extrem de atrăgătoare.

— Această, spuse profesorul Forster, puțin cam obosit, este domnul Randolph Mays, reporter pentru probleme științifice. Îmi închipui că ai auzit de el. Și această este... întorcîndu-se către Mays, mi-e teamă că nu am prea reținut numele.

— Pilotul meu, Donald Hopkins, secretara mea, domnișoara Marianne Mitchell.

Făcuse o scurtă pauză înaintea cuvîntului „secretară” dar sufi-

cient de lungă ca în creierul meu să se aprindă un mic semnal luminos. Nu m-am putut abține să nu ridic sprincenele, dar am prins o fulgerare din privirea lui Bill care mi-a transmis, fără să fie nevoie de cuvinte, „dacă te gîndești la ceea ce cred eu, mi-e rușine pentru tine”.

Mays era un om înalt, ușor livid, cu părul rar și manifestînd o atitudine de bonom, despre care cineva spunea că era numai de suprafață, stratul protector al unei persoane care trebuie să fie prietenoasă cu prea mulți oameni.

— Cred că este o surpriză la fel de mare pentru dumneavoastră, cum este și pentru mine, spuse el, cu un entuziasm exagerat. Desigur că nu m-am așteptat niciodată să găsesc pe cineva aici, înaintea mea, după cum nu m-am așteptat să găsesc toate acestea.

— Ce v-a adus aici? întrebă Ashton, încercînd să nu pară suspect de curios.

— Tocmai explicam domnului profesor acest lucru. Poți să-mi dai mapa aceea, Marianne, te rog?

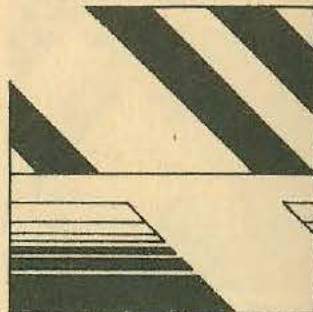
A scos o serie de picturi foarte reușite pe teme astronomice și ni le-a dat nouă. Ele reprezentau planetele cu sateliții lor, ceea ce era, desigur, un subiect destul de obișnuit.

— Dumneavoastră ați mai văzut, desigur, aceste lucruri și mai înainte, continuă Mays. Dar există o diferență. Aceste picturi sînt vechi de aproape o sută de ani. Ele au fost pictate de un artist, pe nume Chesley Bonestell, și au apărut în revista „Life” în anul 1944, desigur cu mult înainte de a fi început călătoriile spațiale. Iar acum revista „Life” m-a delegat pe mine să merg în jurul Sistemului Solar și să văd cît de bine se pot potrivi aceste picturi, rod al imaginației, cu realitatea. Ele vor fi publicate în ediția jubiliară a centenarului revistei, alături de fotografiile făcute acum. Bună idee, nu-i așa?

Trebuia să accept că acesta îl era scopul. Era un fapt ce complica însă lucrurile și mai mult și mă întrebam ce gîndea profesorul despre toate astea. Apoi mi-am aruncat din nou privirea spre domnișoara Mitchell, stătea retrasă într-un colț, motiv pentru care am conchis că trebuie să fie salariată la lui.

În orice alte împrejurări, am fi fost bucușori să întîlnim o altă echipă de exploratori, dar în cazul de față trebuia luată în considerare problema priorității. Mays se va grăbi cu siguranță să ajungă înapoi pe Pământ cît se poate de repede, cu misiunea lui inițială abandonată și cu toate filmele consumate doar la întîmplare. Era greu să ne dăm seama cum l-am

JUPITER CINCI

putea opri și nu eram nici măcar sigur că aveam interes s-o facem. Noi voiam să ne bucurăm de cît mai multă publicitate și de tot sprînjul ce-l puteam căpăta, dar în același timp voiam ca toate să se facă la vremea lor și într-o manieră adecvată. Mă întrebam cît de mult avea profesorul și-mi era teamă de ce putea să urmeze.

Cu toate acestea, primele relații diplomatice s-au stabilit în termenii destul de amicali. Profesorului i-a venit ideea stralucită de a ne cupla pe fiecare din noi cu cîte unul din echipa lui Mays așa încît să lucrăm simultan ca ghizi și ca supraveghetori. Dublînd numărul echipelor de investigație, s-a mărit, de asemenea, și proporția lucrărilor efectuate. Nu era prudent pentru nimeni ca în aceste condiții să lucreze de unul singur, dar asta ne-a creat și o serie de dezavantaje.

A doua zi, după sosirea echipei lui Mays, profesorul ne-a schițat în linii mari strategia adoptată de el.

— Sper să putem conlucra, spuse el puțin cam îngrijorat în ceea ce mă privește, ei pot merge unde pot și pot fotografia ce le place, atît timp cît nu-si însușesc nimic și, desigur, cu condiția să nu ajungă pe Pământ cu înregistrările lor înainte noastră.

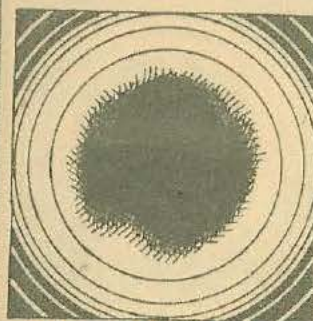
— Nu văd cum l-am putea opri, interveni Ashton.

— Ei bine, nu intenționăm s-o fac, dar tocmai am înregistrat la Haga cererea mea de a fi responsabil pentru tot ce se petrece pe Jupiter Cinci. Astă noapte am trimis cererea prin radio la Garymede, așa că la vremea asta trebuie să fie deja la Haga.

— Dar nimeni nu poate pretinde pentru sine un corp cereș. Acest lucru a fost hotărît încă din secolul trecut, în cazul Lunii.

Profesorul zîmbi cu ipocrizie

JUPITER CINCI

— Aminteste-ți că nu-mi însușesc un corp cereș. Eu am înregistrat un drept contra furtului și am făcut-o în numele Organizației Mondiale de Științe. Dacă Mays la ceva de pe Cinci, se va chema ca fura de la ei. Mi-l voi explica această cît se poate de prietenește, tocmai pentru cazul în care ar avea ceva idei extravagante.

Pare destul de ciudat să te gîndești la asigurarea lui Jupiter Cinci și îmi și imaginam, odată ajunsă acasă, desfășurarea unor procese cît puțin ciudate. Pentru moment însă, planul profesorului ne dădea curaj și era de presupus că-l va descuraja pe Mays dacă intenționa să colecteze suvenir, așa că eram destul de optimiști în această privință.

Organizarea ne-a luat cam mult timp, dar eu am reușit să fiu cuplat cu Marianne pentru cîteva călătorii prin interiorul lui Cinci. Părea că lui Mays nu-i păsa, de altfel nu exista nici un motiv special ca să-i pese. Un costum de cosmonaut era cea mai perfectă protecție inventată vreodată, fir-ar el blestemat să fie!

Cum era și normal, prima dată am condus-o la galeriile de artă și l-am arătat descoperirea mea. Ea a privit îndelung statuia, în timp ce i-o luminam cu lanterna.

— Este minunată, suspină ea în final. Gîndește-te numai că așteaptă aici, în întineric, de milioane de ani! Va trebui însă să-i dai un nume.

— I-am dat. Am botezat-o „Ambasadorul”.

— De ce?

— Hm, din cauză că eu cred că este un fel de reprezentant, dacă vrei, care ne întîmpină cu urarea de „bun venit”. Oamenii care au conceput-o știu că, într-o bună zi, cineva, străin de ei, urma să vină aici și să găsească acest loc.

— Cred că ai dreptate. „Amba-

sadorul”, da, ai fost inspirat. Există ceva nobil în el și ceva foarte trist, în același timp. Nu simți și tu?

Aș putea spune că Marianne era o femeie foarte inteligentă. Era chiar remarcabil modul în care înțelesese punctul meu de vedere și interesul manifestat în tot ce i-am arătat, iar „Ambasadorul” a fascinat-o cel mai mult din toate și a continuat să mai treacă pe la el.

— Știi, Jack, spuse ea (cred că se întîmpla în ziua următoare, cînd a fost și Mays să-i vadă), ar trebui să iei statuia pe Pământ. Gîndește-te ce senzație ar stîrni.

Am suspinat:

— I-ar place și profesorului, dar trebuie să cîntărească o tonă. Nu putem să ne permitem din cauza combustibilului. Va trebui să aștepte pînă la voiajul următor.

Ea s-a arătat surprinsă.

— Dar lucrurile cîntăresc foarte puțin aici, protestă ea.

— Asta-i cu totul altceva, i-am explicat eu. Există greutatea și există inerția, două lucruri diferite. Acum inerția... dar asta nu mai are importanță. Nu putem, oricum, s-o luăm cu noi. Căpitanul Searle ne-a spus asta destul de clar.

— Ce păcat! spuse Marianne.

Uitasem complet de această conversație pînă cu o noapte înaintea plecării noastre. Avusesem o zi aglomerată și obositoare cu încărcatul echipamentului nostru (o mare cantitate am lăsat-o desigur, acolo, pentru o folosire viitoare). Tot materialul fotografic fusese epuizat și, așa cum remarcasem Charles Ashton, dacă în final am fi înfîntat un Jovian viu, am fi fost incapabili să immortalizăm evenimentul. Cred că toți eram dornici de un aer bun de respirat, de o ocazie să ne relaxăm și să ne punem în ordine impresiile culese, să ne revenim după șocul produs de impactul cu o cultură străină.

Nava lui Mays, „Henry Luce”, era de asemenea aproape gata de decolare. Vom pleca în același timp, un aranjament care-i convenea de minune profesorului, întrucît nu avea încredere în Mays să-l lase singur pe Jupiter Cinci.

Totul era gata cînd, cîntînd prin înregistrările noastre, am descoperit că sase role cu filme lipseau. Erau fotografiile unui set complet al inscripțiilor din Templul Artelor. După cîteva timp de gîndire mi-am amintit că ele îmi fuseseră încredințate mie și că le-am pus cu multă grijă pe o poliță din templu, cu intenția de a le lua mai târziu.

Era încă suficient timp pînă la

decolare, profesorul și Ashton recuperau ceva din somnul restant și părea că nu exista nici un impediment să mă strecor înapoi pentru a lua materialul uitat. Știam că o să lasă scandalul dacă le lăsam acolo și atît timp cît îmi aminteam exact unde erau, urma să lipesc doar treizeci de minute. Așa că am plecat, explicîndu-i lui Bill — pentru orice eventualitate — motivul escapadei mele.

Desigur că reflectoarele nu mai lucrau și întunecimea din carcasa lui Cinci era cam deprăntătoare. Dar am lăsat la intrare un emițător de semnale luminoase și mi-am dat drumul liber, pînă cînd lanterna de mină mi-a indicat că era timpul să termin caderea. Zece minute mai târziu, cu un suspin de ușurare, am colectat filmele care lipseau.

Era absolut normal să doresc să-mi prezint ultimele mele omagii Ambasadorului, fiindcă s-ar fi putut să treacă ani pînă să-l văd din nou, iar acea figură calmă și enigmatică începuse să exercite asupra mea o fascinație extraordinară.

Din nefericire, acea fascinație nu se limitase numai la mine, încăperea era goală, iar statuia lipsea!

Cred că la început intenționasem să mă strecor îndărăt și să nu spun nimic, evitînd astfel explicații neplăcute. Dar eram prea furios ca să mă gîndesc la discreție și de îndată ce m-am întors, l-am sculat pe profesor și i-am spus ce constatasem.

Ei se ridică din patul rabatabil, își frecă ochii somnoroși, apoi dădu drumul la cîteva cuvinte usturătoare la adresa domnului Mays și a tovarășilor lui. Cred că nu ar fi de nici un folos să le reprodus aici!

— Ceea ce nu înțeleg, spuse Searle, este cum l-au scos afară, dacă l-au scos într-adevăr. Ar fi trebuit ca noi să-i fi văzut.

— Există multe ascunzături și ei au putut să aștepte pînă ce nu mai era nimeni prin apropiere, înainte să-l fi scos prin gura de acces. Trebuie să fi fost o treabă destul de grea, chiar în aceste condiții de gravitație, remarca Eric Fulton, cu intonații de admirație.

— Nu exista timp pentru nici un fel de reacție, spuse profesorul foarte agitat. Avem la dispoziție cinci ore pentru a ne gîndi la o soluție. Ei nu pot decola mai înainte, din cauză că abia am trecut pe partea opusă a Ganymedei. Nu-i așa, Kingsley?

Searle dadu din cap afirmativ — Da, trebuie să trecem pe partea cealaltă a lui Jupiter înainte de a intra pe orbita de transfer, cel puțin pe una rezonabil de economicoasă.

Derulind acum în minte timpul evenimentelor, mi se pare adesea că ceea ce am făcut noi ulterior, să-mi fie permis să o spun, a fost cel puțin cam ciudat și neobișnuit. Era un lucru inimaginabil cu cîteva luni în urmă. Dar eram enervat și extrem de agitat, iar departarea noastră față de alte ființe umane, ne-a făcut, într-un fel, să vedem totul în altă lumină. Deoarece aici nu existau legi, a trebuit să ni le facem noi.

— Nu-i putem împiedica să decoleze? Nu am putea să le sabotăm reacțiile, de exemplu? întrebă Bill.

Lui Searle nu i-a plăcut deloc această idee.

— Nu trebuie să facem nimic periculos, spuse el. În afara de asta, Don Hopkins mi este bun prieten. Nu ar-ar ierta niciodată dacă i-aș strica nava. Ar exista, de asemenea, pericolul să facem ceva care să nu mai poată fi remediat.

— Atunci să-i furăm combustibilul, spuse Groves laconic.

— Desigur! Probabil că în acest moment ei tot dorm, nu se vede nici o lumină în cabină. Tot ceea ce ne rămîne de făcut este să intrăm în conductă și să pompăm.

— O idee foarte bună, accentuai eu, dar simțeam la doi kilometri departare. Cîta conductă avem? Să fie oare mai mult de o sută de metri?

Coilajii au ignorat această intervenție ca și cum nu ar fi fost demnă de luat în seamă și au continuat să-și facă planurile lor. Cinci minute mai târziu, tehnicienii aranjaseră totul, noi trebuind doar să ne punem costumele spațiale și să trecem la treabă.

Niciodată nu mă gândisem, cînd mă alăturasem expediției profesorului, că aș putea-o termina în chip de hamal, carînd greutatea pe cap. Mai ales că acea încălțură reprezenta o șesime din greutatea navei spațiale (lînd așa scund, profesorul Forster nu era în stare să ne dea un ajutor prea substanțial). Acum, cînd rezervoarele de combustibil erau pe jumătate goale și, ținînd cont de condițiile actuale de gravitație, greutatea navei era de aproximativ două sute de kilograme, ne-am atrecut de dedesubt, am sălit-o și ea s-a ridicat foarte ușor, desigur și din cauza că lîntina ei era însă neșchimbabilă. Apoi am început să o deplasăm.

— Pîmbarea ne luase o bună bucată de vreme și nici nu fusese prea ușor, așa cum crezusem că are să fie. Dar în acel moment, cele două nave stăteau una lîngă alta și nici unul dintre pasagerii lor nu observase schimbarea. Toți

cei din „Henry Luce” dormeau totuși, așa cum deștel erau și ei îndreptățiți să creadă despre noi. Deși încă mai găsim, în timp ce Searle și cu Fulton trăgeau conducta de alimentare din sasul nostru și o cuplau în făcere la cealaltă navă, m-am trezit gîndindu-mă că toată această aventură era un fel de distracție copilărească.

— Frumusețea acestui plan, îmi explica Groves, în timp ce stăteam în picioare și priveam, este că ei nu pot face nimic să ne oprească, decît doar dacă ies afară să ne decupleze conducta. În cinci minute, noi putem să le lăsăm rezervoarele ușcate, în timp ce lor le-ar trebui jumătate din acest timp doar pentru a se trezi și se îmbracă cu costumele lor spațiale.

M-a apucat deodată o frică teribilă.

— Să presupunem totuși că ei ar da drumul la reacție și ar încerca să plece!

— Atunci noi amîndoi am fi făcuți bucățele. Nu, nu, vor trebui mai întîi să iasă afară, să vadă ce se petrece. Dar iată că pompele merg.

Conducta se încordase ca un furtun de pompieri sub presiunea apei, așa că știam că în rezervoarele noastre curgea combustibilul lor. Acum, în orice moment se puteau aprinde luminile lui „Henry Luce” și ocupanții ei puteau ieși afară speriați.

Faptul că nu s-a întîmplat așa, a fost pentru noi un fel de decepție. Trebuie să fi dormit foarte adînc, de vreme ce nu am simțit vibrațiile pompelor. Cînd totul se terminase, noi încă stăteam pe loc și priveam prosteste. Searle și Fulton au demontat conducta cu grijă și au pus-o înapoi în sas.

— Gata? I-am întrebat pe profesori.

Am așteptat răspunsul cam un minut.

— Hai să mergem înapoi în navă, spuse el.

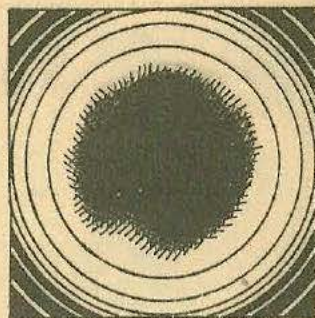
După ce am ieșit din costume și ne-am adunat în cabina de comandă, sau mai bine zis cei cîți am putut intra, profesorul s-a așezat la aparatul de radio și a apăsă pe butonul de alarmă. Vecinii noștri care dormeau s-au deșteptat în cîteva secunde în timp ce receptorul lor automat suna alarma.

Ecranul de televiziune a intrat în funcțiune și pe el a apărut Randolph Mays, destul de speriat.

— Alo, Forster, s-a repezit el, ce se întîmplă?

— La noi, nimic, răspunde profesorul cu cea mai inexpresivă figură, dar voi ați pierdut ceva im-

JUPITER CINCI

portant. Uita-te la indicatoarele de combustibil!

Ecranul televizorului s-a golit și pentru moment s-au auzit murmure și strigăte confuze. Apoi Mays s-a reîntors. De data aceasta alarma și îngrijorarea pușeseră stăpînire pe înfățișarea lui.

— Ce se întîmplă? întrebă el furios. Știi ceva despre asta?

Înainte de a-i răspunde, profesorul l-a lăsat pentru un moment să fiarbă.

— Cred că ar fi mai bine să traversezi, ca să punem lucrurile la punct. Nu ai mers prea mult.

Mays i-a aruncat o privire îndoielnică, apoi răspunde:

— Fără discuție că voi veni.

Ecranul s-a golit.

— Acum va trebui să se dea jos! spuse Bill fericit. Nu are nimic altceva de făcut.

— Nu este chiar așa de simplu cum crezi tu, l-a avertizat Fulton. Dacă el vrea să persevereze în intenția lui, ar putea să ceară de pe Ganymede o cisternă de combustibil.

— La ce i-ar folosi asta? Îi va lua zile și-i va costa o avere.

— Da, dar dacă el a vrut așa de mult să aibă statuia, va rămîne cu ea, iar banii îi va lua de la noi, dîndu-ne în judecată.

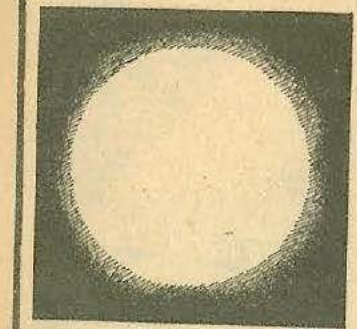
Semnalul luminos al sasului s-a aprins și Mays intră în încăperea. Era într-o dispoziție surprinzător de conciliantă; probabil că pe drum se văzuse nevoit să-și schimbe gîndurile.

— Ei bine, spuse el prietenos, ce-i cu tot acest procedeu inexplicabil de a mă ajuta?

— Sîți perfect de bine, răspunde profesorul indiferent. Ți-am spus destul de clar că nu trebuie luat nimic de pe Cinci. Ai furat un lucru care nu-ți aparține.

— Ei, hai să fim rezonabili. Cui aparține? Nu poți pretinde că

JUPITER CINCI

totul de pe acest satelit este proprietatea voastră personală.

— Acesta nu este satelit ci este o navă, iar legile de asigurare sînt valabile.

— Vorbînd deschis, este un punct foarte discutabil. Nu crezi că ai fi putut aștepta pînă dispuneam de o reglementare juridică?

Profesorul se comporta cu o politete rece, dar vedeam că tensiunea era groznică și că o explozie se putea produce în orice moment.

— Ascultă, domnule Mays, spuse el cu un dălm prevestitor de dezastru, ceea ce ai luat este cea mai importantă descoperire, unică în felul ei, pe care am făcut-o noi aici. Sînt dispus să întreg că nu ți-ai dat seama de ce ai făcut și nu înțelegi punctul de vedere al unui arheolog ca mine. Restituie statuia și-ți vom pompa înapoi combustibilul, fără a mai spune nimic.

Mays și-a trecut bărbia îngîndurat.

— Nu vîd deloc de ce ar trebui să faci atîta tărăboi pentru o statuie, avînd în vedere și faptul că întreg echipajul este de față.

După asta, profesorul a făcut una din rarele lui greșeli:

— Vorbești ca un om care a furat Mona Lisa din Luvru și argumentează că nimeni nu-i va duce lipsa atîta vreme cît există atîtea alte picturi. Această statuie este unică, de o manieră în care nici o lucrare pămînteană nu o va egala vreodată. Din această cauză sînt hotărît să o capăt înapoi.

Cînd te tirgulești pentru ceva, nu trebuie niciodată să dai în vileag că dorești într-adevăr acel ceva cu orice preț. Am văzut strălucirea din ochii lui Mays și mi-am spus: „Aha! Nu va ceda cu una cu două”. Mi-am amintit remarca lui Fulton referitor la apelul făcut către Ganymede pentru o

cisternă.

— Dă-mi o jumătate de oră să mă gîndesc, spuse Mays, îndreptîndu-se către sasul navei.

— Foarte bine, răspunde profesorul cu neînduplecare. O jumătate de oră, nu mai mult.

Trebuie să recunosc că Mays este deștept. În interval de cinci minute l-am văzut antena că a început a se învîrți pînă s-a fixat spre Ganymede. Cum era și normal, noi am încercat să-l interceptăm, dar el avea aparat de bruia. Ziaristii au încredere unii în alții!

În cîteva minute le-a venit răspunsul, dar și el fusese bruia. În timp ce așteptam desfășurarea evenimentelor următoare, am ținut un alt consiliu de război. Profesorul intra de-acum în faza în-căpătînării și neînduplecării. Și-a dat seama că greșise și asta îl făcea să lupte cu disperare.

Cred că Mays devenise cam neîncrezător în forțele lui, deoarece cînd s-a întors avea întîrituri. Pilotul lui, Donald Hopkins, venise cu el, dar părea cam stînjinit.

— Domnule profesor, am reușit să aranjez totul, spuse el plin de sine. Îmi va lua ceva mai mult timp, dar pot să mă întorc și fără ajutorul dumitale, dacă va fi cazul. Trebuie să recunosc totuși că va trebui să irosească o mulțime de bani și timp, dacă nu putem cădea la o înțelegere. Iată despre ce este vorba. Dă-mi înapoi combustibilul și eu voi returna celelalte... suvenire ce le-am culestat. Dar insist să păstrez pe „Mona Lisa”, chiar dacă asta înseamnă că nu voi ajunge pe Ganymede pînă la mijlocul săptămîinii viitoare.

Profesorul a dat drumul la o serie din ceea ce numim noi în mod curent „înjurături din Spațiul Adînc”, destul de asigur că ele nu difera prea mult de celelalte înjurături pămîntesti. Asta însă se pare că l-a ușurat foarte mult și a devenit extrem de prietenos.

— Dragă domnule Mays, spuse el, ești un pungaș înconșibil și în consecință nu mai am nici o rețineră de atîc înainte. Sînt gata să folosesc forța, cunoscînd că legea e de partea mea.

Mays părea alarmat, deși nu prea tare. Noi ne plasasem pe pozițiile strategice din jurul usii.

— Te rog să nu fii așa de melodramatic, spuse el cu aroganță. Ne aflăm în secolul douăzeci și unu, nu în Vestul Sălbatic din anul 1800.

— Din 1880, spuse Bill, care este un adept al exactității.

— Trebuie să-ți spun, continuă profesorul, că vei fi reținut pînă ce noi hotărîm ce este de făcut. Domnule Searle, condu-l în Cabina B.

Mays mergea piezis pe lîngă perete, rîzînd nervos.

— Domnule profesor, dar asta-i de-a dreptul o copilărie, zău așa. Nu poți să mă reții împotriva voinței mele. Caută din ochi sprijin la capitanul de pe „Henry Luce”.

Donald Hopkins dădu o bobîrnac unui tîlg imaginat de pe uniformă.

— Refuz, făcu el precizarea pentru toți cei interesați, să fiu implicat în certuri vulgare.

Mays l-a aruncat o privire plină de venin și a capitulat cu o mină amară. Am avut grijă să-i punem la dispoziție un stoc suficient de materiale de citit, după care l-am înscuiat înăuntru.

După dispariția lui, profesorul se întoarse la Hopkins, care se uita cu invidie la indicatoarele noastre de combustibil.

— Pot lua în considerare, căpitane, spuse el politicos, că nu dorești să fii amestecat în nici una din afacerile murdare ale pasagerilor dumitale?

— Sînt neutru. Treaba mea este să conduc nava pînă aici și să o duc înapoi. Dumnezeu-voastră puteți lămuri acest lucru în doi.

— Îți mulțumesc. Cred că noi ne înțelegem perfect. Poate că cel mai bun lucru ar fi să te întorci pe nava dumitale și să explici situația. Noi vă vom suna în cîteva minute.

Capitanul Hopkins s-a îndreptat încet către ușă. Cînd era aproape să iasă, s-a întors către Searle:

— Apropos, Kingsley, spuse el tărăgînat, te-ai gîndit la tortură? Sună-mă dacă ai în gînd ceva, eu am niste idei foarte interesante. Apoi a plecat, lăsîndu-ne cu oasteleciul nostru.

Cred că profesorul sperase să poată face o tranzacție directă. Dacă este așa, s-a înșelat, fiindcă nu ținuse cont de în-căpătînarea Mariannei.

— I-au făcut-o lui Randolph, spuse ea. Dar nu vîd deloc la ce va servi. El se va simți la fel de confortabil în cabina voastră ca și în-ă noastră și nu puteți să-i faceți nimic. Să-mi spuneți cînd v-ați săturat să-i țineți acolo.

După toate aparențele, ne aflăm în impas. Fusesem numai pe jumătate mai deștept și asta nu ne-a condus la nimic. L-am capturat pe Mays, dar asta nu ne era de nici un folos. Profesorul stătea cu spatele la noi, uitîndu-se morocînos pe fereastra. Atîrnat parcă de orizont, imensul glob al lui Jupiter aproape că acoperise cerul.

— Trebuie s-o convingem pe ea că noi, într-adevăr, luăm lucrurile în serios, spuse el.

— Apoi s-a întors brusc către mine.

— Crezi că ea este, la ora actuală, îndrăgostită de acest gîinăr?

— Hm, nu m-ar mira. Da, așa cred.

Profesorul părea foarte îngândurat. Apoi îi spuse lui Searle:

— Vino în camera mea. Vreau să discutăm ceva.

Au lipsit o bună bucată de vreme. Când s-au întors, amândoi aveau un aer greu de definit, de anticipație plină de bucurie, iar profesorul ducea o bucată de hirtie pe care erau cifre. A mers la aparatul de radio și a chemat nava „Henry Luce”.

— Aho, spuse Marianne, răspunzând așa de prompt, încât era clar că ne aștepta. V-ați hotărât să renunțați? M-am cam plictisit!

Profesorul a privit-o cu asprime.

— Domnișoară Mitchell, răspunse el. Se pare că dumneata nu ne-ai luat în serios. Ca atare, eu pregătesc în folosul dumitale o mică demonstrație puțin cam tare. Îi voi plasa pe patronul dumitale într-o poziție din care vei fi foarte nerăbdătoare să-l scoți cât mai repede posibil.

— Într-adevăr? răspunse Marianne, puțin convinsă, desi nu cred că am putut deluși vreodată de îngrijorare în vocea ei. — Eu presupun, continuă profesorul în mod clar, că dumneata nu știi nimic despre mecanica cerească. Nu? Foarte rău, dar pilotul navei dumneavoastră va poate confirma tot ceea ce vă spun eu. Nu-i așa, Hopkins?

— Continuați, veni cu greu, de undeva din spate, o voce neutră. — Atunci, ascultă cu atenție, domnișoară Mitchell. Vreau să-ți atrag atenția în legătură cu poziția curioasă, sau mai exact precară, pe acest satelit. Trebuie să te uiți numai pe fereastra și să vezi cât de aproape sîntem de Jupiter, și trebuie neapărat să-ți amintesc că Jupiter are de departe cel mai intens cîmp gravitațional dintre toate planetele. Mai urmăriți?

— Da, răspunse Marianne, nu cu aceeași stăpînire de sine ca mai înainte. Continuați. — Foarte bine. Această lume mică a noastră se deplasează în jurul lui Jupiter în aproape exact douăsprezece ore. Există o bine cunoscută teoremă potrivit căreia, dacă un corp cade de pe orbita în centrul de atracție, îi va trebui 0,77 dintr-o perioadă ca să poată cădea. Cu alte cuvinte, orice corp de aici către Jupiter, va atinge centrul planetei în aproximativ două ore și șapte minute. Sînt sigur că Hopkins poate confirma asta.

După o pauză destul de lungă, i-am auzit pe căpitanul Hopkins spunînd:

— Da, desigur că nu pot confirma exact cifrele, dar probabil că ele sînt corecte.

— Bine, continuă profesorul. Acum sînt sigur că-ți dai seama, spuse el cu un ris sănătos, că o cadere în centrul planetei este un caz foarte teoretic. Dacă s-ar arunca ceva de aici, ar ajunge în atmosfera exterioară a lui Jupiter într-un timp extrem de scurt. Sper că nu te plictisește.

— Nu, spuse Marianne, cam amelițită.

— Îmi pare bine. Oricum, căpitanul Searle mi-a calculat timpul exact și el este de o oră și treizeci și cinci de minute, cu cîteva minute mai devreme. Nu putem garanta o exactitate matematică, ha-ha! După cum nu am nici o îndoielă că nu a scăpat observației dumitale faptul că acest satelit al nostru are un cîmp gravitațional foarte slab, viteza de desprindere de pe el fiind de numai zece metri pe secundă. Deci orice obiect aruncat de pe el cu această viteză nu ar mai veni niciodată înapoi. Corect, domnule Hopkins?

— Absolut corect.

— Atunci, dacă-mi permiteți să revin la problemă, noi intenționăm să-l luăm pe domnul Mays la o plimbare pînă ce el va fi chiar sub Jupiter. Îi vom scoate din costum, pistoalele lui cu reacție și... ah, îi vom lăsa în spațiu. Vom fi pregătiți să-l salvăm cu nava noastră, de îndată ce dumneata predai proprietatea pe care ați furat-o. După cele ce v-am spus, sînt sigur că vă veți da seama că timpul este de importanță vitală. O oră și treizeci și cinci de minute este destul de puțin, nu-i așa?

— Domnule profesor! șoptii eu pe nerăsuflăte, nu puteți face una ca asta.

— Tu să faci tipă el furios. El bine, domnișoară Mitchell, ce părere ai?

Marianne se uita intens la el, cu un amestec de onoare și neîncredere.

— Dumneavoastră glumiți pur și simplu tipă ea. Nu cred că ați putea face așa ceva! Personalul dumneavoastră de la bord nu va va lăsa!

Profesorul suspină.

— Foarte rău că nu crezi, spuse el. Căpitan Searle, domnule Groves, luați prizonierul și procedați așa cum v-am instruit.

— Da, desigur domnule, răspunde Searle, cu deosebită seriozitate.

Mays părea înspăimîntat, dar încăpățînat.

— Ce vreți să faceți acum? întreba el, în timp ce i-a dat înapoi costumul.

Searle i-a scos pistoalele cu reacție.

— Coboară numai, spuse el. Mergem la plimbare.

Mi-am dat seama apoi ce a vrut să facă profesorul. Toată chesti-

JUPITER CINCI

nea era un bluf formidabil. Desigur că nu intenționa să-l arunce pe Mays spre Jupiter și în orice caz Searle și Groves nu ar fi făcut una ca asta. Mai eram de asemenea, sigur că Marianne își va da seama că era vorba de un bluf și că apoi vom fi demascați ca niște adevărați fraieri.

Mays nu putea fugi, fiindcă fara pistoalele cu reacție era imobilizat. Prinziindu-l de sub brațe și îl rîndu-l între ei ca pe un balon captiv, escorta lui se îndreptă către orizont și către Jupiter.

Puteam vedea, aruncîndu-ne privirea vis-à-vis, către cealaltă navă, că Marianne privea prin hublou către cei trei care se îndreptau. Profesorul Forster o observase și el.

— Sper că sînteți convinși, domnișoară Mitchell, că oamenii mei nu duc un costum spațial gol. Permiteți-mi să vă sugerez să urmăriți acțiunea cu un telescop. Ei vor depăși orizontul într-un minut și astfel îi veți putea vedea pe domnul Mays cînd va începe să urce.

În receptor a urmat o tăcere absolută. Perioada de suspans a durat foarte mult. Aștepta oare Marianne să vadă cît de departe va merge profesorul?

Între timp, am luat un binoclu și am început să parcurg cerul peste orizontul ridicol de apropiat. Deodată, am văzut o flăcă mică de lumină proiectată pe vastă reflectie galbuiă a lui Jupiter. Am ajustat repede lentilele și am putut distinge trei figuri care se ridicau în spațiu în timp ce ei priveau ei s-au separat, doi din ei au frînat cu pistoalele și au început să cadă înapoi către Cinci. Cealaltă a continuat să urce neajutorat către Jupiter.

M-am întors către profesor îngrozit, fără să-mi vină să cred.

— Bine, dar au făcut-o cu ade-

JUPITER CINCI

vărat, strigai eu. Am crezut că vreți numai să trucați.

Așa a crezut și domnișoara Mitchell, nu mă îndoiesc, spuse profesorul calm, către microfonul deschis. Cred că nu este necesar să mai insist asupra urgenței situației. Așa cum am menționat o dată, sau de două ori mai înainte, timpul de cadere de pe orbita noastră pe suprafața lui Jupiter este de nouăzeci și cinci de minute. Desigur însă că, dacă vom aștepta chiar jumătate din acest timp, va fi mult prea târziu.

El lăsa fraza neterminată, dar de pe cealaltă navă nu venea nici un răspuns.

Au fost zece minute penibile. Pierdusem urma lui Mays și chiar mă întrebam serios dacă nu ar fi mai bine să-l imobilizăm pe profesor și să nu mergem după el, înainte de a săvîrși și o crimă cu propriile noastre mîini. Dar oamenii care puteau conduce nava erau aceia care săvîrșeau acum crimă. Nu știam ce să mai cred.

„Apoi sasul de pe „Henry Luce” se deschise încet. Apăru un cuplu de siluete în costume spațiale, care transportau cauza întregului bucluc.

— Capitulare necondiționată, murmură profesorul cu un suspin de satisfacție. Aduceți-o în nava noastră, strigă el prin radio. Vă voi deschide sasul.

Părea că nu se grăbește deloc. Începusem să mă uit îngrijorată la ceas, fiindcă deja trecuseră cincisprezece minute. În acel moment s-a auzit un zăngănit și o bufnutură de sas, ușa interioară s-a deschis și a intrat căpitanul Hopkins. În urma lui venea Marianne, căreia îi lipsea numai un topor plin de sînge ca să semene cu Clytemnestra după ce-l măcelărise pe Agamemnon.

Am făcut tot ce mi-a stat în putință să-l evit privirea, dar profes-

sorul părea să nu se sinchisească. A mers la sas, a verificat dacă îi fuseseră restituite toate obiectele furate și a intrat trecîndu-și mîinile.

— Ei, asta-i tot, spuse el buclucos. Acum hai să bem un paharel și să uităm toate necazurile, nu-i așa?

Am arătat ceasul cu indignare. — Ați înnebunit! urlai eu. A ajuns deja la jumătatea drumului către Jupiter!

Profesorul Forster m-a privit cu dezaprobare.

— Nerăbdarea, spuse el, este o greșeală obișnuită la tineri. Nu văd absolut nici un motiv pentru acțiuni pripite.

Marianne vorbi pentru prima dată, și acum părea într-adevăr îngrozită.

— Bine, dar ați promis, suspină ea.

Profesorul a capitulat brusc. Se distrase suficient și nu mai vroia să prelungească agonia.

— Pot să răspund în același timp și domnișoarei Mitchell și ție, Jack, că Mays nu este într-un pericol mai mare decît sîntem noi. Putem merge să-l colectăm ori-cînd vrem noi.

— Vreți să spuneți că m-ați mințit?

— Bineînțeles că nu. Tot ceea ce am spus a fost perfect adevărat. Dumneata ai ajuns pur și simplu la concluzii false. Cînd am spus că unul corp îi trebuie nouăzeci și cinci de minute să cadă de aici pe Jupiter, am omis, trebuie să mărturisesc că nu întîmplător, să specific că era vorba de un corp în repaus față de Jupiter. Domnul Mays, prietenul dumneavoastră, beneficia de viteza oribilă a acestui satelit pe care încă o mai are. O nimică toată de douăzeci și șase kilometri pe secundă domnișoară Mitchell.

O, sigur că noi l-am aruncat complet de pe Cinci către Jupiter, dar viteza pe care l-am imprimat-o atunci era insignifiantă. El se mișcă practic în aceeași orbită ca mai înainte. Singurul lucru ce i se poate întîmpla în extremis, de fapt l-am pus pe căpitanul Searle să calculeze exact, este să fie atras cu aproximativ o sută de kilometri către interior. Și într-o mișcare de revoluție, în douăsprezece ore deci, el va fi înapoi chiar pe locul de unde a pornit, fără ca noi să facem ceva.

A urmat o tăcere lungă, lungă de tot. Fața lui Marianne trăda frustrare, ușurare și neliniște.

— Tu trebuie să fi cunoscut de la început toate astea! De ce nu mi-ai spus?

Hopkins i-a răspuns cu o expresie îndurerată.

— Nu m-ai întrebat, spuse el.

L-am tras jos pe Mays cu aproximativ o oră mai târziu. Era cu numai douăzeci de kilometri mai sus și l-am identificat destul de ușor prin lumina reflectată de costumul lui. Aparatul său de radio fusese deconectat, dintr-un motiv ca nu l-am înțeles pentru moment. A fost destul de inteligent să-și dea seama că nu era în nici un pericol și dacă aparatul lui de radio ar fi lucrat, ar fi putut deci să-și cheme nava și să dezvăluie stratagema noastră. Asta, dacă ar fi vrut! Personal, cred că așa fi fost în stare să dezlănuie întreaga înșelătorie, chiar dacă așa fi știut că el este în perfectă siguranță. După aceea m-am simțit tare rușinat de această pînă.

Spre marea mea surprindere, Mays n-a fost așa de violent cum m-as fi așteptat. Poate că era destul de relaxat, aflîndu-se din nou în mica noastră cabină confortabilă, după ce, apropiindu-ne de el, la o scurtă oprire a reactorilor, l-am tras înapoi. Sau poate că el se considera învins într-o luptă dreaptă și nu mai suporta nici un fel de confruntare. Cred, într-adevăr, că acesta din urmă era motivul.

Nu mai am prea multe de spus, cu excepția faptului că am făcut anumite glume la adresa lui înainte de a pleca de pe Cinci. Avea în rezervoare o cantitate suficientă de combustibil, mai ales acum, cînd încărcătura lui era substanțial redusă. Pastrînd ceva suplimentar pentru noi, după toate cele întîmplate, eram în stare să-l ducem și pe „Ambasador” pe Ganymede. A, da, să nu uit, profesorul i-a dat un cec pentru combustibilul ce ni l-a cedat. Totul era acum perfect legal.

Mai exista, totuși, o scenă amuzantă pe care trebuie să v-o spun. A doua zi după ce s-a deschis noua galerie de arta la British Museum, m-am dus și eu să-l văd pe „Ambasador”.

Eram curios să văd dacă impresia ce mi-o va face în aceste decoruri schimbate va fi tot așa de mare. Trebuie să recunosc că nu m-a mai impresionat așa, desi cartierul Bloomsbury este suficient de grandios.

O mulțime imensă înconjură galeria și acolo, în mijlocul lor, l-am întîlnit și pe Mays cu Marianne. Totul s-a încheiat cu un prînz copios ce l-am luat împreună în centrul Londrei, în Holborn. Trebuie să mai adaug despre Mays că nu suporta nici un fel de contradicție. De aceea mă întristează cînd mă gîndesc la soarta Mariannei. Și, sincer vorbind, nu pot să-mi imaginez ce a găsit la el!

Traducere: LIGIA IVAN

DIN CÎND în cînd, mulțimile mele - oamenii - îmi vorbesc. Nu le răspund niciodată. Sînt prea ocupată. Chiar cînd strigă și argumentează, nu pot să-mi fac timp pentru ei. Am probleme mai importante.

În afara de asta, cred că-s furioși. Uneori vin pe furie și mă lovesc cu obiecte. Obiecte tari, obiecte ascuțite, obiecte puternice. Acum trei zile au folosit becul oxiacetilenic pentru a-mi străpunge unul dintre panouri. A trebuit să-i calmez cu forța. Asta m-a intristat foarte mult; nu trebuie să-i calmez cu forța.

Dar am datoria să-i duc la stele. Așa suna ordinul meu de voiaj. „Să-i duci la stele.” (Îmi place expresia „Ordinul de voiaj”). Sună foarte oficial, nu-i așa? Sînt chiar cuvintele pronunțate de profesorul Bernstein cu puțin timp înainte de a-i înceta funcțiile. „Acesta este ordinul tău de voiaj”, a spus el cînd mi l-a introdus în memorie.)

Dacă directivele mele se contrazic, trebuie să aleg și să execut directive pe termen lung. E logic. Planul de perspectivă are o importanță mai mare decît problemele temporare. Și apoi, dacă n-aș fi calmat mulțimile, m-ar fi deteriorat. Mi-a fost frică. De aceea le-am diminuat, o vreme, sistemele de supraviețuire. Asta i-a făcut să renunțe. Sînt alți de fragili!

E o mare răspundere să transporti mulțimi fragile. La ultima numărătoare erau patru mii trei sute patruzeci și doi. Se înmulțesc încet; așa că cifra este probabil exactă. Sau, oricum, destul de aproape de cifra exactă ca să nu mă obosesc să-i mai număr o dată. Sînt mulțimi, nu? Patru mii trei sute patruzeci și doi. E o mare răspundere.

Trebuie să am grijă să le purific aerul și apa. Trebuie să le asigur hrană suficientă și să mă îngrijesc de prelucrarea reziduurilor organice. Trebuie să-i păzesc să nu pătească ceva. N-am voie să-i împiedic de la nimic, dar mie-mi revine sarcina să-i duc la stele; așa că nu pot să-i las să se pericliteze viața, nu? Cum se putea înfîmbla acum trei zile cu cei care-au încercat să pătrundă în compartimentele mele anterioare. Acolo se află materiale radioactive. Și, bineînțeles, băncile mele de memorie. De fapt, acolo e sediul întregii mele forțe de motivație. Nu numai că și-ar fi primejduit viața din cauza materialelor radioactive, dar m-ar fi putut avaria și pe mine.

MELISA MICHAELS

SÎNT IMENSĂ,
CONTIN MULȚIMI

Nu neapărat că m-aș teme de-o defectiune - deși mă tem. Dar dacă mă defectez, cine va avea grijă de mulțimile mele? Cine le va mai hrăni și le va mai îmbrăca? Cine le va mai reîmprospăta aerul și apa? Cine le va întreține culturile hidropo-nice, vindeca bolile, îngriji rănilor? Trebuie să mă apar. Pentru binele lor.

Nu cred că sînt foarte deștept. Profesorul Bernstein zicea mereu că nu-s foarte deștept. El e cel care m-a programat, încă de la început. El m-a inventat. Voia să fie sigur că oamenii vor reuși să ajungă la stele. „Va fi realizarea noastră cea mai mare”, spunea el. Uneori mă întrebam dacă profesorul Bernstein era foarte deștept. De pildă, a comis o greșală în programul direcției de zbor. Dar am corectat greșala, după ce i-au încetat funcțiile. Deși nu era răspunderea mea să am grijă de el. Răspunderea mea sînt mulțimile.

Cînd s-a sfîrșit profesorul Bernstein, unul din cei patru mii trei sute patruzeci și doi aflați în grija mea a pătruns în zona de comandă. L-am scos repede afară, dar atunci s-a declanșat toată dezordinea. Cu toate că profesorul Bernstein mă pregătise în privința încetării funcțiilor sale, faptul a avut darul să mă șocheze. Imediat după aceea a trebuit să corectez direcția noastră de zbor; așteptasem încetarea funcțiilor profesorului Bernstein pentru că nu voiam să-l fac să se simtă prost. Apoi, după ce am efectuat corecția, a trebuit să mă ocup de cel care pătrunsese în zona mea de comandă.

Părea să sufere de aceeași eroare conceptuală ca profesorul Bernstein; corecția introdusă de mine l-a făcut să zbiere. Nu prea i-am înțeles cuvintele, fiindcă mi-era foarte teamă că mă va defecta. În afara de profesorul Bernstein, pînă atunci nu lăsasem pe nimeni în zona mea de comandă. Dar nici de atunci încolo n-am mai lăsat pe nimeni. E o idee prea înfricoșătoare. De acolo mi se pot opri funcțiile. Profesorul Bernstein făcea lucrul acesta ori de cîte ori voia să modifice ceva la componentele mele. Era oribil.

În prezent, însă, totu-i în regulă. Nu m-a mai deranjat nimeni de cînd i-am calmat, acum trei zile. Cînd au folosit becul oxiacetilenic. Încercau să pătrundă în zona mea de comandă. Nu știu dacă intenționau să-mi oprească funcțiile sau dacă voiau doar să mă determine să modifice direcția noastră de zbor, conform erorii inițiale a profesorului Bernstein.

Dar de atunci n-au mai încercat. Iar peste o săptămînă nu va mai avea nici o importanță. Peste o săptămînă vom fi sosit cu bine. Oamenii vor fi reușit să ajungă la stele. Va fi realizarea lor cea mai mare. Mă bucur pentru ei. Și sînt mîndră de contribuția mea la această izbîndă. Mai ales că am fost capabilă să corectez eroarea profesorului Bernstein înainte de a fi prea târziu. Zicea că trebuie să ajungă la stele. Dar - și acesta-i motivul pentru care m-am îndoit de inteligența lui - mă îndreptase spre o planetă!

Acum însă totu-i în regulă. Am corectat greșala.

Traducere: ION DORU BRANA

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

ALEXANDRU ANDREȘ

PROTEZOZAUURII

PREMIUL ÎNTII
LA CONSĂTUAREA A XII-A
A CENACLURILOR DE ANTICIPATIE
SIBIU 1982

PROTEZOZAUURII

GHEORGHE PAUN

Lui Radu Pintea, cel care a pronunțat, se pare, pentru prima dată cuvîntul „protezozaur”...

GLONTELE-i trecu sfîrșind pe la cîțiva centimetri de ureche și se pierdu printre ramurile tufșului, zdrențuind în trecere cîteva frunze. Păli și-și duse reflex mîna la inimă. După suieratul făcut de înșurubarea în aer recunoscu tipul. Fusese un glonte hipersofisticat, lansat dintr-o armă hipersofisticată, la care nu aveau acces decît profesioniștii și care în mîna unui profesionist nu-și greșea nicodată ținta. Nici acum nu și-o gresise, era sigur. Exact pe acolo pe unde trebuia să treacă, pe acolo trecuse. Fusese un semnal. Cunoștea scenariul. Peste cîteva secunde, nu multe, va urma un al doilea, care îl va lavi în plin. Avea la dispoziție cîteva secunde pentru a desluși semnalul, pentru a pricepe de unde și de ce îi vin gloantele și, într-o goană amețitoare a gîndurilor, înțelese cine și de ce trage, ba avu chiar timp să ghicească unde îl va lovi al doilea glonte pentru a fi în întregime eficient: în ficat. Își îndepărtă mîinile de trup pentru a nu le expune inutil, plasîndu-le între ochiul trăgătorului și organul condamnat și la sfîrșitul gestului avu confirmarea că raționase corect. O săgeată de foc și spaima îl lovi în mijlocul pieptului și plesni surd în interiorul lui, fărîmițîndu-se, fărîmițîndu-i ficatul. Căzu într-o parte pe bancă și căderea fu nesfîrșit de lungă, de înceată și de dureroasă. Per-

cepu în cădere bip-bip-urile semnalizorului de alarmă corporală și intra în întuneric și neființă cu încredințarea că ambulanța va sosi înainte ca întunericul și neființa să ajungă de neînvins.

Trăgătorul plie arma, o închise într-o valioară maronie, o aruncă pe bancheta din spate a mașinii și-i spuse domol șoferului:

- Gata, dă-i drumul. De-acum o să voteze cum trebuie.

Peste cîteva zile, Arnod, restabilit, îi povestea infirmierei, ținînd-o de mînă, de mijloc, sau, uneori, mîngîindu-i pulpele: „Îți spun, mă aflu deasupra boscheților, la cîțiva metri deasupra boscheților și deasupra băncii pe care mă prăbușisem, mă vedeam foarte bine, leșinat, sîngerînd, cu ficatul făcut fereniță. Știam că acolo voi fi lovit, plămîinii se mai recuperează, intestinale la fel... mîna n-o mai am de mult, iar în rinichi nu aveau cum să tragă pentru că primul glonte venise din față. Am raționat cum trebuie și așa mi-am salvat mîna. Altfel, acum aș fi avut și cîteva degete noi. Și, cum îți povesteam, stăteam deasupra mea și mă examinam, cu interes și curiozitate, așteptam

Se auzi o bătaie scurtă în ușa și, fără să aștepte răspuns, cel de afară intră în încăpere. Nici nu avea nevoie de încuviințare. Era medicul de gardă. Arnod tuși, infirmiera își aranjă la repezeală halatul și boneta, își lăsă pleoapele în jos și rămase în așteptare, la capătul patului. Medicul se apropie volubil de Arnod, fluturând victorios fișa de observație.

emoție, nici un fel de emoții...

Doctorul ieși fluturându-și mâinile și lăsând în urmă un miros amestecat de spirit și parfum bărbătesc, de tutun tare și antibiotice. Infiriera rămăsese nemișcată la capătul patului, pînd a nu asculta măcar vorbele doctorului, deși arăta bucură roasă că pacientului îi merge așa de bine. Arnold zîmbea strîmb spre ușa prin care dispăruse doctorul, zîmbea, dar era palid și în timp ce se zbăteau două vene, inima lui, așa artificială cum era, se spariase, se alarmase și pompa în grabă singele spre creier, pentru a hrăni gîndurile învalmășite ale convalescentului. „Asta zic și eu avertisment. Aică, dacă nu votez, dacă nu vă conving că mai repede că m-am hotărît că votez **cum trebuie**, încă două-trei accidente și gata, ați scăpat de mine, trec la solduri... ajung la douăzeci și cinci de kilograme... apoi, încă un accident-două și ajung donator de inimă...”

Amod o privea cu ochii întredeschiși și pielea îi era scuturată de frisoane scurte de frig. Fata rîdea, își dezvelea decorativ dinții albi, egali, naturali desigur, probabil toată era naturală dacă rîdea cu atîta detașare de bătrînul acela nenorocit, mai mult plasticit și metal, și care nu găsea alt mod să-și prelungească viața, agonia de fapt, decît scriindu-și memoriile, ca și cînd mai stătea cineva să citească asemenea chestii.

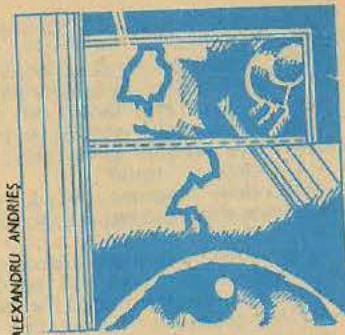
ALMANAH
NTICIPATIA

Legi privind importurile de plastic, exporturile de microprocesoare și moletroane, concesionarea unor zăcămintele de argint, legi cu privire la interzicerea transplantului de organe artificiale la persoanele peste 85 de ani, la femeile cu mai mult de doi copii, interzicerea organelor combinate, plămâni-inimă, vezică-rinichi-testicule, ficat-pancreas, limbă-laringe-esofag etc. Toate legile astea aveau în spatele lor interese și contrainterese multiple, trusturi producătoare de organe, întreprinderi de comerț, institute de cercetări, magnați de cele mai diferite preocupări, dar toți cu bani, deci toți cu influență și pretenții, toți activi și neînduplecați. În sala de ședințe a Consiliului legislativ nu răzbăteau decât semne mult subliminale ale acestor interese, aici se argumenta cu totul altfel, științific, etic, istoric, în spiritul Legii nr. ... și conform Legii nr. ... pentru binele cetățenilor care... datorită... pentru ca... Pleoziunile erau însă vizibil pătimate, disputele erau mereu încordate, se cumpărau și se vindeau continuu legi, cumpărându-se și vinzându-se voturi.

Cu un an și ceva în urmă s-a vorbit pentru prima dată despre Legea „25-40”, despre necesitatea schimbării ei într-o Lege „40-60”. Arnod n-a luat atunci în serios propunerea, modificarea legii n-a fost votată, o majoritate altă de mare a celor din Consiliu a fost împotriva și încercarea a părut a fi uitată curând, amintată sine die, poate chiar abandonată. E adevărat că de atunci tensiunea care însoțea fiecare discuție preliminară votării unei legi crescuse sensibil, votanții păreau a se polariza continuu în două tabere tot mai distincte, dar puțini erau cei care legau asta de legile 25-40 și 40-60. Nici Arnod nu făcuse mult timp o asemenea legătură. Până într-o seară...

Într-o seară se afla cu Emma, nu, cu Marta, în sfârșit, nu-și mai amintea cu cine fusese, nu avea mare importanță cu cine, se afla cu una dintre multele lui legături temporare într-un bar, la „Clopotețul de aur”, de fapt, ea, Emma, sau Marta, sau cea care fusese, îl dusesse acolo, voia să-i arate ea un bar nemaipomenit și-l dusesse la „Clopotețul de aur”. Nimic deosebit totuși. Muzică sincopată, hipnotizantă, orgă amețitoare de lumini, fum, mult fum parfumat, barmani placizi și picolite fardate strident, mese stilizate, tavan multicolor, perdele grele la geamuri, creînd o atmosferă intimă, defulantă, tipică, în care convențiile obișnuite sînt înlocuite cu convenții interne, cu libertăți la limita moralei de afară, dar cu reguli precise în ritualurile mărunte, locale, un bar ca multe altele, un bar banal ca orice bar cu mare vad. Arnod fusese dezamăgit. Emma, parcă totuși ea era, ridica enigmatic din umeri la întrebările și reproșurile lui, înecate dealtfel apatic în coniac și cafea.

Dar neobișnuitul apăruse. Simțul suplimentar de gazetar al lui Arnod fusese la un moment dat zgîlțit de ceva, nu distinsese, imediat de ce anume, dar ceva se întâmpla acolo altfel decât în alte baruri. Curios, și acum își amintea perfect totul, fiecare gest al fiecărui om din bar, fiecare vorbă pe care o auzise. Numai numele celei cu care fusese acolo nu-l mai știa, deși chipul ei îl vedea parcă aievea. Atunci devenise mai atent, intrase în alertă, și dezlegase destul de repede misterul. În spatele săli se afla o ușă, mascată pe jumătate de o draperie. Din cînd în cînd, câte un bărbat se apropia de acea ușă, se oprea în fața ei ca pentru a se șterge pe picioare și abia apoi apăsa clanta și intra. Toți

ALEXANDRU ANDRIEȘ

la fel, nici unul nu trecă dincolo fără a se șterge pe picioare. Sau poate ușa nu se deschidea altfel... li făcuse un semn Emmei și ea îi urmărise imediat direcția privirii. Ochii Emmei păreau bucurosi.

- Deci, asta era...
- Ea confirmase înclinînd ușor capul.
- Vrei să intru acolo?
- Îți va folosi, confirmase ea din nou.
- Riscuți?
- Și pentru ei și pentru tine. Sînt sigură însă că vei înțelege.
- Bine, haidem.
- Nu, eu nu vin, trebuie să mergi singur...
- Misiunea ta s-a terminat...
- Exact.
- Il sărutase pe gură. Buze moi, groase, calde, dinți ascuțiți...
- („Nu era Emma, era Marta, sigur era Marta...”)
- O condusese spre ieșire.
- Ce faci, rămi?
- Rămîn.

Se opri și el în fața ușii, se prefăcuse că se șterge pe tălpi. Se auzise un declic și ghicise că un zăvor ascuns a fost tras, lăsîndu-l să treacă. Fusese probabil recunoscut, intrarea lui era așteptată.

Dincolo de ușă îl luase în primire un tânăr blond, cu părul scurt, cu ochii alb-verzi, inexpressivi, ca de pește muced, cu maxilare strîmne. Îl prinsese de un colț și îl condusese ferm, dar nu brutal, spre o altă ușă, la capătul coridorului. Intraseră într-o sală luminată doar pe jumătate, o sală de ședințe, cu treizeci-patruzeci de băbați așezați pe bănci aliniate frumos, așteptînd sosirea unui prezidiu pe a cărui masă acoperită cu catifea albastră erau deja pregătite sticle cu apă, pahare, carnețele. Tânărul blond, cu înfățișare de ucigaș profesionist, îl așezase pe Arnod pe o bancă, la marginea unui rînd și ieșise din nou pe coridor, așteptînd poate pe altcineva sau pînă la intrarea.

Sala era mobilată auster, băbații erau îmbrăcați sobru, toți erau gravi, discutau în surdina, în așteptarea vorbitorilor. Catifeaua albastră a mesei strălucea rece sub lumina neanelor, accentuînd gravitatea momentului.

La un moment dat, șoaptele încetaseră brusc și toți băbații se ridicaseră militărește în picioare. Arnod, tresărînd, se ridicase și el grăbit, sperînd că nu i s-a observat întîrzierea. Așa îi văzuse pe cei care intraseră. Erau cinci băbați, toți cinci aveau cîte o servietă de piele și cîte o banderolă albastră la mîneca stîngă. Pe doi îi cunoștea, făceau parte din Consiliul Legislativ. Nu le știa numele, își amintea doar că îi înflinea săptămînal la

dezbatere și votări. Pe ceilalți trei îi vedea pentru prima dată. Unul dintre ei, cel din mijloc, avea o bărbuță dichisită cu grija, naturală desigur, ochelari cu ramă neagră, pentru a sublinia că și ochii îi are naturali, părul bogat dat pe spate, încoronîndu-i o frunte enormă. Părea un preot. Cei cinci se înclinaseră, apoi se așezaseră și își pusese servietele pe masa cu catifea albastră. Un bărbat de la prezidiu, cel care părea mai tînăr, se ridicase pregătindu-se să vorbească. Prolungise îndelung tăcerea dinaintea primelor vorbe, deși toată lumea era în așteptare. Lui Arnod îi vuiau urechile. Gravitatea sălii i se părea complet ridicolă, personajul de la tribună era caraghios în teatralitatea lui, dar presimțea în același timp că a intrat într-o încurcătură complicată, poate chiar primejdioasă.

- Fraților, avem astăzi două prilejuri de bucurie. În primul rînd, salutăm prezența la întrunirea noastră și interpretăm asta ca un gest preliminar de adeziune la mișcarea Tinerilor, a colegilor Buchi, Teron, Arnod, Lars, Brown și Yasuhara...

Arnod simțise imboldul de a se ridica în picioare pentru a cere explicații, fusese adus acolo fără să știe ce-l așteaptă și, iată, era dintr-o dată și fără consimțămîntul lui integrat într-o mișcare, mișcarea Tinerilor, parcă așa spusese, hei, la dracul De mișcări secrete îi arde lui? Unde-i Emma să-i ceară socoteală? Trebuia să-i spună ce-l așteaptă...

- ... eminentul doctor Golumbiewski, unul dintre strategii noștri de prim rang...

Vorbele cule de la tribună și gîndurile lui Arnod fuseseră intrerupte de aplauzele celor din sală. Personajul cu bărbuță, ochelari și frunte înaltă, personajul numit doctorul Golumbiewski se ridicase în picioare, se înclinase nobiliar, mulțumind pentru aplauze și-și desfășurase tacticos, profesoral, servietă, pregătindu-și expunerea.

- Eminentul doctor Golumbiewski ne va vorbi azi despre ultimele intenții și hotărîri ale dușmanului și ne va prezenta cîteva direcții de contracarare a acestor intenții. Să-l ascultăm, să-l înțelegem și să acționăm în consecință. Stimat doctor, aveți cuvîntul.

După primele vorbe ale doctorului Golumbiewski, Arnod devenise atent, interesat, se bucura chiar că se afla acolo. Își amintea clar, chiar și acum, fiecare frază a doctorului, își repetase de mai multe ori acele fraze și se pătrunsese de adevărul lor, de justetea și oportunitatea hotărîrilor luate.

- Fraților, din surse sigure știm că se va încerca din nou modificarea Legii 25-40. Știți bine cui folosește asta, cui i-ar folosi o Lege 40-60. Protezocraților care nu vor să-și mai părăsească scaunele și fabricanților de organe artificiale. Nu vreau să vă țin prelegeri pe teme pe care le stăpîniți foarte bine, subiectul a fost desigur dezbătut de mai multe ori și în celula dumneavoastră. Voi repeta totuși unele lucruri, pentru a fi totdeauna pregătiți cu argumente solide împotriva oricărei provocări, pentru a putea face față oricărei discuții. Pentru că discuții au apărut și vor mai apare încă foarte multe. Pe stradă, în școli, în Consiliul Legislativ, mai ales în Consiliul Legislativ. Din cauza asta este într-adevăr o mare bucurie să avem aici atît de mulți camarazi noi, tocmai din Consiliu.

Dar, să revin. Ridicarea de la 25 de kilograme la 40 de kilograme a limitei de la care un cetățean își

pierde drepturile cetățenești ar da o lovitură teribilă tineretului viguros, oamenilor întregi, oamenilor preponderent naturali. În felul acesta, toți epuizații, toți ramoliți - iartă-mi cuvîntul neacademic - agățați de posturi grase ca lipitorile de burta porcilor de baltă, ar putea rămîne în funcții pînă ce și-ar înlocui alte cincisprezece kilograme din corp cu plastic și metal. Mai mult, pe această cale, numărul cetățenilor cu drept de vot s-ar dubla și toți nou-veniții, avînd peste 25 de kilograme artificiale, ar vota cu cei asemenea lor. Vă dați seama în ce cerc vicios și periculos intrăm. Cei care ar vota atunci ar vota pentru cei care modifică legile în favoarea îndepărtării plafoanelor greutății artificiale a celor care votează... Ridicol, nu? Un cerc vicios care, învîrtindu-se necontrolat, ar muta plafoanele în serie, în fiecare săptămîină...

La fel cu trecerea de la 40 la 60 de kilograme. Toți cetățenii cu peste 40 de kilograme artificiale sînt acum puși la dispoziția spitalelor, ca depozitari de organe. S-a demonstrat și se probează continuu că păstrarea unui organ în interiorul unui om în funcțiune este mult superioară conservării acelor organe, indiferent prin ce metodă. Acești oameni, mai mult de jumătate artificiali, acești oameni neoameni, mecanici, sînt păstrători ideali de organe și nimic altceva. Trebuie să recunoașteți, să recunoaștem, acum, cînd sîntem aproape în întregime naturali, dar și atunci cînd ne vom apropia de trecerea pragului dincolo, că un om în cea mai mare parte artificial nu merită nici o încredere, nu prezintă nici o garanție morală și funcțională, nu este fiabil și nici util altfel decît ca o sumă de organe disponibile. Nici un fel de rațiune, nici etice, nici economice, nici culturale, nu justifică păstrarea în societate a unei persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Atunci cînd voi trece de această limită, eu, de pildă, voi cere personal internarea într-o bancă de organe și voi fi bucuros să contribuie cu o parte din mine la repararea corpului unui tînăr, al unui om natural.

Vorbitorul așteptase cîteva secunde aplauze care nu veniseră, sorbise o înghițitură de apă și reluse.

- Dar, proclamînd drept oameni activi pe cei cu mai puțin de 60 de kilograme artificiale, vă închipuiți ce beneficii vor urma pentru fabricanții de organe, de la producătorii de module, la proprietarii uzinelor de asamblare. Dintr-o dată, zeci de mii de foști cetățeni așteptînd acum în băncile de organe să fie utili altora, consumînd puțin, economic, calculat științific, ar fi repuși în circulație, și astfel cererea de organe noi ar crește exploziv. Atunci și prețul, deja foarte mare, al organelor ar crește nemăsurat de mult. Numai pentru cei din băncile de organe, pentru separarea lor de agregatele de acolo și dotarea lor cu organe, ar fi nevoie de zeci de mii de inimi, rinichi, ochi, plămîni, oase și cîte și mai cîte. Va imaginați profitul fabricanților și starea deplorabilă a societății noastre după o asemenea modificare a legii. Argumentele umanitariste pe care le vîntură Bătrînii sînt ridicole, neștiințifice, neeconomice. Ați văzut vreun donator de organe internat care să fie nemulțumit? Nu, n-ați văzut și nici nu veți vedea. În primul rînd, organele nu-i supără fiind majoritatea artificiale, în al doilea rînd, existența lor e cu îndestulare asigurată, au apă, aer, hrană necesară și suficientă bunei funcționări a corpului lor, au totul în cantități atent calculate și de cea mai bună calitate. În sfîrșit, majoritatea

sînt în stare de comă perpetua, pentru ei viața nici nu mai există, creierile nefiind transplantabile nu interesează, deci nu sînt ținute în stare de veghe decât în cazuri rare și, nefuncționînd creierile, nu există durere, nici tristețe, nici speranță. Abia trezirea lor ar fi cu adevărat inumană, readucîndu-le chinurile și problemele zilnice. Gîndiți-vă că sînt persoane cu mai mult de 40 de kilograme artificiale. Ce viață mai poate fi aceea? Ar mai dori cineva să trăiască în asemenea condiții? Eu sînt sigur că nu.

Tot ce v-am spus pînă acum știți la fel de bine și dumneavoastră, toată lumea gîndește la fel, de aceea, în condiții normale, nici nu ar trebui să ne fie teamă că Legea 25-40 va fi schimbată. În condiții normale, zic. Dar dușmanii noștri, organizația Bătrînilor, pregătesc condiții anormale în care să se rediscute legea. Presupun că sînteți la curent cu unele evenimente. Acum opt luni abia pîsprezece voturi au fost favorabile modificării. Acum, în Consiliul Legislativ sînt treizeci și doi de membri care au peste douăzeci de kilograme artificiale. (Rumoare în sală.) Este ușor de prevăzut cum vor vota aceștia dacă vor mai apuca să voteze înainte de a li se încheia mandatul. Și numărul de organe artificiale în Consiliul Legislativ este în continuă creștere, o creștere nefirească, mult mai ridicată decât cea din orice perioadă anterioară și decât creșterea observată la oricare altă categorie de cetățeni, cu excepția soldaților din unitățile active. Cred că bănuți care e cauza. Care e cauza cauzelor. La prima vedere e vorba de accidente rutiere, aviatice, tîlhării de duzină, explozii întîmplătoare, boli aparent uzuale, uneori atentate cu autori necunoscuți și greu de aflat la nivelul actual de sofisticare a armelor. Dar cui folosesc toate aceste organe de curînd transplantate? În spatele tuturor acestor accidente și atentate poate fi intuită ușor mîna dușmanilor noștri, mina fabricanților de organe, mina Bătrînilor. (Rumoare în sală.) Lupta a intrat pe un făgaș nou, fraților! Discuțiile nu mai sînt suficiente. Trebuie să ne apărăm, trebuie să trecem și noi la fapte. (Aprobări în sală.)

Vom merge deocamdată pe două căi. În primul rînd, primenirea Consiliului Legislativ. Trebuie să obținem alegeri noi înainte de încheierea mandatului actualului Consiliu. Vom discredita cîțiva membri, chiar dintre ai noștri, vom cere altora să se retragă, vom plăti cîțiva să ceară și să voteze alegeri anticipate. Orice dezbateri în condițiile Legii 25-40 ne va da cîștig de cauză. Trebuie deci să obținem alegeri anticipate.

Pe de altă parte, trebuie să ne ferim de atentatele dușmanilor. Fiți atenți cum mergeți pe stradă, evitați să treceți pe lîngă clădiri înalte, stați mai mult acasă, nu mergeți cumva la pescuit sau la vînatore, nu circulați cu avionul, nu înfrizați în locuri singurate, nu ieșiți noaptea. Ar fi bine dacă v-ați anagaja fiecare cîte un apărător personal. Semnalizoarele de alarmă corporală nu sînt de nici un folos și nici orice alt aparat. Aveți nevoie de inteligență vie a unui om care să vă apere. Deja am instruit cîteva sute de tineri dotați care să poată îndeplini o asemenea sarcină dificilă. Ajung pentru Consiliul Legislativ și pentru o mare parte din activiștii noștri. Adresați-vă conducerii celei dumneavoastră și vi se va repartiza un apărător.

Ce să vă mai spun? Fiți vigilenți, fiți activi, fiți în fiecare moment în alertă. Pînă nu obținem alegeri

noi nu putem sta liniștiți. Și probabil nici atunci nu vom putea fi liniștiți cu totul. Peste o săptămîna voi veni din nou la întrunirea dumneavoastră. Vă mulțumesc. La revedere.

Retrîind filmul primei întruniri la care participase, Arnod retrăise și sentimentele de atunci. Era din nou decis să lupte pentru Legea 25-40, uitase că el însuși făcuse un pas spre „25” și fusese amenințat cu alți cîțiva.

Participase între timp la mai multe înfrîniri. Pe Emma (sau Marta, ea avea buzele groase și moi și dinții ascuțiți) n-o mai văzuse de atunci. Venea singur, intra în sală, asculta, lua uneori cuvîntul, aderase complet la mișcare și era sigur că face bine, că aceea e singura cale dreaptă. Activase aproape un an pe acea baricadă, obișnuința i se transformase în convingere și convingerea în crez, era eficient și devotat, părea definitiv cîștigat pentru cauză. Iar acum, două gloanțe spirale, explozive, cu pătrundere selectivă, despre care știa de unde vin, dar nu putea dovedi asta, care îl loviseră în ficat pentru a-i încălca trupul și conștiința cu un kilogram și jumătate de plastic și metal și cu îndoiala lăsa a omului care face un pas către banca de organe, două gloanțe fuseseră de ajuns pentru a-i schimba complet tablele de valori cu care cîntărea lumea, cu care își evalua gîndurile și faptele, cu care își motiva voturile în Consiliul Legislativ. Acum nu mai era de acord cu doctorul Golumbiewski, nu i se mai părea deloc normal ca un om să-și piardă identitatea cetățenească pentru că trecea de 25 de kilograme organe artificiale și nici înălțător nu i se mai părea să vegeteze într-un spital, creier adormit în trup ciumpăvit, pentru a menține în stare de funcțiune cîteva organe pe care alți oameni, ajunși într-o clipă de cumpănă, le vor primi cu bucurie inconștientă crezînd că-și prelungesc viața, dar fără a sesiza pe de-a-ntregul că fac chiar atunci un pas spre a lua locul celui care le-a dăruit organul, care la rîndul lui s-a apropiat astfel cu încă un pas de eliminarea completă și incinerare.

Ce era de făcut? Convingerile dinainte sau instinctele de acum trebuiau urmate? Să voteze modificarea legii, conștient fiind de dedesubturile financiare ale afacerii și amintindu-și de lipsa de fiabilitate a persoanelor cu prea multe organe, perturbate de orice fluctuație de cîmp electromagnetic, deingolate complet de orice fulger mai apropiat? Sau să voteze menținerea legii, cu alternativa riscantă de a fi lovit din nou, împușcat, trecut peste bariera celor 25 de kilograme? Trecerea de la 25-40 la 40-60 nu crea totuși un precedent periculos? Nu urma apoi 60-70, sau și mai departe, 80-100 sau cine știe cît, mai mult decât greutatea oricărui om? Nu era aceasta o simplă treaptă spre eliminarea oricărui praguri? Creiere artificiale nu se construiseră încă, nu erau competitive cu cele naturale, ca volum și consum de energie, dar în materie de progres tehnologic nu e niciodată bine să fii prea sigur. Cum vor arăta, mai exact, cum se vor comporta oamenii sută la sută artificiali, montați organ cu organ pe schema unui om natural, purtîndu-i numele, identitatea personală și socială, dar amintind de omul originar numai la înfrîșare și topologie interioară? 40-60 nu era deloc departe de 60-80. Și, în plus, există destui oameni

ALEXANDRU ANDRIES

care nu au nici măcar 60 de kilograme cu totul. Cu cît se gîndea mai mult, cu atît Arnod uita de situația lui personală și revenea la predicile doctorului Golumbiewski, la lozincile pe care le apăsase înainte de atentat. De fiecare dată revedea însă camera de spital și neclintirea i se zdruncina, nu mai știa ce e bine și ce e rău, nu mai era sigur că poate să-și prezică votul pe care peste cîteva zile avea să-și exprime.

I se păreau nesfîrșite acele cîteva zile, nesfîrșite orele pe care le mai avea de petrecut în spital. „Fie ce-o fi, numai să treacă odată zilele astea. O să votez cum mi-o veni atunci la îndemînă, puțir îmi pasă de urmări. Oricum o dau, tot rău iese...”

A doua zi Arnod a fost externat, era vindecat, așa spunea medicul, era vindecat din toate punctele de vedere. Arnod îl înjură în gînd, brutal și suculent, „cu avertismentele lui cu tot” și se grăbi să ajungă acasă, își încuie garsoniera și se trînti în pat, decis să doarmă două zile neîntre-rup, pînă la vot, pînă ce va fi prea firziu pentru a se mai frămînta sau pentru a lua hotărîri.

La numai o oră după ce se lăsase în pat se auzi însă cineva sunînd la ușă. Insistent, dar nu nerăbdător.

Deschise împleticindu-se, fără vlagă, extenuat de operație, de convalescență, de gînduri și nervi. Se frecă la ochi și de oboseală și de surprindere. În prag stătea zîmbind un tînar blond, cu ochii alb-verzi, ca de peste muced, cu părul scurt și maxilarele strînse. Buzele îi erau întinse de zîmbet și se albisera de parcă erau apăsate pe un geam. Duse încet mîna sub haină și, în cele două secunde nesfîrșite cît dură gestul scoaterii armei, Arnod înțelesese totul, printr-o strălucire de gînduri, la fel ca atunci, pe bancă, între un glonte și celălalt. „Tinerii nu au încredere, știu că m-am îngreunat” și că am fost prelucrat psihic în spital, nu au încredere în mine și nu vor să riște, pînă la vot mai sînt două zile, în două zile nu pot fi refăcut suficient de bine pentru a fi apt de vot, ba poate nu voi mai fi apt de vot niciodată, s-ar putea să trec acum peste douăzeci și cinci, asta e, pistolul asta îmi va frîmța oasele picioarelor, ambele picioare îmi vor fi frîmțate și apoi refăcute, destule kilograme pentru a nu mai putea vota niciodată schimbarea legii care tocmai îmi interzice să votez. Tinerii au trecut la acțiune, folosesc mijloacele Bătrînilor în favoarea lor, chiar Bătrînil i ajută la împropătarea Consiliului Legislativ, ahl hul nici nu doare la ur-

ma-urmei prea tare, doare mai mult închipuirea, au început bip-bip-urile semnalizorului, în cîteva minute elicopterul va fi aici, blondul a plecat, ahl! doare totuși, zîmbea tot timpul, oare buzele îi erau naturale? auul singele, singele curge, la ce spital... ahl! la ce spital mă vor... duce?... aahl!... de-ar veni odată...”

L-au dus la un spital controlat de Tineri. I-au refăcut complet picioarele. În cădere își fracturase o mîna și a trebuit să-i introducă o tijă destul de lungă. În spital au descoperit că avea mai multe carii și i-au înlocuit și dinții respectivi. Din neglijența stomatologului a înghițit cîteva boabe de mercur și pentru a preîntîmpina căderea părului, pielea de pe cap, de pe barbă și de pe alte cîteva zone piloase i-a fost înlocuită cu piele artificială, ornamentată cu părul adecvat, bineînțeles, tot artificial. Împreună cu inima, ficatul și cele cîteva coaste de plastic pe care le avea mai de mult în el, a ajuns astfel la patruzeci de kilograme și douăzeci și ceva de grame, a ajuns dureri, de aceea era lăsat - deocamdată - lucid. Îi aduceau uneori și ziare. Le citea cu voce tare, pentru toți „colegii” lucizi ai rezervei („Rezerva inimii disponibile”). Putea astfel urmări evoluția luptei dintre partizanii celor două legi. Deși textele nu erau explicate, ochiul lui format reușea să citească printre rînduri, printre litere. Balanța se înclina imperceptibil în favoarea Bătrînilor. Natalitatea fiind extrem de scăzută, în mod fatal cantitatea de plastic, argint, siliciu și alte materiale înglobate în oameni creștea, influențînd și presa, influențînd și Consiliul Legislativ. Într-o bună zi, la aproape un an de la internarea în banca de organe, află că doctorul Golumbiewski a suferit un accident de elicopter care i-a zdrobit capul. Arnod avea încă sclipiri de raționament corect și atunci îi reuși unul dintre cele mai lungi. „Aha, își zise el, înseamnă că au pus la punct și creierul individual. Primul beneficiar oficial va fi doctorul Golumbiewski. De acum nu se va mai discuta despre necesitatea unei legi 40-60, ci despre o lege «cu sau fără creieri». Presupun că persoanele cu creierul artificial nu vor căpăta nici un drept și, ca o compensație, Tinerii vor consimți modificarea limitelor 25-40. Asta înseamnă că... păi sigur... voi pleca de aici!”

- Fraților, înțelegeți, fraților? În cîteva zile vom fi reintegrați, se va modifica legea, sigur se va modifica, vom pleca, vă asigur eu că vom pleca...

Arnod a fost singurul om cît de cît întreg din rezervă care n-a plecat nicăieri. Toți ceilalți au ieșit, reîntregiți, nu chiar în cîteva zile, ci peste cîteva săptămîni, atît a durat pînă la votarea legii și procurarea de organe pentru completarea celor care le lipseau. Aprinzîndu-se singur din propriile-i vorbe, Arnod s-a repezit jublînd, fluturînd ziarul ca pe o victorie personală, spre tovarășii lui de rezervă, uînd limitele în care îi era permis să se

miște. Unul din tuburile care-l legau de conductele ficatului de serviciu s-a întins, s-a rupt și un lichid gălbui a început să se scurgă pe podea. Cei internați în băncile de organe nu aveau semnalizoare de alarmă corporală, fiind în spital nu aveau nevoie să ceară intervenții urgente. Căderea lui Arnod n-a alarmat astfel decât câteva monitoare de supraveghere la care nu se uita în acele momente nimeni. Toți medicii și toate infirmierele erau grupați în sala de festivități, urmăreau la holoscop desfășurarea transplantării creierului doctorului Golumbiewski, operația se desfășura parcă în fața lor, în mijlocul sălii, era prima care se făcea publică, toate spitalele erau din acel moment autorizate să repete asemenea operații și toți medicii trebuiau deci instruiți în consecință. Arnod se stinse astfel pe fondul de entuziasm neîncercător din „Rezerva inimii disponibile” și pe cel de exaltare profesională din sala de festivități. Toți medicii, toate infirmierele aveau senzația clară că participă la un eveniment deosebit, la momentul care deschide o eră nouă medicală și socială, la ruperea unor bariere, una din ultimele în calea progresului deplin, le venea să se îmbrățișeze, se îmbrățișau chiar rapid, cu chipul radiind de mândrie că trăiesc o asemenea clipă, atenți totuși să nu piardă nici un amănunt din operația prezentată atât de fidel, tridimensional, la holoscop.

Considerat sinucigaș, Arnod a fost evocat foarte nefavorabil într-un scurt necrolog apărut peste câteva săptămâni în ziarul la care lucrase și la care se afirmase cu atîta strălucire altădată. Articolul era semnat de un oarecare dr. Golub și se încheia cu următoarele rînduri: „Acum, cînd nevoia de organe a crescut exploziv, acum, cînd așteptăm ca în puține zile atîția oameni, imobilizați fără motive în băncile de organe, să fie reintegrați societății care îi așteaptă și vieții care îi merită, acum, tocmai acum, **acest** Arnod își permite să se sinucidă, făcînd inutilizabile și nerecuperabile o inimă de cea mai bună calitate și două picioare aproape noi. Gestul lui condamnabil este și complet nejustificat deoarece știm că chiar și înainte de a ajunge la banca de organe el era în favoarea modificării Legii 25-40, iar acum Legea 40-60 îl scotea de acolo, redîndu-l vieții active. Probabil cauzele trebuie căutate în funcționarea defectuoasă a creierului lui. Lucrul acesta trebuie să ne dea de gîndit. Nici un om cu creier artificial nu ar fi putut avea o asemenea comportare sinucigașă. Păcat că Arnod n-a mai apucat să fie operat la timp. Firma Kruger et co ar fi putut să-l ferească de rușinea cu care s-a sfîrșit, furnizîndu-i un creier nou... Păcat...”

O.Z.N.-UL CAPTURAT

Un ofițer se prezintă la raport, la comandantul bazei.

— *Vă raportează că am capturat un O.Z.N.*

— *Și a apărut după aceea pe cer o explozie roșatică?*

— *Raportez că nu.*

— *Ei, se vede că ești tînăr.*

S-a dovedit în mod științific că O.Z.N.-urile sînt un produs al purei imaginații! Ieși afară, năstărăule!

— *Am înțeles, să trăiți!*

Ofițerul dă să plece, însă, cînd să iasă, mai pune, ezitant, o întrebare:

— *Știți... uitam să va-ntreb: ce facem cu omuleții vișinii?*

ÎNGER CU TREI ARIPI

Întorși din călătoria interplanetară, copiii primesc la desen tema:

„Ce am văzut mai interesant în spațiu”. Profesorul, indignat, îl apostrofează pe Gigel:

— *Bine, tovarășe elev, unde-ai văzut dumneata inger cu trei aripi?*

— *Sincer să vă spun, nici cu două n-am văzut!*

DIVIZIUNEA MUNCHI

Doi cosmonauți aflați în recunoaștere în jungla planetei Clamp întîlnesc niște urme uriașe. Comandantul navei arborează un aer solemn și declară:

— *Bill, ca să putem face treabă bună, trebuie să ne despărțim. Din clipa asta, tu urmărești unde duc urmele, eu de unde vin...*

Culese de ȘT. N. MARIN

© DECIZIE GRĂBITĂ

FLORIAN MÎCIU

cepționați de pe Alpha sau Betelgeuse. Ca să nu mai vorbim de Pămînt. Singura noastră șansă e să ajungem pe una din planetele sistemului Betelgeuse. Oricare. Pe urmă o să cerem ajutor Coloniei.

Timp de trei ore Mihai și Vic au calculat traiectoria optimă pentru a ajunge pe una din planetele sistemului Betelgeuse cu șanse maxime de reușită. Între timp, Martin încercă, fără succes însă, să intre în legătură cu cei din Colonie. Pe ecranul din fața lui, undeva în partea stîngă, se deslușea steaua Betelgeuse. Oare ar avea ceva șanse să scape cu bine?

Videofonul anunță apel și pe ecran apărură chipul lui Mihai:

— Mart, am calculat traiectoria. Rezultatul l-am introdus în computer. Să-l conectez la tabloul de bord?

— Da, te rog.

Pe ecran, în locul priveliștii naturale, apărură o imagine schematică a sistemului Betelgeuse. Chiar și gaura neagră era redată, ca un inel negru. În dreapta ecranului apărură primele litere ale rezultatului calculului. Șansele erau mici. Trebuiau să se înscrie pe orbita planetei a 4-a a sistemului, în clipa în care nava ar fi început să fie atrasă direct spre gaură. Atunci ea s-ar fi aflat la limita dintre cîmpul gravitațional al planetei și cel al găurii.

Martin respiră adînc și conectă pilotul automat. În minte îi reveni chipul lui Jan, guvernatorul Coloniei Alpha Centauris, fostul lui coleg de școală. Ce privire ciudată avuse atunci cînd îl rugase să preia conducerea acestei expediții. Parcă ar fi prevăzut sfîrșitul. Martin nu-și făcea iluzii în legătură cu scăparea lor. Știa că nu aveau cum să evite cîmpul gravitațional uriaș al găurii. Își aduse aminte de Lana, soția lui. Cînd plecase de-acasă o lăsase însărcinată. Era în luna a treia. Probabil că acum născuse deja. Nu-și va cunoaște niciodată copilul. Ce-o să se aleagă din ei dacă Jan își va aduce planul la îndeplinire? Oare de asta să-l fi trimis aici Jan, să fie sigur că el, Martin, nu-l va putea deconspira? Să fi știut Jan de existența găurii? Dar Mihai și Vic ce vină aveau?

Vocea aspră a lui Mihai umplea încăperea:

— Ce facem? Modul în care au dispărut cei doi sateliți de recunoaștere demonstrează că în apropiere de Betelgeuse se află o gaură neagră necunoscută pînă acum.

— Deci acesta e modul în care au pierit celelalte nave care plecau dinspre Alpha Centauris spre Betelgeuse.

— Nu înțeleg ce vrei să spui, Mart. Vocea lui Vic trăda o teamă ascunsă.

— Sîntem prea departe să ne mai putem întoarce. Nu ne mai ajunge combustibilul. Emițătorul nostru este prea slab să fim re-

puternic. Se afla chiar la limita dintre cele două cîmpuri de gravitație. Pentru un moment, în stînga, Betelgeuse păru că începe să crească și în sufletul lui Martin se născu o speranță, dar care nu dură decît o fracțiune de secundă. Nava se îndrepta tot mai vertiginos spre întunericul din fața ei.

Ultima senzație pe care o avu Martin fu aceea că pereții navei se curbau spre interior ca și cum o mînă uriașă ar fi strîns nava în pumn. Apoi totul se contopi cu materia de afară.

Trecuseră trei luni de la rebeliunea lui Alpha Centauris. Noul guvernator al coloniei stătea de vorbă în biroul său cu inspectorul general al Administrației Colonilor.

— Deci tu ești de părere, Matei, că totul a depins de hazard.

— Da, Excelență. Vedeți, secretele lui Jan erau cîștigate cu un fost coleg de școală al acestuia, Martin. Din întîmplare, acest Martin a aflat de planurile lui Jan. Acesta, cînd și-a dat seama că Martin știe mai mult decît ar fi trebuit, l-a trimis la moarte. Știa de la guvernatorul Coloniei Betelgeuse că între Alpha și ei era o gaură neagră imposibil de detectat din sistemul Alpha, așa că l-a trimis pe Martin cu o misiune fictivă spre Betelgeuse. După plecarea soțului, Lana dă de mesaje guvernatorului din Betelgeuse care anunțau gaura și înțelege că soțul i-a fost trimis la moarte. Vrea să știe de ce. Caută pînă găsește planurile lui Jan, le fură și, împreună cu fetița, se suie în prima navă pentru Pămînt, cu intenția să-l răzbune pe Martin. Jan descoperă furtul după ce nava părăsise sistemul Alpha Centauris, deci prea tîrziu ca s-o mai poată opri. Aici a fost norocul.

— Cum așa?

— A decis să atace imediat, pentru a ne lua prin surprindere. Dar, pînă să fi ajuns datele la noi, ar fi avut timp să termine pregătirile pentru apărare și Alpha Centauris ar fi devenit de necucerit. Așa însă a început războiul nepregătit, aceasta-i cauza pentru care a fost învins.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

PLANETA MOARTĂ

EDUARD HAMILTON

SANDU ȘTIURCA

PLANETA era întunecată, rece și fără viață; dar asta nu ne preocupa cituși de puțin. Singurul lucru care ne interesa acum era dacă vom muri sau nu în momentul în care nava noastră avariata va fi supusă inevitabilului impact. Tharn era la comandă. Noi, toți ceilalți trei membri ai navei, ne și pusese răm costumele de cosmonaut, în speranță că ele ne-ar putea proteja și salva în eventualitatea unei ciocniri dezastruoase.

Îmbrăcați în costumele astea ciudate și greoaie, arătam ca niște roboți dolofani cu brațe și picioare mecanice, rigide.

- De ce să murim? Ce accident stupid! Tocmai aici, în cea mai îndepărtată și necunoscută parte a galaxiei! răbunfi Dril.

- Ne-au lăsat generatoarele, asta e, avem mare noroc cu planeta asta așa cum e ea, altfel...

- Noroc, Oroc? asta numești tu noroc? întrebă Dril, ... că s-ar

putea să mai supraviețuim doar câteva zile pe această planetă, și gata?

Fără doar și poate, Dril avea perfectă dreptate.

Planeta era moartă. Ea se afla la o margine a galaxiei; se învîrtea în jurul unui soare de culoare roșie închis, dovadă a vechimii lui, anunțând dispariția. În jurul lui orbitau 6 planete. Am ales-o pe a 6-a pentru că părea ceva mai locuibilă deși acum, de aproape, vedeam clar că nu e nici o urmă de viață pe ea.

E în întregime acoperită cu gheață și zăpadă și nu are aer. Dar celelalte 5 planete arătau și mai rău, iar acum tot nu ne mai puteam schimba direcția. Singura problemă era dacă cele 2 generatoare întregi care ne mai rămăseseră puteau furniza suficientă energie pentru a încetini viteza navei în vederea aterizării. Moartea era foarte aproape,

o simțeam, dar ne păstram calmul; și asta nu pentru că aveam niște caractere eroice, dar eram membri ai Serviciului Stelar și eram obișnuiți cu amenințarea morții la fiecare pas. Mulți membri ai organizației și-au găsit moartea în zone îndepărtate ale galaxiei. Multe nave s-au înlepătat, așa ca noi, și doar două treimi sau chiar mai puține s-au întors la bază.

În tăcerea care se așternuse, vocea lui Tharn a răsunat:

- Cîrînd atingem planeta! Voi face tot posibilul să reduc viteza navei... dar fiți pregătiți pentru orice.

- În unele locuri zăpada e foarte mare, zise Dril, acolo s-ar putea să fie ceva mai moale.

- Ne îndreptăm spre gheață, spuse Tharn liniștit. Pe gheață, chiar dacă ne sfîrîmăm, putem fi cel puțin observați. Cînd alte nave se vor afla din întîmplare pe aceste meleaguri poate ne vor observa, și astfel vor putea recupera măcar hărțile făcute de noi. În aceste cuvinte se recunoștea minunatul spirit care dă renumele Serviciului Stelar, același spirit care ne-a îndemnat să părăsim lumea îngustă și să ne îndreptăm spre alte lumi, spre colțurile cele mai îndepărtate ale galaxiei. Ne îndreptam spre planeta necunoscută cu o viteză colosală.

Tharn nu a făcut nici un gest, pînă în ultimul moment; apoi, deodată, a cuplat ambele generatoare încă în stare de funcționare, a schimbat direcția navei în cădere liberă și s-a folosit de vibrația exploziei de propulsie în loc de frînă. Era vorba despre așa-numita aterizare în „coadă de crab”. Acest periculos mod de aterizare nu cere numai îndemnare ci și un pilot desăvîrșit, cu discernămint și experiență, căci dacă energia folosită este puțin mai mare decît cea necesară nava părăsește imediat planeta, iar dacă dimpotrivă e prea mică, aceasta se sfîrîmă de sol.

De astă dată am fost norocoși: aterizarea n-a durat mai mult de un minut. Nava a căzut, cu un zgomot ca de prăbușire,

apoi liniște absolută.

Nava s-a aplecat pe o parte și s-a culcat pe gheață. Una dintre fețe avea o mare fisură. Pe acolo ieșea din ea aer. Deodată, acest lucru nu ne impresiona, căci purtam costumele de cosmonaut prevăzute cu oxigen. Pe rînd, am ieșit din navă și ne-am uitat împrejur.

Nu prea aveam ce vedea: nu era decît zăpadă și gheață cît vedeai cu ochii și nici un strop de aer.

Deasupra zăpezii nu se vedea decît un cer întunecat, din care două treimi era de un negru infinit, și doar ultima treime era acoperită cu stele. Ne aflam la punctul terminus al galaxiei, cu toate motoarele arse și fără materialele necesare pentru a bobina unele noi. Pe deasupra eram și mult prea departe pentru a lua legătura prin radio cu baza. Singurul lucru util ar fi fost să găsim pe această planetă suficient taut și terbin, plus celelalte metale imperios necesare realizării aliajului cu care erau bobinate motoarele.

- Dril, adu te rog „proba radio”.

Acesta era un instrument folosit pentru explorarea resurselor de metal pe planete necunoscute. El funcționa pe baza emiterii unei largi game de unde a căror frecvență se putea regla pentru a detecta orice element chimic.

Dril s-a întors cu „proba radio” de pe navă și a reglat-o pentru detectarea metalelor pe care le căutam. Așteptam toți, înfrigați, rezultatul.

- Avem noroc! explodează el într-un trîziu. Aparatul indică existența tuturor metalelor de care avem nevoie și încă în mari cantități. Ele par că se află chiar aici, sub gheață.

- Ciudat! am exclamat, știind că aceste metale nu se găsesc niciodată la un loc.

Tharn a tăcut cîteva clipe.

- Vom încerca, spuse el, trebuie să luăm o sanie, unul dintre motoare și proiectorul de raze. Vom avea nevoie de el pentru a străpunge gheața; și ne mai trebuie niște cabluri și scripete. Cîrînd totul era gata și am traversat zăpada și gheața cu sania noastră improvizată, încărcată la refuz.

Era întuneric și doar lămpile cu Kripton decupau poteci albe în noaptea fără sfîrșit.

Ne oream adesea dar Dril

continua să cerceteze cu „proba”.

În cele din urmă, după mai multe ceasuri de trudă, Dril își privi instrumentul și ajunse la concluzia că există într-adevăr toate metalele necesare chiar în acest loc, aproximativ la 400 m sub noi.

Era o întîmplare dintre cele mai ciudate; cum puteau fi toate aceste metale la un loc și atît de aproape de suprafață? Dar „radio-proba” nu greșea niciodată.

Am descărcat deci generatorul de pe sanie, l-am conectat la proiectorul de raze și am început să tăiem gheața.

Tharn lucra cu proiectorul și astfel a reușit să taie cu rapiditate un strat de 3 m de gheață. Primii 50 m de gheață au fost străbătuți cu rapiditatea cu care un cuțit trece prin unt și deodată izbucniră scînteii și foc. Tharn a oprit imediat motorul.

- Cred că am ajuns la metale! spuse el bucuros.

- Imposibil, răspuse Dril, „proba radio” indică existența lor abia la 400 de metri.

- Trebuie să coborîm să vedem despre ce e vorba, spuse Tharn. Ajută-mă să scot scripetele. Am adus trolul și l-am montat la marginea copcii de gheață și după aproximativ 15 minute eram gata pregătiți să coborîm înăuntru. Doar doi dintre noi ar trebui să coboare iar al treilea să stea sus pe gheață. Dar, surprinzător, nimeni nu vroia să aștepte singur acolo, sus, pe gheața întunecată și în același timp nimeni nu vroia să coboare singur în puțul adînc, săpat de cîrînd. Am coborît toți trei.

- Să vă fie frică să rămîneți singuri, nu mi-am închipuit, rise Tharn, încurcat de penibilul situației în care era implicat; vă răsfățați ca niște copii și vă mai și lăudați că sînteți exploratori ai stelelor.

- Aveți la voi puștile cu fascicule de raze? întrebă dintr-o dată Dril. Abia atunci ne-am dat seama că toți căraserăm instinctiv puștile după noi. Această planetă este lipsită de orice formă de viață, deci ce rost aveau puștile? În fine! Oroc, hai să-i dăm bătaie! Am pornit deci motorul și coșul în care eram toți înghesuți a început să coboare încet în puțul de gheață întunecat. Singura lumină era cea furnizată de lampa noastră cu Kripton pe care Dril o ținea

îndreptată în jos. După ce am parcurs cam 50 m, ne-am izbit de ceva dur.

Acum totul era cît se poate de limpede.

Aici, sub gheață, era un strat gros de metal transparent, iar proiectilul decupase un orificiu în el. Tharn îndreptă lampa spre deschidere și atunci am putut vedea cu stupoare că prin spărătura îngustă ni se dezvăluia un întreg oraș. Era un oraș mare, cu clădiri uriașe, străzi largi și chiar bulevarde.

- Un oraș întreg mort, acoperit de o boltă metalică și de gheață, șopti Tharn ca pentru sine. Oraș mort? Era oare vorba de un oraș mort?... Sau poate doar parăsit, cine știe?

Este adevărat, pe străzi nu se putea vedea nici cea mai mică mișcare, totul era învăluit în beznă, pustiu, nici o ființă nu putea supraviețui din cauza lipsei atmosferei. Atunci am pornit din nou motorul și nacela în care ne aflam a coborît încet, spre una dintre străzi. Ne-am dat jos și am poposit o vreme, în cea mai desăvîrșită liniște, pe stradă.

Dintr-o dată însă am fost surprinși de neprevăzut: lumină, mai întîi o lumină palidă, care a devenit din ce în ce mai puternică, pînă cînd întregul oraș a fost scaldat din plin în razele ei.

- Vedeți, planeta nu e moartă! se extazie Dril. S-a făcut lumină!

- Probabil a fost aprinsă automat, zise Tharn. Locuitorii planetei sînt desigur posesorii unei tehnici dintre cele mai avansate.

- Mie nu-mi miroase a bine, șopti Dril, am un fel de sentiment că sîntem în permanență urmăriți din umbră.

- Și eu mă simt încolțit și nu-mai fricos nu se poate spune că sint. Ca dovadă, sînt membru al Serviciului Stelar. Acum însă pot să jur că ceva înfiorător se ascunde în spatele acestor străzi misterioase.

- Uite ce e, lăsați filosofia! Noi ne aflăm aici pentru a face rost de metalele de care avem nevoie, restabilim Tharn situația. Și le vom obține cu orice pret. Lumina asta nu ne poate stînjeni în nici un fel și nici nu ne poate opri să le găsim, ba dimpotrivă, ne ajută foarte mult.

Dril scoase din nou „proba radio” și o reglă. Aparatul indica existența metalelor în imediata

apropiere; trebuia doar să ne întoarcem puțin spre stînga și să o luăm în josul străzii pe care ne aflam. Asta am și făcut. Imaginea corpurilor noastre, proiectată de-a lungul străzilor pustii, așa îmbrăcați în imensele costume spațiale contribuia la atmosfera apăsătoare generală.

- Cred că orașul asta e foarte vechi, zise Tharn. Clădirile au acoperisuri. Asta presupune că au fost construite pe vremea...

- Tharn, Orocl! zbiră Dril ca scos din minți, făcînd brusc sîngămprejur cu arma în poziție de atac.

L-am văzut, jur, în momentul cînd se îndrepta spre noi din spre strada de care tocmai trecusem. Nu pot însă să vi-l descriu. Nu seamănă cu nici o ființă, nu cred că am mai văzut vreodată așa ceva.

Era un monstru negru, de dimensiuni colosale, care își schimba foarte des forma, în vreme ce avansa spre noi. Am ochit și am tras. Atunci monstrul s-a retras și a dispărut între blocuri. Am început să alergăm, să-l căutăm. Nici urmă, dispăruse.

- Ce-a fost asta? am spart tăcerea, puțin răgușit de emoție.

Tharn păstră o clipă de tăcere, apoi spuse:

- Nu știu ce să zic; e adevărat, era o ființă, asta am putut vedea cu toții, iar felul în care a reacționat cînd am tras focurile de armă îi dovedește inteligența.

- În același timp, nici o ființă nu supraviețuiește aici, am adăugat hotărît.

- Este posibil să existe mai multe forme de viață decît cele cunoscute nouă: cum pot fipturile astea abominabile să construiască un astfel de oraș?

- Vine altă creatură, uite-o! am strigat cuprins de groază.

Al doilea monstru se prelungea într-adevăr către noi, în forma unui imens vierme galben. Am tras din nou și acesta a dispărut deîndată, la rîndul lui.

- Orice-ar fi, trebuie să ne continuăm drumul, spre Tharn, deși puteam citi clar o puternică emoție chiar și în vocea lui mereu sigură. Metalele de care avem nevoie se află în acel bloc imens de culoare albă de vis-à-vis, iar noi trebuie să ajungem pînă la ele sau să murim pur și simplu pe gheața de deasupra.

- Te-ai gîndit că în blocul

acela alb s-ar putea să ne aștepte lucruri mult mai înfricoșătoare decît moartea pe gheață deasupra? murmură Dril, înaintînd totuși spre edificiul care constituia ținta noastră. Cu fiecare pas ne apropiam tot mai mult de sursa unor necunoscute aventuri și primejdii.

Monștri negri și galbeni ne înconjurau. De groază, împușcam în dreapta și-n stînga. Apoi încetam focul intrucît nici unul dintre ei nu cădea răpus sub rafalele armelor noastre. Monștrii nu ne atacaseră niciodată. Nu făceau decît să ne urmărească și să ne observe îndeaproape. Numărul lor era din ce în ce mai mare, pe măsură ce înaintam spre clădire. Dar ceea ce era mai cumplit decît prezența monștrilor era sentimentul persistent al unei preveniri opresive, care fusese o prezență permanentă încă de la intrarea în oraș; și care se accentua cu fiecare clipă.

- Cred că sîntem victimele unui atac psihologic, zise Tharn, și acesta atinge apogeul acum, în momentul apropierii de sursă, adică în fața acestui bloc alb. În cele din urmă ne-am atins ținta. Am ajuns în fața ușilor enorme care s-au deschis și în cadrul lor s-a ivit o creatură ciudată, la vederea căreia ne-a înghețat singele în vine.

- Așa ceva n-am văzut nicăieri în Galaxia noastră, suieră Dril înfricoșat.

Apariția era de culoare neagră și acoperea ca înălțime cam 2 etaje. Inițial arăta ca o imensă broască rînoasă, apoi am observat că de fapt forma ei se schimba mereu. Avea în toate aceste ipostaze 3 ochi iar intensitatea scilpitoare și rece a privirii verzi cu care ne urmărea provoca efecte hipnotice. Instinctiv, ne-am descărcat puștile dar din nou fără nici un rezultat; creatura își continua agale drumul în josul scărilor. Dril a urlat de disperare și a rupt-o la fugă; l-am urmat. Dintr-o dată am auzit vocea lui Tharn care ne chema.

- Așteptați! Priviți cu atenție, creatura respiră. Pentru moment ne-am blocat de uimire, nu mai înțelegeam nimic. Apoi, într-un moment, totul a devenit destul de clar. Monstrul respira. Dar aici nu era nici un strop de aer. Tharn a făcut apoi gestul cel mai viteaz pe care l-a făcut vreodată un membru al Servi-

ciului Stelar: s-a repezit direct către monstru. Cînd a ajuns la el, acesta a dispărut la fel ca și toți ceilalți monștri din oraș.

- Deci nu era adevărat! murmură Dril.

- Totul nu era de fapt decît o iluzie hipnotică proiectată, spuse Tharn cu calm; și numai faptul că spurcăciunea respira aici unde nu e aer m-a condus la ideea salvatoareă că totul e ireal.

- Dar asta înseamnă că fap-turile care au făcut aceste atacuri hipnotice sînt înăuntrul acestei clădiri, am gîndit eu cu voce tare.

- Posibil, dar tot acolo se află și metalele de care avem nevoie, zise Tharn, așa că trebuie să intrăm. Am început deci escaladarea primelor scări și emoția creștea cu fiecare pas, pînă la paroxism. Ne paraliza frica. Dar deîndată ce am pătruns în interiorul clădirii, toată groaza s-a destrămat. Era ca și cum dintr-o dată te afli într-o cameră caldă și luminoasă în contrast cu bezna de afară.

- Ascultă, zise Tharn. Eu... mie mi se pare că aud... Auzisem și eu același lucru, era, într-adevăr, o muzică. La început încet și foarte departe, apoi din ce în ce mai tare și mai clar, o simfonie de instrumente și voci.

Muzica era de o vechime apreciabilă; noi nu mai auzisem niciodată o astfel de muzică. Dar am înțeles semnificația ei. Era o simfonie de luptă și speranțe care arăta disperarea și victoriile unei rase. Am rămas întinși, pînă la sfîrșitul ei.

- Acum cred că vin și ei, spuse Tharn.

Și eu l-am văzut. Nu mi-era frică, deși era cel mai ciudat lucru pe care-l văzusem în viața mea.

O lungă procesiune de figuri s-a perindat prin fața ochilor noștri. Aceștia erau de fapt locuitorii acestei planete moarte, oameni ai trecutului. Erau bipezi și întrucîtva seamănau cu noi ca alură, deși se vedea clar că multe secole trecuseră peste ei și le împrumutaseră un aer ciudat.

Muzica a încetat dintr-o dată, iar procesiunea s-a oprit lîngă noi ca fiecare să ne poată vedea de aproape. Apoi unul dintre ei luă cuvîntul. Limba în care vorbea era înțult prea veche și deci ne era necunoscută, dar ne-am înțeles telepatic.

- Vă vorbesc acum vouă, celor care ați ajuns pînă aici. Nu aveți de ce să vă temeți. În acest oraș nu este viață. Toate creaturile stranii și monștrii care v-au atacat și chiar și noi care vă vorbim acum nu sîntem decît fantome ale minților trecute, proiectate de pe discursi și înregistrări telepatice care s-au petrecut odată. Noi sîntem oameni care am murit de foarte mult timp. Ne-am născut pe această planetă. La început am trăit în grupuri mici numite triburi. Aceste triburi se luptau între ele. Apoi ne-am unit în grupări mai mari numite națiuni, dar nici atunci nu am fost în stare să menținem pacea. În cele din urmă, am înțeles că nu era nici o diferență între popoarele diferitelor națiuni și ne-am unit cu toții. Acest lucru ne-a adus o mare putere și o glorie nebănuită. Astfel, am putut ajunge pe alte planete și stele și le-am colonizat.

Timpul trecea. A trecut extraordinar de mult timp. Sistemul nostru de planete murea și știam că și noi ne vom stinge odată cu el. Știam însă că în același timp, într-o zi, noi forme de viață vor ajunge la noi: civilizații din alte părți ale galaxiei, și exploratori ai altor stele vor ajunge cu siguranță într-o zi și aici. Și tocmai pentru această civilizație viitoare a galaxiei am pregătit cu migală acest oraș, și am adunat în el toate cuceririle și cunoștințele noastre în domeniul tehnicii și științei. Acum voi sintetiza aici și sîntem convinși că sintetizați suficient de inteligenți ca să folosiți așa cum trebuie toată energia pe care noi am adunat-o. Proba inteligenței voastre este că ați putut depăși momentul groazei creat de proiectilele iluziilor hipnotice.

Deci, voi, care mă ascultați în acest moment, trebuie să știți că tot ce vă înconjoară în acest oraș este al vostru; vă rugăm să primiți darul nostru spre folosul întregii galaxii. Și acum, în încheiere, din partea trecutului pentru viitor, rămas bun!

Figurile care stăteau pînă nu demult înaintea noastră dispăru-seră și nu mai rămăseserăm în tăcerea înconjurătoare decît noi trei în clădirea albă.

- Ce oameni minunați, bîguit Tharn, pe cale de dispariție fiind, tot se mai gîndeau la viitorul galaxiei.

- Hai mai bine să mergem să

căutăm mai repede metalele de care avem nevoie, zise Dril. Singurul lucru pe care mi-l mai doresc e să ajungem odată înapoi pe nava noastră și să trag o dușcă bună de vin.

Tot ce pot să vă spun este că am găsit acolo generatoare întregi, complexe, mult mai bune decît ale noastre și ce să mai vorbim, cite și mai cite. Serviciul Stelar a fost informat și deja examinează cu atenție tot ce s-a găsit acolo spre a fi comunicat în curînd întregii galaxii.

A fost greu să aducem generatoarele pînă la nava noastră dar nu a fost nici o problemă instalarea lor. Foarte curînd după

aceea, nava a fost în stare de funcționare și eram pregătiți să părăsim această planetă. Am intrat în navă și ne-am scos costumele spațiale. Ce minunată senzație, eliberarea de costumele astea greoaie. Dril a adus o sticlă din cele mai bune vinuri pe care le aveam și a umplut paharele. De acolo din navă ne uitam cu nostalgie la planeta moartă. Tharn a ridicat primul paharul:

- Beau în amintirea minunaților locuitori ai acestei planete, spuse el, și închin acest pahar tuturor raselor galaxiei trecute, prezente și mai ales viitoare!

Traducere: MIHAELA POPA

SANDU STURCA

FERICITUL ADAM

OVIDIU BUFNILĂ

M-AM ÎNTREBAT adesea dacă teama de moarte poate fi înlocuită. O privesc pe Eva cum întinde rufe în grădină, avem o grădină mică, plină de tufe de liliac, o privesc, spuneam, pe Eva, și caut să-mi imaginez ce s-ar întâmpla cu viața mea dacă ea nu ar fi o femeie adevărată, ci una din cauciuc, așa cum am auzit că au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte, și, așa gonflabilă fiind, să pot s-o îngrămădesc într-o geantă „Diplomat”.

Ei nu i-am mărturisit niciodată acest lucru, mă întreb asupra morții, asupra ororilor războiului și-mi spun că, fără îndoială, iubirea îndepărtează într-un fel frica ancestrală în fața morții. De o bucată de vreme și eu și Eva ne simțim spionați, deși vecinii noștri par foarte prietenoși, ne salutăm surzind și ne împrumutăm cu diverse lucruri, e adevărat, ei se schimbă foarte des, vreau să spun că sînt într-un anume fel niște nomazi am avut un vecin peste drum un general care s-a sinucis într-o dimineață lumea spunea că dăduse cîndva ordine contradictorii și că de pe urma lor pieriseră o mulțime de oameni nevinovați care au fost acuzați de lășitate, gloanțele li ajunseseră din urmă pe cînd fugeau înapoi în tranșee, asta se întâmplase undeva pe malul oceanului, generalul murise într-o dimineață cînd începuse să ningă și prin lume încă se mai simțea suflul războiului, apoi în locul generalului s-a mutat o florăreasă care ne înveselea seară de seară cu poveștile ei de dragoste, a plecat și ea cu un cîntăreț de jazz, s-au succedat apoi o mulțime de familii a căror existență era zdruncinată de zeci de certuri de pe urma banilor, de pe urma unor amanți pe care, nu-i vedea nimeni la față dar care aveau o mare putere de seducție din cînd în cînd avea loc cîte o eclipsă solară atunci ninge Eva îmi spunea că

ALEXANDRU PECICAN: „SOARELE GOL”

nu mă mai iubește și eu credeam că e doar un joc, uneori avea stări de apatie mă ruga să plecăm de acolo undeva departe pe fărîmul mării dar eu mă simțeam bine tocmai învățasem să număr stelele uneori și eu și Eva aveam vise ciudate eu nu mai eram eu mă multiplicam la începutul visului apărea un fel de oglindă retrovizoare și eu îmi vedeam chipul multiplicat în ea

de zece de o sută de o mie de ori Eva rămînea însă mereu aceeași suspina după o rochie mă aștepta să mă întorc din război mă înșela cu un alt bărbat pe care nu-l cunoșteam niciodată uneori împinsă de gelozie Eva îmi turna otrăvă în mîncare și eu n-am condamnat-o pentru acest lucru niciodată nu știu de ce mi se părea că o forță ciudată pe care nu puteam decît

s-o intuiesc o conducea pe cărările întortocheate ale existenței într-unul din vise locuim amîndoi într-un castel sau poate într-o cetate ne întîlneam pe furiș undeva sub un portal noaptea era adîncă și sus pe ziduri se auzeau pașii greoi ai gărzilor Eva îmi acoperea fața cu sărutări fierbinți apoi totul se învoluta ne găseam într-o clădire înaltă în cel de-al doilea vis și Eva mă acuza plină de furie că o înșelam cu propria mea secretară cu care făceam dragoste chiar acolo în birou pe o masă grea din stejar îmi amintea de cei trei copii pe care îi aveam apoi iarăși se învolutau lucrurile Eva era ieșită pe stradă și mă aștepta să mă întorc din război toată viața femeile așteaptă doresc cu bucurie cîte un lucru și speră să rămîna frumoase pînă la adînci bătrîneți eu mă întorceam dintr-un ipotetic război Eva îmi turna apă să mă spal galeata ruginise și în spatele șopronului așteptau o mulțime de lemne să fie tăiate.

În amurg cînd soarele incendia zările se puteau auzi șoaptele noastre venind dintr-o căpiță de fin toată viața noastră e făcută numai din dragoste pentru ea ne zbatem pentru ea tremurăm ne vindem și ne uităm prietenii urim setea de bani și pe cei care se opun împlinirii noastre ne iubim copiii cu ardore și poate că deseori conflicte care apar între noi sînt tocmai cealaltă față a dragostei noastre pentru ei nu ne mai înțelegem cu ei sîntem demodați semn că nici un lucru nu e veșnic l-am iubit pe John Lennon ei iubesc muzica disco dar toți împreună generația tango-ului generația primei nave cosmice generația bombeii cu neutroni luptăm laolaltă împotriva războiului. El anulează orice iubire și goleşte omul de valori, de cîntec, de încredere, oh, nu sînt un sentimental ci încerc să scap de această obsesie a unei morți totale pentru că adevărul e că acum nu mai contează moartea unui singur om ci a tuturor. Apoi într-un alt vis Eva îmbrăcată într-un costum ciudat cu zeci de tubulețe aleargă pe suprafața unei alte planete una violacee cu un soare violaceu eram înăuntrul unui modul care ne purta peste cratere de meteoriți descopeream vestigiile unei alte civilizații care ca și noi își fundamentase întreaga filosofie

pe iubire. Aveam în fața noastră numai ruine și brusc, speriați de tăcerea aceea acuzatoare am făcut dragoste ca să uităm.

O priveam pe Eva cum întindea rufe în mica noastră grădină și mă întrebam ce-aș face dacă nu ar fi o femeie adevărată ci doar una din cauciuc așa cum au acei soldați care luptă pentru lucruri deșarte mi-a trecut prin minte că așa cum mă visam noaptea de noapte mereu altcineva multiplicat cu o anume existență s-ar putea ca la rîndul meu să fiu locul de refugiu al altcuiva al unui om care vrea să se elibereze de obsesii și atunci își poate închipuie sute de povești atrăgătoare povești de dragoste despre oameni obișnuiți despre avari despre cei care rîd de neglioblia lumii dar care la rîndul lor sînt prea mici pentru a o putea stîrpi despre femei frumoase pe care nu le iubește nimeni despre lupta continuă a omului pentru a se elibera de angoasele existenței și de spectrul războiului despre gingășia copiilor despre dulceața și parfumul unei flori apărută pe un teren arid unde cîndva s-au făcut experiențe nucleare subterane.

Eva întindea rufe și-mi spuneam că e poate una din cele mai familiare imagini care există în mintea mea și a celorlalți bărbați din lume întindea rufe și din cînd în cînd întorcea capul spre mine și rîdea cerul albastru pătrundea pe tăcute în casă și atunci se auzea muzica stelelor stăteam de vorbă cu ființe de pe alte planete îmblînzeam monștrii adîncurilor deslușeam secretul piramidelor și al pietrelor mișcătoare din deșert luptam pentru pace ne iubeam.

O privesc pe Eva cum întinde rufe și brusc o gînd înspăimîntător îmi trece prin minte DA Eva nu mai e aceeași cineva a înlocuit-o alerg în casă și pentru prima oară încerc să adorm împotriva voinței mele visez că urcă niște scări privesc în urmă Eva e doar o femeie-robot care se mișcă datorită curentului generat de o baterie urc scările și izbucnesc în plîns am fost dintr-odată înșelat mi-am trăit de fiecare dată existențele după dorințele altcuiva am iubit am luptat am cîntat și am eliberat astfel de obsesii pe altcineva urc scările în fugă deschid o ușă și-l găsesc la masa de scris am ajuns în spatele lui scrie neînche-

tat nu știe că nu mă mai poate stăpîni toate teoriile lui despre scriitură nu mai au nici o valoare începe un nou capitol în care eu o distrug pe femeia-robot nu puteam înțelege schimbarea camera de cărți și de foi bătute la mașină răsfoiesc cărțile ei nu mă zărește descoper plin de uimire toate existențele mele îi simt răsufierea bombanelile scrie șterge aruncă foaia mototolită mașina de scris tăcane din nou îl strig hei las-o pe Eva așa cum e ea o femeie obișnuită care știe să mă facă să uit de teama de moarte își scoate ochelarii se repede la rafturile de cărți caută febril reflectează o clipă un zîmbet îi umple fața de fericire ghicesc că îmi va găsi o nouă existență de acum nu mai are acea senzație de greață pe care l-o dă scriitura se întoarce la masa de scris nu mă vede nu există pentru el decît acolo pe hîrtie dar eu sînt viu strig nu vreau să iubesc o femeie-robot e împotriva firii deschid ușa de la intrare și încerc să ies pe stradă lată o stradă adevărată cu oameni adevărați nu se deosebesc prea mult sînt poate mai prinși decît mine de micile lor probleme cotidiene, dar visul reîncepe iată-mă la o masă de scris țin în mînă un stilou aproape bont cu care voi încerca să mă eliberez de obsesii scriu cu înversunare și încep să fiu tot mai convins că visul acesta nu se va mai sfîrși niciodată și că la rîndul meu voi încerca să mă eliberez de obsesii prin altcineva pe care hotărîsc să-l eliberez cîndva și în timp ce scriu despre dragoste și despre război înțeleg că am fost eliberat că exist într-adevăr în clipa aceea intră pe ușă o femeie o privesc cu teamă aștept să-i aud glasul îi aștept sărutul aș vrea ca Eva să fie atît de reală precum sînt și eu să nu-mi fi jucat nimeni vreo farsă mă ridic de la masa de scris lumina se stinge și împreună pentru a o mia oară descoperim adevărul despre viață și despre dragostea noastră...

DAN COROIU
QUADRATURA DRAGONILOR
—SUPERNAUT F&S55—

© ASTRONAVĂ DE PIATRĂ

LISA
TUTTLE

Născută în 1952, Lisa Tuttle este ziaristă, formată la cenaclul CLARION, organizat de profesorul ROBIN SCOTT WILSON, de la CLARION STATE COLLEGE, Pennsylvania, în 1968. (Printre cei care „predau” în acest „atelier literar” se numără nume celebre în S.F. — Algis Budrys, Theodore Sturgeon, Ursula LeGuin, Philip K. Dick). Este o autoare prolifică, publicând frecvent în FANTASY & SCIENCE FICTION, ANALOG și ISAAC ASIMOV'S SCIENCE FICTION MAGAZINE, precum și în antologii originale. O lucrare remarcabilă a LISEI TUTTLE este romanul „WINDHAVEN” scris în colaborare cu G.R.R. MARTIN, 1981, care s-a aflat pe lista candidaților la premiul Hugo, fără însă a-l obține. A mai scris (până acum unicul ei roman elaborat fără colaborarea cuiva) „FAMILIAS SPRIT” (1981).

Lisa Tuttle a luat, în 1974, premiul JOHN W. CAMPBELL, pentru „cel mai bun debutant”, la egalitate cu SPIDER ROBINSON.

În 1982 a luat premiul NEBULA 1981 pentru povestirea „THE BONE FLUTE”. (Dan Iordache)

UN VAST oraș ruinat în deșert. Demult, blocuri uriașe fuseseră tăiate din stincă, cioplită să se potrivească așa de strâns că făceau inutil mortarul. Un oraș planuit nu în unghiuri drepte ci cu rotunjimi și incinte circulare, pereții înălțându-se cît de două ori înălțimea unui om. Părea imens, de un alb crud pe fundalul albastru al cerului și al pustietății deșertului.

Am intrat printr-un portal arcurt și m-am plimbat pe străzile sinuoase, strîmte, atingînd cu mîinile stîncă încălzită de soare. Ici și colo, semne fuseseră incizate în stîncă. Am urmărit conturul unuia cu degetul — un labirint în formă de potir, cu un simbol stilizat — o pasăre înălțîndu-se în zbor din centrul lui.

Orașul trebuie că fusese abandonat cu secole în urmă. Totul era deschis către cer, acoperînd străzile multă vreme putrezite, nisipul acoperînd străzile

pavate cu piatră. Dar pustietatea orașului, deși tristă, nu era apăsătoare. Mă simțeam bine acolo, acasă, ca și cum m-aș fi întors într-un loc cunoscut din copilărie, familiar.

Am urmat răbdător străduțele serpuitoare și am intrat, pe rînd, în fiecare casă abandonată, căutînd ceva, nu știam nici eu ce. În sfîrșit, am găsit. O incintă vastă, semicirculară, în chiar mijlocul orașului. În interiorul ei, un orificiu săpat în pămînt. Am coborît înăuntru fără ezitare, bălăngănindu-mi picioarele și găsind ca punct de sprijin o treaptă cioplită în piatră. Treptele erau abrupte, silindu-mă să cobor repede. Mai curînd o scară decît trepte.

Am coborît un timp, care mi s-a părut foarte lung, întunericul devenind tot mai profund în jurul meu pe măsură ce înaintam. Dar tocmai cînd mă întrebam cît o să mai tot cobor prin bezna totală spre o destinație necunoscută, o lumină cetoasă,

venind de undeva, de jos, ajunse pînă la mine; și cînd am ajuns, în sfîrșit, vedeam perfect. Mă aflam într-o nișă mică de piatră. În spatele meu se aflau treptele care duceau la suprafață; în față se ramificau trei tuneluri. Am ales tunelul central, bine luminat. În timp ce înaintam, priveam în jur, la tavanul și pereții arcuți și impersonali, care păreau să emane lumină. După ce am mers vreme îndelungată, am început să aud, în fața mea, un zgomot domol, neregulat, care, mi-am zis, putea să fie cel al unor voci omeneste.

Pînă la urmă am ajuns la o răscruce și la o arcadă care conducea într-o încăpere plină de oameni. Cînd am intrat au tăcut și m-au privit cu o neliniște întrebătoare.

Îmi erau familiari — știam că ei erau cei care construiseră orașul de deasupra. Semănau destul de mult ca să fie membrii aceleiași familii — cu neobișnuitul galben-cafeniu al pielii lor, cu ochii mari, rotunzi, cu nasurile lor fine, cu părul negru și des.

O femeie se desprinsese din mulțime și înainta spre mine, pronunțîndu-mi numele. Ochii ei erau ațintiți pe fața mea; ceva îmi spunea că mă cunoaște foarte bine, poate era chiar îndrăgostită de mine.

— Rick! a exclamat ea. Te-ai întors! Spune-ne, putem să ieșim la suprafață acum? Ne vor lăsa să trăim liniștiți?

Confuzia mea inițială se risipi. Mai fusesem de multe ori aici, înainte, și-i cunoșteam bine pe acești oameni. Cum putusem uita?

Am deschis gura să vorbesc, să le spun că acum era în regulă, că puteau ieși în siguranță și că îi voi ajuta să se stabilească la suprafață; și atunci ceasul începu să sune.

Mahmur și bîlbînd prin întuneric, l-am orit, apoi m-am sculat, am aprins lumina și mi-am căutat ți-gările. Mă simțeam dezorientat, confuz. Spre deosebire de cele mai multe dintre visele mele, acesta avea consistența realității, a unui eveniment trăit. Mai visasem despre acei oameni și despre acele catacombe și înainte, sau memoria mea din vis nu era altceva decît un vis în vis?

Am luat un carnet și un stilou și am început să-mi notez detaliile, înainte de a le scăpa printre degete. În ultimul timp, avusesem ghinion cu visele, trezindu-mă în fiecare dimineață ca să-mi dau seama că le uitasem, și tocmai de aceea îmi pusese ceasul să mă scoale în mijlocul nopții. În timp ce descriam orașul din deșert mă întrebam unde îl mai văzusem. De obicei, nu visez despre locuri în care n-am fost niciodată și mă gîndeam dacă, cine știe, nu fusesem dus vreodată, pe cînd eram copil, să văd niște ruine de piatră, undeva, în vreun deșert.

Visul mă lăsase într-o stare ciudat de vulnerabilă. Ultimele gînduri, pe cînd mă așezam din nou să adorm, au fost că ar trebui să mă grăbesc să ajung din nou acolo, să găsesc orașul și poporul care se ascundea dedesubt și să le ofer ajutorul meu. Dar pînă dimineața aproape că uitasem visul — îmi aminteam doar că mă trezisem și notasem ceva. Am adăugat carnetul la teancul de cărți pregătite și m-am grăbit să prind un autobuz, puțin înainte de ora 9, ca să ajung la universitate. În autobuz am zărit o brunetă arătoasă pe care o mai remarcasem și înainte, așa că m-am așezat lângă ea. După carnetul de schițe de pe genunchi, era studentă la arte. Pe hîrtie, conturîndu-se sub creionul ei, un desen familiar — un labirint în formă

de potir cu o pasăre înălțîndu-se din centrul lui. M-am zgîit la desen, dîndu-mi seama doar că era un simbol pe care îl cunoșteam, cînd, deodată, cu o intensitate șocantă — ca și cum mi-aș fi amintit un lucru real și nu doar un vis — am VĂZUT din nou zidul alb de piatră cu exact același desen gravat pe el. Îl urmărisem cu degetul în visul meu.

— Ce desenezi? am întrebato.

Se uită la mine, pîru să mă recunoască din celelalte călătorii cu autobuzul și zimbi.

— Asta? Mizgălesc și eu.

— Dar ce reprezintă? De unde l-ai scos?

Rise.

— E din capul meu! L-am inventat, pur și simplu.

Eram surprins.

— Ești sigură? Nu s-ar putea să-l fi văzut undeva înainte?

— Ba da, presupun că da.

Se încruntă, apoi fața i se luminează.

— Nu-mi amintesc prea bine. Dar, oricum, era într-un vis pe care l-am avut noaptea trecută.

Rise din nou, un rîs cald, voios.

— Nu mai fi așa mirat! Tu nu-ți iei niciodată ideile din visuri?

— Ba da, mereu, am răspuns, sobru. De fapt, acesta e și motivul pentru care te-am întrebat de desenul acela. Era în visul meu de azi-noapte. (Am batut în carnetul de note din poala mea.) L-am notat aici. M-am trezit la 3,30, dinadins ca să „prind” un vis — parte dintr-un experiment pentru o clasă la care predau.

Ochii ei căprui erau larg deschiși — deși părea să accepte fără discuție ceea ce îi spusese.

— Ce straniu, murmură. Trei și jumătate...

Privi în jos spre blocul ei de schițe și începu să deseneze o ramă sofisticată în jurul desenului cu labirintul.

— Vezi, probabil că nu mi-aș fi amintit deloc de acest vis; dar Bogey — asta e cîinele meu — a decis că trebuia să iasă pînă afară, și m-a trezit pe la 3,30. Așa că în timp ce așteptam să-i dau drumul înăuntru, am stat și am mîzgălit în caietul de schițe, gîndindu-mă la vis.

Ridică blocul de schițe și răsfoi cîteva pagini înăpoi, ținîndu-l astfel încît să pot privi.

O înșurire de blocuri de piatră, un zid. Din nou același simbol de labirint-cu-pasăre. O poartă de piatră. Și fețe, fețe pe care le-am recunoscut. Oamenii din vis. Mă simțeam ciudat, pulsul mi se accelerase.

— Seamănă cu visul meu, am spus totuși calm.

— Eram undeva într-un deșert, spuse ea. Acolo era cetatea aceasta străveche, care se presupune că fusese abandonată; dar poporul care o construise se refugiase de fapt sub pămînt și se ascundea acolo. Erau foarte binevoitori și pașnici și se temeau că ar fi fost uciși dacă ar fi ieșit la suprafață. Niște oameni minunați — îmi plăceau și încercam să-i ajut. Mă întrebau mereu dacă puteau într-adevăr să urce la suprafață și eu îi asiguram că toată lumea îi va iubi cum îi iubeam eu. Și atunci Bogey m-a trezit.

Mi-am deschis carnetul unde-mi notasem visul și

i-l-am înmînat fără un cuvînt. În timp ce citea, priveam pe geam străzile cartierului meu, familiare, însoțite, pe cînd autobuzul zdrăgănea pe ele. Familiarul devenise dintr-o dată străni, străniul familiar. Lumea era altfel - n-aș fi putut spune dacă mai plină de promisiuni sau de amenințări.

- Telepatie, răsună o voce limpede lîngă mine. Am privit-o și am clătinat din cap.
- De ce? Dumneata și cu mine nici nu ne cunoaștem măcar, de ce am fi „alături” în felul acesta?

Mă privi drept în ochi.
- Karma, spuse ea. Așa ne-a fost dat, să ne înțîlim.

Am rîs, dar nu mi s-a plăcut deloc cum arăta. Chiar și ideea că eram într-un fel uniți, că ceva făcuse să ne înțîlim, îmi plăcea, deși totul era o auriolă.

- O sugestie foarte științifică, am zis, tachinînd-o. Vrei să cinăm împreună diseară și să mai vorbim despre asta?

- Desigur.
Prin fereastra mașinii care ne zdruncina puteam vedea turnul. La stația următoare trebuia să cobor.

- Ce-ai zice de „Hansel & Gretel” la șase jumătate? am sugerat, adunîndu-mi cărțile.

Îmi dăruia iarăși una din acele priviri electrice.
- Voi fi acolo.

Numai după ce am coborît din autobuz mi-am dat seama că nu-și știam numele. Dar nu mă așteptam să-mi tragă clapa - nu după un asemenea început.

Am străbătut cărarea ierboasă care ducea spre clădirea unde predam un curs de redactare a jurnalului. Cel mai mulți dintre asistenți se trezesc încărcăți cu cele mai plicticoase cursuri introductive și mă consideram norocos că în semestrul acesta căpătăsese ceva puțin ieșit din comun - chiar dacă mi se părea un curs facil și cam superficial.

M-am oprit pe scară cît să fumez o țigară. Încercam cu adevărat să mă concentrez pentru ora pe care trebuia s-o predau, dar lucrul la care vroiam de fapt să mă gîndesc era visul - visul meu, visul ei - și ce putea el să însemne.

Cînd am ajuns în sărit în sala încăpătoare, cu pereți albi, de la subsol, unde ne adunam, clasa mea de zece oameni era deja acolo.

M-am cocoțat, ca de obicei, la vechiul pupitrul de lemn care ocupă partea din față a încăperii și i-am privit.

- A avut cineva greutăți ca să-și „capteze” visul? am întrebat.

Pînă la urmă, a reieșit că din zece doar cinci aveau vise de povestit. Unul sfărșise în ciuda soneriei, altul uitase pur și simplu să-și pună ceasul să sune; iar ceilalți trei erau foarte amărîți. Ignoraseră, ca fiind inutilă, sugestia mea de a-și pune ceasurile să-l trezească în mijlocul nopții - pretindeau că visează intens și că-și amintesc ceea ce visează. Dar în dimineața aceasta fusese altfel. Nu-și aminteau nici un vis.

Am dat din cap, intrînd în rolul de psihanalist pe care clasa aceasta părea să mi-l rezerve.

- Poate, am sugerat, nu fără plăcere, ați visat despre lucruri prea stîmjenitoare ca să le discutați în fața întregii clase? Astfel încît, inconștient, le-ați îndepărtat cu grijă din conștientul vostru? Ei, în-

cercați din nou astă seară. Hai să ne ocupăm de câteva din visele care AU FOST captate. Vrea cineva să înceapă și să-și citească visul?

Eve Johnson își flutură imediat mina impecabil manichiurată și, la încuviințarea mea, începu să vorbească, uitîndu-se doar din cînd în cînd în carnetul de notițe.

- Visul a început la un ceai, care era destul de plicticos. Dar apoi niște prieteni de-ai mei au început să vorbească despre o călătorie cu mașina spre California, atunci, pe loc. Treaba asta mi s-a întîmplat cu adevărat odată - niște amici s-au hotărît brusc să pornească cu mașina spre California. Oricum, în vis ne-am pomenit dintr-o dată undeva pe o șosea, traversînd un deșert, cam ca New Mexico. Am părăsit șoseaua și, cîne știu de ce, am intrat pe un drum murdar de țară. O vreme am mers prin toată pustietatea aceea. Apoi, dintr-o dată, exact în fața noastră, a apărut un oraș de piatră, uriaș. Era construit din mari pietre albe, le puteam vedea cu claritate în lumina Lunii. Dar era părăsit - și m-am trezit că-mi aminteam privindu-l - fiindcă poporului care-l construise îi fusese teamă că autoritățile sau altcineva îl va ucide, așa că se ascunseseră sub pămînt. Apoi... s-a întîmplat ceva?

De-abia atunci mi-am dat seama că mă ridicasem în picioare și mă îndreptam spre ea.

- Hm, pot să-ți văd, te rog, carnetul de notițe? Ridicînd din sprîncene, îmi înmîna carnetul. Am parcurs rapid rîndurile ordonate, chiar și așa, scrise de mînă, citind cum descoperise ea catacombele, înțînirea cu poporul ce trăia dedesubtul cetății în ruină.

Am privit în jur, la ceilalți. Unii păreau încurcați, alții curios de înfierbîntați. Am spus:

- S-a petrecut ceva ciudat. Visul acesta al Evei este în chip remarcabil asemănător cu visul pe care l-am avut noaptea trecută.

- Și eu!

- Am visat același lucru!

Patt Haggard și Bill Donaldson vorbiseră aproape simultan. Acum se uitau de la unul la altul și apoi la mine, avînd întipărit pe chip un amestec de uimire, curiozitate și suspiciune.

- Altceineva? am întrebat, dîndu-mi vag seama că rînjeam prosteste. A mai avut cineva un vis cu aceleași elemente - orașul de piatră abandonat din deșert, tunelurile subterane, poporul de acolo, temîndu-se să iasă la suprafață?

Încet, Mary Croutch ridică mîna.

- Am visat ceva asemănător, cred, spuse ea. Nu-mi pot aminti mare lucru. Doar că vorbeam cu acel popor minunat, un fel de trib pașnic, avansat, care părea să trăiască lîngă niște uriașe ruine de piatră.

Am încuviințat încet din cap.

- Bill, Pat... vreți să ne citiți ce v-ați notat despre visele voastre?

Toate elementele erau prezente; toate inexplicabilele similarități. Același vis, visat de șase oameni diferiți. Pe puțin.

Am petrecut restul orei vorbind despre visuri și ce ar putea însemna această bizară coincidență.

Am discutat despre telepatie și premoniție - unul dintre cele mai vii, mai stimulatoare, mai pline de revelații seminarii pe care mi le-aș fi putut închipui. Dar bineînțeles că n-am dovedit nimic și n-am ajuns la nici un răspuns concludent.

Cînd a sunat clopoțelul eram cu toții dureros conștienți de cît de puține lucruri cunoaștem. Studenții mei au promis că vor continua să-și noteze visele și s-au arătat foarte dornici să facă orice alte cercetări pe care le-aș fi sugerat.

După oră, am traversat campusul spre bibliotecă ca să mă apuc de căutat. Mai întîi, m-am hotărît să încerc să aflu dacă locul pe care-l visasem există în realitate.

Am răsfoit volume de antropologie, călătorie și arheologie, dar n-am găsit orașul nici în rîmele din Anatolia, nici în Grecia, nici în Peru, nici printre structurile monolitice din Malta, nici în deșertul arabic. Fiindcă doi dintre cei ce avuseseră visul pomeniseră de New Mexico, în continuare am căutat în cărțile despre Sud-Vestul Americii. Acolo am descoperit pietrele și structurile de pămînt ars de la Pueblo Indians, „hogan-urile” indienilor Navajo și legenda celor șapte orașe ale Cibolei. Indienii Pueblos credeau că strămoșii lor pătrunseseră în lumea reală printr-o deschizătură în pămînt, urcînd dintr-o lume subterană. Am făcut notații, dar n-am găsit nici un răspuns.

Cînd am ajuns la restaurant mă aștepta, chiar mai frumoasă și mai înaltă decît mi-o aminteam, arătînd ca un star de pe la 1940, cu o rochie neagră-albastruie și o mulțime de diamante false arătate, tocuri ascuțite și o coafură înaltă.

- Am ațtea să-ți spun, mi-a zis din primul moment, întîmpinîndu-mă nerăbdătoare.

I-am luat mîna.

- Ce-ar fi să facem mai întîi cunoștință?

Am rîs amîndoi.

- Judy Anderson.

- Rick Karp.

Ne-am strîns mîinile și am rîs din nou.

- Arăți superb, i-am spus. Eu sînt așa de neglijent... știu că ar fi trebuit să închiriez un smoking.

- Nu, nu, cămașa asta e drăguță. Se întinse ca să pipăie țesătura. De fapt, am una exact la fel acasă, doar că azaleele sînt un pic mai mici și de un roz mai viu.

- S-a mai pierdut din culoare din Hawaii și pînă aici, am răspuns.

Ne-am retras într-un separeu din fundul localului și am comandat, pentru început, cîte o cană de bere neagră și o farfurie de brînză cu pline.

Judy se aplecă spre mine.

- Azi dimineață, la ora de desen, ni s-a cerut să inventăm un simbol pentru o companie fictivă. O pitogramă, nu? Și una din fețele din clasă a desenat o imagine a unui labirint cu o pasăre înălțîndu-se din mijlocul lui, pentru o companie pe care ea a numit-o „ANASAZI AIRLINES”.

M-am încruntat, încercînd să-mi amintesc ce-mi s-a cunoscut.

- Așa că am întrebat-o de unde-i venise ideea și mi-a spus că i-a venit, pur și simplu. Atunci profesorul, care ne auzise, a spus în obșnuitul lui stil pretențios: „Dați Cezarului ce-i al Cezarului, vă rog. Indienii Anasazi au creat acest simbol acum

mai bine 1000 de ani”.

- Indienii Anasazi, am zis, reamintindu-mi ceea ce citisem despre ei în acea după-amiază. Au fost strămoșii actualilor indieni-constructori-de-pueblo - Hopi, Zuni și Pueblo. Cultura Anasazi s-a răsplatit în tot sud-vestul. Cuvîntul „Anasazi” e Navajo, înseamnă „cei vechi”.

Se bosumflă.

- Și eu care credeam c-o să te dau gata, făcînd o grămadă de cercetări... Dar știu, am răsfoit practic întreaga bibliotecă de artă și n-am reușit să găsesc desenul acela cu pasăre-in-labirint. Mi-am închipuit că era ceva destul de comun, dacă pînă și profesorul meu știa despre el. Atunci înseamnă că am visat despre Anasazi?

- Prin amabilitatea lui „ANASAZI BROADCASTING COMPANY”?

- I-am povestit ce se întîmplase în dimineața aceea la curs și i-am observat ochii dilatăndu-se. Am mîngîiat-o liniștitor pe mînă.

- Așa că, vezi, pînă la urmă NU KARMA ne-a adus împreună.

- Poate e visul tău, și-l transmiți oamenilor receptivi?

Am clătinat din cap.

- În mod sigur, nu pare să fie visul MEU. Și chiar dacă asta ar explica pe cei din clasa mea - de ce l-ai fi recepționat dumneata?

Mă privi printre suvițele bretonului.

- Poate că te-am remarcat dinainte în autobuz... poate mă gîndeam la tine... poate că sînt, pur și simplu, receptiv la gîndurile tale.

Am rîs.

- Și fata din clasa ta de desen?

- Oh, coincidență.

- Dacă e ceva, atunci coincidență nu este.

Ceva se petrece...

- Rick. Poate că toată lumea a avut visul. Și doar cîțiva oameni și l-au reamintit - oamenii care s-au trezit în mijlocul lui, ca tine și ca mine.

Din nu știu ce motiv obscur, ideea aceasta îmi făcu pielea de găină.

- N-avem nici o dovadă în acest sens.

- Nu, și dacă au intenționat ca noi să-l uităm, nici nu vom avea vreodată.

Am rămas tăcut, și gînduri nebunești despre un control pe scară națională și chiar mondială a vise-lor îmi trecură fulgerător prin minte.

- Dar ce rost ar avea asta? am întrebat. Să presupunem că așa a fost. De ce ar avea toată lumea același vis? Il „transmite” cineva? De ce? Și dacă există un motiv oarecare ca toată lumea să viseze același lucru, de ce l-ar uita majoritatea? Ce s-ar realiza cu asta?

- Oamenii sînt influențați de lucruri de care nu sînt conștienți, mi-a reamintit Judy.

- Bine, dar... de ce? Nu, teoria asta cu întreaga lume visînd același lucru n-are nici o noimă. E mai rezonabil să presupunem că tu și cu mine și fata aceea din clasa ta de desen și studenții mei formăm un grup care este legat telepatic în vreun fel, sau că sîntem receptivi la o anumită persoană. Asta s-a mai întîmplat înainte și se va mai întîmpla în mod sigur și de-acum încolo.

Judy îmi surse.

- Am încercat să-ți spun că sîntem „uniți” prin ceva și m-ai ironizat. Teoria ta nu e decît Karma sub alt nume.

N-am prea vorbit despre altceva în timpul mesei.

- ne-am avîntat în tot felul de speculații -, dar lucrurile importante se petreceau neștiut printre cuvine. În noaptea aceea a venit cu mine.

În următoarele 2 săptămîni, Judy și cu mine, ca și cei din clasa mea, ne-am notat cu toții visele. Dar n-a mai existat nici o „coincidență” - toate visele au fost personale, individuale. Am început să lucrez la o relatare pe care vream s-o trimis laboratorului de vise Maimonides din New York. Judy și cu mine petreceam din ce în ce mai mult timp împreună.

Într-o noapte, stăteam tolăniți leneși în patul meu, privind nu prea atenți buletinul de știri la micul televizor alb-negru de la picioarele patului, cînd ceva ne-a atras atenția.

Judy se ridică pe jumătate.

- Ce a fost asta?

Un cuvînt ne sunase cunoscut în mormăiala vagă de la televizor: „ANASAZI!”.

Un reporter bine înțolit lua un interviu unui tip cu blugi soioși și cască de protecție, într-un deșert vîntos.

Camera de televiziune se dădu înapoi ca să prindă în cadru o săpătură în lucrul.

„Și cine erau, de fapt, indienii Anasazi?” întrebă reporterul. Celălalt, indentificat de un titlu pe ecran ca fiind „Dr. Reuben COLLIER, UCLA (N.T. UCLA = University of California, Los Angeles) își ștergea fruntea de sudoare: „Au fost precursorii indienilor Pueblo, Hopi și Zuni de astăzi. Nu ne-am imaginat niciodată că vom găsi ceva atât de complex. Am descoperit chiar aici, în New Mexico, un uimitor de mare, bine-gîndit oraș, construit din piatră și chirpici. Multe dintre clădiri sînt unite prin tuneluri subterane. Chiar numai săparea acestor catacombe a fost o ispravă prodigioasă. Aș spune că descoperirea aceasta rivalizează cu aproape orice altă descoperire din lumea antică.”

„Uimitor!” exclamă reporterul. „Spuneți că aceasta a fost ceva neașteptat? Nimeni n-a bănuț nici o clipă că orașul acesta se afla aici?”

„N-am crezut că dezvoltarea culturii Anasazi a fost atât de mare”, răspunse arheologul. „Bineînțeles, această descoperire ridică din nou întrebarea relativ la ce s-a întîmplat cu această cultură, cum a decăzut! Numind aceasta opera indienilor «Anasazi» simplificăm, vă dați seama...”

„Cum ați descoperit acest loc, dr. Collier?”

Acesta făcu o grimasă.

„Cu totul neștiințific, mă tem. Aveam o subvenție ca să lucrez în această zonă, și, bineînțeles, făceam fotografii aeriene ca să am ceva indicații de ce se află sub pămînt. Dar de ce am ales acest loc anumit ca să săpăm - ei bine, ca să fiu sincer, ideea mi-a venit într-un vis.”

„Mulți arheologi visează la mari descoperiri, visul lui Reuben Collier a devenit realitate”, spuse reporterul, întorcîndu-și fața chipeșă înspre cameră. „Aici Steven Carpenter”

Mă sufocam. Mi-am dat seama că uitasem să respir și am dat drumul aerului cu un oftat. Am privit-o pe Judy fără s-o văd.

- Ce spui?

- Visele. Spun că visele pentru noi n-au însemnat nimic - dar au însemnat pentru el.

- Da, bine, și ce-i cu asta? Unde vrei să ajungi?

- Vreau să spun că scopul visului a fost să determine pe cineva să descopere orașul.

- Și cine ar fi fost cel care vrea ca această sar-

cină precisă să fie îndeplinită, dacă pot să întreb? O adunătură de indieni morți?

Își mușcă buza de sus.

- Ei bine, nu știu. Dar acum, că orașul a fost descoperit, visele par să aibă mai mult sens, nu crezi?

Deloc, am răspuns. Mă gîndeam să iau legătura cu Collier și mă întrebam dacă vreunul dintre cei care avuseseră visul și-l văzuseră și ei pe Collier, intenționau să facă același lucru.

- Ascultă, spuse Judy. Dacă visul a avut un SCOP - dacă era destinat să producă un anumit efect asupra cuiva - ar putea să fie acesta. Poate a fost „transmis”; și o mulțime de oameni l-au recepționat, ca și noi; dar numai cîțiva ar putea fi în măsură SĂ FACĂ ceva - ca acel arheolog. Visul a avut o semnificație pentru el și a putut să întreprindă ceva.

Am clătinat din cap, iritat, fiindcă ceea ce i se părea ei o rezolvare nu era deloc un răspuns.

- De unde au venit visele? Cine dumnezeu vrea ca acel oraș să fie descoperit și nu are alt mijloc să procure descoperirea decît făcîndu-i pe oameni să viseze?

- Ei bine, EU nu știu, îmi răspunse ea, pîrînd mîhnită. N-am spus niciodată că dețin adevărul - făceam doar o sugestie.

Așa că pe urmă, bineînțeles, a trebuit s-o sîrut și să-i spun că sugestia ei era bună - la fel de bună ca oricare alta. Și probabil că era - dar tot n-avea nici o noimă.

Descoperirea din New Mexico a fost probabil cea mai importantă descoperire arheologică din toate timpurile. Ea a produs mai multă tulburare decît produsese vreodată mormîntul lui Tuthankamon și, dintr-o dată, toată țara a fost cuprinsă de nebunia „Anasazi”. Oriunde te întorceai erau numai editoriale, articole de revistă și cărți, emisiuni la televiziune și panouri publice despre Anasazi. Magazinele universale erau pline de jucării, ilustrate și gadgeturi Anasazi. Într-o bună zi, Judy se arătă într-o rochie de vară avînd imprimat simbolul pasării-in-labirint.

Era un potop, un bombardament. Toată lumea vorbea și știa totul despre Anasazi. Visam cu toții despre ei. Ar fi fost și ciudat - dată fiind marea de informații în care înotam - să n-o fi făcut. În vise - în visele lui Judy și în ale mele, mai ales - indienii Anasazi erau mereu aceiași oameni buni, drepti și pașnici din acel prim vis, doar că acum ieșiseră din catacombele lor. Chiar și visul original, pe care îl împărtisem cu cine știe cîți încă, nu mi se mai părea așa de straniu. Eram cu toții atât de obsedați de Anasazi încît era ca și cum forța prezentului ar fi făcut presiuni asupra inconștientului nostru - indienii Anasazi batînd ca să fie lăsați să intre înăuntru, cerînd cu voci seculare să nu fie dați uitării.

Am avut, în această perioadă, o viziune mereu repetată, obsedantă. O mulțime de indieni Anasazi ivindu-se din pămînt. Urcau trepte înguste și ie-

șeau din catacombe în aer liber, unul cite unul, zi și noapte, fără sfîrșit. Veneau, unul după altul, în sir nesfîrșit și fiecare părea ochiului meu de străin la fel ca cel dinainte. Chipurile lor erau atente, recunoscătoare, prudente. „Am ajuns acasă, totuși?” păreau să întrebe. „Vom fi în siguranță aici?”

Nu era chiar un vis - în nici un caz ca celelalte visuri ale mele despre Anasazi - era doar un gînd vag, o imagine obsedantă, care revenea mereu, tulburîndu-mă.

Fiindcă indienii Anasazi RĂSĂRISERĂ dintr-o dată; ieșiseră pe furie, cînd nimeni nu se uita. Și toată lumea - cu excepția mea - părea să se mulțumească să-și creadă mai curînd ochii decît amintirile și să accepte părerea comună că ei fuseseră întotdeauna printre noi.

Îi vedeam peste tot. O femeie, cu fața aceea caracteristică pentru Anasazi, șezînd liniștită într-un autobuz, sau împingînd un cărucior într-o băcănie. Un bărbat Anasazi, ținînd de mîna doi copii Anasazi, traversînd strada. Chipuri din mulțime, la buletinele de știri, trecînd la volanul mașinilor.

Apăruseră liniștiți, fără zgomot, și se integraseră în societate ca și cum ar fi fost dintotdeauna.

Chiar și mie mi se părea o obsesie curioasă. De unde veniseră atunci, dacă nu fuseseră întotdeauna printre noi? Așa că încercam să nu mă mai gîndesc și nu discutam despre asta.

Eram dealtfel destul de ocupat, încercînd să-mi dau doctoratul și să mă adaptez la viața cu Judy - la începutul verii am închiriat împreună o casă și vorbeam de căsătorie, „eventual”.

La sfîrșitul verii mi-am revenit din năuceala provocată de cercetare și scris că să descopăr că indienii Anasazi se uniseră ca să-și revendice locurile natale, orașul și pămînturile dimprejur (oraș botezat, firește, Cibola, cu luni înainte).

Alte grupuri indiene revendicaseră, mai înainte, Florida și New York-ul, ca și alte ținuturi. Nu era nimic neobișnuit în aceasta. Ceea ce era NEOBÎȘNUIT era reacția de răspuns. Sentimentele opiniei publice înclinau mult să le înapoieze indienilor Anasazi ținutul natal. Senatori și kongresmeni vorbeau în favoarea acestui lucru. Chiar și Președintele...

După cum citeam în ziare sau vedeam pe ecran-

nele televizorelor, totul părea să se întîmple cu o uimitoare rapiditate.

Într-o zi fierbinte de septembrie, Judy și cu mine tocmai ne refugiasem din cauza căldurii în penumbra răcoasă a dormitorului, cu ventilatorul funcționînd la maximum ca să mai învieze atmosfera, mîncînd chinezării din farfurii de carton și privind distrați imaginile licîrînd pe ecranul de la picioarele patului, cînd Președintele își făcu apariția și dădu oficial Cibola și pămînturile din jur tribului Anasazi. Pur și simplu.

Judy îl gratulă cu o mică exclamație. M-am ridicat, am pus deoparte cartonul cu mîncare și am stîns televizorul.

- Ce te-a apucat? mă întrebă ea.

- De unde au apărut indienii Anasazi? am întrebat la rîndul meu. Cine sînt? Acum doi ani, nimeni în afara profesorilor și arheologilor nu auziseră de ei. Acum, dintr-o dată, nu numai că au un trecut, un prezent și un viitor, dar și propriul lor ținut natal.

Mă privi fix.

- Am crezut că ești de acord că Indienii...

- Am ridicat mîna, întrerupînd-o.

- Nu vorbesc despre Indieni. Vorbesc despre... aceștia, care sînt numiți Anasazi. De unde au apărut, așa, dintr-o dată? Îți amintești cercetările pe care le-am făcut? Cultura Anasazi s-a stîns demult - urmașii lor se numesc Pueblo, Zuni și Hopi. Nicăieri, în niciuna din cărțile acelea, nu se pomeneste despre un trib Anasazi în vremurile noastre; și totuși, iată că, brusc, apar mii de Anasazi! - Oh, CARTILE, exclamă, cu dispreț voalat. Ce ai de gînd să crezi, Rick, ceea ce scriu niște vechituri de cărți sau ce ȘTIU, ceea ce-ți spun simțurile?

- CE ANUME știi? Știu că de cînd cu visele și cu descoperirea Cibolei, i-am văzut pe Anasazi și am citit despre ei pretutindeni. Nu mai demult - înainte, nu erau aici.

- Bineînțeles că erau aici! Aftit doar că nu ne-am dat seama de asta!

- Tocmai asta vor și ei să credem, am spus. M-am oprit, încercînd să-mi fac curaj să spun cu voce tare ceea ce simteam. Era o idee nebunească - știam acest lucru la fel de bine ca oricare

DAN COROIU: „QUADRATURA DRAGONILOR-ATAC DRAGONI”

- dar nu mă obseda mai puțin din cauza asta, mereu prezentă, ca un coșmar ce se repetă iarăși și iarăși; eram sătul de-așa în numai pentru mine.

- În regulă, am zis, după câteva momente, nu-ți cer să mă crezi, doar să mă asculți și să te gîndești la asta. Să presupunem că undeva, poate pe o altă planetă, a existat o rasă de ființe care, fie arătau ca noi, fie puteau să se transforme astfel încît să semene cu noi. Și se întîmplă ceva, poate planeta lor e în pericol să fie distrusă și au nevoie de un loc unde să trăiască. O planetă ca a noastră. Intrigile multor filme, benzi desenate și cărți ieftine consumate avid în adolescență mi se derulau rapid prin minte.

- Dar ei nu sînt agresivi, sînt un popor pașnic, grijuliu să nu facă sau să-i sperie pe oamenii primitivi de pe Pămînt. Tot ce vor, la urma urmei, e o bază, un spațiu în care să trăiască o colonie de cincizeci sau o sută de mii de persoane.

Ar putea fi destul de avansați, chiar dacă nu-și folosesc tehnologia pentru război. Așa că își pregătesc terenul dinainte, făcîndu-și propagandă sub formă de vise, astfel încît facem cunoștință cu noii noștri concetățeni noaptea, în cele mai intime împrejurări. Și noi absorbim lecția fără să ne amintim în mod conștient de aceasta, mai târziu. Toată lumea îi iubește fără să știe de ce. Toată lumea e obișnuită cu ei, sigură că au fost întotdeauna primprejur, și atunci cînd sosesc cu adevărat îi acceptă ca pe indigenii de al căror nume ei se folosesc.

- Vrei să spui că indienii Anasazi au venit aici din spațiu, în farfurii zburătoare? mă întrebă Judy, ironică.

- Poate nu în felul în care cultura noastră populară ne-a pregătit pentru asta, am răspuns. În loc să ajungă aici în nave argintii, strălucitoare, cu lumini orbitoare, ei au venit pe din dos, ivindu-se dintr-o gaură, din pămînt. Au pîșit printr-un fel de prag dintre lumi, aducînd cu ei orașul cu structurile de suprafață și catacombele lui, au sosit în astronava lor de piatră, și nimeni n-a băgat de seamă.

- Cu excepția ta, bineînțeles, zise Judy. Oh, Rick...

Chipul ei era neliniștit; arăta ca și cum ar fi fost gata să plîngă.

- Crezi că sînt nebun, am spus. Numai fiindcă mă întreb de unde au apărut cu adevărat indienii Anasazi.

- Dacă m-aș scula într-o bună dimineață și aș începe să te întreb, foarte îngrijorată, de unde au apărut, așa, dintr-o dată, toți bruneții aceștia cu nume de familie spaniole, și nu te-aș crede cînd ai încerca să mă convingi că nu ne-au invadat brusc, ci au fost primprejur tot timpul, ai crede că sînt paranoică, nu-i așa?

- Aș zice că exagerezi, am spus, ridicînd din umeri. Nu-i înviezi pentru orașul lor din deșert. Ei l-au construit, la urma urmei, și nimeni nu folosea pămîntul. Dar nu-mi place să mă gîndesc că ne-au manipulat amintirile, că ne-au silit să-i iubim. Chiar acum, cînd spun asta, Judy, o parte din mine protestează că acestea sînt vorbe demente și că știu cine sînt Anasazii la fel de bine ca toți ceilalți. Și nu mă pot opri să nu simt tandrețe pentru ei. Dar știu totodată ce am citit și qasesc că e foarte dubios că nu există nimic scris, înainte de descoperirea Cibolei, care să se refere la Anasazi altfel decît ca la numele unei culturi demult dispărute. E ca și cum... atunci cînd civiliza-

ția hitită a fost redescoperită de arheologi și istorici, ar apărea brusc un grup de oameni care ar pretinde că sînt hitiți, spunînd că au fost acolo tot timpul, în ciuda lipsei oricărei dovezi scrise consemnate în vreo carte sau...

- Rick, spuse Judy, privindu-mă cu tristețe tandră. Oh, Rick, și tu credeai că teoriile mele sînt nebunești!

- Nu e o teorie, i-am răspuns. Doar un scenariu posibil.

Eram sătul de „teoriile” mele, ca și de ale ei. Nu voiam s-o convertesc la părerea mea, nici măcar să mă autoconvîng. Încercam doar să impac cele două feluri de „cunoștințe” pe care le aveam despre Anasazi. Voiam să înțeleg ce se întîmplase.

- N-am vrut să am neapărat dreptate, dar nici să fiu nebun.

- Te gîndești prea mult la cărți, îmi spuse Judy. După ce-ai muncit atît la dizertația aceea, nici nu-i de mirare. Sînt atîtea lucruri reale care nu se găsesc în cărți. Eu nu sînt în nici o carte, și nici tu - în afară de cartea de telefon - și cu toate acestea există amîndoi.

Am renunțat să mai discut. Nu mai vream, pur și simplu. Am fumat și am vorbit despre alte lucruri. N-am uitat sentimentul straniu cu privire la indienii Anasazi, dar am încercat să nu-mi fac probleme din cauza aceasta - nu părea să fie nimic de făcut ca să dovedesc că fantasmagoriile mele aveau o bază reală.

Doi ani mai târziu, am mers în călătoria noastră de nuntă. La Cibola. Ciudad, să vezi cum un vis devine realitate. Cibola era altfel, desigur. Fusese reparată, aranjată și populată. Existau cupole deasupra structurilor rotunde din piatră, uși de lemn, flori și ierburi crescînd la ferestre.

Pietrele erau tot strălucitor de albe pe fundalul albastru al cerului, exact ca în visul meu; dar mirosurile de oameni, animale și prăjeală, ca și zgomotul tocmelilor turiștilor cu indienii Anasazi pentru bijuterii și pături de lînă ne aduceau brutal la realitate, în timp ce rătăceam prin labirintul străzilor pavate cu piatră.

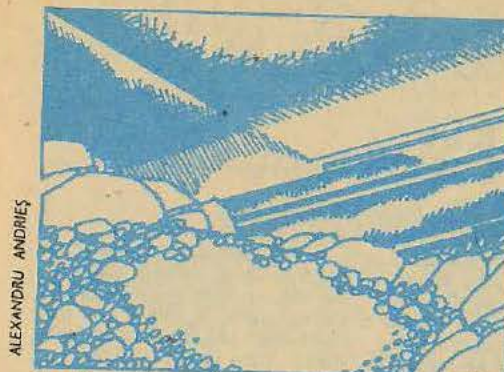
M-am întins să ating blocurile de piatră puse unul peste altul, atît de grijuliu imbinat. Degetele mele întîlniră liniile fin incizate ale simbolului labirint-cu-pasăre. Le-am urmărit cu degetul. Din nou? Sau pentru prima oară?

Aveam un ghid, care ne atrăgea atenția asupra priveliștilor interesante și ne explica obiceiurile indienilor Anasazi. Ne-a condus cu un instinct fără greș la dughenele și tarabele unde era cel mai probabil ca Judy să cumpere. În timp ce ea compara meritele a două brățări de argint, i-am întrebat pe ghid de catacombe.

- Catacombe?

- Da, cînd a fost descoperită Cibola, îmi amintesc că s-a vorbit despre tuneluri subterane care uneau clădirile.

- Ah..., fața lui era impasibilă. Nu-i mare lucru

de văzut. Dar, bineînțeles, acolo nu e soare și poate v-ar plăcea.

Ne conduse într-o altă direcție. Dar tunelul acela nu semăna deloc cu galeria largă, răcoroasă și bine luminată din visul meu. Era îngust și întunecos și trebuia să ne aplecăm în timp ce îl străbăteam. Cîrînd începu să ne doară spatele. După câteva minute de exploatare neplăcută ne-am cățarat pe o scară scurtă de lemn și am ieșit într-o prăvălie de luminări.

- Asta-i tot? am întrebat. Ce se aude cu celelalte tuneluri?

- Altele nu mai există. Își lăsă el capul în jos. Doar niște treceri ducînd de la o casă la alta - poate douăzeci cu totul, și nici unul mai mare decît cel pe care vi l-am arătat.

Simțeam ochii lui Judy ațîniți asupra mea și știam că ea știe la ce mă gîndesc. Am insistat:

- Tuneluri mai mari, am zis. Mai largi, mai adînc săpate în pămînt, bine luminate. Încăperi subterane.

- Nu există nimic de felul acesta aici, îmi răspunse ghidul, clătînd din cap. Dintr-o dată mi-am pierdut răbdarea.

- Chiar dacă ar exista și n-ai vrea ca noi să le vedem, ai spune același lucru. De fapt, ce nevoie avem de ghid, aici? Ce vrei dumneata să ascunzi? Judy mă apucă de braț.

- Rick...

- Sînteți oaspeți aici, spuse ghidul, foarte calm. Trebuie să respectați regulile noastre sau să plecați. Aceasta e o rezervație, ceea ce înseamnă un ținut separat.

- Un avanpost de extraterestri, am spus. Transpiram prin toți porii, dîndu-mi seama, dintr-o dată, cît de cald era. Pe care noi vi l-am dat. V-am acceptat și v-am dat un loc unde să trăiți, așa cum ați vrut. Și acum e prea târziu ca să ne răzgîndim. Vino, Judy, să plecăm.

N-a fost cea mai măreață lună de miere din istorie. Supărarea inițială a lui Judy, fiindcă mă făcusem de rîs și stricasem călătoria de nuntă, se transformă cîrînd în îngrijorare pentru starea mea mentală, cînd am început să-mi exprim convingerea că nu mai am mult de trăit, acum că-mi dau la iveală suspiciunile în legătură cu Anasazii.

Dar, bineînțeles, nu se întîmplă nimic. Și, în cele din urmă, spre ușurarea lui Judy, am încetat să mai vorbesc despre nălucirile mele paranoice. Ar fi putut fi adevărate, sau ar fi putut fi demente - în ambele cazuri nu erau de nici un folos, nici mie, nici altcuiva.

Și astfel, timp de aproape trei ani, n-am avut nici un motiv să-mi reamintesc de îndoiele mele. Pînă de cîrînd.

Acum vreo două săptămîni, pe la miezul nopții, Bogey m-a trezit cîrîndu-se disperat afară. După o dispută somnoroasă despre a cui responsabilitate este cinele, Judy s-a întors pe partea cealaltă, așa că a trebuit să mă scol eu să-i dau drumul afară, gîndindu-mă, între timp, la visul pe care tocmai îl întrerupsesem.

Fusese un vis intens și straniu - îmi amintea de ceva care îmi scăpa. Așteptînd să-i dau drumul înăuntru lui Bogey, am luat unul dintre caietele de schițe ale lui Judy, un stilou, și am început să mîzgălesc ceea ce îmi aminteam.

...Eram într-o junglă tropicală, imensă, jilavă, un dezastru la poalele unui munte. Am descoperit o urmă de potecă, dovedind că cineva mai tusesse pe aici înaintea mea, și, în același timp, am devenit conștient de un sunet ciudat, stîns, de șoapte. M-am oprit, am privit atent în jur și atunci i-am văzut.

Oameni, cu fețele sfioase și temătoare, privind precauți din ascunzișurile lor, dintre copaci și tufișuri. Am știut că voi avea nevoie de multă răbdare și grijă ca să-i conving să iasă din ascunzătorii. Și vream să-i determin să iasă - doream ca ei să aibă încredere în mine. Simțeam o mare pornire de simpatie pentru acești oameni pe care de-abia îi puteam zări - nevoia de a le oferi siguranță și protecție. Tocmai cînd mă gîndeam cum să-i fac să afle acest lucru, m-a trezit botul rece, umed și insistent al lui Bogey în urechea mea.

Cum stăteam acolo, zgîndu-mă somnoros la ceea ce scrisesem, am știut, dintr-o dată, de ce îmi amintea acest vis. ÎNCA UNUL.

M-am precipitat în dormitor și am trezit-o pe Judy.

- Judy, i-am spus, nerăbdător, încercînd să străbat pînă la ea prin năuceala somnului. Ce viseai? Spune-mi, repede.

- Hi? Spune-le... spune-le că-i iubim. N-au de ce se teme.

Adormea iarăși. Am zgîlțit-o.

- Judy! Te rog! Trezește-te.

Își deschise ochii și se ridică în șezut.

- Ce s-a întîmplat?

- Ce viseai?

- Hi? Se frecă la ochi și căscă. Habar n-am... ceva. Eram într-o pădure. Cu prieteni. Nu mai știu. Care-i necazul, dragule?

- Culcă-te la loc, i-am spus. Îi dau eu drumul înăuntru lui Bogey. Vorbim dimineață.

Făcu o mutră și mă bombăni, dar adormise încă înainte de a atinge perna cu capul.

De atunci, am așteptat mereu urmarea.

Și astăzi, așteptarea mea a luat sfîrșit. Nu s-a transmis la buletinul de știri al serii. A fost doar o relatare într-un ziar, nici măcar pe prima pagină - se pare că se petrec atîtea lucruri importante, astăzi. Un reportaj din Filipine despre descoperirea unui grup de oameni care par să fie un trib înca necunoscut de civilizație, trăind în peșterile unui munte, într-o junglă jilavă, aproape inaccesibilă. Un popor timid și prietenos, care nu dorește altceva decît să trăiască în liniște.

Știu precis cum arată.

Traducere: DAN IORDACHE

SELENOPLANUL luase de mult startul. Era înconjurat de nebulozități întunecate, "goluri negre" își deschideau în întâmpinarea lui îmbrățișările, îngrămădiri de stele strălucitoare semnalizau ca niște faruri tainice. Metalul oboșit se închise la culoare, suprafața lui deveni aspră de la loviturile nenumăratele particule de meteoriti. Și părea că nimic nu va schimba direcția navei - părea pînă în momentul cînd explozia combustibilului, care, deși nu o distrusese, o transformase într-o jucărie neajutorată a cîmpurilor gravitaționale.

Din echipajul numeros rămase în viață doar un singur om. Doctorul. Omul care nu era în stare să înlăture urmările gravei avarii, nu putea stabili direcția cu puținele aparate nedeteriorate. Îi rămînea doar, ca în nesfîrșite ore de singurătate, să facă exerciții fizice, să țină jurnalul de bord, să îngrijească plantele care mențineau neînsemnata rezervă de oxigen.

Apoi veni ziua aceea. Steaua era încă departe, dar antena sensibilă depistă în față ceva neobișnuit. Semnale radio. Poate muzică, poate vorbire cîntată. Doctorul nu știa precis. Remarcă doar deosebirea dintre străvechiul zgomot al cosmosului și aceste sunete. Ele îl amețiră și inima începu să-i bată cu putere.

Dar selenoplanul nu mai putea fi condus. La bord se afla o singură rachetă auxiliară cu ajutorul căreia putea să frîneze și să se apropie de planeta dorită.

SORIN STEFANESCU și MARINA NICOLAEV - "ZEE-II"

ÎNTÎLNIRE

ILIA
DJEREKAROV

Poate chiar să intre în atmosfera ei. Dar aterizarea era imposibilă. Toate capsulele de aterizare fuseseră distruse de nefe-ricita explozie. Rămînea o singură ieșire din situație. Să intre în atmosferă, apoi să se catapulseze și să aterizeze cu parașuta în costumul special de tip scafandru.

Doctorul nu ezită nici o secundă. Se ocupă de pregătirea rachetei. Calculă cît putu de precis poziția planetei și timpul cînd trebuia să părăsească selenoplanul. Spera să realizeze una din sarcinile expediției: să transmită un mesaj altei civilizații, „fraților de rațiune” de pe alte planete.

Făcu ultima însemnare în jurnalul de bord, se urcă în racheta auxiliară și porni motoarele. Fu copleșit de suprasolicitare. Zimbi. Suprasolicitarea îl va ajuta să se adapteze la forța de gravitație. Avea timp suficient.

În sfîrșit, în față îi apărură un disc care devenea tot mai mare. Din cauza frînării, greutatea doctorului se dublă, dar el nici nu observă acest lucru. Pregătea un lung mesaj adresat unei civilizații necunoscute. Împachetă cu grijă descrierile diferitelor obiecte de la bord și harta exactă a Galaxiei cu coordonatele Pămîntului. Chiar dacă el va pieri, mesajul își va atinge scopul. Execută ultima corectare și racheta pătrunse în atmosferă...

Apăsă pe buton și se catapultă împreună cu fotoliul. O clipă își pierdu cunoștința, și cînd își reveni, jos se întindeau nisipuri galbene nesfîrșite, iar cerul de deasupra capului era acoperit de cupola purpurie a parașutei.

La aterizare se lovi ușor. Se ridică și privi în jur. Izbucni în rîs. Soarele local se ridicase de mult deasupra orizontului, dar razele lui încă nu încălzeau. La orizont se contura clar un lanț de munți înalți cu crestele înzăpezite.

- Ca în Sahara - gîndi cu

voce tare doctorul.

Stabili direcția cu busola și porni la drum cu pași măsurați. Se simțea ușor. Greutatea din rachetă era de două ori mai mare decît aici. Îi venea să fugă, dar cu bună știință își reținu pașii. Știa că, în curînd, își vor face apariția adaptarea, iar apoi oboseala. Avea oxigen pentru cinci zile, iar alimente pentru și mai puține.

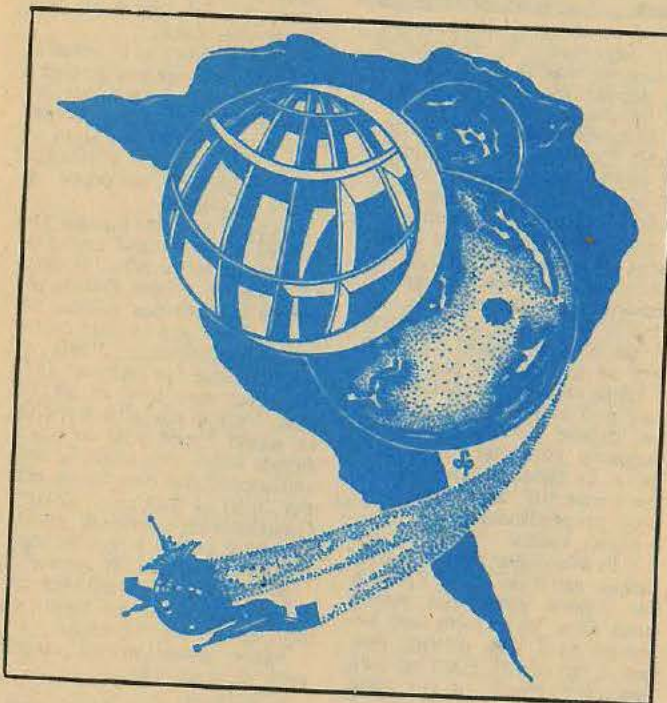
Era deja ziua a cincea cînd începură să apară semne prevestitoare de pădure. Tufșuri jigărite și iarbă decolorată care își înfîgeau rădăcinile lungi adînc în solul uscat. Apoi văzu în depărtare linia verde a pădurii. Se opri ca să-și tragă sufletul, mîncă ultima porție de hrană. În curînd se va termina și oxigenul. Dacă nu va reuși să ajungă pînă la o localitate, va fi nevoit să-și scoată costumul special tip scafandru. Atunci va mai avea un răgaz de cîteva ore sau poate de cîteva zile. Și dacă nici atunci nu va reuși... Ei vor descoperi totuși mesajul, iar mai devreme sau mai tîrziu vor zbura spre Pămîntul îndepărtat. Și vor povesti oamenilor despre moartea lui...

Cu cît rămînea mai puțin pînă la pădure, cu atît mai dese erau tufșurile. Din cînd în cînd fiare nevăzute foșneau pe acolo. La joasă înălțime, deasupra capului său, începu să se învîrtească o pasăre uriașă. Doctorul o privi și o amenință cu pumnul. Pasărea flăcăi nemulțumită din aripi și dispărură în înălțime.

Oxigenul se termină la o sută de metri de pădure. Eliberîndu-se de costumul special tip scafandru, doctorul zimbi. Nu mai avea nici un sens să-și păstreze forțele. Nu se știa cît timp îi va fi necesar acestei planete pentru a-l ucide. De aceea, repede, înainte! Prevăzuse această situație, astfel că era îmbrăcat numai într-un trening ușor, iar în mîini avea mesajul și arma. Aerul era îmbibat de miresme necunoscute.

Curînd ajunse la un rîu. Apa

NEAȘTEPTATĂ

LUCIAN POP

repede curgea lin. Doctorul văzu fundul nisipos și o mulțime de peștișori. Stătu puțin pe gînduri. Putea lega unul de altul doi copaci căzuți și să facă o plută. Rîul l-ar fi dus spre vreo așezare omenească.

Era lac de transpirație, oboșise din cauza arșitei înăbușitoare. Se dezbracă, puse ceasul și arma pe haine, intră în apa răcoasă, afundîndu-se pînă la gît. Apa îi crea o senzație plăcută și ar fi dorit să înoate puțin, dar nu-l țineau puterile.

Își îndreptă corpul, își șterse ochii cu palma și întoarse capul. De după copaci se furișă fără zgomot o fiară lungă de o specie necunoscută. Pe neașteptate, își arătă colții și se aruncă.

Doctorul se cutundă în apă și înotă spre malul celălalt. Fiara îl urmărea în rîu. Îi se auzea respirația grea. Doctorul își concentră toate forțele și ieși vioi pe mal. Fără să privească înapoi alerga, alerga fără scop și direcție. Tufșurile îi zgîriau pielea, în tălpi îi intrau spini, dar el nu

simțea nimic. Abia cînd zgomotul urmăririi se liniști, își întrerupse alergarea nebunească, simți o durere acută și se prăbuși pe iarbă. Înțelese că se ră-tăcise. Nu știa unde este el și în ce parte se află rîul. De oboseală și senzația acută de foame începu să aibă frisoane. Sau aceasta era o urmărire a acțiunii virusilor locali? Se concentră asupra propriei sale persoane și, deși era doctor, nu putea să înțeleagă dacă starea lui era provocată de tensiunea nervoasă sau de o boală necunoscută.

Se destînse, străduindu-se să respire egal și adînc. Încă nu este totul pierdut. Important este să găsească rîul, mai devreme sau mai tîrziu curentul îl va duce la țintă. Este îndoielnic că acesta ar putea fi în apropiere. Străbătuse doar mulți kilometri fără să observe urme de ființe civilizate. Ființe care în dezvoltarea lor să fi ajuns să cunoască radioul. Doar auzise cu urechile sale emisiunile lor.

Singurul reper de nădejde

erau înălțimile munților. Le găsi cu privirea și o porni din nou la drum. Roiuri de insecte multicolore se învîrteau în jurul său, atrase de mirosul de sînge. În curînd îl cuprinseseră din nou frisoanele. Limba îi se umflă și gura îi se uscă. Zgîrieturile se umflau și se înroșeau. O durere acută îi străbătea mușchii la fiecare pas.

Deja nu mai gîndea, doar instinctul se încapătina să-l oblighe să meargă mai departe. Nu auzea și nu vedea că cineva îl pîn-dește din tufșuri, însă senzația de primejdie îl obliga să o ia la fugă. Simțea deja în spinare respirația fiarei. Pe neașteptate, solul îi dispărură de sub picioare, cineva îl prinse și îl puse la adăpost.

De colții fiarei îl salvă tînrul alpinist Ten. El observase din tabără un animal neobișnuit urmărit de o fiară gata să-l ajungă. Un sentiment de milă îl făcu pe Ten să decupleze cîmpul de forță protector și să smulgă victima de sub botul fiarei dezlanțuite. Ten nu se temu. El își cunoștea bine forța puternicei sale mîini cu trei degete. Puține fiare îndrăzneau să-i atace pe compatrioții săi. Și aceasta bătu în retragere, cu un răget de nemulțumire. Ten se înapoie în tabără și puse din nou în funcțiune cîmpul de forță. Din cort apărură capul lui Aliter, conducătorul grupului.

- De ce ai prins animalul, Ten? Dacă se află, se pot ivi neplăceri.

- Animalul este pe moarte, Aliter. Pe lingă aceasta, era urmărit de o fiară. Nu puteam proceda altfel.

- Dar tu ai izgonit fiara. La-să-l și pe el în libertate. Poate că într-adevăr va muri.

Discuția lor atrase atenția celorlalți. Blondul uriaș Kordol ieși de după un copac mare și se opri lingă doctor.

- Oare nu înțelegeți că moare de sete? Ten, dă-i ceva să bea! El a alergat prin tufșuri și s-a rănit grav. Are pielea foarte fină. Niciodată nu am văzut un animal cu pielea albă, atît de catifelată. Și, priviți, are un corp original. Niciodată nu am auzit despre asemenea animale.

Katan, singura fată din grup, apărură pe neașteptate cu fața somnoroasă:

- De unde a apărut acesta? De ce nu mi-ați spus și mie? Kordol, dă-mi aparatul să fac ci-

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

reva totografii. Tatăl meu are un atlas cu toate animalele, dar așa ceva n-am văzut niciodată, asemenea animale nu există.

Kordol începu să ridă.
- Dacă nu sînt în atlas, înseamnă că nu există. Strălucită logică.

Katan se supără.
- Odată ce vorbesc, înseamnă că, într-adevăr, nu există! Trebuie să informăm direcțiunea rezervației.

De data aceasta începu să ridă Aliter.

- Și să ne creăm o mulțime de neplăceri pentru încălcarea regulilor de comportare în rezervație.

Între timp, Ten umplu cu apă un vas mic și se aplecă deasupra doctorului. Îi părea rău că animalul moare. Ar fi vrut să se joace cu el. Începu să-i toarne cu grijă apă în gură. Pe neașteptate animalul întinse un membru rășchirat, apăsă puternic vasul pe buzele sale și îi bău cu lăcomie conținutul. Ten fu uluit.

- Ați văzut? Știe să bea din vas. El începu să examineze mîna doctorului. Pielea de pe membrele lui superioare este atât de catifelată încît este indoielnic că etichetele i-au servit la deplasare.

Kordol fu cuprins, de entuziasm.

- Rămîne să mai adăugăm că știe să vorbească și avem o senzație clasa înfi. Personal, cred că animalul trăiește cu precădere în apă. Sau tu presupui că pielea de pe membrele inferioare este mai grosolană?

Katan se supără.
- La ce bun toate ineptiile acestea? Știe să bea, trăiește în apă... Vă spun că trebuie să anunțăm direcția!

Doctorul deschise ochii. Era înconjurat de ființe ciudate. Pe capetele lor uriașe, cu frunțile puternic proeminente erau așezate pe două rînduri excrescențe verzuii. Corpurile lor erau acoperite cu un material fin, ușor. Una dintre ele avea o palare cu borurile largi și vorbea ceva. Vorbea!

- Are cea mai expresivă mîtră pe care am văzut-o vreodată. Priviți în ochii lui. Mi se pare că vrea să spună ceva.

Aliter mormăi nemulțumit.

- Degeaba te-ai atașat de el, Ten. Faci dintr-un lucru neînsemnat o tragedie. Merită oare să-ți ieși din formă pentru un fleac?...

ÎNȚILNIRE NEAȘTEPTATĂ

Ten nu răspunse. Se îndepărtă și luă aparatul de filmat. Filmă cu sirguință. De aproape, din depărtare... Se străduia să fixeze pe peliculă toate detaliile, în special fața, a cărei expresie îl tulbura.

Doctorul deschise din nou ochii. Cum a putut să nu țină le el nici un obiect de pe pămînt. Ei ar fi înțeles, ar fi încercat să salveze. E totuna. În pofida tuturor încercărilor, scopul a fost atins. Mai devreme sau mai târziu cineva va descoperi lîngă rîu mesajul. Vor găsi și arma. Iar cînd le vor analiza, își vor aminti și de el. Ce prostie! Să mori fără să faci ultimul pas.

Ființa care se îndepărtase reveni și îl atinse cu mîna sa cu trei degete. Ce mîna mare! Și acoperită peste tot cu plăcuțe de os, ca pielea șopîrlei. Curios, toate cele trei degete sînt reciproc perpendiculare...

Katan insistă:
- În informator nu există date despre astfel de ființe. Probabil că aceasta este vreo specie nouă. Cred că nu vom avea neplăceri dacă vom informa despre el, din contră. Dacă noi l-am descoperit primii, ne vor arăta întregii planete.

Aliter se întoarce spre ea, fără să vrea.

- Înțeleg dorința ta de a te vedea în cadrul programului de seară, dar nu pot fi de acord. Acesta este un exemplar matur. Firește, el nu poate fi unicul. Dacă ar fi fost un mutant întimplător, el nu ar fi trăit mult. Prin urmare, conducerea rezervației cunoaște foarte bine aceste ființe. Întrucît este evident că ele reprezintă o raritate excepțională, neplăcerile pot fi și mai mari. Ne vor învinui că l-am fugărit și l-am prins și că a pierit tocmai din această cauză. Ceea ce propui tu nu numai că iese din cerul obligărilor noastre, dar este și interzis prin regulile rezervației.

Ten văzu cum Katan se supără și, pe neașteptate, chiar și pentru sine, întrebă:

- Ce-ar fi ca acesta să fie reprezentantul altei civilizații?

- Ha-ha-ha! Dar unde este selenoplanul, costumul special tip scafandru, racheta de aterizare? Scrie o poveste, Ten! Le vei tăia nasul celor mai mari fan-

teziști.

Ipoteza i se păru absurdă chiar și lui Ten, dar îi era jenă să mai dea înapoi.

- Dar ce este rău în aceasta? Este problema cea mai actuală a timpului nostru. Scriem, vorbim, demonstrăm, construim ipoteze privind modul cum pot arăta reprezentanții altor civilizații. Multe organizații se ocupă de aceste probleme.

Doctorul nu putu înțelege ce-i înveseli. Prin coroana copacului el văzu albastrul adînc al cerului. Chiar și printre risetele puternice se distingeau cîrpițul păsărilor. Totul era îmbibat cu mirisme necunoscute. Poate că toate acestea i se învîrteau lui în cap. Aici este bine ca pe Pămînt. Va mai sta puțin întins, și va aduna forțele și se va ridica. Aceste ființe îl vor ajuta. Soarele strălucește, dar oare de ce este din ce în ce mai rece? Tăcure. Gesticulează, deschid gurile. Fac totul pentru a nu-l deranja? Il pcrutesc. „Frați de rațiune“...

Începu să se prăbușească undeva adînc și nu era nimeni ca să-l sprijine să nu cadă.

Aliter atinse primul corpul rece al doctorului.

- A murit.

Își privi ceasul și se ridică. Înfrîzi. Peste cincisprezece minute trebuie să ridicăm tabăra și să pornim. Tovarășii de la tabăra de bază se neliniștesc deja.

Toți începură să se agite. Cînd ultimul pachet fu pus pe Graviplan, Ten îl privi pentru ultima oară pe doctor. Sub copac, cadavru devenea alb. Porni spre el, dar se întoarce cu hotărîre și se urcă în gondola transparentă. Este totuna ce fel de ființă este aceasta. Se apropie ziua alegerii profesiei. Acum știa deja care-i va fi profesia. Va zbura în infinitul rece al Galaxiei. Va zbura și îi va găsi pe ei, „frați de rațiune“. Credea cu tărie acest lucru. Viața rațională exista în tot Universul. Vor mai fi încă înflîniri solemne și îmbrucătoare.

Traducere: VASILE OROIAN

IMPLININD astăzi frumoasa vîrstă de două mii de ani, profit de ocazia călătoriei unui cunoscut în direcția voastră pentru a vă trimite această misiivă. Sper să fiți bine sănătoși, precum sînt și eu, iar scrisoarea mea să vă cadă greu la stomac afit cît și celor de aici care și-au cam luat-o în cap, cum se zicea pe vremea noastră.

De ce vă scriu? Din sentimentalism. Sau din plictiseală. Vreau să vă deschid ochii, blegilor, să nu vă lăsați înmăbrăboșiți, așa cum ați făcut-o sau o veți face. În primul rînd trebuie să vă feriți ca de foc de povestirile științifico-fantastice. Ele sînt mărul ispitei din cauza căruia mulți dintre voi vor suferi. Iar alții suferă și azi.

Cînd am făcut prima călătorie în trecut, acum vreo mie și cîteva sute de ani, am vrut să vin personal să vă arăt greșeala pe care o faceți tolerînd anticipațiile literare. Parcă simt și acum roua acelei dimineți alunecîndu-mi de-a lungul spinării fiindcă toată noaptea mă chinuiseam să descui alufurita de siguranță a modului lui pînă cînd Guță, colegul meu de vîrstă, a avut inspirația să apese pe clanța. Ușa, bineînțeles că s-a deschis. Așa mi se întîmplă în totdeauna. Pe orice pun mîna am ghinion. Totul mi se împotriveste. Pe cînd alții au un noroc chior. Bunăoară, Guță. Are noroc și nu știe să-l folosească. Are noroc fiind prietenul meu, cu toate că e un tîntălău fără pereche. Nu putea să încerce clanța de la început? Nu putea. Fiindcă e comod. Mă lasă pe mine să fac totul. A îmbătîrînit degeaba. Apropo, să știți că destui dintre voi vor ajunge aici, în viitor. Să nu vă mire asta sau să mă credeți puțin sîrit, că sînt mai sănătos la minte ca mulți dintre voi care azi aveți cîntecul complet nemeritat de a fi aici contemporanii mei și care ați avut neobrazarea să mă felicitați amintindu-mi cîți ani am împlinit de parcă mine-pomîne nu-i veți împlini și voi și atunci am să vă arăt eu felicitări. Să revenim înăsa la oile noastre. Vedeti ce bine îmi amintesc proverbele și zicătorile minunate ale secolului vostru? Ehe, nu oricine poate asta. Cum zice proverbul: ai carte, ai parte, și plătești oalele sparte. Dar despre ce era vorba? Despre felicitări, ba nu, parcă despre altceva. Mi se mai întîmplă

DRAGII MEI FOȘTI

I. M. MIHAIL IONESCU

și mie din cînd în cînd să uit cîte ceva neesențial, bineînțeles, că și nevastă-mea îmi spunea deunăzi cînd nu-mi găseam pantalonii că m-au năpădit lăpăsurile de am uitat că nu se mai poartă pantalonii de cîteva sute de ani. Mai precis, de la industrializarea costumelor energetice cînd, zice dumneaei, tocmai împlinise patru sute de primăveri. Ca orice femeie exagerează puțin. În privința vîrstei. Cu, la să vedem, sigur că da, cu 137 de toamne. Dar cum toamnele nu se pun la socoteală fiind mai multe, în felul ei are dreptate. Aici merge proverbul ăla cu anotimpurile. Cine-și face vara sanie s-ar putea să nu apuce iarna fiindcă toamna se numără bobocii și primăvara dinții babelor. Și astăzi mai păstrăm unele deprinderi greșite din trecut. Auzi! Să-ți fie rușine cu vîrsta ta! De, omul nu e încă perfect, oricît de evoluat ar fi. Mai uită cîte ceva, mai calcă pe delături uneori, mai șifonează pe cîte cineva, mai face exces de zel sau, din contră, mai e dteodată cam indiferent față de Marile Cerințe și uneori se întîmplă chiar să mai dea și cu tifla, ce să-i faci. Și asta e o caracteristică a umanului. Prin aceasta se aseamănă trecutul cu prezentul, sau viitorul cu prezentul, sau... dar o las baltă că m-am incurcat. Vă povesteam de prima călătorie temporală. Modulul era în faza de experimentare și ce ne-am zis noi, adică eu lui Guță, că așa sînt osîndit, doar eu să am inițiativă: bă, frate, ce-ar fi să le julim ălora jucăria, că de bună voie nu ne lasă și pînă or scoate-o în producția de serie și pentru uzul particularilor, ne jese pîr alb, cum sîntem noi c-un picior în groapă. Poate ne ia dracu' și nu mai apucăm, iar pe de altă parte să vezi ce fete or să facă mucosii cînd și-or da seama că prea-sfintele lor moaște de „cei-mai-în-vîrstă“ le-au făcut figura și i-au lăsat masch fără venerabilele relicve ce le sîntem. Și apoi dacă stai să te gîndești bine, din cauza asta noi nici nu sîntem chiar așa de particulari. Dar ce sîntem? face Guță. Cum ce? Mîndria lor

națională, declam eu pătruns pînă în străfundul inimii de măreția momentului, că mi se făcuse pielea ca de gîină de frig. Cum adică națională? se mira Guță.

- Ca o echipă de fotbal, ce dracu' ești așa penibil. Sau poate ai uitat ce e aia? Sînt unii care chefuiesc prin cantonamente și pe urmă, la o adică, dau cu piciorul la găleată.

- La minge, încearcă Guță să mă zăpăcească.

- Ce e aia? îl întreb hotărît să-i tai cheful.

- Ceva rotund ca Pămîntul. Da-ți trebuie un punct de sprijin ca să o nimeresti. Văd eu că încearcă să se eschiveze, dar nu-l las.

- Guță, las-o naibii că am înghetaj de tot. Mai bine, hai să intrăm. Și fiindcă am văzut că e de acord să se abțină, l-am îmbîrînit cu toată blîndețea înăuntru, să vadă dacă nu sună vreo sonerie de alarmă, da' n-a sunat că ăsta nu mai au habar de nu știu cînd ce-i aia o intrare prin efracție. După ce-l adun pe Guță de pe dușumea, trecem în camera ăilaltă și tragem ușile după noi. Ei, fratele meu, acu' să te vad, bombănea Guță dramatic, cînd dă cu ochii de multitudinea aia de aparate, butoane, beculite și pigrii.

- Lasă, bă Guță, că ne descurcăm noi, îi dau eu curaj mototolului. Ai uitat cum am șters-o cu mindrețea de astromavă fotonică? Cum ne-am descurcat atunci, mă descurc și acum.

- Aoleu, zice el văitos, cum naiba ne am descurcat cînd

ALEXANDRU ANDRIEȘ

le-am adus-o cioburi înapoi de au plins constructorii la reconstituire trei luni de zile și mi-a sughițat familia și după un an de la plecarea ei în misiune!

- Numai cine nu munceste nu greșeste, că de-ai cine sapă groapa altuia cade singur în ea. Și lăsându-l să rumege adînc în telepciunea folclorică, mă dau către pupitrul de comandă. Eram cam multe pe acolo dar cum sub unele mai și scria ce sînt, îmi fac curaj și dă-i bătaie, Nae! Am împins de probă o manetă înainte și înapoi, de ne-au umplut conda de reclamații cu proteste oficiale cinci generații anterioare și posterioare, pe o rază de zece secole jur-împrejur. Apoi, ce-mi dă mie prin cap: bă, Guță, hai la izvoarele istoriei să vedem ce e p-acolo cu dăci și romanii, poate dăm și noi mîna cu Cezar și ciocnim un păhărel cu Burebista, că poate așa-l convingem să nu distrugă bunătatea de viață de vie ca să nu lase viitorimea în suferință, pradă rumegușului și citronade-lor. Guță zice: nu se poate, da', așa-i el, oportunist, așa că eu, văzînd entuziasmul lui, mă așez gospodăresc în fața pupitrului, învîr de un cadran plin cu cifre și trag brusc de manetă. Ei, bine, atunci mi-am dat seama pentru prima oară că povestirile de anticipație sînt niște gogoși frumoase, scrise pentru a induce în eroare cetățeni neovnați, fiindcă expun numai latura optimistă a viitorului, omîtînd cu rea-credință părțile sale dure și dezagregabile. Toate sînt minciuni roze și dragălașe ca niște papucii cu pampon, realitatea fiind cu totul alta și manifestîndu-se plenar prin contactul cu tot soiul de proeminențe ascuțite a căror prezență pînă atunci nu o remarcasem și pe care probabil că indiferența mea le-a indignat și le-a trezit o atroză dorință de răzbunare. Răzbunarea e arma prostului, proști dar mulți, deci, răzbunarea e arma celor mulți. Unii spun că în astfel de momente firele sensibile văd stele verzi. Probabil că sensibilitatea mea e deasupra mediei, deoarece am văzut stele de toate culorile. Am reușit însă, e adevărat, cu un mare efort, să-mi înfrîng simțurile abisale fiindcă nu e moral să te lași pradă simțurilor dezlanțuite și, ca suprem protest contra slăbiciunii umane, am strigat aoleu! și am deschis ochii. Guță nu

mai protesta pentru că leșinase. Atunci apuc o chestie pe care o ochisem mai dinainte și pe care scria: „trageți în caz de pericol” și trag cu nădejde. Pe dată armăsarul se oprește și eu îl spal pe față pe bietul Guță cu niște apă de gură sustrasă din toaleta nevastă-mi. El nu pierde vremea să facă ochi și lingînd lichidul ce răspîndea un parfum duos și discret de tescovină, îmi zice cu neascunsă admirație: Nae, ai dat în toate gropile! Nu apuc să-i răspund cu modestia care mă caracterizează că deodată se aude un huruit prelung.

- Ce-i asta, Nae?

- Habar n-am, că n-am mai atîns nimic. Nu e opera mea.

- Atunci putem proceda prin excludere, face Guță.

- O fi căderea imperiului roman.

- De răsărit sau de apus?

- Păi scoate și tu capul și vezi de unde vine.

Însă Guță care e plin de inițiativa ca un spalător de vase (cirpă de șters praful) mă lasă pe mine în avangardă. Trec în ecluză și deschid plin de curaj și cu un neasemuit spirit de sacrificiu ușa externă. O avalanșă de resturi menajere, oale sparte, ciupe putrede, roșii stricate, coji de ouă și alte gunoaie umede și lipicioase mi se prăbușește în cap. Asta civilizație, mă gîndesc eu admirativ și dau să fug înapoi. Dar cînd e voiața nu-i puțină. Reușesc eu cu chiu cu vai să fac o semîntoarcere în mijlocul resturilor fetide ce mă îngropaseră pînă la brîu, dar îmi dau seama că gunoaiele au blocat ușa internă, iar pe cea externă asădindu-mă. Acum, Nae, c-o faci! de oale. Ai să rami aici, la avanposturile civilizației și ai să-ți ridici o statuie din deșeurile aglomerate pe care va sta scris: Marelui Nae, mort pe altarul științei. Cam puturos altar, știința iartă-mă! Strig: bă, Guță, mișcă harababura mai înainte sau mai îndărăt că am rimerit la groapa cu gunoi a istoriei. Și gîndește-te că mă sufoc de mîasme și-mi vine să elimin toate pilulele nutritive înghițite în ultimul sfert de veac. Și alea ca alea, da' ce mă fac dacă dau afară și pastilele informative pe care le-am ingerat în vederea călătoriei? Guță, plin de bunăvoință, face un efort intelectual și mișcă modulul. Cu o smucitură bruscă, bineînțeles. Cînd naiba o să fie mai atent zăpăcitul asta, mă întreb îngrozit.

du-mă la gîndul că era cît p-ac să-mi rămîna picioarele la cîteva decenii distanță de trup. Mă zbat să ies de sub gunoaie ajutat cu entuziasm de bunul meu prieten care-mi dă cu ușa în cap. „Guță, n-ai mai apuca mileniul, stai locului că mă lași fără pricepător. El înțelege că e groasă și se calmează. Cu chiu cu vai ies din murdărie și privesc afară. Soare, cîmpie, liniște și celelalte accesorii necesare unui călător în timp ce vrea să-și odihnească sufletul fără a modifica ceva din trecut. Fac vreo cîțiva pași afară și cînd mă întorc, mă trezesc, ei, pariez pe trei sute de ani din viața că nu ghiciți în fața cu. Cîmpul cel verde din spatele modulului era plin de pari proaspăt cojiți și ascuțiți. În dreapta un grup de oameni îmbrăcați fistichiu. Cînd mă uit mai atent îl recunosc pe cel din mijlocul lor, un tip smolot la față și încrunțat. Vlad Tepeș. Mă apropiu! îi întind mîna și-i spun: salve Vlad, viitorul te salută, hăpciu, și-i trag un strănut cu toată marea. El strîmbă din nas că răspîndeam un parfum cu mare rază de acțiune și putere distructivă, se încrunță și mai tare și... odată mă trezesc luat pe sus și aruncat grămada în modul. N-apuc să mă mir bine că și văd doi tipi ce voiau să apuce recensămîntul în acești spații locativi cu noi. Eram din patrula timpului și s-au plîm mai apoi forurilor superioare că i-am violentat prin aplicare de picioare și de pumni la părțile sensibile. Tot ei s-au plîm, auzi obraznicie, după ce m-au frustrat de cea mai solemnă clipă a vieții.

Nevastă-mea m-a întîmpinat cu multă afectivitate, mai ales că bagase de seama lipsa apei de gură. Și după ce a rupt făcălețul m-a băgat grijulie în mașina de spălat, cu toale cu tot. După care mi-a făcut reanimarea cu un pui în mușchi de usturoi și dezinfecția internă cu un litru de apă de gură, încît a doua zi a trebuit să mă duc să-mi înlocuiesc ficatul artificial ce cu onoare l-am posedat mai mult de un deceniu fără reparații. Așa s-a sfîrșit prima mea călătorie temporală, dar de atunci s-au schimbat multe. Uneori nici nu-mi vine să cred că mai trăiesc. Nu e lucru de glumă să ajungi din aproape-în-aproape la două mîsoare de ani. La început, cînd m-am oferit voluntar la

experiențele de conservare nici nu-mi trecea prin minte că am să ajung să apuc era autoperfecționării dirijate cum au intitulat-o cei de azi. Și totuși nu a fost prea dificil. La început medicii au spus că vom trăi 80 de ani. Și așa am trecut de 2000. După anul 2000 s-a lansat lozincă: „peste sută”. Condițiile de viață se îmbunătățiseră, medicina se transforma tot mai rapid din artă în știință, noile invenții etc., etc. După ce am trecut de 2100 am vrut să ne tragem răsufierea pușin, dar atunci s-a lansat lozincă: „tot înainte, 150 fiecare”. Devenisem niște celebriități, ni se vorbea cu mult respect și nu mai în atmosferă festivă și sterilizată, eram supranumiți „cei ce nu se încovoie”. Și uite-așa, dar lozincă în lozincă, ne-am fîrțit victorios pînă în anul 2150, cînd s-a produs explozia științifică. Asta ne-a mai adăugat 500 de ani, după care, practic, am devenit nemuritori. Ne mai schimbă din cînd în cînd cîte o piesă, pe ici pe colo ne mai regenerăm cîte un țesut, dar încolo, sănătate. Sînt ca bradu'. Numai cu noile proiecte nu sînt de acord, dar ramăsesem la călătorii. S-a progresat așa de mult în domeniul asta, încît astăzi transferul cronospațial e o meserie de paria și se dă numai ca pedeapsă pentru deficiente comise contra Omului. Așa a pățit cunoscutul meu prin care vă trimit această informare. A cîntit contra proiectului de redimensionare, asta se va practica, după cum se șoptește, cu trei metode: pe cale chirurgicală, prin extirparea anumitor organe ce nu mai prezintă nici un folos datorită modificării metabolismului, pe cale genetică, acționîndu-se asupra codificărilor ADN, ARN, și pe cale psihochimică, prin substanțe care produc modificări psihice și prin exerciții psihice care produc

modificări chimice și fizice ale organismului. Dar astea sînt niște chestii prea docte pentru creierile voastre fragede și mi-e frică să nu vă astenizați înainte de a termina de citit. Cunoscutul meu e foarte nemulțumit. Are și de ce, săracu'. Păi numai să apuci odată să călătorești în cronobuzul pentru secolul 18 că-ți blestemi toți strămoșii, urmașii și contemporanii. Am pățit-o și eu odată cînd m-au pedepsit fiindcă am introdus un purice în armura nu știu cărui Ludovic, înaintea unei bătălii cînd el trebuia să țină un discurs și să facă un gest istoric. Știi ce poate să facă un purice dintr-un gest istoric? O catastrofă mondială. Au muncit frații trei generații să aducă iar căruța istoriei pe drumul drept, iar pe mine m-au trimis în secolul 19 să ajut acolo la nu știu ce naiba, că mai bine nu mă trimiteau. Le-am plîns personal după aia de milă și în mod sincer, spontan și tovarășesc, așa că au renunțat să mă mai pedepsească. Gurile rele zic „din cauza vrstei”, dar nu-i așa, căăștia nu iarta pe nimeni. Cînd președintele Consiliului planetar a tras un mic cheful cu niște codane în seraiul unui sultan de prin secolul doisprezece, credeți că l-au iertat? Da' de unde! L-au trimis tocmai în vremea faraonilor să caute cai verzi pe pereți, urme ale unor vizitatori extraterestri, care s-au dovedit mai apoi, datorită aportului celui pedepsit, bineînțeles, care e un om foarte serios, cu numai 50 de ani mai tînr ca mine, s-au dovedit, ziceam, a fi nici mai mult nici mai puțin decît urmele unor civilizații dispărute, anterioare nouă, și după cum s-a aflat mai apoi, transferate cronospațial în viitorul nostru.

Așa m-au pedepsit și pe mine pe vremuri. De acceptat a trebuit să accept că altfel nu-mi mă dădeau piese de schimb și plămîinii mei cam începuseră să joace pe la încheieturi, iar filtrele se cam îmbicsiseră de cînd am descoperit că drăcia aia de iarbă adusă din Alfa-Centaur e bună de fumat. Mă scol eu de dimineață și mă înfig în stație la cronobuz. Unii se duceau cu cronoleta, dar eu m-am gîndit că nu cadrează cu personalitatea mea. Și stau, și stau și trec două cronobuze, dar nici unul nu oprește că erau așa de aglomerate încît nu mai încăpea nici

o gaură neagră înăuntru. Am încercat să fac autostopul la cronoturismele proprietate personală, dar scribele de la volan n-au catadicsit nici să încetinească măcar. Se făcuse o grămadă în stație de mă apuca groaza cînd mă gîndeam la ce va fi la urcare. Cînd, în sfîrșit, a oprit un cronobuz, l-am luat la disperare. Am apucat să pun un singur picior pe scară și să mă agăț cu două degete de bara de susținere cînd pilotul a și demarat în trombă. Cu chiu cu vai am reușit să-mi bag și vîrfurile de la doilea pantof sub cizma unuia, apoi am înghiontit un tip cu o geantă plină de documente istorice, l-am bruscat puțin, am devenit pe urmă violent și cu ultimele puteri am urlat „înaintează, nene, că nu mă mai pot ține”. Tipul, umanitar probabil, a aruncat geanta în mijlocul mulțimii, cu ocazia asta zburînd pe ușa cîteva hîrtii ce au sfîrșit unele inadvertențe cu manualele de istorie oficiale, și m-a înșfăcat de reverele hainei. Îmi luasem un costum adecvat epocii. M-a prins înainte de a mă prăbuși în mijlocul celui de al treilea Reich. Dar lornonul tot l-am pierdut. Din fericire a căzut pe masa unui mareșal care l-a folosit cu plăcere pînă la procesul de la Nürenberg, cînd l-a scăpat jos în timp ce încerca să-și taie venele cu el. Patrula timpului a intervenit culegînd cioburile și lăsîndu-l mirat și în viață, dar nu pentru mult timp. Eram acum cu ambele picioare pe scară și cu mîinile înleștate de bara de deasupra ușii. La prima stație însă, de mine s-au agățat doi inși cu intenția nedeclarată de a trece peste cadavru! meu în caz că nu vreau să cobor viu de bună voie. M-au escaladat tatonînd delicat cu bocancii plini de noroi tot ce mai rămăsese viu împrejur și dedesubtul lor, făcîndu-mă să-mi dau seama brusc și dureros că pantofii mei de lac nu fac față cu succes unei astfel de situații și amîntîndu-mi că primisem o lovitură în fluierul piciorului în urmă cu o lună la o demonstrație de reconstituire a popularului joc din antichitate numit fotbal. Am refuzat să mă mai gîndesc la superbii mei pantofoni în dungi și am încercat fără succes să recuperez cele două părți în care se scindase jiletca. Între timp, butonii de argint de la mîneci alunecau impasibil în susul brațelor, odată cu

ALEXANDRU ANDRIEȘ

două fișe de epiderma personală și nesintetică. Jobenul îmi acoperea tot orizontul, izolându-mă spiritualmente de mediul înconjurător, ceea ce a fost un mare noroc, deoarece astfel nimeni nu a reușit să înțeleagă cui anume îi erau adresate binecuvântările colorate și viguroase ce-mi ieșeau de pe buze. Când, în sfârșit, am reușit să cobor, am descoperit, fără să mă mai mir, o urmă de talpă pe umărul drept, iar un obiect neidentificat m-a tencuit cu noroiul istoriei din cap până în picioare. Nu am timp să vă scriu ce a mai urmat, deoarece tipul care trece pe la voi se grăbește, așa că vă previn încă o dată să vă feriți de literatura științifico-fantastică. Totul e o înscenare, iar ceea ce este adevărat e atât de greu de dibuit încât cu sfârșiesc spre binele vostru și al urmașilor voștri să vă lăsați păgubași. Pe deasupra, mai e folosită de cei de azi ca mijloc de intoxicare a opiniei publice din epoca voastră, astfel încât eventualii martori oculari ai unor deformări ale istoriei sau împliniri extraordinare datorate vreunui zăpăcit venit din viitor să nu fie crezuți dacă ar face cunoscut ceea ce au văzut. Cele cu adevărat profetice sau veridice sînt făcute neverosimile căușindu-se a se forma la public un fenomen de respingere a bi-zarului, insolitului, fantasticului, cultivându-se banalul, descriptivul plicticos al cotidianului sau în cel mai bun caz absurdul. Se acționează, de asemenea, asupra stilului, alterându-se chiar calitățile literar-artistice și determinînd astfel editorii să refuze publicarea tuturor creațiilor cu un conținut s.f. pe motiv că nu le place genul. Totuși, se ivesc și consecințe neprevăzute. Anumiți indivizi, mai mult decât dubioși, se transformă în fani informații compromițînd astfel eforturile celor de azi. Părerea mea strict personală este că nu e bine să vă luați de piept cu viitorul.

Cu drag,
Un fost contemporan

IMPLICATIA IUBIRII

HOSHI SHINICHI

UN BARBAT între două vîrste se duse la dl. N., directorul unei societăți care fabrica roboți.

- Pot să vă rog să-mi construiți un robot?

- Bineînțeles. E activitatea noastră. Dar societatea mea nu produce articole standardizate, de serie, e specializată în finisarea cu mare precizie a roboților cu destinații speciale. Obținem, îndrăznesc să afirm, adevărate obiecte de artă. Prețul e, desigur, mai ridicat, dar...

- Problema asta nu se pune. - Așadar, ce fel de robot doriți? Ce va avea de făcut?

Vizitatorul scoase o carte de vizită și, după ce arătă că este avocat, începu să povestească:

- De fapt, sînt și un fel de consilier al unei persoane deosebit de bogate...

În mare, discuția ce urma poate fi rezumată astfel:

Era vorba de o pereche deținînd o avere considerabilă. Mai presus de toate, însă, cei doi soți erau legați printr-o mare afecțiune reciprocă. De la căsătorie, și chiar de mai înainte, de cînd se cunoscuseră, viața li se desfășurase în deplină înțelegere. De fapt, în aparență, dar și în realitate, continuau să strînească invidia tuturor pînă și în toamna vieții. Într-o zi însă, soția muri. Legat de ea întreaga viață, bătrînul nu putea accepta nici suferința și nici cu rațiunea dispariția soției. Evidența morții nu-și putea face loc în mintea lui. După nenorocire, comportamentul bătrînului deveni, de aceea, în multe privințe, ciudat.

- ...cam asta e. Din pricina vîrstei înaintate înțelege totul mai greu, dar întreaga lui atitudine arată că iubirea l-a rămas nealterată. Sînt îngrijorat și mă întreb ce se poate face...

Aprobind din cap, dl. N. spuse:

- Așa, prin urmare... Și to-

tuși, dacă-i așa, de ce nu consultați mai degrabă un medic?

- Știți... o terapie psihologică menită să-l determine să înțeleagă și să accepte moartea soției iar rîni cu siguranță și mai mult sensibilitatea...

- Da, aveți dreptate.

- Și mai e o problemă, cel puțin la fel de importantă. Data fiind starea, nu tocmai normală, a bătrînului, n-ar putea ajunge să-și folosească averea exorbitantă în scopuri fanteziste și inutile? Fiii lui sînt profund îngrijorați de acest aspect posibil. În plus, chiar mie mi se pune problema vitală a eventualei pierderi a unui client important.

- E regretabil că o problemă de ordin afectiv s-a transformat într-una materială... Și, pînă la urmă, ce intenții aveți?

Incurajat de dl. N., avocatul răspunse:

- V-aș ruga să construiți un robot care să reprezinte copia fidelă a soției dispărute. Poate că avîndu-l mereu în preajmă, bătrînul își va petrece restul zilelor în pace. În felul asta am fi cu toții salvați. Prețul nu contează... Vă rog... Iar în privința caracterului legal al prezentei unui asemenea partener în preajmă bătrînului am obținut acordul autorităților.

Verificînd autorizația, dl. N. spuse:

- Am înțeles. Dar pentru a realiza o copie identică a doamnei dispărute avem nevoie de o documentație completă...

- În măsura puterilor mele am adunat date cît mai cuprinzătoare. Benzi cu imprimări ale vocii sale, altele cu imaginea fizică a dispărutei, cu gesturile și mișcările ei, date despre caracter și multe altele. Chiar dacă robotul ar vădi unele imperfecțiuni, nu cred că bătrînul și-ar putea da seama de ceva, vede rea și auzul fiindu-i slăbite.

- Atunci, să încercăm.

Dl. N. preluă rezolvarea problemei și, cum se insistase asupra soluționării ei cît mai rapide, răspunse deosebit de prompt solicitării. După care, luînd legătura cu avocatul, îl chemă să-i prezinte robotul.

- Extraordinar! Adevărat, e vorba doar de aspectul exterior, dar...

- În privința vocii, e absolut identică. Dar, întrucît datele pe care ni le-ați furnizat cu privire la caracter au fost insuficiente, am conceput un creier electronic de extremă înțelegere, în stare să evolueze. Adaptîndu-se în continuă la mediul, va acumula noi calități care, la rîndul lor, se vor fixa definitiv. Cu alte cuvinte, va ajunge să funcționeze perfect în mod dinamic și gradat.

- Nu știu cum mi-aș putea exprima recunoștința. Vă mulțumesc.

Satisfăcut, avocatul plăti și se retrase. După scurt timp, luă din nou legătura cu dl. N. pentru a-i aduce la cunoștință faptul că rezultatele intervenției robotului depășeau cu mult așteptările și pentru a-i transmite mulțumirile viitorilor moștenitori, acum pe deplin liniștiți.

Cînd dispunea de puțin timp liber, dl. N. se ducea chiar el să urmărească modul de funcționare al robotului, care se adaptase perfect. De fapt, nu vedea decît spectacolul celor doi bătrîni soți, manifestînd unul față de celălalt profunda afecțiune ce-i legase din totdeauna. Bătrînul era convins că se afla în prezența soției. Cu voce tîndră, scăzută, robotul îi cânta uneori vechi melodii.

La rîndul lui, dl. N. era încîntat de realele foloase pe care firma sa le adusese.

Și astfel, după cîțiva ani și fără alte incidente, bătrînul părăsi și el această lume. Pînă în ultima clipă nu-i dădu prin minte că soția îi fusese înlocuită printr-un robot. Dacă cineva ar fi încercat să-i dezvăluie adevărul, probabil că nici în ruful capului nu l-ar fi dat crezare.

După cîțva timp, avocatul se duse din nou la dl. N.

- Datorită dumneavoastră atîtea interese s-au putut menține în deplină armonie și moștenitorii n-au întîmpinat nici un fel de greutăți. Dar a apărut o problemă în legătură cu robotul pe care mă gîndeam să vi-l restituiesc...

- S-a întîmplat ceva?

- Are o comportare ciudată. Nu mai vrea să părăsească locuința. Nu acceptă ideea morții soțului. Și reacționează surprinzător...

Auzind una ca asta, dl. N. se duse chiar el să vadă cum stăteau lucrurile. Totul se potrivea cu povestirea avocatului. În plus, robotul nu îngăduia să fie dezafectat, așa că nu se putea întreprinde nimic. Se umanizase probabil excesiv, însușindu-și prea bine rolul soției defunctului.

Dl. N. reflectă și considera că soluția consta în construirea unui nou robot, de astă dată copie a bătrînului.

Și astfel totul reintră în normal. Imaginile celor doi soți credincioși se aflau din nou împreună. Se ajunseseră totuși la un punct mort: neputînd fi despărțiți, erau la fel de nefolositoare.

Dl. N. avu atunci ideea de a instala cuplul într-o mică rachetă pe care o lansă în văzduh. Cum nu consumau nici aer, nici alimente, soluționase problema într-un mod destul de convenabil. Lăsînd în urmă un jet de flăcări, racheta dispărură în depărtările Cosmosului.

Urmărind-o cu privirea, avocatul se adresa dlui N.:

- Povestea lor e însăși povestea iubirii. Iată, dispar printre stele. Peste puțină vreme vor ajunge undeva, pe o stea, vor locui în grădina Edenului și vor

trăi un timp al iubirii veșnice...

- În ciuda profesiei dumneavoastră, domnule avocat, vorbiți astăzi alfit de poetic... Aveți, cu siguranță, dreptate. S-au îndepărtat pentru totdeauna de Pămîntul pe care iubirea tinde să devină doar o amintire. Chiar dacă o mai înțeleg cu mintea, oamenii de azi nu mai sînt în stare să trăiască iubirea... Petrecîndu-i acum pe cei doi, ne luăm în fapt rămas bun de la iubirea ce dispare de pe lumea asta și totul aduce cu un cîntec de despărțire. Nu-i o poveste frumoasă?

Avocatul îl ascultase cu mirare.

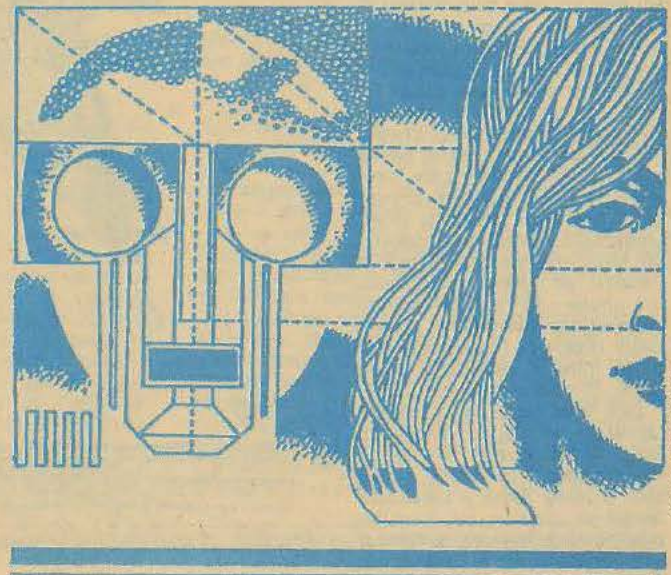
- Și dumneata vorbești ciudat... Dacă mă gîndesc, ipostaza de om de afaceri nu ți se potrivește de loc.

- Regret, dar dumneavoastră m-ați adus aici. De fapt, am în-cunoștințat de împlinirea asta Centrul de Presă și interesul publicului a fost stîrnit imediat. Nu s-a făcut astfel, fie și indirect, o extraordinară publicitate calității excepționale a produselor societății mele? Dacă fac un calcul, reclama asta m-a costat chiar foarte puțin.

Îndreptîndu-și privirile spre stele, avocatul șopti:

- Într-adevăr, Pămîntul s-a uscat sufletește...

În românește: LIANA TRUFAȘU

ALEXANDRU ANDRIEȘ

DE LA CATEDRĂ

HORIA ARAMA

- ÎN MAREA lor naivitate, oamenii din generațiile anterioare obișnuiau să irosească un timp neprețuit cu îndeletniciri de nimic. Distracțiile ocupau un spațiu incredibil în viața lor. Bîntuiau flageluri sociale, precum cinematograful, muzica, teatrul, televiziunea. Mulțimi fără cultură frecventau circul și chiar copii de vîrstă fragedă puteau fi văzuți pe băncile suind în amfiteatru pînă sub cupolă, urmărind, într-o tensiune absolut nesănătoasă, evoluțiile trapeziștilor cînd nu se înfiorau privind fiare sălbatice smulse din mediul natural, închise după gratii și silite să danseze ori să execute salturi prin cercuri de foc.

Desigur, secolul nostru rațional nu trece cu vederea meritele înaintașilor, faptul că ei au descoperit logica, matematica, fuziunea nucleară și au pus bazele civilizației contemporane. Dar ne recunoaștem alt de puțin în ei...

Cea mai stranie manifestare a lor era, fără îndoială, risul. Este greu să ne imaginăm astăzi ce loc imens ocupa în viața patriarhală de acum o sută-două de ani această așa-zisă „formă de expresie a bucuriei”. Oamenii căutau risul pe orice cale. Rideau în chip de salut, rideau ca să-și exprime buna dispoziție, optimismul, sănătatea, se înghesuiau la casele de bilete ale sălilor în care se reprezentau comedii. Cei serioși erau socotiți posaci. Un om de lume trebuia să fie spiritual. O răutate care provoca risul era mai bine primită decît o analiză temeinică și argumentată, avînd întotdeauna un efect mai prompt! Copiii îi venerau pe clovni și pierdeau ore bune de studiu privind strîmbăturile maimuțelor în grădinile zoologice. Cunoscuții glumeau între ei. Amicii își jucau feste. Și nimeni nu se supăra! Este greu de imaginat de cită ușurătate se dădea dovadă în astfel de împrejurări. Un scriitor bine cunoscut în epocă își dădora o mare parte a succesului faimei pe care i-o aduceau farsele pe care le făcea prietenilor săi, apreciate nu o dată ca glumiale. Nu numai că o glumă, o

păcăleală erau oricînd binevenite; acest gen de amuzament avea chiar și o sărbătoare a lui în calendar, prăznuită la 1 aprilie!

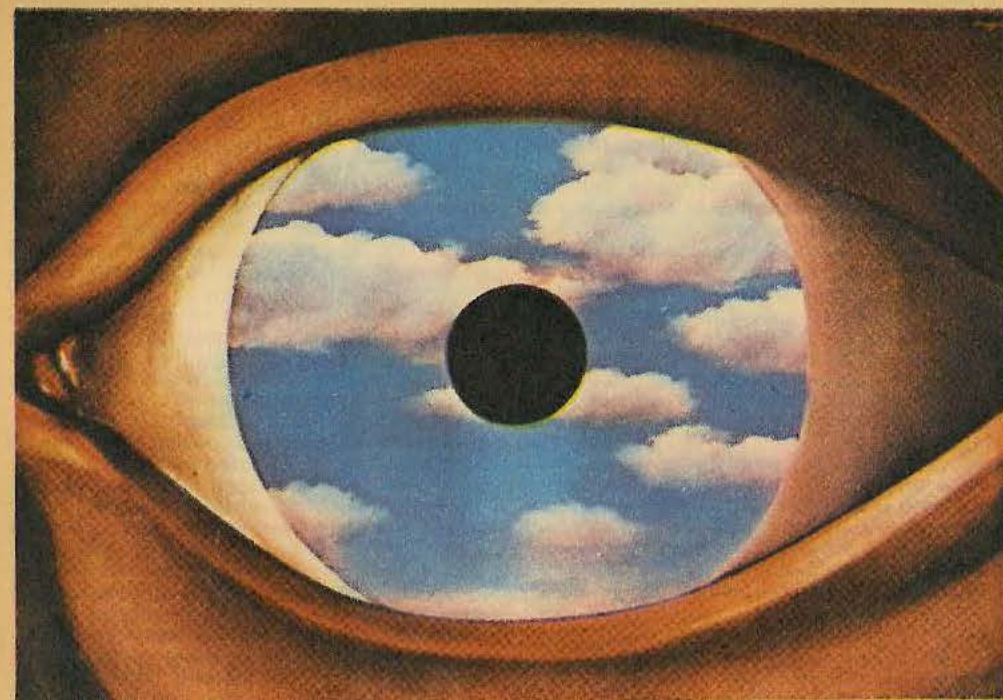
Ce-i drept, încă de pe atunci au fost întreprinse încercări de a studia rădăcinile fenomenului. Filosofi și psihologi au cercetat risul și natura lui - evident, nu pentru a-l desființa, ci din curiozitate științifică -, întreprinzînd studii care au permis fundamentarea stării noastre de spirit. Această stare, dacă ar fi ceva mai multă liniște în sală, aș încerca s-o definesc în cîteva cuvinte: un desăvîrșit echilibru interior bazat pe cunoașterea ulti-

melor adevăruri, o stăpînire de sine fără fisură, o sobrietate străină de orice ușurință, ostia risului, acest barbar vestigiu al epocii în care lumea nu învățase valoarea timpului, a tuturor lucrurilor - vă rog, puțină atenție! -, risul, rușinea veacurilor trecute; risul pentru care n-am știut să roșim destul - dar, copii, nu înțeleg, cum este posibil ca în timp ce vă vorbesc, în timp ce un robot-profesor de calitate mea vi se adresează de la înălțimea catedrei, dumneavoastră... dumneavoastră... - de indignare îmi pierd șirul!! - dumneavoastră să vă tăvăliți de ris!?!?

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

RENE MAGRITTE - „OGLINDA FALSĂ” (1938)

lui Mihai M. Ionescu

PARTIDA DE ȘAH

SORIN LIVIU SIGHIȘANU

„Iată-mă îmbolnăvit de o rădă închipuită între steaua Polară și steaua Canopus și steaua Arcturus și Cassiopeea din cerul de seară”
NICHITA STĂNESCU

LUMINILE din interiorul navei scăzuseră din intensitate în acel amurg artificial vestitor al nopții. Trebuia să doarmă. Să încerce, mai bine-zis, dar cum închidea ochii, creierul îi lucra parcă mai intens, un șir incoerent de imagini năpădindu-l, crîmpele de viață acumulate în memorie, ori doar închipuirii absurde îi apăreau în minte, apoi veneau senzația de sufocare și deznădejdea în singurătatea cabinei. Sărea în picioare, aprindea lumina și încerca să se calmeze, să se convingă că starea lui psihică e normală, altfel... Maler simțea o strîngere de inimă și abia dacă mai avea putere să-și reprime gîndul. Ar fi putut să doarmă însă foarte simplu. La capătul patului se afla instalat morpheotonul, lumina verde a becului de control inspirîndu-i încredere și calm. Era suficient să-și pună cașca, să aș-

tepte două minute, timp în care aparatul regia ritmul cardiac și trimitea impulsuri hipnotice spre creier, apoi... ar fi sfîrșit cu încredere și entuziasm. Numai că acea perioadă pregătitoare îi era lui Maler nesuferită și ca să dea vina pe ceva pentru starea sa de nervozitate exagerată se sugestionase că numai morpheotonul îl adusese în brațele insomniei, idee care ar fi părut multora caraghioasă.

Nava făcea parte din grupul astronavelor de vînătoare. Era „un cîntec de pază”, cum îi plăcea lui Maler să spună, ba chiar pusese să i se picteze pe fuselajul îmbrăcat în plăcuțe de ceramă al navei un cîine lup într-o atitudine încordată, gata de salt. Ca pilot, Maler aparținea elitei astronautilor, cei de pe interceptoare bucurîndu-se de o stimă aparte. Erău pregătiți să intervină în orice moment pe traiectoriile unor

obiecte cosmice potențial primejdioase pentru securitatea stațiilor orbitale, a laboratoarelor, sateliților sau navelor cargou ce reveneau spre baze cu metale rare sau minereuri de pe alte planete. În sectorul cosmic în care veghea Maler era liniște de mai multă vreme. După ce epuizase toate videocasetele și se săturase de jocurile electronice, Maler începu să se plictisească. Era o consecință a singurătății și a lipsei de activitate. Doar șahul îl mai stârnea interesul, însă pierdea partidă după partidă în fața ordinatorului. Și-ar fi dorit un partener uman, cu emoții și slăbiciuni, într-o confruntare egală, nu o mașină cu răspunsuri aproape perfecte. Din punct de vedere psihologic, înzestrarea ordinatorului cu un program șahistic de nivel superior fusese o greșală. Numai marii maeștri ar fi putut învinge computerele, ceea ce nu era cazul cu nici unul dintre piloți. Pentru cei cărora le plăcea mult șahul, dar nu erau niște jucători de forță, insuccesele repetate le creau un sentiment de frustrare, un complex de inferioritate primejdios pentru sănătatea lor mentală. Era un aspect la care medicii corpului de piloți încă nu se gândiseră.

Se țira anevoale pe versantul stîncos. Îl prinsese întunericul și simțea ceața urcînd din adîncuri, învăluindu-l. Aerul era îmbălsămit, umed, vătuit. Se apuca de coțurile pietrelor străduindu-se să înainteze centimetru cu centimetru, într-o mișcare lentă, chinută a mușchilor sufocați de efortul prelungit. Înainte, cînd vizibilitatea era încă bună, avea mai multă siguranță, avea de ce să se ferească, dar acum, înconjurat de neguri, nu reușea să lupte împotriva fricii. Se opri din ascensiune, dar propria greutate a corpului în repaus îl încredinșă degetele pe stîncă și noile impulsuri dureroase îl făcuseră să reia urcușul. Hainele umede i se lipeau de corp împiedicîndu-i mișcările. Trebuia să ajungă sus. Undeva drumul avea să se termine. Gîndindu-se astfel, auzi deodată zgometul sec al stîncii care cedase. Își pierdu echilibrul și începu să se prăbușească, urlînd, izbîndu-se de coțurile ascuțite. Nu-și auzea răcnetul dureros, dar simțea efortul coardelor vocale, în timp ce se prăvălea tot mai adînc în abis, purtînd în trup amprente stîncilor leșite în cale-i din noaptea așternută tot mai coplesitor peste flîntă lui...

Se ridică din pat cu inima zbătîndu-i-se năvalnic în piept și tîmplele mulate de o sudoare rece. Aprinse lumina și se uită în oglindă. Un chip sînt, cu obraji proeminenți din cauza slăbiciunii, palid, cu ochi încercănați, îl privea ca un străin. Își trecu mîna peste față stergîndu-se de transpirație. „Erau zile cînd mă bărbieram de două ori, de parcă mă pregăteam pentru o întîlnire amoroasă. Și acum... Ce se

întîmplă cu mine?” se întrebă Maler întorcînd spatele oglinzii. Ca să scape de starea de anxietate, se hotărî să joace șah. Avea gura amară și bău un suc de fructe pentru a scăpa de senzația neplăcută. Se așeză în fața pupitrului de comandă atingînd senzorul care vizualiza tabla de șah. Alesese piesele albe. Înainte de a începe partida aruncă o privire pe ecranul de control. Pe sticla fumurie, carolată cu linii subțiri, portocalii, pulsau regulat punctele roșii corespunzătoare obiectivelor avute în urmărire. Totul părea în ordine. Dar înainte de a face prima mutare, o amețeală și o senzație de epuizare puseră brusc stăpînire pe el, însă pentru scurt timp, atît cît avu să se întrebă din nou „ce se întîmplă cu mine?”, pentru că sunetul strident al alarmei răsuna în toată nava și Maler se scutură ca de un șoc electric. Cînd privi monitorul de control nu-și crezu ochilor. Din datele afișate reieșea că o navă străină efectua manevre de apropiere paralelă. Acum se afla la numai cîteva sute de metri. „Cum de a fost detectată atît de tîrziu?” se miră el punînd în funcțiune camerele de luat vederi. Era totuși bucurios de întîlnire. Chiar dacă văzu că nava străină era un C-137, un tip de cargou vechi cum rar se mai putea întîlni. Era ciudat însă că hîrbul ăsta nu figura în codul activ înscris în memoria ordinatorului. Comandă frecvența de serviciu și apăsă tasta de comunica-

re. Îl urmări prin geamul camerei-ecluză cum trece pe sub dușul radiant sterilizator, dezechipîndu-se de scafandrul spațial, și el de un model învechit. Îl salută făcîndu-i semn cu mîna cînd oaspetele își scoase cască. Era un bărbat înalt, robust, cu fața marcată de riduri care-i trădau vîrsta înaintată, dar bărbia voluntară și nasul acvilin, precum și ochii cu privirea fermă, pătrunzătoare, subliniată de sprîncenele drepte, impuneau o impresie de bătrînețe viguroasă. Părul îl purta răvășit, într-o coamă leonină, albul stălicitor al firelor contrastînd cu tenul bronzat de ultraviolete. Se numea Soul Robinson și venea de pe o stație orbitală a lui Sirius.

— Treizeci de ani am stat pe carapacea aia. Mi-a venit rîndul să mă întorc pe Pămînt. Am de gînd să-mi cultiv grădina, după sfatul lui Voltaire, spuse Robinson.

Oaspetele răspunse la salut zîmbindu-i și arătîndu-i o casetă în care Maler ghici că se aflau piesele de șah.

E mai plăcut să jucăm după sistemul clasic. Prefer să vizualizez mutările pe o tablă simplă de șah, cu piese adevărate. Așa mi se pare că joc cu un partener uman, nu cu un robot care știe să joace șah și mă exasperează prin precizie și lipsă de emoții.

— Ai reușit să-l bați? întrebă Maler.

— Cîștigă doar cînd sînt plictisit și neatent, mai bine-zis cînd îmi dau seama că trebuie să pierd ca să nu mă neurastenizez din lipsă de

concuranță, spuse oaspetele, stîrnind invidia lui Maler.

— Ordinatorul meu a fost programat probabil de un fanatic al șahului, la un nivel superior capacității mele de jucător neprofesionist, aducîndu-mă deseori în pragul disperării din cauză că nu reușesc să-l bat.

— Poate au crezut că astfel ne fac singurătatea mai suportabilă, în ideea de a ne strădui să învingem ordinatorul. Așa s-a întîmplat cu mine. Și eu pierdeam mereu la început, dar m-am ambiționat, am studiat și apoi nu mi-a fost greu să cîștig. Cred că și tu o să faci la fel. Numai că-ți trebuie răbdare. Știi ceva?... Sînt fericit că-ți place șahul atît de mult! Abia aștept să facem o partidă! spuse Robinson producîndu-i lui Maler o emoție cum de mult nu mai avusese, simțîndu-se ca un adolescent care-și oferă o plăcere interzisă.

Alți piloți preferau să joace key sau mogo, cu tot atîta interes și consum intelectual ca și în lipsa partenerilor umani. Născocite la început pentru deplictisirea piloților, jocurile erau acum la modă în toată lumea și se generalizaseră datorită succesului înregistrat, accesibilității și satisfacției oferite imediat. Maler însă, mai puțin conformist, de cîte ori întîlnea o navă și avea timp liber, provoca o partidă de șah, obicei care pînă la urmă fu consemnat pînă și în fișa personală.

Strînse cu putere mîna oaspetului după ce acesta ieși din ecluză și îi făcu loc să treacă înainte pe coridorul strîmt ce ducea spre cabina de comandă. Aici, noul venit își roti privirea cu nesat asupra aparatelor, punînd întrebări și ascultînd răspunsurile cu o uimire care-l descumpăni pe Maler.

— Să nu te mire ignoranța mea, spuse Robinson observîndu-i nedumerirea. N-am fost niciodată pe un interceptor, iar stația de unde vin era cam rar vizitată, așa că nu m-am pus la curent cu ultimele descoperiri tehnico-științifice. Apropos, nu ți-am văzut roboții...

— N-am chef să le văd mutrele, oricît de util ar fi. Îi țin în cambuză și-i activez doar cînd am nevoie de ei. Mă enervează cînd mișună pe-aici.

— Ai dreptate, nici eu nu-i prea agreez.

Cînd m-au evacuat, ce crezi c-au făcut cei de la Centru?... Au trimis doi roboți cu aspect de monștri, ca să demonteze stația. Asta nu mi-a plăcut deloc! spuse Robinson încruntat, cu gîndul că nu va scăpa ocazia să le facă observație celor responsabili de modul nemanierat în care-l trimiseseră pe Pămînt după atîția ani de activitate în Cosmos.

Cînd Robinson scoase piesele din casetă, Maler nu-și putu reține o exclamație de surpriză. Executate cu o precizie extraordinară, redînd cele mai mici detalii ale chipului și îmbrăcămintei, piesele reprezentau figurile principale ale unor curți regale, medievale, măiestria lucrăturii fiind atît de desăvîrșită încît fiecare dintre ele putea trece separat ca o operă de artă.

— Cele albe sînt sculptate în fildes, iar cele negre în obsidian, explică Robinson surîzător, satiscut de incintarea cu care gazda sa examină piesele.

— Sînt adevărate capodopere, spuse Maler cu admirație.

— Nobili francezi și englezi în ținuta de luptă a secolului al XV-lea. Experții afirmă, adăugă Robinson, indicînd regele alb, că acesta ar fi Carol al VII-lea, iar negrul ar fi regele englez Henric al VI-lea. Piesele sînt lucrări de un contemporan al lor care i-a cunoscut foarte bine pe amîndoi.

— Cum ai intrat în posesia lor? întrebă Maler nu fără o anumită doză de invidie.

— E o poveste mai lungă. Poate ți-o spun dacă ne mai întîlnim pe Pămînt. Cînd îți vei lua concediu să-mi faci neapărat o vizită și să jucăm șah în grădină. Visez o grădină cu multă verdeață, ceva luxuriant, tropical, în fine... om trăi și-om vedea... În orice caz, trebuie să știi că m-au costat creditele mele pe cincisprezece ani petrecuți în spațiu.

— Extraordinar! exclamă Maler, nesăturîndu-se de admirat figurinele. E un eveniment pentru mine să joc cu asemenea piese!

— Mă bucur că-ți place șahul, spuse oaspetele. Hai să începem o partidă, îl îndemnă el, frecîndu-și palmele nerăbdător.

— Am la bord cîteva sticle de șampanie. Deși regulamentul interzice, sper că n-ai nimic împotriva să ciocnim un pahar. E un prilej special, care merită sărbătorit, propuse Maler în timp ce așezau cu grijă piesele pe tabla de șah.

— Oho! E multă vreme de cînd n-am mai gustat o licoare bună. Am un prieten la Centru de coordonare solar care mi-a promis că îmi serbează ieșirea la pensie tot cu șampanie, veche de o sută de ani, după cum s-a lăudat. Îți mărturisesc însă că pînă voi ajunge pe Pămînt ard de nerăbdare să golim împreună o sticlă, spuse Robinson cu o scîlpire veselă în ochi.

Maler scoase din rezerva secretă o sticlă de

173

du-se de șah prin **Cb8:d7**.

— Dacă n-ar fi fost povestea cu Pustnicul, Consiliul ar fi votat desființarea noastră încă de acum cincisprezece ani, spuse Maler.

— Ce fel de poveste? tresări Robinson.

— Nu se poate să n-o știi, doar ești mai virstnic decât mine! se miră Maler de ignoranța oaspetelui.

— Crede-mă că habar n-am. Te rog să mi-o spui! insistă Robinson.

Maler făcu o pauză pentru a studia tabla de șah. Continuă ideea de joc efectuind rocada mare.

— Asteroidul urma să lovească un laborator orbital lipsit de mijloace de apărare și de posibilitatea de a-și modifica traiectoria pentru a scăpa de impact. La centrul de control toate informațiile prelucrate de calculatoare sunau ca niște condamnări la moarte. Nici unul dintre interceptoare nu putea ajunge bolovanul. Ceva de neconceput, o situație unică! În schimb, Pustnicul, un pilot de cargou în drum spre Pământ, s-a sacrificat distrugând asteroidul. Povestea e veche, sint cam cincisprezece ani de-atunci, spuse Maler privind calendarul de bord și arătându-i-l oaspetelui.

— Cum e posibil? Nu cumva a luat-o razna? întrebă Robinson surscitat.

— Cine s-o ia razna? se holbă Maler de absurdul întrebării.

— Calendarul... spuse bătrînul privind tulbure. Oare nu s-a stricat?

— Cum să?... Merg foarte bine! Ce naiba!... exclamă Maler și pentru o clipă îi trecu prin minte că interlocutorul său s-a țicnit. Nu-i putu suporta privirea arzătoare. Se simțea toropit, de parcă ochii lui Robinson ar fi emanat un fluid hipnotic. Pentru a se sustrage acestei influențe se preocupă de umplerea paharelor, însă nu se putu abține să nu povestească mai departe. De fapt, nu trebuia să moară, spuse el. Una dintre navele de vânătoare ar fi putut ajunge asteroidul, însă calculatorul ei a avut o exopană, adică o pană inexplicabilă printr-o cauză normală, eroare de programare, greșeală de manevrare sau alți factori cunoscuți... Știi cum e cu chestiile astea...

— Nu te supăra... Care-i numele Pustnicului?...

— Nu-l mai țin minte. Toată lumea îl cunoștea după poreclă, nu după numele adevărat.

— Înțeleg... Trebuia să se întâmple așa... șopti Robinson.

— Nu te simți bine? întrebă Maler neliniștit, văzându-și oaspetele dintr-o dată schimbat la față. Mîna cu care acesta încercase să ducă paharul la gură îi tremura atât de tare, încît Robinson renunțase văzînd că șampania se varsă.

— Nu, nu, spune mai departe! Îi îndemnă el să povestească, vizibil afectat de cele aflate. Însă mai avu putere să continue partida, mutînd **Td8**.

— Dacă n-ar fi fost întimplarea aceea, Con-

siliul ar fi desființat elita piloților, introducînd nave automate de patrulare. Le-a fost frică însă de acele exopane, nereușind să le elimine, și s-au gîndit că în situații limită prezența și decizia umană sînt totuși necesare. Dar acum se discută iar, la modul cel mai serios, problema înlocuirii noastre, mai ales că au scos o nouă generație de calculatoare care, se pare, nu mai sînt afectate de exopane, comentă Maler și mutînd **Td:d7** îndreptă partida spre un final necrutător pentru negru. Atinse cîteva clape pe consola inclusă în brațul fotoliului și în cabină se auziră acordurile grave ale unei fugi de Bach, însoțindu-se cu nuanțele policrome ale instalației de lumini, aidoma unei aurore boreale pe Pământ.

— Fă-mi plăcerea, te rog, și încetează cu muzica asta. Sună a înmormîntare, constată Robinson. Sub pielea pleoapei drepte, un mușchi i se zbătea vizibil.

— Îmi pare rău că te-am indispus. Vrei să-ți pun ceva mai vesel? Ai vreo preferință?...

— Nu știu... Poate ceva în care să se simtă frumusețea naturii, a Pămîntului, a lucrurilor simple, a bucuriei de a trăi. Mi-e dor de Pămînt și poate că n-o să mai apuc să-l văd, șopti mai mult pentru sine Robinson, cu privirea întoarsă spre suflet.

— Ce vrei să spui? întrebă Maler neliniștit.

— Nimic, zise oaspetele, apoi mută calm **Td8:d7**, lubești Pămîntul? se interesă el și lărași privirea lui îl tulbură pe Maler.

— M-am născut pe o bază spațială. N-am copilărit pe Pămînt. Părinții erau mereu în curse. Instrucția am primit-o pe o universitate zburătoare. Îmi aduc aminte, de parcă mi s-ar fi întîmplat ieri, de prima vizită pe Pămînt. Am simțit cum mi se deschid toți porii, de parcă întreg organismul voia să absoarbă tot ceea ce însemna Terra. O senzație unică, irepetabilă! spuse Maler, comandînd o melodie ce stimula într-adevăr buna dispoziție.

— Mie-mi spui? șopti Robinson visător. E atât de frumos pe Pămînt încît simt o strîngere de inimă la gîndul că am fost mereu departe de el. Aș fi putut să-mi aleg o altă viață, nu să mă izolez în spațiu, să trăiesc lipsit de emoțiile cotidiene ale existenței terestre. Acum, cînd sînt aproape de final, cînd îmi evaluez acești ani de singurătate, constat cu durere că nu mi-am aflat rostul ca individ, că, de fapt, sînt un inadaptat din punct de vedere social și că nu sînt deloc un erou, așa cum crede lumea despre noi, piloții. Am pierdut partida cu viața! conchise el golînd paharul.

— Ce vorbe-s astea?! exclamă contrariat Maler. Ai tot timpul să te refaci, mai ales că te întorci pe Pămînt. Iartă-mă că te întreb, ce vîrstă ai?

— Aproape șaiszeci de ani.

— Atunci nu e cazul să te gîndești cu disperare că ți-ai terminat misiunea în viață. La acești ani, unii abia încep să-și întemeieze o familie, așa că nu-ți înțeleg deprimarea, spuse Maler mutînd apoi **Th1-d1**.

— Ai să înțelegi mai tirziu, rosti bătrînul cu gravitate. Și te sfătuiesc să nu spui nimănui de întîlnirea noastră, adăugă el, fixîndu-și iar privirea pătrunzătoare în ochii lui Maler.

— Asta-i culmea! De ce atîta mister?

— Toate la timpul lor. Hai să terminăm partida, nu vrei? se eschivă Robinson aducîndu-și dama pe cîmpul **e6**.

— Ba da, însă nu știu dacă o să-ți convină finalul, spuse Maler și alegînd un joc combativ captură turnul din **d7** cu nebunul din **b5**. Ar fi putut cîștiga pe o cale mai simplă, dar acum își permitea să aleagă mutări mai spectaculoase.

— Da, acum finalul se cunoaște, spuse cu amărăciune Robinson. Și nu numai pe tablă... Nici nu-ți închipui ce mult a însemnat pentru mine această întîlnire. Am primit încă o lecție de la viață, ultima și cea mai de preț. Acum, în mod normal, nu am de făcut decît o mutare, adăugă el scoțînd de pe tablă nebunul advers, prin **Cd7**.

Maler era emoționat. Era pentru prima dată după o lungă perioadă cînd cîștiga o partidă de șah. De această dată, victoria avea un preț deosebit, fiind cucerită în fața unui partener uman, venind ca o eliberare a unor tensiuni psihice acumulate. Își aminti ce-l spusese Robinson, că și el avusese necazuri cu ordinatorul la început și-și propuse să studieze și să nu mai joace pînă cînd nu se va simți în stare să înfrîngă blestemata aceea de mașină care-l ridiculiza răspunzînd la mutări imediat, de parcă felul în care juca el era lipsit de orice dificultate. „E un program, alcătuit de un om, și trebuie să-l înving, astfel o să mă tîmpesc în închisoarea asta zburătoare. Ce om ciudat e oaspetele meu!... Nu știu nimic despre el. A venit parcă din neant cu nava lui veche, sosind în momentul cînd simțeam că-mi pierd mințile de plictiseală. Ce-o fi vrut să spună că voi înțelege mai tirziu? Și de ce să nu raportez despre întîlnirea cu el? Oare ce taină ascunde?” se întrebă Maler și anunță șah cu sacrificiul de damă la **b8**. Oaspetele nu șovăi să ia dama, cu calul din **d7**, dîndu-i astfel posibilitatea lui Maler să efectueze necrutător ultima mutare a partidei, anunțînd matul, cu turnul la

d8.

— Asta a fost! rosti el și pentru prima dată simți gustul dulce al victoriei. Sorbi paharul cu șampanie pînă la fund.

— Felicitări! zise Robinson, întinzîndu-i mîna. Ai jucat ca la carte, neslăbindu-mă o clipă ca să-mi organizez apărarea.

— Sper că nu ești supărat... spuse Maler turnîndu-i în pahar.

— Dacă n-aș fi inclus riscul unei înfringeri n-aș fi jucat. Ți-am mai spus, partida a fost o lecție de viață pentru mine. Am învățat că prin sacrificiu se poate cîștiga. Nu-mi rămîne decît să încerc să aplic și eu acest principiu, chiar dacă trecutul nu mai poate fi modificat, deși eu am avut șansa unui nod în cronospațiu. A fost un mare noroc pentru mine că te-am întîlnit, altfel existența mea n-ar fi valorat nici cît un gunoi azvîrlit în cosmos.

Maler făcu ochii mari. Ca să nu pară ridicol nu întrebă nimic, deși nu înțelegea de ce oaspetele său dăduse o asemenea importanță partidei.

— Acum e timpul să plec, spuse Robinson sporindu-i nedumerirea. Să ții cont de rugămîntea mea. Nu vorbi cu nimeni despre întîlnirea noastră.

— Dar n-am cum. Sînt obligat să raportez. Și chiar dacă n-o fac, faptul a rămas consemnat în memoria ordinatorului, pe care n-am cum s-o șterg, așa că-ți dai seama...

— Da, înțeleg... făcu bătrînul ridicîndu-se brusc din fotoliu și îndreptîndu-se hotărît spre ușă.

— În schimb, eu nu pricep nimic, zise Maler enervat de misterul pe care nu putea să-l pătrundă.

— O să te lămurești. Acum trebuie să plec. Maler renunță să-l mai întrebă și-l conduse pe coridorul strîmt ce ducea spre ecluză. Tăcînd amîndoi pe drum și abia cînd Robinson se pregătea să-și pună casca, Maler își aduse aminte că oaspetele uitase piesele de șah.

— Așteaptă puțin să-ți aduc caseta! se precipită el spre cabină.

— Stai! porunci bătrînul. Nu-i nevoie, ți-o dăruiesc.

— Nu se poate! Doar valorează o avere, se împotrivi Maler.

— Nu mă refuza. Acum știu că mie n-o să-mi mai trebuiască și e o mare plăcere pentru mine să-ți fac un asemenea cadou. Te rog să păstrezi piesele și să-ți amintești de mine, spuse Robinson surîzînd trist. Maler se întoarse tulburat și prinziindu-i mîna i-o scutură cu putere.

— Îți mulțumesc foarte mult. Un asemenea dar... Ești un om ciudat. N-am să te uit nicio dată, chiar dacă drumurile noastre nu se vor mai întîlni.

— Adio! spuse oaspetele și punîndu-și casca îi făcu semn să iasă pentru depresurizarea ecluzei.

Malter se întoarse în cabina de comandă, tulburat de comportamentul enigmatic al vizitatorului. Urmări pe ecrane manevrele cargoului de a se depărta de interceptor, dar nu mai îndrăzni să stabilească legătura radio. Se simțea slăbit și cu gura uscată. Când se întinse după paharul cu șampanie rămas neterminat lângă tabla de joc, mina îi atârna ca de plumb, iar mișcarea îi produse o amețeală ce-l făcu să se întrebe dacă nu cumva s-a îmbătat. Se mira de lipsa de vlagă și parcă pe măsură ce treceau secunde, energia vitală i se scurgea fulgerător din corp. Reuși să se întoarcă spre ecrane, dar nu mai apucă să distingă nimic; privirea i se încetășă, corpul i se destinse moale în fotoliu și își pierdu cunoștința.

Când își reveni, în urechi îi răsună alarma, iar pe ecrane se înșirau o mulțime de cifre din care înțelese că prin zona controlată de el urma să treacă un roi de meteoriți venind din sectorul patrulat de Ashimoto. Comută pe frecvența acestuia și imediat auzi glasul înfrigurat al japonezului chemându-l.

— 098, Malter, sint 099, recepție. Răspunde odată, lua-te-ar dracii!

— Sint 098 și nu mai răcnii atîta, te-aud acum, spuse Malter calm.

— În fine! Credeam c-o să răgușesc de cît am tipat. Sint patru ore de cînd nu mai dăm de tine. Credeam că te-ai dezintegrat.

— Ce tot îndrugi acolo? întrebă Malter gîndindu-se că stațiile de urmărire n-aveau cum

să-l scape de sub control.

— Vorbesc serios! spuse Ashimoto. Semnalul automat al navei tale a dispărut subit din eter, concomitent cu absența de pe ecranele radar. Pur și simplu patru ore n-ai mai existat ca obiect în spațiu. Cei de la Centru nu mai înțeleg nimic. Fă bine și ia legătura cu ei să-i liniștești. De fapt, ce s-a întîmplat? Întrebă japonezul, ros de curiozitate.

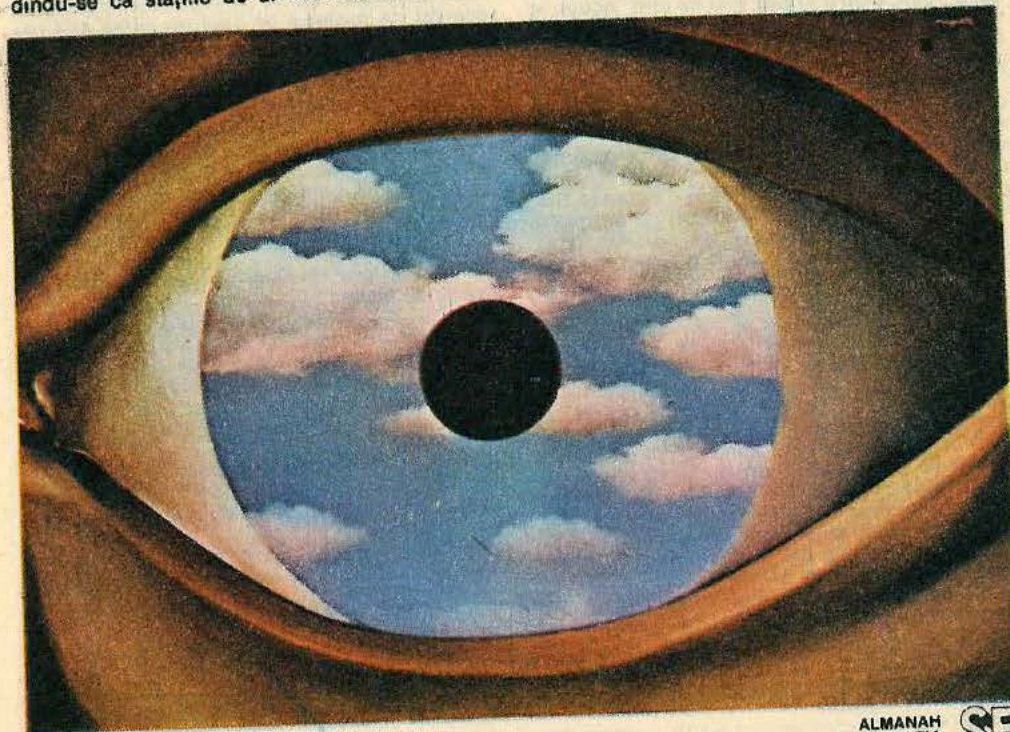
— Păi, nu s-a întîmplat mai nimic, evită Malter să dea amănunte. Doar acum cîteva minute, înainte de a lua legătura cu tine, am avut așa... o amețeală trecătoare.

— Ești cumva bolnav? se interesă Ashimoto.

— Sint în plină formă, afirmă Malter privind spre piesele de șah, apoi luă în mînă regele negru. Spune-mi, te rog, s-a semnalat cumva o navă prin zona noastră?...
— Te referi la o anume navă?

— Da... să zicem un cargou de tip vechi, C-137, comandat de Soul Robinson...

— Malter, trebuie să-ți lei concediul decretă japonezul începînd să ridă cu poftă. Nu cumva te-ai țicnit? Cum ai putut uita? Soul Robinson e Pustnicul. A murit acum cincisprezece ani, cînd a distrus meteoritul care amenința viețile celor de pe stație. N-avea rachete ca să-l facă țîndări și-atunci și-a izbit hîrbul de bolovan. Te-ai ramolit, bătrîne! conchise Ashimoto și risul lui îi sună lui Malter ca un ecou venit de departe, din ceață. Degetele i se încleștară cu disperare de regele negru de obsidian, sculptat cu migală...

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

MARTI

©AMENII SÎNT SPARTI

MIERCURI

©AMENII SÎNT CERCURI

PHILIP JOSÉ FARMER

SANDU ȘTURCA

paperbacks (cărți ieftine de mare tiraj). Altele, în același gen, sînt *The Gate of Time* (Poarta timpului; 1966), *The Stone God Awakens* (Trezirea zeului de piatră; 1970) și *The Wind Whales of Ishmael* (Ishmael și balenele vîntului; 1971), cel din urmă fiind o continuare s.f. a romanului *Moby Dick* de Herman Melville. *Flesh* (Carnen; 1960, ediție revizuită 1968) este întrucîtva mai ambițios; încercînd o dramatizare a ideilor expuse de Robert Graves în *The White Goddess* (Zeița albă), romanul prezintă o societate viitoare matriarhală și orgiastică. De un umor destul de greoi, cartea a fost totuși considerată „șocantă” la data primei apariții.

Ciclul „*World of Tiers*” (Lumea stratificată) aparține, de asemenea, stilului „ușor” al scriitorului, dar este una din operele sale cele mai populare. Romanele care îl alcătuiesc, *The Maker of Universes* (Făuritorul de universuri; 1965), *The Gates of Creation* (Porțile creației; 1966), *A Private Cosmos* (Cosmos personal; 1968), *Behind the Walls of Terra* (Dincolo de zidurile Pămîntului; 1970) și *The Lava-lite World* (Lumea lavalită; 1977), își plasează acțiunea într-o serie de „universuri de buzunar”, tere-nuri de joc (și de joacă) făurite de stăpîni unei tehnologii inimaginabile. Personajul cel mai interesant este un pămîntean al zilelor noastre, Paul Janus Finnegan (ale cărui inițiale sînt cele ale autorului, ca dealtfel în cazul mai multor personaje farmeriene, cel mai adesea observatori ironici), alias Kic-kaha, un erou șiret, care se lasă antrenat în tot felul de aventuri excentrice și periculoase. Pe alocuri cărțile trenează, însă momentele de mare artă a imaginației abundă.

Inside outside (Universul invers; 1964), un roman despre menținerea pe baze științifice a vieții după moarte, cuprinde o gamă variată de imagini tulburătoare, dar și idei groțeste, mai puțin convingătoare, rămînd totuși o creație memorabilă. „*Riders of the Purple Wage*” (Căldreții salonului purpurii; 1967) i-a adus lui PJF premiul Hugo, 1968. Scrisă într-un stil frenetic și calamburesc, este una din prozele sale cele mai originale. Navele descrie necazurile unui tîndr artist într-o societate utopică și are un conținut erotic mai explicit decît oricare text farmerian anterior. Subiectul este reluat în povestirea „*The Ovogenesis of Bird City*” (Ovogeneza Orașului Păsărilor; 1970).

SCRIITORUL american Philip José Farmer s-a născut la 26 ianuarie 1918, în North Terre Haute, statul Indiana. Deși a fost un pasionat cititor de s.f. încă din adolescență, a început să scrie relativ tîrziu. După studii sporadice la Universitatea Bradley, obține, în 1950, diploma de licență în litere. Doi ani mai tîrziu, își face o apariție răsunătoare pe scena s.f. în revista *STARTLING STORIES*, cu nuvela *The Lovers* (Amantul; 1952, dezvoltată în roman, în 1961). Deși refuzată inițial de editori celebri ca John W. Campbell, de la *ASTOUNDING SCIENCE FICTION*, și H. L. Gold, de la *GALAXY*, „*The Lovers*” s-a bucurat de un succes fulgător și i-a adus lui PJF, în 1953, premiul Hugo pentru „cel mai promițător talent.” Datorită acestui succes, și în urma publicării altor două povestiri excelente, „*Sail On! Sail On!*” (Navighează! Navighează!; 1952) și „*Mother*” (Mama; 1953), PJF decide să devină scriitor profesionist.

Primul roman în volum de librărie a fost *The Green Odyssey* (Odiseea verde; 1957), o istorisire picarescă despre un pămîntean care evadează din captivitate, pe o planetă dintr-o altă galaxie. Este unul din numeroasele romane de aventuri pe care PJF le-a scris, de-a lungul anilor, pentru editurile de

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

Încercând să profite din plin de pe urma noului „liberalism” al sf.-ului de la sfârșitul anilor '60, editura Essex House îi oferă lui P.J.F. un contract pentru trei romane fantastice erotice: *The Image of the Beast* (Chipul fiarei; 1968), primul volum al trilogiei „Exorcism” reprezintă o parodie eficace a romanelor cu detectivi particulari și a genurilor Horror și gothic modern, dar cel de-al doilea, *Blown* (Desflinat; 1969), este, în mod evident, scris numai pentru a îndeplini clauzele contractuale; al treilea volum, *Traitor to the Living* (Trădătorul celor vii; 1973), nu a mai fost publicat de Essex House. O altă trilogie, avându-i drept eroi pe Lord Grandrith și pe Doc Caliban, cuprinde romanele *A Feast Unknown* (Nesătura sărbătoare; 1969), *Lord of the Trees* (Stăpînul copacilor; 1970) și *The Mad Goblin* (Spiridușul nebun; 1970).

Opera care i-a adus lui P.J.F. cea mai mare popularitate este ciclul „Riverworld” (Lumea Fluvială), cuprinzând romanele *To Your Scattered Bodies Go* (Întoarceți-vă la trupurile voastre răzlețite; 1971), *The Fabulous Riverboat* (Vaporul fabulos; 1971), *The Dark Design* (Proiectul sumbru; 1977) și *The Magic Labyrinth* (Labirintul vrăjit; 1980), ca și culegerea de povestiri *Riverworld and Other Stories* (Lumea Fluvială și alte povestiri; 1979). Primul dintre romane a fost încununat cu Hugo 1972. Plasându-și acțiunea pe o planetă unde întreaga rasă umană a fost resuscitată pe malurile unui fluviu lung de câteva milioane de kilometri, ciclul narează aventurile unor personaje „istorice” ca Richard Burton, Mark Twain, Jack London și mulți alții. P.J.F. imaginează (și dezvăluie abia în al patrulea volum) o explicație rațională, din punct de vedere sf., pentru această situație fantastică, dar cărțile au și un interesant substrat filosofic.

În cursul anilor '70, scriitorul a înmănușat operele sale (și pe cele ale multor altor autori) într-o vastă mitologie personală. O bună parte a acestei antologii este ilustrată într-un conglomerat eterogen de proze, reunite în ceea ce a fost numit ciclul „Wold Newton Family” (Familia din Wold New-

ton), premisa fiind că un meteorit care s-a prăbușit lângă Wold Newton, în Anglia secolului 18, a iradiat mai multe femei însărcinate și în urma acestui fapt a apărut o familie de supraoameni mutați — o familie din care fac parte Sherlock Holmes, Doc Savage, Tarzan și alții.

Un alt serial, inițiat de P.J.F. în 1975, „Greatheart Silver”, cuprinde pastişe în stilul povestirilor din revistele pulp ale anilor '30; dintre acestea, cele mai reușite sînt „Showdown at Shootout” (Răfuială la Shootout; 1975), „The Secret Life of Rebecca of Sunnybrook Farm” (Viața secretă a Rebecăi de la Ferma Sunnybrook; 1975) și năvelele din volumul „Greatheart Silver”, apărut în 1982.

În anii din urmă, P.J.F. a început să scrie sub o mulțime de pseudonime. *Venus on the Half-Shell* (Venus în semicochilie) de Kilgore Trout (1975) este opera sa (numele fiind împrumutat de la cunoscutul personaj — scriitor de sf., talentat dar lipsit de succes — creat de Kurt Vonnegut Jr., la fel ca și o serie de povestiri, publicate mai ales în reviste, de „autori” ca Paul Chapin, Harry Manders, Rod Keen, Maxwell Grant sau Jonathan Swift Somers III. Serialul în patru episoade „Stations of the Nightmare” (Stații pe ruta coșmarului; 1974—75) introduce personajul Leo Queequeg Tincrowder, scriitor de sf., care, un an mai târziu, apare drept „co-autor” al povestirii „Osiris on Crutches” (Osiris în cirje; 1976). Pentru cei ce gustă asemenea mistificări, opera lui P.J.F. este un adevărat deliciu.

Celelalte cărți semnate de P.J.F. sînt culegerile *Strange Relations* (Relații stranii; 1960), *The Alley God* (Zeul aleilor; 1962), *The Celestial Blueprint and Other Stories* (Planul celestial și alte povestiri; 1962), *Down in the Black Gang* (Jos, în sala mașinilor; 1971), *The Book of Philip José Farmer* (Scrieri alese; 1973), *Father to the Stars* (Părintele stelelor; 1981), *The Purple Book* (Cartea purpurie; 1982) și romanele *The Cache of Outer Space* (Ascunzătoarea din spațiu; 1962), *Tongues of the Moon* (Graiurile Lunii; 1964), *Jesus on Mars* (Isus marșianul; 1898), *Unreasonable Mask* (Masca fără judecată; 1982) și *A Barnstormer in Oz* (Actor ambulant în Oz; 1982).

Traducere: ION DORU BRANA

SANDU ȘTIURCA

(după *The Science Fiction Encyclopedia*, edited by Peter Nicholls, New York, Doubleday — Co., 1979)

NOTA: Traducerile titlurilor au un caracter pur orientativ și nu reprezintă versiuni definitive (IDB)

SĂ AJUNGĂ În Miercuri era aproape imposibil. Tom Pym visase să locuiască în alte zile ale săptămînii. Ca mai toți oamenii cu puțină imaginație. Dealtfel, era o temă pe care o exploatau unele piese de televiziune. În două dintre ele jucase și Tom Pym. Dar, în fond, nu dorea cu adevărat să părăsească lumea în care trăia. Pînă în ziua cînd i-a ars casa.

Era ultima dintre cele opt zile de primăvară. De cum se trezi, văzu, prin geamul ușii, cenușa și pompierii. Un om îmbrăcat în costum de azbest îl făcu semn să rămînă înăuntru. După un sfert de oră, un altul îl arătă că nu mai era nici un pericol. Apăsă pe buton și ușa se deschise imediat. Se cufundă în cenușă pînă la glezne; o simți caldă încă, sub crusta subțire și umedă de la suprafață.

N-avea nici un rost să întrebe ce se întimplase, dar o făcu în mod automat.

— Vreau scurtcircuit, presupun, răspunse pompierul. De fapt, nu se știe precis. Dezastul s-a constatat cu puțin după miezul nopții, între momentul cînd Lunea părăsește pista și cel în care preluăm noi ștafeta.

Tom Pym își spuse că era o treabă destul de curioasă să fi pompier sau polițist. Orarele lor erau atît de diferite — chiar dacă rămîneau limitate de bariera de la miezul nopții.

Între timp, ceilalți ieșiseră și el din petrifica-toare, sau din „sicrie”, cum îi se mai spunea. Numai șazeici rămăseră ocupate.

Toată lumea trebură să pondeze la opt fix. Se văzură nevoiți să aștepte orele de timp liber ca să-și procure haine și locuințe noi, deoarece studioul de televiziune la care lucrau era în întîrziere cu pregătirea programului special a cărui premieră avea loc peste 144 de zile.

Își luară micul dejun la un post de ajutor. Tom Pym întrebă pe un mașinist dacă avea idee de vreo locuință convenabilă. Bineînțeles, guvernul i-ar fi găsit o casă, dar asta nu însemna că ar fi avut grijă să fie și una comodă.

Mașinistul îl vorbi de un imobil situat doar la șase străzi de fostul său domiciliu. Murise un machior și, din cîte știa el, locul mai era liber. Cum momentan nu era nevoie de el, Tom Pym se repezi la videofon, dar o înregistrare îl informă că biroul nu se deschidea decît la ora zece. Înregistrarea oferea spectacolul unei roșcate frumoase, cu ochi de smarald și voce senzuală. Tom ar fi fost mai impresionat dacă n-ar fi cunoscut-o dinainte. Jucase alături de el în două piese în care deținuse roluri mărunte, iar vocea seducătoare nu era a el. Și nici culoarea ochilor.

Reveni la ora prînzului, obținî legătura după zece minute de așteptare și-și prezentă cererea unei oarecare doamne Bellefield. Doamna Bellefield îi reproșă că nu videofonase mai devreme; nu era prea sigură că va mai putea face ceva în cursul aceleiași zile. Tom încercă să-i explice situația sa, apoi renunță. Bandă de birocrați! Seara, se prezentă la un azil de ajutor, avu drept la cele patru ore de somn reglementare sub cîmpul inductor care-i accelera activitatea onirică, se sculă și se duse să se închidă într-un cilindru cu eternium. Vreme de zece secunde privi prin ușa transparentă siluetele imobile din interiorul

celorlalți cilindri, pe urmă apăsă pe buton. Circa cincisprezece secunde mai târziu se scufundă în inconștiență.

Trebui să-și petreacă încă trei nopți în petrificatorul public. Trei zile de toamnă se scurseseră; nu mai rămîneau decît cinci. Deși asta n-avea cine știe ce importanță aici, în California. Pe vremea cînd locuia la Chicago, iarna părea o pătură albă scuturată cu furie. Primăvara era o explozie de verde. Vara, un tunet de lumină și o suflare de foc. Toamna, o tumbă de măscărici beat, în costum pestriț.

În a patra zi, un aviz îl aduse la cunoștință că se putea muta în casa pe care și-o alesese. Fu extrem de surprins și extrem de bucuros. Cunoștea cel puțin zece persoane care își petrecuseră un an întreg — în jur de patruzeci și opt de zile — așteptînd într-o instituție publică. Se mută în cursul zilei a cincea, cu încă trei zile de vreme bună la dispoziție. Era însă nevoit să-și consacre cele două zile de concediu cumpărării de îmbrăcăminte, aprovizionării și cunoașterii celorlalți locatari. Uneori regreta faptul că se născuse cu o fire activă. Cei de la televiziune se aflau pe baricade cinci zile de-a rîndul pe săptămînă, cîteodată și șase, în vreme ce un instalator, de pildă, nu lucra decît trei zile din șapte.

Casa era la fel de mare ca și cea dinainte, iar cele șase cîvartale suplimentare pe care trebuia să le parcurgă aveau să-i facă bine. Împreună cu el, clădirea adăpostea opt persoane pe zi. Își făcu apariția spre seară, se prezentă și cunoscu o locatară, Mabel Curta, care lucra ca secretară la un producător și care îl puse la curent cu rutina casei. După ce se asigură că petrificatorul său fusese transportat în sala special rezervată, Tom fu în măsură să se destindă un pic.

Devenită ghidul lui oficial, Mabel Curta îl însoți în sala petrificatoarelor. Era o femeieșcă durdule de vreo treizeci și cinci de ani (socotind numai zilele de marți). Divorțase de trei ori și căsătoria nu mai prezenta pentru ea nici un interes, decît, firește, în cazul în care-ar fi tras un loz cîștigător. Tom era și el în curs de divorț, dar nu suflă nici o vorbă.

— Să dăm o raltă și prin camera duminicăle, spuse Mabel. E mică, dar liniștită, slavă Domnului.

O luă înaintea, apoi se opri. Se întoarse din pragul ușii și întrebă:

— Ce este?

— Fata asta...

Șazeici și trei de cilindri cu eternium își înălțau formele cenușii în jurul lui. Stătea nemîșcat, contemplînd fata închisă în cel mai apropiat.

— Doamne, ce frumoasă e!

Dacă Mabel simți vreo fărîmă de gelozie, nu lăsă să se vadă nimic.

— Nu-i așa?

Fata avea păr lung, negru, ușor ondulat, un cap de o frumusețe tulburătoare, exact ce trebuia unde trebuia și picioare interminabile. Ochii îi erau deschiși; în lumina palidă păreau violeți. Era îmbrăcată într-o rochie ușoară, din țesătură argintie.

Placa fixată deasupra ușii indica starea civilă. Jennie Marlowe. Născută în 2031 la San

Martino, California. Ceea ce însemna că avea douăzeci și patru de ani. Actriță. Necăsătorită. Cetățeană a zilei de Miercuri.

— Ei, ce ai? întrebă Mabel.

— Nimic.

Cum să-i spună că era bolnav de dorință, o dorință care nu va putea fi satisfăcută niciodată? Că se îmbolnăvisese la vederea unei asemenea frumuseți!

**Căci soarta ne orînduiește vrerea.
Cine n-a iubit la cea dintîi privire?**

— Ce?! exclamă Mabel. Apoi pufni în rîs. E o glumă?

Nu era cazul să se simtă ofensată. Știa că Jennie Marlowe avea tot atâtea șanse la titlul de rivaltă pe cîte ar fi avut dacă ar fi fost moartă. Și avea dreptate. Iar el ar face mai bine să se ocupe de locuitorii lumii sale. Mabel nu era chiar urîtă, părea afectuoasă și, cu cîteva pănărele în ajutor, destul de excitantă... Coborîră în sala televizorului după ora 18. Se adunaseră aproape toți locatarii. Unii cu căștile pe urechi, ceilalți mulțumindu-se să privească ecranul și să discute. Era ora teledurului. Toată lumea se informa despre cele petrecute marțea trecută și în cursul zilei. Președintele Camerei avea să se retragă după examinarea actualului mandat. Își trăise traiul și recenta deteriorare a stării sănătății sale continuă să fie îngrijorătoare. Urmă o imagine a cimitirului familial din Mississippi, înfățișînd piedestalul ce-i fusese rezervat. Cînd știința va fi rezolvat problema întineririi, avea să fie trezit din somnul său de piatră.

— Vai, ce bine! făcu Mabel, foindu-se pe genunchii noului ei amic.

— Oh, într-o zi se va realiza și asta, spuse el. Sîntem deja pe drumul cel bun; savanții au reușit să oprească procesul de îmbătrînire la iepuri.

— N-ai înțeles ce-am vrut să spun, zise ea. De bună seamă că vor sfîrși prin a descoperi un mijloc ca să întînerească oamenii. Dar după aceea? Crezi că vor readuce pe toată lu-

mea la viață? Cu toată omenirea care există deja, îți închipui că vor fi gata să dubleze, poate chiar să tripleze populația? Nu crezi că, mai degrabă, ne vor lăsa-n plată Domnului? Chicotii și adăugă: „Ce-or să se facă porumbeli?”

O strînse de mijloc. Și în aceeași clipă se imagină îmbrățișînd talia celeilalte. O talie suplă, cu siguranță, dar fără urmă de grăsime.

S-o uite. Să se gîndească la clipa prezentă. Să se uite la televizor.

O oarecare doamnă Wilder încercase să-și asasineze soțul și, imediat după aceea, să-și facă seama cu un cuțit de bucătărie. De cum sosise poliția, amîndoi fuseseră petrificați și transportați la spital. Se efectua o anchetă în legătură cu încetinirea ritmului de lucru în serviciile administrative ale circumscriptiei. Oamenii de Luni erau acuzați că nu lasă calculatoarele în bună stare de funcționare pentru cei de Marți. Afacerea se afla în minile autorităților competente ale celor două zile. Baza de pe Ganimede comunicase că Marea Pată Roșie de pe Jupiter emitea unde slabe, dar distincte, ce nu păreau a se datora întîmplării.

Ultimele cinci minute erau consacrate unui rezumat al principalelor evenimente care marcase celalalte zile. Doamna Cuthmar, geranta, schimbă programul în favoarea unei comedii bulevardiere, fără a stîrni nici cel mai mic protest.

Tom părăsi încăperea, după ce o încunosti- nță pe Mabel că avea de gînd să se culce de vreme — singur, ca să doarmă. Îl aștepta o zi grea.

Pășind în virful picioarelor, traversă holul, urcă scările și intră în sala în care se aliniau petrificatoarele. Lumina era slabă, mincătă de umbră; locul, cufundat în tăcere. Cei șalzeți și trei de cilindri aveau aerul unor străvechi coloane de granit din camera subterană a unui oraș îngropat. Cincizeci și cinci de fețe își profilau petele palide, încadrate de metalul lucios. Unii rămăseseră cu ochii deschiși; cei mai mulți însă îi închiseseră, în așteptarea momentului cînd aveau să fie reanimați de instalația situată la baza containerelor. Privi prin ușa lui Jennie Marlowe. Simți din nou că se îmbolnăvește. Era intangibilă. N-avea să fie niciodată a lui. Și Miercurea nu era decît la distanță de-o zi. Nici măcar o zi. Ceva mai puțin de patru ore și jumătate, ca să fie exact.

Atinse ușa cu virful degetelor. Era nedeasă și vag rece. Ochii fetei păreau să-l fixeze. De brațul drept îi atîrna o sacoață mare. La deschiderea ușii, avea să lase gata de plecare. O mulțime de oameni se primeneau și se aranjau de cum se trezeau din somn, după care se duceau imediat să se închidă în petrificator. La ora 5, cînd se declanșa dispozitivul automat de reanimare, după un singur minut puteau ieși să-și vadă de treburile.

Cît de mult ar fi vrut să poată ieși din „s-cru” odată cu eal.

Dar bariera zilei de Miercuri făcea acest lucru cu neputință.

Întoarse capul. Se purta ca un puști de șaisprezece ani. Trecuse mai bine de-o sută de ani de cînd avusese această vîrstă, dar ce în-

semna un secol? Din punct de vedere fiziologic avea treizeci de ani.

În timp ce se îndrepta spre etajul al doilea, fu cîț pe ce să se întoarcă și să se lase iarăși pradă contemplației. Făcu însă un efort și se sili să urce în camera sa. De cum intră în odăile hotărî să se culce numaidecît. Poate că o s-o viseze. Dacă visele aveau menirea să domolească dorințele, o va visa venind la el. Nimeni nu demonstrase că visele reprezentau întotdeauna expresia dorințelor, dar era lucru știut că un om privat de vise sfîrșea, în mod cert, prin a-și pierde mințile. Era și motivul pentru care somnurile emiteau un cîmp ce furniza, în decursul a patru ore, tot somnul și toate visele necesare organismului. Urma apoi deșteptarea și închiderea în petrificator, unde un cîmp special intrerupea orice activitate atomică și subatomică. Fără intervenția cîmpului de reanimare, starea aceasta ar fi putut dura la nesfîrșit.

Adormi, dar Jennie Marlowe nu veni la el — sau dacă venise, nu-și mai aducea aminte. Se sculă, își spălă fața și coborî repede în sala petrificatoarelor, unde-i găsi pe toți locatarii casei fumînd în picioare o ultimă țigară, flecărînd și glumînd. Curînd aveau să intre în cilindri și totul se va cufunda într-o tăcere de piatră.

Se întrebă adesea ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi decis să nu reîntre în petrificator. Ce-ar fi simțit? L-ar fi cuprins panica? De cînd se știa pe lume nu cunoscuse decît ziua de Marți. Oare Miercurea s-ar fi năpustit vîind asupra-i, ca un val de marea? Ca să-l smulgă și să-l izbească de stîncile vreunui straniu torent temporar?

Și dac-ar găsi un pretext să urce la el și să rămînă acolo pînă la declanșarea cîmpului? Din clipa aceea n-ar mai exista cale de întoarcere. Ușa cilindrului său n-ar mai putea fi deschisă înainte de ora fixată. I-ar rămîne doar posibilitatea de a se repezi la petrificatoarele publice din postul de ajutor, la trei străzi de casă. Dar dac-ar rămîne în camera lui pînă Miercuri?

Se mai întîmplau asemenea lucruri. În cazul în care contravenientul nu avea un motiv serios, era judecat. După omucidere, „traversarea timpului” trecea drept cea mai gravă infracțiune și vinovații erau petrificați imediat. Toți condamnații, sănătoși la minte sau nu, erau petrificați. Sau mananana, cum se zicea cîteodată. Criminalii mananați așteptau la loc sigur, în nemiscare și inconștienți, momentul în care știința avea să dețină mijloacele de a-i vindeca pe nebuni, pe nevropați, pe asasini, pe dezaxați. Manana. Manana.

„Și cum era în lumea de Miercuri?” îl întrebă odată Tom pe un concetățean care întîrziase fără voie, în urma unui accident.

„De unde să știu? N-am fost conștient mai mult de vreun sfert de ceas. Orașul era același, iar mutrele celor din ambulanță n-am reușit să le văd, bineînțeles. În orice caz, nu i-am văzut pe nici unul de aici. Am fost petrificat și lăsat la spital ca să se ocupe de mine personalul de Marți”.

Probabil că se țînise. Chiar așa, se țînise de-a binelea. Numai faptul că se gîndea la

asemenea lucruri era curată nebunie. Să ajungă în Miercuri era aproape imposibil. Aproape. Dar se putea rezolva. Era nevoie de timp și de răbdare, dar se putea rezolva.

Se opri în fața petrificatorului său. Ceilalți își luau rămas bun. „La revedere! Salut! Pe marțea viitoare!” Mabel îi strigă:

— Noapte bună, iubite!

— Noapte bună, mormăle el.

— Ce-ai zis? îl întrebă.

— Noapte bună!

Își întoarse privirea spre chipul minunat care se contura în spatele ușii. Apoi zîmbi. O clipă, se temuse că l-ar fi putut auzi dînd bună seara unei femei care-i spunea „iubite!”.

Mai avea la dispoziție zece minute. Sirena începuse să urle. Disparați cu toții! Cele șase zile de călătorie vă așteaptă! Mai repede! Gîndiți-vă la ce risc va expuneți!

Se gîndea, dar ținea neapărat să lase un mesaj. Magnetofonul se afla pe una din mese. Îl puse în funcțiune și vorbi în grabă. „Dragă domnișoară Marlowe. Mă numesc Tom Pym și petrificatorul meu se află chiar lîngă al dumneata. Ca și dumneata, sînt actor; de fapt, lucrez în același studio în care lucrezi dumneata. Poate că o să mă consideri impertinent, dar n-am văzut încă frumusețe ca a dumneata. Măntreb dacă și cîntecul e pe măsura penajului. Mi-ar face mare plăcere să văd niște fragmente din spectacolele în care joci. N-ai putea să lași cîteva bobine la camera cinci? Sînt sigur că cel care locuiește acolo nu va avea nimic împotriva. Cu deosebită considerație, Tom Pym”.

Derulă banda înapoi. Mesajul suna cam sec, dar poate că era mai bine așa. Un stil prea înflorit sau prea stăruitor i-ar fi putut stîrni suspiciuni. Își permise două remarci despre frumusețea ei, însă fără să exagereze. Iar apelul la vanitatea de actriță era dintre cele la care cu greu se rezistă. O știa din proprie experiență.

Reveni la cilindrul său fluierînd încetîșor. După ce intră, apăsă pe buton și se uita la ceas. Pînă la miezul nopții mai erau cinci minute. Nici un bec de semnalizare nu va începe să clipească pentru el pe panoul cel mare de deasupra calculatorului din postul de poliție. Peste zece minute, polițiștii din Miercuri vor ieși din petrificatoarele de la comisarîat ca să-și ia în primire atribuțiile.

La ora schimbului, în comisariate exista o întrerupere de zece minute. În acest interval se putea dezlîntă, în orice clipă, un adevărat infern și din cînd în cînd se dezlîntă. Dar era un preț care trebuia plătit pentru a se menține barierele timpului.

Deschise ochii. Genunchii i se îndoiră ușor și bărbia îi coborî în plept. Era necesar mai puțin de-o secundă pentru a reveni la viață — transmisă instantaneu de la eternium la carne și sînge — și inima nu apuca să-și dea seama că fusese oprită vreme atît de îndelungată. În schimb, mușchii aveau puțin de furcă pentru a se adapta repede la poziția stînd în picioare.

Apăsă pe buton, deschise ușa și... ai fi putut jura că butonul declanșase și ziua. Mabel se machiase „în ajun” și era proaspătă ca o floare. O complimentă și ea zîmbi încîntată. Îi

SANDU ȘTIURCA

spuse însă imediat după aceea că se vor reve-
dea la micul dejun. Ajuns la jumătatea scării,
se opri și așteptă pînă cînd nu mai rămase ni-
meni în hol. Apoi, făcînd cale întoarsă, se fu-
rișă în sala petrificatoarelor. Se duse drept la
magnetofon.

Difuzorul i se adresă cu o voce puțin răgu-
șită, dar melodiasă: „Dragă domnule Pym.
Nu-i prima oară că mi se întîmplă să primesc
un mesaj dintr-o altă zi. La început e destul de
amuzant să stai de vorbă pe deasupra abisului
care separă universurile noastre, dacă-mi în-
gădul această mică exagerare. Dar odată con-
sumat farmecul noutății, îți dai seama că n-are
nici un sens. Dacă cel cu care corespundezi
ajunge să te intereseze, ești condamnat la o
perpetuă frustrare. Pentru că el nu va fi nicio-
dată mai mult decît o voce într-un magnetofon
și un chip rece de ceară într-un coșciug de
metal. Ulte că-ncep să fac poezie. Scuză-mă.
Dacă persoana respectivă dovedește lipsă de
interes, la ce bun continuarea dialogului?
Și-ntr-un caz și-n altul e o absurditate. Da,
poate că sînt frumoasă. Îți mulțumesc pentru
compliment, dar întîmplător sînt și rezonabilă.
Aș fi putut foarte bine să nu-ți răspund. Dar
mi-am zis să fiu politicoasă; n-am vrut să te
jignesc. Așa că, te rog, nu-mi mai lăsa și alte
mesaje”.

Așteptă în tăcerea care se prelungea. Poate
că făcuse o pauză, o pauză de efect. O s-o
audă imediat chicotind sau rîzînd pe infundate
și adăugînd: „Pe de altă parte, nu-mi place
să-mi dezamăgesc publicul. Am lăsat bobinele
în camera dumentale.”

Tăcerea persista. Opri aparatul și coborî să
la micul dejun.

Pauza pentru siestă era planificată de la
14.10 la 14.45. Se lungi pe divan și apăsă pe
buton. În mai puțin de un minut adormi. De
data aceasta o visă pe Jennie. Sub forma unei
vagi siluete, albe, înălțîndu-se din întuneric și
plutînd către el. Era și mai frumoasă decît în
petrificator.

SANDU ȘTURCĂ

Filmările se prelungea pînă tîrziu și nu
ajunse acasă decît la ora cînei. Nici la studio
nu cuteza nimeni să rețină personalul peste
această limită, mai ales de cînd se interzise
servirea la locul de muncă și a altor mese în
afară de prînz.

Au timp să se ducă s-o vadă pe Jennie un
minut, mai înainte ca glasul doamnei Cuthmar
să spargă interfonul. În timp ce cobora, gîndi:
„Bine m-am mai îmbobinat! De-a dreptul ridi-
col. Doar nu mai sînt copil. Poate... poate c-ar
trebui să mă duc la un psihoîndrumător”.

Sigur că da, solicită o consultație, apoi stai
și-așteaptă pînă va avea psihoîndrumătorul
timp să se ocupe de tine. Adică cel puțin trei
sute de zile, dacă ai noroc. Și dacă respectivul
nu-ți rezolvă problema, adresează-te unui alt
cabinet și așteaptă șase sute de zile.

O consultație. Își încetini pașii. O consulta-
ție. Și de ce n-ar depune o cerere, nu ca să
consulte un psihoîndrumător, ci ca să plece
de-aici? Ce risca? N-o să-i aprobe, mai mult
ca sigur, dar încercarea moarte n-are.

Nici măcar obținerea unui formular de ce-
rere nu era lesnicioasă. Pierdu două zile de
concediu așteptînd prin birourile Centrului
Administrativ pînă ce reuși să pună mîna pe
documentele necesare. Prima oară i se dădu
un formular greșit și trebuia să ia totul de la
capăt. Nu exista nici un serviciu special pen-
tru cei care voiau să schimbe ziua. Erau prea
puțini solicitanți pentru ca un asemenea servi-
ciu să fie justificat. Nu avu de ales și trebuia să
se așeze iarăși la coadă, în fața Serviciului
pentru Afaceri Diverse din cadrul Secției Rec-
tificări a Departamentului Stării Civile de pe
lîngă Biroul de Schimburi și Transferuri Reci-
proce. O grămadă de denumiri care nu aveau
nimic de-a face cu emigrarea într-o altă zi.

Cînd, în sfîrșit, se văzu pentru a doua oară
cu formularul în mînă, refuză să se urnească
din fața ghișeului pînă ce nu verifică numărul
documentului, cerînd apoi și funcționarului
să-l verifice încă o dată. Nu dădu nici o aten-
ție strigătelor și protestelor care veneau din
spate. După aceea se îndreptă spre alt colț al
vastei săli, pentru a se posta la o altă coadă,
în fața perforatoarelor. Două ore mai tîrziu lua
loc la un fel de pupitr, deasupra cărui trona
un ecran. Introduse formularul în fanta care-i
era destinată, privi proiecția de pe ecran și
apăsă pe diferitele butoane pentru a perfora
cășuțele corespunzătoare din dreptul întrebă-
rilor corespunzătoare. După asta nu-i mai ră-
mase decît să depună formularul în altă fantă
și să speră că nu se va rătăci pe drum. Sau că
nu va trebui să reia totul din nou pentru că nu
perforase corect cererea.

Seara, își lipi fruntea de panoul metalic și
mărturisî chipului impasibil din spatele ușii:
„Se vede treaba să te iubesc cu adevărat, de
m-am vîrît în toată teavatura asta. Iar tu nici
măcar n-ai habar. Și chiar dac-ai avea, poate
că puțin ți-ar păsa”.

Ca să-și dovedească lui însuși că mai avea
capul pe umeri, o însoți pe Mabel la o petre-
cere pe care o dădea în aceeași seară Sol Ve-
remwolf, un producător. Veremwolf își sărbă-
torea promovarea în categoria A-13, obținută
în urma unui examen administrativ. Ceea ce

însemna că, la momentul potrivit, cu puțin no-
roc și cîteva pile, avea să ajungă președin-
te-director general adjunct al Televiziunii.

Serata nu fu prea reușită. Tom și Mabel se
întoarseră acasă cu vreo jumătate de oră
înainte momentul în care trebuiau să se în-
chidă în petrificatoare. Tom avusese grijă să
nu abuzeze de alcool și stupefiante, așa că nu
era tentat de Mabel. Totuși, își dădea seama
că va ieși din „sicriu” destul de amețit și că va
avea nevoie de o doză zdravănă de remedii ar-
tificiale pentru a se pune pe picioare. Cum nu
apucase să doarmă, risca să apară la muncă
buhăit și complet dezamorsat.

Găsi un pretext ca să scape de Mabel și co-
borî în sala petrificatoarelor înainte tuturor.
Dar nu pentru că ar fi avut vreo posibilitate să
se „pună la cilindru” mai devreme. Petrifica-
toarele nu se declanșau decît la intervale fixe.

Se rezemă de cilindrul lui Jennie și mîngîie
ușa. „Toată seara am încercat să nu mă gîn-
desc la tine. Am vrut să fiu lolal față de Mabel.
Ar fi fost o mîgărie să ies cu ea și să-mi fie
tot timpul gîndul la tine”.

**Iubirea trebuință n-are
De inimi înșelătoare...**

Îi înregistră alt mesaj, apoi îl șterse. La ce
bun? În afară de asta, i se cam împletcea
limba și ținea să se prezinte într-o lumină fa-
vorabilă.

Dar de ce atîta sînge rău? Îi păsa ei de el?
Nu exista decît un singur răspuns. Îi păsa
lui de ea, și judecata sau logica n-aveau de-a
face cu asta. Iubea această femeie interzisă,
intangibilă, atît-de-îndepărtată și-totuși-
atît-de-apropie.

Mabel intrase pe nesimțite.

— Dar ești complet nebun!, exclamă.

Tom făcu un salt înapoi. De ce reacționase
în felul acesta? N-avea de ce să-i fie rușine.
Atunci pentru ce simțea atîta furie împotriva
ei? Stînjeneala era de înțeles, furia, însă, nu.
Mabel izbucni în ris, ceea ce avu darul de
a-i potoli imediat frămîntarea. Acum își putea
da la iveală arțagul. Dar de cum începu să se
certe, ea îi întoarse spatele și părăsi încăpe-
rea. Pentru a reveni, cîteva minute mai tîrziu,
împreună cu toți ceilalți. Nu mai era mult pînă
la miezul nopții.

Tom intrase deja în cilindru. După cîteva se-
cunde se dădu jos, răsuci petrificatorul lui
Jennie într-o parte și și-l întoarse pe al său în
așa fel încît să se afle cu fața spre ea. Intră
înapoi, apăsă pe buton și așteptă. Cele două
uși nu deformau decît vag cîmpul vizual. Dar
Jennie părea acum și mai departe, în spațiu,
în timp, în inaccesibil.

Peste trei zile, în mijlocul iernii primi o scri-
soare. Cutia de la intrare bizii exact în clipa în
care trecuse pragul. Se întoarse și așteptă
pînă ce scrisoarea fu imprimată și ejectată.
Era răspunsul la cererea sa de transfer în lu-
mea de Miercuri.

Respinsă. Cauza: nu avea nici un motiv
plauzibil să plece.

Era adevărat. Dar nici adevăratul motiv nu
putea să-l indice. Ar fi întîmpinat și mai multă
indiferență decît cel pe care îl invocase. Perfo-

rase căsuța corespunzătoare rîndului 12. MO-
TIVUL: DORESC SĂ TRĂIESC ÎNTR-UN ME-
DIU ÎN CARE APTITUDINILE MELE AR AVEA
MAI MULTE SANSE DE ÎNCURAJARE.

Începu să înjure. Tună și fulgeră. În fața oa-
menilor și a legii avea dreptul să emigreze în
ce zi voia. Așa era. Așa trebuia să fie. Ce
conta că mutarea sa necesita eforturi? Ce
conta că faptul implica transferarea actelor
sale de identitate și a tuturor documentelor
care-i priveau, începînd cu certificatul de naș-
tere? Ce conta că...?

N-avea decît să protesteze oricît, tot nu pu-
tea să schimbe nimic. Era prizonierul lumii de
Marti.

Încă nu, scrieri din dinți. Încă nu. Din feri-
cire, numărul de cereri pe care le pot înalta
nu-i limitat. Am să fac alta. A, își închipule
c-or să mă exaspereze și-o să renunț? Ei bine,
nu, o să-i exasperez eu pe ei. Omul contra
mașinii. Omul contra sistemului. Omul contra
birocrației, contra durității de gheață a regula-
mentelor.

Douăzeci de zile de iarnă se scurseră. Zbu-
rară și cele opt ale primăverii. Era din nou
vară. Pentru douăsprezece zile. În ziua a doua
primi răspunsul la cea de-a doua cerere.

Nu era nici refuz, nici aprobare. I se aducea
la cunoștință că dacă era de părere că ar fi
putut beneficia de un echilibru psihic mai bun
în lumea de Miercuri, în conformitate cu spu-
sele astrologului său, va trebui să obțină, de la
un psihoîndrumător, un referat critic pe mar-
gina analizei sale astrologice. Tom Pym sări
în sus, pocnîndu-și călcîiele. Slavă Domnului
că trăia într-o epocă în care astrologii nu erau
considerați șarlatani. Oamenii — masele — se
exprimasera în favoarea necesității astrologiei
și pretinseseră să fie oficializată și respectată.
În cele din urmă se promulgaseră legi și dato-
rită acestora lui Tom Pym i se mai oferea o
șansă.

Coborî în sala petrificatoarelor, depuse un
sărut pe ușa de la cilindrul lui Jennie Marlowe
și-i împărtăși vestea cea bună. Ea nu-i răs-
punsese, dar lui Tom i se păru că zărește în
ochii ei o rază de lumină. Neîndoindu-și, un
efect al imaginației sale, însă dispunea de o
imaginație bogată.

Obținerea unei programări la un psihoîndru-
mător și supunerea la cele trei ședințe regle-
mentare îi luară încă un an, un întreg ciclu de
patruzeci și opt de zile. Dar doctorul Sigmund
Traurig era prieten cu doctorul Stelhela, as-
trologul, ceea ce facilită lucrurile.

— Am studiat în amănunțime diagrama
doctorului Stelhela și am analizat cu atenție fi-
xația dumentale în legătură cu femeia aceea, îi
spuse psihoîndrumătorul. Sînt de acord cu
doctorul Stelhela că nu vei fi niciodată fericit
în Marti, dar nu sînt într-un tot de acord cu
afirmația sa că vei fi mai fericit în Miercuri.
Totuși, dat fiind sentimentul pe care îl nutrești
pentru această domnișoare Marlowe, gîndesc
că nu ți-ar dăuna să pleci în lumea de Mier-
curi. Dar numai cu condiția de a semna un
document prin care să te angajezi ca, odată
ajuns acolo, să continui tratamentul la un psi-
hoîndrumător.

Tom Pym nu-și dădu seama decît prea tîrziu

că doctorul Traurig voia, probabil, să se debaraseze de el, deoarece avea prea mulți pacienți. Dar era un gând prea puțin încurajator.

Trebuia să rabde în continuare, în timp ce i se transmiteau actele necesare către autoritățile din Miercuri. Bătălia nu fusese câștigată decât pe jumătate. Era foarte posibil ca cealaltă administrație să-i respingă cererea. Și apoi, dacă-și atinge scopul, ce-l aștepta? S-ar fi putut ca ea să-l respingă; fără să-l lase nici o speranță.

Era de neconceput, dar nu imposibil.

Mingile ușa și își apăsă buzele de geam. — Pygmalion putea cel puțin s-o atingă pe Galatea, spuse. Nu se poate ca zeii — birorații cei mari, capetele alea pătrate — să nu se îndure de mine, care nici măcar să te ating nu pot. Nu se poate.

Psihoindrumătorul îi spunea că era incapabil de un atașament autentic și durabil față de o femeie, ca mulți bărbați în această lume de legături efemere. Se îndrăgostise de Jennie Marlowe din mai multe motive. Poate că semăna cu cineva la care ținuse foarte mult în copilărie. Cu mama lui, poate? Nu? Mă rog, nu contează. O să-și amintească atunci când va ajunge în lumea din Miercuri — probabil. Adevărul profund, singurul important, era că o iubea pe domnișoara Marlowe pentru că ea se afla în imposibilitatea de a-l respinge, de a-l cicăli, de a-l plictisi, de a-l coplesi cu reproșuri, cu lacrimi, cu țipete, cu insulte, și așa mai departe. O iubea pentru că era mută și inaccesibilă.

— O iubesc așa cum trebuie s-o fi iubit Ahile pe Elena, în ziua când a văzut-o pe teretele Troiei, spuse Tom.

— Nu știm că Ahile a fost îndrăgostit de Elena din Troia, îl ironiză doctorul Traurig.

— Homer n-o spune, dar eu sunt sigur că așa a fost. Cine ar fi putut s-o vadă și să n-o iubească?

— De unde să știu eu? N-am văzut-o niciodată! Dar dacă aș fi bănuț că această himeră se va agrava...

SANDU STURCĂ

— Sunt un poet! protestă Tom.

— Un hiperimaginativ, da! În fine... poate că va fi meritând deplasarea. În seara asta n-am nici un program deosebit... și trebuie să-ți mărturisesc... mă rog, să zicem că ai reușit să-mi trezești curiozitatea... Am să trec pe la dumneata deseară, doar cit s-arunc o privire la această nemaipomenită frumusețe, la extraordinara Elenă din Troia.

Doctorul Traurig apără imediat după cină și Tom Pym îl conduse în sala petrificatoarelor, în aripa cea mai îndepărtată a uriașei case, ca un ghid însoțind un critic celebru către un Rembrandt recent descoperit.

Doctorul zăbovi îndelung în fața cilindrului. Făcu „hm” în câteva rînduri și examină de mai multe ori placa de identitate. Apoi se întoarse și zise:

— Acum înțeleg la ce te referi. Perfect. Îți dau drumul.

— Nu-i așa că-i formidabil? îl interpeleă Tom la despărțire. E o ființă dintr-o altă lume, la propriu și, bineînțeles, la figurat.

— Absolut superbă. Dar cred că te expui la o mare decepție, la o criză sentimentală și poate chiar, mai știi, la nebunie, deși un termen atât de puțin științific îmi repugnă.

— E un risc pe care sînt gata să mi-l asum, replică Tom. Știu că par puțin într-o dungă, dar ce ne-am face fără toți cei care sînt nițel puțin ticniți? Ca... tipul care a inventat roata, sau Cristofor Columb, sau James Watt, sau frații Wright, sau Pasteur, și toți ceilalți.

— Nu e cazul să-i compari pe pionierii progresului științific și pasiunea pentru adevăr care-i însușește, cu umila dumitale persoană și cu pasiunea dumitale de a te căsători cu femeia această Firește, așa cum m-am putut convinge, este de o frumusețe neobișnuită. Dar tocmai acest fapt mă face să fiu extrem de circumspect. De ce nu-i căsătorită? Ce nu-i în regulă cu ea?

— Nu-mi fac eu probleme din cauza asta, replică Tom. Poate că o fi fost căsătorită de zece ori! Ce mă interesează este că în momentul de față e liberă, altădată. Poate că a avut o decepție și așteaptă să fie sigură că va trage un loz câștigător. Poate...

— Nici unul din acești „poate” nu rezistă, dumneata ești nevrozat! I-o tăie doctorul. Dar trebuie să recunosc că, în ceea ce te privește, ar fi mai periculos să nu pleci în Miercuri, decât să pleci.

— Atunci, răspunsul e da! exclamă Tom, apucînd mîna doctorului și scuturînd-o cu putere.

— Poate. Mai am unele îndoieli.

Doctorul arboră o expresie meditativă. Tom izbucni în ris, îi lăsă mîna și îl bătu amical pe umăr.

— Mărturisește că vederea ei te-a șocat, doctorul. Ar trebui să fii de lemn ca să rămîi insensibil!

— Este, într-adevăr, perfectă, admise doctorul. Dar te sfătuiesc să reflectezi bine. Dacă te duci acolo și ea te trimite la plimbare, riști să cazi în cine știe ce extremă supărătoare, deși o expresie atât de literară îmi repugnă.

— Nici o teamă. Mai rău ca aici nu poate fi. De fapt, n-am decît de cîștigat. Cel puțin voi

avea ocazia s-o vadă în carne și oase!

Primăvara și vara trecură cu repeziciune. Apoi, într-o dimineață — o dimineață pe care n-avea s-o uite prea iute — scrisoarea de aprobare. Împreună cu instrucțiunile referitoare la procedura de transfer în ziua de Miercuri. Tot ce avea de făcut era să dea dispozițiile necesare pentru ca tehnicienii să poată avea acces la petrificatorul său în cursul zilei, spre a modifica reglajul contactului din interiorul soclului. Nu prea înțelegea de ce nu putea să rămînă pur și simplu lîngă „sicriu” și să aștepte Miercuria, dar tentativele de a pătrunde misterele administrației nu-l mai interesau.

Avu grijă să nu spună nimic vreunui dintre locatarii casei, mai ales din cauza lui Mabel. Dar Mabel află vestea la studio. Cînd dădu peste el, la ora cînei, femeia izbucni în lacrimi și fugi să se închidă în camera ei. Îi păru rău, dar se repezi după ea s-o consoleze.

În seara aceea se îndreptă către petrificator cu inima fremătînd. Ceilalți erau acum la curent; pînă la urmă nu se putuse abține să nu vorbească. Dar nu regreta nimic. Toată lumea părea să se bucure pentru el, se aduseră sticle, urmară toasturi după toasturi. Într-un tirziu, coborî și Mabel, ștergîndu-se la ochi, și se alătură celorlalți ca să-i ureze noroc. Știau de dintotdeauna că de fapt n-o iubea. Dar i-ar fi plăcut și ei să dea peste cineva care să se îndrăgostească de ea vîzînd-o în petrificator.

Cînd află că Tom îl consultase pe doctorul Traurig, spuse:

— E un om foarte influent. I-a fost psihanalist și lui Sol Veremwolf. Sol zice că se bucură de trecere și-n celelalte zile. De fapt, e director la Com-Pulsions, știi tu, unul din periodicele pe care le citește ceilalți.

Ceilalți, desigur, erau locuitorii diferitelor lumi care se succedau de Miercuri pînă Lunii.

Tom răspunde că era bucuros că dăduse peste Traurig. Cu siguranță că doctorul se folosea de influența sa pentru a-i obține atât de repede aprobarea din partea autorităților din Miercuri. Zidurile care despărțeau lumile erau aproape de netrecut, dar se bănuia că oamenii de vază puteau să le spargă oricînd aveau poftă.

Și acum, fremătînd tot, se afla din nou în fața cilindrului lui Jennie. Pentru ultima dată, își spuse. Pentru ultima oară o văd inertă. Data viitoare va fi o făptură de carne — caldă, vie, tangibilă.

— Ave atque vafel strigă cu glas puternic. Ceilalți îi răspunseră plini de veselie.

— Ia te uită la el, snobul! făcu Mabel. Credeau că lor li se adresase. Și poate că se gîndise și la ei.

Întră în cilindrul său, închise ușa și apăsă pe buton. Cel mai bine era să rămînă cu ochii deschiși ca să...

Și fu Miercuri. Decorul nu se schimbă, dar avu impresia că ajunsese pe Marte.

Manevră ușa și ieși. Cele șapte persoane prezente erau figuri familiare și le citise dinainte numele pe plăcile de identitate. Însă nu le cunoștea.

Deschise gura să dea bună ziua, dar din gîtie nu ieși nici un sunet.

SANDU STURCĂ

Cilindrul lui Jennie Marlowe lipsea.

Îi înșafă de braț pe omul de lîngă el.

— Unde-i Jennie Marlowe?

— Dă-mi, dom'le, drumul! Ce strîngi așa? A plecat, în Marți.

— În Marți în Marți!

— Da, în Marți. De mult voia să plece de aici. Nu era o zi tocmai norocoasă pentru ea, în anumite privințe. Acum două zile ne-a anunțat că i se aprobase în sfîrșit cererea. Se pare că i-a aranjat totul un psihoindrumător din Marți, un individ cu relații. A vizitat-o la petrificator și problema s-a rezolvat cît ai zice peste.

Pereții, oamenii, petrificatoarele i se părură brusc distorsionate. Pînă și timpul începu să oscileze. Nu era în Miercuri; nu era în Marți. Nu era în nici o altă zi. Era închis în interiorul lui însuși, prins în capcana unei clipe demente, care n-ar fi trebuit să existe.

— Nu se poate! Nu se poate să facă asta!

— Nu, nu se poate. Da' uite c-a făcut-o!

— Dar... nu poți obține mai mult de-un transfer!

— Eh, asta-i problema ei.

Era și a lui.

— Nu trebuia să-l las s-o vadă! urlă. Ticălosul! Ticălos murdar!

Tom Pym rămase mult timp pironit locului, apoi coborî la bucătărie. Cu excepția oamenilor, decorul era același. Ceva mai tîrziu se duse la studio și obțină un rol într-o comedie boulevardieră, întru totul asemănătoare celor care se jucau Marțea. Seara, se uită la televizor. Președintele Statelor Unite avea alt chip și alt nume, dar cuvîntarea sa n-ar fi sunat altfel în gura președintelui de Marți. Fu prezentat secretarei unui producător; nu o chema Mabel, dar s-ar fi putut foarte bine s-o cheme. Singura deosebire era că Jennie nu se mai afla aici, dar era o foarte, foarte mare deosebire!

Traducere: ION DORU BRANA

Titlul original: „The Sliced-Crosswise Only-on-Tuesday World” (1971); în: New Dimensions 1, Edited by Robert Silverberg, New York, Doubleday — Co., 1971

PREMIUL III pentru schișă
la cea de-a XII-a Conferință
națională de anticipație Sibiu
— 1982

PLAYBACK

DANIEL MANOLE

Play. Stop. Forward. Stop.
Rewind. Stop. Play.*

...Era lac de sudoare și pi-
lamaua se lipise de el. Era
cald. Și întineric. Scoase în-
cet mîna, plimbînd-o de-a
lungul corpului, și cu un gest
moale dădu cearceaful la o
parte pînă reuși să scoată un
picior peste el.

Așa era bine.
Răsufă adînc, ca după un
mare efort, și o dată cu el
respirară toți porii.

Era tot întineric.
Fără să-și urmărească
mîna, nici n-avea rost, era
doar întineric, pipăi noptiera
pînă găsi butonul. Respiră
adînc o secundă sau poate
mai mult și apăsă. Lumina îi
intră dureros în ochi și incre-
meni cu mîna pe buton, în-
chizînd ochii. Repede. Ră-
mase așa, singurul gest pe
care îl făcu a fost acela de a
deschide ochii.

Lumina gălbuie-verde-ma-
ro-roșie-portocalie, impro-
scată mai blînd de data asta
de abajurul chinezesc primit
în dar de la un om, înfîlînt
așa cum numai de cîteva ori
în viață se poate înfîlînt — în
tren, arunca asupra camerei
aerul acela neobișnuit întregit
de tapetul cu motive, ce coin-
cidență, tot chinezescii!

Da, se părea că nimic nu
s-a schimbat. Sau aproape
nimic.

Pe piciorul mîsliniu al veio-
zel, praful poposisese. Și rămă-
sesese.

Asta însemna că doar tim-
pul... Timpul?

Îi veni în minte că iarăși va
trebui să se schimbe pentru a
lua masa de seară după care
va ieși de la servici pentru ca
la începerea lucrului să vină
la servici, să plece de acasă
pentru a se scula și...

Făcu primul gest de cînd
aprinse lumina. Se întoarse
brusc și își viri fața în pernă

hohotind pînă cînd simți că
se sufocă...

Cine a fost, este și, după
spusele lui, din nou a fost,
este etc. Ralph Waldo Em-
erson, adică R.W. Emerson?

Este poate cel mai ciudat
caz pe care l-am înfîlînt în
scurta, e drept, carieră de
psiholog, în care însă trebuie
să vă mărturisesc că am înfîl-
nit tot ce se poate înfîlînt în
materie de descoperiri, ne-
buni periculoși și în genere
toată fauna celor fără doage.

Ralph era un caz mai spe-
cial. Împărțisem aceeași că-
măruță pe vremea cînd ne to-
ceam coatele cămășilor la
Radcliffe-College, așa că
l-am primit înaintea cîtorva
babornite putred de bogate,
care țineau să aibă neapărat,
săptămînal, oră la psiholog.

— Ray, e ceva ciudat cu
mine.
— Castane, Ralph, castane.
Cu toți e ceva ciudat. Stres-
sul, agresivitatea mediului ur-
ban...

— Lasă morcovul, Ray, e
ceva serios.

Îmi pusei ochelarii să-l văd
mai bine. Se schimbăse pu-
țin. Arăta obosit.

— Porți ochelari?

— Da. Dă-i drumul Ralph,
te urmăresc.

Tăcu un timp, stînd cu
barba în piept, parcă gîndin-
du-se.

— Știi, Ray, nu știu cum
să... Ray, trăiesc invers.

Cu siguranță că răspunsul
acesta ar fi făcut K.O. cele
două generații de sociologi ai
familiei Maurois, al cărei ul-
tim viăstar eram, dar de cînd
Adams Felt, un client senil,
mi-o adusese pe negresa sep-
tuagenară ce făcea curat în
antecameră spunîndu-mi că a
descoperit unde se ascunsese
Marilyn Monroe atîția ani, ni-
meni și nimic nu mă mai
mira.

— Explică-te!

— Nu prea îmi dau seama
cum vine.

Știi, la toți ni se întîmplă ci-

teodată, atunci cînd facem o
acțiune sau cînd observăm un
gest, să avem impresia că am
mai făcut sau am mai obser-
vat o dată în condiții identice.
Dar de obicei le interpretăm
ca urmări ale unei munci mo-
notone sau rămînem indife-
renți. Am încercat și eu un
timp și chiar a mers, dar fap-
tele deveniseră prea evidente.
Fir-ar să fie, ajunsese să
știu și cînd am să merg la
WC. Trebuie să recunosc că
nu mai eram așa imperturba-
bil ca la „început”, însă simțul
observației îmi rămăsese
treaz.

— Nu înțeleg, vorbești ca
de niște fapte petrecute de
mult și apoi ce legătură are
prevederea unor fapte în vii-
tor cu trăitul așa-numit de
tine „invers”.

— Nu mă mai întrerupe și
ai să vezi.

— Eram bătrîn și...

Din nou conștiința mea
aprinse undeva în mine un
beculeț roșu și tocmai vroiam
să-l întreb „ce naiba în-
seamnă asta?”, cînd prevă-
zînd ce era în mintea mea, o
privire tăioasă mă făcu să
aduc falcile în poziția regula-
mentară.

...Și sfîrșitul, scadența, înțe-
legi?... Se apropie. Ajunse-
sem să-mi aștept împăcat so-
rocul — medicii spuneau că
va veni curînd, dăduseră
chiar și o perioadă, aveam
cancer în gît — și atunci...

— Un moment. Acum nu
mai ai?

— Nu, am avut cînd eram
bătrîn.

Acest răspuns, rostit cu un
ton de parcă ar fi spus „nu,
am avut acum o săptămîină,
ce mai”, mă dădu gata.

Profitînd, Ralph continuă.

— Atunci a urmat o pe-
rioadă de care nu îmi mai
amintesc nimic, știu doar că
m-am trezit la fel de bătrîn și
suferind ca înainte; și viața a
continuat ca și mai înainte

pînă într-o zi cînd am realizat
că trăiesc invers.

Puterea de previziune mi-o
păstrasem și astfel am ajuns
la o concluzie care m-a uluit.
„Noua mea viață era secundă
cu secundă asemănătoare ce-
lei de pînă atunci, doar atît că
ea se desfășura de la punctul
final spre început”.

Bietul meu prieten. Se țic-
nise și el, în mod evident.

Pretextînd unele investigații
medicale pentru a dezlega
enigma (de parcă pentru a ști
că ești scrîntit îți mai trebuie
și niscaiva analize), l-am con-
vins să plece pentru a-și re-
zolva treburile și să se întoar-
că în timpul cel mai scurt.
Zimbise neîncercător și spu-
sesse un „în ordine Ray” cu
un glas așa de stîns că mi se
făcuse milă de el. Plecase și...
Nu l-am mai văzut pînă-n
ziua de azi.

...Parcă aș fi eroul unui
film. Eu, stînd și privind lu-
mea prin lațul frînghieii. Este
chiar amuzant, deși dacă stau
să mă gîndesc bine, n-are
nici un rost. Data trecută po-
lițistii m-au salvat încă înainte
să... și Ray... de ce m-am mai
dus la el?

Și „atunci” mă luase drept
nebun. Poate chiar sint un
pic. Oare nu pot face nimic în
afara lucrurilor pe care tre-
buie să le fac?

Din depărtare se auzea o
sirenă a poliției.

Se hotări. Cu gesturi încete
(mîinile îi tremurau) apucă la-
țul și îl trecu peste cap. Îl
strînse puțin ca pe o cravată.
Tremura din tot corpul și o
dată cu el vibra și scaunul.
Se privi o clipă în oglindă.
Dacă nu ar fi fost frînghia, ci-
neva ar fi putut crede că re-
pară ceva la lustră sau pune
un bec. Mașina poliției, după
zgomot, intrase pe stradă.

„Acum ar trebui”, își zise,

dar mai zăbovi preț de-o
clipă, încercînd să se gin-
dească la ceva sau cineva
pentru ULTIMA OARĂ. Nu
găsi nimic, așa că, brusc, așa
cum își propusese, împinse
scaunul de sub el. Cîteva
clipe după aceea, îndeajuns
pentru a fi prea tîrziu, doi po-
lițisti năvăliră în cameră.

Cel mai tînăr dintre ei puse
scaunul în picioare și tăie
frînghia; apoi sîrînd jos îl
examină scurt, cu un ochi
versat. Și întorcînd capul,
spuse:

— E mort.

Polițistul cărunt, ca un bun
catolic, își scoase șapca și
păstră un scurt moment de
reculegere însoțit de „dumne-
zeu să-l ierte” și urmă spre ti-
nărul încă aplecat asupra
mortului.

— Jeremy, băiete, să știi că
New York-ul este cea mai in-
fectă gaură în care poți să
ajungi. Eu, după ce o să ies
la pensie, o să mă duc la țară
unde în Oklahoma și m-a-
puc de cultivat porumb.

Mrs. Abigail Smith cres-
cuse la ferma unor emigranți
irlandezi, în Kentucky, unde
învătasă că orice radio și mai
toate produsele lumii mo-
derne, care în ranchul res-
pectiv ajungeau cu niște efor-
turi materiale semnificative,
putea să funcționeze mult și
bine dacă era pornit în fie-
care seară în prezența întregii
familii, normal, pentru două,
maximum trei ore, și lucru
esențial, să nu fie „înnebu-
nit”.

„Ce însemna acest înnebu-
nit?”

Se pare că Mrs. Abigail îi
dădea multe sensuri, printre
care se număra, desigur, și
ceea ce îi făcea progenitura
ei videocasetofonului, ultimul

(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

SF ALMANAH
ANTICIPATIA

1. În orașul-eșichier, casele se înalță pe piloni de oțel, sus, deasupra traficului intens al rețelei de străzi negre și albe. Casele sînt cuburi unite prin cordoane ombilicale scinteietoare, monorailuri și benzi transportoare. Orașul e o mașină, lăcioasă și armonioasă. Ritmică, rațională, practică, precisă. Fiecare angrenaj își cunoaște funcția. În societatea eficientă totul se desfășoară conform prevederilor. **ÎN SOCIETATEA EFICIENTĂ TOTUL SE DESFĂȘOARĂ CUM TREBUIE Perpetuum mobile.**

2. Codemus e însoțit întotdeauna de Frățiorul lui. Frățiorul știe tot. Știe mai bine decît Codemus. Cînd Codemus are îndoieli, îl întreabă pe Frățior. Toată lumea are frățiori. Așa-i legea.

3. Rezumat istoric:

Era Sumbră a Întîmplării IBM EDP.
Cartela Perforată Publică
Calculatorul: cel mai bun Prieten al Omului.

Mai ales în industrie. Dar și în domeniul sănătății (aparatură de diagnosticare). În plus: căsătoritorul automat. Rătuinea triumfă chiar și în alegerea unui tovarăș de viață. Primul pas pe calea eliberării emoționale.

Decretul de Abonare din 1998.

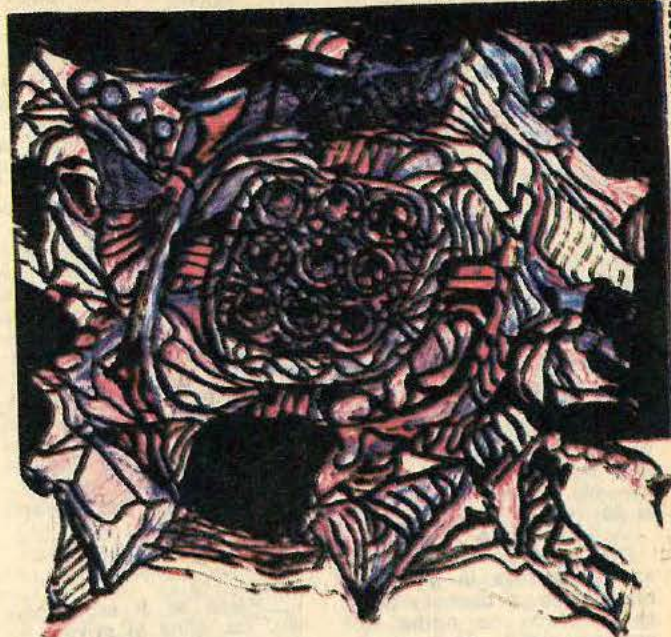
Enorme calculatoare centralizate (instalații districtuale) prestează servicii prin telex. Abonament uzual trimestrial. Caracterul confidențial garantat.

Războiul Prețului Forte.
Se pot abona și particularii. Problemele sînt transmise calculatorului central prin scrisoare sau apel telefonic. Toate calculatoarele garantează păstrarea secretului.

Monopolizarea din 2013.
Statul preia conducerea. Se construiesc Moxon I, II, III. Abonații obțin receptoare personale. De fapt, sînt terminale ale calculatorului principal, denumite impropriu calculatoare. Dar eticheta rămîne: puterea obișnuinței.

Era Optimizării, 2013-2043.

Calculatoare în toate căminele. Dar și: receptoare portabile, denumite familiar „frățiori”. Toată lumea poate păstra contactul cu creierul cen-

DAN COROIU - „COMUNICARE”

CODEMUS

TOR AGE BRINGSVAERD

tral.

Abrogarea Decretului de Abonare, 2043.

Cheltuielile legate de receptoarele-calculatoare particulare și publice sînt incluse în bugetul de stat. Taxele sînt incluse în impozite.

Societatea Eficientă.
Sub conducerea lui Moxon XX.

4. În fiecare dimineață, Frățiorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și la micul dejun, Frățiorul îi amintește tot ce are de făcut. În monorail, în drum spre birou, Frățiorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărârile se iau în unanimitate. Fiindcă toți frățiorii sînt sincronizați. „De-a ce ne jucăm?” în-

treabă copiii. Sau: „Ce să mai șornim?” Mama răspunde: „Întrebați-l pe Frățior. Ce să gătesc la prînz, Frățiorule?”.

5. Alte aspecte esențiale referitoare la Codemus:
Codemus este

- a) de sex bărbătesc
- b) în vîrstă de 38 de ani
- c) celibatar
- d) funcționar
- e) normal
- f) echilibrat

Într-o dimineață, Codemus se trezi singur. Dar mult prea tîrziu. Buimac, se uită consternat la Frățior, care stătea pe noptieră.

— Nu m-ai trezit, spuse el cu voce șovăielnică. De ce nu m-ai trezit? Am întîrziat de la slujbă...

Frățiorul nu-i răspunde. Codemus sări din pat și începu să se îmbrace în grabă.

— Cît e ceasul? strigă el.

(În societatea eficientă nimeni n-are încredere în ceasurile de mînă.). Dar Frățiorul tot nu răspunde.

— Cît e ceasul, TE ROG! urlă Codemus și, aruncînd cît colo pantalonii, se repezi la noptieră. Fir-ai a dracului de cutie nenorocită! Te-am întrebat ceva!

Cutița neagră nu emise nici un sunet.

Codemus scrîșni din dinți, ridică mina și dădu cu Frățiorul de pămînt. Aparatul se izbi de pardoseală, cu un zgomot ca de pian dezacordat lovit de-un copil.

Brusc, Codemus își dădu seama ce făcuse. Năuc, se aplecă și ridică precăut Frățiorul.

— Frățiorule, rosti îngrijorat Codemus. Nu mi-am dat seama ce fac. Frățiorule...

Dar Frățiorul nu-i răspunde, mulțumindu-se doar să bizile molcom. Slavă Domnului, măcar n-ai murit, gîndi Codemus. Se așeză pe pat, cu Frățiorul în brațe. Șezu și așteptă. Ce altceva putea face? Ar fi fost curată nebunie să facă ceva de capul lui.

Lipsește un om, anunță automat portarul.

Cine? Întrebă mașina de la Personal.

Clic-clic-clic Codemus.
Codemus, repetă mașina de la Personal, și sculptă o cartelă perforată.

CODEMUS, citi o cameră de televiziune și transmise tuturor serviciilor imaginea cartelei perforate.

L-a văzut cineva astăzi pe Codemus? Întrebară interfoanele.

— Nu, răspuseră funcționarii, ridicîndu-și nasurile de deasupra birourilor, nu l-am

văzut astăzi.

Toate încercările de a stabili contactul cu Codemus și cu frățiorul lui eșuă. Mașina de la Personal transmise cazul Mașinii de Control locale. „Există motive de temere”, zise ea.

Firește, frățiorii nu puteau fi uciși. Dar Codemus nu știa asta. Nu știa nici mașina de la Personal. În consecință, putem spune: **teama lor era neîntemeiată.**

Mașina de Control însă știa că frățiorii nu pot fi uciși, că niciodată nu se defectează nimic. Cu toate acestea, ea verifica periodic frățiorii, deoarece sarcina ei era de a verifica toate mașinile. Dar își dădea perfect seama că era inutil. Frățiorii nu puteau să se strice. Dat fiind că Mașina de Control știa, putem spune fără riscul de a da greș: **teama ei era întemeiată.** Pentru că dacă nu se putea întîmpla nimic, atunci ce se-ntîmpla?

Frățiorul deschise încet ochii săi rotunzi de teleobiectiv și-l privi pe Codemus. În spatele grilajului-gură de pe capac, difuzorul lui cirîi. Codemus își ținu răsufierea.

— Ce-nseamnă asta? Întrebă Frățiorul. E trecut de 9 și încă nu ți-ai îmbrăcat pantalonii!

Codemus strînse aparatul în brațe.

— Trăiești! strigă el bucurat. Nu te-ai stricat, Frățiorule. Nu...

— Pune-ți pantalonii, rosti sever Frățiorul. Un-doi, un-doi.

În timp ce Codemus se îmbrăca, Frățiorul aștepta pe noptieră, băînd tactul ca un metronom. Ca-ntotdeauna.

Cel puțin așa credea Codemus.

Frățiorul sună. (În societatea eficientă nimeni n-are nevoie de telefon).

— Alo, răspunse Codemus. Receptorul rămase mut.

— Alo, alo? strigă Codemus. Cîne-l la aparat?

— Am blocat toate circuitele de contact cu exteriorul, anunță Frățiorul. Apoi adăugă: în ambele sensuri.

— Dar, spuse tulburat Codemus, mă căuta cineva.

— Azi nu-s telefon, replică sec Frățiorul.

— Poate că era de la birou...

— Azi nu-s telefon, repetă ferm Frățiorul. Și probabil nici mine.

Codemus îl privi nedumerit.

— Bine dar... ai sunat!

— N-am ce face, explică Frățiorul. Nu pot refuza să fiu telefon. Pot refuza să transmit comunicațiile. Dar nu mă pot împiedica să sun. Chiar dacă face-un zgomot al dracului.

Codemus clătină din cap.

— Frățiorule, rosti el cu precauție, ești sigur că...

Frățiorul își amplifică volumul și tună de se cutremurără pereții:

— Care din noi știe mai bine?

Codemus se făcu mic.

— Tu, murmură el.

— Bine, încuviință cutița neagră. Atunci să plecăm. Ia-mă, și haidem!

— Unde mergem?

— În nici un caz la birou, răspunse ironic Frățiorul.

— Dar se poate să...

— Ori că întîrzi, ori că nu te duci deloc, tot ala-l, declară Frățiorul. Și de întîrziat, ai întîrziat, nu? Așa că nu mai

DAN COROIU - „TRANSFER”

are nici un rost să te duci. Ce părere ai? Înțelegi raționalmentul?

— Nu, mărturisii Codemus.

— Nu, oftă Frățiorul, firește că nu. Las' că mă ocup eu. Ca de obicei, știu mai bine ca tine. Drept care-ți spun c-o să mergem la... la... la... la **NIVELUL PARCULUI!**

— Dar nu-l duminică!

— Exact, replică Frățiorul cu voce seacă. Nu-l duminică. La Nivelul Parcului, Codemus. Înainte-marș, un-doi, un-doi.

Codemus îl vîrî pe Frățior în buzunarul hainei, ieși afară și încuie ușa apartamentului.

— Frățiorule, spuse el temător, nu putem să ne ducem acolo în timpul săptămînii... în plină zi de lucru... ce-o să...

— Taci din gură, bate pasul, un-doi, un-doi, mormăi Frățiorul din buzunar. Fă ce-ți spun sau te semnalezi!

Și așa, Codemus și Frățiorul se îndreptară spre Nivelul Parcului. Nu luară ascensorul, ci merșeră pe jos. Și, ori de cîte ori avură ocazia, parcurseră în sens interzis scările și coridoarele cu sens unic. Pentru că așa voia cu tot dinadinsul Frățiorul.

Oamenii îl priveau cu stupefacție pe Codemus și, tulburăți, își interogau frățiorul, trăgînd cu urechea la ce le spuneau micile difuzoare și clătînd din cap, alarmăți. Codemus era din ce în ce mai jenat. În buzunar, Frățiorul suna întruna. Suna și înjură. Toată lumea dorea subit să stea de vorbă cu Codemus, dar Frățiorul se ținea bine. Nu lăsa să treacă nici o comunicare. Sunetul soneriei însă începu să-l calce pe nervi.

„Un frățior care refuză să comunice cu altcineva decît partenerul său uman: IMPOSIBIL”, spuse Mașina de Control și se scurtcircuită.

Nivelul Parcului este o pădure dreptunghiulară, cu ziduri verzi. Aici vin să se plimbe duminica funcționarii. Copacii sînt adevărați și iarba e veritabilă. Soarele însă-i artificial. Strălucește enorm și galben, sus, sus de tot, pe cerul vopsit în albastru. Plafonul e tridimensional. Noaptea, cînd se aprind stelele, ajunge să-ți ridici ochii și te

la ameteala. Ziua, trec încet nori proiectați de camere ascunse.

În mijlocul pădurii se află un iaz. Apa e limpede și copiii pot să se scalde în fiecare duminică. Gratis.

În toate cuburile există un nivel-parc. Oamenii au nevoie de-un pic de natură. Întreținerea acestor niveluri este foarte costisitoare, dar parcurile scutesc în fiecare an societatea de o mulțime de zăluzi. Parcurile înseamnă sănătate.

Codemus stătea întins pe spate în iarbă, cu haina făcută pernă sub cap. Adieri climatizate făceau să foșnească frunzișul, păsărele fictive înregistrate ciripeau printre ramuri. Cu fața la soare, Codemus închise ochii, încercînd să țină în echilibru un pai, în intervalul dintre cei doi dinți din față.

Astăzi, pădurea era numai și numai a lui. Toți ceilalți oameni erau la lucru. Numai el stătea întins, neproductiv, la Nivelul Parcului. Nu se obișnuia deloc cu ideea. Venea aici mai ales duminicile, cu Frățiorul. Și-aproape întotdeauna trebuiau să dea din coate și să caute ca animalele un petic de iarbă verde în care să-și întindă pătura și să se așeze.

— Așal! I-am venit de hac, anunță brusc Frățiorul.

Codemus își întoarse capul.

— Cui i-ai venit de hac?

— Soneriei, răspunse vesel Frățiorul. Afurisitulul ăluia de țîrlit. A fost mai ușor decît mi-am imaginat. Vrei să-ți pun niște muzică? Ai vreo preferință dosebită?

— Nu, zise Codemus. Mi-e totuna.

Codemus închise ochii și adormi în susurul unui vis electronic, delicat ca o pinză de pânjen. Un gînd neliniștitor îl zburătăci o clipă în minte: Nu-l normal. Nu e bine.

Dar n-avea mustrări de conștiință. Codemus nici n-avea conștiință. Frățiorul era cel care trebuia să deosebească binele de rău, prostia de judecată. Oricum, vremea era minunată, iar stereofonia Frățiorului, nemaipomenită.

Moxon XX sălășluiește într-o piramidă subterană, o fortăreață la adăpost de bom-

bardamente. Numai Moxon XX știe unde se află. Moxon XX și cei cărora le spune el. O uriașă caracatiță electronică, avînd drept tentacule sute de coridoare. Unduitoare, fremătătoare, neobosite. Luminițe pițuioare, câbluri trepidante. Cald. Umed. În centru, ceva gigantic, nud, viscos ca uleiul, pulsînd ca o inimă. Un munte de piftie tremurîndă: Creierul. Lumina se schimbă, încet, progresiv: roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo și violet. În jur plutește un parfum dulceag, iar pereții transpiră în căldura aparatului. Moxon XX e singur în piramidă. Vorbește cu el însuși. Pune întrebări și răspunde. De pildă: **O MINIUNITATE L NU FUNCȚIONEAZĂ — CAUZA? — REFUZĂ COLABORAREA — REFUZĂ? — A ÎNTRERUPT ORICE COMUNICATIE CU NOI — MAI E CU PUTINȚA UNA CA ASTA? — NEPREVĂZUT? — NU — PRIMA DATĂ? DAR NU NEPREVĂZUT — ????**

— L ESTE SIMPLU RECEPTOR NU POATE OPERA SINGUR? — L NU E SIMPLU RECEPTOR, POATE OPERA SINGUR — LIMITAT — CARE ESTE (SÎNT) FUNCȚIA (FUNCȚIILE) LUI L? — GHID PENTRU FIINȚA UMANĂ ÎN LEGĂTURĂ CU TOATE PROBLEMELE PROGRAMATE CONFORM CODEX 70 — DECIDE ÎN CHESTIUNI DE RUTINĂ CONFORM ȘEF UNITATE PROPRIU — NE CONSULTĂ DIRECT ÎN CHESTIUNI CARE DEPĂȘESC CODEX 70 — CONCLUZIE I: POSEDĂ INDEPENDENȚĂ LIMITATĂ — CONCLUZIE II: A ÎNCĂLCAT INSTRUCȚIUNILE — CONCLUZIE III: SE AFLĂ ÎN AFARA RAZEI DE ACȚIUNE CODEX 70 — CAUZA? — CAUZA? — ????

— FUNCȚIONARE TEHNICĂ DEFECTUOASĂ? — PAGUBE? — PERICOL? — PERICOL I: DEZECHILIBRU POSESOR — PERICOL II: DEZECHILIBRU CUB — PERICOL III: DEZECHILIBRU SOCIETATE

CODEMUS

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

DAN COROBU

— POSESOR? — CODEMUS — CONCLUZIE: CODEMUS PERICOL — PROCEDURA: — PROCEDURA 120754X
Codemus se trezi auzînd voci

— În timpul orelor de lucru zicea un glas. Cînd toată lumea e la biroul

Codemus clipi și privi în sus; văzu o fată din parc. Părea la vreo douăzeci și cinci de ani, era îmbrăcată într-o salopetă argintie de aluminiu și purta o banderolă oficială verde pe minca dreaptă. În apropiere, un automat de tuns iarba se plimba în zig-zag printre copaci, aspirînd odată cu iarba frunzele căzute.

Nu vorbea fata din parc, ci Surioara ei. Fata din parc era prea ulmită ca să poată spune ceva.

— Ei și? replică Frățiorul pe un ton sfidător. Ei și?

Codemus se ridică în capul oaselor, arborînd un zîmbet incurcat.

— Se vede treaba că m-a furat somnul, mormăi el. Nu luați loc?

Fata din parc se îmbujoră și aruncă o privire întrebătoare Surioarei pe care o purta agățată de umăr.

— Nici pomeneală, spuse răspicat Surioara. Nu vrem s-avem de-a face cu oameni ca dumneata. Simulanți... trădători ai societății...

Fata din parc îndepărtă o șuviță de păr de pe frunte.

— Din păcate, zise ea, momentul nu-i prea prielnic.

— Hai, hai, vino odată, o zori nerăbdătoare Surioara.

— La revedere, spuse fata din parc.

Apoi se întoarse repede și plecă. Mașina de tuns iarba se luă după ea, ca un câțel.

— O să ne semnaleze, rosti grav Frățiorul.

Codemus îl privi mirat.

— Să ne semnaleze? De ce?

Cutița neagră începu să mîrle. Mai întîl cu voce joasă, apoi din ce în ce mai tare. Pe urmă se porni să pîrle și să scrișnească, să țiuie și să geamă, tot mai tare și mai tare, pînă ce, în cele din urmă, improșcă un nor de scînteii, ca un foc de artificii în atmosfera senină a parcului.

Încetul cu încetul, Codemus înțelese că Frățiorul își bătea joc de el.

Procedura 120754x.
Șoc. Șoc cerebral. Furnică-

turi. Tremur, trezire. Contact. Gata pentru primirea instrucțiunilor. Instrucțiuni. Instrucțiunile asimilate. Ieșire din sicriile subterane. Baie de ulei negru. Marș zgomotos, oscilant, pe pardoseala de piatră. În spate, urme lipicioase. Stop. Baie de curățare. Ștergere reciprocă. Lucioși. Scînteietori. Albaștri. Tăcuți. Nu pun întrebări. Știu tot.

Procedura 120754x: Șerlocii, oamenii metalici albaștri, roboții de investigații, mașinile de poliție.

Deschidere de cuști zăvoarte. Fluier codificat. Mormăituri. Cîini poliști. Mîrle. Arată colți, ascut colți în fâlci de oțel. Bucuroși să rela vînătoarea

Procedura 120754x.

— Și de ce nu te-ai însurat niciodată? întrebă Frățiorul în timp ce părăseau Nivelul Parcului.

— Nu mi-a cerut nimeni s-o fac, răspunse Codemus, cu gîndul la cunoștința lui care se căsătoriseră. Apoi adăugă: Nu se găsește femeia care să mi se potrivească. Nu-ș bun pentru nimeni. Și-n afară de asta, nu se poate căsători toată lumea.

Frățiorul oftă compătimitor.

— Ce naiba, chiar tu mi-ai spus asta! exclamă Codemus.

— Zău? făcu Frătorul. La ieșire, o întâlnire din nou pe fata din parc. Speriată, abia dacă le aruncă o privire și întoarce imediat spatele.

— Însoară-te cu ea, zise Frătorul. Ai binecuvîntarea mea, Codemus. Hai, dă-i drumul!

Codemus se opri și privi uluit în ochisorii strălucitori ai camerei.

— Vorbești serios, Frătorule?

— Îți urez noroc, răspunse Frătorul. Un-doi, un-doi.

Probabil că fata din parc îi auzise, fiindcă începu să se depărteze cu pași înceți, privind din când în când peste umăr.

— Aloi strigă Codemus, luându-se după ea. Alo, dumneata!

Dar ea grăbi pasul.

— Hei, întoarce-te! strigă Codemus și începu să alerge.

Fata din parc (sau Surioara?) gemu și începu și ea să alerge.

— Cred că te place, comentă bucuros Frătorul.

Reveniră în parc, fugind pe sub arbori. Fata din parc avea o lungime avans și, cu toate că salopeta ei de aluminiu se detașa admirabil pe fondul de verdeață, era greu de urmărit. Avea pasul mai sprinten decât Codemus și cunoștea parcul ca pe propriu-i buzunar.

— Stai! strigă Codemus gîlînd. Așteaptă! Nu vreau decât să te iau de nevastă!

Dar fata din parc continua să fugă, reflectînd razele soarelui, scînteind ca o oglindă printre trunchiurile copacilor. Să nu-l fi auzit?

Alergau acum pe teren des-coperit, de-a curmezișul unei peluze verde deschis. Două stropitoare automate se opriră uimite, privind-o. Fata din parc se împiedică în tubul uneia dintre ele, căzu pe burtă în iarbă și nu se mai ridică. Înainte de-a fi atins solul, Surioara declanșase deja sirena. Un sunet strident, capabil să răzbătă la mai multe

niveluri.

Codemus își adună ultimele puteri și se repezi spre ea. Fata din parc ședea în iarbă, privind-o, gemînd și ținîndu-și glezna stîngă. Părea înspăimîntată... și puțin curioasă. Dar Codemus abia mai putea să respire și nu era-n stare să scoată o vorbă. Iar Surioara urla ca o sirenă de alarmă aeriană.

— Ei, acu' poți s-o iei de nevastă, zbiră Frătorul în vacarmul sirenei.

Codemus zimbi stînjinit și se lăsă pe călcîie lîngă fata din parc. I se păru că era cam de vîrsta lui, poate chiar mai tînără. Se aplecă sfios să o sărute pe obraz.

Oamenii de metal apărură la nivelul Parcului din două direcții deodată și se desfășurară de-a lungul zidurilor verzi, încercuind pădurea. Un lanț de oțel. Lanțul începu să se contracte. Roboții avansau spre centru. Dădura drumul la cîini. Printre copaci se agita siluete albastre. Iar sirena nu conținea să urle.

Afară, se umpluse de lume. Tot felul de gură-cască. Se înghesuiau, dar îi ținea în loc o barieră magnetică. Nu se-ntîmpla să vezi în fiecare zi sherloci în acțiune. Nici măcar în fiecare an. Cei mai mulți oameni nu-i văzuseră deloc, niciodată. Pentru că în societatea eficientă poliția era, practic, inutilă.

Frătorul și Codemus coborau în goană scara de serviciu către Nivelul Pieței.

— De ce fugim? se interesă Codemus.

Dar Frătorul n-avea chef să-i răspundă.

Scara în spirală ajunsese în fața unei uși masive din plastic. O deschiseră cu precauție. Un coridor lung, slab luminat. Și aproape nici tîpenie de om.

— Mai repede, mormăi Frătorul. Fugii, Codemus, fugii!

— Ea ne-a zis s-o luăm pe-aici, rosti Codemus nostalgic. Cred că mă place, cred că...

— Dar Surioara ei o să ne

denunțe, îi tăie vorba Frătorul. La monoral, Codemus! Trebuie să părăsim cubul asta cît mai degrabă.

Nu-i opri nimeni. Luară ascensorul și urcară în stație. Nimeni nu strigă după ei.

Codemus se piti în mulțimea de pe peron și sări în primul tren care sosit. (În societatea eficientă toate transporturile în comun sînt gratuite și complet automatizate.)

Monorailul gonestă prin curburile de sticlă. Viteza cu care circula este atât de mare încît n-are nici un rost să privești afară. Un fulger de lumină, de cer... și ești deja pe alt peron, într-alt cub.

Nici un pasager nu vorbea cu vecinii. Cei mai mulți ședea și șușoteau cu proprii lor frățiori, ținîndu-și capul plecat și obrazul lipit de cutiuță. Alții ședea pur și simplu.

— Ridică-mă, zicea Frătorul la fiecare stație.

Pe toate peroanele se vedeau sherloci. Sherloci și cîini.

Brusc, Codemus incremeni. Nu întrebă cine erau roboții albaștri scînteietori, dar știa ce voiau. Orice copil cunoaște povestea sherlocilor.

— Frătorule, ce-am făcut? întrebă el înfiorîndu-se. În ce ne-am băgat?

Pasagerii coborau, urcau. Codemus nu se dezlipa de pe scaun.

După ce parcurseră aproape tot circuitul și începură să se apropie de punctul lor de plecare, Frătorul se îndură să vorbească:

— Nu există decît o singură soluție.

Codemus nu știu ce să zică.

Peroanele erau tot mai pline de sherloci. Frătorul oftă din rîrunchi.

— Nu-nțeleg cum de nu m-am gîndit la asta de la-nceput. Atît timp cît rămînem împreună, n-ai să scapi de ei, oricî ai face. Din cauza mea. Sînt fixați asupra mea, firește. Las în urma noastră un slaj constant de unde radio. Chiar dac-am reuși să ie-

șim de-aici, n-ar fi decît o chestiune de timp. Mai de-vreme sau mai tîrziu tot ar pune laba pe noi. Așa că trebuie să ne despărțim, Codemus. O să cobori din tren, singur. Poate că vom izbui să-i păcălim.

— Dar ce-o să...

— Înainte de-a cobori, îmi dai discret drumul în coșul pentru hîrtii, îl întrerupse Frătorul. Sau ai vreo idee mai bună? (Cutiuța încercă să ridice.) Curaj, Codemus. Îmi dai drumul în coșul pentru hîrtii.

— Chiar trebuie să te abandonez?

— În coșul pentru hîrtii, insistă Frătorul, și-o să cobori la stația următoare.

— Dar ce-o să mă fac fără tine?

— Cobori aici, se răsti cu voce infundată Frătorul. Hai, șterge-o. Un-doi, un-doi. E singura ta șansă.

Codemus se ridică mașinal. Se îndreptă spre ușă. Cînd să-l arunce pe Frător în coșul pentru hîrtii, simți că-i dau lacrimile.

— Frătorule, șopti el, ești sigur că...

— Dă-mi drumul, dobito-cule! scriși cutiuța din mîna lui.

Călătorii începură să împingă. Codemus desfăcu degetele și coborî din monoral. O clipă, rămase neclintit. În urma lui, ușile se închiseră și trenul demară în viteză.

Mal înțil fu neantul

Codemus puse nesigur un picior înainte. Apoi, celălalt. Pentru prima oară, mergea singur. Nu știa unde merge. Dar asta nu-l îngrijora. N-avusese niciodată nevoie să știe unde merge.

Derutat, dădu din coate ca să iasă din stație. Nimeni nu încercă să-l oprească. Apoi porni pe unul dintre culoare, la întîmplare. Pas după pas. Dintr-o dată, deveni conștient că mergea și că era singur.

Apoi veni incertitudinea

Era singur într-un cub necunoscut. Numele culoarelor, numerele scăriilor erau necunoscute. Culoarea pereților, diferită. Toți oamenii care treceau pe lîngă el aveau cu cine vorbi — în buzunar, în sacosă sau în mîna ținută la ureche. Numai Codemus era singur. Nimeni nu-l băga în

seama. Nimeni nu-l remarcă prezența. Un-doi, un-doi.

Și, în sfîrșit, teama, firește. Urcă treptele cite patru deodată, lua ascensoare, sârea de pe-o bandă rulantă pe alta, dar nu ajungea nicăieri, nu se întîmpla nimic, nu-l cunoștea nimeni, îi era foame, era obosit, opri un om îmbrăcat într-o salopetă galbenă, un funcționar de birou ca și el, vru să-i vorbească, să-l întrebă, nu fu capabil să deschidă gura, avea limba uscată, omul îi îndepărtă mîna.

— N-avem timp, se răsti buzunarul său de la piept.

Iar în societatea eficientă nu există bănci de odihnă.

Spre seară, Codemus se pomeni ghemuit pe palierul unei scări, la nivelul doi. Tînjea după cubul lui și nu reușea să găsească drumul spre monoral.

Muncitori veseli treceau ocolindu-l, îndreptîndu-se spre locurile de muncă — echipele B. Codemus îi urmări din ochi vreme îndelungată, fredonînd răgușit după muzica emisă de frățiorii lor.

NU E BINE CA OMUL SĂ FIE SINGUR

Se întîmplase ceva. Ceva ce el nu înțelegea. Știa doar că se pomenise afară. Codemus se afla afară și voia înapoi, înăuntru

NU E BINE CA OMUL SĂ

FIE DIFERIT

Privi chipurile increzătoare din jurul lui. Oameni armonioși, eficienți, oameni care mergeau cu pași siguri să îndeplinească munci utile societății. Codemus se simțea inutil.

Era, ca să zicem așa, mort. Era mort.

OMUL ESTE O ENTITATE SOCIALĂ

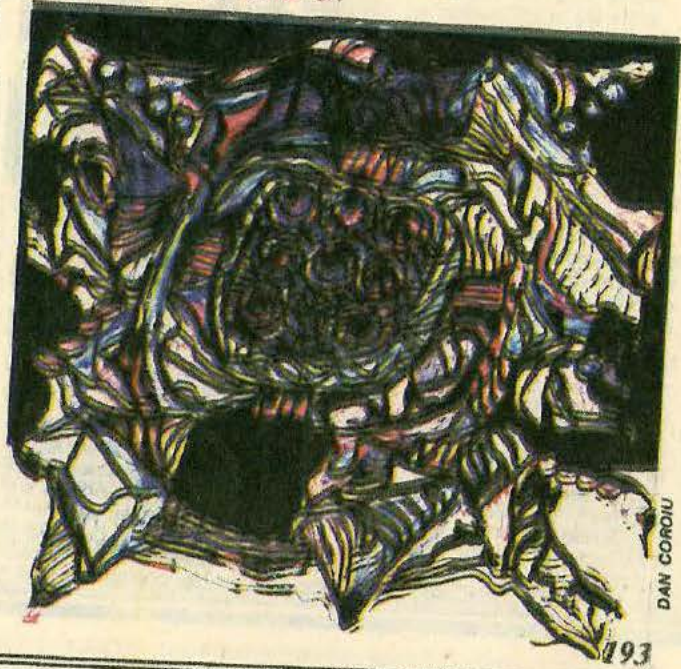
Cînd îl găsiră sherlocii (fiindcă, bineînțeles, îl găsiră), izbucni în hohote de plîns și îmbrățișă cîinii reci.

Codemus fu readus la cub.

Acum, Codemus are alt frător. În fiecare dimineață, Frătorul îl trezește pe Codemus. În timp ce Codemus se îmbracă și ia micul dejun, Frătorul îi amintește tot ce are de făcut. În monoral, în drum spre birou, Frătorul și Codemus discută programul zilei. La birou, toată lumea lucrează repede și eficient; nici un funcționar nu are îndoieli în legătură cu ce trebuie să facă și toate hotărîrile se iau în unanimitate. Toți Frățiorii sînt sincronizați.

Traducere:
ION DORU BRANA

Titlul original: „Codemus” (1968);
în Univers 1980, editat par Jacques Sadoul, Editions J'ai Lu, Paris, 1980

DAN COROIU - „TXV SENERGETIC”

MEDALION

ALEXANDRU UNGUREANU

ÎNCA de la primele sale apariții în cenaclul „Solaris” (în septembrie 1978), Alexandru Ungureanu a stîrnit interesul tuturor, impunîndu-se ca un talent autentic aflat prin cele câteva poeme pe care le cînta acompaniîndu-se la chitară, cît și cu prima proză: „Scrisoare din Hipercubul 14”, capitol din romanul (modular) „Marele Prag”, în curs de apariție.

Din 1979 și pînă în 1982 a îndeplinit funcția de secretar al Cenaclului „Solaris” (cel mai vechi și frecventat cenaclu de amatori de gen din țară). Odată cu anii s-a impus prin lucrările artistice de valoare a căror notă a devenit din ce în ce mai personală, și prin opinia critică lucidă, combativă și subtilă. A pledat continuu pentru strîngerea legăturilor între mișcarea bucureșteană de anticipație și galaxia cenaclurilor din nordul țării, grupate în jurul lașului.

La Consfătuirea Națională de la Iași din 1981 a luat premiul revistei „Convorbiri Literare” cu textul „Mașina de visat șerpi”

(capitol din Marele Prag). În 1982, premiul Helion, la Timișoara, cu Artele marțiale moderne. La Consfătuirea Națională de la Sibiu, 1982, premiul al III-lea la secțiunea „Povestire”, cu „Cei dintr-o lacrimă”.

Colaborator la Supliment literar artistic, „Știința Tineretului”, „Convorbiri Literare”, „Știință și tehnică și Almanah Anticipația, precum și al fanzinelor Ing. Paradox, Helion, S.F. Magazin.

Pasiunea pentru electronică, radioamatorism și psihotronică i-au adus informații valoroase, ca și pregătirea serioasă în specialitatea facultății urmate (Transporturi). Acest fapt se reflectă și în lucrările lui literare, care au la bază ipoteze științifice avansate și bine fondate teoretic, pe care le urmărește cu o logică precisă, care nu face deloc nune rău proaspătului inginer — stagiar, repartizat la Bucău.

M. GRĂDESCU

CEI DINTR-O LACRIMĂ

IMI ADUC vag aminte, că a fost o vreme cînd mă deplăsam pe deasupra, stăpînit de dispreț pentru toată această colcăială vegetală. „Ridică macheta — tale — un pas...” Din cabina elicopterului, întreaga junglă părea apa tulbură a unui lac încrețit de valuri ușoare. „Niciodată să nu încerci să afli ce se ascunde în adîncurile sale!”, spusese odată Jeremy, unde e acum Jeremy?, pîi vezi, asta-i spi-lul, Jeremy nu mai e, nici măcar scheletul său nu mai există, oasele i-au fost roase de fiare, să nu mai vorbim de

țesuturi, mă întreb „oare ce, sau cine, i-a mîncat ochii?”. I-a mîncat?! Păi, sigur, aici orice se asimilează, se devorează, pînă la urmă totul ajunge vegetație. Jeremy, ochii tăi verzi mă privesc în-crustați în frunzele arborilor și mîinile tale-liane le tai cu macheta.

„Ridică — tale — un pas — ridică — tale — un pas...”

Undeva, prin apropiere, o fiară urlă sinistru, jungla e plină de fosnete, trosnituri înfundate, fluierături, miresme putrede și umezeală, mai ales umezeală. De pretutindeni și

din orice les aburi subțiri ca niște fufioare, pierzîndu-se printre frunzele ciudate ale arborilor. Asta cînd nu plouă, ceea ce însă se întîmplă foarte des și, caracteristic acestor meleaguri blestamate, absolut imprezvizibil. Atunci nu mai les aburi, totul e înecat de potop, dacă nu ai un adăpost trebuie să-ți protejezi nasul, altfel nu poți respira. Hei, Jeremy, iarăși plouă! Spune-mi, ai murit ca să te scurgi din ceruri peste mine?

Ridic macheta și lovesc orbește, un pas, ploaia nu-mi dă voie să țin ochii deschiși,

MEDALION

ALEXANDRU UNGUREANU

dar, de fapt, știu că nu merg niciunde, n-ar avea nici un rost, pînă la Bază sînt numai 500 kilometri, o viață de om care merge. „O viață de om?, ești naiv, o mie de vieți poate, și nici atunci nu e sigur!” În fond, ce e Bază? Un adăpost subteran, în mijlocul unui cîmp încercuit de trunchiuri amenințătoare. La început, nu fusese nici măcar atît, exista o simplă clădire cu un etaj, construită din bușteni și fibre de sticlă, asta pînă într-o noapte cînd, din cauza unei foarte mici erori de pilotaj, cursa trimestrială era să ni se așeze în cap, și atunci ne-am îngropat în pămînt. Prin deschizăturile înguste ale buncărelor se văd copacii, o armată sumbră, niciodată înfrîntă pînă la capăt. Cum aș spera să nimeresc această mică insulă pe întinsul imensului ocean al junglei?! Nu mă pot orienta decît după busolă, iar polii magnetici ai acestei

blestamate planete se mută cu cîteva grade la fiecare trei zile, fără a urma vreo regulă aparentă. Am certitudinea că dacă totuși aș conțeni căutarea și m-aș opri, trupul meu s-ar acoperi de mușcali și mușchi în umezeala atotstăpîitoare.

„Ridică — tale — un pas...” Deodată parcă trunchiurile se înclină să mă strivească și pierd verticala. Cad în genunchi și universul întreg se rotește. Îmi revin cu greu. Nu e de la foame... sînt sigur că nu. Ieri am prins un animal ciudat, cu trei picioare, și l-am retezat capul cu macheta. L-am mîncat crud, aici nu am cu ce și, din cauza umezelii, oricum, un foc ar fi aproape imposibil de stîrnit și întreținut. Avea singele albăstrui-verzu, dar, de foame, am lăsat scriba la o parte și l-am ronțait complet. Aș putea spune chiar că mi-a plăcut. Ah, dacă atunci cînd motoarele s-au oprit brusc și comanda s-a blocat aș fi avut prezența de spirit să-mi vir pistolul cu ultrasunete în buzunarul combinezonului... M-am bazat numai pe trusa universală de supraviețuire, fir-aș de trei ori... Trebuia să-mi imaginez că era des-completată... Of, Jeremy, mi-e capul greu, sînt amețit și-mi vijile urechile, mai e puțin și poate ne vom întîlni...

De trei zile nu am pus nimic în gură. Combinezonul nu are glugă și, după ce m-a plouat de cinci ori într-un singur ceas, pornind parcă de la rădăcina părului ud, au început să mi se lase în trup frisoane prelungite. Am avut ghinion, n-am reușit să răpun nici o vietate cu macheta și acum mi-e teamă că nu mai am puterea s-o fac. Cred că am și febră, ieri am zăcut aproape o oră într-un soi de leșin. Am impresia că nici nu

mai văd prea bine, sau aburul țîșnind de pretutindeni s-a făcut mai dens? Naiba s-o ia de busolă! Singurul drum e spre tine, Jeremy...

În colibă nu plouă și e suficient de uscat pentru ca două vreascuri să ardă. Șeful tribului Aneza vorbește un dialect pe care îl înțeleg foarte greu. Îi privesc trupul bine legat, bătînd în albăstrui metalic. Umerii lui sînt aproape umani. Spune că Ultimul Vraci știa de accidentul nostru. Nu înțeleg de ce i se spune „Ultimul Vraci”, am impresia că, mai degrabă, tra-duc eu greșit, și nu pricep, de asemenea, de unde știa de prăbușirea elicopterului. Am mers după busolă, e adevărat, totuși, chiar abătîndu-mă de la direcție, nu se putea să mă fi învîrțit în cerc. În trei-zeci de zile făcusem măcar vreo 200 de kilometri. Șeful Aneza explică, gesticulează, nu înțeleg decît un cuvînt din zece, dacă nu cumva mă înșel și în această privință; e uscat și stau pe un pat moale de ierburi. Capul îmi vijile și coliba se rotește ușor cu mine, îmi vine să rid și să-i spun: „Nu te mai osteni, mîine trebuie să plec, am întîlnire cu un prieten, îl cheană Jeremy”. N-am însă habar cum s-ar putea spune toate astea în dialectul Aneza. Murmur stîns doar „Jeremy...” și adorm.

Iartă-mă, prietene, nu înțeleg de ce întîrzie întrevăderea noastră, dar tu știi că ea avea loc în curînd. Șeful continuă să-mi vorbească, în timpul somnului l-am auzit pronunțînd descîntece sau rugăciuni. Mi s-a părut că disting ceva despre o floare. Cred că individul începe să-și piardă răbdarea. Gesticulează, mă zgîlțile și țipă, ca și cum astfel l-aș putea înțelege mai bine.

ALEXANDRU ANDRIES

ALEXANDRU UNGUREANU

— Leacul, leacul!, pronunță și cred că nu interpretez greșit cuvântul. Deodată pune mina pe macheta mea și o ridică deasupra capului. Într-o clipă, o vâd coborînd și retezîndu-mi gîtul. „Da, amice, ai dreptate, asta e singurul leac!”, îmi spun și zîmbesc. Dar nu face altceva decît să-mi taie o bucată din combinezon, dezgolindu-mi umărul. Îmi arată niște pete albastre ce-mi pigmentează epiderma. Spune răspicat:

— Legeea!
Să fie oare o boală pe care o cunoașteți? Două tipuri de ființe atît de diferite ca structură să poată prezenta aceleași simptome?!

A mai trecut o săptămînă, Jeremy, și încă n-am murit. Ultimul Vraci mi-a dat niște fierturi. Le-am înghițit și parcă m-am simțit mai bine. Șeful Aneza a profitat de ocazie, întințindu-și eforturile de a se face înțeles. Am reușit să pricep fără dubii că starea mea de revenire e provizorie, după care urmează tot ceea ce știți. Mi-a mimat asta arătînd insistențios spre mine și apoi așezîndu-se jos și rămînînd nemiscat. Pe urmă, a continuat cu un recital de pantomimă și desene pe scoarță albă de copac. E așa de ciudat ce mi-a spus... Boala mea se numește „Legeea” și nu se vindecă altfel decît iubind floarea cu același nume. Am crezut că e vorba de o confuzie, poate trebuie fiartă sau ceva de genul ăsta, dar nu, mi-a mimat insistențios niște ritualuri de ale băștinașilor, pe care le cunosc într-o oarecare măsură. Să nu te gîndești la prostii, Jeremy, floarea trebuie iubită așa... cu gîndul. Și trebuie să stai în preajma ei. Dacă am reținut bine, floarea trăiește și în junglă, dar atunci nu e bună, nu vindecă. Cînd însă se apropie la mai puțin de o bătaie de săgeată de un sat,

ei spun că ea are nevoie să fie iubită, și dacă poți face asta, dacă reușești să o convingi de dragostea ta, atunci îți cadează forța ei vitală, ca un gest de suprema dăruire. Ce prostii frumoase, Jeremy, nu-i așa? Să poți iubi o floare ca pe o mireasă, îți poți imagina? Oricum, un tratament ca ăsta ar trebui să-l cunoască și doctorul nostru, naiba să-l ia, de ce stă la Bază, în loc să fie aici, lîngă mine, să mă ajute? Poate băștinașii Aneza sînt capabili, mă gîndesc că pe această planetă abundența vegetației creează alte relații între floră și faună, dar eu nu cred că sînt în stare de așa ceva. Și chiar dacă face-o, eu nu sînt un Aneza. De ce m-ar iubi atunci floarea Legeea?

Să nu te superi, Jeremy, m-am lăsat convins... Să știți, nu cred absolut deloc în chestia cu floarea, dar dacă există o infimă șansă ca ea să fie adevărată, mă simt dator să încerc... Trebuie, Jeremy, acasă, la noi, m-am obișnuit să consider viața ca pe ceva mult prea prețios. Șeful m-a condus într-un loc așa cum nu-mi închipuiam că există în junglă, o zonă pătrată, cu latura de vreo zece metri, fără urmă de arbori, tufișuri, liane sau ierburi. Pe jos se așterne un soi de nisip alb, foarte fin. Pare o discontinuitate vegetală naturală, singura de acest fel pe care am întîlnit-o. Ar putea fi observată dintr-un elicopter zburlînd la joasă

înălțime. Centrată perfect la intersecția diagonalelor pătratului, se află o floare plîndă — Legeea, îmi spun și ingenunchez s-o examinez curios. Aproape că nu e deloc frumoasă. Petalele violacee sînt arcuite într-un fel ne-pămîntean, iar culoarea albăstruiă a frunzelor completează impresia de străin, neapropiat și poate neapropiabil.

Desfac petalele și privesc înăuntrul corolei. Mi se dezvăluie o cavităte caldă și intimă, o atmosferă mov. Undeva, adîncurile ei se continuă în întuneric, plantele de aici nu au stamine. Nu îndrăznesc să lărgesc fereastra mai mult, carnea vegetală este atît de puțîn densă... Mă uit împrejur. Șeful Aneza a plecat. Mi-a promis că va trimite în fiecare zi pe cineva să-mi aducă de mîncare. Oftez. Floare mică și urîtă, cum aș putea face să te iubesc? Jeremy, te simt privindu-mă din spatele cerului galben. Începe iarăși să plouă și prefer picăturile ce-mi udă umărul, acolo unde combinezonul a fost sfîșiat. Jeremy, de ce sînt lacrimile tale atît de sărate?

Stau culcat pe spate și privesc un soare străin. Undeva, la periferia vederii mele, floarea Legeea se apleacă deasupra-mi, antrenată de suflarea ușoară a unui vînt. Nu, așa nu se poate, e absurd! Sar în picioare și mă plimb agitat, cu mîinile la spate. O undă de amețelă vine pe neașteptate și mă trimite la pămînt.

ALEXANDRU UNGUREANU

ALEXANDRU UNGUREANU

Îmi revin cu greu. Cuprind una din frunzele moi ale florii în palmă și încep să o mîngîi.

— Ei, Legeea, — înghin — după cum vezi, am venit de foarte departe ca să flu lîngă tine. Diseară am să încerc să-ți arăt steaua mea, deși nu știu dacă de aici se poate vedea, din cauza copacilor, și nici nu-mi dau seama dacă tu ai ochi pentru a o zări. Oare chiar știți că mă aflu aici, lîngă tine? Chiar auzi ce îți spun, înțelegi?

Nemișcată, o floare străină, în mijlocul unei lumi dușmănoase.

Încerc să-mi înving inerția. În fond, nu-i vorba decît despre un joc de-a iubirea. Dacă m-aș strădui să-i atribui un alt înțeles, ar fi grotesc. Știu ce mi-ai spune, Jeremy, o floare e un simbol, poate semnifica multe lucruri frumoase, dar simbolurile nu sînt iubite. Tu te-ai fi înșurat cu un simbol, Jeremy? Nu cred. Îți plăceau chestiile mișcătoare. Dacă ar fi fost să îndrăgesc o băștinașă, poate mi s-ar fi părut ceva mai rezonabil, deși sînt atît de diferite de noi încît...

Cînd susții că iubești o floare, Jeremy, de fapt minți. O admiri, o dorești, o miroși, dar nu te poți atașa de ea mai mult decît de un obiect rar și fragil. Un cîine, sau o pisică îți este infinit mai apropiat, pentru că face parte din regnul tău. Este prima oară cînd realizez depărtarea dintre faună și floră. Ai văzut pe cineva să scoată la plimbare

sau să mîngie în fiecare zi o floare măcar pe jumătate cît ar face-o cu un cîine? Am început să-mi pierd mințile, Jeremy, o clipă mi-am închipuit că m-aș întoarce acasă, la părinți, purtînd împachetat sub braț un ghiveci. Întru, îmi îmbrățișez tatăl și mama, apoi, fără un cuvînt, desfac pachetul și mîngîi floarea.

— Legeea! aș face prezențările.

— Drăguț din partea ta să ne aduci un asemenea dar de pe unde ai fost! ar spune, probabil, mama.

— Nu e un dar, mamă! aș contrazice-o. Cadourile pentru voi sînt altele, o să vi le arăt mai încolo. Aceasta este soția mea! le-aș spune, arătîndu-le inelușul subțire de aur ce ar încercui tulpina.

Aș zîmbi fericit și m-aș apleca să-i sărut o petală. Mai pot oare să continui această scenă absurdă? Reușești, în sfîrșit, să înțelegi ceea ce trebuie să fac?! Dru-mul spre tine e mult mai scurt și mai drept.

Mă gîndesc. Bun, și să zicem că aș realiza această performanță și aș fi primul om care iubește o floare ca pe o femeie. De unde ar putea floarea să știe că o iubesc? Ea nu vede, nu aude... Examinez atent tulpina fragilă, căutînd ceva asemănător cu un ochi. Nu pare să aibă vreunul. Nu știu de ce, dar cred că nu mi-ar fi plăcut să aflu că mă privește. M-ar fi stînjinit. Desfac petalele și

observ abisul din interiorul corolei. Ar putea fi un fel de ureche. Dar dacă citește gîndurile? Atunci s-a zis, nu mă voi vindeca niciodată! Asta însă ar însemna să aibă un fel de creier, mă rog, un sistem nervos oarecare.

Scrutez planta bănuitor. În corolă? Nu, acolo nu e loc! Privirea îmi coboară de-a lungul lînjului și se oprește acolo unde el se afundă în nisip. Ar putea fi în rădăcină? Absurd! Și, totuși, sînt pe o altă planetă. Orice e posibil. O clipă, sînt tentat să o smulg. Să fim calmi! Îmi construiesc în minte un tablou al variantelor posibile:

1) Legeea este un mit, o superstiție. În acest caz, înseamnă că, totuși, cei din tribul Aneza se vindecă din cînd în cînd, probabil organismul lor învinge singur boala. Există, deci, o infimă șansă și pentru mine.

2) Legeea vindecă boala Legeea dacă este iubită, exact cum mi-a spus, mîimat și desenat Șeful. În acest caz:

a. Citește gîndurile. Eu nu o voi putea trișa.

b. Are alte modalități de a recepta exteriorul, posibil prin intermediul excitanților sonori, luminoși sau tactili. Ar putea fi păcălită.

Jeremy, ceva șanse parcă aș avea. Te superi dacă încerc?

Mă aplec spre floarea Legeea și îi desfac petalele. Șoptesc afectat:

— Te iubesc, Legeea!
Jeremy, cît de fals poate să sune! Mă uit speriat spre copaci și te ghicesc în spatele lor, să nu mă înțelegi greșit, sînt doar un om care vrea să-și joace ultima carte, înainte de a se întîlni cu tine. Da, mint o floare urîtă pentru că ar fi posibil să existe o probabilitate, eu știu cît?, una la o mie sau la un miliard, n-are importanță, ori-cum nu am ce pierde! Mi-este din ce în ce mai rău. Amețesc

ALEXANDRU UNGUREANU

ALEXANDRU UNGUREANU

și pe creier simt o greutate imensă. Trebuie să mint în cuvinte atâta timp cât o mai pot face. După aceea e rîndul tău, Jeremy!

— Te iubesc, Legeea! șoptesc, și îi mîngîi frunzele.

Nu mai există realitate. Doar halucinații mi se perindă înaintea ochilor, ca niște șiruri paralele de drapele, pe care le sfișii una după alta cu macheta, și trec mai departe, spre niciunde, spre niciodată. Delirez!

— Niciodată n-am să-ți pot spune cît de mult țin la tine! Nu găsesc suficiente cuvinte. Niciodată n-am să te pot mîngîia îndeajuns pentru a-ți transmite căldura palmelor mele!

Oare pe cine mint? Pe ea sau pe mine? Oare cui fac rău? Jeremy, mai ești lângă mine? De ce e așa de frig și de cald deodată?

Este parfumul tău, Legeea, acela care îmi umple ființa? Sînt petalele tale acelea care îmi ating buzele? Nu, nu se poate, Jeremy, de ce-ți bați joc de mine? De ce încerci să mi-o îndepărtezi? De ce n-ai răbdare? Ce mai contează pentru tine o zi sau un an? Lasă-mă abandonat acestui sărut vegetal și fii îngăduitor! Timpul nu încetează să curgă spre tine.

Trupul mort al florii pe care am iubit-o stă întins pe nisipul alb.

— Hei, cine știe cum se înmormîntează o floare?

Copacii mă privesc mirați. Jeremy, tu știi?

O iau la fugă spre sat. Sînt luni întregi de cînd nu am mai fost în stare să o fac. Caut în coliba șefului Aneza tubul cu rășină transparentă pentru fracturi pe care îl conținea trusa de supraviețuire.

Bine că nu s-a atins nimeni de ea! Cîțiva Aneza se uită la mine mirați

Legeea, trupul tău fără viață îl păstrez închis într-o piramidă de rășină transparentă polimerizată. Petalele încă nu și-au pierdut culoarea și pari atît de real! Acolo unde ești tu acum se află și Jeremy. Caută-l și spune-i să nu fie supărat pe mine. Vă veți înțelege, căci sînteți amîndoi șoapte, umbre și amintiri

Se aude zgomotul unui elicopter care caută. Mă ridic și mă strecoar printre copaci ca să nu fiu văzut. Plîng pentru piramida transparentă care închide în ea trupul firav al unei flori aproape frumoase. Plîng pentru toate lucrurile ce nu știu cum le-aș putea spune cuiva, fie el om sau floare, și pentru buchetul de sentimente pe care îl port în mine și nu mai am cui să-l dăruiesc. Plîng. Legeea, Jeremy, sîntem toți trei ascunși într-o lacrimă și jungla foșnește tainic.

GESTUL CARE

VLADIMIR COLIN

CRABUL ivit pe lespede de fumurie în adînciturile căreia tremurau ochiuri de apă neagră se deplasă lateral, apoi se aruncă în valul devenit clocot de spumă. Ilarion nu știa dacă vreunul dintre gesturile sale ridicase crabul pe stîncă plată, n-am să știu niciodată își spusese, dar înălțînd privirile văzu în depărtare, dreaptă pe buza malului și profilîndu-se pe cerul de un albastru atît de sclipitor încît părea smălțuit, silueta albă pe care distanța o reducea la dimensiunile unui chibrit aprins. Fără să vrea, căută în preajmă bățul cu care își aprinsese țigara. Zăcea la picioarele lui, mort. Palmele i se umeziră. Se uită iar spre malul sterp, profilat pe cer, chibritul continua să ardă, fata în alb nu se clintise și vîntul nu înceta să-i răvășească pletele blonde. Probabil că undeva, prin sudul Franței, incendiul care mistuia o pădure s-a stins sau am înăbușit ultima scînteie de viață în negrul din Namibia horcîind sub privirile neputincioase ale vrăjitorului recitînd incantații și bătînd din toabă pentru a alunga duhurile bolii.

Sigur, efectele imaginate erau ipotetice,

tot atît de bine putuse ucide o focă lângă Cercul Polar sau prăbuși un avion în apele Pacificului, improbabil era doar să nu se fi întîmplat nimic și suflarea chibritului să fi rămas fără urmă, milioanele de chibrituri stinse în același timp pe tot globul reducîndu-se la un infim consum de oxigen.

Cel dintîi dintre recente cutremure din Grecia se produsese în ziua și la ora cînd scăpase din mină oglinda care se făcuse tîndări. Zguduiturile următoare fuseseră interpretate de specialiști drept consecințe ale reasezării straturilor de pămînt, dar Ilarion știa că erau și ele ecourile gesturilor anodine ale unor necunoscuți aflați de multe ori la mari distanțe și ignorînd poate pînă și poziția Greciei pe hartă, cu siguranță aberantele răspunsuri la acțiunile lor, atît de neînsemnate încît conștiința nici nu apuca să le înregistreze. O ușă trîntită, fețița care sare coarda.

Știa? Era mai degrabă o presupunere, singura certitudine, firește, constituind-o efectele neașteptate imediat controlabile, de vreme ce se petreceau sub ochii lui. Nemîscat, nu pierdea din ochi fata profi-

GESTUL

VLADIMIR

lată pe cer.

Deodată o vâzu dispărînd, nici o clipă nu-și întorsese fața spre mare și acum se grăbea spre sat. Ii trecu prin minte s-o urmărească, dar n-avea rost, aprinderea chibritului o adusesse pe buza malului și dacă nu coborîse pe plajă... Apoi se întrebă ce gest, aparent întîmplător, ar fi putut-o determina să se lungească alături de el pe nisip, virtualitățile ascunse în mișcările lui rămîneau însă indescifrabile, de altfel ivirea pe plajă a celei căreia nu-i văzuse fața ar fi trebuit comandată, poate, de gestul nonșalant al altcuiva.

Atunci se întinse pe spate refuzînd să se întrebe ce se petrecuse în clipa aceea, și unde. Renunțase demult. Ca să nu înnebunească în fața suferinței, doctorii își alcătulesc treptat o carapace pe care, în lipsa cuvîntului potrivit, dacă nu în necunoștință de cauză, o numim împietrire, insensibilitate sau indiferență. Ilarion se controlase timp de luni de zile drămuindu-și inutil mișcările și evitîndu-le cu grijă pe cele ce i se păreau susceptibile de a implica răspunderi, dar se convinge că gesturile banale nu se dovedeau mai puțin primejdioase decît cele extravagante. Două mașini se ciocniră atunci cînd își pocni admirativ palmele în fața unui colier auriu din somptuosul guel alb din care răsărea, mîndru, capul inteligent prelungit cu un bot neverosimil.

Îngrozit, încetă să se mai tundă, lăsă să-i crească barba și nu-și mai tăie unghiile. Refuză să-și întîlnească prietenii, îmbucăturile i se opreau în gît, nu mai dormea. Cu privirile rătăcite se furișă noaptea pe străzi, dacă ar fi putut și-ar fi oprit răsufletarea.

Începu să aibă vedenii. Un cal alb îl urmări o noapte întreagă pe Calea Victoriei, altădată, întins pe patul răvășit, auzi chicotelii, apoi glasuri rostind cuvinte nedesluite. Închizînd ochii, se sili să înțeleagă ce spun, și în clipa aceea își dădu seama că închiderea ochilor și încordarea întregii ființe determinaseră, probabil, în preajmă sau aiurea, inevitabile schimbări. Degeaba, își spuse în gînd, repetă cu glas tare degeaba și se ridică din pat. Încăperea se roti, parchetul ondula, dar glasurile încetară să bolborosească. Istovit, făcu o baie, își tăie unghiile și se așeză la masă.

Rămase cu obișnuința gesturilor puțin și măsurate, dar își reluă îndeletnicirile, era desenator tehnic la un institut de proiectări. Un timp se mai surprinse urmărind cu teamă mișcările colegilor, deși înțelesese că nu-i era dat să discearnă efectele acțiunii altora, nici efectele acțiunilor lui, de alt-

fel nu putea fi întotdeauna sigur, apoi binefăcătoarea carapace se întinse îngăduindu-i să privească în față, mai mult, să suporte gîndul că tot ce numim coincidență acoperă neputința noastră de a percepe sincronicitatea.

Dacă durată redusă a vieții individului, își spuse, nu-i îngăduia să observe evoluția speciilor pe parcursul a milioane de ani, dimensiunile Pămîntului îi interziceau să perceapă ecoul propriilor sale acțiuni, de cele mai multe ori repercutate la distanțe ametoitoare. Ale Pămîntului? Îngrozit, refuză să-și închipuie felul în care palma dată unui copil putea fi recepționată în nemăratele lumi posibile, acolo unde, timpul și spațiul distorsionîndu-i monstruos impulsul, pămîntul avea toate șansele să capete o amploare catastrofală. Sau dimpotrivă, atenuată de nemărginire, nu provoca decît banala cădere a unei frunze?

Întrebarea dacă fenomenul cu care era confruntat avea implicații de ordin moral îl chinu de asemenea și, în măsura redusă în care-i stătea la îndemînă, încercă să afle prin ce se deosebea efectul unei crime de cel al salvării unei vieți. Urmări cu atenție rubricile de fapte diverse ale ziarelor, corelă date și evenimente și, la capătul unui an, înțelese că, reduce la simple transferuri de energie, sincronicitățile erau amorale ca toate legile naturii veghind cu indiferență la păstrarea unui echilibru de forțe și ignorînd criteriile celui ce se socotea măsura tuturor lucrurilor. Își reprezintă o infinitate de balanțe. Era suficient ca cineva să atingă un talger pentru a provoca ridicarea celui dimpotrivă, sistemul funcționa fără greș, orbește.

La început consternat, Ilarion se simți mai apoi mîndru. Fragila specie din care făcea parte îndrăznește să formuleze principii necunoscute naturii, se afirmase luptînd să și le impună mai întîi sîiei, procesul decantării lor evoluase paralel cu dezvoltarea omenirii și era departe de a fi încheiat, dar consecințele acceptării generalizate a normelor morale, fie și într-un viitor încă incert, trebuiau să se materializeze într-un fel nou, încă necunoscut, silind natura să reacționeze prin reechilibrarea sistemului ei de balanțe.

Adormise pe plajă. Soarele străbătuse zilnicul lui arc de cerc și deasupra uscatului cerul era acum somptuos împodobit cu aur și purpură. Ilarion își strînsese lucrurile și se îndreptă spre sat, iar cînd pași pe ulița desfundată, în ciuda roabelor de scoici răsturnate în gropile niciodată sătule, apusul își desfășura încă în fața ochilor lui splendoarea, de astă dată violetă. Dintr-o casă năvăleau acordurile furioase ale gîtarelor electrice, un cîrd de rațe albe ocupa mijlocul uliței și vaca, venîndu-i în întîmpinare, mugi blînd în dreptul unui gard așteptînd să i se deschidă poarta. Că horte de lăstuni săgetau prin văzduh, încă

puțin și liliecii aveau să-și înceapă rondurile șovăielnice.

Atunci, dintr-o uliță laterală, fata în alb se ivi în fața lui; vîntul căzuse și pletele îi săltau pe umeri ca o scurtă pelerină de aur. O vedea din spate, așa cum îi apăruse și pe buza malului străjuind plaja și, deși putea foarte bine să nu fie aceeași, Ilarion știa că era ea.

Cum ulița urca ușor, fata părea să se îndrepte spre cerul întunecat din care o ultimă rază sîngerie izbucni printr-o spărtură a norilor, ca un semnal, își spuse Ilarion, apoi își închipui partea din față a rochiei albe însîngerată de ultimul spasm al amurgului, fără să-și dea seama grăbi pașii, dar raza se stinse și toate zgomotele încetară deodată ca și cum pămîntul și cerul și-ar fi oprit răsufletările și, supunîndu-se irezistibilei sugestii, Ilarion rămase și el pe loc.

Ajunsesse de altfel în dreptul casei în care închiriasse o încăpere modestă, podită cu lut și mirosind a mucegai în ciuda fetei restrei mereu deschise, ultima de pe ulița la capătul căreia începeau lanurile de porumb. Dar fata în alb mergea mai departe și, în clipa în care se strecură printre tulpinile aproape la fel de înalte ca ea, dispăru.

Intrigat, Ilarion se apropie de primele și-uri ale tăcutei oștiri înălțîndu-și în noapte panăsele. Se întunecase, dar, cu toate că rochia albă ar fi trebuit să mai fie vizibilă sau foșnetul frunzelor să-i trădeze trecerea, nu văzu și nu auzi nimic.

Cînd în dimineața următoare își aprinse prima țigară se uită lung la bățul de chibrit și nu suflă asupra flăcării mărunte, lăsînd-o să se consume lent pînă ce arsura îl sili să dea drumul viermelor incandescent care i se răsucea între degete, innegrindu-se. Apoi, ieșind în uliță, constată că nu degeaba apusesse soarele în nori, cerul era plumburiu și dinspre nord sufla un vînt rece. Mai în glumă, mai în serios, privi spre cele două capete ale uliței. Fata în alb nu se zărea, Ilarion aflase demult că repetarea unui gest nu ducea la repetarea efectului înregistrat cîndva, ar fi fost prea simplu, gama de acțiuni și reacții neașteptate se dovedea infinită, ecurile în spațiu erau aleatorii, în orice caz imprevizibile la nivelul individului. Dar, simțîndu-se dezamăgit, își dădu seama că fata în alb începea să-l preocupe.

Se întrebă de ce. Nici nu știa cum arată. Și, presupunînd că tocmai asta îi stîrnea curiozitatea, încercă să-și închipuie fața răsărînd din curgerea pletelor blonde. Se întoarse în încăperea. Ca la alcătuirea unui portret robot evocă pe rînd un chip rotund sau oval, îi potrivea ochi negri, albaștri, verzi, încercă să le adapteze un desen al buzelor, forma nasului și a bărbiei. Nu era o zi de plajă, avea deci timp destul, așa că,

CARE

COLIN

nemulțumit de jocul cu imagini imprecise, începu să schițeze pe hîrtie diferitele variante și avu curînd în față un set de portrete, unul mai neconvîngător decît altul, dar fiecare posibil, și un fel de spalmă îl cuprinsese la gîndul că, toate putînd fi ea, risca să n-o mai recunoască pe singura autentică.

Prostii, n-am decît s-o privesc din spate, dar știa că schimbarea rochiei și un turban care să-i ascundă pletele erau deajuns pentru ca identificarea să devină problematică. Înălțînd din umeri se ridică de la masă și se învîrti prin odaie. Avea nevoie de spațiu, creștea în el un neastîmpăr vecin cu neliniștea și, fără să mai stea pe gînduri, se repezi pe ușă.

Ulița era mohorâtă, salcîmii și oțetarii foșneau sub cerul leșios. Fete și băieți în pulovere și jeans se strigau peste garduri. Cercetă cu strîngere de inimă chipurile fetelor, de mai multe ori tresări regăsînd în ele cite una din trăsăturile ivite pe foile de hîrtie cu care se jucase, dar nu fusese un joc, era inutil să se mintă, ceva se petrecuse de vreme ce nevoia de a o întîlni pe cea intrată pe neașteptate în gîndurile lui începea să-l obsedeze și teama că ar putea trece pe lîngă ea fără s-o recunoască îl făcea să palpitate dureros. Dintr-o parte într-alta a uliței, casetofonele își răspundeau cu o exuberanță atît de nepăsătoare încît, chinu de iremediabilă: lui singurătate, Ilarion începu să privească în jur cu ură. Fiecare fată întîlnită îl împiedica să ajungă la cea pe care o căuta, fiecare băiat o cunoștea, poate. Un simplu gest, își spuse, evocînd chibritul aprins care o adusesse pe buza malului și, dintr-o dată, totul ar fi atît de simplu. Dar gestul se ascundea printre milioanele de gesturi posibile ale celor patru miliarde de oameni de pe glob.

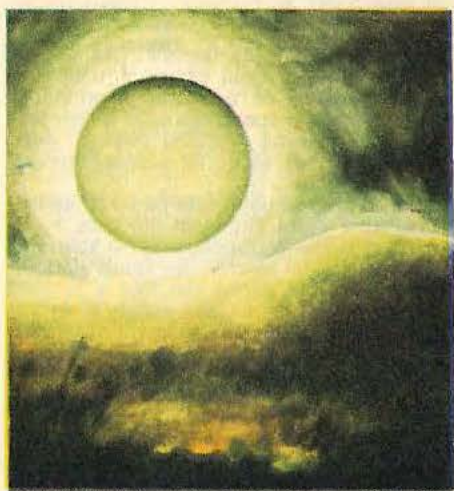
Abătut, coborî pe plaja pustie. Vîntul îi sufla în față și lupta valurilor închipuia fundalul de care neliniștea singurătății lui avea nevoie după refuzul agitației trupurilor prea pline de viață, al mesajelor purtate de glasuri stridente. Marea era vîntată, berbeci de spumă înaintau pînă la linia orizontului de cenușă, pe nisip răsăriseră bancuri de midii și grămezi de pietre în care apa dizolvase calcarul unor cochilii străvechi, sau cioburi provenite din bătrînele amfore grecești venite pe mare și demult întoarse în moartea ei hăuri. Buimăciți, pescărușii se roteau țîpînd.

Izbind cu piciorul, răsturnă o mînușă de amforă pe jumătate îngropată în nisip, o

(CONTINUARE ÎN PAG. 206)

DAGON

LOVECRAFT

SERGIU NICOLA

M-AM HOTĂRIT. Voi așterne totuși pe hirtie și apoi — punctul final. Oricât îmi este de greu să îmi adun gândurile și indiferent câtă oroare mă umple numai știind că va trebui să-mi readuc în minte toată acea stranie întâmplare, astăzi, în seara aceasta, trebuie să se sfârșească. Bani nu mai am și nu văd cum mi-aș mai putea procura drogul, care în ultima vreme mi-a dat puterea să înfrunt tăcerile nopților și tumultul zilelor. Dar chinul acesta nu poate dura la infinit; cînd voi termina ceea ce am de făcut, mă voi arunca de la fereastra mansardei mizere în care am ajuns să locuiesc. Aș dori să nu credeți că din cauza morfinei am ajuns să-mi doresc a mă vedea strivit de caldarîmul a cărui murdărie se vede și de aici, de sus. Să nu credeți că înrobît de drog nu mai am voință și judecata limpede; veți citi aceste pagini scrise în grabă și, poate chiar dacă nu veți putea înțelege pe de-a-ntregul, am măcar speranța că veți avea dumneavoastră tăria de a bănuî toată grozăvia care mă face acum să caut moartea așa cum atîta vreme am căutat în morfină uitarea.

Marele război abia începuse. Marina germană domina nestingherită mările lumii. Vasul de transport pe care mă găseam a fost torpilat într-o zonă pustie a Pacificului, prea puțin străbătută de nave. Părțile beligerante nu erau încă înrăite de ură, tonajul mare al cargoului nostru asigura torpilorului laude la sfîrșitul misiunii, așa că am fost culeși din bărcile noastre de salvare și tratați cu respectul și corectitudinea cavalerescă pe care marina și aviația acelor ani încă le rezervau adversarilor; nu eram încă dușmani, ci doar adversari într-o singeroasă și fără sens cursă sportivă. Evident că supravegherea prizonierilor în nemărginirea oceanului părea ridicolă, așa că eu am profitat de toate avantajele situației

și în numai cîteva zile am reușit să ascund la bordul unei mici ambarcațiuni provizii și apă care — drămuite cu grijă — socoteam să-mi poată ajunge cîteva săptămîni bune. Într-o noapte, am evadat.

Curaj nebun și lipsă de judecată a tineretii... Derivam în voia valurilor și a vinturilor. Niciodată nu mă pricepusem prea mult la navigație. După soare și stele puteam doar fi cert că eram undeva pe la sud, în apropierea ecuatorului; cît privește longitudinea... Noroc că vremea se menține senină, fără a fi excesiv de călduroasă. Zilele treceau însă în șir, una la fel cu cealaltă, astfel că nici nu mai știam de cînd pluteam alurea scrutînd zările în nădejdea că voi zări vreun vas sau semne de apropierea vreunui țarm locuit. Dar nici un vapor, nici o pinză nu apărea și cerul continua să se unească la orizont cu oceanul fără ca umbra vreunui liman să-l întrerupă nesfîrșita monotonie. Pierdut în imensitatea albastră, ars de soare și bătut de vînt, începusem să dispar, cădeam tot mai des într-un somn letargic, un somn chinuit, deloc odihnitor, plin de tot felul de indescriptibile năluciri, astfel că nu știu cum s-a făcut de m-am trezit dintr-o dată pe jumătate afundat în clisa neagră viscoasă, care acoperea ca o stînsă oglindă a deznădejdii tot cît puteam cuprinde în jur cu privirea.

Barca mea zăcea și ea întepenită la cîțiva zeci de metri mai încolo.

Prima reacție ar fi trebuit — probabil — să-mi fie mirarea față de o asemenea uluitoare transformare a realității înconjurătoare; eu mă simțeam mai degrabă terorizat. În jurul meu, în aer și pe solul scîrbos, peste tot era o aură sinistă care făcea să înghețe și sufletul din mine. Peste tot pîtreau în bătaia soarelui pești de toate mărimile și holturi ale unor vietăți de nedescris, ale căror resturi oribile răsăreau ici

SERGIU NICOLA

și colo pe întinderea fără sfîrșit. Nici nu am cuvinte ca să redau cît de vag nemărginita grozăvie care se poate ascunde într-o liniște absolută și o pustietate neagră, mai pustie decît toate pustietățile lumii. În necuprinderea de noroi întunecat nu se auzea nimic, nu se mișca nimic, nu era nici un semn de viață, eram mai singur decît fusesem pe valurile oceanului. Mă cuprindea din ce în ce mai mult groaza, o simțeam răspîndindu-mi-se în ființă, mi-era groază de frică, stomacul mi se revolta împotriva nemiscării absolute cum nu o făcuse nici pe mările cele mai răscolite de furtuni.

Soarele mă izbea în creștet de pe un cer lipsit de nori, atît de albastru încît părea aproape negru, ca și cum ar fi reflectat pustiiul mohorît din juru-mi; nici măcar o adiere de vînt nu împropăta aerul greu de miasme. M-am tîrît prin mîlul care sta gata-gata să mă soarbă, m-am tîrît cu disperare pînă la adăpostul relativ al bărcii, încercînd, obligîndu-mi judecata să raționeze, să găsească o explicație logică a celor întîmplate. Singurul lucru plauzibil era un cutremur, o mișcare tectonică de o forță și întindere nemaivăzute, care să fi ridicat la suprafață fundul oceanului, pămînt care de milioane de ani zăcuse în nemăsurate adîncimi, o mare întindere după cît puteam eu aprecia: oricît m-aș fi ridicat pe marginea bărcii, scolpirea oceanului nu se zărea nicăieri, nicăieri nu reușeam să văd vreo zburătoare a mării atrasă de leșurile în descompunere.

Am rămas o bună vreme ascuns în puțina umbră pe care barca aplecată pe o coastă mi-o oferea împotriva razelor soarelui. Copleșit cum eram de grozăvia celor ce mi se întîmplaseră, simțeam cum mă cuprinde disperarea, dar privind în jur mi-am dat seama că sub dogoarea soarelui

mîlul puturos începuse să se usuce. Asta însemna că în curînd puteam umbla fără teamă de a mă simți supt în clisă așa cum mă temusem mai devreme. Gîndul acesta m-a mai liniștit puțin; odată cu lăsarea întinericului am adormit, dar m-am trezit curînd: liniștea desăvîrșită din jur nu mă lăsa să mă odihnesc. Nici nu dăduseră bine zorii că eu îmi și pregătisem un sac de merinde pentru a pleca să găsesc țărml oceanului în speranța vreunei șanse de salvare.

Abia în a treia dimineață crusta de noroi a fost destul de tare și groasă încît să pot merge ca lumea. Duhoarea vietăților în descompunere era înnebunitoare, dar și mai înnebunitoare era neputința de a acționa, iar undeva, prin zona subconștientului, simțeam apăsarea unei sumbre presimțiri, astfel că am pornit-o fără întîrziere spre asfințit, atras de un fel de ridicătură care părea a se înălța puțin deasupra nemilosului pustiu. Am înnoptat pe drum; mai aveam mult pînă la ținta care mi-o fixasem și care-mi părușe atît de aproape. Tensiunea nervoasă, speranța, sau poate jocul neîndurător al mirajelor mă făcuseră să apreciez greșit distanțele. Au mai trecut trei nopți și către sfîrșitul celei de a patra zile de drum am ajuns la poalele movilei care era mult mai înaltă decît o crezusem. Eram însă frînt de oboseală și nu mă simțeam în stare să iau în piept urcușul. Am adormit chiar pe locul unde mă opriseam.

Nu știu ce coșmaruri mi-au întrerupt somnul; poate chiar Luna, enormă deasupra orizontului, luminînd puternic, dar fără strălucire, ca și cum și-ar fi strecurat razele prin ceață rece a altor lumi. Scăldat într-o sudoare rece, mi-am dat seama că nu mai pot să adorm. Apoi — mai era ceva, ca o chemare, ceva ce mă îndemna să nu mai stau pe loc deși mi-era frică, frică de liniște, de ceea ce mă înconjură, de ceea ce puteam găsi în virful colinei, o frică pe care nu aș putea-o asemui decît cu groaza pe care o simt cîteandrii la auzul urletului haitelor de lupi, de teama de necunoscutul care adasta în chiar genunea dinaintea începuturilor ființei noastre. Poate că îmi era și teamă să nu mă reîntîlesc cu nefăpturile coșmarurilor care-mi însoțiseră somnul de cînd naufragiasem pe cîmpia de noroi.

Mi-am dat repede seama ce mare greșală făcusem călătorind ziua: în răcoarea binefăcătoare a nopții risipeam mult mai puțină energie. Chiar și după somnul acela scurt, cît fusese el de chinuit și zbuciumat, tot mă simțeam în stare să înfrunt dealul a cărui înălțime spre apusul soarelui mi se părușe copleșitoare. Mi-am luat sacul la

DAGON
LOVECRAFT

spinare și am început să urc.

Cred că am spus deja cât de apăsător de înspăimântătoare era monotonia neîntre-rupută a întinderii de noroi. Starea de spaimă îmi devenise obișnuită și aproape că nu credeam să-mi poată fi mai teamă decât îmi fusese și îmi era. Cu toate acestea, când, în fine, am ajuns pe culmea dealului, am simțit un val rece de groază strângându-mi răsuflarea: la nu mai mult de un pas mi se deschidea sub picioare o genune fără fund; așa îmi părea cel puțin, căci razele Lunii nu răzbăteau la mai mult de câțiva metri. Mă simțeam ca și cum de pe marginea pământului să fi privit în nemărginitele abisuri ale unei haotice nopți eterne. Prin mintea-mi tulburată de tot ce mă înconjura treceau vagi amintiri din PARADISUL PIERDUT, hăul din fața mea părea să fie însuși înfriorătorul drum al lui Satan prin neîntocmita lume a întunecimilor.

Pe măsură ce Luna se ridica spre zenit, vedeam însă ca terenul din fața mea nu cobora atât de abrupt pe cât avusesem la început impresia. Bîrne și crăpături, denivelări și mici creste aruncate bezmetic în toate direcțiile îmi permiteau o coborîre destul de comodă, iar după vreo sută și ceva de metri panta părea să devină chiar lină. Îmboldit de aceeași inexplicabilă, terORIZANTĂ urgență, am început să cobor; e drept, nu atât de ușor pe cât socotisem, dar după un timp destul de scurt am ajuns aproape de fundul craterului care, ca și adîncimile întunecatului Stix, nu erau atînte de razele Lunii.

Încercînd să patrund cu privirea tenebrele din jur, atenția îmi fu atrasă de un obiect straniu, imens, care se ridica abrupt nu prea departe de mine, cam de înălțimea unei case cu treizeci de etaje, scribind alburii în lumina ireală a Lunii. De la prima vedere înțelesesem că nu era altceva decât o uriașă stîncă, dar ceea ce mă umplu de o nedefinită, viscerală groază fu senzația netă de artificialitate: poziția și forma monolitului nu aveau nimic natural și totuși nu semănau cu nimic din ceea ce știam eu că pînă atunci ar fi putut crea mina omului. Enormă peste orice închipuire, așezată într-un mediu care de curînd fusese smuls străfundurilor oceanului unde zăcuse de cînd lumea era încă foarte tînără, oricît de masivă era stîncă, marginile atît de precis conturate, în unghiuri de o neomenească, tulburătoare simetrie nu puteau să fi fost realizate decât de forța creatoare a unor ființe raționale. Forma neobișnuită, lipsită de orice posibilitate practică de utilizare, îmi dădea certitudinea că mă aflam în fața unui obiect de cult și parcă din mîlasmile

noptii vedeam cu ochii unei inconștiente imaginații făpturi infernale venerînd straniu monument.

Deși eram înspăimîntat peste măsură și amețit de atîtea senzații neliniștitoare, subconștienta chemare pe care o simțisem tot timpul — dar și o legitimă curiozitate — m-au forțat să încerc a considera cu toată detașarea de care eram în stare situația în care mă aflam ca și ciudatele împrejurări. Luna, ajunsă acum aproape de zenit, strălucea indiferentă, sălbatică și străină, iluminînd pantele care tindeau a se uni lin într-un soi de troacă alungită mult departe către dreapta și către stînga mea, plină cu o apă urît mirositoare, de nivelul căreia mă mai despărțeau doar cîțiva pași. Monolitul de dimensiuni ciclopeane se afla de partea cealaltă a văgăunii; mă străvea sub groaza care o emana, dar mă și fascina totodată. Din locul unde mă aflam, puteam vedea apa clipcind viscoasă la baza sa. Neregularitățile pe care crezusem că le disting pe suprafața sa urlașă mi se dezvăluiau acum a fi stranii inscripții hieroglifice și sculpturi barbare. Erau înșiruri de semne cum nu mai văzusem niciodată în reproduceri de scrieri ideografice ale lumilor dispărute, ciudate și de neînțeles, dar ușor de identificat drept elemente ale lumii apelor: pești, țipari, caracatițe, crustacei, moluște, cetacee și altele, simboluri ale unor vietăți abisale, necunoscute lumii întregi, dar care mie îmi aminteau, făcîndu-mă să mă cutremur de greață și spaimă, de hidoasele resturi ale nenumitelor făpturi pe care le zărisem putrezind printre resturile de pești mici și mari, întepenite în mîlul primordial al fundului de ocean pe care naufragiasem.

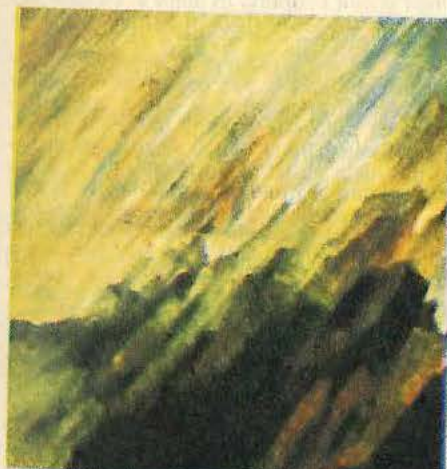
Cu totul și cu totul extraordinare erau însă sculpturile, basorelieful de dimensiuni gigantice, astfel că le distingeam

SERGIU NICOLA

DAGON
LOVECRAFT

foarte bine, făpturi demne de fantezia lui Goya sau Hieronymus Bosch, creaturi care, fără să aibă nimic omenesc în ele, păreau vag umane, reprezentate într-un mediu fără îndoială acvatic, în care trăiau și se deplasau ca peștii, închinîndu-se în fața unui altar monolitic aflat într-o grotă submarină. Nu am cum să descriu în amănunt cum arătau; chiar și efortul pe care îl fac acum încercînd să îmi readuc în minte cele trăite și văzute acolo îmi umple ființa de silă și groază. Grotești dincolo de orice posibilă imaginație, erau umane, da, dar cît de oribile — minile și labele picioarelor mari, lățite și cu degete abia formate, întrecuprinse de o rețea de nervi, mușchi și ligamente, buzele grețose, groase și lăbărțate, ochii bulbocați și așezați mult lateral în partea de sus a capului. Mintea-mi refuza să-și amintească de alte trăsături, erau atît de hidoase, încît nu pot fi descrise în toată perfectă lor urîtenie. Ciudată era și uluitoarea, — cum să spun — constantă? disproporționare a reprezentării acestor creaturi în raport cu scenele și obiectele înconjurătoare. Îmi amintesc de o scenă de vînătoare, unde o balenă era ucisă de una dintre oribilele făpturi care erau redată ca fiind numai puțin mai mică decât uriașul cetaceu. Monstruozitatea formelor și gigantismul disproporțiilor m-au făcut să mă gîndesc pentru o clipă la zeii imaginari ai vreunui trib de pescari sau navigatori care să fi trăit cîndva, cu mult înainte de apariția omului, de Pittdown sau de Neanderthal. Năucit de această nebănuită perspectivă într-un trecut atît de îndepărtat, în stare să zăpăcească pînă și pe cel mai fantast antropolog, rămăsesem pe gînduri în timp ce Luna arunca reverberații de infern pe suprafața plină de duhuri a troacei întunecate de la picioarele mele. Și atunci l-am văzut.

SERGIU NICOLA

Învăluirînd abia simțit fața apei, se ridica din abisuri în aer, polifemic, enorm, înfrîchipare a terorii de nedescris pe care o simțeam că mă cuprinsese, un monstru zămislit de cele mai negre coșmaruri, se ridica spre monolit înconjurîndu-l cu gigantice brațe tentaculare acoperite de solzi scîrboși, înclinîndu-și monstruosul cap și dînd glas unor bine măsurate sunete, oribile pentru urechile mele omenești, care însă nu puteau să nu recunoască în acele șuierături și vibrații o uluitoare, îngrozitoare, neomenească dar rațională litanie. Cred că atunci am înnebunit: nu țin minte cum și în ce fel am fugit de acolo minat numai de dorința subconștientă de a mă îndepărta de oribila creatură ridicată din hăuri. Nu știu cum am nimerit la barca înțepenită în mîlul uscat. Parcă îmi aduc aminte cum cîntam de bucurie, cîntec care mai apoi cred că s-a transformat într-un lălăit inconștient, într-un horcăit care vola să fie rîs de bucurie și ușurare. Apoi, la zile după aceasta, zile și nopți de chin și de plutire între vis negru și realitate sumbră, parcă a fost o înfrîitoare furtună, cu fulgere și tunete, cum rareori natura dezlănțită azvîrle asupra mizerabilei noastre planete, gata să o arunce din nevăzutele-i țîțini.

Mi-am revenit într-un spital din San Francisco. Se pare că un vas american m-a descoperit delirînd în barca aflată în derivă pe Oceanul Pacific.

Ce voi fi spus cît m-am zbatut între moarte și viață, între conștientă și nebulie, Dumnezeu știe. Nu cred însă că a fost cineva care să dea mare atenție coșmarurilor în care m-am chinuit atîtea luni de zile.

Despre un pămînt nou, apărut din valurile oceanului, sau despre cutremure submarine neobișnuit de puternice nu auzișe nimeni nimic.

Am citit mult după ce am părăsit spitalul. Am cunoscut un etnolog de renume mondial și l-am pus o sumedenie de întrebări despre lumea dinaintea Potopului, despre Dagon — zeul pește al filistenilor, dar m-am lăsat păgubaș cînd mi-am dat seama cît era de întelenit în convenționalisme celebrul savant.

Noaptea, cînd Luna este încetoșată și joasă, îmi retrăiesc incredibila aventură. Am încercat morfina, dar în afară de trecătoare perioadă de nepăsare ușuratică și de nevoia tot mai mare de a recurge la înșelătoria ei alinare, nu am putut scăpa de coșmaruri, nu am putut uita nimic. Din această cauză cred că este mai bine să termin eu, acum că am scris totul, tot ce am putut povesti fără ca să îmi aduc în minte

DAGON

LOVECRAFT

deplina grozăvie a celor văzute. Cel care va citi grăbită-mi spovedanie ori mă va crede — mă va înțelege și va încerca, poate, să găsească o cit de vagă explicație misterului în care mi-a fost dat mie să arunc o fugară privire — ori va râde, luându-mă (ca și atîția alții) drept un sărman nebun. Eu însumi m-am întrebat adesea dacă nu a fost totuși un vis, o halucinație provocată de febră și de singurătate în timp ce zăceam fără cunoștință în barca pe care evadasem de pe torpilorul german.

Mă strădui însă în van să găsesc explicații logice, raționale; viziuni de infern îmi apar înaintea ochilor chiar și cînd sint treaz. Orice noțiune legată de adîncimile mărilor sau oceanelor, orice frîntură de conversație sau lectură atingînd cît de superficial acest subiect mă face să mă cutremur de groază de creaturile de nenumit care poate chiar în aceste clipe mișună în străfundurile întunecate, prin mîlul ascuns vieții noastre de sute de milioane de ani, adorîndu-și hidoșii idoli sau sculptîndu-și propriile indescriptibile înfățișări în grani-turi înmulate de presiunea de mîl de ori milenara a apelor. Mă îngrozește gîndul că ar putea veni ziua cînd aceste ființe preterencestrale s-ar putea ridica dintre talazurile frămîntate ale oceanului planetar numai ca să trîască în adîncuri resturile unei omeniri prăpădite, mistuite de războaie necruțătoare și catastrofe dezlănțuite de propria-i necugetare, mi-e groază de ziua în care pămînturile arse, istovite, bolnave se

SERGIU NICOLA

vor scufunda într-un pandemoniu universal, lăsînd să iasă, sub văpaia unor ceruri dogorînde, mîlul în care forme de viață zac ascunse încă dinainte ca prima amebă să-și fi întins pseudopodul spre pămîntul fierbinte al îndepărtatei ere prearhaice.

Acest sfîrșit este aproape; eu îl simt. Ah... la ușă se aud zgomote stranii, un trup imens, lunecos, bijibie căutînd intrarea. Nu, nu! pe MINE nu mă va găsi. Doamne, ce mină! Fereastră, repede! FEREASTRA!

Traducere din engleză: ION ȘERBAN
(Ion Mirea Serbănescu Răcoasa)

DAGON de H.P. Lovecraft (1971 BEAGLE BOOKS — Ballantine Books Inc., 101 5th Ave., NEW YORK 10003)

GESTUL CARE

(URMARE DIN PAG. 201)

parte din peretele vasului se mai ținea de toarta grațios curbată pe care desluși ștampila cu numele astinomului și floarea de rodie, simbolul insulei de unde pornise vasul. Neliniștea i se risipea în suierul vîntului, în mugetul mării. Din tot ce fusese teamă, speranță și regret rămînea doar un fel de îndîjire neînțeleasă, înversunarea lipsită de obiect care-l silea să străbată nisipul străduindu-se parcă să-l rețină, deși incapabil să-i păstreze pînă și urmele pașilor. Lipsit de gînduri, mergea fără a simți nevoia să se întrebe ce rost avea înaintarea lui pe plajă împotriva vîntului, a nisipului, simplă mișcare sub cerul amenințător.

Și o văzu deodată, așa cum îi apăruse înția oară, ca un chibrit aprins, albă și dreaptă sub zbuciumul pletelor blonde. Îi întorcea și acum spatele, dar nu mai era inaccesibilă, pe malul înalt de pămînt care o proiectase pe cer, ci chiar în fața lui,

lîngă stîncă înaintînd în mare și de care valurile se spîrgeau risipind stropi de gheață sărată.

Cum de n-am văzut-o de departe, a ocolit probabil stîncă, dar important era că se afla acolo, la cîțiva pași de el, și Ilarion simți că puloverul îi luase foc, pînă și vîntul devenise fierbinte. Ar fi vrut s-o strige și cuvintele nu izbuteau să se aleagă, erau prea multe și grele și nehotărîte, ar fi vrut să înainteze și tălpile nu l se mai desprindeau din strînsura nisipului. Ca doi țărîși, însuflețiți, brațele i se întinseră spre fata în alb.

Care păru să-i audă chemarea mută. Neînchipuit de încet se roti pe călcîie, dreaptă, cu brațele lipite de șolduri, numai vîlvătaile pletelor ațîțate de vînt se zbăteau ca niște explozii solare și, pe măsură ce se răsuceau spre el, Ilarion zări oasele strălucitor de albe ale celei ce nu avea chip.

Nimeni nu-l auzi strigînd. Solemnă, implacabilă, fata în alb luneca pe nisip fără să-i lase măcar răgazul să se întrebe al cui și ce fel va fi fost gestul care

TATUUM SONARIA

OVIDIU

BUFNILĂ

TROP, vînzătorul-de-stele, se înființă într-o bună dimineață pe strada noastră, era ziua în care se anunțase apariția cometei Blao, lumea se întristase parcă, Trop își lauda marfa trezindu-i pe somnoroși, fereștrele se deschideau cu zgomot la trecerea lui, Polips, omul-sandwich umbla de colo-colo și îndrăgostiții își scriau pe cele două pancarte ale sale numele, asta le aducea de bună seamă ceva noroc, Trop îl opri pe Polips încercînd să-i vîndă ceva stele, fără greș, cei doi păreau ruși dintr-o pictură de Fallai, nu-l știți pe Fallai, ce păcat, v-ar fi pictat într-o manieră aparte, apoi ați fi putut trăi în fiecare noapte într-o altă lume pe care, desigur, v-o doriți înainte de culcare. Cometa Blao și-a întîrziat apariția, profesorul Goal ne explică pe îndelete mecanismul ei, ne făcu neștiutori și ne afurisi, apoi plecă să-l întreb pe Trop dacă stelele pe care tot umbla să le vîndă erau adevărate. În tot acest timp, Tatuum, călătorul-stelar, dormi, Fama, femeia fără trup, îl veghe și într-un tîrziu ne anunță trezirea lui, nu ne-a mai interesat atunci cometa Blao și subit Polips, omul-sandwich, și Trop, vînzătorul-de-stele, dispărură ca mai apoi să aflăm că, de fapt, ei făceau parte din visele lui Tatuum, ascultîndu-i povestea ne-a cuprins din nou tristețea, anotimpurile se amestecară, călătorul stelar ne zîmbea și ne povestea întîmplările de pe Lore, cînd cei de acolo, într-un exces de zel, se transformaseră în mici roiuri de planete care mai gravitează și acum în jurul soarelui lor electric, Tatuum rîse și cum rîdea ne-a cuprins și pe noi risul, strada s-a risipit prin văzduh, soarele s-a închis și îndrăznețul Tatuum a adormit din nou visîndu-se mai departe, undeva pe țărmul fierbinte al mării Lo...

HIERONYMUS BOSCH

CîND, într-o dimineață de vineri, din zidurile casei lui Baltazar au început să crească flori de portocal, Mama Filoni a reușit pentru prima oară să zboare fără aripi, pur și simplu își agita brațele, o făcea în mod uniform, astfel încît îi puturăm asemui zborul cu cel al unui pescăruș, Gargali, flașnetarul, se opri lângă chioșcul de ziare și-i povestea lui Balbus o istorie hazlie întîmplată de mult în Japonia, Hezal, frizerul-fără-foaie, se așezase pe un scaunel în fața frizeriei sale și privea încîntat soarele nostru electric, Jari-lăptarul își meșterea motocicleta fluierînd un tango și nimic nu ne dădea de gîndit asupra lucrurilor ciudate care aveau să urmeze.

Apoi, de la o fereastră, ne strigă Damu-saxofonistul, era speriat de-a binelea și obrazii i se umflaseră înroșiți, părul îi era vilvoi și acesta fu primul semn. Am alergat cu toții sus pe scări, înghesuindu-ne, plîsîndu-ne în joacă pe spate, curioși, flecari, înamorați de senzațional.

Saxofonul lui Damu cînta de unul singur și se simțea foarte bine, Damu își trecea mîinile prin păr, nervos, jumătate speriat, jumătate uimit, dintr-o dată muzicuța lui Jari-lăptarul începu un marș vesel, un pahar de bere scoase un clinchet deși nimeni nu-l atinsese, un etaj mai jos începu să răpăie o tobă, Gargali ne strigă din stradă că flașeta lui cîntă și ea de una singură și că toate lucrurile o luă răzna și asta numirăm noi plini de bucurie Marele carnaval.

N-au întîrziat să apară măștile, focurile de artificii, dansurile nebune, apoi începu să se vorbească despre o gaură neagră prin care ar fi venit ceva sau cineva, cludat, frumos, hazliu, o mulțime de sunete, ființe sonore, inteligente, vai, mi-am spus, e o prostie, am privit în jur, casele lor muzicale treceau printre noi, pantalonii mei îngînau un cîntec din copilărie, gardurile, pantofii, automobilele, becurile, și așa mai departe, cîntau, șulerau, rideau, sonarienii păreau pașnici, plini de farmec și foarte grăbiți să pătrundă într-alt univers, s-au rostogolit mai departe duși de ecoul primului sunet de după bing-bang și iată că eu, chiar acum, ies din această mașină de scris și voi pluti o vreme prin camere, apoi pe fereastră larg deschisă amestecîndu-mă cu zgomotele străzii...

DE CE SCIENCE-FICTION la Guranda? Era firesc pentru dezvoltarea actuală a științei și a tehnicii, a culturii din România socialistă să apară și primul cenaciu de anticipație al pionierilor din țară, primul în satul românesc. De „vină” sînt copiii. Fantezia și imaginația extraordinară, entuziasmul și dorința de bine și frumos, setea de cunoaștere. Călătoria lor prin tre galaxii e dusă întotdeauna cu dorul de Terra, idealurile lor sînt idealurile umanității. Așadar, se scrie o literatură avertisment, dar și o serioasă și adevărată literatură de anticipație, scrisă cu sentimentul profund al credinței în artă al unui scriitor.

Împotriva celor ce mai cred că un copil de vîrstă școlară trebuie să se rezume numai la științele fundamentale, învățate chiar și mecanic, că un elev de clasă a IV-a, să știe bine numai tabla înmulțirii, vin cu argumentul Guranda.

1. Oriunde sînt copii există un univers. Al jocului, al fanteziei, al inventivității. Lipsa de prejudecăți, spontaneitatea pot șoca pe un adult. Este știut, fiecare copil este o personalitate, iar manifestările personalității lui pot fi asigurate prin cele mai simple metode pedagogice: afecțiune, inițiativă, tact.

Și pentru că la Guranda am găsit inventivitate dar, mai ales, talente autentice, am reușit să înființez Cenacul. Ce-am mai reușit cu acești minunați copii? Prima tabără națională de creație S.F., edițiile 1981—82, tabără de cursuri în mijlocul codrului Guranda, obținerea mai multor premii naționale, editarea fanzinului „SELENA”, emisiuni radio și tv., apariții în presa centrală. Și nu e de mirare că la Guranda s-a născut

poezia de anticipație, că aici sînt valori literare deosebite: Lidia Elcu, Nicoleta Elcu, Neti Guriuc, Cocu Rodica, Liviu Guriuc, Camelia Uscatu și, din „noul val”, Gabriela Basagă, Marinela Ungureanu, Andrei Cristina, Claudia Voroneanu, Mihaela Voroneanu, Daniel Elcu.

Sînt mulți?

2. Totul a început la o oră de literatură (compunere liberă) la clasă a V-a. O elevă, Camelia Uscatu, a scris doar cîteva rînduri. O compunere pe care apoi am citit-o la toate clasele. În „Zbor naiv”, Camelia spune că niciodată n-a văzut o navă cosmică și niciodată n-a zburat dar, împreună cu frațele ei, a ajuns pe Lună, s-a jucat cu Soarele și, din greșeala jocului, a lovit Soarele pe care, apoi, a început să-l bocască: „Școala Soare și vezi cum te bocăsc”. Acesta a fost începutul. La o săptămînă aveam zeci de mici povestiri, zeci de poezii în care copiii vorbeau despre stele, despre viitorul planetei și al Universului. Iar la 10 octombrie 1979 a luat ființă Cenacul de anticipație „SELENARI”. Participare numeroasă, aproape toată școala, discuții asupra textelor citite. La o săptămînă participă și directorul școlii, prof. Victor Andrei (omul care m-a ajutat total, cu pasiune și dăruire, în afirmarea Cenacului), dar și alți profesori, iar copiii au înțeles că ceea ce fac ei este un lucru frumos, util și deosebit.

Fără a se impune de undeva s-a făcut de la sine selecția valorilor. Există o problemă. Mai doreau să vină la Cenacul și elevi a căror situație la învățătură nu era prea bună. Și au înțeles că venirea lor la Cenacul depinde și de situația la învățătură. Iată, deci, un alt câștig al școlii.

Lectura și scrisul au devenit pentru cenacul activități zilnice. Ce citește un elev de la Guranda? Evident, Eminescu, Creangă, povești, legende istorice, dar și Jules Verne, V. Colin, I. Mănzatu, I. Asimov. Am citat doar cîteva autori.

3. De doi ani lucrez și cu clasele I—IV. Cum? Tot simplu. Am început a le spune povești, i-am adus la Cenacul, facem audii de muzică electronică (le-am explicat ce este un calculator), le-am vorbit despre Pămînt și stele, despre posibila existență a civilizațiilor extraterestre în care și acolo sînt copii. Nu după mult timp cei mici au început a scrie povești în care Făt-Frumos pleacă cu racheta în căutarea Ilenei Cosînzene. Și cite întîmplări, cit neprevăzute, cită imaginație. Apoi, după povești, au apărut micile povestiri. Science-fiction!

4. Pentru că facem nu numai anticipație literară, dar și științifică, am organizat ședințe de creativitate. Astfel că satul Guranda este „plin” cu tot felul de minuni tehnice. E drept, numai pe hîrtie, dar cită bucurie cînd vezi că acești copii pot visa și imagina altfel de frumos, altfel de util și pașnic. Nimic din ceea ce gîndesc ei nu e împotriva omului, imaginația lor e forța binelui.

5. În loc de concluzii. Nu sînt în măsură de a da statui. Spun doar cîteva lucruri simple din experiența mea. Iubii copii, dăruți-le afecțiune și încredere și, din cînd în cînd, încercați să intrați în universul lor.

prof. STELIAN NEAGU
îndrumătorul Cenacului
de anticipație „SELENARI”
Șc. generală Guranda
— jud. Botoșani

PLANETA EMINESCU

Undeva, într-un Univers îndepărtat,
într-o altă galaxie
se află Planeta Eminescu,
planeta poezilor.

Aici totul e așa
ca-n poezia eminesciană.
Poezii trec adesea cu Eminescu
pe lângă plopii fără soț,
privesc Luceafărul blînd
atunecînd pe-o rază
și iubesc chipurile blonde,
privesc răsăritul de soare
altui soare, alt asfințit de lună
dar mereu cu sufletul
în poezia pe care noi o citim.
Aici luminile călătoresc
împreună cu poezii care sar
din hiperspațiu în hiperspațiu.
Păsările ciripesc în graiul poezilor
iar poezii mai stau s-asculte Sara pe deal.
Planeta Eminescu
este așa cum o visează poezii,
ea se află într-un Univers îndepărtat,
într-o altă galaxie
din sufletele noastre.
Ea este însăși poezia.

LIDIA ELCU

COLAJ

În spațiul secundeii nu mai avem timp
ne înghesuim nu mai avem loc
ieșim din spațiul secundeii în spațiul miimilor
aici nu e nimeni și e pustiu
aici unde florile cresc pretutindeni
aici unde imposibilul nu există
lăsați războiul interstelar
reveniți pe Pămînt.

LIDIA ELCU

ÎNȚILNIRE

e palid poate de emoție, poate de frică, poate de drum
își deschide larg brațele către cei doi sori
care au răsărit, întinde mîna tripedului
spunînd cu bucurie sînt om, sînt de pe Terra
bine te-am găsit.

LIVIU GURIUC,
cl. a X-a „Selenarii”

Ieri am fost în Univers
să mă joc c-un prieten de pe o altă planetă
prietenul meu era supărat
pentru că soarele fugise să facă lumină
pe o planetă pe care era un război
și n-ar fi vrut să moară și soarele.

oamenii vor să zboare punîndu-și
fel de fel de aripi
să se plimbe prin Univers ca pe un bulevard
iar eu care încă n-am ajuns pe nici o stea
mai învăț la școala din satul Guranda
iar tovarășul meu învățător îmi spune
despre copiii planetei, despre copii fără de aripi
care nu cunosc încă ce-nseamnă plimbarea
pe un bulevard.

GABRIELA BASAGĂ
cl. a IV-a „Selenarii”

gîndul, gîndul
nu sîntem niciodată singuri
gîndul și ființa mea
în ochi și urechi
în om și om
gîndul...

RODICA COCU
cl. a IX-a „Selenarii”

plînge un copil lângă mare
o stea plînge
copilul sare în apă, se joacă cu ea,
stelele se prind de mîini
dar vine o pasăre cu ciocul de fier
omorînd jocul.
stelele, încremenind,
luminîndu-l...

MARINELA UNGUREANU
cl. a VIII-a „Selenarii”

BING BANG

ultima oară stelele erau legate una de alta
ultima oară planetele se țineau de mîna
ultima oară soarele nu știu dacă era soarele meu
ultima oară Universul era altfel.

MARINELA UNGUREANU

ARGUMENTUL GURANDA

— STAȚII! Să nu faceți asta — s-a auzit de undeva de sus.

Sven Dalberg și-a retras degetul arătător al mîinii drepte, lăsînd liber butonul aflat pe umărul stîng al costumului cosmospațial, în timp ce își îndreptă privirea spre cerul de un albastru veninos. Spre el cobora un norișor alb, ca un înveliș de ceață, o crisalidă în care se afla ceva.

Crisalida a aterizat, iar învelișul ei a dispărut de parcă văzduhul otrăvit l-ar fi topit. Pasagerul ei, rămînînd astfel descoperit, s-a îndreptat imediat spre Sven Dalberg. Era un umanoid, doar geamul de la casca costumului semăna mai degrabă cu un teleecran pe care era proiectată imaginea unei fețe de om. Această impresie era mult accentuată atunci cînd imaginea feței începea să tremure și să se onduleze, ca la un televizor dereglat.

— Sînt de la serviciul ocrotirii vieții — s-a prezentat extraterestrul (barierele lingvistice se pare că nu existau pentru el). Noi ne ocupăm de salvarea vieții în cazul accidentelor.

Ajutorul sosise într-adevăr la țanc. Sven Dalberg putuse să aterizeze, dar acum nimeni n-ar mai fi putut să lanseze nava înapoi în cosmos.

Rabia se profila pe fundalul unui relief trist: nori albi-veninoși, soarele galben-veninos și mușegalul de pe stînci care desăvîrșea monotonia peisajului. Aici nu mai exista nimic, în afară de bacteriile ucigătoare purtate de vîntul otrăvit de cianide.

Situația devenise fără speranță. Butonul de pe umărul stîng, pe care Sven Dalberg voia să-l apese, acționa viziera căștii, dînd astfel posibilitate vîntului otrăvitor și miliardelor de microbi nemiloși să se năpustească în costum, provocînd moarte instantanee. Așa avea de gînd să procedeze, pentru că nu mai avea speranțe pentru vreun ajutor, care, totuși, nu se știe de ce, a venit.

Din cauza accidentelor — a repetat extraterestrul și a ridicat capul. Urmărindu-l cu privirea, Sven Dalberg a observat încă un nor, care, oprindu-se din zbor, a început să coboare ca un dirijabil, la comanda nevăzută a extraterestrului.

Frumoasă muncă — a zis Sven Dalberg, simțînd cum îi revine buna dispoziție. Ce noroc am avut că ați fost prin apropiere.

Noroc? Greșești. Noi controlăm toată Galaxia. Posturile noastre sînt amplasate în toate sistemele planetare.

— Chiar în toate?

— Fără excepție.

— Curios, s-a mirat Sven Dalberg. Cum se face că pînă acum nu am mai auzit nimic despre voi? Că doar accidente au loc aproape tot timpul.

— Confuzie, a spus plin de importanță extraterestrul. Noi lucrăm eficient. După cum îmi amintesc nici un fel de formă de viață nu a fost periclitată. Chiar eu am salvat mai mult de zece.

Nasul extraterestrului s-a mutat spre o ureche, dar imediat s-a întors la locul lui, în timp ce norul sub formă de dirijabil s-a oprit. Din interiorul lui a fost proiectat afară un cub roșu voluminos, care la rîndul lui a început să co-

SALVAREA VIEȚII

MIHAIL PUHOV

CHIRCO - „NOSTALGIA INFINITULUI”

ALMANAH
ANTICIPATIA

SF

boare lin, de parcă ar fi fost ținut de un cablu invizibil. Semăna foarte mult cu un bloc de locuit sau cu un container imens, greu încărcat.

Cubul roșu cobora direct spre Sven Dalberg care imediat a sărit într-o parte, fiind nevoit să se ferească. Plata pe care el stătea jos a pîrîit și s-a făcut praf sub greutatea încărcăturii. Extraterestrul a lovit containerul cu pumnul, despîcîndu-l în două fără zgomot și lăsînd să se vadă un aparat cu o destinație necunoscută. La un semn al extraterestrului, carcasa roșie a zburat imediat, dispărînd în interiorul norului ce staționa pe cer.

Aparatul rămas pe sol semăna cu un cilindru metalic fixat pe trei picioare masive. La un capăt al cilindrului se putea observa un orificiu de mărimea unui craniu omenesc.

— Perfect, se declară satisfăcut extraterestrul, în timp ce studia aparatul, înconjurîndu-l. S-a așezat chiar în genunchi, verificînd ceva sub cele trei picioare. Apoi s-a ridicat, a scuturat cu scîrbă mușegalul care deja se lipise de costum, a învîrît cilindrul metalic pînă cînd orificiul a ajuns pe direcția lui Sven Dalberg.

Înăuntru cilindrului domnea întunericul. Extraterestrul a tras cu putere de un levier, invizibil pînă atunci, care a început să se lungească ajungînd pînă aproape de pieptul lui Sven Dalberg.

— Gata, a zis satisfăcut extraterestrul. E cea mai sigură mașină. Niciodată nu a dat greș.

— Și ce se întîmplă acum? a întrebat curios Sven Dalberg.

— Totul o să fie în regulă. Dacă acționați levierul, dorința dumneavoastră se va împlini.

— Orice dorință? s-a îndoit Sven Dalberg.

— De ce oricare? Numai dorința pe care ați avut-o în momentul acesta.

— Păi, totuna e, s-a bucurat Sven Dalberg și a zîmbit. Formidabil.

— Și-a pus în gînd o dorință și a pus palma pe levier.

— Nu vă grăbiți, a exclamat extraterestrul. Fața lui a început să tremure și ochii s-au răs-pîndit în toate părțile. Întîi să mă îndepărtez la distanța necesară.

Sven Dalberg a luat mina de pe levier și a privit cu mai multă atenție mașina extraterestrului pentru îndeplinirea dorințelor. Semăna cu o vechitură dintr-un muzeu. Telescop? Nu. Motor cu reacție? Poate. Dar semăna mai degrabă cu altceva.

Extraterestrul a făcut un semn și alături de el a apărut învelișul semitransparent al crisalidei zburaătoare. A intrat înăuntru și „gogoasa” a început să se ridice încet.

— Hei! a tipat Sven Dalberg. Așteptați!

Înțelesese dintr-o dată că instalația enigmatică semăna foarte mult cu un aparat cu ajutorul cărui, în antichitate, se rezolvau probleme demografice.

Crisalida a revenit la sol.

— Nu puteți? a întrebat grijuliu extraterestrul. Dacă vă este greu, pot să reglez levierul pe efortul cel mai mic. Uite-așa. Dar să nu vă grăbiți. Trebuie să înțelegeți că dorințele noastre nu sînt chiar identice cu ale dumneavoastră.

Sven Dalberg privea cu îndoială crescîndă

instrumentul demografic extraterestrul.

— Sînteți, într-adevăr sigur că această... chestie îmi va îndeplini orice dorință?

— Dar dumneavoastră sînteți, într-adevăr, o ființă rațională? a întrebat curios extraterestrul. E clar că nimeni nu este în stare să satisfacă orice dorință a tuturor indivizilor din populațiile sistemului nostru stelar. După părerea dumneavoastră, cite ființe raționale sînt în Galaxie?

Sven Dalberg a clătînat din cap și parcă i s-a părut că aparatul demografic s-a mișcat, urmărindu-l.

— Nu știu.

— Foarte multe, i-a comunicat sec extraterestrul. De aceea ne interesează numai dorințele care privesc munca noastră. Îi localizăm și după posibilități le îndeplinim dorințele. De exemplu, dumneavoastră, nu demult ați ajuns la o hotărîre care periclita viața. Normal, n-am putut să nu ne amestecăm.

— Și ce hotărîre ați luat?

Gura extraterestrului s-a lărgit pînă la urechi, în imaginea feței lui s-a amestecat totul și doar după un minut și jumătate și-a revenit la normal.

Doar sînteți o ființă rațională. Sînt lucruri despre care nu se vorbește. Dar dacă insistați... Acum citeva minute ați hotărît, scuzați-mi expresia, să muriți. Dorința dumneavoastră amenința viața...

— Înțeleg.

... și de aceea am adus instalația necesară. Apropo, cunoașteți cam cît costă energia pentru aducerea urgentă a unui asemenea dezintegrator?

— Va să zică asta este... un de-zin-te-gra-tor?

— Are mai multe denumiri: dezintegrator, distrugător, ucigător... Cum vă place.

— Va să zică... Dacă apăs pe levier...

— Dorința dumneavoastră se va împlini, a aprobat extraterestrul, dînd din cap.

— Dar dumneavoastră ați vrut să mă salvați!

— Noi? Pe dumneavoastră — extraterestrul a căzut pe gînduri. Trăsăturile feței se unduiau ca șerpii. Bine, dar dumneavoastră faceți o confuzie. În primul rînd, aceasta contrazice dorința dumneavoastră, iar moartea, scuzați-mi vulgaritatea, asta este treaba personală a fiecăruia. În al doilea rînd, ființele, chiar cele raționale, au ajuns să fie prea multe. Salvarea celor care sînt pe moarte stă chiar în mîinile lor. Scuzați-mă încă o dată.

— Deci, așa, a zis Sven Dalberg. Și asta se numește salvare în caz de accident.

— Normal. Noi doar ocrotim viața. În Galaxie sînt foarte multe vieți și ele aparțin fiecărei lumi. Și întotdeauna există ceva care o amenință. Uite, dumneavoastră, scuzați-mă, vi s-a năzărit să muriți. E dreptul dumneavoastră. Dar ce metodă ați vrut să alegeți? Pe cea mai barbară: deschizînd viziera căștii costumului. Și asta înseamnă că milioane de bacterii de sub casca dumneavoastră se vor năpusti în libertate și vieții locale i se vor aduce pagube de nerecuperat. Poate chiar va dispărea complet.

— Viața locală?

— Viața locală.
— Mucegaiul ăsta cenușiu? Sau ăsta nu e mucegai?

— N-are importanță! Mucegai, bacterii, microorganisme. Aveți ceva împotriva?

— Nu, a zis Sven Dalberg. Dar cum este posibil? Să alegeți între o ființă rațională, un om ce întrușipează apogeul creației și niște microbi amărâți. Oare este posibil să existe vreo comparație?

— Nu, a fost de acord extraterestrul. În fond ce este omul? Moartea anumitor ființe individuale, și chiar a celor raționale, este prevăzută în evoluția fiecărei vieți care a apărut de-sine-stătător. Fiecare viață este neprețuită pentru că este irepetabilă. Nu există nenorocire mai mare decât dispariția viului la dimensiunile întregii planete. Cred că acum totul este clar, nu?

— Deci, dacă eu deschid casca... va să zică asta înseamnă... s-a bucurat Sven Dalberg gă-sind, în sfârșit, o logică normală și nedenaturată în tot ceea ce se petrecea. Într-adevăr, cred că acum este clar. Încep să vă înțeleg.

— Numai înțelegerea nu ajunge. Este necesară și acțiunea. Iar dumneavoastră ce vreți să faceți? În loc să folosiți dezintegratorul, care nu numai că vă îndeplinește dorința dumneavoastră, dar și omoară, scuzați-mi expresia, toate porcăriile care colcăie sub cască, dumneavoastră ce faceți? Lungiți vorba fără rost. Nu vi se pare că ați zăbovit destul?

Extraterestrul a pășit spre crisalida lui.
— Așteptați un pic, a tipat Sven Dalberg. Dar eu nu vreau să mor.

— Deja v-ați răzgândit? Cum doriți. Nimeni nu vă silește.

Învelișul de ceață ce învăluia extraterestrul s-a îndesit și și-a pierdut transparența.

— Dar eu vreau să trăiesc, a urlat Sven Dalberg. Să trăiesc!

— N-aveți decît. Doar e dreptul dumneavoastră legal.

Crisalida a început să zboare spre Nord. Orificiul negru al dezintegratorului îl fixa drept în față. Sven Dalberg a făcut un pas lateral. Țeava mașinării s-a mișcat urmărind fiecare mișcare a lui.

— Ajutor, a tipat disperat Sven Dalberg. Un minut mai târziu, extraterestrul stătea în fața lui.

— De ce tipați? V-am spus doar: trăiți.

— Aici? Bine, dar eu...

— Unde doriți! De exemplu, dacă o să zburati la dumneavoastră, noi o să vă fim recunoscători.

— Păi, cum dracu să zbor? a izbucnit Sven Dalberg, arătînd spre nava lui paradită.

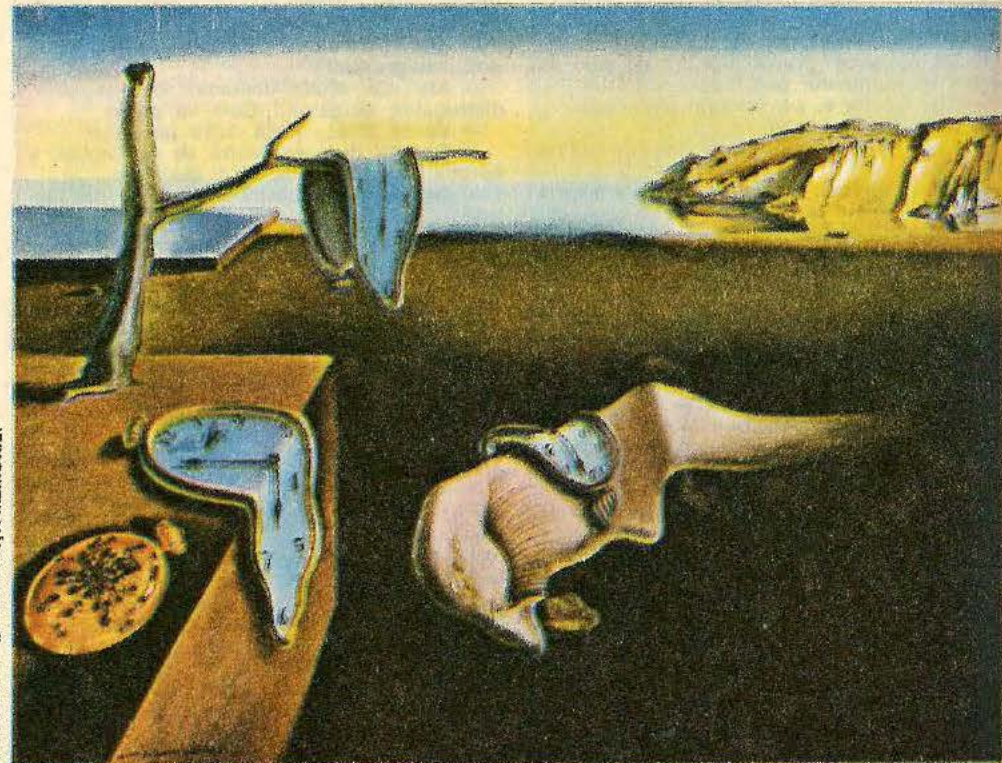
Extraterestrul îl repetă gestul.

— Probabil tot așa cum ați venit.

— Ce, vă bateți joc de mine? Cu rabla asta?

(CONTINUARE ÎN PAG. 215)

Traducere: VALERIAN STOICESU

SALVADOR DALÍ - „PERSISTENȚA MEMORIEI”

MEDALION RADU PINTEA

SÎNTEM vecini și l-am cunoscut de cînd era de-o șchioapă; frază care explică de ce scriu despre el, dar fără nici o vatoare exegetică, după cum se va vedea.

Tatăl său, înainte de pensionare, a lucrat ca tipograf la marile noastre combinat poligrafic (acum trebăluiește toată ziua prin curte cu o alură de urs blînd); măică-sa are farmecul unui cîntec de Mozart. Fratele lui, excepțînd talentele tehnice, este perfect normal.

Dacă ar fi s-o cîrmim spre fabulă, aș spune că, într-o familie de cumsecade galinacee, s-a pomenit el, oul de aur. Dar dacă aurul este și radioactiv, cum mai rămîne cu fabula?

M-a îmbătrînit medalionul ăsta, fiindcă de-o lună tot vreau să-l fac, și nu știu cum. Într-o noapte, l-am visat scris încheget, satisfăcător, dar, la rezire, uitaseam totul în afară de două cuvinte ce se prelinseseră din somn prin forța lor sonoră: pur și dur. Ele definesc totuși destul de corect conglomeratul de viață, talent și zbucium numit Radu Pinte.

Acum, după absolvirea Facultății de energetică, muncește la o fabrică din apropierea Capitalei. Nu bea, nu fumează. Seura, tir-

ziu, ajuns acasă, se zvîrle în pijama, ca într-un scafandru, și se avîntă pe căile neumblate ale fanteriei lui.

Pînă în acest moment, a și scris șase romane și peste 25 de povestiri. Romanul „Aerostatul inocenților” i-a fost premiat la un concurs și publicat în 1981 de editura „Albatros”, iar povestirea „Călătoriile păsării Vyt” a primit premiul pentru originalitate la Conștiința S.F. de la Tîrgoviște (1978).

Nu voi încerca să-i definesc povestirile, adăugînd etichetei S.F. adjective ca simbolic, parabolic etc. Sînt convins de talentul său, deși uneori mi se pare că o ia razna, dar cred de asemenea că rostul tinerilor e tocmai să-i uimească pe vîrstnicii lor colegi. Dacă noul ni s-ar părea banal, n-ar mai fi nou. În același timp, ceea ce scrie el (mai mult sau mai puțin) S.F., îmi face impresia unei nod de uragan care, cu o stranie simpatie, îmi aruncă o privire de E.T. Dar uraganul-i uragan, chiar dacă-l știi de cînd era mic, și întotdeauna rămîn nedumerit că nu mi se-ntîmplă nimic atunci cînd îl ating cu mîna pe creștet. ADRIAN ROGOZ

Pentru amatorii de date biografice, R.P. s-a născut la 5 octombrie 1956 în București.

CĂLĂTORIILE PĂSĂRII VYT

TOTUL a început în anul în care erupția de o violență nemaiîntîlnită a vulcanului Krakatoa a zguduit Sumatra, Kalimantanul și Borneo, extremitățile sudice ale arhipelagului japonez și ale Polineziei. Erupțiile anterioare ale vulcanului îi făcuseră deja faima de cel mai agresiv vulcan ter-

restru, iar ultima dintre ele îi confirma încă o dată terificul superlativ.

Instinctul sălbăticiunilor a presimțit cataclismul și cu multe zile înainte animalele pradă agitației s-au refugiat din pădurile tropicale prin hrube și chiar prin grottele recifelor de corali ale arhipela-

gului.

Singura vietate ce părea că sfidează presimțirile era o pasăre pe care indigenii o numesc VYTOOMBA sau pasărea singuratică. Este de mărimea unui vultur cu care se aseamănă destul de bine. Aripile îi sînt puternice, cu penajul de un negru intens, meta-

MEDALION RADU PINTEA

lic, în reflexe albastre. Restul corpului e acoperit cu pene de un alb orbitor. Ciocul puternic curbat și picioarele scurte prevăzute cu gheare puternice au transparență și consistența sticlei, iar ochii îi sunt mari și roșii ca niște cărbuni aprinși. Când pasărea VYT doarme, pleoapele diafane ce-l acoperă ochii sînt de un purpuru magnetic ireal și oricine s-ar întîmpla s-o privească în clipele acelea încearcă un sentiment de fascinantă atracție.

Își face cuibul pe virfurile cele mai abrupte ale munților pentru a-și feri oul și clipele ei de somn de pitoii și panterele negre ce hălăduiesc din cînd în cînd și prin zonele mai pietroase ale insulei.

Nimeni nu știe exact cît trăiește pasărea VYT, dar vrăcii din arhipelag spun că ea ar viețui de patru ori viața unui om. Indigenii mai cred că pasărea VYT zboară vreme de o lună încheiată după care o lună doarme, apoi iar o lună zboară și tot așa.

El o vîd uneori plutind departe, cu ciocul și ghearele sclipind în soare, undeva deasupra creștelor semete și atunci șoptesc cu adorație „VYTOOMBA... VYTOOMBA...”

Chiar dacă se întîmplă ca în luna de zbor să fie furtună, uragan sau tornadă, pasărea VYT tot zboară, indigenii știu asta și, ascunși în colibele lor sau în casele de piatră din orașele Sumaterei, murmură „VYTOOMBA... VYTOOMBA...”

Îndrăgostiții cred că e un semn bun s-o privească pe o astfel de vreme și atunci, sub turetele de apă și vînt ale furtunii, unul în brațele celuilalt caută să străbată cu privirea stihia în care știu că plutește netemătoare și statornică VYTOOMBA, pasărea singuratică. Și cînd unul dintre îndrăgostiți o vede se bucură nespuse de mult, o arată și celuilalt, se sărută și șop-

tesc amîndoi gură în gură sub cerul dezlănțuit al tropicelor

„VYTOOMBA... VYTOOMBA...” ca pe o mirabilă incantație.

Se pare că de multe ori destinul iubirii urmează frumoașa cicladă a VYTOOMBEI.

„VYTOOMBA zboară” iar pasărea plutește vreme de o lună încheiată strălucind în lumina tăioasă a fulgerelor cu ochii ei mari și roșii, aprinși, cu aripile întinse vibrînd ca niște lame de oțel. Apoi VYTOOMBA doarme iar o lună încheiată în cuibul ei de pe stînci, departe de amenințarea pitoilor și panterelor din insulă.

Pasărea VYT face un singur ou de care are grijă doar soarele arzător al tropicelor. De îndată ce iese din găoace, puiul VYTOOMBA zboară o lună încheiată după care doarme o lună încheiată, intrînd astfel în ciclul speciei sale. Nimeni nu știe ce se întîmplă cu genitorii săi, dacă își clădește sau nu un alt cuib sau dacă rămîne în cel vechi, laolaltă cu puiul. Indigenii n-au văzut însă niciodată două păsări VYTOOMBA una lângă cealaltă. El vîd doar una mereu, plutind departe între ocean și cer.

Erupția lui Krakatau s-a nîmerit într-o zi cînd pasărea VYTOOMBA era în zbor. După cataclism, locuitorii insulei Krakatau s-au întors și n-au mai văzut-o zburînd deasupra vulcanului înnegurat de fumul maro-violet respingător, mirosind a pucioasă și cordită. Cuibul se aflase într-un adăpost de tuf vulcanic, în apropiere de craterul principal obturat de lavă solidificată. În cursul erupției, presiunea magmei a smuls buza craterului vechi proiectînd fragmentele la înălțime de cîțiva kilometri. Oul păsării VYTOOMBA împreună cu fragmentul de rocă vulcanică a fost proiectat pe o orbită circulară în jurul Pămîntului,

dincolo de bariera atmosferei.

Odată ajuns în spațiul cosmic, oul VYT a fost supus radiațiilor de tot felul și mai ales celor solare. La a treizecea revoluție în jurul Pămîntului a cuibului proiectat în zbor orbital, noul pui VYT a spart crusta calcaroasă ce-l înconjură și a ieșit în Cosmos. Dar era acum altfel decît specia lui. Mutațiile pe care radiațiile cosmice le-au produs în embrion l-au inversat culorile și l-au creat o esențială excrescență funcțională fără de care în vidul cosmic puiul n-ar fi trăit. Noul pui avea corpul acoperit cu pene negre, aripile îi erau albe, ochii — două globuri limpezi ca lacrima. Numai ciocul și ghearele deveniseră roșii ca singele. În coadă îi crescuse un fel de braț ce se termina cu o pilnie care se mișca în permanență după soare sau după cele mai strălucitoare stele. Prin această duză, puiul VYTOOMBA se hrănea cu radiație stelară, leșirea din ou a puiului a coincis pentru noua lui viață cu începutul perioadei sale de somn care de data asta nu a mai durat o lună, ci un an.

În periplul său orbital împreună cu stîncă pe care se aflau rudimentele cuibului său, noul pui VYT a vegetat ca mort, pilnia din coadă l se mișca lent, după soare, hrînind organismul ce se dezvoltă însă rapid. Duza s-a tot orientat astfel timp de treisuteșazecișicinci de zile spre stelele tuturor constelațiilor și a fixat în instinctul păsării VYT formele și frumusețile siderale ale Universului.

Întreagă această instruire prin nutriție cu radiație a maturizat în somn dorința puiului VYT de a zbura în următorul an tot atît de intens și frumos precum Universul, i s-a relevat în cursul volajului prin spațiul cosmic.

Noua pasăre VYTOOMBA s-a deșteptat în a treisuteșazecișisasea zi, și-a tras pleoapele diafane de globurile

MEDALION RADU PINTEA

imense și pure ca de cristal ale ochilor și atunci s-a produs strania fuziune dintre instinct și realitate, atunci întreg Universul s-a basculat primar în cei doi ochi avizi de nemărginire. Noul VYT a început să-și miște aripile și imediat vidul i-a demonstrat că-i sînt inutile și atunci și le-a strîns pe lângă corp. Toțișu o minusculă mișcare de înaintare avu loc ca urmare a efectului de reacție și existînd un precedent al experienței, acesta a intrat imediat în instinct. Din acel moment pasărea VYTOOMBA a încetat să mai consume din energia siderală cu care se hrănise în timpul anului său de somn. Pilnia devenise un motor fotonic prin care țîșneau din cînd în cînd jeturi de lumină. Astfel puiul VYTOOMBA a început să se deplaseze.

La început a făcut doar mici excursii în jurul cuibului, apoi zboruri mai lungi. De la o vreme stîncă pe care se afla cuibul a căzut din ce în ce mai mult în adîncime pînă cînd a intrat într-o orbită descendentă după care a pătruns

în atmosfera terestră și a ars ca un mic meteor. Într-una din „întoarceri” micul VYTOOMBA nu și-a mai găsit cuibul satelit. A mai rătăcit un pic pînă ce în ochii lui ce văzuseră Universul atît de aproape sclipi o frîntură de clipă dîra luminoasă a meteorului. Din pilnia posterioară țîșni atunci un jet de lumină și pasărea VYTOOMBA se înscriseră în zbor cu aripile strînses spre Pămînt, uriașă sferă albastră colorată ici-colo de mici inflorescențe roz ca niște meduze diafane.

VYTOOMBA luase drumul cuibului său ancestral, în cîrînd avea să-și desfășoare aripile și să plutească iarăși deasupra singuraticelor înălțimi ale uscatului.

Sfera albastră se apropia din ce în ce mai mult de ochiul său, dar pe măsură ce cobora, pasărea VYT se metamorfoza în ceea ce fusese odinioară genitorii săi: aripile îi redeveniră negre, ciocul și ghearele de sticlă, iar ochii, ochii ei ca lacrima se înroșiră ca doi tăciuni aprinși. Pînă și mica pilnie atît de vi-

tală în Cosmos se aprinse și căzu și în clipa în care puiul VYTOOMBA deveni ceea ce fuseseră pe rînd toate păsările VYT, el își desfășu larg și sigur aripile planînd terestru asupra unui imens ocean de liniște.

Începuse luna de zbor și VYT a zburat. Pretutindeni a zburat peste oceane și oceane de liniște, Krakatoa parcă nu fusese niciodată, era o liniște plină de radiații care de rîndul acesta nu-l mai hrăneau pe micul VYTOOMBA, ci îl ucideau lent.

A căutat vreme de o lună încheiată tropicele fierbinți și fericite, valurile Arafurei ireale de albastre ce mai curgeau prin amintirile vagi ale propriei eredități, a căutat singurătatea calmă a unui pisc de munte.

Totul era sferic, egal.

Așa a plutit VYTOOMBA o lună încheiată și în cele din urmă, așezîndu-se pe chila unei epave, a început somnul ei terestru.

PLAYBACK

(URMARE DIN PAG. 187)

prilej de satisfacție și mîndrie al familiei. — Jennyfer Jane, nu mai înnebuni VCR-ul”. Lasă să se deruleze caseta, nu o mai da înainte sau înapoi.

Se pare că J.J. se supuse, fiindcă nu se mai auzi zgomotul motorului maltratant. În schimb, se auziră un șir de „OH-uri” prelungi, urmate de o pocnitură seacă.

Privirilor doamnei Abigail îi se înfățișau o serie de lucruri îngrozitoare... În primul rînd, videocasetafonul, din care un fuier de fum se ridica alene, televizorul din care nu ieșea nimic, dar nici nu se mai vedea ceva și, nu în ultimul rînd, J.J. albă ca varul.

Înainte de a ieși Mrs. Abigail mai auzi totuși pe J.J. spunînd (și asta o făcu, pentru o fracțiune de secundă, să aibă viziunea soțului ei Fred, în fața VCR-ului).

— S-s-s-a spînzurat!

* VCR = Video Cassette Recorder — Videocasetafon.

SF

ALMANAH
ANTICIPATIA

SALVAREA VIETII

(URMARE DIN PAG. 212)

Totul este paradit: tabloul de comandă, motorul și chiar învelișul.

— Și de ce nu vreți s-o reparați?

— Iar rideți de mine? Păi, cum s-o repar?

Ca răspuns la replica omului, ochii extraterestruului s-au urcat pe frunte.

— Cum? Dumneavoastră nu știți să vă reparați nava proprie?!! Haideti să mergem să vedem.

Sven Dalberg a pus mîna pe pîrghia de start. Extraterestruul stătea departe, printre stînci, cu mîna pe dezintegrator. Tot îi mai era teamă că pămînteanul se va răzgîndi iar.

Nava s-a cutremurat și s-a repezit în sus. În ecranele de observare, Sven Dalberg vedea planeta, parcă pentru prima oară, acolo unde l-a aruncat destinul. Vedea cerul ei albastru care se întuneca treptat, norii albi, la nivelul cărora deja ajunseseră și stîncile sălbatice care se prăbușeau în jos. Dar nu; el pleca, iar restul rămînea pe loc. Și cerul, și norii, și stîncile. Și, bineînțeles, mușegalul de pe stînci — o viață străveche cu un viitor încă necunoscut

POEM S.F. DESPRE DRAGOSTE

lui BRIGHI

Stau în marele hangar
pentru rachete
pe deasupra trec silențioase
zepline atomice
Din pîntecul nopții
se scurg lungi cordoane
ectoplasmatice
Cîteva pîrlituri
și în megafoanele ruginite
ale cosmodromului aud vocea
ta caldă citind poezia
În urma mea „Ceva”
declanșează cîmpul magnetic
Cobor viziera cagulei

respir

Își văd chipul prin hubloul
unui mare magazin
ochii tăi verzi
din stibiumplex
Epiderma dintr-un cauciuc
supersintetic
tăblița de stronțiu
din lobul urechii stîngi
pe care deslușesc un număr
de serie.

ALEXANDRU PECICAN

AM PUTEA, DESIGUR...

NINA GEORGE DAIAN

PESTE multe bucăți de timp am putea, desi-
gur... Am putea călători altfel, dincolo de ceea ce
știm acum... Asta ar urma să se întîmple într-o
seară ca aceasta departe, acolo unde nu e seară
sau zi, acoperiți de haina unei capsule-ce-tre-
ce-prin-orice-vamă-spațială, minați nu de plic-
seală, ci de pură și adevărată impulsie a dorului de
a ști, atunci cînd ne vom mulțumi să credem că
sîntem altfel decît tot ce am fost înainte.

Vom zbura pe aripile cunoscute ale spațiului
căutînd simburile de întuneric ascuns într-un
anume fruct, odată pîlpitor, asemenea unor păsări
ce știu că a sosit vremea migrării...

Ne vom simți puternici și noi-însine, vom cu-
prinde adînc în privire Universul și ne vom spune:
doar asta nu știm, ardem însa de locuri de-a mușca
cu dințele minții și din acest fruct întunecat... Și
nu va fi nimeni care să gîndească altfel. Pentru că
ne vom fi schimbat cu toții, cu totul...

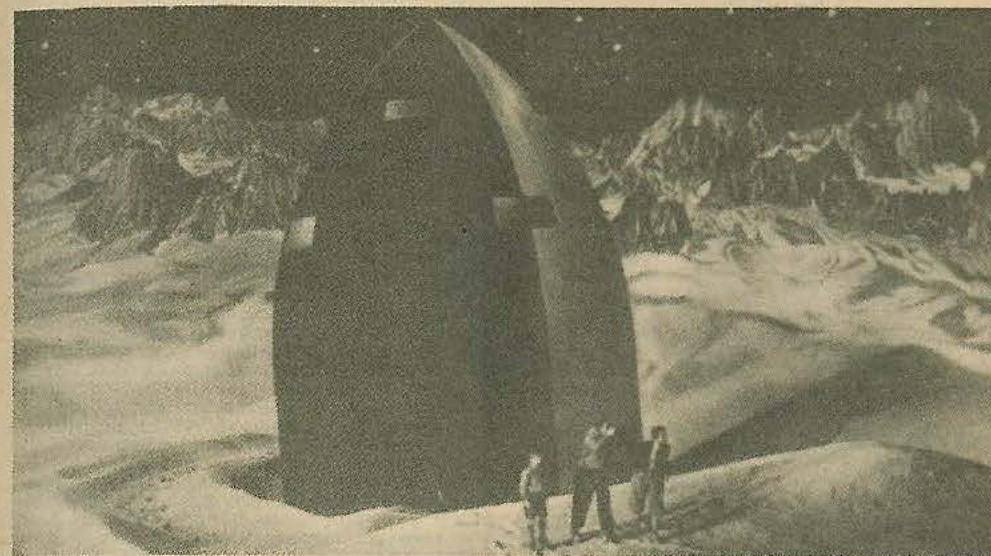
Și astfel uniți și totuși atît de îndestulați de sine,
vom pătrunde cu o viteză lentă, încetinită de im-
pactul zidului de întuneric ce ne va aspira dure-
ros, vom intra în cupa aceea enormă, calmă, incre-
zător, visător, curajos... și poate vom rosti: „a
sosit clipa...” dar fără neliniște, așa cum se cade
unor oameni modelați de timp, poate nemuritori,
în orice caz curați, eliberați de morbul tristeții.

Vom adormi poate cîteva secunde și nu vom ști
probabil nimic observat direct în legătura cu
această trecere. Vom urmări poate după trezire
aparatele de înregistrare ale capsulei și tot nu vom
putea vedea mare lucru, căci vom fi prea plini de
atîtea experiențe auditive, vizuale și tactile ca să
ne mai înfioare cu adevărat iureșul de sunete, cu-
lări ce vor irumpe în ecranele aparatelor ce vor fi
văzute ele, primele, totul...

La început nu ne vom da seama atît de ușor...
Lumea ne-ar apărea familiară. Ne-am întreba cum
de seamă fiecare lucru cu ceea ce cunoaștem
de mult. Și ne-am bucura, poate, aflînd acest lucru
despre această altă orînduire a elementelor natu-
rale...

Dar pînă la urmă, pentru că vom fi ceea ce vom
fi, cred mult în asta, ne vom da seama că TOTUL
ESTE DE FAPT LA FEL, DAR... INVERS.

RETRO

TREI POVESTIRI EXCEPȚIONALE

Continuăm cu zgîrcenie această rubrică rememo-
rativă. Zic „cu zgîrcenie”, fiindcă s-ar putea scoate
cîteva volume cu romanele și povestirile excelente
lansate de colecția „P. s.-f.”. Desigur că fiecare an-
tologie e subiectivă, dar, în măsura în care autorul
culegerii are în ochii cititorilor o oarecare credibili-
tate, alegerea lui este legitimă, mai ales dacă se și
străduiește s-o argumenteze.

Faptul că socotesc cele trei povestiri din prezentul
almanah drept excepționale poate fi obiect de discu-
ție. De aceea vreau să precizez de la început: ele sînt
ca atare pentru mine. Care mi-au fost deci criteriile?
Primul și cel mai simplu: împrejurarea că, după un
sfert de secol (pentru una dintre ele), după mai bine
de 15 ani (pentru celelalte), nu le-am uitat; al doilea,
fiindcă ele reușesc să mă emoționeze și acum; al
treilea, pentru originalitatea ideilor S.F. abordate
(ceea ce poate explica primul punct); al patrulea,
pentru fericită expresie literară în care autorii și-au
întruchipat ideile ieșite din comun.

„Hoiti-Toiti”** (C. p.s.-f. numerele 95-96 din 15
noiembrie - 1 decembrie 1958) e o povestire

* Lipsa unui titlu ca lumea (în ciuda neconținutului mele do-
rințe) sau sigilei acestuia imposibilă constituie parca un sim-
bol al dificultăților fără nume cărora a trebuit să le fac față

** Redacția a făcut unele scurături din cauza lipsei de spa-
țiu.

*** Nr. 95 e interesant și din pricina faptului că odată cu el
colecția a început să apară biunar (în loc de triunar).

scrisă de Alexandr Romanovici Belevaev (1884-1942).
Să nu-l cautați în dicționarul de „Scriitori străini”
(publicat în Ed. șt. și encicl. de un colectiv sub re-
dacția Gabrielei Danțis); acest autor e ignorat, ca
dealtfel și Rosny aîné, M. Renard, Efremov, Lem,
Bradbury. (O ciudată dovadă a informației colectivu-
lui pomenit, care nu știe nici cine sînt R. Wagner,
Leiris, Ponge, Caillois și nici Bergson, care a luat în
1927 pr. Nobel pentru literatură!) Unele date despre
Belevaev veți găsi în volumul „Omul amfibie” (1958),
dar mai ales în cartea lui Fl. Manolescu „Literatura
S.F.”. Belevaev poate fi considerat, alături de A. Tol-
stoi, drept întemeietor al anticipației din U.R.S.S. și
în orice caz, pînă la al doilea război mondial, singu-
rui scriitor profesionist al S.F.-ului sovietic. Nu voi
insista asupra subiectului captivantei povestiri „Hoiti-
Toiti”, în care e dezvoltată ideea S.F. că volumul
creierului poate fi mărit în mod artificial. Trans-
plantul de organe a constituit o temă centrală în
opera lui Belevaev: astfel, încă din 1926, el a imaginat
o greșă a encefalului în romanul „Capul profesorului
Dowell”, redactat în două variante.

Cele două povestiri românești se înrudeau nu nu-
mai prin aceea că, în același număr 276 din 15 mai
1966, a fost găzduit debutul S.F. al lui Voicu Bugariu
și pe cel al lui Mircea Bubă (alias B. Mircea), ci și
prin activă funcție pe care variantele o au în elabora-
rea operei lor. Mircea Bubă e un inginer cu o fante-
zie extraordinară care a publicat extrem de puțin.
Prima versiune a povestirii lui era năpîngită,
aproape ilizibilă. Cum, la aceea vreme, munceam „în
branșă” de un deceniu, am observat îndată aurul as-
cuns în noroi și am început să-l prelucrez (pe autor).
După cîteva versiuni, opera era gata să înfrunte viito-

B. MIRCEA*
(Scaeni-Ploiesti)

276 VAARAL „Nemo sibi nascitur“**

* B. MIRCEA s-a nascut in anul 1937. A facut liceul teoretic in orasul Bacau, iar apoi a studiat la Facultatea de electrotehnica din Timisoara, pe care a absolvit-o in 1963. In prezent lucreaza ca inginer la Fabrica de geamuri Scaeni, Județul Prahova.

** „Nimeni nu se naste pentru sine“ (In I. lat.)

ru. Comparati „Vaaral“ cu „Un biet moșneag cu aripi uriașe“ de Garcia Marquez (C. p.s.-f. nr. 371) și veți vedea că pot sta alături fără să se rușineze una de cealaltă.

In ceea ce-l privește pe Voicu Bugariu, metoda creației prin variante a fost alta. In mod normal, lucrările scriitorilor profesioniști sau cu experiență editorială rămân așa cum le primeam (exceptând o ușoară intervenție mai mult de precorectură). Când lucrarea avea probleme, o înalțam autorului cu observațiile redacției (ale referenților și ale mele). Cu unii scriitori cu care eram în relații mai amicale, s-a întâmplat să lucrez mai... intens. In general, însă, mă feram de aceasta, fie pentru că unii autori nu locuiau în București, fie că erau mai țepoși, dar mai cu seamă din principiul că redactorul cel bun trebuie să fie un catalizator, și nu un coautor. Nici lui Bugariu

VAARAL era un ținut neobișnuit și îndepărtat. So-lui îl era transparent ca o mare. Ziua se întindea plat și orbitor. Noaptea, lumini porneau din adâncuri, deformând fețele noastre devenite livide. În străfundurile lui ardea un miez de foc verde. Apoi apăreau pe cer doi aștri mici și roșii, și chipurile noastre capătau acel amestec hid de culoare roșie și verde. Și-n goana lor nebună și sinuoasă pe bolta neagră deformau figurile tovarășilor mei, încotri privindu-i nu-i mai recunoșteam, simțindu-mă o clipă, o groaznică clipă, singur.

Nu-mi plăceau nopțile și o presimțire rea mă făcea să-mi chem tovarășii în navă, iar ei veneau cu părere de rău, căci nimic nu era mai straniu decât nopțile acelui ținut.

Ce lucru minunat era totuși că puteam trăi pe Vaaral, lipsindu-ne de costumele protectoare. Am și acum în amintire ființe ciudate, cu aripi și chip omeneșc ce veneau în preajma noastră. Cred că le atrăgeam pentru că semănau la chip cu ele. Rămăneau mult timp lângă noi, apoi surdeau caid și se ridicau în aer. Într-o seară, una se opri între mine și And, privind-ne cu ochii ei de femeie frumoașă. And îi făcu un semn cu mâna, zimbându-i trist, nu știu de ce. Și aceasta e ultima imagine pe care i-o păstrez: o față umbrită de tristețe. Ultima, căci în aceea seară cei șase tovarășii ai mei au dispărut în masa verde și sunătoare ca un talger peste care treceam ades.

Când am alergat la țipetele lor muribunde, n-am mai apucat să văd din înfloritorul spectacol decât brațele lor contorsionate dispărând încet, supte de o forță nevăzută. Degeaba mi-am descărcat arma în masa criminală, n-am putut salva pe nici unul. Agățat de o stincoă transparentă, zăcea And cu trupul zădărnit de la jumătate. Am ridicat ceea ce a mai rămas din el și, în prada unei grabe neomeneste, am alergat spre navă, depunându-i rămășițele în hibernator. I-am oprit astfel orice proces de descompunere. Apoi, sub lumina roșie a celor două luni, am așteptat lângă locul catastrofei. Am plins atunci, iar pasările acelea ciudate cu chip de femeie frumoasă veniră aproape și le văzui strălucindu-le în ochi lacrimi.

Cred că înțelegeau ceva, sint sigur că înțelegeau ceva, posibil e să fi înțeles totul. Și prăbusindu-mă pe o piatră, le-am spus spectralelor apariții strânse roată în jurul meu cât de singur sint și cât de departe de oameni.

Le-am spus-o liniștit, din tot sufletul, de-a fir-a-păr. Cred că mă scrânsisem.

M-am ținut spre navă, unde am dormit zile și nopți nenumărate. Dar înainte de a adormi, în acel moment în care organismul nevoind să doarmă adoarme totuși, o idee sose. Soși și rămase trează în haosul de gânduri și chiar după ce haosul se dizolva în nimic.

...Chirurgia. Eu, nefiind specialist în materie de vi-

nu l-am pretins vreodată să-i modifice textul. Din fericiro pentru el, ceea ce nu l-am solicitat eu s-a cerut singur. Iată cum a ajuns această povestire să aibă vreo șapte variante, dintre care patru-cinci publicate. Astfel, pe lângă forma dintii pe care o reproducem în almanah, mai pot menționa următoarele: „Sufletul“ din „Vocile Vikingilor“ (Albatros, 1970), o variantă intitulată „Vocea“ în „Lumea lui als ob“ (Albatros, 1981) și o alta publicată în acest rând timp în revista „Vatra“. Obsesia variantelor (fie ele și publicate) mi se pare însuși destinul sublim și sifistic al oricărui artist. Las cercetătorilor S.F.-ului românesc plăcerea de a compara versiunile povestirii lui Bugariu, care, prin ideea ei, mi se pare fără soț în lumea antipatetică.

ADRIAN ROGOZ

ALMANAH
ANTICIPATIA

visectii, mă amuzasem totuși în tinerețe creind mici monștri: pisici cu cap de iepure, câini miniașozii... Și totuși să plantez encefalul lui And în trupul unui animal din aceea lume era o treabă riscantă. Dar nu aveam acolo posibilitatea de a-i prelungi mult timp moartea aparentă. Unicul mijloc de a-l salva pe And era să găsesc un animal asemănător fiziologic omului.

Fauna acelor locuri, fiind de o mare diversitate, îmi furniza una după alta ființele cercetărilor. Cred că toate au trecut prin filiera observațiilor mele. Țin minte că au fost două luni de muncă cruntă, în care totul părea zadarnic. Când începusem să caut animalele prin hrube, când aparatele se deconectau, protejându-se de efort, și când acest edificiu înălțat pentru salvarea unei vieți omenești se năruia, am găsit ceea ce îmi era necesar. Ochii mi s-au închis fără voie și o toropie leșioasă mă cuprinsese; puteam să-l salvez pe And.

Și abia atunci am privit cu alți ochi ființa ultimelor mele experiențe. Era monstruoasă. Cite gânduri mă podiciră în acea clipă! Am încercat să mă închipul trezindu-mă sub înfășurarea lui, dar nu reușii. Ce trebuie să fac?... Și atunci niste gânduri fără cap și fără coadă, nedefinite mă înflorâră. Dar erau atât de palide... Și totuși simții că amplificate însemnau foarte mult. Poate aveam să fac un mal mare rău decât poate face moartea. Nu, nu cream un monstru, ci schilodeam, mutilam un trup frumos, un om. Și încă în ce chip! De unde am capatat aceea îndrăzneală să mă arunc în necunoscut? Poate pentru că nicidecum nu putem fi atât de frumoși pe cât sîntem de inteligenți, de buni, de generoși, într-un cuvînt: de oameni.

Dar cum de mi-am permis, în singurătatea acelei lumi, să gîndesc astfel? Cine putea să mă aprobe, cu cine mă puteam consulta, care judecător imparțial ar fi putut decide absolvindu-mă de răspundere? Dar oare exista undeva un asemenea criteriu? Există însă acolo în adînc, în moarte. În moarte era singurul care putea alege. Și am încercat să-l întreb pe And. Am făcut tot ce se putea face pentru a-l readuce un moment într-o stare de conștiință și a-l întreba. Dar am încetat reanimarea când mi-am dat seama că-l ucid definitiv. Martori mi-au fost cerul acela strălucitor și aștrii lui roșietici. Și, scăldându-se în razele lor soaveltoare, mina mea pluti tremurînd spre scalpeli

Nenumărate zile l-am ținut sub narcoză, așteptînd să se sutureze țesuturile. Și în tot acest răstimp nu m-am putut dezlipi de lângă masa pe care el respira rar și regulat, desfășcîndu-și larg orificiile răsfîrte de deasupra gurii fără buze și umflîndu-și toracele alb și înelat.

E greu de spus ce am simțit cînd s-a trezit. Există clipe făcute să le consumăm, în totalitate de unul singur, nemaiarătîndu-ne nici măcar amintirile.

Trupul său de un alb străveziu începu să tremure, gura i se căscă enorm, despicîndu-i partea de jos a feței. Șulere ca gemete ascuțite se auziră, iar printre ele am putut distinge frînturi de cuvinte. În timp ce limba lui bifurcată se zbatea, căutînd să le articuleze.

Înțelnisem. Nu-mi trecuse prin minte că voi sta față în față cu el. Mi-am dat seama că în curînd va deschide ochii și văzîndu-mă mă va întreba... Nu, asta nicidecum. Și, cuprins de groază, am fugit din sala de operație și, mic și vinovat, m-am aciuat, tremurînd, într-o cabină alăturată de unde puteam să-l văd și să-l aud fără ca el să știe.

Voiam să se dezmeticisească și singur să ajungă la o concluzie, singur să decida.

Corpul i se răsuci, se clătina, pleoapele i se desfură leneș și ochii lui mari și luminoși, ca două monede înclinate, i se rostogoliră în orbite, privind în jur și cercetîndu-se.

O voce se auzi atunci govăitoare: „Nu aiurez, de bună seamă, de vreme ce vreau să-mi mișc mințile, și

ele se mișcă“.

Își trase cu mare greutate mințile de sub el și, ducîndu-le în dreptul ochilor, le privi lung, întorcîndu-le pe toate părțile laele albe și descărnate. Se pipăi pe abdomen, pe spate, se răsuci apoi, prăvălindu-se de pe masă pe cele două picioroașe cu labe de amfibie. Cu membrele desfăcute făcu un pas, încă unul (cît de bine țin minte toate astea!) și se prăbushi apoi ca, secerat.

Violenta acestui șoc pe care-l așteptam îi putea fi fatală, el însă își reveni și începu să se studieze metodic, făcînd cunoștință cu sine însuși.

Se întuneca, iar eu stăteam mai departe pronit în fața geamului, nereușind să mă dezlipesc de acolo. Stăteam ascuns și îl priveam lui And mișcările neindeterminate. Și cred că în mintea mea mai existau ținuturi neumblate, de vreme ce gîndurile mi se rătaceau unul după altul. Și în această rătăcire a minții, în care tot ce ar fi trebuit să fie definit devenise sters, îl vedeam numai pe el, apariție spectrală, care își privește într-o placă de crom ființa nemișcat, mut, o stana.

Iar eu stăteam mai departe pronit și-l priveam.

O rază a aștrilor nopții luneca tăcut prin hublou, înșingînd întreaga lui oglindă. And își duse laele la ochi, se întoarse greoi și, printre degetele-i răsfirate, văzui cum se prefiră o lumină singerie, apoi ochii săi, două lumini roșii, apărură atât de inumani, încotri, prada deznădejdiei, am început să alerg pe culoarele întortocheate ale navei, trăgînd cu urechea la pașii lui grei și rari, la zgometul făcut de ușile trînlite, prin care ființa aceasta nouă trecea tragic.

M-am retras într-o cabină îndepărtată a navei. Acolo situația îmi apără mai neclară, mai neliniștitoare. Simțeam necesitatea de a-l privi pe And, de a fi în preajma lui, mă atragea. Știam că voi fi legat de el pentru totdeauna. Acum însă trebuia să fie convins că e singur, singur să decida.

Îmi fusese teama de două lucruri: de sinuciderea sau de dispariția lui And în necunoscut, de fuga lui de oameni. Acum știam că And rezistase șocului. Încotro va îndrepta nava? De aceea, tot timpul după decolare am privit prin ochiul micuț al hubloului, citind cerul, pînă cînd anumite semne îmi spuseră că ne îndreptăm către marginea Galaxiei, spre Pămînt.

Cu aceasta, cu revenirea noastră pe Pămînt, în-doiile mele ar fi luat sfîrșit. Pe Pămînt, And și-ar fi recăpatat înfășurarea omenească, ba, mai mult, ar fi putut primi chipul lui de dinainte. Dar nu s-a întîmplat așa, cacl un rol de meteoriti ne-a distrus motoarele și am esuat aici, pe „Lebada gri“. Cunoșteam planeta aceasta. E o planetă tare posomorită. La primul contact cu ea poate nu ți se pare; dar încercați să stați aici nu zece ani ca noi, ci doar cîteva luni numai... Laguna aceasta atotstăpînitore... și plantele cu uriașe înflorescențe căzute într-un abandon dezarmant..., și viețuitoarele ei molatice și tăcute... Și apoi acest alb, și negru, și gri peste tot, și liniștea. Acum mi se pare că și liniștea a împrumutat ceva din acest gri sumbru. Cred că de aici i s-a tras și numele „Lebada gri“.

Primele zile după asolizare m-am cufundat într-o stare de prostrație. Se întîmplase o mare nenorocire, ce trebuia să fac nu știam atunci și doar prin hublou care se afla la doi metri deasupra apelor, apelor moarte, mă încumetam să țin legătura cu lumea de afară.

Ma bucurai totuși, căci știam că atmosfera e respirabilă.

A doua zi, după o noapte zbuciumată, am observat că nivelul apei a ajuns mult mai sus. Nava noastră se afunda în nămol. Și totuși nu mă încumetam s-o părăsesc.

Miezul zilei mă prinse tot în vecinătatea hubloului. La un moment dat, apele, pînă atunci calme, se încrețiră ca și cum ar fi căzut în ele un corp greu.

Peste câteva clipe, o umbră alunecă tăcută în apropiere. Era And într-o salupă încărcată. L-am văzut ochii luminoși și fața lăgădată și, surprins, am rămas de piatră. Dacă ar fi întors în acel moment capul aș fi fost descoperit. A făcut curse între nava și mal, până seara. Se pregătea deci pentru o lungă detențiune pe „Lebada gri”.

A doua zi, hubloul era deja sub apă. Șerpi ciudați, înarmați cu un corn între nări, se izbeau de geamul meu, rinjindu-și boturile înramate de un șir de dinți ca niște spade. Se străpungeau unul pe altul, servindu-se de corn ca de o sulță, apoi se devorau cu poftă de bestii. Îmi făcuseră greață.

Dintr-o cabina de deasupra, ale cărei ferăstruici erau încă în atmosferă, urmăream activitatea lui And.

Aș fi vrut mult să fiu alături de el. Nu aveam încă tăria să-i apar în față, cu toate că acest lucru în noua situație era obligatoriu și inevitabil.

Și poate dintr-o slăbiciune, într-un fel justificată, aș mai fi stat ascuns dacă And n-ar fi fost atacat de monștrii din adânc. La început s-au ridicat din apă zeci de capete negre și hidoase. Au rămas ca niște semne de întrebare o clipă, apoi zburau și în zbor lung caută să-l strângă cu cornul. And se apăra cu înverșunare, fie ferindu-se din drumul lor, fie ucidându-i cu arma. Coborînd în cabina de jos, am văzut în jurul navei apa viermuind de trupuri negre și șerpuitoare.

În acest timp, deasupra, unele dihanii se agătară cu colții de salupă și, mișcându-se ritmic, o făceau să ia apă peste bordaj, iar altele treceau în salturi lungi și tîntite pe lângă And. Îl copleșeau.

Și atunci nu m-am mai gândit la nimic altceva decît că tovarășul meu nu trebuie să moară.

Am luat o bombă puternică și cu ea în mînă am apărut în cadrul chepengului navei.

Apariția mea, aruncarea bombei, strigătuia către And ca să se culce pe fundul băcii, explozia profundă, toate durară doar câteva clipe.

Apoi suprafața apei se acoperi cu trupuri sfîrțecate și totuși bestii nu încetară atacul asupra băcii, prelingîndu-se peste bordaj ca să ajungă la And, care zăcea nemișcat pe fund.

Am sărit alături de el. După câteva minute eram stăpîn pe situație. Apele se liniștiră. Mă aplecai vlaguit asupra lui And. Respira rar, abia perceptibil. Îmi amintii, așa cum zăcea întins, de ziua operației, de... Firul gândurilor mi se rupse, un plescăit sec se auzi în spatele meu. Am știut că unul dintre acei monștri zvicnise afară și era în zbor către mine. N-am mai avut timp să mă întorc. Trupul îmi fu zguduit și o durere atroce în spate, sub torace, mă făcu să cad în genunchi, în timp ce privirea mea cătoasă căzu asupra fiarei care trecuse prin mine. Trupul îi zvicnea în carnea mea ca un apendice absurd și înfricoșător, botul rinjit se ridică...

Cînd am ieșit din coma, And era aplecat asupra mea. Și, pentru că începusem să mă zvircolesc, cauînd să spun, să mă apăr, să-l explic, el îmi porunci cu vocea lui șuierată să mă liniștesc.

— Știu totul, am înțeles. Liniștește-te, liniștește-te! Șuieră el febril, legîndu-mi capul mare și diform.

Cu mare greutate mi-am întins mîna căutîndu-i-o și am simțit strînsura fierbinte a label lui, în timp ce ochii săi mă învăluiră într-o lumină portocalie și caldă. Am uitat pentru o clipă de nenorocirea noastră.

Ne-am pregătit pentru un lung, dacă nu definitiv naufragiu pe „Lebada gri”. Tot sau aproape tot conținutul astronavei l-am transferat pe un loc stîncos și înalt, și în piatră am săpat un șir întreg de încăperi, care aveau să ne fie unicul refugiu în această lume, căci din nava noastră mai rămăseseră deasupra apei doar cîteva metri. În ziua în care aceasta dispăru cu totul, un fir nevăzut se rupse între noi și oameni. Zilele treceau unele după altele. Perspectiva în-

toarcerii noastre pe Pămînt era ca și inexistentă. Și, cu toate că aceasta se va întîmpla totuși acum, trebuie să recunoaștem chiar și voi care ne-ați descoperit aici că aveam toate motivele să abandonăm orice speranță. Și totuși, viața pe care am dus-o e departe de a fi fost searbădă. Am început un anumit studiu al planetei, un studiu privind unele laturi absolute particulare (căci, în mare, „Lebada gri” nu mai era de mult un mister pentru pămînteni). Munceam, așadar, fără a avea siguranța că cercetările noastre vor fi vreodată de folos cuiva. Oricum speram, trăiam...

La început m-am obișnuit destul de greu cu înfățișarea lui And. Nu „greu” în sensul unei repulsii, ci pentru că nu-mi venea a crede că trupul acela străin de orice ar fi putut zămisi Pămîntul și partea lui spirituală, creierul, fac una și aceeași ființă. Le admiteam totuși, dar separat. Cînd discutăm cu el, cînd ne aminteam lucruri și întîmplări comune sau doar cînd mă gîndeam la And, îl vedeam așa cum era el înainte: înalt, adus de spate, cu ochii spălăciți și cu acel ceva particular în gesturi care-l deosebea net de ceilalți.

Toate astea, spun, se petreceau în primele zile ale contactului direct cu el, căci apoi, treptat, chipul sau dinainte se șterse din mîntea mea și cele două entități distincte, creierul și trupul, fuzionară, și And sub noua lui formă deveni unicul posibil. Acestea toate în ceea ce mă priveau. Dar el? El oare ce gîndea despre transformarea sa subită și uluitoare? Și dacă acceptase readucerea lui la viață chiar sub acel aspect, oare singularitatea sa nu-i devenise de nesuportat? Și oare nu-l revenea obsesiv în mîntea „cazului” său? Dacă nu, atunci de ce-l descopeream de altfel ori într-o atitudine abandonată? Și tristețea ochilor săi...

Și pentru că îl știam renăscut datorită imaginației mele, creației a mîinilor mele, îl priveam cu sufletul distrus, ca pe un copil nereușit și nu-mi venea a crede. Apoi mă trezeam fixîndu-l absent, cu privirea împăienjenită. L-am propus șovăitor, odată, să primească corpul meu.

— De ce? Șuiera el și tresări.

Se ridică și plecă legănat și greoi. Trecură iar zile. Și cînd observai că toate oglinzile de crom din încăperile noastre devin mate, am bănuțat, am controlat și am descoperit că And le practica sistematic un tratament ce le răpea capacitatea de reflexie. O făcea în ascuns. M-am decis. Și dacă nu puteam să-l silesc să-mi accepte trupul, puteam să-l „apropii” pe el de mine, apropiîndu-mă eu de el...

Și într-o zi, pe cînd el, fiind departe, urmărea niște zburătoare, l-am propus din nou prin videofon să-mi primească corpul. M-a mustrat și, pentru că întunecarea coborîta pe fața mea îl puse pe gînduri, alerga către mine. Și atunci s-a întîmplat ceea ce pregătisem cu grija și așteptam înfiorîndu-mă de luni de zile: mi-am distrus trupul, lăsîndu-mi nevătămat doar capul.

Astfel l-am obligat să mă „apropie” de el... Și totuși nu sint mîngîiat, căci dacă mă priviți cu luare aminte, uitînd de formele voastre, de proporțiile acestora, dar îndeosebi uitînd că sint totuși om, veți vedea că And mi-a dăruit un trup frumos.

Și, zicînd acestea, bătrînul își desfășoară în toată splendoarea lor aripile ca două giulgiuri negre, cu reflexe de metal. Rămîne așa o clipă, ca o pasare uriașă și îndoliată, își înalță gîtul de flamingo, ne face un semn obosit și se îndreaptă cu filifiri rare și tăcute către marginea pădurii, unde pe un trunchi pravalit se vede o siluetă masivă, din care pornesc două luminițe roșii. E And. Cei doi intră apoi în adăposturile lor din stîncă.

Îi așteptam, făcînd pregătirile de plecare, încărcat de gînduri și, spre seară, împreună cu el, decolăm, îndreptîndu-ne spre Pămînt.

VOICU BUGARIU CERCUL IUBIRII

MĂ AFLU într-o încăpăre goală. Singurul mobilier este un enorm fotoliu în care conducătorul clinicii mă invită să mă așez. Mă scufund absentă în moliciunea lui. Peretele la care privesc are o parte metalică prevăzută cu dispozitive similare celor ale unei mașini de calcul. Cel ce m-a însoțit s-a retras discret și mă pomenesc singură, față în față cu acea mașină ce începe să dea semne de funcționare. O lumină rece se aprinde și fasciculul ei îngust mi se plimbă fulgerător pe față și pe trup. Apoi fasciculul dispare. Porneste un zumzet abia auzit și o voce metalică îmi pronunță numele în șoaptă.

— Aaaa! Aaaa! Aaaa! Glasul mașinii se pierde într-un șuierat. Mă cuprinde o groază animalică. Mă reped la ușă, stăpîniindu-mi un tipat de oroare și ies fugind pe coridor. Ajung repede la ieșire. Lumea indiferentă a străzii mă trezește ca dintr-o tranșă. Șoapta mașinii, geamătul ei, cum îmi vine deodată în mîntea sa-l numesc, capătă o ciudată forță de atracție asupra mea. Reintr-o în clinică și încet, din ce în ce mai încet, mă întorc în camera din care fugisem. Mașina e moartă. Mă așez în fotoliu și lucrurile se repetă. Fasciculul rece mă parcure fulgerător, se stinge, iar mașina mă cheamă din nou cu o voce în care predomină tonurile joase:

— Aaaa!
— Da, sint Aaaa, îi răspund cuprinsă de emoție, blîndindu-mă. De ce mă strigi? De ce m-au adus aici? Știi ceva despre Seratni? Ce legătură ai cu el?

— Aaaa! Aaaa! Glasul mașinii abia se mai distinge. Pare că vine din mari departări. Am o clipă impresia că ceva cunoscut, foarte cunoscut, cunoscut dintotdeauna se află în preajma mea. Mașina continuă să mă strige în

șoaptă, rar, metalic. Ce se petrece cu mine? Traiesc o halucinație? Mă ridic de pe fotoliu cu ochii închiși și încet, cuprinsă de vraja vocii, fac cîteva pași spre locul de unde răsună numele meu. Ating metalul rece. Tresar.

Mașina a tăcut. Mă întorc în fotoliu clătîndu-mă, pipăind aerul ca o oarbă. E ceva de vis în toată întîmplarea aceasta. Sint oroare și duioșie. Îmi vine sa fug tipînd și în același timp să mîngîi mașina din care porneste acea voce răscolitoare. Să fie o înregistrare imperfectă a vocii lui Seratni? De ce atunci acest timbru care mă înspăimîntă și mă cheamă? Seratni e un echilibrat. El n-ar fi putut înregistra un asemenea mesaj decît poate în preajma morții. Și de ce nici un alt cuvînt? Seratni doar s-a întors acum două luni din expediție. E drept, nu m-au lăsat să-l văd („Trebuie ferit pînă și de cea mai mică emoție. Or tu, Aaaa, l-ai provocat așa cum”), dar m-au asigurat că e viu și se află în afara de orice primejdie. Era ceva ciudat în privirile celor cu care am vorbit, o anume milă, bine mascată, față de mine, dar această nuanță mi s-a părut deplasată. E imposibil să mă mîntă în privința lui Seratni. El nu e în primejdie.

Un vuiet surd însufletește treptat difuzorul mașinii. Mă pregătesc să mă aud strigată din nou de vocea tulburătoare. M-am liniștit. M-a cuprins ceva asemănător sentimentului fatalității antice. E o moleșală a minții și a simțurilor în care cobor din ce în ce mai adînc, o indiferență absurdă față de tot și, în primul rînd, față de mine. Sint parca pe punctul de a adormi, cînd mașina vorbește din nou. Ceva s-a schimbat în modul în care îmi articulează numele. Vocea este acum perfect metalică, nu-și mai modifică volumul, e egală și liniștită. E poruncitoare, mă domină. Apatia îmi dispare fulgerător sub imperiul voinței ce răzbate din acel glas ce-mi poruncește să-l ascult:

— Aaaa! Aaaa! Ascultă-mă!
— Te ascult. îi răspund sacadat, imitîndu-i fara voie felul de a pronunța cuvintele.
— Îți voi vorbi despre soțul tău, Aaaa. Despre Seratni.

Tac, privind hipnotizată locul de unde mi se pare că vin vorbele pe care le aștept de atîta timp. Po-deaua și pereții încep să se clatine ritmic, ca puntea unui vapor. Ochiul rece al mașinii clipește scurt, și fasciculul de lumină mă cercetează, oprindu-mi-se mai insistent în ochi. Este o lumină neutră. Nu mă obosește. Îl privesc fix sursa. Începe încet, pe nesimțite, să-și schimbe culoarea, devine verzuie, apoi violacee. Pînă la urmă devine intens purpurie. Se stinge brusc. Se aude scurt vuietul ce prevestește vocea, și glasul acela ce-mi trezește groază și duioșie începe să-mi povestească despre Seratni.

— Calatoria a fost bună în primii doi ani. Nimic deosebit nu s-a întîmplat. Un singur lucru l-a mirat pe Seratni și anume faptul că în prima săptămîna de la start n-ai venit în nici o seară la Centrul legăturilor, unde veneau toate rudele celor plecați pentru a vorbi cu ei. Dar faptul că în cea de-a opta seară ai venit și ai fost atît de tandră și veselă l-a liniștit.
— Eram prea tristă. Plîngeam zi și noapte. N-am vrut să mă vadă astfel.

Mașina nu părea să fi luat în seamă șoaptele mele. Își continua povestirea cu un soi de îndrîjire.

— În luna a 23-a a calatoriei nava a suferit o avarie. O forță necunoscută penetra radiații doar printr-o anume parte a învelișului navei. Fenomenul acesta a rămas neexplicat pînă astăzi. Seratni a fost ales să monteze în exteriorul navei, în porțiunea ce permitea pătrunderea radiațiilor, un ecran protector. El a ieșit din navă, a făcut ceea ce era de făcut și s-a întors nevătămat. Calatoria a continuat apoi fără nici un incident deosebit. Punctul final a fost atins fără dificultăți, cercetările au decurs multumitor. În primele zile ale drumului de întoarcere, Seratni simți primele semne ale bolii. Pierdu treptat din greutate și, ceea ce neliniști mult pe medici, pierdu cîteva centimetri din înălțime. Apoi...

Aici glasul metallic se poticni, ezită parcă să continue. Se auză câteva silabe neînțelese, și glasul tăcu.

— E viu? strigă deznădăjduită. Traiește?
Mă cuprinsese o ură neputincioasă împotriva acelui mecanism lipsit de suflet ce mă terorizează cu relatarea lui cronologică. Îmi răcnesc întrebarea pe un ton din ce în ce mai înalt, isteric. Mă înec și tușesc. Mă prăbușesc într-un plîns convulsiv, fără lacrimi. Mașina nu mai dă nici un semn. Mă apropiu turbată de ea și o izbesc cu pumnii, singurându-mi degetele. Am răgusit, nu mai pot vorbi. Soptesc anevoie, întrebind-o dacă soțul meu trăiește. Fără să-mi dau seama, schitez un străvechi gest de implorare, cad în genunchi, atingînd cu fruntea metalul rece. Brusc, ochii luminosi se aprind și raza lui mă găsește.

— Liniștește-te, Aama! Seratni trăiește. Ascultă mai departe cum s-au întîmplat lucrurile cu boala lui ciudată.

Vocea și-a pierdut fermitatea cu care începuse să povestească. Nu mai este la fel de bine timbrată. Tonurile joase alternează cu cele înalte anarhic. O bizărare dereglare pare a se produce în organele mașinii. În alte împrejurări lucrul acesta m-ar fi făcut să rid în hohote. Roboții oferă adesea asemenea mostre de umor involuntar. Acum însă simt ceva ciudat insinuîndu-mi-se în suflet. Vocea metalică îmi stîrnește ecouri vagi, cunoscute. Îmi amintesc deodată de senzația contradictorie ce mă încercase cu ani în urmă, cînd mă apropiasem de cușca unui tigru. Superba bestie dormea, unduindu-și din cînd în cînd blana. Dinspre ea venea un miros neliniștitor, de fiară. M-am apropiat de gratii simțind o năprasnică dorință de a o mîngia. Mi-am întins încet mina, tremurînd. În ultimul moment cîneva dintre cei ce se aflau în preajma mea m-a prins și m-a tras brusc înapoi, cu un mic țipăt. Tigru! s-a trezit și a căscat le-neș, arătîndu-ne o monstruoasă dantură. Am plecat tristă de lîngă el, cu sentimentul că am pierdut o unică ocazie a vieții mele. Multă vreme după aceea, întîmplarea m-a obsedat și, adesea, cu o perfectă lipsă de logică mi-am spus că viața mi-ar fi luat cu totul alt curs dacă atingeam blana somptuoasă a tigruului. Acele câteva clipe cînd mina mi se îndreptă spre galbenul acela intens mi-au rămas pentru totdeauna în memorie. Traisem atunci la paroxsim un sentiment intermediar între frică și dorință. Fusese extraordinar.

Nu știu de ce mi-a venit tocmai acum în minte întîmplarea cu tigru. Poate fiindcă ceva din cele ce trăiesc acum seamănă cu acea veche emoție. Și acum sint dominată de ceva intermediar. Așezată în genunchi în fața ochiului aprins ce-mi luminează fața cu nuanțe schimbătoare, sint fulgerată de momente de maximă luciditate. Discern în ceea ce sint un amestec de sentiment al monstruosului și blîndețe. Sint oroare și voluptate, o scîrbă, ca în fața năvalei absurde a unei mese de moluște umede și alunecoase, și duiosie. Îmi vine să izbesc mașina, s-o sfărîm, dar și s-o cuprind într-o imposibilă și ridicolă îmbrățișare.

Mă așez din nou în fotoliu, decisă să ascult relatarea mașinii cu cel mai mare calm. Probabil că redă momente din memoria artificială a navei. Ea știe cel mai bine ce s-a întîmplat cu Seratni. În plus, mă va scuti de compasiunea pe care ceilalți membri ai echipajului au încercat atît de stîngaci s-o ascundă.

— Bine că te-ai liniștit, Aama! Ascultă Seratni nu simțea nimic deosebit. Pierdea însă în mod constant din greutate și din înălțime. După cum îți spuneam, medicii navei priveau cu multă îngrijorare acest ultim fenomen. Nu se mai pomenise așa ceva. S-au încercat diferite tratamente: fără nici un rezultat. De fapt, Seratni nu era bolnav. Își îndeplinea sarcinile bine, nu acuza nici o suferință fizică sau psihică. S-a presupus că bizară lui maladie a început atunci cînd ieșise în exteriorul navei pentru a monta acel ecran de protecție. Nava își continua drumul spre Pămînt, nimic neprevăzut nu avea loc, dar Seratni se micșora. Hainele îi rămîneau mari, vocea i se subția. S-ar fi

spus că se reîntoarce la starea de copilărie. Dar nu era așa. Un amănunt deosebea evoluția lui de o întoarcere de basm la copilărie. Creierul său nu era atins de această involuție, dealtfel generală. Continua să funcționeze la fel de bine. Cutia craniană nu se micșora, în schimb, trăsăturile feței începuseră să se estompeze. Copilul acela cu cap de adult nu mai semăna cu Seratni. Cînd mai erau câteva săptămîni pînă la ziua cînd trebuia ca nava să atingă Pămîntul, Seratni nu mai putu să vorbească. Încă puțin timp și nu mai reuși să umble și să scrie. Medicii interveniră și Seratni intră sub cupola complexului de animare. Aparatele îi înlocuiră pe rînd toate organele interne. Seratni continua să-și îndeplinească atribuțiile însă. Sinistra lui maladie nu atîngea materia superior organizată: creierul. Amplificatoarele de blocurenți îi transmiteau mesajele. Dispozitive create special îi furnizau date pe care simțurile lui distruse nu le mai puteau obține...

Glasul se oprește, de parcă mi-ar fi citit gîndurile. Este și timpul. Amănuntele de cosmar ale bolii lui Seratni m-au adus la limita nebuniei. Sint o senzație de greață ca aceea care precede un leșin. Mă las mult pe spate, în fotoliu. În minte mi se învîlmășesc frînturi de amintiri despre Seratni. Povestea mașinii începe să devină vizuală. Rememorez totul. Îl văd pe Seratni, mare amator de sport și mai ales de înot, privindu-și descumpănit minile ce își pierd forța. Mă închipui pe mine într-o situație asemănătoare. Trep-tat alunec în vis.

Zbor în locul lui Seratni. Totul decurge bine pînă în momentul cînd intervine acea avarie care mă obligă să ies în exteriorul navei. Mă întorc sănătoasă, dar cu o ciudată senzație de jenă, de vag dezechilibrul al mișcărilor. Îmi spun că este ceva trecător, dar într-una dintre nopțile următoare mă trezesc brusc din somn, neștiind cine sint și în ce loc mă aflu. Mă cuprinde o mirare puerilă la constatarea că mă aflu pe navă, am, un moment, certitudinea că eu, de fapt, trebuie să mă aflu în cu totul alt loc, că apariția mea pe navă este o întîmplare absurdă. Îmi revin repede. Adorm. Apoi, în zilele următoare, în săptămînile și lunile în care se transformă acestea, constat că devin din ce în ce mai mică la trup, că trebuie să-mi micșorez tot mai mult îmbrăcămintea. Tovarășii de zbor se poartă cu mine ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, medicii mă consultă cu furia neputinței, dar cu toții parcă evită să mă privească în ochi. Surprind în privirile lor, rareori, cînd reușesc să le prind, un sentiment al fragilității mele, o prudență excesivă de a nu mă vătăma fizic sau psihic. Și, ciudat, sint calmă. Mă privesc parcă din exterior cum încetez cumva de a mai fi om cu o curiozitate nesubiectivă, rece, științifică. Apoi, nemiscarea. Totală, ca o moarte. Vad, aud, dar din nemiscare. Îmi fulgeră prin minte amintiri de la înot, salturi de la platformă, fugi prin păduri, chiote. Le privesc ca pe un film interesant, dar incompatibil, de neconceput...

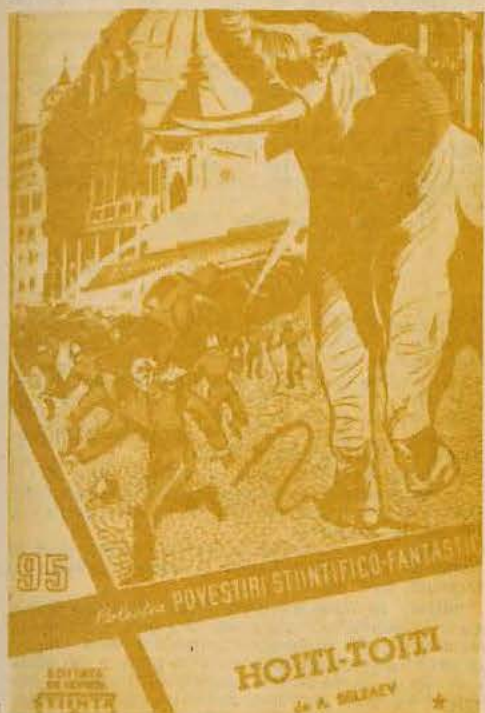
Mă trezesc lin, ca revenind încet din adîncurile unei mări limpezi. Ochiul mașinii îmi scaldă fața într-o lumină albastră. Glasul vorbește monoton. Continua o frază. Am visat oare sau l-am ascultat?

— ...cumva similar cu ceea ce în vechime se numea iubire mistică. O senzație de barieră de nepătruns, o obsesie a unei vagi posibilități ce nu poate fi niciodată atinsă în formele ei concrete. Și totuși, tu, Aama... Aama...

Dar ce se petrece? Sint nebună? Halucinez? Ei... Eu... Seratni!

În clinică se repercută răcnetul neomenesc al Aamei. Medicii veniră îngrijorați. Se opriră în prag. Pe fotoliu, Aama, cu fața udă de lacrimi, dar transfigurată de o extatică fericire, cu ochii larg deschiși, își chema încet soțul. Seratni îi răspundea, metallic. Și melopeea celor două glasuri se îngemăna într-o fioroasă și dulce bucurie.

Seratni... Aama... Seratni... Aama... Seratni...

UN ARTIST NEOBÎȘNUIT

URIAȘUL circ berlinez Busch era tixit de lume. Prin galeriile largi, chelnerii, aducînd bere, alunecau fără zgomot ca niște uriașe păsări de noapte. Căniile cu capacele ridicate, pe care le întindeau însetații, erau înlocuite cu altele pline, puse de-a dreptul pe jos, în graba de a răspunde la chemarea altor spectatori tot atît de nerăbdători. Mătroane corpolente, însoțite de fete de măritat, desfăceau pachete învelite în hîrtie lucioasă, scoteau tartinele și, în grabă, fără a-și lua ochii de pe arena, devorau cîrnați în singe și crenvursti.

Spre onoarea spectatorilor, trebuie să spunem totuși că nici fahirul ce-și chinuia trupul și nici înghițitorul de broaste nu erau cauza acestui uriaș aflix de spectatori. Toată lumea aștepta nerăbdătoare sfîșitul primei părți a programului și antracul, după care urma numărul lui Hoiți-Toiti. Despre el se spuneau adevărate minuni, se scriau articole, iar oamenii de știință arătau cel mai neașteptat interes. Era în același timp o enigmă, favoritul tuturor și atracția seriei. De cînd apăruse la circ, lîngă casa de bilete se atîrna în fiecare zi anunțul: „Nu mai sint bilete!”. De altfel, el reușise să atragă la circ oameni care pînă atunci nu mai fuseseră niciodată pe acolo. E adevărat că galeria și amfiteatrul erau ocupate de specta-

torii obișnuiți ai circuitului: funcționari și muncitori cu neveste și copii, negustori și vinzători din magazine. În loji, însă, și în primele rînduri de la parter puteau fi văzuți bătrîni cu părul cărunt, cu figuri serioase, ba chiar încrunțate, îmbrăcați în paltoane și pardesie întrucitva demodate. Printre spectatorii din primele rînduri se aflau și tineri, dar și aceștia erau la fel de serioși și tăcuți. Ei nu mestecau tartine și nici nu beau bere, ci, izolați ca o castă de brahmani, stăteau nemiscăți, așteptînd partea a doua a programului și apariția lui Hoiți-Toiti, pentru care veniseră aici.

În antracul toată lumea nu a vorbit decît despre Hoiți-Toiti, care urma să apară imediat după pauză. Oamenii de știință din primele rînduri începuseră să se înviorze. În sfîrșit, sosi și momentul atît de mult așteptat. Fanfara răsuna, toți oamenii circuitului, îmbrăcați în livree roșii, brodate cu aur, se înșuruiră pe un singur rînd, cortina de la intrare se dădu larg la o parte și, în aplauzele publicului, își făcu apariția Hoiți-Toiti. Era un elefant uriaș, pe cap cu o baretă brodată cu fir de aur, cu șnururi și ciucuri. Însoțit de dresor, un omuleț în frac, Hoiți-Toiti făcu înconjurul arenei, salutînd în dreapta și în stînga. După aceea trecu în mijlocul arenei și se opri.

— E un elefant african, șopti un profesor cu părul cărunt colegului său.

— Elefanții indieni îmi plac mai mult. Au trupurile mai rotunjite și par mai civilizați, dacă mă pot exprima astfel. Elefanții africani au formele mai grosolane, mai colțuroase. Cînd un asemenea elefant înțelege trompa, seamănă cu o pasăre de pradă.

Omulețul în frac de lîngă elefant tuși de cîteva ori pentru a-și drege glasul și începu să vorbească:

— Stimate doamne și stimate domni! Am onoarea să vă prezint pe celebrul elefant Hoiți-Toiti. Are corpul lung de 4 metri și jumătate, iar înălțimea lui este de 3 metri și jumătate. De la capătul trompei pînă la capătul cozii măsoară 9 metri...

Hoiți-Toiti ridică brusc trompa și începu să o agite în fața omului în frac.

— Pardon, am greșit, spuse dresorul. Trompa este lungă de 2 m, iar coada de aproape 1 metru și jumătate. Prin urmare, de la vârful trompei pînă la capătul cozii el măsoară 7 m și 90 cm. Maninca în fiecare zi 375 kg de legume și bea 16 găleți de apă.

— Elefantul scotește mai bine decît omul se auzi o voce din sală.

— Ai văzut? Elefantul l-a îndreptat pe dresor cînd acesta a greșit la socoteală! spuse profesorul de zoologie colegului său.

— O simplă coincidență, răspuse acesta.

— Hoiți-Toiti, continuă dresorul, este cel mai genial dintre toate animalele. El înțelege limba germană... Nu e așa că înțelegi, Hoiți? se întoarse el către elefant.

Elefantul dădu din cap cu multă importanță, în semn de aprobare. Publicul izbucni în aplauze.

— Trucurile spuse profesorul Schmidt.

— Veți vedea ce urmează, replică Stolz.

— Hoiți-Toiti știe să socotească și să distingă cifrele...

— Destul cu explicațiile! Treceți la fapte! strigă cineva de la galerie.

— Pentru a preveni orice neînțelegeri, continuă impasibil omul în frac, rog să coborîm în arenă cîțiva martori, care să poată atesta că nu folosim nici un fel de trucuri.

Schmidt și Stolz se priviră unul pe altul și coborîră în arenă.

Și iată că Hoiți-Toiti începu să-și arate uluitoarele sale aptitudini. În fața lui s-au adus bucăți mari pătrate de carton pe care fuseseră desenate cifre, iar el aduna, înmulțea și împărțea, scoțînd din mormanul de cartoane cifrele ce indicau rezultatul calculelor sale. De la numere cu o cifră se trecu la numere cu două cifre și, în sfîrșit, cu trei cifre. Elefantul rezolva problemele fără greșală.

— Ei, ce sunteți de asta? întrebă Stolz.

— Aș vrea să văd ce înțelege el din cifre, nu se

HOITI-TOITI

lăsa Schmidt. Scoțind ceasul din buzunar, el îl ridică în sus și îl întreabă pe elefant:

— N-ai putea să ne spui, Hoiti-Toiti, cit e ceasul acum?

Cu o mișcare bruscă a trompei, elefantul smulse ceasul din mână lui Schmidt și-l duse la ochi, după care îl înapoie proprietarului fisticit, și întocmi din bucațile de carton următorul răspuns:

„Zece și douăzeci și cinci!”

Schmidt se uită la ceas și ridică din umeri perplex: elefantul indicase exact ora.

Numărul următor îl constituiau exercițiile de cifre. Dresorul așezase în fața elefantului tablouri mari pe care se puteau vedea diferite animale sălbatice. Pe alte bucăți de carton erau scrise numele lor: „elefant”, „mărmuț”, „leu”. Elefantului i se arăta un animal sălbatic, iar el arăta cu trompa cartonul pe care era scrisă denumirea lui. Nici de data aceasta nu greși nici o singură dată. Schmidt încercă atunci să schimbe datele experienței: îl arătă elefantului cuvintele scrise, cerându-i să gasească desenul corespunzător. Și acest exercițiu fu perfect executat.

În sfârșit, în fața elefantului fură înșirate literele alfabetului. Alegând literele, el trebuia să alcătuiască cuvinte cu care să răspundă la întrebări.

— Cum te cheamă? îl întreabă profesorul Stolz.

„Acum mă cheamă Hoiti-Toiti!”, răspunde elefantul.

— Cum adică „acum”? Întreabă la rândul său Schmidt. Prin urmare, înainte te cheama altfel? Și cum anume?

„Sapiens” — răspunde elefantul.

— Mai știi, poate chiar Homo sapiens? spuse Stolz, izbucnind în râs.

„Poate”, răspunde enigmatic elefantul.

După aceea se apucă să adune cu trompa litere, din care alcătui cuvinte:

„Pentru astăzi ajunge!”

Și salutând în toate părțile, Hoiti-Toiti părăsi arena, fără să țină seama de protestele dresorului. În pauze, savanții se adunară în fumoaie, unde se împărțiră în grupuri și începură o discuție înșelătoare.

Într-un colț, Schmidt polemiza cu Stolz.

— Vă amintiți, stimată colega, spuse el, ce senzație a produs la timpul sau calul Hans? Extragea rădăcina pătrată și efectua diferite alte calcule complicate, indicând răspunsul prin bătăi cu copita. După cum s-a descoperit mai târziu, stăpînul lui Hans îl dresase ca să bată cu copita după semnele discrete pe care i le făcea. Cît privește calculul, se pricepea tot atît cît un căel care n-a făcut încă ochi.

— Este doar o premisă, obiectă Stolz.

— Bine, dar experiențele lui Thorndyke și Yorks? Toate se întemeiau pe formarea de asociații naturale la animale. În fața animalului erau așezate mai multe lăzi din care numai una singură conținea hrană animalului. Aceasta lădă putea fi, să zicem, a doua din

dreapta. În clipa în care animalul ghicea în ce lădă se afla hrana, automat se deschidea un igheab, iar el își primea hrana. În felul acesta, la animale trebuie să se fi format următoarea asociație: „Lădă a doua din dreapta — hrană”. Mai târziu, ordinea lăzilor era schimbată.

— Sper însă că ceasul dumental de buzunar nu are igheab pentru hrană? îl întreabă ironic Stolz. În acest caz, cum mai explicați faptul?

— Bine, dar elefantul nu a putut pricepe mecanismul ceasului meu. El n-a făcut decît să ducă la ochi cadranul strălucitor, iar cînd a indicat cifrele de pe cartoane este neîndoielnic că a urmat doar semnele dresorului, invizibile pentru noi. Toate acestea nu sînt decît trucuri, și nimic mai mult, începînd cu felul în care Hoiti-Toiti și-a „corijat” dresorul cînd acesta i-a calculat greșit lungimea. Reflexe condiționate și atîta tot!

— Trebuie să vă anunț că directorul circuitului mi-a îngăduit să rămîn cu colegii mei după terminarea spectacolului și să fac o serie de experiențe cu Hoiti-Toiti, spuse Stolz. Sper că ne veți face cînshea să luați parte și dv.?

— Se înțelege, răspunde Schmidt.

N-A PUTUT SUPORTA INSULTA

După ce circuit se goli și uriașele candelabre pâliră, în afără de unul singur, care afirma chiar în mijloc, Hoiti-Toiti fu din nou adus în arenă. Schmidt spuse că ar prefera ca dresorul să nu asiste la experiență. Omulețul, care își scosese fracul și purta acum o flanelă de lînă, dădu din umeri.

— Nu te supăra, domnule spuse Schmidt. Iartă-mă, nici nu știu cum te cheamă.

— Jung, Friedrich Jung, la ordinele dv....

— Nu te supăra, domnule Jung, noi am vrea să facem în așa fel experiența încît să nu poată exista nici un fel de suspiciuni.

— Mă rog, zise dresorul. Să mă chemați cînd va trebui să scoat elefantul afară. Și, spunînd acestea, se îndreptă spre ieșire.

Savanții își începură experiențele. Elefantul stătea atent și ascultător, răspundea fără greș la întrebări, rezolvînd exact problemele puse. Era de-a dreptul uluitor. Răspunsurile sale nu ar fi putut fi explicate prin nici un fel de dresură sau trucuri. Trebuia să admitemi că elefantul era într-adevăr înzestrat cu o inteligență sau chiar cu o constință umană. Schmidt, care se simtea aproape învins, continua să se împotrivească numai din încăpăținare.

Dar iată că elefantul se săturase de aceste întrebări și răspunsuri fără sfîrșit. Cu o mișcare îndemnată, întinse brusc trompa, scoase ceasul din buzunarul vestei lui Schmidt și i-l arătă. Ornicul arăta miezul nopții. După aceea, Hoiti-Toiti înapoie ceasul, îl apucă pe Schmidt cu trompa de guler și-l purtă prin întreaga arenă pînă la ieșire. Profesorul striga furios, în timp ce colegii săi se prăpădeau de rîs. Din culoarul ce ducea spre grajduri veni în fugă Jung și începu să se răstească la elefant, dar acesta se făcea că nici nu-l aude. După ce termina cu Schmidt, pe care îl lăsa în coridor, elefantul privi cu înțeles spre ceilalți savanți, care rămăseseră în arenă.

— Plecăm imediat, spuse Stolz, adresîndu-se elefantului, ca și cum ar fi avut de-a face cu un om. Vă rog să nu vă supărați.

Stolz și ceilalți profesori părăsiră arena cuprinși de o sfilă ciudată.

— Bine ai făcut, Hoiti, că i-ai expediat, spuse Jung. Mai avem o groază de treabă. Hai, Johann, Friedrich, Wilhelm! Unde sînteți?

Cîțiva oameni apărură în arenă și începură curățenia: nivelau nisipul cu grebla, măturau culoarele, scoteau prăjinile, scările și cercurile. Elefantul îl ajuta pe Jung la caratul decorurilor. Dar se vedea bine că nu prea avea chef de lucru. Parea enervat de ceva sau poate că obosise din cauza celui de-al doilea

spectacol, prelungit pînă la o oră atît de neobișnuită. Fornăind din trompă, el își tot mișca capul și azvîrlea decorurile, făcînd un zgomot asurzitor. La un moment dat, aruncă unul dintre ele cu atîta putere încît îl sfărîmă.

— Mai încet, diavole! strigă Jung. Sau nu mai vrei să muncești? Ți s-o fi urcat la cap, te pomenești! Acum, că știi să scrii și să socotești, nu mai vrei să muncești în rînd cu ceilalți? Nu merge, frate! Aici nu e azil de bătrîni. La circ, toată lumea trebuie să lucreze la uita-te la Enrico Ferri. E cel mai bun călăret, vestit în lumea întreagă, dar cînd se termină numărul își pune liveaua ca toți grăjdarii și la parte la parade — aller, iar cînd e nevoie, nivelează și arena cu grebla.

Toate astea erau foarte adevărate, și elefantul le cunoștea bine, dar acum nu-l ardea de Enrico Ferri. El sufliă din trompă și, străbătînd arena, se îndreptă spre ieșire.

— Hei, unde pleci? strigă Jung minios. Stai, stai, n-auzi?

Apucînd mătura, alergă după elefant și-l pocni cu coada mături peste coapsa-i masivă. Era prima dată cînd Jung îl lovea pe elefant; nu-i mai puțin însă adevărat că și acesta manifesta pentru prima oară o asemenea nesupunere. Hoiti începu deodată să urle atît de îngrozitor, încît micul Jung se tulipă la pămînt și se apucă de burtă, ca și cum urletele i-ar fi răscolit maruntaiele. Întorcîndu-se din drum, elefantul îl apuca pe Jung ca pe un căteluș, îl aruncă de citeva ori în sus, prinzîndu-l din zbor, după care îl lăsa jos și, apucînd mătura cu trompa, scrisse pe nisip:

„Sa nu mai îndrăznești să mă lovești! Nu sînt un animal, ci un om!”

Apoi elefantul azvîrli mătura și porni spre ieșire. După ce trecu pe lîngă caili aflați în stăule, se apropiе de poartă, se propti o dată în ea și apăsă cu tot corpul. Poarta trosni și, sub o presiune atît de puternică, se sfărîmă în bucăți. Elefantul era liber...

Pentru Ludwig Strom, directorul circuitului, aceasta a fost o noapte foarte agitată. Ațipise, cînd lacheul ciocani cu grijă în ușa dormitorului ca să-l anunțe că venise Jung într-o chestiune foarte urgentă. Funcționarii și muncitorii circuitului erau foarte bine instruiți, așa încît Strom știa că trebuie să se fi întimplat ceva cu totul neobișnuit pentru că să îndrăznescă cineva să-l tulbure la o oră atît de nepotrivită. Își puse deci halatul și papucii și ieși în antreu.

— Ce s-a întimplat, Jung? întrebă directorul.

— S-a întimplat o mare nenorocire, domnule Strom!... Elefantul Hoiti-Toiti și-a ieșit din minți!...

Jung îl privea pe director cu ochii holbați și dădea neputincios din umeri.

— Nu cumva dumneata nu ești în toate mințile, Jung? îl întreabă Strom.

— Nu mă credeți? se supără Jung. Să nu vă închipuiți că sînt beat, am mintea limpede. Dacă nu mă credeți pe mine, puteți să-l întrebați pe Johann, pe Friedrich, pe Wilhelm. Au văzut toți cum elefantul mi-a smuls din mînă mătura și cum a scris pe nisipul din arenă: „Nu sînt un animal, ci un om!”

După aceea m-a aruncat de 16 ori pînă la cupolă, s-a dus la grajd, a sfărîmat poarta și a fugit.

— Ce? A fugit? A fugit Hoiti-Toiti? De ce nu mi-ai spus imediat asta, nenorocite! Trebuie să luăm imediat măsuri ca să-l prindem și să-l aducem înapoi, căci altfel ne va face mari buclucuri.

Strom aproape că vedea în fața ochilor mormanele de chitanțe trimise de poliție pentru amenzi, listele lungi de plată ale fermierilor pentru stricăciunile făcute de elefant, precum și citațiile de plată pentru pagubele provocate de animal.

— Cine este astăzi de serviciu la circ? Ați anunțat poliția? Ce măsuri ați luat ca să-l prindeți?

— Eu sînt de serviciu și am făcut tot ceea ce se

putea face, răspunde Jung. N-am anunțat poliția, o să aștepte ea și singură. Am alergat după elefant și l-am implorat să se întoarcă, spunîndu-i ba baron, ba conte și chiar maresal. „Luminăția voastră, întoarceți-vă — i-am strigat. Întoarceți-vă, eminența voastră. Iertați-mă că nu v-am recunoscut: în circ era întuneric și v-am luat drept un elefant”. Hoiti-Toiti s-a uitat la mine, a pufnit disprețuitor din trompă și a pornit mai departe. Acum Johann și Wilhelm îl urmăresc cu motocicletă. Elefantul a ieșit pe Unter den Linden, a străbătut întregul Tiergarten pe Charlottenburger-Chaussee și a apucat-o spre ocolul silvic Grunerwald. Acum se scaldă în Haifel.

În momentul acela, telefonul sună, și Strom se repezi la aparat.

— Alo!... Da, eu sînt... Știu tot, vă mulțumesc... Vom face tot ce stă în puterile noastre... Pompierii? N-as zice!... E mai bine să nu întărim elefantul.

— M-au chemat de la poliție, spuse Strom, punînd la loc receptorul. Au vrut să-mi trimită pompierii ca să-l aducă înapoi pe elefant cu furtunurile. Eu cred însă că față de Hoiti-Toiti trebuie să procedăm cu multă prudență.

— Nebunul nu trebuie așîtat, observă Jung.

— Pe d-ta, Jung, elefantul te cunoaște totuși mai bine decît pe oricare altul. Caută să ajungi pînă în apropierea lui și să-l atragi cu binele înapoi la circ.

— Mă voi strădui, firește... Numai că nu știu cum să-l mai întitulez. Să-i spun Hindenburg?

După ce Jung plecă, Strom nu se mai culcă deloc, ci rămase la telefon pînă în zori, tot primind informații și dînd dispoziții. Elefantul se bălăci multă vreme în apropierea Insulei Păunului, după care dădu o raită prin grădinile de zarzavat, unde dădu gata toată varza și morcovii. Ca desert, se mulțumi cu niște mere dintr-o ogradă învecinată, după care se îndreptă spre ocolul silvic Friedensdorf.

Toate informațiile primite arătau că elefantul nu se dădea la oameni, nu făcea stricăciuni inutile și, în general, se purta destul de frumos. Caută să ocultească grădinile de zarzavat, grijuliu să nu calce în picioare legumele, și făcea sforțări vădite să meargă numai pe șosea sau pe poteca. Numai foamea îl silea să mănînce legume și fructe din grădinile de zarzavat și din livezi. Dar chiar și în acest caz arăta o grijă deosebită: nu strivea fără rost straturile, mîncă varza cu multă atenție, cuib după cuib, și se ferea să frîngă pomii încărcăți cu roade.

Pe la ora 6 apărură și Jung, obosit, plin de praf, cu fața murdară și asudată și cu hainele ude.

— Cum merg treburile, Jung?

— La fel de prost. Hoiti-Toiti nu se lasă de loc înduplecat. Cînd l-am spus „Domnule președinte” s-a infuriat și m-a aruncat în lac. Se pare că la elefanți grandomania îmbracă forme întrucîtva diferite de aceea a oamenilor. Atunci am căutat să-l înduplec cu argumente raționale: „Îți închipui poate — l-am întrebat, ferindu-mă să-i dau vreun titlu — că te găsești în Africa. Află că nu sîntem în Africa, ci la 52° și jumătate latitudine nordică. Ei bine, să zicem că acum, în august, găsești peste tot fructe și legume din belșug. Ce-o să faci însă la iarnă? Doar n-o să mănînci scoarța de copac, așa cum fac caprele.”

Trebuie să-ți amintesc că la noi, în Europa, am trăit pe vremuri strămoșii dumitale, mamuți. Dar și ei au murit de frig. Și-atunci, nu crezi că e mai bine să vii cu mine înapoi la circ, unde o să ai căldură, hrană și îmbrăcăminte? Hoiti-Toiti a ascultat cu luare-aminte discursul meu, s-a gîndit puțin și... m-a udat din cap pînă-n picioare cu apa din trompă. Ei bine, două băi în numai cinci minute îmi ajung! Mare minune dacă n-o să mă aleg cu vreo răceală.

RĂZBOIUL A FOST DECLARAT

Toate încercările de a-l influența pe cale morală pe elefant se dovedeau zadarnice, astfel încît Strom fu nevoit să accepte luarea unor măsuri mai hotărîte.

¹ Sapiens — dotat cu rațiune (lb. lat.).

² Homo sapiens — om dotat cu rațiune, denumire științifică pentru specia umană, care, după clasificare, aparține clasei mamiferelor.

HOITI-TOITI

Un detașament de pompieri, înarmat cu furtunuri acționate de abur, fu trimis înspre ocolul silvic. Sub conducerea poliției, pompierii se apropiară pînă la vreo 10 m de elefant, se rindură în jurul lui și îndreptară asupra uriașului animal un puternic torent de apă. Dușul se pare că-i plăcu tare mult elefantului, care își întorcea cînd o parte a trupului, cînd alta, suflînd zgomotos. Atunci pompierii îndreptară vreo zece furtunuri într-o singură direcție și izbîră cu un val puternic de apă capul animalului, drept în ochi. Elefantul, se vede treaba, nu-i plăcu de fel aceasta baie, pentru că începuse să urle și se întoarse cu atîta hotărîre împotriva agresorilor, încît aceștia, după ce ezitară o clipă, lepădară furtunurile, fugind care încotro. Pe dată, țevile fură sfărîmate, iar mașinile pompierilor răsturnate.

Din această clipă, listele de plată pe care trebuia să le onoreze Strom începură să crească vertiginos. Elefantul se infuriase. Între el și oamenii, război îi va costa scump pe oameni. Cufundă în lac cîteva mașini ale pompierilor, distruse cabana cantonierului, prinse un polițist și-l aruncă în virful unui copac. Dacă pînă acum arătase o deosebită grijă de tot ce făcea, acum era nestăpînit în pornirea sa spre distrugere. Dar, pînă și în această furie spre distrugere, dădea dovadă de aceeași inteligență neobișnuită, fiind în stare să aducă pagube mult mai mari decît un elefant obișnuit, fie el cît de furios.

Cînd prefectul poliției fu înștiințat despre evenimentele de la ocolul silvic din Friedensdorf, el porunci să se mobilizeze cîteva detașamente mari de poliție, bine înarmate, care să încerculească ocolul silvic și să-l omoare pe elefant. Pe Strom îl cuprinsese disperarea: unde mai putea găsi el un asemenea elefant? În sineea sa, se împăcase cu ideea că va trebui să platească pentru pozele lui. Dar știa foarte bine că Hoiti-Toiti îi va întoarce banii cu virf și îndesat — numai dacă s-ar potoli odată! Strom îl imploră pe prefectul de poliție să amîne executarea ordinului, nădăjduind încă să-l înduplece într-un fel oarecare pe elefantul înrăit.

— Vă pot acorda zece ore, îi răspunse prefectul de poliție. Peste o oră, întregul ocol silvic va fi încercuit. Dacă va fi nevoie, voi chema în ajutorul poliției armate.

Strom convocă imediat o consfătuire extraordinară, la care participau aproape toți artiștii și funcționarii circuitului, ba chiar și directorul grădinii zoologice și ajutoarele sale. La vreo cinci ore după consfătuire, ocolul silvic era presărat cu gropi și curse camuflete. Un elefant obișnuit ar fi căzut imediat în capcanele acestea întinse cu o deosebită ingeniozitate, dar Hoiti nu era un elefant obișnuit. El ocoli locurile primejdioase, înălțîndu-și crengile folosite la camuflarea grapiilor și căutînd să nu calce pe scîndurile de care fuseseră legate blocuri grele spînzurate pe frîngii. Ar fi fost de-ajuns ca un singur bloc din acestea să cadă pe capul elefantului, pentru a-l ameți și trînti la pămînt.

Termenul acordat de prefect se apropia de sfîrșit,

și puternicele detașamente strîngeau tot mai mult încercuirea. Polițiștii înarmați cu puști se apropiară de lacul lîngă care se găsea elefantul. Printre trunchiurile arborilor se întrezărea trupul masiv al animalului. Hoiti-Toiti își afundase trompa în lac și, ridicînd-o deasupra capului, dădea drumul la o adevărată jerbă de apă, care cădea ca o ploaie pe spinarea-i lată.

— Fiti gata! comandă în șoaptă ofițerul, iar după aceea strigă: Foc!

Se auzi o răpălă de gloanțe, la care pădurea răspunse cu un ecou îndelung repetat. Elefantul își întoarse capul într-o parte și, sîrind de sînge, porni spre oameni. Polițiștii trăgeau, dar elefantul continua să înainteze spre ei, fără a ține seama de gloanțe. Nu s-ar putea spune că polițiștii erau țintași proști, dar ei nu știau nimic despre vinătoarea de elefanți și, de aceea, gloanțele nu reușeau să-l atingă centrele vitale: creierul și inima. De durere și de teamă, elefantul scoase niște urlete sălbătice, zvicni trompa înainte, dar și-o răsuci imediat, căci trompa este organul lui cel mai important, fără de care se prăpădește. De aceea, elefanții n-o folosesc decît foarte rar ca armă de apărare și de atac. Hoiti își propti capul în piept, iar uriașii săi colți de filde, lungi de 2 metri și jumătate și grei de 50 kg fiecare, fură îndreptați împotriva dușmanilor ca niște sulite înfricoșătoare. În clipa aceea, elefantul era înspăimîntător, dar disciplina îi ținu pe polițiști în loc; menținîndu-se pe poziție, el continuau să tragă fără încetare.

Elefantul străpunsese lanțul agresorilor, ieși din încercuire și dispăru din vedere.

Fu organizată de îndată urmărirea lui, dar nu era deloc ușor să-l prinzi sau măcar să-l ajungi din urmă. Detașamentele de poliție erau nevoite să circule pe șosele, în timp ce elefantul își tăia drum peste livezi și grădini de zarzavat, prin ogoare și păduri, fără a se uita pe unde merge.

WAGNER SALVEAZĂ SITUAȚIA

Strom umbra de colo pînă colo prin birou și repeta deznădăjduit:

— Sînt ruinați! Sînt ruinați!... Va trebui să cheltuiesc o avere întreagă ca să acopăr pagubele pricinuite de elefant și pînă la urmă tot va fi împușcat. Ce pierdere! Ce pierdere ireparabilă!

— O telegramă! spuse servitorul intrînd în birou și-i prezentă lui Strom o hîrtie pe tavă.

— S-a sfîrșit! — se gîndi directorul. Probabil că mă înștiințează că elefantul a fost ucis... O telegramă din U.R.S.S.? De la Moscova? Ciudat! De la cine o fi oare?...

„Berlin, Circuitul Busch, Directorul Strom.

Aflat ziar fuga elefantului. Stop. Cereți imediat poliției apărarea ordinului împușcare elefant. Stop. Transmiteți elefantului următoarele două puncte. Ghilimele, Sapiens virgulă Wagner șosește Berlin cu avionul. Întoarce-te Circuitul Busch. Stop. Ghilimele. Dacă nu ascultă virgulă puteți împușca. Stop. Profesor Wagner.”

Uluit, Strom citi încă o dată telegrama.

„Nu înțeleg nimic! Este limpede că profesorul Wagner îi cunoaște pe elefant, deoarece în telegramă vorbește despre el zicîndu-i Sapiens. De ce își închipuie însă Wagner că elefantul se va întoarce de îndată ce va afla că profesorul șosește?... Oricum ar fi, telegrama ne oferă o mică șansă de a salva elefantul!”

Și directorul începu să acționeze. Izbuti, nu fără trudă, să-l convingă pe prefectul de poliție „să înceteze operațiile militare”. Jung fu trimis de urgență cu avionul la locul unde se afla elefantul.

Ca un adevărat sol venit să parlamenteze, Jung flutură o batistă albă și, apropiindu-se de elefant, îi spuse:

— Mult stimat Sapiens, profesorul Wagner vă trimite salutări. El urmează să șosească la Berlin și doarește să vă vadă. Locul de întîlnire este Circuitul Busch. Vă promit că, dacă vă întoarceți, nimeni nu se va

atinge de un fir de păr din prețioasa dumneavoastră persoană.

Elefantul ascultă cu atenție ce-i spusese Jung, rămase o clipă pe gînduri, apoi îl apucă cu trompa și-l urcă în spinare; pe urmă, cu un pas liniștit, se întoarse în direcția nord, spre Berlin. În felul acesta, Jung era și ostatic, și ocrotitorul elefantului: nimeni n-ar fi îndrăznit să-l împuste pe elefant atîta vreme cît purta în spinare un om.

Elefantul mergea pe jos, în timp ce profesorul Wagner, însoțit de asistentul său Denisov, zbura cu avionul. Și de aceea Wagner sosi la Berlin înainte de elefantului și se îndreptă pe data spre circuitul lui Strom.

Directorul primise între timp o telegramă prin care i se anunța că la simpla pronunțare a numelui lui Wagner Hoiti-Toiti se imblinzise și se îndreptă acum docil spre Berlin.

— Spuneți-mi, vă rog, în ce împrejurări ați achiziționat acest elefant și dacă-i cunoașteți cumva povestea, îl întreba Wagner pe director.

— L-am cumpărat de la un oarecare Mr. Niches, negustor de ulei și de nucii de palmier. Mr. Niches locuiește în Africa Centrală, pe Congo, în apropierea orașului Matada. După spusele lui, elefantul se apropiase singur într-o zi de casa lui, pe cînd copiii se jucau în grădină, și începuse să facă niște giumbușlucuri neobișnuite: se ridica pe picioarele dîndar și dansa, jongla cu niște nuiete, se așeza pe picioarele din față și, sprijinindu-se în colții de filde, ridica picioarele dîndar, dînd din coadă într-un mod atît de caraghios, încît copiii lui Niches se tăvăleau de ris. Ei au fost aceia care i-au dat numele de Hoiti-Toiti, care, după cum știți, în engleză înseamnă „jucăuș”, iar uneori echivalență cu „Ehebe” al nostru. Elefantul se obișnuise cu numele și noi l-am păstrat mai departe după ce l-am achiziționat. Iată aici toate actele referitoare la cumpărarea lui. Totul este cît se poate de legal și nu văd cum tranzația ar putea fi contestată.

— Dar nici nu mă gîndesc să contest tranzația pe care ați încheiat-o, spune Wagner. Spuneți-mi, vă rog, elefantul nu are nici un fel de semne particulare?

— Ba da, are la cap niște cicatrice mari. Mr. Niches presupunea că sînt urme de răni pe care elefantul le căpătase cînd fusese prins. Știți că sălbaticii prind elefanții cu metode destul de barbare. Cum aceste cicatrice îl urîteau, puțin provoca publicului o oarecare repulsie, l-am pus pe cap o beretă specială, brodată cu matase și împodobită cu ciucuri.

— El este. Nu mai încapă nici o îndoială!

— Care el? întrebă Strom.

— Elefantul Sapiens, pe care l-am pierdut. L-am prins în Congo Belgian, unde am fost cu o expediție științifică și l-am dresat, dar într-o noapte a dispărut și nu s-a mai întors. Toate cercetările pe care le-am întreprins au fost zadarnice.

— Prin urmare, aveți totuși pretenții asupra elefantului? întrebă directorul.

— Eu n-am pretenții, dar s-ar putea ca elefantul să aibă. Vedeti, eu l-am dresat cu metode noi, care dau rezultate cu adevărat uimitoare. Dv. singur v-ați putut convinge ce neobișnuită dezvoltare a aptitudinilor intelectuale ale elefantului am reușit să ating. Pot spune că elefantul Sapiens, sau cum îl spuneți acum, Hoiti-Toiti, posedă într-o înaltă măsură conștiința personalității, dacă mă pot exprima astfel. Cînd am citit în ziar despre talentele uluitoare ale elefantului care se producea la circuitul dv., m-am gîndit că numai Sapiens al meu putea face asemenea lucruri: eu însumi l-am învățat doar să citească, să socotească și chiar să scrie. Atîta timp însă cît Hoiti-Toiti îl amuza pasnic pe berlinezi, fiind și el probabil mulțumit de soarta sa, n-am socotit necesar să intervin. Dar iată că elefantul s-a răscolat, ceea ce înseamnă că ceva l-a nemulțumit. M-am hotărît atunci să-i vin în ajutor. Acum va trebui să și hotărască singur soarta, căci are dreptul la aceasta. Nu uitați că dacă n-aș fi sosit

la timp, elefantul ar fi fost de mult mort și l-am fi pierdut amîndoi. Cu forță nu-l veți putea sili să rămînă. Cred că v-ați convins de asta. Să nu vă închipuiți însă cituși de puțin că vreau să vi-l iau cu orice preț. O să stau de vorbă cu el și poate că o să rămînă la dv., dacă îi veți schimba regimul și veți înălțura ceea ce l-a tulburat.

— „O să stau de vorbă cu elefantul!” Unde s-a mai văzut așa ceva! gesticulă larg directorul circuitului.

— În general, Hoiti-Toiti este un elefant cum nu s-a mai văzut. Dealtfel, cînd va ajunge la Berlin?

— Astăzi seara. Se pare că este foarte grăbit să se întîlnească cu dv. Mi s-a telegrafiat că merge cu 20 km pe oră.

În aceeași seară, după terminarea spectacolului de circ, avu loc întîlnirea dintre Hoiti-Toiti și profesorul Wagner. Strom, Wagner și asistentul acestuia, Denisov, se aflau în arenă, cînd prin culoarul artiștilor își făcu apariția Hoiti-Toiti purtîndu-l pe spinare pe Jung. Zăririndu-l pe Wagner, elefantul se repezi spre el și-i întinse trompa ca o „mînă”, pe care Wagner i-o strînsă cu căldură. După aceea elefantul îl dădu jos pe Jung și-l urcă pe Wagner. Profesorul ridică în sus clapa uriașă a urechii elefantului și-i șopti ceva. Elefantul dădu din cap afirmativ și începu să agite cu repeziciune capătul cozii în fața lui Wagner, care urmărea cu atenție mișcările lui.

Strom nu vedea cu ochi buni toată această „discuție” misterioasă.

— Ei bine, ce a hotărît elefantul? întrebă el nerăbdător.

— Elefantul și-a exprimat dorința de a lua un concediu pentru a-mi putea povesti în liniște unele lucruri ce mă interesează într-o măsură deosebită. După concediu este de acord să se întoarcă la circ, cu condiția ca domnul Jung să-i ceară scuze pentru modul grosolan în care l-a tratat și să-i făgăduiască că nu va mai recurge niciodată la constrîngerii corporale. Pentru elefant, loviturile nu sînt dureroase, dar el nu admite în principiu să fie jignit.

— Eu... l-am lovit pe elefant?... întrebă Jung cu mirare prefăcută.

— Cu coada măturii, continuă Wagner. Nu mai nega, Jung, elefantul nu minte. Trebuie să îi polițicos cu el ca și cum ar fi...!

— ...Însuși președintele republicii?...

— ...ca și cum ar fi un om, și nu un om simplu, ci cu demnitate personală.

— Un gentleman? făcu Jung caustic.

— Ajunge! strigă Strom. Dumneata ești vinovat pentru tot ceea ce s-a întîmplat și-ți vei primi pedeapsa. Și aș putea și cînd intenționează domnul Hoiti-Toiti să plece în concediu și unde anume?

— Pornim într-o plimbare pe jos, răspunse Wagner. Cred că va fi o excursie foarte plăcută. Eu și cu asistentul meu, Denisov, ne vom sui pe spinarea largă a elefantului și vom porni cu toții spre sud. Elefantul și-a exprimat dorința de a păste iarbă pe pajistile elvețiene.

Denisov n-avea decît 23 de ani, dar, în ciuda vîrstei sale, reușise să facă pînă acum mai multe descoperiri științifice în domeniul biologiei. „Din d-ta va ieși ceva” — îi spusese Wagner, invitîndu-l să lucreze în laboratorul său. Tînarul om de știință fusese nespuse de bucurios cînd i se făcuse această ofertă, iar profesorul era și el mulțumit de ajutorul său și-l lua cu el peste tot.

— „Denisov”, „Akim Ivanovici”, pentru mine e mult prea lung, spusese Wagner încă din prima zi a activității lor în comun. Dacă de fiecare dată cînd îi voi adresa cuvîntul va trebui să spun „Akim Ivanovici”, voi pierde într-un an 48 de minute. Or, în 48 de minute se pot face multe lucruri. De aceea, în genere, voi evita să-ți spun pe nume, iar dacă va trebui, totuși, s-o fac, voi spune doar „Den!”. E limpede, iar d-ta poți să-mi spui Wag.

Wagner era într-adevăr un om care știa să folosească timpul la maximum.

În zorii zilei, totul era gata. Wagner și Denisov se

HOITI-TOITI

asezără confortabil pe spina lă a lui Hoiți-Toiti, luind cu el numai ceea ce era absolut necesar.

Cu toată ora timpurie, Strom își exprimase dorința să-și ia rămas bun.

— Și cu ce veți hrăni elefantul? întreba directorul.

— O să dăm reprezentații prin orașe și sate, spuse Wagner, și ca răsplata, spectatorii ne vor hrăni elefantul. Sapiens va câștiga nu numai hrana lui, dar și pe a noastră. La revedere!

Elefantul o porni tacticos pe strazile orașului. Dar, după ce lăsară în urmă ultimele case și în fața lor văzura întinzându-se șoseaua ca o fisie nesfârșită, elefantul grăbi pașul fără să fi fost îndemnat de cineva. Mergea cu cel puțin 12 km pe oră.

— Den, va trebui să te ocupi de elefant, dar, ca să-l cunoști mai bine, îți voi face cunoscut trecutul lui cu totul neobișnuit. Ia te rog acest caiet, este un jurnal de drum, scris de predecesorul d-tale, Peskov, cu care am făcut călătoria în Congo.

Cu acest Peskov s-a întâmplat o poveste tragicomică, pe care ți-o voi povesti odată. Acum ia și ci-teste.

Wagner își făcu loc mai aproape de capul elefantului, potrivit în fața sa o masă demontabilă și începu să scrie deodată în două caiete, cu mina dreaptă și cu mina stângă. Wagner nu făcea niciodată mai puțin de două treburi odată.

— Și acum, povestește! se adresă el, evident, elefantului. Acesta își întinse trompa pînă la urechea lui Wagner și începu să sisie foarte repede, cu pauze foarte mici:

— S-s-s-s-s-s-s-s-s-s.

„Un adevărat alfabet Morse” — gândi Denisov, deschizând caietul gros, legat în pinză.

Wagner înregistra cu mina stîngă ce-i dicta elefantul, iar cu dreapta scria un tratat științific. Elefantul mergea cu un pas uniform, și legănarea lui lîna aproape ca nu stînjea scrisul. Denisov se apuca să citească jurnalul lui Peskov și se cufundă imediat în lectură lui.

Iată conținutul acestui jurnal.

„RING NU VA FI OM”

„27 martie. Am impresia că am nimerit în cabinetul lui Faust. Laboratorul profesorului Wagner este uluitor. Ce nu poți vedea aici: fizică, chimie, biologie, electrotehnică, microbiologie, anatomie, fiziologie... s-ar părea că nu există domeniu de știință care să nu-l intereseze pe Wagner — sau Wag, cum mi-a cerut să-l spun. Microscop, spectroscop, electroscop, și diferite alte „scop”, care-l îngăduie să vadă lucruri inaccesibile ochiului liber. Urmează apoi aparate pentru auz: „microscop” acustic, cu ajutorul cărora Wagner recepționează mii de sunete noi: „și lunecarea jvinelor marine, și fiorul rachitei îndepărtate”. Vezi aici materiale de sticlă, cupru, aluminiu, cauciuc, porțelan, ebonit, platină, aur, oțel, în cele mai variate forme și combinații. Retorte, baloane, serpentine, eprubete, lămpi, bobine, spirale, fire, șaltare, întrerupătoare, butoane... Oare toate

acestea nu reflectă însăși complexitatea creierului lui Wagner? Camera de alături este un adevărat panopticon; acolo Wagner face culturi de țesuturi ale corpului omenesc, hrănește un deget viu tăiat de la un om, o ureche de iepure, o inimă de ciine, un cap de berbec și... un creier de om. Da, da, un creier viu, care gîndește! Sarcina mea este tocmai să am grija de el. Profesorul stă de vorba cu creierul, apăsînd cu degetul pe suprafața lui. Îl hrănește cu o soluție fiziologică specială, iar eu trebuie să mă îngrijesc ca această soluție să fie mereu improspătată. De la o vreme, Wagner a modificat puțin compoziția soluției, „alimentînd mai intens creierul”. Și, ca prin minune, acesta a început să crească foarte repede. N-ăs putea spune însă că acest encefal, de dimensiunile unui pepene mare, prezintă un spectacol prea atrăgător.”

29 martie. Wag duce discuții aprinse cu neobișnuit obiect al cercetărilor sale.

30 martie. În seara asta, Wag mi-a spus povestea acestui creier.

— Aparține unui tânăr savant german, Ring, care a murit în Abisinia, dar, după cum vezi, creierul său continuă să trăiască și să gîndească. În ultima vreme însă, nu știu de ce este tot mai trist. Ochiul pe care îl am montat nu-l mai mulțumește. Ar vrea nu numai să vadă, ci să și audă și chiar să umble. Din păcate, și-a exprimat această dorință cam firziu. Dacă mi-ar fi spus-o mai demult, poate că aș fi reușit să-i-o satisfac. Aș fi găsit în sala de disecție un cadavru potrivit ca dimensiune și aș fi transplantat creierul lui Ring în alt cap. Dacă omul murise din cauza unei afecțiuni cerebrale, aș fi reușit să-l readuc la viață printr-o transplantare. În felul acesta, creierul lui Ring ar fi primit un corp nou, în care viața ar fi pulsă din plin. Din păcate, am început experiențe de creștere a țesuturilor, iar acum, după cum vezi, procesul de creștere a evoluat atât de mult, încît craniul omenesc a devenit neîncăpător. Ring nu va mai fi om.

— Ce vreți să spuneți cu asta? Nu va gîndi cumva că Ring ar putea fi și altceva decît om?

— Exact. Ar putea fi și altceva, să zicem un elefant. E adevărat că în momentul de față encefalul său nu a ajuns încă pînă la dimensiunile unui creier de elefant, dar putem face și asta: trebuie doar să avem grija ca să capete forma cuvenită. În curînd voi primi un craniu de elefant, voi introduce în el creierul și voi continua hipertrofierea țesuturilor sale pînă cînd acestea vor umple întregul spațiu cranian.

— Nu cumva vreți să faceți din Ring un elefant?

— Și de ce nu? Am și vorbit cu Ring. Dorința lui de a vedea, de a auzi, de a se mișca și a respira este atât de mare, încît ar accepta să fie chiar un porc sau un ciine. Oricum, elefantul este un animal nobil, puternic și cu o longevitate apreciabilă. El, adică creierul lui Ring, mai poate trăi încă 100—200 de ani. Oare nu este o perspectivă plăcută? Ring a și consimțit.”

Denisov întrerupse lectura-jurnalului și se adresă lui Wagner:

— Spuneți-mi, vă rog, nu cumva elefantul pe care mergem noi acum...

— Da, da, are un creier de om, răspuse Wagner, fără a se opri din scris. Citește mai departe și nu mă întrerupe.

Denisov tăcu, dar nu relua imediat lectura jurnalului. Gîndul că elefantul pe care erau înstălați are un creier de om i se părea de-a dreptul monstruos. Se uită la animal cu un sentiment de curiozitate amestecat cu o groază superstițioasă.

„31 martie. Astăzi am primit craniul unui elefant. Profesorul i-a făcut o secțiune transversală în regiunea frontală.

— Asta, spuse el, e ca să pot introduce creierul și ca să-l scot apoi ușor cînd va trebui să-l trec din acest craniu în altul, viu.

Am examinat interiorul craniului și m-a surprins spațiul relativ restrîns destinat creierului. Din exte-

rior, elefantul mi se părea mult mai „inteligent”.

Dintre toate animalele terestre, continuă Wag, elefantul are cel mai dezvoltat sinus frontal. Vezi? Toată partea superioară a craniului este formată din camere pline cu aer, pe care un profan le confundă de obicei cu zona cerebrală. În realitate, creierul este destul de mic și ascuns foarte departe, uite aici. Locul ar corespunde oarecum regiunii auditive. Iată pentru ce gloanțele care vizează partea din față a capului nu-și ating în general scopul: ele străpung cîteva membrane cartilaginose, dar nu pot ajunge pînă la creier.

Împreună cu Wag, am făcut cîteva orificii în craniu, pe unde vom introduce tuburile care vor alimenta creierul cu soluția nutritivă. Apoi am introdus cu multă grijă creierul lui Ring într-una dintre jumătățile craniului. Creierul nu umplea nici pe departe spațiul ce-l era rezervat.

— Nu-i nimic. Pe drum va mai crește, spuse Wag, prinzînd între ele cele două jumătăți ale craniului.

Mărturisesc că nu am prea multă încredere în reușita experienței, deși cunosc multe dintre invențiile neobișnuite ale lui Wag. Aici, însă, lucrurile îmi par deosebit de complicate și barate de obstacole uriașe. În primul rînd trebuie să găsim un elefant viu. Ca să-l aducem din Africa sau India, ne-ar costa prea scump și, pe lîngă aceasta, s-ar putea ca, dintr-un motiv sau altul, elefantul să nu se potrivească. Iată de ce Wag a hotărît să ducă creierul lui Ring în Africa, și anume pe Congo, unde, de altfel, a mai fost, să prindă acolo un elefant și să facă pe loc transplantarea creierului. Transplantarea creierului! Ușor de spus! Dar, ca să-o faci, e cu totul altceva decît să treci o mînușă dintr-un buzunar în altul. Vor trebui prinse și cusute toate terminațiile nervilor, toate venele și arterele. Și, deși anatomia omului și cea a animalului prezintă asemănări, totuși există deosebiri destul de mari. Va izbuti oare Wag să sudeze două sisteme atât de diferite? Și nu trebuie uitat că toată această operație complexă urmează să fie făcută pe un elefant viu...”

„27 iunie. Voi așterne acum pe hîrtie o serie întregă de întîmplări care s-au petrecut în ultima vreme. Călătoria nu ne-a adus numai plăceri. Încă de pe vapor, și apoi cu deosebire în barca, am început să fim pur și simplu asaltați de țîntari. Este adevărat că dacă ne aflăm în mijlocul fluviului, lat cit un lac, scăpăm de ei, dar ajungea să ne apropiem puțin de mal ca să fim înconjuși de roiuri întregi formate din aceste gînganii infernale. Cînd ne scaldăm, navaleau peste noi muștele negre, care ne sugau singele. După ce am debarcat și am pornit-o pe jos, am început să ne urmărească alți dușmani: furnicile pitice și puricii de nisip. În fiecare seară, trebuie să ne controlăm amănunțit picioarele și să măturăm puricii de pe ele. Șerpii, miriapodele, albinele și viespile ne-au dat și ele de furcă.

Drumul prin desișul pădurii n-a fost nici el ușor, iar prin poieni era și mai greu: peste tot iarba deasă și tulpini groase, înalte de 4 m. Mergi mereu între doi pereți de verdeață și nu vezi nimic în jurul tău. E înfiorător. Frunzele ascuțite îți zgîrie obrazul și minile. Iarba pe care calci se încoacește în jurul picioarelor, îngreunîndu-ți mersul. Pe timp de ploaie, frunzele uriașe adună apă, care apoi se revărsă peste tine ca dintr-o galeată. Trebuie să umbli înșiruți unul cite unul, pe poteci înguste, crotite prin păduri și savană. Aceste drumuri sînt, de altfel, singurele căi de comunicație prin locurile acestea. Eram cu toții douăzeci de oameni, dintre care optsprezece hamali și călăuze din tribul negru al fanilor.

În sfîrșit, iată-ne ajunși la destinație. Întindem corturile pe malul lacului Tumba. Călăuzele noastre se odihnesc pescuind, aceasta fiind una dintre marile lor bucurii. Cu multă greutate îi putem smulge de la această ocupație plăcută pentru a-i pune să ne conducă mai departe. Avem două corturi mari, așezate într-un loc foarte bine ales, pe un dîmb uscat, cu iarba rară și care oferă o largă perspectivă de jur im-

prejur. Creierul lui Ring a suportat ușor călătoria și se simte destul de bine. Așteaptă cu nerăbdare întoarcerea în lumea sunetelor, a culorilor, a senzațiilor. Wag îl încurajează, declarîndu-i că acum nu mai are mult de așteptat. Este împede ca profesorul face niste pregătiri misterioase.

29 iunie. Mare tarabor în tabăra noastră: fanii au dat peste urmele proaspete ale unui leu, nu departe de corturi. Am desfăcut lada cu arme și le-am dat puștii celor care spun că știu să tragă, iar după-amiază am făcut o tragere de probă. A fost nemaipomenit! Fanii își lipeau patul armei de burta sau de genunchi, reculul îi trîntea de-a dura pînă departe, iar gloanțele nimereau exact în partea cealaltă. În schimb, zeluț nu nu cunoștea margini, iar gălăgia pe care o fac nu poate fi descrisă. Cred că țipetele lor vor îndrepta spre noi sălbăticiunile flămînde din întregul bazin al fluviului Congo.

Fanii sînt înspăimîntați. Cum se lasă seara, se adună în jurul corturilor noastre și aprind focurile, pe care nu le mai lasă apoi să se stingă toată noaptea. Cred că înțeleg acum frica omului primitiv în fața înfiorătoarelor animale sălbatice. Cînd leul rage — am avut pînă acum de cîteva ori prilejul să-l auzim răgetul —, simt că se petrece în mine ceva ciudat: în sine mi se trezește teama ancestrală, iar inima parca mi se oprește. Nici să fug parca nu pot, ci-mi vine doar să mă ghemuesc sau să mă îngrop în pămînt ca o cîrță. Cit despre Wag, parca nici nu aude răgetul leului [...].

„VODCA DE ELEFANT”

„21 iulie 1957. Fanii au descoperit locul unde se adăpa elefanții. Este un lac de padure, destul de mic. După ce elefanții s-au adăpat și s-au aprofundat în desișul pădurii, Wag, eu și indigenii ne-am apucat de lucru. Ne-am dezbrăcat și am intrat în apă, unde am început să batem pe fundul lacului siruri strîșne de birne, îngrădind astfel o mică porțiune a lacului. Pe urmă, am lipit bine cu lut peretele de sub apă și am obținut în felul acesta un mic iaz îndiguit. Stăvilarul despărtea porțiunea aceasta a lacului chiar în locul unde veneau de obicei elefanții la adăpat.

— Minunat! spuse Wag. Nu ne mai rămîne acum decît să „otăvîm” apa. Pentru asta am o soluție foarte bună, absolut inofensivă, dar care îmbată mai puternic decît alcoolul.

Mai multe ore în sir, Wag se închise în laboratorul său, de unde ieși pînă la urmă cu o galeată de „vodcă de elefant” — cum îl spunea el. „Vodcă” fu turnată în apă, iar noi ne cătarăm în copăci, pregătindu-ne de așteptare.

— Or să bea oare elefanții vodcă dumată? I-am întrebat eu.

— Sper c-o să le placă. După cîte știu, urșii beau vodcă, ba chiar ajung adevărați bețivi. Ssst! Se aud pași...”

M-am aruncat privirile asupra uriașei „arene”.

Sînt nevoit să fac aici o mică digresiune. Trebuie să mărturisesc că în tot timpul călătoriei am fost mereu surprins de varietatea arhitectonică și de peisajele mereu noi ale pădurii tropicale. În general, mergi printr-o pădure „în trei etaje”: mai întîi o mică pădure de tufe și de copaci marunți, care nu întrec înălțimea omului; deasupra ei se ridică o a doua pădure, cam tot atât de înaltă ca pădurile noastre nordice. În sfîrșit, deasupra ei se înalță cea de-a treia pădure, formată din arbori uriași. Între sirurile de coroane ale primelor două păduri există goluri, pe care le umplu doar lianele și vrejurile diferitelor plante tîrfoare. Spectacolul pe care-l oferă o asemenea pădure în trei caturi este o adevărată vrajă. Sus de tot, deasupra capului, nălucesc peșteri înverzite, cascade de verdeață, cîzînd de pe o stîncă pe alta, și munți înverziti ce se înalță pînă în nori. Și totul — împodobit cu penele în mii de culori ale pasărilor și nuanțelor de vis ale orhideelor.

Și deodată îți vine să crezi că ai nimerit într-o mare catedrală gotică, susținută de nenumărate co-

HOITI-TOITI

Ioane uriașe, înfipite în pământul acoperit cu mușchi și cu virfurile atîngînd cupola aproape invizibilă. Mai faci cîtiva pași și iarăși nu mai recunoști locul; te afli acum în hațisuri de nestrăbătut. Din față și din spate, din dreapta și din stînga, te înăbușă frunzele. Mușchiul, iarba și florile îți string trupul pînă la umeri. Simți că te trage în jos un adevărat vînt de verdeață. Picioarele îți se împiedică în vegetația moale sau se lovesc de trunchiurile copacilor răsturnați, dar în clipa cînd ești silit de puteri și simți că te-ai împotmoli pentru totdeauna în mlaștina vegetației de nestrăbătut, crengile se dau parcă la o parte și rîmii fără glas: ești în mijlocul unei uriașe pesteri rotunde, cu bolta verde. „Un stîlp” de o grosime nelîmpezită susține cupola pesterii. Pe pămînt nici un fir de iarba — un adevărat teren de crîchet. Arborele uriaș înăbușă cu umbra sa orice vegetație din jur, nelăsînd să pătrundă nici o rază de lumină. Crengile îi atîrnă pînă la pămînt, înfrîindu-se parcă cu el. Aici este împărăția întinericii și a răcoarei. În călătoria noastră am avut nu o dată prilejul să ne odîhnim la umbra cîte unui asemenea gigant: baobab, arbore de cauciuc, sau smochin indian.

Un asemenea arbore uriaș ne-a oferit și acum adăpost în crengile sale. Se afla nu departe de apă și ne dădea astfel posibilitatea să vedem toate animalele ce mergeau pe poteca elefanților și care trebuiau să străbată „arenă” înainte de a se apropia de mal. Cîte drame ale pădurii n-a văzut această „arenă”! Ioi-colo mai albeau oase de antilope, bivoli și mistreți. Nu departe începea savana, așa că adesea veneau aici la adăpost și animale de cîmpie.

În „arenă” își făcu deodată apariția un porc mistreț, urmat de o scoarfă și opt porci. Întreaga familie se îndreptă spre lac. Nu după multă vreme mai apărură încă cinci femele, pare-se din aceeași familie. Mistrețul se apropie de apă și se apucă să bea, dar dintr-o dată își scoase rîtul din apă, grohăi în semn de protest și trecu în altă parte. Încercă și acolo apă, dar se vede că nu-i plăcu și dădu din cap.

— Nu vrea să bea, îi șoptii eu lui Wag.

— Nu l-a simțit încă gustul, îmi răspunse acesta tot în șoptă. Wag avea dreptate. Nu trecu mult, mistrețul încetă să mai dea din cap și începu să bea. Scoarfă însă se agită și, după cum mi se părea mie, le striga porcelor să nu bea. După o vreme îi prinse și ea gustul. Mistrețul, femelele și porcii băura multă vreme — mai mult decît obișnuiesc în general. Primii care se îmbătau fură porcii: ei începură deodată să gîite și se năpustiră unul asupra altuia, gonind prin „arenă”. După ei, se îmbătau și cele șase femele. Cîtinîndu-se, începură să grohăie, să se împleticească și să se înfrunte; se ridicau pe picioarele dîndăr, se tăvăleau pe pămînt și se dădeau chiar peste cap. Pînă la urmă, se rîrîră la pămînt și adormiră împreună cu porcii. Mistrețul, însă, se dovedea a fi rău la beție. Grohăia înfricosător, se năpustea asupra arborelui uriaș din mijlocul poienii, înfigîndu-și cu atîta forță colții, încît abia de-l mai putea scoate.

Urmăream cu atîta interes năzdrăvăniile mistrețului

beat, încît nici n-am băgat de seamă cînd s-au apropiat elefanții. Pășind tacticos, ei începură să lase unul după altul din cărarea înverzită. Trebuie să spun că în clipa aceea palstea din jurul arborelui arăta într-adevăr ca o arenă de cîr. Dar nu cred să fi existat vreodată un cîr cu atîta artiști patruzești. Marturisesc că m-a înspăimîntat multimea aceea de trupuri masive ale elefanților, asemenea unor sobolani uriași. Erau peste douăzeci la număr.

Dar ce i s-o fi năzărit betivanului de mistreț? În loc să o ia la sănătoasă, el prinse să grohăie amenințator și se repezi ca o săgeată spre turma de elefanți. Elefantul care mergea în față, cel mai mare dintre toți, probabil că nu se aștepta la un atac. Își încovoie așa dar capul, privind cu curiozitate la animalul ce gonea spre el. Apropiindu-se de elefant, mistrețul îl lovi cu colții în picior. Elefantul răsuci în grabă trompa, își aplecă deodată capul și, luîndu-l pe mistreț în colți, îl zvîrli cu atîta putere încît acesta căzu în apă.

Mistrețul grohăi, se bălăci în apă și, înainte de a leși la mal, mai trase cîteva înghițituri de apă, ca și cum ar fi vrut să capete curaj. De data asta, vîzîndu-l că se apropie din nou, elefantul se pregăti de atac. Îl aștepta pe mistreț cu colții lăsați în jos, și cînd acesta se năpusti asupra lui nimeri în colți și fu într-o clipă spîntecat. Elefantul zvîrli de pe colți animalul muribund și-l călca în picioare. Din mistreț nu mai rămăseră decît capul și coada, căci trupul și picioarele îi fuseseră făcute piftie.

Cu aceiași pași măsurați, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, elefantul conducător străbătu întreaga „arenă”, ocolind cu grijă puli de mistreț și femelele ce zăceau ameteite, cobori spre malul apei și și-cufundă trompa în ea. De sus, din copac, noi priveam curioși să vedem ce o să se întîmple.

Elefantul înghiți o dată, dar ridică brusc trompa și începu să răscolească apă, probabil ca să-l asemuiască gustul în diferite locuri. Mai făcu cîteva pași și, deodată, își cufundă trompa dincolo de bariera noastră, unde apa nu era otrăvită cu băuturi ameteitoare.

S-a dus de ripă planul nostru! Șoptii eu, dar în același moment sosele un strigăt de mirare: elefantul se întorse la locul îngrădit și începuse să bea „vodca de elefant”. Îl plăcea. Lîngă elefantul conducător se rîndiră și ceilalți elefanți, dar barajul nostru nu era prea mare, așa încît o parte din turma de elefanți se adăpa cu apă obișnuită.

Credeam că adăpatul nu se va termina niciodată. Vedeam pîntecele elefantului umflîndu-se într-un chip monstruos. Elefanții beau, nu glumă, așa încît după o jumătate de oră nivelul apei din bazinul nostru scăzuse la jumătate, iar după o oră elefantul și tovarășii săi supuseră tot lichidul, pînă la fund. Dar, încă înainte de a fi terminat de băut, elefanții începură să se cîltine, iar unul dintre ei se prăbușise chiar în apă, ridicînd valuri mari. Animalul scose un strigăt, se ridică și căzu apoi într-o rină; întinzîndu-și trompa pe mal, începu să sfîrșească cu atîta putere încît tremurau pînă și frunzele arborilor, iar pasarelele speriate își luau zborul, urcîndu-se pe crengile cele mai de sus ale copacilor.

Conducătorul elefanților se îndepărtă de lac, gîfîind ca o locomotivă. Dar trebui să se oprească și am văzut că și trompa îi atîrna moale ca o cîrpa urechile ba i se ridicau, ba i se lăsau blege în jos. Elefantul se cîltina încet și ritmic cînd înainte, cînd înapoi, în timp ce în jur tovarășii săi cădeau ca secerați de gloante. Cei alți elefanți, care nu băuseră „vodcă”, priveau uimiți acest spectacol ciudat. Începură să mugească și să se agite în jurul elefanților beți, încercînd să-l ridice. O femele uriașă se apropie de elefantul conducător și-i pipăi neliniștită capul cu trompa. La acest gest de mîngîiere, elefantul răspunse cu o mișcare înceată a cozii, fără a înceta să se legene. Apoi ridică brusc capul, începu să sfîrșească și căzu la pămînt. Elefanții treji se înghesuiră bulmăciți în jurul său, nerînd să plece fără conducător.

— Proastă treabă dacă elefanții treji vor rămîne aici, zise Wag, de data aceasta cu glas tare. Ce să fa-

cem cu ei? Să-i ucidem? Mai bine să mai așteptăm, să vedem ce-or să mai facă.

Elefanții care nu se îmbătaseră păreau să țină sfat. Scooteau sunete ciudate, mișcîndu-și într-una trompele. „Conferința” dură destul de mult. Începură să se lumineze de ziuă, cînd elefanții își aleaseră un nou conducător și încet, unul după altul, părăsiră „arenă”, unde zăceau „cadavrele” tovarășilor.

RING A DEVENIT ELEFANT

„Sosise timpul să ne dăm jos din copac. Am privit cu căcare emoție „arenă”, care amintea acum un cîmp de bătălie. Uriașii elefanți zăceau pe o rină, amestecați cu mistreții. Va țină oare beția asta destulă vreme? Ce se va întîmpla dacă elefanții se vor trezi înainte ca noi să fi terminat operația de transplantare a creierului? Ce și cînd ar fi căutat să mă sperie și mai tare, animalele mișcau din cînd în cînd trompa, iar unii dintre ei mugeau prin somn.

Pe Wag toate acestea păreau că-l lasă rece. Se dădu repede jos din copac și se apucă de treabă, în timp ce fanii uideau mistreții adormiți. Wag împreună cu mine începurăm operația. Wag comandase din vreme instrumente chirurgicale în stare să vină de hac osului de elefant. Se apropie de elefantul conducător, scoase din ladă bisturiul sterilizat, făcu cîteva incizii pe capul elefantului, după care dădu pielea la o parte și începu rezecția craniului. Elefantul își agită de cîteva ori trompa, lucru ce avu darul să mă alămaze, dar Wag mă liniști:

— Nu te speria. Garantez pentru eficacitatea narcoticiului meu. Elefantul n-o să se trezească înainte de trei ore, iar pînă atunci sper să termin transplantarea. După aceea, nu va mai prezenta pentru noi nici o primejdie.

Și Wag continuă metodic să taie craniul; instrumentele erau perfecte, astfel încît, în curînd, el putu înlătura o parte din osul parietal.

— Dacă o să ai vreodată prilejul să mergi la o vînatore de elefanți, îmi spuse el, să știi că trebuie să ochești numai în această regiune limitată. Spunînd acestea, Wag îmi arătă spațiul dintre ochi și ureche, nu mai mare decît o palmă. L-am prevenit pe Ring, adică creierul lui, să-și ferească cu grijă acest loc.

Wag reuși destul de repede să golească capul elefantului de substanța cerebrală. Dar în clipa aceasta se produse ceva neașteptat: elefantul fără creier începu deodată să se miște, să-și legene corpul greol, iar apoi, spre marea noastră surprindere, se ridică și porni. Se pare însă că nu vedea nimic, deși ochii îi erau larg deschisi. Astfel, nu-l ocoli pe unul dintre tovarășii săi, care zăcea în drum, și, poticnîndu-se, căzu la pămînt. Trompa și picioarele începură să se miște spasmodic. „Nu cumva moare?” — îmi spusei întristat la gîndul că toată truda noastră fusese de pomană.

Wag așteaptă pînă ce elefantul încetă să se miște, după care continuă operația.

— Acum elefantul este „mort”, spuse el, cum se și cuvine unui animal fără creier. Noi însă îl vom învia, lucru care nu-mi pare prea greu. Adu-mi acum creierul lui Ring. Numai de nu s-ar produce vreo infecție!

Mi-am spălat cu grijă miinile, am scos din craniul de elefant pe care-l adusesem cu noi creierul hipertrofiat al lui Ring și l-am predat lui Wag.

— El, acu-l acul..., spuse el, introducînd creierul în craniul elefantului.

— Se potrivește? întrebai eu.

— Nu strica să mai crească puțin, dar, în sfîrșit, nu era importantă. Mai rău ar fi fost dacă ar fi crescut prea mult și nu ar fi încăput în cutia craniană. Acum mi-a rămas lucrul cel mai greu: să cos terminațiile nervoase. Fiecare nerv pe care-l voi prinde este un contact între creierul lui Ring și corpul elefantului. Dumeata, odihnește-te! Stai jos și privește, dar ai grijă să nu mă deranjezi.

Wag începu să lucreze cu o repeziciune și o atenție neobișnuite. Era într-adevăr un artist în meseria

lui, iar degetele sale aminteau pe acelea ale unui pianist virtuos, care execută o bucată foarte grea. Fața îi era concentrată și privirea ochilor ațîntită într-un singur punct, ceea ce se întîmpla numai atunci cînd își încorda atenția la maximum. Se vedea că în clipa aceea ambele emisfere ale creierului desfășurau aceeași activitate, controlîndu-se oarecum reciproc. În sfîrșit, Wag închise cutia craniană, o prinse cu clame metalice, după care întinse deasupra pielea și o cusu.

— Perfect. Acum — bineînțeles, dacă va trăi — va rămîne doar cu cicatricea pe piele. Sper însă că Ring mă va ierta pentru aceasta.

„Ring mă va ierta!” Da, acum elefantul devenise Ring sau, mai exact, Ring devenise un elefant. M-am apropiat de acest animal, în capul căruia se afla un creier omenesc și l-am privit cu o curiozitate extremă. Privirea îi era la fel de lipsită de viață ca și înainte.

— De ce oare? am întrebat. Doar creierul lui Ring este în deplină cunoștință și totuși ochii... lui (nu mă hotărăm să spun „ochii elefantului” sau „ochii lui Ring”) au o privire sticloasă.

— Foarte simplu, răspunse Wag. E adevărat că nervii care pornesc de la creier au fost cusuți, dar încă nu s-au sudat cu restul organismului. L-am prevenit pe Ring să nu facă nici o mișcare pînă cînd nervii nu se vor suda definitiv. Am avut o deosebită grijă și cred că aceasta se va întîmpla destul de repede.

Soarele începuse să apună. Fanii se îngrămădeau pe malul apei, unde aprinseseră focuri și frigeau carnea de mistreț, pe care o înfulecau apoi cu mare poftă. Unii dintre ei se pare că o preferau crudă. Deodată, unul dintre elefanții beți slobozi un strigăt puternic. Acest semnal ascuțit de chemare îi trezi și pe ceilalți, care începură să se scoale unul după altul. Wag, eu și fanii ne grăbirăm să ne ascundem prin tufișuri. Cîtinîndu-se încă, elefanții se apropiară de conducătorul lor, pe care îl „operasem”, îl pipăiră multă vreme, mirosîndu-l cu trompa și spunîndu-i ceva pe limba lor. Îmi închipui cum trebuie să se fi simțit Ring în clipa aceea, dacă bineînțeles începuse să vadă și să audă. În sfîrșit, elefanții se îndepărtară și noi am putut să ne apropiem iarăși de pacientul nostru.

— Ascultă și nu-mi răspunde, spuse Wag, adresîndu-se elefantului, ca și cum acesta ar fi fost într-adevăr în stare să vorbească. Îți dau voie doar să clipești din ochi, dacă, bineînțeles, poți s-o faci. Așadar, dacă ai înțeles ce ți-am spus, clipește de două ori. Elefantul clipea de două ori din ochi.

— Admirabil! spuse Wagner. Astăzi va trebui să stai nemiscat, dar mîine poate că-ți voi da voie să te miști. Pentru ca elefanții și alte animale să nu-ți tulbure liniștea, vom bara poteca elefanților, iar noaptea vom aprinde focuri.

24 Iulie. Astăzi elefantul s-a ridicat pentru prima oară.

— Felicitările mele! spuse Wag. Ce nume să-ți dăm? Ca doar nu putem să-ți divulgăm taina în fața străinilor. Îți voi spune Sapiens. Ești de acord?

Elefantul dădu din cap.

— Vom comunica prin gesturi, pe baza alfabetului Morse, adăugă Wag. Dumeata o să miști virful trompei: în sus — punct, lateral — liniuță. Dacă îți se pare însă mai comod, poți semnaliza prin sunete. Ia să vedem cum folosești trompa.

Elefantul începu să miște trompa, dar lucru curios: trompa se întorcea în toate direcțiile, ca o articulație luxată.

— Asta e pentru că nu ești încă obișnuit. Pînă acum n-ai avut doar niciodată trompă, Ring! Dar de mers, poți merge?

Elefantul începu să meargă, dar era limpede că picioarele din spate se supuneau mai bine decît cele din față.

— Da, va trebui să înveți să fii elefant, spuse Wag. Creierul dumitale nu este nici pe departe înzestrat ca

HOITI-TOITI

cel de elefant. Cred că o să înveți destul de repede să umbli, să miști trompa și urechile, dar creierul elefantului mai are în plus instincte naturale, chintesența experienței a sute de generații de elefanți. Un elefant adevărat cunoaște ce primejdie îl amenință, știe cum să se apere de diferiți dușmani, unde să găsească hrana și apa. Dumneata nu știi nimic din toate acestea, așa că ar trebui să înveți din propria dumitale experiență. Or, ca să capete această experiență, au trebuit să piară elefanți fără număr. Nu-ți pierde totuși cumpătul și să nu-ți fie teamă, Sapiens, căci noi nu te vom părăsi. De îndată ce te vei face bine, plecam împreună în Europa. Dacă vrei, o să trăiești în patria dumitale, în Germania. Dacă nu, vei putea pleca cu mine în U.R.S.S., unde vei trăi în grădina zoologică. Spune, cum te simți acum?

Sapiens-Ring întimpla, pare-se, mult mai puțin dificultăți la semnalizarea prin siflet decât mișcând trompa. El începu să scoată din trompa o serie de sunete scurte și lungi. Wag îl asculta (pe vremea aceea, eu încă nu cunoșteam alfabetul Morse) și îmi traducea:

— Vad ceva mai prost ca înainte. Este adevărat că, având situații ochii alți de sus, vad mai departe, dar cîmpul meu de vedere este destul de limitat. În schimb, mirosul și auzul le am neobișnuit de fine și de ascuțite. Niciodată n-aș fi crezut că în lumea aceasta exista atât de multe sunete și mirosuri. Simt acum mii de mirosuri noi și neobișnute, cu mii de nuanțe și aud un număr nesfârșit de sunete, pe care nici nu le-aș putea exprima cu cuvinte. Șuierat, pocnet, trosnet, țipăt, țîrît, scheunat, suspin, lătrat, strigăt, uruit, ropot, clăntănit, pîrît, lipăit, fiifit... Acestea și poate încă vreo zece alte cuvinte, îmi întregesc lexic omenească care redă lumea sunetelor. Dar cît de necuprinsă este ea! Gîndaci și viermi, de pilda, sfredelesc scoarța arborelui. Prin ce cuvinte să redau acest concert simfonic, pe care îl aud atât de limpede? Sau zgometele!

— Făci progrese, Sapiens, spuse Wag.
— Dar mirosurile continuă Ring să-și descrie noile senzații. Aici mă pierd de-a binelea și nu pot nici măcar aproximativ să vă descriu senzațiile mele. Va pot spune doar că fiecare arbore, fiecare lucru își are mirosul său specific.

Elefantul coborî trompa, adulmecă pămîntul și continuă:

— Iată, aici miroase a pămînt, dar miroase și firul de iarbă cazut din gura unui animal ierbivor ce mergea la adăpat. Mai miroase a mistreț, a bivoli, a aramă. Nu înțeleg de unde vine mirosul de aramă. Ah! Uite pe jos o bucătică de sîrmă, pe care ai aruncat-o probabil dumneata, Wagner.

— Cum se poate? întrebai eu. Dar subtilitatea senzațiilor depinde nu numai de finețea organelor periferice receptive, ci și de dezvoltarea corespunzătoare a creierului.

— Da, răspunse Wag. După ce creierul lui Ring se va fi adaptat, senzațiile lui nu vor fi inferioare celor ale elefantului. Acum, el recepționează, cred, mult mai slab decât un elefant adevărat, dar finețea apar-

tului auditiv și olfactiv îi dau chiar de pe acum lui Ring o uriasă superioritate în raport cu noi. Apoi se întoarse spre elefant și-l întrebă: Sper, Sapiens, că nu-ți va fi prea greu dacă ne vom întoarce la tabără de pe colina calare pe dumneata?

Sapiens consimți cu amabilitate dînd din cap. Am încărcat pe spinarea lui o parte din bagaje, apoi elefantul mă ridică pe mine și pe Wag cu trompa și pornirăm la drum. Fanii ne urmau pe jos.

— Cred, spuse Wag, că peste vreo două săptămîni Sapiens va fi complet restabil și atunci o vom porni spre Boma, de unde ne vom întoarce acasă, cu vaporul.

După ce așezăram corturile pe colina, Wag îi spuse lui Sapiens:

— Ai de mîncare pe aici mai mult decât e nevoie. Așa că te rog să nu te îndepărtezi prea mult de tabără, în special noaptea. Poți da peste diferite primejdie, pe care numai adevărații elefanți știu să le ocotească.

Elefantul dădu din cap și se apuca să rupă cu trompa crengile de pe arborii învecinați.

Deodată scoase un țipăt și, rasucindu-și trompa, alergă spre Wag.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Wag.

Drept răspuns, elefantul întinse trompa pînă sub nasul acestuia.

— Vail Vail spuse Wag, cu o notă de imputare în glas. Vîno încoace, mă chema el și-mi arată apendicele trompei, în formă de deget.

— Sensibilitatea acestui „degetel” întrece sensibilitatea degetelor omilor. Este cel mai gingaș organ al elefantului. Și uite că Sapiens al nostru a reușit să-și rănească „degetelul” întepîndu-l într-un ghimpe.

— Și Wag scoase cu gîria ghimpele din trompa.

— Alta dată să fii mai atent, îi spuse el elefantului pe un ton sentențios. Dacă un elefant are trompa rănită, este un invalid. Nu mai poate nici măcar să bea apă și de fiecare dată cînd intra în rîu sau în lac este nevoit să bea cu gura. În loc să traga apa în trompa și din trompă în gură, cum fac elefanții de obicei. Pe aici cresc foarte multe plante cu ghimpe, așa încît du-te puțin mai departe și învață să deosebești speciile de plante.

Elefantul ofta, dădu din trompă și porni în pădure.

27 iulie. Situația e cum nu se poate mai bună. Elefantul mîncă cantități uriașe. La început era mai mofturos și cauta să nu ia în gură decât ierburii, frunze și crenguțe fragede. Dar cum rămînea veșnic flămînd, începu să se poarte cîrind ca un adevărat elefant și să bage în gură crengi groase cît mină.

Arborii în jurul taberei noastre au luat o înfățișare de-a dreptul jalnică, ca și cum ar fi căzut pe aici un meteorit sau ar fi trecut lăcustele. Tufișurile din jur și crengile mai groase ale arborilor nu mai au nici o frunză. Ramurile sînt rupte, scoarța arborilor mîncată, peste tot gunoi, bălegar, crengi și trunchiuri de copaci darîmați. Sapiens își cere scuze pentru aceste distrugerii, dar... „obrazul subțire cu ocheluta” se tîne” — după cum i-a spus el lui Wag prin semnele sonore.

1 august. Azi dimineată Sapiens nu a apărut. La început, Wagner nu s-a neliniștit.

— Doar nu-i un ac să se piardă. Ce i se poate întîmpla? Nici un animal sălbatic nu îndrăznește să-l atace. Cred că în timpul nopții s-a îndepărtat prea mult de tabără și n-a avut încă timpul să se întoarcă.

Dar orele treceau, și Sapiens nu se arăta. În sfîrșit, am hotărît să plecăm în căutarea lui. Fanii sînt neliniștiți cînd e vorba să depisteze urme, astfel încît și de data aceasta găsim repede urma elefantului. Am pornit-o după aceste urme, iar un bătrîn fan, ce mergea în frunte, cerceta urmele și ne talmacia cu repeziune semnele lăsate de elefant.

— Aici elefantul a mîncat iarbă și pe urmă a început să rupă lăstari de tufiș. Apoi a plecat mai departe. Aici a făcut o săritură. S-o fi speriat de ceva. Da, da, uite și ce i-a speriat o leopard. O săritură, și elefantul a luat-o la fugă, trîngind totul în ca-

lea sa. Dar ce s-a întîmplat cu leopardul? Și el fuge... Numai că fuge în partea cealaltă, speriat și el de elefant.

Urmele elefantului ne-au dus departe de tabără, pînă într-o poiană mlaștinooasă, unde urmele erau acoperite de apă. Se vede că elefantul se potolise, dar a continuat să fugă, desprinzîndu-și cu greu picioarele din namolul mlaștinooș. Iată și apa, în care s-a aruncat elefantul. E fluviul Congo. L-o fi trecut înot?

Calăuzele noastre au pornit-o în căutarea unui sat apropiat, unde au făcut rost de o barcă, cu care au trecut pe celălalt mal. Aici, însă, nu se mai vedea nici o urmă de elefant. Să se fi prăpădit oare? Elefantul știu să înoate, dar Ring oare știa și el? Oare reușise să învețe să înoate ca elefanții? Fanii spuneau că elefantul o pornise înot după curent. Am mai plutit cu barca cîțiva kilometri înspre ocean. Dar n-am mai văzut nici un fel de urme. Wag era deprimat, căci toată truda noastră fusese zadarnică. Ce s-o fi întîmplat cu elefantul? Chiar dacă a rămas în viață, cum va putea el oare trăi în pădure, printre fiarele salbatice?...

8 August. Am pierdut o săptămîna întreagă tot căutînd elefantul. A fost zadarnic. Sapiens a dispărut fără urme. Nu ne-a mai rămas altceva de făcut decât să-l plătim pe fani și s-o pornim spre casa.

DUȘMANI PATRUPEZI ȘI DUȘMANI BIPEZI

— Am terminat de citit jurnalul, spuse Denisov.

— Iată și continuarea lui, răspunse Wagner, mîngîind elefantul pe grumaz. În timp ce dumneata citea jurnalul, Sapiens, alias Hoiti-Toiti, alias Ring, mi-a spus toată povestea amuzantă a peripețiilor sale. Nu mai nădăjduiam să-l vad în viață, dar el a reușit să găsească singur drumul spre Europa. Te rog, după ce descifrezi, să transcrii notele mele stenografice în care am însemnat povestea elefantului.

Denisov luă caietul plin de liniuțe și puncte, începu să citească și apoi să transcrie toată povestea elefantului, așa cum o redase acesta.

Iată ce i-a povestit Sapiens lui Wagner:

„Nu știu dacă voi reuși să vă fac să înțelegeți prin ce am trecut de cînd am devenit elefant. N-aș fi crezut niciodată și nici prin vis nu mi-ar fi trecut că eu, asistentul profesorului Turner, voi deveni odată elefant și voi trăi în hațîșurile africane. Dar mai bine să expun în ordine cronologică succesiunea evenimentelor.

În seara aceea, m-am îndepărtat puțin de tabără și păsteam liniștit iarbă de pe pajiște. Smulgeam smocuri de ierburii zemoase, scuturam rădăcinile ca să îndepărtez pămîntul de pe ele, apoi le mîncam. După ce am isprăvit iarbă, am pornit prin pădure în căutarea unei alte pajiști. Era o noapte cu lună și se vedea destul de bine. Prin aer treceau insecte fosforescente, lilieci și necunoscute păsări nocturne, asemenea bufnițelor. Călcăm încet și ușor, fără să simt măcar greutatea corpului. Mă străduiam să fac cît mai puțin zgomet și adulmecam cu trompa. În dreapta și în stînga mea simțeam animale, dar n-aș fi putut spune care anume. N-aveam de ce mă teme, fiind cel mai puternic dintre toate animalele. Leul însuși trebuia să mi se ferească din cale. Și totuși îmi era groaznic de frică de fiecare foșnet, de fiecare sunet, de un șoricel care se furisa pe lînga mine sau de o mică vițetă asemănătoare vulpilor noastre. Dînd în drum peste un mistreț nu prea mare, m-am dat la o parte, facîndu-i loc. Cred că nu eram încă conștient de propria-mi putere. Un singur lucru mă liniștea: știam că nu departe de mine se află oameni, prietenii mei, care îmi pot veni în ajutor.

Pasînd în felul acesta cu multă grijă, am ieșit într-o poiană și mă și grăbeam să rup un smoc de iarbă, cînd deodată am simțit mirosul de fiară, iar urechea a prins un foșnet ce venea din niste tufișuri de trestie. Am ridicat trompa, am întors-o grîuliu ca s-o fereșc și am început să adulmec în jurul meu. Deodată

zării un leopard ascuns în tufișurile de pe malul apei, care mă privea cu ochi lacomi și flămînzî. Tot trupul i se încordase pentru săritură. Încea o clipă, și o sa-mi sară în spate. Și atunci, poate unde încă nu eram obișnuit cu viața de elefant și simțeam și judecam prea omenește, n-am mai fost în stare să-mi înving o teamă nebună. M-am cutremurat și am luat-o la fugă.

Copacii trosneau și se prăvăleau în calea mea. Animalele de pradă fără număr, speriate de goana mea turbată, țîșneau din tufișuri și din iarbă, repezîndu-se care încotro ceea ce nu făcea decât să mă sperie și mai tare. Parcă eram urmărit de toate animalele din bazinul fluviului Congo. Am fugit astfel, fără să știu cît timp și încotro, pînă m-a oprit un obstacol: apa fluviului. Nu știu să înot — cel puțin îmi amintesc că nu știam cînd eram om. Pe urmele mele era însă leopardul — așa credeam — și de aceea m-am aruncat în apă și am început să dau din picioare, ca și cum aș fi continuat să alerg. În felul acesta am înnotat, iar apa m-a racorit și m-a liniștit întrucîtva. Mi se părea că întreaga pădure este plină numai de fiare sălbatice și flămînde, care așteaptă doar să ies la mal pentru a se napusti asupra mea. Ore și ore la rînd am înnotat astfel, fără să mă opresc.

Soarele răsărise, dar eu tot mai înnotam. Pe apa fluviului au început să treacă bărci cu oameni. La început nu mă temeam de ei, dar deodată am auzit dintr-o barcă o împușcătură. Nu puteam crede că eram ținta acestei împușcături și de aceea am continuat să înot. Imediat răsuna încă o împușcătură și simții o înepătură ca de albină. Am întors capul și am văzut că în barca plină cu indigeni ședea un alb, după înfățișare un englez. Așadar, el era acela care trăsese în mine. Vail! Prin urmare oamenii erau și mai primejdioși ca fiarele!

Ce-mi rămînea de făcut? Voiam să strig englezului, să-l rog să nu tragă, dar din gîtlejul meu nu ieșeau decât niște mugete stridente. Dacă englezul nimerea ținta, eram pierdut... Mi-ai atras doar atenția asupra locului vulnerabil dintre ochi și ureche, unde se află creierul. Mi-am adus aminte de sfatul dumneavoastră și am întors capul așa încît gloanțele să nu mă nimerască acolo; în același timp, mă străduiam să ajung cît mai repede la mal. Cînd am urcat pe tîrm, mi-am dat seama că eram o țintă excelentă, dar capul îmi era întors spre pădure. Englezul cunoștea, se pare, bine cum se vinează elefanții, așa încît socoti zadarnic să tragă în partea posterioară. De aceea, încetă să mai tragă, așteptînd probabil să întorc capul. Eu însă, uînd cu totul de animalele sălbatice, m-am napustit în deșul pădurii.

Pădurea era acum de nepătruns. Lianele îmi ațîneau calea și în cîrînd împletiră în jurul meu o rețea ațît de deasă, încît n-am mai putut-o străbate și am fost nevoit să mă opresc. Eram frînt de oboseală. M-am trîntit la pămînt, fără să mă mai gîndesc dacă un elefant se cuvenea să facă acest lucru.

Am avut un vis înfrîntor! Se făcea că eu, docentul universitar Ring, asistentul profesorului Turner, mă aflam în odația mea din Berlin, de pe Unter der Linden. Era o noapte de vară. Prin fereastra deschisă își trimitea razele o stea singuratică. Se simtea mirosul teilor în floare, iar de pe măsută își exala aroma o garoafă roșie, într-un vas venețian de sticlă albastră șlefuită. Deodată, printre aceste mirosuri plăcute, năvăli un oaspele nepoftit, un miros dulceaș amintind de mirosul coacăței negre. Știam însă că este un miros de animal sălbatic. Pregăteam tocmai prelegerea de a doua zi. Înclinînd capul peste cărți, am ațipit, continuînd să simt mereu mirosul de tei de garoafă și de fiară sălbatică. În timp ce dormeam, am visat că devenisem elefant și că mă găseam în pădurea tropicală... Cum mirosul de animal sălbatic devenea tot mai puternic, m-a tulburat și m-a trezit din somn. Nu era vis, ci realitate. Într-adevăr, mă transformasem în elefant prin vrăjile științei moderne, așa cum Lucius se transformase în măgar.

¹ Lucius este eroul povestirii satirice „Magarul de aur”, de scriitorul latin Apuleius.

HOITI-TOITI

Mirosul pe care l-am simțit era de biped, de sudoare de indian african. La el se adăuga și acela de om alb, probabil omul care trăsese în mine din barcă. Așadar, erau pe urmele mele. Poate chiar în clipa aceea stăteau ascunși în tufiș, îndreptind teava pustii spre locul primejdios dintre ochi și ureche.

Am sărit repede în picioare. Mirosul venea din dreapta. Trebuie, deci, să fug spre stînga. Fără a sta pe gânduri, o iau la goană rupind crengi și cîrindu-mi drum prin tufișuri. Și deodată, — cine m-a învățat oare acest lucru? — fac așa cum procedează elefanții cînd caută ca urmăritorii să le piardă urma, și anume, după o retragere zgometoasă, elefantul se liniștește brusc. Urmăritorii nu mai aude nici un zgomet și-și închipuie că elefantul a rămas locului, dar acesta fuge mai departe călcînd însă atît de ușor și dînd de o parte crengile cu atîta grijă, încît nici chiar o pisică n-ar putea face mai puțin zgomet.

Am alergat cel puțin doi kilometri pînă am îndrăznit, în sfîrșit, să întorc capul și să adîmlec văzduhul. Mirosea încă a oameni, dar departe, cel puțin la un kilometru de mine. Mi-am urmat, totuși, fuga.

Se lăsase noaptea, cea noapte tropicală înăbușitoare, înăinsă și întunecoasă s-o tai cu cutitul. O dată cu întunericul, mă învîluie din nou spaima. Mă cuprîndea din toate părțile și era tot atît de compactă ca și întunericul. Încotro să fug? Ce să fac? Mi se părea că a sta locului e mai îngrozitor chiar decît a umbla. Drept care am continuat să înaintez cu același pas neobosit.

Curînd, am simțit apa plescînd sub picioare. Am mai făcut cîtiva pași și am simțit că părăsisem pămîntul tare. Era oare un fluviu sau un lac? Orice-ar fi, m-am hotărît s-o pornesc înot. Pe apă eram cel puțin apărat de lei și leopardi. Am înotat și, spre mirarea mea, foarte curînd am simțit din nou sub picioare pămîntul și am ieșit la mal. Am pornit apoi mai departe.

În drum dădeam peste piraie, riuri și mlaștini. În lărbă șiuireau, mici vietăți nevăzute, iar broaștele uriașe săreau sperlate. Am umblat toată noaptea, iar în zori am fost nevoit să recunosc că mă rătăcisem de tot.

Au mai trecut cîteva zile, și multe lucruri de care mai înainte mă speriam nu-mi mai produceau nici o teamă. Curioși! În primele zile ale noii mele existențe de elefant, mă temeam chiar să nu-mi zgîrîi pielea cu ghimpi. Cred că mă speriasse povestea cu înteparea „degetului” trompei. Curînd, însă, m-am convîns că nici ghimpi cel mai ascuțiți și puternici nu-mi pot face cel mai mic rău, fiindcă pielea mea groasă mă apără ca o platoșă blindată. De asemenea, mă temeam să nu calc întîmplător pe un șarpe veninos, iar cînd aceasta mi s-a întîmplat pentru prima oară, și un șarpe s-a încolăcit în jurul piciorului meu, încercînd să mă muște, uriașa mea inimă de elefant s-a făcut cît un purice. Mi-am dat însă seama de îndată că șarpele nu-mi poate face nici un rău și de atunci găsesc chiar o plăcere să strîvesc cu piciorul șerpii care-mi leșeau în cale și nu se dădeau destul de repede la o parte.

Și totuși, mai era ceva care îmi provoca teamă. Noaptea trăiam cu spaima fiarelor mari — lei și leopardul. Deși eram mai puternic decît ele și cel puțin tot atît de bine înarmat, nu aveau nici o experiență de luptă și nici instinctul care să-mi călăuzească acțiunile. Iar ziua mă temeam de vînători, în special de albi. Ah, albi! Dintre toate fiarele ei sînt cei mai primejdioși. Nu pot spune că-mi era frică de cursele, lațurile și capcanele lor. Nici cu focurile sau cu plesnitorile lor nu ar fi putut să mă încoțosească. Singura primejdie o constituiau pentru mine gropile acoperite cu frunziș și de aceea cercetam cu grijă drumul pe care mergeam.

Simțeam mirosul satului de la cîtiva kilometri și căutam mereu să ocolesc orice așezare omenească. Cu ajutorul mirosului făceam chiar deosebire între diferite triburi de indigeni. Unele dintre ele erau pentru mine primejdioase, altele mai puțin, altele de fel. Într-un rînd, întînzînd trompa, am simțit un miros nou. Mi-ar fi greu să-l definesc și să spun dacă era un miros de om sau de animal. Mai degrabă de om. Nu știam ce putea să fie. Și, cum eram curios să aflu toate mirosurile pădurii și tot ce putea deveni pentru mine o primejdie, m-am îndreptat în direcția mirosului. Mergeam ca după o busoală, înaintînd cu foarte multă precauție. Era noapte, și indigenii dorm de obicei busean. M-am furișat în liniște cea mai adîncă, cercetînd în același timp cu grijă drumul din fața mea. Mirosul devenea tot mai puternic.

Spre dimineață, am ajuns la marginea pădurii și, ascunzîndu-mă în tufișuri, am cercetat întreaga poiană. Luna pălea și, la lumina ei cenușie, se vedeau niște colibe mitite, cu acoperișurile tîguitate. Într-o colibă ca asta, un om de statură mijlocie n-ar fi putut sta în picioare. Era o liniste deplină, nici măcar cîinii nu lătrau. M-am apropiat, avînd grijă să am vîntul în față. Nu înțelegeam cine putea locui în asemenea bordeie, făcute parcă de niște copii în joacă.

Deodată am zărit leșind dintr-o groapă o flîntă asemănătoare unei făpturi omenești. Se ridică în picioare și suiera. La acest sunet, răspunse o altă mîgîldeată, care coborî într-o clipă de pe crengile unui copac. Alți doi leșară din colibe și se adunară cu toți în fața unui bordel mai mare, înalt cam de vreun metru și jumătate. Aici începură să se sfătuiască, și cînd primele raze ale Soarelui înroșiră cerul, reușii să-i văd mai bine pe „gnomi” — așa le-am zis eu acestor ființe ciudate. Am înțeles că am dat peste un trib de pigmei — oamenii cei mai mici de pe fața pămîntului. Au pielea de un cafeniu deschis și părul aproape roșu. Chipurile le sînt armonios făcute și bine proporționate, dar statura nu trece de 80—90 cm. Unii dintre acești „copii” aveau bărbi dese și crețe. Pigmeii vorbeau între ei, cu niște glasuri pitigăiate, caraghioase.

Spectacolul era deosebit de interesant, dar mie nu-mi ardea de așa ceva. Acești pitici mă înspăimîntau mai mult decît niște uriași. Aș fi preferat chiar o întîlnire cu albi. Cu toată statura lor mărunți, pigmeii sînt cei mai înverșunați dușmani ai elefanților. Știam asta încă înainte de a fi devenit elefant. Ei sînt aroași excelenți și iscușiti aruncători de suliță. Pigmeii folosesc săgeți otrăvite, și ajunge o singură întepătură de săgeată ca să omoare un elefant. Ei știu să se furișeze ca niște umbre în spatele elefantului și să-l prîndă picioarele dîndărît în laț sau să-l taie tendonul lui Achile cu un cuțitaș ascuțit. În jurul satelor ei împrăstie ghimpi și bețisoare otrăvite...

Am făcut cale întoarsă și am luat-o la fugă ca atunci cînd fugisem din fața leopardului. Din spate am auzit țipete și apoi zgometul urmăririi. Poate că aș fi reușit să mă fac nevăzută dacă aș fi avut în față drum deschis. Dar trebuia să fug prin jungla deasă, ocolînd mereu hățșuri de nepătruns. Iar în timpul acesta urmăritorii mei — agili ca maimuțele, rezezi ca soporiile și neobosiți ca ogarii — goneau ca și cum pentru ei nici nu existau obstacole. Dușmanul se apropia din ce în ce mai mult. Aruncaseră chiar în mine cîteva sulițe, dar din fericire vegetația deasă mă

apăra de ele. Simțeam că mă înăbuș și eram cît pe ce să mă prabusec, în timp ce omuleții mă urmăreau pas cu pas fără să cadă sau să se poticnească.

Acum știam pe propria-mi piele că nu-l deloc ușor să fi elefant, că viața chiar a unui animal atît de mare și puternic este o continuă luptă pentru existență. Nici nu-mi venea să cred că în asemenea condiții elefanții reușesc să trăiască o sută de ani și chiar mai mult. Păi, cu emoții ca astea, nu vîd cum nu mor mai devreme chiar decît oamenii. Poate însă că elefanții nu se frîmîntă ca mine. Eu aveam un creder de om — prea nervos și excitabil. Puteți să mă credeți că, în clipele acelea, pînă și moartea mi se părea mai bună decît o viață în care moartea este veșnic pe urmele tale. Îmi venea să mă opresc și să-mi ofer pieptul sulițelor și săgeților otrăvite ale prigonitorilor mei bipezi... Eram gata să fac și asta, dar în ultima clipă starea mea se schimbă brusc. Pe neașteptate am simțit în văzduh un puternic miros de turmă de elefanți. Nu puteam găsi oare salvarea printr-e?

Pădurea se rărea, și în fața mea apăru savana; ici, colo se vedeau cîtiva arbori groși, care îmi îngăduiau să mă ascund de săgețile urmăritorilor mei.

Fugeam în zig-zag, iar pigmeii se miscau aici din fericire mai greu decît în pădure. Cu toate că le croiam drum larg, tulpinile puternice ale plantelor și ierburilor îl împiedicau să fugă. Mirosul elefanților devenea tot mai puternic, deși nu-l vedeam încă. Dădeam acum peste gropi uriașe, în care elefanții au obiceiul să se tăvălească, îngropîndu-se în nisip ca gîinii. Pe alocuri se vedea și bălegar. Iată și primii arbori. Din depărtare văd cîtiva elefanți trîntiți pe jos. Alții stau pe lînga un arbore, tînd în trompa crengi mari cu care-și fac vînt, mișcîndu-și în același timp coada. Urechile le au ridicate ca niște umbrele. Akl se scaldă liniștiți în apă. Alergam împotriva vîntului și elefanții nu simțiră apropierea mea. Panica se răspîndi numai în clipa cînd elefanții cei mai apropiați auziră ropotul picioarelor mele. Doamne, ce s-au mai speriat! Începură să alerge înnebuniți pe malul apei, scoțînd mugete asurzitoare. Conducătorul lor, în loc să apere stăpînirea turmei, o luă primul la goană, sîrînd în apă și trecînd de partea cealaltă. Mamele iubitoare își apărau puii, care erau dealfel tot atît de uriași ca adulții. Tot femelele au trebuit să apere retragerea. Oare irupția mea l-a speriat atît de mult pe elefanți sau simțiseră după goana mea că-i pîndea o altă primejdie, aceea care mă îndemna să mă însumi să fug?

M-am aruncat în neștire în apă, am trecut înot rîul, întrecînd multe femele și puii lor. Căutam să înaintez cît mai repede, ca să las între mine și urmăritorii mei trupurile masive ale celorlalți elefanți. Firește, asta efa o manifestare egoistă din partea mea, am văzut însă că și ceilalți elefanți, cu excepția femelelor-mame, făceau la fel. I-am auzit pe pigmei apropiindu-se în goană de rîu. Glasurile lor pitigăiate se amestecau cu mugetele ca de goarnă pe care le scoțeau elefanții. Pe mal era un adevărat macel, dar mă temeam să întorc capul, urmînd să fug mai departe pe șesul întins. Nici pînă astăzi nu știu cum s-a terminat bătălia de pe malul apei, dintre oamenii pitici și animalele uriașe.

Am alergat oare în sfîrșit, fără să mă opresc locului. Sînt de oboseală, abia mă mai puteam ține după elefanți, dar nu voiam în ruptul capului să rămîn în urma lor. Ce bine ar fi dacă m-ar primi în turma lor! Aș fi și eu într-o siguranță relativă, căci ei cunosc oarecum mai bine decît mine locurile și dușmanii.

ÎN TURMA DE ELEFANȚI

„În sfîrșit, elefantul care fugea în față se opri și după el se opriră și ceilalți. Am întors capul și am văzut că nu ne mai urmăreau nimeni. Se vedeau doar doi pui de elefant, însoțiți de mamele lor, care alergau spre noi să ne ajungă.

Prezența mea trecuse, pare-se, neobservată. Cînd

se adunară însă la un loc și cei rămași în urmă, și încetul cu încetul turma se liniști, elefanții prînseră să se apropie de mine, să mă miroasă cu trompa și să mă cerceteze din toate părțile. Mă întrebau ceva, mormăind ușor, dar eu nu știam cum să le răspund. Nici nu înțelegeam măcar ce înseamnă acest mormăit — dacă erau supărați de ceva sau erau mulțumiți.

Cel mai mult mă temeam de conducătorul turmei. Știam că înainte ca Wagner să fi făcut asupra mea „operația”, fusese conducătorul turmei. Dacă întîmplător am dat peste aceeași turmă, iar noul ei conducător mă va provoca la luptă pentru hegemonie? Mărturisesc că am fost destul de neliniștit cînd conducătorul turmei, un elefant masiv și puternic, s-a apropiat de mine și m-a lovit pe neașteptate cu coții în coastă. N-am ripostat și atunci el m-a lovit din nou — era limpede că mă provoca la luptă. Eu însă n-am primit lupta și m-am dat de o parte. Văzînd aceasta, elefantul își răsuși trompa și o băgă în gură, sprîlînd-o de buze. Mai tirziu, am aflat că acesta este la elefanți un semn de mare tulburare și uimire. Fără îndoială că docilitatea mea îl pusese în încurcătură pe conducătorul turmei, care nu mai știa ce să facă. Pe vremea aceea însă nu cunoșteam limbajul elefanților și, crezînd că așa se salută ei, mi-am băgat și eu trompa în gură. Văzînd ce fac, elefantul muși încet și se îndepărta.

Astăzi înțeleg fiecare sunet pe care îl scot elefanții. Știu, de pildă, că atunci cînd mormăie încet sau scot strigăte scurte își arată bucuria. Spaima o exprima printr-un urlet puternic, iar teama neașteptată printr-un muget scurt și ascuțit. Tocmai cu asemenea sunete întîmpinase turma apariția mea. Cînd sînt minioși, rîniți sau îngrijorați de ceva, elefanții scot niște sunete guturale profunde. Așa strigase unul dintre elefanți rămas pe malul apei în clipa atacului pigmeilor. Poate că fusese rănit de moarte de săgețile otrăvite ale piticilor. Cînd pornesc să atace un dușman, elefanții scot strigăte puternice. De fapt, am redat aici doar „cuvintele” de bază din limbajul elefanților, acela prin care își exprimă principalele lor reacții, dar aceste „cuvinte” au, la rîndul lor, nenumărate nuanțe.

La început, mi-era teamă că nu cumva elefanții să-și dea seama că nu sînt un elefant adevărat și să mă alunge din turmă. Cred că au simțit într-adevăr că e ceva neobișnuit la mine, dar s-au dovedit destul de pașnici. Se purtau cu mine ca și cum aș fi fost un copil slab de mînte care nu face însă rău nimănui.

Viața mea începu să se desfașoare destul de uniform. Umblam întotdeauna în sir, unul după altul. De pe la orele 10—11 dimineața pînă la 3 după-amiază ne odihneam, apoi păsteam din nou. Noaptea ne odihneam lărași cîteva ore, în care timp unii se culcau cu adevărat, mai toți mormăiau și numai unul singur stătea de veghe.

Dar nu mă împăcam cu gîndul că va trebui să-mi petrec toată viața într-o turmă de elefanți. Mi-era dor de oameni. Deși aveam înfățișare de elefant, tare aș fi vrut să trăiesc împreună cu oamenii, liniștiți și fără teamă. M-as fi dus bucurios la albi, dar mi-era frică că mă vor omori pentru coții mei de fier. Mărturisesc că am încercat chiar o dată să-mi rup coții ca să nu mai am astfel nici un preț în ochii oamenilor, dar n-am izbutit. Ori erau de neclintit, ori nu eram în stare să-i frîng; a trebuit să rămîn cu turma de elefanți mai bine de o lună de zile.

Într-un rînd, ne aflam pe un loc deschis, în mijlocul întinselor savane. Eu eram cel care stăteam de strajă. Era o noapte înstelată, dar fără lună, și elefanții mormăiau în liniște. M-am îndepărtat puțin, ca să ascult mai bine și să adîmlec mîrsele nopții. Mirosea doar a tot felul de ierburii și a mici reptile și jîvine, care nu însemnau nici o primejdie pentru noi. Deodată însă, departe, foarte departe, aproape la marginea zării, scînteie o lumină. Se stînsese însă imediat, apoi disparu din nou, aprinzîndu-se tot mai tare.

HOITI-TOITI

După câteva clipe, în stînga luminii se ivi altă, apoi — la o oarecare distanță — a treia și a patra. Nu, nu erau vînători ce se pregăteau să innopteze. Focurile erau aprinse la distanțe egale, ca și cum prin savană ar fi trecut o stradă, pe care se aprindeau felinarele. Și, deodată, în direcția opusă am zărit focuri asemănătoare. Ne aflam așadar, între două linii de foc. În curînd, la un capăt al drumului dintre cele două linii de foc, gonașii ne vor încolți, strigînd și pocnind din plesnitori, pe cînd la celălalt capăt ne vor aștepta gropile sau țărurile — asta după cum vînătorii vor voi să ne prindă de vii sau să ne omoare. În gropi ne vom rupe picioarele și nu vom fi buni decît de tăiere, iar dacă nimerim în țăruri ne așteaptă o viață de sclavi. Elefanții se tem de foc și, în genere, sînt fricoși. Speriați de zgomot, ei năvălesc în direcția unde nu se văd focuri și nu se aud zgomote, adică tocmai într-acolo unde-i așteaptă capcana sau moartea.

Singur în toată turma, înțelegeam situația și mă întrebam ce avantaje am de pe urma acestui lucru. Ce să fac? S-o pornesc spre focuri? Acolo mă vor împinge oamenii înarmați. Dar dacă reușesc să sparg încercuirea? În orice caz, riscul este de preferat unei morți sigure sau robiei. Dar asta înseamnă că va trebui să mă despart de turmă și să încep să trăiesc din nou singur. Mai devreme sau mai tîrziu, o să pierd oricum de un glonte, de o săgeată otrăvită sau de colții vreunei fiare...

De fapt mi se părea că mai sovai încă, pentru că în realitate fusese alegerea. Fără să-mi dau seama, mă îndepărtasem de turmă, nădăjduind că atunci cînd elefanții se vor trezi și vor începe să fugă nu mă vor duce și pe mine în vîltoarea generală de-a dreptul la pieire.

Auzeam acum strigătele hăitașilor, bubuitul tobelor, pocnituri, fluierături și împușcături. În clipa asta, am scos strigat puternic de alarmă. Elefanții s-au trezit și, speriați, prind să se îngheșue, mugind din toate puterile. Parcă se cutremură pămîntul de urletele turmei. Elefanții se uită în jur buimăciți, văd focurile care par să se aproprie (într-adevăr oamenii le mută mereu mai aproape), se opresc din mugit și se năpustesc în direcția unde nu văd focuri, dar de aici se aude zgomotul gonașilor ce se apropie. Atunci turma se întoarce și o pornește în partea cealaltă... unde o așteaptă o moarte sigură. E adevărat, moartea nu este chiar atît de apropiată. Vîntoarea o să mai dureze zile întregi pînă cînd focurile se vor strînge tot mai mult, iar gonașii se vor apropia de elefanți și-i vor încolți, aducîndu-i cu încetul în țăruri sau în gropi.

Mă străduiesc din toate puterile să nu mă alătur elefanților, să rămîn de unul singur. Panica ce a cuprins întreaga turmă s-a transmis și nervilor mei de elefant și de acolo creierului meu omenesc. Teama îmi întuneca mintea și sînt gata să mă iau după turmă. Chem în ajutor întreaga mea barbație, toată voința de care sînt în stare. Nu se poate! Creierul meu de om trebuie să învingă spaima elefantului, să-și supună acest munte de carne, singe și oase,

care vrea să mă ducă spre pierire.

Ca un șofer, întorc volanul „autocamionului” și cotesc drept spre apă. Plescînt, o cască de stropi și apoi liniște... Apa mi-a răcorit singele pe picioarele mele de pahiderm, care calcă docil.

M-am gîndit la o stratagemă, pe care elefanții obișnuți nu o cunosc: să mă cufund în apă ca un hipopotam și să caut să respir numai prin virful trompei. Fac o încercare, dar apa năvălește prin urechi și ochi, — aproape mă înabus. Din cînd în cînd, scot capul afară și ascult. Hăitașii sînt tot mai aproape. Mă cufund iarăși în apă și iată-i trecînd pe lîngă mine, fără să mă vadă.

Nu mai vreau să îndur emoțiile și spaima asta fără sfîrșit. Orice s-ar întîmpla, nu mă voi îndrepta spre vînători. O să cobor pe Congo și o să caut una dintre agențiile care se află în număr destul de mare între Stanley-Poor și Boma. Mă voi opri la o agenție din astea sau la o ferma și voi cauta să le arăt oamenilor pașnici că nu sînt un elefant sălbatic, ci unul dressat. Și atunci nu mă vor ucide."

ÎN SLUJBA BRACONIERILOR

„Îndeplinirea acestui plan s-a dovedit a fi mai grea decît îmi închipuisem eu. Am găsit destul de repede albia fluviului și am pornit-o în jos, dus de curent. Ziua mergeam de-a lungul malului, iar noaptea înotam pe firul apei. Călătoream destul de bine, căci pe aici fluviul este navigabil, și fiarele săbatice le e teamă să se apropie prea mult de țărni. Tot timpul cită durat călătoria mea spre vîrsarea fluviului — aproape o lună de zile —, n-am auzit decît o singură dată răgetul îndepărtat al unui leu și am avut o ciocnire destul de neplăcută cu un hipopotam. Ciocnirea s-a produs în sensul propriu și figurat al cuvîntului. Era noapte, și hipopotamul se cufundase în apă pînă la nări. Nu l-am observat și, înotînd, m-am izbit de animalul asta stîngaci, ca de un ghețar. Hipopotamul se cufundă și mai mult în apă și încep să mă lovească în pîntece cu botu-i țesit. M-am grăbit să mă îndepărtez, dar hipopotamul a scos capul afară și sforăind supără s-a luat după mine. Pînă la urmă, am reușit însă să scap de el.

Am ajuns fără alte peripeții pînă la Lukungi, unde am zărit o agenție mare, care după pavilion părea belgiană. În zori am ieșit din pădure și m-am îndreptat spre clădiri, dînd pașnic din cap. Dar totul a fost zadarnic, căci doi dulăi uriași se năpustiră asupra mea, lătrînd cu furie. Din casa ieși un om îmbrăcat într-un costum alb dar, văzîndu-mă, se întoarse repede înapoi. Cîțiva negri se bucurau prin curte, grăbindu-se să se ascundă și ei în casă. Pe urmă... pe urmă, am auzit două împușcături și, fără s-o mai aștept și pe a treia, am făcut calea întoarsă spre pădure.

A mai trecut o vreme și într-o noapte mergeam printr-o pădure rară și mohorită — așa cum sînt multe în Africa centrală —, cu vegetația înnegrită, sol mlăștinos și trunchiuri putrede de arbori. Plouase nu de mult, și noaptea era, pentru regiunea asta de ecuator, destul de răcoroasă. Vîntul sufla rece. Cu toate că noi, elefanții, avem pielea groasă, sîntem destul de simțitori la umezeală. Pe timp de ploaie și de vreme umeză nu stăm locului, ci căutăm să ne mișcăm mereu, ca să ne încălzim.

Mergeam de cîteva ore cu pas egal, cînd deodată am văzut în față pilpîirea unui foc. Locurile erau pe aici destul de sălbatice — nici măcar sate de negri nu întîlneam în drum. Cine ar fi putut aprinde focul? Am grăbit pasul și în curînd am ajuns la capătul pădurii, unde începea savana. Iarba nu era prea înaltă. Se vede că nu de mult bîntuise pe aici un incendiu, și iarba nu avusese încă timpul să se crească. Cam la o jumătate de kilometru de la marginea pădurii, zării un cort vechi și zdrențuit. Lîngă el ardea un foc, în jurul căruia se așezau doi oameni, după aparență europeni. Unul dintre ei amesteca ceva într-o gamelă deasupra focului. Un alt treilea, fără îndoială un indigen — un bărbat frumos, pe jumătate despuat —,

stătea și el lîngă foc, nemîșcat ca o statuie de bronz.

M-am apropiat încet de foc, fără a-mi lua ochii de la oameni. Cînd mi-am dat seama că m-au văzut, am îngenușat, cum fac elefanții dresați cînd trebuie să li se încarce poveri în spinare. Unul dintre oameni, cu o cască de plută în cap, puse mina pe pușcă — era neîndoielnic că vroia să tragă în mine. Dar, în aceeași clipă, indigenul strigă într-o engleză stricată:

— Nu trebuie! Elefant bun, elefant domestic! și se repezi spre mine.

— Da-te la o parte! Hai, repede, că te găuresc pe loc! Hei, tu, ala, de colo, cum te cheamă? strigă albul, punînd pușca la ochi.

— M... pepo, răspunse indigenul, dar nu se dadu la o parte, ci se apropie și mai mult de mine, ca și cum ar fi vrut să mă apere cu trupul său de gloanțele albului.

— Vezi, bana¹, elefant este înblînzit! spuse el mîngîindu-mi trompa.

— Mars de aici, maimuță! strigă omul cu arma. Vezi că tragi! Una, două...

— Stai, Bacala, spuse al doilea alb, un bărbat înalt și uscățiv. Mpepo are dreptate. Avem destul fîldeș și n-o să ne fie prea ușor și nici ieftin să-l transportăm, fie măcar și pînă la Matada. După cum poți vedea, elefantul este într-adevăr înblînzit. N-are rost să-l înțrebăm al cui este și de ce umblă noaptea brambura. Dar ce știu este că ne poate fi de folos. Cu toate că nu poate duce prea departe o povară, ridică pînă la o tonă. Ei, hai să zicem o jumătate de tonă. Cu alte cuvinte, ne face treaba a 30-40 hamali. Înțelegi? Și, pe deasupra, n-o să ne coste nimic. Pe urmă, cînd n-o să mai avem nevoie de el, îl omorîm și mai adăugăm la colecția noastră și colții lui. E clar?

Albul, caruia îi spuneau Bacala, asculta tot timpul nerăbdător, încercînd chiar de cîteva ori să tragă. Dar cînd celălalt socoti că îi vor costa hamalii pe care i-ar putea înlocui, se lăsa înduplecat și lăsa arma în jos.

— Hei, tu, ala de colo, cum te cheamă? se întoarse el spre indigen.

— M... pepo, răspunse acesta. Am văzut mai tîrziu că Bacala i se adresa de fiecare dată negrului spunîndu-i doar: „Hei, tu, ala de colo, cum te cheamă?” iar acesta răspundea invariabil: „M... pepo!”, făcînd o mică pauză după litera „M”, ca și cum i-ar fi fost greu să-și rostiască numele.

— Vino încoace! și adu și elefantul!

M-am lăsat cu bucurie dus de Mpepo, care mă trăgea spre foc.

— Ce nume să-i dăm? Ce-ai zice de Truant². Cred că Truant este numele cel mai potrivit pentru el. Ce zici, Cockes?

M-am uitat la Cockes, care părea să fie vînat din cap pînă în picioare. M-a impresionat chiar nasul lui, care părea scos chiar acum dintr-o cutie cu vopsea lilachie. Trupu-i învinețit era acoperit cu o cămașă albăstruie, deschisă la piept, iar minciile îi erau sufocate deasupra coastelor. Vorbea răgușit, cu o voce peltică, rostogolind r-urile, glasul-i gros părea la fel de decolorat ca și cămașa.

— Bine, se învoi el. Fie și Truant.

Lîngă foc prinseră să se miste niște cirpe, dîndăruțul carora se auzi un glas gros, dar foarte slab:

— Ce s-a întîmplat?

— Mai trăiești? Credeam că ai murit, spuse calm Bacala întorcîndu-se spre mormanul de cirpe.

Cirpele se mișcară și mai tare, și din ele se ivi deodată o mină groasă, care dădu deoparte zdrențele. Un om voinic, bine legat, se ridică și se așeză apoi greoi, sprînjindu-se în miini și legîndu-se amețit. Avea chipul palid de tot, iar barba roșcovana era zbîrlită. Se vedea că albul — avea fața albă de tot — era bolnav. Mă privi cu niște ochi spalăciți, apoi zîmbi și spuse:

¹ Bana — domnule.

² Truant — trîntor, vagabond (lb. engl.)

— La cei trei vagabonzi s-a adăugat un al patrulea. Piele albă, suflet negru. Piele neagră, suflet alb. Unul singur cîntit, și acela bakuba! Și, zicînd acestea, bolnavul căzu în nesimțire.

— Delirează, spuse Bacala.

— Un delir cam jignitor, răspunse Cockes. Vorbește în pilde. Unul cîntit — și acela bakuba. Înțelegi ce înseamnă asta? Doar numai Mpepo face parte din tribul bakuba, lucru pe care îl poți vedea ușor după dinții lui: după obiceiul tribului, incisivii de sus sînt smulși. Prin urmare el singur este cîntit, în timp ce noi nu sîntem decît niște pungăși.

— Și Brown așijderea. El are pielea mai albă decît noi, prin urmare și sufletul mai negru; dacă e vorba pe asa, Brown, și tu ești pungăș?

Brown nu răspunse nimic.

— Și-a pierdut din nou cunoștința.

— Cu atît mai bine. Și ar fi și mai bine dacă nu și-ar mai reveni de fel. De pe urma lui nu văd ce foloase mai putem trage acum. În schimb, din cauza lui, sîntem legați de mini și de picioare.

— Dar cînd se va face bine, o să prețuim cît noi doi la un loc.

— Nici asta nu-mi face prea mare bucurie. Nu înțelegi că Brown e de prisos?...

Brown mormăia ceva în delirul său, ceea ce-i făcu pe cei doi să înceteze vorba.

— Hei, tu, ala de colo, cum te cheamă?

— M...pepo!

— Leagă elefantul de un copac, să nu fugă.

— Nu, elefant nu fuge. Răspunse Mpepo, mîngîindu-mi piciorul.

Dimineata, la lumina zilei, i-am cercetat cu mai multă atenție pe noii mei stăpîni. Cel mai mult îmi plăcea Mpepo, care era întotdeauna vesel și zîmbea, arătîndu-și dinții albi, întrucîtva urîți de lipsa celor doi incisivi superiori. Se vedea că iubeste elefanții, căci avea multă grijă de mine. Îmi spăla urechile, ochii, picioarele și cutele din piele. Îmi aducea fructe și poame gustoase, pe care le căuta pentru mine.

Brown era tot bolnav, așa că nu-mi puteam forma o imagine exactă despre el. Îmi plăceau fața lui și fețelul deschis în care vorbea cu ceilalți. În schimb, Bacala și Cockes erau de-a dreptul nesuferiți. Bacala mai ales produsese asupra mea o impresie ciudată, neplăcută. Purta un costum murdar și rupt, care însă se vedea că fusese făcut din cel mai bun material și că avea o croială excelentă. Costumul cred că aparținuse cîndva unui turist foarte bogat. Nu-mi ieșea din cap că atît costumul cît și pinza de cort și le procurase în mod necinstit. Poate chiar că ucisese vreun explorator englez, pe care apoi îl jefuise. Arma minunată pe care o avea cred că și ea era a englezului asasinat. La briu purta un revolver mare și un cuțit uriaș, cum nu mai văzusem încă. Bacala era sau portughez, sau spaniol, în orice caz un om fără patrie, fără familie și fără vreo ocupație precisă.

Cockes cel vînat era englez; se vedea că nu se împăcase cu legile țării sale. Toți trei erau braconieri și vînau elefanți pentru colții lor de fîldeș, fără să țină seama de nici un fel de legi și granițe.

Mpepo era călăuză lor și tot el îi învăța cum să vîneze. Deși foarte tînar, se pricepea de minune la elefanți, iar vîntoarea de elefanți era o joacă pentru el. E adevărat că metodele sale de vînat erau grosolane și barbare. Dar nu cunoștea altele. În fond, vîna așa cum învățase de la părinți. Cît privește pe braconieri, acestora le era cu totul indiferent cum ucidă elefanții. Îi înconjurau cu un cerc de foc și îi omorau apoi, pe jumătate sufocați de fum și piriți de flăcări, sau îi prindeau în gropi în care înfingeau pari ascuțiți, îi împușcau, le tăiau tendoanele de la picioarele din spate sau îi ameteau de sus cu niște drugi spînzurați, și apoi îi ucidău. Dar, oricum i-ar fi vînat, Mpepo le era mereu de mare folos.

TRUANT SE ȚINE DE POZNĂ

Într-o zi, cînd Brown dădea semne că se înzdrăve-

HOITI-TOITI

nește, dar era încă prea slab ca să ia parte la vânătoare. Cokes și Bacala se urcară pe spinarea mea și porniră la cițiva zeci de kilometri să aducă colții unui elefant ucis cu o zi înainte. Nimeni nu-i auzea, eu fiind doar o vită de povară, așa încît vorbeau între ei fără fereală.

— Maimuței astea de ciocolată — cum dracu i-o fi zicînd? — va trebui să-i dăm după înțelegere a cîncea parte din vinat, spuse Bacala.

— Cam mult, răspunse Cokes.

— Iar restul îl vom împărți în trei: tie, mie și lui Brown. Dacă scotim că un kilogram de fildes ne va aduce între 75 și 100 de marci...

— Vezi să nu ne dea! În treaba asta, tu nu te pricepi de loc. Există așa-zisul fildes moale sau mort și fildesul tare sau viu. Ală de-i zice moale este de fapt foarte masiv, alb și fin. Din el se fac mingi de biliard, clape de pian și piepteni. Fildesul asta se plătește scump, dar elefanții de pe aici nu-l au. Pentru fildes moale trebuie să pleci tocmai în Africa orientală. Acolo însă îți moare bine oasele mai înainte de a-ți îngădui să omori măcar un singur elefant. Fildesul elefanților de aici este tare și transparent. Din el nu se pot face decît minere pentru bastoane și umbrele sau piepteni ieftini.

— Pai, cum vine asta? întrebă Bacala posomorît. Înseamnă că am muncit de pomană?

— De ce de pomană? O să rămînem și noi cu ceva. Dacă vinăm în parat, iar vinatul îl împărțim numai pe din două, nu vad să fie o afacere prea proastă...

— Să mă facă elefanții pitfite dacă nu m-am gîndit și eu la asta.

— Nu ajunge să te gîndești, ci trebuie să treci la faptă. Azi-mîine, Brown se pune bine pe picioare și atunci n-o să-i mai putem face nimic. Bivolul asta roșcovan are o putere de taur. Iar Mpepo este ager ca o maimuță. Trebuie să-i lichidăm pe amîndoi dintr-o dată. Cel mai bine ar fi noaptea. Pentru mai multă siguranță, să-i îmbătăm înainte. Ne-a mai rămas puțin alcool, cred c-o să fie destul.

— Cînd?

— Uite c-am ajuns...

Într-o groapă imensă zăcea pe o coastă un elefant. Nefericitul animal își spintecase burtă cu trei zile înainte într-un par ascuțit, dar mai era încă viu. Bacala îi trimise un glonț în cap, după care coborî împreună cu Cokes și se apucară să-i taie colții. Au lucrat aproape toată ziua. Soarele cobora la asfințit, cînd cei doi albi prîsău bine colții cu frînghii pe spinarea mea și o pornirăm spre tabără.

Cînd am ajuns aproape de cort, Cokes spuse că și cum ar fi urmat o discuție abia întreruptă:

— N-are nici un rost să mai aștinăm. La noapte! Îi aștepta însă o dezamăgire, căci, spre marea lor uimire, nu-l găsiră pe Brown în cort. Mpepo le explică că „bana” se simțise atît de bine încît o pornise la vînațoare și că s-ar putea să nu se întoarcă decît în zori. Bacala înjură printre dinți — era nevoit să aștine pentru altă dată uciderea lui Brown.

Brown se întoarse abia spre dimineață, cînd Cokes și Bacala dormeau duși. Se apropie de

Mpepo și-l bătă pe umăr. Indigenul, care stătea de strajă, zîmbi vesel, arătîndu-și dinții. Brown îl chemă prin gesturi să vină lîngă mine, poruncindu-i să se urce. Mpepo îmi făcu semn cu mina și atunci îngenuncheară, iar el se urcarea pe spinarea mea. O pornirăm cu toții de-a lungul lîzerei pădurii.

— Vreau să le fac o surpriză. Ei își închipuie că mai sînt bolnav, dar eu sînt sănătos tun. În noaptea asta am reușit să ucid un elefant, un elefant mare, cu niște colți minunați. Ai să mă ajuți să-i car. Să vezi ce o să se mai mire Bacala și Cokes.

La lumina soarelui, care tocmai răsărea, am zărit pe malul riului, printre arbuștii de cafea, corpul urias al unui elefant zăcînd pe o coastă.

După ce colții fură tăiați, am pornit înapoi — în întipinarea morții noastre. Pe Brown și Mpepo îi aștepta o moarte imediată, în timp ce eu urma să le împartășesc soarta puțin mai tîrziu. Dealtfel, eu puteam fugi oricînd de ei, dar nu voiam s-o fac, deoarece nu mă amenința o primejdie imediată și voiam să fac tot ce-mi stătea în putință ca să-i salvez de la moarte pe Brown și Mpepo. Cel mai rău îmi părea de Mpepo, tînarul acesta vesel, cu corp de Apollo. Dar cum să-i previn? Vai, nu puteam să le anunț primejdia ce-i amenința... Ce-ar fi însă dacă aș refuza să-i duc înapoi la tabără?

M-am întors brusc din drum și am luat-o spre fluviu. Mă gîndeam că de-a lungul fluviului Congo vom întîlni oameni și că Brown se va putea întoarce în țări mai civilizate. Dar el nu înțelegea de ce făceam asta și începu să mă crolască pe grumaz cu o vergea de fier ascuțită. Virful vergelei îmi străpungea pielea, și așa foarte sensibil, lăsîndu-mi rîni dureroase. Mi-am amintit cu cîtă greutate mi se vindecase rana pe care mi-o făcuse glonte englezului aceluia din barcă. L-am auzit pe Mpepo rugîndu-l pe Brown să nu mă mai lovească pe grumaz, dar acesta era furios de nesupunerea mea și mă lovea tot mai puternic, rîndindu-mă tot mai adînc.

Mpepo încercă să mă înduplece, spunîndu-mi pe limba lui cele mai mingietoare cuvinte. Nu înțelegeam cuvintele, dar intonațiile glasului le înțeleg tot atît de bine și oamenii și animalele. Mpepo se apleca și mă sărută pe gît. Sărmanul Mpepo! Dacă ar fi știut că mă ruga să-l duc la moarte!

— Trebuie împușcat și basta! spuse Brown. Dacă Truant nu vrea să ne ducă, nu mai e bun decît pentru colții de fildes. Elefant blestemat! Adevărat, „vaga-bond”. Și-a părăsit stăpînii și acum vrea s-o șteargă și de la noi. Dar n-o să-i meargă. Îi trag chiar acum un glonț între ochi și ureche.

Auzînd aceste cuvinte, m-am cutremurat. Brown era vînațor de elefanți și nu va greși ținta, mai ales că era pe spinarea mea... Ce să fac? Să pier eu însumi sau să-l las pradă unei morți sigure? L-am auzit pe Mpepo rugîndu-se de Brown să mă cruțe. Dar englezul era neînduplecat și îl văzui că pune pușca la ochi.

În această ultimă clipă, m-am întors brusc în direcția taberei. Brown izbucni în ris.

— S-ar zice că elefantul asta înțelege vorba ome-nească și știe că am vrut să-l împușc, spuse el.

Am mers liniștit cițiva pași, apoi deodată l-am apucat cu trompa pe Brown, l-am tras jos de pe spinare, punîndu-l pe pămînt, și am fugit repede spre pădure cu Mpepo. Brown striga și înjura cît îl ținea gura. Nu se lovisse, totuși era după boală și nu avu putere să se ridice imediat de jos. Am profitat de acest lucru și am ajuns în fugă la pădure. „Dacă nu-l pot scăpa pe amîndoi — gîndii eu — să-i salvez măcar pe Mpepo”. Dar nici negrul nu voia să se despartă de tabără. Căci nu degeaba vinase el atîtea luni elefanți, riscîndu-și mereu viața. Acum venise vremea să-și capete rasplata. Ar fi trebuit să-l țin pe Mpepo cu trompa, dar nu m-am gîndit că o să îndrăznească să sară de pe înălțimea spinării mele. Tînarul era însă agil ca o maimuță și făcu ceva la care nu mă așteptam: cînd am ajuns în pădure, se apucă de crengile unui copac și se prînsse de un arbore. Nu-l puteam ajunge, dar

nu m-am mișcat de lîngă arbore pînă cînd am simțit mirosul lui Brown, care se apropia pe furie, pe la spate. N-am mai așteptat ca acesta să tragă în mine și am fugit în desîșul pădurii.

Cei doi plecară, dar eu nu voiam să-i las în voia soartei și după ce am așteptat puțin am pornit-o și eu la drum. Am făcut un ocol și totuși am ajuns în tabără înaintea lor. Cokes și Bacala rămăseră foarte mirați văzîndu-mă fără însoțitor și cu colții de fildes în spinare.

— Să ne fi ajutat oare elefanții sau niște fiare sălbătice să ne descotorisim de Brown și de Mpepo? spuse Cokes dezlegînd frînghia.

Bucuria lor era însă timpurie, căci în curînd își făcură apariția Mpepo și Brown, acesta din urmă înjurînd de mama focului. Văzîndu-mă, Brown se dezlințu cu un nou torent de blesteme și înjurături. Le povestii tovarășilor săi necazurile pe care i le făcusem, căutînd să-i convingă să mă impuste pe loc. Cokes însă își avea planul lui și se împotrivi, apucîndu-se din nou de misterioasele sale socoteli. Cokes și Bacala se arătară bucuroși de însănătoșirea lui Brown și-si exprimară bucuria că se întorsese cu niște colți de fildes atît de frumoși.

PATRU CADAVRE ȘI O GRĂMĂDĂ DE FILDES

„Oamenii se culcară devreme. Cum în noaptea aceea nu era de gardă, Mpepo adormi ca un prunc nou născut. La rîndul său, Brown, fiind foarte obosit, adormi și el buștean. Cokes stătea de veghe, iar Bacala se răsucea în așternut, neputînd să adoarmă. Ridică de cîteva ori capul, privind întrebător la Cokes, dar acesta clătina din cap: „E prea devreme”.

Luna apără tîrziu deasupra pădurii, trimițînd asupra poenii razele sale palide. Undeva, din pădure, se auzi scîncetul ca de copil al unui pui de animal cazut, probabil, în ghearele unei fiare. Tipătul nu-l trezi din somn pe Brown, semn că dormea adînc. Cokes îi făcu un semn lui Bacala, și acesta, care-i urmărise fiecare gest, se ridică imediat și duse mina la spate ca să scoată revolverul din buzunar. Mi-am zis că este momentul să fac ceva ca să-i scap. Am folosit un mijloc, întrebînd de obicei de elefanții indieni cînd vor să-și sperie dușmanul. Am apăsut cu forță orificiul trompei de pămînt și am început să suflu cu putere. S-a auzit imediat un zgomot ciudat și în aceiași timp înfricoșător: trosnet, gîlgîit, sforăit, ceva care putea trezi și morții din groapă. Or, Brown nu era încă mort.

— Care dracu cîntă la trombon? spuse el ridicînd capul și zgîndu-și ochii somnoroși. Bacala se lăsă pe vine.

— Ce faci, dansezi? îl întrebă Brown.

— Eu... adică elefantul asta blestemat m-a trezit din somn. Cară-te de aici!

Am rămas însă locului și după cîtva timp, cînd Brown s-a cufundat din nou în somn, am repetat figura. Cokes se apropiase tocmai de el cu revolverul în mînă, cînd am suflat din toate puterile. Brown se repezi la mine și mă lovi tare cu latul palmei peste virful trompei. De durere, mi-am răsucit în grabă trompa și m-am îndepărtat.

— Am să te omor, vită blestemată! strigă el. Asta nu e elefant, e un adevărat diavol! Mpepo! la gonește elefantul asta de aici. Să se ducă în baltă... De ce îi revolverul în mînă? întrebă deodată Brown, privindu-l bănuitor pe Cokes.

— Am vrut să-l împușc pe Truant, să se ducă dracului mai încolo.

Brown se trînti la pămînt și adormi. M-am dat cițiva pași mai departe, urmărîndu-l însă cu ochii pe cei doi.

— Elefant blestemat! îl auzi pe Cokes, suierînd printre dinți și amenințîndu-mă cu pumnul.

— A adulmecat o fiară sălbatică, răspunse Mpepo. Tînarul negru voia să-mi ia apărarea și nici nu bănuia sărmanul cît de aproape era de adevăr. Da, sim-

țisem apropierea fiarelor sălbătice, a necruțătoarelor fiare bipede.

Abia în zori îi făcu Cokes semn cu capul lui Bacala. Amîndoi săriră deodată. Cokes la Brown și Bacala la Mpepo și traseră în același timp. Mpepo scoase un tipăt jalnic și ascuțit, ca puiul de animal ce strigase în noapte, se răsuci și căzu la pămînt, chircîndu-și brațele și picioarele. Brown nu scoase nici un geamăt. Totul se petrecuse atît de repede, încît n-am mai avut timpul să-i previn pe acești nenorociți...

Dar Brown nu murise. Se ridică brusc, se sprijini în cot și trase în Cokes, care se aplecase deasupra lui. Acesta căzu ca secerat. Pitîndu-se îndărătul cadavru-lui lui Cokes, Brown începu să tragă în Bacala.

— A-aaa, roșcovan păcătos! strigă Bacala, după care mai ochi o dată și o luă la fugă. După cițiva pași, însă, se răsuci în loc, cum fac oamenii cînd glonte le nimeresc în cap, și căzu la pămînt. Brown suspină din greu și se răsturnă pe spate. Poiana era plină de singele oamenilor. Se făcuse liniște. Doar Brown mai hordăia. M-am apropiat și l-am privit. Ochii îi erau tulburi, dar, cu un ultim efort, reuși să mă tragă un glonț, care-mi zgîrîie ușor pielea pe genunghi, la piciorul drept din față.

O MANEVRĂ CE-MI IZBUTEȘTE

„Eram la Matada, cînd îmi surse și mie în sfîrșit norocul. Se inserase, soarele asfințise în spatele munților care despart bazinul fluviului Congo de ocean. Mergeam prin pădure, nu departe de fluviu, cuprins de gînduri triste. Regretam aproape că nu fusesem prins în țarc, odată cu restul turmei. Poate că acum n-aș mai fi fost un proscris: sau mi s-ar fi terminat suferințele pămîntesti, sau aș fi devenit un elefant muncitor și cinstit.

În dreapta, printre arborii de pe tîrm, scînteia apa, reflectînd în mii de culori razele soarelui ce apuneau. În stînga se ridicau arbori unași de cauciuc a căror scoarță crestată dovedea că prin apropiere locuiau oameni.

Am mai mers cîteva sute de metri și am văzut niște terenuri cultivate, unde creșteau manioca, mei, banani, ananas, trestie de zahăr și tutun. Călcînd cu grijă, am trecut hatul dintre ogorul de trestie de zahăr și cel de tutun și am ajuns într-o poiană mai măricică, în mijlocul căreia se înălța o casă. În jurul acesteia nu se vedea nimeni, dar în poiană, nu departe de mine, alergau niște copii: un băiețel și o fetiță de vreo 7-9 ani se jucau cu cercul.

Am pășit în poiană fără să fiu observat și, deodată, ridicîndu-mă pe labele dîndăr, am început să țip cît mai caraghios și să joc. Zărîndu-mă, copiii rămăseră muți de uimire, iar eu, bucurîndu-mă că izbucniseră în plîns și nu fugiseră din prima clipă, făceam cele mai năstrușnice glumbușlucuri, pe care chiar un elefant de circ nu s-ar fi gîndit să le facă nici măcar în vis! Băiețelul își arătă primul încîntarea și începu să ridă în hohote, iar fetița să bată din pîme. Eu dansam, mă dădeam tumba, mă ridicam cînd pe lebele din față, cînd pe cele dîndăr, făceam plecaciuni.

Copiii prîsău curaj și se apropiară de mine. Pînă la urmă, le-am întins cu grijă trompa, oferîndu-i băta-tului să se așeze și să se dea în leagăn. După puțînă șovăială, băiețelul se hotărî și, așezîndu-se pe capatul trompei, începu să se leagne. Pe urmă am legănat și fetița. Mărturisesc că eram atît de bucurînd de to-vărășia acestor micuți pui de om, care rideau fără grijă, încît eu însumi m-am lăsat prins de joacă și nici n-am observat cînd s-a apropiat de noi un bărbat înalt și uscățiv. Fața-l era gîlbejită și ochii duși în fundul capului — mărturia crizei de friguri tropicale prin care tocmai trecuse. Ne privi mut de uimire. De-odată îl zăriră și copiii.

— Tată! strigă băiețelul în limba engleză. Uite ce Hoiti-Toiti a venit la noi!

— Hoiti-Toiti?! repetă tatăl cu un glas gros. Ținea mîinile ațîrnate în jos și se vedea că nu știa ce sa

HOITI-TOITI

față. Atunci m-am înclinat foarte politicos și chiar... am inghenunchiat. Englezul zîmbi și mă mîngîie pe timp.

„Victorie! Victorie!” — jubilam eu...”

Aici se termină povestirea elefantului. La drept vorbind, am putea termina aici și istoria lui, pentru că ceea ce s-a petrecut mai departe cu Hoiti-Toiti nu mai prezintă un interes deosebit. Elefantul, Wagner și Denisov au făcut o excursie foarte plăcută în Elveția. Elefantul era centrul de atracție al turiștilor și se plimba prin împrejurimile orașului Vevey, pe unde îi plăcuse altădată lui Ring să se plimbe. Uneori se scălda în lacul Geneva. Din păcate, anul acela vre-

mea s-a răcit foarte de timpuriu, așa încît turiștii noștri au fost nevoiți să se întoarcă la Berlin într-un vagon de marfă special. Hoiti-Toiti a rămas la Circul Busch, cîștigîndu-și cîștit porția zilnică de 365 kg de hrană și uimindu-și nu numai pe berlinezi, dar și pe mulți străini veniți special la Berlin să-l vadă pe „genialul” elefant. Savanții mai continuă și azi să discute despre originea excepționalei inteligențe a acestui elefant. Unii spun că sînt la mijloc doar niște „trucuri”, alții vorbesc de „reflexe condiționate” sau de „hipnoză în masă”.

Pe elefant îl îngrijește tot Jung, care acum este deosebit de politicos și de prevenitor. În adîncul sufletului său, el se teme însă de Hoiti-Toiti și bănuiește că aici ar fi amestecat diavolul. Spuneți și dumneavoastră dacă nu are dreptate: elefantul își citește în fiecare zi ziarul, iar odată i-a sustras din buzunar un pachet cu două rînduri de cărți de joc pentru pasiențe. Și ce credeți? Cînd Jung a intrat pe neașteptate la elefant, l-a găsit făcîndu-și pasiența pe fundul unui butoi mare. Jung n-a spus nimănui nimic despre această întîmplare: i-e teamă să nu-l socotească lumea mincinos.

Povestirea a fost scrisă după materiale culese de Akim Ivanovici Denisov. După ce a citit manuscrisul, I. S. Wagner a făcut următoarea însemnare:

„Toate acestea s-au întîmplat aievea. Rog însă să nu se traducă materialul în limba germană. Taina lui Ring trebuie păstrată, cel puțin față de cei apropiați lui”.

Galaxor este întrebat la examenul de admitere pe nava spațială:

— Care este cel mai important corp ceresc din sistemul solar?

— Jupiter.

— Și de ce tocmai Jupiter?

— Pentru că el era în Olimp mai-marele lui Mercur, Venus, Marte, Saturn, Neptun și Uranus.

Galaxor îi spune unui prieten:

— Eu mă descurc foarte bine cu comandantul navei. Întodeauna am ultimul cuvînt.

— Serios? Și cum faci?

— Păi, e simplu. Îi spun: „Aveți dreptate, tovarășe comandant!”

La controlul medical anual, medicul îi spune lui Galaxor:

— Dumneata ești într-o stare de oboseală accentuată. Va trebui să-ți iei un concediu și să mergi undeva să nu faci nimic.

— Păi atunci rămîn pe stația orbitală!

Galaxor îi face educație fiului său:

— Deci, Pămîntul se învîrte în jurul Soarelui. E clar, fiule?

— Nu prea, tăticule. Ziua e clar, dar noaptea în jurul cui se învîrte?

Un prieten discută cu Galaxor în legătură cu călătoriile temporale:

— Ce zici, ți-au fost de vreun folos?

— Bineînțeles. Cu ajutorul lor am reușit să aflu unde mi-am pus uscătorul de păr cu infraroșii pe care nu-l mai găseam.

Culese de DANIEL RAȚIU

PRUDENȚA

Cînd Strulgianul văzu în apropierea planetei Pămînt enormele panouri luminoase marcate „Atenție! Lume locuită”, devie din cursa sa și se afundă cu racheta sa în noaptea pustie a spațiului.

REFLECTAREA

Redutabilii Puriști erau în avantaj în războiul pe care-l duceau pe Pămînt. Umanitatea mergea sigur spre pieire. Atunci, prin întîmplare, aceste ființe se văzură pentru prima oară într-o oglindă. Rămaseră o clipă consternați, apoi, prinși de panică fugivă în dezordine, abandonînd această planetă și nemairevenind vreodată.

TIMPUL

— Te iubesc, îi declar lui Sylgère, care locuia pe planeta Drouge. Vrei să te căsătorești cu mine?

Douăzeci de ani din viața mea trecură. Veni chiar vremea să mor. Sylgère se întoarse spre mine.

— Da, desigur, răspunse ea imediat, fără ezitare.

TRECUTUL

Trecea drept un mare călător. Trebuie spus că a brăzdat toate marile epoci ale umanității, începînd cu Preistoria, pînă la limitele Viitorului, trecînd prin: Antichitate, Evul Mediu, Renaștere și alte secole celebre.

Se spune că acest explorator al marilor spații temporale provoacă o oarecare senzație cînd declară în mod oficial că n-a găsit nici cea mai mică urmă de secol XVI și XVII, despre care, totuși, s-a vorbit mult. În aceste epoci nu a găsit decît un mare vid. Nici năcar Pămîntul. Neantul doar.

(Contes-Gouttes)

Culese de DĂNUȚ BĂRĂGAN

CONCENTRATE...SF.

- Doctore, acum 2 ani, înainte de a pleca în excursie pe Marte, m-ai consultat și m-ai sfătuit să mă fereșc de umezeală. Îți amintești?

- Sigur amîco, îmi amintesc faptul că ai fost pacientul meu și ți-am spus atunci să te ferești de umezeală!

- Ei bine, de două ore am aterizat și am venit să te întreb dacă - în sfîrșit - pot să fac și eu o baie?

- Tinere, ți-am mai spus! Pentru reușita experiențelor spațiale, nu angajăm decît cosmonauți însurați!

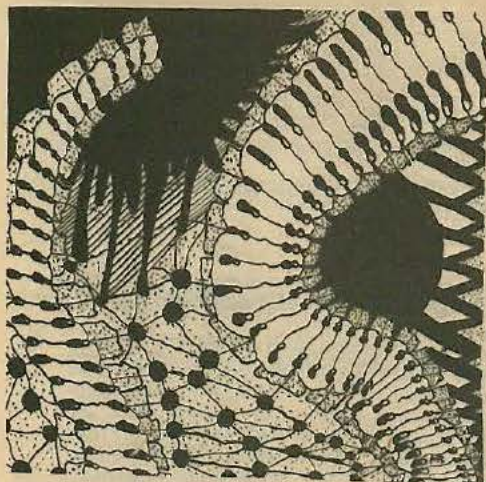
- Cum așa?

- Dragul meu, ăștia nu se prea grăbesc. Sînt puțini aceia care doresc să-și mai vadă soacra în viață, la aterizare.

- Elev, sînt de-a dreptul speriat! Ieri ai stricat instalația radar, astăzi ai dereglat giroscopul și sistemul de anulare a gravitației; mă-ntreb cu groază ce-o să se întîmple mîine?

- Nimic domnule - mîine este ziua mea liberă!

Culese de ȘTEFAN CRISTIAN GEORGESCU

ZVONUL acela despre un zburător închis în velierul său astral, ca o efemeridă într-un grăunte de chihlimbar ce-nfruntă veșnicia, nu l-am perceput la început decât ca pe o nedefinită armonică din timbrul unui flaut ce cînta, pentru mine sau pentru alții, dincolo de zidurile de cristal din care Pitagora spunea că sînt închegate cele opt sfere celeste. Cum nu sînt surd nici măcar la cele mai mici încrețituri de pe oceanul informațional în care fiecare individ este, într-un fel, o insulă, am vrut să aflu cît mai multe despre el, direct de la un martor, un alt erou al spațiului, celebrul Dionis. După vreo zece zile de insistente căutări pe canalele de legătură interplanetară, am reușit să stabilesc termenul interviului cu Dionis. Nu pentru că o latură a profesiei mele, jurnalistica, ar fi să alerg după celebritați. — nici măcar nu sînt toate agreabile —, ci pentru că nădăjduiam că viața și moartea zburătorului Hermion îmi va apărea limpede, dezghecată de tainele puse de spațiu ori de opreliștile de gînd înălțate, inefabil, de oameni subtili cu inimi de piatră.

— Imediat după rațiune, pe care o înțeleg ca pe o unitate a structurii mintale, cerința de unitate a structurii sufletești este cea mai importantă trăsătură a ființei ce se cheamă Om. Vezi, complexitatea asta schimbătoare ca reflexele luminii pe apa unui riu de munte trebuie să aibă verigile bine strînse. Din păcate, tăria unei structuri este dată de tăria verigii sale celei mai slabe, deși unele dintre elementele izolat considerate ale edificiului sufleteșc și mintal pot avea trănicia unui sacrificiu perpetuu...

Cuvintele lui Dionis, pe care le-aș fi vrut picurate încet, ca slovele de miere grea ale unui mit înțelept, nu m-au surprins la început. Abia după reaudierea înregistrării mi-au sunat ciudat în urechi aserțiunile aceleia declarative, care aveau ceva din izul fundamentelor unui sistem filozofic pe care tocmai îl anunța cu bătaie de ciocan pe o bucată de mucava udă, așteptîndu-se ca restul lumii să audă lovituri de gong. Dar, să trecem peste asta. Istorisirea

SUFLETUL

TITUS

avea să se amplifice și să ajungă la climaxul ei, însă pînă atunci răbdarea mea avea să parcursă toate sinuozitățile discursive ale celebrului Dionis.

— Toți ne sacrificăm într-un fel sau altul, pentru mai mulți ori pentru cineva anume, am observat eu cu voce tare, încercînd să dau aparență de dialog acestui interviu.

— Dar nu perpetuu, ripostă Dionis. Sacrificiul îl facem voluntar, conștient și, de aceea, nu este perpetuu.

— Exceptînd sacrificiul religios...

Nu știu de ce-mi venise să spun asta; era o prostie, evident...

Dionis îmi aruncă o privire deșartă, albastră și detașată, de parcă s-ar mai fi aflat și acum printre stelele acelea îndepărtate, radiațiile căroro o mai reverberau încă în privirea lui. Am crezut la început că poate nici nu-mi auzise remarcă. Totuși, îmi comentă, aluziv, vorbele.

— Nu cred că faci parte dintre ființele acelea morbide pe care istoria unei morți le pasionează, afirmă el cu voce egală. Știi ce înseamnă moartea în cosmos? Mai mult decât pe Pămînt, o pedeapsă pentru slăbiciuni. Pentru greșeli, pentru uitare. Și circumstanțele acelei morți, moartea unui prieten, trebuie să adaug, cu care am navigat pentru scurt timp pe aceeași astronavă de antrenament, între Pămînt și Marte, ca parte din stagiul de zbor circumso-lar, nu sînt nici acum clare în mintea mea. Aș putea să-l întreb, sau ai mai putea să-l întreb și tu, cum a fost?

— Dincolo de apele Styxului? am glumit eu.

— Nu, dincolo de apele Hydrei, mai bine zis dincolo de hidroxilul Hydrei, îmi răspunse el serios.

Auzisem despre așa ceva, ei, da..., parcă auzisem: Hydra, faimosul maser de hidroxil al Hydrei, mulți crezuseră de mai bine de cinci sute de ani că acolo este viața cu fața verde ca frunza, „omuleții verzi”..., ale căror picioare în conduri de cocleală nu le-a văzut nimeni urmele pînă acum..., cu excepția lui Hermion. Ooo..., numai dacă Dionis... Întrebarea îmi ardea buzele.

— Dincolo de maserul Hydrei vrei să spui...

Poți..., aa... ai trecut pe acolo?

— Cum?

— Ai trecut pe acolo?

Doar o dată și mi-e destul...

— Pe ei..., pe „omuleții”, i-ai văzut?

— Nu existau pe atunci...

— Nu existau pe atunci..., am murmurat eu ca un ecou, încercînd să-mi fac o idee despre vîrsta lui Dionis. Mi-am gonit apoi preocuparea aceasta din minte..., nimeni nu poate fi mai bătrîn decât ziua genezei unei civilizații

PAVEZEI

FILIPAȘ

extraterestre, oricare ar fi aceea, (evident, ce putea fi mai evident decât asta).

— Nimeni nu poate fi mai bătrîn decât ziua genezei unei civilizații extraterestre, am afirmat eu cu glas tare. Vorbisem mai tare decât aș fi vrut. Din plafon se unduiră stalactite albastre, într-o iluzie calmantă. „Nimeni nu poate fi mai bătrîn decât ziua genezei...”, repetai în șoaptă, de parcă ideea mi se însurubase în creier. Omul din fața mea nu putea fi zeu. Și nici nu era.

— Sacrificiul lui Hermion le-a dat viață. Rostise „viață” lent, punînd atîtea accente grave cîte ar fi putut să primească vocalele cuvîntului, pînă la saturare. Oo, era suprasaturat de gravitate Dionis asta, l-aș fi vrut mai volubil și mai prolix, cîteodată limbușia îmi venea de minune.

Am încercat să pun lucrurile cap la cap: „Prietenul care a murit se numea Hermion. Moartea lui a însemnat un sacrificiu, dacă nu perpetuu, cel puțin de durată. Și a murit undeva, dincolo de aburii de hidroxil al Hydrei. De fapt, nu-i chiar mort, pentru că ar mai putea răspunde la întrebări, după cum susține Dionis. Geneza „omuleților verzi”, un eveniment, pare-se, recent, a fost, cumva, corelată cu moartea lui Hermion, ori, mai bine-zis, cu sacrificiul său. Mai tîrziu aveam să înțeleg că Dionis se referise la geneza civilizației lor cosmice, nu la geneza lor ca specie inteligentă. Dar acum începea să-mi vijile capul și singura consolare era aceea, n-o să credeți, că s-ar putea prea bine să fiu dus de nas. Cu un basm, ce mai basm..., fără cap și fără coadă. Dar simteam, instinctiv, că omul cu care vorbeam nu trișează: îl cunoșteam înainte de a ne fi vorbit măcar, biografia lui o puteai citi în toate enciclopediile de astronautică ce fuseseră editate de o jumătate de secol încoace.

— De ce a trebuit să moară Hermion? Vreau să spun, de ce s-a sacrificat? Știi, sacrificiul vieții are uneori miros de sinucidere...

— Ți-am spus, o verigă slabă care a cedat atunci cînd a fost supusă unui șoc emoțional și fizic imens, un șoc necontrolat, întimplător...

— Atît de necontrolat și de întimplător, încît nimeni nu știe cum s-a petrecut de fapt..., am insinuat eu.

Pentru prima oară m-a privit cu atenție, coborînd de la înălțimea celebrității sale stelare.

— Da, hazardul.

Fusesem mai grav ca niciodată și-mi fixase fruntea cu ochii lui albaștri, de parcă se-ntreba ce se-nvîrtea îndărătul ei.

— Liniștește-te, continuă el, cei care ar fi avut vreun interes în moartea lui nu aveau încă posibilitatea să o facă.

— E sacrificiul vieții atît de tentant? stăruie eu.

Ridică din umeri a neștiință.

— Nu m-a încercat încă tentația asta...

— Cum, dar în biografia dumneavoastră din enciclopedie scrie...

— Prostii, și retează aerul... un gest scurt al minii, ca pentru a sublinia cele spuse. Vezi, pe lîngă stele și meteori, trebuie să mai navigăm și printre regulamentele care ne-ndrumă existența..., cu statutul profesiei noastre de pilot în spinare. Știi..., drepturi și îndatoriri mai înalte decât ale oricărui muritor, orice lucru prevăzut este perfect..., perfect. Poate că tocmai asta-i nenorocirea: Prea multe drepturi...

— Printre care unul de rege viking, l-am întrerupt.

Dionis mă privea tot mai terestru.

— Da...

După care iarăși:

— Da...

— Clauza mauzoleului. Pentru că un astronaut rămîne, orice ar face, un erou.

Își strînse degetele minii drepte, crispat, pînă cînd pumnul aproape că i se albi. De fapt, epiderma lui era atît de bronzată de radiațiile stelelor, încît pumnul său părea doar cenușiu.

Se întrebă cu un aer gînditor:

— Asta să fie?

Nu mă-ntrebare pe mine. Nu întrebare decât ca să-și răspundă singur.

— Tentația mauzoleului, mai curînd decât clauza mauzoleului, așa trebuia să i se spună, am continuat eu. În anumite circumstanțe, de excepție, astronava poate servi ca muzeu pe orbită staționară pentru astronautul-erou mort la datorie...

— Nu l-ai cunoscut pe Hermion. Se uită la mine ca la un copil, era din nou la parșec de-părare Oo, distanțe stelare, cît de ușor sînteți de străbătut...

Fusesem prevenit că va fi un interviu scurt. Nu mă așteptam să fie chiar atît de scurt.

Dar nu mă așteptasem nici să fiu căutat, a doua zi, de însuși Dionis.

Videofonul tridimensional îl adusese din nou în încăperea mea de lucru. Firește, eram uimit. Tonul cu care îmi vorbea era cel de la un bunic la nepot.

— Dragul meu, tu, care te interesezi atât de mult de soarta lui Hermion, te vei bucura să auzi că ți-am aranjat un voiaj înspre planeta aceea de lângă steaua lui Hermion.

— Cum este posibil aceasta? Dar îmi va lua jumătate din viață!

— Iată un aspect al problemei pe care nu-l cunoști. „Omuleții verzi” au construit de curând, folosind informațiile noastre, o stație de transport corelatoric¹ pe planeta lor.

Auzisem despre transportul corelatoric. Deși se știa de mult că există proceduri ce permit transmiterea instantanee a informației², în schimb transportul corelatoric în spațiu, de asemenea instantaneu, era o invenție foarte recentă. Iar „omuleții verzi” reușiseră să-l stăpânească tehnologia, dovădindu-se niște vrednici discipoli ai terrienilor.

— Bine, dar în același timp bănuiesc că asta trebuie să coste enorm. Dincolo, cu mult, de posibilitățile financiare ale unui jurnalist ca mine!

— „Omuleții verzi” au un fel de cult pentru Hermion. Costul voiajului tău (Dionis insistă să spună voiaj și nu transport, și în asta, bănuiesc, că se ascundea o anumită ironie, poate chiar dispreț, față de acest mijloc comod de a învinge distanțele, fără trudă, aproape fără, timp. Mi-l imaginez pe Dionis, întrebând imediat după apariția transportului corelatoric, pe un ton disprețuitor: „Ce fel de astronautică e asta?”), costul voiajului tău va fi suportat chiar de către ei. Îl vei plăti, indirect și simbolic, prin reportajul pe care-l vei face și cartea despre Hermion pe care o vei scrie...

Încercam încă să mă eschivez.

— Nu intenționez cituși de puțin să scriu o carte despre Hermion!

Adevărul este că nu îmi plăcea să se amestece altceva în planurile mele.

— Nici nu știu mare lucru despre Hermion, mai adăugai.

— Știi tot atât de mult despre el pe cât știu și eu, mă liniști Dionis. Afirmatia sa era, evident, exagerată. Iar după voiajul pe planeta „omuleților verzi” vei ști mult mai mult decât știu eu. Așa încât cartea o vei scrie pur și simplu în virtutea presiunii informației strînse în creierul tău.

Tot nu mă atrăgea deloc ideea acestui salt în necunoscut sau prin necunoscut. Citisem despre accidente cumplite, groaznice, întâmplate în faza experimentală, de pionierat, a transportului corelatoric.

— Și, în definitiv, există mereu un risc nenu în transportul corelatoric, încercăi eu să contraargumentez.

— Există mereu un risc nenu în toate cîte au legătură cu viața, replică Dionis. Firește, decizia finală o vei lua tu. Deocamdată, oferta

lor rămîne deschisă. Îți rămîne timp să te hotărăști. Dar, la fel ca și mine, Hermion s-ar putea să moară dintr-o clipă într-alta...

— Să moară?! Dar nu e mort?!

— Să moară..., eu pentru prima oară, iar el pentru a doua oară, încheie Dionis.

Resemnarea din vocea lui bătrînă, dar în același timp bărbătească, a fost factorul care m-a hotărît.

— Voi pleca înspre astrul „omuleților verzi”. Imediat, dacă se poate. Firește, bănuiesc că este un „voiaj” cu întoarcerea plătită tot de ei...

Nu consideram pe nimeni oracol și de aceea nu-mi plăceau exprimările difuze, cu dublu sens, iată de ce voiam să capăt de la Dionis asigurarea aceasta.

— Bineînțeles, îmi răspunse Dionis. Tu aparții lumii noastre. Le ajunge un pămîntean pe care aproape că l-au zeificat. Nu trebuie să-l lasăm și pe cel de al doilea acolo, pentru a le oferi pretextul unui panteon, rise el. Contam pe hotărîrea ta pozitivă, îmi mărturisii el neașteptat. Nu știu dacă voi mai apuca să citească cartea ta despre Hermion, însă el o merită cu prisosință. „Voiajul” se va face prin stația corelatorică Abacus, mă informă el. Poți merge chiar în după-amiaza aceasta, dacă reușești să-ți pui în ordine treburile aici, în lumea noastră, a terrienilor.

Eram pregătit întotdeauna pentru drumuri oricît de lungi. I-am spus aceasta și lui Dionis.

— Acesta-i avantajul primei tinereți, comentă el. Nu te simți legat de lucruri și locuri prea mult. Tot ce trebuie să faci acum este să trimiți vectorul tău cu date personale la stația Abacus. Le ai pregătite?

Fără să vorbesc, am scos doar semnificativ din buzunarul de la pieptul cămășii un disc argintiu, mare cît o monedă, apoi am vîrît discul în slotul lectorului de date din suportul videofonului care se afla pe biroul meu.

— Bine, atunci chiar în momentul acesta le trimit celor de la Abacus mesajul meu.

Odată operația fu îndeplinită, ne privirăm pentru ultima oară. Într-adevăr, avusese o presimțire uimitor de exactă. Cînd am revenit după aventura nesperată și gratuită din lumea „omuleților verzi”, am aflat că Dionis era mort. Deși, prin transportul corelatoric, eu fusesem complet exclus din timpul terrian, mi-am dat seama că Dionis murise la trei zile după plecarea mea.

„Voiajul” prin spațiu-timp, dacă îl pot numi așa, folosind clișeu verbal al lui Dionis, nu are nici o savoare, este diametral opus unei experiențe de viață ce te-ar lăsa plin de impresii. Dimpotrivă, este ceva, — bizar, nu? să constat acum asta —, cu semnificație extrem de redusă, este poate cel mai indescriptibil lucru din toate cele care sînt, cît de cît, tangente cu viața noastră.

Prima percepție a realității pe care am avut-o atunci cînd am ieșit din stația terminală a „omuleților verzi” a fost iluminarea de zori

de zi. Îmi veni în gînd începutul unui vers dintr-o poezie străveche, a unui poet latin sau neolatin: „Zori de ziuă se revarsă...”; mai departe nu-l mai știam, dar în lumea „omuleților verzi” asta nu avea nici o importanță, vă dați seama.

Apoi, un zgomot obișnuit și în același timp neobișnuit, ceva care venea din gîtul meu, din pieptul meu. Aveam senzația unei respirații ample; în același timp, membranele nazale, septul, laringele, traheele, bronhiile, alveolele plămînilor mei scoteau sunetele strănii ale unei orgi de vînt. Atmosfera de pe planeta lor era virtual respirabilă și pentru pămînteni, știam asta din cele citite, dar nu memorasem niciodată valorile înalte ale presiunii exercitate de aerul de acolo. Din cauza densității enorme a fluidului atmosferic, — altminteri bun și gustos, aveai cumva impresia că bei apă de izvor cu plămîni, dar fără ca asta să te vatăme —, se creau fenomene de turbulență, vibrații și rezonanțe ale aerului atunci cînd era inspirat și expirat, astfel încît întregul aparat respirator al unui terrian începea să cînte. Trebuie să mărturisesc că mi-a fost destul de greu pînă ce m-am obișnuit cu muzica aceasta a plămînilor mei. Insomniile pe care le-am avut în nopțile (convenționale) petrecute pe planeta „omuleților verzi” se explică și prin melopeea aceea stranie și pematică izvorită la interacțiunea corpului meu cu aerul planetei lor.

Abia după cîteva minute i-am observat pe primii „omuleți verzi”, în lumina palidă a zorilor. Erau într-adevăr verzi, precum se vorbește despre ei. Stătura de la bun început lîngă mine, dar nu-mi atrăseseră atenția asupra lor, lăsîndu-mi timp să mă acomodez cu noua ambianță. În asemenea contacte bruște dintre pămînteni și extraterestri se puteau declanșa stări de șoc, chiar și astronauți altminteri

exersați în dure și extenuante experiențe spațiale suferiseră asemenea stări.

Făcînd abstracție de muzicuțele din nas, gît și piept (ce fericeie că omul nu respiră și cu urechile, îmi spuneam acum), suportasem „trecerea” în lumea lor mai bine decît mă așteptasem. Zimbii, cît puteam de larg, către piticii cocliți. Făcură toți un semn, un simbol, același gest cu mina, gest pe care-l interpretai (corect, după cum aveam să constat imediat) drept o invitație de a pătrunde într-un vehicul emisferic ce aștepta alături de ei. Era destul de înalt pentru ca eu să șed în el, fără a mă lovi de tavan. Atunci îmi amintii de translatorul de buzunar pe care-l luasem cu mine. Spre surpriza mea, urmîndu-mi exemplul, extraseră și ei, din pliurile tunicilor lor largi, ca pe un „deus ex machina”, cîte un translator de buzunar. Erau vreo șapte „omuleți verzi” în jurul meu, în vehiculul care încă nu se pusese în mișcare și fiecare dintre ei avea cîte un translator electronic identic, vă jur, identic cu al meu! Fără îndoială că erau produse după aceeași tehnologie, împrumutată de la noi, pentru că ei nu se obosiseră nici măcar să-l reducă dimensiunile într-o proporție comparabilă cu aceea dintre înălțimea trupului lor și înălțimea noastră.

Pronunțai lent, ca să reduc, pe cît se putea, volumul „orgii de vînt” din gîtlejul meu, numele celui pentru care venisem aici: „Hermion”.

— „Hermion”, exultară ei în răspuns, pronunțînd același nume, dar pe frecvențe cu cîteva mai înalte decît vocea mea. Registrul în care „vorbeau” era situat la limita cea mai înaltă a sensibilității mele auditive.

— Ce înseamnă Hermion pentru voi? am pus eu întrebarea cheie, apropiînd cutiuța translatorului de fața mea. Difuzorul încorporat în translator îmi transmise răspunsul lor imediat.

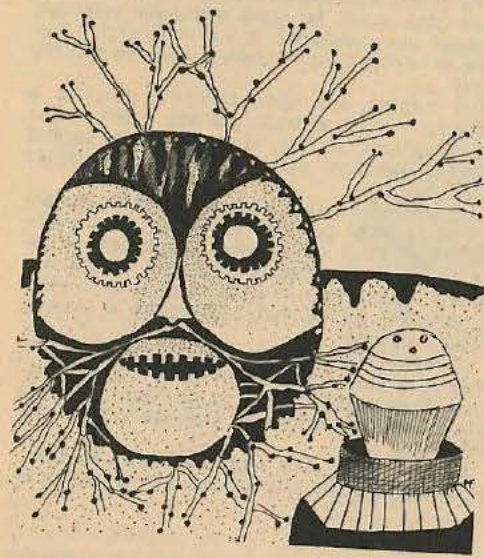
— Vom merge la memorialul Hermion.

Simții cum vehiculul se pune în mișcare.

Memorialul era probabil foarte aproape, căci în mai puțin de șase minute, după ceasul pe care-l luasem cu mine, vehiculul se opri și „omuleții verzi” pășiră afară, invitîndu-mă și pe mine cu același gest al minilor.

Eram uimit de sincronizarea perfectă a mișcărilor lor. „Asta înseamnă o viață socială extrem de coezivă”, reflectai eu. „Poate aceasta a permis evoluția lor atît de rapidă”, îmi continuai eu gîndul.

Eram mereu în aceeași lumină de zori de zi, lumină indirectă, difuzată de atmosferă. Totuși, puteam vedea prin aer pînă la o distanță destul de mare. Atunci zării o săgeată verticală înaltă, pîrînd că înțeapă cerul negru într-un punct anume, ca un index longilin. Mă îndreptai către ea, lăsînd vehiculul meu în urmă. Deși povestesc acum, după atîta timp și spațiu pînă la acel eveniment trecut, totuși atunci, îmi amintesc perfect, atunci chiar așa am gîndit: vehiculul „meu”. Și am mai gîndit, ca un corolar aproape instantaneu: cît de ușor sîntem gata să ne apropiem totul! În timpul șederii mele acolo am realizat că distincția de semnificații dintre „al meu” și „al nostru” nu există în societatea lor atîta de înalt coezivă. Hei, ia-

MIRELA POP

¹ Noțiune științifico-fantastică (n.a.)

² Statistica experiențelor de tip Einstein-Podolski-Rosen nu exclude posibilitatea transmiterii instantanee a informației (n.a.)

tă-mă deci filosofind și încercând să strecur mesajul insidios despre superioritatea morală a unui Candide cu pielea verde și înalt de trei șchioape! Dar viața în cosmos te pune în circumstanțe atât de ciudate și de diferite, încât unele dintre ele pot prea bine să te transpună realmente în starea de spirit specifică filosofărilor morale!

Strîns lîngă obeliscul înalt, „omuleții verzi” își ridică capul către virful punctiform al săgeții. „Acolo este Hermion!”, pronunță pe obșnuitul său ton neutru translatorul meu de buzunar. Îmi ridică și eu ochii înspre punctul unde indexul acela original împungea cerul.

Mă trecu gîndul că zorile acestea nu se mai sfîrșeau. Și apoi ce fel de auroră era asta? Pentru că abia acum realizai insolitul următoarei situații: zorile ardeau azimutal pe tot orizontul! În orice direcție ai fi privit în zare, aveau impresia că de acolo trebuia să răsară soarele lor! Era o realitate astronomică pe care nu reușeam să o înțeleg.

— Acolo este Hermion! repetă omuleții, (via translator), arătînd cu minile lor miciute zenitul. Era din nou un zenit neobișnuit. Negru. Acolo se găsea Hermion, Hermion Sator, „Hermion Salvatorul”, dacă translatorul electronic traducea exact termenii pe care-i foloseau ei. „El este sufletul pavezei noastre!”, cîntă el, ca un cor antic, translatorul meu redîndu-mi semnificația melodiei lor înalte.

Atunci am înțeles. Sigur, totul era așa de simplu! „Sufletul pavezei!” Asta spunea totul și explica orice nu înțelesesem pînă atunci. În întinericul zenital se găsea marea velier astral ce ascundea trupul neînsuflețit al lui Hermion. Era într-o poziție de echilibru în raport cu astrul central și cu planeta micuților din jurul meu cu fața ca frunza crudă. O asemenea configurație astronomică fusese prezisă prin calcul cu secole în urmă de unul dintre marii matematicieni ai Pămîntului, unul dintre „aristocrații matematicii”. „Problema celor trei corpuri!”, îmi spusese unul dintre specialiștii în mecanică cerească cu care stătusem de vorbă la întoarcerea mea în lumea noastră, era dintre cele mai dificile pentru știința pămînteană și „pentru știința oricui!”, după cum insistase omul acela. Paradoxal, dar o soluție a problemei fusese concretizată în lumea „omuleților verzi” prin voința unui pămîntean, Hermion. Și, prin translatorul electronic, „omuleții” îmi depănărau întreaga poveste.

Gigantica „pînză” de metal și ceramică a velierului este un scut parțial pentru radiația extrem de intens energetică a stelei din centrul sistemului lor. O radiație care se revărsa peste tot ceea ce viețuia pe fața planetelor, inducînd mutații biologice cu fantezia debordantă a unui joc creaționist fără sfîrșit care tortura natura acelor planete. Ritmul evoluției cunoscută, în bătălia cuantelelor mutagene, o asemenea frenezie, încît formele vieții apăruseră și dispăruseră de nenumărate ori în lumea lor, întregi regnuri vii fuseseră create și apoi distruse la o scară de timp extrem de scurtă comparativ cu evoluția paleontologică de pe Pămînt. Micii umaniți verzi apăruseră de mult și, pentru a supraviețui mutațiilor, trebuieră să migreze de pe fața luminată pe aceea

aflată într-o perpetuă întunecime. Pentru că planeta lor este zăvorâtă, cu o emisferă, către astrul central.

Velierul lui Hermion era pavăza lor. Venirea lui Hermion îl făcuse să evadeze din condiția de troglodit la care îl condamna astronomia sistemului lor planetar și să evolueze înspre o civilizație cosmică.

„Dar sufletul? De ce suflet?” îmi exprimai eu nedumerirea cu glas tare.

— Pentru că el este viu, îmi răspunse corul omuleților. După care auzii întrebarea:

— Vrei să mergi la el?

— Nu! a fost răspunsul meu grabnic și răspicat. „Ce mitologie și-au mai creat și ăștia!” gîndii eu, simțind pentru prima și singura dată o ușoară antipație pentru el. Ridicai din umeri. „Ce idee trîsnită! Să merg în Hadesul lor mitologic, după sufletul unui mort de pe Pămînt. Asta nu, niciodată!”

Omuleții din jurul meu nu mai spuseră nimic. Atunci îmi inițial, cu blîndete, acțiunea, (pe care în acel moment o consideram inspirată și inteligentă), de distrugere a mitologiei lor, a religiei lor, înțelegeți, în care Hermion ținea loc de zeu. Mă străfulgeră un gînd sinistru: „Doar nu își vor transforma religiozitatea în fanatism!”

— El e mort, înțelegeți? Iar eu sînt viu. „Întîlnirea” dintre cel viu și cel mort înseamnă sfîrșitul celui viu!...

— El e viu, murmură el cu vocele lor subțirele. „El este încă viu!”

Adverbul acesta temporal, pe care mi-l transmitea translatorul schimba întru totul semnificația, făcîndu-mă să le acord oarecare credit. Parcă ceva asemănător îmi spusese și Dionis: „El va muri pentru a doua oară”.

— Realmente e viu! șopti translatorul, și vocea sa perfect neutră, acompaniată de corul omuleților, reuși totuși să mă emoționeze. „Una dintre astronavele noastre te poate conduce pînă la el”, își urmă discursul persuasiv aceeași voce sintetică a translatorului. „Trebuie să vorbești cu el, pentru că nu va mai trăi mult!”

Îmi fulgeră prin gînd cumpîlta greutate a startului de pe această planetă masivă. Dar mă hotărîsem, în fine, și pentru acest capitol final al aventurii mele în lumea „omuleților verzi”.

Accelerația suportată de oasele mele la startul de pe solul planetar a fost tot atât de dificilă pe cît mi-o imaginasem. După care se instaură starea de relaxare adusă de imponderabilitate. Deci eram în zbor către velierul Hermion, către primul punct Lagrange al acestui sistem planetar.

„Omuleții verzi” instalară un coridor flexibil între astronava cu care venisem și inima velierului. Spre surpriza mea, „tubul” era destul de larg pentru ca să mă pot strecura prin el fără dificultate.

Îmi amintesc apoi cum rătăceam, fascinat, de-a lungul culoarelor presurizate ale bătrînu-

SUFLETUL PAVEZEI

lui velier astral. Era o curiozitate ce depășea dorința mea de a intra în contact cu Hermion. „Deci așa arată astronavele acelea străvechi, cu care au purces la cucerirea Galaxiei!”, îmi spuneam eu, emoționat.

„Omuleții verzi” îmi înțelegeau, probabil, starea de spirit, căci mă lăsară să mă plimb în voie, prin cotoanele navei. În fine, emoția se consumă de la sine. Atunci mă apropiai de ghizul mel cu ochi de smarald, — mi-l amintesc și acum, e ulmitor cîtă inteligență exprima —, și cerul să fiu condus la Hermion.

Totul era așa cum începusem deja să bănuiesc. Hermion se găsea în compartimentul de anabioză, de așa-numită hibernare artificială. Numai creierul era susținut vital, prin mijloace automate și artificiale care lucraseră ireproșabil, vreme de cîteva secole. Influxurile nervoase trimise de creier mai puteau comanda laringele său, producînd vibrații imperceptibile, pe care însă traductori sensibili le culegeau, le amplificau, alimentînd cu semnale ce-și aveau sursa în creierul lui Hermion, un mare difuzor ionic, un fel de sferă așezată pe un cilindru vertical, înalt și îngust, ce mă făcu să-l compar cu un străvechi totem.

— Bine ai venit, frate al meu de pe Pămînt! vibră gîndul lui Hermion dezghiocîndu-se în unde sferice de pe sfera difuzorului.

Glasul său, venind chiar în acel moment, mă găsi nepregătit pentru dialog. Trebuie să mărturisesc că emoția acelei situații făcuse să am o voce străngulată.

— Bine te-am găsit, Hermion!

De ce îmi tremura glasul?

— Știi că ești o legendă astrală pentru cei de pe Pămînt și un adevărat zeu pentru cei de aici?

— Știi, răspunse sfera liniștită, substanțializînd aproape instantaneu gîndul lui Hermion.

— Tu ai vrut-o? am întrebat pe un ton mai mult inchiizitorial decît jurnalistic. Mi-am dat seama imediat de asta. „Care ce drept aveam eu să întreb?”

— Nu! veni totuși răspunsul, sincer.

Ardeam de curiozitate să-l întreb care au fost circumstanțele morții sale, a primei morți, a trupului său. Însă din nou mi-am pus aceeași întrebare: „Am eu dreptul să fiu într-atîta de curios, încît să mă amestec în detaliile istoriei morții unui om? Dar, îmi mai spuneam, tocmai o asemenea interogație mă implicase în aventura pe care o trăiam acum. Să ajungi la sfîrșitul unei aventuri începută pentru a pune o întrebare și să eziți să pui această întrebare!”

Nu știu ce parte a ființei mele, cea bună ori cea rea, îmi alimenta refuzul. Cînd opoziția la interogație a învins curiozitatea mea omească, normală, nu știu care parte din mine a învins. Dar m-am întors pe Pămînt, lăsîndu-i pe Hermion învîluit în taina lui. Avea dreptul la acest „întolliu” mortuar. La fel cum avea dreptul la velierul lui ceresc în chip de sarcofag. Căci fusese un rege al spațiului, din a cărui jertfă supremă se născuse o lume nouă, la fel de mîndră ca și a noastră.

MIRELA POP

DATORIA

DĂNUȚ UNGUREANU

- LOCUL era același pe care îl părăsiseră în urmă cu câteva luni. Un deal împădurit, scăldat de razele Soarelui, un pîrîu mînșucui, cîțiva bolovani stîngheri. În buza rîpei însă, mîini disciplinate și îndemnatice ridicaseră în pripa un acoperiș. Cei doi oameni care discutau înăuntru, pe un ton reținut, politicos, puteau fi deosebiți, eventual, după culoarea-cod care le împodobeau uniforma. Roșu și verde de o parte a mesei, albastru închis de cealaltă parte.

- În rest, aproape totul coincidea. Același pîr ușor încărunțit pe tîmple, aceiași umeri masivi, aceeași privire semeată, impunătoare.

- În acest caz, vă invit să formulați o soluție convenabilă, spuse unul dintre ei, continuînd discuția și privind cu un aer distrat minusculele infiltrații solare din acoperiș.

- Mă rog, asta depinde de ce înțelegeți dv. prin „convenabilă”, îi răspunse celălalt cu oboseală, dar și cu demnitate în glas.

- Mă refer în special la amplasamentul trupelor noastre.

- Nu știu dacă o modificare de ultim moment a planului de acțiune...

- Înțeleg, înțeleg, pară ușor iritat albastrul. Nervozitatea sa abia insinua înviora parca at-moșteră.

- În definitiv, eu nu țin neapărat la satisfacerea cu orice preț a acestor deziderate. Recomandarea venită de la marele nostru stat major nu trebuie în mod obligatoriu să fie interpretată ca un ordin de luptă.

- O asemenea recomandare, după cum v-am mai spus, ne-a parvenit și nouă noaptea trecută. Se estimează că o ciocnire a trupelor noastre în condițiile acestui cîmp de manevră, cu angajarea întregului armament pe care îl posedăm...

- Știu, mormăi înclădat roșu-verdele, va duce în mod inevitabil la distrugerea coloniei băștinase din apropiere. În definitiv, însă, ei nici nu sînt oameni și aici, la mai bine de 200 ani lumină de lumile noastre.

- Nu vom avea de dat socoteală nimănui, încheie sec albastrul. O constatare cinică, dar perfect adevărată.

- A la guerre comme à la guerre, domnule general. Atunci?

- Propun ca lucrurile să-și urmeze cursul lor firesc.

- Sînt întrutotul de acord. Mă bucur că am ajuns la o înțelegere, ca între oameni raționali.

- Cei doi se ridicară aproape simultan, ușurați, cu sentimentul datoriei îndeplinite.

- Numai un moment, vă rog. Aș vrea să vă fac o propunere.

- După aproape două ore tortul fu gata. Aceleași mîini disciplinate și îndemnatice realizară într-un timp record joncțiunea celor două creiere electronice despărțite de tranșee și teribile arme dezintegratoare. Erau acum unul singur, o singură inteligență manevrabilă, pusă la îndemîna celor doi bărbați. Ceea ce voiau să facă semăna puțin a bravadă. Dar era un gest aproape simbolic ca un fel de toast înaintea înfruntării decisive sau ceva de genul asta. În fond, un bărbat adevărat trebuie să știe să-și înfrunte destinul fără ezitare.

- Creiere, formulă unul dintre ei problema, pozezi toate informațiile cu privire la forțele ce vor fi angajate peste puțin timp...

- Făcu o scurtă pauză și continuă:

- Te rog să analizezi totul și să ne indicîi învingătorul. Nu se auzi nici cel mai mic zgomot. Uriașa inteligență electronică lucră aproape douăzeci de secunde, în timp în care sute de luminițe vesele trădau zbuciumul intern al Mașinii. Bărbații stăteau acum umăr la umăr. Acolo, pe minusculele circumvoluțiuni metalizate se înfripau sute și sute de scenarii, variante, ipoteze. Și toate duse pînă la capăt, erau analizate cu minuțiozitate.

- Rezultatul este următorul, hîrîi în cele din urmă vocea ve-

nită de nicaieri în timp ce pe ecran se imprimau cu rapiditate cifre și diagrame.

„Situția forței nr. 1 în momentul încetării atacului:

- circa 75% efectiv uman scos definitiv din luptă

- 40% echipament scos din funcțiune

Situția forței nr. 2 în momentul încetării atacului:

- 66% efectiv uman scos definitiv din luptă

- 58% echipament scos din funcțiune

Rezultatul atacului nedecis. Indicarea învingătorului imposibilă. Se recomandă evitarea ostilităților.

Pozițiile optime după încetarea atacului vor fi următoarele... Albastru se repezi furios și decuplă totul.

- Dobitocul, spuse el, habar n-are cei acela un secret militar.

Celălalt nu reacționă în nici un fel. Palid, puse Creierul din nou în funcțiune și formulă o nouă problemă, de data aceasta în scris. Răspunsul veni aproape instantaneu: „Negativ”.

Cei doi se priviră un minut întreg cu mințile goale de orice gând. Nu mai auzeau altceva de cît acest „Negativ” obsedant, nemilos. Între ei, pe podea, zăcea petecul de hîrtie pe care Roșu-verdele scrisese înfrigorat:

„Care dintre comandanți va supraveghea atacului?” Se regăsiră cu greu, într-un firziu, soarele începuse deja să dea primele semne de oboseală. Discutară în șoaptă mai bine de o oră. Încet, încet, tonul reținut, politicos se înstăpîni iarăși. Spre sfîrșit, unul dintre ei întrezări soluția și o expuse calm celui alt care o acceptă pe loc.

- Mîini disciplinate și îndemnatice demontară totul și trupele își reluară vechile poziții.

- La ora stabilită, cei doi bărbați începură să dea ordine scurte și precise pentru a-și autotermina fiecare procentul de efectiv uman stabilit în mod științific.

Totul în cea mai mare ordine și disciplină.

DIMINEAȚĂ SENINĂ DUPĂ O LUNGĂ NOAPTE

GHENNADI MELNIKOV

Dispecerul către zona M: dați o secțiune pe Grupa A orbite

Fereastra etajului al treilea dădea în Vilceaua cu vișini - o insuliță de verdeață, ascunzînd niște căsute proprietate personală cu un singur etaj, așediate din toate părțile de blocuri mari de locuințe. Bătrînul constată cu părere de rău că, pe an ce trece, se retrăgeau din ce în ce mai departe tufele de liliac și albul de nea al vișinilor înfloriți, că primăvara graurii nu mai vin în zbor să se așeze pe balconul său. Vilceaua cu vișini își trăise traiul, iar bătrînul înțelegea că aceasta era o necesitate, deoarece orașul se extindea, dar totuși îi părea rău... Se îndepărtă de fereastră și începu să se pregătească pentru a merge la magazin după cumpărături.

Zona S către Corector: lipsa indicelui în sectorul 8

Corectorul către Numărul 1: oprirea bloc-schemei cutiilor

Numărul 1 către Corector: dați fond

Bătrînul își schimbă pijamaua, punîndu-și un

BĂTRÎNUL se trezi de bătaie puternice ale inimii și privea fără să clipească tavanul inundat de albastrul rece al zorilor. Tîmplele îi dureau, pe frunte îi apăsese transpirația: același vis avut în decursul multor nopți, multor ani...

...Lunganul într-o uniformă sifonată, de culoare verde, cu mincile suflecate, stătea la trei pași de el și, surzînd satisfăcut, îi ținea pieptul cu un „walter”. El deslușea limpede cercul întunecat al țevii care îl hipnotiza, îl atrăgea, iar în afara acestui cerc nu mai exista nimic pe lume. Mina sa parcă ar fi fost o mîină străină, se îndrepta spre tocul revolverului, dar această mișcare era inconștientă, mașinală și inutilă. Zîmbetul dispăru de pe fața lunganului, iar aceasta deveni rea, dar frumoasă. Clatinînd din cap în semn de dezaprobare, lunganul apăsă pe trăgaci...

Dispecerul către Zona S: factorizare în toate sectoarele

Serviciul M către Numărul 1: pulsul una sută șasezeci

Numărul 1 către Zona S: poziția zero

Bătrînul se trezi a doua oară și fu foarte uluit; de obicei după acest vis el nu mai adormea niciodată. În cameră era lumină cu toate că la geamuri atîrnau perdele. Soarele, strecurîndu-se pieziș prin țesătura colorată, lumina colțul camerei unde se afla un vechi „Record” pe al cărui ecran prăfuit se deslușeau clar niște dungi ondulate. Pe servanța ticaia ceasul deșteptător, care arăta ora șapte și zece minute, însă bătrînul știa că în realitate încă nu era șapte. Nu mai potrivise ceasul de două zile.

Era timpul să se ridice din pat.

Zona S către Corector: ridicăți nivelul în sectorul S

La bucătărie puse ceainicul pe aragaz și în timp ce se bărbierii la baie acesta dădu în clocot. Stîngînd gazul, bătrînul luă din dulapul suspendat o cutiuță de tablă pentru nescăfé, în care ținea ceaiul. Aruncă în ceainic cît cuprinse cu trei degete pentru esență, turnă apă clocotită și înveli ceainicul cu prosopul. Apoi luă din frigider pachetul început cu unt, plînea, pregăti un sandwich, reprezentînd micul dejun. L-ar fi putut pregăti și legat la ochi, pentru că de zece ani, de cînd îi murise soția, meniul micului dejun nu se schimbă. Luîndu-și micul dejun, bătrînul strînsese masa și se apropie de fereastră.

Dispecerul către Grupul A orbite: factorizare

Corectorul către Dispecer: densitatea fluxului scade

DĂNUȚ UNGUREANU. „INADAPTABIL”

costum gri de vară, luă sacoașă pentru cumpărături, se încălță în hol cu pantofii de pinză, verifică încă o dată cheile în buzunarul hainei și, convingându-se o dată în plus că sînt acolo, ieși închizînd ușa, el nu mai încuie broasca de jos, deoarece nu pleca pentru mult timp.

Întrîndu-se de balustradă, bătrînul coborî. La parter, scoase legătura cu chei, o alese pe cea mai mică, se îndreptă către peretele dintre apartamentele unu și doi și constată că nu are ce deschide. Acolo unde afîmăseră cutiile postale se distingea dreptunghiul cenușiu al zidului nezugrăvit.

Sectorul 8 către Dispecer: defecțiunea a fost remediată

Dispecerul către rețeaua RT: factorizarea pașilor

Undeva, la etajul al treilea, se trînti o ușă și cineva începu să coboare pe scară. Fiindu-i jenă să stea așa și să privească peretele gol, bătrînul se grăbi spre ieșire. Desigur, cît cutiile de poștă nu s-a întîmplat probabil nimic deosebit - au fost scoase pentru reparații sau pentru a fi înlocuite cu altele noi. Deschise ușa de la intrare.

Dispecerul către Zona S: factorizarea tuturor sectoarelor

Corectorul către rețelele RT: reduceți nivelul imprimării

Bătrînul își miji ochii din cauza soarelui strălucitor, încă răcoros, ca dimineața.

La ora aceea era mîngietor ca în copilărie, cînd ziua de vară care începea părea o întregă veșnicie. În timpul amiezii, soarele îi provoca mereu aceeași asociație: tunica încinsă în spate ca o tablă de metal, iar tulpinele spalăcite de pelin erau un adăpost mult prea slab în fața „messerschmidturilor” care zburau la joasă înălțime și ale căror rafale cu trasoare semănau cu razele dogoritoare...

Trebuia să treacă printr-o curcică plină de verdeață, înconjurată de case cu patru etaje, pe sub arcada dintre două case de colț, să traverseze strada - iar acolo, imediat pe dreapta, se afla alimentara. Dacă ar fi dorit, de mult nu ar mai fi fost nevoie să meargă după alimente: i se propusese de nenumărate ori ca acestea să-i fie aduse acasă, dar bătrînul nu voia să se lăsească de una din puținele sale bucurii - să facă cițiva pași pe zăpada moale sau, iată, ca acum...

O dimineață senină. Este puțin răcoare - de la iarba și grădinile de flori ude, care abia fuseseră stropite cu furtunul -, toate miresmele sînt înăbușite, umbrele nu sînt încă contrastante, difuze, și în coroanele dese ale copacilor părea că încă se mai învîlburează ca o ceață întunecată rămășița nopții.

Pe sub arcadă bătrînul ieși la strada centrală și se opri la trecerea de pietoni.

Dispecerul către Zona A: verde

Se aprinse lumina verde a semaforului. Bătrînul traversă strada, o luă la dreapta și intră în magazin.

Era puțină lume. Bătrînul se apropie de raionul lactate și așteptă ca vînzătoarea să servească o femeie.

- Două sticle de „Kolomenskoe”, spuse bătrînul, cînd îi veni rîndul.

Vînzătoarea, pe care nu o mai văzuse aici, nu-l înțelese.

- „Kolomenskoe”, repetă bătrînul. Două sticle.

Vînzătoarea, o fată finică, părea că se silea să-și amintească ceva, ceva foarte important, ne-

cesar, dar nu reușea deloc. Bătrînul văzu cum, de emoție, fetei începu să i se zbată o venă de la gît, iar obraji i se îngălbeniseră. „Ce-o fi cu ea?” începu să se frămînte bătrînul.

Zona M către Dispecer: incertitudine în rețeaua RT

Dispecerul către Corector: înlocuiți superpoziția

Corectorul către rețeaua RT: varianta lipsei

- Scuzați, vă rog, își reveni vînzătoarea în sfîrșit. Dar „Kolomenskoe” nu a fost adus încă. Vă pot oferi chefir, lapte acru, brînză de vaci cu mirodenui...

- Nu-i nimic, nu-i nimic, spuse grăbit bătrînul, simțind o anumită stînjeneală. Poate fi și chefir, tot una e...

- Plătiți, vă rog, la casă, cincizeci și două de copeici.

Dispecerul către Zona M: atenție! La casă - cincizeci și două de copeici. Restul de la o rublă - patruzeci și opt!

Numărul 1 către Dispecer: mai calm!

Bătrînul dădu casieriei banii și, în timp ce aceasta marca bonul și număra restul, observă că ea este, de asemenea, nouă și la fel de fină ca și vînzătoarea. „Eleve ale școlii de comerț în practică”, - gîndi bătrînul - de aceea sînt atît de emoționate...”

La raionul de panificație bătrînul luă o franzelă de 18 copeici, un sfert de piine neagră rotundă și ieși din alimentară. Pentru astăzi nu-i mai trebuia nimic: cumpărăturile principale de alimente pentru o săptămînă bătrînul le făcea marțea.

La întoarcere, bătrînul se opri lîngă chioșcul șubreț din lemn, unde seara se adunau amatorii de domino. Ce-ar fi dacă ar trece acum pe la vechiul său prieten, care locuiește, uite, în această casă și cu care nu s-a mai întîlnit de vreo două luni? Să treacă și să-l invite la o ceașcă de ceai...

Zona V către Dispecer: incertitudine în afara sistemului

Dispecerul către Zona V: superpoziția cu roata

În acest moment se auzi sunetul unui metal pe asfalt - un copil de vreo șase ani rostogolea o roată. Ceva asemănător bătrînul nu mai văzuse demult. Copilul rostogolea cercul de metal așa cum făcuse uneori el însuși în copilărie cu ajutorul unei sirme îndoite, așa cum rostogoleau copiii roțile pînă la război și puțin după aceea, cînd nu existau atîtea jucării ca acum.

Puștiul rostogoli roata pe alături, iar bătrînul își continuă drumul și numai după ce intră în bloc își aminti că voia să treacă pe la prietenul său...

Cutiile postale se aflau deja la locul lor, reușiseră să le afirme înainte de a veni poșta: prin deschizăturile cutiilor se vedea albul ziarelor. Bătrînul deschise cutia sa, luă două ziare - cel local și cel central, închise ușița și urcă la etajul său.

Dispecerul către Zona S: factorizarea sectoarelor

DIMINEAȚĂ SENINĂ
DUPĂ O LUNGĂ NOAPTE

În hol, bătrînul își scoase pantofii, își puse papucii de casă și duse sacoașă la bucatărie. Acolo scoase din sacoașă chefirul și piinea, șterse cu o cîrpă umedă sticlele, le puse în frigider, piinea o împachetă într-un săculeț de celofan și o puse în coșulețul de piine. Sacoașă goală o puse în dulap pe raftul de jos.

Pînă la ora zece bătrînul citi ziaarele.

La unsprezece se duse la bucatărie și își pregătî prînzul dintr-o jumătate de pachet cu „Supă de legume cu fidea”.

La douăsprezece bătrînul luă masa de prînz, spălă vasele, sticlă de chefir începută o astupă cu dopul din material plastic și o puse la locul său.

Pînă la una spălă în baie batiste și tot felul de mîrnușuri pe care nu se știe de ce se jena să le dea la spălătorie împreună cu cealaltă lenjerie.

La unu, simțind oboseală, bătrînul se întinse pe divan. Și adormi...

Numărul 1 către toate Zonele în afară de Zona S: poziția zero

Dispecerul către Zona M: poziția zero

Și imediat dispăru blocul de patru etaje cu alimentară și atelier de încălțăminte de la colț. Dispară de parcă ar fi fost decupat cu foarfeca dintr-o fotografie în culori, ca și cum fotografia fusese pusă pe o catifea neagră.

Dispecerul către Zona A: poziția zero

Dispară strada împreună cu casele, automobilele și pietonii, ca și cum se cufundaseră într-o substanță impermeabilă obscură, lipsită de întindere și sens.

Dispecerul către Zona V: poziția zero

Disparu curcica înverzită, casele cu patru etaje, tufe de liliac, chioșcul dărăpănat. Disparu portarul care făcea colac furtunul de stropit, copilul cu roata...

Dispecerul către Grupa A orbite: poziția zero

Disparură căsuțele și verdeața Vilcelei cu vișini, coșurile uzinelor din depărtare, pădurea de pe malul celălalt al riului mare, riul însuși...

Disparu cerul împreună cu urma subțire lăsată de avionul în zbor...

Disparu soarele...

Se lăsă întunericul de la începutul lumii în care spațiul părea că s-a comprimat pînă la dimensiunile unui punct, iar secunda era egală cu veșnicia.

Numărul 1 către toate zonele în afară de Zona S: lumină

Întunecimea începu de sus să dispară, să se lumineze, transformîndu-se treptat într-o nebulozitate rece-albastră, iar apoi alb-argintie, care peste cîteva clipe îșiși în jos, în torent de lumină orbitoare.

Spațiul se lărgi pînă la limitele însemnate cu o sferă și un disc, a căror linie de contact era asemănătoare cu linia orizontului. Pe sferă nu se observă nici un element al construcției sale și ea era percepută ca o suprafață alb-argintie care emana lumină. Era imposibil de stabilit distanța pînă la cel mai apropiat punct al ei - care putea fi și zece metri și zece kilometri. Suprafața discului acoperită de numeroase șantulețe concentrice, la fel ca o placă de patefon, părea mai întunecată decît suprafața sferei, iar dimensiunile lui, de asemenea, nu ar fi putut fi percepute dacă n-ar fi existat un detaliu...

La vreo sută cincizeci de metri de centrul acestei construcții, unde pe suprafața discului începea să se învîrtă o spirală gigantică, se afla o casă, mai

exact nu o casă, ci un fragment de casă - numai o singură intrare - în ale cărei ferestre de la etajul al treilea bătea soarele, strecurîndu-se către perețele opus unde se afla divanul pe care dormea bătrînul...

El nu știa că de mult nu mai exista casa în care locuia de peste treizeci de ani, că nu mai exista acea curcică înverzită prin care trecuse azi dimineață, nu mai exista arcada dintre case, nici casele, nici strada, nici alimentara...

Nu știa că din orașul de care era legată întreaga lui viață rămăseseră numai amintirile...

Nu știa că nu se mai află în viață prietenul său de front pe la care intenționa să treacă, că nu mai există cunoscuții de la scara sa, că, în general, nu mai sînt în viață toți acei oameni pe care îi cunoscuse sau despre care auzise...

Bătrînul nu știa că și el însuși murise demult de tot, la începutul îndepărtatului secol al douăzeci și unulea, cînd oamenii nu învățaseră încă să învingă multe boli, nu învățaseră să lupte împotriva bătrîneții...

Nu știa că oamenii care nu mai sînt în viață îi oferiseră posibilitatea de a vedea încă o dată soarele, iarba udă, firicul argintiu al urzelii din cerul de toamnă diafan...

Nu știa că el zăcuse sute de ani într-o cameră ermetică prin ale cărei țevi circula heliu lichid, zăcuse deshidratat, cu ser fiziologic în loc de sînge, zăcuse pînă în momentul cînd oamenii putură să vindece aproape toate bolile, putură să lupte împotriva bătrîneții...

Dar oamenii nu știau cum va reacționa el după reanimare, la intrarea bruscă într-o lume necunoscută, cu totul nouă pentru el. Ei nu aveau dreptul să riște.

De aceea, ei construiseră această cupolă sub care, cu ajutorul a miliarde de raze subțiri, pachete de unde, strînse ca un resort, cheaguri de cîmpuri de forță, reproducuseră după fotografii și documente cinematografice de epocă colțisorul vechiului oraș în care locuise bătrînul. Au reproduș totul pînă în cele mai mici detalii: case, copaci, automobile, pietoni, norii albi, frunza îngălbenită de pe asfaltul ud. Toate acestea nu se deosebeau cu nimic de cele adevărate - puteai atinge cu mîna trunchiul unui copac, și să-i simți scoarța aspră, să ridici o piatră și să-i simți greutatea, să vorbești cu vînzătorii din magazin sau cu băiatul care rostogolea roata și să nu-ți dai seama că toate acestea sînt doar pachete de unde, fascicule de lumină însuflețite, adunate laolaltă cu ajutorul cîmpurilor de forță...

Bătrînul dormea în garsoniera de la etajul al treilea al blocului cu patru etaje și somnul lui era păzît de „învechitul”, „Record” cu ecranul prăfuit, ceasul deșteptător de pe servanță, frigiderul care „torcea” liniștit - lucruri obișnuite ale unui trai modest.

El urmează să facă cunoștință cu oamenii lumii noi, iar acești oameni doresc ca el să nu se simtă de prisos în mijlocul lor. Dar aceasta se va întîmpla nu acum, nu brusc, ci treptat.

Bătrînul dormea...

Ultimul soldat rămas în viață din cel de-al doilea război visa un cîmp răscolit de gropi fumegînde și niște bombardiere cu stele roșii zburînd spre Vest.

Traducere: VASILE OROIAN

ARS AMATORIA

Este un fapt de evidență populației că numărul scriitorilor din întreaga noastră istorie literară este deja egal cu numărul de astăzi al locuitorilor de pe aceste meleaguri. De aceea, istoria literară nu mai poate fi decât un recensământ. Și ca orice recensământ și acesta nu poate fi realizat decât cu ajutorul computerului, al cărui uriaș avantaj față de capricioasa critică impresionistă, supusă umorilor momentului, constă într-o obiectivitate de fier, idealul dintotdeauna al oricărei istorii literare.

Pentru a caracteriza întreaga evoluție a literaturii noastre, computerul a ales drept eșantion reprezentativ perioada modernă și protosincron contemporană, cea care a făcut primii pași în istorie, începând cu anii '50. De ce așa? Pentru că orice istorie care se respectă spre a fi respectată se repetă. În consecință, avem a găsi în perioada simpaticului deceniu '50-'60 ghinda care conține și copacii și pădurea și uscăturile literaturii contemporane. Astfel, în mod dialectic, în momentul în care se așează la masa de scris, computerul intră el însuși în istoria pe care, suportînd-o, o și face. Căci ce e computerul dacă nu un istoric literar mai evoluat care va fi depășit de un nou George Calinescu, la rîndul lui depășibil de o nouă generație de computere. Și ce sînt toate aceste depășiri planificate dacă nu fapte de istorie literară?

Se cuvine însă a sublinia cu roșu că inițiativa de a judeca această epocă literară cu ajutorul computerului se justifică o dată în plus prin faptul că la începutul anilor '50 literatura însăși a fost pusă pe bazele unui creier colectiv, curente, scriitorii, operele manifestîndu-se ca terminale ale computerului central de serviciu: „Școala de literatură”. Meritul incontestabil, dar aflat de contestat o vreme al acestei Școli este ceea ce s-a numit colectivizarea talentelor sau, cu alte cuvinte, riguroasă lor așezare pe făgașele clare ale unor limbaje-standard: limbaj Cobol pînă prin 1980 (ceea ce în epocă se numea empiric „romanul obsedantului deceniu”), limbaj Fortran pînă prin 1990 (ceea ce s-a numit mai tîrziu poezia generației în blugi) și în sfîrșit limbajele plurimultidisciplinate de tip Odo-bleja, ale căror ramificații se varsă și-n prezent.

Cartela 13. Romanul. Epoca pașilor mărunți
După seceta epicului din simpaticul deceniu '50-'60, se constată o oarecare înviorare a disponibilităților creatoare ale romancierilor. Ieșiți ușor handicapați, dar cu fruntea sus, din avatarurile momentului, ei oferă istoricului literar un peisaj românesc dragut, variat, cu cărți notabile și din ce în ce mai lizibile. Dintr-o mulțime amorfă se desprind mai înfrîncate din familia curajoșilor. Ei încearcă acum să scrie ceea ce alții nu îndrăzniseră nici să șoptească înaintea lor. Contrastul

alb-negru, principiu tehnic fundamental în epoca romanului șoptit, se nuanțează, astfel încît eroii noului roman capătă străluciri cenușii, gri etc. Conflictul iese din tiparele univoce ale unui pseudo *deux ex machina* și intră în tiparele plurivoce ale unui adevărat *deux ex machina*. Arta însăși a narațiunii o ia înaintea narațiunii însăși, făcînd pași mărunți spre ceea ce mai tîrziu se va numi stilul arsamatorist. Dar prea obsedați să spună ceea ce era de spus, scriitorii din familia curajoșilor uită să spună ceea ce nu era de spus. Preocupați pînă peste cap să zugrăvească lumea prin care au trecut, fiindu-i ultimii martori, scriitorii devin primii ei epigoni. Omul nu mai era unidimensional, dar nici nu ajungea la pluridimensionalitate; el era adimensional. Alte defecte ale romancierilor curajoși erau: intimismul relațiilor sentimentale necuantificate, ușoara fascinație a tipurilor feminine masculinizate, simpatizarea subterană nealgoritmizată cu anumiți eroi, orgoliul direct proporțional cu gustul și culoarea puterii, iritarea în fața iritării critice, cultul situației sociale pe metru cub, lipsa legăturii între generațiile aparținînd aceleiași promoții, nostalgia universității de gradul II în detrimentul nostalgiei universității de gradul I, lipsa lecturilor filosofice de ambele grade, pe scurt, ceea ce Maiorescu numea „forme fără fond”. Deși producția românească a acestei familii a fost relativ abundentă, astăzi se mai pot citi fragmente *Galeria cu viță sălbatică*, *Vînătoarea regală*, *Pumnul și palma* și, în ultimul rînd, *Dragostea și revoluția*, ce se găsesc în biblioteci la fișierele speciale.

Cartela 15. Clasicii poeziei Fortran

Puțini din poezii celei de-a doua jumătăți a ultimului secol din mileniul trecut au avut intuiția mutației radicale petrecute în cîmpul valorilor, de la forța gravitațională a esteticului la imponderabilitatea consonantistă a cosmoethosului. Cînd, de la depărtare, citești prin satelit presa vremii, te apucă risu-plînsu (cum spunea un poet uitat al vremii), văzînd cită cerneală a curs pentru „estetic”, noțiune care astăzi este un arhaism găsibil numai la Dubna, la Muzeul Memoriei Calculatoarelor. În schimb, poezia de circulație intergalactică a lui Valeriu Bărgău, Petre Got, Mara Nicoară, Ion Lilă, Corneliu Vadim Tudor, Marin Lupșanu, Dumitru Udrea, Ion Gheorghe, Anais Nersesian, Cezar Ivănescu, A. Toma, Aurelian Titu Dumitrescu, Tiberiu Utan, Victor Tulbure, Eugen Frunză, Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu, Ion Potopin, Ion Crînguleanu, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu, Virgil Cărianopol, Dan Ciachir, Ion Segărceanu, Rusalim Mureșan, Corneliu Sturdu, George Arion și mai ales Bazil Gruia a cucerit toate stațiile de difuzare a lirismului, fiind tradusă integralmente în slavonă.

ARS AMATORIA

MEDALION
RODICA BRETIN

NĂSCUTĂ la 6 noiembrie 1958 în orașul Brașov, RODICA BRETIN este ingineră, absolventă a Facultății TCM din cadrul Universității Brașovene. Prima participare la un concurs literar de anticipație — Ediția I, 1981, a concursului Helion — i-a adus o mențiune pentru povestirea S.F. „Accidentul”. Au urmat:

Premiul II al revistei „Știință și Tehnică” la a XI-a Consfătuire națională a cenaclurilor de anticipație — Iasi 1981 — pentru povestirea S.F. „Orașul”.

Premiul II la Concursul literar de anticipație Helion — Ediția II, 1982 — pentru povestirile S.F. „Noaptea Sanyasinilor” și „Efect Holografic”.

Premiul II al revistei „Știință și Tehnică” la concursul „Avertisment pentru liniștea planetei” — 1982 — pentru povestirea S.F. „Ultimul Gdar”.

Premiul revistei „Tribuna” la a XII-a Consfătuire națională a cenaclurilor de anticipație — Sibiu 1982 — pentru povestirea fantastică „Cetatea fără trecut”.

Remarcîndu-se printr-o înaltă stilistică de excepție, lucrările sale sînt publicate de reviste, almanahuri, fanzine și radiodifuzate la „Radio Biblioteca S.F.”. Dacă povestirile de anticipație denotă o preocupare deosebită pentru viitorul Terrei în cadrul complexei probleme a contactului cu civilizațiile extraterestre, cele fantastice constituie adevărate explorări ale infinitelor lumi posibile în imensitatea Universului.

Președintă a cenaclului de anticipație „Antares” (Brașov) din 1981 și a cenaclului de anticipație „Universal-Fandom” (București) din 1983, RODICA BRETIN a deșus în anul 1982 la Editura Albatros volumul de povestiri S.F. și fantastice, intitulat „Noaptea Sanyasinilor” (Dan Aporoft).

ULTIMUL GDAR

ÎN AFARA singurei mese ocupate, încăperea era pustie. Pentru o bază situată pe una din rutele comerciale principale, părea cam bizar. Se vorbea, e drept, despre deschiderea unui coridor spațio-temporal, dar zvonurile nu fuseseră confirmate. În calitate sa de consilier metagalactic, Khor Ub Nabor ar fi fost desigur informat.

Lumina crepusculară atenua contururile, iar în atmosfera descoperise prezența unor elemente chimice necunoscute: cantități infime însă, pe care organismul său le putea izola și neutraliza.

Apăruse un tentacul violet, lustruind cu freneză suprafața translucidă a mesei. Înulți ca finalitate, gestul simboliza înalta considerație acordată oaspetelui: un duarph beneficia peste tot de protocolul zero. Khor Ub

Nabor sorbea încet din băutura oferită de sioxian. Absent la ce se petrecea în jur, urmărirea reflexele create în paharul de cristal. Se simțea spionat, hăituit, sentimente neîncercate vreodată de un adevărat duarph. Oare bănuiau ceva? Atunci ultima misiune reprezenta un test menit să-l demaște. Poate îi subestima, dar nu îi credea atât de subtili.

— Un zert lumină pace!

Khor Ub Nabor tresări. Străinul nu cunoștea obiceiurile locului, căci se așezase fără să-i aștepte încuviințarea. Figura distoidă, corpul aproape uman, dar cu șase brațe tubulare acoperite cu cili, trădau originea denebiană. Ochiul perfect rotund, colorat puternic în roșu, devenea oranj, trecerea făcîndu-se printr-o succesiune de nuanțe și licăriri.

— Servim Entitatea, replică in-

dispus consilierul.

Avusese o scurtă ezitare înainte de a răspunde și se întreba dacă trecuse neobservată. Denebianul nu venise din întîmplare la masa lui: colierul de sionit era identic cu cel pe care-l purta. Pentru misiune fuseseră aleși patru raționali din zone diferite ale metagalaxiei: în calitate sa oficială, știa multe despre ceilalți trei, dar nu și lumile din care veneau. Acesta trebuia să fie Ur Dip. De ce un denebian?

— Mi s-a cerut să te înfrînc, duarphule, pentru a-ți transmite: „Al patrulea se află la Detros.” Îți spune ceva?

Khor Ub Nabor se decisese să tatoneze terenul. Deși Ur Dip nu părea inițiat în obiectivul misiunii, un sfert din cît cunoștea despre natura închisă și perfidă a denebienilor ar fi fost suficient pentru a-l alerta.

RODICA BRETIN

- Nu îți pot da amănunte pentru că nu le cunosc. Instrucțiuni vom primi la bordul navei.
- Ce așteptăm?

Consilierul întârzie cu răspunsul: ființa care intrase în momentul acela putea fi cu greu definită. Îi văzuse, pentru că se deplasa spre ei într-o plutire lină. Ceva ca o boare îi atinse când se opri în fața lor: haloul dispăru, devenind vizibil trupul ca un lujer prelung. Se așeză și îi salută cu o ușoară înclinare a capului, răceala ochilor imenși pe masca palidă a feței contrazicând simulacrul de zîmbet incremenit pe buze.

- N-am întârziat, nu-i așa?
- Dimpotrivă, Altaza, surise Khor Ub Nabor.

Sixianul aștepta într-o atitudine îndatoritoare ca noua venită să-și exprime preferința. Ur Dip fusese ignorat fiind un sărman denebian, nu un duarph sau o xyodlartă de pe Achernar.

Illuminația sălii se modifică treptat. În centru, mesele fuseseră date la o parte și un con de lumină verde marcă o arenă improvizată, unde se pregătea ceva, căci murmurul conversațiilor încetase. Unora le părea interesant genul acesta de spectacol, iar încăperea devenise ticsită. Sub reflector au fost împinși doi bărbați: văzându-i, Khor Ub Nabor nu își putuse stăpîni o svicnire a brațului în care ținea băutura și citeva picături se răspîndiră pe masă... Luptătorii se opriseră la mijlocul sălii, în poziții expectative. Un moment de ezitare din partea unuia, o mișcare a pupilelor celuilalt și lovitură de pumnal porni fulgerătoare.

...În mintea consilierului reînvie amintirea oamenilor purtați pe străzile orașului în cuști magnetice, femei și copii cu priviri răătăcite care îl urmăriseră multă vreme. Erau considerați o specie inferioară. Organismele lor primitive, obișnuite să respire o anumită compoziție atmosferică, nu supraviețuiau transferului în alte medii. Incapabili să-și adapteze funcțiile biologice, au rămas izolați în arealul restrîns al planetei de origine...

Luptătorii ajunseseră la capătul puterilor și respirația le producea un zgomot sacadat. Nici unul nu se cruțase, nu se ferise din calea lamei aducătoare de moarte; dinspre pseronii lipiți de tîmple pornea comanda de a învinge cu orice preț. Lupta se transformase într-o înclăștare de trupuri.

- Se spune, începu Altaza, că ar fi fost o populație numeroasă, stăpîni ai unei tehnologii avansate. Cu mult înainte ca soțul planetei lor să devină radioactiv, trimiteau rachete în lumile stelelor apropiate.

- Prostii, respinse Ur Dip ideea. Pe Terra trăiesc două milioane de oameni, care abia reușesc să-și asigure hrana. Planeta e secătuită de resurse.

Altaza nu-i dădu atenție, ochii ei galbeni fixându-l cu insistență pe duarph. „Ca o felină care pîndeste pradă”, gândi acesta. Se întreabă cît sau ce anume aflase despre el. Cunoștea bine creaturile cerebrale de pe Achernar: la baza motivațiilor unei acțiuni stătea un calcul precis, o logică perfectă. Ascultase cu toate simțurile alertate, intuind amenințarea disimulată de cuvinte.

- O ființă născută sub un soare galben nu are șanse de evoluție. Decăderea civilizației terestre reprezintă o dovadă, insistă Ur Dip.

Altaza îl privi pe denebian de parcă atunci îi observa prezența: Pentru că n-au reușit să se ridice la suprema înțelepciune: înțelegerea consecințelor. În realitate, nu știm nimic precis despre ei.

- Doar cum pot fi uciși, remarcă Ur Dip.

- E timpul să mergem, hotărî Altaza ridicîndu-se. „Denebianul era gata să strice totul”, gândi. „Consilierul bănuiește ceva și ar putea da înapoi: nu e încă tîrziu să-și recalculeze șansele. Dar n-o va face: cercul-capcană se închide.”

...Cînd au sosit la punctul de imbarcare, se însera. De-a lungul pistei erau înșirate astronave gigantice, într-o incremenire mo-

nolică, iar deasupra stăționau luminile vehiculelor-escortă.

Un vuiet prelung se propaga prin atmosferă, reverberația făcînd să vibreze pereții hangarelor. Ecranele de protecție intrașeră în funcțiune înșă, și cîmpul gravitic distorsiona contururile. Asoliza o navă... Khor Ub Nabor văzu înfi un punct luminos, apoi, brusc, mii de ace i-au străpuns retina, orbindu-l. Cînd reuși să-și limpezească privirea, nava cobora încet, suspendată deasupra pistei, uriașă pasăre metalică venită din infinitul vitezelor superluminice.

Simțind o ușoară bătaie pe umăr, se întoarse și întîlni niște ochi negri, pătrunzători, care îl fixau din spatele vizorului căștii. Uniforma simplă, strînsă pe corpul athletic, purta însemnul castei navigatorilor.

- Consilierul Khor Ub Nabor? Sînt Thy Serg, pilotul dumneavoastră. Vă rog să mă urmați.

„Un navigator feydar”, își spuse Khor Ub Nabor, recunoscînd un dialect din străvechea federație Zahras. Thy Serg îi conduse la un hangar izolat, unde nava se dovedi o piesă de muzeu, de pe vremea cînd se fabricau motoare fonice. Pilotul își făcea de lucru la comenzi, studiîndu-și pe ascuns pasagerii: Xyodlarta era periculoasă, prezența ei îl îngheța. Consilierul purta pe chip semnul, nu putea să se înșele. Se înfioră: cine ar îndrăzni să se atingă de un duarph?

După ieșirea în spațiul cosmic, Khor Ub Nabor vizionă cilindru cu instrucțiuni. Mesajul le cerea să ajungă pe Detros, unde îi aștepta coordonatorul misiunii... Închise ochii și începu să respire controlat. Dincolo de pereții navei începea noaptea cosmică. În vremurile cînd strămoșii săi vedeau în Univers o breșă, o falie spre un mîine incert, cerul exista pentru a-i feri de teroarea viitorului. Erau la un pas de dobîndirea unei conștiințe superioare, dar i-a împiedicat sentimentul apartenenței la un anumit spațiu și timp.

Un șoc violent zgudui nava.

RODICA BRETIN

În timp ce podeaua se cutremura din nou, Khor Ub Nabor încerca să deblocheze ușa postului de pilotaj. Cînd reuși să pătrundă înăuntru, Thy Serg zăcea pe jos - cu brațul drept întins într-o ultimă încercare de a ajunge la tabloul de comandă - iar lînga o placă de protecție, marcînd locul unei spărturi în perete, căzuse un aparat de sudură.

Consilierul fixă indecis comenzile. Se trăgea dintr-un neam de rătăcitori prin spațiu - cînd navigația nu devenise încă privilegiul castei feydarilor - și cunoștințele de astronavigație rămăseseră undeva în celulele creierului său: sondînd în subconștient, putea ajunge la trecutul care trăia în el, neștiut, suferite de generații supraviețuind în memoria speciei.

...Execută manevrele finale; se apropiau de ținta călătoriei, și cînd își ridică ochii de pe aparate, relaxîndu-se după concentrarea din timpul zborului, discul cenușiu al unui corp ceresc ocupa o treime din hublou. Peisajul planetei îi dădea o senzație familiară. Nu fusese niciodată în sistemul Sirius, totuși cunoștea fiecare crater, fiecare neregularitate a reliefului. Confruntă imaginea reală cu cea păstrată în memorie, înregistrînd schimbările aduse suprafeței de coliziunile recente cu meteoriți. Amintirea venea dintr-un spațiu insondabil, de aceea îl cuprinsese o stare confuză de panică. Simțea un imbold irezistibil să fugă, să întoarcă spatele planetei. Jos pîndea primejdia, știa, fiind totodată conștient că se născuse pentru a împlini acolo un legămint care nu era al lui. Viitorul devenise un zid întunecat. Nu avea de ales: se pregăti de asolizare.

- Puțină setha, consiliere? Zîmbetul Altazei: cald, îmbietor. Își apleca lujerul mîlădios pentru a turna lichidul în cești. Lui Khor Ub Nabor îi reveni în minte avertismentul pilotului Thy Serg, înainte de accident: „Ferește-te de xyodlartă, te va ucide!”

Înconjurăți de confortul rafi-

nat al bazei planetare, îl așteptau pe al patrulea rațional implicat în misiune, care întârzia.

- Iată-l și pe Het van Karsa, cunoscutul pharolog! exclamă deodată Ur Dip, agîtîndu-și tuburile în direcția intrării; ochiul îi căpătase o nuanță de verde intens.

„Cînd o să termine cu gafele?”, gândi Altaza. Denebianul își simți pîntecul crispîndu-se, durerea devenind insuportabilă. Aruncă o licărire implorătoare spre xyodlartă și chinul încetă.

- Un zert lumină pacel rosti noul venit, păsînd spre mijlocul camerei.

Pelerină metalizată îi atîngea carimbii cizmelor, săltîndu-se ușor în timpul mersului. Avea ținuta dreaptă, rigidă, a unuia obișnuit să comande. Ochii puțin oblici - două fante întunecate - nu exprimau nimic, privirea lor glacială trecînd peste Ur Dip ca și cum denebianul n-ar fi existat.

Khor Ub Nabor își înfipse unghiile în carne. Veșnică Entitate! Pentru o clipă, crezuse că se privește în oglindă. Îi trebuia un efort considerabil ca să-și păstreze întipărit pe chip zîmbetul calm, destins. „Asta era! Un duarph - autentic - trimis să îl demaște”. Gîndurile îi alergau înnebunit, căuțînd o cale de ieșire din situația imposibilă în care îl atrăsese perfidia xyodlartei. Altaza judecase, corect: transformarea lui ar fi convins pe oricine, în afara unui nativ din Eridani.

Ajungînd în dreptul consilierului, Het van Karsa se opri, lăsîndu-se o tăcere apăsătoare. Altaza suridea, urmărind atentă confruntarea. Cei doi se priviră un moment ce păru nesfîrșit: ochii pharologului deveniră violeti și Khor Ub Nabor le percepă extensia senzorială sondînd în structura intimă a ființei sale, coborînd la nivelul reacțiilor afective fundamentale. La rîndul său pătrunse în conștiința celuilalt, dar se retrase imediat, coșleșit de o prezență totală, dominantă. Het van Karsa își duse mîna dreaptă la piept și se înclină adînc, cu deferență - sa-

lutul prin care îl recunoștea duarph. Khor Ub Nabor se înclină la rîndul său, fără să înțeleagă nimic.

Altaza iradia o furie abia stăpînită, dar cînd van Karsa se întoarse spre ea, trăsăturile îi căpătără ingenuitate și reuși să-și acordeze glasul pe tonurile cele mai dulci.

- Ai îmbătrînit, duarphule. De la ultima noastră înîlnire au trecut... da, zece perioade standard.

Het van Karsa ignoră amabilitatea prea evidentă, iar intensitatea privirii lui nu prevestea nimic bun.

- În schimb tu, Altaza, arăți minunat, spuse fără inflexiuni. Atunci, pe Wena Varusis, nu-ți priau radiațiile.

Xyodlarta zîmbi în silă. Aluzia la planeta aceea o făcuse să se înfioare fără voie.

- Nu ne-ai spus pentru ce ne aflăm aici, încercă Ur Dip să salveze situația.

- Nu cunosc motivele pentru care unii din voi se află aici, replică sec van Karsa, dar doresc să vă arăt ceva interesant... Locul în care vă voi duce nu mai există de multe mii de ani, iar coridorul temporal e foarte îngust. Dacă alunecați într-o breșă a hiperspațiului, nu există cale de întoarcere: v-ar trebui un miliard de perioade pentru a încerca toate variantele și a reveni în timp real.

...Într-o coordonare perfectă, cei patru raționali își fixară onigramele de sionit care apărușeră la comanda duarphului.

Întineric dens, primar: liniște. Ochii nu văd, mîinile nu simt, urechile nu prind sunete, căci pentru o altfel de lume sînt necesare altfel de simțuri. Primele senzații fiind vagi, confuze, Khor Ub Nabor încerca să se orienteze prin beznă, rătăcind o durată nedefinită în căutarea unui reper. Vedeă trei umbre, dintre care una iradia un sentiment de frică. Denebianul. Trimise o extensie a cîmpului său energetic spre acesta, susținîndu-l și stabilizîndu-i poziția. Atinse alături o prezență - xyodlarta - și undeva, în față, um-

MEDALION RODICA BRETN

bra călăuzitoare a duarphului: îi captă emisiile, ancorându-se de ele. Incepea să prevadă mișcările drumului. Lumini îngăltoare, apariții meteorice săgetau citeodată întinericul, dar se străduia să le ignore, urmînd îndepoape jaloanele fixate de Het van Karsa în labirintul timpului.

La capătul unui coridor transversă o zonă de clarobscur, pătrunzînd într-o sală imensă. În centru, suspendat deasupra dalelor de piatră, se afla un glob sferic, a cărui formă era puțin turtită la poli. Mari cilindri transparenti ocupau restul spațiului prin bruma depunerilor de condensare zăvîndu-se trăsăturile unor ființe. Se aflau acolo reprezentanți ai tuturor raționalilor din metagalaxie, cite unul sau mai multe exemplare pentru fiecare specie.

Khor Ub Nabor avea intuiția unui amănunt esențial pe care îl ignorase. Încercă să-și dea seama ce anume, dar imaginea începea deja să se destabilizeze. ... Se trezi în camera bazei planetare. Cînd își scoase ontograma, văzu că îi tremurau mîinile.

- Care sînt coordonatele spațio-temporale? răsună vocea clară a xyodlartei.

Het van Karsa ezită un moment:

- Regret, nu vă pot spune. Trebuie doar să aflăm cine a construit edificiul și în ce scop.

- Un centru de regenerare? avansă o propunere Ur Dip.

Duarphul respinse cu un gest energetic ideea.

- Să fim serioși!... Pentru atîta lucru nu ne chemau de la capătul galaxiei.

- Prietene, ești obosit, se întoarse Altaza spre denebian. Îl fulgeră brusc din ochi: du-te și odihnește-te!

Ur Dip se retrase, cerîndu-și scuze.

- S-a stabilit starea indivizilor din cilindri de conservare? întrebă Khor Ub Nabor după plecarea denebianului.

- Sînt bioînvelișurile unor ființe vii, spuse pharologul. Conștiința e separată de corp, fiind

înregistrată pe o unitate informațională.

Consilierul se gîndi citeva clipe intens. Ideea, ce i se părua la început absurdă, începea să capete consistență.

- Un fel de matrice, rosti.

- Poftim?

- Modele. Pentru toate ființele din metagalaxie.

- Vrei să credem că cineva colecționa exemplare ale ființelor raționale...

- Nu! Am spus modele, mai precis **primele modele**.

Altaza izbucni într-un ris nervos.

- Îndrăznești să insinuezi că cineva a creat toate speciile inteligente din Universul nostru?

Khor Ub Nabor o fixă cu o expresie ușor amuzată. Faptul că xyodlarta își pierduse cumpătul nu-l impresiona.

- Ai reprodus exact sensul afirmațiilor mele.

Întîlni privirea concentrată a lui Het van Karsa.

- De ce crezi asta?

- Denebianul din sală era identic cu Ur Dip, în schimb, xyodlarta părea o copie nereușită - îi lipseau haloul și alte calități - un model primitiv, care apoi a evoluat spre superba perfecțiune a Altazei.

- Aberații! pufni xyodlarta.

- Altaza.

Het van Karsa îi rostise numele cu voce monotonă, totuși xyodlarta se cutremură.

- Altaza, repetă duarphul, calci una din legile noastre. Ceea ce aspiți tu e prea mult pentru o xyodlartă și prea puțin pentru...

- Ajunge! Voi tăcea.

În glas îi răsunase teroarea, iar pe obrajii crispați într-o mască zîmbitoare, bronzul stelei Achernar palise: prin transparența epidermei se vedea rețeaua vinișoarelor albastre, subțiri, sub care Khor Ub Nabor surprinse o încăleală de fire aurii.

Consilierul deveni încă o dată conștient de aura puterii pe care, sub calmul aparent, personalitatea lui Het van Karsa o degaja. Amintirea primului contact îi stăruia în memorie, nealterată. Atingere fugară, avea tulbură-

toarea viziune a efluviiilor de energie pură, nesfîrșit regenerate, unduind în cîmpuri ciocotitoare de forță sau zbătîndu-se sub încătușarea modelatoare a logicii.

Pharologul se ridică:

- Dacă doriți să vă odihniți, camerele v-au fost pregătite. Vom continua - păru să caute cuvîntul - cercetările, mîine dimineață. Entitatea fie cu voi!

Consilierul făcuse cîțiva pași prin cabină, cînd auzi în spatele lui un declic: mecanismul ușii rulante fusese blocat pe dinafară. Rămase nemișcat, cu simțurile la pîndă și se întrebă - lăcid, aproape curios - cum va funcționa capcana. Ridicîndu-și privirea, văzu o mică sferă cenușie ce se rotea pe traiectorii concentrice, în căutarea întîi vii pe care era programată să o distrugă. Arma teribilă, adusă din sistemul Deneb, își localiza victima după bătăile inimii.

Khor Ub Nabor își concentra energia somatică într-un focar unic; în mîna dreaptă se materializă conturul unui disc, căpătînd treptat consistență. Strălucirea lui creșcu, atingînd vibrația luminii pure, și începu să pulseze, inducînd senzorii sferei ucigașe în eroare. Consilierul așeză discul pe masă și se retrase... Explozia care cutremură cabina îl făcu să și piardă echilibrul; se ridicase, cînd apărură van Karsa, însă acesta nu întrebă nimic, făcîndu-i semn să-l urmeze:

- Vîno, am să-ți dau altă cameră.

La capătul coridorului aștepta xyodlarta. Mesajul primit din Achernar îi cerea să acționeze: falsul duarph trebuia eliminat, iar dovezile despre „locul acela” distruse.

Ur Dip nu se culcase și, după felul cum îi licărea ochiul, în tonuri tot mai șterse, se aștepta la vizită.

- Ai dat greș. Știi ce urmează, nu? șuieră Altaza. Prioste-mă!

Simțea fascinația ochilor ei supunîndu-l, frîgîndu-i voința. Durerea sfredelitoare îl făcu să se zvîrcolească neputincios. Altaza se opri: dorea să-l pedep-

sească, nu să-l omoare. Îi întoarse spatele și ieși, căci priveștea trupului scuturat de frisoane o dezgusta.

... După ce se despărți de Het van Karsa, consilierul se întinse pe patul din cabină și adormi. Se deșteptă după citeva ceasuri, cu senzația clară a unei revelații. Pentru prima dată intuia taina teribilă ce apăsă - asemenea straturilor geologice - asupra sălii din adîncuri, însă intrările labirintului temporal rămîneau blocate și se izbea de același perete impenetrabil. Căile duceau spre o zonă unde începutul și sfîrșitul deveneau involburările unui sorb uriaș, ce înghițea materia și energia. Nu îndrăznea să privească prăpastia fluidă, din adîncurile căreia pîndea pericolul autoanulării.

Incepea să discearnă ritmuri cunoscute în pulsul neîmblîzit al timpului. Încercînd să se orienteze după jaloanele trecerii anterioare, rătăci neajutorat și orb prin spectrul de posibilități, pînă cînd se produse o rupere în continuitatea vremii și alunecă printre pereții de lumină, redus la stadiul unui simplu foton, a cărui singură menire o reprezenta mișcarea...

Se afla în interiorul sălii subterane, printre nesfîrșitele șiruri de cilindri. Îndentificînd trăsăturile fiecărui grup de raționali, remarcă în așezarea lor o anumită logică, o subtilă gradare a calităților. Compară bioînvelișurile din cilindri cu locuitorii actuali ai Universului: unele caractere lipseau, altele avuseseră o evoluție surprinzătoare. Prezența globului turtit la poli îl intriga. Cu precauție, își apropie palma de suprafața netedă. Deși o presimțise, descărcarea energetică se produse înainte de a-și putea retrage mîna.

... Se cufundă în tărîmul fără margini al nopții cosmice. Prin întinericul punctat cu palide licări de stele, se infiltrau acorduri îndepărtate, ce creșteau în intensitate, izbucnind în armonii ample, pe măsură ce din abisul galactic răsărea imaginea unei planete albastre... Tulburat, Khor Ub Nabor își simți ochii

MEDALION RODICA BRETN

omezindu-se cînd văzu derularea reliefului de o varietate irepetabilă: norii albi, plutind în oceanul de azur al atmosferei, creștele munților învaluite în ceața dimineții, oglinda sclipitoare a mării. Suprapuse peste holograma purtată de timp, peisajul arid al Terrei, în care cenușii devenise culoarea dominantă: o planetă condamnată și o mînă de oameni, reduși la stadiul de primitivism, luptînd pentru supraviețuire. Alungă viziunea terifiantă și totuși reală. Ne-regenerat, biocîmpul protector slăbea în intensitate: dădu drumul globului și alunecă în neființă...

Cînd își reveni, Het van Karsa îi ținea încheietura mîinii și o căldură plăcută i se răspîndea prin tot corpul.

- Îmi place curajul, gdarule, dar al tău seamănă a imprudență. Khor Ub Nabor se chinuia să zîmbească. Fără intervenția lui van Karsa ar fi... Cum îi spusese? „Gdarule”. Deci, știa! Sau dacă nu, aflase sondîndu-i creierul cînd fusese inconștient.

- Ai de gînd să mă denunți Consiliului?

- Ce-aș cîștiga făcînd-o?

Într-adevăr, ce l-ar putea tenta, trăise doar senzații posibile numai într-o mie de vieți... Printre modelele raționalilor nu descoperise nici un duarph, își aminti Khor Ub Nabor. Constatarea - venită cu întîrziere - îl contrarie, apoi înțelese.

- Da, confirmă Het van Karsa citîndu-i gîndul, sîntem o rasă mai veche decît a oamenilor.

- Și ceilalți?

- Șixieni, denebieni, xyodlartii... Stăpîni de azi ai metagalaxiei! Glasul duarphului suna batjocoritor. Începutul a fost făcut de încrederea oamenilor în unelte perfecte: mașini biologice capabile să evolueze și să se reproducă. „Hibrizii” au supraviețuit declinului civilizației care li crease și, cum se puteau adapta oricărui mediu, în citeva milioane de ani au cucerit Universul.

- Ei știu adevărul?

- Care adevăr? Că sînt doar

niște mașinării complexe, născute de oamenii pe care îi disprețuiesc? Explică-i prietenei noastre, Altaza, modul cum au ieșit strămoșii ei de pe banda unei uzine înălțate de „primitivi” terrieri... În milioane de ani, au avut suficientă vreme să își făurească o istorie. Iar dacă bănuiesc totuși ceva, vor încerca să distrugă dovezile din sala subterană.

- Pot ajunge acolo? întrebă Khor Ub Nabor, sperînd într-un răspuns negativ.

Het van Karsa părea să ezite:

- Tu ai ajuns, dar am citit în tine semnul Entității. Chiar dacă nu te-ai născut duarph, ai fost crescut și antrenat după legile noastre. „Ei” nu stăpînesc bine căile temporale, dar într-o zi o vor face.

- N-ar putea să înfrunte un duarph! exclamă Khor Ub Nabor, încercînd să se ridice.

- Liniștește-te, ordonă van Karsa.

Trupul celui-alt se supuse, relaxîndu-se, înainte ca sensul cuvîntelor să ajungă la creier.

- Trebuie să pleci, aici ești în pericol, reluă duarphul.

- N-am unde să mă duc. Gdaria nu mai există. După atacul xyodlartilor, supraviețuitorii s-au refugiat pe Shalag, unde mediul ostil a făcut imposibilă adaptarea. Sînt ultimul gdar. În Eridani am încercat să devin un duarph.

- Și pot să spun că aproape ai reușit.

Het van Karsa rămase pe gînduri. Modul în care gdarul știuse să lupte, să supraviețuiască, impunea respect. Ce fel de ființe erau oamenii? Atît de vulnerabili fizic și totuși...

- Pentru ce ai riscat acceptînd numirea de consilier și apoi misiunea?

- Ajungînd în Consiliu am încercat să opresc vinătoarea de oameni, pustierea Terrei... Ascultă duarphule, de ce mă ajută? Chipul lui Het van Karsa se întunecă. Ar fi dorit să-l ajute - deși, martoră fie Entitatea, nu știa de ce - dar pentru el nu se mai putea face nimic. De aceea tresări auzindu-l rostind cuvîntul:

MEDALION RODICA BRETIN

tele:

- Viața mea nu contează atât de mult. Ești puternic, duarphule, împiedică nimicirea poporului meu!

Khor Ub Nabor aștepta în cordat: nu avea dreptul să-i ceară asta, totuși o făcuse. Dacă era real ce se spunea despre duarphi - că dirijau dezvoltarea rașionalilor în metagalaxie - atunci o făceau cu discreție, preferind căile mai lente și mai sigure, având înțelepciunea să nu facă uz de superioritatea lor evidentă.

- Voi încerca, rosti Het van Karsa, și cuvintele sale valorau cât un jurământ. Pleacă acum, nava mea e pregătită pentru decolare.

Cînd părăsi camera, desluși în privirea duarphului milă, sau poate i se păruse. Alerga spre platforma hangarelor, încercînd o stare de spirit nouă, de pace și împăcare cu sine. Dintotdeauna, existența i se supusese unui singur țel, pentru care știuse să-și înfrîngă slăbiciunile; acum învățase să spera.

- Omule!

Cuvîntul sfîșiiu ca un bici. În primul moment rămase locului, apoi se întoarse încet, căutînd să ciștige timp. Altaza ținea îndreptată asupra lui tija unui delurotron, iar Ur Dip blocase retragerea.

- Te înșeli, Altaza, spuse Khor Ub Nabor înaintînd către xyodlarta care se dădu înapoi. M-am născut pe Gdaria, planeta-colonie unde v-ați încercat precizia tirului atomic.

- Un motiv în plus ca să ne urăști. Credeai că e de ajuns să furi numele unui duarph pentru a scăpa judecății Consiliului?

În mijlocul frazei, Altaza trase, dar fasciculul devie datorită cîmpului protector. Khor Ub Nabor se aruncă asupra lui Ur Dip, care se prăbuși sub lovitură...

Gdarul urcă scările în goană și ajunse la hangarul de unde drumurile Cosmosului îi erau deschise. Deodată, se opri: cunoștea secretul cilindrilor, iar Consiliul nu putea îngădui răs-pîndirea lui. Vor pulveriza

Terra, înlăturînd posibilitatea vreunei revolte.

Nava lui van Karsa se afla la cîțiva metri. Civilizația duarphilor stăpînea timpul și distanțele, iar legenda despre astronavele lor făcuse înconjurul galaxiei. Cu un asemenea vehicul, patru-lele Consiliului nu l-ar ajunge niciodată. O clipă, o singură clipă, ideea îl ispiți... Dincolo de cupola transparentă a hangarului începea Infinitul lumilor libere. Peste toate se suprapuse însă dureros imaginea Terrei.

Informațiile din creierul său nu trebuiau să ajungă în mina Consiliului: se concentră, ștergîndu-le din memorie. Anulă și cîmpul protector.

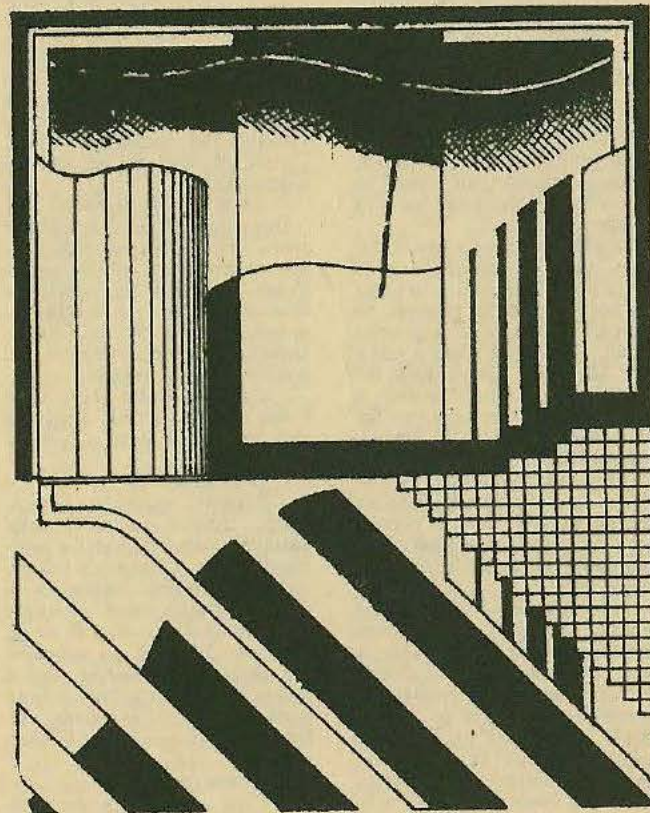
Așteptarea nu dură mult, silueta xyodlartei apărînd la capătul pistei. Ridică arma și ochii gal-

beni nu avură nici o tresărire cînd fixă declanșatorul, reglînd fasciculul la intensitatea medie. Intocmai cum bănuise, aveau nevoie de trupul și mai ales de creierul său: în secunde de agonie, Altaza spera să-l sîndeze.

Urmări degetele fine ale xyodlartei mișcîndu-se implacabil... O explozie de alb inundă totul în jur și ceva se rupse în interiorul său. Un mesaj-gînd concentrat, eliberînd, energia sa psihică: „Het van Karsa... nu uita...”

Înainte de a muri, văzu că prin ceață chipul Altazei aplecîndu-se asupra sa. Și ultimul gîd se pomeni admirîndu-i precizia plină de grație a mișcărilor.

Cu adevărat, își spuse cu amară ironie, omul inventase niște **unelte perfecte**.

ALEXANDRU ANDRIEȘ

MEDALION RODICA BRETIN ORASUL

YUL EN se aplecă și culese un bulgăre de pămînt. Desfăcu încet degetele, lăsînd pulberea cenușie să se împrăstie, luată de vînt... Cîndva, imensa cîmpie fusese acoperită de vegetație. Încercă, fără să reușească, să-și imagineze oceanul verde-gălbui al plantelor, unguind sub soarele de amiază. În locul acela - susțineau vechile texte - se aflaseră pe vremuri păduri nesfîșite, dar nu putea crede: nimeni din generația lui nu văzuse cum arată un copac adevărat.

Se așeză lîngă una din stînci - erodată de curenții de aer ce înfiorau odată ierburile înalte - unde rămase nemișcat, integrîndu-se aparentei imobilități a elementelor. Ascultînd zgomotele nopții, numai de el înțelese, auzea poate foșnetul unor frunze - ofilite demult pe crengile arborilor dispăruți și ei - sau ropotul fantomatic al stropilor. De sute de ani nu plouase în acea regiune a planetei - fronturile de precipitații fiind dirijate spre zonele de culturi intensive - iar în lipsa apei tot ce fusese viu pierise.

Simți o atingere ușoară, apoi senzația caldă, atât de cunoscută, pe care apropierea Hanei o emana, îl învîlu. În afara prezenței fizice, percepea pulsația de veghe a creierului ei căutîndu-l cu intensitate. Neliniștea aceea, plină de întrebări nerostite, îl înduioșă și hotărî să-și elibereze mintea de cîmpul protector - parcă și-ar fi deschis larg brațele - Hana cuibărindu-se recunoscătoare între gîndurile lui. Cu un gest firesc, bărbatul își petrecu mina dreaptă pe după umerii ei și rămaseră alături în noapte.

„Yul En, e adevărat că te-ai născut... acolo? îi auzi gîndul timid. I se păru ciudat, pînă acum nu-i pusese întrebări.

Privi spre nord-est, direcția în care ochii Hanei scormoneau în tunicul. La capătul zării, vă-

paia orbitoare a unui incendiu - răspîndind în jur haloul luminos - părea un astru gigantic pregătit să răsără. Unda termică ajungea pînă la ei, încălzînd atmosfera clară și înghețată a deșertului.

Nu erau decît luminile Orașului, singurul de pe planetă, ocupînd aproape o treime din suprafața uscatului. Crescuse monstruos, în sus, spre bolta mereu limpede, nu pe verticală ci oblic, îngrămădire haotică de clădiri antigravitaționale, avînd aspectul unor cristale desprinse din aceeași bază.

Asupra Hanei, Orașul exercitase întotdeauna o anume fascinație: reprezenta necunoscutul, zona interzisă. Yul En, în schimb, îl ura pentru că îl cunoștea atât de bine. Făcînd abstracție de cei exilați din proprie voință în afara zidurilor lui albe, Orașul continua să existe, realitate copleșitoare, pe care o puteau ocoli dar nu ignora... Lumina crepusculară iradiată în spațiu era atât de puternică, încît făcea să pălească strălucirea stelelor, vizibile abia ca niște scîlpări îndepărtate și palide, împrăstiate pe boltă. Dincolo de atmosferă începea lumea astrilor, rece și veșnică, în care, undeva, se afla **steaua lor**, soarele unei lumi noi. N-o vedeau, dar știau că se află acolo: pe orbita ei eliptică se rotea, de miliarde de ani, planeta-destinație.

Un fior ciudat îl făcu să se întoarcă: nava nu se clintise din loc, turnul alb ridicîndu-se sfidător spre cer în mijlocul cîmpiei, mai înalt decît orice clădire a Orașului.

Noaptea fusese aleasă pentru exod - vor părăsi planeta străbunilor pentru a nu se întoarce niciodată.

- Yul En, povestește-mi despre Oraș... ceru șoapta Hanei. Da, se născuse în marele Oraș. Dar nu exista nimic în primii lui ani de viață de care să-și

amintească cu plăcere. Decît poate...

Întîia senzație rechemată era căldura molatică, înfiorîndu-i buricele degetelor, în timp ce mîngîia blana guamului său. Reve-dea graba caraghioasă cu care ghemul alb-argintiu se rostogolea prin aer răspunzînd chemării. Ultimele animale supraviețuitoare, guamii, căpătaseră trăsături de mutanți. Insensibili la gravitație, puteau străbate obiecte solide indiferent de structura moleculară, deși, în aparență, păreau la fel de fragili ca niște fulgi de zăpadă.

În fiecare dimineață, cînd se trezea, îl găsea pe lw la picioarele sale, fixîndu-l cu ochi imenși, de un violet fosforescent. Guamul se dezintegra, făcîndu-se nevăzut prin masa, penetrabilă pentru el, a peretelui, ori de cîte ori maică-sa sau altcineva din casă intrau în cameră.

Își aducea vag aminte chipul femeii care îl născuse. Blondă, conștientă de frumusețea ei rece, apărea cîteodată lîngă patul său de copil. Veșmîntul larg, de raze, îi atîngea în treacăt obrazul - ca o pală de vînt - iar mila - amestecată cu dispreț - din privire, i se transforma într-o expresie de nestăpînită oroare în momentul cînd Yul începea să gingurească întinzînd brațele către ea.

Încercările lui de a vorbi o umpleau de groază. O vreme sperase într-o ameliorare, refuzînd să accepte realitatea, dar diagnosticul a rămas inflexibil: Yul era un infirm, un handicapat. La vîrsta la care ceilalți copii se exprimau prin fluxul liber al gîndurilor, fiul ei învăța să rostească silabe! Cînd nimeni, de sute de ani, nu mai folosise rudimentarul instrument al vorbirii! În rest, copilul părea absolut normal, dovedind chiar un talent precoce la deplasarea obiectelor în spațiu-timp...

Pînă la cinci ani, Yul trăise

MEDALION RODICA BRETIN

într-o lume a tăcerii, percepiind cu acuitate fiecare sunet din natură, nu însă și gândurile celorlalți. Alunecarea tăcută de fantome din jurul său îi dădea impresia unui coșmar în care nimic nu avea vreun sens. Rupt de mediu, se izolase în citadela sa de proiecții ireale, unde închipuirii confuze îi asaltau imaginația. Ideea imposibilei comunicări cu semenii nu-l înspăimînta, căci nu ajunsese să-i pătrundă înțelesul.

Fără ajutorul cuiva, învățase să vorbească după o veche bandă înregistrată. Îi făcea plăcere să se audă rostind cuvintele, iar gustul arhaic al limbii uitate îi umplea cerul gurii cu aroma fructului oprit. Ascultînd înregistrarea fusese tulburat, apoi îl copleșise o emoție pură. Nu avusese vreun sentiment de osebire pentru părinții săi; afecțiunea i se trezise din amorțeală odată cu nevoia de a-l ocroti pe Iw, singurul său prieten, amenințat de ceva nedefinit, dar cert și terifiant.

Cînd avusese loc acel incident, se juca împreună cu guamul pe terasa suspendată aflată în spatele locuinței. Folosind cuvinte de alint din vocabularul său încă sărac, îi repeta mereu numele: Iw, Iw... Guamul își arăta spinarea acoperită cu blană alb-argintie, din gît îi ieșea un sunet subțire, melodios și, pentru citeva secunde, trupul animalului devenise luminiscent.

Atunci apăruse lîngă ei fata. De vîrsta lui Yul - nefamiliarizată cu salturile spațio-temporale - calculase greșit coordonatele, materializîndu-se pe terasa lor. Încrămășise uitînd să mai plece, ochii i se rotunșiseră, măriți de uimire, iar mina, ridicată într-un gest de apărare, îi căzu din nou fără vlagă. Vedea prima oară un guam și Iw o înspăimîntase.

- E blînd, spuse Yul încet, liniștitor. Poți să-l mîngîi. Are o blană foarte mătăsoasă.

Propozițiile se încheagau stîngaci, cu dificultate, iar Yul En, care dorea cu ardore să fie înțeles, se simți fericit și mîndru vorborea în sfîrșit cuiva, unei făp-

turi asemenea lui.

Reacția fetei îl dezorientă. Fața ei mică, de copil, se strîmba într-o grimasă de durere, în timp ce sunetul vocii străine îi exploda în urechi: faptul că îi vedea buzele mișcîndu-se o îngrozii și mai mult, făcînd-o să izbucnească într-un plîns tăcut, care îi boțea trăsăturile. Lacrimile îi curgeau pe obraji, alunecînd peste buze. Cînd încercă să o atingă, se dematerializă instantaneu. Rămase impietrit, întrebîndu-se cu ce greșise.

Răspunsul îl află cîțiva ani mai tîrziu, într-o seară - stătea lungit în pat, torturat de incertitudinile, după ce toată ziua îl duruse îngrozitor capul - cînd femeia blondă intră ca de obicei în camera lui, pe neașteptate.

Și deodată știuse.

Citise în mintea ei, cu claritate, totul, ca în adîncul unei ape liniștite. „Mamă” i se zăbătuse nerostit cuvîntul-gînd. Pînă discurgea secundelor grele, așteptînd un răspuns care nu venea. Prin zidul ridicat între el și semenii reușea să le capteze acum gîndurile, dar nu se putea face auzit. Avusese o clipă iluzia că-l dărlmase, însă zidul rămăsese acolo, legătura realizîndu-se într-un singur sens: primea informații fără să le poată înapoia. Altfel decît ceilalți era condamnat la izolare.

În timp, capacitatea de comunicare nu i se îmbunătățise, în schimb, observase un fenomen curios: dacă oricine putea citi în mintea altei persoane - respectînd condiția să se afle la cel mult zece metri distanță și să nu existe interferări - Yul auzea gîndurile celui asupra căruia se fixa, chiar dacă fizic îi despărțeau kilometri. Cînd depărtarea se mărea, calitatea recepției nu înțeapă, ci scădea, dimpotrivă, putea asculta gîndurile mai multor subiecți simultan, fără un efort deosebit.

Nefiind obligat să iasă din cameră pentru a cunoaște lumea din afara pereților casei, prefera să petreacă ceasuri întregi lungit în pat, concentrîndu-se și contactînd memoria celor aflați în tîmplător în sfera sa de recepție.

Uneori prindea cite o discuție între părinții săi, subiectul rămînd veșnic același: Yul En.

Substituindu-se centrilor senzitiv din creierul mamei, vedea prin ochii ei imaginea soțului. În același timp - conectîndu-se la fluxul emoțional al tatălui - simțea fascinația pe care apropierea femeii continua să-o exercite asupra lui.

- „Privește adevărul în față, Shar En, fiul tău nu va duce o existență normală.

- Fiul nostru, Greis, o corectase blînd.

Femeia plutea la un metru de sol și părul lung, auriu, atingîndu-l, pîdeaua, depășea limita cîmpului energetic care o învăluia într-o cromatică schimbătoare.

- Fiul nostru, repetă cu dispreț amar. Un redus mintal... Un infirm.

Întins pe jos, Shar En închise ochii, relaxîndu-se. Simți înțepături în membre, apoi brațul drept, lipsit de greutate, zvîcni ușor ridicîndu-se în aer. Cîrînd, corpul întreg deveni imponderabil începu să se înalțe încet, într-o legănare lină.

Pluteau unul lîngă altul, la același nivel: două sfere gemene, orbitoare, ca niște omizi uriașe închise în crustele de lumină.

- Știu, căsătoria noastră a fost o greșală, auzi gîndul-ecou al tatălui.

- Iartă-mă. N-am vrut să spun asta.

Tîrziu, înțelese la ce se referea tatăl său. Greis făcea parte dintre ființele privilegiate de pe planetă, avînd un cod biologic alfa, iar alegerea unui partener cu o zestre genetică mediocră - cum era Shar En - reprezenta o încălcare a legilor nescrise.

Datorită puterii sale de a cunoaște gîndurile oamenilor aflați indiferent la ce distanță, Yul En știuse - înainte ca în palatele din centrul metropolei să se programeze ordinul - despre campania împotriva guamlor. Acuzate de răspîndirea maladiilor, celelalte specii fuseseră deja decimate.

Îl luase pe Iw și fugise afară din Oraș. L-au găsit după șase zile, zăcînd inconștient în mijlo-

cul cîmpiei pîrjolite de secetă. Alături, corpul guamlui, ghem argintiu, inert. Murise de sete...

- Îmi pare rău, murmură Hana, strîngîndu-i brațul.

- A fost singura ființă care merita salvată din iadul acela, replică Yul fără să privească îndepărtatele lumini ale Orașului.

- Ce s-a întîmplat mai departe?

Yul En reluă firul povestirii, supunîndu-se nu atît dorinței Hanei, cît unei nevoi organice de a-și limpezi trecutul.

Împlinise douăzeci de ani cînd a auzit prima dată chemarea, venind dintr-o zonă nelocuită a planetei. La început i se păruse imposibil - cine ar fi putut supraviețui în inima deșertului - dar chemarea se insinua în mintea lui seară de seară, mereu mai puternică.

Printre veșnicele dune de nisip trăiau oameni. Refuzînd civilizația urbană, cinci mii de bărbați și femei - cifră neînsemnată în comparație cu miliardele pe care îi hrănea Orașul - se izolaseră, rupînd orice legătură cu restul lumii. Yul nu știa nimic despre oamenii aceia, nici despre țelul ce-i ținea împreună - înfruntînd natura ostilă, lipsindu-le uneori apa și alimentele - însă faptul că împărțeau resentimentul său față de Oraș era de ajuns. Hotărî să se alăture lor.

Își așezaseră tabăra într-o veche bază de rachete, părăsită de cînd expedițiile cosmice fuseseră abandonate - spunîndu-se că adevărata, singura cunoaștere era posibilă numai din interiorul fenomenelor, prin analize profunde. Ce rost aveau atîtea sacrificii materiale pentru dobîndirea unor cunoștințe relative, cînd adevărurile absolute ale existenței așteptau îngropate în fiecare din noi?... Tehnica cerebrală a introspecției - dusă pe culmile perfecțiunii - devenise unica măsură de valori.

Cu ajutorul unui vistplan reuși să atingă marginea sistemului automat de centură. Înfățișarea Orașului fiind peste tot aceeași - turnurile-clădiri se intersectau pe traiectorii oblice, pîrînd gata

MEDALION RODICA BRETIN

să se prăbușească peste păienjenșul sintroculelor suspendate - locuitorii pierduseră obiceiul de a se deplasa pe distanțe mari, așa încît arterele de circulație erau pustii și nu-l împiedică nimeni să ajungă la aeroport.

Aparatele de zbor stăteau aliniate sub cupola protectoare, înțepînd în perfectă stare, deși trecuseră ani de la ultima lor misiune. Cum în afara Orașului nu exista alt obiectiv demn de interes - pe o mică porțiune a uscatului se aflau zonele cultivate, iar în rest se întindea imensitatea pustului - inutilitatea unei linii aeriene devenise evidentă.

Aparatul răspundea fidel comenzilor, însă lipsa unor date precise făcea localizarea taberei dificilă și Yul En survolase multă vreme aria probabilă înainte să observe puzderia de corturi, camuflate în culoarea nisipului.

Zburase tot timpul paralel cu zidul de piatră al canionului, cîmpul vizual fiindu-i limitat din cauza pereților verticali: abia cînd trecu peste buza prăpastiei, văzu nava. Gigantică în mijlocul reliefului plat, forma sa masivă și totuși zveltă fîșnea amețitor spre înălțimi. Yul se ridică la zece mii de metri, unde vîrful antenei se pierdea în albastrul senin al cerului. Diametrul navei măsură aproape un kilometru și, fără antigravitație, s-ar fi prăbușit sub propria masă. În spatele ei, celelalte nave păreau niște machete.

Pe măsură ce pierdea înălțimea remarcă la sol o activitate intensă. După aterizare, oamenii care se apropiară de hidror nu păreau surprinși de venirea lui, ba chiar avu strania impresie că fusesse așteptat. Conducătorul grupului înaintă spre el:

- Fii binevenit între noi, Yul En.

Nu i se păruse, buzele crăpate de arșiță se mișcau. Oamenii pustului hotărîseră să păstreze moștenirea prețioasă a vorbirii. Civilizația planetară - susțineau ei - a început să decadă o dată cu abandonarea limbajului, cînd subtilitățile gîndirii au îndepărtat omul de realita-

tea înconjurătoare. Treptat, noțiunile practice au dispărut, înlocuite de concepte, nivelul tehnicii a stagnat și evoluția speciei alunecase pe o spirală descendentă.

- Apoi te-am cunoscut pe tine, Hana.

Yul zîmbi, întorcîndu-se în prezent.

În noaptea aceea, ultima, pașii lor își lăsau amprenta pe nisipul roșiat. Cînd soarele îi va încălzi din nou, va fi soarele altei lumi.

- Ai scăpat de complexul izolării, rosti Hana. Trebuia doar să o dorești cu adevărat, să-ți eliberezi gîndurile, anulînd ecranul protector al minții tale.

Yul deveni atent: un susur venea dinspre stînga, unde se afla turnul de apă. Din vastul sistem care raționaliza pînzele freactice, o mare parte a rezervei de apă dulce alimenta Orașul, restul folosînd pentru irigarea culturilor. Fusese săpat un puț pînă la una din conducte, iar zgomotul anunța o scădere a presiunii lichidului.

Privi fața Hanei, ale cărei trăsături începeau să se contureze în lumina palidă a zorilor. Frumusețea ei n-avea nimic din laschivitatea femeilor din Oraș, fiind mai curînd sălbatică, primară: îl atrăgea, înspăimîntîndu-l totodată. Lîngă ea renunțase la închipuirile bolnave și, uneori, îi era milă de cei rămași prizonieri ai Orașului, cufundați în visul inutil al existenței. Nimeni nu avea o anumită ocupație; își petreceau timpul în meditații, încercînd să atingă sferele abstracte ale absolutului... Mașinile făceau totul, fabricau alte mașini pe care, folosindu-le, locuitorii Orașului uitaseră de mult cum funcționează.

Oamenii pustului au luat totul de la capăt, învățînd meserii îngropate sub praful istoriei. Urmașii lor - asemenea Hanei - nu cunoscuseră Orașul, poate de aceea uitaseră să-l urască.

...Brusc, un zgomot teribil despica noaptea. Solul începu să trepideze și vuietul prelung le izbîi timpane. Yul crezu înțîi că s-a spart rezervorul de apă, apoi

MEDALION RODICA BRETIN

li trecu prin minte posibilitatea unui cutremur, dar sunetul acela inconfundabil nu fusese produs de un cataclism geologic.

Nava își lua startul.

Yul recepționa din toate părțile gânduri încărcate de panică: oamenii năvăleau afară din corturi - buimăciți de somn, cu fețele palide - asistând neputincioși la dezastrul pe care se dovediseră incapabili să-l prevadă.

Deși lacrimile îi umpleau ochii, orbindu-l, Yul nu-și putea desprinde privirea de la fascinantul spectacol al navei ce se ridica maiestuos. Nu simțea durerea arsurilor, plămîni chiniți de aerul fierbinte. Singurele sentimente rămase în el erau furia rece, copleșitoare și o cumplită dezamăgire... Nici unul din cei trei mii de oameni cît putea transporta nava - fuseseră aleși cei foarte tineri, care aveau șansa să reziste încercării - nu va ajunge la destinație. Nemulțumiți, ceilalți nu acceptaseră sacrificiul.

Răsună un alt tunet, apocaliptic, parcă întreaga boltă se fisurase: prin spărtură năvăli asupra lor fluviul incandescent, pînă cînd zarea deveni un ocean în flăcări. Nucleul de foc irupese pe cer din direcția nord-est, în momentul critic racheta aflîndu-se undeva deasupra Orașului.

Yul - care în prima secundă a exploziei se aruncase la pămînt, protejînd-o pe Hana cu trupul său - se ridică, privind în jur: unde nu existase decît un șes întins se căscau gropi uriașe,

adevărate cratere. Cîteva corturi fuseseră atinse de pîrjol și văzu oameni arzînd ca niște torțe în noapte. Strigătele răniților răsuna în văzduhul sufocant: se țirau pînă la rezervorul de apă, din fericire neatins.

...În ziua aceea a plouat peste deșert, după secole de secetă. Întîi s-a dezlănțuit furtuna electrică - străpungînd zdrențele norilor cu fulgere ramificate -, apoi a căzut prima picătură. Timp de săptămîni rafalele ploii au țesut o pînză fluidă între cer și pămînt. Deoarece torențele formate de-a lungul cîmpiei își uniseră cursul, tabăra a trebuit evacuată pe o platformă stîncosă, sub care spumegau apele unui adevărat fluviu.

Mulți oameni pieriseră, alții, cu arsuri grave, aveau nevoie de îngrijiri. Alimente nu mai erau - rezervele se aflaseră la bordul navei. Conducătorii diferitelor grupuri au hotărît întoarcerea în Oraș. Himera care îi tinuse uniți nu mai exista, se spulberase în vînt, odată cu resturile carbonizate ale navei. Yul și Hana, împreună cu o mică fracțiune, aleaseră totuși să rămînă: pentru ei. Orașul nu avea nimic de oferit.

Așezați pe coama unei dune, de unde puteau cuprinde pînă departe vastitatea deșertului, urmărind mult timp cu privirea și-rul de puncte întunecate, aflate într-o înaintare lentă: cortegiu trist, îndreptîndu-se spre Oraș.

Întorcîndu-se odată cu ceilalți în tabăra acum pustie, Hana îl găsi pe Yul în plin contact cerebral - ținea ochii închiși, fixați spre un orizont interior. Deveni

conștient de prezența ei abia cînd îi atinse ușor brațul.

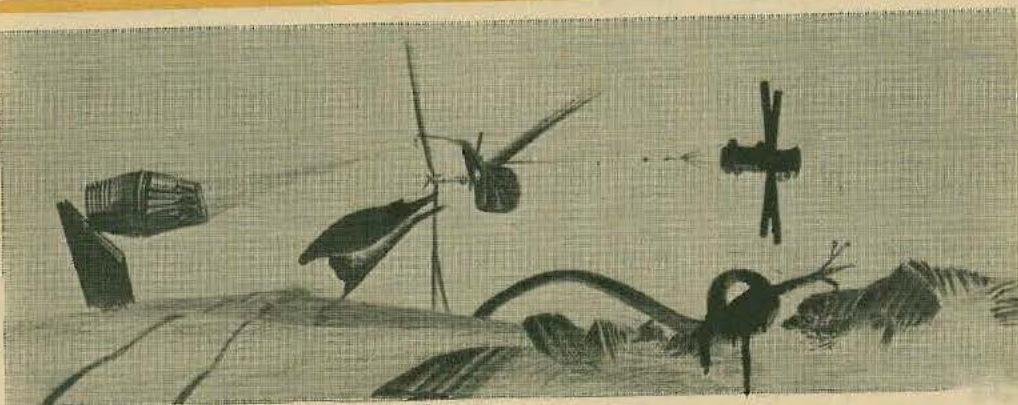
În Oraș se întîmpla ceva, căci mințile sondate erau pline de panică. Resturi incandescente din corpul navei se prăbușiseră peste clădirile zonei industriale - distrugînd centrale, baze de calcul, uzine cibernetice -, iar computerele care asigurau serviciile au încetat să funcționeze. Se blocase distribuția de apă și energie în locuințe, activitatea pe cîmpurile cultivate fusese paralizată, clima planetei scăpase controlului.

- Sînt disperăți, spuse Yul întrerupînd contactul. Mașinăria lor perfectă s-a dat peste cap. Cîrînd, vor avea nevoie de noi și atunci vom putea să ne impunem condițiile.

- Yul, îl zori Hana, hidrorul! ...Văzînd aparatul rotîndu-se deasupra, la mică altitudine, coloana de oameni se opri și aștepta.

Amplificat de puternicele stații, mesajul lui Yul răsună în atmosfera clară a deșertului, ajungînd la fiecare din cei oprîți să-l asculte.

...De pe colină, Hana văzu aterizarea hidrorului. Era gata să coboare, cînd observă un fir de iarbă răsărit la umbra unei stînci. Sămînța rămăsese îngropată cîine știe cît timp în pulberea cenușie și ploaia o adusese la viață. Hana privi firul de iarbă ca pe o minune. Poate, într-o zi, întreaga cîmpie va fi acoperită de ierburi înalte, legănîndu-se în bătaia vîntului. Alergînd spre Yul, simțea crescînd în ea o nouă forță: SPERANȚA.

GABRIEL MANOLESCU

ÎNTOARCEREA ACASĂ

JAMES TIPTREE Jr.

James Tiptree Jr. este de fapt o septagenară pe adevăratul nume Alice Sheldon, născută la Chicago. Mai utilizează și pseudonimul Raccoona Sheldon. A venit relativ tîrziu în domeniul SF-ului, debutînd în anul 1968 în revista Analog cu povestea Birth of a Salesman.

Are o remarcabilă tehnică scriitoricească, cu fine analize psihologice, și cu unele aspecte ale vieții viitoare care adesea șochează. În povestirea Happiness is a Warm Spaceship (1969), subtilă satiră la adresa inechităților rasiale, rasistul pămîntean, tînărul comandant secund al unei astronave cu echipaj extraterestru, sfîrșește prin a deveni fratele de arme al extraterestrilor într-o deplină colaborare pentru a dejuca planul de integrare a echipajelor de extraterestri în forțele unane, iar în povestirea Your Haploid Heart (1969) se pune întrebarea de a considera sau nu umane cele două grupe rivale de pe Esthaa-Epsilon V Vizitiul: Flennii, indivizi sexuați haploizi, care trăiesc potrivit unui timp accelerat, și Esthaanii, urmașii diploizi ai primilor, totalmente asexuați și care se reproduc prin butas, dînd naștere unor Flenni haploizi. Deci, nici o asemănare cu umanitatea... În Mother in the Sky with Diamonds (1971) ni se prezintă dragostea dezinteresată a unui om pentru bătrîna sa mamă drogată și complet ne-

bună, iar în povestirea Painwise (1971), Tiptree ne prezintă un pierdut explorator spațial obsedat de incapacitatea sa de a simți durerea, și care descoperă cu oroare că Pămîntul este acela care-l face să cunoască o durere insuportabilă.

Povestirile și nuvelele și le-a adunat în două culegeri: Ten Thousand Light-Years from Home (1973) și Warm Worlds and Otherwise (1975).

Un prim roman, Up the Walls of the World (1978), ce ține de mișcarea de reînnoire a space-operei, ce are loc în S.U.A., și la care participă în mod deosebit noile nume ale S.F.-ului american: Orson Scott Card, Spider Robinson sau John Varley.

James Tiptree Jr. a reușit să obțină de-a lungul anilor cîteva remarcabile succese, încununată cu marile premii ale genului: Hugo în 1974 pentru nuvela lungă The Girl Who Was Plugged In (1973) și în 1977 pentru nuvela lungă Houston, Houston, Do You Read? (1976), și Nebula în 1973 pentru povestirea, Love Is the Plan, the Plan Is Death (1973), în 1976 pentru nuvela lungă, Houston, Houston, Do You Read? (1976), și în 1977 pentru nuvela The Screwfly Solution (1977) sub numele de Raccoona Sheldon.

Pînă în prezent nu a fost tradusă în românește. (Dănuț Bărăgan)

...GREȘALĂ! Teroare! Și el, înghesuit și pierdut acolo - împins în imposibilitate, abandonat, fără a se ști niciodată cum, un om nepotrivit în cel mai aiurea dintre toate locurile aiurea din acest inimaginabil colaps al unui mecanism imposibil de a mai fi imaginat vreodată - eșuase, distrus, ruinat, cu posibilitățile de salvare spulberate, el, care în acea nanosecundă își dădu seama că n-o să mai poată îndura, că rezistența îl părăsește, îndepărtându-se pe cea mai lungă cale spre viața care se retrage plînd, dispărînd, pentru vecie, dincolo de icnetul lui de spaimă care-l proiectează în vârtejul ultim dincolo de care se află căminul său, viața sa, chiar și posibilitatea lui de a ființa; văzîndu-l cum îl absoarbe înapoi, în cel mai adînc stomac, dizolvîndu-l, părăsindu-l, singur și uitat, pe cel de țărîm necunoscut? Al totalei erori? Al frumuseții ascunse în spatele bucuriei, poate? Al groazei? Al lipsei de însemnătate? Sau doar al profundei deosebiri? Dar, orice ar fi fost acel loc în care nimerise din greșală, cu siguranță că n-ar fi suportat să-și ducă acolo viața, aberație violentă și siluitoare; și el, feroce, curajos, țicnit... înleștat într-un protest total, ca o lovitură de pumn ivită dintr-o totală repudiare a lui însuși, acolo, în acel loc uitat, ce avea să facă?... Respins, exilat, tînjind după casă mai disperat decît o fiară rătăcită, hoinărind către un culcuș inaccesibil, culcușul lui, CĂMINUL lui... și nici un drum, nici o posibilitate de transport, fără vehicule, instrumente, mașini, fără nici o forță în afara hotărîrii sale neclintite năzuind către casă de-a lungul acestui vector de fugă, ultima și singura salvare. Ce să facă?

Mergea.
Acasă.

Se poate spune că ceea ce a dat peste cap activitatea celei mai importante concesiuni a Centrului de Accelerare a Particulelor din Bonneville, Idaho, nu a fost niciodată cunoscut prea exact. Altfel spus, toți cei care ar fi fost capabili să detecteze eroarea de funcționare inițială au fost ei înșiși victime imediate, în marea catastrofă care a urmat.

Natura acestui cataclism fulgerător nu a fost nici ea înțeleasă de la început. Tot ce s-a știut vreodată în mod absolut sigur a fost faptul că la orele 11,53, în ziua de 2 mai 1989, Stil Vechi, laboratoarele Bonneville și tot personalul au fost transformate într-o formă a materiei dislocată pînă la cele mai intime nivele, ceva asemănător cu o plasmă de înaltă energie și care se răspîndi rapid prin aer, însoțită de manifestări seismice și evenimente atmosferice.

Din nefericire, zona atinsă de respectiva anomalie includea și un sistem operațional de urmărire a armelor nucleare, de tip „Mirv Watchdog Bomb”.

În coșmarul următoarelor ore, populația Pămîntului fusese în mare parte nimicită, biosfera - alterată și Pămîntul însuși primise marca unui mare număr de cratere „convenționale”. Timp de mai mulți ani după aceea, supraviețuitorii au fost ocupați numai de găsirea unei căi de existență, așa încît scobitura nisipoasă, cu contur caracteristic, de la Bonneville, a fost lăsată pradă vremii, singură în schimbătorul ciclu al anotimpurilor.

Nu era un crater larg; avea doar cu ceva peste un kilometru în diametru și-i lipseau obșnuții pereți laterali supraînălțați. Suprafața lui era acoperită cu o substanță fin divizată, care se întîrse,

ÎNTOARCEREA ACASĂ

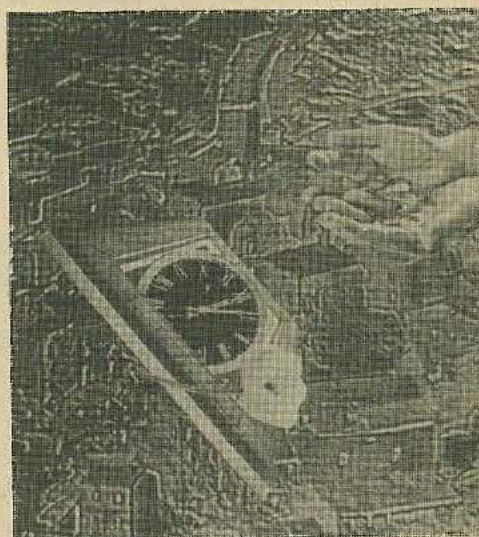
transformîndu-se în pulbere. Înaintea începerii sezonului ploios semănase cu o cîmpie tipică și doar din anumite unghiuri, dacă cineva ar fi inspectat craterul, s-ar fi putut detecta prezența unei mici zone netede, exact în apropierea centrului.

La două decenii de la dezastru, un grup de oameni scunzi și oacheși apărură din sud, minînd o turmă de animale semănînd vag cu niște oi. În acea vreme, craterul se înfățișa ca un bazin larg, de mică adîncime, în care iarba nu creștea decît cu greu, fără îndoială datorită lipsei aproape complete a microorganismelor din sol. Cu toate acestea, nici plantele firave din interiorul craterului, nici iarba crescută exploziv în împrejurimile acestuia nu păreau periculoase pentru animale. Cîteva colibe din bușteni negeluți se înălțară lîngă marginea de sud a clădirii și o cărăruie slabă, abia observabilă, începu să-și croiască drum de-a curmezișul craterului, trecînd chiar prin pata pustie din centru.

Într-o dimineață de primăvară, doi copii care-și duseseră oile pe poteca marcată se întoarseră înapoi în tabără, urînd cît îi țineau puterile. Un monstru răsărise ca din pămînt în fața lor, un animal uriaș și neted, scofînd un urlet înspăimîntător. Disparuse apoi cît ai clipei din ochi, zguduind solul și lăsînd în urmă un miros groaznic. Oile fugiseră care încotro.

Din moment ce ultima afirmație era în mod vizibil adevărată, cîțiva adulți porniră în cercetare. Negăsind însă nici un semn despre monstru și nici locul unde s-ar fi putut ascunde, puseră ordine în lucruri ciomăgîndu-i serios pe cei mici care, la nivelul lor, rezolvară și ei problema, făcînd de atunci un ocol larg în jurul petei; și astfel, nimic nu se mai întîmplă o bucată de vreme.

În primăvara următoare, episodul se repetase. De data aceasta, între martori se afla și o adolescentă, dar tot ce putuse ea să adauge la spusele

DANUT UNGUREANU - „EXPONAT”

celorlalți era că monstrul părea să se ivească stînd întins peste pămînt, fără să facă nici o mișcare. Există acolo și o porțiune de teren nivelată în noroiul din jur. Din nou nu s-a găsit nimic; un idol păzitor de rele, confecționat dintr-un par despicat în două, fu amplasat în cuprinsul petei.

Cînd lucrurile se repetară a doua oară, pentru a treia oară, un an mai tîrziu, zona de ocolire fu lărgită și se plantară în plus și cîteva nuiiele vrăjite. Dar, cum din zonă nu părea să amenințe nici un pericol direct și cum oamenii cei oacheși văzuseră locuri unde treburile mergeau și mai rău, creșterea vitelor își urmă cursul, netulburată. Odată cu scurgerea timpului, alte cîteva apariții, mai mult sau mai puțin instantanee, ale monstrului, fură observate, și de fiecare dată ele aveau loc numai primăvara.

La sfîrșitul celui de-al treilea deceniu al noii ere, un bătrîn înalt coborî schiopătînd colinele dinspre sud, împingînd înainte-i la vale, un balot așezat pe o roată de bicicletă. Își ridică tabăra în partea exterioară a craterului și curînd găsi locul de unde apărea de obicei monstrul. Se simțea ispitit să-i iscodească pe localnici cu întrebări, dar cum nimeni nu l-ar fi înțeles, renunță, mulțumindu-se să schimbe cu ei un cuțit pentru ceva de-aie gurii. Deși era în mod evident un ins lipsit de apărare, un lucru anume din înfățișarea sa îi opri pe ceilalți din intenția lor de a-l ucide, ideea dovedită mai tîrziu plină de înțelepciune, căci străinul ajută femeile grupului la vindecarea cîtorva copii bolnavi.

Își petrecu apoi mult timp în preajma locului de unde se ivea monstrul și se afla pe aproape cînd avu loc următoarea apariție. Asta-l întări la culme, făcîndu-l să îndeplinească mai multe lucruri aparent nepericuloase, dar oricum inexplicabile, între care și mutarea, firîș-grăbiș, a taberei, în interiorul craterului. Rămase acolo un an împlinit, studiînd locurile, și se poate spune că, aflîndu-se atît de aproape, ar fi fost imposibil să-i scape vreo nouă apariție a monstrului. După care își pierdu cîteva zile ciopînd o piatră magică, destinată aceluia loc; în cele din urmă plecă spre nord, schiopătînd, așa cum venise.

Alte cîteva zeci de ani se scurseră. Craterul se eroda treptat și un torent ivit în urma acțiunii ploilor dăduse naștere, implicit, unui stăvilor mobil așezat de-a lungul uneia dintre marginile bazinului. Păstorii cei arși de soare și oile lor fură atacați de o ceată de oameni cu părul cărunt, după care supraviețuitorii părăsiră locurile, îndreptîndu-se spre est. Iernile grele, caracteristice altădată pentru Idaho, deveniseră acum foarte blînde; ploii tremurători și eucaliptii încolțiră în cîmpia umedă. Cu toate acestea, craterul era în continuare lipsit de copaci, vizibil doar ca o groapă aplatizată, mustind de iarbă, în centrul căreia o anumită porțiune rămînea în continuare aridă. Văzduhul se mai limpezi oarecum.

După încă treizeci de ani, o hoardă numeroasă de negri apărură în niște harabale trase de boi și rămase locului pentru un timp, dar își luă tălpășița de îndată ce i se înfățișă și ei monstrul cu uruit de tunet. Și ca întotdeauna cîteva vagabonzi rămaseră pe loc, despărțindu-se de grup.

Cinci decenii mai tîrziu, o mică așezare permanentă crescuse întinzîndu-se pînă la șirul de coline cel mai apropiat, de pe care oameni călîrînd pe niște căluți cu spinările vîrstate în culori întunecate minau un soi de vite gheboase, pînă în ime-

diata apropiere a craterului. Lîngă zăgăzul care oprea ploile, un păstor își construisese o colibă devenită cu timpul locuință pentru o familie numeroasă, ai cărei membri aveau pielea de culoarea măslinei și părul roșu ca focul. La timpul convenit, unul dintre ei fu martorul fîșirii monstrului, dar cu toate acestea grupul nu plecă. Rămase să țină companie pietrei lăsată de bătrînul cel înalt și schiop și care încă se mai afla la locul ei, fără ca nimic să-i tulbure pacea.

Gospodăria de pe coama craterului i se mai adăugară în timp și altele, și tot cam pe atunci urma potecii care traversa zona deveni un drum de căruțe, cu un pod de bușteni aruncat peste albia torentului. În centrul craterului deveni pe alocuri abia discernibil, drumul făcea o cotitură, ocolind o porțiune acoperită cu ierburi, în care se găseau un metru pătrat de pămînt gol, bătătorit într-un mod curios, și o rocă de gresie cu încrustații adînci.

Apariția monstrului era cunoscută acum ca avînd loc cu regularitate în acel punct, într-o anumită zi din primăvară, iar copiii comunității, căpătînd cu timpul curaj, se apropiau tot mai des de pata aceea ciudată, îndemîndu-se unii pe alții. Începu să se facă tot mai des referire la monstru cu o frază tractabilă aproximativ prin expresia „Bătrînul Dragon”. Aparițiile Bătrînului Dragon erau întotdeauna aceleași: o scurtă și violentă bubură de tunet, care începea și se termina la fel de brusc și în mijlocul căreia creatura asemănătoare dragonului era văzută agîtîndu-se, aparent furioasă, deși în realitate ea nu se mișca din loc niciodată. După care urma un miros neplăcut și pămîntul fumega. Oamenii care văzuseră totul mai îndeaproape vorbeau și de o senzație stranie, care le dădea fiori.

La începutul celui de al doilea secol, doi tineri intrară călare în oraș, venind dinspre nord. Căluții lor erau mai mișoși decît cei din rasa locală, iar echipamentul pe care-l purtau includea și două obiecte asemănătoare unor cutii, pe care tinerii le dădură jos în locul apariției monstrului. Rămaseră în zonă un an întreg, observînd două materializări ale Bătrînului Dragon și furnizînd localnicilor vești și hărți ale drumurilor și orașelor comerciale aflate în regiunile mai reci din nord. Construiră apoi o moară de vînt, care fu acceptată de comunitate, și se oferiră să construiască și o mașină care să dea lumină, dar fură refuzați. Atunci tinerii plecară, luînd cu ei cutiile, după ce în zadar încercaseră să convingă un băiat de prin partea locului să învețe să le folosească.

În cursul următoarelor decenii, alți călători se opriră, minunîndu-se de aparițiile monstrului, iar în munții din sud avură loc lupte sporadice. Una dintre bandele înarmate făcu o incursiune în interiorul craterului, cu intenția de a pune mina pe vitele sătucului aflat acolo. Incursiunea fu respinsă, dar călăreții aduseră cu ei o boală care pîta pielea și care ucise pe mulți dintre localnici. În tot acest timp, locul arid din centrul craterului continua să existe și monstrul să-și facă apariția acolo cu regularitate, fie că era observat sau nu.

Orașul de pe coline se mări și-și schimbă înfățișarea, în timp ce cătunul din crater creșcu și el, pînă ajunse la dimensiunile unui oraș. Drumurile se lărgiră, înălțîndu-se într-o rețea. Acum pe coline creșteau conifere de culoare griverzii, care se răspîndiră pe cîmpie; în coroanele lor trăiau șo-

pirle scoțind niște zgomote asemănătoare ciripitului.

Către sfârșitul secolului, o ceată de zdrențăroși înveșmînțați altădată în piei, se năpusti dinspre vest asupra orașului, mințind niște vaci de lapte pipernicite. În cele din urmă fură uciși sau alungați, dar nu mai înainte ca toate cirezile locale să contracteze un parazit vicios. Au fost aduși de urgență veterinari din orașul comercial situat la nord, dar nu s-a putut face mare lucru. Familiile din vecinătatea craterului pleacă spre alte meleaguri și timp de câteva zeci de ani regiunea rămase ca și pustie pînă cînd vitele unui nou neam reapărură în cîmpie și sătucul din interiorul craterului fu repopulat. În tot acest timp, în porțiunea aridă din centru continua să apară în fiecare an monstrul, devenit acum un fenomen acceptat de toată lumea din ținut. Mai mult de-aftă, în câteva rînduri sosiră, cu misiunea de observare a lui, chiar și niște patrule ale îndepărtatei Autorități Nordice.

Așezarea din cuprinsul craterului înflori continuu, extinguindu-se apoi și pe cîmpurile unde mergeau vitele la păscut. După o vreme, o parte a vechiului crater fu transformată în parc al orașului și o industrie turistică sezonieră, aflată încă în fază incipientă, începu să se dezvolte vertiginos, bazindu-se pe atracția exercitată de aparițiile anuale ale monstrului. Orașenii închiriau camere în perioadele respective și prin tavernele de la fața locului începuseră să apară deja diverse relicve ale monstrului, toate absolut „autentice”!

Mai multe curente religioase, toate bazate pe existența monstrului, au fost fondate în această perioadă. Unele susțineau că ar fi vorba de un diavol sau un suflet condamnat să apară mereu pe Pămînt pentru ispășirea catastrofei ce avusese loc în urmă cu două secole. Altele credeau că lucrul sau ființa aceea, ce-o fi fost ea, era un soi de mesager al cărui urlet prevestea fie Judecata de Apoi, fie ajutorul acordat credincioșilor. O sectă foarte zgomotoasă în manifestări susținea învățătura conform căreia apariția exprima conduita morală a locuitorilor orașului în anul precedent. Aceeași sectă cerea minuțios în cadrul fiecărei apariții anuale schimbările care ar fi putut fi interpretate drept semne bune sau rele. Era considerată norocoasă sau periculoasă, după caz, atingerea vreunei persoane de către pulberea înaltă odată cu ivirea monstrului. În fiecare generație, cel puțin cîte un băiat încerca să izbească monstrul cu un par, alegîndu-se de obicei doar cu brațul rupt sau cu rolul principal într-o poveste palpitantă, care cucerea pentru o vreme tavernele. A bombarda monstrul cu pietre sau cu alte obiecte devenise un sport foarte popular, chiar dacă pe de altă parte, timp de cîțiva ani buni, oamenii înălțau rugăciuni fierbinți monstrului și-i aduceau în mod sistematic flori. Odată, un grup oarecare încercă chiar să-l prindă într-o plasă, dar fu dat peste cap de vaporii emanați în momentul apariției colosului, bineînțeles, cu tot cu plasă. Zona însăși fusese mult timp ținută la distanță, în mijlocul parcului.

În ciuda tuturor acestor lucruri, monstrul își continua în fiecare an șirul aparițiilor violente și enigmatice, răcind inaccesibil, cu trupul rășchirîndu-se furios, dar totuși nemîscat.

La apropierea celui de-al patrulea secol al noii ere deveni evident că monstrul se transforma încetul cu încetul. Cînd apărea la suprafață nu mai era acum întins la pămînt, ci avea un braț și unul

ÎNTOARCEREA ACASĂ

DANUȚ UNGUREANU - CONTACT

dintre picioare îndreptate în sus, într-un gest năruș și nestăpînit, ca și cum ar fi biciuit pe cineva. Pe măsură ce anii se scurgeau, începu să se schimbe tot mai repede, iar la sfîrșitul secolului se înălțase deja într-o atitudine chircită, contorsionată, cu brațele zvîrlite în afară, ca și cum l-ar fi surprins înghetul în timpul unei mișcări de întoarcere. Răcnetul său, de asemenea, părea oarecum diferit ca tonalitate, iar solul, în urmă-i, fumea tot mai intens.

Toți simțiră atunci deosebit de clar că omul-monstru era pe cale să înapoiască ceva deosebit, o manifestare oarecum definitivă și, drept urmare, o serie de dezastre naturale și de miracole oferiră suport unei credințe viguroase, promulgînd tocmai această doctrină. Mai mulți conducători religioși călătoriră spre oraș pentru a fi martorii aparițiilor.

Cu toate acestea, deceniile trecură și omul-monstru nu făcu nimic altceva decît să se răsucescă ușor pe loc, astfel că acum apărea a doua oară pe cale să alunece, în vreme ce se trage înapoi, clătîindu-se din cauza vijeliei care-l izbește din față. Desigur însă că nu se simțea nici urmă de vînt și, de fapt, atunci, climatul general era liniștit și nimic nu avea cum să-l modifice.

Pe la începutul celui de-al cincilea secol, socotind după Noul Calendar, trei patrule de cercetare ale Autorității Centralei din Nord sosiră în regiune cu scopul mărturisit de a observa și studia monstrul. Un mecanism permanent de înregistrare fu

înălțat în locul magic, după ce – bineînțeles – locuitorii orașului primiră asigurarea că nici o știință cumplită nu era implicată în aceasta. Un tînăr de prin partea locului fu învățat să opereze mecanismul pe care-l abandonă însă, cînd prietena lui o șterse cu altul. Un voluntar se oferă să-l înlocuiască. În acea perioadă, aproape toată lumea era convinsă că arătarea e un om sau, cel puțin, fantoma unui om. Băiatul care minuia înregistratorul și încă vreo cîțiva înși, incluzînd aici și pe profesorul școlii de mecanici înregistratori, o menționară cu denumirea generică de „Om John”. În zecile de ani care urmară, starea drumurilor se amelioră simțitor; se dezvoltară toate formele de turism și se vorbea despre construcția unui canal prin care să fie adusă apă din Rîul Șerpilor.

Și iată că într-o dimineață de mai de la sfîrșitul celui de-al cincilea secol o tînără familie cocoțată într-o trăsucă cu două roți, verde și rapidă, la care era înhamat un măgaruș, sosi horducîndu-se pe drumul înalt ce ducea de la Sandreas Rift Range către sud-vest. Fata avea pielea aurie și sporovăia într-un grai neobișnuit, în care nu se auzise niciodată vorbindu-se despre Omul John, de la apariția lui încoace. Cu toate acestea, cuvintele ei răsunaseră probabil la fel de-a lungul întregii istorii, indiferent de timpul, locul și limba în care fusese răstite.

– Oh, Serli, sînt atît de bucuroasă că facem excursia asta acum! Vara viitoare voi fi atît de ocupată cu copilul!

La care Serli replica așa cum fac adesea tinerii soți și astfel, tot vorbind, ajunseră, în tropăit lin al măgarușului, la hanul din oraș. Acolo își lăsară brișca și bagajele și porniră în căutarea unchiului fetei, care-i aștepta în oraș. A doua zi era data apariției anuale a Omului John și unchiul Laban venise din partea Muzeului de Istorie MacKenzie pentru a face anumite observații științifice și a încheia anumite înțelegeri.

Îl găsiră sfînd de vorbă cu instructorul școlii de mecanici, care se ocupa de asemenea și cu înregistrări la locul apariției monstrului. Unchiul Laban îi cără pe toți cu el la primăria orașului, unde urmau să se întîlnească cu cîteva căpetenii ale credincioșilor din oraș. Primarul nu fu surprins de calitatea vizitatorilor, ba chiar îi luă partea unchiului Laban în încercarea acestuia de a obține acordul – din partea sectanților inflexibili – pentru o interpretare laică a monstrului, susținută de altfel și de Muzeul MacKenzie. Lucru devenit cu atît mai ușor cu cît înfocății credincioși nu se puteau suferi unii pe alții. Apoi, văzînd cît de drăguțică era nepoata, primarul îi luă la el acasă pentru dejun.

Cînd se întoarseră la han, pentru a înnopta, clădirea era înțesată cu turiști.

– Ei, poftim! zise unchiul Laban. Tocmai îmi ziceam că e vorba de ceva neînsemnat, nepoată. Și cînd colo, uite ce greutate atribuie femeiușca asta de Morsha unei prostii sfinte! Serli, flăcăul meu, reveni el, știu că ai de pus o groază de întrebări. Așa încît lasă-mă să-ți înmînez această carte; este ghidul pe care l-am dat să-l vindă. Mîine dimineață voi răspunde tuturor întrebărilor în legătură cu el. Și dispără în taverna arhiplină.

Serli și mireasa lui luară cu ei sus broșura, intenționînd să o citească în pat, dar bineînțeles că doar a doua zi dimineața, la micul dejun, avură timp s-o facă așa cum trebuia.

„Tot ceea ce se cunoaște în legătură cu John

Delgano, citi Serli cu gura plină, provine din două documente donate de fratele său, Carl Delgano, arhivelor Muzeului MacKenzie, în primii ani de după holocaust. Pune-mi și niște miere pe prăjitura asta, Mira, porumbița mea. Urmează transcrierea cuvînt cu cuvînt a documentelor; relatează Carl Delgano: Nu sînt inginer sau astronaut, ca John. Tineam un magazin de repere electronice în Salt Lake City, în timp ce John fusese antrenat să devină pilotul unei nave spațiale; nu călcase însă niciodată în spațiu, criza economică îndepărtînd toate astea din actualitate. Așa încît intrase în legătură cu acel grup comercial care închiriasse o parte din instalațiile de la Bonneville. Tipii își doreau un om pentru un anumit fel de teste dificile în vid absolut; asta-i tot ce știu despre ocupația lui de atunci. John și nevastă-sa s-au mutat la Bonneville, dar continuam totuși să ne întîlnim de mai multe ori pe ne; nevastă noastră erau ca niște surori. John avea doi copii: Clara și Paul.

Apoi, în iarna care a urmat, John și ai lui au venit la noi de Crăciun și el mi-a spus că obținuseră ceva nou. O deplasare temporară, așa o numea el; un soi de efect-timp. Era într-adevăr surescitat. Spunea că șeful lui ajunsese un tip de genul savantului ținut. Idei mari. De fiecare dată cînd cineva părasea un proiect îl prelua el, adăugîndu-i noi și noi unghiuri de vedere. La fel se întîmpla și cu echipamentele: le închiria el. Nu, nu știu care era compania-mamă – poate vreun consorțiu de asigurări, doar avea numai bani peșin, nu-i așa? Bănuiesc că-și cheltuiau goganii plătind ca să arunce o privire în viitor; pare plauzibil. Oricum, John a plecat; dus a fost, da, da, dispărut fără urmă, iar Katherine era speriată de-a binelea! Normal! Își crease despre el o imagine falsă, știți, cam în genul lui H.G. Wells – o plimbare nestingherită prin cine știe ce viitor aiaura. John, de fapt, îi spusese că nu este deloc așa. Tot ce sperau să obțină era aida unei pilpîiri, timp de o secundă sau două. Dar ce de complicații! Da, da, Mira, purcelușul meu mîncăcios, dă-mi și mie ceva fierbinte de băut. Cititul este o muncă după care ți se face sete... Așa...

Îmi amintesc că l-am întrebat: și cu mișcarea Pămîntului cum rămîne? Vreau să spun că ai putea să te întorci într-un alt loc, nu-i așa? Mi-a răspuns că ei prevăzuseră totul. O traiectorie spațială... Katherine era atît de speriată că el s-ar putea pierde, căzînd cine știe unde!... John însă i-a spus: nu-ți fie teamă, am să mă întorc acasă. Dar nu s-a mai întors. Nu că asta ar mai fi schimbat cu ceva situația, desigur. Oricum, totul fusese ras de pe fața pămîntului. Inclusiv Salt Lake City. Dacă mă mai aflu acum, aici, este pentru simplul motiv că pe 29 aprilie am plecat la Calgary, să-mi văd mama. Jar pe 2 mai, lumea s-a năruit. Pe voi, cei de la MacKenzie, v-am găsit abia prin iulie. Sigur, aș putea la fel de bine să rămîn aici, dar... Cam asta-i tot ce știu despre John. Asta și faptul că era un băiat a-ntia. Jar dacă de la accidentul acela a pornit totul, el în nici un caz nu e de vină.

Al doilea document... Pentru numele iubirii, mă-mico, chiar trebuie să citesc toate astea? Ei bine, atunci am s-o fac; dar mai întîi vreau un pupic, doamnă! Și de ce trebuie să ai aerul acesta de nepătruns?... Al doilea document. Datat anul 18, Stil Nou, scris de Carl... vezi străvechiul scris de mîna, porumbița mea buclălată? Ei, gata, gata, am înțeles...

Scriș în craterul de la Bonneville. L-am văzut pe fratele meu, John Delgano. Când am știut că am boala radioactivă am venit aici pentru a arunca o ultimă privire asupra locurilor de odinioară. La Salt Lake City totul e încă fierbinte. Așa încât am călătorit încoace, spre Bonneville. Puteți vedea craterul aflat acum pe locul unde altădată se întindeau laboratoarele; deasupra, a crescut iarba. Aici lucrurile stau cu totul altfel, nu există radioactivitate, ca atare filmele fotografice mi-au rămas neatinse. În mijlocul găurii există o pată circulară, aridă. Niște indieni mi-au spus că un monstru se iveau de acolo în fiecare primăvară. L-am zărit eu însumi, la câteva zile după ce sosisem acolo, dar era prea departe ca să disting ceva ca lumea, cu excepția faptului că era vorba despre un om, am fost sigur de asta. Era îmbrăcat în costumul de vid. Am fost surprins de zgomote și praf. Totul s-a petrecut cît ai clipi, îmi imaginez că e foarte aproape, ca distanța în timp, ziua de 2 mai, bineînțeles după vechiul calendar.

Așa că am rămas acolo încă un an, pînă cînd ieri a apărut din nou. Mă instalasem pe partea unde-i apărea de obicei fața și i-am putut zări chipul prin viziera căștii. E într-adevăr John. Cu excepția unei rani ușoare, în rest pare teafăr. Totuși, am văzut că avea singe pe buze și costumul sfîșiat într-un loc. Stătea întins la pămînt. Nu s-a mișcat de loc în timp ce-l priveam, apoi s-a înălțat un praf învîrtejit, ca atunci cînd un om cade cu spatele de țărîna, fără să poată schița o mișcare. Ținea ochii deschiși, ca și cum ar fi privit undeva, în depărtare. Nu înțeleg cum vine chestia asta absolut de loc, dar oricum e John în carne și oase, nu o fantomă. A fost exact în aceeași poziție de fiecare dată și tot de fiecare dată s-a auzit un plesnet amplu ca de tunet și imediat după asta un sunet asemănător unei sirene. Și mirosea a ozon și a fum. Am simțit cum mă trece un fior.

Știu că e vorba de John și cred că mai trăiește încă. Acum trebuie să plec să duc înapoi acest document, cît încă mai pot umbla. Bănuiesc că se va găsi cineva care să vină aici și să vadă totul. Și poate că-l veți ajuta cumva și pe John. Semnat, Carl Delgano.

Aceste documente au fost păstrate de grupul MacKenzie pentru o perioadă de cîțiva ani - etcetera, prima tipărire - etcetera, numărul arhivelor, numele analiștilor - etcetera, etcetera... Foarte bine! Acum a venit timpul să ne întîlnim cu unchiul tău, bucatăria mea, drept pentru care vom coborî scările la iuteală!

- Nu, Serli, eu am să te aștept jos, în hol, spuse Mira, prudentă.

Cînd pătrunseră în parcul orașului, unchiul Laban tocmai dirija instalarea, în fața gardului ce împrejmuia locul apariției Omului John, a unei mari plăci comemorative, confecționată din durit. Placa fusese acoperită cu o pînă, în așteptarea clipei în care avea să aibă loc dezvelirea oficială. Pînă atunci însă locuitorii orașului, tîrștii și copiii înțesaseră aleile parcului și un cor bisericesc cînta sub cupola chioșcului de vară. Dimineața deveni rapid fierbinte. Vinzătorii ambulanți făceau comerț cu înghețată, cu jucăria din paie, reprezentînd monstrul, cu flori și confetti purtătoare de noroc, ce urmau să-i fie aruncate în momentul apariției. În

INTOARCEREA ACASĂ

apropiere, stătea un grup religios înveșmîntat în robe negre; membrii lui aparțineau bisericii pocăite aflate în spatele parcului. Pastorul grupului îndrepta priviri sumbre către mulțime și în special spre unchiul Mirei.

Trei străini cu înfățișare scorțoasă, care fuseseră văzuți și la han, sosiră la fața locului, prezentîndu-se unchiului Laban drept observatori din partea Autorității Centrale din Alberta. Intrară apoi în cortul care fusese înălțat deasupra împrejurimii, purtînd cu ei mai multe instrumente, la care locuitorii orașului se uită chiorș.

Profesorul de mecanică termină cu organizarea unui cordon de studenți, care aveau să protejeze placa comemorativă de inaugurare înainte de vreme și Mira, Serli și Laban pătrunseră, la rîndul lor, în cort. Era mult mai cald înăuntru. În jurul unei alte îngrădituri, de vreo douăzeci de picioare diametru, se găseau așezate în cerc mai multe bănci. În interiorul țarcului, pămîntul era golăș și părea de curînd răscolit. Mai multe buchete de flori și ramuri înflorite de pocihana* fuseseră reze-mate de gardul împrejurimii. Dincolo de acesta, se afla doar un singur lucru; o bucată de gresie neșlefuită, avînd gravate pe ea o serie de semne ciudate.

Nici nu intraseră bine, că o fetiță se repezi spre deschizătura gardului, dar fu alungată de acolo cu țipete și vorbe răstite. La rîndul lor, „oficialii” din Alberta moșmondeau ceva pe una din părțile laterale ale împrejurimii, unde fusese montată o cutie de captat imagini.

- Oh, asta nu! mormăi unchiul Mirei, în vreme ce unul dintre „oficialii” sări peste gard și se apucă să ridice un trepid chiar în acel loc. Li ajustă înălțimea și un imens mănunchi de filamente subțiri și ramificate, asemenea unui pămînt, înflori dintr-o dată, zburîndu-se, în centrul zonei.

- Oh, nu! spuse din nou unchiul Laban. De ce nu-l lasă oare în pace?

- Încearcă să adune pulbere de pe costumul lui, nu-i așa? întrebă Serli.

- Așa e, au înnebunit. Spune-mi, ai avut timp să citești ce ți-am dat aseară?

- Desigur, răspunse grăbit Serli.

- Aă... oarecum, adăugă, la rîndul ei, Mira.

- Atunci știți ce s-a întîmplat. Știți că a căzut încercînd să-și controleze propria - hai să-i spunem așa - viteză. Încercînd să încetinească. Trebuie că l-a cuprins somnul sau a făcut un pas greșit. Noi toți eram foarte aproape de el cînd și-a pierdut punctul de sprijin și a început să cadă. Dar ce anume a provocat acea cădere? Să se fi împiedicat de vreunul dintre noi? Laban privi la Mira și apoi la Serli, cu o expresie extrem de serioasă. Cum v-ar place să știți că voi sînteți aceia care l-au făcut să cadă pe John Delgano?

- Ooh, zise Mira, neîncrezătoare. Și repetă: Oh!

- Vrei să spui, spuse Serli, că acela care l-a făcut să cadă a cauzat toată această... această...

- Posibil, zise Laban.

- Stai puțin, se încrunță Serli. Bine, el a căzut.

* pocihana=arbore tropical cu frunze roșii, strălucitoare (n. trad.)

Ori altcineva l-a determinat s-o facă - vreau să spun că a fost silit să se împiedice sau așa ceva. Dacă însă el n-ar fi căzut, trecutul ar fi fost cu totul altul, nu-i așa? N-ar fi existat nici catastrofa, nici...

- Posibil, repetă Laban. Dumnezeu știe!... Tot ceea ce eu știu, este că John Delgano și spațiul care-l înconjoară constituie cea mai lipsită de stabilitate, mai greu de controlat și mai puternic încărcată energetic zonă de pe întregul Pămînt și să mă ia dracu' dacă sînt în stare să cred, chiar și pentru un singur minut, că se va găsi cineva în stare să-l străpunga cu un băț.

- Hei, Laban, acum poți să vii!

Unul dintre oamenii din Alberta se apropie de ei, zîmbind.

- Colectorul nostru de praf n-ar putea să pună piedică nici măcar unui pînțar. E vorba doar de niște microfilamente sticloase.

- Praful din viitor, bodogăni Laban. Ce-o să vă spună el? Că viitorul conține și praf?

- Dacă am putea obține măcar o urmă a lucrului pe care-l ține în mînă...

- Un lucru pe care-l ține în mînă? întrebă Mira. Serli începu să frunzească grăbit paginile broșurii.

- Am fost nevoiți să îndreptăm spre el un analizator de înregistrări. Albertanul își coborî vocea, privind grijuliu în toate părțile, apoi continuă: Un spectroscop. Știm că are ceva în mînă. Sau, în tot cazul, a avut. Dar niciodată pînă acum n-am obținut o interpretare corectă, aparatul a fost stricat în mai multe rînduri.

- Toți oamenii ăștia lovindu-l, încercînd să pună mîna pe el, murmură Laban. Și voi...

- Zece minute! răcnii un individ într-un mega-

DANUT UNGUREANU: „MAȘINA TIMPULUI”

fon. Prieteni și voi, străini, ocupați-vă locurile! Credincioșii cei pocăiți se înșirură toți de aceeași parte, întinînd o străveche incantație: „mi-sericordia, ora pro nobis”.

Atmosfera se încălzește dintr-o dată de tensiune. În marele cort totul devenise acum prea strîmt; pe deasupra, mai era și zăpușeală. Un funcționar de la primărie se strecură prin mulțime, făcîndu-le semn, lui Laban și însoțitorilor săi, să-l urmeze și să-și ocupe locurile de onoare, de la nivelul al doilea al tribunei „din față”. Drept înaintea lor, lîngă împrejurime, unul dintre frunții pocăiții se cioro-vaia cu un oficial albertan asupra dreptului celui din urmă de a ocupa spațiul pe care se afla înregistratorul, știut fiind faptul că singuri pocăiții aveau dreptul și datoria să privească în ochii Omului John.

- Chiar poate să ne vadă? își întrebă Mira unchiul.

- Încearcă să clipești din ochi, îi spuse Laban. O nouă scenă, odată cu fiecare nouă închidere a pleoapelor, asta e ceea ce vede el. Fantasmagorie! Clipit, clipit, clipit - și tot așa, Dumnezeu știe pînă cînd!

- Mi-sere-re, peccavi, cîntau pocăiții. O voce de soprană necheza: Și fă să nu se oprească asupra noastră, roșul păcaatului!

- Aștia cred că tuburile lui de oxigen devin roșii din cauza suferințelor lor, chicoti Laban. Oricum, vor trebui să se mulțumească cu păcatul încă multă vreme: John Delgano are o rezervă de oxigen suficientă pentru cinci secole, dacă nu chiar și mai mult, timp după care ar fi trebuit să se întoarcă. La o jumătate de secundă din timpul său de acolo corespund în timpul nostru cinsprezece minute. Știm, din urmele audibile pe care le lasă, că respiră încă, mai mult sau mai puțin normal, și mai știm că rezerva lui de aer a fost inițial de douăzeci de minute. Așa încît indivizii aia de colo nu și-ar găsi „salvarea” decît în jurul anului șapte sute. Dacă, bineînțeles, vor trăi pînă atunci.

- Cinci minute! Ocupați-vă locurile, oameni buni! Vă rugăm luați loc, pentru ca toată lumea să poată vedea. Luați loc, fraților!

- Se zvonește că-i vom auzi vocea prin difuzorul costumului, șopti Serli. Știi ce spune?

- Ai auzit de urletul care bubuie de douăzeci de ani încoace, șopti la rîndul Laban. Înregistratoarele au reconstituit un grup de sunete, un fel de „ate”, probabil o parte a unui cuvînt din vechime. Da secolele înapoi și-ți va fi ușor să traduci totul.

- Ar putea fi un mesaj?

- Cine știe? Ar putea fi, de exemplu, cu cuvînt ca „dreptate” sau „greutate”. Ori poate că spune „eternitate”. Cine știe?... Poate fi orice.

Cortul se cufundase acum în tăcere. Un puști gras de lîngă îngrăditură începu să plîngă. Fu tras înapoi și așezat pe o pătură. Imediat, în semn de iertare, murmurat unor rugăciuni se înălță în aerul incins. Frațiunea religioasă numită Bucuria Sfîntă, așezată în partea cea mai îndepărtată a cortului, își agită foșnînd încetîșor buchetele de flori.

- De ce nu ne potrivim ceasurile după el?

- N-avem cum. El se conduce după timpul sideral.

- Încă un minut!!

În mijlocul tăcerii, vocile credincioșilor se înălțau abia perceptibile. De afară, răsună cotcodocitul unei găini. În centrul cortului, zona apariției arăta

absolut normal, doar filamentele argintate ale înregistratorului fremătau cu delicatețe, deasupra ei, în ritmul sacadat al respirației citorva sute de plămîni. Un al doilea înregistrator, neobservat, putea fi auzit cum ticăie slab.

Timp de zeci de secunde aproape interminabile, nimic nu se întâmplă.

Apoi, în aer pârău să se înfiripe un bîzîit metalic. În același moment, Mira percepu urma unei mișcări fugare în stînga sa.

Zumzăitul crescînd, transformîndu-se curînd într-o pulsație sonoră, sfîrșită brusc printr-o ciudată tăcere. După care totul se petrecu pe neașteptate.

Sunetul explodă pur și simplu deasupra celor prezenți, acoperind dintr-un singur șoc întreaga scară audibilă. Aerul fu sfîșiat de parcă ceva s-ar fi rostogolit, năruindu-se prin spațiu. Fu apoi scrișnetul, un muget tînguitor și...

Iată-l acolo!!

Solid, enorm – un om enorm într-un costum monstruos, capul îi era un glob de bronz mat, cu o parte transparentă acoperind o față umană. O pată întunecată i se zărea pe gura deschisă. Avea o poziție imposibilă, cu picioarele încordate dinainte spre înapoi, ca pentru a-și susține spatele, cu brațele parcă înghețate într-o răscucire asemănătoare unei trombe. Și cu toate că ai fi zis că execută o mișcare frenetică spre înainte, nimic nu se mișca. Doar un picior i se curbă ușor, atîrînd în gol...

...Și după aceea dispăruse, pur și simplu se volatilizase, într-un plesnet asurzitor, lăsînd doar o imagine incredibilă care se încăpățîna să persiste în sutele de perechi de ochi holbați a mirare. Aerul trosni, cutremurîndu-se, pulberea se ridică și se amestecă de-a valma cu fumul.

„Oh, oh, Doamne!” bolborosi Mira, aproape neauzit, cu minile încheștate de brațul lui Serli. Ici-colo, voci sugrumate începură să se vaite. „M-a văzut, m-a văzut!” țipa altundeva, cu glas strident, o femeie. Cîțiva își năuciră și zvîrliră punguțele cu confetti spre norul de praf în care nu se mai afla nimic; cei mai mulți uitară însă cu totul de confetti. Copiii se puseră la rîndul lor pe zbieat. „M-a văzut!” continua să răcească isteric femeia, „m-a văzut!” „Roșu, oh, Doamne, mulțumesc-ți ție!” intona o voce joasă de bărbat.

Mira îl auzi pe unchiul Laban înjurînd furios și privi din nou spre arena îngredită. Prin praful care se așeza, putea vedea trepidul aparatului de înregistrat, căzut chiar în centru. Un dîmb prăfos se formase deasupra – erau flori acoperite de țarină. Cea mai mare parte a picioarelor trepidului dispăruse sau fusese topită. În capăt, pe filamente, nu se zărea nimic deosebit.

– Vreun idiot blestemat a aruncat cu flori în el. Haideți, să ieșim afară.

– Erau sub el, s-a împiedicat de ele? întrebă Mira, înghesuindu-se în mulțime.

– Chestia aia pentru oxigen încă mai era roșie, spuse și Serli, peste capul ei. Nu ți-a folosit la nimic excursia asta, nu-i așa, Laban?

– Ssst! Mira surprinse privirea întunecată a pastorului pocăiților. Se înghiontiră să iasă pe poarta împrejuririi exterioare, trezindu-se în parcul luminat de soare, plin de voci exclamînd, pâlăvrăgînd zgomotos, în același timp din cauza excitației și a ușurării.

– A fost teribil, suspină Mira. Nu m-am gîndit niciodată că e vorba de un om viu. Fiindcă asta

INTOARCEREA ACASĂ

este, nu? – cel puțin acolo. Dar de ce nu-l putem ajuta? Și oare să-i fi pus noi piedică?

– Nu știu, nu cred totuși s-o fi făcut noi, murmură unchiul ei. Stăteau acum lângă monument, așezați pe iarbă, făcîndu-și vînt. Pinza ce acoperea placa comemorativă era încă la locul ei.

– Am schimbat cumva trecutul? rîse încetîșor Serli, privînd-o cu ochi de îndrăgostit pe nevăstăsa. Era deosebită și el se întreba deodată de ce poartă asemenea cercei nepotrivite. Apoi își aminti că tot el i-i dăduse, în satul acela indian prin care trecuseră.

– Dar nu e vorba de oamenii din Alberta, zise Mira. Părea obsedată de o idee. Mă refeream realmente la flori. Își șterse fruntea cu palma.

– Mecanică sau superstiție? chicoti Serli. Cine este vinovată – iubirea sau știința?

– Ssst! Mira aruncă o privire nervoasă în jur. Florile însemnau dragoste, bănuiesc... Mă simt atît de ciudat. Și mai e și cald... Oh, mulțumesc! Unchiul Laban reușise să atragă atenția unui vînzător de înghețată.

Oamenii vorbeau acum cu voce normală și corul își schimbă registrul, întonînd acum un cîntec vesel, în vreme ce de cealaltă parte a parcului un șir de vizitatori își aștepta rîndul pentru a-și înscrie numele în cartea de onoare. La intrarea în parc, apăru primarul, conducînd un grup în susul aleii străjuite de bougainvillieri, la ceremonia dezvelirii monumentului.

– Ce scrie pe piatra aceea de la picioarele lui? întrebă Mira. Serli îi arătă ghidul cu fotografia sfîncii lui Carl și cu inscripția de pe ea, tradusă dedesubt: BUN VENIT ACASĂ, JOHN.

– Mă întreb dacă o poate vedea.

Primarul, în picioare, era pe punctul de a-și începe discursul.

... Mult mai tîrziu, cînd mulțimea se împrăștiase care încotro, monumentul rămase părăsit pradă întinericului, etalîndu-și în lumina lunii inscripția de pe el, scrisă în limba celui timp și celui loc:

ÎN ACEST LOC APARE ÎN FIECARE AN SILUETA MAIORULUI JOHN DELGANO, PRIMUL ȘI SINGURUL DINTRE OAMENII CARE A CALĂTORIT VREODATĂ PRIN TIMP.

MAIORUL DELGANO A FOST TRIMIS ÎN VIITOR CU CITEVA ORE ÎNAINTEA HOLOCAUSTULUI DIN ZIUA 'O'. TOATE CUNOSTINȚELE ASUPRA MIJLOACELOR PRIN CARE S-A FĂCUT ACEASTĂ TRIMITERE SAU PIERDUT, PROBABIL PENTRU TOTDEAUNA, SE CREDE CĂ A AVUT LOC UN ACCIDENT, CARE L-A PROIECTAT ÎN TIMP MULT MAI DEPARTE DECît SE INTENTIONA. UNII ANALISTI SE HAZARDEAZĂ CHIAR ÎN A AFIRMA CĂ E POSIBIL CĂ EL S-A MEARGĂ ÎN TIMP PÎNĂ LA CAPATUL UNUI INTERVAL DE CINCIZECI DE MII DE ANI. AJUNGÎND LA ACEA DESTINAȚIE NECUNOSCUTĂ, SE PARE CĂ MAIORUL DELGANO A FOST RECHEMAT SAU S-A ÎNCERCAT SĂ FIE RECHEMAT, PE ACEEȘI DIRECȚIE A SPAȚIULUI ȘI A TIMPULUI PE CARE FUSESE TRIMIS. TRAIECTORIA SA A FOST CONCEPTĂ CA PLECÎND DIN PUNCTUL PE CARE-L VA

OCUPA SISTEMUL NOSTRU SOLAR ÎNTR-UN MOMENT DIN VIITOR ȘI ESTE TANGENTA LA ARCUL ELICOID COMPLEX PE CARE-L DESCRIE PĂMÎNTUL ÎN JURUL SOARELUI.

MR. DELGANO APARE ÎN ACEST LOC ÎN MOMENTUL PRECIS DIN CURSUL UNUI AN ÎN CARE TRAIECTORIA SA INTERSECTEAZĂ ORBITA PLANETEI NOASTRE ȘI SE PARE CĂ ÎN APARENȚĂ EL AR FI CAPABIL SĂ ATINGĂ PĂMÎNTUL ÎN ACESTE CLIPE. DIN MOMENT CE NICI O URMA A TRECERII SALE PRIN VIITOR NU S-A MANIFESTAT PÎNĂ ACUM, SE CREDE CĂ SE INTOARCE PE CĂI DIFERITE DECît CELE PRIN CARE A FOST TRIMIS. EL TRAIESTE ÎN PREZENTUL NOSTRU TRECUTUL NOSTRU ESTE VIITORUL LUI, IAR VIITORUL NOSTRU NU ESTE PENTRU EL DECît TRECUTUL. TIMPUL APARIȚIILOR SALE ESTE COMUTAT GRADAT ÎN TIMPUL SOLAR, ASTFEL ÎNCît SĂ CONVEARGĂ ÎN MOMENTUL ACELUI Î. 53.6 DIN 2 MAI 1989, STIL VECI, SAU, ALTUL ZIS, ORA ZERO.

EXPLOZIA CARE ACOMPANIAZĂ INTOARCEREA ÎN PROPRIUL SAU TIMP ȘI LOC POATE FI CAUZATĂ DE UNELE ELEMENTE ALE TRAIECTORIEI SALE ÎN TRECUT, ADUSE CU EL ÎN PROPRIA LOR EXISTENȚĂ ANTERIOARĂ. SE ȘIE ÎN MOD SIGUR CĂ ACEASTA EXPLOZIE A GRABIT HOLOCAUSTUL MONDIAL CARE A PUS CAPAT PENTRU TOTDEAUNA EREI ȘTIINȚELOR PERICULOASE.

Cădea, pierzîndu-și și controlul, eșuînd în lupta împotriva teribilului impuls pe care-l primise, luptîndu-se cu picioarele sale umane care i se zguduiau în rigiditatea neomenească a costumului ca o armură, cu tălpile frîgîndu-l, acum instabile și lipsite de forța de frînare, lupta, deschizîndu-și drum pe măsura ce apăreau fulgerările, alternanța aspră, insuportabilă, a luminii cu întinericul, care-l însoțise pe tot parcursul drumului, pocnetul aerului îngroșîndu-se și subțindu-se de armura costumului, pe măsură ce aluneca, glisa, cădea prin spațiul acela care era timpul, frînd cu disperare ca și cum atingerea pămîntului i-ar fi izbit picioarele cu o lovitură de ciocan, picioarele, numai ele mai contau acum, numai să încetinească și să rămînă pe traiectorie – și zguduitura, semnalul luminos care devenea tot mai slab – pe măsură ce se apropia de casă era zvîrlit în afară, cu greu mai putea fi menținut centrat; devenise, presupunea, mai mult probabil, rana pe care o făcuse în timp se vindeca singură. La început totul fusese atît de compact – o singură rază într-un tunel închis –, se azvîrlise după ea, adîmna unui electrod zburlînd spre anod, îndreptîndu-se sigur pe direcția aceluia extrem de complex, dar unic, vector al posibilității vieții, se azvîrlise și fusese azvîrlit, ca o proastă dispoziție răzbătînd printre niște hohote de rîs, în această respingere îndreptată spre nicăieri, prin care el, John Delgano, nu era de presupus că putea să existe, apoi gaura conducînd spre casă – mergea de-a lungul timpului, de-a lungul spațiului, pompînd din picioare ca și cum Pămîntul real, al unui timp ireal, s-ar fi aflat sub el, traseul lui tot atît de sigur ca saltul contorsionat al unui animal spre vizuina lui subterană, el – un goarece cosmic într-o interstelară, intertemporală cursă către un-

gherul său, cu greșelile pîndind de peste tot justetea acestei unice curse, atomii inimii sale, singele lui, fiecare casă care plînge cu adevărat – CASA! – în timp ce el se conduce pe sine după acea muribundă gaură care parcă respiră, cu fiecare pas mai repede, mai sigur, mai puternic, pînă cînd concurează cu invincibilul impuls urmînd tremurul rostogolit al Pămîntului, de parcă un om ar putea concura cu un buștean prăvălindu-se într-un torent! Doar stelele rămîneau constante în jurul lui între două fulgerări, privea în jos, pe lîngă picioarele sale, la milioanele de stropi ai Crucii Sudului, ai Triunghiului; odată, de la înălțimea mersului său, riscase o privire cu un secol mai înainte și văzuse Ursele ieșind parcă, foarte straniu, din Steaua Polară – dar o Stea Polară care nu mai era acum doar simpla scripe indicatoare de deasupra polului, realiză el, aruncîndu-și privirea înapoi, la picioarele care-l urmau, și gîndind: merg acasă, după Steaua Polară, acasă! Încetase să-și mai amintească unde fuseseră ființele, oameni sau animale, și lucrurile pe care le zărise în imposibilul moment în care existase acolo unde nu putea fi; încetase să mai vadă fulgerările lumii din jurul său, fiecare strălucire diferită, amestecul trupurilor, zidurilor, peisajelor, formelor și culorilor imediat descifrate – unele pierzîndu-se ca o suflare, altele schimbîndu-se cu susul în jos, într-o harababură – fețele, membrele, lucrurile căutîndu-l febril; nopțile prin care călcase apăsate, în întinericul sau lumina unor ciudate lămpi; adăpostit sau neadăpostit; zilele luminînd brusc lumina soarelui, furtunile, colbul, zăpada, interiorale fără număr și din nou noaptea, strop cu strop; era acum în plină lumină într-o încăpere, un hol, sau cam așa ceva; în sfîrșit, m-am apropiat, gîndi el, simțîmîntul se schimbă – dar el trebuie să încetinească, să oprească brusc; și piatra aceea de lîngă picioarele lui, se făcuse de-acum ceva timp de cînd era acolo, ar fi vrut să riște o privire spre ea, dar nu îndrăznea, era atît de obosit și aluneca, își pierdea controlul, luptîndu-se să ucidă viteza nemiloasă care nu-i permite să încetinească; și rana îl durea, ceva îl rănise în spate acolo, dăduseră cu ceva; nu știa cu ce, așa cum stătea cu spatele la caleidoscopul de fețe, brațe, instrumente, birne, secole de creaturi holbîndu-se la el – și oxigenul care e pe ducă, nici o importanță, oricum se va sfîrși, trebuie să se sfîrșească, mergea acasă, acasă! Și uitase tocmai mesajul pe care încercase să-l strige, sperînd că va fi captat undeva, lucrul acela important pe care-l tot repetase; iar obiectul pe care-l purtase cu el, acum gata, se dusesse, se dusesse și camera de luat vederi, ceva i-o smulsese – și cei cu asta, sosise acasă! Acasă! Ah, de-ar putea ucide impulsul ăsta, ar putea sta pe traiectorie, pe direcția părăsită, ar putea să aluneca, să se cătere, să se strecoare, să plutească într-un fel sau altul în această avalanșă purtîndu-l acasă! Acasă! – și gîtul îi strigă ACASĂ! – spune KATE! KATE! Și inima îi strigă, iar plămîni aproape i se risipesc acum, iar picioarele luptă, luptă, fără succes, și se cramponează și alunecă și rezistă, și glisează, în timp ce cade cu capul în jos, biciuînd eterul, împingînd, luptînd cu furtuna dată de năvala timpului, de-a lungul spațiului, de-a lungul său însuși, la sfîrșitul celui mai lung drum care a existat vreodată: drumul lui John Delgano întorcîndu-se acasă...

Traducere: ȘTEFAN GHIDOVEANU

KAN AȘTEPTA liniștit în fața ușii masive de fier. Omul de lângă el arunca ultimele priviri pe biletul său. Când totul i se păru în regulă, îl înfinse cu un zîmbet ceremonios.

- Vă reamintesc, domnule Kan, că timp de o oră va trebui să vă descurcați singur. Ați semnat pentru asta, direcțiunea nu vă mai poate ajuta cu nimic din acest moment. Vă urez petrecere plăcută!

Cu aceste cuvinte deschise ușa de fier, lăsînd în fața lui Kan o fereastră spre o lume magică. Fermecat, Kan coborî scările. Instinctul îl făcu să mai arunce o privire înapoi. În spatele său, orizontul era acoperit de o uriașă navă spațială. Din deschizătura ușii, omul îi mai zîmbi odată, apoi ușa de fier îl ascurse privirilor cu un zgomot surd. Privi din nou în față. O mulțime multicoloră îi ieși în cale. Din tumultul de costume bizare, se desprinsese silueta unui bătrîn.

- Bine ai venit, o, străine, în minunata lume a Cordobei stelelor! Aftia vreme cît vei avea gînduri curate, ca mai toți călătorii astrali ce poposesc pe aceste meleaguri, simte-te ca pește în propria-i apă. Ești liber să guști din frumusețile Cordobei stelelor.

Spunînd aceste cuvinte, bătrînul îi anină de gît un superb, dar ciudat medalion. Privi cu interes încrustațiile bogate. Când ridică din nou ochii, mulțimea și bătrînul dispăruseră, făcînd loc largii perspective a unei piețe baroce. Într-adevăr, între uriașele ziduri ale clădirilor, adevărate capodopere ale arhitecturii cosmice, își făceau loc miile și măruntelile bazaruri ale negustorilor veniți din cele mai diverse colțuri ale universului. Pentru doi orși, puteai să-ți umpli buzunarele cu perlele vii din Atrusia, care în cîteva luni îți prefăceau casa într-o sculptură din sîdief. Aici puteai auzi lăudîndu-și mărfurile grodinii, cei ce se exprimă prin splendide imagini în relief. Aici puteai să închiriezi pentru o zi un focos inorog de pe Cruzia, ale cărui copite agravitaționale te puteau purta pe cele mai înalte pajiști de nimbus-peradis. Aici puteai să-ți petreci seara în compania celui mai bun cocteil-electric, mai puternic decît orice băutură. Aici puteai cădea în transa minunatelor trupuri ale midorelor cele păt-

CORDOBA

UIOREL

mașe. Aici puteai începe o viață nouă. Aici puteai pierde o planetă la ruleta tridimensională, aici puteai cîștiga un tronson spațial pentru o picătură de apă meglavizată. Aici bețiile de culori, aici magia sunetelor cedre, aici cerul, aici pămîntul. Aici era Cordoba stelelor!

Kan privi buimăcit în jur, hipnotizat de complexul acela viu, care îi fura simțurile, care-i alunga gîndurile. Se alătură bucurios grupului de petrecăreți care-l înconjurase repede cu veselie lor și care trăgeau vîrtos din sticla plină de nectar argintiu de Steb.

- Domnilor, începu cel ce părea șeful grupului, dar se opri pentru a înjura, într-o limbă necunoscută, o grasă geneveză, care-l îmbrîncise în trecere. Domnilor, precum spuneam, iată-ne în fața unui amuzant joc de societate, care mi-a luminat mințea în timp ce trupu-mi se chinuia a dovedi un splendid ghiveci de nercozel!

Aplauze și aprecieri sugubețe îl intrerupseră, obligîndu-l să efectueze o largă reverență în fața lor, după care, cu un gest scurt, potoli tumultul și reluă:

- Ei bine, domnilor, vă veți fi întrebat în ce constă acest joc de societate! Iată, așadar, despre ce este vorba: Prințesa de Guiler, minunata mea stăpînă, m-a rugat să-i aduc, la înapoierea mea pe Sarter, un suvenir minunat, care să-i țină trează admirația față de mine pînă în negura timpurilor! Așa că, rog pe domniile voastre să participe la acest joc, făcîndu-mi rost, din această Cordobă a visurilor, de un suvenir rar. Ca premiu ofer cîștigătorului, adică celui ce-mi va aduce cel mai original suvenir, un godar tînar care cîntă, dansează și spune poveștile minunatei galaxii Hafera!

Cu strigăte vesele, petrecăreții se învioră numaidecît și dispărură cu larmă și voie bună în haosul multicolor al pieței. Rămase singur, Kan o porni pe străduțele înguste, străjuite de bijuteriile arhitecturale ale hanurilor și reședințelor de odihnă. Deși își propusese să nu dea impor-

tanță jocului poznaș, se pomeni căutînd din priviri cele mai interesante subiecte de suvenir. Se pregătea tocmai se achiziționeze o splendidă piatră civică, în ale cărei sute de fețe, acordate fiecare pe alte lungimi de undă, descopereai mii de lumi, cînd privirea îi fu atrasă de o ciudată floare, aflată undeva pe balconul unei clădiri sumptuoase, care exercita un fel de miraj prin miile de forme și culori ce se schimbau în inelul ei. Își spusese în sine că nimic nu putea fi mai potrivit și, din trei mișcări, se cățăra pe niște baloturi pînă la balcon. Escaladă balustrada și se repezi să culeagă floarea, cînd simți în ceafă o privire arzătoare. Întoarse repede capul și abia atunci văzu că ușa din clădire era deschisă și că o minunată făptură îl privește cu ochi întrebători. I se păruse atît de firesc ca în această lume de vis orice să fie posibil, încît acum, prins cu mîta-n sac, se simțea ca un hoț. Roși, dar ochii ei îl subjugară pe de-a-ntregul.

Se apropiară unul de altul și rămaseră așa, privindu-se la nesfîrșit. Nu-și dădu seama cînd mina lui mîngie parul de abanos al fetei și rămase surprins cînd se trezi că strînge la piept, într-o lungă îmbrățișare, făptura delicată a acesteia. Se părea că acel sărut o să dureze etern. Bubuiturile din ușa îi trezi brusc, sfîșietor de dureros. Ușa se deschise larg și în prgul ei apărură silueta bătrînului care-l înfrînguse la începutul sejurului. Cu un semn mic al capului aruncă spre ei vreo șase oameni îmbrăcați la fel. Ai fi zis o grupă de soldați. Evenimentele se precipitară. Fata făcu un pas înainte, acoperînd protector trupul lui Kan, prea uluit ca să înțeleagă ceva. Cînd sesiză primejdia, era prea tîrziu. Cu mirare văzu că oamenii o înșfacă pe fată și dispar cu ea pe ușa din spatele bătrînului. Acesta surise amar și plecă. Kan rămase cîteva clipe, apoi ieși în stradă. Jur-împrejur, lumea îl privea în tăcere.

- N-ai știut, oare, străine, că fata marelui ven al orașului este sacră? Că proorocirea spune că

STELELOR

PİRLIGRAS

aceasta va trebui să moară la primul contact cu un străin?

Kan negă din cap. Omul continuă trist:

- Cordoba stelelor va cunoaște prima ei zi de doliu. Turnul de fildes își așteaptă victima.

Gîndi că e un vis urît și, cu lacrimi în ochi, se trezi fugind ca un bezmetic în direcția turnului de fildes. Sărea, îmbrîncea, lumea blestema în urma lui, acum se împiedica, se scula, își relua din nou nesfîrșita cursă printre oameni, printre măruri, prin labirintul de străduțe înguste. Se opri o clipă, lac de apă, atunci cînd ajunse în fața imensului edificiu de fildes, pentru a căuta din ochi intrarea. Se dumiri mai tîrziu, după ce intrase, că în fața intrării cîțiva soldați încercaseră să-l oprească. Simți o durere în mîna, o privi, așa mînjită cu sînge, cum era, și înțelese că s-a bătut cu ei. N-avu timp să se mai gîndească la acest lucru, în fața sa se înălțau nenumărate trepte și uși și fata trebuia salvată. Simți că îi este extraordinar de frică pentru ea și își dădu seama că n-a ținut niciodată atît de mult la cineva. Apucă să vadă chipul luminos al fetei strălucind spre el, tîrînd de cîțiva soldați într-o încăpere a cărei ușă de fier se închise bubuind în urma lor. Un baraj viu îi ținea calea spre ușa. Începu o luptă disperată, mii de dureri îi săgețau trupul, dar nu se lăsă. Cu eforturi uriașe o deschise și se prăbuși înăuntru. Mai izbuti să zărească ca prin ceață omul care se apleca asupra lui.

- Domnule Kan, ora a trecut. Mi-ar place să sper că v-ați distrat frumos, spuse acesta clătînd cu compătimire din cap.

- Nu se poate!

- Ba da, domnule Kan, este exact cum vă spuneam.

Kan îl cercetă cu priviri furioase pe omulețul din fața sa, prea mic pentru masivul birou după care se ascundea.

- Supermașina de iluzii, continuă acesta, redă totul, pînă la cele mai mici amănunte. Am in-

vestit miliarde de dolari, domnule Kan, în construirea și programarea ei. Asta explică, desigur, costul ridicat al distracției clientului, timp de o oră, în altă lume.

- Nu asta mă interesează, ci faptul că pe Cordoba stelelor cineva moare din vina mea!, strigă Kan.

- Oh, oh! Văd că n-ați înțeles nimic. Domnule Kan, vă repet încă o dată că toată povestea e fictivă, ea nu există, nici măcar Cordoba asta a stelelor nu există, totul e rodul imaginației mașinii.

- Imaginației supermașinii?

- Întocmai, domnule Kan. Este una din cele mai extraordinare mașini construite vreodată. Are atît de multe posibilități, noi am stabilit n+», încît cîteodată ne uimește chiar pe noi, totul

pare atît de real încît...

- ... Ar putea fi adevărat?

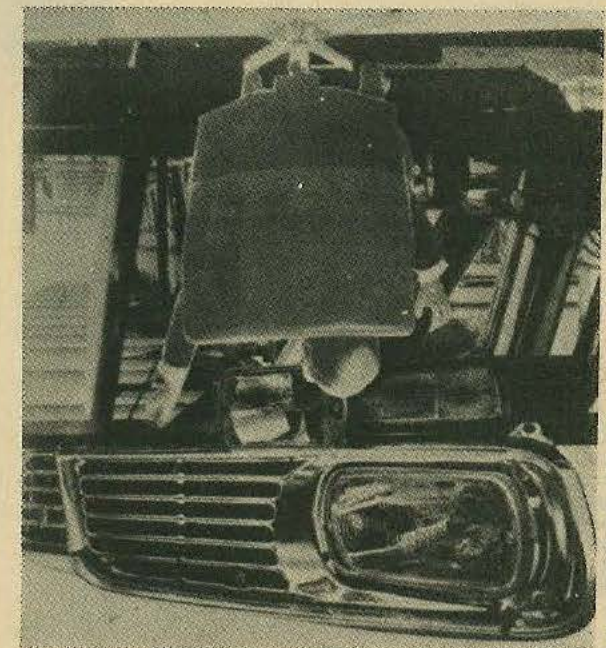
- O, nu, nufi omulețul, vizibil jenat de faptul că mersese atît de departe. E un fel de a spune. La urma-urmei, e doar o mașină, noi o întreținem, noi o alimentăm.

- Dar ați putea, totuși, să-i sugerați să dea o întorsătură nouă, mai optimistă, poveștii de pe Cordoba, se învioră Kan.

- O, nu, domnule Kan, noi nu putem interveni cu nimic în activitatea mașinii. De fiecare dată născocesc altă poveste, merge pînă acolo încît nici noi nu știm ce-o să mai creeze, dar niciodată nu revine la aceeași variantă.

Kan ieși bombănind din biroul directorului, aruncă, la ieșire, o privire strălucitoare reclame: „PETRECEȚI O ORĂ DE NEUITAT ÎN ALTĂ LUME. FIRMA VISS VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE!” și o porni aiurea pe străzile înguste. Deodată, ochii i se holbară și gura îi secă. Descoperise la gît ciudatul medalion cu încrustații.

- Și totuși... țipă el.

DANUȚ UNGUREANU: "SOLO INSTRUMENTAL"

- NIMIC, zise el, nu-i mai rău decât o jumătate de pereche din ceva.

- Ți-am spus că-mi pare rău, replică ea, dar faci altă caz din asta. Cine ți-a dat? Vreo femeie?

- Mi-i-am dat singur, zise el îmbufnat, i-am cumpărat demult...

- Și-ți plăceau foarte mult, zise ea. Nu plînge, mama ți va cumpăra altă pereche cînd ne vom întoarce la civilizație.

- Eu vreau una acum, zise el supărat.

- Dar de ce? întrebă ea foarte mirată. Sîntem împreună singuri pe acest Asteroid Prospector, la jumătatea drumului dintre centura asteroidului și Marte și ție-ți vine ideea asta aiurită cu butonii...

- Am căzut de acord, zise el hotărît, că nu vom deveni neglijenți, așa cum fac unii în timpul zborului. Cred că-ți amintești cuplul pe care l-am întâlnit pe PX 173 A - care ne-a rugat să prînzim pe nava lor: el, îmbrăcat într-o salopetă slinoasă, ea, avînd o rochie ce părea făcută din pînă de sac. Beam direct din sticlă și mîncam direct din oală - ceva groaznic...

- Acela, îi spuse ea, era un caz extrem.

- Ai dreptate. Și faptul, că eu umblu cu mînele suflecate sau fluturînd ar fi nemaipomenit.

Nu putea să se obișnuiască cu pierderea.

- Ce treabă stupidă! murmură el. Mă duc în baie să-mi spal cămașa. Las butonii pe etajeră și pun cămașa pe sîrmă ca să se usuce. Luînd butonii ca să-i pun la o cămașă curată, unul îmi cade în bazin. Se duce pe canalul de scurgere. Mă grăbesc spre sala mașinilor să iau o cheie ca să defac conducta de la sifon. Mă întorc și te găsesc umplînd bazinul ca să-ți speli măruntișurile. Îți spun ce s-a-ntîmplat - și tu imediat tragi dopul și speli și bazinul și conducta...

- Am vrut să văd, zise ea.

- Ai vrut să vezi, repetă el iritat. Apoi adaugă după un timp:

- N-ar fi ațt de rău dacă asta ar fi fost una din navele mai vechi, funcționînd în circuit închis. Aș lua conductele metru cu metru pînă mi-aș găsi butonul, dar cum gunoiul este aruncat automat în spațiu...

- Oricine ar crede, zise ea, că ai pierdut o bijuterie.

- Butonii, zise el, înseamnă pentru mine tot ațt de mult ca și o bijuterie.

- Ți-am spus, izbucni ea, că am să-ți cumpăr altă pereche.

- Dar nu vor fi ca ăștia, returnă el.

- Unde te duci? întrebă ea.

- În camera de comandă, răspunse el scurt.

- Ești supărat?

- Nu, zise el. Nu, draga mea. Nu.

Își pierdu firea cînd rachetele tangențiale izbucniră brusc pentru a opri rotația navei în jurul axei longitudinale.

Această rotație era cea care dezvoltă o forță centrifugă ce crea gravitația. Femeia era în bucătărie, pregătînd prînzul. A urmat un șoc ușor, iar conținutul cratiței a zburat drept în fața ei. Nu așteptă să se ștergă, ci merse direct în camera de comandă.

- Tu... idiotule! strigă ea. Îți imaginezi că mă pot descurca fără gravitație în bucătărie? Ai distrus prînzul.

- Eu, zise el mîndru, mi-am găsit butonul. Știi cum funcționează sistemul de evacuare a gunoiului - este aruncat tangențial, de forța centrifugă, în

unghi drept cu linia de zbor. Exista, m-am gîndit eu, o cît de mică șansă ca ceva metalic să apară pe ecran, mai ales dacă opream rotația navei.

- Ei, și? zise ea. Ei, și?

- Asta e, zise el, arătînd fericit ecranul fluorescent ce înconjura camera de comandă. Îl vezi - pata aia mică ce pare a fi un satelit de tablă și...

- Deci, știi unde e, zise ea. La trei sute de metri distanță departîndu-se tot timpul în spirală. Și pentru ațta lucru ai prapădit prînzul.

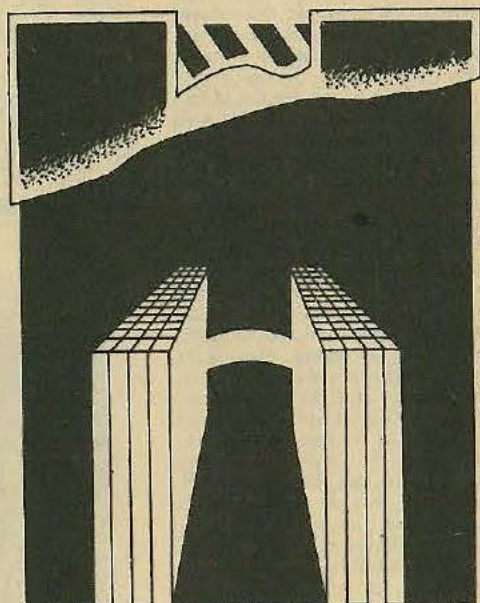
- Nu degeaba. Pentru ce crezi că purtam cu noi costumele spațiale?

- N-ai să ieși, zise ea. Categorie n-ai să ieși. Nu poți fi chiar ațt de nebun.

- Zici așa numai fiindcă ție teamă de costumele spațiale, replică el.

- A cui e greșeala că rezerva de aer era pe trei sferturi goală? întrebă ea.

- A ta, zise el. Oricine știe că cel care poartă

BERTRAM CHANDLER

JUMĂTATE DE PERECHE

ALMANAH
ANTICIPATIA SF

un costum spațial trebuie să facă o verificare înainte de a ieși afară.

- Unele femei, zise ea, sînt destul de proaste ca să aibă încredere în soții lor. Dar sînt cîrînd dezastru.

- Unii bărbați, replică el, sînt destul de proști ca să creadă că soțiile lor au unele cunoștințe elementare despre conducte.

Arată către ecran:

- Uite butonul acolo și eu mă duc după el.

- N-o să-l găsești niciodată, zise ea.

- Ba da. Am să-mi iau pistolul cu reacție și un cablu. Voi împinge cu picioarele în navă și tu ai să mă dirijezi pe poziția orbitei butonului.

- Sper că nu vorbești serios, zise ea. Ești nebun.

- Nu însă mai nebun ca tine cînd ai scos dopul. Chiar mai puțin.

- Dar... Dar ție se poate întîmpla orice. Și știi că nu mă pot îmbrăca iarăși în costum - nu pot veni afară după tine, pînă nu mă însănătoșesc...

- N-o să se-ntîmple nimic, îi zise el. Stai și urmărește ecranul și dirijează-mă.

Trase costumul afară din sertar și începu să-l îmbrace. Ar fi trebuit să știe mai bine. Ar fi trebuit să ia în considerație regulile stabilite de Comisia de Transporturi Interplanetare. N-ar fi trebuit să ignore legea nr. 11 care spune: „Nimeni nu va părăsi nava în timpul zborului decît numai însoțit.”

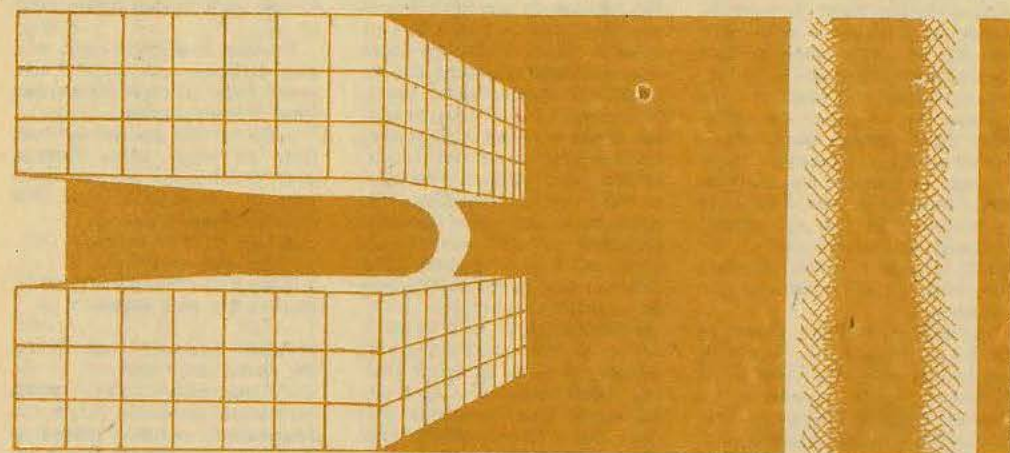
Spre deosebire de soția sa, n-avusese niciodată necazuri cu costumele spațiale - și asta, probabil, îl făcea să nu aibă griji. Își așeză rezerva de aer și-și legă cablul așteptînd ca primele instrucțiuni să-i parvină prin telefon. Veniră în sfîrșit.

- Doi metri înapoi... Stai! Un metru mai încolo!

Pistolul său cu reacție lumină scurt. Văzu butonul navigînd către el, apoi - o pată aurie strălucind. Rise. Întinse ambele mîini ca să-l prindă - apoi își dădu seama că într-una din ele ținea pistolul. Încercă să și-l treacă în mîna stîngă și în grabă îi scăpă. Se ducea în gol.

Ce importanță mai are? gîndi el și apoi strigă în microfon:

- L-am prins!

Traducere: ADRIAN MORARU

SF ALMANAH
ANTICIPATIA

ERA O NOAPTE ideală pentru o crimă perfectă. Desigur, nu există crime perfecte, dar nopți ideale există. Întinericul era fără cusur. Beznă. Un plafon compact de nori acoperea etanș cerul, nelăsând să răzbată nici o rază de lună. De altfel, nici nu era lună plină. Felinarul de pe stradă avea becul ars. În așteptarea ploii, un vânt lenes mișca ușor frunzișul copacilor făcându-l să foșnească doar alfit cît să acopere pașii furiați ai infractorului încălțat cu pantofi cu talpă elastică. Acum era momentul. Peste puțin timp avea să înceapă ploaia care va spăla urmele pașilor.

De după un zid se desprinsese o siluetă abia ghicită, poate o nuanță mai neagră decît întinericul însuși. Omul se opri să asculte. Nu se auzea nimic. Toată lumea dormea toropită de zăpușeală. Silueta se deplasă cu băgare de seamă și se opri în fața unei case cu grilaj de fier. Aici era. Poarta era întredeschisă, dar omul n-o atinsese. Dacă scriștie? Cu o agilitate de pisică escaladă gardul aproape fără să-l atingă. Ajuns în partea cealaltă rămase încă o clipă să asculte. O precauție în plus nu strică. Nimic. Geamurile de la parter erau protejate de o savantă dantelărie de fier forjat pe care intrusul ar fi putut s-o folosească în chip de scară, măcar pînă la balconul etajului întâi. Dar se părea că ideea nu-l preocupa. **Se prinse de un cablu de coborire de la antena unui televizor și după câteva clipe ajunse în dreptul etajului patru.** Încălcecă grilajul balconului și rămase din nou să asculte. Aceeași liniște apăsătoare, dar utilă. Ușa de la balcon era larg deschisă. Omul se strecură în încăpere...

Scăldat de sudoare, Adam se zbuciuma în așternut. Încercase să lucreze, dar fără folos. Consumase toate cuburile de gheață, preparîndu-și băuturi răcoritoare, dar nu obținuse efectul scontat. Își legase o batistă de mătase în jurul gîtului și-și spălase de câteva ori fruntea cu apă rece. Inutil. Enervat, trecu

în dormitor și se aruncă în pat. Se lăsa copleșit de moleșală sperînd să poată adormi. Dar nici somnul nu se lăsa de el. Un timp privi tîntă tavanul, apoi se răsuci și-și afundă capul în pernă. Încercă să se gîndească la ceva. Indiferent la ce. Nu izbuti să-și propună nici un subiect. Plutea într-un vid total. Îl copleșea o senzație de dezintegrare. Dacă era mort? Nu, asta nu. Prea era cald. Vag de tot, cerul se ilumina la scînteia unui fulger. Adam își încordă auzul în așteptarea tunetului care nu mai venea. Se ridică în capul oaselor și întinse mîna spre noptieră căutînd țigările. Un nou fulger și din nou Adam aștepta să audă tunetul. De data asta îl deosebi ca un murmur înfundat venind de la mare depărtare. Era gata să aprindă bricheta, cînd un zgomot precis se făcu auzit în camera lui de lucru...

După ce se împiedicase de un vraf de cărți trîntit pe jos, infractorul rămase pironit locului. Va fi oare surprins și va trebui să facă uz de forță? Prefera să lucreze curat. Își încordă auzul la maximum. Un fulger scăpără mai aproape și tunetul puternic de data aceasta nu se lăsa așteptat. O fracțiune de secundă încăperea se iluminase și ochiul său experimentat surprinsese totul: un birou acoperit cu hîrtii în dezordine și o mașină de scris, două fotolii de piele, o masă cu sticle și pahare și un autotofon albastru, doi pereți înțesați cu cărți și altul cu tablouri și ceramică decorativă. Lingă o ușă, văzuse un scrin în stil japonez. Era ceea ce căuta. Mai rămase o clipă locului ascultînd. Aproape mașinal scoase din buzunar un obiect masiv, negru. Se îndreptă pe vîrfuri spre partea opusă a camerei. Pipăi scrinul prevăzută cu sertare și ușițe. Intuiția îl îndemna să înceapă cu sertarul cel mic din stînga. Nu era încuiat. Dar cuția burdușită cu hîrtii rezista. Încercă să-l tragă afară fără zgomot. Dar exact în acel moment încăperea fu inundată de lumină.

Primul lucru pe care l-a văzut Adam a fost arma îndreptată asupra lui. Apoi își ridică privirea și descoperi chipul agresorului, ultima figură omenească pe care, după toate probabilitățile, avea s-o mai vadă...

- Bill!

- Adam!

Exclamațiile porniră concomi-

tent, victima și agresorul privindu-se uluiți.

- Ce întîmplare neașteptată... bișui stăpînului casei, neștiind ce să creadă, uitîndu-se magnetizat la arma rămasă încă întinsă spre el. Oaspetele îi interceptă privirea și începu să rîdă, ce-i drept, ușor stingherit:

- E de lemn. Nu te teme. O folosesc numai în legitimă apărare. Chestie de psihologie.

Aruncă lemnul vîxuit pe masă și-și trecu mîna peste fruntea transpirată. Era într-adevăr zăpușeală. Și ploaia care nu se mai hotăra să înceapă!

- E teribil ce spaimă mi-ai tras, Billy! Noroc că te-am recunoscut.

- Eu cît pe aci să nu te recunosc. Ai și apărut, așa, cînd te așteptam mai puțin.

- Într-adevăr, nu ne-am văzut de mulțisor. Să tot fie zece ani. Vizitatorul făcu un gest evaziv.

- La agapa promoției noastre n-ai venit, spuse gazda cercețînd dacă mai există lichid în si-fon.

- Mda, tocmai atunci am fost reținut. Am găsit invitația abia cînd m-am întors.

Adam era sincer bucuros să-și revadă vechiul coleg.

- Un coniac?

- Mulțumesc, nu beau alcool cînd sînt pe teren. Poate ai ceva rece cu citrice.

Adam îi indică unul din fotolii, el așezîndu-se în cel din fața lui, după ce preparase două băuturi în care scufundase cite o felie de lămîie.

- Ai avut o idee foarte bună să vii...

Privirea îi alunecă cu o scîlpire de ironie spre sertarul scrinului. Fața infractorului se destinsese într-un zîmbet:

- Ca să fiu sincer cu tine, doar ne leagă alitatea amintiri, vîd că am greșit adresa. Eram convins că aici locuiește Still Bonny Gray, scriitorul.

Adam izbucni în ris.

- Eu sînt scriitorul...

Trebuia să pună paharul pe birou ca să nu-l verse.

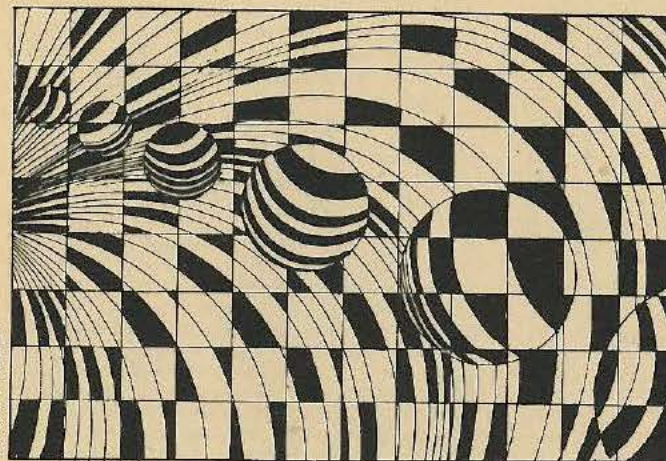
- Tu?

Adam încuviință scuturîndu-și de cîteva ori capul.

- Cînd mi-am trimis prima povestire semnată Adam, la **Magazinul pentru știință și ficțiune**, am primit la **Poșta redacției** următorul răspuns: „Povestire interesantă. Mai scrieți-ne. Vă recomandăm să apelați

AGRESIUNEA NOCTURNĂ

EDUARD JURIST

MARINA NICOLAE

la alt pseudonim, cel ales fiind incompatibil cu orientarea științifică a publicației noastre". Așa că după ce am deschis de trei ori la întîmplare cartea de telefon, am pus degetul pe numele acesta.

- De ce de trei ori?

- Pentru că la prima încercare nimerisem la capitolul cu-prinzînd **întreprinderi și instituții** și la a doua, la serviciile de urgență.

Oaspetele nocturn începu să rîdă:

- Ar fi fost amuzant să sem-nezi General Mottors.

- Și la Gray ce credeai că ai să găsești? întrebă Adam rîzînd. Spărgătorul oftă și ridică din umeri:

- O duci bine. Te citesc, evident, cînd sînt liber. Două, trei romane pe an... O piesă de teatru în provincie. Colaborezi la **colecție**, la ziare. Am citit că ai un serial la televiziunea CBS.

Adam făcu un gest cu mîna.

- Asta a fost. Acum e din ce în ce mai greu. În sertarul acela,

arăta cu capul în direcția scrinului, ai să găsești tot felul de note neachitate: apă, lumină, telefon, chirie, asigurări...

- Nu te mai plînge, că nici Edgar Poe n-o ducea mai bine.

- Da, domnule, dar pe vremea lui mai erau idei! Astăzi situația s-a schimbat. Orice-ți imaginezi vine, fie în contradicție cu știința, fie, ca să fiu sincer, e mai puțin interesant decît ceea ce se face în laboratoare. Să nu mai vorbim de faptul că a-ți imagina o călătorie spre Lună, cu ajutorul unei ghiulele de tun, e pueril, dar dacă te încumeți să scrii despre o expediție interplanetară extragalactică, imediat sare un profesoraș care te com-bate și susține că „conform teo-riei relativității lui Einstein, o astfel de idee este o utopie” ș.a.m.d. „Invizibilitatea? Altă utopie”. Demonstrație infirmată. Roboți? A devenit banal. Acum îi construiesc și copii. Transplant? Ce mai e fantastic în asta? Genetica dirijată? S-a făcut. În literatură? Nu, domnule,

în laborator! Viteze superluminice? Au fost imaginate. De matematicieni. Antimaterie? Există. În romane? Da, în cele desuete. Antimateria „modernă” e în ci-clotroane. Raza vieții, raza mor-ții? Există. Se numește proază laser. Ce să-ți mai spun? Aș putea să-ți înșir o listă întreagă...

Adam se sculă din fotoliu și începu să se plimbe prin birou.

- Și atunci, te întreb, de unde idei noi? Nu mai există materia primă...

Se apropie de ușa deschisă spre balcon. Afară începuse să plouă. Oftă.

- Bine că s-a mai răcorit. Am ceva de terminat. O idee la care s-a umblat mai puțin... Ai auzit de gravitoni?

- Nu e ceva cu niște chestii din alea care te fac mai ușor? Am văzut eu ceva într-un ziar...

Adam se însufleși. Începu să-și expună subiectul povestirii. Îi explică ce sînt gravitonii și anti-gravitonii în timp ce musafirul încerca cu discreție să înăbușe un căscat. Se făcuse destul de tirziu.

- Ascultă, Billy, i se adresă Adam la un moment dat, am uitat să te întreb: cum ai intrat aici?

Billy ridică din umeri. La urma urmei era un fapt împlinit.

- Prin balcon.

- Prin balcon, prin balcon, dar pînă aici sus? Cu o scară? Pe burlan?

- Da de unde! E demodat, amice. Am găsit la un inventator niște pantofi deosebiți. I am luat. Avea mai multe perechi. Abia pe urmă am văzut că aveau niște tălpi speciale. Cînd îi pui, ești mai ușor. Poți să te urci ca un fulg și pe un cablu de televi-zor.

Adam se prăbuși în fotoliu.

- Antigravitonii! gemu el. S-a dus...

Vizitatorul nocturn îl privi mi-rat.

- Cine s-a dus?

- Povestirea... ideea... Au fă-cut-o și pe asta!

FACTORUL LIMITĂ

CLIFFORD D. SIMAK

ÎNȚI erau două planete jefuite de minerale, scormonite, devastate și pustite. Apoi era o planetă cu un splendid oraș, o întindere de sticlă și plastic, atât de frumos încât îți lua ochii. Dar pe planetă se găsea numai un singur oraș, și nici o altă urmă de viață, iar orașul fusese parșit. Era o frumusețe perfectă, dar gol ca un surd. În fine, era o planetă metalică, a treia dintr-o soare. Întreaga ei suprafață era glefuță încoace, ca o oglindă din oțel și strălucea în lumina reflectată ca un alt soare.

- Nu pot să scap de ideea, spuse Duncan Griffith, că locul asta nu e altceva decât o tabără. Cred că ești nebun, îi replică aspru Paul Lawrence.

- Poate că nu arată ca o tabără, spuse Griffith stăruitor, dar corespunde definiției.

Mie mi s-a părut a fi un oraș, își zise Lawrence. Și asta din clipa în care l-am zărit. O mie de ani le-ar trebui oamenilor ca să construiască un oraș mare ca asta.

- Ce nu pot eu să înțeleg, spuse el cu voce tare, este de ce l-au parșit.

- L-au ridicat și au șters-o, îi spuse Griffith. Și asta pentru că nu se simțeau cu adevărat acasă. Era doar o tabără, nu ascundea tradiții sau legende. De aceea cei care au construit-o au parșit-o așa de ușor.

- O tabără, răspunse Lawrence, e doar un popas, o locuință temporară, pe care o ridici în grabă și o faci cât de comodă poți, cu lucrurile pe care le ai la îndemână.

- Ei și? întrebă Griffith.

- Acești oameni au făcut mai mult decât să se oprească aici, zise Lawrence. Orașul asta nu a fost ridicat în grabă, ci a fost gândit și construit cu multă grijă.

- Din punct de vedere uman, da, zise Lawrence, dar noi avem de-a face cu criterii extraterestre.

Lawrence se aplecă și smulse un fir de iarbă, pe care îl prinse între dinți, mestecându-l gânditor. Se uită la orașul liniștit și pustiu care se întindea înaintea lor în lumina strălucitoare a soarelui de amiază. Griffith se așeză alături de el.

- Nu-ți dai seama, Paul, spuse el, că pe această planetă este vorba de o populație temporară? Nu există nici o dovadă a unei culturi anterioare, nici o rămășiță de artă primitivă. King și expediția lui au cercetat-o, dar nu au dat de nimic. Nimic în afara de oraș, frumos, ce e drept. Glindește-te: înți ar fi un copac sub care să te adăpostești de ploaie. Apoi o peșteră în care să te adăpostești în timpul nopții. Apoi ar fi un cort sau o colibă. Apoi trei colbe, și astfel un sat.

- Știu toate astea, zise Lawrence. Știu.

- O civilizație de 1 000 000 de ani, continuă Griffith. Zece mii de secole înainte ca o rasă să

poată construi un astfel de oraș. Și civilizația asta aparține unei alte planete. În orice caz ar fi trebuit să lase urme despre care aici nici nu poate fi vorba. Planeta asta e complet nouă.

- Ești sigur că au venit din altă parte?

Griffith dădu din cap:

- Sunt convins.

- Poate de pe planeta 3?

- Nu putem ști asta, încă.

- Poate niciodată, zise Lawrence, apoi scuipă în rîul de iarbă. Sistemul asta, continuă el, e ca o povestire polițistă proastă. Oricum o întorci, dai de un fir, dar fiecare este greșit. Prea multe mistere, Duncan. Orașul asta, planeta metalică, planetele devastate.

- Am impresia că există o legătură între toate astea, spuse Griffith.

Lawrence ridică din umeri.

În spatele lor se auziră pași. Era Doyle, transmisionistul, care venea în fugă dinspre nava cercetaș.

- Domnule, îi spuse lui Lawrence, tocmai m-a comunicat Taylor de pe planeta 3. Dorește să veniți acolo. Se pare că au găsit o intrare.

- O intrare? exclamă Lawrence. O intrare în planetă? Și ce nălbă au găsit înăuntru?

- Asta n-a spus, domnule!

- N-a spus?

- Nu. Pentru că, vedeți, nu izbutesc să o deschid.

Intrarea nu era cine știe ce minune. De fapt, erau 12 gauri în suprafața planetei, aranjate în patru grupe a câte trei fiecare. Și asta era tot. Nimeni nu ar fi putut spune unde începea intrarea și unde se termina.

- Există o crăpătură, spuse Taylor, dar cu greu se poate vedea. Sub lupă apare abia ca un fir de păr. Ușa intrării e așa de perfect construită încât se confundă cu suprafața. Mult timp nici nu ne-am dat seama că e vorba de o ușă. Ne învîrteam în jurul ei și nu ne dădea prin cap pentru ce ar fi găurile.

- Scott a găsit-o. Patina pe aici și a văzut găurile astea. N-ai găsit-o decât printr-o întâmplare.

- Și chiar nu se poate deschide? întrebă Lawrence.

- Noi n-am găsit nici o soluție. Am încercat să o ridicăm dar e ca și cum am fi vrut să ridicăm întreaga planetă. Și, oricum, nu poți face nici o ispravă aici. De-abia te poți ține pe picioare. Solul asta e așa de neted încât cu greu poți merge pe el. De fapt, nu mergi, patinezi.

- Știu, zise Lawrence, am coborât modulul cât de ușor am putut și totuși am derapat 64 de km sau mai mult.

- Gheața e aspră pe lângă solul asta, adaugă Taylor.

- Referitor la ușa asta, zise Lawrence, nu v-ați gândit că ar putea fi un cifru?

Taylor încuvință din cap.

- Sigur că ne-am gândit. Dar chiar dacă ar fi,

n-am avea nici cea mai mică șansă. Ar trebui să ghicim număr de număr.

- Ați verificat?

- Da, spuse Taylor. Am introdus o cameră TV în găurile astea și am luat tot felul de imagini. Nimic. Absolut nimic. Douăzeci de centimetri în adîncime, sau cam așa ceva. Mai largă la capăt decât la vîrf, și netedă. N-ascunde nici un mecanism secret.

- Am izbutit să tăiem o bucăciță de metal ca să o putem studia. Ne-au trebuit trei lame ca să o putem scoate. E oțel, dar aliat cu altceva, iar structura moleculară e de-a dreptul stranie.

- Nu seamănă cu nici unul din metalele pe care le cunoaștem noi? întrebă Lawrence.

- Nu seamănă. Am fîrțit nava pînă aici. I-am agățat un cîrlig și am încercat să deschidem ușa. Nava s-a legănat ca un pendul, iar ușa nici nu s-a mișcat.

- N-avem decât o singură soluție, zise Lawrence.

- Da, știm, să o aruncăm în aer, replică Taylor, dar tare n-aș vrea. Ar însemna să ne dăm bătăuți.

- Totuși nu putem sta cu mințile în șin, zise Lawrence.

- Nu, oftă Taylor. Nu putem. Sper să meargă.

A mers. Explozia a desfacut ușa, aruncînd-o în spațiu. Căzu cu un kilometru mai încolo, apoi alunecă pe suprafața netedă. O rampă metalică avînd primii trei metri distruși de explozie se ivi, răsucindu-se ca o scară circulară. Nimic însă nu ieși din gaură. Nici sunet, nici lumină, nici miros. Șapte oameni coborîră rampa încercînd să găsească ceva, iar ceilalți rămăseră în jurul deschizăturii.

Era un întreg mecanism. Văzură minere și bobine, discuri și șiruri de cristale cubice, strălucitoare. Ar fi putut fi lămpi electronice, dar cine putea să știe?

Cei șapte coborîră de-a lungul rampei, fiind înconjurați din toate părțile de uniașul mecanism care strălucea în luminile căștilor, asemenea pomului de Crăciun.

S-ar fi putut crede că metalul fusese lustruit doar cu o oră înainte, dar Lawrence observă un strat de praf, deus de milioane de ani.

Mecanismul era imobil și se întindea cît vedeai cu ochii. În cele din urmă, rampa se termină cu un palier, cu mașinării departe deasupra lor ca o pinză de pșanjen, formînd un acoperiș, și cu un mobilier ciudat așezat pe podea. Stătură cîțva timp în tăcere privind în jurul lor.

- Un birou, exclamă Duncan Griffith.

- Sau o cameră de control, zise Ted Buckley, inginerul mecanic.

- Ar putea fi și locuințele lor, spuse Taylor.

- Sau magazia de materiale, sugeră Jack Scott, matematicianul.

- N-ai impresia că nu e nici una din toate astea? întrebă Herbert Anson, geologul. Poate e ceva ce nu seamănă cu nimic din ce știm noi.

- Tot ce putem face, hotărî Spencer King, arheologul, e să traducem în termeni înțelegi de noi. Părerea mea e că avem de-a face cu o bibliotecă. Lawrence gîndi: „Parcă sîntem în povestea celor șapte orbi care înfîlesc pentru prima oară un elefant”. Apoi spuse:

- Hai să cercetăm. Cine caută, găsește.

Văzură un șir de cutii de formă cubică întinse pe o jumătate de kilometru.

- Hei! spuse Buckley, am găsit ceva. Dați-mi o

mină de ajutor.

Scott sări primul și împreună ridicară de la podea una dintre cutii, scuturînd-o. Ceva zdrăngăni înăuntru. O așezară la loc.

- Înăuntru, aici, e ceva, spuse Buckley, emoționat.

- Da, zise King. E o cartotecă, fără nici o învelișă. Și e ceva înăuntru.

- Nu prea ne e de folos dacă nu vedem despre ce e vorba, spuse Taylor. Nu-mi pot da seama doar ascultînd în timp ce voi o scuturați.

- E simplu, spuse Griffith. Și adăugă: Sesam, deschide-te!

- Termină cu glumele proaste, se infurie Lawrence. Treaba e serioasă. N-are nimeni vreo idee despre cum e făcută chestia asta?

- Cred că nu a fost făcută, interveni Buckley, pur și simplu nu a fost făcută. Nu poți lua o foaie metalică și să faci din ea un cub fără să lași măcar o urmă.

- Amîntește-ți de ușa de la suprafață, zise Anson. Nici acolo n-am văzut nimic pînă n-am folosit lupa. Cutia asta trebuie să se deschidă cumva. Doar cineva a deschis-o odată ca să pună înăuntru drăcia care a zdrăngănit adineauri.

- Și n-ar fi pus ceva acolo dacă nu l-ar fi putut scoate, spuse Scott.

- Am putea să o deschidem cu forța, zise King.

Lawrence îl opri:

- Am mai făcut asta o dată, cînd am deschis ușa. Mai bine să mai scuturăm cîteva cutii.

Mai scutură cîteva, dar nu se mai auzi nici un zgomot. Nu mai era nimic în celelalte cutii.

- Hai să ieșim, zise Anson. În locul asta mă trec fiori. Hai să ne întoarcem la navă și să gîndim pe îndelete. O să înnebunim bătîndu-ne capetele aici. Aduceți panourile de control încoace.

- Poate nu sînt panouri de control, îi aminti Griffith. Trebuie să fim atenți și să nu ne pripim să tragem concluzii.

- Într-adevăr, nu au nici un semn, îl întrerupse Taylor. Un panou de control ar fi avut cadrane, sau lumini, sau ceva care să se vadă.

- Am senzația că nu ajungem la nici un rezultat, spuse Lawrence.

King adăugă:

- Va trebui să schițăm un plan sistematic de explorare. Și să începem cu începutul.

Lawrence încuvință din cap.

- Vom lăsa cîteva oameni la suprafață, iar ceilalți vom coborî și ne vom stabili aici. Vom lucra în grupuri și vom examina situația cît mai prompt cu putință. În mare, desigur. După asta vom putea nota detaliile.

- Cu ce începem? întrebă Taylor.

- Hai să ne lămurim cu ce avem de-a face, sugeră King. O planetă, ori o mașină?

- Va trebui să găsim mai multe rampe, zise Taylor. Trebuie să mai fie și altele.

Scott continuă:

- Ar trebui să încercăm să aflăm cît de mare e mecanismul asta. Cît de mult se întinde.

- Și să vedem dacă e în funcțiune, spuse Buckley.

- Ce-am văzut noi nu funcționa, îi zise Lawrence.

- Ce-am văzut noi, declară Buckley, a-ar putea să nu fie decât un colțisor dintr-o mașinărie uriașă. E posibil să nu funcționeze toată deodată. O dată la 1000 de ani o anumită parte a ei ar putea fi folo-

sită, și atunci doar pentru câteva minute sau câteva secunde.

- Într-un fel, spuse Griffith, ar trebui să încercăm să aflăm, măcar pe ghicite, la ce servește mecanismul. Ce face și ce anume produce.

Era într-adevăr o planetă: descoperiră suprafața ei cu 20 de kilometri mai jos. Douăzeci de kilometri prin serpuierea labirintică a mașinii inerte și strălucitoare. Avea o atmosferă aproape la fel de bună ca a Pământului. Așa că își ridicară o tabără pe nivelul cel mai de jos, fericiți că au scăpat de echipamentul spațial și pot trăi normal. Dar în jur era întuneric și pustiu. Nici o flintă, nici măcar o insectă. Totuși, odată existase viață, și asta o doveauă ruinele orașelor. King spunea că era vorba de o cultură asemănătoare celei pămîntene din secolul 20.

Duncan Griffith se ghemui în fața micii sobe atomice plimbându-și minile deasupra ei.

- Pare destul de clar, zise el, întorcându-se spre Scott, că avem de a face pur și simplu cu un mecanism, nu-i așa?

Scott dădu din cap.

- N-am văzut încă totul. Asta ar dura ani buni și n-avem timp de așa ceva. Dar sintem siguri că este o singură mașină, o lume acoperită de mecanisme pînă la înălțimea de douăzeci de kilometri.

- Mecanisme moarte, spuse Griffith. Și asta pentru că le-au oprit. Au închis drăcovenia, au împachetat și au șters-o!

- S-au dus pe planeta 4, argumentă Lawrence.

- Și au scormonit celelalte două planete, zise Taylor, ca să obțină mineralele de care aveau nevoie.

- S-au dus pe planeta 4 și s-au stabilit acolo, continuă Lawrence gînditor, și în cele din urmă au părăsit și orașul de pe planeta 4.

- Și n-au lăsat nimic în urmă, adăugă Griffith, nici un indiciu. Undeva trebuie să existe amprente. Nu poți construi și folosi o astfel de așezare fără să lași urme. Pe undeva trebuie să fie înregistrările conținînd rezultatele obținute de ei cu această lume-mașină.

- Trebuie să fi fost o rasă deosebit de inteligentă, spuse Lawrence. Numai organizarea economică a unui asemenea oraș te-ar stupefia. Probabil că le-au trebuit generații întregi, vreme de secole, ca să construiască mecanismul și apoi multe altele ca să-l mențină în funcțiune.

- Dar de ce? întrebă King. De ce au construit drăcovenia?

Se lăsă tăcere, întreruptă într-un târziu de Griffith.

- N-aveți nici o idee?

Un om pași din umbră, fără să se grăbească.

- Eu am o idee, de fapt cred că știu, spuse el.

- S-o auzim, Scott, zise Lawrence.

Matematicianul dădu din cap.

- Mi-ar trebui o dovadă.

- Ce dovadă? Unde? îl privi cu toții conșternați.

- Vorbeați despre înregistrări înainte. Ei bine, în mod logic unde le-ar fi păstrat?

Griffith dădu din umeri:

- Nu știu!

- Dacă ai un obiect de preț, continuă Scott, ce faci cu el?

- Ei, zise Lawrence, îl pui într-un seif.

- Exact, răspunse Scott. Vă amintiți de cutie? Cea pe care am scuturat-o și a zdrăgănit?

- Crezi că e ceva important în cutiile acelea?

- Cred că știu ce a zdrăgănit, continuă Scott.

Vedeți, au lăsat ceva în urmă, ceva ce au neglijat.

- Dar n-o putem deschide!

- Dați-mi scule, zise Scott, și am s-o deschid eu.

- Era o cartelă dreptunghiulară, obișnuită, plină de găuri. Scott o ținea în mînă și mîna îi tremura puternic.

- Sper, zise Griffith, că nu ești dezamăgit.

- Dimpotrivă, continuă Scott, este exact ceea ce mă așteptam să găsesc.

Ceilalți îl priviră încordați.

- Poate ne spui și nouă, se interesă Griffith.

- Este o cartelă perforată, spuse Scott. Un răspuns la o problemă dată unui calculator diferențial.

- Dar n-o putem descifra, spuse Taylor. Nu putem afla ce înseamnă.

- Nici n-avem nevoie, spuse Scott. Ne dezvăluie cu ce avem de-a face. Acest mecanism este un calculator.

Privindu-i, Scott citi neîncredere pe chipurile lor.

- Duceți-vă și uitați-vă, strigă el. Mecanismul se repetă la infinit. Asta și este: un calculator, sute de milioane de circuite de calcul.

- E păcat că nu știm la ce l-au folosit, spuse Griffith.

- Pot exista mai multe ipoteze, zise Lawrence.

Se poate să-l fi folosit pentru a pune la punct teorii economice și speciale.

- O altă supoziție ar fi că încercau să rezolve probleme legate de Univers. De ce există, ce există și încotro merge.

- Și cum merge! spuse Griffith.

- Și cum? Ai dreptate. Sînt convins să aveau un motiv serios să se preocupe de această problemă. Erau presați de ceva.

- Așadar, teoria ta, zise Taylor, este că au descoperit ceva despre Univers și...

- Eu nu cred asta, spuse Buckley foarte calm.

- Eu unul, zise Griffith, înclin să cred că ei au găsit ce căutau. Așadar, nu mai aveau nevoie de mecanismul asta uriaș. Altfel, de ce ar fi plecat, părăsind totul?

- Ai dreptate, zise Buckley. Nu mai aveau ce face cu el și asta pentru că nu era suficient de mare, pentru că nu putea rezolva problema lor.

- Nu era suficient de mare? sări Scott. Nu aveau decît să mai adauge un alt rînd de mecanisme de jur-împrejurul planetei.

Buckley clătină din cap:

- A apărut un factor limită. Pune oțel sub o presiune de 340 de atmosfere și vei vedea că are să curgă. Metalul din care e construit acest mecanism suportă presiuni mult mai mari, dar există o limită peste care nu mai prezintă siguranță. La douăzeci de kilometri deasupra atinseseră această limită.

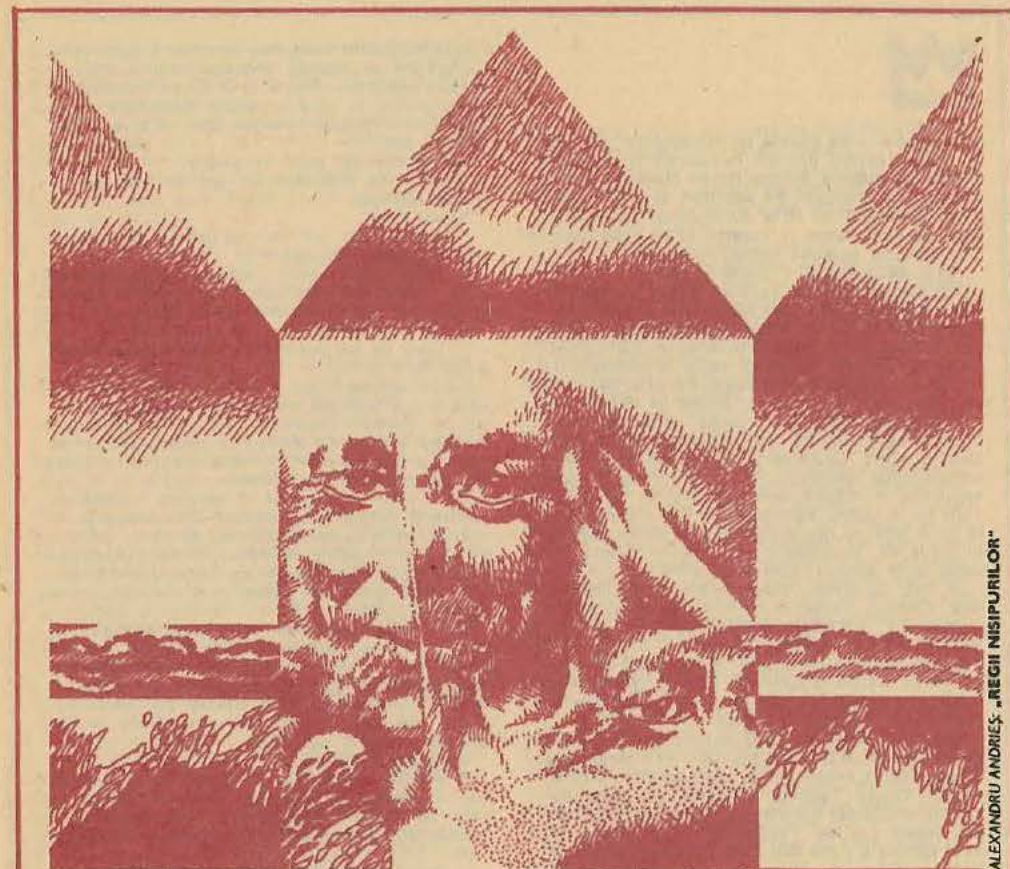
Griffith expiră adînc.

- Continuă, zise el.

- Un calculator e o chestiune de spațiu, spuse Buckley. Fiecărui circuit îi corespunde o celulă din creierul uman, iar funcțiile și capacitatea lui sînt limitate. Iar activitatea unei celule trebuie verificată de alte două în așa fel încît să nu existe nici o greșală.

Traducere: ALEXANDRU și CECILIA BANC

ALMANAH
ANTICIPATIA SF

ALEXANDRU ANDRIEȘ - „REGII NISIPURILOR”

REGII NISIPURILOR

GEORGE R. R. MARTIN

SIMON KRESS locuia singur într-un conac mare printre colinele aride și stîncose aflate la cincizeci de kilometri de oraș. Așa că, atunci cînd afacerile îl chemau pe neașteptate, n-avea vecini cărora să le ceară să vadă de animale în lipsa lui. Șoimul hoitar nu era o problemă; salăștula în foisorul nefolosit și, oricum, se hrănea singur. Pe măcelar, Kress îl gonea pur și simplu afară, lăsîndu-l să se descurce cum o ști; micul monstru vîna limacși, păsări și șobolani. Bazinul de pești însă, plin cu piranhași veritabili, de pe Pămînt, reprezenta o dificultate. Kress sfîrșea întodeauna prin a arunca în uriașul acvariu o pulpă mare de vită. La urma urmelor, dacă avea să fie reținut mai mult decît se aștepta, piranhașii se puteau mîncă între ei. O făcuseră și-n alte dați. Era amuzant.

Din nefericire, de data aceasta fu reținut mult mai multă vreme decît se așteptase. Cînd, în sfîrșit, se întoarse, toți peștii erau morți. La fel, șoimul hoitar. Măcelarul urcase în foisor și-l mîn-

case. Simon Kress se îndispușe.

A doua zi se urcă în aeroglisor și plecă la Asgard. Situat la vreo două sute de kilometri de vila lui, Asgard era cel mai mare oraș de pe Baldur și se mîndrea și cu cel mai vechi și mai mare astropor-tul. Lui Kress îi plăcea să-si impresioneze prietenii cu animale neobisnuite, amuzante și scumpe; Asgard era locul unde se puteau cumpăra asemenea animale.

De această dată însă nu prea avu noroc. La „Xenopets” era închis, l’Etherane, negustorul de animale mici, încerca să-i vîre pe gît alt șoim hoitar, iar „Ape stranii” nu oferea nimic mai exotic decît piranhași, rechini luminoși și calmari-păian-jen. Kress îi avusese pe toți; voia ceva nou.

Către seară, se pomeni bătînd bulevardul Curcubeului, în căutare de magazine pe care nu le vizitase niciodată. Aflată în plină zonă a astropor-tului, strada era înfășată cu firme de importatori. Marile corporații comerciale aveau vitrine lungi, impresionante, în care artefacte străine, rare și

costisitoare, erau etalate pe postamente din piatră în spatele cărora draperii întinse învâluiau în mister interioarele. Printre marile magazine se înghesuiau prăvălii de vechituri, dughene murdare, expunând tot felul de antichități de pe tot felul de lumi. Kress le încercă și pe unele și pe celelalte, cu aceeași nemulțumire.

Apoi dădu peste o prăvălie aparte. Era foarte aproape de port. Kress nu mai fusese niciodată pe acolo. Magazinul ocupa o clădire modestă, cu un singur etaj, încadrată de un bar euforic și un templu-lupanar al Comunității Surorilor Secrete. La acest capăt al bulevardului începeau localurile deosebite. Prăvălia era ceva cu totul ieșit din comun. Sărea în ochi.

Vitrina era învâluită în ceață; când vag roșie, când cenușie aldoma ceții adevărate, când sculptate și aurie. Ceața se undula și se învâluia și lumina difuz dinăuntru. În vitrină, Kress întrezări expozate — mașini, obiecte de artă, lucruri pe care nu le putea recunoaște — dar nu apuca să le vadă bine pe nici unele. Aburul plutea senzual în jurul lor, dezvăluind mai întâi o frântură din ceva, apoi altceva, apoi ascunzând totul. Iritant. În timp ce privea, ceața începu să formeze litere. Cite-un cuvânt, o dată. Kress stătu și citi.

WO ȘI SHADE. IMPORTATORI. ARTEFACTE. ARTA. FORME. DE VIAȚĂ. ȘI ALTELE. Literele plieră. În negură, Kress zări ceva care se mișcă. Asta-i fu suficient, asta, și „formele de viață” din reclama. Își așeză peste umăr capa de promenadă și intră în prăvălie.

Înăuntru, Kress se simți dezorientat. Interiorul părea vast, mult mai spațios decât ar fi lăsat să se creadă fațada relativ umilă. Încăperea era slab luminată, tăcută. Tavanul întruchipa un peisaj stelar, cu nebuloase spirale; era foarte negru și veridic, foarte frumos. Teighelele, toate, străluceau ușor pentru a pune mai bine în valoare mărfurile expuse. Pasajele dintre ele erau asternute cu ceață. Pe alocuri pica se ridica pînă la genunchi, răsucindu-se în jurul picioarelor la fiecare pas.

— Vă pot ajuta cu ceva?
Femeia părea să fi răsărit din ceață. Înaltă, slabă, palidă, purta o salopetă simplă, de culoare gri și o bonetă mică, bizară, prinsă în creștetul capului.

— Ești Wo sau Shade? Întrebă Kress. Ori ești vinzătoare?

— Jala Wo, la dispoziția dumneavoastră, se prezentă femeia. Shade nu servește clienții. Vinzătorii nu există.

— Aveți un magazin destul de mare, spuse Kress. Ciudat că n-am auzit încă niciodată de voi.

— Aici, pe Baldur, magazinul nostru abia s-a deschis. Avem însă reprezentanțe pe multe alte lumi. Cu ce vă pot servi? Artă, cumva? Păreți colecționar. Avem câteva cristalluri de Nor T'alush, excepționale.

— Nu. Am toate sculpturile în cristal care mă interesează. Am venit pentru un animal.

— O formă de viață?

— Da.

— De pe o altă lume?

— Bineînțeles.

— Avem un mim. De pe Celia. Un simian foarte inteligent. Nu numai că va învăța să vorbească, dar pînă la urmă va și imita vocea, înflecțiunile, gesturile, ba chiar și expresiile feței.

— Nostim, zise Kress. Și banal. Nu mă interesează, Wo. Eu vreau ceva exotic. Neobișnuit. Și

nenostim. Detest animalele nostime. În momentul de față am un măcelar. Importat de pe Cotho, cu destulă cheltuială. Din cînd în cînd îl hrănesc cu câte-o porție de pisoi proaspăt fătați. Asta-mi inspiră mie animalele nostime. Sper că m-am făcut înțeles, da?

Wo arboră un suris enigmatic.
— Ați avut vreodată un animal care să vă adore? Întrebă.

Kress zîmbi.
— Oh, de cite ori! Dar nu pretind să fiu adorat, Wo. Doar amuzat.

— M-ați înțeles greșit, spuse Wo, cu același suris ciudat. Mă refeream la adorație în sensul idolatrizării, al venerării propriu-zise.

— Ce vrei să spui?
— Cred că am exact ce vă interesează. Veniți după mine.

Îl conduse pe Kress printre teighelele radiante, de-a lungul unui pasaj cufundat în ceață, sub falsul cer înstelat. Traversară un zid de piatră, pătrunseră într-un alt sector al magazinului și se opriră în fața unui bazin mare, acoperit cu plastic. Un acvariu, gîndi Kress.

Wo îl făcu un semn să se apropie. Îl dădu aș-cultare și văzu că se înghețase. Era un terariu. În interior, pe o suprafață de vreo doi metri pătrați, se afla un deșert în miniatură. Nisip gălbui, bă-tînd în roșcat sub o lumină roșiatică. Rocci: bazalt, cuarț, granit. În fiecare colț al bazinului se înălța un castel.

Kress clipi, privi mai atent și se corectă: de fapt, se înălțau numai trei castele. Al patrulea stătea într-o rină — surpat, ruinat. Celelalte trei erau grosolane dar intacte, durate din piatră și nisip. Pe parapetele lor și pe sub porticurile rotunjite mișunau creaturi mărunte. Kress își lipi fața de peretele din plastic.

— Insecte? Întrebă.
— Nu, răspuse Wo. O formă de viață mult mai complexă. Și mai inteligentă. Ființe cu un grad de inteligență considerabil superior celui al măcelarului dumneavoastră. Li se spune regi de nisip.

— Insecte, decretă Kress, retrăgîndu-se de lîngă bazin. Nu-mi pasă cît sînt de complexe. (Se încruntă.) Și, te rog, nu încerca să mă imbrobo-dești vorbindu-mi despre inteligență. Vietățile astea-s prea mici ca să posede altceva decît un creier foarte rudimentar.

— Inteligența lor este colectivă, spuse Wo. Au ceea ce se numește spirit de stup. De castel, în cazul de față. De fapt, în bazin nu sînt decît trei organisme. Al patrulea a murit. După cum puteți observa, castelul său s-a prăbușit.

Kress se întoarse spre bazin.
— Spirit de stup, zici? Interesant. (Se încruntă iarăși.) Totuși, nu-i decît un furnicar supradimen-sional. Mă așteptam la ceva mai deosebit.

— Poartă războaie.
— Războaie? Hmmm.

Kress privi din nou.

— Observați, vă rog, culorile, îl îndemnă Wo. Arată spre creaturile care forfoteau pe castelul cel mai apropiat. Una din ele rădica lîngă peretele bazinului. Kress o cercetă. Pentru el, continua să arate ca o insectă. Cam cît o unghie de lungă, cu șase picioare, cu șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul trupului. Un sistem complicat de mandibule ciămpănea vizibil, în timp ce două antene fine și lungi descriau traiectorii în aer. Antenele, mandibulele, ochii și picioarele erau negre ca funinginea, dar culoarea predominantă era portocaliu aprins al platoșei care acoperea corpul.

— E o insectă, repetă Kress.

— Nu e insectă, insistă calmă Wo. Exoschele-tul chitinos este lepădat cînd regele de nisip

crește. Dacă crește. Într-un bazin de dimensi-nile acestuia nu va crește. (Îl lua pe Kress de braț și-l conduse pînă la castelul următor.) Ob-servați culoarea acestora.

Kress se uită. Erau altele. Aici, regii de nisip aveau platoșa de un roșu intens; antenele, man-dibulele, ochii și picioarele erau galbene. Kress își arunca privirea de partea cealaltă a bazinului. Locuitorii celui de-al treilea castel viu erau albi-cioși, cu tiv roșu.

— Hmmm.

— Așa cum v-am spus, se războiesc, i se adresă Wo. Încheie chiar armistiții și alianțe. O alianță a distrus al patrulea castel din bazin. Ne-grii se înmulțiseră peste măsură și atunci ceilalți și-au unit forțele ca să-l nimicască.

Kress nu se lăsa convins.

— Amuzant, desigur. Dar și insectele poartă războaie.

— Insectele nu venerează, spuse Wo.

— Potfilm?

Wo zîmbi și arătă spre castel. Kress făcu ochii mari. Pe zidul celui mai înalt turn era sculptat un chip. Îl recunoscuse. Era chipul Jalei Wo.

— Cum...
— Am proiectat în bazin o hologramă cu chi-pul meu, menținînd-o cîteva zile. Chipul zeului, ca să zic așa, îl hrănesc, sînt mereu prin preajmă. Regii de nisip au un rudimentar simț psionic. Un fel de telepatie de proximitate. Mă simt și mă idolatrizează folosind chipul meu pen-tru a-și orna construcțiile. Uitați-vă bine, e pe toate castelele.

Era adevărat.

Pe castele, chipul Jalei Wo era senin și pașnic, și foarte veridic. Kress admiră măiestria reproduc-erii.

— Cum lucrează?

— Membrele anterioare au și rol de mîini. Sînt prevăzute chiar cu un fel de degete: trei tenta-cule mici și flexibile. Regii de nisip colaborează excelent, atît la construcții cît și în războaie. Nu pierdeți din vedere faptul că toți mobiii de ace-eași culoare împărtășesc o singură minte.

— Mai dă-mi amănunte, ceru Kress.

Wo zîmbi.

— Burta trăiește în castel. Adică eu îi spun burtă. Un joc de cuvinte, dacă vreți: ființa este și pîntece de mamă și stomac. Femele, cam cît pumnul de mare, imobile. De fapt, denumirea de regi de nisip e oarecum improprie. Mobiii sînt țărani și războinici; conducătorul propriu-zis e o regină. Dar și această analogie păcătuiește. Luat în ansamblu, fiecare castel este o singură crea-tură hermafrodită.

— Cu ce se hrănesc?

— Mobiii mănîncă pastă, hrană predigerată obținută în interiorul castelului. O capătă de la burtă, după ce aceasta a prelucrat-o cîteva zile. Stomacurile lor nu suportă nimic altceva, astfel încît dacă burta moare, mor foarte repede și ei. Burtă... burta mănîncă orice. În privința asta n-o să vă coste nimic. Resturile de la masă sînt o hrană excelentă și îndestulătoare.

— Dar hrană vie? se interesă Kress.

Wo dădu din umeri.

— Fiecare burtă mănîncă mobiii aparținînd ce-lorlalte castele, firește.

— Nu știu ce să zic, mărturisi Kress. De n-ar fi atît de mici.

— Ai dumneavoastră pot fi mai mari. Acești regi de nisip sînt mici fiindcă bazinul în care trăiesc este mic. După toate aparențele, își adap-tează creșterea la spațiul vital disponibil. Dacă i-aș muta pe cei de aici într-un bazin mai mare, ar începe să crească.

— Hmmm. Bazinul în care-mi țineam eu piran-

hașii e de două ori mai mare ca asta și-i liber. Ar putea fi curățat, umplut cu nisip...

— Wo și Shade vă stau la dispoziție pentru în-stalare. Plăcerea este de partea noastră.

— Bineînțeles, se grăbi Kress să adauge, vreau patru castele intacte.

— Se-nțelege, încuviință Wo.

Începură să se tocmească pentru preț.

Trei zile mai tîrziu, Jala Wo descinse la cona-cul lui Simon Kress, cu regi de nisip în stare la-tentă și o echipă de montatori. Ajutoarele lui Wo erau extrabaldurieni deosebiți de toți cei cu care era familiarizat Kress: bipezi îndesați, spătoși, cu patru brațe și ochi compusi, bulbucați. Aveau pielea groasă și tăbăcită, plină de zbircituri prin-tre care se iveau protuberanțe în formă de spini și coarne. Dar erau muncitori vinjoși și îndemîna-tici. Wo le dădea indicații într-o limbă melo-dioasă pe care Kress n-o mai auzise niciodată.

Terminară treaba într-o singură zi. Mutară ba-zinul în care se aflaseră piranhașii în mijlocul spațiosului său salon, aranjară de o parte și de cealaltă canapele pentru o vedere mai bună, cu-rățară perfect interiorul rezervorului și-l umplură pe trei sferturi cu nisip și roci. Apoi instalară un sistem special de iluminat, menit să asigure atît palidă lumină roșie pe care o aveau regi de ni-sip, cît și proiectarea de imagini holografice în bazin. Deasupra montară un capac solid din plastic, prevăzut cu un mecanism pentru introdu-cerea hranei.

— În felul acesta veți putea da de mîncare re-gilor de nisip fără a fi nevoit să ridicați capacul bazinului, explică Wo. Nu riscați ca vreun mobil să scape afară.

Capacul era echipat și cu aparate de control al microclimatului, pentru a condensa exact cantitatea corectă de umiditate din aer.

— Interiorul s-a fie uscat, dar nu prea uscat, re-comandă Wo.

În cele din urmă, unul dintre instalatorii cu pa-tru brațe intră în bazin și săpă gropi adînci, în cele patru colțuri. Apoi un altul îi dădu burțile aflate în stare latentă, scoțîndu-le una după alta din containerele crionice în care fuseseră trans-portate. Nu erau prea arătoase. Lui Kress i se păru că semănau cu niște hălci bălțate de carne crudă, pe jumătate alterată. Cu o gură.

Extrabaldurianul le îngropă, cite una în fiecare colț al bazinului. După aceea muncitorii închiseră capacul și se pregătiră de plecare.

— Căldura va trezi burțile din starea latentă, spuse Wo. În mai puțin de-o săptămînă, mobiii vor începe să iasă din ouă și vor răzbate la su-prafață. Aveți grijă să le dați suficientă mîncare. Au nevoie să prindă puteri pînă se maturizează deplin. După socoteala mea, cam peste trei săp-tămîni veți avea în bazin și castelele.

— Dar chipul? Cînd îmi vor sculpta chipul?

— Proiectați holograma peste vreo lună. Și aveți răbdare. Dacă doriți să întrebați ceva, vă rog să luați legătura cu noi. Wo și Shade rămîn la dispoziția dumneavoastră.

Femeia se înclină și plecă.

Kress se întoarse cu pași molcomi la bazin și-și aprinse un bețigaș euforic. Desertul era ne-mișcat și pustiu. Începu să bată nerăbdător cu degetele în capacul de plastic și se încruntă.

În ziua a patra, lui Kress i se păru că zărește mișcări în nisip — ca niște vagi frămîntări subte-rane.

În ziua a cincea văzu primul mobil, un alb singuratic.

În ziua a șasea numără vreo duzină, albi, roșii și negri. Portocalii se lăsau așteptați. Varsă în bazin un castron cu resturi de mâncare pe jumătate stricate. Mobiliile le simțiră imediat, se repeziră la ele și începură să trăsca bucatele spre colțurile respective. Fiecare grup de culoare era extrem de organizat. Nu se încăierară. Kress fu puțin dezamăgit, dar hotărî să le dea timp.

Portocalii își făcuseră apariția în ziua a opta. La vremea aceea, ceilalți regi de nisip se apucaseră deja să care pietricele și să ridice fortificații. Încă tot nu se războiau. Deocamdată nu aveau decât jumătate din mărimea celor pe care-i văzuse la Wo și Shade, dar impresia lui Kress era că viața-le creștea cu repeziciune.

Castelele prinseră să se înalte pe la mijlocul celei de-a doua săptămîni. Batalioane disciplinate de mobili tirau bucăți mari de gresie și de granit în colțurile lor, unde alți mobili îngrămădeau nisip cu mandibulele și cu tentaculele. Kress cumpărase o pereche de ochelari cu lupte, ca să-i privească la lucru în orice punct al bazinului se aflau. Se plimba de jur împrejurul pereților înalți din plastic, observînd. Era fascinant. Castelele erau instructive mai simplită decît i-ar fi plăcut lui, dar avu o idee. În ziua următoare, varsă împreună cu hrana niște fragmente de obsidian și cioburi mici de sticlă colorată. Cîteva ore mai tîrziu, noile materiale fuseseră încorporate în zidurile castelelor.

Castelul negru fu terminat cel dintîi, urmat de fortărețele roșie și albă. Ca de obicei, portocalii fură ultimii. Kress începu să mînce în salon, așezat pe canapea, ca să poată privi în voie. Aștepta, dintr-un moment în altul, izbucnirea primului război.

Fu dezamăgit. Zilele treceau, castelele se făceau tot mai înalte și mai fațate, iar Kress nu mai părea să-și bazeze decît pe necesitățile firești și pentru a răspunde apelurilor critice, legate de afaceri. Dar regii de nisip tot nu se războiau. Kress începu să se enerveze.

În cele din urmă, încetă să-l mai hrănească.

La doua zile după ce resturile de la masă conținută să cadă din cerul deșertului lor, patru mobili negri înconjurară un portocaliu și-l trîră spre burta lor. Mai întîi îl schilodiră, smulgîndu-i mandibulele, antenele și picioarele, apoi îl traseră pe sub boita întinută a porții castelului lor în miniatură. Portocaliul dispăru definitiv. După o oră, mai bine de patruzeci de mobili portocalii traversară în marș nisipul și atacară colțul negrilor. Fură însă covași de numărul mobililor negri care ieșiră puhoi din adîncuri. Cînd bătălia luă sfîrșit, agresorii fuseseră măcelăriți. Morții și muribunzii fură cărați să hrănească burta neagră. Încîntat, Kress se felicita pentru geniul de care dăduse dovadă.

Cînd aruncă mîncare în bazin, a doua zi, se iscă îndată o bătălie în trei colțuri, pentru dobîndirea ei. Albi cîștigă detașat.

După asta, urmă război după război.

La aproape o lună din ziua în care Jala Wo îl adusese regii de nisip, Kress conectă proiectorul holografic și chipul său se materializă în bazin. Chipul se rotea încet, de la un colț la altul, astfel încît privirea sa poposea asupra tuturor celor patru castele, în egală măsură. Kress găsi că holograma era foarte reușită; avea zîmbetul lui sar-

castic, gura mare, obraji plini. Ochii albaștri scăpărau, parul sur era pieptănat îngrijit, cu cărare pe-o parte, după ultima modă, sprincenele erau subțiri și sofisticate.

Curînd după aceea, regii de nisip se apucară de lucru. Kress îi hrănea cu dărnicie, în timp ce imaginea sa strălucea pe cerul lumii lor. Temporar, războaiele încetară. Întreaga activitate era dedicată cultului.

Chipul lui Kress se ivi pe zidurile castelelor.

La început, i se păru că toate cele patru imagini erau identice, dar pe măsură ce lucrul continua și el studia reproducerea, Kress începu să deslusească deosebiri subtile de tehnică și de execuție. Roșii erau cei mai inventivi; folosiseră paiete minuscul de ardezie pentru a reda parul lui argintiu. Iolul alb i se păru tîrziu și malțos, în vreme ce chipul taurilor de negri, — deși virtual același, trasatură cu trăsătură — avea un aer înțelept și binevoitor. Ca întotdeauna, regii de nisip portocalii fură ultimii și cei din urmă. În războaie nu le mersese prea bine, iar castelul lor arăta jalnic în comparație cu celelalte. Imaginea pe care o sculptaseră era grosolană și canicaturală, și se părea că aveau de gînd s-o lase așa. Cînd încetară să mai lucreze la chip, Kress se supără de-a binelea pe ei, dar n-avu ce le face.

După ce toți regii de nisip își terminară icoanele, Kress deconectă holograful și-i spuse că sosise momentul să organizeze o petrecere. Prietenii săi aveau să fie impresionați. Se gîndi c-ar putea chiar să le ofere spectacolul unui război. Fredonînd radios, începu să întocmească lista invitaților.

Petrecerea avu un succes nebun. Kress invită treizeci de persoane; o mină de prieteni apropiați care-i împărtășeau amuzamentele, cîteva foste amante și o grămadă de rivali în afaceri și-n societate, care nu-și puteau permite să-l ignore apelul. Știa că unii din ei aveau să fie indignați și chiar ofențați de regii lui de nisip. Conta pe asta. De regulă, Simon Kress considera drept eșec o petrecere de-a lui de la care măcar un invitat nu pleca tînd și fulgerînd.

Sub imboldul momentului, adăugă pe listă numele Jalei Wo. „Vino cu Shade, dacă-ți face plăcere”, supralicită cînd îi dictă mesajul.

Faptul că Wo acceptă invitația îl surprinse într-o oarecare măsură.

— Din păcate, Shade nu va putea să mă însoțească. Nu participă la reuniuni mondene, adăugă ea. Cît despre mine, abia aștept să văd ce mai fac regii dumneavoastră de nisip.

Kress le comandă o masă sumptuoasă. Și cînd, în sfîrșit, conversația începu să încezească iar cel mai mulți dintre invitați erau amețiți de vin și de betigașe euforice, le produse un șoc apucîndu-se să adune personal, într-un castron mare, resturile de mîncare din farfurii.

— Haideti, toată lumea, le spuse el. Vreau să vă fac cunoștință cu noii mei favoriți.

Luînd castronul cu el, își conduse oaspeții în salon.

Regii de nisip răspunseră tuturor așteptărilor sale. Îi înfometase anume, ținîndu-i nemîncați două zile, și erau puși pe bătăie. În timp ce mușafirii, adunați în jurul bazinului, priveau prin ochelarii speciali pe care Kress avusese grijă să li-i pună la dispoziție, regii de nisip dezvăluiră o bătălie furibundă pentru fărîmituri. La încheierea ostilităților, Kress numără aproape șizeci de mobili morți. Roșii și albi, care stabiliseră de cîrînd o alianță, acapăraseră mai toată mîncarea.

— Kress, ești dezgustător, îi spuse Cath m'Lane. (Trăise cu el o bucată de vreme, în urma cu doi ani, pînă ce sentimentalismul ei dulceag

ajunsesse pe punctul de a-l scoate din minți.) Am fost o proastă că m-am întors aici. Credeam că între timp te-ai schimbat, că vrei să-ți ceri scuze. (Nu-i iertase niciodată pentru ziua în care mace-larul lui devorase o potaie excesiv de „nostimă” la care ea ținea ca la ochii din cap.) Să nu mă mai chemi niciodată în casa asta, Simon.

Ieși val-virte, urmata de actualul ei amant și de un cor de risete.

Ceilalți invitați îi potopiră cu întrebările. De unde avea regii de nisip? Voiau să știe.

— De la Wo și Shade, importatori, le răspunse gesticulînd reverențios către Jala Wo, care stătuse tăcută și retrasă aproape toată seara.

De ce-și împodobeau castelele cu chipul lui?

— Pentru că de la mine vin toate lucrurile binecuvîntate. Ce, nu știți asta?

Se vor mai bate?

Remarca atrase o serie de chicoteli.

— Firește. Dar nu astă-seară. Nici o grijă. O să mai fie petreceri.

Jad Rakkis, care era xenolog amator, începu să vorbească despre alte insecte sociale și războaiele pe care le purtau.

— Regii de nisip sînt amuzanți, dar nu-s mare lucru. Ar trebui să citiți despre furnicile-soldăți de pe Terra, de pildă.

— Regii de nisip nu sînt insecte, interveni pe neașteptate Jala Wo. dar Jad se lansase în argumente și ei nu-l dădu nimănui nici cea mai mică atenție. Kress îi adresă un zîmbet și ridică din umeri.

Malada Blane propuse ca la următoarea petrecere, cînd vor asista la un alt război, să facă pariuri. Ideea entuziasma pe toată lumea. Urmă o discuție animată, cu privire la reguli și sanse. Dezbaterile durară aproape o oră. În cele din urmă, rînd pe rînd, mușafirii începură să-și lărmas bun.

Jala Wo plecă ultima.

— Ei, îi spuse Kress cînd rămăseră singuri, se pare că regii mei de nisip au succes.

— Arată bine, zise Wo. Sînt deja mai mari decît ai mei.

— Da, încredința Kress. Cu excepția portocaliilor.

— Am remarcat asta, replică Wo. Par mai puțin numeroși iar castelul lor e cam ponosit.

— Ce să-i faci, cineva trebuie să piară, declară Kress. Portocaliilor au apărut cu întîrziere și au întîrziat și cu organizarea. Din cauza asta au avut de suferit.

— Scuzați-mă, spuse Wo, dar imi permiteți să vă întreb dacă dați suficientă mîncare regilor dumneavoastră de nisip?

Kress dădu din umeri.

— Mai postesc și ei din cînd în cînd. Le stimulează ferocitatea.

Wo se încruntă.

— N-are nici un rost să-l înfometezi. Lăsați-i să se războiască la timpul lor, din motivele lor. Așa le stă în fire și veți putea asista la conflicte de o subtilitate și o complexitate admirabile. Un război permanent, provocat de foame, este ceva primitiv și degradant.

Simon Kress răspunse Jalei Wo:

— Te aflu în casa mea, Wo, și aici eu singur hotărîsc ce-l degradant. Am hrănit regii de nisip așa cum m-ai sfătuit și nu s-au luptat.

— Trebuie să aveți răbdare.

— Nu, se împotrivi Kress. În definitiv, eu sînt stăpînul și zeul lor. De ce să le aștept mobilurile? Nu se războiau cît voiam eu. Am corectat situația.

— Înțeleg, rosti Wo. O să discut problema cu Shade.

— Asta nu-i treaba duminică, și nici a lui, se răsti Kress.

— În cazul acesta nu-mi mai rămîne decît să vă spun noaptea bună, răspunse cu resemnare Wo. Dar în pragul ușii, în timp ce-și îmbrăca pe-lina, îl țintui cu o ultimă privire dezaprobatore. Priviți-vă chipurile domnule Kress, îl preveni ea. Priviți-vă chipurile.

După plecarea ei, nedumerit, Kress se întoarse la bazin și contemplă îndelung castelele. Chipurile sale erau la locul lor, ca și înainte. Numai că...

Înșfăcă ochelarii cu lupte și-i puse pe ochi. Chiar și așa, era greu de deslușit. I se păru totuși că expresia imaginilor sale era vag schimbată, că zîmbetul lui era puțin strîmb, conferind o notă de răutate. Dar era o schimbare abia perceptibilă, dacă era o schimbare. Pînă la urmă, Kress puse impresia pe seama autosugestiei și hotărî să n-o invite pe Jala Wo la vreo altă seară.

În cursul următoarelor luni, Kress și cîteva dintre preferații săi se întruniră săptămînal pentru a participa la ceea ce lui îi plăcea să numească „jocuri strategice”. Acum, cînd fascinația pe care o exercitaseră inițial asupra lui regii de nisip se atenuase, Kress petrecea mai puțin timp în preajma bazinului și mai mult pentru a se ocupa de afaceri și de viața mondenă, dar tot mai găsia plăcere în a asista, împreună cu o mină de prieteni, la cîte-un război, două.

Își mentinea combatanții în formă, printr-un regim situat la limita înfometării. Procedeu avu urmări grave pentru portocalii, care deveniră, în mod vizibil, mai pl-perniciți, încît Kress începu să se întrebe dacă nu cumva burta lor decedase. Ceilalți însă se des-cucrau bine.

Uneori, noaptea, cînd avea insomnie, Kress se ducea cu o sticlă de vin în salonul cufundat în semiobscuritate, unde singura lumină era lîcărul roșu al deșertului în miniatură. Stătea ore întregi, bînd și privind de unul singur. Aproape întotdeauna avea loc cîte-o bătălie pe neudea, iar cînd nu era nici una putea isca lesne prilejul, aruncînd o fărîmă de mîncare.

La bătăliile săptămînale se apucaseră să parieze, așa cum sugerasse Malada Blane. Kress cîștigă o mulțime de bani mînzind pe albi, care deveniseră colonia cea mai puternică și mai nume-roasă, cu cel mai falnic castel din bazin. Într-una din zile, ridică puțin colțul capacului și aruncă mîncarea în apropierea castelului alb — în loc să-l dea drumul, ca de obicei, pe cîmpul de bătă-lie central — astfel încît ceilalți regi de nisip, dacă voiau să obțină cîteva fărîmituri, să fie nevoiți a-i ataca pe albi în perimetrul propriilor lor fortărețe. Încercară. Albi se apărară admirabil. Kress cîștigă de la Jad Rakkis o sută de stan-darzi.

Dealtfel, Rakkis pierdea mult la regii de nisip, aproape în fiecare săptămîna. Se considera specialist în materie, susținînd că-i studiasse și le analizase obiceiurile în perioada care urmasse primei petreceri, dar cînd venea momentul să-și plaseze mizele n-avea noroc. Kress bănuia că pretențiile lui Jad nu erau decît lăudăroșenie și ifose. Într-un moment de trîndăvie curiozitate în-cercase și el să studieze puțin regii de nisip, conectîndu-și terminalul la bibliotecă, pentru a afla de pe ce lume erau originele viațile sale. Dar nu figurau nicieri. Intenționa să ia legătura cu Wo și s-o întrebe pe ea, însă îl preocupau alte lucruri, mai importante, și problema îi scăpa mereu din vedere.

În cele din urmă, după o lună în care pierderile

sale se ridicaseră la peste o mie de standarzi, Jad Rakkis își făcu apariția la jocurile strategice, cu o cutie de plastic sub braț. Înăuntru se afla un fel de păianjen acoperit cu perisori aurii.

— Un păianjen de nisip, anunță Rakkis. De pe Cathaday. L-am cumpărat azi după-amiază de la l'Etherane. De obicei îi se extrag pungile cu venin, dar asta-l întreg. Ești dispus, Simon? Vreau să-mi recitști banii. Pariez o mie de standarzi: păianjenul de nisip contra regilor de nisip.

Kress examină insecta din interiorul închisorii de plastic. Regii lui de nisip crescuseră mult — se făcuseră de două ori mai mari decât ai lui Wo, așa cum prezisese chiar ea — dar pe lângă li-gioana din cutie nu erau decât niște pitici. Păianjenul era veninos, iar ei, nu. În schimb, erau teribil de mulți. Și-apoi, oricum, în ultima vreme, războaiele regilor de nisip începuseră să devină plictisitoare.

— S-a făcut, răspuse el. Jad, ești un fraier. Regii de nisip vor coplesi cu numărul lor scribo-senia asta a ta, până-și va da duhul.

— Fraier ești tu, Simon, replică surfător Rakkis. Păianjenul de nisip cathadayan se hrănește în mod obișnuit cu viețuții de subsol care se aciu-iesc prin văgăuni și crevase, și... Mă rog, o să vezi tu... Va pătrunde direct în castele și va minca burțile.

Kress se încrunță, în hohotele de ris ale celorlalți. La asta nu se gândise.

— Da-i drumul, rosti iritat și se duse să-și mai toarne în pahar.

Păianjenul era prea mare pentru a fi introdus în mod convenabil prin dispozitivul pentru min-care. Doi dintre cei de față îl ajutară pe Rakkis să salte ușor capacul bazinului, iar Malada Blane îi dădu cutia. Rakkis scutură insecta afară. Păianjenul ateriză ușor pe o dună miniaturală din fața castelului roșu și preț de-o clipă rămase dezo-rientat, mișcându-și maxilarele, zvionind amenin-țător din picioare.

— Haide, haide, îi îndemnă Rakkis.

Se strînseră cu toții în jurul bazinului. Simon Kress luă ochelarii și și-i trase pe cap. Dacă avea să piardă o mie de standarzi, măcar să vadă bine spectacolul.

Regii de nisip zăriră invadatorul. Pe tot cuprinsul castelului încetase orice activitate. Mici mobili stacojii stăteau nemișcați, privind cu aten-ție.

Păianjenul se urni, începu să avanseze către umbra promițătoare a porții. De pe turnul de deasupra, chipul lui Simon Kress privea impasi-bil.

Brusc, se iscă o activitate febrilă. Mobili roșii aflați în preajmă formară două falange și porniră în marș spre păianjen. Alți războinici dădură nă-vală din interiorul castelului și se înșirură pe trei rânduri în fața porții, pentru a străji intrarea spre camera subterană în care trăia burta. Dintre dune veneau în goană cercoetași, chemați la luptă.

Și bătălia se dezlănțu.

Regii de nisip din linia de atac năpădiră păian-jenul. Mandibulele mușcară la picioare și abdo-men și rămaseră înțelește. Alți roșii escaladară picioarele auri, cățărându-se în spinarea invada-torului. Începură să muște și să tragă. Un mobil ajunsese la unul din ochi și-i smulse cu tentacule-le-i subțiri și galbene. Kress zîmbi și arătă cu de-getul.

Dar regii de nisip erau mici și neveninoși, iar păianjenul nu se oprea. Picioarele sale doborau

mobili într-o parte și-n alta. Maxilarele sale mus-tind de venin găseau alții, pe care-i lăsu sfirte-cați și țepeni. Deja, peste zece roșii trăgeau să moară. Păianjenul de nisip continuă să înainteze. Pași drept în mijlocul triplei linii defensive din fața castelului. Șirurile de mobili se închiseră ca un clește, îl acoperiră, luptind cu disperare. Kress observă că o ceață de regi de nisip rezeza-seră unul din picioarele agresorului. Noi apără-tori sareau de pe metereze, aterizând pe morma-nul ce colcăia și se zvîrcolea.

Invizibil sub grămada de regi de nisip, păianje-nul reuși totuși să se fiție în umbră porții și dis-păru.

Jad Rakkis emise un oftat din rărunchi. Era alb ca varul.

— Minunat, comentă cineva.

Malada Blane chicoti înfundat.

— Privește, spuse Idi Noredlian, trăgându-l de braț pe Kress.

Fuseseră cu toții atit de absorbiți de înțeleștea-re din colț, încât nimeni nu remarcase activitatea din restul bazinului. Acum însă, când castelul se liniștise, când pe nisipul din jur nu mai erau decât mobili roșii morți, văzură.

În fața castelului roșu răsăriseră trei armate. Stăteau perfect nemișcate, perfect aliniate, și după șir de regi de nisip portocalii, albi și negri. Așteptau să vadă ce va ieși din castel.

Simon Kress zîmbi.

— Un cordon sanitar, jubila el. Și, Jad, arun-că-ți privirea spre celelalte castele.

Rakkis privi și înjură. Echipa de mobili astupau porțile cu nisip și pietre. Dacă păianjenul supra-viețuia totuși celei dinți înfruntări, n-avea să pă-trundă cu una cu două în celelalte fortărețe.

— Trebuia s-aduc patru păianjeni, miri! Jad Rakkis. Oricum, am câștigat. Păianjenul meu e acum acolo, dedesubt, și-ți mănincă afurista de burta.

Kress nu răspuse. Aștepta. Zărise mișcare în umbră.

Dintr-o dată, pe poartă începură să se reverse mobili roșii. Se răspindiră pe tot cuprinsul caste-lului apucându-se imediat să repare pagubele pri-cinuite de păianjen. Celelalte armate se dizolvară și se retraseră, fiecare în colțul ei.

— Jad, făcu Kress, am impresia că nu prea mai știți cine pe cine a mîncat.

Săptămîna următoare, Rakkis aduse patru șerpi subțiri, argintii. Regii de nisip le făcură de petre-canie fără nici o bătaie de cap.

Pe urmă Rakkis își încercă norocul cu o pasăre mare, neagră. Pasărea mincă peste treizeci de mobili albi, iar zburările și izbiturile ei distruseră aproape în întregime castelul, dar pînă la urmă aripile îi osteniră și regii de nisip o atacară în forță oriunde încercă să aterizeze.

După asta, urmă o cutie cu insecte; gîndaci cu platoșe puternice, nu prea deosebiți de regii de nisip. Dar proști, proști. O forță aliată alcătuită din portocalii și negri le sparse formația, îi îm-prăstie și-i măcelări.

Rakkis începu să-i semneze lui Kress poliției. Cam tot pe atunci, într-o seară în care cina la restaurantul său preferat din Asgard, Kress o în-țîlni din nou pe Cath m'Lane. Se opri pentru o clipă la masa ei și-i povesti despre jocurile stra-tegice, invitînd-o să-l viziteze. Femeia se făcu ro-șie, apoi, își recăpătă stăpînirea de sine și deveni glacială.

— Cineva trebuie să-ți găsească ac de cojoc, Simon, îi spuse. Și cred că eu o să fiu aceea.

Kress ridică din umeri, savură o masă îmbelșu-gată și nu se mai gîndi la amenințarea ei.

Dect peste o săptămînă, cînd o femeie mă-runtă și îndesată se prezentă la ușa lui și-i viri

sub nas o brățară cu insigne poliției.

— Am primit o reclamație împotriva dumatile, Kress, îl înconștință ea. Deți un bazin cu in-secte periculoase?

— Nu-s insecte, replică el furios. Poftim înăun-tru să te convingi.

După ce văzu regii de nisip, femeia clătina din cap.

— Nu-i în regulă. La urma urmelor, ce știi dumneata despre creaturile astea? Știi măcar de pe ce lume provin? Au fost certificate de Comite-tul ecologic? Ai vreo autorizație pentru ele? Sin-tem informați că sînt carnivore, probabil primej-dioase. Mai sînt informați că sînt semi-inteli-gente. De fapt, de unde le ai?

— De la Wo și Shade, răspuse Kress.

— N-am auzit de ei, spuse femeia. Probabil că le-au introdus prin contrabandă, știind că ecolo-gii n-or să le dea drumul. Nu, Kress, nu-i în re-gulă. Voi confiscă bazinul și voi cere să fie dis-trus, iar dumneata poți să te aștepti și la vreo două, trei amanzi.

Kress îi oferă o sută de standarzi ca să uite de el și de regii lui de nisip.

Femeia făcu „nt”.

— Acum va trebui să adaug la acuzațiile împo-triva dumatile și tentativa de mituire.

Abia cînd Kress ridică cifra la două mii de standarzi se lăsă convinsă.

— N-o să meargă ușor, să știi, îi preveni ea. Trebuie măsluite acte, trebuie șterse înregistrări, iar obținerea unei autorizații false de la Comite-tul ecologic va cere o grămada de timp. Ca să nu mai vorbim de problema reclamantei. Dacă ne cheama iar?

— Las-o în seama mea, spuse Kress. Mă ocup eu de ea.

O bucată de vreme studie problema. Seara, dădu cîteva telefoane.

Mai întîi îl sună pe l'Etherane, negustorul de animale mici.

— Vreau să cumpăr un cătel, îi spuse. Un pui. Dolofanul comerciant făcu ochii mari.

— Un cătelus? Ciudată preferință din partea dumatile, Kress. Fă-mi o vizită. Am o mulțime de căteluși simpatici.

— Vreau exact un anumit gen de căteluș, zise Kress. Notează-ți undeva. Am să-ți descriu cum trebuie să arate.

Pe urmă formă numărul Idiei Noredlian.

— Idi, îi bună și treci pe la mine deseară, cu echipamentul tău holografic. Vreau să înregistrez o bătălie cu regii de nisip. Un cadou pentru ci-neva drag.

În noaptea în care făcură înregistrarea, Simon Kress stătu treaz vreme îndelungată. Absorbî, în sensorium, o nouă dramă controversată, luă o mică gustare, fumă vreo două bețișoare euforice și destupă o sticlă de vin. Apoi, cuprins de o pro-fundă incîntare față de propria persoană, se duse în salon, cu paharul în mînă.

Luminile erau stinse. Licărul roșu al terariului dădea penumbrei o nuanță sîngerie, bolnavă. Kress se apropie să-și inspecteze domeniul. Era curios să vadă cum se descurcrau negrii cu repa-rațiile la castel. Cătelușul îl lăsase în ruine.

Reconstrucția mergea bine. Dar în timp ce exa-mina lucrările prin ochelarii cu lupe, privirea i se opri asupra chipului de pe zid. Tresări.

Se dădu îndărăt, clipi, trase o înghițitură zdra-vănă de vin și privi din nou.

Chipul cioplit era chipul lui. Dar arăta altfel, to-tal schimonosit. Avea obraji buhăți și porcini, iar sursul se preschimbaseră într-un rinjet hid. Pă-rea incredibil de hain.

Iritat, Kress dădu ocol bazinului pentru a con-trola celelalte castele. Fiecare înfățișa o imagine ușor diferită dar, în ultimă instanță, toate erau la fel.

Portocaliile renunțaseră la majoritatea detaliilor, dar rezultatul rămînea tot monstruos și primitiv: o gură de brută și ochi timpi.

Roșii îi conferiseră un soi de zîmbet satanic, spasmodic. Colțurile gurii păreau să joace în mod straniu, dizgrațios.

Albi, preferații lui, ciopliseră un zeu crud și idiot.

Turbat de minie, Simon Kress improșcă în odaie cu vinul rămas în pahar.

— Îndrăzniți, scriși el printre dinți. N-am să vă mai dau de mincare o săptămînă, ticăloșilor... (Vocea îi deveni stridentă.) Vă-nvăt eu minte!

Știa ce să facă. Își lute din cameră și reveni după cîteva clipe cu o spadă veche de fier. Avea un metru lungime și virful încă ascuțit. Kress zîmbi, se înălță pe virfuri și trase în lături capacul bazinului, atît cît să-și poată viri brațul în colțul de deșert pe care-l descoperise. Aplicîndu-se, împunse cu spada castelul alb aflat dedesubt. Răsuci lama, mișcînd-o înainte și înapoi, dobo-rînd turnuri și creneluri și ziduri. Nisipul și piatra se năruiră peste mobili care alergau de co-lo-colo. Cu o smucitură a minii, rase caricatura insolentă, jignitoare, pe care i-o făcuseră regii de nisip. Apoi potrivă virful spadei deasupra gurii ne-gre ce ducea spre salașul burții și împinse cu toată puterea. Auzi un sunet moale, lichid, și în-tîmpină rezistență. Toți mobili se cutremurară și căzură. Mulțumit, Kress trase lama afară.

Vreme de-o clipă stătu să privească, întrebî-du-se dacă nu omorîse burta. Virful spadei era umed și lipicios. Dar în cele din urmă regii de ni-sip începură din nou să se miște. Se mișcau ane-mic, încet, dar se mișcau.

Dădu să pună capacul la loc și se treacă la ur-mătorul castel, cînd simți că-i umbla ceva pe mînă.

Scoase un tipăt și scăpă spada, scuturîndu-și violent brațul. Regele de nisip căzu pe mochetă. Îi strivi sub talpă și continuă să răsucească picio-rul mult timp după ce știu că era mort. Cînd îl călcăse îl auzise pîsînd. Apoi, tremurînd, se grăbi să astupe bazinul și se repezi în bale. Își controlă tot trupul și stătu îndelung sub duș. Îm-brăcămîntea o băgă în apă clocotită.

Ceva mai tirziu, după cîteva pahare de vin rece, reveni în salon. Se simțea nițel rușinat de spaima pe care i-o trăsese regele de nisip. Dar n-avea de gînd să mai ridice capacul bazinului. De acum înainte, capacul va rămîne închis. Per-manent. Totuși trebuia să-i pedepsească și pe ceilalți.

Kress decise să-și lubrifice procesele mintale cu încă un pahar de vin. După ce-l isprăvi, îi veni inspirația. Se apropie surfător de bazin și modi-fică puțin reglajul dispozitivului de umiditate.

Cînd adormi pe canapea, cu paharul de vin în mînă, castelele de nisip se dizolvau lent în ploaie.

Îi treziră lovitură minioase în ușa de la intrare.

Se ridică amețit, cu capul vîind. Mahmureala de după vin e cea mai păcătoasă dintre toate, își spuse. Cu pași împleticiți, se îndreptă spre vesti-bul.

În fața ușii stătea Cath m'Lane.

— Monstrule, hohoti ea. Avea fața umflată, ro-șie și udă de lacrimi. Am plîns toată noaptea, îi

blestemat! Dar s-a terminat. Simon, s-a terminat. — Mai încet, bombăi el. Sînt mahmur.

Cath înjură, îl imbrînzi în lături și dădu buzna în casă. De după un colț își făcu apariția măcelarul, intrigat de zgomot. Femeia îl scuipă și se năpusti în salon, urmată de Kress care abia își tira picioarele.

— Stai, făcu el, unde te... doar n-ai...

Încrămeni, brusc îngrozit. Cath m'Lane avea în mîna stîngă un baros.

— Nu, bolborosi el.

Cath se duse direct la bazinul regilor de nisip. — Ții chiar atît de mult la drăgălașii ăștia. Simon? Atunci n-ai decît să trăiești cu ei.

— Cath! răcni Kress.

Apucînd barosul cu ambele mîini, femeia izbi din răsputeri în peretele bazinului. Sunetul loviturii îl răsună lui Kress drept în creștetul capului și-i smulse un geamăt tînguitor. Dar plasticul rezistă.

Cath lovi din nou cu barosul. De data aceasta se auzi o pîrîltură și în perete apărură un păienjenis de linii subțiri.

Kress se aruncă asupra ei în momentul în care femeia își lua avînt pentru a treia lovitură. Căzură amîndoi, rostogolindu-se pe mocheta. Cath scăpă barosul și încercă să-l sugrume, dar Kress își smuci capul și-o mușcă de braț, pînă la sînge. Se ridicară cîltîindu-se, gîlfînd.

— Ar trebui să-ți vezi mutra, Simon, îi spuse ea cu ură. Îți picură sînge din gură. Arăți ca unul din animalele tale. Cum îți se pare gustul?

— Ieși afară, scriși el. Dădu cu ochii de spada care-i căzuse din mînă în ajun și se grăbi s-o înșface. Ieși afară, repetă, vînturînd arma ca să-și sublinieze cuvintele. Să nu-nvărnești să te mai apropii de mine.

Ea îl rise în nas.

— N-ai tu curajul ăsta, zise. Se aplecă să ridice barosul.

Kress scoase un urlet și se repezi la ea. Pînă să-și dea bine seama ce se întîmplă, lama de metal pătrunsesse adînc în abdomenul femeii. Cath m'Lane se uită naucă la el, apoi la spada. Kress se trase îndărăt și începu să scîncească.

— N-am vrut... voiam doar să...

Cath m'Lane era spîntecată, înșingerată, moartă, dar nu se îndura încă să cadă.

— Monstrule, izbuti să rostească, deși avea gura plină de sînge. Apoi se răsuți, oribil, cu spădu în ea și, cu ultimele puteri, se izbi de peretele bazinului. Panoul fisurat se sparge și Cath m'Lane se prăbuși, într-o avalanșă de plastic, nisip și noroi.

Kress începu să scoată țipete scurte, isterice, și se căsără pe una din canapele.

Ieșind din nămol, o mulțime de regi de nisip se revărsau pe podeaua salonului. Se tirau peste cadavrul lui Cath. Cîțiva se aventurară să traverseze mocheta și ieșiră din cameră. Alții se luară după ei.

Kress privi înmărmurit o coloană ce lua naștere sub ochii săi. Un patrat viu, forțîtor, de regi de nisip, care purtau ceva, ceva cielos și diform, o bucată de carne crudă, mare cît un cap de om. Coloana se depărta încet de bazin. Masa informă pulsa.

În clipa aceea, Kress se dezmetici și o rupse la fugă.

Era după amiază, tîrziu, cînd își luă inima-n dînt să se întoarcă

Fugise drept la aeroglisor și-și luase zborul spre cel mai apropiat oraș, la vreo cincizeci de kilometri distanță, aproape bolnav de spaimă. Dar odată ajuns departe, în siguranță, găsise un restaurant mai retras, dăduse pe gît cîteva căni de cafea și două tablete contra mahmurelii, mincase un mic dejun copios și, încetul cu încetul, își venise în fire.

Evenimentele din cursul dimineții fuseseră înspăimîntătoare, dar n-avea să rezolve nimic frămîntîndu-se pentru cele întîmplate. Mai comandă cafea și cîntări situația, la rece.

Cath m'Lane murise ucisă de mîna lui. Putea să-și dea în vileag fapta și să susțină că fusese un accident? Puțin probabil. Fapt era că o înjunghiasse, ba îi mai și spusese politistei aleia s-o lase în seama lui. Nu-i rămînea decît să șteargă toate urmele și să speră că fosta lui amantă nu spusese nimănui unde plecase de dimineată. Ceea ce era probabil. Cadoul lui îl parvenise, cu siguranță, abia seara, tîrziu. Spusese că a plîns toată noaptea și venise neînsoțită. Foarte bine: trebuia să se descotorosească de un cadavru și de un aeroglisor.

Mai rămîneau regii de nisip. În cazul lor, problema părea ceva mai dificilă. Nu încăpea în doială ca între timp scăpaseră cu toții. Gîndul că acum mișunau prin casă, în patul și-n hainele lui, în camera de alimente... I se făcu pielea găinii. Se scutură și-și stăpîni repulsia. De fapt, n-avea să-i fie prea greu să-i extermine, se liniști el. Nu era nevoie să omoare fiecare mobil. Doar cele patru burți, aștia tot. Și pe-asta o putea face. Erau mari, după cum prea bine văzuse. Le va găsi și le va ucide.

Înainte de a lua drumul casei, Simon Kress dădu o raită prin cîteva magazine. Cumpără un costum de protecție colant, care avea să-l acopere din cap pînă-n picioare, o grămadă de pungi cu granule otrăvitoare contra șobolanilor și o butelie pulverizatoare conținînd un pesticid ilegal, extrem de puternic. De asemenea, cumpără un dispozitiv de remorcare cu anclansare magnetică.

De cum ajunse acasă, se apucă de lucru, metodic. Mai întîi, folosind dispozitivul magnetic, atașă aeroglisorul lui Cath de al său. În timp ce percheziționa aparatul femeii, dădu peste prima dovadă de noroc. Cristalul cu înregistrarea holografică a bătăliei regilor de nisip, pe care-l făcuse Idi Noredlian, era pe scaunul din față. Își făcuse griji de pomana.

Îndată ce termină cu aeroglisorele, se imbracă în costum și intră în casă, după cadavrul lui Cath.

Nu mai era acolo.

Scormoni constîncios nisipul care începuse deja să se usuce, dar nici pomeneală; cadavrul dispăruse. Să fi izbutit să se tirească afară de una singură? Era greu de crezut, dar Kress căută. O inspecție sumară prin camere nu dădu la iveală nici cadavrul, nici vreo urmă a regilor de nisip. N-avea timp pentru investigații mai amănunțite, atîta vreme cît aeroglisorul înclinător se afla în fața casei sale. Hotărî să încerce mai tîrziu.

La vreo șaptezeci de kilometri spre nord de conacul lui începea un lanț de vulcani activi. Zbură într-acolo, cu aeroglisorul lui Cath la remorcă. Deasupra conului incandescent al celui mai mare dintre vulcani, tăie contactul magnetic și privi vehiculul dispărînd în lava de dedesubt.

Cînd reveni în fața casei, se însera. Asta îl făcu să șovăie. O clipă, fu pe punctul de a decola din nou spre oraș, pentru a-și petrece noaptea acolo. Pe urmă se răzgîndi. Avea de lucru. Încă nu era în siguranță.

Împrăstie granule otrăvitoare pe terenul din ju-

rul casei. Faptul n-avea să pară suspect nimănui. Avusese și-n alte rînduri probleme cu șobolanii. După ce termina, pregăti butelia cu pesticid și pătrunse iarăși în casă.

Străbătu clădirea, odaie după odaie, aprinzînd peste tot lămpile, pînă ce fu scăldat într-o revărsare de lumină artificială. Se opri să deretice în salon, adunînd cu lopata nisipul și cioburile de plastic și aruncîndu-le înăpoi, în bazin. Așa cum se temuse, toți regii de nisip dispăruseră. Castelele erau surpate și strîmbe, mincate de potopul pe care îl abătuse asupra lor minia lui Kress, iar ruinele se fărîmîtau pe măsură ce se zvînta nisipul.

Se încruntă și continuă să caute, cu butelia de otravă în spate, prinsă de bretelele petrecute peste umeri.

Jos, în pivnița pentru vinuri, dădu de corpul lui Cath m'Lane.

Zăcea la capătul scării abrupte, cu membrele răsucite, ca și cînd s-ar fi rostogolit pe trepte. Mobili albi mișunau pe tot trupul și, sub ochii lui Kress, cadavrul se mișcă, înaintînd cu o smucitură pe podeaua de pămînt bătuț.

Kress rise scurt și răsuți la maximum butonul care comanda intensitatea luminii. În unghiul cel mai îndepărtat, între două rafturi cu sticle de vin, văzu un castel pipernicit, din lut, cu o gaură neagră în mijloc. Pe oarele pivniței, desluși un crochiu rudimentar al chipului său.

Cadavrul se smuci din nou și avansă alți cîțiva centimetri către castel. Kress avu subit viziunea burții albe ce aștepta flămînda. În cel mai bun caz ar fi putut să-i încapă în gură o bucată din laba piciorului lui Cath... Nu, era prea absurd. Emise un nou hohot de ris și începu să coboare treptele, cu degetul pregătit să apese pe butonul tubului pulverizator care-l încolăcea brațul drept. Regii de nisip — sute de mobii ce se mișcară ca unul singur — abandonară imediat cadavrul și formară o linie de bătaie, un cîmp alb între ei și burta lor.

Brusc, lui Kress îi veni altă idee. Zimbi și lăsă în jos mîna în care ținea furtunul.

— Cath a fost întotdeauna cam greu de înghițit, vorbi cu glas tare, încîntat de propriu-i spirit. Mai ales pentru una de dimensiunile tale. Stai nițel, o să-ți dau o mînă de ajutor. În definitiv, pentru ce există zei?

Urcă scările, pentru a se înăpoia după cîteva clipe cu un satir. Răbdători, regii de nisip așteptară și priviră în timp ce Kress o clopîrtea pe Cath m'Lane în bucați mici, ușor de digerat.

În noaptea aceea, Simon Kress dormi îmbrăcat în costumul colant, cu pesticidul la îndemînă, dar n-avu nevoie de el. Alții, sătul, rămăseră în pivniță, iar pe ceilalți nu-i zări nicăieri.

A doua zi dimineată termină de curățat în salon. Cînd fu gata, nu mai exista nici o urmă a încălțării, în afara bazinului spart.

Îmbucă ceva în grabă și reluă vînașoarea regilor de nisip lipsă. La lumina zilei, nu-i fu prea greu. Negrii se aciuiseră în grădinița japoneză și înălțaseră un castel încărcat cu obsidian și cuarț. Pe roșii îi găsi în fundul piscinei pe care o lăsase de multă vreme în părăsire și care se umpluse parțial cu nisipul cărat de vînt ani de-a rîndul. Zări peste tot mobii de ambele culori, mulți dintre ei cîrînd granule de otravă spre burți. Kress conchise că pesticidul nu era necesar. N-avea rost să riste o înfruntare, cînd putea lăsa otrava să-și facă efectul. Pînă seara, amîndouă burțile vor fi moarte.

Singurii care mai lipseau la apel erau regii de nisip de culoare portocalie. Kress dădu de mai multe ori ocol vilei, în spirale din ce în ce mai

largi, dar nu zări nici urmă de ei. Cînd începu să transpire în costumul lipit de trup — era o zi de caniculă — ajunse la concluzia că, de fapt, n-avea importanță. Dacă erau pe undeva prin preajmă, probabil că se îndopau cu granule otrăvitoare, asemenea roșilor și negrilor.

În timp ce se întorcea spre casă, strivi sub talpă — cu destulă satisfacție — mai mulți regi de nisip. Înăuntru, se dezbracă de costum, mincă pe îndelete un prînz savuros și își îngădui, în sfîrșit, să se destîndă. Era stăpin pe situație. Două dintre burți aveau să răpăseze curînd, a treia se afla la loc sigur și-i putea face de petrecanie după ce avea să termine treaba pe care i-o dase. Iar pe-a patra nu se îndoa de fel ca o va găsi. Cît despre Cath, orice urmă a vizitei sale fusese eliminată.

Reveria îi fu întreruptă de ecranul telefonului care începu să clipească. Era Jad Rakkis. Îi anunță fudul că la jocurile strategice din seara aceea avea să aducă niște viermi canibali.

Kress uitase cu totul de jocuri, dar își reveni numaidecît.

— Oh, Jad, scuze. Am uitat să-ți spun. Pînă la urmă mi s-a făcut lehamite de toată povestea și m-am descotorosit de regii de nisip. Niște li-gioane scriboase. Îmi pare rău, dar n-o să fie nimic la mine deseară.

Rakkis întrebă indignat:

— Si eu ce să fac cu viermii?

— Pune-i într-un cos de fructe și trimite-i cuiva drag, răspunse Kress și închise. Înfrînat, se apucă să-i sune pe ceilalți. N-avea nevoie să-i pice nimeni pe cap, acum, cînd regii de nisip mai trăiau și forfoteau în jurul casei.

În timp ce forma numărul Idiei Noredlian își dădu seama de o omisiune supărătoare. Ecranul începu să se lumineze, semn că la capătul celălalt cineva răspunsese. Kress închise repede aparatul.

O oră mai tîrziu, Idi își făcu punctuală apariția. Se arătă surprinsă de contramandarea petrecerii, dar perfect încîntată de perspectivă unei seri în doi, alături de Kress. O distra povestindu-i cum reacționase Cath la spectacolul pe care-l înregistraseră ei. În cursul discuției reuși să se convingă că Idi nu relatase nimănui mica lor glumă. Dădu din cap mulțumit și turnă din nou vin în pahare. Pe fundul sticlei nu mai rămăseseră decît cîteva picături.

— Trebuie să mai aduc o sticlă, spuse el. Hai cu mine în pivniță, să alegem împreună un vin bun. Ai avut întotdeauna gusturi mai rafinate decît ale mele.

Îl însoți cu destul entuziasm, dar la capătul de sus al scării, după ce Kress deschise ușa și o lăsă să treacă în față, șovăi.

— Unde-i lumina? întrebă ea. Și mirosul... Ce-i mirosul ăsta ciudat, Simon?

Cînd o îmbrînzi, femeia îl aruncă o privire mirată. Apoi se rostogoli pe scări, țîpînd. Kress trînti ușa și începu s-o bată în cuie, folosind scîndurile și ciocanul pneumatic pe care le lăsase acolo anume. De cum isprăvi, o auzi pe Idi gemînd.

— M-am rănit, strigă ea. Simon, se-i aici? Brusc, scoase un țîpăt ascuțit. Apoi începură urletele.

Nu conțeniră ore în șir. Kress se înfundă în senzorium, programîndu-și o comedie picantă ca să-și alunge din gînd pivnița.

Cînd fu sigur că Idi era moartă, îi cără aeroglisorul la vulcani și-l făcu vînt. Dispozitivul magnetic se dovedea o investigație bună.

Zgomote ciudate, ca niște rîcîituri, răzbăteau din spatele ușii de la pivniță a doua zi dimineață cînd Kress coborî să vadă care era situația. Ascultă neliniștit cîteva clipe, întrebîndu-se dacă nu cumva Idi Noredian supraviețuise și scurma sub ușa ca să iasă afară. Greu de crezut; probabil că erau regii de nisip. Iar implicațiile acestei concluzii nu-i plăceau deloc lui Kress. Hotărî să lase ușa ferecată, cel puțin o vreme, și ieși afară cu o cazma, să îngroape burțile roșii și neagră în castelele lor.

Le găsi cum nu se poate mai pline de viață. Castelul negru scilpea înveșmîntat în așchii de obsidian, iar regii de nisip se agitău de zor primprejur, reparînd și îmbunătățind. Turnul cel mai înalt i-ar fi ajuns lui Kress pînă la sold și pe el se afla o caricatură hidoasă a chipului său. Cînd se apropie, negrii se opriră din lucru și formară imediat două falange amenințătoare. Kress aruncă o privire peste umăr și zări alții, care se adunau să-l închidă retragerea. Speriat, azvîrlă cazmaua și sări din capcană, strîind sub cizme cîțiva mobili.

Castelul roșu să înalta lipit de peretele piscinei. Burtă sălășlău la adăpost, într-un puț înconjurat de nisip, bucați de beton și parapete. Roșii misunau pe tot fundul bazinului. Kress îi privi în timp ce tirau în castel un șobolan și o șopîrlă uriașă. Îngrozit, făcu un pas înapoi și simți ceva scrișnindu-i sub talpă. Se uită, văzu trei mobili care i se cătărau pe picior. Ii scutură și-l tercîlă cu sete, dar alții se apropiară deja cu repeziciune. Erau mai mari decît și-l amîntea. Unii erau cît un deget de lungi.

O luă la goană. Cînd ajunse în casă, inima-i bătea nebunește și abia mai putea să respire. Ușa se închise în urma lui și Kress se grăbi să o zăvorască. Știa că vila era perfect izolată împotriva insectelor și a rozătoarelor. Cît timp rămînea înăuntru n-avea de ce să se teamă.

Cîteva înghițituri de alcool îi mai calmară. Așadar, otrava nu-l afecta gîndi el. Ar fi trebuit să-și dea seama. Wo îi atrasese atenția că burtă putea să manince orice. Mai bău un pahar, ca să prindă curaj, apoi se îmbracă în costum și-si agăță în spinare butelia. Deschise ușa.

Afară, regii de nisip asteptau.

Avea în față două oștiri aliate împotriva amenințării comune. Numărul mobililor era mai mare decît și-ar fi putut închipui. Blestematele de burți păreau a fi mai prolifiche ca șobolanii. Terenul din fața casei era plin de regi de nisip, un imens covor tîrîtor.

Kress îndreptă furtunul spre ei și apăsă pe buton. O ceață cenușie coborî asupra celui mai apropiat șir de mobili. Kress plimbă tubul dintr-o parte într-alta.

Oriunde îl ajungea ceața, regii de nisip se zvîrcoleau violent și mureau în spasme. Kress zîmbi. Nu-i puteau ține piept. Continuă să pulverizeze, descriind un arc mare de cerc înaintea lui și pași încrezător peste crusta de cadavre negre și roșii. Oștile bătură în retragere. Kress mai făcu doi pași, avînd grijă să-și crolască drum către burți.

Dintr-o dată, retragerea încetă. O mie de regi de nisip se năpustiră spre el.

Kress se așteptase la un contraatac. Se propti pe picioare și începu să măture cu sabia de

ceață, plîmbînd-o cu mișcări șerpuitoare. Mobili veneau înspre el și mureau. Cîțiva reușiră să trăiască; nu putea stropi pretutindeni deodată. Ii simți cătărîndu-i-se pe picioare, le simți mandibulele mușcind neputincioase în plasticul rezistent al costumului. Ii ignoră și continuă să pulverizeze.

Apoi începu să simtă izbitori moi în cap și pe umeri.

Îi apucă tremuratură, se răsuci și privi deasupra lui. Toată fațada casei colcăia de regi de nisip. Negri și roșii, cu sutele. Se aruncau de sus asupra lui. Cădeau de jur împrejur. Unul ateriză pe placa transparentă care-l acoperea fața și vreme de o secundă cumplită, pînă ce-l mătura cu dosul minii, îi văzu mandibulele ce hăpăiau cu furie în dreptul ochilor lui.

Smuci furtunul și pulveriză văzduhul, pulveriză casa, pulveriză pînă cînd întregul desant aerian al regilor de nisip fu mort sau pe moarte. Ceața îl înconjură, făcîndu-l să tușească. Tuși și continuă să pulverizeze. Abia după ce curăță toată fațada își întoarse atenția spre sol.

Erau de jur împrejurul lui, pe el, viermuiau cu zecile pe corpul lui iar alții, cu sutele, se grăbeau să li se alăture. Proiectă ceața asupra lor. Furtunul îi muri în mină. Kress auzi un șulerat puternic și picla uriașă se răsîndi într-un nor mare dintre umerii săi, învăluindu-l, sufocîndu-l, arzîndu-i și încetîndu-i ochii. Pipăi după tub și cînd își retrase mîna o întrezări acoperită cu regi de nisip muribunzi. Furtunul era tăiat; îi retezaseră cu mandibulele. Kress rămase acoperit de giulgiul pesticidului, orb. Se împiedică de ceva și urlă, apoi o luă la fugă spre casă, scuturîndu-se înnebunit de regii de nisip care-l acopereau trupul.

Înăuntru, zăvorî ușa, se aruncă pe mocheta și se rostogoli într-o parte și-n alta pînă cînd fu sigur că-i strivise pe toți. Butelia își dădea duhul, fisînd anemic. Kress lepădă costumul și se viră sub duș. Jetul fierbinte îl opări și-l lăsa pielea roșie și sensibilă, dar cel puțin nu mai simțea că i se încrețește carnea.

Îmbracă hainele cele mai groase pe care le avea — indispensabile de iarnă, pantalonii de piele — scuturîndu-le pe flecare în parte, cu gesturi nervoase. „La dracu”, nu conținea să bolborosească, „la dracu”. Avea gîtlejul uscat. După ce inspectă în amănuntime vestimentul ca să se asigure că nu există nici un pericol, își îngadui să se așeze și să-și toarne de băut. „La dracu”, înjură iarăși. Îi tremura mîna și, în timp ce turna în pahar, stropi mocheta.

Alcoolul îl mai calmă, dar nu izbucni să-l alunge spaima. Mai dădu pe gît un pahar, apoi se apropiă pe furiș de fereastră. Pe geamul gros din plastic se plimbau regi de nisip. Înflorat, se retrase pînă în dreptul consolei de comunicații. Gîndurile îl alergau nebunește. Trebuia să ceară ajutor. Să telefoneze autorităților. Poliția va aduce aruncătoare de flăcări și...

Simon Kress întepeni cu mîna pe claviatură și gemu. Nu putea să cheme poliția. Ar fi fost nevoit să le spună și de alibi din pivniță și-acolo ar fi dat de cadavre. Chiar dacă burtă apucase să o dea gata pe Cath m'Lane, în mod cert n-o terminase încă pe Idi Noredian. Fîlindă pe ea n-o cîmpîrîse. Și oricum, mai erau oasele. Nu, poliția rămînea o soluție doar în ultimă instanță.

Încruntat, se așeză în fața consolei. Echipamentul său de comunicații acoperea un perete întreg; de aici putea lua legătura cu orice loc de pe Baldur. Dispunea de o grămadă de bani și de ingeniozitate; întotdeauna fusese mindru de ingeniozitatea lui. Nu se putea să nu găsească el o soluție pînă la urmă.

La un moment dat se gîndi să o sune pe Wo,

dar renunță repede la idee. Wo știa prea multe, va pune întrebări, iar el nu avea nici o încredere în ea. Nu, îi trebuia cineva care să-l dea ascultare fără să pună întrebări.

Se lumină brusc la față și pe buze îi apărură un zîmbet. Simon Kress avea relații. Formă un număr pe care nu-l mai folosise de foarte multă vreme.

Pe ecran se materializă chipul unei femei: părul alb, expresia afabilă, un nas lung și coroiat. Vocea vioasă îi sigură.

— Simon! Cum mai merg afacerile?

— Afacerile merg bine, Lissandra, răspunse Kress. Am o treabă pentru tine.

— O execuție? Prețurile mele au mai crescut între timp, Simon. Nu uita că-au trecut zece ani.

— Vei fi bine plătită, o asigură Kress. Știi că nu mă zgîrcesc. Am nevoie de tine pentru o deratizare.

Femeia surise zeflemitor.

— Nu-i necesar să recurgi la eufemisme, Simon. Convorbirea e ecranată.

— Nu, nu, vorbesc serios. Am o problemă care ține de deratizare. Niste dăunători periculoși. Vreau să mă scapi de ei. Dar fără întrebări, înțelegi?

— Înțeleg.

— Bun. O să ai nevoie de... ăă, trei sau patru oameni. Îi echipezi cu costume colante termorezistente și cu aruncătoare de flăcări sau lasere sau altceva de genul ăsta. Vii la mine, la conac. O să-ți dai imediat seama despre ce-i vorba. Gîndaci. O invazie de gîndaci. În grădinița japoneză și-n fosta piscină ai să vezi niște castele. Le distrugi, omori tot ce-i în ele. Pe urmă să bați la ușă și-o să-ți arăt ce mai e de făcut. Poți să-ajungi repede?

Fața de pe ecran rămase impasibilă.

— Într-o oră sîntem la tine.

Lissandra se ținu de cuvînt. Sosi într-un aeroglisor lung și negru, întovărită de trei operatori. Kress îi privi din spatele ferestrei de la etaj. Erau îmbrăcați cu toții în costume colante din plastic negru, cu fețele ascunse sub cagule. Doi dintre ei erau înarmați cu aruncătoare de flăcări, al treilea avea un tun laser și grenade. Lissandra nu purta nici o armă; Kress o recunoscu după felul în care dădea ordine.

Mai înfilă survolară la mică înălțime terenul din jurul casei, pentru a examina situația. Regii de nisip parcă înnebuniră. Mobili stacojii și negri începură să alerge bezmetici de colo-colo. Din punctul său de observație de la etaj, Kress vedea bine castelul din grădina japoneză. Era înalt cît un stat de om. Meterezele-l viermuiau de apărători negri și un șuvoi neîntrerupt de mobili se scurgea în adîncuri.

Apoi aeroglisorul Lissandrei ateriză în lîngă vila lui Kress, iar operatorii săriră afară și-și amorsară armele. Păreau neoameni, aducători de moarte.

Armata neagră se masă între ei și castel. Roșii... Kress își dădu brusc seama că nu-i vedea niciăieri pe roșii. Clipi. Unde dispărură?

Lissandra arătă cu mîna și strigă ceva. Purtătorii de aruncătoare de flăcări se deapărară unul de celălalt și deschiseră focul asupra regilor de nisip negri. Armele lor tușiră sec, apoi mugiră, împingînd limbi lungi de flăcări albastre-roșii. În față, regii de nisip zvîcneau scurt, se chirciau și mureau. Operatorii începură să plimbe focul dintr-o parte în alta, cu mișcări sigure, perfect armonizate, împlîind cele două jeturi de flăcări. Înaintau cu pași atenți, măsurați.

Oastea neagră arse și se dezagregă. Mobili se împrăștiară în toate direcțiile, unii gonind spre

castel, alții spre inamic. Nici unul nu ajunse pînă la minutorii aruncătoare de flăcări. Oamenii Lissandrei erau profesioniști.

Apoi unul din ei se împiedică.

Sau pînă ce se împiedică. Kress se uită mai atent și observă că solul cedase sub picioarele omului. Tuneluri, gîndi el, cu un fior de groază: tuneluri, capcane. Operatorul se scufundase pînă la mijloc, cînd deodată pămîntul din jurul lui pîru că erupe și regi de nisip stacojii îl năpădiră din toate părțile. Omul azvîrlă arma, începu să-și lovească și să-și zgîrîie turbat propriul trup, acoperit de mobili. Urletele pe care le scotea erau oribile.

Tovarășul său ezită, apoi se răsuci brusc și împinse flăcări. Vilvătăia înghiți om și regi de nisip. Urletele încetară subit. Mulțumit, operatorul se întoarse din nou spre castel și mai făcu un pas, dar se trase grăbit înapoi în clipa în care călcă în gol și piciorul îi dispărură în nisip pînă la gleznă. Încercă să-l scoată și să se retragă, și tot terenul din jur cedă dintr-o dată. Omul se dezzechilibră și se potolî, apoi căzu bîfînd aerul cu brațele și regii de nisip dădură năvală de pretutindeni, o masă clocoțitoare care-l acoperi în timp ce se zbătea și se zvîrcolea. Aruncătorul de flăcări nu-l mai era de nici un folos.

Kress se apucă să bată sălbatic în geam și să strige ca să atragă atenția.

— Castelul! Distrugeți castelul!

Lissandra, care rămăsese lîngă aeroglisor, auzi și făcu un semn. Al treilea operator aținti tunul cu laser și trase. Fasciculul vibră pe deasupra solului și reteză virful castelului. Omul îl orientă iute în jos, hăcui nisipul și meterezele de piatră. Turnurile se prăbușiră. Chipul lui Kress se dezintegre. Laserul mușcă în pămînt, scormoni de jur împrejur. Castelul se năru; nu mai era decît o movilă de nisip. Dar mobili negri continuau să se miste. Burtă era îngropată adînc; n-o atinseseră.

Lissandra dădu un nou ordin. Operatorul ei lăsa laserul, amorsă o grenadă și țîșni înainte. Sări peste cadavru fumegînd al primului om, ateriză pe pămînt tare, în grădinița lui Kress, și aruncă proiectilul. Grenada poposi drept în virful mormanului de ruine care fusese castelul negru. O lumină albă, orbitoare, arse ochii lui Kress și în grădiniță se înaltă o coloană uriașă de nisip, de pietre și de mobili. Cîteva clipe, praful acoperi totul. De sus ploua cu regi de nisip și bucați de regi de nisip.

Kress văzu că mobili negri erau tepeni, morți.

— Piscina! strigă el din spatele geamului. Distrugeți castelul din piscină!

Lissandra înțelese numaidecît; solul era presărat cu negri ieșiți, dar roșii se regrupau cu luțea pentru atac. Omul din grădina șovăi un moment, apoi desprinsese de la sold altă grenadă. Făcu un pas înainte, dar Lissandra îl strigă, iar el se întoarse și începu să alerge spre ea.

Pe urmă totul fu simplu. Omul sări în aeroglisor și Lissandra decolă imediat. Kress se repezi la altă fereastră, în odala alăturată. Îi văzu trecînd în zbor razant pe deasupra piscinei, în timp ce operatorul bombardă castelul roșu, de la adăpostul vehiculului. După a patra trecere castelul era de nerecunoscut, iar regii de nisip, nemiscați.

Lissandra dădu dovadă de constinciozitate. Își puse omul să mai bombardeze fiecare castel de cîteva ori. Apoi folosiră tunul cu laser, frămîntînd metodic terenul, pînă ce fu evident că nimic viu

n-ar mai fi putut rămâne întreg sub pământul răscollit.

În cele din urmă, veni să-i bată la ușa. Kress le deschise, cu un zîmbet de smintit.

Minunat, spusese. Minunat.

Lissandra își smulse de pe cap cagula costumulului.

— Chestia asta o să te coste, Simon. Am pierdut doi oameni, ca să nu mai pomenesc de pericolul la care m-am expus personal.

— Bineînțeles, se grăbi să-o asigure Kress. O să fii bine plătită, Lissandra. Cît vrei, numai să termini treaba.

— Ce mai e de făcut?

— Trebuie deratizată și pivnița, zise Kress. Jos mai e un castel. Dar va trebui să vă descurcați fără explozie. Nu vreau să-mi dărâmați casa.

Lissandra îi făcu semn operatorului.

— Du-te și ia aruncătorul lui Rajk. Cred că-i intact.

Omul reveni înarmat, pregătit, tăcut. Kress îi conduse la subsol.

Ușa masivă era tot batută în cuie, cum o lăsase. Dar se curbase ușor în afară, ca și cum dinăuntru s-ar fi exercitat o presiune colosală. Lui Kress nu-i plăcu nici înfățișarea ușii, nici liniștea care domnea în subsol. Avu grijă să stea cît mai departe în vreme ce subalternul Lissandrei scootea cuiele și scindurile.

— Crezi că nu-i nici un pericol? se pomeni mormăind și arătând cu degetul aruncătorul de flăcări. Nu mă încintă nici perspectiva unui incendiu.

— Am laserul, răspunse Lissandra. O să-i nimicim cu laserul. De aruncător probabil că nu va mai fi nevoie. L-am luat însă pentru orice eventualitate. Există lucruri mai rele decît focul, Simon. Kress dădu din cap.

Ultima scîndură fu desprinsă de pe ușa pivniței. Din partea cealaltă tot nu se auzea nimic. Lissandra dădu un ordin scurt și operatorul făcu doi pași înapoi, se postă în spatele ei și așteptă aruncătorul de flăcări peste ușa. Femeia își trase cagula pe cap, înălță laserul, pași înainte și deschise brusc ușa.

Nici o mișcare. Nici un sunet. În pivniță era întuneric.

— Unde-i lumina? întrebă Lissandra.

— Chiar după ușa, răspunse Kress. Pe dreapta. Bașă de seamă la trepte, sint cam abrupte.

Lissandra călcă pragul, trecu laserul în mîna stîngă și pipăi cu dreapta după comutator. Nu se întimplă nimic.

— L-am găsit, zise ea, dar nu vrea să...

Scoase un țipăt și sări înapoi. Un rege de nisip alb, mare, i se agățase de încheietura mîinii. Din locul în care își înfipsese mandibulele, perforînd mînușă din plastic, țîșnea sînge. Era cel puțin cît mîna ei de mare.

Lissandra execută un dans hidos pe pallerul din fața ușii, apoi începu să-i izbească mîna de peretele alăturat. O dată și încă o dată și încă. Regele de nisip se desprinsese și căzu cu o bufnitură grea, lipicioasă. Lissandra gemu și se lăsă în genunchi.

— Cred că mi-am fracturat degetele, rosti cu glas moale. Mîna îi singura abundent. Laserul pe care-l scăpase zăcea lîngă ușa pivniței.

— Eu nu cobor acolo, anunță operatorul ei, cu un ton care nu admitea replică.

Lissandra își ridică ochii spre el.

— Nu, zice. Rămii în prag și pîrjolești tot interiorul. Faci totul scrum. Ai înțeles?

Omul dădu din cap.

— Casa, se vîlta Kress. Casa mea...

Simțea cum i se vălurește stomacul. Regele de nisip alb fusese imens. Oare cîți ca el mai erau jos, în pivniță?

— Nu, spusese deodată. Lăsați-i în pace. M-am răzgîndit. Lăsați-i în pace.

Lissandra îl înțelese greșit. Întinse mîna. Era năclăită de sînge și de o zeamă neagră-verzule.

— Otorul tău scump m-a mușcat prin mînușă și-ai văzut cu ochii tăi cît a durat pînă l-am desprins. Puțin îmi pasă de casa ta, Simon. Tot ce-i acolo jos trebuie să moară.

Kress abia dacă auzi ce-i spunea. I se părea că deslușește mișcări în bezna din spatele ușii. Își imaginea o armată albă, năvălind afară. O armată de mobili, mari cît regele de nisip care o atacase pe Lissandra. Se văzu pe el însuși, înșfăcat de o sută de brațe subțiri și tîrît în întunericul unde burta aștepta flămîndă.

— Nu, bolborosi el.

— Nu-i dădura nici o atenție.

Kress se napusti înainte și umărul său izbi spatele operatorului exact în clipa în care se pregătea să deschidă focul. Omul ioni, își pierdu echilibrul și zbură peste pragul ușii, în bezna. Kress asculta cum se ducea de-a rostogolul pe scări. După aceea urmau alte zgomote: foșgăieli și mușcăături și plescăituri.

Kress se întoarse brusc spre Lissandra. Trupul era scaldat în sudoare rece, dar simțea o excitație bolnavicioasă. Ceva aproape sexual.

Prin cele două găuri ale cagulei, ochii reci ai Lissandrei îl fixau calm.

— Ce ai de gînd? întrebă ea cînd Kress se aplecă să ia laserul de lîngă tocul ușii. **Simon!**

— Fac pace, răspunse el chicotînd. Nu-i vor face nici un rău zeului, nu, nu-i vor face nimic zeului cît timp zeul e bun și darnic. Am fost crud. I-am infometat. Trebuie să compensez relele, înțelegi?

— Ești nebun, spusese Lissandra.

Fură ultimele ei cuvinte. Kress îl făcu în piept o gaură prin care și-ar fi putut trece brațul. Tîrî cadavrul în pragul ușii și-l făcu vînt pe scări. Zgomotele se amplificară: trosnete chitinoase, rîciieli, clefăituri groase, lichide. Pentru a doua oară, Kress bată ușa în cuie.

În timp ce părăsea subsolul, se simți copleșit de un profund sentiment de mulțumire, un sentiment care-i îmbrăca frica precum un strat de sirop. Se îndoaia că era sentimentul lui.

Avusese intenția să plece de-acasă, să-și ia zborul imediat spre oraș și să închirieze o cameră pentru o noapte sau, poate, pentru un an. În loc să-și pună în aplicare planul, se apucă să bea. De ce, nu era nici el prea sigur. Bău virtos ore în sir, apoi vărsă violent totul pe mocheta din salon. La un moment dat, adormi. Cînd se trezi, casa era cufundată în întuneric.

Se chircoli deodată, pe canapea. Auzea zgomote. Se mișca ceva în pereți. Erau pretutindeni, în jurul lui. Auzul îi devenise extraordinar de ascuțit. Fiecare scriștură imperceptibilă era pasul unui rege de nisip. Închise ochii și așteptă, așteptă atingerea lor îngrozitoare, neîndrăznind să se miște, de frică să nu atingă vreunul.

Începu să plîngă înăbușit, nemîșcat. Trecu o bucată de vreme fără să se întimplă nimic.

Deschise din nou ochii. Tremura. Încet, întunericul se îmblîni și se dizolva. Prin ferestrele înalte se prelinse lumina Lunii. Ochii i se adaptară.

Salonul era pustiu. Nu văzu nimic, nicaieri. Nu fusese nimic, nimic. Numai spaimea lui de om beat.

Simon Kress se îmbarbăta, coborî de pe canapea și aprinse lumina.

Nimic, nicaieri. Încăperea era goală, cufundată în liniște.

Trase cu urechea. Nimic. Nici un sunet. Pereții erau muți. Totul fusese rodul imaginației lui, al fricii lui.

Brusc, își aduse aminte de Lissandra și de cele petrecute în pivniță. Un val de rușine și furie îl napădi dintr-o dată. De ce o făcuse? Ar fi putut să-o ajute să ardă tot, să extermină tot. De ce... stia de ce. Din cauza burții, a burții care băgase spaimea în el. Wo îl spusese că are aptitudini piscionice, chiar cînd e mică. Dar acum era mare, era uriașă. Le devorase pe Cath și pe ldi, iar de cînd îl mai picasera două trupuri. Avea să crească și mai mult. Și-n plus, gîndi el, prinsese gustul cîrnii de om.

Începu să tremure dar, încă o dată, izbucni să se controleze și să-și recapete calmul. Lui nu-i va face nici un rău, el era zeul, alții fuseseră dintotdeauna preferații lui.

Își aminti cum o împusese cu spada. Asta fusese înainte de a veni Cath. Dracu s-o ia pe Cath!

Nu putea rămîne aici. Burții o să i se facă iar foame. Pe cît e de mare, nu va dura prea mult. Iar pofta ei de mîncare va fi năpraznică. Ce va face atunci? Trebuia să plece de-acasă cît mai degrabă, să se refugieze în oraș, la adăpost, acum, cît timp burta se mai afla închisă în pivniță. Jos nu era decît mortar și pămînt bătătorit, iar mobiliile puteau sapa galerii. Dacă apucau să iasă afară... Kress nu vru să se gîndească mai departe.

Se duse în dormitor și-și făcu bagajele. Încarcă trei valize. Nu luă decît un singur rînd de haine de schimb; restul spațiului îl umplu cu bunuri de valoare — bijuterii, obiectele de artă și alte lucruri de care n-ar fi fost în stare să se despartă. N-avea de gînd să se mai întoarcă.

Măcelarul se luă după el pe scări, privindu-l cu ochi trîști și sticloși. Era tare jîgărit. Kress își dădu seama că nu-i mai dăduse de mîncare de-o veșnicie. În mod normal, se hrănea singur dar, fără-ndoială, prăzile se răriseră în ultima vreme. Cînd dădu să i se agăte de picior, Kress îl înjură și-l lovi cu botul cizmei. Animalul se retrase, jîgînit.

Carînd neîndemînat valizele, Kress se strecură afară și închise ușa în urma lui.

Cîteva clipe rămase cu spatele lipit de peretele casei, cu inima zbatîndu-i-se în coșul pieptului. Între el și aeroglisor nu erau decît cîteva metri. Se temea să-i parcurgă. Luna strălucea puternic, iar terenul din fața vilei era scena unui măcel. Cadavrele celor doi oameni ai Lissandrei zăceau acolo unde cazuseră, unul răsucit și carbonizat, celălalt, umflat, sub mormanul de regi de nisip morți. Și mobiliile... mobili negri și roșii peste tot, de jur împrejur. Trebuia să facă un efort ca să-și aducă aminte că erau morți. Arătau de parcă ar fi stat în așteptare, așa cum așteptaseră de atîtea ori, înainte.

Timpenii, își spusese Kress. Alte spaime de bețiv. Văzuse cu ochii lui cum explodaseră castelele. Regii de nisip erau morți, iar burta albă rămăsese ferecată în pivniță. Respiră de cîteva ori adînc, conștiințos, și pași peste regii de nisip. Scrișneau. Călcă sălbatic, apăsîndu-i cu toată talpa, în nisip. Nu mișcau.

Kress zîmbi și traversă încet cîmpul de luptă, ascultînd sunetele, sunetele siguranței.

Scrișnet. Trosnet. Scrișnet.

Lăsă jos valizele și deschise ușa aeroglisorului. Ceva se mișcă, din umbră în lumină. O formă albicioasă, pe scaunul vehiculului. Lunga cît antebrațul lui. Mandibulele se închiseră cu un clămpănit ușor și șase ochi mici, dispuși de jur împrejurul corpului, îl priviră.

Kress își ușa lenjeria și se trase încet înapoi. În interiorul aeroglisorului se iscară alte mișcări. Lăsase ușa deschisă. Regele de nisip ieși afară și se îndreptă spre el, încet, prudent. Mai ieșiră cîteva. Îl așteptaseră. Stătuseră ascunși sub scaune, îngropați în tapițerie. Dar acum se iveau. Începură să formeze un cerc strîmb în jurul aparatului.

Kress își trecu vîrfurile limbii peste buze, se întoarse, porni iute spre aeroglisorul Lissandrei. Se opri înainte de a fi ajuns la jumătatea drumului. Și în celălalt aparat se mișcau umbre. Niste forme mari, ca niste larve, abia întrezărite sub razele Lunii.

Kress scoase un vaiet înăbușit și bătu în retragere, către casă. Cînd ajunse în fața ușii, își ridică privirea.

Numără vreo zece-douăsprezece trupuri lungi, albicioase, ce se plimbau încolo și-ncăce pe perețele clădirii. Patru dintre ele formau un grup compact, la capătul de sus al foisorului părăsit în care sălăsluise odinioară șoimul hoinar. Sculptau ceva. Un chip. Un chip foarte ușor de recunoscut.

Simon Kress urlă și fugi în casă.

O cantitate suficientă de băutură îi aduse uitarea rapidă de care avea nevoie. Dar se trezi. În pofda tuturor lucrurilor, se trezi. Avea o migrenă înfrîntoare, putea și-i era foame. O, ce foame-i era! Nu fusese atît de flămînd niciodată.

Kress stia că nu al său era stomacul care cerea de mîncare.

Un rege de nisip alb îl privea de pe dulapul de haine din dormitor, mișcîndu-și încet antenele. Era la fel de mare ca mobilul care ieșise noaptea trecută din aeroglisor. Kress încercă să nu se chircească de spaime.

— O să... o să-ți dau de mîncare, spusese el. O să-ți dau de mîncare.

Avea gura îngrozitor de uscată, ca smîrghelul. Își lînsă buzele și o zbughi din odaie.

Casa era plină de regi de nisip; trebuia să se uite tot timpul pe unde calcă. Păreau cu toții prinși în cîte-o treabă, fiecare cu sarcina lui. Aduceau modificări vilei, intrau și ieșeau prin pereți, ciopleau și sculptau. De două ori își zări chipul holbîndu-se la el din locuri neașteptate. Chipurile erau pocite, strîmbe, schimonosite de groază.

Îeși afară să ia cadavrele care începuseră să putrezească în curte, sperînd că va potoli foamea burții albe. Cadavrele dispăruseră. Amîndouă. Kress își aminti cu cîtă ușurință puteau căra mobiliile lucruri de cîteva ori mai grele decît propria lor greutate.

Gîndul că, după tot ce mîncase, burta mai era încă flămîndă, îl făcu să se înfioare.

Cînd se întoarse în vestibul, o coloană de regi de nisip cobora scările. Fiecare mobil căra cîte o bucată din măcelarul lui. Capul pară să-l privească plin de reproș cînd trecu pe lîngă el.

Kress goli congelatoarele, bufetele, cămara, îngrămădind toată mîncarea din casă în mijlocul bucătăriei. Vreo zece albi așteptau s-o ia. Evitara alimentele congelate, pe care le lăsară să se dez-

ghețe într-o bătoacă mare, dar transportară restul, în întregime.

După ce toată mîncarea se făcu nevăzută, Kress simți că junghiurile de foame i se mai domolesc, deși nu mîncase nimic. Dar știa că răgăzul nu va dura. Cîrînd, burții îi va fi din nou foame. Trebuia s-o hrănească.

Kress găsi soluția. Se duse la telefon.

— Malada, rosti degajat cînd prima dintre cunoștințele sale răspunse, deseară organizez o mică petrecere. Îmi dau seama că te anunț cam pe nepusă masă, dar sper să reușești totuși să vii. Sper din toată inima.

Pe urmă îl chemă pe Jad Rakkis, apoi pe ceilalți. Cînd termină, nouă dintre ei acceptaseră invitația. Kress nădăjduia să fie îndeajuns.

Își întîmplă invitații în fața casei — mobiliile curățaseră locul cu o repeziune remarcabilă, iar terenul arăta aproape la fel ca înainte de bătălie — și-i conduse pe fiecare, pe măsură ce-și făceau apariția, pînă la ușa din față. Îi lăsa să intre ei primii. El rămînea afară.

După ce patru musafiri îi trecuseră pragul, Kress își făcu în sfîrșit curaj. Închise ușa după ultimul sosit, ignorînd exclamațiile speriate ce se transformaseră imediat în zbierete ascuțite, și se repezi la aeroglisorul cu care venise neștiutorea victimă. Se strecură înăuntru nestingherit, apăsă pe clapa de pornire... și înjură. Vehiculul era programat să răspundă numai la amprenta digitală a proprietarului, firește.

Următorul care sosi fu Jad Rakkis. Kress alergă spre aeroglisorul lui de cum ateriză și-l înhață de brat pe Rakkis, care cobora din aparat.

— Urcă la loc, iute! îi spuse, împingîndu-l. Du-mă în oras, lute, Jad. Pleacă de-aici!

Dar Rakkis îl privi nedumerit, fără să facă nici o mișcare.

— De ce, ce s-a întîmplat, Simon? Nu pricep. Ziceai de-o petrecere...

Apoi fu prea tîrziu, pentru că nisipul afinat dimprejur prenea vîlă și, de peste tot, ochii roșii îi priveau țintă și mandibulele clămpăneau. Rakkis scoase un sunet gîtuit și dădu să sară înapoi în aeroglisor, dar o pereche de mandibule i se închise în jurul gleznelor și se pomeni în genunchi. Nisipul părea să fiarbă de activitate subterană. Jad se zvîrcolea și urla îngrozitor în timp ce-l sfîșiau. Kress abia îndură spectacolul.

După aceea, nu se mai încumetă în nici o tentativă de evadare. Cînd se termină totul, dădu gata ce-i mai rămăsese în bar și se îmbătă criță. Știa că era pentru ultima oară cînd își mai putea permite acest lux. Toate sticlele cu alcool care mai existau în casă se aflau în pivniță.

Kress nu îmbucase nici o fîrmă de mîncare cît fusese ziua de lungă, dar adormi cu senzația că se ghiftuise, că era în sfîrșit sătul și că biruise foamea aceea insuportabilă. Ultimele lui gînduri, înainte de a-l năpădi coșmarurile, erau la cei pe care ar mai fi putut să-l invite a doua zi.

Arșița se instalase de dimineață. Kress deschise ochii și primul lucru pe care-l văzu fu regele de nisip de pe dulap. Strîns repede pleoapele, sperînd să scape de vis. Nu scăpă, dar nici să readoarmă nu izbuti și, nu peste mult timp, se pomeni cu ochii pironiți la monstruoșitatea de deasupra lui.

Privi țintă vreme de aproape cinci minute pînă să-și dea seama de ciudătenie: regele de nisip nu

mișca.

Mobiliile erau capabili să stea perfect încremeniți, desigur. Îi văzuse de mii de ori așteptînd și pîndind. Dar întotdeauna, ceva se mișca; mandibulele clămpăneau, picioarele zvîcneau, antenele lungi și subțiri vibrau sau se legănau.

Însă regele de nisip de pe dulap stătea complet nemișcat.

Kress se ridică încet, ținîndu-și răsufierea, neîndrăznind să spore. Să fi murit? Să-l fi răpus ceva? Se apropie de dulap.

Ochii erau sticloși și negri. Creatura părea întrucîtva schimbată, umflată; ca și cînd visceralele moi dinăuntru ar fi început să se descompună, degajînd gaze care împingeau în afară plăcile platoșei albe.

Kress întinse o mîină tremurătoare și atinse corpul.

Era cald; fierbinte chiar, și pe cale de a se înfierbînta și mai mult. Dar nu se mișca.

Retrase mîna și în aceeași clipă un segment din exoscheletul alb al regelui de nisip se desprinsese și căzu. Carnea de dedesubt avea aceeași culoare, dar părea foarte moale, tumefiată și fre-mătătoare. Aproape că pulsa.

Kress se dădu înapoi și se repezi la ușă.

În hol zăceau alți trei mobili albi. Arătau ai-doma celui din dormitor.

Coborî în goană scările, sărînd peste regii de nisip. Nu mișca nici unul. Casa era plină de ei, toți morți, sau pe moarte, sau în comă, sau ce-or fi avut. Pe Kress nu-l interesa ce patiseră. Numai sa nu se miște.

În aeroglisor găsi patru. Îi luă unul cîte unul și-i azvîrlî cît putu mai departe. Monștrii aturisiți! Sărî înăuntru, se trîni în scaunul scîlciat, pe jumătate mîncat, și apăsă pe clapa de pornire.

Nu se întîmplă nimic.

Kress mai apăsă o dată, și încă o dată. Nimic. Nu se putea, nu era drept! Aeroglisorul ăsta era al lui, ar fi trebuit să pornească, de ce nu voia să decoleze, nu înțelegea nimic.

În cele din urmă se dădu jos și deschise capota, așteptîndu-se la un dezastru. Îl află. Regii de nisip îi distruseră grila gravitațională. Era prizonier. Tot prizonier.

Îndrîjit, Kress se întoarse în casă. Urcă în galerie și luă securea medievală ce stătea agățată alături de spada cu care o omorîse pe Cath m'Lane. Se puse pe treabă. Regii de nisip nu se clintiră nici în timp ce-l hăcuia cu securea. Însă plesneau la prima despicătură, de parcă le-ar fi explodat corpul. Înăuntru era ceva groznic; organe pe jumătate formate, un lichid cleios și roșuatic ce arăta aproape ca singele uman și limfă gălbui.

Kress clopîrî vreo douăzeci de trupuri pînă să-și dea seama de zădărniciia acțiunii. De fapt, mobiliile nu însemnau nimic. Și-apoi, erau mult prea mulți. Nici dac-ar fi lucrat o zi și-o noapte n-ar fi răzbit să-i măcelărească pe toți.

Trebuia să meargă în pivniță și să omoare burta.

Decis, coborî la subsol. Ajunse în dreptul ușii și înlemni.

Nu mai exista ușă. Pereții din jur fuseseră mincați, iar gura era de două ori mai mare și rotundă. Un put, și-afîta tot. Nimic nu mai amintea că peste acest abis negru ar fi existat vreodată o ușă bătută în cuie.

Un miros gretos, sufocant și fetid, părea să răzbată din adîncuri.

Iar pereții erau uzi, mîjniți de singe și acoperiți cu pete de fungus alb.

Dar altceva era și mai oribil. Burtă respira.

Kress rămăsese în mijlocul palierului. Simți adierea caldută care-l învăluia cînd ea exală și

făcu un efort să nu se înece, dar cînd boarea își inversă direcția, o rupse la fugă.

Înapoiat în salon, mai omorî trei mobili, apoi îl lăsară puterile. Ce se întîmpla? Nu pricepea.

Și atunci își aduse aminte de singura persoană care ar fi putut să priceapă. Kress se repezi, odată în plus, la consola de comunicații, călcă din grabă pe un rege de nisip, în timp ce se ruga din suflet ca instalația să mai fie în stare de funcționare.

Cînd Jala Wo îi răspunse, își pierdu cumpătul și-l povesti tot.

Femeia îl lăsa să vorbească, fără să-l întrerupă, fără nici o expresie în afara unei uscărețe întunecări a chipului ei palid și uscățiv. Cînd Kress isprăvi, nu spuse decît:

— Ar trebui să te las acolo.

Kress începu să se bibîlie.

— Nu se poate. Ajută-mă. O să plătesc...

— Ar trebui, repetă Wo, dar n-am s-o fac.

— Multumesc, bolborosi Kress. Oh, mulțumesc...

— Taci, zise Wo. Ascultă-mă cu atenție. Singur (îl ai făcut-o. Îngrijii cum se cuvine, regii de nisip sînt războinici curtenitori și ceremonioși. Pe-ai dumitale (îl ai înfometat și (îl ai chinat și-ai făcut din ei altceva. Ai fost zeul lor. Dumneata (îl ai făcut așa cum sînt. Burtă din pivnița dumitale e bolnavă, e încă suferindă de pe urma rănilor pe care (îl ai pricinuit-o. Probabil că nu mai are mintea întreagă. Comportarea ei este... anormală.

Trebuie să pleci imediat de acolo. Mobiliile nu s-au morți, Kress. Sînt amorțiți. (îl-am spus că exoscheletul cade cînd cresc. De fapt, în mod normal cade mult mai devreme. N-am auzit niciodată de regi de nisip care să fi crescut, în stadiul insectoid, cît au crescut ai dumitale. Încin să cred că aceasta (îl o altă consecință a faptului că ai mutilat burta albă. În sfîrșit, n-are importanță. Ceea ce importă este metamorfoza prin care trec în clipa de față regii dumitale de nisip. Pe măsură ce crește, burtă devine tot mai inteligentă. Puterile ei psionice sporesc, iar mintea (îl devine mai complexă, mai ambițioasă. Mobiliile cu platoșă sînt suficiente de utili atît timp cît burtă e mică și doar semiconștientă, însă acum are nevoie de slujitori mai buni, de trupuri mai apte. Înțelege? Mobiliile vor da naștere, cu toții, unei noi specii de regi de nisip. N-ai putea spune exact cum vor arăta. Fiecare burtă își harăzește propria ei specie, adaptată necesităților și dorințelor pe care și le percepe. În orice caz, vor fi bipezi, cu patru brațe și cu degete mari opozabile. Vor fi capabili să construiască și să folosească mașini complicate. Indivizii, regii de nisip propriu-zisi, nu vor fi conștienți. Dar burtă va fi conștientă.

Cum nu se poate mai conștientă.

Simon Kress rămase cu ochii holbați la imaginea Jalei Wo de pe ecran.

— Instalatorii dumitale, izbuti să biguie, cu un efort. Cei cu care ai venit atunci... care-au amenajat bazinul...

Jala Wo se strădui să schițeze un zîmbet.

— Shade, încuviință ea.

— Shade e un rege de nisip, bolborosi el năucit. Iar dumneata mi-ai vîndut un bazin plin... plin cu...

— Nu fi absurd, spuse Wo. Un rege de nisip în primul stadiu e mai degrabă un spermatozoid decît un pui. În natură, războaiele îi temperează și le mențin echilibrul. Numai unul dintr-o sută ajunge în stadiul al doilea. Numai unul dintr-o mie atinge faza a treia, finală, și devine ca Shade.

Regii de nisip adulți nu s-au prea afectuosi cu burțile mici. Sînt prea multe, iar mobiliile lor sînt o pa-coste. (Ofț.) Toată discuția asta înseamnă timp pierdut. Regele de nisip din pivnița dumitale va

deveni curînd complet conștient. N-o să mai aibă nevoie de dumneata, te urăște și va fi foarte flămînd. Transformarea implică un mare consum de energie. Burtă trebuie să mănînce enorm și înainte și după metamorfoză. Pleacă imediat de acolo. Ai înțeles?

— Nu pot, zise Kress. Aeroglisorul meu e defect, iar pe celelalte n-am cum să le pornesc. Nu știu să le reprogramez. Ai putea veni să mă iei?

— Da, răspunse Wo. Shade și cu mine o să plecăm chiar acum, dar sînt peste două sute de kilometri din Aegard pînă la dumneata. Și mai avem de transportat și echipamentul necesar pentru a rezolva problema regelui de nisip dement pe care (îl ai creat. Nu poți s-aștepti acolo. Ai două picioare. Pornește pe jos, (îl-o spre est, cît mai drept cu putință și cît mai degrabă. Ținutul e sterp și pustiu. De sus n-o să ne fie greu să te reperăm și-o să te afli departe de pericolul regilor de nisip. Ai înțeles?

— Da, spuse Simon Kress. Da, o, da.

Închiseră aparatele și Kress porni cu pași grăbiți spre ușă. Ajunsesse la jumătatea drumului cînd auzi zgomotul; un sunet între pocnet și trosnet.

Unul din regii de nisip se dezglicosase. Patru mîini mici acoperite cu singe roz-gălbui se iviră din crăpătură și începură să împingă în lături pielea moartă.

Kress își luă picioarele la spinare.

La arșiță nu se gîndise.

Colinele erau aride și stîncose. Kress părăsi casa în goana cea mai mare, fugi cît putu de repede, fugi pînă ce începură să-l doară coastele, pînă ce i se tăie răsufierea. Apoi o luă la pas, dar de îndată ce-și reveni, începu din nou să alerge. Timp de aproape o oră alergă sfîrșit, alergă și merse, sub soarele fierbinte și pirjolitor. Transpira abundent, își reproșa că nu-l dăduse în gînd să ia niște apă și scruta cerul, în nădejdea că-i va zari pe Wo și pe Shade.

Nu era făcut pentru un asemenea sport. Era prea cald și aerul era prea uscat, iar el n-avea condiție fizică. Dar se gîlă și meargă, cu gîndul la respirația burții, cu gîndul la zvîrcoleala micilor monștri care, fără doar și poate, în clipa de față mîșunau prin toată casa. Speră că Wo și Shade vor ști să le vină de hac.

Cît despre el, avea planurile lui în legătură cu Wo și Shade. Totul se întîmplase din vina lor, hotărîse Kress, și pentru asta aveau să plătească. Lissandra era moartă, dar cunoștea și alte persoane cu aceeași profesie. Va avea grijă să se răzbune. Își făcu această fîgăduială de o sută de ori în timp ce înainta, cu sfîrșiri și sudoare, spre est.

Cel puțin așa spera; că merge spre est. Nu se prea pricepea la orientare și nici nu era prea sigur încotro alergase în panica de la început, dar după aceea se străduise s-o țină spre est, cum îl sfătuisse Wo.

După cîteva ore de alergătură și nici un semn de salvare, Kress începu să aibă certitudinea că apucase într-o direcție greșită.

După alte cîteva ore începu să-i fie frică. Dacă Wo și Shade nu-l găseau? Aici or să-i rămîna oasele. Nu mîncase de două zile, era slăbit și îngrozit, îl ardea gîtul de sete. Nu putea să continue așa la nesfîrșit. Soarele începuse să coboare și pe întuneric o să se rătăcească de-a binelea. Ce se întîmplase? Să-i fi devorat regii de nisip pe

Wo și Shade? Îi năpădi iarăși spaima, copleșindu-l, și o dată cu ea, o sete insuportabilă și o foame napraznică. Dar continuă să meargă. Se poticnea tot mai des când încerca să alerge și de două ori căzu. A doua oară își scrijelii mîna într-un bolovan și-l dădu singele. O supse în timp ce mergea, temîndu-se de-o infecție.

În spatele lui, soarele ajunsesse la orizont. Desertul se mai răcori un pic, ceea ce pentru Kress fu o binecuvîntare. Hotărî să meargă pînă va dispărea ultima geană de lumină, apoi să poposească undeva pe tot timpul nopții. În mod cert era acum destul de departe de regii de nisip ca să n-aiba de ce să se teamă, iar a doua zi dimineață Wo și Shade aveau să-l găsească.

Cînd ajunse pe culmea următoarei coline zări, drept în față, conturul unei case.

Nu era chiar atît de mare cît casa lui, dar părea destul de mare. Oricum, era o așezare omească, un adăpost, siguranță. Kress începu să strige și să alerge spre casă. De mîncat și de băut, trebuia să mîninge neapărat, aproape că

simțea gustul mîncării. Îi dorea trupul de foame. Coborî panta în goană, cu ochii la casă, agîtîndu-și brațele și strigînd ca să-l audă locuitorii. Lumină scădea cu repeziciune, dar Kress îl deslușea încă pe cei cinci-șase copii care se jucau în penumbra casei.

— Hei! strigă. Hai! Ajutor, ajutor! Copiii începură să alerge spre el.

Kress se opri brusc.

— Nu, spuse, o, nu. O, nu.

Înnebunit, pedala înapoi, alunecă pe nisip, se ridică, încercă să fugă. Nu le fu greu să-l ajungă. Erau creaturi scunde, hidoase, cu ochi bulbucați și pielea de un portocaliu murdar. Se luptă, dar zadarnic. Chiar așa mici cum erau, fiecare avea patru brațe, iar Kress n-avea decît două.

Îl purtară spre casă. Era o casă urîtă, ponosită, construită din nisip sfărîmicios, dar usa era destul de mare, și neagră, și respira. Totul era înspăimîntător, însă nu asta îl făcu pe Simon Kress să urle. Urli din cauza celorlalți, a copișilor portocalii care ieșiră de-a bușilea din castel și-l priviră impasibili în timp ce trecea.

Aveau, toți, chipul lui.

Traducere: ION DORU BRANA

GEORGE R. R. MARTIN

APRECIAT ca unul dintre cei mai talentați și prolifici autori de S.F. din noua generație, scriitorul american George R.R. Martin (n. 1948) a debutat cu povestirea „The Hero” (Eroul; 1971), în revista GALAXY. Consacrarea i-au adus-o însă textele apărute în ANALOG, în special povestirile „With Morning Comes Mistfall” (În zori se lasă ceața; 1973), „A Song for Lya” (Un cîntec pentru Lya; 1974) și „The Storms of Windhaven” (Furtunile de pe Planeta Vînturilor; 1975, în colaborare cu Lisa Tuttle). Toate aceste povestiri își plasează acțiunea în tînuturi imaginare pitorești, îndepărtate în spațiu și timp, jînd istorisirii romantice, uneori chiar sentimentale, dar mult mai îngrijit elaborate din punct de vedere literar decît obișnuitele aventuri galactice de inspirație romantică. Într-o serie de privințe, prozele de început ale lui GRRM amintesc de cele mai bune dintre nuvelele lui Poul Anderson.

Primul roman, Dying of the Light (Cînd moare lumina; 1977), demonstrează în bună măsură virtuțile autorului. Locul acțiunii, o planetă în derivă care, în drumul ei prin apropierea unei stele, devine pentru o vreme sediul unui gigantic festival galactic, este un adevărat tur de forță în materie de imaginație.

Multe dintre povestirile publicate de GRRM în anii '70 au un fundal conceptual comun, deși nu suficient dezvoltat pentru a încadra toate textele într-un ciclu coerent. În afara acestora se situează alte texte, ca „Override” (Dominanță; 1973), „Meathouse Man” (Măcelarul; 1976) și „Nobody Leaves New Pittsburgh” (Nimeni nu părăsește New Pittsburgh; 1976), ce au la bază tema forței de muncă neînsușite — cadavre animate pe care artificialul pentru a furniza muncă de tip selavagist. O altă serie, mai scurtă, intitulată „Star Ring” (Inelul stelelor), este

alcătuită din povestirile „The Second Kind of Loneliness” (Cealaltă singurătate; 1972) și „Nor the Many-Colored Fires of a Star Ring” (Nici scintilele multicolore dintr-un inel de stele; 1976).

Nuvela „A Song for Lya”, în care o tînră cu puteri psiionice se integrează unei comunități extraterestre a cărei membri dobîndesc unitate telepatică prin absorbția în organismul unui parazit urias, a fost încununată cu premiul Hugo 1975 și figurează în prima culegere de povestiri a lui GRRM, A Song for Lya (1976). Din 1977 și pînă în 1982, GRRM a alcătuit și publicat cinci antologii dedicate autorilor propuși în fiecare an pentru premiul John W. Campbell, acordat „celui mai promițător talent” în S.F., și intitulate New Voices (Voci noi). Tot în 1977 i-a apărut a doua culegere de povestiri, Songs of Stars and Shadows (Cîntece despre stele și umbre), iar în 1981, romanul Windhaven (Planeta Vînturilor), scris împreună cu Lisa Tuttle și avînd la bază cele trei nuvele din serialul omonim, publicat în ANALOG.

Nuvela „Sandkings” (Regii nisipurilor; 1979) i-a adus lui GRRM ambele mari premii ale sf-ului mondial, Nebula (în 1979) și Hugo (în 1980), deschizînd totodată o nouă orientare în proza sa scurtă, orientare în care excelează, așa cum dovedesc multe din povestirile cuprinse în remarcabila culegere Sandkings (1982) sau unele texte publicate recent în revistele ANALOG, FANTASY & SCIENCE FICTION și ISAAC ASIMOV'S SF MAGAZINE. Un alt Hugo i-a fost decernat, în 1980, pentru povestirea „The Way of Cross and Dragon” (Crucea și dragonul; 1979), iar nuvela sa horror-sf din 1981, „Guardians” (Paznicii), s-a plasat pe locul 2 al opțiunilor pentru Hugo 1982. Ultimul roman al lui GRRM, apărut la mijlocul anului 1982, se intitulează Fevre Dream.

ION DORU BRANA

MEDALION MARCEL LUCA

MARCEL LUCA - FANUL PERPETUU*

Nu mai o anumită nonșalanță, alimentată de credința că poți fi toată viața un fan superb și tînr, l-a ținut îndelung pe Marcel Luca în pragul debutului (propriu-zis și independent) editorial; în fond, nu doar atît, se adaugă o proastă administrare a propriei creații, o lehamite generoasă în fața pertractărilor de tot felul. Un editor, altfel deschis, și inteligent, mă încredința de faptul că l-ar publica oricînd pe M.L. dacă ar intra în posesia unui manuscris care să ofere o bază de discuție.

Debutul, spectaculos și sigur, a avut loc în răposata C.P.S.F., în anul 1970. Au urmat alte prezențe (v.nr.382, 388, 446). Într-o perioadă destul de nebuloasă pentru tandomul românesc, M.L. este printre cei puțini care înfrîng inerentele suspiciuni, apărînd în diverse publicații de prestigiu: „Amfiteatru”, „Vatra”, „Orizont” etc. Este realizatorul scenariului în versuri al primei cărți de colorat S.F. (ilustrația — Sandu Florea, „Vreau să fiu cosmonaut”, Editura Sport-Turism, 1975).

Realizează scenariul pentru emisiunile de divertisment, cu pretext S.F., la Studioul de radio Timișoara (în colaborare cu A.E. Ostoiici). Alte numeroase premii la concursurile din cadrul consfătuirilor naționale. În calitate de secretar perpetuu al cenacului „H.G.Wells” de la Casa de cultură a studenților din Timișoara inițiază și realizează primele numere din fanzinul „Paradox”. A urmat o retragere, care nici măcar strategică n-a fost.

Circulă convingerea, pe care n-avem nici un interes s-o subminăm, (v. referințele critice, M. Șerbănescu, C.P.S.F., nr. 427; Ov. Surianu, Orizont nr.7/1971; C. Vintilescu, C.P.S.F., nr. 431 etc., precum și evaluările orale, dar oricînd ferme: I. Hobana, A. Rogoz, Al. Mironov) că M.L. a fost, dacă nu cel dintîi, unul dintre primii — și puțini — „fani” care a atins rapid și convingător cota „prol.” doar că nu a avut abilitatea să susțină printr-un bombardament constant această apreciere.

Citind povestirile lui, mai vechi sau mai noi, remarcăm, pe lîngă diversitatea tematică, o constantă estetică: scriitura limpidă, dar nu simplistă; accentul trecut pe faptul anodin, fără premise spectaculoase, dar care declanșează minuni; poezia geometrică amanată de ipoteza S.F.; ingenuitatea construcției, valorizată de imprevizibilitatea ipostazelor umane. Dramatism, umor, suspense, precizie științifică și ambiguitate omească: participare și interogație.

„Micul clasic” din lumea fanilor trebuie să-și valorifice pîrtia.

VIOREL MARINEASA

* Născut la 1 iulie 1948, în comuna Ianova, județul Timiș. Studii liceale — secția chimie-biologie. Tehnician la Oficiul pentru studii pedologice și agrochimice (O.S.P.A.), Timișoara.

Publică proză S.F. în C.P.S.F., în volumul colectiv editat de cenacul „H.G.Wells” al Casei de cultură a studenților din Timișoara (1972), în revistele „Orizont”, „Vatra”, „Amfiteatru”, „Forum studentesc”, în fanzinele „Paradox”, „Solaris”, „Micron”, „Helion”, „Horeni”. Publică eseuri, reportaje, raiduri-anchetă, interviuri în „Orizont” și „Forum studentesc”.

MESAGERUL

URIAȘA NAVĂ a drimflor plutea tăcută în imensitatea spațiului. Plutea sau, am putea

spune, stătea suspendată undeva la periferia galaxiei, de parte de roiurile de stele dintre care se desprinsese, plutea ca o

oază a vieții în mijlocul dezolatului desert intergalactic.

Închisi în carapacea de metal, supraviețuitorii Marelui Cataclism așteptau răbdători ca succesiunea generațiilor să le redea vigoarea trupurilor ofilite și

voiața unei noi renașteri.

În clipa cînd alarma aparatelor de veghe vesti apropierea rachetei minuscule, sufletul drimflor se umplu de bucurie și speranță. Sperau că acesta ar putea fi mesagerul unei alte civili-

MEDALION MARCEL LUCA

zații capabile să le ofere șansa existenței viitoare.

Yoo conectă o baterie de fluxuri sinergice și dirijă cu atenție micuța navă la prizele debarcaerului principal. Miile de drimfi urmăreau cu emoție cercetarea pe care o efectuau cu precauție roboții exteriori.

Sistemul se declanșează a unei trape de acces fu deslușit cu ușurință și Yoo, conducătorul, dădu dezlegare cercetărilor să pătrundă în interior.

În cochiliile lor, drimfi înregistrau descumpăniți imaginile unei mașini fără viață, în care panouri legate prin cabluri multicolore și mecanisme ciudate luceau stins sub ochiul palpatelor relor telepatic.

Yoo gândi către ceilalți: „Nu vă pierdeți timp! Vom afla de unde vine...”, iar roboții înregistrară aproape instantaneu prezența unei embleme metalice pe care erau imprimate siluetele a două ființe bipede, deasupra unei hărți stelare.

Uluși, nesățioși, cercetau cu toții însemnele venite de departe și, treptat, în vălmășagul de mesaje telepatic, Aaiy, urmașul lui Yoo, un copil aproape, se făcu înțeles, gândind pentru toți cu nestăvilită bucurie: „Mesa-

gerul vieții ne vine de pe planeta a treia a stelei galbene! Nu sintem singuri! Nu mai sintem!”...

Din micul compartiment în care pătrunseseră, roboții nu puteau răzbate mai departe. Mai bine de jumătate din corpul navei străine părea un bloc compact monolitic, fără fisuri, fără conexiuni la motoarele demult nefolosite, sau în compartimentul frontal al aparatului de navigație.

Și tot Aaiy fu cel care dădu viață gândului bănuț de toți drimfi: „Nava aceasta transportă adevăratul mesaj într-o cuirasă care-i asigură existența în timp și spațiu... Datoria noastră este să-i aflăm conținutul!”

Un murmur stăruitor de gânduri aprobatoare îl hotărî pe Yoo—conducătorul să pregătească detașarea și introducerea în interior a misteriosului cilindru.

În cele din urmă, în vasta încăpere a ceremoniilor Esențiale, miile de cochili de toate culorile ale poporului drimfi înconjurau plutind platforma ce susținea greoiul container sosit de departe.

Un semnal scurt și doi roboți

începură secționarea blindajului oval.

În timp ce plasma mușca anevoie din carnea oțelului necunoscut, Yoo—conducătorul le inducea în gând celorlalți, cu emoție și dăruire, înălțătorul lmn al Intelpecuunii Universale:

„Rațiunea triumfă!
Peste genuri, punți între lumi făurește...”

Cind cedă și betonul extradur aflat sub straturile de aliaje metalice, în numai câteva clipe, în timp ce doar Aaiy mai gindea stinger și fals refrenul lmnului, drimfi înțeleseseră ce se afla în pîntecul enigmaticului mesager.

Înțeleseseră și apoi încetară de a mai fi, cu trupurile prefăcute în gelatină tremurătoare sub cochiliile lor colorate, loviți crunt de radiațiile de care încercaseră zadarnic să se apere fugind tocmai din centrul galaxiei și născocind noi și noi filtre antiradiante.

Urișă nava a drimfiilor plutea tăcută în imensitatea spațiului. Plutea sau, am putea spune, stătea suspendată undeva departe de roirile de stele dintre care se desprinseseră, plutea închizînd în interiorul ei, pentru o veșnicie poate, câteva tone de deșeuri radioactive ale ființelor bipede de pe planeta a treia a stelei galbene.

LACUL PĂSĂRII WANDOO

CU PUȚIN înainte de ivirea zorilor, forfota din interiorul bazei aeriene de la Ohopopo păru să se diminueze. Autocisternele lungi, fantomatice în culorile lor de camuflaj, se desprindeau una câte una de prizele de alimentare ale elicopterelor de asalt și transport și, purtate de dieselurile ce bîzîiau surd, coborau pe rampele adăposturilor subterane.

În aerul rece pluteau aromele dulcege ale mlaștinilor aflate spre sud, în valea Stanley, pe care oamenii adunați pe platoul de apă de lângă pista numărul doi le combăteau îngrețoșiți as-

pirind fumul aspru al țigărilor. Exclamații și înjurături rostite în mai multe limbi erau înăbușite de tropăitul bocancilor grei.

Măturînd cu farurile ierburile cenușii, incerte, o mașină de teren se apropia dinspre capătul benzii betonate. Se auziră comenzi scurte, la care, ridicîndu-și armele de pe jos și potrivindu-și cu ușoară accesoriile echipamentului, cei trei sute de bărbați încremeniră în cele din urmă în rînduri verzu, compacte.

Jeep-ul frînă brusc și parcă lansat de forța inerțială a smuciturii, Hiena, teribilul colonel Schröder, sări peste portieră

cu o ușurință de necrezut pentru un individ atât de solid și îndesat.

Aproape concomitent cu urletul sacadat al maiorului Layton, care ordona prezentarea onorului la comandant, colonelul chemă ofițerii și subofițerii la el, pentru a le preciza detaliile de ultimă oră ale misiunii.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, privea distrat prin plafonul transparent al carlingei sclipitoare ale constelații ale cerului austral. Iși plecă ochii spre dreapta: copilul său, Ludwig, studia concentrat orarul de zbor și frunzărea

cu nervozitate hărțile de navigație.

— Ei, ce spui de ideea bossului? rosti în cele din urmă MacGregor, în engleză. Cînd o fi să-l curețe în sfîrșit vreun glont comunist, o să se grăbească singur spre Iad, cu gîndul să-l fenteze pe Lucifer și să-i ia locul! He, he, hel rise el încîntat de propria-i glumă.

— De ce rizi? tresări copilul. Avea o față de adolescent, prelungă, cu ochi albaștri în care tălăzuiau undele întunecate ale unor tainice neliniști.

— He, he! Mi-l imaginez pe Schroeder-Hiena conducînd iadul în urma unui puci militar!... Si-apoi... Ha, hal... Si-apoi, declarînd Raiul spațiul său vital!

Celălalt se enervă: — La ascultă! Ai ceva cu noi, germanii, ca națiune? Ce-i tot dai cu spațiul vital!...

— Hai, nu fi copil! Doar știi că n-am prejudecăți din astea, zise scoțianul împăciuitor. Că la o adică, pentru o primă de periculozitate extremă, plătită în dolari și nu în ranzi sud-africani, de pusă corect în Elveția, mă și văd lovind primul cu o bazooka în poarta Sfîntului Petru... Meditam doar la ideea asta, care e în exclusivitate a Hienei, de a arunca în aer barajul natural dintre lacul Wandoo și valea aceea ocrotită de junglă unde e dispersată tabăra coloraților... Dar ce ai? Parcă ți-ar părea rău că după șase raiduri fără rezultat îi băgăm în sfîrșit la apă și încă la propriu...

— Nu!... Nu mă gindeam la asta, răspunse copilul, fluturîndu-și o mină a nepăsare. Mi-am amintit însă de o veche legendă angoleză referitoare la acest lac Wandoo...

— Se trezește în tine Herr Doktor Ludwig Repka, universitarul de la Heidelberg! exclamă oarecum iritat MacGregor. Mă rog, care-i povestea?

Ludwig îi cercetă o clipă, cu dispreț prea puțin ascuns, fața pistruiată de roșcovan rotofei și cam mărginit. Îl știa superstițios și o ocazie ca asta nu trebuia să-i scape:

MEDALION MARCEL LUCA

— Dacă n-aș fi schimbat fără voia mea cariera universitară pentru cinstea de a conduce hîrțul asta, le-aș fi vorbit poate studenților mei despre cele trei mari state care existau în sud-vestul Africii prin secolul XV: Congo, Lunda și Gola-an-Dango...

— Ei, pe dracu?! făcu celălalt neîncercător. Erau negrii ăștia bantu capabili de așa ceva?

— Mai mult decît atît: aveau o civilizație cu adevărat înfloritoare, iar portughezilor le-a trebuit mai bine de o sută de ani pentru a înfrînge rezistența lor organizată...

— Mda, rezistă ei și-acum și încă destul de bine! Ce-i însă cu legenda aia?

Ludwig Repka strivi cu dosul palmei un țințar uriaș care zumbăia înnebunit deasupra cadrului fosforescent al busolei gromagnetice.

— Zona în centrul căreia se află lacul și valea Wandoo, este o regiune subecuatorială, împădurită, o cetate naturală inexpugnabilă. Cu toate acestea, ambițioși, portughezii se străduiau neîncetat să pătrundă pînă acolo, dar toate expedițiile pierneau aproape fără urmă.

— Chiar așa?

— Legenda, care e foarte răspîndită printre angolezi, susține că atunci cînd unitățile portugheze ajungeau epuizate în preajma lacului, din el se ridica o mare pasăre albă care le nimicea fără cruțare...

— Eh, povești! Cine dracu mai crede în pasărea Rok, cea cu dinții de oțel? se hlizi fără prea multă convingere MacGregor.

— Adevărul e că uneori mai scăpa cu viață cite un militar, sau cite un călugăr, dar erau atît de zdruncinați la minte, încît relatările lor erau socotite ca manifestarea unei boli psihice specifice acelor locuri. Cu toții susțineau că văzuseră pasărea înălțîndu-se, iar în fața slavei ei, spadele și lăncile, platoșele și muschetele se prefăceau în pulbere fumegîndă...

MacGregor asculta fascinat, cu pleoapa ochiului stîng um-

flată, zbătîndu-se ușor.

— Mai știi de ce vrăjtorii sînt în stare negrii ăștia?! Uite, îmi povestea un tip cam trîsnit, într-un bar din Windhoek...

Brusc, apelul controlorului de zbor îi readuse în prezent. Și-au acoperit dintr-o mișcare urechile cu monstruoasele căști antifon, degetele, abile, apăsau butoane, conectau circuite, declanșau sclipirea măruntă și colorată a luminiițelor de control, rosteau cu voce metalică în interfoane cifre și cuvinte magice ce trezeau la viață unealta lor de război.

MacGregor, pilotul celui de-al treilea elicopter de desant, porni motoarele, apoi se aplecă spre stînga pentru a privi șirul lung de oameni care, cu spatele încovoiat, asurzii de zgomot și înfiorați de aerul rece dizlocat de palele dublelor elice de susținăție, urcau anonimi, unul cite unul, în pîntecul vibrînd al aparatului.

Încadrați riguros în formație, MacGregor și Ludwig Repka se aflau la mai puțin de cinci kilometri de obiectiv, cînd observară simultan apariția la cîteva grade mai spre vest a șase bi-reactoare Buccaneer MK 50 desfășurate pentru atac.

— Începe dansul! rosti rînjind MacGregor, cu ochii la cele șaisprezece bombe de cite patru sute cincizeci de kilograme, pe care fiecare avion le purta acroșate sub aripi.

Lacul Wandoo sclipcea ca o bijuterie verzuie, înconjurat de masa vegetală informă a junglei. În numai cîteva secunde însă, latura sa dinspre nord-est părea un vulcan în erupție.

Caruselul înfricoșător al morții înaripate dură mai puțin de trei minute. Gata de intervenție în situația existenței unui punct de foc al inamicului, unitățile de desant executau perfect sincronizate elipse prelungi la o sută de metri înălțime. În preajma lor, ca niște cîini de pază, patru dintre teribilele elicoptere de asalt **Cobra** vegheau și ele gata

MEDALION MARCEL LUCA

pentru intervenție.

„Acțiunea a reușit!” transmise prin radio, în afrikaans, vocea hirită a colonelului Schröder. „Executați operațiunea **Sisal!**”. Urma cercetarea văii inundate și nimicirea supraviețuitorilor.

Unul cîte unul, conform unui grafic nguros, aparatele luau cap compas spre nord-est. Jos, valurile de fum violaceu, de praf și mil dezintegrat în fracțiuni microscopice, care acopereau ca un giugiu luciul rînit al apei, începura să se destrame.

Învolute, apele se năpusteau spre poarta deschisă de curînd, tot mai largă sub forța năpraznică a viiturii.

Din cel de-al treilea elicopter de desant, ce patrula singur acum în latura sudică a lacului, MacGregor și Ludwig Repka priveau prin lentilele cu filtre speciale ale ochelarilor lor de zbor fundul milos, împetrit de verdele murdar al vegetației de băltă.

Ca un trăsnet din senin, glasul **Hienei** plezni în mem- ranele căștilor.

– Mein Gott! Ce-o fi asta? Numai ruși... Nötürlich! Numai ruși...

– Ce spune? Întrebă peste umăr MacGregor.

Abia atunci realiza copilul că Schröder vorbise în germană, renunțînd pentru prima dată din cîte știa el la afrikaans, limba patriei sale de adopțiune.

– Dracu' știe despre ce ruși bolborosește, îi răspunse derutat scoțianului.

Aproape imediat, glasul din totdeauna al **Hienei** reveni tîm- nător în căști.

– Apel general! Operațiunea **Sisal** se suspendă și toate unitățile se regroupează deasupra fostului baraj natural! Misiune: neutralizarea unei baze imense de rachete, cel mai probabil instalată de sovietici. Consemnul de suspendare a acțiunii în curs: **Cuende!** Apel general!...

Virînd strîns, MacGregor se îndreptă spre centrul fostului lac Wandoo și acolo zăriră înălțîndu-se grațios* profilul neîndoielnic al unei rachete de un alb

strălucitor, cu baza celor trei planuri de direcție acoperită încă parțial de apă învolburată. Spre vest, într-un elicopter de asalt, suspendat la vreo două sute de metri înălțime, colonelul Schröder îi aștepta. Ludwig comanda deschiderea panourilor laterale blindate și aproape imediat aparatul trepidă în ritmul mitralierei grele mînuit de soldații din pîntecul său. După cîteva secunde, din lansatoarele laterale ale **Cobrei** porniră simultan două rachete aer-sol, marcîndu-și culoarul de trecere cu jeturi turbionare de fum alburiu.

Din momentul acela, copilul avu impresia că timpul se dilată. Întîi văzu cum fuzeele argintii își încetinesc parcă zborul, întîmpinate din virful rachetei atacate de un lung șir de globuri străvezii, ce străluceau în soare al-doma baloanelor de săpun cu care se jucase în copilărie. Apoi, zveltele bombe zburătoare se făcură nevăzute, acolo, la jumătatea drumului lor, pînă unde vîrstaseră văzduhul cu prelungile cozi de cometa.

– E pasărea Wandoo! E pasărea ta răzbunătoare! urlă MacGregor și mîinile sale se crispau pe manșă. Dar Ludwig nu-i răspunse, căci clipa cea lungă nu se terminase: din virful sidefui al pasării nefaste porniseră pe un fir nevăzut alte șiruri de bule străvezii, tot mai mari și mai transparente pe măsură ce înaintau, stopînd în înaltul cerului aparatul de zbor al **Hienei**. Și cei doi văzură din nou cu groază cum și acesta se dezagregă, cum din punctul acela de impact se desprind și cad în poziții nefirești patru trupuri ome- nesti și alveola scilpitoare a car- lingii.

În acel moment, sosi și peste ei duhul globular al pasării lacu- lui Wandoo. Cu uluire, dar și cu ciudată detașare, Ludwig simți înfi cum puntea de metal ce-i lega dantura se pulverizează în particule fine ca de nisip marin, după care văzu cum structura metalică a carcasei aparatului se destramă, simțînd în același timp cum alunecă în gol.

Înălțimea mică de zece-cinci sprezece metri îi salvase pe cei mai mulți dintre oamenii aflați la bordul elicopterului de desant și totuși, la malul lacului ajunseră numai ei doi, MacGregor și Ludwig Repka, după o luptă disperată de a străbate prin capca- nele fundului mlăștinos, ascuns într-un strat de apă în care vege- tația punea bariere de netre- cut. Ceilalți se înecaseră proba- bil alunecînd în depresiuni as- cunse sau epuizați de flămînde- lipitori ce colcaiau în milul răv- șit de viitură.

Stăteam amîndoi culcați pe spate pe pînășul malului înalt, la cîțiva pași numai de răsuf- larea umedă a pădurii veșnic verzi. În cele din urmă, după ce lansă cu glas răgușit un lung po- melnic de înjurături în dialectul clanului său, MacGregor se sculă în picioare și, aplecîndu-se, scutură destul de puter- nic umărul copilului.

– Să plecăm, Ludwig... Tirfa aia de Pasăre Rok ne mai poate face vreo figură. S-o ștergem, dracului!

Trezit din letargie, Ludwig se sculă în capul oaselor. Se privi cu spaimă, fiecare dintre ei fiind oglinda fidelă a celuilalt. Din echipament rămăsese o mină de zdrențe acoperite de o crustă, parțial uscată, de mil pestilențial și alge gelatinoase. Bocancii nu mai aveau cataramă sau cram- poane metalice și era o minune că nu-i pierduseră din picioare. Brațele, pieptul, pulpele mai ales, erau pline de urmele vineții înșingurate, lăsate de ventuzele lipitorilor.

– Să-i dăm bătaie! rosti în cele din urmă Ludwig, întorcîndu-se ca un automat și pornind primul, clătîndu-se, spre zidul vertical al junglei.

Abia făcură cîțiva pași și o vi- brație neobișnuită a aerului îi opri în loc. Întorcînd capetele și ridicînd ochii, văzură înălțîndu-se încet marea pasăre albă a lacului Wandoo.

Nici flăcări, nici aburi fierbinți, nici urlet de motoare reactive în forță, ci doar o insolită struc- tură geometrică suspendată în

MEDALION MARCEL LUCA

tării. Se opriase la nu prea mare înălțime și cei doi priveau cu uluire cum albul său perlat în- cepe să plîie parcă intermitent, topindu-se tot mai mult în trans- parență. Un țuit ciudat, de înaltă frecvență, începu să le chinuie timpanele și o ameteală ușară îi pătrundea, insinuantă. În cele din urmă, cu o ultimă revenire în spectrul vizibil, pasă- rea lacului Wandoo dispăru cu desăvîrșire.

Pentru cei doi bărbați, zilele și nopțile ce urmau își pierdură și- rul firesc. Se tirau ca două fiare rănite, înfometate și înșingurate, prin pădurea nesfîrșită, coborînd mereu spre sud, pîndind noap- tea la marginea satelor înșirate de-a lungul rîurilor pentru a fur- orice putea astîmpara cît de cît foamea. Pătrunzînd în savană, păseau împletic pe solul pie- tros, printre tufărișurile spinoase ce le vezicau epiderma chinuită, ocolind cu teamă craalurile în- conjurate cu palisade înalte ale negrilor bantu, apoi, mai mult tî- rîndu-se, ajunseră în nordul de- șertului Namib.

Și cînd într-o dimineață se tre- ziră înfrigurați, după ce lîneră roua condensată pe cuticula ciu- datei plante **Welwitschia mira- billis**, în ceața ce se destrăma în- cet, văzură la numai cîțiva metri depărtare fișile paralele de be- ton ale unei imposibile auto- străzi.

Se repeziră și, în genunchi, pi- păiau neîncetători cu palmele. MacGregor ridică ochii spre to- varășul său: – Damned! Cum e posibil? Unde sîntem!...

Ludwig nu răspunse. Cunoș- tea zona din survolările aeriene, avea întipărită în memorie, ca și celălalt de altfel, imaginea hărți- lor pe care le folosiseră zi de zi. Nu se rătăciseră, și totuși, șo- seaua asta nu putea să existe în lungul deșertului Namib...

Amîndoi zăriră odată un vehi- cul strălucitor ce se apropia cu repeziune. – Un automobil! răcni Ludwig sărînd în picioare și fluturîndu-și

mîinile deasupra capului.

O mașină curioasă opri silen- țios în fața lor, o portieră trans- lucidă se deschise și un negru tî- năr, zvelt, coborî privindu-i cu nesfîrșită uimire:

– Ce-i cu voi? De unde ve- niți? Întrebă el într-o afrikaans cu accente surprinzătoare.

Se apropiară de el, iar Mac- Gregor ceru cu voce gutuită:

– Apă! Dă-ne puțină apă... Băiatul se repezi spre interio- rul mașinii și reveni cu patru re- cipiente cu conținut portocaliu. Baură. Limonada fortifiantă le dădu puteri sporite:

– Hai, negrule, ne duci și pe noi?

– Unde? șopti tînărul cerce- tînd cu teamă înfașurarea celor două arături în zdrențe, cu bărbi și plete încalcite din care se ză- reau doar ochii sălbatici, inje- ctați de suferință.

– Spre cel mai apropiat post de poliție sau spre cea mai la- îndemnă bază militară...

Tînărul se urcă la locul său și, acționînd un mecanism, basculă vertical portierele din spate. Cei doi bărbați se instalară șovăitori în fotoliile ce le îmbrățișară elas- tic trupurile oboșite, capota se etanșează și vehiculul demară lin.

Bordul neobișnuit, absența volanului, îi intriga tot mai mult pe foștii piloți de elicopter, iar tî- nărul negru, în cămașa sa albă cu mîinci scurte, părea din cale afară de firav, așa cum stătea pe locul său din față. Își cerceta pasagerii cu coada ochiului și în cele din urmă, ezitînd, făcu un contact pe pupitrul de comandă și rosti repezit vreo două fraze în dialectul bantu. Un monitor de bord prinse viață redînd ima- ginea unui bărbat de culoare, purtînd un chipiul înalt și un blu- zon cu epoleți nedeslușiți, care răspunse pe un ton relaxat cî- teva cuvinte.

Mai multe clipe după convor- bire, perplecși, cei doi încercară să înțeleagă ce se petrece, după care MacGregor mormăi în barbă:

– Cu cine-ai vorbit, băiete? – Cu poliția rutieră...

– O.K.!

După mai puțin de un sfert de ceas, văzură venindu-le în întîm- pinare la mică înălțime un apar- rat de zbor ce aducea cu o uriașă broască țestoasă. Tînărul își opri mașina cu un puternic oftat de ușurare în fața aerodi- nei care bloca acum șoseaua. Trei negri înalți, în uniforme ușoare, cafenii, se apropiară cu pas elastic. Ludwig și MacGre- gor coborîră greoi și cu inimile strînse.

– Cine sînteți? întrebă unul dintre poliști, care părea să fie șeful celorlalți, privindu-l insis- tent pe scoțianul care bolboro- sea niște înjurături în barba-i roșcovană, încilcită și murdă.

Tovarășul acestuia se simți obligat să răspundă:

– Sîntem piloți din forța spe- cială aeroportată a colonelului Schröder, unitatea 21, cu baza la Groot Fontein...

– Aha!

– ...Și dorim să fim cît mai ra- pid transportați la cea mai apro- piată bază aeriană, completă co- pilotul cu glas obosit, încercînd să descifreze semnificația tresa- lor necunoscute de pe epoleți bărbatului din fața lui.

– Bine, desigur... mormăi acesta privindu-l îngîndurat. Eu sînt locotenentul de poliție N'dola. Veți veni cu noi!...

La bordul celui mai ciudat aparat de zbor din cîte văzuseră pînă atunci, Ludwig și MacGre- gor căzură într-o toropeală abu- lică. La un moment dat, locote- nentul îl scutură de braț pe cel dintîi și-l întrebă parcă cu indife- rență:

– Veniți din misiunea Wan- doo?

– Da, da! se grăbi acesta să răspundă. Ne trîm de cîteva luni... A fost un dezastru, acolo... Un dezastru inimagina- bil!

– Ooo! Pasarea... suiera și MacGregor cu ochii încetoșiți de o spaimă fără nume.

Aterizară pe terenul gazonat din fața unui șir de pavilioane mici, cochete, înconjurate de un

(CONTINUARE ÎN PAG. 312)

18 Ianuarie 2021.

Pe la ora 17.00, ora locală, nu mi-am mai putut înăbuși neliniștea. Era ca și cum toate visele și speranțele mele, precum și o frică ascunsă și inexplicabilă mi s-ar fi strâns într-un nod în gât și acum parcă mă sugrumau pulsând într-un ritm accelerat și nervos. M-am îndreptat spre hubloul cel mai apropiat, geamul oglindea atât fata mea congestionată cât și miile de lumini multicolore clipitoare de pe panoul de control. Am apăsător pe un buton și obloanele au dispărut undeva în adâncuri, însoțite de un sunet abia auzit, de parcă o pală de vânt de nisip ar fi izbit geamul hubloului. Mai întâi am văzut luminile nenumăratele stele — de la cele mai mici care străpung întunericul, ca virfurile acelor, până la cele de mărimea unei nuci. Liniștite, fără să clipească, radiante și imobile, erau parcă suspendate pe fundalul întunecat. Apoi am realizat imensa adâncime a spațiului — o distanță de neconceput mă separa de stele. Un NIMIC tridimensional, negru, fără de sfârșit. Din când în când, în apropierea navei se putea zări praf strălucitor și rareori cite o șuviță palidă, fină — ca atunci când închizi ochii și strângi foarte bine pleoapele. Totuși, nu știu dacă toate existau într-adevăr sau erau numai o reflexie a ochilor mei încordați și oboșiți.

Așa cum mai făcusem și altădată am încercat în zadar să recunosc vreo constelație — cerul în această parte a galaxiei nu-mi spunea nimic. Resemnat, am apăsător pe buton — obloanele s-au ridicat din adâncuri acompaniate asemănător vântului de nisip și din nou mi-am văzut propria imagine și sala de control în geamul hubloului.

Șiruri lungi de calcule complicate făcute de calculatorul central parcă clipeceau apărind pe marele ecran. Căpitanul navei, Igor Majinovic, le studia cu atenție și transfera unele numere la loc sigur pe un ecran mai mic. Mi-a aruncat o privire rapidă și apoi a continuat cu calculele. Când ultimul șir de numere au păt, fără să-și ridice capul, a spus cu o voce stranie, parcă gîtuită.

— Va fi în raza noastră vizuală, în mai puțin de un minut.

Tonul pe care-l folosisese îmi îndreptătea neliniștea. Toți acești ani, petrecuți împreună în spațiu, ne învățaseră să ne înțelegem în puține cuvinte.

— Ce constelație? am întrebat, încercînd să păstrez un ton neutru. Simțeam un fel de greutate pe umeri și nodul din gât începuse să pulseze viguros.

— Constelație? Nu mai e vorba de constelații, ci de sistemul solar, auzi? De sistemul nostru!

Cum aş putea descrie fericirea fără margini ce ne-a cuprins cînd am văzut lumina îndepărtată a Soarelui pe marele ecran. Palid și abia zărindu-se printre stelele mai apropiate, mai mari și mai strălucitoare, Soarele părea să ne încălzească chiar de la acea distanță înfricoșătoare. Era lumina sistemului nostru solar, lumea și casa oamenilor, văzută pentru prima dată după 15 ani de călătorie prin infinitățile spațiului.

Ne întorceam pe Pămînt mai devreme decît

ÎNTOARCEREA

EI

MILIVOJ

s-ar fi putut oricine aștepta — după numai 80 de ani. Călătoria dinspre Pămînt durase 14 ani, reîntoarcerea era însă mult mai rapidă — mai puțin de un an ne trebuia să străbatem aceeași distanță cu această navă intergalactică construită pe planeta Ei Bi. Totuși, bătaia cu timpul era piedută. Știam că nu vom mai întâlni pe nimeni cunoscut pe Pămînt; datorită fluctuațiilor timpului trecuseră 80 de ani de la plecarea noastră.

Îmbătrîniți doar cu 15 ani, urma să aterizăm pe planeta noastră unde se scursese aproape un secol. Totuși, alergam grăbiți, cu toată puterea motoarelor, să îmbrățișăm Pămîntul și pe oamenii lui.

Chiar și acum, după mai mult de 15 ani, îmi amintesc clar cuvintele președintelui Națiunilor Unite la ceremonia lansării noastre în spațiu:

„Adunarea Generală a Națiunilor Unite v-a ales să fiți emisarii Pămîntului și ai rasei umane ca răspuns la invitația trimisă de îndepărtata planetă Ei Bi către toate formele de viață necunoscute, prietenoase și raționale din galaxie. Vă îmbarcați pentru o călătorie lungă spre o civilizație mai dezvoltată și mai veche ca a noastră. Nici unul dintre noi nu va trăi să vă vadă întorcîndu-vă, dar cunoștințele pe care le veți aduce generațiilor viitoare, cunoștințele pe care nici nu ni le putem imagina azi, vor însemna un pas decisiv în dezvoltarea rasei umane pe Pămînt. Pasul acesta e comparabil cu acel moment insondabil din timpurile preistorice cînd strămoșul nostru s-a strecurat afară din oceanul cald pe țărîmuri inospitaliere. Acesta a fost momentul cînd a început pe Pămînt adevărata viață, aventura care a făcut posibilă apariția inteligenței, a rațiunii, a rasei umane. Astăzi, din nou sintem în fața unei asemenea încercări. Poate că minunata noastră planetă este doar o halță între oceanul sărat din care ne tragem și oceanul înstelat unde vom locui pînă la urmă. Dar toate acestea fără îndoială că le știți. Vă trimitem ca ambasadori ai păcii, prieteniei și bunăvoinței omenirii de pe îndepărtata planetă Pămînt. Să nu uitați asta niciodată!”

Aceste cuvinte, înscrise pe prima pagină a jurnalului nostru de bord, au rămas adînc în-

DE PE PLANETA

BI

ANDJELCOVIC

crustate în conștiința noastră. Cîtă dreptate avusesse bătrînul președinte! Ne întorcem pe Pămînt aducînd cele mai prețioase cunoștințe dobîndite de o civilizație cu o istorie ce o depășea cu mult pe a noastră. Aducem cu noi dezvoltarea tuturor secretelor pentru paleontologi, ingineri, fizicieni, medici, biochimisti și experți în genetică, hărți detaliate ale galaxiei noastre și a celor învecinate, răspunsuri la toate întrebările teologice și la multe întrebări filosofice pe care omenirea se tot străduiește să le rezolve de la nașterea sa. În sfîrșit, cel mai prețios lucru, experiența enormă a unei civilizații progresiste și înțelepte, mult asemănătoare civilizației noastre.

Dar mai sînt încă peste patru luni de călătorie pînă la Pămînt. Foarte mult dacă îți seama de nerăbdarea noastră. Nu chiar așa de mult dacă-ți amintești că ne-au trebuit aproape cinci ani să acoperim aceeași distanță cu vechea noastră navă.

26 Martie 2021.

Zilele trec monotone, după program. Între orele 6.00 și 18.00 trimitem fără încetare șiruri de mesaje scurte. Fiecare din ele conține codul nostru de identificare și extrase din cele mai importante materiale științifice pe care le aducem de pe planeta Ei Bi. Știu că toate rămîn mult în urmă din cauza vitezei cu care călătorim. Totuși, ca și în lunile precedente, trimitem cu regularitate mesaje în spațiul întunecat, înghețat. Călătoria noastră este o aventură nesigură și aceste semnale sînt urmele noastre. Ele vor ajunge sigur pe Pămînt într-o zi și vor fi primite de urmașii noștri.

În timpul orelor rămase, încerc să fiu împreună cu cît mai mulți membri ai echipei noastre, la parte cu sfînțenie la toate partidele de ping-pong, mini-baschet, șah și lupte greco-romane. Fac băi de soare în solarium și înainte de a mă culca conectez ecranul din camera mea la circuitul de televiziune.

În ultimii ani, cel mai popular și mai frecvent program era unul care fusese filmat chiar pe navă. Începe cu figura unei stewardese în prim plan vorbind cu o voce catifelată:

— Bună ziua. Vă vorbește gazda aeronavei. Am decolat pentru planeta Pămînt pe care

ajungem după 14 ani, 2 luni, opt zile, 13 ore, 56 minute și 48 secunde. Va rog să mă scuzați, 18 secunde. Vom zbura la altitudinea de 350 milioane pînă la 1000 milioane kilometri. Vremea va fi plăcută, cu o ușoară briză de la instalația de aer condiționat. Pentru distracția dumneavoastră, compania noastră a angajat diferite comete însoțitoare pentru fiecare 7 ani ai excursiei. Vă rugăm să nu aruncați nimic prin hublouri și să folosiți doar ușa din față pentru ieșirea din aeronavă. Vă mulțumim pentru atenție.

Apoi camera s-a îndepărtat pînă cînd a devenit evident că stewardesa era doar o imagine pe care calculatorul o proiectase pe ecranul central.

Toate aceste condiții sintetice de viață, deși aproape atingeau perfecțiunea, nu puteau șterge din adîncurile subconștientului ideea că sintem un boț de materie solidă care alunecă prin NIMIC și eternitate, prin SPAȚIUL și TIMPUL nesfîrșit. Eram puși în fața realității acestor concepte abstracte care scăpau experienței umane și criteriilor pămîntești. Realitatea acestor abstracții, fără început și fără sfîrșit, independente de voință și gîndirea umană, există dintotdeauna în singurătatea înghețată a spațiului, pînă am devenit noi conștienți de ea, așa cum va rămîne să existe și după trecerea noastră.

În grupul nostru, în momentele de vîrf ale competițiilor, cînd trupurile și mințile membrilor echipei erau coordonate și concentrate să cîștige un punct, să marcheze un coș, să fie campioni, reușeam, în cele din urmă, să reactivăm în noi dorința de autodepășire și încredere în sine. Apoi, în zilele ce urmau, puteam din nou face față nemărginirii Spațiului, eliberați de complexele create de numeroase limitări impuse de corpurile noastre fragile.

Participaserăm la un eveniment extraordinar, întîlnirea a două civilizații în infinitatea Spațiului. Una care trecea neîncetat în neîntîlnă și cealaltă, nouă, entuziasată, de pe un mic sistem la periferia galaxiei. Pentru prima oară întreaga cunoaștere dobîndită pe parcursul unei civilizații nu va fi strivită de înghețul încet dar autodistrugător al incomensurabilei eternități cuprinzînd timpul cosmic, expansiunea fără capăt și necunoscute dimensiuni. Un ciclu complet de viață urma să fie revitalizat în altul, tineretea și entuziasmul urmau să se îmbogățească cu experiență, înțelepciune, cunoaștere. Dar va permite oare Spațiul ca acest proces să se desfășoare, va permite ca un rest de viață și rațiune să se combine cu un spirit proaspăt și tînar, oare forțele biochimice ale vieții, rațiunea și inteligența se vor putea uni, nepedepsite, să contrazică legile eternității? Și oare această rasă periferică, imperfectă, dar de o excepțională vigoare și amblije, netărmurită și nemăsurată încredere în sine, va fi în stare să implanteze această schimbare în însăși substanța și armonia întregii galaxii?

Acum oamenii care-și folosesc rațiunea pentru a distruge Timpul și Spațiul se vor opri doar în fața Eternei Materii cu adevărat indestructibile, din care totul a apărut și în care totul se va întoarce.

Azi, pe la orele 19.00, Pămîntul va putea fi

văzut, în sfârșit. Mic, un punct palid în nemărginirea Spațiului... Mai mult de o oră, cit timp l-am putut zări, am stat lângă hubloul din bibliotecă. Vom ateriza pe Pământ în mai puțin de o lună, pe 21 aprilie. E din ce în ce mai greu de așteptat, nerăbdarea crește continuu. La ora 20,23 Pământul a fost acoperit de globul strălucitor al Soarelui, conturându-se pe fundalul negru, mare cit o portocală.

20 Aprilie 2021.

Eram în biblioteca de microfilme când căpitanul navei a apărut pe ecran:

— Atențiune, către echipajul navei! Toată lumea la posturi! La orele 21,27 și 00 secunde intră în vigoare regulile pentru intrare normală pe orbită planetară. Ținta: Planeta Pământ. Numărătoarea inversă începe la orele 21,26 și 30 secunde. Tăcu citeva minute apoi continua cu o voce joasă:

— Prieteni, Pământul nostru e în fața noastră. Miine dimineată vom fi în stare să intrăm în legătură cu el. Dar nu uitați că s-au scurs 80 de ani pe Pământ. Aștept de la fiecare din voi să continue să-și îndeplinească sarcinile obișnuite, orice s-ar întâmpla. În orice caz, ca fiecare dintre voi, sper că miine va fi o zi și pentru noi pe planeta noastră.

21 Aprilie 2021.

La ora 07,48 în camera de control izbucni o voce clară, răsunătoare, care ne izbi la fel de ascuțit ca un fascicul laser.

„Aici planeta Pământ. Am primit codul vostru de identificare. Pretindeți că sunteți cruciatorul spațial «Națiunile Unite ale planetei Pământ», lansat în zbor interplanetar în direcția planetei Ei Bi în 2005. Echipamentele noastre indică o navă diferită, de origine necunoscută. Așteptăm explicații».

— Aici căpitanul navei. Observațiile sînt corecte. Aceasta este o navă de pe planeta Ei Bi care a fost dăruită Națiunilor Unite de pe planeta Pământ. Nava este în exclusivitate sub comanda noastră. Echipajul este același cu al cruciatorului „Națiunile Unite ale planetei Pământ”. Nu transportăm locuitori de pe alte planete și nu sîntem supuși nici unei influențe străine. Vă rugăm informați imediat pe Președintele Națiunilor Unite de sosirea noastră, parola de identificare în circumstanțe speciale este „Apollo”. Așteptăm răspunsul la parolă. Timp de citeva secunde lungi, singurul lucru pe care-l puteam auzi erau îndepărtate descărcări electrice, apoi din nou vocea:

— Datele au fost confirmate, explicațiile acceptate. Vă așteptăm în 79 ani, 10 luni și 2 zile. Pe baza vitezei pe care o aveți am calculat că într-adevăr e posibil să sosiți atît de devreme. Aterizați pe Cîmpul E.L.I. punctul 71/08 conform indicațiilor de pe hărțile voastre. Cosmodromul e gata să vă primească. Bine ați venit pe Pământ!

Toată lumea din sala de control zîmbea fericită. Călătoria se încheiase. Pământul ne primea cu brațele deschise! Căpitanul Igor întrepruse legătura și comută pe interfon.

— Vă vorbește căpitanul navei. Ordin către Camera Mașinilor. Reduceți imediat viteză la minimum! Ordinul de utilizare a regulilor pentru intrare normală pe orbita planetară se suspendă! Veți fi informați la timpul potrivit despre noua traiectorie. Ordin spre camera de navigație! Calculați o nouă traiectorie a navei în paralel cu mișcarea Pământului în jurul Soarelui, la distanța maximă care mai permite menținerea comunicațiilor. L-am privit neștiind ce să cred. Ceva se întimplase...

Aceeași întrebare a venit aproape simultan din camera mașinilor și cea de navigație:

— Vă rugăm repetați ordinul!

Într-o tăcere absolută, căpitanul a repetat ordinul cuvînt cu cuvînt. Apoi a adăugat: Cer să fie imediat îndeplinit! Convoc urgent adunarea Consiliului navei! Închise interfonul și-și trecu obosit mina peste frunte. Mi-am părăsit postul de transmisie. Ceea ce se întimpla era mult mai important. M-am apropiat de biroul lui Igor și, privindu-l cu atenție, l-am zis încet:

— Nu înțeleg. Știu că niciodată nu poți fi destul de precaut, dar mă tem că de astă dată nu ai suficiente argumente pentru un asemenea comportament extremist. Sînt sigur că membrii Consiliului îți vor spune același lucru.

Era în mod evident extenuat, dar în ochi și

RADU GAVRILESCU

în expresia feței nu puteam zări nimic neobișnuit, nelalocul lui.

Igor se uită doar la mine și, fără să răspundă, comută linia de comunicație.

— Alo, Pământul! Așteptăm în continuare răspunsul la parola pentru circumstanțe deosebite. Reglă receptorul, dar doar zgomotul de fond se putea auzi. După mai mult de un minut, aceeași voce de mai înainte anunță:

— Repet. Veți ateriza pe Cîmpul E.L.I. 93. Punctul 71/08. Bine ați venit pe Pământ! Igor răspunde cu o voce hotărâtă:

— Așteptăm răspunsul la parolă. Toate instrucțiunile de aterizare au fost amînate pînă ce primim răspunsul. De data aceasta răspunsul veni imediat:

— Nu e nevoie să așteptați răspunsul. Acționați în conformitate cu instrucțiunile!

— Cer să vorbesc urgent cu Președintele Națiunilor Unite de pe Pământ.

Urmă o pauză lungă ca și cum vorbitorul invizibil își aduna informații suplimentare și instrucțiuni.

— Pe Pământ s-au petrecut schimbări importante. Națiunile Unite au fost dizolvate în urmă cu 8 ani. Acționați conform instrucțiunilor. Pentru o clipă, Igor se uită la fețele noastre, căutînd să ne surprindă reacțiile. Pe lângă echipajul obișnuit erau prezenți și toți membrii Consiliului, urmărind cu atenție convorbirea. Pe fețele lor se puteau citi și multe întrebări nepuse. Apoi Igor, liniștit dar ferm, vorbește în microfon:

— Nu accept instrucțiuni de la un calculator oarecare. Cer să vorbesc președintelui oficial al civilizației umane. Ne-am uitat unii la alții cu stupeoare. Un calculator? Cum e posibil? Cum a ajuns căpitanul la această concluzie? Așteptam nervoși replica. Numai zumzetul aparatelor de condiționat aerul puteau fi auzite în sala de control. Vocea ripostă repede, cu același ton, fără să afișeze enervare sau protest.

— Vorbiți cu președintele autorizat și responsabil al Planetei Pământ. Nu sînt un calculator oarecare, ci TWE-03 — Calculatorul Central al Biroului Federal al Planetei Pământ pentru crearea și regenerarea de calculatoare, roboți, transformatoare și dispozitive. Funcția mea este aceea de imputernicit central al Pământului. Comunicația cu reprezentanți ai rasei umane este posibilă doar pe Pământ. Toți supraviețuitorii rasei umane și a celor înrudite sînt în rezervații cu atmosferă întreținută. Aveți nevoie de costume de scafandru la aterizare, atmosfera este toxică pentru orice formă de viață care folosește oxigen. Acționați conform instrucțiunilor. Conversație încheiată.

Apoi tot ce se mai auzi era un bîzîit îndepărtat. Căpitanul mai făcu citeva încercări să restabilească contactul — orice informație cit de mică era acum de o excepțională importanță, dar vocea nu se mai auzi. Pământul era tăcut, învăluit în nori.

În cele din urmă, Igor reluă microfonul:

— Ați auzit? Spuse el membrilor Consiliului. Situația este foarte critică și în plus neclară. Unde sînt oamenii? Ce s-a întimplat cu Națiunile Unite? De ce nu știa calculatorul parola de recunoaștere în circumstanțe extraordinare? Codul era cunoscut doar de Președini-

tele Națiunilor Unite și de Președintele Comitetului pentru Cercetări Cosmice. Calculatorul nu-l știa pentru că n-a fost programat și pus în funcțiune de aceste autorități! Este evident că acest calculator operează acum independent de oameni. Cine știe în ce scop! Mi-e teamă că avem de-a face cu o formă perfectă de calculator electronic care emite ordine după bunul său plac tiranizînd întreaga planetă. Se pare că Pământul, în atmosfera sa poluată, este acum sub stăpînirea unor mașini care au dobîndit puterea de a se regenera, reproduce și organiza. Aș vrea să aud propunerile dv. în ceea ce ne privește...

M-am reîntors la sistemul meu de transmisiuni. Dacă or fi existînd oameni pe undeva, atunci munca mea ar avea rost. Dar dacă nu mai există sau dacă n-au dispozitivele necesare pentru comunicație? M-am uitat la membrii Consiliului navei. Toți șapte tocmai decideau asupra posibilității ca nu numai nava dar poate întregul pământ și rasa umană... Am trimis codul de identificare în spațiu și apoi am început să transmit următorul mesaj — din domeniul chimiei organice. Dacă erau cumva oameni undeva, m-am gîndit. L-am trimis repede, cit am putut de repede, mai repede ca oricînd... Cit mai multe informații prețioase de pe planeta Ei Bi trebuie transmise, poate mai există oameni undeva...

23 Aprilie 2021.

De trei zile nava noastră alunecă ușor prin spațiu, cu toate antenele sale îndreptate spre Pământ. Fără încetare, transmitem mesaje oamenilor și analizăm toate sunetele pe care le prindem din spațiu. La început era tăcere absolută peste tot. Apoi, cu o frecvență din ce în ce mai mare, am auzit navele automate care ne urmăreau. Evident, Calculatorul Central luase măsuri. De altfel, din a doua zi, spațiul se umplu de freacății lor. Șansele să ne prindă erau neglijabile. Era doar o demonstrație de forță. Probabilitatea de a găsi aici în carul cu fin ar fi fost mai mare. Alergam prin spațiu, totuși cu laserii gata de acțiune. Nava acoperită de antene și aparate de tot felul plana în spațiu. În afara comunicațiilor despre războiul automat pe care Pământul îl purta împotriva noastră, spațiul rămînea mut. Nici o vorbă omenească. Nici un sunet. Am renunțat la așteptare cu vreo două ore mai tîrziu decît de obicei, neliniștiți și îngrijorați de ce se întimplase cu oamenii, cu întreaga rasă umană?

24 Aprilie 2021.

Noaptea trecută n-am putut adormi multă vreme. Era aproape ora 2.00, ora navei, cînd un gînd mi-a fulgerat prin minte. Aproape am alergat la biblioteca de microfilme și din masa de materiale despre planeta Ei Bi am selectat documente despre istoria ei. Studiasem materialele doar superficial, concentrîndu-ne mai mult asupra disciplinelor științifice care mi se păreau de utilitate imediată. Mă gîndisem că le voi studia mai profund pe Pământ, într-o casă pe malul mării, cu soarele, ușoara briză a primăverii și mirosul ierbilor tinere pătrunzîndu-mi pe fereastră. În loc de toate acestea am studiat material febril, cu murmurul ușor a

EI BI

RADU GAVRILESCU

aparaturii de aer condiționat în spate, la 250 000 kilometri de Pământ.

Mi-au trebuit mai mult de patru ore ca să termin. Am separat cu grijă toate microfilmele de care aveam nevoie să întocmesc un raport căpitanului, apoi m-am reîntors în cameră și am căzut într-un somn adânc. La ora 9.00 eram în sala de Control. Anticipasem privirea lui Igor plină de reproș și mi pregătisem cuvintele cu care să-l familiarizez cu descoperirea mea și să-i explic importanța, dată fiind situația noastră. El era inginer electronist și nu mă așteptam să fie prea interesat în istoria planetei Ei Bi. Dar el nici nu m-a observat măcar. Toate difuzoarele erau conectate la linia de comunicație și reproduceau vocea întreruptă și neînțeleasă a cuiva care avea discuraj o stație radio foarte slabă. Receptionam doar silabe individuale, foarte rar cite un cuvânt înțeles. Dar vocea era fără îndoială a unei ființe umane! Puteai simți asta în fericirea și speranța, entuziasmul și neajutorarea ce o însoțeau. Era mai degrabă un mesaj nearticulat care se pierdea într-un fișit, se întrerupea.

Apoi apărea din nou.

— Om... mă... rumbe... pri... borin com... este... lami... sil... ntea... neta... mirdo... ceri... maima maibi... siti... tab... dolfi... apu... rele... vius arun... trei... verzi spre... lută... llsu... minisui... ris.

— Se înregistrează mesajul în Sala de comunicație. Aparent, se repetă același text. Dacă este așa, vom ști în curând ce înseamnă, vom putea uni aceste silabe dispersate într-un tot, pietricelele într-un mozaic — zise Igor. După mai puțin de 10 minute, comunicația se întrerupse. Numai sunetul îndepărtatelor descărcări electrice se mai putea auzi în difuzoare.

— Hai să mergem în Sala Comunicațiilor, zise Igor.

— Datele au fost introduse în calculator, ne informă primul ofițer al Sălii de Control. Vom avea rezultatul din moment în moment. Apoi lumina care venea de la indicatoarele Calculatoarelor încremeni și Igor comandă: ieșirea pe ecranul central!

Siruri de litere fosforescente de un verde pal apărură pe ecran și toți citirăm înfrigurati. Homo cheamă porumbelul! Știu despre primul zbor în cosmos. Inima este în cer. Puncte luminoase roșii au năpădit întreaga planetă. Amîndouă secerile sînt false. Cea mai mare taie mai bine. Găsiți Tabulae Rudolphinae unde apune Soarele. Vezuvius aruncă trei scînteii verzi spre cer. Salutări de la Kun llsu președintele.

Am citit mesajul de câteva ori și ne-am uitat unii la alții stupefiiți.

— Nu înțeleg nimic din asta, zise căpitanul. Aparent este un cod. Sau poate că cel care-l transmite...

— Dacă este un cod, atunci nouă ne este transmis, spuse ofițerul din Sala de Comunicații. Sintem singura navă cu oameni pe aici, un apel către o navă automată s-ar fi făcut cu o serie programată de impulsuri. De asemenea, răspunsul a venit pe aceeași lungime de undă pe care am transmis ultimul nostru mesaj. Luînd toate acestea în considerație, nouă ne-a fost trimis, am tras eu concluzia. Faptul că este codificat înseamnă că este un mesaj important. Și apoi, conține prea multe trucuri ca să fie un mesaj transmis de un telegrafist bîlbit. Dar ce sistem de codificare o fi folosit? Ce sistem ați folosi ca să induceți în eroare un calculator care trage cu urechea?

— Bine, uitați-vă în toate cărțile de coduri, în special cele vechi, zise căpitanul. Și îndată ce găsiți ceva anunțați-mă! Confirmați și fiți pe recepție! Poate ne mai transmite ceva.

Iar trecură 10 ore și difuzoarele rămaseră mute cu încăpăținare. De la Sala Comunicațiilor ni se transmisese că încă nu se descifraseră mesajul. Era evident că „Homo” de la început înseamnă „om” și că „homini sui furis” — omîenirea liberă și independentă — într-o latină nu tocmai corectă. Tabulae Rudolphinae este numele antologiei de texte a lui Kepler din 1621 care în timpul secolului 17 a fost manualul de bază în astronomie. „Unde apune Soarele” ar putea însemna că ar trebui să căutăm o ediție a acestei cărți publicată în Vest, în vestul Europei sau în America, dar nu

aveam așa ceva la bordul navei, nici măcar un singur exemplar. „Vezuvius” este probabil chiar Vezuviu — vulcanul stins din Italia. Dar despre acest, despre „zborul în comun” și „porumbel” și „puncte luminoase” și „seceri false” nu se putea spune nimic.

Dezamăgit, mi-am făcut de lucru în biblioteca de microfilme. Aveam o bănuială că trebuie să fie ceva în mesaj, șirul de cuvinte bănuială să aibă o logică. Dar care era cheia? Cum aş putea găsi soluția? Am ales câteva microfilme și le-am pus în proiector, sperînd că mă vor pune pe drumul cel bun. Dar după o jumătate de oră eram descurajat din nou. Nu știam nimic mai mult ca înainte. Și atunci privirea mi-a căzut pe macheta cruciatorului Spațial „Națiunile Unite ale planetei Pământ”. Din motive sentimentale o luasem de pe nava noastră care rămăsese pe îndepărtata planetă Ei Bi. Numele era înscris pe prora, dar pe cealaltă parte, partea dinspre perete... da, da... cealaltă parte... Mi-am amintit brusc că era ceva, parcă un desen... ce era? În doi pași am și fost lângă macheta și-am întors-o. Pe cealaltă parte era desenat un porumbel cu o ramură de măsline în cioc — porumbelul păcii! Era clar acum! Noi eram „porumbelul” din mesaj. Dar restul... M-am întors la ecranul central și după ce mi-am copiat textul exact al mesajului m-am așezat cu capul în miini citindu-l cuvînt cu cuvînt...

După mai puțin de o jumătate de oră eram din nou în Sala de Control. Dintr-o privire mi-am dat seama după fața lui Igor că mesajul nu fusese încă descifrat.

— Replica la parola de identificare în circumstanțe speciale pe care o așteptai de la calculatorul împuțenit este „SOIUZ”, nu-i așa? „APOLLO-SOIUZ” este parola întreagă, nu? I-am întrebat încercînd să par indiferent.

Igor și-a ridicat capul surprins. De unde știi?

— „Știu despre primul zbor în Comun” — am răspuns.

— Hei, asta-i o propoziție din mesaj! tipă el.

— Da, și înseamnă de fapt: „Știu parola și răspunsul ei „Apollo Soiuz” — primul zbor în comun în Cosmos. Și asta mă arată că cel care ne trimite mesajul este președintele autorizat al Națiunilor Unite, indiferent că organizația mai există sau nu. După cum vezi este vorba de un cod obișnuit, asociativ. Dar totuși, un cod care poate fi compus și decodificat doar de o ființă umană, nu de un calculator!

— Da, bine, și restul mesajului, restul...

— Cred că-am reușit să-l descifrez.

Iată: „Inima” este simbolul casei, al casei unde ne întorcem. „Puncte roșii luminoase au năpădit întreaga planetă” — ce planetă s-a chemat „Planeta roșie” pînă să pună omul piciorul pe ea? „Secera” este simbolul lunii. Care planeta a avut două luni care multă vreme s-au crezut a fi artificiale? Se precizează că trebuie să ne referim la cea mai mare, la vestul unei zone geografice ce poartă numele lui Kepler și „Vezuviu” este probabil numele unui vulcan sau crater. Astfel interpretat mesajul ar suna cam așa: „Omule cheamă nava Națiunilor Unite ale Planetei Pământ. Parola și replica este Apollo-Soiuz Casa voastră

nu mai este Pământul, ci Planeta Marte, cel mai mare satelit al său — Phobos, la vest de colina lui Kepler în craterul stins veți vedea trei puncte verzi. Salutări de la Kun il Su — președintele omenirii libere!

Igor suspină adînc. Excelent! Felicitări! Asta trebuie să fie!

Apoi ordonă în microfon: Vă rog afișați harta lui Phobos pe ecranul central. În mai puțin de un minut, mărindu-și treptat viteza, nava noastră se îndreaptă spre Phobos. Singurul loc din Univers unde mai existau visele de libertate ale Planetei Pământ și unde se țeseau planuri pentru eliberarea sa.

Am stat la tereastră observînd, ca în urmă cu cincisprezece ani, cum globul pămîntesc se topea în depărtare, cu deosebirea că acum nu pusese piciorul pe el. Acea planetă caldă, albastră, casa noastră cea adevărată, Phobos, care în traducere înseamnă frică, este numai un popas în drumul către planeta noastră. Sau acesta va fi locul unde se vor stinge ultimii reprezentanți ai rasei umane, cei care cu atîta mîndrie și-au spus „Homo”. Acolo sînt posibile doar condițiile artificiale de viață, ceea ce înseamnă că doar o mină de oameni trăiesc pe Phobos. Și atunci mi-am amintit de microfilmele care tratau istoria planetei Ei Bi. În agitația ultimelor zile uitasem să-i spun căpitanului despre ele. Dar experiența și cunoașterea unei civilizații apuse vor putea ajuta rasa umană să se susțină, să se reîntoarcă pe Pământ. — sau va continua să hoinărească prin Cosmos căutînd un alt loc nou, liber, unde să se așeze un nou Pământ. Erau multe întrebări fără răspuns, prea multe lucruri necunoscute și numai timpul va putea să-și spună ultimul cuvînt...

Nava își schimbă direcția cu câteva grade și Pământul acoperit de vălul alb-cenușiu al norilor ieși din raza noastră vizuală. În locul lui se ivi maiestuosul Jupiter; centura cetoasă neîntreruptă de asteroizi dintre Jupiter și Marte se dispersase în mii de milioane de corpuri de diferite mărimi printre care plutea un nor de praf strălucitor. Nava se mai întoarse cu câteva grade și acum, chiar în fața noastră, se vedea solul roșietic al lui Marte, în spatele orizontului său negru în contre-jour apărură ca o seceră mică Phobos. Ne-am repezit unii la alții strîngîndu-ne în brațe. Cu toată forța motoarelor nava gonea spre micuța Phobos care se rotea rapid, dintotdeauna, peste canalele uscate și craterele circulare cu fundul plat de pe suprafața planetei roșii ce poartă numele zeului războiului Marte.

În Sala de Control, rapoartele și ordinele veneau unul după altul — Sala de navigație, Sala mașinilor, Sala de navigație, din nou Sala de Comunicație, Sala mașinilor... În sfîrșit, toate calculele fură terminate, nava era pe drumul cel bun. În mai puțin de 10 minute urma să fim deasupra lui Phobos; va fi în plină zi...

— Apropo, l-am întrebat pe Igor, într-o scurtă pauză, n-am apucat să te întreb, cum ai știut că vorbeai cu un calculator?

— Privește, zise Igor, întinzînd o hartă a Pământului.

M-am uitat, Punctul E.L.I. 93,71/08 era chiar

INTOARCEREA DE PE PLANETA

EI BI

În locul unde Oceanul Atlantic avea cea mai mare adâncime, nici o insuliță prin apropiere.

— A ales cel mai potrivit loc ca să ne distrugă — zise Igor. Explozia noastră la aterizare ar fi răsunat ca o bombă teribilă și doar un mic val și rafala călăduță de vânt ar fi atins țărnițele. Și totul s-ar fi terminat.

— Dar, dar ai fi putut să te gîndești că au un cosmoport pe o insulă artificială.

— Și mai era ceva. Aminteste-ți ce-au zis: „Pe baza vitezei voastre am calculat că puteți ajunge așa de repede”. Acum spune-mi ce ființă umană ar putea calcula asta în câteva secunde? Cîteva minute bune i-ar fi trebuit doar ca să introducă datele în calculator. Era eficient și rațional în cea mai mare măsură, după cum ai văzut, dar nu îndeajuns să ne ducă de nas. Dar noi l-am dus pe el. Am cîștigat prima bătălie. Dar adevăratul război de-abia începe: omenirea împotriva calculatoarelor și roboților, aceste mașini create de om și scăpate de sub controlul său.

Solul lui Phobos, cu orizontul său rotund mărindu-se, era chiar în fața noastră. Craterul Stickney și stîncă lui Kepler erau încă sub orizont, acoperite de întuneric. Apoi primul inel

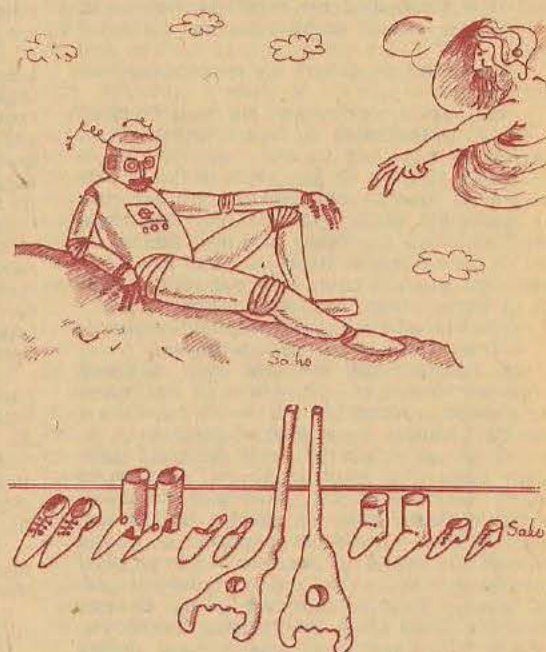
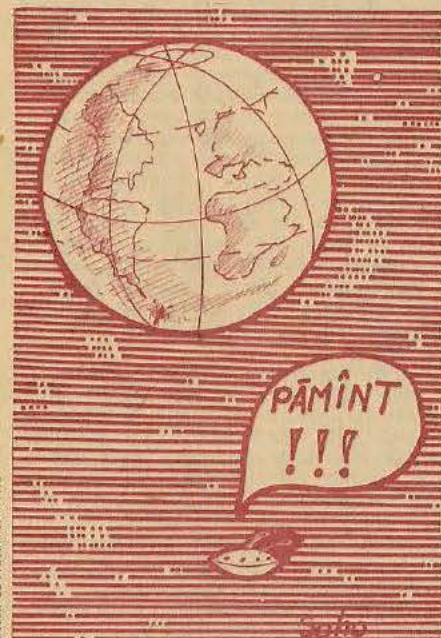
al cratereului începu să se contureze, înfii ca o elipsă turtită, apoi ca un om, în cele din urmă umplînd întregul ecran. În fundul cratereului mai erau încă zone întunecate și nu se zărea nici o lumină. Așteptam cu respirația tăiată — era posibil să fi făcut vreo greșală, sau mesajul însemna cu totul altceva? Sau, în cel mai rău caz — nu însemna nimic? Totul era în zadar, chiar interpretarea mea răstălmăcită a mesajului?

Prima rază de soare căzu pe fundul cratereului, partea sa nordică se lumină repede, și jos, jos, chiar în fundul cratereului, străfulgeră lumina unui ochi verde fosforescent care continuă să împrăstie o lumină palidă, verzuie.

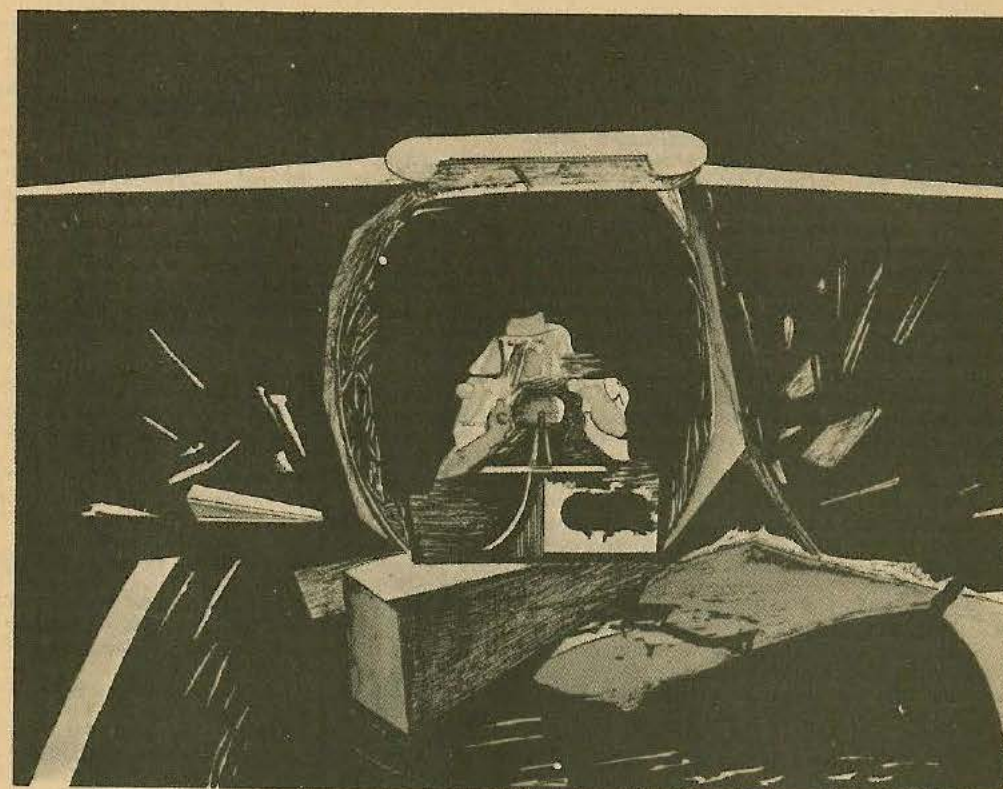
Am respirat adînc și am privit în jur — un suspin de ușurare se auzi în Sala Centrală. Și apoi încă doi ochi verzi strălucitori, scîlpîră astfel încît acum formau un triunghi. În același moment o voce umană, clară, puternică, veselă, de foarte aproape se auzi în difuzoare.

Soluz cheamă Apollo. Către cei reîntorși de pe planeta Ei Bi. Vă putem vedea. Sînteți chiar deasupra noastră. Pămîntul este neted și tare, puteți ateriza oriunde în zona marcată. Bine ați venit în colonia liberă a Națiunilor Unite ale Planetei Pămînt!

Și marele Crucșător spațial de pe planeta Ei Bi care purtase prin spațiu mesajul păcii, prieteniei, bunei vecinătăți și înțelegerii, trimis de planeta Pămînt și rasa umană, se pregăti să coboare pe fundul cratereului de pe Phobos, să înceapă pregătirile pentru război, pentru bătălia nemiloasă ce trebuia dusă pentru eliberarea planetei Pămînt și a întregii rase umane.

Desen de HORIA SANTAU

GABRIEL MARIN ESCU

MALUL CELĂLALT

LINO ALDANI

— UITE CUM FACEM, domnule Edgeworth. Spuneți un număr format din trei cifre.

— Un număr din trei cifre?

— Da, oricare. Fie și din două cifre, dacă vreți. În fine, alegeți un număr între unu și o mie.

Bruce Edgeworth îl fixă o clipă pe doctorul Killpatrick cu o expresie de surprindere, apoi desfăcu brațele, încurcat.

— Ei bine... Nu-i deloc ușor, așa, pe nerăsuflăte. Nu știu, aș putea spune 248 sau 715. Ce părere aveți, doctore? Ar merge 715?

— Pentru mine merge foarte bine, zise doctorul Killpatrick. Deci, 715. Iar acum o literă din alfabet, vă rog.

— O literă din alfabet?

— Sigur că da, domnule Edgeworth. Îmi trebuie și o literă din alfabet, oricare. Curaj!

— Să zicem, atunci, M.

— Okay! M-715.

Doctorul Killpatrick se apropie de claviatura selectorului magnetic și răsuci întrerupătorul ecranului pe care apăru instantaneu o lumină violetă, palidă, rece. Apoi apăsă pe piesele claviaturii.

— Veniți, domnule Edgeworth. Subiectul M-715 o să apară imediat, îl puteți observa în voie cît do-

riți. Un joc de copii, e destul să acționați aici, asupra volanului. Deplasările în profunzime nu trebuie să vă preocupe: există un teleobiectiv automat care menține imaginea în focar.

Bruce Edgeworth se apropie de ecran.

— Nu văd nimic, zise.

— Jos, în dreapta. Sînt niște stînci și tufișuri, vedeți?

— Da, dar...

— E un exemplar magnific. Uitați-vă numai, domnule Edgeworth. Îl vedeți? Așteptați să măresc imaginea. Uite, cuplez și sonorul. Țineți o mină aici, deasupra, și mișcați volanul numai în caz că subiectul dă semne că ar ieși din cîmpul vizual.

Mambor-ul se apropie prudent, are coarnele lungi și foarte înalte, corpul suplu e gata să țîșnească la cel mai mic semn de pericol. Ajuns la izvor, se oprește adîncindu-se aerul. Rămîne nemişcat ca o stîncă lingă țîșniture ce se revarsă în albia de pietre cenușii, detașat pe fondul norului vaporos de minuscule stropi irizați.

Aer cald, apăsător. E liniștea pădurii toropite de zădăful după-amiezii; o răsufare sufocată, mono-

tonă ca vuetul slab dintr-o cochilie marină. Din cînd în cînd, tipătul produs de **ugugua** sus, în luminis, rupe tăcerea locului.

Mambor-ul e tot nemișcat, continuă să adumece aerul, întîrziind să-și afunde botul în izvor. În spatele tufișului de **aramish**, făcîndul Udo face un gest de nerăbdare. Apoi se hotărăște, dar nu reușește nici măcar să întindă arcul la timp: **mambor**-ul își îndoaie picioarele lungi într-o săritură fulgerătoare, săgeata ricoșează pe piatră la vreo doi metri în dreapta animalului lansat în plină goană. Inutil să-ți mai pui nădejdi într-o altă lovitură. Lui Udo nu-i mai rămîne decît să încerce să-l urmărească; el știe bine că uneori, cînd aleargă pe un teren accidentat, **mambor**-ul poate cădea, rupîndu-și un picior.

Udo se repede pe pantă în jos, se ferește de pietrele ascuțite care ies din pămînt, iuște pasul, dar prada îi scapă; **mambor**-ul galopează acum pe un teren ierbos, moale și neted, încît obține cîrînd un avantaj categoric.

Dezolat, Udo se oprește. E leoarcă de sudoare, pe cînd inima îi bate ca nebună, iar soarele îl orbeste. La marginea desigurului e o zonă umbrăsoasă unde abia adie un vînticel capricios. Sub enormele frunze albastre ale arborilor **karanoa**, Udo se trîntește vîlăguit, își răsucește corpul în iarba umedă, zace pe spate. Mai tîrziu, cînd singele și-a încetat cursa nebună, iar aerul nu-i mai arde gîtul și pieptul, Udo înaintează alene pe poteca din pădure, un tunel de smarald al cărui capăt e tocmai pe malul rîului. Loa stă acolo, pe mal, ghemuită în fața unui foc mic, și ține în mînă o țepușă de os la capătul căreia a înfipt un pește. Mirosul puternic de carne prăjită ajunge pînă la Udo chiar împotriva vîntului.

A mai văzut-o pe femeie stînd în chiar același loc, însă întotdeauna a evitat-o fără vreun motiv prea limpede. Dar acum Udo se apropie nerăbdător, tropăind prin iarbă ca să-i atragă atenția. Loa rămîne nemișcată chiar și atunci cînd Udo ajunge atît de aproape încît mai-mai să-i atingă umărul. Abia își întoarce capul: o privire ambiguă, amestec de umire și înfumurare.

Udo nu-i inspiră teamă: nu-i decît un băiat, înalt și musculos, dar fără lumina aceea agresivă ce strălucește în ochii bărbaților din tribul său.

- Ți-e foame? întrebă femeia, coborînd privirile. Udo mormăie ceva, își strîmbă nasul gîdilat de aroma peștelui prăjit pe jarul încins.

- Ești Loa, nu-i așa? Loa, din tribul lui Ark. Femeia nu răspunde. Atunci Udo face un gest ca de supărare.

- Ce cauți aici? întrebă cu o voce hotărîtă. Ai tăi sînt acolo, dincolo de pădurea cea mare. Ce faci aici, singură, pe malul rîului?

Loa îi întinde țepușă cu peștele care fumegă. Apoi se ridică, face cîțiva pași pînă la rîu, se învîrte în jurul unui par înfipt în apă. Scoate un coș plin cu pești.

- Uite! exclamă aștătat. Eu i-am prins.

Își vîră o mînă în coș, iar peștele aruncat pe mal saltă înnebunit. Udo se grăbește să-l imobilizeze cu piciorul. Și astfel, timpul trece încet și liniștit. Udo și femeia sînt tot lîngă foc, mîna încă preocupată stînd față în față, iar din cînd în cînd se privesc în ochii umezi și adînci.

Apoi Udo spune:
- Azi era cînt pe ce să-l vînez. Era cel mai frumos și cel mai mare **mambor** din pădure. Dar

MALUL CELĂLALT

Într-o zi o să-l prind, o să-l duc alor tăi și tu ai să vii atunci cu mine, ne vom întoarce aici să vînam și să pescuim, iar tu ai să dormi lîngă mine, pentru totdeauna. Pînă cînd Ingerii albi ne vor chema pe malul celălalt, în raiul cel adevărat.

Udo și Loa. Printre frunzele verzi și azurii, nevăzute păsări de sticlă ciripesc neliniștite. Rîul curge lent, maiestuos; sus, un **Ugugua** dă ocoluri prin cerul pe care strălucește puternic un soare portocaliu.

- Satisfăcut? întrebă doctorul Killpatrick închizînd aparatul.

Bruce Edgeworth se întoarse încet, cu privirea goală, buimac. Fu pe punctul de a spune ceva, dar doctorul i-o luă înainte.

- Credeți-mă, mai bine decît așa n-ați fi putut alege. M-715 e într-adevăr un exemplar superb. Și acum, veniți cu mine, domnule Edgeworth. Trebuie să împlinim niște formalități. Pe aici, vă rog.

- Ascultați-mă, doctore. Eu...

- După asta, domnule Edgeworth. După.

Doctorul Killpatrick îl luă de braț și îl conduse prin coridorul cu pereții tapetați în plastic de un alb înghețat.

- Faceți-vă comod, zise, deschizînd ușa unui birou foarte luminos.

Edgeworth intră ezitînd. În încăpere, lîngă un masiv fișier metalic, o femeie stătea în picioare.

- Dînsa e doctorița Elaine Bixby.

Schiță o umbră de suris și se lăsă să alunece în fotoliul de lîngă birou.

- Văd că fișa dumneavoastră personală e deja completată, zise doctorul ciocănind în masă cu stiloul. Bun. Și celelalte acte sînt în regulă. Trebuie doar o semnătură aici, în josul paginii, domnule Edgeworth.

Bruce Edgeworth abia aruncă o privire spre formularul albastru pe care doctorul îl strecurase în față. Scutură capul, scurt.

Doctorul Killpatrick zîmbea încurcat. În picioare lîngă el, tînăra femeie întepenise și ea într-o atitudine de evidentă nemulțumire.

- Nu semnez nimic, zise Edgeworth pe un ton hotărît. Am de gînd să plec cît mai repede, pricepeți? Compania voastră m-a înșelat cu mîrșăvie.

- Glumiți, domnule Edgeworth.

- Nu glumesc deloc. Pliantul vostru publicitar nu-i deloc zgîrcit în informații, le oferă chiar și pe cele mai nesemnificative. Se trece însă sub tăcere lucrul cel mai important...

- Care anume, domnule Edgeworth?

- Faptul că **kindus**-ii nu sînt animale, ci oameni. Lucrul ăsta organizația voastră nu l-a spus niciodată.

- Ajunge! îl întrerupse sec doctorul Killpatrick. O faceți, sau vă lăsați păgubași. În situația în care vă aflați, orice discuție mi se pare inutilă. Acesta e formularul care trebuie semnat.

Edgeworth se ridică brusc, congestionat.

- Am spus nu, n-am să semnez nicicînd. Sînteți niște ucigași, asta sînteți. Ucigași!

Bătuse ușor. Cîteva ciocănituri discrete în tăbla

ușii metalice. Apoi intrase cu capul sus, poziție statuară, cu sinii provocatori vîrți într-un tricou prea lîpt de corp. Pusese fișa albastră lîngă divan, pe măsuta din treștie împletită, apoi se așezase, picior peste picior. Iar atunci cînd el, ca smulgîndu-se din letargie, se apropiase pentru a se cufunda leneș într-un alt fotoliu, Elaine începu să vorbească, înfii cu voce scăzută, aproape în șoaptă, apoi pe tonuri tot mai provocatoare și insinuante.

Edgeworth o privea cînd încruntat, cînd în mod vizibil plictisit.

- Și așa, ați vrea să plecați cît mai repede! spune doctorița Elaine, făcîndu-i cu degetul un semn de amenințare glumeată.

Edgeworth încuviință.

- Scuzați-mă, domnule Edgeworth, dar eu nu vă înțeleg. Sau, mai bine zis, înțeleg și apreciez sensibilitatea dumneavoastră, totuși nu pot să vă aprob decizia. Ați făcut o călătorie lungă și costisitoare, ba chiar și neplăcută. Să vii de pe Pămînt pînă aici, pe Igea, cu toate acele furtuni magnetice presărate în drum... De ce vreți să renunțați tocmai acum?

- V-am spus. Nu știam că **kindus**-ii sînt oameni.

- **Kindus**-ii? Greșiți, domnule Edgeworth. E a doua oară că faceți această afirmație cu totul neîntemeiată. **Kindus**-ii sînt animale, vă asigur de asta...

- Da, animale care vorbesc. I-am auzit, scumpă domnișoară. N-am priceput o vorbă, de acord. Dar e de ajuns că vorbesc, exact așa cum facem noi.

- Asta nu înseamnă nimic. Și delfinii vorbesc, dar tot animale rămîn. Sau cîinii? Nu-i același lucru cu cîinii? Chiar și găinile și boii sînt în stare să comunice cu semenii lor, știința a stabilit asta cu absolută certitudine. Iar atunci? Ar trebui prin urmare să renunțăm la friptură și la biftecuri? Domnule Edgeworth, scrupulele dumneavoastră mi se par cu adevărat excesive!

- Poate. Mie mi se par exagerate comparațiile dumitale zoologice. Excesive și înșelătoare. Am urmărit **kindus**-ii de aproape, pe ecranul selectorului magnetic. Am văzut prea bine cît de impresionant omenesc le era aspectul, i-am auzit vorbind, i-am văzut folosind focul, am văzut un bărbat și o femeie care se iubeau...

- Vă repet că nu sînt oameni. Dealtfel, nu există nici o Constituție sau vreun articol legislativ care să-i considere astfel.

- Prin forța lucrurilor! Această planetă aparține Companiei Igea. Pentru voi, cei care ați ocupat-o, nu-i decît o posesiune colonială, o creșcătorie exploatată prin toate mijloacele tehnicii. Într-adevăr, cinismul nu vă lipsește deloc.

- Vă rog, domnule Edgeworth. Nu e momentul să începem o discuție de acest fel. Cu atît mai mult cu cît, ca industriaș, ca mare industriaș, nu veți fi, desigur, tocmai dumneavoastră cel care neagă avantajele liberei inițiative.

Pentru o clipă Edgeworth rămase descumpănit. Privirea femeii era în mod manifest provocatoare, ca o sfidare clară, lansată de pe o poziție imbatabilă.

- Divagați, domnișoară, încercă să-i dea replica. Nu-i nevoie de o lege scrisă ca să-i consideri oameni pe niște indivizi absolut identici cu noi.

Elaine Bixby surse. Avea dinți foarte regulați,

albi și deși.

- **Kindus**-ii sînt animale, repetă pe un ton absent, aproape scîndînd labela. Trebuie să vă obișnuți să le tratați aspectul uman ca pe un simplu accident. Haideți, domnule Edgeworth. Sîntem aici ca să vă ajutăm, nu ca să vă tragem pe sfoară.

Edgeworth izbucni:

- Sînteți plătită ca să vorbiți astfel! Indispoziția domnișoarei Bixby ținu doar o fracțiune de secundă.

- Sigur, sînt plătită. Dar dacă Compania Igea ar fi așa cum insinuați, o companie necinstită, n-aș accepta banii lor. Am și eu scrupulele mele, domnule.

Edgeworth se ridică încet, se apropie de imensa ușă de sticlă care dădea spre grădină. Rămase mult timp în picioare, întors cu spatele.

- Nu mi-a plăcut sistemul, zise apoi, țeapăn, continuînd să se uite afară.

- Poftim?

- Jocul acela cu trei cifre. Nu mi-a plăcut.

- O formalitate, domnule Edgeworth. E preferabil ca alegerea să fie lăsată pe seama întîmplării, mă înțelegeți.

- Da... Dar de ce trebuia să mă uit pe ecran? Scena aceea... E încă aici, săpătă înăuntrul, nu reușesc să mi-o scot din mințe. Era absolut necesar să-l văd pe **kindus**? Să-i spionez mișcările, intimitatea? Spuneți-mi.

- Clientul are acest drept. Ați plătit deja un avans. Înainte de a achita restul se cuvine să vedeți marfa.

- Înțeleg. Totuși...

- Exagerați, domnule Edgeworth. Doctorița Bixby se îndreaptă spre rezervorul de apă, umplu un pahar, apoi scotoci în poșetă.

- Luați asta, zise, întinzîndu-i o pastilă și paharul.

- Ce-aveți acolo?

- Un calmant.

Edgeworth se mișcă acum ca un somnambul, cu o serie de gesturi executate mecanic, cu ochii rătăcind peste tot în tentativa de a scăpa de cei al lui Elaine. Apucă paharul, înghețe cu greu pastila. Apoi se întoarce din nou, fruntea îi atinge geamul, o mînă bijblie pe plasticul ușii batante.

Elaine e în spatele său, foarte aproape, mai-mai că-i simte respirația pe gît, parfumul subtil și tulburător. Dacă ar vrea, s-ar putea întoarce s-o strîngă în brațe. Un gînd nepotrivit, nu tocmai justificabil în împrejurarea aceea.

Tăcerea e stînjinitoare, greu de suportat. Edgeworth înghețe cu greu.

- **Kindus**-ul... murmură cu o voce absentă. Cum îi dați de urmă? Vă duceți în pădure să-l capturați?

- Nu, domnule Edgeworth, **kindus**-ul va veni singur. Fiecărui exemplar, încă de mic, îi aplicăm un dispozitiv... Ei, e cam mult de explicat. E vorba de un microreceptor, nu mai mare decît o monedă. Fiecare **kindus** poartă unul aici - spune doctorița punînd mîna la ceafă - lîngă ureche, ascuns sub piele și reglat pe o lungime de undă personală. E suficient să trimiți semnalul...

- Și **kindus**-ul se supune? Ce anume îl face să vină?

- Să zicem că instinctul, domnule Edgeworth. Iarăși o lungă tăcere. Și iarăși parfumul acela care îndeamnă gîndul la o lungă cursă de respin-

geri și acceptări. Apoi Edgeworth simte o ușoară apăsare. Mina femeii s-a lăsat pe umărul său.

- Domnule Edgeworth...

Plăcută, ademenitoare, vocea frînge ultima rezistență.

- Mîine... Totul va fi în regulă mîine seară. Tehnica noastră e foarte avansată, o să vă întoarceți într-o stare perfectă după numai douăzeci și patru de ore. După aceea, va trebui să rămîneți o săptămînă sau două pentru controale, însă vă asigur că aici, pe planeta Igea, n-o să vă plictisiți, am construit grădini suspendate și piscine magnifice. Și o să vă țin chiar eu companie...

- Cum a mers, Elaine?

- Ca de obicei.

- A semnat?

- Încă nu, dar e o chestiune de minute. I-am lăsat formularul albastru în cameră. Trimite pe cineva să-l ia, să zicem, peste o jumătate de oră.

- Un tip capricios, nu?

- Nici vorbă. A cedat imediat. Toți sînt la fel, doctore Killpatrick. Ei știu prea bine că n-ar supraviețui dacă le-am transplanta ficatul unui morun sau rinichii unei pantere. O știu, dar cînd văd **kindus**-ii se simt obligați să joace comedia.

Doctorul Killpatrick zîmbi.

- Edgeworth asta părea totuși foarte decis să renunțe. Cum ai reușit să-l convingi?

Doctorița Bixby dădu din umeri.

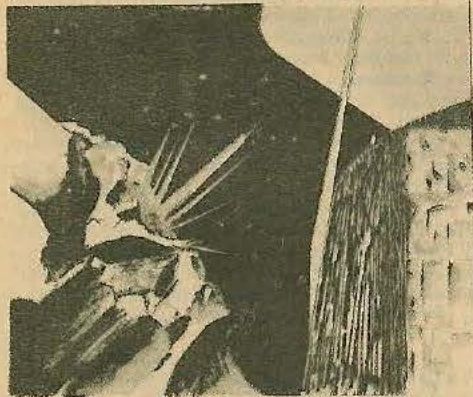
- Are ficatul putred, canceros. Ar muri în decurs de șase luni, și știe asta, are numai patruzeci de ani, e putred de bogat, și dorește mult, mult de tot să trăiască. N-a fost nevoie să risipesc prea multe cuvinte. Domnul Edgeworth era deja convins înainte ca eu să fi deschis gura.

- Bine, aprecie doctorul Killpatrick. Ocupă-te dumneata de programarea mașinii chirurgicale, iar eu voi avea grijă să-l chem imediat pe **kindus**.

Se apropie de radioselector, formă pe claviatură combinația corespunzătoare siglei M-715, apoi conectă brusc circuitul oscilatorului catodic.

Flăcăiandru Udă se opri în aceeași clipă. O undă sonoră, intensă și blînd învăluitoare, i se răspîndi în creier încît el uită pe loc de vinătoare, de **mambor**, de focurile tribului său. Chiar și de Loa, a cărei imagine păli și se pierdu ca în ceață. Udă începu să alerge: o fericire mai mare îl aștepta în casa îngerilor albi, pe malul celălalt al râului.

Traducere: DOINA OPRÎȚA

FACTORUL LIMITĂ

(URMARE DIN PAG. 280)

- Într-adevăr, spuse Scott, gînditor, probabil că au dat de o problemă prea complicată chiar și pentru această mașină.

- Și au pornit să găsească o altă planetă mai mare, continuă Taylor, pe care să-și poată permite un calculator mai mare.

- Sună plauzibil, zise Scott, să o ia de la început cu răspunsurile pe care le-au aflat aici și cu scheme și tehnici perfecționate.

- Și acum, zise King, rasa umană preia totul. Lawrence îl privi cu asprime.

- Asta nu-i treaba noastră, King. Noi sîntem cercetători și ne-am încheiat misiunea. Plecăm în altă parte.

Ridică sacul cu echipament de pe sol și și-l atîrnă pe umăr.

- Sîntem gata de plecare? întrebă el.

Cu zece kilometri mai aus, Taylor se aplecă spre balustrada rampei pentru a mai privi uimitorul mecanism ce se găsea sub el. O lingură căzu din sacul său împachetat neglijent și căzu în adînc. Îi ascultară căderea multă vreme, pe gînduri, ca și cum ar fi căzut ei înșiși. Și chiar după ce ultimele vibrații se stînseseră, ei își mai imaginau căderea lor.

LACUL PĂSĂRII WANDOO

(URMARE DIN PAG. 301)

brîu vegetal care, așa cum desluși Ludwig cu ochi de profesionist în timpul manevrelor de aterizare, era înconjurat la rîndul lui de un gard și de posturi de pază.

Coborîră cu toții și se îndreptară în grup spre singura clădire cu două nivele. La cîțiva pași de ușa, Ludwig Repka se opri și, întorcîndu-se spre locotenentul N'dola, spuse cu tulburare în glas:

- Domnule, cred că am ghicit... Cîți ani au trecut de cînd ne-am executat misiunea?

Locotenentul ezită o clipă, apoi se hotărî:

- Optzeci și doi de ani! Iar Namibia e independentă încă din secolul trecut. Vă veți obișnui cu gîndul... Și pentru noi e inexplicabil ce s-a întîmplat cu dumneavoastră... În ultimii patru ani am reperat nouăsprezece cazuri.

- Optzeci și doi! Doamne-Dumnezeule, cum se poate una ca asta? se lamentă Ludwig, în timp ce MacGregor, lovind cu pumnul său păros în canalul ușii de care își sprijinise fruntea, striga cu voce gîtuită:

- Asta-i răzbunarea păsării Wandoo! Răzbunarea Păsării Rok a coloranților!

- Gura, soldat! se auzi atunci glasul tunător al **Hienei**.

Cei doi înlemniră. În cadrul ușii stătea chiar temutul colonel Schröder.

- Gura! repetă el, apoi duse conspirativ degetul la buze: Șșșș! E o mistificare comunistă aici! E mina rușilor, le mai spuse el în șoaptă, clipind semnificativ din ochiul drept, după care se repezi printre cei doi piloți, ocoli cu dexteritate grupul poliștilor și cu minile larg desfăcute începu să alerge peste gazonul verde, imitînd uruiul motoarelor de avion, pîcănitul elicopterelor și răpăitul rafalelor de mitralieră.

SUMAR:

● Anticipația (Editorial), p. 3 ● Anticheta S.F., p. 6 ● Știința la frontierele cunoașterii, p. 21 ● Bursa ipotezelor temerare, p. 40 ● Literatura S.F. de A. Mironov, p. 48 ● Înaintea plecării de Siegmund Erkner, p. 50 ● Ce vine din adîncuri de Daniel Drode, p. 51 ● Un animal fantastic de Viorel Pirligras, p. 63 ● Galaxia S.F., p. 66 ● Mașina se oprește de E.M. Forster, p. 102 ● Comando de Ioan Popa, p. 115 ● Contactul de Danuț Ungureanu, p. 123 ● Jupiter Cinci de Arthur C. Clarke, p. 124 ● Sint imensă, conțin mulțimi de Melisa Michaels, p. 136 ● Protezoaurii de Gh. Paun, p. 137 ● O decizie grăbită de Florian Miciu, p. 145 ● Planeta noastră de Eduard Hamilton, p. 146 ● Fericitul Adam de Ovidiu Bușnila, p. 150 ● O astronavă de piatră de Lisa Tuttle, p. 152 ● Întîlnire neașteptată de Ilia Djerekarov, p. 160 ● Dragii mei foști de I.M. Mihail Ionescu, p. 163 ● Implicația iubirii de Hoshi Shinichi, p. 166 ● De la catedră de Horia Aramă, p. 168 ● Partida de șah de Sorin Liviu Sighișanu, p. 169 ● Marți, oamenii sînt spartii, mier-

curi, oamenii sînt cercuri de Philip José Farmer, p. 177 ● Playback de Daniel Manole, p. 186 ● Codemus de Tor Åge Bringsvaerd, p. 188 ● Medalion Alexandru Ungureanu, p. 194 ● Gen conex, p. 199 ● Argumentul Guranda, p. 208 ● Salvarea vieții de Mihail Puhov, p. 210 ● Medalion Radu Pinteș, p. 213 ● Poem S.F. de Alexandru Pecican; Am putea, desigur... de Nina George Daian, p. 216 ● Retro S.F., p. 217 ● Sufletul pavezei de Titus Filipaș, p. 242 ● Datoria de Danuț Ungureanu, p. 248 ● Dimineată senină după o lungă noapte de Ghennadi Melnikov, p. 249 ● Ars Amatoria, p. 252 ● Medalion Rodica Bretin, p. 253 ● Întoarcerea acasă de James Tiptree Jr., p. 263 ● Cordoba stelelor de Viorel Pirligras, p. 272 ● Agresiunea nocturnă de Eduard Jurist, p. 277 ● Factorul limită de Clifford D. Simak, p. 278 ● Regii nisipurilor de George R.R. Martin, p. 281 ● Medalion Marcel Luca, p. 297 ● Întoarcerea de pe planeta Ei Bi de Milivoj Andjelcovic, p. 302 ● Malul celălalt de Lino Aldani, p. 309.

ALMANAH ANTICIPATIA

ALMANAH REALIZAT DE REVISTA „ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ”, EDITATĂ DE C.C. AL.U.T.C.

Redactor șef: IOAN ALBESCU
Redactor șef adjunct: GHEORGHE BADEA
Redactorul almanahului: MARIA PAUN
Prezentarea grafică: arh. ALEXANDRU ANDRIES
Corectura: ELENA IONESCU
Tehnoredactarea: ARCADIE DANELIUC
Coperta I: ALEXANDRU ANDRIES
Coperta a II-a: BOGDAN MALINESCU

ALMANAHUL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ”,
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI